Husvennen

Menigmands Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.
Udgivet af N. C. Rom.

Udkom 1873-1901.

Skønlitterært indhold indekseret på: https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p108811.htm

---

Udarbejdet af Niels Jensen



Christine Hansen Bink

Hjermeslev Skole.

Husvennen

Menigmands Billedblad

for

Morskabslæsning, Oplysning og Husflid.

(Med 180 Billeder.)

Udgivet af N. C. Rom.

Aargang 1875–76.

Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

1876.

BOISEN del.

H P HANSEN

Indholdsfortegnelse.

Hvad der ikke er forsynet med Navn eller Mærke, er af eller ved Udgiveren.

Fortællinger.

Digte.

Fra Naturen og Folkelivet.

Billeder.

Husflid.

I næsten hvert Nr. findes

Bognyt. — Smaating. — Gaader. — Firkantede Nødder. — Billedgaader. — Brevveksling.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 1. Søndagen d. 3. Oktober. 1875.

En „Historie" fra Feltvagten.

Gjenfortalt af C. A. Thyregod.



Det var i Krigstid; men man troede, at Fjendtlighederne vare til Ende for den Sommer, og derfor var Hæren spredt over en stor Strækning. Ligefuldt skulde der holdes Udkig. Der var en Feltvagtslinie langs med Koldingaa; men der var ogsaa Feltvagter længere tilbage i Jylland for det Tilfælde, at Fjenden dog mod Formodning skulde gjøre sig ud til Bens. Der var saaledes Feltvagter langs med Hærvejen, Tilbagetogslinien, for at den kunde vides i Sikkerhed. Ligesom flere Steder var der da ogsaa en Feltvagt paa de høje Banker nordvest for Vejle.

„Paa Feltvagt i Morgen ved Vejle!" hed det en Aften ved Appellen, og Folkene raabte Hurra, da de skiltes ad; thi nu havde man ligget og dovnet i Kvartererne længe nok, og saa stundede man efter Forandring. Det var en fornøjelig Afvexling at komme op i den dejlige Egn paa Højderne ved Vejle, have Udsigt til den smukke By i Dalen ved den blanke Fjord og høre Tidender derfra, tumle sig paa de skovgroede Skrænter, fryde sig ved de malerisk skjønne Udsigter og kanske — man skulde lejres ved Landevejen, som fører til Ringkjøbing, Holstebro og Viborg — træffe en eller anden Kjending dybt inde fra Landet. Saa skulde man bagefter, naar Døgnet var endt, vende tilbage til Mageligheden i de gode Kvarterer i Vindelev og Sindbjerg. Jo, det maatte ligefrem blive en Lystudflugt. — Ja, det blev rigtignok en dejlig Lystighed. Dagen oprandt; men den sukkede og græd, saa det var en Ynk at være Vidne til. Det skylregnede lige fra Morgenstunden af. Det havde været hyggeligere at sende Afbud paa Grund af Regnvejret; men det lod sig ikke gjøre, og vi traskede altsaa ad de opblødte Veje gjennem Marker og Skove, medens Regnvejret ordentlig klukkede omkring os. Gjennemvaade naaede vi vort Maal. Der havde vi Ler og Vand at ælte i til midt paa Benene, og i Stedet for de smukke Udsigter havde vi til alle Sider ligesom et vaadt, graat Spindelvævsflor at se paa. Feltvagtens Rishytter og Halmsenge var blevne til dryppende vaadt Møddingsgods; der var ikke et Sted, hvor man kunde sætte sig eller lægge sig, hvis man da ikke ligefrem vilde tage sig et Mudderbad.

Nu, Dagen fik at gaa, som den kunde; men vi forudsaa, at Natten vilde blive mest kjedelig, og vi toge snart vore Forholdsregler i den Retning. Naturalforplejningen blev bragt og uddelt. Det var godt Oxekjød; men der var nok ikke Mange, der lystedes ved at koge Suppe i saadant Vejr. Vi toge os for at opsætte Madlavningen til Natten og i Mellemtiden se at skaffe os tørt Brænde og dække det til med Tæpper og Halm og Andet.

Natten kom. Der var indrettet et Ildsted i Bakkeskrænten, og Morten Madsvend — han hed egentlig Morten Madsen, men havde faaet det andet Navn, fordi har var en overmaade dygtig Mand i Madlavningsfaget — skulde lave Boeuf til Vagtmandskabet. Vi vare sikre paa at have mere Brændsel, end Regnvejret kunde ødelægge, og forholdsvis vel tilmode sade eller stode vi omkring ham og saa paa den muntre Ild og paa Mortens røde Fjæs, der skinnede af Madlavningsfryd, medens han lagde Alt i Lave. Der blev da Tale om, hvorvidt Feltflaskerne vare til Rede. Saa spurgtes der efter Marketenderen, og En svarede: „Han er krøben i Ly nede ved Pulsterhuset. Jeg var nys nede hos ham for at faa Noget i Krukken."

„Saa Du saa ikke en gammel Bøsse, som hang paa Væggen?" spurgte Mads Vilstrup.

„Nej, hvorfor det?"

„For den Bøsse vilde jeg gjerne laane, naar vi igjen skulde ud mod Tyskerne."

„Du har jo selv en god Riffel."

„Aa, den batter ingen Ting mod den gamle Muskedonner i Pulsterhuset. Ja, jeg ved ikke, om den er der endnu; men den har været der og har et godt Ord fra gammel Tid af."

Man opfordrede Mads til at fortælle, hvad han vidste om den. Dertil var han villig, og vi krøbe tættere sammen om ham og om Ilden. Lorens Vandborg var dog ikke til Stede. Han var videnskabelig dannet og havde forklaret os, at det var meget usundt at opholde sig i dette opblødte, optraadte Muld, og at det rene gule Ler, som var ublandet med forraadnede Ting, var langt sundere. Han havde derfor gravet sig en Hule saa dyb, at han kunde faa sig et Sæde i rent og skært Ler, og der opholdt han sig og ventede i Ensomhed paa, at Maden skulde blive færdig. Morten havde nu begyndt at brase op, og Mads begyndte at fortælle sin Historie; han sagde, at hvis nogen vilde paastaa, den var Løgn, saa vilde han just ikke sværge paa det Modsatte, men alene, fordi han ikke kunde lide Sværgen og Banden, og ikke, fordi han tvivlede om Sagens Rigtighed.

„Pulsterhuset," begyndte han altsaa, „har nok altid været Smedebolig ligesom nu. I gamle Dage boede der længe en Smed, der hed Erik. Til ham kom der en Gang en Fremmed, som medbragte nogle Stumper af en gammel Bøsse; han sagde, at han selv var Bøssemager, og bad om Lov til at staa der i Smedjen og gjøre sin Skyder i Stand ved at lave en Laas og hvad Andet, der fattedes. Det fik han Lov til; men det tog Tid, for Bøssen skulde være saadan, at den kunde skyde Alt, hvad den pegede paa. Saa skulde da hvert Stykke være overmaade nøjagtigt, som I vel kan vide, og saa skulde de hærdes i frisk Brokfedt. Hver Aften gik Bøssemageren paa Brokjagt i Skoven ved Grundet og Lerbæk. Det varede en Maaned eller mere, inden Skydetøjet blev færdigt; imidlertid havde Mesteren faaet Kosten i Smedens Hus; den skulde han betale; men da det gik ham, som det saa tidt gaar med mig: han havde ingen Penge, saa satte han Bøssen i Pant; den blev hængt op i Smedjen, og der hang den i saa mange Aar, at den til sidst saa ud som en gammel rusten Jernstang med en raadden Pind ved.

Imidlertid blev Erik gammel, og hans Søn Terkel, der havde lært Haandværket, vilde han gjerne aftræde Værkstedet til. Men Terkel sagde, han var kjed af der at staa og brænde sine Fingre og fryse sine Tæer; han vilde heller ud at se sig om i Verden. Faderen spurgte, om han da vilde rejse paa Haandværket. Nej, det vilde han netop ikke; men vilde Faderen lade ham faa den gamle Bøsse, saa skulde han ikke ønske sig anden Arvelod. Erik vilde nødig til det, da Bøssen ikke var hans Ejendom, men kun var pantsat. Terkel sagde da: Maa jeg ikke laane Bøssen? Du bringer den jo vel aldrig tilbage igjen, mente Faderen. — Ejeren kommer nok heller ikke og henter den, svarede Terkel. — Det var der nu heller ingen Rimelighed for, og Enden blev da, at Fyren fik Bøssen og drev af med den.

Terkel gik nu først til Lerbæk og derefter til Grundet og vilde være Skytte; men begge Steder lo man ad ham; thi man kjendte jo Smedesvenden, der vist næppe kunde skjelne en Hare fra en Agerhøne. Saa strøg han af til Agesbøl og Laage og Skovgaard; der kjendte Ingen ham; men saa vilde man se hans Papirer, og af saadanne havde han ingen Andre end et Bevis for, at han havde haft de naturlige Børnekopper og derfor ikke havde nødig at blive kopsat. Men det beviste dog ikke Meget om hans Dygtighed som Skytte. Alligevel tabte han ikke Modet, men blev ved at gaa, til han kom til Mattrup. Her trængte man just haardt til en Skytte, og da han ingen Vidnesbyrd havde, krævede man, at han skulde gjøre Prøvestykke. Det var han ikke ræd for; thi han stolede paa sin Bøsse. Under Vejs havde han gaaet og gnedet paa den med sine Uldvanter og saaledes faaet den værste Rust af den; men endda var den ikke i en saadan Stand, at jeg vilde raade ham til at stille med den her ved Kompagniet; men det skulde han jo heller ikke; han fik lidt Krudt og Hagel, og saa en skjøn Morgenstund sjokkede han af ud i Skoven.

Nede mod Stidsmølle er der en Dam eller en lille Sø, der er helt omringet af den dejligste Storskov. Da Terkel kom ned til Bredden, saa han, at der ude i Søen svømmede femten Vildgjæs, og saa var han da strax til Sinds at give Ild. Men i det Samme saa han, at der hinsides Søen kom en prægtig Kronhjort ned til Vandet for at drikke. Den syntes ham at være bedre Jagtbytte; men han var ræd for, at Skuddet paa saa lang en Afstand ikke var skarpt nok; dog han var ikke raadvild: Han havde store trinde Blyknapper i sin Trøje, en saadan Knap rev han af, stødte den med Jernladestokken ned oven paa Forladningen, og saa skjød han.

Nu ved jeg fra mit eget Liv, at første Gang man skyder efter en Tysker, kan man gjerne være lidt sansesløs, og det kan godt være ligesaadan, naar man første Gang skyder efter et andet Dyr. Terkel glemte at tage Ladestokken ud. — Det Samme har saamænd været Tilfældet med flere Rekruter paa Nørrefælled —. Blyknappen ramte imidlertid Hjorten, og den laa saa død som en Sild; men Ladestokken naaede ikke saa langt, den havde fæstet sig igjennem Halsen af ni Vildgjæs, og de fløj nok saa net, ret som vare de koblede sammen, op i Toppen af en gammel Bøg. Der strandede de og bleve hængende. De levede endnu, og Terkel maatte først se at sikre sig dem. Han vilde klavre op i Træet for at hente dem ned; men her viste

sig Vanskeligheder; thi Stammen var hul, der var en Bisværm derinde, og de smaa Fyre havde baade Vilje og Evne til at værge deres Bolig. Karlen vilde da stoppe Flyvehullet med en Haandfuld Mos; men han havde nu saa meget at vende Øjne og Tanker hen paa, saa han ikke saa sig for, men greb som i Blinde ned i en Mosdynge, og da fik han lige fat i Bagbenet af en dejlig fed Hare. Den vilde han aflive ved at slaa dens Hoved mod Jorden, men slog da uforvarende syv Agerhøns ihjel med den. — — Morten Madsen! Hvis Du brænder Maden, skal jeg ordentlig varme Dine Rygstykker!"

„Hvor kan Du forlange, at jeg kan have mine Tanker ved mit Arbejde, naar Du fortæller om Vildgjæs og Agerhøns og fede Harer?" sagde den mesterlige Madkjender. Mads Vilstrup følte sig øjensynlig smigret ved, at hans Fortælling gjorde Indtryk paa en Mand, der var saa kyndig paa Fødevarer. Han fortsatte sin Fortælling som følger:

(Sluttes)

Stenkulsdannelsen og Stenkullene.

Af A. P. E. Toepfer.

Medens man allerede i lang Tid har vidst temmelig god Rede paa den nulevende Dyre- og Planteverden, er det først i den senere Tid, at man er kommen til Kundskab om de Dyr og Planter, som fandtes paa vor Jord i det lange Tidsrum, der gaar forud for Menneskets Optræden paa den. Man ved nu med Vished, at den nulevende Dyre- og Planteverden kun danner en ringe Del af alle de Væsener, som have levet paa Jorden siden Skabelsens Tid. Den Videnskab, som man skylder den Kundskab, man er kommen til i denne Retning, er Geologien eller Læren om den faste Jordskorpes Oprindelse og de Ændringer og Omdannelser som denne efterhaanden er undergaaet i Tidens Løb. Efter grundige Undersøgelser have Geologerne klart paavist, at vor Jordskorpe er sammensat af talrige Jorddannelser eller Formationer, og hver af disse har haft sine Dyr og Planter, der vare særegne for den alene. I hver af Jorddannelserne findes der nemlig opbevaret en Mængde forstenede eller fossile Dyr og Planter, og det er ved Granskningen og Undersøgelserne af disse, at Naturforskerne efterhaanden ere komne til Kundskab om den forlængst uddøde Dyre- og Planteverden. Efter disse Undersøgelser have Naturforskerne paavist, at den ene Række af Dyre- og Plantearter er optraadt paa Jorden efter den anden og er gaaet til Grunde med den Jorddannelse, som den hørte til, for senere ved en ny Jorddannelse at blive afløst af en ny Række Dyr og Planter. Alle disse Dyr og Planter skride trinvis fremad med de forskjellige Jorddannelser, saaledes at de første staa paa det laveste Trin og have den simpleste Bygning, medens de, der høre til den Jorddannelse, der ligger vor Tid nærmest, have den fuldkomneste Bygning og mest nærme sig den nuværende Dyre- og Planteverden. Af alle disse forskjellige Jorddannelser ville vi her kun omtale den saakaldte Kuldannelse, der paa Grund af sin store Vigtighed for os, er bleven langt grundigere undersøgt end alle andre Formationer.

Stenkulsdannelsen ligger meget langt, maaske Millioner af Aar tilbage i Tiden, og Jorden havde den Gang et ganske andet Udseende end nu. Havet rullede paa den Tid sine Bølger over en langt større Strækning af Jorden end nu; der fandtes den Gang ikke store Fastlande, men større og mindre Øer ragede kun hist og her lidt op over Vandets Overflade, saa at Vandet let kunde oversvømme disse. Planteværten var aldeles forskjellig fra Nutidens. Intet Græstæppe dækkede Jordbunden, der fandtes hverken Løv- eller Naaleskove, hverken Palmer eller blomsterbærende Urter. Dyreverdenen var ogsaa meget forskjellig fra Nutidens og kun svagt fremstillet. Der var ingen brogede Smaafugle, der muntert hoppede omkring mellem Træernes Grene og oplivede Naturen med deres Sang; Pattedyrene var der aldeles ingen af, ja der fandtes næsten slet ingen Landdyr, men kun nogle enkelte Arter Krybdyr, hvis egentlige Hjemsted var Vandet; derimod vrimlede Havet af en Mængde forskjellige Arter Fisk, Leddyr og Bløddyr, der dog afvege meget i Udseende fra de nuværende Arter. Øerne vare dækkede med store Skove, der især dannedes af Bregner, Skavgræs samt Ulvefødder og ikke sjælden havde et meget ensformigt Præg, fordi undertiden en enkelt Art Plante dannede hele Skoven. Bregnerne, der i Nutiden hos os og i alle andre mellemvarme Lande ere urteagtige Planter og kun i de tropiske Lande optræde som Træer, optraadte i Stenkulsformationen med en langt større Mængde Arter, der vare træagtige og af en betydelig Højde. De daværende Ulvefødder vare meget forskjellige fra de nuværende Arter, der ligne Mosserne og have en lang krybende Stængel; Kuldannelsens Ulvefødder vare derimod store Træer, der opnaaede en Højde af 100 Fod. Medens Nutidens Arter af Skavgræs ere urteagtige, smaaladne Planter, der kun blive omtrent 1 Fod høje, vare Stenkulsdannelsens Skavgræs derimod træagtige Planter, der bleve henved 60 Fod høje. Desuden fandtes der forskjellige Arter af Sigillarier, Stigmarier, Lepidodendrer, Lepidophlois, Cordaites og Calamites samt enkelte Arter Naaletræer. Flere af de nævnte Planter opnaaede en saa kæmpemæssig Vækt, at de højeste af Nutidens Planter næsten ere Dværge i Sammenligning med dem. Læserne kunne danne sig en Forestilling om disse Planters Udseende ved at kaste et Blik paa omstaaende Billede, der viser Planteværten i Stenkulsdannelsens Tid. For at Læserne bedre kunne gjøre sig en Forestilling

om den Tydelighed, hvormed Aftrykkene af disse Planter fremtræde i de Skiferlag, der ligge mellem Kullagene, ville vi fremsætte et Brudstykke af Bucklands Skildring af de bøhmiske Kulgruber ved Swina. „Den fuldkomneste Efterligning af levende Blades Former paa italienske Paladsers malede Plafonder kan ikke sammenlignes med de vidunderlige vel vedligeholdte Planteaftryk i disse Grubers Gallerier. Loftet er prydet med Guirlander af det herligste Løvværk, der i skjøn Uorden slynge sig tusindfold mellem hverandre. De glinsende sorte Figurer danne en smuk Modsætning til Stenens lyse Grund, hvorpaa de hvile, og forhøje den beundrende Iagttagers Nydelse, der ligesom ved Tryllekraft føler sig henflyttet midt i den gamle Jords mørke Skove, hvor forunderlige, ukjendte Træformer og aldrig kjendte Planter fremstille sig for hans Øje. De skælklædte Stammer af høje Lepidodendrer, fra hvis Top herligt Løv sænker sig mod Jorden i lange Fletninger, de slanke Sigillarier med deres forunderlig dannede Blade og de prydelige Bregners talløse Former findes endnu ligesom levende for hans Øje; thi de Aartusinder, der ere gaaede hen over dem, have kun lidet forringet deres Friskhed og Skjønhed, og de staa derfor endnu for den tænkende Forsker som usvigelige historiske Mindesmærker om den gamle Planteverden. De ere de store naturlige Herbarier, i hvilke Urverdenen har gjemt sine Skatte for Nutiden; de gjengive os de længst fra Livet forsvundne Former i næsten uforandret Tilstand og lade os fatte en Tilstand af Jorden, der er aldeles afvigende fra den nuværende."


Jordens Plantevært i Stenkulsdannelsens Tid.

Overalt paa Jorden, hvor man har fundet Stenkul, lige fra Grønland og Spidsbergen til de tropiske Lande, har man tillige fundet Aftryk af de samme Planter. Paa Kuldannelsens Tid har der derfor ingen Forskjel været paa Plantevæxten i de nordlige og sydlige Lande saaledes som nu, men denne har overalt været den samme. Grunden hertil er, at der paa denne Tid herskede det samme Vejrlag overalt paa hele Jorden, nemlig en tropisk Varme, der i høj Grad fremmede den daværende Plantevæxt.

Stenkulslagene ere rimeligvis fra først af dannede paa samme Maade som Lagene i Tørvemoserne (se



Indianerne modtage europæiske Rejsende ved en Flod i Sydamerika.

Husvennen Side 44, 1875), dog med den Forskjel, at det ikke var Mosarter, men derimod de tidligere nævnte træagtige Planter, der dannede Stenkulslagene, hvis Dannelse desuden ikke som Tørvens er foregaaet i fersk Vand, men mest i salt Vand. Senere sænkede Landet sig, hvorved Plantevæxten gik til Grunde, Vandet væltede sig ind over Landet og førte store Masser af Sand og Dynd med sig, som aflejrede sig oven paa de undergaaede Planter og efterhaanden hærdedes til Sandsten og Lerskifer. Landet hævede sig derpaa atter, der kom en ny Plantevæxt, som efter en Tids Forløb atter gik til Grunde paa lignende Maade. Disse Sænkninger og Hævninger maa have gjentaget sig flere Gange, da man ofte finder det ene Kullag under det andet med Mellemlag af Sandsten og Lerskifer. De fleste Steder finder man mellem 3 og 26 Kullag over hinanden, men enkelte Steder langt flere, i Sydwales f. Ex. omtrent 100 Lag og i Donetz i Sydrusland endog 225. Ved de Lag af Sandsten og Lerskifer, der aflejrede sig oven paa de undergaaede Plantedele, bleve disse udsatte for et uhyre stort Tryk, om hvilket Læserne kunne danne sig en Forestilling, naar de høre, at enkelte Steder findes Kullagene først i en Dybde af 12,000 til 20,000 Fod. Mange Steder ere Kullagene dog meget lettere at komme til; thi ved en Hævning af de store Fastlande i et langt senere Tidsrum bleve de løftede op. Det stærke Tryk, som de undergaaede Plantedele vare udsatte for i Forbindelse med en høj underjordisk Varme gjorde, at de fik den Haardhed og Fasthed, der udmærker Stenkullene fremfor Tørven. Tilblivelsen af den store Kuldannelse har optaget en overordentlig lang Tid. Vi kunne næppe gjøre os en Forestilling om Længden af denne Tid; thi Millioner af Aar have knapt været tilstrækkelige til denne Dannelse.

Stenkullene ere udbredte over hele Jorden og findes i alle Verdensdele. Her i Evropa findes de især i England, Skotland, Belgien, Frankrig, Tyskland og Rusland. England og Skotland have de største Stenkulslag, og de have længe været en stor Rigdomskilde for disse Lande, det er derfor ikke uden Grund at Englænderne have kaldt Stenkullene for deres Lands sorte Diamanter. Det er kun dem, Englænderne skylde det høje Stade, som de staa paa med Hensyn til Værkflid og Fabrikvæsen, og flere Millioner Menneskers Stilling og Fortjeneste er i England og Skotland nøje knyttet til Stenkullene. Her i vort Fædreland har man i den sidste Tid flere Steder gjort Forsøg paa ved Boringer at finde Stenkul, men uden noget heldigt Udfald. I Sverig har man derimod været heldigere. Hos os findes kun Stenkul paa Bornholm, men de kunne langtfra i Godhed maale sig med de skotske og engelske og bruges kun paa selve Stedet. Enkelte Steder her i Landet, og navnlig i Jylland findes de saakaldte **Brunkul**, der høre til en langt yngre Jorddannelse end Stenkullene. Da de i Godhed staa under de bornholmske Kul, ere de hidtil kun blevne brugte efter en meget indskrænket Maalestok. I de andre Verdensdele findes der især store Stenkulslag i Nordamerika, Indien, Kina og paa flere Øer i Avstralien.

Stenkullene ere af en meget forskjellig Beskaffenhed og Værdi. De bedste Stenkul ere de saakaldte Kannelkul eller Lyskul i Skotland, der ere meget haarde og tætte; de have faaet det sidste Navn fordi de ere saa let fængelige, at man næsten kan faa Ild i dem ved blot at holde dem til en Lue. I Skotland kalder man dem ogsaa ofte Papegøjekul paa Grund af den knitrende eller plaprende Lyd der høres, naar de brænde. De ere meget dyre og bruges som oftest kun i Gasværkerne til at blande mellem de simplere Kul for at kunne faa en bedre Gas. De Kulsorter, der mest bruges her i Landet, ere Waleskul og Parrotkul; de første egne sig bedst til Dampmaskiner og de sidste til Kakkelovne.

Trods Stenkullenes store Vigtighed for os har Brugen af dem dog ikke været kjendt i mange Aarhundreder. I Belgien nyttede man dem almindelig i Aaret 1200. Allerede Aar 853 omtales de i England, men der er rimeligvis hengaaet lang Tid, inden de bleve brugte. I Aaret 1239 fik Indbyggerne i Newcastle i England af Kong Henrik den III Særrettighed til at grave Stenkul. Fra denne By udførtes de første engelske Stenkul, og den er endnu den Dag i Dag Hovedsædet for Stenkulshandelen i England; mange tusinde Skibe komme aarlig til Newcastle alene for at hente Stenkul, der findes i mægtige Lag i dens nærmeste Omegn. De første Stenkul skulle være blevne indførte til London Aar 1305 og brugtes i Førstningen kun især af Smede. Brugen af dem blev modtagen med megen Uvilje af de mere velhavende Folk paa Grund af deres afskyelige Røg, og Parlamentet udvirkede endog et Forbud mod at brænde Kul i London, men trods dette blev det dog mere og mere almindelig at brænde Kullene. I Skotland begyndte man at bruge Kul omtrent paa samme Tid som i England; thi efter et Haandskrift, som endnu er til, fik Abbeden og Klosteret Dunfermline i Aaret 1291 Ret til at lade grave efter Stenkul. Fra England og Skotland udbredte Brugen af Kullene sig til andre Lande her i Evropa og vandt hurtig en stor Udbredelse. Nu for Tiden bruges Kullene i en saadan Udstrækning, at man kan regne det aarlige Forbrng til mange tusinde Millioner Tønder.

Enhver af Læserne kjender Stenkullenes overordentlig store Betydning for os; de have en saa udstrakt Anvendelse, at vi ikke kunne tænke os, hvorledes det skulde være os muligt at undvære dem. Vi bruge dem som Brændsel i vore Kakkelovne og Komfurer, de bruges paa Gasværkerne til at udvikle den brændbare

og stærkt lysnende Gas af; det er dem, som føre Jernvejstogene og Dampskibene fra et Sted til et andet, og det er dem, som drive de utallige Fabrikker, som findes næsten hele Verden over, i Særdeleshed her i Evropa og i Nordamerika. Stenkullene have været og ere endnu den vigtigste Løftestang for hele den store Værkflid, der uden deres Hjælp aldrig vilde have kundet naa det høje Stade, som den nu indtager.

Indianerne.

I hele Verden er der vel intet saa almenkjendt som Bibelens Fortælling om Menneskeslægtens Tilblivelse ved Adam og Eva, som Gud skabte i sit Billede, altsaa hele Menneskeslægtens Oprindelse fra et eneste Par. Det er en Tro, som er gammel; da Moses fortalte derom i sin 1ste Bog, var det ikke noget Nyt, han meddelte sine Medmennesker; nej, Ægypterne, blandt hvilke han var opdraget og havde levet saa længe, nærede den samme Mening om Menneskeslægtens Oprindelse. Det er først i den allerseneste Tid, at visse lærde Mænd, i Særdeleshed den udmærkede Naturforsker Darwin, have rejst Tvivl om, ja endog nægtet, at det er gaaet til som Bibelen fortæller, men mene at Mennesket i sin nuværende Skikkelse gjennem en lang Række af Aarhundreder eller Aartusinder efterhaanden har udviklet sig af Dyrene, saa at Mennesket kun er at regne som det mest fuldkomne Dyr. Det er ikke her Stedet til at fremsætte Alt, hvad der er sagt for og imod denne Paastand; vi ville kun sige, at den er overmaade langt fra at være godtgjort, og at ligesaa kloge Mænd som Darwin, f. Ex. den navnkundige Franskmand Quatrefages, mene, at Menneskeslægten skriver sig fra et eneste Par. Det ville vi ogsaa helst tro, thi der er dog ikke noget videre rart ved for os fortræffelige Mennesker at komme til Hvile i den Tro, at vore tidligste Forfædre vare Abekatte, Svin, Sæler eller Torsk. Desuden maa vi være saa meget mindre tilbøjelige til at tiltræde Darwins Mening, som vi ved at tænke over og iagttage vort eget Væsen og vor aandelige Ejendommelighed, dog maa finde, at der inden i os bor Noget, som savner sit Tilsvarende hos Dyrene.

Imidlertid er der dog en Underlighed til Stede, som gjør, at vi i en enkelt Retning maa indrømme at Menneskeslægten udvikler sig og altid har udviklet sig fra et lavere Stade til et højere, saavelsom at Vejr- og andre Natur-Forhold have Indflydelse saavel paa Menneskets ydre Skikkelse, som paa dets aandelige Udvikling. Vi vide jo, at der gives forskjellige Menneskeracer, nemlig den kavkasiske, hvortil vi høre, Negerracen, den mongolske, den malajiske, den amerikanske Race eller Indianerne. Indenfor hver af disse Hovedracer findes der store Forskjelligheder, væsentlig opstaaede af de stedlige Naturforhold.

Medens disse Racer i det Hele føre en kraftig og sund Tilværelse, maa vi dog gjøre en Undtagelse for den indianske Races Vedkommende. Fra det Øjeblik Evropæerne begyndte at tilvende sig Amerika, er den røde Race i rivende Fart aftagen i Mængde, saaledes, at der nu i hele Nordamerika kun findes usle Rester af dette en Gang saa talrige og mægtige Folk, og for hvert Aar, der gaar, blive de trængte videre og videre mod Nord og Vest til de ufrugtbare og barske Egne, og det vil vel ikke vare i mange Aar, førend de ganske ere udryddede i Nordamerika. Anderledes forholder det sig i Sydamerika. Der findes endnu talrige Indianerfolk, især i det Indre af Landet, og de føre endnu der en lykkelig Tilværelse i de mægtige Urskove og langs de store Floder. Grunden til, at de ikke der ere blevne udryddede, er den, at Indvandringen fra Evropa til Sydamerika ikke har været nær saa stærk som til Nordamerika, og at Evropæerne i Sydamerika, der fornemmelig ere Spaniere og Portugisere, ikke staa i et saa fjendtligt Forhold til Indianerne som det, hvori Englænderne og Tyskerne, der udgjøre Hovedmængden af Nordamerikanerne, have stillet sig til de Indfødte. En anden Grund er ogsaa den, at medens Indianerne i Nordamerika vare krigerske og grusomme og derfor vanskelige at komme til Rette med, saa ere de sydamerikanske langt mere fredsommelige og omgjængelige. Hertil medvirker meget det lykkelige Vejrlag og den rige Jordbund, hvorpaa de leve. Naturen i Sydamerika er smuk og indbydende. Planteværten naar der en Udvikling, som faa andre Steder. Solens Varme fremkalder en Pragt i Naturen, som vi heroppe i Norden vanskelig kunne tænke os. Vort Billede forestiller et af disse rige Landskaber ved den store Flod, hvor en Baad med Evropæere er ved at lande. En Skare Indianere komme ud fra Skoven, væbnede med Spyd og Pile, men da de se, at det er fredelige Kjøbmænd, som komme at gjæste dem, nærme de sig dristig for at handle med dem. Disse Vilde staa i det hele paa et barnligt Trin; de tilbytte sig for deres rige Lands kostbare Varer Glasperler og Spejle og slige skinnende Gjenstande, som vi kun tillægge ringe Værdi. Naar man omgaas dem venlig, ytre de megen Glæde og vise da gjerne de Hvide den største Tillid og Hengivenhed, men den, der en Gang har narret dem, ham opfatte de som en Fjende, der enten maa dræbes eller undflys.

K. U.

Ved Bispevisitatsen.

„Hør, sig mig lille Ane", sagde Bispen mildt,
„Hvad er ved Gry det første, som Du faar bestilt;
Naar Morgensolen kaster sin Skin i Kamret ind,
Hvad gjør Du saa vel først med Ydmyghed i Sind?
Saa folder Du... nu svar kun; Du kan mig nok forstaa!"
„Saa folder jeg min Hose ud, saa drager jeg den paa."

Husflid.

Kludesko.

„Husvennen" skal ret have Tak for de mange smaa Arbejdsanvisninger til nyttig Husflidssyssel og da navnlig for den Slags, hvor Materialet er noget, som ellers ikke let finder Anvendelse. Der var nu sidst Kludeskoene, saadanne har jeg i længere Tid selv forarbejdet til mine Smaafolk, hvorom der her i Huset er sparet ikke ubetydeligt til Fodtøj. Min Fremgangsmaade, som jeg selv har lært og prøvet mig til uden Anvisning anden Steds fra, stemmer i det væsentlige med den i „Husvennen" givne, kun at jeg har stukket Saalerne paa Maskine, meget tæt, og paa Kryds og Tvers og navnlig tæt langs med Kanterne, hvorved denne bliver fast uden at svie den. At forarbejde Saalerne paa denne Maade er jo hurtigere end i Haanden og maaske stærkere, men det følger jo af sig selv at Haandsyning lige saa godt kan anvendes, dog vilde jeg saa foretrække at sy med stærk Traad i Stedet for Seglgarn. Saal og Overlæder har jeg forbundet med hinanden paa den Maade, at jeg, naar Saalen er færdig, bukker Overtøjet ind og først hæfter det til denne med Naale, derved opnaar jeg, at jeg kan prøve Skoen paa den lille Fod og rette paa Tøjet for at Skoen kan faa den bedste Form og komme til at passe nøjagtigt, navnlig sørger jeg for at Hjørnerne paa Taaenden af Skoen falder godt. Derefter syer jeg paa denne Maade: Med dobbelt voxet Traad stikker jeg inden fra igennem Overtøjet og ned lige uden for Kanten af Saalen, derpaa op gjennem Saal og Overtøj og videre ned i Saalen alene og saa fremdeles. Jeg kanter Skoene med et smalt Baand og pynter dem somme Tider med en lille Sløjfe foran af samme Slags. Disse Sko laver jeg af gammelt Tøj (Klæde, Bockskin o. lign.) og de varer til indvendigt Brug omtrent et halvt Aar.

C. M.

Smaating.

Fiffigt men „opdaget". En mindre Jordbruger, noget udenfor Bondestanden havde i Høstens Tid en Daglejer til at hjælpe sig med Indhøstningen. Ved Middagsbordet spiste de Tykmælk med Brød og Sukker af et Fad. Da den første havde fortæret den øverste Halvdel af Fadets Indhold, der var ham nærmest, medens den anden, der tog Sagen mindre overfladisk, ikke var naaet saa vidt, drejede han Fadet; men for at skjule sin skumle Hensigt, henvendte han følgende Spørgsmaal til Arbejdsmanden: „Vil Du tro, at dette Fad har kostet en Mark?" Denne saa paa Fadet, og idet han ganske rolig drejede det tilbage igjen, sagde han: „Det er det saamæn ærligt værd endnu".

Trohjertigt. „Værs'go og spis! Svinene skal have det alligevel", sagde Bondekonen til Kjøbenhavneren der levnede af Tykmælken.

Firkantet Nød. Af 3 D, 3 E, 3 N, 2 I, 2 K, 2 O og 1 L, dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra Venstre til Højre og fra Oven og Nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Med tvende Tunger
og grimme Unger
som Lumskheds Billed fra svundne Aar
det første staar;
højt over Himle
i lyse Gimle
med Visdomspragt paa Panden sad
det andet glad;
tidt Roser røde
paa tredie gløde
dog ofte Roser for Liljer veg
naar Lykken sveg;
naar om det sidste
man dette vidste
at det var kommen med Lykke blot
var alting godt.

Kjældermænd. Hvad kan man sige om:

1. En der trækker den øverste Kommodeskuffe ud?
2. En der gaar med en Regnskærm over Hovedet?
3. En Kudsk der falder ned af Bukken?
4. En der kjører paa et Læs Halm?
5. Hvad bliver tilbage naar man skærer et Stykke af en Aal?

Billedgaade. En ung Mand, som en grusom Skæbne forbød at komme sammen med sin Hjærtenskjær, eller at brevvexle med hende, sendte hendes Fader en Gang et Brev hvori der kun stod:

12 , 10 l d 1

Forundret viste han sin Kone og Datter den hemmelighedsfulde Skrivelse, som han ikke kunde begribe Meningen med. Datteren var dog mere kløgtig, læste Brevet rigtigt, men tav klogelig stille, for at kunne efterkomme Vennens Bøn. Hvad stod der nemlig i Brevet?

Til Bladets Holdere.

Udgiveren maa bede Holderne undskylde, at det store Tillægsbillede ikke, efter Løfte, medfølger dette Nr., idet Træsnittet, hvormed det trykkes, efter at en lille Del af Oplaget var trykt, uheldigvis blev saa beskadiget, at det indtil videre er ubrugeligt. Forhaabentlig vil Skaden kunne oprettes saaledes, at Holderne inden Maanedens Slutning modtager Billedet.

Udgiverens Adresse er: Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Lidt om Norge.

Af Mads Hansen.

Der er saa stor Ulighed mellem Norges og Danmarks Natur, at det er vanskeligt for den, der kun har set et Sletteland, at gjøre sig nogen Forestilling om, hvordan en Fjeldnatur ser ud. Det gaar vist mange, som det er gaaet mig, at saalænge man ikke har set Norge med egne Øjne, tror man sig Kølen som en mægtig Bjergkjæde, der kjendelig hæver sig over Landskaberne ved Siderne, Dovrefjeld, Filefjeld og Hardangerfjeld som store Bjergrygge mellem brede fladere Strækninger, Dalene, og endelig de af Navn saa godt kjendte Bjerge: Galthøpiggen, Snehætten, Jøtunfjeldene, Ronderne og flere, som stærkt øjnefaldende Fjeldtinder, der rager højt op over de andre Partier i Bjergkjæderne. Men saaledes er det ikke, og da der vel er mange af vore Læsere, der ikke har gjæstet vort Broderland her nord for, vil jeg prøve at give en kort Skildring af dets Naturforhold lidt forskjellig i Fremstillingsmaaden fra hvad der forhen er skrevet derom. I Norge findes ingen som helst Sletter mellem Bjergene; Landet selv er en eneste stor Klippe, et Højland, der mange Steder naar til flere tusinde Fod over Havfladen, og Dalene ere store Revner i denne store Sten. Paa et større Kort over Norge ser man, at Landet er gjennemskaaret af en Mængde Elve, der have mindre Grene til begge Sider; ved hver af disse mindre eller større Elve er der en lang smal Dal. Dybest nede bruser og tumler Elven, det er sjeldent, at den flyder jævnt og stille som vore smaa Aaer og Bække her i Danmark, og Siderne ere i nogle Egne ujævne Skraaninger med lidt Jord over det faste „Berg" og ere de bebyggede og dyrkede — hist og her titter dog Klippen frem af Jordoverfladen, eller der ligger store Klippeblokke, som henslængte, i frodige Kornagre. Her ligger Huse og Gaarde oven over hverandre, undertiden saa højt oppe, at man nede fra Elven knap kan se om det er menneskelige Boliger, eller om det er smaa Æsker. Stiger man op ad Skraaningen, Lien, kan det hænde, at man støder paa flere Bygninger, som man ikke har kunnet se, fordi der findes et Affæt, som overses fra neden, eller paa et smukt Vandfald, idet en mindre Elv styrter sig ud over en brat Klippevæg; disse Fosser, som de kaldes, kunne være meget prægtige, somme Steder falder Vandet flere Gange, og hver Gang paa en ny Maade: det kan i en Frastand se ud, som Vandet sprøjtede ud af Siden paa Klippen; det kan være en enkelt Strøm, der styrter sig i et umaadeligt Dyb og slaar sig i Faldet til Støv, der igjen hvirvles i Vejret, næsten til samme Højde som det faldt fra, og i Solskin kan man staa



Vandfald i Norge.

saaledes, at man kan se alle Regnbuens Farver deri; det kan ogsaa dele sig i flere Strømme eller falde over skarpe Kanter som store Trappetrin. I det sydlige Norge: ved Kristiania og omkring Mjøsen, er det øverste af Fjeldene overgrot med Gran eller Fyr; men disse store Skove, der i Frastand ser ud, som de dækkede hele Landet, ligner slet ikke vore tætte dyrkede Naaleskove, Træerne voxer hist og her, hvor de kan slaa Rødder, og det er oftest vanskeligt nok; vi ser ikke saa sjeldent at et Træ staar midt paa en Klippeblok og strækker de nøgne Rødder, som lange Arme ud til alle Sider for at naa lidt Muld, eller det voxer op af Revnerne i Stenen. Overalt i Skovegnene staar store og smaa Træer imellem hverandre. De gror, som de selv vil, til Ejermanden kommer og mærker dem, der ere tjenlige til Brug eller til at sælge, og de saa omsider falder for Vedhuggerens Øxe. Kun enkelte Steder findes Løvtræer, og det er da mest Birk og El. Længere mod Nord og Vest ere Fjeldtinderne blottede for al Trævæxt, enten er det den nøgne graa Klippe eller den pletvis er overgrot med Dværgbirk, Mos og andre nøjsomme Væxter, eller der hist og her ligger tykkere eller tyndere Snelag, der kaldes „Fonner", som ikke tør op, selv ikke i Sommerens varmeste Tid. Herfra siver stadig Vand, og er der Steder nedenfor, hvor det møder Modstand af en fremspringende Fjeldkant, danner der sig en Mose (Myr), hvor Plantedele i Tidens Løb ere skyllede sammen og raadnede. Paa disse Mosestrækninger mylrer det i Sommerens Tid med spiselige Bær, som Multebær, Tyltebær og flere Slags. Paa samme Maade dannes de mange Fjeldsøer, der kan ligge flere tusinde Fod over Havets Overflade. Vandet i disse er ofte saa klart og gjennemsigtigt, at man kan se Fiskene deri og hver Sten paa Bunden, om de end ere temmelig dybe.

Den Smule Jord, der findes, er meget frodig; om det saa kun er en god Haandfuld, der ligger i en Lavning paa Stenen, saa voxer der lidt Græs, eller en Blomst, eller nogle Jordbær, og derfor er der om Sommeren gode Græsgange paa Fjeldene, om det end kun er smaa Pletter, der ere dækkede med et tyndt Jordlag.

Længst mod Vest i Romsdal og Sogn ere Dalene bogstavelig Revner i Klippehøjlandet, thi her er mange Steder kun en Vej og en skraanende Stenmur, det er en Hob af nedstyrtede Klippestykker, hvoraf nogle ikke ere større end en Mand kan løfte en i sin Haand, andre større end de største Huse eller Taarne, og tæt ved, paa begge Sider af Elven, rejser den bratte Stenmur sig til Skyerne — og dette er Dalen. Andre Steder er den endog saa snever, at der slet ingen Vej er, eller at denne er sprængt ud i Siden af Klippen, saa at man har Elven, dybt under sig og den lodrette Klippevæg højt over sig — eller Kløften er udfyldt af en milelang smal Fjeldsø, som der slet ingen Vej er ved Siden af, og derfor selv maa tjene som Vej for den Rejsende, der kan faa Befordring med Baadskyds fra den ene Ende til den anden. Mærkeligt er det flere Steder i Romsdalen; der er dyrkede Marker paa nogle hundrede Alens Brede, hvor der voxer frodigt Korn, lige ind til den stejle Klippes Fod. Her kan man færdes mange Mile, og Klippemuren ved Siden af den trange Dal er en eneste stor Sten, der er revnet og furet paa mangfoldige Maader, og de skarpe Takker og Tinder foroven viser gjerne en Bræm af hvid Sne, et Lag, der kun ser ud som en tyk Streg, men som skal være Snese Alen tykt. Ofte luder Klippen ud imod Dalen, og de smaa Vandstrømme, der rinder ned fra de tøende Snemasser, hænger da som lange hvide Slør ned over det mørkegraa Bjergs Side, nogle Steder saa tæt ved de Forbisejlende, at hele Vejen overstænkes som af en fin Støvregn.

Man skal se Norge for rigtig at kunne forstaa Digteren, naar han synger:

„I Revnerne kun er der Vaarliv at se."

men dette Vaarliv er til Gjengjæld for den sparsomme Plads, hvor det faar Lov at ytre sig, saa rigt, at man skal lede efter Mage dertil. Selv i de mest øde Egne er der en mageløs Rigdom af Blomster. Men det synes som visse Slags Blomster hver for sig har valgt forskjellige Egne til Hjem; saaledes ser man i Gudbrandsdalen fortrinsvis den saakaldte Venusvogn eller Stormhat (det botaniske Navn er saavidt jeg ved Aconitum napellus eller Aconitum septentrionale), i Nord- og Søndfjord Fingerbøl (Digitalis purpurea) ogsaa kaldet Rævebjælde eller Alfehue, og i Land og Valders Gederams. Om det saa er tæt ved Sneen, voxer der en utallig Mængde Blomster af forskjellige Slags, man ikke kjender i Danmark, og som ene har hjemme paa Fjeldene, deriblandt den yndige lille Linnea, der skal have faaet sit Navn efter den berømte svenske Videnskabsmand Linné.

Stiger man fra Dalen op paa Fjeldet ved dens Side i den Tro, at man derfra skal kunne faa en smuk Udsigt over Landet, bliver man i Almindelighed skuffet, thi bagved ligger der som oftest et endnu højere Fjeld, og Udsigten til Dalen kan gjerne være spærret af fremspringende Affats paa Lien, eller af store Granskove. Og kommer man endelig op paa et Fjeld, hvorfra der er videre Udsigt, da ser man kun Fjeldtop ved Fjeldtop, thi de mange snevre Dale overses ganske. I det sydlige Norge, hvor Skoven dækker selv de højeste Tinder, ser Landet oftest mørkt og alvorligt ud; i de nordligere Egne, hvor Is og Sne tildels dækker de haarde nøgne Klipper, er det derimod vildt og øde hvorhen man vender Øjet, og man føler sig saa lille midt i denne Storhed og denne underlige Ensomhed, som en Myre, der kryber paa en stor Tue; man bliver alvorlig, men slet ikke sørgmodig, der er tvertimod

noget oplivende og friskende ved at færdes deroppe og indaande den rene og lette Luft. Har man end mere kravlet end gaaet i flere Timer, føler man næsten ingen Træthed — heller ikke i Dalene er det saa trættende at gaa som her i Danmark. Klimaet skal være meget sundt i de indre Egne af Norge, især i Gudbrandsdalen; her er en behagelig mild Varme om Sommeren, og selv paa Fjeldene og tæt ved den evige Sne er det langt fra koldt, naar det er Solskin og stille Vejr, og om Sommeren kan der hengaa flere Uger, uden at der mærkes noget til Blæst. Derimod kan det regne stærkt og længe, dog mest i de vestlige Egne, der ligger nær ved det store Hav. Det er i de senere Aar blevet almindeligt, at sygelige Folk rejser langt borte fra til Gudbrandsdalen for at blive helbredede af den friske Luft, der er krydret med Duft af de mange Naaletræer — og er det sandt hvad der siges, at Luften deroppe paa Fjeldene er saa livsopholdende, at somme kan ikke dø der, men maa rejse ned i Dalen eller til andre Egne for at slippe af med Livet, naar de ikke er til mere Nytte i Verden, saa kan man forstaa at Folk foretrækker at opholde sig der i Stedet for ved de saa meget roste Bade; og de Mænd, der har fundet paa at oprette en Kuranstalt,*) hvor Syge kunne blive helbredede ved at indaande den friske Fjeldluft, vil gjøre en overmaade god Forretning. Men overdrives det end, nok er det, at der er sundere Klima i Norge end i Danmark. Om Vinteren er der vel meget koldt, men det skal i Almindelighed, navnlig i det Indre af Landet, være med stille klart Frostvejr, sjeldent med raat barsk Vejr, saa man ikke fryser nær saa meget som man skulde tro.

Det er ganske umuligt for en Fremmed at bedømme Afstandene i Norge. Ser man et Fjeld i Frastand og antager, at det kan vel være en dansk Fjerdingvej borte, kan det gjerne være, at der er en hel Mil dertil. Heller ikke synes Afstandene saa store som de virkelig ere, naar man ser nedenfra opad, eller omvendt. Aarsagen hertil er vel nærmest, at Luften er saa ren og gjennemsigtig, maaske ogsaa tillige at alt, hvad man ser, er saa stort, at man ikke saa let kan blive fortrolig dermed. Naar man staar paa et Sted, hvor der er Udsigt nok, kan man se uhyre langt med det blotte Øje — en halv Snes danske Mile til hver Side. Og ligesom Synet skuffer med Hensyn til Afstanden, saaledes ogsaa paa flere andre Maader, som naar man færdes langs en Elv; det kan da se ud som løb Vandet i skummende brusende Trav imod Bakke, eller at Vejen vi gaa paa, skraaner ned ad, baade frem og tilbage, om den end er lige vandret til begge Sider.

*) I Gausdal.

En uheldig „klog Mand".

Fortælling af Knud Skytte.

Det kan vel være godt og vel et halvt hundrede Aar siden, da var der nede i Randersegnen en ung Gaardmand, som hed Anders Bilet. Han sad ved en god Gaard, havde en god og from Hustru, forstod sin Dont til Gavns, kunde svare Enhver Sit og var, kort sagt, en meget lykkelig Mand. Det Eneste, der stundom satte lidt Surt til Lykkens søde Retter, var den Omstændighed, at han havde sin Svigermoder hos sig. Hun var af et temmelig vrippent og stridbart Sindelag, og da hun desuden havde en Tunge, saa hvas som en Rageskniv, saa skete det jo af og til, at hun „sang et bitte Vers" for Ægtefolkene; men da hun ellers ikke var ufornuftig, og de tog Alt med det Gode, saa var de dog, trods Svigermo'r, et lykkeligt Ægtepar.

Alligevel tildrog der sig en Gang Noget, som syntes at skulle forstyrre og undergrave deres Lykke, og det paa den lumpneste og mest tossede Maade.

Der kom en sølle Pjæs der til Byen, en af dem, der vilde leve godt og Ingenting udrette. Han spekulerede paa en magelig, men indbringende Næringsvej, og da der var megen Overtro blandt Befolkningen, saa tænkte han omsider: „Jeg har fundet det!" hvorpaa han lejede sig et Hus, læste flittig i Doktor- og Dyrlægebøger, antog en dybsindig Mine, gav Raad og Formaninger, naar et Menneske eller et Kreatur fejlede Noget, spaaede og viste igjen, og, kort at fortælle, det varede ikke længe, inden han begyndte at komme i Ry som „klog Mand". Men for at drive Forretningen i det Store, saa sørgede han ogsaa for, at der var „en Dram i Huset" til Kunderne, og man kunde ogsaa faa sin Flaske fyldt hos ham, det ene Anker tappedes ud efter det andet. Og kunde han lokke nogle Mænd til sig og faa dem til at „sidde": saa Kort og Brændevinsflaske paa Bordet, og da han var en øvet Spiller og en behændig Kjæltring, saa vandt han stadig og snød sine Medspillere, saa de maatte skamme sig.

Kjæltringen, der hed Mikkel Skannerup, fik da ogsaa den temmelig godtroende Anders Bilet i sine Garn, ja, Anders fandt omsider saadant et Behag i Kvaksalveren, at han næsten ikke kunde blive fra ham. Der var virkelig Fare for, at han skulde blive forfalden.

Saa smuttede han da der om en Aften og blev siddende hele Natten og næste Dags Formiddag. Først da de havde spist til Middag hjemme, kom han syngende og dansende ind i Stuen, ledsaget af et Par Svirebrødre, der bleve staaende og kigede ind ad den aabne Dør, for at se, hvordan han blev modtaget.

Hans Kone tog ham kjærlig under Armen og holdt ved ham, for at skjule hans ravende Tilstand, deres

lille Søn stod ved Siden af og morede sig lystelig over Fa'ers overstadige Lystighed, og Katten brød sig om Intet, uden sin Mælkegrød, som den uforstyrret sad og fortærede paa Gulvet; men Svigermo'r, der tronede for Bordenden, var rasende. Hun stemmede den ene Haand i Siden, knyttede den anden ad Synderen og læste ham et Kapitel med en saa skingrende Røst, at det sang i Stuens fire Vægge!

Men pludselig sank hun tilbage paa Stolen og blev siddende med vidtopspilet Mund uden at sige et Ord.

Datteren iler til og spørger deltagende, hvad der fejler hende.

Hun svarede ikke, men skrev paa en Tavle: „Hent Doktoren; jeg har gabet min Mund af Led!"

Det staar Anders Bilet og lurer paa. Han ud ad Døren, og han tilbage igjen med Mikkel Skannerup.

Men saasnart Patienten faar Øje paa Tusindkunstneren, vender Raseriet tilbage; hun giver sig til at fægte med Armene i Luften og skabe sig saa affindig, at Mikkel ikke tør komme til hende.

Han saa under disse mislige Omstændigheder mere end almindelig dybsindig og eftertænksom ud. Nu gav han sig til at mumle Noget, som Ingen kunde høre, medens han gik rundt om hende i en Kreds, som stedse blev mindre. Men da han var kommen næsten tæt



En lille Rus.

til hende, sprang hun op og greb ham i Haaret. Hun var et stærkt Stykke Kvindfolk, og Mikkel en bitte Vissenpind. Det gik ham ikke bedre, end Thor, da han brødes med Ella: „Jo mere han ruskede i Kjællingen, des fastere stod hun, og længe varede det ikke, før han sank i Knæ". Men omsider samlede han al sin Karft og gav hende en eftertrykkelig Kindhest. Og se! Den var saa heldig anlagt, at Munden sprang i Lave, og Konen kom til at tale. Alle de Tilstedeværende vare i høj Grad forbavsede; men Mikkel rejste sig op og sagde triumferende: „Det var en haard Tørn; men jeg vidste, det maatte lykkes!"

Ja, denne Gang var den „kloge Mand" unegtelig meget heldig, og der gik stærkt Ry deraf.

Men nu havde Anders Bilet en Karl, der hed Klavs. Det var saadan en lille sindig Svend; men Skam komme efter det: der var Mere ved ham, end Mange troede; for han havde Omløb i Hovedet. Han gjennemskuede grant det store Vidunderstykke, at nemlig det Hele var et Slumpetræf, og han tænkte: „Jeg skal dog passe paa ham, den Fyr!"

Fra nu af havde disse To et godt Øje til hinanden, og Mikkel kjendte godt sin Modstander.

En Vinterdag skulde Anders Bilet til Randers

med et Læs Korn. Saa lige med et vare hans Nøgler forsvundne, og han kunde ikke hitte dem nogen Steds.

Der maatte Bud efter Mikkel Skannerup.

Han kom og gjorde sine Kunster, og alt imellem langede han Klavs et Par Ojne og rystede paa Hovedet. Det endte da med, at „Klavs havde taget Nøglerne". Karlen „flirede" og sagde Ingenting; men han tænkte: „Nej, bitte Mand! Du er kommen fejl op at kjøre". Og den kloge Mand tænkte: „Jeg hitter dem nok, og det skal mages saadan, at han har stjaalet dem".

Anders Bilet kunde ikke komme i sit Skatol, og der var noget i, som han skulde have med, uden det vilde han ikke af Sted. Det var bedst at opsætte Turen til en anden Dag. Ærgerlig satte han sig ned og trak sine Støvler af. „Klingelingeling!" sagde det ned paa Gulvet — og der laa Nøglerne! Anders havde stukket dem uden om Lommen, og under hele Hurlumhejen havde Nøgleknippet ligget nok saa rolig i den ene Støvle.

Aa, hvor Klavs skogrede!

Det var virkelig ogsaa et slemt Uheld for Kunstneren og skadelig for hans Anseelse. Men der var mere tilbage endnu.

En Vinterdag var Anders Bilet ved at tage et Havrehæs ind. Mikkel kom derom og stod og saa til, for bestille Noget vilde han ikke.

„Det er vel bedst, jeg gaar et Par Gange Pladsen rundt?" sagde han til Anders Bilet; „for det var vel ikke værd, Du fik alle de Mus ind i Laden?"

„Ja, kan Du møde for dem?" sagde Anders Bilet.

Mikkel svarede ikke, men gav sig til at mumle og gaa Pladsen rundt med afmaalte Skridt. Da han var færdig, sagde han:

„Nu svarer jeg for, at ikke en Mus gaar over den Kreds".

„Gid Du sad paa Bloksbjerg!" tænkte Klavs.

Da de vare færdige med Havren, kom Folkene ind, og der vankede en Bid Brød og en Dram. Mikkel blev budt ind med, og det var vel derfor, han var kommen.

„Vi faar snart et forskrækkeligt Vejr", sagde Mikkel, der sad for Bordenden og spiste bravt.

„Hvor kommer det fra?" spurgte Klavs.

„Nord fra".

„Saa—aa! Hvordan kan Du vide det?"

„Jo, der er saadan en forfærdelig Uro i min Ryg, og jeg ved, hvad det vil sige. Kommer Uvejret fra Øst, saa har jeg det i den højre Arm, fra Vest — i den venstre, og imod Søndenvand og Blæst faar jeg altid saadan en sær Kløe i Enden af min Næse. Men det er saadan en Begavelse, der er bleven mig givet, og Sligt falder ikke i Enhvers Lod".

Imidlertid har Karlen siddet og set meget opmærksomt paa Mikkel. Det kom ham for, at Spidsen af en Musesnude stak frem over hans Vestekrave. Pludselig griber han fat i Mikkels Nakke med den ene Haand og stikker den anden op under hans Vesteryg, og han finder ganske rigtig en Mus og holder den frem.

„Ha, ha! her har vi hele Ryg-Barometret!" lo han. „Skulde saa klog en Mand som Du ikke huske paa, at Du har været i Havrehæsset, hvor det vrimler med Mus? Det var intet Under, at det kravlede Dig paa Rygstykkerne. Men sig mig en Gang: faar vi endnu strengt Vejr af det Nordlige?"

Alle de Andre lo; men Mikkel kunde ikke faa et Smil frem. Han sagde arrig:

„Hvad har jeg gjort Dig, siden Du saadan er efter mig? Det kan Du let komme til at fortryde!

Dermed luskede han af.

Men Klavs raabte efter ham ud igjennem Døren:

„Du kan stole paa, vi er ikke ved Enden endnu. Jeg gi'er mig ikke, førend jeg faar Dig jaget hen fra denne Egn".

Der var en Korsdal ude paa Marken, og der, hvor de to Dale krydsede hinanden, laa der en Skat nedgravet, hed det sig, og man fortalte, at i gammel Tid havde troværdige Folk tidt set et brændende Lys paa dette Sted ved Nattetide. Dette mærkværdige Sted var just paa Anders Bilets Mark.

Det ærgrede Karlen, at hans Husbond endnu ikke vilde lade den kloge Mand være den, han var, give ham en god Dag og skøtte sig selv. Trods det Hændte troede Manden endnu, at der var noget Ualmindeligt ved Kjæltringen og vedblev at søge hans Omgang.

Klavs kløede sig tidt bag Øret og tænkte: „Hvad skal jeg dog gjøre for at faa ham grundig helbredet?" Omsider faldt Sagnet om det brændende Lys ham ind. Det maatte kunne bruges.

Det var om Vinteren, og der var Sne paa. Hver Aften lidt før Midnat gik Klavs ud i Dalen og lagde et Stykke brændende Kamfer i Sneen.

Det varede ikke længe, inden Sagnet om det brændende Lys blev gjenoplivet. Folk saa det jo hver Aften. Der maatte ganske vist ligge en Skat i Jorden paa dette Sted, og blandt dem, der troede dette, var ogsaa Anders Bilet.

Han henvendte sig nu til den kloge Mand om Raad. Raadet blev givet, og det lød saaledes: Vent til St. Hans Nat, naar Blusene tændes paa Højene; gaa saa derned Kl. 12 og grav stiltiende, saa skal Du finde, hvis der virkelig er Noget. Det Sidste lagdes vistnok til for at holde en Bagdør aaben for den Kloge, hvis Skatten ikke fandtes.

St. Hans Aften kom, og Anders Bilet var bestemt paa, at det skulde voves. Men ene turde han ikke bestaa Eventyret; Mikkel Skannerup skulde følge med. Lidt før Kl. 12 toge de to Mænd Spaden paa Nakken og vandrede tavse ned i Korsdalen.

De grov og grov; men endnu havde de Intet fundet.

Klavs var imidlertid heller ikke ledig. Han laa

paa Lur oppe paa en af de nærmeste Bakkeknuder med et stort Knippe tørt Lyng, som han havde en Stump Jernkjæde paa, og sin Hat havde han ombundet med lysende Trøske.

Nu stak han Ild i Lyngknippet, satte Hatten paa, greb fat i Jernkjæden, og slæbende det brændende Lyngknippe efter sig, løb han ned i Dalen, idet han raabte med hul Røst:

„Mikkel Skannerup! Jeg kommer, jeg kommer! Du skal med mig!"

Anders Bilet blev staaende som forstenet af Skræk; men Mikkel smed sine Træsko og løb derfra, alt hvad han kunde.

Klavs kom forbi sin Husbond og hviskede:

„Vær ikke bange! Det er kun mig!"

Derpaa kjørte han videre med sit skinnende Hoved og sin brændende Hale, indtil han havde faaet den kloge Mand fulgt godt paa Veje. Mikkel kunde endnu længe høre hans hule Røst:

„Mikkel Skannerup! Jeg kommer, jeg kommer! Du skal med mig!"

Da Klavs syntes, at det kunde være nok, rev han Tønderet af sin Hat og gik hen til sin Husbond.

De fulgtes ad hjem, og Karlen fortalte ærlig, hvorledes det Hele var et Spil af ham, for at slaa to Fluer med et Smæk: kurere sin Husbond og jage den kloge Mand ad Bloksbjerg til, og han haabede, det var lykkedes.

Ja, Anders Bilet var skamfuld til Gavns, og Karlen maatte love ham at holde ren Mund. Og det gjorde han ogsaa.

Den stakkels „kloge Mand" havde faaet en saadan Skræk i Livet, at han ikke engang turde vende tilbage og hente sin Smule Ejendele. Han forsvandt sporløst fra Egnen.

Et Par Dage efter det sidst Passerede, stod der med Kridt skrevet paa Mikkel Skannerups Dør:

„At Pladsen som „klog Mand"
er vakant
testeres
Klavs Bertelsen".

Skjønt Klavs „holdt ren Mund", trængte det dog ud imellem Folk, at han havde fordrevet Hexemesteren, og fra den Stund af kunde de forstaa, hvad for et Hoved der sad paa Klavs Bertelsen!

Men det Bedste var, at Slangen var fordreven fra Anders Bilets Paradis; og fra nu af blomstrede Lykken atter uforstyrret for Ægteparret.

En „Historie" fra Feltvagten.

Gjenfortalt af C. A. Thyregod.

(Sluttet.)

„Terkel fik Gæssene ned og fik alt sit Jagtbytte sanket sammen i en Dynge. Da han tykkes, nu han havde gjort et godt Stykke Morgenarbejde, gik han ind til Herregaaden, hvorfra han saa fik en Vogn med sig ud at hente Vildtet. Man var særdeles tilfreds med det gjorde Prøvestykke. Han blev fæstet som Skytte, skulde have en stor Aarsløn, en Rideheſt for sin egen Mund og desuden fri Varme om Sommeren og frit Lys om Dagen.

Men man havde kun et lidet Forraad af Krudt og Hagl og Kugler, og det blev bestemt, at han næste Dag skulde ride til Horsens og hente sig et dygtigt Oplag. Herremanden paa Matrup gav ham et Brev med til Agent Munberg, og i Brevet stod der at læse, at Terkel paa Herremandens Regning maatte i Agentens Krambod forsyne sig med Skydemidler af bedste Slags; men der var ogsaa skrevet et Par Ord om Skyttens store Dygtighed og om, at der herefter for gode Ord og Betaling kunde faaes Vildt fra Matrup. Prinsessen i Horsens kunde maaske ønske sig en fed Dyreryg engang imellem; Agentens Frue eller andre pæne Folk kunde muligen faa Lyst til en lille Hare eller Sligt; man skulde bare ikke undse sig ved at forlange i saa Fald; thi der var paa Matrup Udsigt til stor Overflødighed. Nu, da! Terkel saa paa Rendekugler og Nævehagl og Krudt og slige Ting; han kjøbte Noget af det Alt og fik en forsvarlig Pakke bundtet sammen. Inden han var færdig, kom Fru Munberg ud til ham og spurgte, om han ikke kunde skaffe hende et Par Urfugle. Om han kunde? Ja, det var da en smal Sag, mente han. Ja da vilde hun meget gjerne have dem inden Løverdag Aften, og hun vilde betale dem godt. Han lovede da at skaffe dem, og saa fik han sin Pakke spændt bag paa Sadlen, steg til Hest og gav sig paa Hjemvejen.

Et Stykke udenfor Byen, omtrent hvor det Slot senere blev bygget, som General Vrangel ønskede at bo i — Tugthuset, I ved nok — mødte Terkel en Mand, der kom slæbende med et Par Krikker for et Læs sorte Potter. Hvor langt er der til Horsens? spurgte han. Et bitte Stød, svarede Terkel. Hvor er I fra? Langt ude vesterfra. Er der ingen Urfugle i Eders Egn? spurgte Skytten. Jo, dem er der mange af, lød Svaret. Skyder I nogle af dem? spurgte Terkel videre. Nej, jeg gjør ikke. Hvorfor gjør I ikke? For jeg har ikke Tid, og jeg forstaar ikke at skyde, og jeg har ingen Bøsse. Det fandt Terkel var gode Grunde; han havde sin Bøsse hængende paa Sadelknappen, han havde ogsaa vist, at han forstod at bruge den, og Tid havde han nok af; han sagde Farvel og red videre.

Han tænkte nu paa, at da Fruen i Horsens vilde betale Urfuglene saa godt, og han nu vidste, hvor han kunde finde dem, var det vel bedst, han lagde sig efter at skaffe dem uden Ophold. Han red derfor ikke hjem, men lagde Vejen søndenom Matrup, idet han stilede noget nær, lige i Vest. Han kom langt bort, kom ud paa de store Heder, hvor der var Urfugle i Mængde.

Han skjød imidlertid ingen af dem, og deri var han forsaavidt undskyldt, som han ikke vidste, hvordan en Urfugl saa ud. Han saa jo nok blaasorte Haner med rød Hovedpynt smutte om imellem Lyngbuskene, og han saa brunspættede Høns buldre op i hans Nærhed og flyve bort; men det kunde da ikke let falde ham ind, at det netop var den Slags Fugle, som Fruen satte saa stor Pris paa. Bestandig vedblev han derfor at ride mod Vest ved Nat og ved Dag, indtil han maatte standse foran et stort Vand med hvide Klitter paa den modsatte Side. Det var Ringkjøbing Fjord, og ude i den laa en Mængde store Fugle og kaglede saa underligt. „Det maa vist være Urfugle!" tænkte Terkel; men deri tog han fejl, for det var Svaner, der holdt et af deres sædvanlige Sangforeningsmøder i Vellingbugt, hvor de laa og morede sig med flerstemmig Sang og tænkte paa Fred og ingen Fare. Terkel ladede imidlertid sin Muskedonner lige til Mundingen og saa skjød han.

Jeg ved ikke, hvormange Svaner han traf; men det var ikke faa. Vinden blæste fra Vest, og de døde og saarede Svaner dreves op mod Kysten. Terkel opsamlede tolv, som han bandt fast ved Sadlen, sex ved hver Side, og saa vendte han sin Hest i den Hensigt at ride lige til Horsens med Fuglene og faa sin gode Betaling. Men Svanerne vare ikke helt døde, og inden han kom en Fjerdingmil op i Landet, bleve de levende igjen og begyndte at baske med Vingerne. Hesten var ikke vant til slig en Rytterfærd; den blev sky og stejlede og slog bag ud, og Hest og Rytter og Svaner tumlede om med hverandre, indtil Sadelgjorden gik istykker. Hesten løb bort; men Fuglene stak tilvejrs med Sadlen, hvori Rytteren var bleven siddende. Tolv Svaners sammenlagte Kræfter er ingen Ubetydelighed. De fløj med Terkel som ingen Ting ud over Fjord og Klitter og langt ud i Vesterhavet, her dalede de og gave sig til at svømme, og nu blev Skytten lige saa vaad, som om han idag havde været paa Feltvagt ved Vejle. Svømningen varede endda ikke ret længe; thi der kom en Hvalfisk og slugte hele Klatten.

Saa fik Terkel Husly i Hvalfiskens Mave, og der fandt han ogsaa godt Selskab; thi der sad en gammel Mand i en Baad. Hvorlænge har Du været her? spurgte Skytten. Ja, det ved jeg ikke, lød Svaret, for her er Dag og Nat lige lange. Jeg tænker, jeg har været her et Par Døgn, for jeg er slemt sulten. Har Du ingen Fødevarer med Dig? Nej, jeg er rigtignok kjørt herind med tolv Svaner; men de ere hverken plukkede eller skoldede. Mon man ikke kunde gjøre Ild paa herinde og tillave en af dem? Kan Du slaa Ild? spurgte den Gamle. Ja, jeg kan; men mit Fyrtøj er pakket ind hos de andre Sager; bare det ikke er blevet vaadt! Prøv ad! sagde Manden, og lad mig saa allerførst faa en Pibe Tobak at vederkvæge mig paa! Pibe og Tobak har jeg; men jeg mangler Fyrtøj. Terkel løste op for sin Pakke, der heldigvis ikke havde taget nogen Skade af Fugtigheden. Han fandt Fyrtøjet og slog Ild; den Gamle kom stikkende med en lille stumpet Pibe, som han begyndte at tænde. Da — Bums! — Husker I, da vi skjød Ild paa Tyskernes Krudtvogn ved Bøffelkobbel? Lige saadan gik det til i Hvalfiskens Bug. Terkel havde ogsaa faaet løst op for sin Krudtpakke, og da han slog Ild, var der kommen en Gnist for nær dertil. Hvalfisken revnede langs ad Ryggen og kom til at se grandgiveligt ud som en stor Lax, der er skaaren op for at røges. Der kom Lys og Luft og Vand ind til de to Indsiddere. Terkel sprang op i Baaden, og saasnart den var flot, greb den Gamle Aarerne og roede iland.

Oppe i Klitterne skiltes de fra hinanden, og nu begyndte Terkel at spørge Vej — til Matrup, tænke I vel? — Nej, til Pulsterhuset, og da Ingen vidste, hvor det var, spurgte han Vej til Vejle. Han kom da hjem. Hans Fader gik og puslede i Smedjen, da han traadte ind. Goddag! sagde Terkel. Goddag! sagde den Gamle. Tak for Laan! sagde Sønnen og hængte Bøssen op paa dens gamle Knage. Vil Du ikke bruge den mere? spurgte Erik. Nej, for Ejermanden kunde maaske komme og kræve den, og saa var det slemt, om den var borte. Aa, Ejermanden kommer saamænd aldrig, sagde Faderen. Han er nok død og borte for mange Aar siden. Ja det var nu det Samme, sagde Terkel. Det er en god Bøsse; men den er sikrest, naar den hænger i Ro. Maa jeg saa faa Smedien! Den fik han da, og Bøssen rørte han aldrig mere, saa den hænger der vist endnu, og nu kunne I gaa ned og spørge den nuværende Smed i Pulsterhuset, om hele Historien ikke er Løgn!"

Det var der imidlertid Ingen, der følte Trang til, især da Morten Madsvend nu havde Midnatsmaden færdig, og Alle vare færdige til at nyde den. Alle undtagen Vandborg. Man opsøgte ham og fandt da, at han, der for sin Sundheds Skyld ikke havde villet forlade sin Lergrav, var af Kjedsomhed falden i Søvn. Omgivelsernes overflødige Vand var imidlertid falden paa at gjæste ham i hans lave Sæde, saa han var halvt oversvømmet og nu var baade forknyt og forfrossen. Men Morten vidste, hvad et Menneske har godt af. Han udsøgte de lækreste Stykker Kjød til ham, til Mads Vilstrup og til sig selv. Saa gik vi tilbords, det vil sige: Vi vadede spisende omkring i Dyndet, medens Regnen strømmede ned, og siden holdt vi os paa Benene, til Morgenen brød frem, og vi bleve afløste og vendte tilbage til Kvartererne. Men Vandborg blev syg efter det, og det, paastod Mads Vilstrup, kom af, at han ikke fik Historien at høre. En Historie, sagde han, var langt bedre end alle Krukker og Æsker i Doktorens Feltapothek.

Fa'ers Del.

Glemt var Dragonen i Ledingsfærd
Han maatte alene ride,
Og selv den dejlige Mimi var
Helt skjødesløst lagt til Side.

Thi travlt for Alvor forvist der var
I Børnekammeret inde;
Men Arbejdet gik som den bare Leg,
Fordi der var Lyst i Sinde.

De rasled med Kopper og med Komfur,
Med Rivejern og med Fade;



Da Fa'er ved Aftenstid kom hjem,
Da havde de mangt at melde,
De maatte naturligvis alle tre
Om Chokoladen fortælle.

„Saa glemte I sagtens ikke mig,
Lidt er vel endnu tilbage?
Jeg kan vel tænke, at ogsaa jeg
Paa Chokoladen skal smage".

Thi Mo'er spendered et Stykke af
Sin fineste Chokolade.

Og den blev revet og den blev kogt
I favreste Fryd og Gammen,
Og Mo'er og Tante, ja Onkel med
De smagte den allesammen.

Og Onkel sagde, den var probat,
Den Tillavning var der ej Fejl i;
Han havde — forsikkred han — aldrig smagt
En Chokolade saa dejlig.



Da stod de alle forlegne der,
Sligt havde de ikke ventet,
Dog fattede lille Hans sig snart,
Og Rivejernet han hented.

Og rakte det imod Fader hen:
„Nej, Fa'er, vi glemte Dig ikke;
Sikke Masser der sidder paa Jernet end,
Se det maa Du gjerne slikke!"

Emanuel Henningsen.

Opløsninger fra Nr. 1:

Opløsning paa den firkantede Nød:

L O K E
O D I N
K I N D
E N D E

Svar paa Kjældermændene. 1. Han er en Udhaler af første Skuffe. 2. Han er overspændt og utilregnelig. 3. Han er ikke tabt bag af en Vogn. 4. Han er højt paa Straa. 5. Knappenaal (Knap en Aal).

Billedgaadens Løsning. Kom Matilde imellem 12 og 1 paa Langelinie.

Brevvexling.

„— h —". Mangel paa Plads forbyder Optagelsen af Digte, som kun en mindre Del af Husvennens Læsere kunne have Interesse af. Derfor henlagt med Tak for Velligheden.

Flere Lærere. Først i Slutningen af Oktober, naar alle Anmodninger ere indkomne, kan der tages Bestemmelse angaaende Fordelingen af de 50 Exemplarer.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 3. Søndagen d. 17. Oktober. **1875.**

Virkelige Spøgelsehistorier.

Af Bendix Hansen.

Naar man hører gamle Folk fortælle om alt det Spøgeri og Hexeri, de gode gamle Dage var saa rige paa, saa er det underligt at lægge Mærke til, hvor livligt og klart disse gyselige Historier udmales, og hvor alvorligt det forsikres, at det virkelig er sandt, thi den og den, som Fortælleren har kjendt, har fortalt det, og den eller den har oplevet det. Sammenligner man saa hin gamle Tid med vor Tid, saa har man Grund til at undres over, hvorfor sligt slet ikke sker i vore Dage og i det mindste aldrig i vor Nærhed, og da det gyselige har en vis pirrende Tiltrækningskraft for en vis Slags usunde Mennesker, er der nogle, der klager over vor Tids Fattigdom paa overnaturlige Ting. Jeg har nu en Anelse om, at det altid har været saaledes, at disse Fortællinger ere blevne henlagte til de gamle Dage; men Forandringen bestaar væsentlig i, at de nu ikke finde saa mange troende Tilhørere, og Grunden dertil er let at forklare; thi alle disse Overtroens Skikkelser og Gjerninger hører Mørket til, og eftersom det aandelige Mørke, Vankundigheden, flyr for Oplysningens klare Dagslys, maa de forsvinde som Natteskygger.

I min Barndom hørte jeg mange af den Slags Historier, og jeg vilde gjerne høre dem, endskjønt de gjorde et saa forfærdeligt Indtryk paa mig, at jeg aldrig turde være ene i Mørke eller gaa ene ud om Aftenen; thi jeg var en lille Drømmer. Min Broder Jesper, der var et Par Aar ældre end jeg, lod sig derimod aldrig paavirke af Spøgelsehistorier og Hexefortællinger; thi hans Tanker optoges alene af det virkelige, af Heste, Køer og Drengestreger, og han var en forvoven Gut, der ikke kjendte til anden Frygt end den fra Skolen, hvor han rigtignok hverken hørte til de artigste eller dygtigste. Denne Forskjellighed gjorde, at vi sluttede os trofast sammen; thi jeg kunde hjælpe ham med de slemme Lektier, og ved hans Side svandt min overtroiske Frygt.

„Det er noget Sludder, det hele!" sagde han, „det er ikke noget at være ræd for. Jeg gad nok set saadant noget Tøjeri nær ved mig en Gang, saa vilde jeg tage fat i det og se det rigtig efter paa alle Kanter, og saa skulde jeg nok prygle det saadan igjennem, at det skulde glemme at spøge en anden Gang!"

Jeg beundrede hans Heltemod; men jeg kunde dog ikke undlade at indvende: „Men Du kan jo ikke tage fat paa det, Du kan ikke prygle det, for saa er det bare Luft!"

„Luft!" sagde han, „bare Luft! Jo pyt, saa er det ingenting, saa kan det hverken gjøre ondt eller godt, og hvorfor skulde man saa være bange for det?"

Det var nu hans Tro om disse Ting, og den har han beholdt aldeles uforandret, og endskjønt han ofte er gaaet paa Jagt efter Spøgelser, er det dog aldrig lykkedes ham at faa fat paa noget for at se det efter paa alle Kanter, da han ikke en Gang har faaet noget at se.

En Sommer udbredte sig det Rygte, at det spøgte i en Lykke uden for Byen. Hans Krog, der var kjendt som en meget troværdig Mand og ikke i nogen særlig Grad overtroisk, kom en Aften silde ind til Peder Kromand, der boede i det yderste Hus i Byen, og var aldeles ude af sig selv. Hans Aasyn var ligblegt, han rystede over hele Kroppen, og det varede længe, inden han kunde komme sig saa meget, at han kunde fortælle, hvad der var hændt ham.

Da han kom forbi Peder Klavsens Østerlykke, havde han pludselig hørt det ringle med en Jernlænke, og han var bleven staaende for at lytte efter hvad det kunde være. Et Øjeblik var det stille, saa ringlede det atter og stærkere, og da han saa raabte: „Hallo, hvad er det?" saa blev der en saadan Støj, at han blev helt fortumlet. Det suste, hvinede og ringlede rundt

omkring ham, det dundrede saa Jorden rystede, og det var, som et helt Regiment Dragoner foer forbi ham i susende Galop, medens Luften gnistrede omkring det. Hen over den høje Tornhæk gik det og ind over Østerlykken, indtil det svandt i det fjerne med en pibende og susende Lyd. Da han atter kom til sig selv, laa han i Vejgrøften. Det forekom ham, at det smertede ham i hans Pande, og da man saa efter, var der en blaarød Plet. — Rygtet om denne Hændelse udbredte sig som en Løbeild over Byen. Hans Krog havde hørt og set den vilde Jagt, sagde man, og der kunde aldeles ikke tvivles derom; thi der var Syn for Sagn, Hans Krog havde faaet en blaa Plet midt i Panden, hvor en Gnist eller maaske en Hestehov havde truffet ham. Der var naturligvis i den nærmest følgende Tid flere, der i større Afstand naturligvis hørte det dundre og ringle i Østerlykken; og derved stadfæstedes Spøgeriet end mere.

Alle i vort Hus troede fuldt og fast paa den vilde Jagt i Østerlykken, og mine Forældre forbød os Drenge paa det strængeste at komme i Nærheden af Østerlykken ved Aftenstid. For mit Vedkommende var dette Forbud naturligvis aldeles overflødigt, men det forholdt sig ikke saa med min Broder; thi en Aften, da de sad og talte derom, medens vi spiste Nadvere, udbrød han pludselig, da der blev en kort Stilhed:

„Aa, det er noget Sludder, for der er ingen vild Jagt. Hans Krog er falden og har slaaet sig mod en Sten, fordi han er bleven bange, den Kryster; det skulde have været mig!"

„Hold Mund, Dreng! Hvad forstaar Du Dig paa det!" afbrød Fader ham og laante ham et Par Øjne, der nok skulde borttage ham Lysten til at sige mere.

Jeg var bleven helt forfærdet over min Broders Ord; det forekom mig frækt ja næsten bespotteligt, at tale saaledes om den vilde Jagt, og det sagde jeg ham, da vi vare komne til Sengs.

„Aa, Du skal se, jeg faar Ret alligevel," svarede han. „Hans Krog er en Kryster, og det er de alle, Du og Fader ogsaa. Der er naturligvis ikke noget; men er der noget, saa vil jeg have Fingre i det, og uh, hvor jeg skal banke det! For Du kan stole paa, at jeg vil ikke skjældes ud for saadant noget forbandet Kram!"

Jeg mærkede nok, at han var vred, og forsøgte at tale ham til Rette.

„Nej," sagde han, „nu vil jeg just have det at vide, og Du maa ikke fortælle det til nogen; men jeg og Thomas Hub har snakket sammen om det, vi gaa derud i Morgen Aften og hver Aften, indtil vi opdage det. Vi maa gaa om til Peder Klavses i Morgen Aften, og naar jeg saa er gaaet med Dig derom, saa gaa Thomas og jeg derud!"

Jeg græd og bad ham for Guds Skyld lade være, men det hjalp ikke, hans Forsæt stod fast, han vilde undersøge det; men forraade ham og forskaffe ham et Livfuld Bank vilde jeg ikke, da jeg godt vidste, at han gjorde det alligevel.

Næste Dag maatte jeg hjælpe ham at slibe en Pigkjæp og Kniv, og væbnede med disse samt en stor Knippel, forlod han og hans trofaste ligesaa forvovne Kammerat mig om Aftenen ved Peder Klavsens Dør, og gik ud for at kæmpe med Spøgelser.

En halv Time efter kom de tilbage, og under Latter fortalte de, at de havde fanget den vilde Jagt. Den var flygtet for dem, men de havde smidt Træskoene og forfulgt den i bare Strømper, og saa havde de indhentet den og faaet fat i hver en Hale; men saa var det Peder Klavsens Kvier, der vare koblede sammen med en Jernlænke.

Og denne Opløsning paa Spøgeriet stadfæstedes som den rette, hvorved min Broder og Thomas blev Byens Helte i Stedet for Hans Krog der nu blev til Latter.

Godt et Aars Tid efter Historien med den vilde Jagt, udbredte sig det Rygte, at Kromanden i Haraldsdal gik igjen.

Haraldsdal var en lang, snæver Dal, indesluttet af høje Banker paa de to Sider, og i Dalens Forlængelse var der mod Vest en Mose og mod Øst en dyb Kløft, fyldt af tæt Krat, af hvilket enkelte høje Træer ragede op. Vejen fra Kjøbstaden mødtes her med den gamle Landevej, der endnu kaldes Alfarvejen, og her havde i mange Aar ligget en gammel Kro, som for nylig var bleven nedreven. Det var et sært uhyggeligt Sted, ret skikket til Overfald og Spøgeri, og der var ogsaa Fortællinger nok om begge Dele. Især var der en Mængde Sagn om en Kromand, som havde givet sine Gjæster, der mest var rige Hestehandlere, fulde, og derpaa bestjaalet, plyndret, ja somme Tider myrdet dem. Ved disse Mørkets Gjerninger havde han samlet sig umaadelige Rigdomme; men da han døde, var det ikke muligt at finde hans Penge; thi han havde gravet dem ned, og derfor kunde han ikke finde Ro i sin Grav, men gik og ledte efter dem, uden Magt til at løfte dem op af Jorden. Det var en gammel og meget bekjendt Historie, og det var mange Aar siden, nogen havde set ham.

Saa kom Peder Klavsen en Aften fra Kjøbstaden og fortalte, at nu gik Kromanden igjen dernede i Dalen og ledte efter sine Penge, for han havde mødt ham, og han var aldeles hvid saa nær som Hovedet; for det var sort som Jord og dertil kantet og ujævnt som et Stykke Mosetræ. Denne Tildragelse vakte Opsigt, og da det i den følgende Tid hændtes flere, der kom kjørende fra Kjøbstaden, at de mødte Kromanden, stod det snart fast som en Kjendsgjerning, at han nu spøgede igjen.

Opmuntrede ved det heldige Udfald af deres første

Forsøg besluttede min Broder og hans gode Ven, Thomas, atter at gaa paa Opdagelse. En Aften gik de ned til Haraldsdal og skjulte sig under et Dige, og da de havde ligget paa Vagt til henimod Kl. 10, saa de den hvide Skikkelse med det sære sorte Hoved komme langsomt skridende ned gjennem Dalen.

„Se saa, der har vi ham sandelig!" sagde min Broder.

„Ja, den Gang bliver det nok værre!" hviskede Thomas. „Skal vi ikke hellere løbe og lade ham gaa, for nu kan vi da se, at det virkelig er ham selv, og han skal jo være en meget slem Krabat."

„Nej, vi maa have set efter, hvordan han hænger sammen;" svarede min Broder, „for det var da nok værd at se, om han er andet end Luft, og i ethvert Fald maa han være saa gammel, at vi to let maa kunne magte ham."

„Ja skal vi, saa skal vi!" sagde Thomas og tog sig sammen.

De blev liggende stille, indtil han var lige uden for dem, saa sprang de pludselig frem og greb fat i ham, svingende deres Vaaben.

„Aa god Folk, aa lad mig gaa!" bad han. „Jeg er en fattig Karl, jeg har hverken Penge eller Uhr, jeg har kun min Snustobaksdaase, og den maa I godt faa!" og han famlede i Lommen efter Daasen.

„Nej, Klavs, er det Dig!" sagde Drengene skamfulde og slap ham.

„Mig, ja vist er det mig! Jo, det er ingen anden, end mig!" svarede han, endnu rystende af Skræk.

Og dermed var Spøgeriet ude for denne Gang.

Klavs var Røgter paa en større Gaard i Nærheden af Skoven, og da han boede paa den anden Side af Dalen og næsten hver Aften gik hjem, iført sine hvide Vadmelsklæder og med en gammel formløs sort Hat paa Hovedet, var han bleven antaget for Kromandens Gjenfærd.

Sagn fra Ditmarsken.

Fortalt af Al. Schumacker.

Om Møllestenen, der hang i en Silketraad.

Solen skinnede, det modne Korn bølgede paa Markerne, Leerne klang, og Kornet sænkede sig, det ene Skaar efter det andet. Der var Liv og Munterhed herude, Karlene svang de blanke Leer, der blinkede i Solen, og Pigerne rev Kornet sammen, bandt det i Neg og satte det i Traver. Men da Middagen kom, og Solen brændte stærkest, lejrede Karle og Piger sig bag Traverne og fik deres Madkasser og Oldunke frem.

Hist henne sad en Karl og en Pige, begge brunede af Sol og Arbejde, men de vare unge, havde stærke Arme og brede Skuldre og Fremtiden laa aaben for dem. Det var ogsaa denne, de talte om. De tjente i Gaard sammen, havde faaet hinanden kjær og vilde gjerne gifte sig, men de vare fattige, derfor havde det lange Udsigter med Bryllupet. Som de nu sad og talte, kom en tyk Tudse hoppende, grim at se til, Tudser ere nu aldrig synderlig kjønne, men denne var nu saa farlig grim, og da Karlen saa Tudsen, vilde han slaa den ihjel med Riven.

„Lad det stakkels Dyr løbe, det har jo ingen Fortræd gjort Dig", sagde Pigen.

„Men det er dog et ledt Utyske!"

„Den kan jo ikke gjøre for at den er saa grim!" sagde hun og bad ham saa bønligt om at skaane Tudsen. Han vilde dog drille Pigen lidt og stak efter den med Riven, indtil den slap ned i et Hul.

Derpaa toge de atter fat paa Arbejdet og bleve ved, indtil Solen gik ned og Aftenklokken ringede i Stelle. Saa toge de deres Le og Rive paa Skulderen og gik hjem med de Andre.

Som de nu sade og spiste, sagde Bonden til dem: „I ere budne til Fadder i Morgen!"

„Vi", sagde Karlen helt forbavset, for han vidste ikke, hvorfra den Indbydelse kom; hans Slægt boede langt herfra, ovre i det Holstenske, han havde vel en gammel Moster her i Byen, men hun var Enke og nærved de Firs, saa hende kunde det ikke være.

„Jo mænd ere I saa", sagde Bonden, „i Middags som vi allerbedst sade og spiste, hørte vi pludselig en Stemme, som bød Jer til Fadder, men vi kunde ikke se, fra hvem den kom!"

„Det var da løjerligt", sagde Karlen og saa paa Kjæresten; hun saa igjen paa ham, men ingen af dem vidste, hvad de skulde tro og tænke.

Næste Morgen, da Karlen stod op, fik han Øje paa en hvid Stribe, som løb fra Sengen til Døren, og da han saa nøjere til, opdagede han, at det var Gryn og der laa ligeledes Gryn ude i Forstuen og Gaarden. Saa gik Karleu efter dem og kom ud til de Steller Høje, hvor de underjordiske havde deres Tilhold. Medens han nu stod der og saa paa Højen, hvor Grynene endte, hørte han en Stemme, som sagde: „Kom igjen ved Middagstid og tag Din Kjæreste med! I skulle staa Fadder!

Saa gik Karlen hjem igjen og sagde det til Pigen. Begge toge nu deres Kisteklæder paa, og da Tiden kom, fulgtes de ad til Højen. Da var denne aaben, og en lille Mand i graa Frakke stod i Aabningen, bød dem venligt God Dag! og førte dem gjennem en lang Gang ind i et stort Rum. Hvor det glimrede og straalede derinde. Vægge, Gulv og Loft var af en blaa Stenart, gjennemvirket med Guldaarer, og ned fra Loftet hang Ædelstene, der udsendte en saadan Glans, at det var lyst derinde, som den klareste Dag. Midt paa Gulvet stod et Bord af det pure Guld, besat med Guld- og Sølvtøj og de kosteligste Retter. Men hele

Værelset var opfyldt af smaa Folk i graa Klæder, baade Mænd og Kvinder, Unge og Gamle, foruden en Del Børn, som sprang Buk over hver andre, legede Tagfat, lo og vrælede. De Ældre trængte sig alle om Barselkvindens Seng, der stod henne i det ene Hjørne.

Da Pigen og Karlen kom, rakte en gammel Mand ham det lille Barn, han skulde holde over Daaben og førte ham til Stedet, hvor Handlingen skulde foregaa. Men som Karlen nu stod der, saa han tilfældig op og blev vaer, at der lige over hans Hoved hang en Møllesten i en Silketraad. Forskrækket vilde han træde tilbage, men var som fastnaglet til Stedet og kunde ikke flytte en Fod. I Dødsangst ventede han, til Daabshandlingen var forbi, den syntes ham at vare en hel Evighed, men derpaa traadte han skyndsomst tilbage.

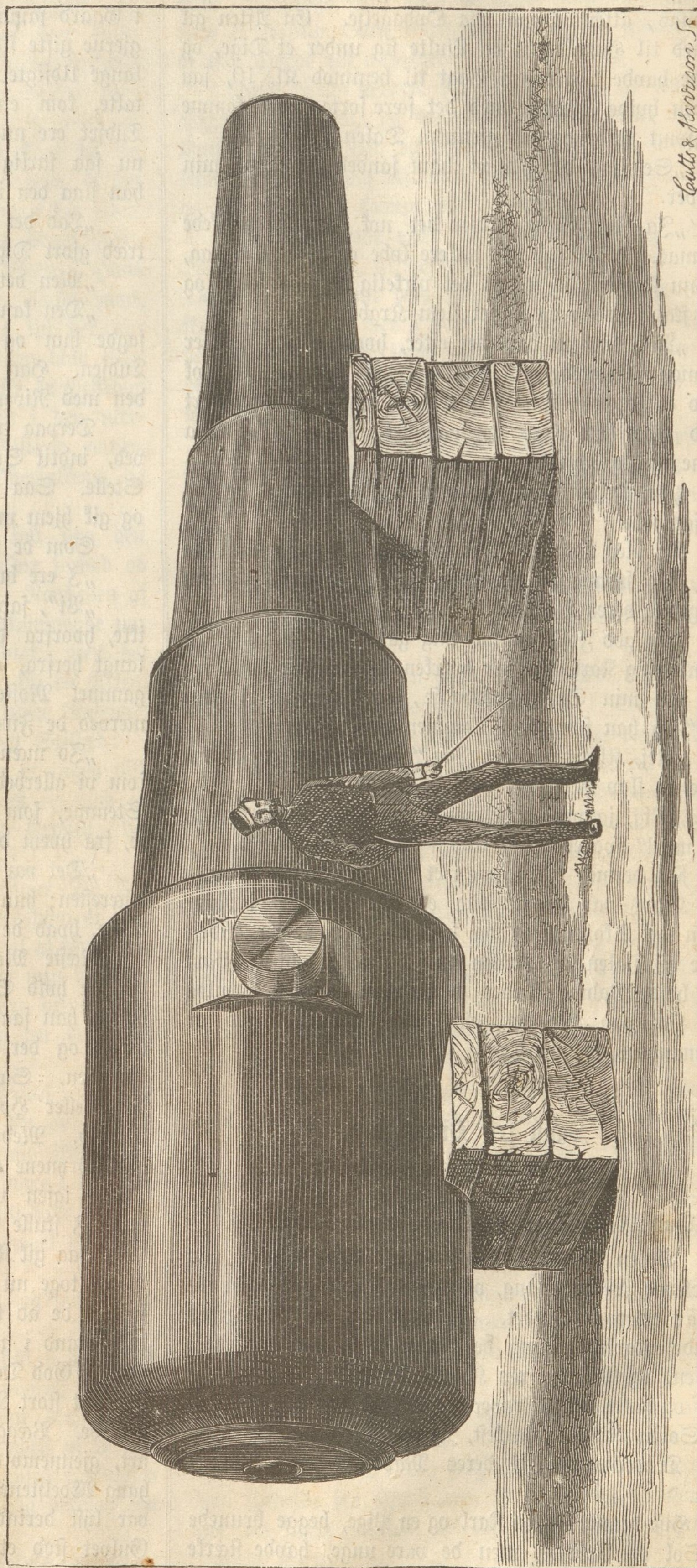
Da kom den lille Mand, som havde ført dem herind, hen til ham, takkede ham og tilføjede:

„Hvad Møllestenen angaar, saa kan Du nu vide, hvorledes min Hustru i Gaar var til Mode, thi hun var den Tudse, Du vilde slaa ihjel, formedelst den var saa grim, og som Din Kjæreste bad Dig at skaane. Men nu tales der ikke mere om den Ting, sæt Jer nu til Bords og lad Maden smage Jer!"

Der blev nu spist og drukket, saa det havde Skik, og udbragt Skaaler, og da Gildet var forbi, førte den lille Mand dem atter ud af Højen; men ved Afskeden fyldte han Pigens Forklæde med Høvlspaaner. Saa takkede de for godt Traktement og begav sig paa Hjemvejen. Men da de vare gaaede et Stykke, vilde Pigen kaste Høvlspaanerne bort. „Det var ogsaa noget at forære En!" sagde hun.

„Aa, tag dem med", sagde Karlen, „de kunne da altid være gode til at tænde Ild med".

Spaanerne bleve hende dog for tunge, og hun kastede de Halve paa Vejen. Men da hun var kommen hjem og aabnede Forklædet for at



En engelsk Kæmpekanon.

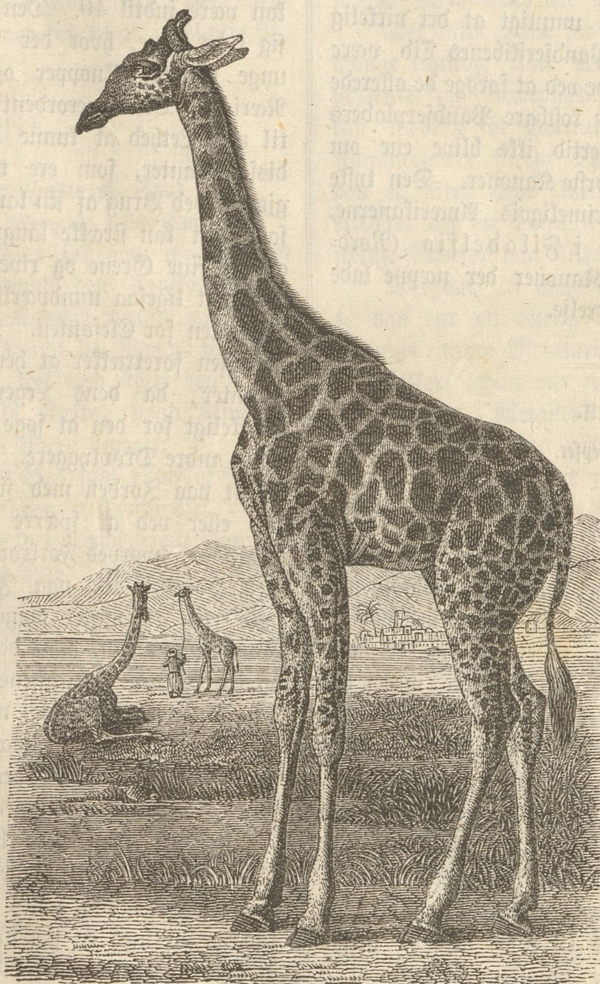
kaste dem ned ved Skorstenen, skinnede det blanke Guld hende i Møde; Spaanerne havde forvandlet sig til lutter Dukater.

„Kan Du se, det var godt, Du tog dem med", sagde Karlen, „men nu vil jeg løbe til bage og sanke dem op, Du kastede paa Vejen!"

Og han skyndte sig hen til Stedet, men de vare borte. Han blev vel en Smule ærgerlig derover, men de ejede dog nu saa meget, at de kunde kjøbe sig en Gaard. Saa holdt de Bryllup, og Alt, hvad de foretog sig, blev til Held. Storken byggede paa Gavlen og Lykken boede under deres Tag, de levede tilfredse og glade i mange Aar og bleve gamle Folk. Nu ere de forlængst døde, men deres Efterkommere leve endnu, det er en af disse, som fortalte mig denne Historie.

Kæmpekanoner.

Man læser ofte i Bladene om den mærkelige Kappestrid, der er imellem Artilleriet og Befæstningskunsten, navnlig med Hensyn til at værge Krigsskibe for Skytsets Virkning ved at overklæde dem med Pantser. Dette bestaar af Skibssider, dannede af Jernplader, som ikke skulle kunne gjennemskydes. Men jo tykkere man gjør disse — og man har nu naaet til Pantserplader paa den umaadelige Tykkelse af 3 Kvarter — jo større og sværere gjør Artilleristen sine Kanoner, saa at selv de tre Kvarter tykke Jernplader gjennemskydes af den umaadelige Staalspidskugle, de kæmpemæssige Kanoner udslynge milevidt, og hvormed de kunne træffe sikkert i en halv Mils Afstand. Vi skulle ikke denne Gang udførligere forklare hvilke utrolige Vanskeligheder der er forbundet med Tilvirkningen af saadanne Kæmpekanoner, eller hvilke uhyre Besværligheder der ere forbundne med Førselen af en saadan mange hundrede tusinde Pund tung Staalmasse, men ville lade Læserne selv danne sig en Forestilling derom ved at optage omstaaende Billede af en engelsk Kæmpekanon, om hvis uhyre Størrelse man bedst faar et Begreb ved at sammenligne den med Soldaten, der holder Vagt ved den. Englænderne have især ofret Millioner for at fremstille de største Kanoner, der tilvirkes i Woolwich. For nogle Aar siden støbtes saaledes en Staalkanon der vejede 735 Centner, den gjorde Opsigt som Verdens største Kanon og fik for Spøg Navn af Woolwichs Pattebarn. Men nu er, efter 15 Maaneders Arbejde en ny Kæmpe færdig fra Woolwich Kanonstøberi, som ikke vejer mindre end 81 „Tons", eller 1620 Centner (Vægten af 800 Tønder Rug, altsaa lig svært Læs for 80 Bøndervogne). Løbet er 12 Alen langt, og Kanonens udvendige Længde $13^1/_2$ Alen. Løbet er næsten 15 Tommer i Tvermaal og vil, efter endt Prøveskydning blive udvidet til 16 Tommer. Kanonen vil da føre en Spidskugle af 1650 Punds Vægt (= godt 8 Td. Rug!) og en Krudtladning paa 300 Pund (Vægten af $1^1/_2$ Td. Rug). Kugle og Krudt til hvert Skud, vil koste næsten 500 Kroner, men vil ogsaa i $^1/_2$ Mils Afstand kunne gjennembore en Pandserplade af 20 Tommers Tykkelse; man tænke sig en Smedejernsvæg der er 20 Tommer tyk! De første Skydeforsøg med Kugler paa 1250 Pund og 170 Punds Krudtladning ere lykkedes over Forventning; man fyrede mod en Sandbanke, hvori Kuglen borede sig $22^1/_2$ Alen ind, medens Kanonen ved Affyringen havde et Tilbageslag paa 12 Alen. Saa ladedes Uhyret, ved 12 Artilleristers forenede Anstrengelser med 190 Pund Krudt og en Spidskugle af 1400 Punds Vægt, der ved Affyringen trængte 25 Alen ind i Skydevolden, medens Kanonen veg 16 Alen tilbage! Der affyredes 6 saadanne Skud, og der var da ikke Spor af Skade at opdage i Løbet. Denne Kanon er bestemt for det engelske Taarnpandserskib „Inflexible" (den ubøjelige), som skal have fire saadanne Helvedesmaskiner, der tilsammen vilde koste



Giraffen.

600,000 Kroner! Men man mener, efter nøje Beregning, at Virkningen af disse Kanoner, der ved Elektricitet kunne affyre to og to Skud i samme Nu, mod samme Plet, vil blive lige saa umaadelig, som da nylig den engelske Pandservædder „Iron Duke" af Vanvare løb sin fremstaaende Jernstævn ind i Siden paa Pandserfregatten „Vanguard", saa den sank inden en Times Forløb.

Englands Blade juble over at Fremstillingen af denne Kæmpekanon er lykkedes, og tænke allerede paa at vise Englands Overlegenhed ved at tilvirke en dobbelt saa tung Kanon, der skal kunne udskyde en Kugle paa 2000 Pund! Og det er ikke umuligt at det virkelig lykkes; men saa vil ogsaa Pandserskibenes Tid være forbi, da man næppe kan blive ved at forøge de allerede nu umaadelig svære og uhyre kostbare Pandserpladers Tykkelse. England vil imidlertid ikke blive ene om Æren af at frembringe de største Kanoner. Den tyske Kanonfabrikant Krup, og rimeligvis Amerikanerne, ville paa Verdensudstillingen i Filadelfia (Nordamerika) næste Aar fremstille Kanoner der næppe lade de engelske noget efter i Størrelse.

Giraffen.

Af E. Toepfer.

De af Husvennens Læsere, som ikke i Forvejen ved Tegning og Beskrivelse ere blevne fortrolige med det Dyr, som medfølgende Billede forestiller, ville vistnok ved Synet af det udbryde: „Det er dog et højst underligt Dyr!" Dette Udbrud vil være meget berettiget, thi Giraffen, som det kaldes, har virkelig et meget paafaldende Udseende og afviger ikke saa ganske lidt i hele sin Legemsbygning fra alle andre Pattedyr. Det er den overordentlige lange Hals, den forholdsvis korte Krop med en skraa Ryg samt de høje Ben, som giver dette Dyr et saa paafaldende Udseende. Hos en voxen Giraf er Højden fra det nederste af Foden til det øverste af Hovedet henved 19 Fod; den er altsaa det højeste af alle Pattedyr. Halsen er omtrent 8 Fod lang og forsynet med en ganske kort Manke, Skulderhøjden er 10 Fod, den korte Krop har kun en Længde af 7 Fod og ender med en 4 Fod lang Hale, der ligner Koens og i Spidsen er forsynet med en Kvast af lange Haar, hvorved den bliver et særdeles godt Redskab til at bortjage besværlige Insekter med. Forkroppen er næsten 2 Fod højere end Bagkroppen, hvilket giver Ryggen en skraa Retning. Kroppen bæres af fire høje og meget fint byggede, men dog stærke Ben. Hovedet er langstrakt og ender med en tynd Snude. Ojnene ere store, smukke og klare med et meget mildt Udtryk. Paa Panden har den et Par store og meget bevægelige Oren, som næsten ere en Fod lange, samt et Par lidt kortere Bentappe, der ere overtrukne med Hud. Huden er meget tyk og overalt beklædt med korte Haar, hvis Grundfarve er hvidgul med store, brune, ofte firkantede Pletter. Giraffen hører til Drøvtyggerne, der have faaet dette Navn, fordi de tygge Drøv, det vil sige, at de tygge deres Føde to Gange, hvilket Læserne kjende fra vore Husdyr, Koen og Faaret.

Giraffens Hjem er Sletterne i Mellem- og Sydafrika, hvor den lever i smaa Flokke paa 6—8 Stykker; Tallet af Dyrene i Flokken er dog ofte større og kan være indtil 40. Den holder mest af at opholde sig i de Egne, hvor der voxer mange Mimoser, hvis unge Grene, Knopper og Blade ere dens kjæreste Næring. Dens overordentlige Højde sætter den i Stand til med Lethed at kunne hente denne sin Næring fra disse Planter, som ere temmelig høje Træer. Den gjør herved Brug af sin lange og bevægelige Gribetunge, som den kan strække langt ud af Munden samt vikle om de fine Grene og rive dem af med. Tungen er derfor et ligesaa uundværlig Redskab for Giraffen som Snabelen for Elefanten. Det er ikke saa underligt, at Giraffen foretrækker at hente sin Næring fra saa høje Planter, da dens Legemsbygning gjør det meget vanskeligt for den at søge Føden paa Jorden som de fleste andre Drøvtyggere. Den er nemlig ikke i Stand til at naa Jorden med sit Hoved uden ved at knæle ned eller ved at spærre Forbenene meget langt fra hinanden, hvorved Forkroppen sænkes saa meget, at den med Hovedet kan naa Jorden. Da denne Stilling imidlertid er meget magelig og trættende, indtager Giraffen den kun, naar den vil drikke eller tage Noget op fra Jorden. Giraffens usædvanlige Højde kommer den ikke alene til Nytte, naar den vil hente sin Næring, men den sætter den ogsaa i Stand til i lang Afstand at opdage de Rovdyr, der ville den til Livs, saa at den i Tide kan tage Flugten. Naar Giraffen vil bevæge sig, sker det enten i en langsom Pasgang, eller i en plump Gallop med lange Spring, under hvilken den lange Hals stadig kastes frem og tilbage. Den kan bevæge sig med en saa stor Hurtighed og Udholdenhed, at det er vanskeligt at indhente den, selv om man har en god Hest. I Almindelighed er Giraffen af en meget godmodig og fredsommelig Natur og lever derfor i den bedste Forstaaelse baade med sine Kammerater og andre Dyr. Naar den overfaldes af et eller andet Rovdyr, sætter den sig kjækt til Modværge og uddeler kraftige og farlige Slag med sine lange, stærke Ben. Dens farligste Fjende er Mennesket, som ofte gjør Jagt paa den paa Grund af dens velsmagende Kjød og gode Hud, der giver udmærket Læder. Ogsaa i Løven har den en farlig Fjende; naar Giraffen i Tide kan opdage den, kan den let redde sig ved sit hurtige Løb, men naar det kan lykkes Løven gjennem Krattet at snige

sig tæt ind paa den, er den fortabt. Løven styrter sig da over den i et mægtigt Spring og slaar sine Tænder og Kløer dybt ind i dens Kjød. Giraffen tager strax Flugten og søger forgjæves at blive sin farlige Fjende kvit, men efter at have løbet en kort Strækning med Løven paa sin Ryg styrter den til Jorden, og Løven gjør da hurtig Ende paa dens Liv.

Man kjendte allerede i Oldtiden Giraffen her i Evropa, og Romerne nyttede den undertiden ved deres Dyrekampe. I den senere Tid er den ofte bleven ført her til Evropa, hvor den findes i de fleste større zoologiske Haver. Ved en meget omhyggelig Pleje kan den godt leve i længere Tid i Fangenskab, og i flere zoologiske Haver har man faaet den til at forplante sig.

Husflid.

To Landsbykunstnere (Fader og Søn).

Meddelt af Lars Peder Andersen i Lyngsaa.

Vort Fædreland har saavel før som nu opfostret mange dygtige Mænd iblandt den danske Almue, hvoraf dog faa er blevne almindelig kjendte og skattede efter deres sande Værd. Blandt de Mænd, som saaledes har gjort sig fortjente, kan med Rette den Mand fortjene at komme i forreste Række, hvad Kunstflid angaar, som her vil blive nærmere omtalt.

Peder Pedersen Kok blev født 1748 af jævne Bønderfolk i Landsbyen Lyngsaa i Vendsyssel, hvor hans Fader havde en Gaard i Fæste, som Sønnen siden overtog efter Faderens Død. Faderen havde i sin Ungdom tjent en der i Egnen formuende Mand og ved at bringe hans Stueuhr til og fra Uhrmageren flere Gange, havde han iagttaget den da sjeldne Indretning nøjagtig. Dette gav Anledning til at han begyndte at øve sig i Uhrmageriet. Han forfærdigede i Begyndelsen Stueuhre af simpel Indretning, som han affatte til de fattige Bønderfolk i Byen og Omegnen. Sønnen voxte nu op og tog snart ivrig Del i Arbejdet, hvilket viser sig af den Mængde gode 8 Dages Stueuhre som udgik fra deres Værksted, og endnu for en stor Del bevares trindtom.

Faderen døde i en temmelig ung Alder, men Sønnen viste sig fuldkommen dygtig til at træde i Faderens Fodspor og fortsatte hans Gjerning efter en storartet Maalestok. Iblandt hans mest kunstfærdige Arbejder maa ej glemmes et 8 Dages Stueuhr, som viste Dato og Maanedsskifte samt havde et Sangværk, som beundredes af Enhver som saa og hørte det. Kunstværket kan Meddeleren beskrive tydelig, da det har været i hans Faders Eje, saa at han ser sig i Stand til at give fuldkommen paalidelig Oplysning.

Sangværket var indrettet til at synge eller spille en Psalmemelodi, for hver Time Klokken slog, og altsaa 12 Melodier i Alt. I Sangværket var en Bom, hvorpaa var fastgjort 8 Malmklokker af forskjellig Tone; til hver Klokke var igjen 2 smaa Hamre, der bleve satte i Gang ved en tyk Messingvalse rundtom besat med smaa Stifter, hvilken drejede sig rundt ved Hjul i Værket. Disse Smaastifter satte Hamrene i Gang og frembragte den rigtige Melodi. Dette kunstige Sangværk kunde stilles til hvilken Tid man ønskede, ved Hjælp af en dertil indrettet Fjeder. Kok skal have sagt, at dette Uhr med Sangværket kunde ingen gjøre i Stand efter hans Død, og det blev ogsaa Tilfældet. Mange dygtige Folk have haft det til Istandsættelse, men Sangværket blev ødelagt derved, saa at Melodierne ikke længere lød rigtig.

Det vilde blive for vidtløftigt at omtale alle de mange kunstige Uhre denne selvlærde Landsbykunstner udtænkte og forfærdigede. Som et af de navnkundigste kan nævnes et Taarnuhr, som han indrettede for Kammerherre Reedz Thott paa Gaunø i Sjælland, paa et Sted hvor Uhrmagere fra Kjøbenhavn havde erklæret det for umuligt at anbringe det, hvilket vanskelige Arbejde han skilte sig meget godt fra.

Det var ikke alene Uhrmageriet, han var Kunstner i; han var en duelig Sølvarbejder og støbte en stor Mængde andre Metalarbejder, deriblandt Kanebjælder og Klokker. Han var en dygtig Stempel- og Signetstikker baade i Metaller og ædle Stene. Der fortælles om ham, at da han var i Kjøbenhavn for at tale med Kammerherren om det nævnte Taarnuhr, gik han til den kongelige Hofgravør og forlangte at faa et Signet stukket i Agat til en højtstaaende Herre, som han navngav. Kunstneren samtykkede og bad Manden gaa ud i Byen nogle Timer, indtil han blev færdig med Arbejdet. P. P. Kok forestillede sig som en enfoldig Bonde og sagde paa sit jydske Maal, at han ikke var kjendt i Byen hvorfor han bad om at maatte sidde og spise sin Mad saa længe. Kunstneren, som ansaa ham for virkelig enfoldig og saa paa hans Dragt — der var en hvid Vadmels Trøje med Metalknapper, Knæbenklæder, hvide Strømper og Sko, som han holdt det for en Ære at færdes i blandt fornemme og ringe — gav ham ogsaa Lov til at sidde at spise sit Smørrebrød. Kok kom i sin Enfoldighed med nogle dumme Spørgsmaal angaaende Arbejdet, som Kunstneren var venlig nok til at give ham Svar paa, nemlig med hvad Agaten skulde smøres for at paavirkes ved Slibningen samt om Maskinens Indretning til at slibe Agatstenen paa, hvilket Kok nøje eftersaa. Saasnart han kom hjem indrettede han Maskinen til at slibe den ædle Sten paa. Godsejer Stenild paa Voergaard skaffede ham nu Forraad af Stene, hvorefter han forfærdigede et Signet i Agat med sit eget Navn paa, som han sendte til den omtalte Kunstner i Kjøbenhavn med et Brev om, at det havde den enfoldige Bonde gjort. Signetet var saa fortrinlig gjort, at der kom Skrivelse tilbage, at vilde han rejse til Kjøbenhavn,

skulde han faa en lønnende Stilling; men Kok saa ej saa meget paa Hæder og Ære, hvorfor han blev hjemme og virkede i sin vante Stilling.

Alt Smedearbejdet udførte han selv til hvad som helst Arbejde, han havde for, og alt var saa fortræffeligt i Hærdningen af Staalarbejdet, som blev prøvet af andre dygtige Mænd, at der intet var at udsætte derpaa. Blandt hans Smedearbejde nævner Sagnet et Arbejde, som han udførte for kongelig Regning. Der var nemlig sket Brud paa en Laas ved en Regimentskasse i Aalborg. Obersten beklagede, at der var ingen Smed, som kunde istandsætte den, uden i Kjøbenhavn; da traadte en af de underordnede Officerer frem og meldte, at han nok troede han vidste en Bonde, som kunde istandsætte den. Det var Kok, som Laasen kom ned til, og han istandsatte den. Han gik selv til Aalborg med den, fremstillede sig for Obersten i sin omtalte Dragt og leverede ham Arbejdet. Obersten saa til ham flere Gange og spurgte, om han var den som havde udført det, hvortil Kok beskedent svarede, at det var ikke saa vanskeligt. Obersten gav meget mere for Arbejdet, end han forlangte, og var glad ved at faa det gjort paa den Maade. Der kunde saaledes fortælles mange Smaatræk om ham, som alle vidne lige saa meget om hans ualmindelige Snille, som om hans hæderlige Sindelag.

P. P. Kok var en for sin Tid ualmindelig oplyst kundskabsrig Mand, baade i Læsning, Regning og Skrivning, og var derfor en afholdt Mand blandt Omegnens Folk og var overgivet mange Hverv i sit Fødesogn. Han var den, som bevirkede at Udskiftningen fandt Sted; han lod sig ej skræmme af de store, men traadte modig frem, naar det gjaldt om at staa fast. Man fortæller, at han havde en Frihed som var meget sjelden i den Tid, nemlig at hans Skrivelser kunde gaa uhindret igjennem Kancelliet til Kongen. Han døde den 7de Juni 1815, 67 Aar gl. Ved hans Jordefærd udtalte Pastor J. J. Asmussen i Albæk de Ord: I Dag jordes en Mand, hvis Lige næppe findes i Danmark.

Bognyt.

„Vore Fædres Guder“ af F. Winkel-Horn, er en Række Skildringer, som Husvennens tidligere Læsere kjende fra dette Blads forrige Bind. Den fortrinlige Fremstilling af vore hedenske Forfædres Tro og Forestilling om deres tænkte Guder, er saa vidt mulig en tro Gjengivelse af hvad Oldskrifterne, navnlig de mærkelige Skrifter paa oldnordisk, som gaar under Navnet den ældre og den yngre Edda, meddele om Nordens Hedningetro. Denne Fremstilling er den første, hvor denne umiddelbare Gjengivelse er gjennemført uden noget Paahæng af Nutidens Udlægning, saa at man ret gjennem denne faar et saa klart Billede som muligt af vore Fædres egen jævne, storladne Fortælling om hvorledes de tænkte sig deres „Guders“ Liv og Færden, Grundtanke og Sindsretning. Det glæder os, at denne Skildring er funden saa heldig, at den nu har kunnet fremtræde paa et anset Forlag som „en kortfattet nordisk Mythologi til Folkelæsning og Skolebrug“, i hvilken Retning vi ønske den ret megen Udbredelse.

Den 112 Sider store Bog, frembyder forøvrigt ved Sammenstilling med Husvennen et slaaende Vidne om dette Blads forholdsvis store Prisbillighed, idet den lille Bog uden Billeder koster omtrent halvt saa meget som første Bind af Husvennen, der foruden det meste af „Vore Fædres Guder“ med Constantin Hansens fortrinlige Billeder, jo indeholdt en stor Mængde Fortællinger, Billeder og Skildringer, med ialt 16 Gange saa meget Indhold (indbefattet 160 Billeder) som den foreliggende lille Bog, skjønt den ingenlunde er dyr i Forhold til andre lignende Bøger.

Smaating.

Forretningen udvides. Til Sognepræsten N. i N. kom en Tigger for at faa lyst for sig.

„Hvormed tænker Du at føde Kone og Børn?“ spurgte Præsten forundret.

„Min Kone skal hjælpe mig at tigge!“ var Svaret.

Aandsnærværelse. En Dreng fandt en Daler paa Gaden, hvilket en Droschekusk blev opmærksom paa, og idet han truede med Pisken raabte han: „Kom med den Knægt, jeg har tabt den!“

„Var der et Hul i den?“

„Ja, det var der rigtignok“.

„Halloj, saa er det ikke Jeres, Farlil“, jublede Drengen og løb sin Vej.

Firkantet Nød. Af 2 A, 2 E, 2 S, 2 K, 2 S, 1 T, 4 V og 1 T dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mit Første venter os Alle engang,
Mit Andet ej savntes hvor Høstleen klang,
Mit Tredje os bringer nyt til By,
Mit Fjerde man lader sin Skræder sy.

Brevvexling.

Løjtnant v. E. Deres Spørgsmaal angaaende „Allehanda för Folket“ besvares saaledes: Prisen er, indbefattet Postafgiften: helaarlig 1 Kr. 50 Ø., halvaarlig 1 Kr., fjerdingaarlig 50 Ø. Bladet kan bestilles gjennem ethvert dansk Postkontor og udgaar ugentlig. Aargangen begynder den 1ste Januar.

J. L. i O. Venligst Tak for „St. Knud!“

„Kaninavleren“. Prisen paa avledygtige franske Harekaniner hos Lærer Tejsen i Nørre Næraa ved Odense er nu kun 4 Kr. Stykket.

Udgiverens Adresse er: Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
3. Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 4. Søndagen d. 24. Oktober. 1875.

Efteraaret.

Alt nøgen Marken staar,
saa gold og øde;
det kolde Efteraar
gav atter Møde.
Nu gulnes hvert et Blad paa Træ og Buske,
ej Blomst nu findes mer,
kun Stormene man ser
i Hegnet ruske.

Du korte Sommertid
med Pragt og Ynde!
Med Haab, med Lyst og Flid
vi dig begynde;
men før du kommen er os ret for Øje,
du svinder bort igjen;
umærksom foer du hen
med Høstens Møje.

Hvor er din Fuglesang
med Toner søde,
som fyldte Skov og Vang
i Morgenrøde?
Hvor er din Blomsterpragt, din fagre Ynde?
Alt er forsvundet brat,
Naturens dybe Nat
vil nu begynde.

Lad Blomsten visne hen,
lad Løvet falde,
Gud vil til Liv igjen
Naturen kalde.
Den barske Vinter maa hans Vink adlyde,
det mindste Blad og Frø,
som for os synes dø,
skal atter skyde.

Naar selv jeg sænkes ned
bag Gravens Dække,
vil Gud til salig Fred
mig atter vække.
Lad svinde da al Jordens Pragt og Ynde,
jeg veed, hos Jesum Krist
en evig Sommer hist
jeg skal begynde.

J. L. Christensen.

Jagthistorier.

Af Bendix Hansen.
Død d. 13. Oktbr. 1875.

Den forvandlede Hare.

Kjender De Skovfoged Jensen i Østerskov? Naa, det gjør De ikke! Ja, da er det Skade, for det er en Mand, der er værd at kjende og værd at besøge. Han har et godt Hjem, pænt, lyst og hyggeligt, nogle raske Børn og en prægtig lille Kone, og man føler sig altid saa vel i hans Hus, at man aldrig længes efter at komme bort, men altid efter at komme derud igjen. Det er et lykkeligt Hus og glade og livlige Mennesker, det er Sagen. Det gik ganske morsomt til med, at Jensen fik sin Kone; det skal jeg dog endnu fortælle Dem.

Hvis De nogensinde er kommen ad Vejen fra Bangsmølle til Aarup, saa har De ganske vist lagt Mærke til den Kro, der ligger lige op til Østerskov, der hvor Vejen drejer til Øst. Der er noget fremmed og ejendommeligt ved den, som gjør, at man strax lægger Mærke til den. De høje tykke Mure, med de smalle, uregelmæssige Vinduer med Luger til at lukke for ved Nattetid, giver den et plumpt og skummelt Udseende; men de frodige, gamle Træer, der knejse rundt omkring Roserne, som slynge sig op ad Murene,

alt dette gjør atter et mildt og venligt Indtryk, saa man faar Lyst til at se indenfor, hvor der da ogsaa er saa hyggeligt og lunt, især om Vinteren, at man ikke kan ønske sig det bedre.

Den Gang Jensen kom til Østerskov, boede der en Kromand, der havde to Døtre. Den ældste hed Trine, og den yngste Lise; og kjønne og raske var de begge, men dog især den ældste. Jensen var den Gang en vakker ung Mand, lidt forfængelig, som unge Mennesker gjerne ere det, og da han havde Raad dertil, var han altid saa fin og pyntet, som om han var en hel Jægermester; men jeg maa rigtignok tilstaa, at hans Jægerdragt klædte ham ganske fortrinlig. Han kjedede sig i sit Hjem i Skoven; thi hans gamle Moder, der styrede hans Hus, var altid svagelig og fuld af Smaasorger, og det var derfor ikke saa underligt, at han, saa ofte han kunde faa Lejlighed dertil, søgte hen til Kroen for at drikke et Krus Øl og passiare lidt med de unge Piger; det var saadan en uskyldig Opmuntring, mente han, og saa blev hans Besøg altid hyppigere og længere, og Pigerne, især Trine, for det var nu en rigtig Skælm, modtog ham altid med et straalende Smil; men noget alvorligt tænkte ellers ingen af dem derved. Kjærlighed vokser altid sundest og skønnest, naar den vokser ubevidst som en Rose i Solskinnet.

Naa, saa hændtes det en Dag, at Greven bad Jensen bringe ham en Hare inden Aften, og Jensen lovede det og gik strax ud; men det er ikke altid saa let at skyde en Hare efter Kommando. Jensen traskede omkring fra om Morgenen til hen paa Eftermiddagen, inden han fik Held til at skyde en, og da han saa var nær ved Kroen, gik han der hen for at faa en Hjertestyrkning.

Uden for Kjøkkendøren stode Døtrene og havde travlt med at vaske, og han gik lige hen til dem.

„Naa, Hr. Jensen, kommer De saa med den Hare, De saa længe har lovet mig?" sagde Trine.

„Ja, nu skal De snart faa den", svarede han, „men saa maa De gjøre Gilde, ved De nok, og bede mig med til Haresteg.

„Naturligvis; jeg skal nok holde Aftalen", sagde hun, „men jeg faar nok ingen Hare, førend jeg en skøn Dag stjæler en ud af Deres Jagttaske, og det gjør jeg ogsaa. Pas bare paa!"

„Det skal De have Lov til!" sagde han leende. „Men nu maa jeg bede Dem opvarte mig med et Krus Øl, for jeg er saa tørstig og træt, at jeg er nær ved at vansmægte".

„Vær saa god og gaa indenfor!"

„Nej, jeg vil helst have det her", sagde han, „saa kan vi snakke lidt imens!" Og saa hængte han Bøsse og Taske paa en Knage paa Muren og satte sig paa en gammel Havestol ved Bordet under Lindetræet.

Han fik Øllet; men Pigerne havde travlt, vimsede ud og ind og blev til sidst helt borte. Varmt var det, træt var han, tidlig havde han været oppe, og Middagssøvnen var dreven over. Han hældede Hovedet til Haanden, gabede et Par Gange og faldt saa i Søvn paa sin Stol.

Da kom Pigerne igjen.

„Stille, han sover!" sagde Lise.

„Sover han? Naa det er godt, det skal han ikke have gjort for intet!" sagde Trine. „Vi maa spille ham et Puds. Hjælp mig at finde paa noget!"

„Vi kan gjemme hans Bøsse og Taske," sagde Lise.

„Nej, vi maa finde paa noget bedre, noget, vi kan faa Løjer af," blev Søsteren ved. „Lad os se, hvad han har i Tasken! Der er en Hare, en enlig Hare, saa har hans Held i Dag været fint. Jeg tror, jeg tager den."

„Men det mærker han strax, og saa er det ikke morsomt!" bemærkede Lise.

„Vi kan lægge noget andet i Stedet!" sagde Trine og saa sig hurtig omkring. „O ja, nu har jeg det. Der, tag Haren og løb ned i Kjælderen med den, saa skal han faa en Kattekilling i Steden!"

„En Kattekilling! Ha, ha, ha!" lo Lise.

„Tys, tys! Du maa ikke le, for saa kunde han vaagne!" sagde Trine, sprang ned ad Trappen, greb en af de store Killinger, der løb legende omkring i Gaarden, puttede den i Jagttasken, spændte til for den og løb saa hen til Vaskeballen igjen.

Lidt efter kom Søsteren, og saa begyndte de at synge, og Jensen vaagnede. Han nikkede hen til dem, drak sit Øl, tog Bøsse og Taske og lavede sig til at gaa.

„Nu maa De have Farvel!" sagde han. „Jeg skal snart bringe Dem Haren."

„Tak!" svarede hun. „Kom snart igjen!"

Han hilste og gik. Han skulde endnu inden Aften op paa Gaarden for at afgive Haren. Et Par Gange vendte han sig og hilste tilbage, og de to Piger nikkede og smilede da saa fornøjet til ham, at han blev helt underlig til Mode derved.

„Et Par prægtige Piger, især Trine!" sagde han ved sig selv. „Jeg tror, hun holder en Smule af mig; og jeg! Ja vent, vent bare! Du skal nok komme til at stege Harer til mig, Din Skælm!" Og saa gik han, saa fordybet i sine egne Tanker, at han ikke en Gang mærkede, at den gamle Greve kom gaaende imod ham, førend han løb lige paa ham.

„Om Forladelse, Hr. Greve! Jeg saa Dem ikke!" sagde han.

„Han gaar nok i Giftetanker, min gode Jensen!" sagde Greven. „Naa, det kan jeg lide. Lad det snart blive Alvor! Hvad tykkes han om de to inde i Kroen? Prægtige Tøse, nyselige Pigebørn! Naa! Ja han maa skynde sig, inden en anden kommer ham i Forkjøbet."

„Hr. Greve," udbrød Jensen og blev helt rød.

„Naa, naa!" blev Greven ved. „Han kan vel taale en Spøg; men nysselige Tøse er det alligevel; ikke! Fik han saa den Hare?"

„Ja, men kun en. Jeg vilde nu gaa op paa Gaarden med den!" svarede Jensen.

„Godt, godt! saa følges vi ad!" sagde Greven.

„Men som de gik hen ad Stien, lød der af og til en sagte Mjaven.

„Hør, hør! Hvad er det?" sagde Greven.

„Det maa være en Kat, der følger med os," sagde Jensen. „Jeg har flere Gange hørt det."

„En Kat!" sagde Greven og saa sig omkring. „Der er ingen Kat at se."

„Den sniger sig maaske efter os, som disse Dyr somme Tider pleje!" bemærkede Jensen og de gik videre.

Da mjavede det atter, og denne Gang stærkere.

„Nej," sagde Greven. „Det er ikke bag os, ikke ved Siden af os. Det er hos os. Det maa være noget enten hos ham eller mig!" Han stak Hænderne i Lommen, og undersøgte sin Frakke; men da han intet fandt, henvendte han sin Opmærksomhed paa Jensen. Det mjavede igjen, sagte og klagende, og denne Gang var det ikke muligt at tage fejl.

„Nej, det er sandelig ham, der har den!" blev Greven ved. „Har han den i Lommen eller i Tasken, eller hvor har han den?"

„Jeg!" sagde Jensen. „Jeg har ikke andet end en Hare, og den kan det ikke være. Og dog! Maaske Pigerne i Kroen".

En Tanke slog ham. Han aabnede hurtig Tasken og fremtog en stor smuk, rødbroget Kattekilling. Haren var borte.

„Ha, ha, ha! Der har man spillet ham et ordentligt Puds! Ha, ha, ha!" lo Greven.

„Det maa Pigerne i Kroen have gjort", sagde Jensen forvirret. „Ja, nu maa jeg tilbage, og Greven maa undskylde!"

„Godt, godt! Min gode Jensen. Et Par prægtige Tøse, nysselige Pigebørn. Benyt nu Lejligheden. God Lykke. Farvel, Farvel!" sagde Greven leende og vinkede med Haanden.

Jensen skyndte sig tilbage til Kroen.

„De kommer saa snart igjen!" sagde Trine og smilte ham uskyldigt i Møde.

„Ja, det er Deres Skyld", svarede han. „Vær saa god, her er Deres Killing. Maa jeg saa bede Dem om min!"

„Deres! Nej Tak!" svarede hun. „De har givet mig Lov til at stjæle fra Dem; det har jeg gjort, og nu er det min. Maa jeg bede Dem komme paa Søndag Eftermiddag til Haregilde!"

„Nej, lille Trine. Jeg maa virkelig have den, hvad den saa end skal koste; for jeg har lovet Greven den."

„Greven! Han vedkommer ikke mig! Men vi kan jo handle. Hvad giver De mig for den?" sagde hun.

„Jeg giver Dem, ja jeg giver Dem et Kys, ti, tyve, hundrede!"

„Ellers mange Tak; den Slags Varer handler jeg ikke med!" svarede hun. „Vil De give mig Deres Bøsse?"

„Min Bøsse!"

„Ja og Krudt og Hagel og Jagttasken. Jeg har erfaret, at jeg ikke kan stole paa Deres Løfter, og saa maa jeg selv ud og skyde mig en Hare. Og Hunden maa jeg ogsaa have!"

„Men saa bliver jeg jo en stakkels „forloren Jæger", og det kan jeg ikke være tjent med. Det er for meget".

„Saa stiger mine Fordringer. Den grønne Lapsefrakke med de blanke Knapper vil jeg ogsaa have".

Hun stod foran ham og vendte sit friske, smilende Ansigt op imod ham. O, hvor det straalede af Skælmeri og Glæde! Han følte sig fristet til at slynge Armene omkring hende og trykke et Kys paa denne velsignede lille Mund. Han syntes i dette Øjeblik, at han gjerne kunde give Alverden for altid at se dette Ansigt foran sig, og han greb pludselig hendes Hænder.

„Jeg giver mig selv, mig selv med alt, hvad jeg har!" udbrød han: „Jeg vil være Deres hele Livet igjennem. O sig ikke nej; min egen, søde Pige!"

Hun blev blussende rød og slog Øjnene ned.

„Trine! Kjære, kjære Trine! Det er ingen Spøg, det er mit fuldeste Alvor!" blev han ved. „Jeg elsker Dig, jeg har jo holdt af Dig længe! Sig, vil Du være min egen søde, lille Kone?"

Et Øjeblik tav hun, som for at fatte sig. Saa vendte hun atter Ansigtet op imod ham, og nu straalede det end mere, straalede af Kjærlighed, Tillid og Lykke.

„Godt!" sagde hun. „Vi ere enige. Jeg er tilfreds med Vederlaget, og Haren er Din?"

Han trykkede hende til sig og tog et Kys; men saa sprang hun fra ham:

„Gaa saa ind til Fader og Moder!"

Det blev sent, inden Jensen kom op paa Gaarden med Haren.

„Naa, den var nok svær at faa fat paa. Hvad maatte han saa give for den, min gode Jensen?" sagde Greven.

„Mig selv!" svarede Jensen.

„Dem selv! Dem selv! hvad mener han?" spurgte Greven.

„Jeg fulgte Hr. Grevens Raad, nyttede Lejligheden og fæstede lille Trine for Livstid" svarede han.

„Godt, meget godt! Det kan jeg lide!" sagde Greven. „Bedre kunde han ikke gjøre. Hils hende fra mig! Jeg byder mig selv med til Bryllupet, og saa skal jeg nok betale Haren. Den Skælm. Nysse=

lige Tøse, prægtige Pigebørn. Godt, meget godt; hvad!"

Og Greven holdt Ord som en Danemand. Han gav Jensen og Trine et aarligt Lønningstillæg af 200 Rd. i Brudegave.



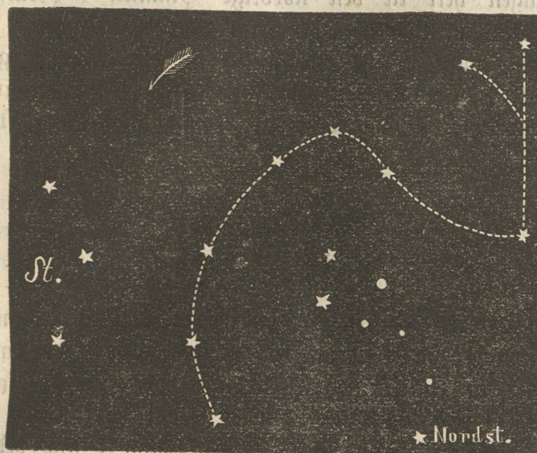
Den forvandlede Hare.

Herkules-Gruppen.

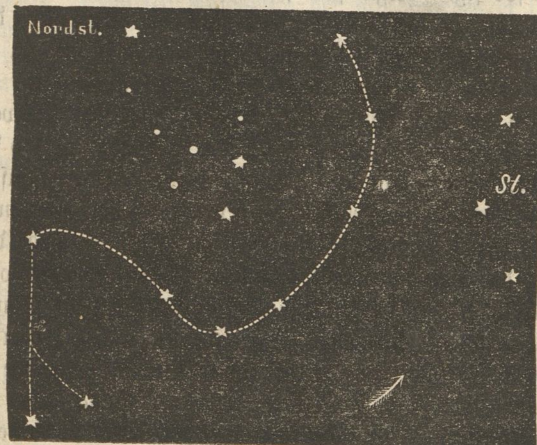
Af Pauline Worm.

Naar den store Bjørn traver ned ad Vesterbakke, rykker Dragens Hoved frem fra Øst for at indtage Pladsen nærmest Zenith (ɔ: Issepunktet). Dragen bugter sig med tilbagebøjet Hoved under Fødderne af den lille Bjørn, men saaledes at dens Hale løftes op og staar, hvor vi tidligere have set den, mellem den lille og den store Karlsvogn.

Stillingen er denne:



eller denne.



(St. Stangen paa den store Karlsvogn.)*)

Som paa det øverste Billede ses Dragen højt oppe ved Midnat i Juni, som paa det nederste Billede ses den i sin laveste Stilling ved Midnat i December.

Dragen bestaar af mange Stjerner; men her er, for at Billedet kan træde frem med større Renhed, kun medtaget de klareste ni: de tre yderste Halestjernen, som vi kjende fra før; tre andre, der i Forening med Baghjulene paa den lille Karlsvogn danne en Figur, ikke ulig en Papirsdrage eller et Skibsanker; en mindre, der staar, hvor Halsen bøjer sig tilbage, og endelig to, der kunne gaa under Navn af Dragens Øjne. Den hele Skikkelse ligner et romersk S, og naar man har givet den Navn af Drage, ikke af Slange, saa er det vel nærmest, fordi dens Plads nær ved det Midtpunkt, hvorom alt drejer sig, har vakt Forestillingen om, at den rugede over en Skat. Af Slanger ville vi siden træffe flere.

*) Pilene vise den Retning (Øst—Syd—Vest—Nord=Øst), hvori Stjernerne dreje sig rundt. At denne ser ud som avet, kommer af, at vi maa tænke os den egentlige Himmel over, ikke under Tegningerne.

Paa Dragens Hoved sætter Herkules sin Fod. Han fremstilles som en knælende Kæmpe med Hovedet nedad (det omstyrtede Herkulesbillede). I den højre Haand holder han en Kølle og i den venstre en lille Slange (Cerberus eller Kerberos: Helvedhunden), hvis tre Hoveder stikke frem mellem Løvet paa en Gren. Billedet træder ikke tydelig frem, men kjendes bedst paa, at Korsets Tegn tre Gange indeholdes deri, dog maa man for at faa det ene Kors ud tage Gemma i Kronen med. Af de Stjerner, der danne Korsene, sidder en i Hovedet, en paa hver Skulder og de øvrige dels i Beltet dels paa Benene. Stjernen i Herkules's Hoved hedder Ras (ikke Rasmus) Algethi; nær den staar en anden klarere Stjerne: Ras Alhague; men den hører til et andet Billede, som vi denne Gang maa lade uomtalt for ikke at fjerne os for langt fra Nord.

Nær ved Herkules's højre Haand staar den nordlige Krone, en Ring af Stjerner, blandt hvilke en: Gemma (Ædelstenen) er meget klar, de andre temmelig svage. Med tre Stjerner i Herkules danner Gemma et Kors, med tre Stjerner i Bonden et latinsk Y.



„Naar Tider vorde onde,
Kald, Konge, paa din Bonde!"

blev der sunget ved Frederik den syvendes Tronbestigelse. Den samme Tanke maa have foresvævet en stjernekyndig fra Oldtiden; thi man har paa Himlen sat Bonden som Vogter af Nordens Krone.

Bonden (Bootes) fremstilles som en kraftig Mand, der i sin højre Haand fører en Stav og i den opløftede venstre holder de to Jagthundes Tøjler. Disse have deres Plads under den store Karlsvogns Stang; deres Navne ere Asterion og Chara, hvilken sidste ved sit Halsbaand har en temmelig klar paa det

følgende Billede mærket Stjerne, Karl den andens Hjerte kaldet*).



Af de her antydede 8 Stjerner i Bonden sidder en (nær ved Spidsen af Karlsvognens Stang) i den venstre Haand, en i Hovedet, to paa Skuldrene, en ved Bæltestedet og to paa Fødderne. Mellem Fødderne staar den mest fremtrædende af dem alle: Arkturus eller Bjørnevogteren; den er klarere end Gemma og i det hele en af de klareste Stjerner paa Himlen. Som det ses, finder man den let ved at forlænge den Bue, der dannes af Karlsvognens Stang.

Til Kronen, Bonden og Jagthundene knytter sig ingen Mythe. Herkules derimod er en Helteskikkelse fra de græske Oldsagn.

Herkules eller Herakles var en Søn af Zeus og den thebanske Dronning Alkmene. Ved at forhale hans og fremskynde en anden Kongesøns Fødsel magede Hera det saaledes, at det Herredømme over de græske Fyrster, der var bestemt for Herakles, tilfaldt hans Slægtning: Eurystheus. Den stærke maatte nu tjene den svage, og Herakles udførte paa Eurystheus's Befaling 12 Heltegjerninger, hvoraf 3 ere antydede paa Stjernehimlen: med sin Kølle betvang han en Løve; med andre Vaaben fældede han en Hydra eller Drage, over hvis sidste usaarlige Hoved (han havde alt afhugget den 9999 Hoveder) han med Foden væltede en Klippeblok; til sidst hentede han den med tre Hoveder forsynede Hund Kerberos op fra Underverdenen, hvis Vogter den var. Foruden de Idrætter, der var ham foreskrevne af Kongen, udførte han mange andre; men med al sin Heltekraft og med al sin Lydighed mod den Lov, der bød ham at tjene, kunde han dog ikke tæmme sit eget vilde Sind. Han øvede Misgjerninger, og for at sone dem opbrændte han sig selv levende. Det knælende, faldne Kæmpebillede mellem Stjernerne betegner den menneskelige Vilje i al dens Styrke og al dens Svaghed.

*) Karl den anden var den engelske Konge, der til Løn for en Hjælp, han tidligere havde modtaget af Korfits Ulfeldt, solgte Leonora Christina til Frederik den tredies Sendebud. Hans Hjerte er saaledes ikke bedre værd end at hænges om Halsen paa en Hund.

Af de her beskrevne Stjernebilleder hører kun Dragen helt til den nordlige Himmel. Herakles, Kronen og Bonden med Jagthundene staa, naar de komme højest, Syd for Zenith og ere, naar de gaa lavest, til Dels skjulte under Synskredsen. I Efteraarsmaanederne ser man dem om Aftenen mod Nordvest.

Mere Ulvehistorie.

Af J. Vigh Hejssen.

1) Det er længe siden, saa længe siden, at min Oldemoder paa Fædrenesiden er Heltinden i Dramaet. Aaret kan jeg ikke nøjagtig opgive, men hun var født 1725 i Gaarden Holtet, Albæk Sogn ved Sæby, og hed Else Hejlsdatter og var den Gang i sine bedste Pigedage, da Historien, som jeg har hørt af min Slægt, gik for sig. Regn saa selv efter Aarstallet omtrent. En Dag spaserede Else gjennem Albæk Skov, der den Gang maaske var 10 Gange saa stor som nu, da en tudende Ulv kom efter hende. Hun skyndte sig ad Stien at naa Landevejen, der gik igjennem Skoven, men forinden løsnede hun sit yderste Skjørt og lod det falde, medens hun løb. Ganske rigtig, Ulven stansede ved Skjørtet, gjennemsnusede det, og da det intet indeholdt, tog han det i Munden og gjennemruskede det, saa det fløj om Ørene paa ham. Else skottede over Skulderen og løb; Hensigten opnaaedes: at standse Ulven lidt. Men efter Skuffelsen forstærkede Ulven sit Løb i Forfølgelsen. Atter lod Else et Skjørt falde og nok et, det standsede Ulven lidt hver Gang, men nu maatte hun til at klavre op i et Træ ved Landevejen i en Fart; det lykkedes. Men hvad gjorde saa Mester Graaben? Han strakte sig langs op ad Træets Stamme, men da han ikke kunde komme derop, lagde han sig pustende ved Træets Fod, vogtende paa min stakkels tilkommende Oldemoder. Endelig kom der nogle kjørende ad Vejen og paa Elses Raab holdt de og fordrev Ulven (om de skjød ham, kan jeg ikke huske) og frelste Else; men Skjørterne vare jo ødelagte.

2) I søndre Side af Agersted Skolelod, Voer Sogn, ved Sæby er en lille Dal, hvori i gamle Dage var lavet en saakaldt „Ulvegrav“ (tæt sønden for ligger endnu en Gaard, som bærer Navn deraf og hedder „Ulvgraven“, men selve Graven var i den Dal, som nu tilhører nævnte Skole). En Gang i Midten af forrige Aarhundrede kom en Spillemand fra Gilde, gik fejl af Stien paa Grund af Dunsterne og faldt i Ulvegraven ned til den galpende Høne. Forgjæves prøvede han paa at komme op igjen, der var intet andet Raad end vente, til Dagen kom, og saa raabe, at muligt saa nogle Mennesker kunde hjælpe ham op. Han var træt og søvnig og faldt i Søvn. Bums! der dumpede noget ned i Graven til ham, Hønen galpede og galpede, men blev strax angreben og fortæret

af den sidst nedstyrtede: Det var en Ulv! Vor Spillemand blev bange, thi han ventede, at naar Hønen var fortæret, kom Turen til ham. I sin Forfippelse trak han Violinen ud af Posen og spillede af al Magt, og dette havde til Følge, at Ulven trak sig ærbødig tilbage i den anden Ende af Graven; men hver Gang Ulven kom ham for nær, spillede Manden op, alt hvad han kunde, og holdt saaledes Ulven fra sig, indtil Dagen kom og de, som ejede Faldgruben, kom og saa til dem. Da blev Ulven skudt, og Spillemanden frelst af Faren.

Husflid.

Reblægning.

Det var for en Del Aar tilbage meget almindeligt i mange Egne af vort Fædreland, at det Reb, som anvendtes til Husets Forbrug, blev spundet og lagt ved Husflid, i hvilken Anledning der ofte saaedes et lille Stykke Hamp ved mange Gaarde. Nu er denne Skik omtrent aflagt, og man finder kun faa Steder, hvor man endnu har bevaret Mindet om Fremgangsmaaden og vedblivende bruger den.

Da Reblægning imidlertid synes at egne sig fortrinlig til Husflidsfyssel, navnlig forsaavidt den lægger an paa at bringe forskjelligt ellers værdiløst Affald, som Skættefaldsblaar, Haar og Børster, til Nytte, saa bør denne Syssel ikke glemmes, hvorfor vi her skulle omtale Fremgangsmaaden og de simple Redskaber lidt nærmere, saa at enhver flink Karl vil kunne foretage Arbejdet og øve sig deri, efter Anvisningen.

Paa en Gaard, hvor man dyrker en Skjæppe Land eller to med Hør hvert Aar, og ikke holder for stor en Faareflok, vil man i Reglen kunne have de fleste af sine Faaretøjr Aaret om ved at bruge de simpleste Blaar i dette Øjemed. Fremgangsmaaden er en hel anden, end den, som Rebslagerne anvende, idet Spindingen af Blaarene kan foretages inde i Stuen paa de lange Vinteraftener. Til Spindingen anvendes en Haandten, et ganske simpelt Redskab af Træ, som enhver kan lave af nogle Træpinde, dannet, som Fig. 1 viser, hvor man ser den fra Siden A

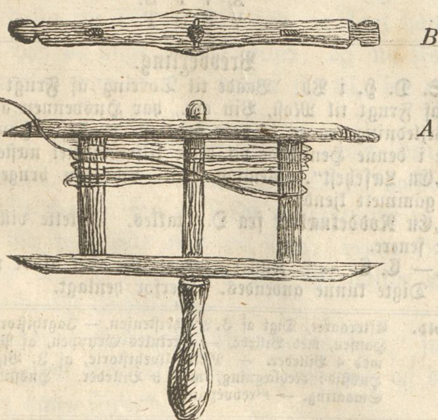
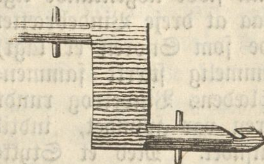


Fig. 1.

og fra Enden B. Vinden bestaar, som man ser, af en Ramme, der kan svinge rundt om et lille Haandtags Tap. Man tager nu en Del Blaar, som lægges paa Kanten af Bordet, tynget med en Murstein, trækker en lille Tot ud og fastgjør paa Tenens Ramme; ved at svinge denne rundt med højre Haand, medens den venstre jævner Blaarene, efterhaanden som de udtrækkes, dannes der temmelig tykt Garn af en Arms Længde. Man vikler det færdigsnoede Stykke op paa Tenen og fortsætter til den er fuld — idet et Hak i Tenens Forstykke, eller et lille indslaaet Søm, hindrer Snoren i at løbe af Tenen under Omdrejningen — hvorefter Snoren vindes op i Nøgler, som gjemmes, indtil Rebet skal lægges.

Den egentlige Rebslagning foretager man henad Foraaret, naar Vejret er godt, og der er Tid dertil om Dagen. Først forfærdiger man et Par simple Træredskaber, bestaaende af en tredobbelt Vinde og en Slæbeslæde, indrettet, som de følgende Tegninger udviser. Af haardt Bøgetræ skjærer man tre Vinder, paa $^3/_4$ Tommes Tykkelse og en Haands Brede, af Form som Fig. 2. De to tynde Tappe afrundes godt, og den ene forsynes med en Krog til deri at fastgjøre Snorene, der skulle snos. Man tager da et Bræt, saa langt at det lige passer paa tvers i en af Gaardens aabne Døre, saa det kan klemmes fast i Karmen, samt et andet, halvt saa langt lille Bræt, og borer i passende Afstand (lidt mere end Vindernes Bredde) 3 Huller med et Centrumsbor, saa store, at Vindernes Tappe passe godt, og let kunne drejes rundt deri, efter at de ere anbragte imellem Brætterne, som Fig. 3 udviser. Naar


Fig. 2.

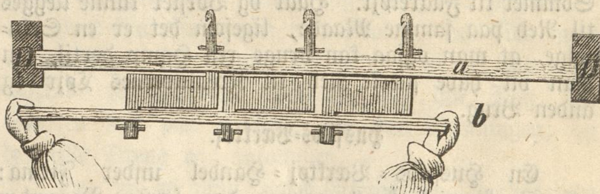


Fig. 3.

det lange Bræt er spændt fast i en Dørkarm, griber man med en Haand i hver Ende af det og drejer rundt, dette vil da meddele de tre Sving samme Bevægelse, saa at de alle tre paa en Gang nødvendigvis maa gjøre lige mange Omdrejninger, som Fig. 4, der viser

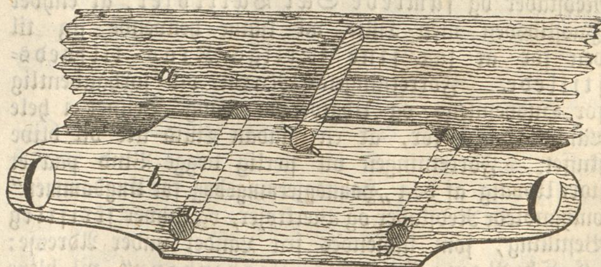


Fig. 4.

Vinden set forfra, antyder. En simpel Slæde, hvorpaa man kan lægge en Sten, forsynet med en enkelt Vindekrog, omtrent af Form som Fig. 5, tjener til at fast-

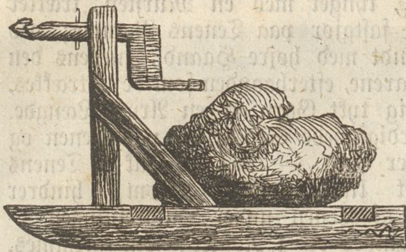


Fig. 5.

gjøre den anden Ende af Rebet; efterhaanden som dette trækker sig sammen ved Snoningen, vil det slæbe Slæden til sig og vil stadig holdes passende stramt.

Nu er Fremgangsmaaden meget simpel. Man sætter Vindebrættet fast i Dørkarmen, med Krogene udad og anbringer Slæden i den anden Ende af Gaardspladsen, saa langt fjernet, som man ønsker hver Længde Reb, sætter Enden af Snoren fast i dens Krog, trækker den derpaa over Gaarden, i en af Vindebrættets Kroge og tilbage igjen paa Slæbekrogen, osv. til hver Krog paa Vindebrædtet har to — eller om Rebet skal være tykkere flere — Traade, som alle sidde nogenlunde lige stramt. Man begynder derpaa at dreje Vindebrættet rundt (til den modsatte Side som Snoren er lagt) indtil de tre Strænge ere temmelig stærkt sammensnoede, hvorpaa man dreier Slædens Vindekrog rundt til samme Side, som Snoren var spundet, indtil Rebet er tilstrækkelig sammensnoet. Med et Stykke groft, vaadt Lærred gnider man saa Rebet fast og stærkt frem og tilbage, indtil det er smukt glat, hvorefter det er færdigt og tages af Krogen. Naar Arbejdet er udført med en Smule Øvelse, kan Reb af simple Skættefaldsblaar næsten faa et ligesaa smukt Udseende som rigtige Hampereb, men ere naturligvis ikke saa stærke, skjønt de godt kunne vare en halv Sommer til Faaretøjr. Haar og Børster kunne lægges til Reb paa samme Maade, ligesom det er en Selvfølge, at man ogsaa kan bruge ren Hamp dertil, om man vil have stærke Reb til Kreaturernes Tøjr og anden Brug.

Husflids-Værktøj.

En Husflids-Værktøj-Handel under Firma: „C. Th. Rom & Co." aabnes den første November i Axelhus Nr. 2 B i Kjøbenhavn. Denne nye Forretning vil føre alt Værktøj og mindre Redskaber til Husflidsarbejde og saadan Haandgjerning, der kan tjene til underholdende og nyttig Fritidssyssel for unge og gamle. Det vil være Forretningens Formaal at bringe saa gode, billige og for Husflid og Selvøvelse formaalstjenlige Redskaber og samlede Sæt Værktøjer, at enhver Husflidsven med Tillid vil kunne henvende sig til den for at faa sine særlige Krav tilfredsstillede. Forretningens Navn vil forhaabentlig for Husvennens og Udgiverens mange Venner i hele Landet borge for, at en saadan Tillid ikke vil blive skuffet. Forretningen vil særlig lægge Vind paa et stort Udvalg af de i „Haandgjerningsbog for Ungdommen" omhandlede Redskaber og Værktøjer, og enhver skriftlig Bestilling, som indsendes fra Landet under Adresse: „C. Th. Rom, Axelhus, Kjøbenhavn", vil blive efterkommet nøjagtig og billig, idet de ønskede Varer hurtigst sendes med Posten, ad Sø- eller Jernvej, til Bestilleren mod Postopkrævning af Beløbet.

Husvennens Opbevaring og Indbinding.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares, rene og glatte, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor indholdsrig Bog, der ved at indbindes, i mange Aar kan vedligeholde sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for gamle og unge.

Billige stærke og nette Mapper, eller løse Bind, til at bevare de løse Numre i, faaes hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde 5 i Kjøbenhavn for 1/2 Krone Stykket (ved skriftlig Bestilling ledsaget af 56 Ører i Frimærker frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Ører Stykket. Manglende Numre tillægges, forsaavidt Forraad haves, for 10 Øre Stykket.

Husvennens andet Bind,
som nylig er sluttet, og bestaar af **420 store Kvartsider** med **180 smukke Billeder**, faas i enhver Boglade til den særdeles billige Pris 4 Kroner heftet i smukt billedtrykt Omslag, og for 5 Kroner smukt indbundet i Papbind med rød presset Schirtingsryg og forgyldt Titel.

Saavidt Forraad haves, faas enkelte Fjerdingaar af Bladet for 1 Krone, og enkelte Numre for 10 Øre, gjennem enhver Boghandel og hos Bladets Hovedkommissionær Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Smaating.

Kjældermænd:

1. Hvorfor kan Norge ikke fejle?
2. Hvorfor kan Sverrig ikke svømme?
3. Hvem skal bøde paa Evropa, naar det gaar i Stykker?

Opløsning paa den firkantede Rød i Nr. 3:

G R A V.
R I V E.
A V I S.
V E S T.

Brevvexling.

S. D. H. i Vb. Baade til Tørring af Frugt og Anvendelse af Frugt til Most, Vin osv., har Husvennen allerede Løfte om Vejledning fra en af vore dygtigste praktiske Havemænd, saa at De i denne Henseende vil blive tilfredsstillet næste Foraar.

„En Læsehest". Venligst Tak. Lidt kan bruges, men det meste gammelt kjendt.

„En Nøddeknækker fra O." takkes. Enkelte ville blive anvendte senere.

„— C. C. —" Kun en meget lille Del af de mange indsendte Digte kunne anvendes. Derfor henlagt.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Barndomsbilledet.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

1.

Midt ude paa Mosen laa der et lille Hus. Solen kastede sine Straaler hen over Tørvegravene og over den brune Jordbund med sine hist og her fremtittende gule og blaa Broderier, der spejlede sig i det rolige, mørke Vand, som halv dækket af Siv og Aakander syntes at skjule en Hemmelighed bag sit uigjennemtrængelige Mørke. Elletræet rakte sine grønnende Grene lidt i Vejret, som om det vilde strække sig efter den lange, kvægende Vintersøvn, og ved Mosens Grænse stod de alvorsfulde, mørke Ege og bredte deres knudrede, stærke Arme beskyttende ud over Smaaynglen, Rønnen, Haslen og Hvidtjørnen, der omgav den paa alle Sider.

Midt ude paa Mosen laa Huset, tarveligt og lille, med Revne i Væg og Huller i Tag, og oppe paa Mønningen stod Storken paa et Ben, stirrende dybsindig frem for sig; thi den havde nys bragt en lille Dreng med sig fra Ægyptens Land og lagt ham ned i Vuggen hos de unge Folk i Huset, og ny Forhold og ny Støvler maa man jo vænne sig til, før end de rigtig passe.

Nede i Stuen var der Glæde over den lille Verdensborger. Moderen laa i Sengen og holdt ham højt over sit Hoved, for at Fa'er rigtig kunde se ham, og Fa'er sad saa stille med de store, brune Hænder foldede og med et lyst Smil paa sit ærlige Ansigt og betragtede sin førstefødte.

„Han har Din Næse og Dine brune Øjne," jublede Moderen; „han skal blive en lige saa god og dygtig Mand som hans Fa'er"

„Nu prater de der nede," sagde Storken gnavent og skiftede Ben, som om den ikke havde Raad til at bruge mere end et Ben ad Gangen; „nu prater de gode Folk om Drengen, og han bliver dog kun til en Tørvetriller lige som Faderen. Herre Gud, der er ogsaa mange gamle Børn i Verden."

Saa løftede den sine Vinger og foer hen over Skoven, og Tiden foer med. Dag fulgte Dag, Aar fulgte Aar; syv Gange kaldte Solen frem de grønne Pletter, de gule Kodriver, de blaa Anemoner; syv Gange hvirvlede Efteraarsstormen de visne Blade op i Luften, hvor de vendte og drejede sig og foer om i en lystig Dans for atter at synke til Jorden og nedtrædes i Støvet; syv Gange spredte Vinteren sine hvide Lagen over Mark og Eng, for at det gamle, livstrætte Aar kunde lægge sig til Hvile derpaa — og endnu laa Huset ude paa Mosen, kun lidt mere brøstfældigt, lidt mere ludende og af et lidt mere vejrbidt og aldrende Udseende end hin Dag, da Storken stod paa et Ben oppe paa Mønningen, og den lille Dreng var ankommen. —

Det var en smuk, varm Efteraarsdag, da der inde mellem Træerne lød Sang af en klar Barnestemme, og strax derefter sprang en lille Dreng ud fra Krattet, svingende sin Hue over mod Huset. Det var Povl Skovmose, den samme lille Dreng, som Storken for syv Aar siden havde bragt til Huset, og skjøn var han med de brune spillende Øjne, røde, friske Kinder og det mørke, krøllede Haar. Om Skuldren hang hans Bøger fastgjorte ved en Rem; thi han kom netop fra Skolen.

„Hvorfor mon Mo'er ikke sidder uden for i Dag med sit Strikketøj," sagde han ved sig selv, idet han kastede et Blik over til Husets Dør; „det plejer hun jo ellers altid, naar jeg kommer hjem. Ih, nej da! Der staar jo en Hest uden for Døren."

Povl blev staaende lidt og saa paa dette usædvanlige Syn, derpaa satte han i Spring ind over Mosen og stod snart uden for Huset. Her sad Blaamis i Solskinnet og blinkede dovent op til ham, ventende paa at blive kjærtegnet, men Povl havde ikke Øje for

den. Det syntes ham underligt, at Moderen ikke aabnede Døren for ham og tog imod ham; Faderens Madtaske var heller ikke lavet til, for at han, som han plejede, kunde bringe den om i Skoven, hvor Faderen barkede Træer, og inde fra Huset klang ham ikke Moderens sædvanlige Nynnen i Møde. Der var saa underlig dødt og stille; han kunde høre, at man talte sagte og mumlede inde i Stuen, og af og til lød der lige som en undertrykt Vaanden ud til ham og fyldte ham med Skræk og bange Anelser.

Han lagde sin lille, skjælvende Haand paa Dørklinken; men skjønt den var saa let at hæve, syntes den ham dog saa tung, at han næppe kunde løfte den. Da gik Døren op, og hans Moder stod for ham med blege Kinder og taarefulde Øjne.

„Er det ham?" hørte han Faderen spørge henne ved Sengen, foran hvilken der stod en Mand, som Povl godt kjendte; det var den gamle, venlige Doktor. „Lad ham komme hen hos mig", lød atter Faderens Røst; men den var sagte og afbrudt, som om det kostede ham Møje at tale.

„Fa'er, hvad er det dog? Er Du syg?" raabte Povl angst og ilede hen til Sengen, hvor Faderen laa bleg og kraftesløs med Hovedet omviklet af et blodigt Bind.

„Min stakkels Dreng," sagde han med Anstrængelse, da Povl greb en af hans Hænder med begge sine, „Vorherre skiller os fra hinanden, før vi ventede det; men han vil derfor ikke forlade Dig. Vil Du nu love mig at være en god lille Dreng og ikke glemme Gud? Og naar Du saa bliver stor, vil Du saa hjælpe Din stakkels Moder og være hende i mit Sted? Vil Du det, Povl?"

„Ja, jeg vil," svarede Drengen med dirrende Læber og knugede Faderens Haand.

„Og vil Du saa huske Ordet, jeg saa tit har sagt Dig . . . og rette Dig derefter? Kan Du huske Ordet, Povl?"

„Frygt Gud, ær Kongen og følg Landevejen," sagde Povl hulkende.

„Ja, gjør det, min stakkels, lille Dreng . . . og Gud velsigne Dig," hviskede den døende og vinkede med Haanden.

Moderen førte Povl uden for, hvor han sad i Solskinnet og krøb sammen, lyttende efter den mindste Støj inde fra og uden at lægge Mærke til Blaamis, der indsmigrende strøg sig op ad ham. Kort efter kom Lægen ud af Huset, han klappede venligt Drengen paa Hovedet, idet han gik forbi, og sagde:

„Husk saa paa Landevejen, min Dreng, og lad de krogede Gangstier skjøtte sig selv."

Povl nikkede alvorlig, og Doktoren besteg sin Hest og red langsomt hen over Mosen. Drengen saa efter ham indtil han forsvandt mellem Træerne; da han igjen vendte sig om, sad hans Moder ved Siden af ham og tog hans Hænder mellem sine.

„O Gud, nu er Fa'er da død," skreg han og kastede sig voldsomt hulkende i hendes Favn, „og jeg skal aldrig, aldrig mere tale med ham eller bringe ham Mad om i Skoven."

„Min egen Dreng," sagde Moderen, og hendes Taarer faldt tunge og brændende paa hans Hoved, medens hun bøjede sig over ham, „en Gang skal vi dog igjen samles med ham, hvis vi har været gode og fromme, som han var det."

De sad længe trykkede op til hinanden, da hævede Povl sit taarevædede Ansigt op fra Moderens Skjød og spurgte:

„Var det oppe fra Træerne, Mo'er?"

„Ja, det var min Dreng," sagde hun stille og gudhengiven; „der gik en Gren i Stykker, og han styrtede ned . . . . Kan Du nu gaa over til Ane og bede hende om at komme hjem til os?"

„Ja, Mo'er. Jeg gaar ad Landevejen."

Da Povl gik op igjennem Skoven, syntes det ham, at Solskinnet laa koldt og farveløst hen over Omgivelserne, hvor det før havde spillet saa varmt og rigt; Graaden sad ham i Halsen og vilde trænge sig frem; men han bed Tænderne sammen og gik lige frem ad Landevejen uden at se til højre eller venstre.

Nu kom de mørke, sørgelige Dage, da Faderen laa kold og bleg i sin hvide Dragt mellem de sorte Brædder, der udbredte en underlig trykkende Luft i Huset. Povl gik stille om og saa paa sin Moder, der syslede i Stuen og Kjøkkenet, saa tænkte han igjen paa Faderen og græd, til hans Øjne blev opsvulmede og smertefulde.

Det var bedre, om Povl gik til Skolen som sædvanligt," sagde Ane til Moderen; „han kan ellers gjerne gaa og blive syg."

Saa vandrede Povl da atter om Mosen med sine Bøger i Remmen; men han gik stille og tankefuld hen ad Vejen og saa ikke med et Blik til Stien gjennem Krattet. Det var forbi med hans lystige Spring gjennem Buskene; nu gik han lige frem og fulgte Landevejen.

I Middagstiden, da Børnene havde Fritid, stod Povl ensom i en Krog og saa sørgmodig paa sine Kammerater, der muntert legende sprang om paa Gymnastikpladsen.

„Kom og leg med," raabte en af dem og tog ham ved Kraven. Povl rystede paa Hovedet. „Jo vist skal Du, kom nu! Aa, Du er da en rigtig Tørvetriller i Dag lige som Din Fader."

Povl rev sig løs fra ham og kastede sig ned i Græsset med Hænderne for sit Ansigt. Lidt efter følte han, at nogen rørte sagte ved hans Arm, og da han saa op, sad der en lille Pige ved hans Side og saa medlidende paa hans forgrædte Ansigt.

„Klavs vidste ikke, at Din Fader var død," sagde hun; „Du skal ikke være vred paa ham."

„Jeg er heller ikke vred, Kathrine," sagde Povl og tørrede sine Øjne; „det gjorde kun saa ondt inde i mig, da han sagde det. Min Fader var saa god."

„Ja, han var en god Mand; det sagde Mo'er i Gaar, og jeg hørte det."

Povl kunde ikke svare; hvis han kun havde forsøgt derpaa, vilde han atter være bristet i Graad; han nøjedes da med at se taknemmeligt op til hende.

Kort efter bleve Børnene kaldte ind i Skolen; men da Undervisningstiden var forbi, fulgtes de hjem ad i Taushed, indtil de kom til hendes Forældres Hus, den lille, venlige Skovfogedbolig, der laa ved Skovens Udkant. Da trykkede Børnene hinanden trohjertig i Haanden, og Povl gik videre ind gjennem Skoven til Mosen. Skjønt hans Hjerte var opfyldt af den Sorg, der saa pludselig havde kastet sine mørke Skygger hen over hans fordums saa lyse Dage, kunde han dog ikke andet end føle lidt Glæde over, at Bekjendtskabet med Skovfogdens lille Datter nu endelig var gjort. De kjendte jo nok hinanden i Forvejen og kjendte hinandens Navne og Forhold; men denne Dag var det dog første Gang, at de havde sluttet sig til hinanden og ført en, om end kun kort, Samtale med hinanden. Povl havde ofte ønsket at løbe over til Skovfogedhuset for at aflægge Kathrine et Besøg; men han havde aldrig fundet Mod til at bringe sit Ønske til Udførelse. Den lille Pige med det guldglinsende Haar og de smukke, blaa Øjne, syntes ham at være af en saa langt højere Natur end han, at han hid til ikke havde vovet at gjøre nogen Tilnærmelse. Dertil kom, at han vidste af Folks Tale, at hendes Moder ikke var en almindelig Bondekone. Hun havde været en fin Frøken, en Herremands Datter — fortalte Folk — og hun havde imod sin Faders Vilje ægtet Gaardens Skytte, den nuværende Skovfoged, hvis Aarsag Faderen havde forstødt hende og gjort hende arveløs. Povl havde tit set den stille, blege Kone med de fine, smukke Træk, over hvilke der hvilede et Udtryk af stille Tungsindighed, og han kunde ikke tro andet, end at Folk havde Ret i, hvad de fortalte. Det tænkte han nu ogsaa paa, medens han vandrede hen ad Vejen til Hjemmet; men da han aabnede Døren og saa sin egen Moders sørgmodige Aasyn, faldt det ham tungt paa Sinde, at han blot for et Øjeblik havde kunnet glemme sin Sorg.

(Fortsættes.)

Fra Bjergene.

Med en underlig længselsfuld Forventning er det, at en Sletteboer første Gang nærmer sig et Bjerglands mægtige Højder. Er det en klar Sommerdag, man paa Jernvejen hurtigt ruller sydpaa, ned mod Alperne, da ser man alt i over en halv Snes Mils Afstand de mægtige Højder hæve sig i Synskredsen som mørke Skybanker, hist og her glimrende hvide foroven. Først ved lang Betragtning bliver man sikker paa, at det ikke er Skyer, naar man ser, at alle Partier ere ubevægelige. Saa ruller man hurtigt videre i Forventning om, at jo nærmere man kommer Bjergene, jo mægtigere ville de vise sig; men saa bliver de overspændte Forventninger igjen skuffede. Jo nærmere man kommer op i Højlandet, jo mere dølger de mod Lavlandet fremskudte Bjerghøjder, med deres afrundede Former, de bagved liggende, ofte endnu milelangt bortfjernede højeste Rygge og Toppe, hvis snedækte Tinder og Kløfter vi for Timer siden saa rage frem over de mørke Masser. Lidt skuffet holder man saa sit Indtog i en Dalsnævring mellem de høje Aase, der løfter sig til begge Sider, med nøgent Fjeld, græsklædte Skrænter og med Birkekrat og Naaleskov i en broget Afvexling. Man maa dog ikke tro, at der i disse Dale er øde. Tvertimod finde vi ofte store Landsbyer, med sine løjerlige Træhuse. Korndyrkning se vi dog kun lidt af. Det er nærmest Skovhugst, der giver Pengene, og Græsset, der giver Føden, det korte, kraftige Fjeldgræs, som Bjergkøerne kunne hente paa temmelig stejle Skrænter, Gederne gjøre sig til Gode ved paa de mest halsbrækkende Fjeldvægge, hvor de med utrolig Sikkerhed forstaa at staa og springe om, uden at styrte ned. Derfor ser man hyppigt disse muntre Dyr som Forbud paa, at der er Menneskeboliger i Nærheden.

Og det er i Reglen et muntert og kvikt Folkefærd, som bor i disse Egne. Ligesom Fladlandenes Beboere ofte blive dorske og trevne i Sind og Lader, saaledes gjør den friske Bjergluft og den Møje Bjerget hvert Trin lægger sit Folk i Vejen, Sindet kjækt og frit, Brystet stærkt og let og Foden kraftig. Frisk og glad færdes Bjergboeren milevidt til sin Gjerning, om Vinteren med Skovning og om Sommeren ved Høbjergningen. Munter Sang gjalder tit i rene, kraftige Melodier, og med den ejendommelige „Jodlen", fra Fjeld til Fjeld og mod Aften vender man glad og tilfreds tilbage til den hjemlige Arne, hvorfra Hustru og Børn stundom kommer den trætte i Møde.

Det er et saadant Møde, som Husvennen i Dag bringer et smukt Billede af, fra det sydlige Bayern, som vi have havt i Tanken ved den foregaaende Skildring. Faderen med den ældste Søn og Datter har været oppe i Bjergene paa Høhøst, og har bragt en Bør Græs med tilbage til Koen. Ved Kristkorset — den korsfæstedes Billede med et lille Tag over, som man ser alle Steder ved Vejene i de katholske Lande — har Hustru og Smaabørn ventet paa de fraværende, og sikkert paa Knæ fromt bedet deres Aftenbøn da Aftenklokken tonede op fra Dalen. Nu kommer de. Glad iler de i Møde. Moder faar sin lille Kæledægge op paa det friske Græslæs, Petermann spænder sig for, og nu



Hjemfærd fra Arbejdet i det bajerske Højland.

gaar det i rygende Fart ned ad Bjergvejen, under den lilles jublende Musik i Fløjten, Fader har lavet, medens Gedebukkene i de kaadeste Spring gjøre Løjer, og den trætte Fader og Broder maa blive langt tilbage. Det hele danner et saa yndigt Billede, at den fremmede Kunstner, som er vandret syd paa, for at male smukke Billeder, ikke kan lade være at tegne det i sin Bog — og nu har Husvennen, der jo har sin Næse alle Vegne, hvor der er noget smukt at hente, faaet fat i Billedet, der herved bringes alle dens mange Venner trindtom, som en smuk stemningsfuld Hilsen fra Bjergene.

Norges Landboere.

Af Mads Hansen.

Naar man undtager de faa Embedsmænd, der findes spredt over hele Norge, bestaar Landbostanden af to Klasser: Gaardmandsklassen eller Bønderne, som de kaldes, og Husmandsklassen. Der er nemlig ingen Adelsmænd eller Herremænd i Landet; Bønderne ere Norges Adel og betragte sig ofte saaledes; Husmændene ere Arbejdere og betragtes kun saaledes, ja undertiden kun som „Arbejdsdyr, Dyremennesker eller Menneskedyr"; jeg har hørt det med egne Ører. Det er Bønderne, der eje Jorden. I de rige Egne er der store prægtige Bøndergaarde med udstrakte Tilliggender af Marker og Skove. Den dyrkede Jord har vel kun ringe Udstrækning, fra 10 til 30 Tdr. Land til en Gaard, men Skovene og Græsgangene ere des større. Fra gammel Tid har Bønderne ejet deres Gaarde med Odelsret, ifølge hvilken Ejendommen betragtedes som tilhørende ikke alene Besidderen, men hele hans Slægt, saa at disse, hvis Gaarden sælges til fremmede, have Ret til at indløse den ved at svare Kjøberne dens Værdi efter Vurdering af uvillige Mænd. Tid efter anden er der sket en Del Ændringer i Lovgivningen om Odelsretten, og nu er det kun faa Aar efter at en Gaard er solgt til fremmede, at Slægten har Ret til at kjøbe den tilbage. Dette Forhold skal have voldt mange Stridigheder og været brugt som Skjul for megen Uret, og dog holdes der stærkt paa dets Vedbliven. Det er ikke saa sjeldent, at Ægteskab bliver indgaaet mellem nære Frænder, for at en Ejendom ikke skal komme i fremmedes Hænder. Man betragter nemlig Jorden som en Ting, der er for god, jeg kunde maaske sige for hellig, til at drive Handel med. „Skulde jeg sælge min Gaard eller noget af min Jord, som et Stykke Fæ", kan man faa at høre den norske Bonde sige, naar man taler med ham om denne Sag. „Den har været i min Slægts Eje i saa og saa mange hundrede Aar, og skulde jeg vel skille mig ved den Jord, mine Fædre har ryddet og pløjet, og de Skove, de har fredet, da fortjente jeg ikke at bære Navn af norsk Bonde". Og siger man, at der maa dog ofte ske Uret imellem Søskende, naar en skal arve hele Ejendommen samlet, han kan jo ikke tilsvare de andre Arvinger saa mange Penge, som der kunde tilkomme dem, uden at blive altfor forgjældet, saa faar man det Svar, at saa har Besidderen en moralsk Forpligtelse til at hjælpe de fattigere i Slægten, de har allesammen et Hjem hos ham, og han føler det som en Æressag at være et Værn og en Beskytter for hele sin Slægt. Og spørger man, hvilken Stilling de andre Børn saa kan komme i, saa faar man til Svar, at nogle studere, andre blive Handelsmænd og atter andre gaa til Søs. Og Pigerne? Jeg har hørt en Bondedatter, og det en vel oplyst og dannet Pige, blive spurgt: „Hvordan vilde det nu gaa, hvis en Gaardmandsdatter fik Lyst til en Husmandssøn og trolovede sig med ham; fik de Lov til at gifte sig sammen?" Hun svarede: „En Bondepige faar aldrig Lyst til en Husmandsgut". Der er noget ædelt og skjønt i denne Slægtskabsfølelse hos Normændene og i denne Kjærlighed til Fædrenes Jord, i Særdeleshed, naar den er Grundlaget for Folkefølelsen og Fædrelandskjærligheden; men det er oprørende at se og høre, hvorledes Husmandsklassen tilsidesættes, ikke alene med Hensyn til borgerlige og politiske Rettigheder (den har nemlig ingen Valgret eller nogen som helst Indflydelse paa offentlige Sager), men ogsaa i det Forhold, hvori de staa til Bønderne og det hele Samfund. Husmændene bo paa „Pladser", som det kaldes, paa Gaardmændenes Jord, som oftest paa øde, afsides Steder i Fjeldene, hvor de have Græsning til en Ko og kan avle nogle faa Skæpper Korn i Smaabede, som med stor Møje opdyrkes hist og her paa Lodden. Baade Manden og Konen ere forpligtede til at arbejde for Husbonden, imod at faa Kosten og 6—12 Skilling daglig (en Skilling er 1½ Skilling dansk). De arbejde strængt og faa kun daarlig Kost, ere pjaltede i en Grad, hvortil jeg aldrig har set Mage i Danmark, urenlige og drikfældige, saa jeg maa give Pigen Ret, der sagde, at en Bondedatter faar aldrig Lyst til en Husmandsgut. Naar der er mange Børn i Huset, kan Konen ikke altid gaa paa Arbejde, og da ser man hende ofte, med det mindste Barn fastbundet paa Ryggen, gaa ned i Dalen eller ud i Fjeld og Skov for at samle Brænde eller Bær, eller tage sig andre Smaaarbejder for, for at nære sig. Kjendte man lidt mere til disse Folks indre Liv, vilde man dog vist komme til at holde af mange af dem, og selv den, der kun flygtig kommer i Samkvem med dem, vil strax mærke, at de ere langt mere fri og aabne i deres Væsen og Opførsel overfor fremmede, end vi ere vant, til at se hos vor Landbefolkning. De norske Bønder ere kjække og stolte i deres Fremtræden, og det er godt at se, at Husmændene ere af samme Slægt, skjønt faa tænker derpaa, ja næppe regner dem

med til Folket. De socialistiske Forestillinger om Frihed og Lighed i rent udvortes Forstand ere endnu ikke naaede saa højt op mod Nord, og det er at ønske, at der maa blive gjort noget alvorligt for den talrige Husmandsklasses sande Velfærd, inden Strømmen naar dertil, thi ellers vil den uden Tvivl finde rigelig Næring og skylle alt over Ende, fordi der virkelig til en vis Grad er Grund til mange af de Klager, der hos os kun kan finde Tilslutning, hvor Vantro og Begjærlighed efter Magt og Gods raader i Sindet.

Jeg har hørt flere Fortællinger om den Slægtsstolthed, der findes hos Normændene. Saaledes var der en Gang en Karl, som mod sine Frænders Vilje trolovede sig med en Pige af en ringere Æt og indførte hende som Kone paa sin Fædregaard. Nogen Tid efter dør Manden, og hans Enke gifter sig igjen med en af sin egen Slægt, hvorved Gaarden kom i helt fremmedes Eje. Dette kunde den første Mands Slægt ikke taale, og hvad den faar at gjøre, den lader Gaarden vurdere af uvillige Mænd og sammenskyder 30,000 Specier, som var den Værdi, den blev sat til, og disse Penge giver de den Slægtning, som efter den afdøde var nærmest odelsbyrdig. Denne mødte saa en skjøn Dag for Øvrigheden og lagde sine tredive tusinde paa Tingbordet med Begjæring om, at Gaarden maatte blive overdragen til ham, og han blev da indsat som lovlig Odelsherre i sine Fædres Gaard. Et andet ligesaa særegent Træk af den norske Bondes Ejendommelighed er det, at da Dronning Josefine en Gang rejste igjennem Norge og overnattede i en Bondegaard, gav hun ved Afskeden Husmoderen en Brystnaal; Bondekonen aabnede derpaa en Kiste, tog frem en Sølje, der var et gammelt Arvestykke i Familien, og gav Dronningen den til Gjengjæld. Jeg husker ikke, om det var denne eller en anden Bondekone, som havde 30 opredte Senge i sit Hus. Der skal ogsaa findes Bondeslægter, som regne sig for at være af gammel norsk Kongeæt. Hos en saadan Bonde, der siges at nedstamme fra Harald Haarfager, tog en af de sidste svenske Konger ind, da han som Prins rejste igjennem Landet. Husfaderen satte sig efter gammel nordisk Skik i Højsædet og paa begge Sider af ham hans elleve Sønner. Da Prinsen kom ind, hilste han ham og sagde: „Velkommen skal Du være i en norsk Kongesøns Hus, end Du ikke er af Kongeslægt.“ — En af Prinsens Ledsagere ytrede blandt andet, at det var en stor Ære for denne Bonde, at Prinsen gjæstede ham, „det er maaske sjeldent for Dig at se en Prins,“ føjede han til. „Her sidder elleve Prinser“, var det korte Svar, den gamle gav.

Da jeg nu er kommen til at fortælle Træk af Livet, vil jeg føje et til. Da den danske Prins Kristian Frederik, senere Kong Kristian den ottende i Aarene 1813 og 14 var Statholder i Norge, blev dette Land, som kjendt er, afstaaet til Sverige ved Kielerfreden, men Normændene var ikke tilfredse hermed, og Prins Kristian optraadte da som Norges Fyrste, sammenkaldte en Rigsdag paa Ejdsvold, som den 17de Maj 1814, gav Norge dets Grundlov og udnævnte den smukke og aandrige Prins til Norges Konge. Da han kort derefter drog op ad Gudbrandsdalen samledes store Folkeskarer omkring ham. Bagved stod en gammel Bondekone, der trængte paa og vilde saa gjerne frem, at hun kunde se den unge Konge. Prinsen lod hende komme frem og sagde til hende: „Se kuns paa mig Mo'er.“ Hun svarede: „Vakker er Du, men for veg ser Du ud til at være Norges Frelser.“

Det Skjel mellem Husmænd og Gaardmænd, der findes i de bedre Egne, mærker man ikke noget til i de ringere; for her ere Bønderne ligesaa pjaltede og skidne som de aller fattigste — de ere da ogsaa selv meget fattige. Men desuagtet ere de meget gjæstfri, som Normændene i det hele taget ere. Kommer man ind til en stor rig Gaardmand og spørger, om man kan faa Lov at blive der Natten over, kan man være temmelig vis paa, at der bliver svaret med milde Ord: „Ja da“ og det kan hænde, at der bliver lagt til: „Jo, hvis Du vil det,“ og det uden at der bliver spurgt, hvor man kommer fra, eller hvem man er. Det samme venlige „Ja da“ faar vi paa vort Spørgsmaal, om der saa kun er en Seng i Huset og i denne en Skindfeld i Stedet for Dyne, ja om saa deres Ejer eller Ejerinde skal forlade den for at give Plads for den fremmede — og vil man ikke tage imod saa megen Gjæstfrihed, det være af den ene eller anden Grund, men foretrækker at sove i Laden, kan man være paa det Sted, hvor man knap faar Lov dertil.

Hvordan man skal søge.

Af Bendix Hansen (Fra Sønderjylland).

Der var en Gang en Præst, der havde en Karl, som hed Hans. De kom godt ud af det med hinanden, de to, for de vare meget forskjellige. Præsten var opfarende og hidsig, og brugte da mange flere og stærkere Ord, end han kunde staa ved; men det var jo saa naturligt for en Præst, det giver den stadige Øvelse. Naar Hans derimod blev vred, saa blev han ganske tavs og meget langsommere og fa̰ere i sin Adfærd, end han ellers plejede.

Nu hændtes det en varm Sommerdag at nogle Kvier bissede bort, og Hans blev sendt ud for at lede om dem. Han gik langt og længe og kom tilsidst hjem hen paa Eftermiddagen uden at have fundet Kvierne.

Præsten var ærgerlig, for det var en travl Tid, og der var Brug for Hans anden Steds.

„Hvor ledte Du efter dem?“ spurgte han.

„Aa, jeg ledte alle Steder, hvor jeg troede, de kunde være!“ svarede Hans.

„Tænkte jeg ikke nok, at Du vilde bære Dig dumt ad som sædvanligt!“ sagde Præsten og brusede op. „Enten man sender Dig eller Katten, det kommer saa omtrent ud paa et, for Du tosser altid omkring uden Hoved. Naar Du nu har faaet noget at spise, saa kan Du gaa igjen; men vil Du saa huske i Dag og for Fremtiden, at Du altid skal søge, hvor Du mindst tror, det kan være!“

Hans blev vred, men tav og han gik ind til sin Mad.

Noget efter, da Præsten sad i sit Studerekammer, saa han, at Hans satte Brandstigen til Huset og gik op paa det, og han foer atter ud.

„Hvad skal det til!“ raabte Præsten og brusede atter op. „Hvad har Du at gjøre oppe paa Huset! Har Du maaske glemt, hvad jeg sagde til Dig for lidt siden?“

„Nej, Hr. Pastor! jeg har just tænkt derover,“ svarede Hans. „Jeg tror nu aller mindst, at Kvierne kan være oppe i Storkereden, og saa vilde jeg i Følge Hr. Pastorens Befaling først lede efter dem der!“

Præsten tav, han var ganske overvældet af Forbavselse, og Hans saa sig omkring deroppe. Pludselig gled der et Smil hen over hans Ansigt.

„Men Præsten faar sandelig Ret alligevel;“ udbrød han, „for der er Kvierne!“

Han pegede hen imod Storkereden, hvor de sortnæbbede Unger af Forfærdelse baskede med Vingerne.

„Aa, jeg tror Du er gal! I Storkereden!“ sagde Præsten.

„Nej,“ svarede Hans; „men henne i Niels Olsens Rug. Der ligge de nok saa net og tygge Drøv. En, to, tre, fire — jo de er der alle sammen. Man skal søge, hvor man mindst tror, det kan være! det var mærkeligt; det skal jeg skrive mig bag Øret!“

Og saa kradsede han sig bag Øret, som for strax at indprænte sig den ny og meget nyttige Lærdom der.

En godt afrettet Hund.

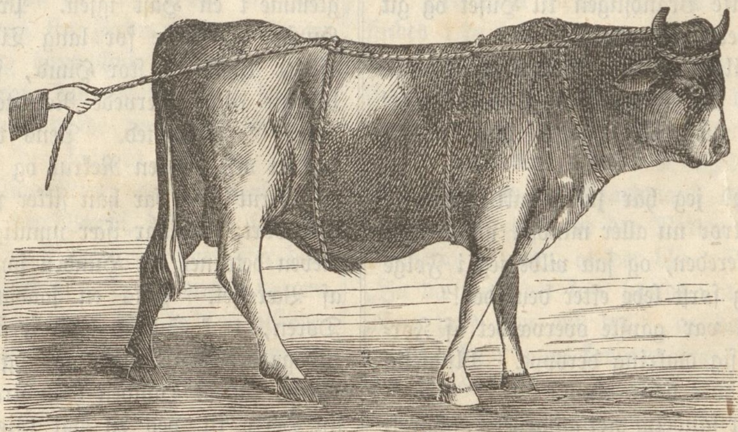


Da den preussiske Hær i Slaget ved Jena 1806 var bleven aldeles sprængt, blev en ung Kornet med fire Ryttere afskaaren fra sine Landsmænd. Efter at have redet længe omkring uden at have kunnet finde den rette Vej, kom de endelig til en Landsby, hvor de stege af foran Præstegaarden, der var den mest anselige Bygning. Som kongelig Officer delte Kornetten sin Stands almindelige Mening, at en rigtig Soldat maatte vise sig ved Skjælden og Larmen samt ved at mishandle Borgerne. Det var sent paa Aftenen, og Døren til Præstens Bolig var derfor lukket; den unge Helt slog nu vældige Slag paa Døren og raabte med larmende Stemme: „Luk op, eller jeg hugger Døren i Stykker!“ Præsten aabnede roligt et Vindue og spurgte: „Hvem er der?“ „Min Herre! luk strax op eller jeg slaar Vinduerne ind,“ skreg Kornetten, medens hans fire Ledsagere forholdt sig rolige bagved ham. En Karl aabnede nu Døren, og Kornetten viste strax ved sin hele Opførsel, at han ikke kunde gjøre Krav paa at kaldes en dannet Officer. Dette ærgrede Præstens Karl, Peter, thi hans Herre var venlig og kjærlig mod Enhver og havde derfor ikke fortjent at blive behandlet paa en saadan Maade. Peter besluttede derfor at give Kornetten en Lære, som han ikke skulde glemme i en Hast igjen. Præsten var en Elsker af Hunde og havde for lang Tid siden af en Hververofficer kjøbt en stor Hund, som var afrettet til at bevogte de nyhvervede Rekruter, naar de førtes til deres Garnisonssted. Dens tidligere Herre behøvede kun at vise den en Rekrut og sige til den: „Sultan, en Rekrut“, da var han sikker paa, at denne ikke kunde løbe bort; det var især umuligt for Nogen, der var bleven betegnet for Hunden som Rekrut, at komme ud af Værelset. Hvis en saadan Person nærmede sig Døren, trak Sultan ham først blidt og derpaa stærkt tilbage ved Frakkeskjøderne, og hvis han vilde bruge Magt, kastede Hunden ham strax til Jorden og kaldte sin Herre til ved en høj Gjøen; den slap da først Rekrutten, naar dens Herre sagde til den: „Giv slip.“ Kornetten tog strax Præstens bedste Værelse i Besiddelse og strakte sig mageligt paa Sofaen, medens Hestene udhvilede sig og bleve fodrede, og bag ved Kakkelovnen laa Sultan ganske rolig. Da nærmede Peter sig, pegede paa Kornetten, uden at denne saa det, og sagde til Hunden: „Sultan, en Rekrut!“ hvorefter han gik stille bort igjen. Sultan rejste sig strax op og efter at have strakt sig nogle Gange, tog den Post foran Kornetten. Kort efter raabte en af Rytterne: „Hr. Kornet, Hestene ere sadlede!“ Kornetten rejste sig, gjorde sig færdig til at bryde op og vilde gaa ud af Døren, men Sultan greb ham meget ublidt og kastede ham tilbage. Kornetten blev bange og greb efter sin Sabel, men da Sultan bemærkede denne truende Bevægelse, sprang den op, rev ham til Jorden og begyndte gjø stærkt. Nu raabte en af Rytterne: „Hr. Kornet, vil De ikke med? Vi ere ikke mere sikre her!“ Da lød Kornettens skjælvende Stemme fra Præstens Værelse: „Hjælp mig dog for Guds Skyld!“ Præsten og to af Rytterne traadte nu ind i Stuen; de kunde ikke afholde sig fra at le, da de saa hvor tam og beskeden den før saa barske og stortalende Kornet laa paa Gulvet under Hunden. „Hvad har De for der med Hunden?“ spurgte den ene af Rytterne. „Jeg ved det ikke,“ svarede Kornetten ligbleg, idet han rystede af Skræk. Præsten, som nu mærkede hvorledes Sagen hang sammen, da det ikke var første Gang, at Peter

havde spillet en saadan Streg, kaldte nu denne til, da Hunden altid kun vilde give slip paa den Persons Befaling, som havde givet den Ordre til at passe paa. Ved Karlens Ankomst blev den ængstelige Fange endelig befriet, som derpaa meget høfligt tog Afsked med Præsten og fjernede sig saa hurtigt som muligt. E. T.

Sikkerhedsreb paa Tyre.

Som bekjendt er det ikke altid saa let en Opgave at trække en Tyr paa en saadan Maade, at man er sikret mod Ulykkestilfælde om den skulle blive „uvan". Vel har man som oftest en Ring i Næsen paa Tyren, men denne kan dog alligevel rive sig løs og gjøre Fortræd. I det norske Blad: „Ny illustreret Tidende", findes imidlertid anført en Maade at binde Tyre paa, naar den skal trækkes, som gjengives i hosstaaende Tegning, fordi den synes praktisk og en Prøve værdt. Maaden hvorpaa Rebet er surret, fremgaar tydelig af Tegningen, og Husvennen skal kun tilføje, at om man lod Enden af Rebet, som Haanden holder i, endnu gaa bag om Laarene paa Tyren og bandt den fast tæt ved Ryggen paa Rebslyngningen der gaar om Maven, vilde det sikkert være Tyren umuligt at gjøre nogen Fortræd med at stange, om den kom løs paa Vejen. Selvfølgelig maa man trække Tyren i et andet Reb der er fæstet i Næseringen eller i et Klaptræ, som sædvanlig.



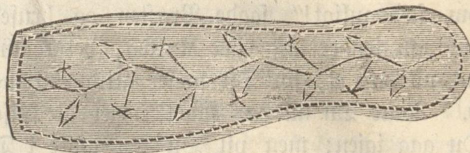
Sikkerhedsreb paa Tyre.

Husflid.

Saaler af Uld.

Nu da Tiden stunder til Folk begynder at klage over kolde Fødder, har jeg tænkt mig, at Husvennen nok vilde være med til at afhjælpe „et længe følt Savn" ved at meddele en lille Anvisning til at lave billige og meget hensigtsmæssige Saaler af Uld til at lægge i Fodtøj.

Der kartes først nogle af de saakaldte „Tøjer" af Uld, som godt kan være af ringeste Sort; Tøjerne skal være af de store brede og af disse lægges en 7—8 Stykker ovenpaa hinanden og syes sammen med almindelig fin Sytraad. Tager man færre Lag, bliver Saalerne for tynde. Derefter klippes Saalerne til i den Størrelse, man ønsker dem, og syes efter med Uldgarn, først lidt indenfor Kanten og dernæst med lidt Figurer i Midten



og man har da en Saal, der kan holde ud og varme en hel Vinter, det vil da sige, naar den afdampes en Gang imellem.

De afklippede Kanter kunne lægges imellem, naar man laver andre Saaler eller benyttes til smaa runde Uhrbakker, der laves paa samme Maade som Saalerne. C. Matthiesen.

Smaating.

Vanskeligt. Endnu er der enkelte Steder her og der paa Landet, hvor Forholdet mellem Præst og Menighed er af den gamle gode patriarkalske Slags, at Præsten tages til Raads endogsaa i andre Sager, end der hører til hans Embede. For ganske nylig kom saaledes i Skaane en Kone til sin Sjælesørger for at søge Raad i en for hende ganske vigtig Sag. Det var nemlig angaaende hendes syge Ko, hvoraf hendes timelige Ve og Vel for en stor Del beroede. Sit Hjertes Anliggende androg hun saaledes: „Jeg gik hid til Præsten, da min Ko er meget syg og ikke paa nogen Maade i Stand til at rejse sig. Slagter jeg den, og den kommer sig, saa synes jeg det er galt; dør Koen og jeg la'er den leve, da er det dog ogsaa harmeligt". Hvordan Præsten klarede sig, melder Historien ikke noget om.

Da Biskop J. P. Mynster havde samlet og udgivet det lille Tillæg til den evangelisk-kristelige Salmebog, kom en af Grundtvigs Venner, en Præst i Kjøbenhavn, hen til denne og spurgte ham, om han havde set, at der kun var en eneste af hans Salmer optaget i det ny Tillæg, nemlig: „Søndag Morgen fra de Døde". Grundtvig svarede: „jeg ved det nok, og Mynster har endda skrevet ovenover: „Herre, jeg har handlet ilde".

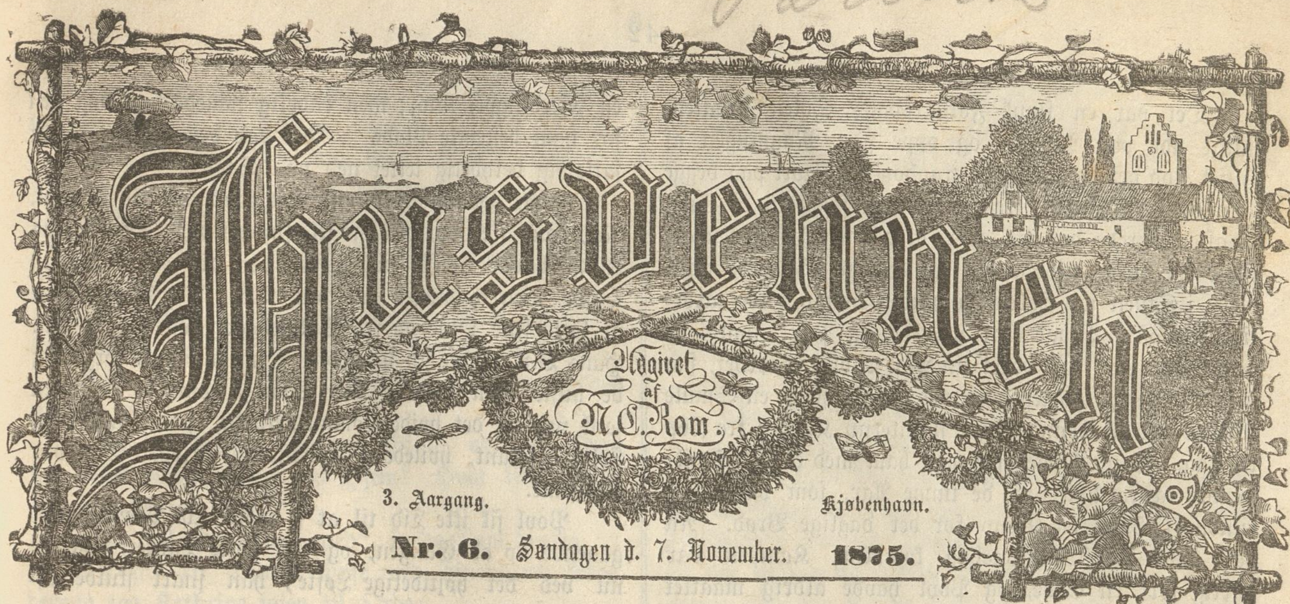
Brevvexling.

En ny Abonnent. Husvennen kan bestilles til enhver Tid i Kvartalet, og Postvæsenet er **pligtigt** til at skaffe den nye Holder alle de Numre, der ere udkomne inden Bladet blev bestilt, da Postvæsenet blot behøver at forlange hos Udgiveren, for at faa det udkomne tilsendt.

Udgiverens Adresse er: Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: **Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.**

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 6. Søndagen d. 7. November. **1875.**

Barndomsbilledet.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

2.

Jordfæstelsen var for længst forbi. Efteraarsstormene tudede omkring den lille Hytte ude paa Mosen, Blomsterne vare henvisnede og nedtraadte, de grønne Blade gulnede og afrevne. De lange, mørke Aftener, der fordum vare henrundne saa behageligt naar Faderen sad ved Bordenden med et eller andet Snittearbejde i Haanden, medens Moderens Rokkehjul snurrede lystig rundt, og Ilden flammede i den lille Kakkelovn, forekom nu Povl at være triste og sørgelige. Rokken snurrede vel endnu, og Blaamis strakte sig efter Sædvane dovent henne bag Ovnen; men Moderens Ansigt var blegt og alvorligt, og Pladsen for Bordenden stod tom. Og Tiden gik; Vinterstormene fore isnende ind over Mosen, Træerne stode nøgne og sorte paa den hvide, snedækte Grund; men Nøden sad mørk og truende paa Husets Tærskel.

En Dag kom Povl hjem fra Skolen; det var en Lørdag, og da havde han den halve Dag fri. Hans Moder sad inde i Stuen og syede paa en lille Pose. Hun saa mere bleg og anstrengt ud end sædvanlig, mente Povl, medens han stod og saa paa hendes Arbejde.

„Hvad er det, Du syr, Moder?“ spurgte han.

„Det er en lille Pose“, sagde hun og holdt den lidt op for ham.

„Hvad skal den være til?“ spurgte han videre.

Hans Moder saa op paa ham med et smertefuldt Blik, og Musklerne om hendes Mund dirrede, som om hun holdt Graaden tilbage.

„Vi ere saa fattige“, sagde hun langsomt og lod Hænderne synke ned i Skjødet.

Povl blev rød og derefter bleg; han følte, hvorledes Blodet voldsomt strømmede ham til Hjertet. Han kunde ikke møde sin Moders Blik, men slog sine Øjne ned.

„Skal jeg ... gaa med Posen, Mo'er?“ spurgte han sagte.

Da brast hans Moder i Graad og lagde sine Arme om hans Hals.

„Gud tilgive mig min Svaghed, at jeg ikke stoler paa ham!“ sagde hun. „Nej, min stakkels Dreng; jeg kan ikke udholde at lade Dig gaa ud at tigge. Vorherre vil staa os bi, og vi vil stole paa ham“.

En Times Tid efter aabnedes Døren sagte, og et lille Pigeansigt tittede ind i Stuen.

„Der er Kathrine, Mo'er!“ raabte Povl og sprang glad op fra Skammelen, paa hvilken han havde sat sig hen, støttende sit lille, tankefulde Hoved sørgmodig mod sine Hænder.

„Ja“, sagde den lille Pige og traadte ind i Stuen med et Brød under Armen og slæbende en Kurv efter sig, „Mo'er gav mig Lov til at gaa herover med dette her ... som bedes venlig modtaget“, lagde hun til, som om det var en lille Lektie, hun fremsagde. „Ane bar det for mig her hen til Døren ... og jeg maa gjerne blive her en Times Tid“.

Medens Børnene fortrolig talede med hinanden, bar Moderen Brødet og Kurven, hvori der fandtes Smør og Æg, ud i Kjøkkenet og takkede Gud af et rørt Hjerte. „Naar Nøden er størst, er Hjælpen nærmest“, sagde hun. „Ak, ja; det gjælder jo kun at tro det, og ikke forsage“.

Og Tiden gik, Rokken gik; Sygdom og Nød bankede paa Døren og kneb sig ind gjennem Sprækkerne; Vinteren rakte sine valne Fingre ind i Stuen, gjennemisnende alt med sin kolde Aande; men de varme Hjerter, som bankede under de lappede Klæder, de varme Bønner, som Dag og Nat opsteg fra Enkens Læber, kunde den ikke modstaa, og som en bleg Dødning svævede den atter bort.

Det var en smuk Foraarsdag; Solen straalede mildt ude paa Mosen, og oppe paa Mønningen af Huset stod der en gammel, graahovedet Stork paa begge Ben og satte Brystet frem; men den sagde ingen Ting, maaske ærgrede den sig over, at den var kommen nogle Uger for tidlig tilbage fra sin aarlige Udenlandsrejse. Nede i Stuen sad Enken og hendes Søn ved den tarvelige Frokost. Begge vare pyntede, og Povl, som i de henrundne Aar var voxet sin Moder over Hovedet, saa med ikke ringe Forlegenhed ned ad sig selv, en Smule utilpas ved at befinde sig i splinterny Klæder fra Top til Taa. Hans Moder saa paa ham med et lyst Smil; maaske tænkte hun paa de tunge Aar, som vare henrundne i Savn og Kamp for det daglige Brød. Nu var hans Konfirmationsdag kommen, Kampen var sejrrig ført til Ende, og Povl havde aldrig maattet „gaa med Posen".

„Mon det nu ikke er paa Tiden at gaa?" spurgte han, da Moderen rejste sig og satte Maden til Side.

„Jo, det er bedst, vi begive os af Sted til Kirken. Det er bedre at komme for tidlig end for sent".

Kort efter vandrede Moder og Søn hen over Mosen, medens Storken stod oppe paa Mønningen og saa efter dem, til de forsvandt mellem Træerne.

„Skal vi ikke gaa ad Gangstien?" spurgte Povl, da de kom til den. „Den er ganske tør og ren".

„Jo, det kan vi jo gjerne", svarede Moderen og saa smilende paa ham. „Nu følger Du nok ikke Landevejen saa trofast som i gamle Dage".

„Aa, nej", sagde Povl, „ikke Kongens Landevej. Men", tilføjede han alvorlig, „Fa'ers Landevej bestræber jeg mig dog endnu for at vandre paa. Er det ikke underligt, Mo'er, at jeg først i det sidste Aar ret har forstaaet Fa'ers Ord. Jeg troede virkelig, at han havde ment den almindelige Landevej af Grus og Sten, og derfor fulgte jeg den ogsaa saa trofast, at alle mine Kammerater i Skolen endnu kalde mig „Landevejsinspektøren". Du vidste dog nok, hvad Fa'er mente?"

„Ja, jeg gjorde; men havde jeg den Gang sagt Dig den rette Betydning, havde Du maaske for længst glemt Din Faders sidste Ord. Nu er jeg derimod vis paa, at Du aldrig vil glemme dem".

„Nej, aldrig", svarede Povl. „Men skulde Du nogen Sinde mærke, Mo'er, at jeg er kommen for langt ind paa de krogede Gangstier, som Doktoren talte om, saa er jeg vis paa, at Du vil hjælpe mig at komme ud paa Landevejen igjen. Vil Du ikke, Mo'er?"

Moderen nikkede samtykkende, og de fortsatte deres Vandring i Taushed. Da de traadte ind i Kirken, holdt Povl sine Ojne fæstede paa Stenfliserne; det syntes ham, at alle saa paa ham i hans ny Dragt, og han havde en uhyggelig Følelse af, at hans Trøjekrave var opsmøget bag i Nakken og ragede højt op over hans Hoved; men han turde ikke undersøge, om det forholdt sig saaledes. Kirken forekom ham at være en Fjerdingvej lang; men endelig naaede han dog den for ham bestemte Plads — det var den øverste — og satte sig betydelig lettet ned paa Stolen.

Hans Haand listede sig langsomt op til Kraven. Nej, Gud ske Lov, den var ikke smøget op. Skræderens Kunst havde ganske vist hævet den til en utilbørlig Højde, men opsmøget var den ikke. Nu vovede han at løfte sine Ojne op fra Salmebogen og se sig om. Hans Blik mødte to mørkeblaa Ojne lige over for ham; de hilste ham med et lille Smil, hvorpaa de igjen sank ned til det hvide Lommetørklæde, som, lagt i en sirlig Firkant, hvilede i Ejerindens Skjød. Det var Kathrine.

Povl fik ikke Tid til at se mere; thi Præsten kom gaaende op ad Gangen, og alle hans Tanker dvælede nu ved det højtidelige Løfte, han snart skulde aflægge.

Hans Moder havde tidlig lært ham at kjende Gud; enhver ringe eller stor Tildragelse, det være sig til Glæde eller til Sorg, som havde mødt dem gjennem de Aar, der laa mellem Faderens Dødsdag og nu, havde hun lært ham at opfatte som en kjærlig og barmhjertig Guds Tilskikkelse. Da Præsten derfor ved Slutningen af den hellige Handling udtalte Velsignelsen over ham og bad ham aldrig vige fra den rette Vej, saa sendte han sin Moder et Blik, fuldt af Tillid og Fortrøstning, som om han vilde sige: „Vorherre og Du hjælper mig nok!"

Da han efter Gudstjenestens Slutning gik over Kirkegaarden ved sin Moders Side, var der nogen, som trak ham i Ærmet, og da han vendte sig om, saa han, at det var Kathrine.

„Til Lykke, Povl", sagde hun.

„Tak, Kathrine", svarede Povl og trykkede hendes fremrakte Haand.

„Bliver Hr. Landevejsinspektøren hjemme i Eftermiddag?"

„Ja, han gjør", sagde Povl.

„Godt, saa kommer jeg ud til Dig".

„Ja, gjør det, for i Morgen tager jeg i min Tjeneste".

„Allerede i Morgen", sagde Kathrine, og Smilet paa hendes smukke Ansigt døde bort. „Jeg troede, Du blev hjemme i nogen Tid endnu".

„Nej, men jeg kommer hjem paa Søndag".

„Men saa skal jeg bort med Moder... ja, saa kommer jeg ganske sikkert i Eftermiddag... hvor er det dog kjedeligt, at Du skal rejse saa tidlig".

Eftermiddagssolen saa dem sammen ude paa Mosen; der gik de samtalende med hinanden. Gjennem Aarene vare de blevne som Broder og Søster for hinanden, og det faldt dem nu tungt, at Adskillelsen var saa nær. Povl havde faaet Tjeneste hos Skovrider Brun, der boede tre Mil derfra, og de indsaa begge, at deres fortrolige Samliv nu nærmede sig sin Afslutning. Da

Solen var ved at glide ned bag Trætoppene, vendte Kathrine sig om til ham og spurgte:

„Vil Du ikke følge mig hjem, Povl? Saa kan Du sige Moder Farvel med det samme".

„Men vil hun synes om det?"

„Om hvad? Om at Du siger hende Farvel? Ja, naturligvis".

„Men Din Moder er ikke som en af os andre... Hun holder maaske ikke af, at jeg kommer til Eder".

Kathrine saa et Ojeblik forbavset paa ham, derpaa udbrød hun:

„Er det da for hendes Skyld, at Du aldrig har villet besøge mig i mit Hjem? Hvor lidt kjender Du dog Moder, Povl!"

„Jeg vil gjerne gaa med", sagde Povl hurtig.

De gik en Stund tavse ved hinandens Side, derpaa tog Kathrine igjen til Orde:

„Jeg er glad ved, at Du kommer hjem hos mig, inden Du rejser. Jeg har noget til Dig, som Du vil synes om; det er jeg vis paa".

„Og hvad er det?"

„Det skal Du faa at se", svarede hun smilende og aabnede Døren for ham. Han traadte ind i Dagligstuen og hilste forlegen paa hendes Moder, der sad ved Vinduet i Færd med Syarbejde; men den Venlighed, hvormed denne modtog og talede med ham, bragte snart hans Forlegenhed til at vige.

Kathrine havde imidlertid taget en Mappe frem; den var fuld af Blyantstegninger, og Povl faldt i højeste Forundring ved Synet af dem. Han saa det ene kjendte Parti af Skoven efter det andet, og til sidst udstødte han et Udraab af Henrykkelse; thi paa det sidste Blad laa Hytten ude paa Mosen, og oppe paa Mønningen stod Storken og satte Brystet frem, lige som den havde gjort det om Morgenen.

„Nej, hvem har dog tegnet det?" spurgte Povl.

„Det har jeg", svarede Kathrine og rødmede af Glæde over hans utilslørede Beundring, „og Dit Hjem har jeg tegnet til Dig. Det skal Du have med Dig hen hos Skovrideren... Men nu skal jeg vise Dig noget andet, som Moder ogsaa har lært mig".

Hun trak en Skuffe frem i Bordet, ved hvilket de sad, og tog et Stykke sammenrullet Silketøj, som hun forsigtig bredte ud paa Bordet. Midt paa den hvide Silkegrund traadte der et smukt udført Hundehoved frem.

„Nej, det er jo gamle Hektor!" udbrød Povl forbavset. „Og det er jo tegnet paa Silketøjet".

„Nej, det er syt med sort Silke", svarede Kathrine smilende; „men Moder siger, at jeg ikke har været rigtig heldig med det... men det ligner da altsaa?"

„Det gjør det", forsikrede Povl; „jeg vilde aldrig have set, at Billedet var syt, hvis Du ikke havde sagt mig det".

Medens de sad og gjennemgik Billederne, der alle bar Vidnesbyrd om virkelig kunstnerisk Evne, var det begyndt at mørknes, og Povl fandt, at det var paa Tide at tage Afsked. Kathrine fulgte ham gjennem Skoven hen til Mosen; ved dens Rand standsede hun og saa vemodig op paa ham.

„Nu tør jeg ikke gaa længere med Dig; Moder holder ikke af, at jeg gaar over Mosen om Aftenen... Rejser Du meget tidlig i Morgen, Povl?"

„Ja, meget tidlig".

„Farvel da, Povl".

„Farvel, Kathrine".

De trykkede hinandens Hænder, og Povl gik hurtig hen ad Gangstien, ind gjennem den graahvide Taage, der bølgede hen over Mosen. Kort efter vendte han sig om og saa sig tilbage, og det syntes ham, at hun endnu stod paa samme Plet, og at hun havde skjult sit Ansigt i sine Hænder. Da sprang han hurtig tilbage til hende og greb hende i sine Arme.

„Græder Du, Kathrine?" hviskede han aandeløs.

„Aa, det siger intet", stammede hun.

Han kyssede hende heftig; men hun sled sig løs fra ham og flygtede lige som i Angest ind mellem Buskene.

„Farvel, Kathrine... Farvel, kjære, lille Kathrine", raabte han efter hende. Han blev staaende en Stund og lyttede efter Svar; men der kom intet, og han gav sig atter paa Vejen ud over Mosen. Da hans Skikkelse var forsvunden bag Taagesløret, sad den lille Pige igjen ved Randen af Mosen og græd bitterlig.

(Fortsættes.)

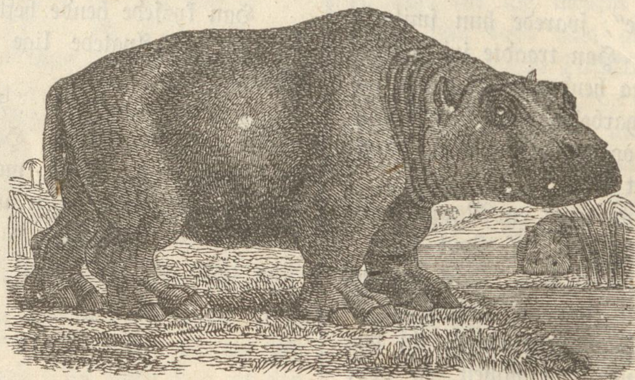
Flodhesten.

Af E. Toepfer.



Afrika er Hjemstedet for de største af alle Landpattedyrene, nemlig den afrikanske Elefant, Næshornet og Flodhesten, hvilke Dyr tilligemed Svinet og Tapiren høre til den Afdeling af Pattedyrene, som paa Grund af deres Huds overordentlige Tykkelse kaldes Tykhuder. Det er en af disse Tykhuder, som vi denne Gang føre frem for Husvennens Læsere, nemlig Flodhesten. Ved blot at kaste et flygtigt Blik paa hosstaaende Billede, ville Læserne strax kunne overtyde sig om, at det er et meget uheldigt Navn, som dette Dyr har faaet, da det ikke har ringeste Lighed med den smukt formede Hest, men snarere ligner et kæmpemæssigt, vel fedet Svin. Flodhesten er vistnok det mest plumpt byggede af alle Landpattedyrene. Dens Hoved, der næsten har en firkantet Form, ender med en lang, bred og opsvulmet Snude. Den svære og plumpe Krop, der

ender med en kort Hale, bæres af fire meget tykke Ben, der ere saa korte, at Bugen næsten rører ved Jorden, især naar Dyret bevæger sig over en sumpig Grund. Den fuldvoxne Flodhests Længde er 15 Fod, Skulderhøjden $5^1/_2$ Fod og Kroppens Omfang ikke mindre end omtrent 13 Fod. Vægten udgjør henved 70 Centner, hvoraf Huden ofte er omtrent 10 Centner. Huden er kobberfarvet med brunlige eller blaalige Pletter, og den er næsten aldeles nøgen, idet der kun hist og her findes nogle korte, børsteagtige Haar. Tidligere var Flodhesten almindelig i Ægypten, men er nu trængt længere mod Syd til de Egne, hvor Nilen har sine Kilder; i disse Egne og i alle større Floder og Søer i det indre Afrika er den endnu meget almindelig. Vandet er nemlig dens kjæreste Opholdssted; den opholder sig i dette næsten hele Dagen og forlader det kun for at sove ved Bredden. Trods sit plumpe Udseende bevæger den sig dog med Lethed og Smidighed i Vandet, hvor den svømmer og dykker udmærket. Den er et selskabeligt Dyr, som lever i Flokke paa 6—20 Stykker. Om Natten forlader Flokken Vandet for at søge Næring paa Land. Da Næringen udelukkende hentes fra Planteriget, gjør en saadan Flok Flodheste ofte megen Skade paa de dyrkede Marker og kan paa en Nat aldeles ødelægge en Ris- eller anden Kornmark. Beboerne søge derfor at holde den borte fra deres Marker ved at tænde en Mængde Baal, der vedligeholdes hele Natten igjennem. Det er godt, at et saa kæmpemæssigt Dyr som Flodhesten er af en meget godmodig, sky og fredsommelig Natur. Kun naar den overfaldes eller bliver ophidset, er den farlig; den kommer da let i Raseri og har et frygteligt Vaaben i sine store og stærke Hjørnetænder. Negrene gjøre ofte Jagt paa den og opsøge den da altid i Vandet, da det er for farligt at gaa imod den paa Landet, idet en Bøssekugle er for svag til at kunne gjennembore Flodhestens tommetykke Hud og dens mere end en Tomme tykke Hovedskal. De indfødte gjør derfor Brug af Lanser, Harpuner og Kastespyd, som Vaaben ved denne Jagt. De danne en stor Flaade af Rør, paa hvilken Jægerne tage Plads, desuden findes der ogsaa paa den en Baad. Flaaden overlades til Strømmen i Floden, som sagte og lydløst driver den fremad. Saasnart man nærmer sig en Flok Flodheste, hvis voldsomme Snøften, Grynten og Plasken man kan høre i lang Frastand, griber den smidigste og mest uforfærdede Jæger Harpunen, medens de øvrige gjøre Baaden klar til at sættes i Vandet, i Tilfælde af at Angrebet lykkes. Efter at disse Forberedelser ere trufne, ophører al Støj paa Flaaden, under den dybeste Tavshed og i spændt Forventning imødeser man nu det afgjørende Sammenstød. Endelig opdager man Flokken, af hvilken snart en og snart en anden dykker under, men snart igjen kommer til Syne paa Vandets Overflade. Flaaden rykker stadig nærmere og snart er man midt inde mellem Flokken, der ikke aner den truende Fare. Naar en af Flodhestene er kommen nær nok, rejser Harpuneren sig og kaster hurtig som et Lyn Harpunen ind i Livet paa den. Flodhesten vrider sig voldsomt og dukker under, men kun sjælden lykkes det den at unddrage sig sine Fjenders Efterstræbelse. Om det end kan lykkes den at sønderrive Harpunlinen og brække Skaftet paa Harpunen, bliver dennes store Od med Modhagerne dog siddende dybt inde i dens Krop og vil omsider volde dens Død. Saasnart Harpunen er kastet, iler man i Baaden til Kysten for at slynge Harpunlinen om et Træ, og man søger nu langsomt og varlig at trække det saarede Dyr i Land. Man kaster ogsaa ofte Harpunlinen, der i Enden er forsynet med et stort Stykke Træ, i Vandet, forfølger det saarede Dyr og sender det nogle Kastespyd, hver Gang det dukker op for at drage Aande, indtil det omsider dør. Det er dog ikke altid, at Jagten faar et saa heldigt Udfald; thi undertiden vender det saarede Dyr sig med Raseri mod sine Angribere, slaar Baaden i Stykker, farer imod det hurtig bortsvømmende Mandskab, snapper efter den første, som det kan naa, med sit frygtelige Gab og bider ham midt over. De farligste Flodheste ere de, der leve fjærnede fra andre Flodheste, da disse Eneboere altid ere meget ondskabsfulde. Den navnkundige rejsende, Baker, havde et Eventyr med en saadan Eneboer, hvilket vi ville gjengive med hans egne Ord. „En maaneklar Nat, da alle vare gaaede til Ro, blev Baker vækket ved en voldsom Plasken ganske tæt ved det Fartøj, som han var i, ledsaget af den vel kjendte Snøften, som Flodhestene lade høre, og forinden han havde faaet vækket sin Tjener Sulejman, og Sulejman havde hentet Riflen, havde det rasende Dyr aabnet Angrebet. Fartøjet laa ved en Mudderbanke, som var overgrot med Rør, og omtrent 40 Skridt længere tilbage strakte der sig en Grund ud i Søen; en lille



Flodhesten.

Baad af Zink, som var stuvet fuld af Flodhestekjød, laa tilligemed Skibsbaaden ved Siden af Fartøjet. Det var dem, som Dyret først vendte sig imod. Med et Stød kæntrede den Zinkbaaden, saa at denne gik til Bunds med hele sin Ladning, og derpaa greb Dyret den anden Baad mellem Tænderne og gav den et saa eftertrykkeligt Gnask, at Brætterne i den splintredes. Imidlertid var hele Besætningen paa Fartøjet, Mænd saavel som Kvinder, kommen paa Benene og søgte med Hyl at skræmme Dyret, men det brød sig ikke det ringeste herom; dets Bevægelser vare derhos saa hurtige, medens det afvexlende dukkede og angreb i en Sky af Skum og Vand, at det var umuligt at faa ordentligt Sigte paa den lille Plet oven paa Hovedet, hvor Kuglen skal ramme for at medføre Døden. Det var glimrende Maaneskin, og da Flodhesten nu gik løs paa Fartøjet, standsede Baker den med en Sprængkugle. Til Bakers Overraskelse fundede den sig dog snart og begyndte paa ny Angrebet. Baker fyrede det ene Skud efter det andet, men tilsyneladende uden at Kuglerne bed paa den. Det store Dyr havde sat Vandet i saa voldsomt Røre, og Skibet rullede saa stærkt fra den ene Side til den anden, at det ikke var muligt at faa fast Sigte. Tilsidst lod det dog til, at Flodhesten havde faaet nok, den trak sig tilbage mellem de høje Rør, hvor den blev liggende snorkende og snøftende, uden at Baker kunde se den. I den Tro, at den var i Færd med at dø, gik Baker til Sengs efter først for en Sikkerheds Skyld at have sat et hvidt Papirs-Sigte paa Enden af sin Riffel, thi uden et saadant kan man ikke skyde med nogenlunde Sikkerhed om Natten; men næppe var Baker falden i Søvn, før Flodhesten atter fornyede Angrebet, som om den ikke fejlede det mindste. I næste Øjeblik var den paa Siden af Fartøjet, men denne Gang mødte Baker den med en Kugle lige oven i Hovedet, som fik den til at slaa Bejrmøller, saa at den undertiden vendte alle fire Ben i Vejret, medens den drev ned



En Fedesti.

ad Strømmen, og alle troede, at den havde faaet sin Rest. Til vor Forbavselse kom den dog endnu en Gang paa Benene, og man hørte den langsomt traske op ad Floden gjennem det høje Græs paa den venstre Bred; der blev den liggende, og efter at have ventet noget gik ogsaa Baker atter til Ro. Men før han kunde falde i Søvn, hørte han den i omtrent 100 Alens Afstand slæbe sig langsomt hen over Grundene. Denne Gang tog han godt Sigte paa Boven og hørte tydelig begge Kugler slaa, idet de ramte; men ikke des mindre fortsatte den sin Gang, naaede den højre Bred og vendte saa atter om for at gaa tilbage. Baker fyrede igjen, og denne Gang styrtede den død om. Den næste Morgen, da Baker undersøgte den, viste det sig, at den havde faaet tre Kugler i Boven og Siden og fire i Hovedet, af hvilke en havde knust Underkjæben, medens en anden var gaaet gjennem Snuden og havde brækket en af de store Stødtænder. Desuden var hele dens Legeme fuldt af skrækkelige Ar og Skrammer, Vidnesbyrd om de stadige Kampe, den havde fristet med andre „Hingste"; flere af Skrammerne vare endnu ikke lægte, og et Ar var omtrent en Alen langt og to Tommer dybere end den omgivende Hud, saa der kunde ikke være Tvivl om, at den afdøde havde været en haardhudet Slagsbroder af den værste Art."

Flodhestens Kjød og Ister er velsmagende og spises overalt i Afrika. Tungen røges og regnes for en Lækkerbid. Fedtlaget under Huden, som har en Tykkelse af 3—6 Tommer, smeltes for at nyttes til den Salve, som i Østafrika almindelig bruges til Indsmøring baade af Haaret og Legemet. Den tykke Hud bruges af de indfødte til Skjolde, der ere uigjennemtrængelige for Pile og Kastespyd. Hjørnetænderne ere dog det mest værdifulde af Dyret. De bruges nemlig meget til at forfærdige kunstige Tænder af, da de ere haarbere end Elfenben og ikke saa let blive gule.

En Fedesti til Fjerkræ.



Naar Kjød er godt fedt, er det, som bekjendt, mest nærende, smager bedst, og betales med højest Pris. Det er derfor en vigtig Opgave hurtigst og fuldkomnest at faa magre Dyr fede, saa at det sker med mindst Bekostning. Det er en Kjendsgjerning, at jo mere Føde af en kraftig nærende Art, man kan faa i Fededyret, og jo mindre Bevægelse dette kan faa, jo hurtigere bliver det fedt. Det gjælder altsaa om at faa saa megen Æde i Dyrene og holde dem saa rolige som muligt. Disse Opgaver synes løste ved den løjerlige Fedeindretning, som vi her give en Tegning af, og som i Sommer blev omtalt i Bladene. Det er en Fedestald for Høns, Ænder o. desl. som er indrettet af en snild Franskmand. Den bestaar af et ottekantet Stillads, der kan drejes rundt om Tappe og indeholder en Mængde (320) smaa Rum, hvor der netop kan være et Fjerkræ i hvert, uden at det kan komme ud, og uden at det kan røre sig synderlig. Foran staar to Stolper, mellem hvilke en Hejseindretning, ved Hjælp af tunge Modvægte, kan glide op og ned, bærende en Mand og en stor Kumme med Melvælling, som Manden skal tylde i Dyrene. Fodringen gaar da hurtig og let saaledes for sig, at Opsynsmanden hejser sig op fra Afdeling til Afdeling, griber en for en de lykkelige Fedekræ i Nakken, saa de gabe, sætter Mundingen af et Gummirør i Halsen paa Dyret og træder paa et Trin, hvorved Vællingen klemmes gjennem Røret ind i dets Hals. Men det morsomste ved Indretningen er, at for at de alle kunne faa en passelig lige stor Gift, er det lavet saaledes, at Vællingen derved føres gjennem et Rum, der ved en Viser giver til Kjende, hvor meget der udtømmes. Denne Viser ses paa Skiven midt paa Tegningen. Naar Viseren har drejet sig det bestemte Stykke frem, slipper Manden altsaa Trinet og Dyret og tager fat paa det næste, til Raden og Siden er fuld, drejer da hele Fedestien en Ottendedel om, og tager fat paa næste Side, indtil han er færdig med alle de stakkels Kræ, der nu ere stoppede næsten til Kvælning. Som man ser, et denne Indretning hurtig til at „stoppe" Putterne med — om det er til Glæde for disse saaledes med Vold og Magt at blive maskinmæsket paa Kommando, efter en Viser, er et andet Spørgsmaal.

Latin.

I Slutningen af forrige Hundredaar fandt, som man ved, den store franske Statsomvæltning Sted. Hvad der i hine Aar foregik i Frankrig, vendte op og ned paa de forhaandenværende Forhold. Men Omvæltningen virkede ikke alene paa de franske Forhold, den blev tillige af gjennemgribende Indvirkning paa de fleste europæiske Stater. De ny Sandheder, som udtaltes i Paris, slog ned som Lyn i andre Lande, og medens de i Frankrig gjennem blodige Tildragelser førtes ud i Livet, næsten som med et Slag, bleve de andenstedes efterhaanden og gjennem en længere Aarrække ad fredelig Vej til Virkelighed. Heller ikke Danmark blev ganske upaavirket af den franske Statsomvæltning, thi omtrent fra vort Hundredaars Indgang kunne vi regne en ny Tid for Danmark, en Tid, hvori Folket vaagnede til Selvbevidsthed og til Følelsen af sit nationale Værd. Til denne Opvaagnen medvirkede dels Kong Frederik den sjettes ærlige danske Sindelag og Følelse for Almuens Ret, dels Englands lumske Overfald paa Danmark i 1801 og 1807, der for første Gang i lange Tider atter tændte Folkeaandens Ild. Hvilke Fremskridt det danske Folk i dette Hundredaar har gjort i sin aandelige Udvikling, i Følelsen af Folkelighed og Frihed, støttet af en lykkelig Fremgang i Velstand, er altfor vitterligt til, at vi her have nødig at omtale det. Vi skulle kun i Almindelighed udtale, at den henrundne Del af Hundredaaret, uagtet Tabet af Norge og Hertugdømmerne, i de fleste Retninger hører til de glædeligste og rigeste Afsnit af det danske Folks Liv.

Det er ganske naturligt, at naar et Folk i et sligt Udviklingstidsrum ser tilbage paa Fortiden og der søger efter Grundene til sin tidligere Uselvstændighed og Umyndighed, saa vil det ofte tro at se sin tidligere Ulykke i Omstændigheder, der ganske vist have deres Skyld, men dog maaske ikke slet saa megen Skyld, som man i den første Tid tror. Enhver, der tænker over disse store og vigtige Forhold, maa ønske at finde Sandheden og kun Sandheden, den skulle vi jo søge i al vor Færd. Man har givet baade Tysken og Latinen Skyld for hvad det skorter det danske Folk paa af de store Egenskaber, som udmærkede vore Forfædre i Oldtiden. Baade Tysken og Latinen have hver sin store Del deri, men gaa vi ikke i vore Dage for vidt, naar vi forbande alt Tysk og Latin, som den Ondes Værk, og ønske, at vi aldrig havde haft noget med de to Sprog at gjøre? Jo sikkerlig. Vel siger vor store Digter Evald: „al vor Fortræd er tysk", men det er en Overdrivelse. Dog, med Hensyn til det tyske gjør det mindre til Sagen, om vi drive Hadet for vidt, thi dels har det tyske gjort os langt mere Fortræd end noget som helst andet, saa at det vil være godt at rense vort Sprog og vort Sind for alt det udanske, som ad den Vej er kommet til os, dels vil det gode, som vi kunne faa fra Tyskerne, nok endda bane sig Vej til os. Vi ville derfor staa os bedst ved at gaa imod Tyskeriet.

Men medens vort Sprog endnu lang Tid vil trænge til at renses for Tyskheder, saa kan det samme

ikke siges med Hensyn til Latinen. Man hører jævnlig Folk tale om det døde Latin, der kvæler Livet og den frie Aand; men maa jeg spørge hver af mine Læsere om, hvor og naar i Livet han føler sig kuet eller krænket af Latinen i vore Dage, og maa jeg spørge, om det danske Sprog er mere blandet med Latin end hvilket som helst andet Sprog? Ganske vist forekommer der i det danske Sprog enkelte latinske Ord, som bruges hyppig f. Ex. Natur, Papir o. fl., men disse Ord ere os indtil videre uundværlige. Jeg kjender i det mindste ikke noget Menneske, der har været Mand for at give os et dansk Ord, der svarer til Natur eller Papir. Der har været et Tidsrum, især Midalderen, hvori Latinen havde stor Udbredelse iblandt os, idet den var de lærdes Sprog, næsten det eneste Sprog, hvori der blev skrevet. Herved bidrog Latinen til at trykke Folkesproget ned til at være kun Almuesprog, og det var en Hindring for, at der kunde opstaa nogen hjemlig Literatur, thi Folkets store Masse forstod selvfølgelig ikke Latin. Det var fornemmelig det katholske Præsteskabs Skyld; det passede ikke i dets Kram, at Folket læste Bibelen eller overhovedet fik Sandheden at vide; det vidste, at naar Folket kjendte Guds Ord, saaledes som det er kommet fra Gud gjennem hans udvalgte, saa vilde det være ude med Præstevælden. Naar der altsaa ikke udkom andre end latinske Skrifter, stod det i Præsteskabets Magt at tillave Kristendommen paa den Maade, som den selv og Paven fandt formaalstjenlig. Man kan derfor med Rette sige, at Latinen i hine Tider er bleven misbrugt paa det skammeligste. Men fordi en Ting bliver misbrugt, kan den dog være en meget nyttig Ting. Krudt er en nyttig Ting, uagtet det kan bruges til at gjøre Ulykker med. Stor Forstand er en god Egenskab, skjønt den kan nyttes i det ondes Tjeneste. Og virkelig er det saa, at Latinen i Midalderen ved Siden af den Skade, den gjorde, stiftede overordentlig megen Gavn. — Vore hedenske Forfædre vare i mange Henseender prægtige Folk. De vare tapre og uforfærdede, men de var ofte meget grusomme og blodtørstige. Deres Forestillinger om Ærlighed var ikke sjelden meget uklare. Deres Trælle behandlede de haardt, og deres Agtelse for Kvinderne var ikke altid synderlig stor. Vi se med Rette op til deres store Dyder, men vi maa være ærlige nok til at afsky deres Laster. Kun Kristendommen var i Stand til at kue disse vilde Krigere og lære dem mildere Sæder. Men Kristendommen maatte gjøre sit Herredømme gjældende gjennem Præstestanden, og denne vilde ikke kunne vinde Fremgang uden gjennem stor aandelig Overlegenhed. Denne aandelige Overlegenhed vandt Præsteskabet gjennem Skrifter, der vare affattede paa Latin, som alle mere dannede forstod. Latinen var som et fælles Sprog for de mere dannede. Medens man nu for at kunne læse det bedste, der skrives, og derigjennem tilegne sig den højeste Dannelse, maa lære Tysk, Fransk og Engelsk, saa havde man i Midalderen kun nødig at lære Latin, thi ingensteds blev der skrevet paa andet Sprog end dette. Latinen var altsaa det Middel, hvorigjennem Kirkens Tjenere fik deres Dannelse, og fra dem bredte Dannelsen sig efterhaanden umærkelig mere og mere ud i Folket. Bygningskunsten, Have- og Agerdyrkning, Haandværker osv. forbedredes gjennem Præstestanden, der fik alt gjennem Latinen.

Men den katholske Præstestand udartede, og Kirkeforbedringen kom som en Frugt af, at Folket havde naaet en saadan Udvikling, at man ikke længere kunde indbilde det hvad som helst. Med Kirkerenselsen faldt Latinens Magt, og dermed maatte ogsaa lidt efter lidt dens Misbrug tabe sig. Længe vedblev det latinske Sprog at holde sig ved Universiteterne som det eneste godkjendte Sprog. Vi se jo endnu Holberg i Erasmus Montanus gjøre sig lystig over Studenternes daarlige Latin. Men Holberg ivrede kun imod daarlig Latin; ingen var større Ven og Beundrer af godt Latin end han. Han løftede kun sin Stemme imod dens Misbrug.

Nu til Dags dyrkes Latinen i Virkeligheden mindre her i Landet end Tysk, Fransk og Engelsk. Der er virkelig ikke mere den allerringeste Fare for, at den skal gjøre vort Sprog eller vor Dannelse Men. Lad os derfor høre op med at krige saa ivrigt mod Latinen; lad os hellere overveje, om det ikke maaske nu snarere vilde være godt, om flere lærte noget Latin, end Tilfældet er.

Latinen er et smukt Sprog, et Sprog, der er udviklet til den højeste Fuldkommenhed. Man kan paa Latin udtrykke sig fuldkommen saa kort, klart og tydelig som i noget andet Tungemaal, og det lader sig tillige forme til den overordentligste Skjønhed. Man overtydes derom ved at læse den romerske Oldtids bedste Forfattere. Cicero, Livius og Tacitus ere den Dag i Dag Forbilleder for al Historieskrivning; vore bedste Forfattere søge at efterligne deres tydelige, korte og sikre Udtryksmaade. Ciceros Taler ere uopnaaede Mønstre for enhver, der vil tale offentlig; af ham kan man lære Veltalenhedens Kunst. Horats's yndefulde Digte maa nævnes som den lyriske Digtekunsts mest glimrende og skjønne Frembringelser. Virgils Æneide er saa fuld af storslaaet Skjønhed, at den har fundet utallige Efterlignere helt ned til vore Dage. Terents og Plautus's Komedier ere Forældre til en stor Hærskare af nyere Komedier. Selv Holberg har ikke forsmaaet at danne sig efter dem. Og saaledes kunne vi nævne mange andre latinske Forfattere, hvis Værker ere bjergede ned til vore Dage.

Det er nu ikke enhver Mands Sag at lære Latin. Men vi have den bedste Udsigt til, at flere af de gamle Forfatteres Værker ville udkomme i gode danske Oversættelser, idet nylig en Kreds af Mænd er traadt

sammen for at skaffe slige Værker udgivne paa Dansk. Vi ville ret af Hjertet ønske, at dette Foretagende maa vinde Fremgang. Naar de gamle Skrifter udkomme, læs dem saa med Eftertanke, og vi ville indestaa for, at den, der har læst de bedste latinske Forfattere paa Dansk, for Fremtiden ikke vil hade Latinen, Nøglen til de nyere Sprog.

K. N.

Husflid.

Linoliefernis.

Meddelt af L. J. Sindahl.

Nu til Dags, da Landmanden indser Nytten af at male alt Træværk, det være sig Arbejdsredskaber eller Bygningsgjenstande, hvis Varighed derved forlænges betydeligt, medens Udseendet forbedres, er en god stærk Fernis af megen Vigtighed. Handlende paa Landet gjøres derved særlig opmærksomme paa det fordelagtige ved selv at koge den Fernis, de forhandle, efter nedenstaaende Anvisning. Denne Fernis har den Egenskab, at den ej alene tørres hurtig og giver den dermed blandede Maling en stærk Glans, men vil ogsaa, uden Tilsætning, paastrøget gamle malede Gjenstande, give disse et Udseende, som om de vare nymalede. Den med Fernis sammenblandede Maling tørres paa 6 Timer.

I en rigelig stor Jerngryde kommer man 8 Potter Linolie, 6 Lod Harpix, 4 Lod Brunsten, 4 Lod finstødt Glas, 2 Lod Sølverglød og 1/2 Lod Blysukker, alt fint stødt, og bringer det langsomt i Kog over en sagte Ild; man omrører det af og til og lader det koge i 1 Time.

Vil man koge en Fernis til Maling, som skal have en smuk Glans, tilsættes for hver Pot Olje 3 Lod Gummi Copal, hvorimod maa mærkes, at til hvid Maling maa Brunsten udelades. Gjenstande, som overstryges med denne Maling blive, som lakerede og revne ikke ved at udsættes for Solen.

Viser Oljen ved Kogningen Tilbøjelighed til at skumme op og koge over, tages Gryden nogle Øjeblikke af og skummes, medens Ilden formindskes. Skummet er siden tjenligt. For at være sikker for Fare, bør man aldrig noget Øjeblik forlade den kogende Gryde, men stadig staa rede til at kunne tage den af Ilden; — Kogningen maa nemlig foretages med største Forsigtighed, og for ikke at volde Ildsvaade. Den foretages bedst i en aldeles ren, glaseret Jernpotte, der mindst er dobbelt saa stor som Indholdet.

Bind til Husvennen.

For Enhver, der helst vil have indbundet sin „Husven" i samme Bind, som det, hvori den sælges indbundet gjennem Boghandelen, har Udg. ladet udføre smukke løse billedtrykte Bind af fin graa Farve, med rød presset Schirtings Ryg forsynet med forgyldt Titel og Aarstal. Disse Bind faas hos Husvennens Bogbinder Hr. C. Haastrup, Badstuestræde 5 i Kjøbenhavn, for 50 Øre Stykket. Ved skriftlig Bestilling vedlagt 56 Øre i Frimærker tilsendes hvert Bind frigjort med Posten overalt i Danmark. Disse smukke og billige løse Bind anbefales især til alle de som ville indbinde Bladet selv efter den Vejledning til Bogindbinding som er givet i „Haandgjerningsbog for Ungdommen".

Svar paa Kjældermændene i Nr. 4: 1. „Kjølen" vender opad. — 2. Russerne har taget „Finnerne" fra det. — 3. Russerne, som har „Lapperne".

Brevvexling.

L. K. A. O. S. K. De vil faa lige saa mange smukke Fortællinger i Husvennen for Fremtiden, som der har været i foregaaende Aargang.

En oprigtig Ven af Husvennen. Deres venlig advarende Bemærkninger angaaende „de to Landsbykunstnere" (i Nr. 3) — hvilket Stykke De mener trængte i høj Grad til kritisk Revision, fordi De antager, at der er „alt for meget haandgribelig urigtigt og overdrevent i denne Fortælling" — ere heldigvis ugrundede. Meddelelsen er ganske vist ikke sandsynlig, men den er virkelig sand og fremstillet uden Overdrivelse. Den staar i fuld Samklang med Hjørring Amts Beskrivelse (af Brinck Seidelin udg. 1828), hvor der (Side 317), kun 11 Aar efter Peder Pedersen Koks Død, gives en Skildring af denne mærkelige Mands Kunstfærdighed. Husvennens Udgiver har selv set det gamle Taarnuhr, der endnu findes paa Gaunø, som „Landsbykunstneren" siges at have forfærdiget.

J. J. i V. takkes for det deltagende Digt over Br. H., men samme Emne er allerede under Behandling hos en af Husvennens Medarbejdere.

„Husvennens tro G. N. i R." Husvennens Plads kan ikke slaa til naar der skulde optages en fuldstændig Vejledning til Bogindbinding. En saadan findes ogsaa i Udgiverens „Haandgjerningsbog for Ungdommen".

J. K. takkes for den gode Tanke i Digtet, som dog er henlagt paa Grund af Formen.

Rettelse til „Firkantet Nød" i Nr. 3. De ærede Nøddeknækkere tilgive, at Sætteren har gjort Nødden utilbørlig haard ved i en Del Nr. at sætte „2 S, 1 T" i Stedet for „2 I, 1 G".

Udgiverens Adresse er: Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 7. Søndagen d. 14. November. 1875.

Barndomsbilledet.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

3.

Skovrider Brun paa Vaargaard havde en væsentlig Fejl, og den bestod deri, at han var temmelig magelig af sig. Han var en høj, lidt før Mand paa halvhundrede Aar med et fyldigt, skjægget Ansigt, der formelig lyste af Velvilje. Han havde da ogsaa Ord for at være den hjælpsomste og mest gavmilde Mand i mange Miles Omkreds. At mangen en Lurendrejer benyttede sig af hans Villighed til at række en hjælpende Haand, er en Selvfølge, og det var en stadig Kilde til Ærgrelse for hans Husholderske, Jomfru Annette, der ikke nok som kunde gjøre ham opmærksom paa, hvor ofte han i sin Godmodighed blev tagen ved Næsen.

„Aa, hvad", plejede han da gjerne at sige, „saadan en Pebersvend, som jeg, skal jo bruge Pengene til en Ting. Skulde man ærgre sig over hver Kjæltring i Verden, kunde man jo ikke gjøre andet. Det var et altfor møjsommeligt Arbejde".

En eneste Ting kunde dog bringe den godmodige Herre ud af sin Ligevægt, og det var Vildttyveri. Krybskytter hadede han som Pesten, og naar det gjaldt om et Hærtog imod dem, rystede han al Magelighed af sig.

En Aftenstund kom en af Skovfogderne op til ham for at afgive Melding om, at der var faldet et Skud inde i Vaarskovens Tykning, og skjønt det var bitterlig koldt med Nordostvind, greb Brun dog strax sin Doublet og gjorde sig færdig til at gaa bort med sin undergivne.

„Hallo! Povl!" raabte han ud af Døren, gjennem hvilken vor Ven fra Skovmosen snart traadte ind.

„Er Du bange for at fryse lidt?" spurgte Brun.

„Nej".

„Tag saa en Kavaj paa Dig og følg med; vi kan maaske faa Brug for Dig. Tyras kan Du tage med Dig; men Du maa have en Strikke paa den".

„Maa jeg tage min Bøsse med?" spurgte Povl.

„Bøsse? Har Du en Bøsse? Naa, det er sandt, jeg gav Dig jo en gammel Muskedonner forleden. Ja, kan det more Dig at slæbe paa den, saa værs'god!"

Lidt efter gav de sig paa Vejen til den nærliggende Skov, og Brun lagde med et godmodigt Smil Mærke til, hvor stolt Povl marscherede bag efter med en lille Fugleflint over Skulderen. Snart havde man naaet Skovledet; Maanen lyste klart og blev kun af og til en kort Stund formørket af Skyerne, som for hen over Himlen. Medens Brun og Skovfogden raadsloge om, hvorledes de bedst skulde opspore Vildttyven, der, som de haabede, endnu ikke havde forladt Skoven, faldt der pludselig et Skud inde i Tykningen.

„Ho, ho", udbrød Skovrideren ivrig, „Karlen vil nok underrette os om, hvor han er at finde. Gaa De norden om, Ibsen, og styr saa lige øster ind over Hegnet, saa skulde det gaa underlig til, om vi ikke nappede Fyren. Stille Tyras! Du følger med mig, Povl".

Kort efter var Skovfogden forsvunden, og Brun steg ind i Skoven, efterfulgt af Tyras og Povl, hvis Hjerte bankede af ængstelig Forventning.

„Ganske stille", hviskede Brun, medens de langsomt gik frem mellem Træerne. Povl undrede sig over, med hvilken lydløs Sikkerhed hans Husbond skred frem; det lod næsten til, at Brun nøjagtig vidste, paa hvilket Sted Krybskytten var at finde. En halv Snes Minutter forløb, da standsede Brun med et og vendte sig om til Povl.

„Du bliver staaende her", hviskede han; „Tyras bliver hos Dig. Naar jeg kalder, slipper Du Hunden løs. Har Du forstaaet?"

Povl nikkede, og Brun sneg sig nu hen mellem Buskene til højre. Da han var borte, tog Povl sin

Bøsse fra Skuldren og spejdede ivrig fremad mellem Træstammerne. Af og til syntes det ham, at han hørte listende Trin inde bag Krattet; men det var kun Vinden, der raslede i Buskene. Endelig kom der et skarpt Knæk, som ikke var til at tage fejl af; det var Lyden af en Kvist, som blev brækket, og kort derefter saa Povl, at en ham fremmed Person sneg sig ud af Buskene en Snes Alen borte fra ham. Det lod næsten til, at Manden vidste, man var paa Spor efter ham; thi hvert Øjeblik saa han sig om til alle Sider.

„Staa stille der!" raabte paa en Gang Bruns Stemme, og Skovrideren kom til Syne i kort Afstand. „Du er nappet, go'e Karl; det nytter ikke at smøre Haser. Slip Hunden, Povl!"

Krybskytten var faren sammen; men nu rejste han sig med et op i sin fulde Højde og kastede Bøssen til Kinden. Povl udstødte et Skrig af Angst; men inden dette endnu var hendøet, havde han selv taget Sigte med sin lille Bøsse og brændte løs. Skuddet drønede igjennem Skoven; han saa Vildttyven ligesom kyle Bøssen op i Luften, hvor den bragende gik af; han saa Tyras fare frem gjennem Buskene i vældige Sæt; men selv stod han som naglet til Pletten af Forskrækkelse over, hvad han havde gjort. Endelig fattede han sig lidt og ilede frem, indtil han stødte paa Brun, der stod med sin Bøsse i Haanden foran en paa Jorden liggende Mand, paa hvis Bryst Tyras havde sat sine Forpoter.

„Var det Dig, der skød?" spurgte Skovrideren.

„Ja, jeg troede..."

„Hvor vilde Du ramme ham?" afbrød Brun ham.

„Jeg sigtede efter hans venstre Arm", svarede Drengen halv grædefærdig af Angst.

„Godt... Hører Du det, Sorte-Hans?" sagde Brun og vendte sig igjen til Manden, som tænderskjærende laa paa Jorden. „Han sigtede efter Din tyvagtige Næve, og Du fik netop Skudet der, hvor det var tiltænkt Dig... Vær Du rolig, min Dreng; Du har frelst mit Liv; thi saa vist, som jeg staar her, havde den fordømte Slyngel skudt mig ned, hvis Du ikke var kommen ham i Forkjøbet... Ikke sandt, min gode Hans?"

„Jo", bandede Manden rasende; „vi to har et gammelt Regnskab at opgjøre; men det kan blive opgjort endnu!"

„Næppe, min kjære Hans; jeg tror ikke, Tugthuset slipper Dig tiere... Naa, De endelig der, Ibsen; det var en dejlig Hjælp, jeg fik hos Dem!"

„Jeg gik for langt nordpaa, Hr. Skovrider; jeg maa have beregnet Afstanden fejl".

„Aabenbart; men det plejer en Skovfoged ikke at gjøre... Lad os nu saa Fyren hjem! Væk, Tyras! Naa, gode Hans, lad os saa gjøre Følgeskab!"

Vildttyven rejste sig og tørrede sin blodige Haand af paa sin Frakke. Brun saa et Par Gange til ham, derpaa trak han sit Lommetørklæde frem og forbandt Haanden dermed. Den saarede lod høre en snøftende Lyd.

„Hør nu, Hans", sagde Brun ærgerlig, „Du kjender da saa meget til Dig selv, at Du kan indse, jeg ikke kan forsvare at lade Dig slippe, om jeg endog havde Lyst dertil. Du vilde dog næppe hvile, før Du fik gjort det af med Drengen eller mig; saa meget kjender Du da til Dig selv, at Du kan sige Dig det. Det kan derfor ikke nytte, Du snøfter som en Raabuk, der har Snue".

„Nej, jeg vil heller ikke have noget at takke Dem for", svarede Manden. „Men vent, til jeg bliver fri igjen!"

„Aa Sludder, Hans... Naa, Ibsen, hæng nu ikke med Hovedet som en syg Agerhøne... At beregne Afstanden galt er... menneskeligt; det skal De s'gu ikke tage Dem saa nær".

Da man naaede tilbage til Vaargaard, blev der strax sendt Bud efter Lægen, og efter at denne havde forbundet den saarede og forsikret, at Saaret var uden videre Betydning, blev Sorte-Hans sat under Vagt om Natten og næste Morgen ført til Herredsfængslet.

Kort efter at Fangen var ført bort, blev Povl kaldt ind til sin Husbond. Han fandt Skovrideren i Færd med at læse de nylig komne Aviser og indhyllet i en Sky af Tobaksrøg.

„Naa, Povl", tog han til Orde, „jeg har næppe haft Tid til at takke Dig for i Aftes; Du handlede som en rask Dreng, og jeg gad gjerne gjøre lidt for Dig til Gjengjæld, naar jeg blot vidste, hvad det skulde være... Hvad har Du egentlig mest Lyst til? Jeg har mere end en Gang lagt Mærke til, at der sidder et godt Hoved paa Dine Skuldre. Har Du Lyst til at lære noget?"

„At skyde", svarede Povl ivrig.

„Ho, ho", udbrød Skovrideren, som pludselig fik en Tanke. „Har Du Lyst til at blive Forstmand... Skovrider, ligesom jeg?"

„Nej", stammede Povl forskrækket, „men jeg vilde gjerne lære at være Skovfoged".

„Aa Sludder... ja, det skulde da være kongelig Foged. Naa, se nu ikke saa forstyrret ud, min Dreng, men lad os i al Venskabelighed tale et fornuftigt Ord sammen. Sæt Dig der paa Stolen og hør efter, hvad jeg har at sige Dig!"

Og Povl hørte efter, og jo mere han hørte, jo højere bankede hans Hjerte; thi han forstod nu endelig, at det, der var Tale om, var Opfyldelsen af alle de Drømme og Længsler, som i det sidste Aar havde ligget gjemt i hans Hjerte.

Fjorten Dage senere havde han forladt Vaargaard og tiltraadt sin ny Stilling som Lærling hos en af Landets dygtigste Forstmænd.

„Jeg duer ikke til at være Lærer for Dig", havde

Brun sagt. „Alt det Stads, der fordres til Forst-examen, har jeg for længst lagt paa Hylden; men vil Du selv arbejde med Lyst, saa skal Du faa Lejlighed til at lære alt, hvad Dit Hjerte attraar".

Povl havde Lyst nok, og han lovede sig selv, at hans Velgjører aldrig skulde faa Grund til at angre, hvad han gjorde for ham. Ude paa Mosen var der baade Glæde og Sorg, da Povl kom hjem for at tage Afsked; men hvert Brev, der i den følgende Tid kom fra ham, bragte ublandet Glæde til to Hjerter, hans Moders og Kathrines, hvilken sidste daglig besøgte Enken i den lille Hytte paa Mosen og læste de indløbende Breve saa ofte, at de begge til sidst kunde dem udenad.

Saa kom de barske Efteraarsstorme igjen hylende ind over Mosen og tumlede efter gammel Skik med de visne Blade. Kathrine forlod nu kun sjelden Hytten; thi Povls Moder laa syg og døende paa Lejet, og da den kolde Vinter spredte sit hvide Tæppe over Mosen, lagde hun grædende et lige saa hvidt Klæde over Enkens stivnede Træk, hvorefter hun skrev til Povl for at melde ham det Tab, han havde lidt. Men han modtog først Brevet længe efter; thi han selv svævede paa den Tid mellem Liv og Død, angreben af en heftig Brystbetændelse.

Ude paa Mosen stod nu Hytten øde og tom.

4.

Det var en kold Formiddag adskillige Aar efter Enkens Død, at der kom en enlig Rytter ridende hen ad Skovvejen, som førte ud forbi Mosen. Det var en ung Mand med mørkt, krøllet Haar og tankefulde, brune Øjne, der gav hans solbrunede Ansigt et særegent tiltrækkende Udtryk. Hans Dragt betegnede ham som Forstmand, og den stramtsluttende graa Frakke med den grønne Krave og de blanke Knapper fremhævede fordelagtig hans kraftige, veldannede Skikkelse. Idet han langsomt red hen ad Skovvejen, der halvt overskyggedes af Bøgenes lysegrønne Kroner, saa han sig opmærksomt om, som om han i Stilhed hilste hvert Træ, hver aaben Plet, han kom forbi, og da han kom til det Sted i Skoven, hvorfra der var Udsigt ud over Mosen, blev han længe holdende stille og lod Blikket glide hen over den, hen imod den forfaldne Hytte, der halvt sammensunket og øde laa ensom ude paa dens Midte.

For tre Aar siden var han reden den samme Vej, og Mindet om, hvad der den Gang var sket, havde fulgt ham gjennem Aarene som en tung Byrde, han ikke kunde afkaste, og det stod ogsaa for ham i dette Øjeblik. Han saa sig selv ride hen gjennem Skoven i skarpt Trav, jublende om Kaps med Fuglene, som kvidrede i Grenene over hans Hoved. Nu var Examen jo endt, og Maalet naaet, mod hvilket han havde arbejdet med utrættelig Flid. Hans Velgjører, Skovrider Brun, havde modtaget ham med aabne Arme og udtalt, at han var stolt af ham, og Povl — thi det var jo vor Povl — havde haft en Følelse af, at Stoltheden havde nogen Grund, og at han virkelig fortjente, at der blev gjort Stads af ham. Nu ilede han hen til det Sted, hvorhen Barndomsminderne mægtig drog ham, hen til den lille Bolig ved Skovens Udkant. Hvor tydelig huskede han ikke Mødet med Kathrine, der var voxet op og bleven saa smuk og yndig, som han aldrig havde tænkt sig det! Det var, som om han endnu i dette Øjeblik hørte hendes glade Udraab, da hun fik Øje paa ham inde fra Stien i Krattet. Han mindedes, som var det i Dag, hvorledes han sprang af Hesten og trykkede hende til sit Bryst og kyssede hende atter og atter, medens hun tryg og tillidsfuld klyngede sig til ham, lyksalig og beruset af Kjærlighed. Nu havde hun jo ham, efter hvem hun havde længtes i Aaringer, ham, der var hendes Barndoms Helt, paa hvem hendes Tro hvilede saa fast som paa en Klippe. Og nu stod han der med Kjærligheden lysende ud af de kjære, brune Øjne, saa mandig og smuk, saa forandret og dog saa uforandret den samme.

Uforandret? Nej, der var en Forandring foregaaet med ham, hun den Gang ikke anede eller forstod, og som først lidt efter lidt blev hende klar og fyldte hendes Hjerte med smertelig Sorg og Skuffelse. Hvorfor vilde han ikke gjæste hendes Forældre og gjøre dem delagtige i Glæden? Ved det første Møde slog han Spørgsmaalet derom hen i Spøg, ved det andet og tredje ligeledes, og dog vedblev hun tillidsfuldt at møde ham ude i Skoven og vandrede timevis ved hans Side, lyttende til alt, hvad han havde at fortælle hende; men lidt efter lidt, da Hemmeligholdelsen af disse Møder begyndte at blive hende tung, og hun forgjæves bad ham om Tilladelse til at indvie Forældrene i deres Forhold, kom der en uklar Angest og Mistvivl over hende, indtil det paa en Gang stod klart for hende, at hendes Tro paa ham var nær ved at føre hende i Fordærvelse. Da sled hun sig løs af hans Arme, hulkende og fortvivlet.

Som han holdt der ved Mosens Rand, stirrende ud mod Barndomshjemmets Tomter, mindedes han det altsammen med pinlig Tydelighed, og en Gjenspejling af hendes Sorg gled hen over hans Aasyn. Længsel og Samvittighedsnag havde et Par Dage efter deres Adskillelse drevet ham hen til de kjendte Steder i Skoven; der havde han vanket om fra Plet til Plet, urolig, vaklende, uden Hvile og uden Ro; der havde han set et sidste Glimt af hende, set, hvorledes hun ved Synet af ham angestfuld og forskræmt var flygtet hen under Barndomshjemmets skjærmende Tag, derpaa var han atter vandret bort, harmfuld og opfyldt af saaret Stolthed.

(Sluttes.)



Niagarabroen.

Niagarabroen.

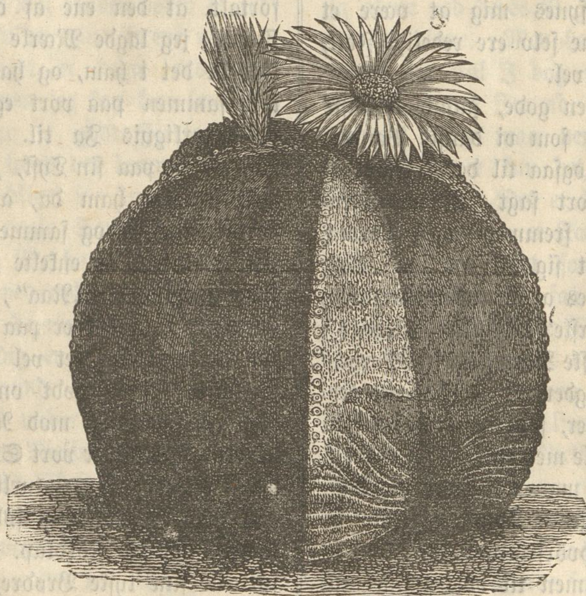
Det vil fra Skoletiden vist være kjendt af enhver, at der ovre i Nordamerika findes et Vandfald, der er det største i Verden, nemlig Niagarafaldet, hvis umaadelige Vandmasse styrter 150 Fod lodret ned med en døvende Torden, der kan høres 5—6 Mile bort. Ved Siden af dette Naturens Storværk har det flittige Menneske ogsaa sat et Kæmpeværk, idet de dristige Nordamerikanere har spændt den Bro over Afgrunden, som vi i Dag bringe vore Læsere en Afbildning af, som et Led i Rækken af de mærkelige Jernvejsanlæg, vi en Gang imellem ville meddele lidt om. Allerede i Aaret 1848 blev her, nedenfor Vandfaldet, spændt en Hængebro for Fodgængere, med en Spænding af 750 Fod og 38 Fods Bredde. Men nu er denne Kæmpebro ombygget saaledes, at den bærer en Jernvej, paa hvilken, som man ser paa Billedet, de største Tog bruser frem i Luften, omtrent 250 Fod over Vandspejlet. Som man ser, svæver Kæmpebroen frit over Afgrunden, uden at være støttet af en eneste Pille. Det er nemlig en saa kaldet Hængebro, hvor Brobanen med sine umaadelige Siderækværk hænger frit i Luften i uhyre svære Jerntove, spændte over fire store Taarne fra Bred til Bred og fastankrede med Enderne dybt i den faste Klippegrund langt inde paa begge Sider. Fra disse gaar et Væv af lodrette Jerntove og Stænger, hvori Broen hænger. Man ser, under Jernvejen, som Toget farer frem paa, et Gitterværk fra den ene Ende til den anden, som danner Siderne af den egentlige Bro, der er ligesom et uhyre aabent Rør, med Gittret paa Siderne, Jernbanebroen som Loft over sig og Brodækket som Gulv for neden, paa hvilket færdes gaaende, ridende og kjørende fra Bred til Bred.

Naar man vil have en Forestilling om dette Kæmpeværk maa man helst opsøge de rejsende, som til venstre i Billedets Forgrund betragte det. Man vil da se, hvor smaa Menneskeskikkelserne tage sig ud i de storartede Omgivelser; man svimler ved Tanken om, hvorledes det har været muligt at lægge denne uhyre Jernmasse i en saadan Længde, frit svævende over Afgrunden, og faar en umaadelig Agtelse for de mægtige mekaniske Hjælpemidler, den kløgtige Menneskeaand har udtænkt til at udføre sine Planer med.

En mærkelig Plante.

Enhver af vore Læsere ved, at der i de varme Lande findes mange mærkværdige Planter, og vi skulle mulig en Gang imellem fremdrage en og anden mærkelig Form ved at byde vore Læsere smukke Afbildninger af saadanne.

Blandt de mærkeligste Planteformer er de under Fællesnavnet „Kaktus“ kjendte nogle af de underligste, thi de have ikke Stængler, Grene og Blade som andre ordentlige Planter, og bære dog ofte de prægtigste Blomster. Den her afbildede Kaktus (hvis videnskabelige Navn er Echinocactus Myriostigma) er tarveligst udstyret, da den hverken har Stamme eller Stængel, Grene eller Blade, men forener alt i en stor saftig, kjødfyldt Klump. Den har sit Hjem i Mexiko i Amerika, hvor den ret trives i brændende Sol paa tørre Strækninger, hvor saadanne saftsamlende Planter ofte have afgivet en nødtørftig Vederkvægelse til vansmægtede rejsende.



Mexikansk Kaktus.

Fra Juni indtil Oktober frembryde Knopper af den glatte, glinsende, mørkegrønne Planteklump, med de smaa sølvhvide Stjerneknopper paa Randene. Knopperne aabne sig ved Solens brændende Straaler, og udfolde i Løbet af en Dag hele deres Pragt til stjernedannede Blomster af $1^1/_2$ Fods Tværsnit med en prægtig skinnende gul Farve, med en silkeagtig Glans. Hver Aften lukker Blomsten sig, indtil den efter 5—6 Dages Forløb visner.

Som bekjendt dyrke vi mange Kaktusarter som Prydblomster i Potter, baade for den underlige Værts Skyld og for de prægtige Blomsters Skyld, som de stundum glæde os med.

Nogle Træk af det norske Folkeliv.

Af Mads Hansen.

Overalt i Norge, hvor jeg har været, møder man stor Tillid hos Befolkningen og er sjælden udsat for at blive narret, især i de Egne, hvor der ikke daglig kommer rejsende. Paa de større Veje, hvor Folk af mange forskjellige Nationer stadig rejser frem og tilbage, maa man tage sig i Agt, skjønt det dog ogsaa kan ske her, at man kan rejse flere Skydsskifter uden at betale, naar man ikke kan faa byttet Penge, indtil man naar et Sted, hvor det kan ske; — og hvad der skyldes, kan da sendes tilbage med Skydsgutten, som afgiver det til den næste Skydsgut, og fremdeles, til Sagen er i Orden. Og hvor man overnatter, staar Skabe og Kister gjerne med Nøglerne i, og det om der saa gjemmes værdifulde Sølvgjenstande. Alt dette synes mig at være et Vidnesbyrd om, at Normændene selv ere redelige Folk, ellers troede de ikke andre saa vel.

De norske Bønder følge den gode, gamle nordiske Skik at sige „Du", ikke alene, som vi danske Bønder, til hverandre indbyrdes, men ogsaa til deres Embedsmænd og til den fremmede, kort sagt, til alle Mennesker; kun i de Egne, hvor fremmede mest færdes, have nogle af de yngre vænnet sig til at sige „De", men denne ny Skik modarbejdes af den Aandsretning, som man kalder den „norsk-norske" — eller betegner i det spøgende Udtryk „norsk-norske Normænd fra Norge."

I de afsides liggende Bygder ere Folk meget troskyldige og nysgjerrige. Enhver, som man møder paa Vejen, bliver staaende for at tale med en. „Vel mødt!" er den almindelige Hilsen, og man kan være vis paa, at derefter følger med en spørgende Tone: „Fremmede Folk?" eller mere ligefrem: „Hvorfra er Du, Mand?" Ikke sjælden føjes et „Velkommen til vort Land" til. Undertiden kommer Folk tæt hen til os, føler paa vore Klæder og undrer sig over det gode Tøj, som de ikke har set Mage til, og har vi flere Stykker Rejseklæder med os, kan det ske, at vi blive spurgte om, hvad det eller det skal koste, idet man tror, at vi ere rejsende Handelsmænd, der fører vore Varer med os. Fortæller vi, at vi rejser kun for at se os om i Verden eller sligt, saa undrer man sig over, at nogen vil rejse saa mange Mil for at se de nøgne Fjelde. „I har jo frugtbart Land hjemme; I kan jo høste to Gange om Aaret", er saare almindeligt, at man siger til den danske; og selv om vi svarer, at det ikke er Tilfældet, tror man os næppe. Mange ældre Folk ere glade ved at tale om den Tid, da Norge og Danmark hørte sammen. Ganske simple Folk, som jeg er vis paa ere aldeles upaavirkede af den nyere Skandinavisme, have taget mig i Haanden og sagt: „Saa er vi jo Brødre, Du". Heller ikke sjælden har jeg talt med Folk, der inderlig har klaget over, at Normændene ikke kom til at hjælpe de danske under den sidste ulykkelige Krig med Tyskerne, og ytret en brændende Lyst efter at være med, hvis Danmark atter kommer til at kæmpe med sin mægtige Nabo. En Dag sejlede jeg med Dampskibet paa Randsfjorden, en af de lange, smalle Indsøer mellem Fjeldene. Paa Skibet var foruden Normænd og Danske adskillige Tyskere og Englændere, samt to svenske Studenter. Det traf sig, at jeg kom til at tale med en Normand og en Tysker paa en Gang. Naar Normanden og jeg talte sammen, skete det naturligvis paa vort eget Maal, men for at gjøre os forstaaelige for Tyskeren maatte vi efter bedste Evne blande tyske Brokker ind i vor Tale, for Tyskeren vilde gjerne tale vort Sprog, men han kunde næsten ikke et Ord deraf, det eneste, jeg kan huske af hans mislykkede Forsøg derpaa, er, at da Solen en Gang brød frem mellem Skyerne, pegede han mod Himlen og sagde: „Saal! Saal!" Vi fik ham da fortalt, at den ene af os var Normand, den anden Dansk; jeg lagde Mærke til, at da vi nævnede Dansk, kippede det i ham, og han spurgte os da, om vi kunde tale sammen paa vort eget Modersmaal. Det sagde vi naturligvis Ja til. „Men Svenskerne", spurgte han videre paa sin Tysk, „kan I ogsaa tale med dem?" Jeg fortalte ham da, at Svensk, Norsk og Dansk i Grunden er et og samme Sprog, der er kun lidt Forskjel i Udtryk og enkelte Ord; men vi kunne godt forstaa hverandre. „Naa", sagde Tyskeren, „saadan en Forskjel, som der er paa Højtysk og Plattysk?" „Ja saa omtrent kan det vel være". Det lod ikke til, at Tyskeren syntes godt om, at det danske Sprog kan forstaas saa langt mod Nord — han var da altsaa ikke af dem, der kalder vort Sprog en Mundart af det tyske, for saa havde han naturligvis glædet sig ved, at hans eget Modersmaal og følgelig det egentlige Tyskland naaede lige til Nordkap. Nu kan han rejse hjem og fortælle sine tyske Brødre, at Nordens Folk i Grunden ere et, thi de tale det samme Sprog i alle tre Lande, saaledes tænkte jeg; men da kom en høj, kjæk Normand hen til mig og rev mig ud af min lidt stolte Tanke. „De er dansk, De?" spurgte han. „Ja, det er jeg". „Saa burde De ikke staa der og tale tysk med Tyskerne". Jeg søgte at retfærdiggjøre mig ved at fortælle, hvad vi havde talt om, men det hjalp ikke, han blev ved med sit: „Der staar to Gutter der", sagde han og pegede paa Svenskerne, „dem bør vi hellere tale med, det er vore egne". Vi talte længere sammen, og jeg kom til at holde rigtig meget af den gjæve Normand. Han var Landsbyskolelærer, og jeg tvivler ikke om, at han opdrager mange unge Mennesker til brave nordiske Mænd og Kvinder. Omtrent midtvejs paa Randsfjorden steg han i Land, og fra Broen bøjede han sig ud over Skibet og raabte til Tyskerne: „Hils Bismarck!" — og de stak Hovederne sammen og hviskede: „Es ist Ironi". Der fortaltes i de samme Dage, at en Prins fra et af de smaa tyske Fyrstendømmer havde meldt sit Komme

til en Gjæstgivergaard i en af de afsides liggende norske Smaabyer; men da han kom, vare Folkene i Seng, og der var ikke et tomt Værelse; Meldingen om hans Komme var ikke kommen tidsnok. Prinsen blev da meget vred og rejste øjeblikkelig ud af Landet. Saaledes mærkede jeg ofte, at Hadet til Tyskerne er stærkere i Norge end i Danmark, og Bjørnstjerne-Bjørnsons „Signalforandring" billiges langt mindre der end her hos os.

Breve til en Bondekarl.

Vesterskerninge den 1ste Oktober 1875.

Kjære Hans!

Saa Du vilde gjerne have, at vi skulde vexle Breve, vi to! Du klager over, at Du sjelden hører et godt Ord paa den Egn, og saa skulde mine Breve være et Slags Vederlag. Aa ja, noget er bedre end intet. Jeg vil nok skrive til Dig, men jeg kan kun love Dig nogle Breve, som kommer fra et godt Hjerte; ellers maa Du tage til Takke med hvad der kommer og ikke vrage det, om end det aldrig bliver saa smaat. Skulde jeg komme til at sige Dig nogle Sandheder, af den Slags, som plejer at være ilde hørte, saa maa Du ogsaa finde Dig i det. Du ved nok, at vi gamle vil gjerne have Frisprog over for de unge.

Og for strax at give Dig en Prøve paa, hvad Du kan vente, saa vil jeg begynde med at tage Dig i Forhør: Hvorfor skriver Du under Brevet til mig: H. Nielsen, i Steden for Hans Nielsen, som Du plejer at hedde? Er det for Nemheds Skyld? Er det, fordi Du ser andre bære sig lige saadan ad? Eller er det af Fornemhed? Det er vel næppe for Nemheds Skyld. Du skriver vel ikke Dit Navn under saa utallig mange Gange, at Du ikke skulde kunne faa Stunder til at skrive 3 Bogstaver mere. Det kan altsaa ikke være Meningen. Det kommer vel snarere af, at Du har set mange Bønderfolk skrive deres Navne paa denne Maade! og saa har Du, uden at tænke over det, baaret Dig lige saadan ad. Aa ja, saadan er det ogsaa før gaaet mig i andre Henseender. Vi Danske betænker os ikke saa meget paa at følge med Strømmen. Det skal vi nu ikke gjøre, hverken i stort eller smaat, uden at vide først, hvor Strømmen bærer hen. Hvor bærer da denne Strøm hen, som Du har fulgt her? Den bærer, for Dit Vedkommende, kun hen til lidt urimeligt Brøvl; det er slet ikke saa farligt, men vi skal jo have noget at skrive om.

Naar Du skriver H. Nielsen, saa skriver Du slet ikke Dit Navn, for Du er da vel aldrig døbt H., det har jeg da ikke hørt før. Du mener maaske, man kan gjætte, at det skal sige Hans, men det kan jo lige saa godt sige Henrik, Hanne, Herman eller Hedevig. Det er altsaa saa utydeligt, naar Folk skriver deres Navne paa den Maade, at man ikke en Gang kan se, om det er Mænd eller Kvinder. Der tales nu en Del om faste Slægtnavne; ja, skulde det blive Moden at kalde sig eller skrive sig blot ved et Navn paa *sen*, saa kunde det blive højst nødvendigt med faste Navne, om end vi skulde, ligesom de har brugt før, kalde os op efter Dyrene og hedde Galt, Oxe, Høg eller Krage. Men hvis vi tager vore Fornavne med, som vi vel nok kan overkomme, da skiller det dog Navnene lidt bedre fra hverandre.

Men hvis Du nu var saa fornem, at Du vilde hedde Nielsen og ikke mere hedde det, som Din Moder og Dine kjæreste Venner har kaldt Dig for, altsaa: hvis Du vilde kaldes Nielsen, saa var det vel da rigtigt at skrive Nielsen. Ja, det var det vel nok; og derfor er det sagtens ogsaa, at mange Bønderfolk skriver sig alene ved deres Bagnavn, fordi de vil helst kaldes ved det alene. Men hvis Du er med i det Selskab, Hans, saa skal I dog ikke blive fri for at høre, hvor dumt I bærer Jer ad, om I end aldrig ere saa fornemme. Du maa nemlig vide, at Dit Fornavn: Hans, det er kun det, der hører Dig til, for Din Person alene. Det er kun det, der alene er Dit eget, Bagnavnet er jo et Familienavn, som hele Familien har, lige saa godt som Du. Skriver Du Nielsen under et Brev, ja, saa ved man, det kommer fra en Familie, som hedder Nielsen, men den kan jo gjerne have 100 Medlemmer; skriver Du H. Nielsen, saa er det vel lidt bedre, men der kan dog gjerne være 25 Medlemmer i Familien, som har H til Fornavn. Skriver Du Hans Nielsen, saa har Du gjort det saa tydeligt, som Du kan; men det kan endda være utydeligt nok, da mange Familier har Nielsen til Slægtnavn.

Er det saa ikke taabeligt, min gode Hans? Vil Du ikke gjerne gjælde for en virkelig Person? Er det dog ikke bedre end at antyde taaget, at man hører til den eller den Familie; det er, ligesom man var intet i sig selv. Her i Danmark har det, saa at sige, været Skik altid at bruge Fornavnet. I Oldtiden brugte Folk et Navn, i Midalderen blev selv de allerfornemste nævnede ved Fornavnet; at udelade dette, har kun været i Brug hos Folk uden for Bondestanden i et hundrede Aar eller saadan omtrent. Nu begynder fine Folk at aflægge denne Mode og tage deres personlige Navn med, men nu da fine Folk lægger Skikken af, vel fordi de ser, at den er taabelig, saa skynder Bønderne sig med at optage den. De maatte dog skamme sig ved at tage det op, som de fornemme har smidt ud — men „det smager dog af Fugl", tænker de, som ikke har bedre Forstand. Den Skik, som er god, den skal vi optage, hvad enten vi saa ser den hos fornemme eller ringe; men er Skikken taabelig, saa skal vi ikke bruge den, om saa det var en Konge, der bar sig saadan ad.

I Soldaterstanden og paa flere Dannelses-Skoler for unge Bønderkarle er det ogsaa blevet Skik, at de foresatte nævne deres undergivne ved Bagnavnet, dette er imidlertid, efter min Mening, hverken nogen dansk eller fornuftig Skik.

Gamle Bønderfolk vil heller ikke godkjende Slægtnavnet som Personnavn. Naar de for Exempel nævner en Mand, som hedder Peter Bloch, saa siger de: „De kalder ham Bloch, men det er ikke hans Navn, det er kun en Karakter, han hedder Peter". Eller ogsaa kan de sige: „De kalder ham Bloch; men hvad han hedder, det ved jeg ikke".

Nu skal det være nok om denne Sag. For nogle Aar siden har en aandfuld dansk Kvinde begyndt at omtale dette, men det er kanske ikke enhver, Hans, der har faaet det at se, derfor skriver jeg dette. Hvis Peder og Povl og Søren og alle de andre vil læse det, saa er det dem vel undt.

Se saa, min kjære Hans, nu ser Du, hvad Du kan vente af mine Breve. Faar Du Lyst til mere af omtrent samme Slags, saa er der just ikke saa knap Tid herpaa hos

Din Ven
Anton Nielsen.

Husflid.

Tarmsnore.

Af Faarets Tyndtarme kan man forfærdige Snore, som udmærke sig ved fortrinlig Styrke i Forhold til Tykkelsen, og derfor ere særdeles brugbare til Uhrsnore for Stueuhre, Rokkesnore, Drejeladsnore og lignende Drivsnore.

Forarbejdelsen er ikke vanskelig. Naar Lammenes eller Faarenes Tarme er tagne ud ved Slagtningen, renses de for deres Indhold og skylles godt af i rent Vand. De lægges da paa et glat Bræt og skrabes med en stump Kniv, hvorved der gaar en stor Del Slim bort. Samler der sig en Del Slim inde i Tarmen, saa skærer man en Ridse paa langs, saa det kan fjernes. Jo renere man skraber Tarmene, jo stærkere bliver den deraf dannede Snor.

Nu slaar man to Søm, saa langt fra hinanden som Snoren skal være lang, paa et Sted, hvor den tørres, og trækker Tarmene stramt om Sømmene i saa mange Længder, som Snoren ønskes tyk. Naar de ere halvt tørre, tages de af det ene Søm og snos og gnides til de blive faste og glatte, hvorefter de atter strammes mellem Sømmene, til de ere fuldkommen tørre. Naar de nu afgnides dygtigt med en i Bomolie vædet Lærredslap, blive de blanke og smidige og mindre modtagelige for Fugtighed.

Bognyt.

Folkets Almanak for 1876 udgivet af C. A. Thyregod er i Aar udkommen i to Udgaver til 50 og 85 Øre. Foruden Almanakken indeholder den billige Udgave de kjøbenhavnske Dagblades Redaktørers Portrætter, „Digtet det nye Aar", „En Hex fra Solbjerg", af Carit Etlar, „En Formiddag", Digt af Chr. Winther, „Smeden i Uggerløse", „Kongen og Ansøgningen", af Beatus Dodt, „En Præstehistorie, Digt af C. Hostrup, „Han var en Stivnakke, af Thyregod og „Min Gjerning", Digt af samme. Foruden dette indeholder den dyrere Udgave endvidere: „Mit Rejseselskab", af Robert Watt, „Hvoraf vi leve", af S. M. Jørgensen, „To Møller", af Beatus Dodt, „Leonora Ulfeldt", af Winkel Horn, „Hvad ville pæne Folk sige", af Knud Skytte, „Geden" af t, „En lille Flynder af Thyregod. — Som man ser, bydes der et smukt Udvalg af vore bedste Forfattere i denne billige Almanak, som jo allerede i og for sig er anbefalet paa det bedste til vore Læsere derved, at C. A. Thyregods Navn er knyttet dertil. Det meste af Indholdet er ogsaa af den Art, at det vil blive læst med Interesse, skjønt flere af Fortællingerne have et uhyggeligt mørkt Præg, og flere temmelig flove Anekdoter kunde ønskes udeladte. Almanakken er udstyret med en Mængde Billeder, som ere betydeligt bedre udførte end i Folkets Almanak for i Aar, men desværre ere saa daarligt trykte, at Tegningen slet ikke kommer til sin Ret. Thyregods Almanak faas i alle Boglader og hos Forlæggeren Boghandler L. A. Jørgensen i Kjøbenhavn.

Smaating.

Ogsaa en Gaade. En bekjendt Kunstner rejste en Gang ned ad den sydsjællandske Jernvej og havde faaet til Rejsefælle en Mand, der havde sin Fornøjelse af at forelægge ham den ene Gaade efter den anden til Besvarelse. Kunstneren, der ingen af Gaaderne kunne løse, blev til sidst ærgerlig, og da man var kommen i Nærheden af Kjøge, gav han pludselig sin gaadefulde Rejsefælle en alvorlig Lussing, idet han sagde: „Gjæt de mig nu den, om De kan!" Manden, der blev temmelig forbløffet, sad i lang Tid og grundede i Tavshed, men erklærede endelig, at den Gaade kunde han ikke løse. „Ikke det", sagde Kunstneren, „da er den saamæn ikke saa vanskelig; det var Slaget ved Kjøgebugt."

Geografisk Gaade.

Fra den niaarige Johannes i Horsens.

Find da af 4 Bogstaver hver bestaaende Navne paa: Et Land i Amerika. — En Biflod til Elben. — En By i Italien. — En Bjergkjæde i Europa. Forbogstaverne i Bogstavfirkanten, læst nedad, giver da Navnet i første Linie paa Landet i Sydamerika, medens Endebogstaverne læste nedad viser Navnet i sidste Linie paa Bjergkjæden i Europa.

Firkantet Rod. Af 4 E, 4 V, 2 A, 2 R, 2 S, 1 J og 1 L dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Naar blot med det første Du tager fat,
Da faar vel Din Daad sine Frugter sat.
Naar Blomsterne falde for Havekniv,
Bevarer det andet en Stund deres Liv.
Det tredie vistnok vi alle kjender;
Thi hvem var laadden paa Krop og Hænder?
Det fjerde ofte sin Krans har sat
Om Søens Bred mellem Rør og Krat.

Brevvexling.

— m — Evne til med Lethed at skrive Vers er ikke altid Tegn paa digterisk Begavelse, og da De ønsker en ligefrem ærlig Dom over de indsendte Digte, gjør det Udgiveren ondt at maatte skuffe Deres Forhaabninger ved at sige Dem, at Deres Arbejder ere ganske værdiløse.

Udgiverens Adresse er: Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 8. Søndagen d. 21. November. 1875.

Barndomsbilledet.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Der var nu henrundet tre Aar siden den Dag, og han forstod nu ikke selv, hvorledes det dog kunde være, at han havde haft Hjerte til at bedrøve hende saaledes, hvorledes han dog var bleven saa hovmodig, at han ikke længer mente at kunne være hende bekjendt, hende, der i hans Barndom havde været hans og hans Moders gode, hjælpende Aand, eller hvorledes han dog havde været egenkjærlig nok til at træde hendes rige og varme Kjærlighed under Fødder. Tre Aar vare, som sagt, henrundne, og han havde haft Held med sig. Han havde nu en indbringende Stilling som Hjælper hos sin fordums Lærer, og til hans Dygtighed som Forstmand knyttede man store Forventninger; men lykkelig var han ikke; thi Aar for Aar vendte Mindet om Kathrine stærkere og stærkere tilbage og lod ham ikke finde Ro. Nu var han vendt tilbage for at bede om Tilgivelse og om, at hun vilde drage med ham til hans Hjem som hans Hustru.

Solen var ved at synke ned bag Skoven, da han igjen lod sin Hest gaa frem ad Vejen til Skovfogedhuset. Hans Hjerte begyndte at banke af Forventning, da han fik Øje paa dets lave Straatag mellem Træerne, og han ventede halv om halvt at se Kathrine træde sig i Møde fra Skovledet; men hun var der ikke. Han steg af Hesten og bandt den ved Ledet, derpaa gik han hurtig om til Husets Dør og bankede paa.

„Kom ind!“ lød en Stemme inde fra.

Han aabnede Døren og traadte ind. En kvalm, indesluttet Luft slog ham i Møde fra den lave Stue, paa hvis Gulv to Børn laa og legede, medens en midaldrende Kone sad og spandt ved Vinduet.

„Bor Skovfoged Bondesen ikke mere her?“ spurgte Povl.

„Bondesen“, udbrød Konen forundret; „han er jo død. Min Mand blev Skovfoged efter ham“.

„Ved De da ikke, hvor hans Enke bor?“ vedblev Povl, greben af en uhyggelig Anelse.

„Hun er ogsaa død; det er nu to Aar siden. Hun døde strax efter Manden; det var nok Tyfus, saa vidt jeg ved“.

„Og Kathrine? Datteren... svar dog!“ udbrød Povl og blev med et saa bleg som den Væg, hvortil han støttede sig. „Er hun død?“

„Nej, det tror jeg ikke“, sagde Konen hurtig. „Herre Gud, De er vist ikke rask; vil De ikke have lidt Vand?“

„Nej, nej, det gaar nok over. Sig mig blot, hvad De ved om hende, om Kathrine!“

„Ja, jeg ved egentlig ingen Ting... aa, Jens, løb om hos gamle Ane og bed hende om at komme her hen; hun ved maaske, hvor Datteren blev af. Værs'god at sidde lidt ned imens!“

Men Povl havde ikke Ro til at blive. Han kjendte jo selv den gamle Ane og vidste, at hun boede i et lille Hus, der laa nær ved Skovfogedboligen, og før Drengen endnu havde rejst sig op fra Gulvet, var han allerede ude af Døren og ilede hurtig hen til den gamle Kones Hus. Han traf hende hjemme; men al den Underretning, han kunde faa ud af hende, var, at Kathrine strax efter Forældrenes Død havde forladt Egnen. Hvor hun var bleven af, vidste Ane ikke.

Han gik som i Drømme tilbage til Skovledet og besteg paany sin Hest. „For silde... for silde!“ klang det smertelig inden i ham, medens han modløs red tilbage op igjennem Skoven. Han angrede bittert, at han saa længe havde modstaaet den Længsel, der drog ham tilbage til hende. Havde han dog blot fulgt sit Hjertes Tilskyndelse for to Aar siden, da vilde han endda have fundet hende, da kunde han have været hendes Trøst og Støtte i hendes tunge Sorg; men nu var det for silde. Saa slog den Tanke, at der dog, naar alt kom til alt, maatte være nogen, som vidste,

hvor hun var dragen hen, ned i ham og vakte paa ny lidt Haab til Live hos ham. Han sporede sin udmattede Hest og red ned til Landsbyen bag Skoven. Der gik han spørgende fra Hus til Hus, men alt forgjæves, og jo tiere han blev skuffet, jo højere klang den smertelige Røst i hans indre: „For silde, for silde!"

5.

Paa en af Skovbakkerne nær ved Hvidkilde Sø ligger der en herskabelig Bygning, som er opført i gotisk Stil med takkede Gavle og forsynet med et lille Taarn, hvis forgyldte Spir kan ses over Skoven. Det er Hvidkilde Skovriderbolig, hvis smukke Beliggenhed er berømt i en vid Omkreds.

Fire Aar efter hin Dag, paa hvilken vi sidst forlod Povl, opslog han her sit Hjem, og kort efter flyttede hans gamle Velynder, Skovrider Brun, der havde taget sin Afsked, ind til ham, naturligvis medførende sin nu aldrende Husholderske, Jomfru Annette. Povl havde i de forløbne Aar arbejdet strængt, og ved sine Skrifter om Danmarks Skove forskaffet sig et agtet Navn. Da Hvidkilde Skovriderembede blev ledigt, havde Brun derfor ikke ladet ham have Ro, før han havde indgivet en Ansøgning om Embedet.

„Ungdom, siger Du," udbrød Brun og strøg sig om sit graasprængte Skjæg. „Hvad har Din Ungdom med den Sag at gjøre? En Mand med Dit Navn kan Regjeringen ikke forbigaa. Tro Du mig, Du og ingen anden faar Embedet."

Og Povl fik det tvært imod sin Forventning, og han glædede sig navnlig derover, fordi han nu kunde byde sin gamle Ven et Hjem hos sig. At overtale Brun til at tage sin Afsked var en let Sag; Alderen havde just ikke gjort ham mere arbejdslysten, end han før havde været, og desuden begyndte han ogsaa saa smaat at føle Aarenes Vægt. Povl syntes derimod at befinde sig bedst, jo mere der var at tage Haand i; thi var han et Øjeblik ledig', kunde han falde hen i Tanker, der gjorde ham sørgmodig og mørk i Sind. Brun og Jomfru Annette lagde snart Mærke dertil og raadslog undertiden med hinanden om, hvad der kunde være i Vejen med deres Ven.

„Han skulde have sig en ung, munter Kone," sagde Annette en Dag, ikke uden et lille Suk ved Tanken om, at hun da maatte tage Afsked med Ledelsen af Husvæsenet. „Det er det, der mangler ham."

„Jeg tror næsten, De har Ret, Annette," svarede Brun, „og jeg skal dog en Gang ved Lejlighed tale med ham derom."

Da Brun nu ikke var af det Slags Mennesker, som længe kunne bære paa en formentlig god Tanke uden at udtale sig derom, varede det heller ikke længe, før han bragte den frem. Han og Povl sad en Aftenstund sammen ude i Verandaen, hvorfra der var en dejlig Udsigt ud over Søen. Samtalen var gaaet i Staa, og Brun pustede et Øjeblik Tobaksrøgen fra sig som en lille Dampmaskine, indtil han pludselig udbrød:

„Hør, ved Du hvad, min Dreng? Du skulde gifte Dig."

„Vil De nu have mig gift?" spurgte Povl smilende.

„Ja," sagde Brun ivrig, „det er min alvorlige Mening, maa Du tro. Du sidder og hænger i Bøger og Skriveri, naar Du ikke traver i Skoven, og det har Du ikke altid godt af. Man skal ogsaa have Tid til at opmuntre sig og ryste det mugne af sig, og hvad kan vel glæde en mere end en sød lille Kone?"

„Men hvorfor har De da aldrig giftet Dem?"

„Ja, det er nu en anden Sag med mig... Men det vil jeg dog sige Dig, Povl, at er der noget tomt og kjedeligt, saa er det Pebersvendens ensomme Liv. Jeg har nu, Gud ske Lov, Dig at holde mig til, ellers kan Du tro, det vilde være trist for mig, ogsaa for Annette, skjønt et Fruentimmer kan bedre finde sig i Ensomhed, tror jeg... Du tror vel ikke, at saadan en gammel Fyr, som jeg, kan sidde og drømme... om Smaapuslinger, der lege paa Gulvet... Du skal ikke le, Povl, for det er ramme Alvor."

Povl lo ikke; han sad og saa ufravendt ud over Søen, der glimrede i den nedgaaende Sols Straaler, og han følte igjen i sit indre den Tomhed og Længsel, som han saa ofte forsøgte at forjage ved rastløst Arbejde. Det kunde lykkes ham for en Stund; men altid vendte Længslen tilbage, altid indfandt Tomheden sig igjen.

„Hvad sidder Du nu og tænker paa?" spurgte Brun pludselig. „Jeg vilde ønske, Du vilde fortælle mig, hvorledes det egentlig er fat med Dig."

Povl vendte sit Ansigt om imod ham og saa, hvor varmt og deltagende hans gamle Vens Øjne hvilede paa ham. Da følte han med et, at han ikke kunde støde den Haand bort, der raktes ham, og han fortalte alt, hvad der var foregaaet mellem ham og Kathrine. Brun lyttede til i Tavshed, og da Povl sluttede sin Fortælling, sagde han med rolig Overbevisning:

„Vent og haab, min Dreng! Det vilde være urimeligt at tro, at et eneste Skridt bort fra Landevejen skulde hævne sig et helt Liv igjennem. Nej, det bliver nok godt igjen; vi maa finde hende!"

Povl rystede paa Hovedet, han havde ikke længer nogen Tro dertil.

En Maaneds Tid efter deres Samtale red han en Formiddag langs med Søen til Skovgaard, en lille Herregaard, der laa en halv Mils Vej fra Skovridergaarden. Han havde nogle Forretninger at afgjøre med Ejeren, Proprietær Vinge, en midaldrende Pebersvend, med hvem han havde gjort et flygtigt Bekjendtskab. Det var imidlertid første Gang, han besøgte Skovgaard.

Forretningerne vare snart afgjorte, og Povl beredte sig allerede til at tage Afsked, da han pludselig foer

sammen og blev staaende bleg og ubevægelig foran et lille Billede, der, indfattet i en oval Greneramme, hang paa Væggen. Det lignede skuffende et smukt Xylografi og forestillede en lille Samling af Huse, der laa ved Udkanten af en Skov. Povl greb det med skjælvende Haand; thi han kjendte Skoven og Ledet, der lukkede for den, Bygningerne med det lave Straatag og Bøgetræet, der heldede sig hen over Skovvejen. Han vidste, det var Skovfogedboligen der hjemme, hvor han færdedes i sin Barndom, og han vidste, før han endnu havde overtydet sig om, at det var saaledes, at Billedet maatte være syet med sorte Silkesting paa hvidt Silketøj, og han vidste, at Kathrine maatte være den, der havde tryllet Billedet frem med sine kunstfærdige Hænder.

Vinge saa forundret paa ham; men da Povl vendte sit blege Ansigt om imod ham, fik han en alvorlig Forskrækkelse.

„Er De bleven syg?" spurgte han.

„Nej," svarede Povl og gjorde en kraftig Anstrængelse for at fatte sig; „men jeg beder Dem, sig mig, hvor hun er, som har syet dette."

„Hun er her i Huset," svarede Vinge overrasket. „Kjender De hende?"

„Ja. Undskyld, jeg maa synes Dem meget forunderlig; men giv mig Lejlighed til at tale med hende! De ved ikke, hvilken Betydning det har for mig."

„Jeg skal se, om hun er hjemme," sagde Vinge og gik ud, medens han brummede ved sig selv: „Jeg tror, min Sandten, Skovrideren er bleven gal; han ser da ud, som om han havde en Skrue løs."

Men da han kort efter kom tilbage, saa han selv ud, som om han ikke var rigtig rask paa Forstanden. Han purrede sig i Haaret med en fortvivlet Udholdenhed og saa ganske forstyrret hen paa sin Gjæst, der endnu sad med Billedet i Haanden.

„Jeg skulde sige . . . det vil sige, nu kommer hun strax," sagde han.

Povl takkede og sad nu lyttende efter hver Lyd, der lod sig høre udenfor. Vinge purrede sig igjen i Haaret, satte sig ned og stirrede paa Povl uden at sige et Ord. Saaledes forløb der et Par Minutter, der for Povl syntes at udstrække sig til en Evighed. Endelig lød der tøvende Skridt ude i Forgangen; Povl sprang op som dreven af en Fjeder, saa aabnede Døren sig, og Kathrine traadte ind. Hun var bleg og bevæget, og hun skjælvede synlig, medens hun langsomt skød Døren til bag ved sig. Vinge, der ikke fattede, hvad der foregik for hans Øjne, udstødte en Slags fortvivlet Grynten; men Povl lagde ikke Mærke dertil; han greb hendes Hænder — de vare fine og hvide — mellem sine og sagde bevæget:

„Vidste Du, hvorledes jeg har søgt efter Dig, og hvorledes jeg har angret og længtes, da vilde Du visselig tilgive mig. Og Du har tilgivet mig, Kathrine; jeg kan se det i Dine Øjne. Har Du ikke?"

„For længe, længe siden."

„Og naar jeg nu kommer til Dig som en bønfaldende og beder Dig atter skjænke mig lidt af den Kjærlighed, jeg en Gang stødte tilbage, naar jeg nu beder Dig om at blive min Hustru, kan Du saa glemme alt og tage mig til Naade?"

Hun brast i Graad og lagde sin Arm om hans Hals. Vinge havde set til med maalløs Forbavselse; men da Povl nu trykkede hende til sit Bryst og kyssede hende, fandt han dog, at det blev for galt, og udbrød halv fortvivlet:

„Nu kysser hun, Gud hjælpe mig, ham igjen! Men er Du da forrykt, Kathrine."

„Nej, kjære Onkel," svarede Kathrine, smilende gjennem Taarer; „jeg er kun saa uendelig lykkelig."

Onkel," sagde Povl, hvis Tur det nu var at blive overrasket.

„Ja, hun er, min Sandten, min Søsterdatter," svarede Vinge, og jeg kan ikke fatte, hvad alt dette her skal sige. Jeg vil være en Dosmer, om jeg forstaar det mindste deraf. Maa jeg saa faa en Forklaring af Dig, Kathrine!"

Den fik han endelig, og den tilfredsstillede ham fuldkommen. Povl fik ogsaa paa sin Side at vide, hvorledes Kathrine i Nødens Stund var bleven funden af Onkelen, som tilfældig havde set Forældrenes Dødsfald anmeldt i et Dagblad. Vinge var bleven i helt godt Lune.

„Nu kan jeg forstaa, hvorfor Kathrine endelig vilde have Underretning om alt, hvad der vedrørte den ny Skovrider," sagde han smilende, „og hvorfor hun ikke hvilede, før Præsten havde gjort hende saa lærd som bare Pokker . . . og hvorfor hun gik og hang med Næbet som en syg Kylling. Ja, det er, som jeg siger, ingen kan se længer ind i et Fruentimmer, end hun selv ønsker det."

Om Eftermiddagen red Povl hjem til Skovridergaarden, hvor Annette begyndte at blive lidt urolig over hans Udeblivelse; men da han fortalte Grunden dertil, blev der stor Glæde, og Brun kunde ikke lade være at udbryde:

„Hvad sagde jeg, Povl?"

Ja, Gud ske Tak, det gik i Opfyldelse, kjære Ven!"

Adskillige Aar ere henrundne siden, og de Smaapuslinger, Brun en Gang drømte om, have indfundet sig og ere ikke ganske fri for en Gang imellem at kuske „Bedstefader", som Brun kaldes af hele Huset. Den eneste, som ikke kan se Tyranniet, er Bedstefader selv. Inde over Povls Skrivebord hænger det lille Billede af Skovfogedboligen, og paa dets Bagklædning har Povl skrevet et Par Ord, som hans Efterkommere maaske en Gang i Tiden ville finde gaadefulde:

Altid lige frem ad Landevejen!



En pigget Velgjører.

Ved A. Th. J.

i kunne ikke indføre vor Helt hos Læseren paa en bedre Maade end ved at minde om det morsomme Eventyr om Pindsvinet og Haren, der bleve enige om at løbe om Kap med hinanden. Pindsvinets Kone maa paa sin Mands snedige Bud hemmelig stille sig ved Enden af den Agerfure, i hvilken Væddeløbet skal gaa for sig, og tilraaber den der ankommende forpustede Hare: „Jeg kom først!" „Endnu en Gang!" raaber den forbavsede Hare, der lader sig skuffe af Mutters Tiltale. Han løber tilbage, men ved den anden Ende af Furen modtager Fatter ham med det samme Sejrsraab. Haren, som tænker, at det hele Tiden er

Det syede Billede.

det samme Pindsvin, der besejrer ham, løber halvfjerdsindstyve Gange op og ned ad Furen og falder endelig død til Jorden. Ja, det ligner ganske det kloge, og kun tilsyneladende ubehændige Pindsvin. Vore Forfædre kjendte nøje dette Dyr; thi det var tidligere langt hyppigere at træffe paa end nu, og dets sælsomme Maade at være paa maatte være enhver paafaldende og værd at lægge Mærke til. Nu hører Pindsvinet rigtignok til de Dyr, der have formindsket sig i en forbavsende Grad og paa mange Steder slet ikke mere findes. Mange af vore Læsere have maaske derfor heller aldrig set, hvorledes Pindsvinet i Skoven traver omkring mellem Hækkene og Buskene, idet det snusende strækker sin lille Svinesnude frem, medens de smaa kloge, men godmodig blinkende Øjne spejde rundt omkring. Hvem der har set det et eller andet Sted en enkelt Gang, ved i Almindelighed ikke andet at sige om det, end hvordan det ser ud, hvorledes det løber

og, naar en Fare nærmer sig, ruller sig sammen til en pigget Kugle. Man sætter i Virkeligheden i vore Dage saa liden Pris paa Pindsvinet, at det endog bliver forfulgt og slaaet ihjel med Stokke, hvor det lader sig se, og det endog af saadanne, der burde have bedre Forstand. Vi sige: „Skjærm denne Skovens ærlige og tillige nyttige Beboer!“ Og vi skulle give Grunde derfor; men først ville vi en Gang belure vor Ven der, hvor han er at finde.

Aftenskumringen hviler over Skov og Mark. Vi befinde os i Udkanten af en Skov, hvor tæt Krat og høje Skovplanter ere uigjennemtrængelig sammenslyngede. Sangfuglene have ophørt at lade sig høre og hvile i deres Reder. Den brogede Skare af Sommerfugle er, træt af sin kaade Leg, gaaet til Hvile. Selv Blomsterne i Skovranden sove. Kun Aftenbakkerne fare hist og her forbi og afbryde den Ro, der ellers hersker i Overgangstiden fra Dagen til den fredelige Nat. Enhver nok saa sagte Lyd er paa denne Tid hørlig, og intet undgaar vor Opmærksomhed. Hør en Gang, hvorledes det noget borte fra os rasler i Løvet paa Jorden. Uden at røre os af Stedet se vi omhyggelig derhen. Og pludselig opdage vi vort Pindsvin, hvorledes det i Ro og Mag kryber frem af en tæt Klump Løv imellem Krattet. Aftenkølingen har vækket det af dets sædvanlige Dagsøvn. Det bryder just nu op for at gaa paa Jagt. Men vi maa rigtignok sige, at vi have haft Lykken med os, naar vi saaledes strax støde paa det.

Vi lade det foreløbig trave uforstyrret af Sted. Men saa snart det er forsvundet for vort Blik, træde vi nærmere i Haab om at kunne opdage dets nylig forladte Bolig. Før Pindsvinet har givet sig paa Vandring, har det skjult Indgangen til sit Leje med Løv, for at ingen skal kunne finde det. Men vor lille Ven har gjort Regning uden os, og vi ville nytte Lejligheden til at gjøre os bekjendte med hans Hus. Vi ere dog først nødsagede til at anstille en nøjagtig Undersøgelse, før vi finde det, saa omhyggeligt er det skjult. Hist henne, hvor en tæt Tornebusk omgiven af Smaakrat og Stene næppe tillader en Fremtrængen, opdage vi en Bunke sammenpresset Løv, Lyng, Straa og Mos, og vor Formodning om, at Pindsvineboligen er her, bliver hurtig bekræftet. Denne kunstigt sammenarbejdede Løvhob er hul forinden lige ned til Jorden, hvor der af flere Stene er dannet et naturligt Kammer; ofte mangle dog Stenene, og Dyret har da selv skrabet sig en lille Fordybning i Jorden og udpolstret den med blødt Løv, Græs og Mos. En virkelig, selvgravet Jordhule eller vel endog underjordiske Gange, som Gnaverne forfærdige sig, har vort Pindsvin aldrig, da dets Kløer kun ere lidet skikkede til Kradsen og Gravning.

Saaledes er altsaa den simple Familiebolig. Naar vi i Maj eller Juni kunne være saa heldige at opdage en saadan, kunne vi maaske tilmed blive overraskede ved Synet af nydelige hvidgraa Unger, som ligge i det lune Rum og i deres Hjælpeløshed gjøre Krav paa vor Medlidenhed. Splitternøgne ligge Smaafyrene; kun lige henad Ryggen skinne de allerede ved Fødselen dannede Smaapigge igjennem. Men kun faa Uger varer denne hjælpeløse, spæde Barndom; de gamle opfylde trolig deres Pligt og bringe de smaa rigelig Næring i Larver, Fluer, Snegle og Frøer, og ved denne Pleje udvikle Ungerne sig saa hurtig, at de allerede efter nogle Ugers Forløb have et fuldstændigt udviklet Piggepanser og nu selv kunne søge og gribe deres Føde. De blive dog endnu en god Stund, nemlig hele Sommeren igjennem, i Moderens lune og bløde Hus. Thi hende tilhører Familieboligen i Særdeleshed, da Faderen, der som oftest bygger sig en særegen Sommerbolig, kun af og til aflægger et Besøg der. Men naar det gaar henad Efteraaret, føle Ungerne sig i enhver Henseende selvstændige og begynde at bygge sig hver sit Hus. Dette er imidlertid anderledes indrettet end Forældrenes Hjem, da det skal gjøre Tjeneste om Vinteren. Ogsaa de gamle forlade deres hidtidige Bolig og give sig i Færd med at indrette sig en særegen Vinterbolig, fordi Nattekulden begynder at minde baade gamle og unge om, at der nu snart kommer endnu koldere Dage, i hvilke de trænge til bedre Ly.

Pindsvinene ere nemlig meget kuldskjære, og mangen Unge bukker ved sine første Udflugter under for Efteraarskulden. Ja, saafremt Vinteren er rigtig haard, fryser endog mangt et Pindsvin ihjel i sin Bolig og hører aldrig den unge Vaars vækkende Stemme, der kalder Dyrene frem af deres Dvale. Vinterboligen maa derfor være rigtig lun, den bliver anlagt paa Steder, der ere sikkert skjærmede mod Vind og Vejr, og fremfor alt bliver den bygget endnu dybere ned i Jorden end Sommerboligen, eller mellem tæt sammenlagte Stene, og alle Indgange blive fast tilstoppede. Derinde lægger Pindsvinet sig da, saa snart den første Frost melder sig, til Hvile og sover, sammenrullet som en Kugle, sin Vintersøvn, der ganske vist ikke er slet saa dyb og tryg som f. Ex. Grævlingens, og endogsaa undertiden i milde Vintre af og til kan helt afbrydes.

Men, om vi nu ogsaa en Gang kunde følge vort Pindsvin, som vi vare saa heldige at opdage i Skovkanten, paa dets Udflugt og være Tilskuere til dets Færd? Ja, da vilde vi have Glæde af at iagttage dets Dygtighed i at jage, dets lette Fjed, dets aarvaagne Øje og modige Optræden. Se, hvor hurtigt traver det ikke af Sted, idet det lille spidssnudede Hoved forsigtigt bevæges til alle Sider paa Udkig efter et eller andet velkomment Bytte. Hist og her snuser vor lille Ven omkring imellem Bladene eller ved en tynd Træstamme og fortærer uden videre Ophold en Bille eller en Kaalorm, som han der har fundet, eller han opsamler en Snegl, en Puppe eller et andet til Insektverdenen hørende Væsen. Hist henne krummer en Regn=

orm sig op over Jordfladen, hurtigt bliver den snappet og nedslugt. Men pludselig standser vort Pindsvin og snuser omkring paa Jorden. Det forholder sig ganske stille og lytter; thi de spidsede Ører have opfattet en svag Støj. Og ganske rigtigt! det varer ikke længe, saa titter en munter lille Mus frem af et Hul i Jorden og begiver sig paa Vandring for ligeledes at gaa paa Jagt. Det anede vort Pindsvin, og hurtigt har det nu ogsaa faaet Øje paa Musen. Mon vor lille Helt ogsaa vil kunne fange den? Han er jo ikke i Stand til i et mægtigt Spring at snappe et saa behændigt lille Dyr. Men han forstaar at bære sig saaledes ad, at den lille Mus slet ikke kan undgaa ham. Han lader den først fjerne sig nogle Skridt fra sit Smuthul og bliver imidlertid rolig paa sin Plads. Derpaa piler han hurtigt til og griber behændig fat paa Musen med Forpoterne. Og den lille Mus, som ikke anede noget ondt, gjør, lammet af Overraskelse og Skræk, ingen Modstand og bliver uden videre sønderreven og opædt. Og saaledes forstaar Pindsvinet at gjøre det af med mange forskjellige Smaadyr. Rotter ere et næsten ligesaa let Bytte for det; Frøer, Firben og alle Slags Snegle, ganske vist ogsaa Fugleunger, som det maatte opsnuse i en Rede paa Jorden, ere velkomment Jagtbytte. Ved alle disse Angreb viser Pindsvinet ikke alene en sjælden Behændighed, men ogsaa et Mod, som man næppe skulde tiltro det. Og Naturen har udrustet det til disse Kampe, ikke blot ved stærke Muskler, et fast Legeme og en kraftig Snude, men ogsaa ved at hærde det mod Indflydelsen af dyrisk Gift. Derfor sejrer det selv over saadanne Dyr, som ved Hjælp af deres Gift gjøre det af med enhver anden Fjende. Det optager Kampen med de giftigste Slanger, ruller sig vel en Gang imellem sammen for at undgaa deres Bid, men forstaar saa ogsaa i det rette Øjeblik at slynge Hovedet frem, gribe Slangen og fortære den fra Hoved til Hale. Man har indespærret et Pindsvin sammen med en Hugorm og iagttaget, at et Bid, som det lykkedes denne at bibringe Pindsvinet, ikke skadede dette, og at den tilsidst blev overvunden og opædt. Allerede af den Grund kunde det vel paa sine Steder være rigtigt at slutte sig til vort Raad: „Skaan vore Pindsvin!"

Naar man holder Pindsvinet i Fangenskab, kan man naturligvis langt bekvemmere og nøjagtigere iagttage dets Ejendommeligheder, end ved enkelte tilfældige Jagttagelser i det fri. Men man maa da ikke indespærre det i et Bur eller en Kasse. Pindsvinet er vant til at have uindskrænket Frihed, og naar det føler sig for indsnævret, springer og støder det som rasende under Grynten og Piben imod de det indesluttende Vægge. Enden paa det bliver da gjerne, at man allerede den følgende Dag finder det dødt eller døende paa Bunden af Fængslet. Noget ganske andet er det, naar man indespærrer Pindsvinet i en Stald eller en Lade, som det er Brug mange Steder paa Landet, hvor det saa gjør Nytte som ivrig Musefanger og Udrydder af al Slags Smaakryb. Men allerbedst er det at holde Pindsvinet i en med Mure eller Brædder omgjærdet Have, hvor det tilintetgjør alt skadeligt Utøj og forskaffer megen Morskab ved sit pudsige Væsen; det bliver til sidst ogsaa saa tamt, at det lader sig behandle som et ægte Husdyr og kommer, naar man kalder paa det. Man vil da nok snart faa det saa kjært, at man drager Omsorg for at værge det imod den kommende Vinter. Og dette er ikke saa vanskeligt. Man behøver kun at bringe det ind i en Stald, hvor der er tilstrækkelig Varme for det. Eller, om man paa Grund af dets ilde Lugt, som det har tilfælles med alle Insektædere (f. Ex. de med det beslægtede Mus og Muldvarper), ikke synes om at have det der, kan man indrette det et Vinterleje af Straa, Lyng og Løv i et Hjørne af Haven eller i Lysthuset. Det kryber af sig selv ind i en saadan Hob, for som Foraarets Varsler atter at vise sig i Marts eller April. Børnene juble da, naar det vevre lille Dyr atter traver om i Solskinnet, og alle glæde sig sikkert over den opvaagnede gamle Ven fra forrige Aar.

„Det er i Sandhed et prægtigt Dyr!" vil mangen indrømme, som har forsøgt at gjøre det til Husdyr, og for hvem Jagttagelsen af dets forskjelligartede Angreb paa alle Slags Udyr i Have, Gaard og Lade har glædet mangen ledig Time. Det eneste Stygge ved Pindsvinet er i Grunden dets Navn, hvilket ganske vist ikke lyder videre godt, men paa den anden Side er aldeles overensstemmende med Dyrets hele ydre Præg. Den snøftende lille Snude, det næsten halsløse, plumpe Legeme og de korte, behændige Smaafødder, alt dette gjør det til et træffende Sidestykke til sin Navnefætter. Ja, Ligheden gaar for saa vidt endnu længere, som Pindsvinekjød skal være meget velsmagende. I det mindste er det en Kjendsgjerning, at Taterne efterstræbe Pindsvinet som den største Lækkerbid. Deres Rottehunde ere ligefrem afrettede til denne Jagt, og naar de en Gang have opstøvet en saadan Søndagssteg, som de dog paa Grund af dens Pantser hverken kunne dræbe eller bringe deres Herre, gjø de af fuld Hals. Efter denne Melding ved Tateren snart at finde Pindsvinet, og jublende bringer han det til sine Stalbrødre. Snart hænger det paa Stegespiddet, og hele Skaren bereder sig til det lille Festmaaltid, af hvilket enhver faar sin Del, hvor lille den end kan blive. I Mellemtysklands Skovegne, hvor Taterne især holde til, vil man ikke sjælden kunne være Vidne til saadanne Lystigheder; de halv nøgne Børn staa leende omkring det over Ilden brasende Pindsvin, og unge og gamle kaste lystne Blik til den lækre Steg. Hos os ser man heldigvis kun lidet til disse ubudne Gæster, der altsaa ikke kunne være videre Skyld i, at Pindsvinet findes saa sparsomt her i Landet. Den fremadskridende Opdyrkning af de Jorder, der ere skikkede til

Agerbrug, bortskræmmer og indskrænker overhovedet alt frit Dyreliv, og Forfølgelser fra Menneskenes Side, hvad enten nu Ondskab eller Uvidenhed er Grunden til disse, bidrage ikke mindre til Pindsvinets Udryddelse. Dertil kommer endelig, at Pindsvineslægten ikke udmærker sig ved nogen stor Frugtbarhed, ligesom de unge Dyr ogsaa først i det tredje Aar ere i Stand til at forplante sig.

Hos os bliver Pindsvinet dog ikke efterstræbt af en saadan Grund som i Frankrig. Thi der jager man det for Pantserets Skyld, og man foragter vel heller ikke dets Kjød i dette Land, hvor Frølaar og Vinbjergssnegle høre til de allerfineste Lækkerheder. Men Huden forstaar man især at gjøre Brug af. Meget ofte ser man nemlig der Landboerne bære virkelige, piggede Pindsvinehuer. Vandtætte maa de være, og et godt Vaaben i Slagsmaal kunne de ogsaa yde; men det er Huer, som af Hensyn til Skov- og Agerdyrkningen burde være underkastet et skarpt Polititilsyn.

Lad os skærme om det uskadelige, nyttige Pindsvin og glæde os, naar vi en Gang imellem se det trave af Sted mellem Løvet. Det er ikke synderlig bange for os; det er, som havde det fuld Bevidsthed om sine Fortjenester af vore Skove og Marker. Og hvem der ret lærer at kjende dette lille forunderlige og morsomme Dyr og den Tjeneste, det gjør os, vil sikkert aldrig tilføje det noget ondt.

Vildledende Ordsprog.

Da jeg tænker mig, at „Husvennen" hylder den gamle Vismands Grundsætning: „Intet menneskeligt er mig fremmed" og gjerne vil bidrage sit til at kaste Lys over alt, hvad der rører sig i Folket, vil jeg fremdrage en Side af Folkelivet, som, saa vidt jeg mindes, endnu ikke har været behandlet af Husvennen, og det er de gamle Mundheld og Ordsprog, og dog udøve de vistnok en ikke ringe Indflydelse paa Folkets Tankesæt og Opfattelse, i det mangen en mener, at naar han har et saadant gammelt Ordsprog at støtte sig til, har han derved et vist Forsvar for Rigtigheden af sin Mening eller en Undskyldning for sin Handlemaade. Men det er jo dog ganske klart, at der er mange af disse gamle Ordsprog, som ere i høj Grad vildledende i Steden for vejledende og snarere maa siges at stamme fra Djævelen end herovenfra. I den Henseende have vi kun nødig at mindes det gamle Ord, at „der gaar ikke Røg af en Brand, uden at der er Ild i den". Var det Ord Sandhed, saa behøvede et Menneske jo kun at fremføre en bundfalsk og løgnagtig Sigtelse imod en anden og bringe den videre for at faa Folk, støttet til det Ordsprog, til at tro, at der dog er Sandhed i Sigtelsen, og det er jo da sket tidt nok. Eller vi kunne tænke paa det Ord, at „en Gang er ingen Gang" et Ord, der ret er skikket til at nedbryde de sædelige Forestillinger i Folket. Det er jo saa langt fra, at en Gang er ingen Gang, at vi snarere maa sige, at en Gang — den første — er den frugtbare Mulighed til mange Gange og har Fristelsen mindre Sejr den første Gang, saa gaar det langt lettere siden. Og saaledes kunne vi jo blive ved at fremdrage det ene Ordsprog efter det andet og vise, at de trænge til alvorlig Eftertanke for ikke at affstedkomme stor Ulykke og dysse Samvittigheden i Søvn, og netop derfor ere saa farlige, fordi de indeholde et lille Gran af Sandhed.

Men der er ogsaa andre Ordsprog, der ere halvt falske og halvt sande og saa gjør den ustridig halve Sandhed, at man ikke lægger Mærke til det falske. Saaledes forholder det sig med det Ordsprog: „at love er ærligt, men at holde er besværligt. „Det Ord har jeg brugt mange Gange, hvor der var Brug for det, og holdt det for et meget sandt og passende Ord, og det er vel gaaet mange som mig. Først for et Par Dage siden kom jeg ved at bruge det til at tænke nærmere derover og indsaa da, at den første Halvdel er aldeles falsk. Der er jo ikke det mindste ærligt ved at love noget, i det højeste kan det kaldes velvilligt, men ikke ærligt, det kan jo mangen Gang være et Skalkeskjul for at dække sin rette Hensigt eller en nem Maade at slippe for en ubehagelig eller paatrængende Anmodning, i den Hensigt siden at finde Udvej til at komme bort fra sit Løfte. Skal der derfor være fuld Sandhed i det Ord, saa maa det gjøres om, og saa maa det hedde: „At love og tillige holde er ærligt, men besværligt" eller, dersom man vil sige noget særegent om at love, kunde det jo lyde saaledes, da det vel sagtens skal gaa paa Rim for lettere at huskes: „At love uden at holde er let, men slet, at love og holde er ærligt, men besværligt" og jeg ser ikke, at der kan være noget at indvende imod at give Ordsproget den Form, uden det skulde være, at det saa er temmelig langt, men et længere Ordsprog med fuld Sandhed er dog at foretrække for et kortere med kun halv Sandhed.

Det ovenanførte er kun en Antydning, maaske en og anden kunde derved faa Lyst til at overveje den Sag nærmere.

Ø.

Bibelske Billeder.

De to smukke Tillægsbilleder, som medfølger dette Numer bestemt til Indheftning i samme, behøve slet ingen Forklaring i dette Blad, da de begge fremstille Begivenheder fra den hellige Skrift, som hvert Barn er fortrolig med. Paa den ene Side se vi Samsons vilde Kraft sejrende over Jordens frygteligste Rovdyr

og paa den anden Frelserens velsignede Skikkelse, som vi kunde tænke os ham da trøstefulde Ord: „Jeg er Opstandelsen og Livet!" lød fra hans Læber (Joh. 11 Kap. 25 Vers). Begge Billederne ere af de originale Tegninger til det smukke engelske Værk „the childs bible", hvorefter en lignende Bog under Titel „Børnenes Billedbibel" er begyndt at udkomme paa Dansk, som nedenstaaende Anmeldelse nærmere omtaler.

Bognyt.

Børnenes Billedbibel. Udvalg af Bibelens Fortællinger samt flere bibelske Sange og Digte. Ved Skolebestyrer Kand. theol. Chr. Bredsdorff. Kjøbenhavn. 1875. August Westrup. Dette Værk skal udkomme i 14—16 Hefter til den billige Pris af 50 Øre for hvert, og vil blive udstyret med omtrent 60 Billeder. Man vil efter Planen kun medtage det, som Børnene kunne forstaa. Om Billederne til dette Værk oplyses, at de næsten alle og Tanken til Dels er hentet fra den engelske „the childs bible" og den svenske „Barnens Bibel", som hver i sit Land har faaet stor Udbredelse. De udkomne to første Hefter indeholde foruden bibelske Fortællinger 7 smukt udførte Billeder samt Brorsons ypperlige Salme: „Op al den Ting, som Gud har gjort" og Grundtvigs: „Kajn og Abel", „Abraham i Mamre" og „Isak og Rebekka". Efter disse Hefter at dømme kunne vi ret anbefale dette Værk til at gives Børnene i Hænde. Saavidt muligt benyttes Bibelens egne Ord som Text til de smukke Billeder, idet Udgiveren med Rette mener, at „ingen Fortællemaade i Skønhed og Enfold kan lignes med den bibelske".

Husflid.

Tilvirkning af Strenge i Italien.

Tilvirkning af Strenge til musikalske Instrumenter har været drevet fra ældgammel Tid i nogle af de smaa Byer i Abruzzerne, og nu for Tiden er det de neapolitanske Provinser, der hævde deres Overlegenhed i at frembringe denne Artikel. Tilvirkningen fordrer den største Omhu og Dygtighed fra Arbejdernes Side. De fine Strenge ere især vanskelige; de komme fra Neapel og Raaæmnet er Faaretarme af de smaa og spinkle neapolitanske Faar. De dannes af Smaatarmene, der maa rengjøres omhyggeligt. Derpaa lægges de i alkolisk Lud, gjøres hvidglinsende med en Alunopløsning, hvori de ligge 4 à 5 Dage, til de bleve velblegede og jævnt tykke. De blive derefter trukne frem og tilbage over Metalbolte for at blive glatte og jævne. Derpaa vaskes de og vindes op, hvorefter de svovles et Par Timer; endvidere maa de gjennemgaa en Polerings- og Tørrings-Proces og gnides tilsidst med Hestehaar. De i Italien tilvirkede Strenge ere bekjendte for deres Styrke, Gjennemsigtighed og Tonens Renhed. Denne Værkslid er indført 1766 i Frankrig af en neapolitansk Adelsmand, der lod indrette en Fabrik i Lyon. Den drives flere Steder i Italien men fornemmelig i Gubbio, Soligno, Venedig, Vicenza, Padua, Verona og Bassano.

Smaating.

Rimelig Anmodning. „Hans!" — „Ja Herre!" — „Jeg rejser i Morgen tidlig, kald paa mig Kl. 5." — „Ja, Herren ringer vel nok paa mig først?"

Beskedent Ønske. En Østerselsker udtalte sig om denne sin Livret paa følgende Maade: „Bare jeg dog var en Østers, saa kunde jeg spise mig selv."

Som Mødrene gjøre. Tre smaa Piger legede en Dag, at de vare gifte og boede nær ved hverandre og vare gode Venner. „Se saa Lise," sagde den ene, „nu gaar Du ind til Trine og bliver der og sladrer en Stund, og saa kommer Du til mig og fortæller, hvad hun sagde om mig, og saa skal jeg sladre om hende, og saa fortæller Du hende, hvad jeg har sagt, og saa blive vi vrede paa hverandre — ligesom vore Mødre gjøre — som Du ved. Aa, saa morsomt det skal blive!"

Ved en Examen i en Skole paa Landet spurgte Læreren en af Drengene; „Hvad bruger man Brød til?" — Drengen, der øjensynlig blev forundret over dette simple Spørgsmaal, svarede rask: „Til at smøre Smør paa."

Firkantet Rød. Af 7 E, 4 A, 4 N, 4 R, 2 D, 2 K og 2 S dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra oven og venstre giver Løsningen paa følgende Gaader:

Naar første svigter, gjælder
det mangen Sømands Død,
hvor Loven Dommen fælder
er andet Trøst i Nød;
det tredje Navnet mælder
paa mangen Pige sød.
I fjerde Ord
jeg sikkert tror
et Stedord Du kan finde,
og femte vil
nok gribe til
tidt hver en renlig Kvinde.

Kjældermænd: 1. Hvilke Buer kan man daarligst undvære? — 2. Hvilket Mod agtes ringest? — 3. Hvad har man paa højre Haand, naar man fra Kongens Nytorv gaar op ad Østergade?

Opløsninger fra Nr. 7:

paa den geografiske Gaade:

Peru — Ural. { Peru. Eger. Roma. Ural.

paa den firkantede Rød:

I V E R.
V A S E.
E S A V.
R E V L.

Brevvexling.

N. L. og Flere, som have forespurgt om Tillægsbilledet, meddeles, at Udg. vel kunde ladet det medfølge alt for en Maaned siden, naar han vilde ladet Holderne faa et i Trykken beskadiget, eller paa tyndt slet Papir trykt Billede. At faa det ved Uheld under Trykningen fordærvede Træsnit fuldstændigt istandsat og at faa fabrikeret en Levering nyt fortrinligt Tonpapir, har taget langt mere Tid end det kunde forudses. Forsinkelsen er fremkommet ved et særlig uheldigt Sammenstød af Omstændigheder som Udgiveren ikke var Herre over, og har sin egentlige Grund deri, at han ønskede at levere Læserne et Billede, der med Hensyn til Udførelse og Papir var saa smukt som muligt.

P. S. i H. „En Efteraarsnat" vil blive optaget dersom et passende Billede kan tilvejebringes.

Hermed følger et Tillægsblad med to Billeder: Kristus og Kvinden ved Brønden, og Samson der fælder Løven.

Udgiverens boer paa Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn Vesterbro.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Tillæg til Husvennen.

Jeg er Opstandelsen og Livet.

Central-Tryckeriet, Stockholm.



Tillæg til Husvennen. Samson fælder Löven. Central-Trykkeriet, Stockholm.



En gammel Jomfru.

Af Bendix Hansen.*)

En gammel Jomfru! Saa snart man nævner disse Ord, former Munden sig til et Smil, et medlidende, satirisk, ja somme Tider ondskabsfuldt, spottende Smil; thi man har strax en Forestilling, der vel er noget forskjellig hos de forskjellige Mennesker, men dog har et bestemt fælles Præg: En gammel, rynket, spids og tør Kvinde, med et Par stikkende Øjne, som man skal tage sig i Vare for, fordi de let gjennemskuer det, som vi vilde skjule, med en skrap Tunge, der dømmer koldt og strængt og hævder sin Mening med en næsten ukvindelig Sikkerhed og Klarhed, med et Par lange, magre Hænder, der altid ere i travl Virksomhed og kunne udrette alt med en ærgerlig, pedantisk Nøjagtighed og Fuldkommenhed; en Kvinde, der klæder sig smagløst, fordi hun bibeholder Ungdommens Dragt, skjønt Ungdommen for lang Tid siden er flygtet; en Kvinde, der ikke har naaet sit Maal og derfor er til overs og overflødig i Verden! Ja saaledes tænker og dømmer Verden, den overfladiske, egenkjærlige Verden; men den er kortsynet, den ser kun paa det udvortes, og derfor tænker den fejl og dømmer uretfærdigt; men Verden er os, os alle! Hvem kjender de Forhold, der har gjort hende til, hvad hun er? Hvem kjender hendes Skuffelser og Tab, hendes Sorg og Kamp? Thi kæmpet har hun og som oftest haardere end de fleste, og hun har staaet alene i Kampen, derfor har hun faaet Mistro imod sine Medmennesker, derfor har hun begravet alt i sig selv og er bleven venneløs. Kun igjennem en lang Række Aar kan man lære hende at kjende, og da maa man ofte elske og agte hende; thi da vil man trods alt sande, at hun er en Kvinde, at hendes Liv, ja hendes Væsen er en stille Opofrelse, der hverken fordrer eller ønsker Tak.

Hvem kjender ikke gamle Jomfru Mine! Hun er Sjælen i Præstegaarden, den virkende, ledende og styrende Aand; det er hende, om hvem Livet samler sig, og uden hende vilde hele Styret ramle sammen. Hun har altid travlt; men er der Nød og Trang i Nærheden, saa har hun altid Tid til overs og bringer Trøst og Hjælp til dem, der trænger, og saaledes strækker hendes Virksomhed sig ud over hele Sognet, ja somme Tider endnu længere. Hun er en mild, venlig og raadsnar gammel Kvinde, som enhver maa agte og ære; men dog, dog smiler og spotter man ad hende som en gammel Jomfru! Ja saaledes er Verden.

Jeg kjender lidt mere til hende end de fleste, om jeg end langt fra kjender hende fuldstændigt, men det lidet, jeg kjender, vil jeg her fortælle.

Hun blev født i en lille Kjøbstad. Hendes Hjem var fattigt, men pænt og hyggeligt; thi Moderen havde kjendt bedre Dage, og fra den Tid havde hun bevaret en sjælden Sans og Trang til at gjøre alt pænt og kjønt omkring sig; men der hvilede en tung og trykkende Sky i dette Hjem; Glæden og Lykken savnedes. Hendes Fader arbejdede paa et Kontor, og Moderen havde en lille Forretning med Modepynt; men der var kun faa, der søgte op i Baghuset, op ad den mørke, stejle Trappe, for at faa deres Stads. Det var mest Tjenestepiger og fattige Koner, der gjerne vilde være fine, men kun havde lidt at ofre derpaa, hvorfor de søgte at faa det saa billigt, at Fortjenesten næsten blev til intet, især da de somme Tider ganske glemte at betale. Hvor levende mindedes gamle Jomfru Mine sin Moder, og hvor hun elskede hende, denne unge skjønne Kvinde med det blege

---

*) Af denne for Husvennens Læsere saa kjære Forfatter, der nylig blev bortkaldt midt i sin flittige Virksomhed, har Husvennens Udgiver endnu liggende adskillige for Husvennen skrevne Fortællinger, hvoraf „En gammel Jomfru" er en. I næste Maaned vil en Levnedsskildring af ham blive optaget i Bladet.

Ansigt! Naar der var noget at udrette, sad hun hele Dagen og Aftenen stille og flittig ved sit Arbejde og afbrødes kun, naar lille Mine blev kjed af at lege alene, kom hen til hende og stod og betragtede hende opmærksomt. Da tog hun hende op til sig, kyssede hende, snakkede med hende og kaldte hende sin lille Engel, og i saadanne Øjeblikke saa hun saa mild og glad ud.

Faderen var en rask og stærk Mand med glimrende Øjne og sort Skjæg. Han var altid pyntelig og fin i sin Paaklædning; men han var aldrig rigtig glad og tilfreds, og dog ønskede lille Mine saa inderlig, at han maatte være det. Hver Aften, naar hun havde bedt den Bøn, hendes Moder havde lært hende, bad hun stille til Vorherre om, at Fader maatte blive god, god imod Moder. Det var det første, Livet lærte hende. Hun vidste, at Moder fortjente et godt og venligt Ord, og at hun trængte dertil; hun vidste, at hun var flittig og sparede ved sig selv, for at han ikke skulde savne; men han mærkede det ikke, han takkede hende aldrig derfor. Han holdt ikke af at være hjemme og tilbragte derfor næsten al sin Tid i Klubben og paa Gæstgivergaardene, og naar han kom til Maaltiderne, var han enten tavs og alvorlig, eller han skjændte paa Moder og sagde haarde og slemme Ord. Det var Klager og Bebrejdelser, altid det samme, og derfor glemte den lille Pige dem ikke.

„Det er den største Fejl, jeg har gjort“, sagde han, „at jeg giftede mig med Dig, som var et forkjælet og forvænt Barn, opdraget med store Fordringer til Livet og uden Evner eller Midler til at tilfredsstille dem; fattig og fin, uden Dygtighed og uden Kraft. Var det ikke sket, saa kunde jeg have arbejdet mig frem til en ordentlig, selvstændig Stilling; nu kan jeg blive gaaende her og slide og slæbe uden Udsigter og Fremtid. Havde Du været en kraftig Kvinde, der kunde have støttet mig og holdt ud, naar det kneb, saa kunde jeg endda have vovet mig ud til en Kamp; men med Dig til Ballast, vilde det være en Dumhed!“

„Jeg vilde saa gjerne!“ svarede Moderen og saa paa ham med Taarer i Øjnene.

„Du vilde, ja Du vilde!“ afbrød han hende haardt, „men Du kan ikke, Du duer ikke! Det er Ulykken.

Somme Tider skjændte han meget værre, slog i Bordet, spottede og haanede hende. Da bøjede hun Hovedet og sad tavs og stille, og saa mente han, at hun var ligegyldig, og det tirrede ham endnu mere.

Men det traf Moderen haardt, det vidste den lille Pige, der sad sammenkrøben i en Krog, bævende af Angst, saa hun næppe turde græde.

Til sidst sprang Faderen op og gik, og han slog da altid saa heftigt med Døren, at hele Huset rystede, og den lille Mine gøs, og saa var Moderen sønderknust, saa knugede hun sine Hænder mod Ansigtet og græd, saa hele hendes svage Legeme skjælvede. Den lille Pige græd med; men hun saa paa Moderen og glemte alt for hende. Hun gik hen til hende, tog hende om Halsen, kjælede for hende og kaldte paa hende, indtil hun til sidst aabnede sin Favn og trykkede hende til sig.

„Mit Barn, min egen stakkels lille Pige! Ja for Din Skyld maa jeg holde ud!“ sagde hun, og saa tvang hun sig til at være rolig.

Det hændtes af og til, at Faderen kom drukken hjem midt om Natten, og da var han altid lystig, sang, snakkede og larmede, lige til han faldt i Søvn; men det var næsten det allerværste.

Da Mine blev større, lærte hun snart at hjælpe Moderen, og deres Fortjeneste blev derved noget rigeligere; men Fattigdommen var lige stor, thi af Faderens Fortjeneste kom altid mindre hjem, den blev paa Gæstgivergaarden, hvor han havde muntre Venner og altid var vel set, fordi han var en livlig, begavet og flink Mand. Ak, hjemme var han helt anderledes.

Mine gik til Skole; men der fik hun ingen Venner. Hun var stille og indesluttet og venlig mod alle; men hun sluttede sig ikke til nogen; hun havde nok i sin Moder og vidste, at hun trængte til hendes hele udelte Kjærlighed; thi hun blev altid blegere og svagere. Ofte var hun saa svag, at hun maatte blive liggende i Sengen, og knurrede saa Faderen derover, og det gjorde han mangen Gang, saa tog hun sig sammen og rejste sig op, for strax efter atter at falde sammen.

Hun døde, kort efter at Mine var bleven konfirmeret. Hendes sidste Dage vare fredelige og stille. Mine plejede og passede hende saa godt, hun kunde, og Faderen kom kun sjælden hjem og var da altid god og venlig. Det var, som gik der en forklaret og befriende Lysning hen over hendes vemodige Ansigt, det var, som løftedes Byrden af hendes Skuldre og Sorgen af hendes Hjerte, og hun var gladere og lettere, end hun nogensinde havde været.

En lys Sommerdag, da Mine sad alene hos hende, sagde hun:

„Jeg tænker, Vorherre snart tager mig hjem til sig, til det lyse Rige, hvor der er idel Salighed og Glæde, og der skal vi mødes en Gang. Gud ske Lov, at Du er saa stor, min Datter! Ja han vil nok vaage over Dig; for Du har været al min Glæde og Trøst her i Verden“. Saa laa hun lidt stille med Datterens Haand i sin, og derpaa tog hun atter til Orde:

„Du maa ikke være vred paa Fader; thi det er sandt, hvad han sagde saa ofte: Vi passede ikke for hinanden, og havde han ikke haft mig, var det nok gaaet ham bedre; thi han er dygtig og begavet. Han er munter, livlig og stærk, og jeg kunde ikke være det med ham; vi forstod aldrig hinanden! Ja det er bedst, at jeg dør! bedst for mig og bedst for ham!“

Hun tav atter og laa og tænkte.

„O, min Datter!“ fortsatte hun saa. „Der er intet saa vigtigt og alvorligt som det, at gifte sig!

Gift Dig ikke for tidlig, ikke for hurtig! Selv om Du skulde finde en Mand, som Du elsker saa højt, at Du kunde ofre Livet for ham: Vent og prøv Dig selv og ham; thi passe I ikke sammen, er Lykken forspildt. O vær varsom, vær varsom! Glem ikke mine Ord; jeg taler af Erfaring — Gud velsigne og beskytte Dig!"

Kræfterne toge hurtig af, ak, hun havde jo ingen Kræfter, og et Par Dage efter sov hun stille hen, uden Kamp og Lidelser og med et saligt Haab i sit Hjerte. Mine sad hos hende og holdt hendes Haand, og hun fik hendes sidste Blik, hendes sidste Tanke og Smil! Da det var forbi, bøjede hun sig ned over hende, kyssede de blege Læber og brød ud i Graad. Hun glemte alt i sin Sorg; hun sansede kun, at den, hun elskede højest paa Jord, hendes egen Moder, var død, død! Hun mærkede ikke, at Faderen var kommen ind, førend han blidt trak hende bort fra den døde".

„Lad hende hvile i Ro; nu har hun det godt!" sagde han langsomt og alvorligt. „Hun har lidt meget; men hun var en god Kone og en god Moder. Gud tilgive os allesammen!" Han vendte sig bort og græd.

Ja Faderen var sorgfuld, meget sorgfuld. Alle de halvglemte Minder fra deres lyse Ungdomsdage vaktes atter, og nu viste det sig, at han dog havde elsket hende, ja elskede hende endnu, og det var et Lysglimt i Mines Sorg. „Havde Moder blot vidst dette!" sukkede hun.

Da Jordfæstelsesdagen var omme, skulde Fader og Datter til at begynde deres Samliv med hinanden og for hinanden, og det gik bedre, end hun havde ventet; de sluttede sig altid nærmere sammen; thi den Skygge, der tidligere havde staaet imellem dem, fremkommen af deres forskjellige Forhold til Moderen, var nu forsvunden og bleven til et fælles Savn og fælles Minder. Han var meget forandret. I Steden for at tilbringe sin Fritid i lystigt Lag, søgte han hjem til Datteren og sad tavs og alvorlig og hørte til, medens hun fortalte om den kjære, milde, døde Moder, altid kun om hende. Det hændte sig ofte, at hans Ansigt blev saa underlig alvorligt, og at en Taare stjal sig ned ad hans Kinder.

„Ja hun var en god Kvinde, meget for god til mig!" sukkede han saa.

Og hun elskede ham for disse Suk; han blev altid mere for hende. Hun troede, at alt nu vilde blive godt; men hun tog fejl; thi han var en flygtig, en letbevægelig Natur, uden Fasthed og derfor en Bold for de vexlende Stemninger. Efterhaanden vendte hans gamle, ustadige Livlighed og Munterhed tilbage. Sorgen var som blæst bort, han søgte atter hen til sine Venner, og kom han hjem til Datteren, vilde han ikke høre hende fortælle om Moderen, nej, han vilde selv fortælle, og han havde nok at fortælle; thi han var altid opfyldt af glimrende Planer og Fremtidshaab. En Dag kom han styrtende hjem, straalende af Glæde, og fortalte, at han nu havde faaet en Stilling i Kjøbenhavn og snart skulde rejse, ja rejse bort fra denne lille, trange og kjedelige By, hvor han kun havde fundet Pine og Plage, for at begynde Livet for fra og efter en større Maalestok. Mine sukkede, hun var ikke glad; nu kjendte hun Faderen for godt til at tro paa hans Fremtidsdrømme; ja Gud ske Lov, saaledes havde Moderen aldrig kjendt ham, hun var død med Tro paa hans Dygtighed og Styrke, hun tillagde sig selv alene Skylden.

Det aftaltes imellem dem, at han skulde rejse først, og hun komme, saa snart han kunde modtage hende og skrev efter hende.

De toge en kjærlig Afsked. Hun stod nede paa Skibsbroen og vinkede ad ham med Taarer i Øjnene, og Hjertet fuldt af bange Anelser, medens han svingede sejersglad, stolt og frejdig med Hatten.

Saa var han borte, og hun var ene, ak saa ganske ene!

De saas aldrig mere. Hans Forhaabninger strandede. Han skrev ikke, at hun skulde komme, men da hun anede, at han alligevel trængte til hende, lod hun ham vide, at hun vilde komme for dog at være i hans Nærhed; hun kunde jo tage en Plads som Tjenestepige; men dette bød han hende saa indtrængende at opgive, at hun ikke vovede at gjøre ham imod, og saa blev hun og tog en Plads som Barnepige hos den ny Lærer ved Latinskolen.

Det var unge, lykkelige og derfor ogsaa venlige Folk, hun kom til. Fordi hun var ene i Verden, sluttede hun sig til de smaa, thi efterhaanden kom der flere, med en Kjærlighed saa inderlig og varm, at de hang ved hende, som var hun deres Moder, og da hun var hjemløs, omfattede hun alt i Huset, som havde hun Del deri, ja som om det var hendes eget, og derfor blev hun agtet og paaskjønnet, ja behandlet som var hun et Lem af Familien. Hun havde meget at gjøre; thi hun maatte ikke alene passe Børnene, hun maatte ogsaa forestaa Husholdningen, da den lille fine Frue ikke kjendte dertil, og det var ikke saa ganske let, thi Indtægterne vare smaa og skulde strække langt.

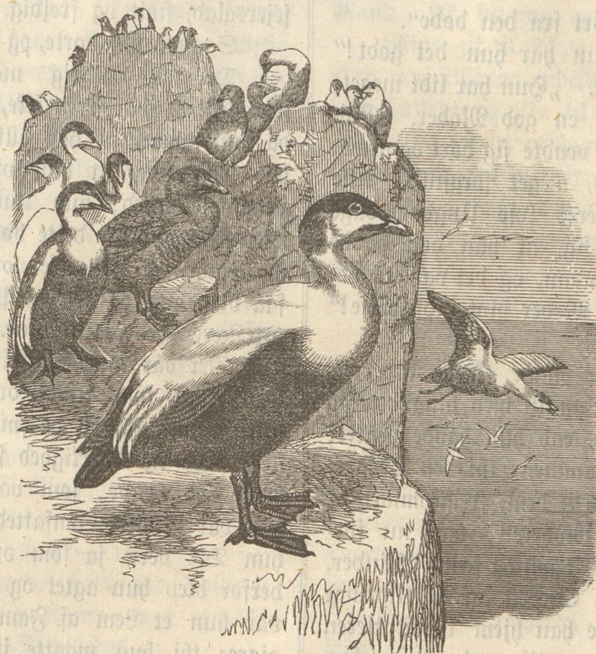
Fra sin Fader hørte hun kun en sjælden Gang; men da hun skjønnede, at han var i Trang, sendte hun ham i Stilhed al sin Løn. Hendes Husbond, der kjendte, hvor tarvelig hun var, og vidste, at hun aldrig søgte hen til de unges Morskab, vilde have at vide, hvortil hun brugte sine Penge, men ikke en Gang han fik det at vide.

Saa kom der Bud, at Faderen var død, død som en Stakkel, fattig og usel. Det var en tung Sorg. Den manglede ganske det milde og lyse, der hvilede over Moderens Død. Hun anede med Gru, at han var gaaet til Grunde i vilde Udskejelser; men hun skjulte og gjemte Sorgen i sit eget Bryst og græd kun om Natten, naar ingen uden Vorherre saa det.

Hendes Husbond blev forflyttet og fik et Præstekald paa Landet. Hun maatte følge med, hun kunde ikke undværes, og hun steg til „Husjomfru“. Nu skulde der føres et stort og selskabeligt Hus, thi nu havde man Raad dertil, der maatte holdes mange Tjenestefolk, og alt dette maatte den unge Jomfru forestaa; men det gik godt; thi hendes Dygtighed vandt alles Agtelse, og hendes hjertelige Venlighed vandt alles Hjerter.

„Du er den kjønneste og bedste i hele Verden, lille rare Jomfru Mine!“ sagde Børnene ofte, og at hun var en kjøn ung Pige, nægtede ingen; thi det var hun.

En Sommer kom en Student, en Slægtning af Fruen, til Præstegaarden for at tilbringe Ferien der. Det var en smuk ung Mand, ikke fornem, støjende og pralende som saa mange andre, men stille og ligefrem. Hvor Mine syntes godt om ham! Og han! Ja han søgte altid at komme i hendes Nærhed, han saa altid saa underligt paa hende, talte med hende og viste hende den samme Opmærksomhed som de fine Damer, der kom i Besøg; den samme! Nej ikke den samme; thi over for dem var det kun tom Høflighed, men over for hende var det Sandhed, det skjønnede hun snart. Hvor hun var stolt og glad derover!



Edderfuglen.

Hver Aften, naar Dagens travle Gjerning var endt, plejede hun at søge et Øjebliks Ro og Ensomhed derude i Haven under de tætte Syrener. Det havde han opdaget, og der mødtes de. Snart bleve de saa fortrolige, som havde de været gamle Venner. Han var det eneste Menneske, hun nogen Sinde ganske havde kunnet hengive sig til, ham stolede hun paa, og med en underlig Tryghed aabnede hun sit Hjerte for ham og lod ham se alle de gjemte Sorger og tvivlende Tanker.

Det var den sidste Aften, næste Dag skulde han rejse. Hun sad alene derude under de tætte Syrener. Da kom han og satte sig hos hende. Hun rejste sig og vilde gaa, men han bad hende blive, og saa blev hun staaende, skjønt hendes Hjerte bankede saa underlig angstfuldt og skjønt hun havde en uklar Forestilling om, at hendes Moder kaldte i det fjerne. Hun kunde ikke gaa, hendes Fod var fængslet, og hun blev staaende.

Da lagde han Armen blidt omkring hende og trak hende ned til sig.

„Mine!“ sagde han, og hans Stemme bævede. „Jeg kan ikke rejse, inden jeg har talt med Dig. Jeg elsker Dig, elsker Dig med hele min Sjæl!“

„O, det maa De ikke!“ sukkede hun.

„Jeg kan ikke andet“, blev han ved. „Det er ikke et Øjebliks opblussende Følelse; jeg har elsket Dig længe, jeg har prøvet mig selv; jeg kan ikke leve uden Dig! Nu skal jeg rejse, men giv mig Dit Løfte, og jeg kommer en Gang igjen for at hente Dig!“

„O, jeg er saa ubetydelig, saa fattig og ringe!“ sukkede hun.

„Nej, nej!“ sagde han, „Du er alt for mig, alt, alt! Du er mit Livs gode Engel; uden Dig er der ingen Lykke for mig paa Jorden! O bliv min, bliv min!“

Hun tav; men Hjertet bankede, som vilde det sprænge Brystet.

Da drog han hende tæt ind til sig; hun mægtede ikke at gjøre Modstand.

„O Mine, Du elsker mig!“ blev han ved, „O, svar mig, sig, at Du elsker mig, sig det!“

„Ja,“ hviskede hun, „ja jeg elsker Dig!“ Og hun skjulte sit blussende Ansigt ved hans Bryst.

Næste Dag rejste han; men hans Kjærlighed havde hun, hans Breve vidnede jo derom, og hun var lykkelig. Hun blomstrede som en Rose, Verden laa lys og herlig for hende, Glæden byggede i hendes Bryst, og den lyste ud af hendes Ansigt og klang i hendes frejdige Røst og klare Latter. Hun var som forandret.

Børnene saa paa hende med Undren. „Saaledes skal Du altid være“, sagde de. „Du maa aldrig mere være stille og tavs!“

Men det blev hun.

Hans Breve bleve kortere og koldere, de kom sjældnere og sjældnere, indtil de ganske bleve borte. Hun ventede forgjæves; hun var glemt. Det var en ny Sorg, en ny Skuffelse, mægtigere end de andre, thi den gjennemtrængte hele hendes Væsen. Den kom langsomt og snigende som en dryppende Gift. Længe værgede hun sig imod den, hun vilde ikke tro paa den, men Tvivlen knugede hende i sine Jernarme, og da stod den værste Kamp, hun maatte give tabt. Hun blev atter stille og alvorlig, og i Steden for den frejdige Livsglæde hvilede der en tung Træthed over hende.

Da var det, hun blev gammel; thi da brast Ungdomshaabet, Ungdomslykken. Hun tænkte paa sin Moder og gjemte sin Sorg, som hun havde gjemt sin Lykke; glemme den, ak! det kunde hun aldrig.

Bænken under de duftende Syrener stod tom, den Plet skyede hun; nu søgte hun ind i sit stille Kammer, og der sad hun alene, lod Minderne, disse blege Gjenfærd, som var det eneste, Livet havde ladet hende beholde, glide forbi sig og græd.

Da hændtes det stundom, at Anton, den af Børnene, der sluttede sig nærmest til hende, sagte listede sig ind til hende, lagde sine Arme omkring hendes Hals og hviskede bedrøvet:

„Lille Mine, hvorfor græder Du? Har nogen gjort Dig Fortræd?"

„Nej Dig, Dig skal ingen rive fra mig; Dig vil jeg beholde!" udbrød hun, knugede ham heftig i sin Favn og takkede Gud, at hun dog endnu havde ham.

Og Studenten! Ja hun vidste, at han havde vundet en rig og dejlig Pige, at han havde gjort et godt Parti, og nogle Aar efter fik hun ham atter at se.

Han og hans unge Frue kom i Besøg til Præstegaarden. Hun var en fin og fornem Dame, klædt i de kostbareste Stoffer og efter nyeste Mode, og han var en stiv og stolt Verdensmand, saa ganske ulig hin unge Student med de trofaste Øjne.


Slagtemasken.

„Naa, det er nok Jomfru Mine, er det ikke saaledes, De hedder?" sagde han med et nedladende Smil, da de mødtes. „Ja vi to ere jo gamle bekjendte!" og siden oversaa han hende ganske.

Den Aften græd hun atter; thi det var saa tungt at vide sig glemt, saa aldeles glemt af den, man har elsket højest her i Verden.

Tiden gik, og hun blev en gammel Pige, en „gammel Jomfru".

Anton var Student, men han forandrede sig ikke, han vedblev at være tro, og hun var hans bedste og fortroligste Veninde. Det gik ham godt; thi han var dygtig og flittig, og hun var glad og stolt af ham, „hendes egen Dreng", som hun kaldte ham. Hendes dejligste Dage var, naar han var hjemme i Ferien, og da gjentog han altid, hvad han havde sagt saa ofte, da han var Barn:

„Naar jeg faar et eget Hjem, saa skal Du være hos mig, og saa skal Du rigtig faa det godt, min egen gode Jomfru Mine!"

Og det var ikke et tomt Ord. Da den Tid kom, flyttede hun til ham, indrettede hans Hjem, hyggede og værnede om ham med en Moders opofrende Kjærlighed, og da han giftede sig med en Pige, der ret var efter hendes Sind, og som hun elskede som han, begyndte hun sin Ungdomsgjerning for fra med at styre Huset og opdrage Børnene; men nu var hun ikke et kjært og uundværligt Tyende, der næsten var som et Lem af Familien, nej nu *var* hun et Lem af Familien, nu havde hun sit *eget* Hjem. Altid var hun virksom, altid var hun venlig. Der var Velsignelse ved hendes Gjerning, og den var ikke indsnævret, den naaede vidt omkring, den strakte sig til mange. Ja hun var vissenligen hverken til overs eller overflødig. Hun var en lykkelig gammel Jomfru og stille, lyse og venlige glede hendes Dage hen. Ja hvem kjender ikke gamle Jomfru Mine!

Edderfuglen.

Af E. Toepfer.

En særegen Afdeling af Svømmefuglene udgjøre de saa kaldte *Dykkeænder*, der have faaet Navn efter den store Snildhed, hvormed de kunne dykke og bevæge sig under Vandet. De fleste Arter af dem holde sig til Havet, hvor de ofte dykke til en Dybde af 300—360 Fod for at hente Næring, der bestaar af Fiske, Krebsdyr, Orme og Bløddyr. Medens de med stor Lethed tumle sig paa Havet, som er deres rette Element, bevæge de sig derimod kun daarligt paa Landet, hvor deres Gang er møjsommelig og vraltende, da deres Fødder sidder langt tilbage paa Kroppen. Vingerne ere temmelig korte, hvorfor Flugten heller ikke er god. De ruge ofte i Selskaber, som ikke sjældent danne hele store Samfund, hvor der hersker en saa god Forstaaelse mellem Hunnerne, at flere af disse ofte endog lægge deres Æg i en og samme Rede; de ruge da skiftevis og tage sig senere med megen Omhu af Ungerne. Flere Arter af Dykkeænderne ere af Vigtighed for os, da de forsyne os med de bedste og blødeste Fjer og Dun til vore Sengedyner. Kjødet har derimod ingen videre Værdi hos de fleste Arter, paa Grund af dets ubehagelige, trannede Smag. Den mærkeligste af disse Dykkeænder er *Edderfuglen* eller Edder-

anden, som ses paa foranstaaende Billede. Den er omtrent dobbelt saa stor som vor tamme And. Panden, Halen, Ryggen og Dækfjerene paa Vingerne ere hvide, Forbrystet rødlig og Kinderne lysegrønne, den øvrige Del af Kroppen er sortebrun og Vingespejlet sort. Øjet har en smuk rødbrun Farve, Næbet er grøngult og Fødderne olivengrønne. Hunnen er lidt mindre end Hannen og har ikke saa smukke Farver som denne. Hovedfarven er brun med mørkere Tegninger. Kysterne af de nordlige Lande og Øer i Evropa og Amerika ere dens egentlige Hjem. Hos os ruger den kun paa enkelte Øer i Kattegat og paa Kristiansø, men om Efteraaret og Vinteren kan man ofte se store Flokke af den ved vore Kyster, hvor der er dybt Vand. I den nordlige Del af Norge og især paa Island og i Grønland findes den i større Mængde. Den svømmer hurtigere end de andre Dykkeænder og er en Mester i at dykke til meget betydelige Dybder. Dens Gang og Flugt er derimod lige saa daarlig som de andre Dykkeænders. I Juni eller Juli begynder dens Rugetid; Hannen og Hunnen gaa nu i Land for at opsøge et passende Rugested, hvor der er god Ro. Paa denne Tid synes Edderfuglen aldeles at forandre sin Natur. Den er nemlig ellers meget sky, men viser i Rugetiden saa lidt Frygt for Menneskers Nærhed, at den endog ofte søger hen til deres Boliger for der at kunne finde en rigtig lun Plads til Rugested. Den kan der under Tiden blive en meget besværlig Gjæst, men Beboerne tage den dog som oftest med Venlighed under deres Beskyttelse, da de bløde Dun, som den efterlader i Reden, naar Rugetiden er forbi, er et rigeligt Vederlag for den udviste Gjæstfrihed. Den simple Rede dannes af Kviste, Græs, Tang eller Straa og fores indvendig med brunlige Dun, som Hunnen river af sit Bryst. I denne Rede lægges 6—8 Æg, som ere graagrønne og have en aflang Form. Saa snart Æggene ere lagte, søger Hannen atter ud til Havet, hvor den slutter sig til andre Hanner. Hunnen derimod, bliver trofast ved Reden og ruger paa Æggene, som den meget omhyggelig tildækker med Dun, naar den om Morgenen forlader Reden en kort Tid for at hente sig Næring i Havet. I Rugetiden lader Hunnen sig, som før nævnt, ikke skrække af Menneskers Nærhed, den er da saa lidet sky, at man endog kan løfte den op fra Reden, uden at den gjør Forsøg paa at fjerne sig fra denne. Rugningen varer i Reglen 25 eller 26 Dage. Naar Ungerne komme ud af Æggene, ere de strax rigeligt forsynede med en tæt Dragt af brogede Dun. De kunne strax efter at være komne til Verden svømme og dykke med megen Færdighed, hvorfor Moderen snart fører dem ud til Havet paa sin Ryg, hvor hun strax dykker under med dem og lader dem holde Svømmeøvelser. Naar de ere trætte søge de op til Moderens Ryg, hvor de hvile sig i Sikkerhed. Havet er nu deres Hjem og Tumleplads, som Moderen kun forlader med dem, naar Søgangen er meget stærk. Skulde Moderen omkomme, vil Ungerne dog ikke lide nogen Nød, da de saa strax slutte sig til en anden Flok Unger, hvis Moder viser dem den samme Omhu og Kjærlighed som sine egne Børn.

Grønland og Island ere som før nævnt de Steder, hvor Edderfuglene findes i størst Mængde. Den engelske Rejsende, Mackenzie, omtaler dem i en Skildring af en Rejse, som han gjorde til Island, af hvilken her anføres et kort Uddrag. „Da vor Baad nærmede sig Strandbredden“, siger han, „kom vi gjennem hele Flokke af disse smukke, vingede Skabninger, der næppe gjorde sig den Umage at vige af Vejen for os. Mellem Landingspladsen i Reykjavik og den gamle Stiftsamtmands Hus var Jorden bedækket med dem, og man maatte gaa med Forsigtighed for ikke at træde paa deres Reder. Andrikkernes Skrig lignede meget en Dues Kurren, og de vare endnu tammere end vore almindelige tamme Ænder. Hunnerne sad i stort Antal paa deres Reder rundt om Huset, paa Havemuren, ja endog inde i Husene og i Kirken. De, der endnu ikke havde ruget længe, forlode under Tiden deres Reder, naar man kom nærmere, men de, der havde mere end et eller to Æg, sad ganske stille, lode sig berøre og bevægede kun under Tiden ganske sagte deres Næb for at fjerne vore Hænder. Rederne vare forede med Dun, som Fuglen tager ud af sit eget Bryst; rundt om Reden har den en tilstrækkelig Mængde Dun liggende til at dække Æggene med, naar den gaar ud for at søge Næring. Dunene tages fra Rederne paa to forskjellige Tider, og under Tiden maa den stakkels Edderfugl endnu en Gang plyndre sit Bryst. Naar Hunnen har udtømt sit Forraad af brunlige Dun, giver Hannen ogsaa sin snehvide og rosenrøde Pragtklædning til Bedste for Ungerne. Æggene, der skulle være meget lækre, røves ligeledes i stort Antal.“

Paa Island og i Grønland vises der kun sjældent megen Skaansel mod Edderfuglene; man dræber dem i Mængde for at kunne faa flere af de kostbare Fjer og Dun. Denne Fremgangsmaade er imidlertid til stor Skade for Beboerne selv, da Edderfuglene ved den hensynsløse Forfølgelse allerede ere kjendeligt aftagne i Tal, hvorved Udbyttet af Dunene, som er en ikke ringe Indtægtskilde, er bleven mindre Aar for Aar. Grønlænderne forfølge endog Edderfuglene paa Havet i deres lette Baade eller Kajakker. Saa snart Fuglen mærker, at den bliver forfulgt, dykker den under, men det hjælper ikke, da de opstigende Luftblærer vise Grønlænderne den Vej, han skal følge, og naar den atter kommer op til Vandets Overflade for at aande, dræber han den med sit Spyd. Han bruger dens Kjød som Næring efter først at have flaaet Huden af, der med Dunsiden indad afgiver et meget nærende Foer til hans Vinterdragt.

Naar man vil drive Indsamlingen af Dunene paa en fornuftig Maade, bør man nøjes med kun at samle de Dun, som Fuglen lader blive tilbage i Reden, efter at Udrugningen er forbi. Naar Edderdunene tages af Reden, ere de blandede med Fjer og Straa; de maa derfor renses omhyggeligt, inden de komme i Handelen. Af hver Rede kan man faa godt et et Fjerdingspund rensede Dun. Disse Dun ere almindelig bekjendte og skattede for deres Lethed, Blødhed og Evne til at varme, hvorfor de ogsaa staa i høj Pris og betales med omtrent 20 Kroner Pundet. Nogle stærkt sammentrykkede Haandfulde af dem ere tilstrækkelige til at fylde en hel Dyne med, som er i Stand til at byde den strængeste Vinterkulde Trods.

Slagtemasken.

Franskmanden Bruneau, Formand i Kommissionen for Villette-Slagtehusene i Paris, har for et Par Aar siden opfundet et Redskab, der synes fuldstændig at kunne afhjælpe de Mangler, der ere forbundne med den sædvanlige Maade, hvorpaa Stude og Køer slagtes, og han har derfor ogsaa faaet en Sølvmedaille af det franske Selskab mod Dyrplageri. Dette Redskab, Slagtemasken (Bouterole), har fundet megen Udbredelse i Udlandet og skal ogsaa være bleven godt modtaget af Slagterne. Det bestaar, som hosstaaende Billede viser, af en Lædermaske, der spændes saaledes paa Dyrets Hoved, at Ojnene fuldstændig dækkes, saa Dyret intet kan se. Midt i Masken findes en stærk, rund Jenplade, gjennem hvis Midte en stærk Staalbolt er anbragt saaledes, at den staar lodret paa Pladen og kan skydes gjennem et i denne boret Hul. Den indvendige, imod Dyrets Hoved vendte Ende af Bolten er udhulet, saaledes at der fremkommer et et Par Tommer dybt Hul, hvorimod den udvendige Ende, der rager ud over Jernpladen, er forsynet med et stort Hoved. Naar Dyret faar denne Maske paa, har det ingen Anelse om, hvad der forestaar det, og et Slag med en Trækølle paa Hovedet af Bolten er tilstrækkeligt til, at Dyret styrter død om, som truffet af Lynet. Ved dette Slag drives Bolten ind i Dyrets Hjærne, og samtidig trænger den Smule Luft, der findes i Boltens Hulhed, med ind i Hjærnen; denne Luft, der opvarmes paa Grund af den ved Slaget fremkaldte stærke Sammenpresning, bidrager i høj Grad til den hurtige Virkning, thi Døden indfinder sig inden ½ Minut. Da Bolten danner lige som en rund Kniv i den mod Dyrets Pande vendende hule Ende, kan den naturligvis langt lettere trænge igjennem Pandeskallen, end den tykke Knast paa en almindelig Slagteøre.

Masken maa ved Remme spændes saaledes, at den ikke kan forskyde sig, og Bolten maa helst komme til at staa omtr. 4 Fingersbredder over Ojnene; anbringes den længere nede, maa Slaget være saa meget stærkere. Er Masken spændt rigtig, skal selv en Dreng med Lethed kunne fælde det mest tykpandede Dyr.

Slagtemasken var udstillet paa Landmandsmødet i Viborg, men da den, som for silde anmeldt, hverken var anført i Kataloget eller blev bedømt af Dommerkomiteen, tiltrak den sig ikke den Opmærksomhed, som den ellers sikkert vilde have fundet. Den faas hos Hr. Forvalter F. L. Bech, Vesterbrogade 45, Stuen Kjøbenhavn, for 25 Kroner.

(Ugeskr. f. Lmd.)

Naadig sluppet.

„Hør, Mester, Du er en Skælm til at sy;
de Støvler, jeg fik i Gaar, trækker Vand,
endskjønt de er ny...“

„... Hvad siger Du? „Skælm!“ ... en „Skælm!“ — nej hør
det er dog for galt, min gode Mand;
aldrig har nogen det budt mig før.
Kom an! — jeg skal varme Dit Øre!
Se der har Du den! — og den! — og den!
Saa! — lad mig nu høre,
om Du tør sige det om igjen!“

„Av, av! er Du rasende? Du er jo nær ved
at slaa mig fordærvet!
Tre Tænder Du slog mig i Munden ind
og brækked min Tommel og flænged min Kind...“

„... Ja, det er nok noget at snakke om!
Hvis jeg havde søgt Politiets Dom
og mældt Dig for Din uartige Mund,
saa havde Du faaet en Mulkt, Din Hund;
saa Du maa nok ret Din Lykke prise,
at her jeg min egen Lov har fulgt!
Hvis Du havde faaet en Daler i Mulkt,
det havde nok været en anden Vise!

N—n.

Husflid.

Kitning af Vinduer i Falsen.

Det er ofte Tilfældet baade med nyere og især med gamle Vinduer, at de ere saa aabne i Falsen, saa det trækker ind; denne ubehagelige Træk kan undgaaes ved at kitte dem i Falsen, og dette kan meget godt gjøres saaledes, at de alligevel kan aabnes. Herved har jeg brugt følgende Fremgangsmaade.

Til almindelig tykt Hvedemels Klister tilsættes, saa snart dette er taget af Ilden en ligesaa stor Portion almindelig god Fernis, hvilket røres omhyggeligt sammen. Har man nu en Malerflise røres dette sammen med almindelig godt tørt vandrevet Kridt; men i Mangel af Flise kan man arbejde det sammen paa et glat Stykke Bræt med en Træspartel, indtil det faar en Tykkelse af en temmelig blød Dejg.

Nu aabner man en Vinduesramme og med det oven omtalte Kit fyldes først den bageste Fals, herpaa lægger man en Strimmel Avis Papir paa 2 à 3" Brede og lukker nu Vinduet, til Krogene kan sættes paa, det overflødige Kit vil da trykkes ind, saa man kan skrabe det af indvendig fra. Dernæst aabnes Vinduet igjen, og nu kitter man den øverste og nederste Fals, og tilsidst den forreste Fals.

Faar man noget Kit til overs, kan dette gjemmes i en Krukke, og da maa man lægge en grov Lærreds Klud, som gjøres dygtig vaad, lige paa Kittet.

Vandrevet Kit og Fernis kan man i Regelen faa hos enhver

Kjøbmand, en Træspartel kan man lave selv, helst af en tynd Plade Bøgetræ, 6 à 8" lang, 3" bred og 1/4" tyk af Form som hosstaaende Tegning. Man gjør bedst i før Brugen at overstryge den med Fernis og lade dette tørre godt. H. F.

Som en meget alsidig Husflidsdyrker fortjener Husmand Niels Hvejsel i Olholm at fremdrages som Mønster. Han sysselsætter sig næsten med alt Husflidsarbejde, saa at det, som en Kone en Gang bemærkede til Indsenderen, skulde være noget underligt, man ikke kunde faa lavet hos N. Hvejsel. Det er interessant at komme ind i hans Værksted og se, hvorledes han snart laver nyt snart istandsætter gammelt, snart arbejder i Blik, snart i Jern og snart i Træ; af Blikkenslagerarbejde laver han en stor Mængde, saasom Kaffekander, Vaskefade, Rivejern, Mælkespande, Kaseroller, Vandøser, Dørslage, Skummeskeer o. s. v.; det meste i hans Hus har han selv forfærdiget lige fra Drikkekar, til sin Arbejdslampe, hvoraf han har lavet alt, Oljebeholder, Skjærm og Stivere, med Undtagelse af Brænderen, som for længst af dens tidligere Ejer var kasseret, og som han tilfældig fik i Eje. Han er ogsaa „Kopsættermand," og han har til dette Brug selv lavet sine Kopper, ja endog lavet en Del til andre „Kopsættermænd". Af Træarbejder laver han Hulskovle, Kasteskovle, Skovle, en stor Mængde Vegstryger, River, Skeer, Smørtruge o. m. m. Han klinker og limer Glas og Porcellæn, er Skorstensfejer og Uhrmager, Slagter og Glarmester, og det alt uden at have lært. Der kunde nævnes meget mere, som han kan forfærdige; men for Pladsens Skyld faar dette være nok. At hans Arbejde ikke ganske har været Snurrepiberier, som Husfliden fra en enkelt Side er kaldet, ses af, at han har haft en stor Familie, endog i længere Tid 9 Mennesker daglig, i et jordløst Hus, og dog forskaffet den anstændig Føde og Klæder. Det var ønskeligt, om mange, for hvem det maaske ser surt nok ud maatte lære af ham at tage fat paa et eller andet Husflidsarbejde. K.

Smaating.

Firkantet Nød. Af 2 A, 2 B, 3 E, 1 I, 1 K, 2 L, 2 N, 2 P og 1 S, dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mit første dagligen bliver brugt
Til fast at hefte Klæderne smukt,
Mit andet findes i Jydernes Land
Ved Fjordens stille lysblaa Vand.
Mit tredje var Faarehyrde god
Som paa Vorherre sig kun forlod.
Mit fjerde er ved Vintertide godt
Især naar man ret vil vise sig lidt flot.

Barnligt. „Hør Farbro'er, hvorfor har Du klippet begge Ørerne af Ami?"

„Kan Du ikke se, at den er bleven meget kjønnere, siden den er bleven af med de styrge lange Øren?"

„Jo=o — — (ser opmærksomt afvexlende paa Hunden og den gamle). „Hør Farbro'er, ved Du hvad, jeg vilde, hvis jeg var Farbro'er?"

„Næ! hvad vilde Du saa?"

„Jo, saa vilde jeg ogsaa have Ørerne klippet af!"



En god Idé.

Ærlighed. I en Provindsby havde en Mand købt et Parti Sukker, hvori der var blandet Sand. Han lod da en Bekjendtgjørelse derom indrykke i et Blad, med Tilføjelse, at naar den, der saaledes havde bedraget ham, sendte ham 8 Pund godt Sukker, vilde han fortie Navnet. Næste Dag modtog han — ni saadanne Pakker.

En god Begyndelse. „Du skal strax rømme mig Hoffet, Slyngel," sagde en Fyrste en Gang til sin Hofnar, som havde spillet ham et Puds der var vel groft. „Strax, Deres Højhed," skreg Narren med et fornøjet Hop, „saa vil jeg begynde først med Sølvkammeret".

Oplosninger fra Nr. 7:

Svar paa Kjældermændene: 1. Albuer. — 2. Armod. — 3. Fem Fingre.

Den firkantede Nød:

A N K E R
N A A D E
K A R E N
E D E R S
R E N S E

Brevvexling.

J. A. Ronek. En Vejledning til Udstopning af Fugle og Dyr skal nok ved Lejlighed blive meddelt.

Flere Brevskrivere meddeles, at Oktober Kvartal 1874 er udsolgt og ikke kan faas særskilt. Derimod kan hele andet Bind endnu faas samlet.

Palle Fl. takkes for tilsendte, som vil blive optaget ved Lejlighed.

H. F. takkes venligst for den gode Meddelelse.

H. K. M. i H. Navnene i den geografiske Gaade ere for vanskelige. Gaader, hvori der findes Navne, som man ikke tør forudsætte ere kjendte af Bladets Læsere, optages i Reglen ikke.

Hans Væver. Tak! men kan ikke bruges.

Marx. Oplysning om Limfarve skal snart komme.

Udgiveren boer paa Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Jernkræmmer Eg.

Stockholmsbillede af August Blanche.

Han kaldtes i Almindelighed „kongelig Hofjernkræmmer", eftersom han selv sagde, at han ønskede sig en saadan Titel paa Grund af, som han udtrykte sig, at „Hoffets og hele den fornemme Verdens Skjødehunde altid kjøbte deres Halsbaand i hans Bod".

Han var lille, trivelig og rødmusset, gik hele Dagen igjennem paa Beværtningssteder, fortærende hvert Sted blot en lille Pommeransnaps, som han skyllede ned med et Glas Tyndtøl, medens han altid gav „Tiltygget" (o: det man faar at bide paa til en Snaps, sædvanlig et Par Smaatvebakker), til sin tro Følgesvend, en lille fed og lavbenet Hund med forsølvet Halsbaand, hvorpaa der var graveret et Slags Vaaben, forestillende et Hundehus med en Mundkurv over, som blev baaren af tvende korsstillede Benknokler. Indskriften under dette Vaaben var: „Jeg er Jernkræmmer Egs Hund — hvis Hund er Du?"

En Gang var han stævnet op for Politiet, fordi han havde forsømt at kjøre Vand ved en Ildebrand.

„Er I Eg?" begyndte Politimesteren Forhøret.

„Nej", svarede Eg.

„Hvad for noget, I Fæhunde!" raabte Politimesteren, vendende sig til Politibetjentene; „har I nu igjen opkaldt en urigtig Person? Har I ikke kaldt Jernkræmmer Eg?"

„Jo, det er Hr. Eg", oplyste disse.

„Javist er jeg Hr. Eg", indrømmede Jernkræmmeren.

„Naa, hvorfor nægtede I det saa nys? I er jo Eg?"

„Nej, Eg er et Træ, men jeg er Jernkræmmer".

„Naa, I har jo en Hest?"

„Nej, det har jeg ikke".

„Har han ikke en Hest?" spurgte Politimesteren Betjentene.

„Jo vist har han det", vidnede disse.

„Nej, men jeg har en Hoppe", berigtigede Eg.

„Det kommer ud paa et", mente Politimesteren.

„Vist ikke", forklarede Eg, „thi i Følge Naturhistorien saa . . ."

„Ti, Herre!" befalede Politimesteren; „I ved, at I skal kjøre Vand ved Ildebrande".

„Skal **jeg** kjøre?"

„Ja, min Herre! og ræsoner ikke!"

„Nej, det er min Karl, som skal kjøre".

„Det er et og det samme!"

„Vist ikke", sagde Eg, „thi i Følge Tyendeloven saa . . ."

„Ti, min Herre! og hør efter!" skreg Politimesteren forbittret, „hvis I ikke ved næste Ildebrand ordentlig indfinder Jer med Hest og Vandtønde, saa skal **jeg**, saa sandt jeg lever, **hjælpe Jer**, jeg!"

„Takker ydmygst", yttrede Eg og traadte af.

Nogen Tid derefter indtraf en ny Ildebrand, og Eg blev igjen kort efter opkaldt for Politiet.

„Naa, nu har I jo igjen været paa Spil!" raabte Politimesteren ham i Møde.

„Jeg! Paa Spil? Hvor?" spurgte Eg.

„Ved Ildebranden, begriber I vel".

„Nej, for jeg var der slet ikke".

„Men det var dog strengeligen paalagt Eder at indfinde Jer med Hest og Vandtønde".

„Ja, det var saa".

„I trodser altsaa det kongelige Politis Paabud?"

„Nej, men hvis jeg ikke kom, saa lovede Hr. Politimesteren jo selv at **hjælpe** mig denne Gang".

„I bøder 38 Mk. Banko", dømte denne, gjørende kort Proces.

Eg fremtog en Seddel paa 10 Rd. Banko for strax at erlægge Bøden.

„Betal med lige Penge!" buldrede Politimesteren; „tror I, at her er et Vexelkontor?"

„Hvad der er for meget, giver jeg til **Fæhundene der**", forklarede Eg, pegende paa Politibetjentene.

„Min Herre!" raabte Politimesteren, udskjælder I Politiets Betjente midt i..."

„Jeg har ikke hørt noget andet Navn paa dem her", svarede Eg.

„Ud med Jer!" brølede Politiets Overhoved, og Eg blev fra den Dag af aldrig besværet af det kongelige Politi.

En Aften sad Eg i det inderste Værelse paa Værtshuset **Hamborgerbørs**. Som han allerbedst sad, røgende sin Pibe og nippende til sit sædvanlige Glas Tyndtøl, saa han flere Personer træde ind i Værelset og sætte sig omkring et større Bord midt paa Gulvet. Dernæst saa han dem fremtage Papir, Penne og Blæk, samt en af Herrerne sammenfolde Papir til en Protokol. Han opdagede strax, at det var et Fallitmøde eller Fordringsejere, som vare komne sammen for at raadslaa om Boets Anliggender og tage Beslutning om Skyldnernes Skæbne. Eg kjendte hverken Kreditorerne eller Skyldneren, en Skomager paa Norr-Malm, som naturligvis ikke var til Stede; men da han hørte, med hvilken Skaanselløshed den stakkels Skomager blev behandlet, deltog han i Forhandlingen, som om han ogsaa selv var Fordringsejer. Alle lod til at være af den Mening, at Skyldneren ikke burde nyde nogen Understøttelse af Boet, uagtet man ved det foreslaaede Salg af hans Værktøj vilde berøve ham Midlet til ved Arbejde at opholde Livet. Det var Urimeligheden af et saadant Forhold, som Eg tog sig den Frihed at paapege.

„Men", indvendte en af Kreditorerne, „Skyldneren er det mest uefterrettelige Bæst, man kan tænke sig, en doven Hund, som daarlig passede sin Bedrift, men gik og drev mindst den halve Dag".

„Gik og drev?" gjentog Eg, „det var fuldkommen i sin Orden. Naar en Skomager driver, mine Herrer, saa gjør han det for sit Haandværks Skyld — det er en Maade at prøve, hvad Foden taaler, og hvor Skoen trykker. Han skulde, hvis han hele Dagen sad stille paa sin Trefod, snart glemme, at Menneskets Fod har baade Vrist og Hæl, for ikke at tale om Tæerne, mine Herrer, disse følsomme Dele af Menneskekroppen, mine Herrer!... Jeg erklærer derfor paa det højtideligste, at den Skomager, som driver, eller, hvilket er det samme, under Gangen tramper sig selv paa Fødderne, han er en Martyr for sin Kunst, mine Herrer, han lever og virker for Verdens Lykke i Almindelighed og sine Kunders i Særdeleshed, og han fremmer Menneskehedens Fremskridt, Velfærd og Ære".

Kreditorerne, af hvilke de fleste vare Haandværkere og deriblandt et Par Skomagere, stirrede forbløffede paa Taleren. Der laa noget parlamentarisk, noget rigsdagsmæssigt i hans Foredrag, især i det ofte gjentagne: „Mine Herrer!" som unegtelig maatte gjøre Virkning.

„Men", udbrød en anden Kreditor, „det er egentlig ved sin naragtige Forfængelighed, at han har ruineret sig. Han havde næppe gjort sit Mesterstykke og svoret Borgereden, før han lod sig indskrive blandt Borgerskabets Kavalleri, lagde sig Uniform til og havde Part i en Hest sammen med en Skræder, som ogsaa har „slaaet Vanterne i Bordet" (o: har spillet Fallit). Han syntes, at Infanteriet var for simpelt; der er ingen Skam i denne Skomager".

„Mine Herrer!" tog Eg paa ny til Orde, „tillader mig at bemærke, at Skomageren, ligesom ogsaa Skræderen, just i Følge sit Fag er mere passende for Kavalleriet end de fleste andre Haandværkere. Lige fra de første Læreaar vænner han sig bestandig til at sidde i en foroverbøjet Stilling, aldeles i Overensstemmelse med den engelske Ridekunst; og der ligger desuden i selve Navnet **Spandrem** noget, som minder om Heste, mine Herrer! Anderledes med Kjøbmandens. Vant til at staa bag sin Disk og gaa frem og tilbage paa Børsen som en Forpost, eller springe ved Skibsbroen fra Tønde til Tønde som en Blænker fra Tue til Tue, er han kun egnet til Infanteritjenesten. Man dadler Skomageren og Skræderen, fordi de havde hver sin Part i en Hest eller hver sin Hestehalvdel; men jeg for min Del, mine Herrer, vilde ønske, at dette om Sparsommelighed og Samdrægtighed vidnende Exempel blev efterfulgt af vor kostbare Hestgarde, saa at man endelig en Dag fik den Glæde at se to Hestgardister paa **en** Hesteryg, hvilket vilde have en betydelig Lettelse i vore Skatter til Følge. Ja, mine Herrer, det er just disse Skatter, som tære paa Haandværkerens Velstand, bringe ham til Ruin, til Tiggerstaven. Derfor, naar jeg hører, at en hæderlig Haandværker har „slaaet Vanterne i Bordet", saa spørger jeg mig selv: „Hvor i Himlens Navn har han faaet Penge fra til Vanterne?"

Dette sidste battede især og lønnedes med de Tilstedeværendes store Bifald, og hvordan der end drøftedes i samme Retning, saa kom Skyldneren til Slutning ikke blot til at beholde alt sit Værktøj, men ogsaa nogle Kroner daglig til Underhold. Protokollen, hvori denne Vedtagelse nøjagtig blev indført, blev oplæst, tiltraadt og underskreven af alle Kreditorerne ved det store Bord, hvorefter Notarius rakte Protokollen til Jernkræmmer Eg.

„Med største Fornøjelse skulde ogsaa jeg skrive under", forklarede denne; „men eftersom jeg ikke er Kreditor i dette Bo, saa er mit Navn fuldkommen overflødigt".

„Hvad! Herren er ikke Kreditor!" raabte de rette Kreditorer i Munden paa hverandre, rejsende sig fra Bordet, „Herren er ikke Kreditor, og giver sig endda til at deltage i Raadslagningen, samt oven i Kjøbet at foreslaa Beslutningen. Er han gal! Hvad skal dette betyde, naar han jo ikke har for to Skilling med Boet at gjøre!"

„Det kunde være muligt, at den stakkels Skomager

har kjøbt et halvt Dusin Støvlesinker af mig paa Kredit"; mente Eg, „men det tænker jeg slet ikke en Gang paa at undersøge. Jeg solgte en Gang hele 12 Stifter til en Præst og krævede ham aldrig for dem. Nu god Nat, mine Herrer, og angrer aldrig en god Gjerning,

Thi hvad paa Jorden Du mister,
Du syvfold faar i Himlen igjen!"

Derefter gik han, fulgt af de Tilbageblivendes højrøstede Misnøje, hvilket beviste, hvor lidet de følte sig husvalede af Skriftens Ord, og at de langt hellere havde ladet sig nøje med 7 Procents Udbytte i denne Verden. Kreditorernes Beslutning kunde imidlertid ikke ændres, og Skyldnerens Overraskelse blev naturligvis glædeligere end deres.

Disse og lignende Historier havde man i Mængde at berette om den lystige Jernkræmmer. Nogle Aar senere forkølede han sig ved en Vens Jordfæstelse og paadrog sig derved en ulægelig Sygdom.

„Aldrig mere skal jeg gaa til nogens Jordfæstelse, ej en Gang til min egen", yttrede han og begyndte at ordne sine Sager, som om han havde udregnet Tiden for sin dødelige Afgang. Han bortsolgte sit Varelager, betalte sin Gjæld og bestemte Overskuddet til visse Øjemed, blandt andet til hans gamle Husholderske og hans tro Hund, paa Vilkaar, at de skulde „passe hinanden til deres Dødsdag". Dernæst forordnede han, at der paa hans Dødsdag skulde uddeles en Portion Kjødsuppe til hvert Fattiglem og 2 Skpr. Havre til hver Hyrekuskehest i Hovedstaden, som de mest beklagelsesværdige Væsener i Verden.

Da han laa paa sit Yderste, hørte han med sædvanlig Godmodighed paa de Prækener, som hans Husholderske, en ivrig „Læserske", uophørlig foredrog for ham.

„Gud lade alt gaa vel for Herren!" sagde hun en Dag; „men Herren kunde nok have gjort lidt mere for mig og mindre for Hunden og Hyrekuskehestene. Jeg burde ikke tale om det, men endnu i Aftes saa jeg, hvorledes Herren og den Onde klatrede omkring en stor Ildgaffel. Gud forlade imidlertid Herren hans Synder, ligesom han for længe siden har forladt mig mine, og Gud lade..."

„Se saa, skab Dig nu inte, Lotta!" faldt Jernkræmmeren hende i Talen og døde.

Ogsaa en Rytter.

Det var nede i Afrika. Sam, der var et helt civiliseret Menneske af en sort Kavaler at være, traadte ud af sit Telt med et bredt Smil paa sit sorte, godmodige Fjæs og gav sig paa Vej hen til sin Herres Telt, der laa midt i den lille Lejr. Af og til standsede han, trak en trekantet Stump Spejlglas op af Lommen og forsøgte at se sin egen elskværdige Person deri, hvad der dog kun kunde ske stykkevis, eftersom Spejlstumpen var meget lille. Han var øjensynlig overordentlig tilfreds med sig selv, som han gik der, iført sin hvide Lærredsdragt og med en gammel sort Filthat, der spillede stærkt i det rustfarvede, paa sit krusede Uldhaar, og hver Gang et bekjendt, sort Ansigt kom frem i Teltaabningerne og hilste ham med et fornøjet Grin, slog Sam nedladende ud med Haanden til Gjenhilsen og knejsede med Nakken. En lille Negerdreng, der gik omkring i den Dragt, som fordum brugtes i Paradiset, standsede og saa beundrende paa ham.

„Sam meget fin," sagde han ærbødig. „Sam meget fornem Massa."

Sam undersøgte sine Lommer for at finde et eller andet, hvormed han kunde belønne denne fine Kompliment, og da han fik fat paa en Stump Skraatobak, bed han en Ende af og rakte den med beskyttende Venlighed til Drengen, som strax lod den forsvinde bag sine hvide Tænder. Sam gik videre og naaede snart den hvide Herres Telt, hvorfra han kort efter kom tilbage med et Ansigt, der om muligt var endnu mere straalende end det, hvormed han var gaaet derind. Derpaa begav han sig bort fra Lejren; men næppe var han kommen hundrede Skridt bort, før et midaldrende Negerfruentimmer, hvis Legemsformer uden synderlig Skade for hendes Skjønhed godt kunde have afgivet et Par Lispund Fyldighed, kom løbende ud af hans Telt og truede efter ham med en knyttet Haand, medens hun skreg:

„Sam meget elendig Usling! Sam gaa til Umbiso og sledske for Pigerne og lade Kone blive hjemme. Men mig sige det altsammen til Massa. Ptøj! Saadan Laps! Meget elendig Karl!"

Sam var et Øjeblik standset ganske forskrækket ved saa uformodentlig at se sine Planer afslørede af hans Ægtefælle; men snart efter fattede han sig igjen og svarede med ophøjet Foragt, medens han fornemt satte den ene Haand i Siden:

„Sam gaa til Umbiso, meget vel! Har Sam ikke Lov dertil? Kone blive hjemme; meget vel, Kone gammel og meget fed. Hun passe Huset, mens Sam besøge Umbiso. Umbiso-Piger meget smukke, danse meget smukt. Sams Kone ikke danse, hun altfor fed."

Og uden at værdige sin vrede Ægtefælle flere Ord fortsatte han sin Vej hen mod den nærmeste Negerby, hvor han agtede at forbavse de Indfødte ved sin kavalermæssige Optræden. Men det skulde nu alt sammen gaa ganske anderledes, end han havde tænkt sig.

Sletten hvor igjennem hans Vej gik, var en af de smukkeste, man kan tænke sig. Hist og her stod der Grupper af høje, slanke Palmer, omgivne af lavt, mørkegrønt Krat. Flodens sølvblanke Vande snode sig hen gjennem Sletten, og hin Sides denne hævede Bjergene deres Toppe højt op mod den klare, blaa Himmel. Sam tænkte dog langt fra paa at beundre

de smukke Naturomgivelser, han var altfor optagen af Tanken om, hvorledes han vilde gjøre Lykke hos Umbisos's unge Skjønheder, naar de saa ham i al hans Stads. Stadsen selv generede ham forøvrigt en hel Del, navnlig klemte de tyksaalede Støvler hans Fødder ubarmhjertigt; men Sam havde heller ladet al Huden gnave af sig, end han havde undværet dette Klædningsstykke. Endelig kunde han ikke længer udholde Pinen, som de af Solen gjennemglødede Støvler voldte ham, og han styrede derfor Kursen hen til et i Nærheden af Floden liggende sumpigt Krat for i dets Skygge at unde sine smertefulde Fødder en kort Hvile. Han gik nogle Skridt ind mellem Buskadset, men blev derpaa pludselig staaende som naglet til Pletten, da han fik Øje paa et uhyre Næshorn, der laa udstrakt paa Jorden. En Blodpøl ved Siden af Dyret og dettes fuldstændige Ubevægelighed beroligede ham dog snart; han sluttede, at det, truffet af en Jægers Kugle, havde søgt ind i Krattet for at dø i Fred.

Et Øjeblik blev han staaende stille for at iagttage Dyret; men derpaa for en lys Tanke igjennem hans sorte Hoved og bragde ham til at gjøre et Hop i Vejret af Fornøjelse. Hvad om han fortalte i Umbiso, at han havde dræbt det store Dyr, som alle hans Landsmænd ellers skjalv for at binde an med? Det vilde aabenbart give ham stort Ry hos hele Byens



En slem Ridetur.

kvindelige Befolkning, naar de hørte, at han var saadan en vældig Jæger. Og hvis han nu oven i Kjøbet strax kunde bringe et af dets to Horn med sig til et Tegn paa, at det var sandt, hvad han fortalte! Naa, man vilde ordentlig gjøre store Øjne i Byen!

Han trak sin Lommekniv frem og krøb op paa Dyrets Hals for lettere at kunde faa fat i Hornet, derpaa gav han sig til at file løs paa den haarde Hud, som omgav det ved Roden. Han opdagede imidlertid snart, at det vilde være et forgjæves Arbejde; thi Huden var haard som Saalelæder, og han kunde ligesaa godt have tænkt paa at løfte en Klippe som at rykke Hornet løs med sine bare Hænder. Han saa sig raadvild om efter en eller anden Gjenstand, der kunde hjælpe ham til at slaa det af Næsen paa Uhyret; men i det samme udstødte han et Brøl af Forfærdelse og klamrede sig med begge Hænder fast til Hornet; thi den vældige Kjødmasse rejste sig pludselig op under ham, udstødende en forbitret Grynten, og før Sam fik Tid til at overveje, hvad han skulde gjøre for at redde sig, fandt han sig selv ridende paa Næshornet, medens dette i en plump Galop styrtede ud fra Krattet og jog hen over Sletten.

Inde i Lejren foregik der samtidig en meget livlig Scene. Sams Kone var, plaget af en rasende Skinsyge, ilet hen til den hvide Massa's Telt og havde

i en hylende Opsang underrettet ham og hele Lejren om, hvilken „meget stor Usling og Skurk" hendes Mand var, og hun bad derfor indstændig Massa om, at Sam maatte blive ordentlig straffet, naar han var vendt tilbage fra Umbiso. Hun vilde spørge dem alle sammen, om Sam vel havde Lov til at løbe efter Umbiso-Pigerne, da han dog havde en kjøn, ung Kone hjemme, der elskede ham trods alle hans Lapserier og Skarnsstreger! Hun vilde spørge dem, om Sam ikke fortjente at piskes for saadan en skamløs Opførsel! Og midt under alle sine Spørgsmaal satte hun sig ned paa Jorden og strøede i sort Fortvivlelse Sand paa sit Hoved uden at agte paa alle de lystige Ansigter, der omgav hende.

Da lød der med et et forbavset Udraab, og alle skyndte sig til Udkanten af Lejren, hvor der i nogen Afstand saaes et forunderligt Syn. Hen over Sletten galopperede der et kæmpemæssigt Næshorn i en saadan Fart, at der rejste sig tykke Støvskyer rundt om det, og paa Halsen af Dyret sad der et Menneske, som med Fortvivlelsens hele Kraft klamrede sig fast til dets bageste Horn.

„Sam! Sam!" raabte alle. „Massa, Sam rider paa Næshorn!"

Men før deres Herre var kommen til Stedet, hvorfra Synet kunde ses, var Næshornet allerede forsvundet mellem Buskene i en nærliggende lille Kratskov, og da det et Øjeblik efter kom ud paa den anden Side, var der ikke længer nogen Rytter at opdage. Det forsatte sin vilde Fart over Sletten og var snart ude af Syne.

„O, Massa," skreg hans Kone og vred sine tykke Hænder, „Næshorn rent splittet Sam ad. Sam meget god Mand, meget fin Mand! Mig meget ulykkelig Kone, meget grumme ulykkelig!"

Saaledes klagende løb hun med de andre hen imod den lille Kratskov; men de vare endnu ikke naaede Halvvejen dertil, da Sam kom haltende ud fra Buskene og ilede dem i Møde, saa hurtigt hans Ben kunde bære ham. Den fine Sam var næsten ikke til at gjenkjende, hans Klæder vare sorte af Dynd og hang i Pjalter om hans Lemmer, og af hans Hat fandtes der ikke Spor tilbage. Hans krusede Haar stod som Børster om hans Hoved, og hans Ansigt havde den askegraa Farve, som kun Skrækken kan give et sort Ansigt. Da han fandt sig i Sikkerhed mellem sine Kammerater, kom han snart til sig selv igjen og fortalte nu vidtløftig, hvad der var hændet ham.

„Ja," sagde hans Kone, da hans Ordstrøm endelig standsede af Mangel paa Vejr, „nu Sam rigtig nok pæn, hvad? Nu Sam gjøre Lykke hos Umbiso-Piger, hvad? Nu Sam altfor fin til gammel, fed Kone, hvad? Ptøj!"

Og under Tilskuernes lydelige Munterhed tog hun den uheldige Rytter i Nakken og trak ham hjem med sig for at underkaste ham en Storvask.

Em. H.

Parti af en Kulsvieregn.



Parti af en Kulsvieregn.

Har Du, kjære Læser, nogensinde været i Nordsjællands herlige Bøgeskove? vandret under de ranke, kølige Bøge paa en klar Foraarsmorgen i den dybe Ro, som kun afbrydes af Fuglenes Kvidren og Løvets sagte Susen, i den friske Luft duftende af Bukkar og Konvaller, da har Du ogsaa følt den stille Glæde og inderlige Velvære, man er gjennemtrængt af, og det er med en Gjenklang af de samme Følelser, at man efter lang Tids Forløb atter i Fantasien udmaler sig de herlige Partier, man en Gang glædede sig over.

Har Du Lyst til at gjøre en saadan Morgenvandring med? Nuvel! Jeg vil forsøge, om nogle raske Sving af den lille spidse Tryllestav, jeg holder i Haanden, kan føre Dig med mig paa den ønskede Tur. Vi befinde os nu i den nordlige Del af Skovens Udkant paa en fri Plads, som strækker sig dybt ind i Skoven. Engen danner et herligt grønt, gul- og hvidspættet Tæppe, hvorpaa Duggen endnu hviler saa kølig og frisk, og langt nede græsse enkelte Dyr i den friske Morgenstund. Til Venstre ser Du en tarvelig Kulsvierhytte, støttende sig op til Skovkanten, med 2 rygende Kulmiler foran, to Vulkaner i det Smaa. En gammel Kulsvier ligger i Græsset og blunder søvnig efter Nattevagten, medens to unge, maaske hans Sønner, passe de rygende Miler, samtidig med at de hjælpe en Kone og nogle Børn at tømme en udbrændt Mile,

De ligne Negere, saa sorte ere de af at komme Kullene i de sorte lasede Sække og læsse dem paa Pindevognen. To Heste og nogle Køer blive just flyttede af en Dreng, og Lyden af Kølleslagene og hans barnlige Sang gjentager sig klart over til os som Ekko fra den modsatte Skovside, saa at Dyrene forskrækkede springe ind blandt Buskene med lette Spring. Hør, hvor Frøerne kvække, Fuglene kvidre, og Alt aander Livsglæde trindt omkring os; vort Bryst er saa let; det er, som kunde vi hæve os op i den blaa Luft, højt over Bøgens lyse Kroner og synge omkap med Lærken til hans Pris, som gav os al denne Glæde.

Breve til en Bondekarl.

Vesterskerninge den 1ste November 1875.

Kjære Hans!

Tak for Brevet, underskrevet med Dit fulde Navn. Jeg ser deraf, at Du har baade indtaget og fordøjet den lille Forfriskning, jeg sendte Dig, og Du har Lyst til mere af den Slags. Ja, nu gaar jo de lange Vinteraftener ind; det er en stor Fritid for Bønderkarlene. Dersom den var samlet, saa vilde den omtrent udgjøre en hel Maaned, udgjørende 30 Døgn. Og Du skriver, at Du vil ikke mere bruge Din Vinterfrihed til at spille Kort, men til at læse og skrive. Nu vel; kjære Hans, det bliver vi ikke uenige om. Vor Levetid er for meget værd til, at vi skulde øde saa stor en Del af den hver Vinter. Men om Du kan holde ud at læse og skrive, saadan en hel Aften, det vil jeg give Dig at overveje. Det er vel nok den aandrigste Maade som Du kan bruge Tiden paa, men Du havde maaske nok bedre af at stikke noget Haandarbejde ind imellem. Der er jo saa mange Smaating nuomstunder, som man kan faa at pille med. Men „det entreserer mig saa meget at læse", skriver Du. Det interesserer mig ogsaa i høj Grad at se, hvor galt Du staver fremmede Ord, baade Du og andre Bønderfolk. Det er næsten en hel Fornøjelse for mig at høre, hvor galt jævne danske Folk udtaler og bruger de fremmede Ord. Jeg er ikke langt fra at velsigne deres dejlige tykke danske Tunge, der saa let kan radbrække latinske, franske og tyske Ord. Ved Du hvorfor, Hans? For disse Ord fortjener det ikke bedre. Vel er Radbrækningen en haard Straf, men hvad vil de saa herinde, disse fremmede Snyltegjæster, som røver os Ordet af Munden, det Hjerte- og Malmsprog, som Moder har sunget for vor Vugge. Naa, lad os slaa lidt koldt Vand i Blodet, det er nok vor egen eller da vore Fædres Skyld, at disse fremmede Ord er komne her ind; men vi kommer nok selv til at sørge for, at de bliver drevne ud, nu vi har set, hvad Skade de gjør. Enten maa de drives ud, eller hakkes til Plukfisk, saadan som Du og mange andre gjør. Jeg skal sige Dig en Grund til, hvorfor jeg er glad, naar jeg hører Bønderfolk mishandler fremmede Ord. For saa vil der dog en Gang tidlig eller sent, blive leet eller gjort Nar ad disse Folk, saa at de kan faa at vide, hvor taabeligt de taler. Hvis Almuesfolk ikke havde haft denne Mund, som er saa dejlig simpel til at sige fremmede Ord, saa havde de kanske nu talt et Sprog ligesaa spækket med Fransk og Latin som det, Holberg skriver. Men netop fordi de altid har behandlet fremmede Ord paa denne sønderhakkende Maade, netop derfor har disse Ord ikke faaet videre Magt iblandt dem. Naar jeg hører ulærte Folk udtale de fremmede Ord, nøjagtig som de skal siges, da gjør det mig derimod ondt at høre dem — eller at læse dem, naar de skrives. (Det var altsaa heldigt, at Du stavede dem galt). Og nu skal jeg sige Grunden dertil. De, som forstaar at bruge udanske Ord saa rigtigt, de er, saa at sige, uhelbredelige, for hvem kan vel rette paa dem eller gjøre Nar ad dem, naar de taler rigtigt, saaledes som deres Hensigt er at tale! Hvor mange vilde vel holde et Foredrag for disse Mennesker for at overtyde dem om, at det er altid urigtigt at bruge udenlandske Ord, hvor vi kan nøjes med danske, om at det passer lige saa daarligt at flette fremmede Ord ind i sin Tale, som det passer for Kragen at pynte sig med Paafuglefjer.

Nu er der imidlertid noget at lægge Mærke til, Hans. Det Sprog, som Folk er opdragne i, eller som de uafvidende har vænnet sig til, det maa man holde dem til Gode. Naar jeg altsaa hører Folk bruge fremmede Ord, ganske troskyldig, uden selv at vide det, lige meget enten de bruger dem galt eller rigtig, saa kan jeg tage mig det mere let og hverken blive videre glad eller bedrøvet derover. Men naar jeg hører, at de af Vigtighed og Storhed slaar om sig, med Fransk eller Latin, da er det rigtig nok Tilfældet, at jeg ler indvendig, naar de siger det galt, og sukker indvendig, naar de siger det rigtig. At sige dem Sandheden paa godt Dansk, det havde jeg dog mest Lyst til, men det er nu kun Dig, ja, nogle Stykker til, som kan finde sig deri. Alle vi, som Bønderne kalder for lærde Folk (Du tror vist, jeg er en meget lærd Mand, Hans! nu maa jeg le indvendig igjen) altsaa vi „lærde Folk", vi har jo en daglig Færdighed i at udtale og bruge fremmede Ord, de gaar jo omtrent lige saa let for os som de danske; og der er maaske mange, som misunder os denne Kunst, men Du kan tro, vi har ikke faaet den for ingen Ting. Vort jævne naturlige Modersmaal, det som aller dejligst, aller sikrest vandrer fra Favn til Favn: vort rette Hjertesprog, det har vi givet hen for det kunstige Sprog, med de fremmede Ord og de fremmede Vendinger. Naar vi skal skrive eller tale, vi, som har indset dette, og vi gjerne vilde gjøre det saa hjærtelig og naturlig, som muligt, saa forsikrer jeg Dig for, Hans, at vi maa bryde vore stakkels Hoveder, som om vi skulde udtrykke os i et fremmed Sprog — men saa er det vor Moders jævne Mund, som er bleven os fremmed. Ethvert enfoldigt

Barn vilde komme lettere fra det. — Naa, saa er der vel ikke saa megen Grund til at misunde os Stadsen, naar vi har kjøbt den saa dyrt og saa endda ikke vil bruge den. Alt det fremmede Væsen her til Lands, jeg mener det Slags, som ikke kan, ligesom fordøjes af os og blive til vort Kjød og Blod, det er ligesom en fremmed Klædedragt, man er kommen i ved en Fejltagelse, en Dragt, der ikke passer eller klæder os. Naa, tage fejl, det kan jo enhver, men dersom nu en Mand vilde blive ved at gaa i saadan en fremmed og upassende Dragt, skjønt han vidste det, saa vilde han jo blive til Latter og han kunde jo heller ikke foretage sig noget ordentligt i de Klæder, som ikke passede. Derfor maa vi af med alt det fremmede, Stykke for Stykke, saa snart som det kan lade sig gjøre, og dernæst maa vi iføre os vor egen gode hjemmegjorte Dragt, den har ingen Lov til at le ad, og det er en, vi kan have Gavn af. Men skulde der være et Stykke af vor egen Dragt, som ikke vi kan finde i en Fart, ja, saa maa vi da beholde det tilsvarende fremmede Stykke saa længe; det er da bedre end at være helt blottede.

Men ser Du, Hans, hele denne Historie med at klæde sig om, den tager vi med Ro, efter den gamle danske Skik, ikke noget overdrevent Hastværk eller Jaskværk! Vi skal først have en god Oplysning om, hvad der er fremmed og hvad der er vort eget og saa gaar Omklædningen for sig, ganske sindigt, Stykke for Stykke, efterhaands som vi faa det at vide.

Naa Farvel, min kjære Hans! Det skulde „entresere“, om Du i Dit næste Brev kom til at bruge et andet fremmed Ord, for saa fik jeg Lejlighed til at holde en lignende Prædiken for Dig. Det er saa rart, naar man tør tale rent ud, og det tør jeg vel nok, for Du ved jo, at jeg i mange Aar har været baade Hans's og Jens's og Karens og Marens oprigtige Ven

Anton Nielsen.

Planternes lange Livsvarighed.

Efter flere Forfattere ved E. Toepfer.

Dyrenes Liv er kun kort og flygtigt i Sammenligning med mange Planters. Medens det saaledes hører til Sjældenhederne, at et Dyr opnaar en Alder af henved 100 Aar, er denne Alder langt fra sjælden hos de træagtige Planter, ja mange af disse kunne endog blive langt ældre. Vi ville her gjøre Læserne bekjendte med nogle af disse Veteraner i Planteriget og begynde med det almindelige Skovtræ hos os, nemlig Bøgen. Dette Træ opnaar en Alder af 300 Aar, men i denne Alder begynder det at blive affældigt, og i Reglen bliver det ikke ældre. Dette er jo ogsaa en ganske kløkkelig Alder, men den er dog kun ringe i Sammenligning med Egens. I en Alder af 300 Aar er Egen endnu i sine bedste Aar, og den kan blive langt ældre. I næsten alle Evropas Skovlande kan man finde Ege paa 800 Aar, ja man kjender adskillige, der endog ere over 1000 Aar gamle. Uagtet vort Fædreland jo nu er langt mere fattigt paa Ege, end det tidligere har været, have vi dog endnu ikke faa gamle, saa kaldte Kæmpeege, som Botanikeren Vaupell omtaler i sit læseværdige Værk om de danske Skove, idet han tillige nævner deres Voxested. Efter denne Kilde ville vi her omtale nogle af de ældre og mærkeligste Ege, nemlig Kæmpeegen, Storegen og Snoegen, der alle findes i Elleskoven ved Jægerspris, samt den bekjendte Niels Ebbesens Eg i Jylland. Kongeegen har i Brysthøjde et Omfang af 42 Fod, men af dette mægtige Træ er der nu kun en Skal tilbage, som ikke en Gang er sammenhængende, men opløst i tre Stykker, der sammenholdes ved Jernstænger. Rummet er derfor saa stort, at tre Ryttere der kunne faa Plads. Vedstykkerne ere saavel paa den indvendige, som paa den udvendige Side overgroede med Bark. Træet er dog levende og har talrige løvbærende Grene. Dets Alder er over 1000 Aar. Storkeegen, saaledes kaldt, fordi en Stork har haft sin Rede i det, har i Brysthøjde et Omfang af 36 Fod, der i en Højde af 24 Fod kun er aftaget med 4 Fod. Flere af dens mægtige Grene, der staa i en vandret Stilling, ere bevarede, ligesom Træet endnu har et livskraftigt Udseende. Dets Vedmasse er efter Skjøn 20 Favne. Snoegen har dette Navn, fordi det ser ud, som om de Fibrer, der fra Genene fortsætte sig ned i Stammen og danne den ydre Del deraf, ere snoede omkring Stammens Axe. Den har i Brysthøjde et Omfang af 26 Fod, der endnu i 16 Fods Højde ikke er aftaget synderlig og er taxeret til 16 Favne; den grønnes kun med enkelte Grene i Toppen. Niels Ebbesens Eg findes i Gyllingnæs Skov i Jylland og skal efter et gammelt Sagn, for hvis Paalidelighed vi ikke tør indestaa, være ympet af Niels Ebbesen selv. Den er kun 18 Fod i Omfang, og Kronens Omfang er omtrent 170 Fod. Træets Højde er 70 Fod. I de fleste Lande her i Evropa findes nu kun faa gamle Ege tilbage, og England er omtrent det eneste Land, der freder om sine gamle Ege, af hvilke over 60 ere omtalte og beskrevne i et engelsk Værk, og af disse ere de fleste over 30, enkelte endog henved 50 Fod i Omfang. I England fandtes der endnu 1829 i Skoven ved Windsor et Egetræ, der var Wilhelm Erobrerens Yndlingstræ, og som nu maa være over 1000 Aar gammelt. Det er hult, og inden i det kunne 20 Personer magelig staa og 10—12 sidde ned om et Middagsbord. Cowthorpe Egen i England fortjener ogsaa at nævnes paa Grund af sin uhyre Størrelse. Den var 80 Fod høj med 32 Fod lange Grene og ved Jorden 78 Fod i Omfang. Dens Hulhed kunde rumme 120 Personer. Dette uhyre Træ faldt under en stærk Storm 1820. Den største og ældste Eg her i Evropa findes dog ikke i England, men i Frankrig i Departementet Charente inférieure. Den er 60 Fod høj og har ved Jorden et Omfang af 86 Fod. I den hule

Del af Stammen er der indrettet et Værelse, som er 10—12 Fod bredt og 9 Fod højt. Da et Vindue bringer Lys til Væggene, ere disse dækkede med Lavarter og Bregner. Efter et Vedstykke, som man udskar over Døren, og hvori man talte over 200 Aarringe, regnes Træets Alder til imellem 1800 og 2000 Aar. Stammen af dette mærkelige Træ findes afbildet paa hosstaaende Billede, efter Industritidenden, som vi henlede Læsernes Opmærksomhed paa. I Normandiet i Frankrig findes endnu en anden ældgammel og mærkelig Eg. Det er Egekapellet i Allouville, i hvilket der findes et Altar for den hellige Jomfru, og hvor der paa visse Dage holdes Gudstjeneste. Oven over den til Kapel nyttede Hulhed i Træet er der indrettet et Sovekammer med en Seng, til hvilket man kommer op ad en udvendig Trappe. Lindetræet kan ogsaa opnaa en temmelig høj Alder, nemlig 1000 Aar, og Granen bliver omtrent 1200 Aar gammel. I England har man Taxtræer, der ere 3000 Aar gamle. I de varme Lande findes der dog Træer, der kunne opnaa en endnu højere Alder. Læserne kjende saaledes uden Tvivl af Navn Cedertræerne fra Libanon i Lilleasien, som Kong Salomon brugte ved Opførelsen af sit navnkundige Tempel i Jerusalem. Disse stolte og smukke Træer kunne blive over 3000 Aar gamle. Naturforskeren Adanson fandt ved et Tilfælde i det indre af et Boababstræs Stamme en Indskrift, som var bleven anbragt af Englændere 300 Aar tidligere. Indskriften var dækket med 300 Aarringe, der altsaa viste, hvor meget Træet var voxet siden den Tid. Ved at gaa ud herfra og ved dermed at sammenligne Stammernes Gjennemsnit paa flere af disse omfangsrige Træer, kom Adanson til den Slutning, at de største af disse Urbeboere af de afrikanske Skove maatte være i det mindste 5000 Aar gamle. I Mellemamerika, paa Vejen fra Veracruz til Mexico, findes en Cypresse, som er mærkelig, fordi den har givet Opdageren af dette Land, Fernando Cortez's hele Hær Ly under sin mægtige Krone. Denne Stamme er 117 Fod i Omfang, og Naturforskerne ere komne til den Slutning, at dette Træ maa være over 6000 Aar gammelt. Drageblodstræet paa Teneriffa er mærkværdigt, saavel for sit sælsomme Udseende, som for sit Omfang og sin høje Alder. I gamle Sagn paa Øen siges der, at dette mærkelige Træ blev tilbedt af Guancherne, Øens oprindelige Beboere. Der fortælles, at man i det 15de Hundredaar holdt Messe i det indre af Træets Stamme, og denne Meddelelse stadfæstedes for ikke ret længe siden ved et lille Altar, af hvilket man saa Spor derinde. Dette Træ voxer saa langsomt, at der ikke kan mærkes nogen kjendelig Tiltagen i dets Omfang, naar det maales efter en lang Række Aar. Det blev nøjagtig maalt i Aaret 1402 af en Naturforsker, da Øen blev opdaget, og fra hin Tid til vore Dage, altsaa i over 470 Aar, er Træet ikke tiltaget i Tykkelse. Da den udmærkede tyske Naturforsker Humboldt i 1799 var paa Øen, maalte han Træet lidt oven for Jorden og fandt, at det var 74 Fod i Omfang. Man sætter dets Alder til 5000 Aar.

Til Slutning ville vi endnu kun nævne Kæmpen blandt alle Træerne, den saakaldte Kæmpefyr (Vellingtonia gigantea) i Kalifornien, der kan blive 320 Fod høj og opnaa et Omfang af 110 Fod samt en Alder af 3000 Aar. Stammen af en af disse Kæmper blev for en Del Aar siden ført til Krystalpaladset i Sydenham i London, til hvis største Mærkeligheder den henregnes. Den er 120 Fod høj og har ved Jorden et Gjennemsnit af 30 Fod. I San Francisco satte man endog for nogle Aar siden et Fortepiano ind i Stammen af en dertil ført Kæmpefyr og holdt et Bal derinde for over 20 Personer.

Opløsning paa den firkantede Nød i Nr. 3:

K N A P.
N I B E.
A B E L.
P E L S.

Brevvexling.

M. P. De to bibelske Billeder, som fulgte med Nr. 8, skulde ikke gjøre det ud for Fjerdingaarsbillede, men var et særligt frit Tillæg. Billedet Niels Ebbesen og Svend Trøst kan ventes med næste Nr.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Udgivet af N. C. Rom.

3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 11. Søndagen d. 12. December. 1875.

Niels Ebbesen og Svend Trost.

Af Zakarias Nielsen.

Hvor fnyste de Tyske i Randers By!
De larmed og banded i aarle Gry,
af Had og Hævnlyst berufte.
„Vor Høvding er falden paa Snigmordervis
Fald an! — Disse Stimænd fra Nørringris
skal snart ligge kolde og knuste!"

Men Ridder Hr. Niels med sin Fylking tro
vandt kæmpende frem til Randers Bro
og over dens Planker hasted.
Hvad nu? — Da lyder et Brag, og højt
over Aaens Brink staar Vandets Sprøjt:
— der ligger Broen afkastet!

I Sadlen sad Niels i samme Minut,
da sprang ham imod en sveddryppende Gut,
helt mandig, trods Hjertets Banken.
Hans Øjne lyste med Stoltheds Skrift:
„Se, Morbro'er — dette var min Bedrift,
mig var det, der løsnede Planken".

Ham var det: Svend Trost! Ej løj hans Navn:
han vidste Raad til sin Herres Gavn,
da Fjenden hans Liv vilde kræve.
— Nu fatted man først, hvi han Orlov tog,
da nys de alle til Randers drog
at gjæste den kullede Greve.

Det var et Lynblik, en Tanke lys
og ej et Fejghedens Gys, der nys
hans Tøven ved Broen voldte.
Mens Greven ved Ebbesens Dødsdom gøs,
Svend Trost laa paa Broen og hamrede løs
og løsnede Nagler og Bolte.

Hurra! de var frelst nu af Tyskernes Klør!
Nu regned de ej ham i Rang, som før,
med Drenge og kamprædde Daarer.
Tavs rakte Hr. Niels til Tak sin Haand,
— jeg tænker, det Haandtryk har fyldt en Aand
med Fryd og to Øjne med Taarer!

Bort med sin Skare Niels Ebbesen red,
mens hist fra Aaens modsatte Bred
lød Hovslag og Vaabenklirren.
Man voved dog over Brinken sig ej,
men kunde kun følge de Djærve paa Vej
med Hævnraab og afmægtig Stirren.

Gid Kraften, der svulmed i Ebbesens Daad,
og Snillet, der spilled i Ynglingens Raad,
maa voxe fra Minde til Handling.
Gid de maa forenes i ærlig Færd
og bringe vort Land et Atterdags-Skær
med Morgengryets Forvandling!

Benraden.

En Historie fra gammel Tid, fortalt af Emanuel Henningsen.

Paa Borgen er der stille,
Saa fredeligt og tyst,
Der sidder liden Inga
Med Længsel i sit Bryst;
Hun spejder hen ad Skovens
Den bugtede Vej:
„Naar kommer Junker Ove
Og bejler til mig?"

Fra Skovens Hang sig hæver
Et gjækkende Kuk—kuk,
Med Droslens søde Fløjten
Og Nattergalens Kluk;
Men dybest inde lyder
Et glammende Vov—vov
Og saa en dæmpet Dundren
Af en springende Hov.

Da smiler liden Inga,
Da blusser hendes Kind,
Med bankende Hjærte
Hun skynder sig ind,
Og listig hun sig dølger
Bag Vindvet i Skjul,
Mens ind paa Borgen rider
Den unge Ove Juel.

Paa Trappen staar Hr. Preben
Og nikker og ler:
„Det var dog vel, at en Gang
Igjen man Dig ser!
Hej, Jøns, sæt Junkrens Ganger
Ind ved det svarte Føl!
Du, Tønnes, kan os bringe
En Kande gammelt Øl".

Saa førte snelt han Ove
Til Borgens store Sal;
Den var i Sommertiden
Saa skyggefuld og sval.
I Krogen hist bag Døren
Stod op ad Væggen ret
Et sælsomt Stykke Møbel:
Et gammelt Skelet.

Paa tørre, brune Knokler
Laa Støvet tykt i Lag
Og Edderkoppen spinder
Sin Væv der i Mag.
Hvor tidt end Ternen nærmed
Med Støvekost sig kjækt,
Hver Gang hun fik for Raden
En underlig Respekt

Og lod den staa i Stilhed,
Til Prebens store Harm,
Tilstøvet og omspunden,
Halv skjult bag Dørens Karm.
Kun ene Preben mente,
Den prydede hans Væg;
Han syntes, at den gav ham
Et eget Lærdoms Præg.

Snart bænket hist ved Bordet,
Med de skummende Krus,
Han bød sin unge Grande
Velkommen i Hus,
Saa tømte han til Bunden
Sin kjære Yndlingsdrik
Og kasted om til Raden
Et kjærtegnende Blik.

„Naa, Junker" — saa han talte —
„Hvad nyt fra Vidskjølgaard?
Det er saa grumme sjelden,
Man Tidender faar.
Sig, skal Dit Fædreeje
Saa under Hamrens Slag?
Hvad heller har Du mægtet
At klare den Sag?"

„Ak ja, Din stakkels Fader
Han var en prægtig Mand;
Men Penge ej han agted
Mer end det klare Vand,
Og hvad nu anbelanger
Hans Kreditor paa Hjælm,
Saa tror jeg, sandt for Dyden,
At har var en Skjælm!" —

„Min Sag er ført til Ende
Til Kreditorens Men;
Nu ejer jeg af Borgen
Hver eneste Sten.
Men kjedeligt og stille
Paa Vidskjøl er mit Liv,
Mig fattes nu en trofast
Og elskende Viv".

„Hr. Ridder, i min Barndoms
Den lysfagre Tid
Jeg lærte alt at elske
Jer Datter saa blid.
Ret aldrig af mit Hjærte
Hun slettedes ud;
Hr. Ridder, liden Inga
I give mig til Brud!"

„Hm, hm", Hr. Preben smisked,
„Det aned mig jo nok,
At Du en Gang Dig stilled
I Bejlernes Flok;
Men, Søn, Du kan ej byde
Min Datter slige Kaar,
Som dem, hun vilde fange
Paa Vidskjøls gamle Gaard".

„Tag ned til Jørgen Matrup
Paa Madeskov Gods,
Og kjøb hans fede Agre
Og Enge derhos,
Hvad heller tving mig Raden
Der henne til en Dans,
Saa faar Du liden Inga
Med hendes Brudekrans!"

Saa talte Ridder Preben,
Han lo i stille Sind;
Men op sprang Junker Ove
Med blegnende Kind:
„Det Ord, I vil, Hr. Ridder,
Fortryde en Gang!"
Han slog sig vredt paa Hoften,
Saa Sværdet ret klang.

„Aa, nej" — Hr. Preben mælte —
„Et Ord er et Ord,
Og aldrig det blev rokket,
Som en Gang jeg svor.
Kjøb Madeskov, hvad heller
Tving Raden til en Dans —
Saa flætter liden Inga
For Dig sin Brudekrans!"

I Skoven er der stille,
Saa fredeligt og tyst,
Der rider Junker Ove
Med Harm i sit Bryst.
Han rider hen ad Skovens
Den bugtede Vej:
„Ak, aldrig, liden Inga,
Forglemmer jeg Dig!"

Da buldred det ad Vejens
Den stenede Grund;
Der kom en Mand, en Kærre
Og en bjæffende Hund.
Det var en fattig Gøgler,
Som hjem fra Marked drog;
Han hilste vel fornøjet
Og op til Hatten tog.

„God Kvæld, Hr. Junker Ove,
Og Hjertens Tak for sidst;
Hvis ej I havde været,
Da var jeg død for vist.
Hvis ej fra Søens Bølger
I havde bragt mig op,
Da laa vel nu som Føde
For Fiskene min Krop!

„Og Kvinden min der hjemme
Sad vel med Kinden vaad,
Mens Rollingerne sultne
Gik om med Suk og Graad.
Ak, Herre, gid jeg kunde
Jer tjene lidt igjen;
I skulde vist ej finde
En mere trofast Svend!"

„Nu vel" — saa sagde Ove
Og standsed Hestens Hov —
„I mægter sagtens ikke
At kjøbe Madeskov?
Men kan I faa en Benrad
Til Samling og Sans,
At flux, naar jeg det byder,
Den træder en Dans —"

„Da har I, saa mig tykkes,
Betalt mig mit Bad . . ."
„I mener vel Hr. Prebens
Den vindtørre Rad?
Nu godt; i Morgen Aften,
Naar Solen gaar til Ro,
I ride trøstig over
Hr. Prebens Borgebro".

„I gange bare rolig
I Borgesalen op
Og byde trøstig Raden
At røre sin Krop,
Da kan det vel sig hænde" —
Han sagde med Smil —
„Den gamle Herre danser
En springende Ril!"

Saa letted han paa Hatten
Og fløjted ad sin Hund,
Der møjsomt slæbte Kærren
Ad den stenede Grund,
Og midt i Aftnens Stille
Hans lystige Sang
Lød vidt igjennem Skoven
Og vakte Ekko's Klang.

I Borgesalen inde
Var dækt med Dug og Disk,
Der sad Hr. Ridder Preben,
Jens Skel og Junker Frisk.
Ølkanden gik ved Bordet
Saa lystelig om,
Snart skummed den til Randen,
Og snart var den tom.

Da banked det paa Døren,
Ind traadte Ove Juel.
„Du ligner" — sagde Preben —
„Hverken Fisk eller Fugl.
Ej, sandt, Jens Skel, han blegner
Jo som en Jomfru fin?
Hej, Tønnes, bring til Junk'ren
En Kande gammel Vin!"

„Tak" — svared Junker Ove —
„Jeg trænger ej dertil . . .
Jeg kommer for at høre,
Om end I stande vil
Ved Ordet, som I sagde
I Gaar ved denne Tid,
Da jeg hos Eder bejled
Til Eders Datter blid?"

„Ja" — bandte Ridder Preben —
„Et Ord er et Ord,
Og aldrig det blev rokket,
Som en Gang jeg svor!
Kjøb Madeskov, hvad heller
Tving Raden til en Dans,
Saa flætter liden Inga
For Dig sin Brudekrans!"

Da grinede den tykke
Jens Skel: „Det holder hart!"
Og Junker Frisk med Smilen
Sig strøg om sin Bart.
Men Ove ikke havde
For deres Spotten Sans;
Han traadte hen for Raden
Med et bydende: „Dans!"

Og se — de gamle Knokler
De rasled hver og en,
Og haardt i Gulvet tramped
De ranglende Ben.
Den gamle Benrad strakte
En knyttet Næve ud —
Da brølede den tykke
Jens Skel som en Stud.

Fra Ridder Prebens Pande
Brast Angstens kolde Sved,
Og Junker Frisk forfærdet
Bag Bordet gled ned.
„Holdt, Ove, holdt!" — Hr. Preben
Nu raabte og gøs —
„Jeg tror, den lede Fanden
Er selv sluppen løs!"

Da sagde Junker Ove:
„Et Ord er et Ord,
Og aldrig det blev rokket,
Som en Gang I svor.
Nu flætter liden Inga
For mig sin Brudekrans . . ."
— Han vendte sig til Raden:
„Hold op med Din Dans!"

Da standsed Knokkelmanden
De sælsomme Spring,
Og Ridder Preben skued
Forsigtig omkring.
„Hej, Folkens" — saa han sagde
Med hemmelig Gru —
„Kom med mig ind til Inga,
Vi drikke Ja=Ord nu!"

„Hvem skulde tro, at Ove
Var saadan en Filur,
At end han kunde tvinge
Den gamle til en Tur! . . .
Du skal paa Kirkegaarden
Trods alle Dine Spræt!"
Han trued med sin Næve
Det gamle Skelet.

Men knap var Døren lukket,
Den Gøgler var ej sen,
Han fine Snore løste
Fra Radens Arm og Ben.
Et Hul der var i Loftet
Ret over Radens Krop,
Hvor hurtig Snoreværket
Han halede op.

Saa gik det til, at Inga
Til sidst blev Inga Juel,
At Raden kom til Hvile
Bag Kirkemurens Skjul,
At Gøgleren ombytted
De fordums trange Kaar,
Thi Ove Juel ham skjænkte
En prægtig Bondegaard.

Natravnen.

Af E. Toepfer.



Natravnen eller Aftenbakken, som Læserne se fremstillet paa nedenstaaende Billede, hører ikke, som man efter Navnet skulde tro, til Ravnefuglene, men derimod til en Afdeling af Svalerne, der kaldes Natsvaler. Den ligner de almindelige Svaler paa sine lange og spidse Vinger, den lange Hale og det brede Næb. Paa Ryggen og Siderne er den graabrun og under Bugen lysegraa med sortebrune eller rustgule, bølgende Linier. Den er en Trækfugl, der kommer hertil i Slutningen af April eller Førstningen af Maj; fra denne Tid af og indtil henimod Sommerens Ende, da den atter forlader os for at drage til sydligere Lande, er den meget almindelig her, navnlig paa de jydske Heder, hvor den findes i stor Mængde. Om Dagen sidder den stille paa et eller andet skjult Sted, helst i Skoven, hvor den har sin Rede paa Jorden. Den er nemlig, som allerede Navnet antyder, en ægte Natfugl ligesom Uglerne, hvilke den ogsaa ligner paa sine bløde og spraglede Fjer, de store Øjne og Øreaabninger.



Natravnen.

Naar Skumringen indtræder, forlader den sit Skjul og drager ud for at søge Næring, der bestaar af Insekter. Den flyver da hurtig omkring i Luften med aabent Gab; da dette er meget stort og, som Læserne kunne se paa Billedet, tillige i Randen forsynet med stive Børster, er det let for den at fange de Insekter, som den møder paa sin Vej. De lange og spidse Vinger sætte den i Stand til at bevæge sig i Luften med stor Hurtighed, og de løse og bløde Fjer gjøre deres Flugt næsten aldeles lydløs, hvorved det bliver vanskeligere for Insekterne at undgaa den. Da den udrydder en Mængde skadelige Insekter, især Natsommerfugle, maa den derfor henregnes til de nyttige Fugle, som man af al Kraft bør frede om.

I gamle Dage var Natravnen en Fugl, som var meget ilde anskreven og stod i et slet Rygte ikke alene hos Almuen, men ogsaa hos mere oplyste Folk. Man troede nemlig om den, at den om Natten malkede Faar, Geder og Køer med sit Næb. Fra denne Antagelse har Natravnens latinske Navn, Caprimulgus, sin Oprindelse, idet det paa dansk betyder Gedemalker. Da denne Mening naturligvis er en gammel Overtro, som savner al Grund, er man for længe siden kommen bort fra den.

Talstørrelser i Billeder.

Ved Sophus Tromholt.

I.

Vi have alle en vis Skræk for store Tal og lange Talrækker. Vi mindes alle, hvorledes det i vor Skoletid kneb med at læse og huske de mange Tal i Geografien, og selv om dette lykkedes os, selv om vi kunde og maaske endnu kunne opramse Størrelsen og Indbyggertallet for alle Jordens Lande, saa er den Fornøjelse, vi have deraf, dog ikke stor; thi saadanne store Tal give os ikke noget klart Begreb om de Udstrækninger, de Størrelser, de betegne. Ganske anderledes stiller Sagen sig, naar det lykkes at gjøre disse Tal anskuelige, naar vi ligesom forbinde Øjet med Tænkningen. Thi det sete indpræger sig ganske anderledes end det blot hørte. Derfor vilde ogsaa en Geografiundervisning uden Landkaart være temmelig ørkesløs. Denne Anskueliggjørelse af forskjellige Forhold, som man ellers kun ser fremstillede i Tal, skal være Hensigten med de Meddelelser, som vi fra Tid til anden ville bringe under ovenstaaende Overskrift. Vi begynde i Dag med

Verdensdelene og Verdenshavene.

Tænker man sig de fem Verdensdele omdannede til ligesidede Firkanter (Kvadrater), og disse formind-

skede et stort Antal Gange, saa faa vi det Billede af

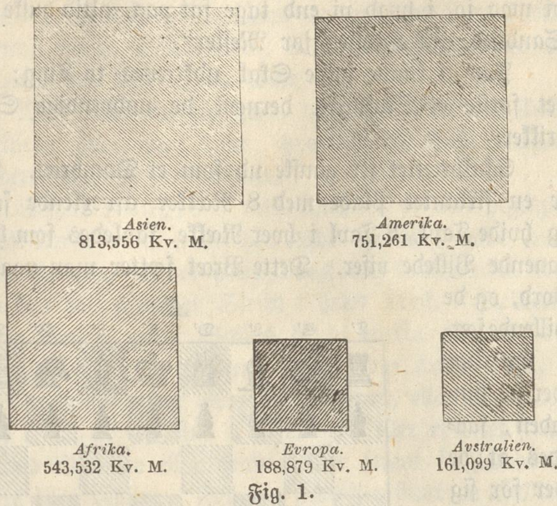
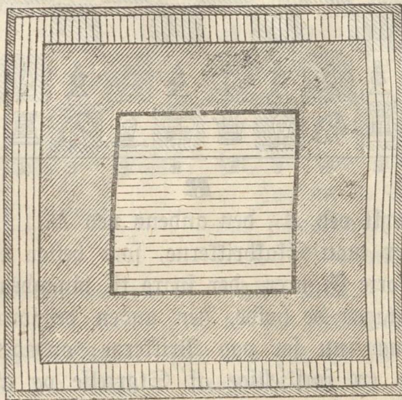


Fig. 1.

Verdensdelenes forholdsvise Størrelse, der er fremstillet i Fig. 1.


Fig. 2.

I Fig. 2 ere Verdensdelene efter en noget større Maalestok, lagte ovenpaa hverandre, saaledes at den yderste, mørke Firkant betegner Asien; det derpaa liggende hvide med lodrette Linier og noget mindre Kvadrat er Amerika, saa kommer Afrika med skraa Skravering, den sorte Firkant er Evropa, og øverst ligger Avstralien med vandrette Linier.

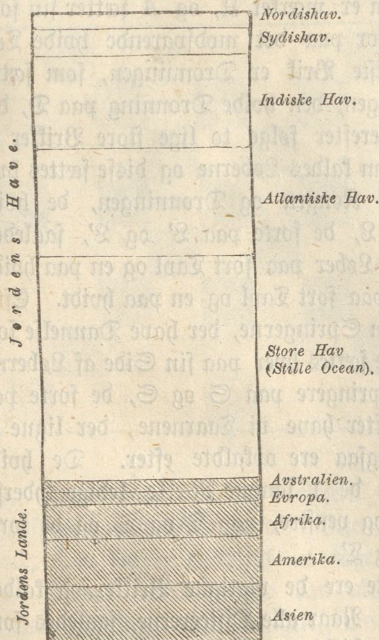
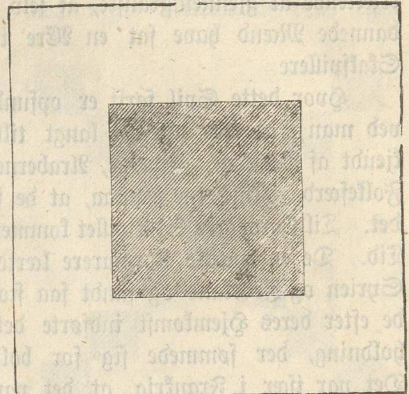


Fig. 3.

I Fig. 3 er Verdensdelenes Størrelse fremstillet i Forhold til Verdenshavenes. Hele den langagtige Firkant i Fig. 3 betegner Jordklodens samlede Overflade, deraf indtager hver Verdensdel og hvert Verdenshav et Stykke saa stort, som Figuren angiver.

Tænker man sig alle Verdensdelene samlede til et Stykke firkantet Land og Verdenshavene lagte udenom som en firkantet Sø, saa faa vi det Forhold, der i det smaa er fremstillet i Fig. 4. Var hele Jorden delt lige mellem alle dens Beboere, saa vilde hvert Menneske faa et Stykke Jord paa 17 Tdr. Land (eller et Kvadrat, hvori hver Side er 980 Fod), og et Stykke Vand paa 51 Tdr. (eller en firkantet Sø, der er 1700 Fod lang og lige saa bred). Delte derimod Beboerne af Evropa denne Verdensdel lige mellem sig, vilde hver kun faa 6 Tdr. Land; blev Asien udstykket ligelig til sine Beboere, fik hver lidt over 10 Tdr. Land, medens derimod en Beboer af Afrika kunde faa omtrent 28 Tdr., en Beboer af Amerika 91, og en Beboer af Avstralien ikke mindre end 376 Tdr. Land.


Fig. 4.

Om Skakspillet.

Af R. A.


Spil er en yndet Tidskort næsten hos alle Folkefærd. Paa de mangfoldigste Maader har man udtænkt forskjellige Spil, saavel ganske simple og let fattelige, som mere indviklede, der endog kunne være Gjenstand for videnskabelig Granskning. Nogle af dem ere meget uskyldige og gjøre for saa vidt ingen Fortræd paa det nær, at de ere en unyttig Bortødslen af en Tid, som med samme eller større Fornøjelse kunde nyttes bedre. Andre ere ligefrem skadelige, idet de kun tjene til at vække Lidenskaberne, saasom Pengegridskhed, Uenighed, Klammeri og Uredelighed. Til disse henhøre desværre en stor Mængde af de hos os almindelige Kortspil, og enhver af os har sikkert oplevet mangt et Tilfælde, hvor Kortspil har voldt megen Ulykke, ja i Bund og Grund ødelagt Folks timelige og aandelige Velvære. De udarte undertiden til en Last, der i Henseende til skadelige Følger ikke staar tilbage for Drukkenskab, men endogsaa er værre end denne, da andre Udskejelser ere

sikre Følgesvende af Hang til Spil. Men der gives ogsaa Spil, der i høj Grad fortjene at anbefales, fordi de medvirke til at vække selvstændig Tænksomhed, saa at den Tid, der hengaar med dem, er vel nyttet. Som saadanne Spil maa først og fremmest nævnes Skak (udtales Sjak), der er saa fint udtænkt og saa tiltrækkende at gjennemgranske, at selv de lærdeste og mest dannede Mænd have sat en Ære i at være dygtige Skakspillere.

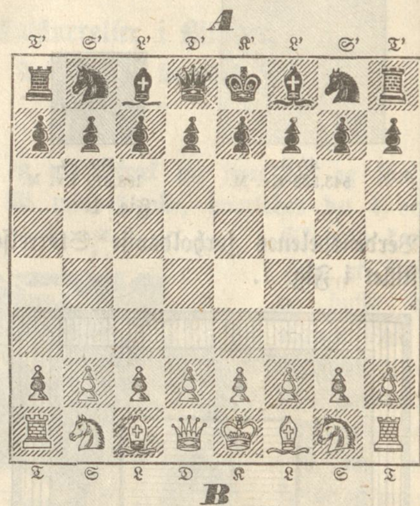
Hvor dette Spil først er opfundet, er uvist; kun ved man, at det allerede langt tilbage i Tiden var kjendt af Perserne, Inderne, Araberne og andre asiatiske Folkefærd. Kineserne paastaa, at de selv have opfundet det. Til Evropa er Skakspillet kommet paa Korstogenes Tid. De evropæiske Korsfarere lærte det at kjende i Syrien og Jødeland og fandt saa stort Behag deri, at de efter deres Hjemkomst indførte det som en Underholdning, der sømmede sig for bolde Riddersmænd. Det var især i Frankrig, at det vandt Indgang, og derfra har Kjendskabet til det udbredt sig til de andre Lande. Det maa allerede have været velkjendt her meget tidlig; vi vide jo nemlig til Exempel, at der ved Blodgildet i Roskilde blev spillet Skak. Spillet er senere med usvækket Tiltrækning blevet dyrket lige ned til vor Tid, og hvert Aar udføres der store Skakpartier mellem Evropas mest fremragende Skakspillere, især mellem Englændere og Franskmænd. I Paris findes der en Café, som hedder Café de la Regence. Den er vel kjendt her i Landet som almindeligt Samlingssted for alle de Danske, der gjæste Paris. Men denne Café er tillige i Ry, fordi Frankrigs og Englands største Skakspillere sædvanlig her spille deres Partier. I Slutningen af forrige Hundredaar kom jævnlig i denne Café en ung Artilleriløjtnant og spillede Skak; man viser endnu der det Bord, som han spillede paa. Denne unge Løjtnant hed siden Kejser Napoleon den store. I alle Evropas større Byer findes der desuden Skakklubber eller Foreninger, hvis Formaal det er at drive Skakspillet til Fuldkommenhed.

Der gives endog egne Blade for Skakspillere. Den danske Tidende for dette Spil ledes af en udmærket Skakspiller, Løjtnant Sørensen i Aalborg, som for en Tid siden, ved en stor Skakturnering i London, havde den Ære, at de af ham indsendte Opgaver vandt første Præmie, og alle Skakspilleres Beundring hele Jorden over.

I det Haab, at det mulig kunde falde nogle af vore Læsere ind at gjøre sig nærmere bekjendte med dette Spil, skulle vi i det følgende søge at forklare, hvorledes man bærer sig ad med at spille Skak. Vi kunne imidlertid kun meddele Reglerne for at flytte Brikkerne paa Brættet og for Brikkernes indbyrdes Forhold til hinanden, thi man kan ikke blive Skakspiller uden ved Øvelse og Tænksomhed. Heraf maa Læserne nu ikke lade sig afskrække fra at tage fat paa at spille Skak, thi selve det at øve sig paa Spillet er saa morsomt og underholdende, at man sikkert ikke fortryder derpaa, og vi maa jo, i hvad vi end tage fat paa, altid huske den Sandhed, „at Øvelse gjør Mester".

For at kunne spille Skak udkræves to Ting: for det første et Skakbræt, dernæst de nødvendige Skakbrikker.

Skakbrættet ser ganske ud som et Dambræt. Det er en firkantet Plade med 8 Rækker afvexlende sorte og hvide Tavl, 8 Tavl i hver Række, saaledes som hosstaaende Billede viser. Dette Bræt sætter man paa et Bord, og de spillende sætte sig lige over for hinanden, saaledes at de hver for sig have et hvidt Tavl paa højre Haand i den ham nærmeste Række af Tavl. Paa Tegningen er den ene spillendes Plads udtrykt ved *A.*, den andens ved *B.*



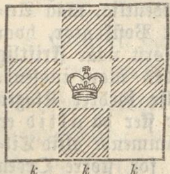
Dernæst tager man Skakbrikkerne, som bestaa af 16 hvide og 16 sorte Figurer, der svare til hinanden. Den ene Spiller tager de hvide, den anden de sorte Brikker. Naar man nu ser paa Brikkerne, opdager man strax, at de ere forskjellige af Størrelse og af Form. Den største af dem er Kongen. *B*, som har de hvide Brikker, stiller ham paa Brættet paa den Tavl, som paa Tegningen er mærket K, og *A* sætter sin sorte Konge lige over for paa det modsvarende hvide Tavl K'. Den næststørste Brik er Dronningen, som sættes ved Siden af Kongen, den hvide Dronning paa D, den sorte paa D'. Derefter følge to lige store Brikker af en slank Form, som kaldes Løberne og disse sættes hver paa sin Side af Kongen og Dronningen, de hvide Løbere paa L og L, de sorte paa L' og L', saaledes, at der er en hvid Løber paa sort Tavl og en paa hvidt, og en sort Løber paa sort Tavl og en paa hvidt. Efter Løberne tager man Springerne, der have Dannelse som et Hestehoved. De sættes hver paa sin Side af Løberne, altsaa de hvide Springere paa S og S, de sorte paa S' og S'. Derefter have vi Taarnene, der ligne et Taarn, som de ogsaa ere opkaldte efter. De hvide Taarne sættes paa de i samme Række ledige yderste Pladser til højre og venstre, paa T og T, og de sorte ligeledes paa T' og T'.

De her nævnte ere de vigtigste Brikker og kaldes derfor Officererne. Naar alle Officererne, saaledes som her forklaret, ere opstillede, har hver af Spillerne endnu

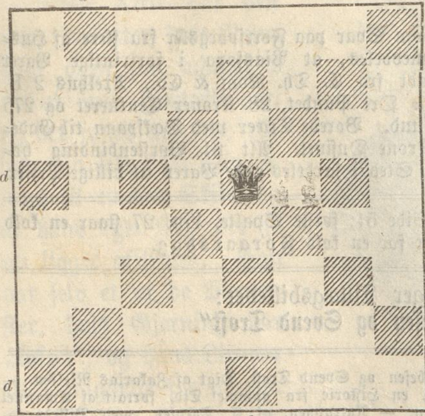
8 lige store, men mindre og ens udseende Brikker tilbage. Disse kaldes Bønderne og opstilles i en Række nærmest foran Officererne, de sorte paa den ene og de hvide paa den anden Side.

Naar man nu har lært, hvorledes Brikkerne skulle opstilles, maa man lære, hvorledes de skulle bruges, og dette ville vi nu forklare.

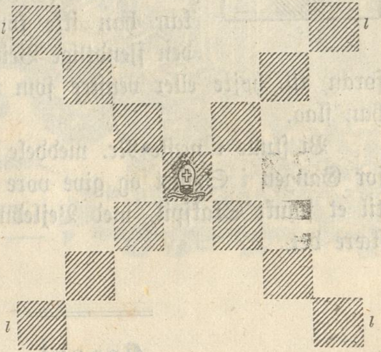
Skjønt Kongen i visse Maader er den vigtigste af Brikkerne, da man har tabt Spillet, naar man taber Kongen, saa er hans Magt dog indskrænket, idet han kun kan gjøre et Skridt i hvert Træk. Spillerne skiftes nemlig under Spillet til at trække, idet *A* hver anden Gang gjør et Træk, og *B* hver anden Gang et Træk. Kongen kan gaa et Træk frem, eller et tilbage, eller et til højre, eller et til venstre, eller et Træk skraat fremad til højre eller venstre eller skraat baglænds til højre eller venstre. For saa vidt der staar en af Modspillerens Brikker paa det Tavl, hvor man ønsker at flytte Kongen hen, kan han tage den bort eller, som man siger, slaa den og stille sig paa dens Plads, vel at mærke, naar han ikke derved udsætter sig for selv at at blive tagen af en anden af Modspillerens Brikker. Staar Kongen f. Ex. som her, kan han gaa hen paa ethvert af Tavlene *k*, hvis han vil, og, om fornødent, slaa enhver som helst af Modstandernes Brikker, der maatte staa paa et af disse Tavl.



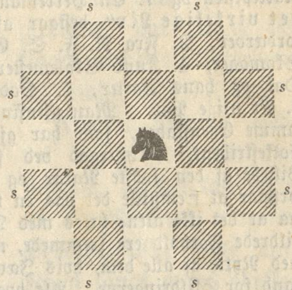
Dronningen er den virksomste og kraftigste af alle Brikkerne. Hun kan gaa fra sin Plads paa langs og paa tværs af Brættet, over saa mange Tavl, som hun vil; hun kan ogsaa gaa skraat paa lignende Maade, saaledes at naar hun t. Ex. staar paa et sort Tavl, kan hun løbe i skraa Retning fremad til højre eller venstre, eller tilbage til højre eller venstre, for saa vidt ingen Brikker af hendes egen Farve staar hende i Vejen. Staar nogen af Modspillerens Brikker hende i Vejen, kan hun slaa den Brik, som det er ønskeligt at tage, og stille sig paa dens Plads. Dronningen kan altsaa gaa i alle de samme Retninger som Kongen, men medens han kun kan gjøre et Skridt ad Gangen, kan hun gaa over saa mange Tavl, som hun vil, i samme Retning, saa at hun naar hun staar som paa forrige Figur, kan bevæge sig i alle de med *d* mærkede Retninger.



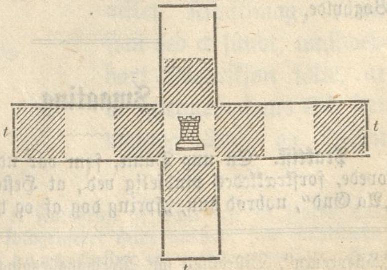
Løberne gaa altid paa skraa. Den Løber, der staa paa sort Tavl, kan løbe skraat fremad til højrer eller venstre, eller skraat tilbage til højre eller venstre ad de sorte Tavl, naar ingen Brikker af dens egen Farve staar i Vejen, og den kan slaa de af Modspillerens Brikker, der staar den i Vejen. Det samme gjælder om Løberen, der staar paa hvidt Tavl og løber skraat op ad de hvide Tavl. Den Løber, der staar paa ovenstaaende Figur kan altsaa flyttes til alle Tavl i Retning af *l*.



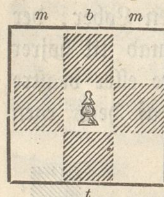
Springerne trækkes ved at føres to Tavl lige frem eller tilbage, ret til højre eller venstre og derpaa et Træk paa skraa til en hvilken som helst af Siderne. Den springer altsaa over to Tavl altid fra et sort til hvidt, eller omvendt. Den Springer, der staar paa den hvide Tavl kan altsaa flyttes til et af alle de sorte Felter, der ere betegnede med *s*, om der ere tomme eller slaa en af Modpartens Brikker, om en saadan staar der. Det gjør ikke noget, om der staar andre Brikker enten af ens egne eller Modpartens paa de Tavl, hvorover den skal føres. Staar derimod en Brik af samme Farve paa det Tavl, hvor man vil sætte den, kan Trækket ikke gjøres, og den maa da flyttes i en anden Retning.



Taarnene kunne flyttes fremad eller tilbage, ret til højre eller venstre, men altid i lige Retning, aldrig i skraa, saaledes som Løberne. Fjendtlige Brikker kunne de slaa, men de kunne lige saa lidt som Dronningen eller Løberen springe over andre Brikker, som staa i Vejen. Taarnet gaar altsaa til *tt*.



Bønderne endelig, kunne kun trækkes et Tavl fremad som til *b*, men aldrig tilbage som til *t*.



Bonden kan kun falde, han kan ikke vige. Desuden er der at mærke ved Bønderne, at de kun kunne slaa Modstanderens Brikker skraat fremad til højre eller venstre. Staar der en anden Brik (*b*) lige foran en Bonde, kan han ikke komme videre. Men den fjendtlige Brik, der staar skraat foran til højre eller venstre som paa *m* og *m*, kan han slaa.

Vi skulle i næste Nr. meddele de vigtigste Regler for Gangen i Spillet og give vore Læsere Tegningerne til et smukt Skakspil, med Vejledning til selv at udskære det.

(Sluttes).

Bognyt.

Fra Herregaard og Landsby. Fortællinger af C. A. Thyregod og **Skildringer af det virkelige Liv** er to nye Bind Fortællinger som fra denne flittige Forfatters Haand er udkommet paa L. A. Jørgensens Forlag. „Fra Herregaard og Landsby" indeholder følgende Fortællinger: 1. Grete fra Ravnsgaard, 2. Tre Draaber Blod, 3. To Gange bortført, 4. Et Fængselsbarn, 5 Mads Skyttes Datter, 6. Søren med Nakkepisken og 7. En Herremands Søn. „Skildringer fra det virkelige Liv" bestaar af Fortællingerne: 1. En Lyngfordærver, 2. Fra N. F. S. Grundtvigs Barndom, 3. Palle Skomager, 4. Knud Skolemester, 5. Solgt og kjøbt, 6. Jakob Dal og hans Datter, 7. Sødskendebørn, 8. Klitstøveren og 9. Et ulige Par. Man gjenfinder i alle disse Fortællinger de samme Egenskaber, som har gjort Forfatteren saa yndet som Folkeskribent. Thyregod ved stadigt at fremstille et sandru Billede af den jydske Natur og den jydske Landbefolkning, og forstaar at fremstille det paa en tillige smuk og tiltalende Maade, saa at det ikke alene læses med Deltagelse af dem, for hvem de skildrede Forhold ere fremmede, men ogsaa læses med Glæde og med Nytte af alle dem, hvis Jævninge og Omgivelser ere Gjenstand for Skildringerne. Alt hvad der er godt og smukt, stræbsomt og fremadvirkende, fremstilles nemlig paa en saadan Vis, at det kun kan virke løftende og styrkende paa den, der selv lever i Dagens trange Kaar og ofte strænge Arbejde; thi Fortællingerne viser os altid at den ærligt og ufortrødne Stræben ikke er forgjæves, og i vore Tider kan man stundom nok trænge til at denne Sandhed bliver slaaet fast. Vi finde derfor mest Behag i Skildringer fra det virkelige Liv, der fremdrager mangt et Træk fra det fattige Almueliv som vel er værdt at skues. Vi maa derfor alle være Thyregod taknemlige for alt det gode og smukke han ved at fremdrage fra Omraader, der ofte ved overfladisk Betragtning kunne se uskønne og aandløse ud, og vi vise i Gjerning bedst vor Paaskjønnelse ved ikke at lade de smukke Bøger han nu har udsendt blive savnede paa vor Boghylde.

Smaating.

Praktisk. En ung Dame, som var ude at kjøre med sin Forlovede, forskrækkedes pludselig ved, at Hesten blev sky og stejlede. „Aa Gud", udbrød hun, „spring dog af og hold paa Hestens Ben!"

Paa Restaurationen. Herren: (til Tjeneren) „Men det er jo Deres Lommetørklæde, De visker Talerkenen af med!"

Tjeneren: „Gjør intet Herre, det er kun et snavset Lommetørklæde".

Brevvexling.

A. P. A. i Tv., H. J. i L. ved Svendborg o. fl. Klagere over uordentlig Udlevering af Husvennen maa Udg. gjentagende gjøre opmærksom paa, at det er ham aldeles umuligt at kontrollere, eller at være ansvarlig for, at Holderne faa alle deres Numre. Han udleverer regelmæssig hver Torsdag, til Postvæsenets Hovedkontor for Bladforsendelsen, det samlede Antal (for Øjeblikket 5000) Husvenner, som samtlige Postkontorer i Landet have anmeldt Bestilling paa. Avispostkontoret her i Kjøbenhavn tilsender da samme Aften hvert Postkontor nøjagtigt det Antal, der er fordret. Det er ethvert Postkontors og Brevsamlingssteds Pligt strax ved Modtagelsen at forvisse sig om, at Tallet er rigtigt, og dersom der ved en Fejltælling ved Avispostkontoret er for faa Blade, er det vedkommende Postkontors Pligt strax at fordre de manglende eftersendte, saa at alle Holderne faa hvert eneste Nr. Man vil heraf skønne, at mangelfuld Forsendelse end ikke kan hidrøre fra Forsømmelighed fra Udg. Side, men altid maa søges ved det stedlige Postkontor, Brevsamlingssted eller Landpostbud. Selv om der ved det stedlige Postkontors Skødesløshed eller Fejl bortkommer Numre, udleveres altid Udfyldingsnumre frit fra Udgiveren, naar Fordring derom indgaar inden nogle Ugers Forløb. Naar Holdere saaledes forgæves beder Postvæsenet, hvor Bladet er bestilt, om at skaffe Numre, som de virkelig ikke har faaet, eller Fordelingen jævnlig er uordentlig, maa Ansvaret ubetinget først gjøres gjældende hos det Postkontor, hvor Bladet er betalt, og ikke hos Udgiveren. Først naar skriftlig Henvendelse til Postvæsenet ikke frugter, bedes man indsende Klage til Udgiveren, som da uden Undtagelse fordrer Klagen undersøgt af det overordnede Postvæsen. Der sker da altid en Undersøgelse, og er Klagen grundet, faar vedkommende altid Tilhold om at afhjælpe Fejlen og om at sørge for større Orden for Fremtiden.

Fru N. Sdt. i Christiania. Brev modtaget. Venligst Hilsen og Tak for Løftet.

S. N. B. i D. Tak, vil blive brugt.

Mange Indsendere af Digte. Saafremt der ikke modtages Svar i Brevv. eller skriftlig, ere Digtene ikke fundne brugelige for Husvennen og henlagte.

J— M—n. Billedgaader o. lign. skal snart komme jævnlig i hvert Nr.

Gadekoste. Som Svar paa Forespørgsler fra flere af Husvennens Holdere meddeles, at Piassava i fortrinlige Varer (prima) faas tilsendt fra C. Th. Rom & Co., Axelhus 2 B, i Bundter for $28^{1}/_{2}$ Øre Pundet, 28 Kroner Centneret og 275 Kroner pr. 1000 Pund. Borede Træer med Dækspaan til Gadekoste faas for 1 Krone Dusinet. Alt til Børstenbinding hørende fælges samme Sted i særdeles gode Varer til billige Priser.

Rettelse. Side 51, første Spalte, Lin. 27 staar en kold Formiddag i Stedet for en kold Foraarsdag.

Hermed følger Tillægsbilledet:
„Niels Ebbesen og Svend Trost".

Indhold.

Udgiveren boer paa Bylovsvej 8 a. Kjøbenhavn.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang — Kjøbenhavn.

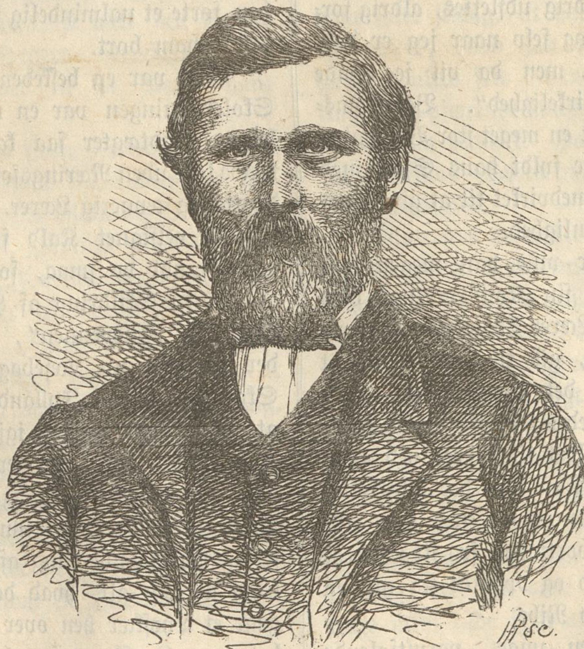
Nr. 12. Søndagen d. 19. December. 1875.

Hans Bendix Hansen.

En Livsskildring*), af Zakarias Nielsen.

„Først, naar et Menneskeliv ligger afsluttet, og Graven dækker Støvet, kan man i enkelte Tilfælde samle de spredte Træk, og deraf skjønne, hvad der var Hovedindholdet af dette Menneskeliv; og var det ikke et fortabt Liv, var Gjerningen løftet, saa vil den døde leve til Velsignelse, til Trøst og til Styrke i Vennernes Minde, og hans Gjerning bære Frugt og sprede Blomster over Graven".

Disse Ord har den unge Forfatter, hvis Navn staar oven for, udtalt i en af sine Fortællinger, og det synes mig, de tilbyde sig selv som Indledning til en kort Skildring af hans eget Liv, der jo nu ligger afsluttet. Han var selv et af de Mennesker, hvis Gjerning var „løftet", og hans Liv var til Velsignelse for mange. Dette Blads Læsere, som han saa ofte glædede med sine smaa vakre Fortællinger, modtog vist alle Efterretningen om hans pludselige Død med en Følelse af Sorg og Smerte, og enhver, som har gjort nærmere Bekjendtskab med Frugterne af hans Forfattergjerning, har sikkert beklaget, at hans Digterbane saa tidlig blev afbrudt.


Hans Bendix Hansen.

Bendix Hansen ejede vel ingen storslaaet Begavelse, og det kan være, at Digtekunstens vaagende Herolder ville sætte hans Navn langt ned i Rækken af de virkelig godkjendte Digternavne; og dog havde han vundet sig Tusinder af Venner ude i Folket — og maaske navnlig blandt de aandsvaagne Sønderjyder — Venner, der vel ikke var i Besiddelse af nogen overordentlig udviklet Kunstsmag, men som ved et sundt, umiddelbart Naturskjøn følte, at de igjennem hans Skrifter modtog Bud og Hilsen

*) Ved Udarbejdelsen af nærværende Livsskildring er bl. a. nyttet en Del Breve fra den Afdøde og hans Hustru, samt nogle Optegnelser fra flere af hans Venner, Skildringen er ledsaget af den Afdødes Billede som de, der have kjendt ham, ville finde mindre vel lignende. Det er imidlertid det bedste, der paa nogen Maade kunde tilvejebringes, da der kun fandtes et Fotografi af ham fra de senere Aar, hvorpaa han er fotograferet midt imellem sine Skolebørn, men hvor netop hans Ansigt er meget utydeligt. Herefter er nærværende Billede forstørret mange Gange og tegnet saa ligt, som en af Hovedstadens dygtigste Portrætxylografer har kunnet faa det efter det mangelfulde Forbillede.

at de bleve til Sandhed i ham og voxede sammen med hans egne. Han elskede Andersen, læste atter og atter i hans Skrifter; ja endog den sidste Aften, han levede, sad han ved sin Hustrus Side og læste i en af Andersens Eventyrbøger; og hans vaagne Øjne og Smilet om hans Mund vidnede om, at han endnu, trods Sygdommen, var med og lod sig rive hen af den store Digters Vid og Lune.

Et Vidnesbyrd om Bendix Hansens Slægtskab med sin store Kunstbroder var ogsaa den Naivitet, hvormed han stundum røbede sin Glæde over egen Begavelse. En af hans Venner, en i øvrigt meget bekjendt Mand, siger om ham i et Brev: „Han kunde helt barnlig, ugenert og frimodig fortælle om sin store Begavelse, da han efter eget Udsagn havde lige store Anlæg til Digtekunsten, Malerkunsten og Musiken. Folk, der ikke kunde se Digteren bag den naive Maade, paa hvilken han saaledes kunde tale om sig selv, bleve ofte stødte derover, og de kaldte ham indbildsk; men det var han ikke. Sagen var, at hans Hjærte laa ham paa Læben, og hans Udtalelser kom altid lige ud af Posen, uden Bihensyn". — „Jeg har", siger B. H. selv i et Brev, „i denne Tid en saadan Fylde af Ideer, at jeg ikke ved, hvor jeg skal begynde", — og i et andet Brev skriver han: „De ved, at jeg til sine Tider er saa umaadelig produktiv, at jeg kan skrive om alting og alt..." Disse Ytringer synes ogsaa at vidne om Glæden, han følte over den Rigdom, som han gjemte i sit Indre.

B. H. var ikke stærk af Helbred. For omtrent et Aars Tid siden begyndte navnlig hans Kræfter at aftage, og den Omstændighed, at han, som han selv siger, „i sin Fritid maatte arbejde over Evne for at fri sine Nærmeste for ligefrem Sult og Nød", forværrede Dag for Dag hans Helbredstilstand. Det var en Hjertesygdom han led af, han troede selv, at han tidlig vilde blive kaldt bort; men saa tidlig havde han dog ikke ventet Døden. Han var rejst til Flensborg for at raadspørge en derboende Læge, hvis Hjælp han tidligere havde søgt. Under sit Ophold der — han boede hos sin Søster, gift med Slagtermester Partsch, hos hvem hans Moder ogsaa er til Huse — blev hans Tilstand pludselig i høj Grad forværret, og der blev derfor sendt Ilbud efter hans Hustru, som ogsaa snart indfandt sig. Han var dog, da hun kom, i god Bedring, og de tilbragte nu otte dejlige Dage sammen. Endnu den sidste Dag, han levede, var han med hende paa Markedet, som netop afholdtes i Byen, og om Aftenen Kl. 10 læste han — som forhen omtalt — i Andersens Eventyr og „lo ad dem". Næste Middag (den 13de Oktober d. A.) sov han stille hen. Gud forundte ham altsaa at lukke sine Øjne i Fred i Fødehjemmets elskede Egn. Han blev jordfæstet paa Flensborg ny Kirkegaard, og Byens bedste og braveste danske Borgere fulgte ham til hans sidste Hvilested.

Han var en lysvaagen Natur, altid virksom, altid rede til at bringe Ofre for en god Sag. Hans Tro paa Frelseren var dyb og inderlig, hans Sind trofast og fuldt af Kjærlighed. Hans Hjærte drømte om og higede efter at komme op til Aandslivets Højder, hvor Udsigterne over Livets herligste Egne aabnede sig for ham, og hans hele Livsværk gik ud paa ogsaa at drage andre did op. Alt, hvad ædelt og godt, der rørte sig saavel paa det aandelige som paa det udadvendte Livs Omraader, vakte hans Opmærksomhed, og inderlig gjerne vilde han hjælpe til at give Udviklingen et Skub fremad. Snart holdt han Foredrag her, snart der; snart svingede han Taktstokken midt i Landsbysangforeningens Kreds, skrev Komedier for Landsbyungdommen, og deltog selv livligt i Udførelsen; snart fordybede han sig i Literaturens Skatte, og snart sad han midt i Husflidsdyrkernes Flok, som han fra Barndommen havde tilhørt*), syslende med Kniv og Træstumper. Tidens sunde, aandelige Strømgange rev ham ganske med; altid gjærede der noget i ham; hans Hjærte brændte af Trang til at række Haand til Aandlivets rige Dagværk. Mange kunde have større Gaver, større Midler; men der er vist kun faa, der hellere end han vilde hjælpe til med at løfte og forskjønne sit Folks Tilværelse.

Maaske havde han endnu ikke naaet at tilkæmpe sig den Ro og Klarhed, som en Aandens Stridsmand maa eje ved Siden af Hjærtets Ildhu; maaske havde han endnu ikke forstaaet til fulde at afgrænse sin Digtergjærning til det Omraade, hvor han ret var hjemme; — ja man maa maaske rette flere Anker mod ham; men slige Anker ere kun halvt berettigede over for et saa tidlig afbrudt Liv, et Liv midt i Ungdommens fulde Gjæring. Der var af Tusinder knyttet store Forhaabninger til hans Fremtid, og havde Gud undt ham et længere Liv og givet dette Naadens Vilkaar, da have sikkert ogsaa den ævnerige unge Mand udviklet sig til noget stort paa sin Vis; „thi noget stort var der i ham; men — saa døde han!"

Nu sidder hans unge Enke der ovre og sørger med fine fire smaa Børn, og hans mange Venner dele Sorgen. Det var tungt, at dette unge, daadskraftige Liv saa tidlig skulde knækkes; men hans Minde straaler „i Eftermælets de lyse Klæder." „Den døde vil leve til Trøst og til Styrke i Vennernes Minder, og hans Gjærning bære Frugt og sprede Blomster over Graven".

Til ovenstaaende smukke Livsskildring skal Udgiveren endnu føje følgende. Bendix Hansen har efterladt sig en lille Samling Skrifter, som endnu ikke ere trykte. Adskillige Smaafortællinger ere skrevne til Husvennen, hvor de ville blive optagne senere — medens flere ere smukke Skuespil. Alle disse efterladte Skrifter, tillige-

*) Brevet Side 7 i Husvennens andet Bind er fra Bendix Hansen. Udg.

med hvad der er trykt i „Illustreret Tidende", i „Husvennen" og andre Steder, uden at være optaget i hans to udkomne Bind „Historier" og „Fra Sønderjylland", har hans Enke overdraget Udgivelsen af til nærværende Blads Udgiver, som har formaaet Forfatteren af ovenstaaende Skildring til at yde sin værdifulde Bistand til Samlingen af det spredte samt Ordning og Gjennemsyn af alt det skrevne der er efterladt.

Det er nu Udgiveren meget magtpaaliggende, at denne Samling Skrifter kan gjøres saa frugtbringende for hans efterladte Enke og Smaabørn som muligt, saa at Indtægten af den kjære Afdødes efterladte Arbejde kunde bidrage til at grunde hans ubemidlede Efterladte et Hjem. Dette kan paa langt nær ikke ske, om hans Skrifter skulle udgives paa sædvanlig Maade gjennem Boghandelen. Udgiveren havde derfor fattet Tanke om at gjøre en Henvendelse til Husvennens Læsere, hvem den Afdøde saa ofte har glædet med sine smukke Fortællinger, og til alle Embedsbrødre, om at samle Kjøbere til en Hefteudgave af hans Skrifter saa at hele den forventede større Tilslutning kunde give en betydelig Indtægt for Enken. Denne Tanke blev styrket ved, at Bjerre-Hatting Herreds Lærerforening, som den Afdøde var Formand for, ved et i forrige Maaned afholdt Møde blev enig om, at tilkjendegive Enken deres hjærtelige Medfølelse og tilbyde deres Bistand til Udgivelsen af hans efterladte Skrifter.

Det er Udgiverens Haab, at ikke alene nævnte Herreders Læsere, men de fleste af hele Danmarks Lærere ville være fuldt villige til at vise deres afdøde Medbroder den Kjærlighedsgjerning at samle Kjøbere til hans Skrifter til Fordel for hans Efterladte, naar senere en nærmere Opfordring derom bliver udstedt, og vi ere forvissede om, at denne Tanke ogsaa vil finde varm Tilslutning hos Husvennens Læsere.



Frederik den 7. Billedstøtte paa Torvet i Kjøge.

Kjøge.

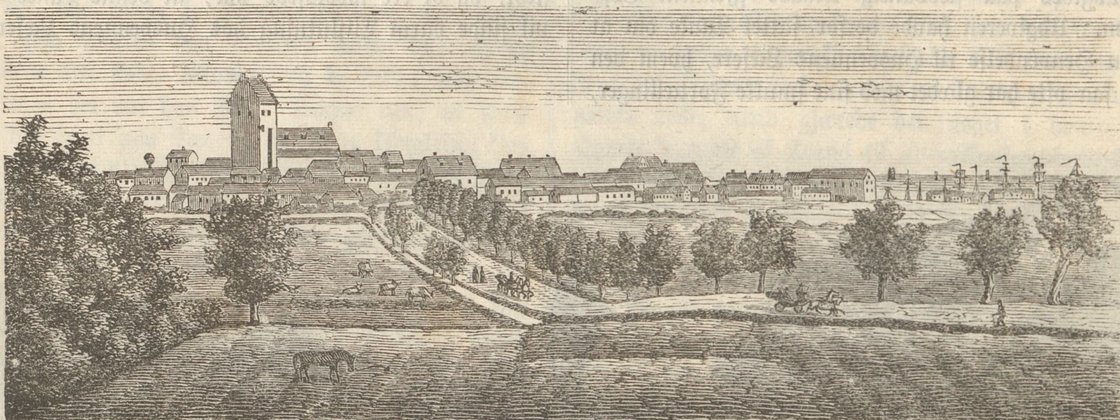
Kjøge indtager i visse Henseender en fremragende Plads blandt vore Kjøbstæder, og det ikke blot, fordi den har havt et „Huskors", hvortil ingen anden dansk By — Thisted maaske undtagen — kan fremvise Mage, eller fordi der her vævedes de berømte Gobelinstapeter, eller fordi Landeværnet her løb for Engelskmændene i 1807, men især fordi det var i Bugten ved Kjøge, at Niels Juul og Hvitfeldt med uudslettelige Træk indskreve deres Navne i vort Lands Historie. Kjøge har tidligere ligget over 1/2 Fjerdingvej længere inde i Landet, men allerede i Erik Menveds Tid begyndte man at bygge der, hvor Byen nu ligger. Den hører vistnok til Landets ældste Byer og maa have havt en ikke ringe Betydning i Valdemarernes Tid. I Katholicismens Tid fandtes her 10 Klostre. For at dække Vejen mellem Kjøbenhavn og Vordingborg har Kjøge vistnok meget tidlig været befæstet. I Aaret 1343 blev Byen plyndret og stukket i Brand af den holstenske Grev Johan, og i Grevens Fejde anstrængte Grev Christoffer sig for at komme i Besiddelse af den. Da den svenske Konge Carl Gustav i Aaret 1658 rykkede mod Kjøbenhavn, skyndte han sig med at udbedre de gamle Fæstningsværker omkring Kjøge og besætte dem med Skyts, og Byen er rimeligvis bleven vedligeholdt som Fæstning til henimod Slutningen af det 17de Aarhundrede.

Kjøges Blomstringstid falder i Slutningen af det 16de og Begyndelsen af det 17de Aarhundrede. Byen var da saa velhavende, at den kunde laane Christian den Fjerde adskillige Tønder Guld. Især var Handelen med Hollænderne livlig. Paa den Tid var det, adskillige Kunstvævere, som leverede overordentlig smukke Tapeter til Slottet, nedsatte sig her, hvilket senere bevægede Christian den Femte til at anlægge en Gobelinsfabrik i den saa kaldte Kongegaard paa Torvet.

Midt paa Byens ualmindelig rummelige Torv stod i Slutningen af forrige Aarhundrede en Gabestok. Nu prydes den samme Plads af Frederik den Syvendes Broncestatue, der kan betragtes som en Illustration til den Fremgang i Oplysning og Frihed, der er foregaaet i Landet siden Huskorsets Dage. En Indsender i Byens Avis har nylig opfordret til Opførelse af et Mindesmærke, en Bautasten, „til at vidne for Slægter i Norden" om Niels Juuls og Hvitfeldts herlige Daad i Kjøgebugt, og Bladets Redaktion har sluttet sig til Tanken. Den 1ste Juli 1877 er 200 Aarsdagen for Niels Juuls Sejr. Det vilde blive en smuk Dag for Kjøge, om et saadant Mindesmærke da kunde blive afsløret. Et Folk, der fremdrager og elsker sine store Minder, aabenbarer derved ikke blot sin aandelige Livskraft, men det vækker tillige den opvoxende Slægt til Daad, thi

„Mindet vel lader som ingen Ting,
er dog et lønligt Kildespring..."

L.



Kjøge.

Om Skakspillet.

Af N. A.

Disse Regler for de forskjellige Brikkers Gang og Evne til at slaa Modstanderens Brikker ihjæl maa man vel mærke sig og forstaa, inden man gaar til at spille Skak. Har man lært dem, er det bedst, første Gang man vil prøve Spillet, at spille med en, som kan spille Skak. Men dette er dog langtfra nødvendigt, da to, der slet ikke før have kunnet spille det, overmaade godt kunne komme efter det ved at prøve sig frem. Naar man har sine Tanker med sig, kommer man snart efter det. I ethvert Fald vil vore unge Læsere de fleste Steder i Landet kunne faa lidt Vejledning i dette ædle Spil. De fleste Skolelærere og Præster kjende det uden Tvivl og ville sikkert gjerne give enhver, der har Lyst til at lære det, lidt Underretning om Fremgangsmaaden ved selve Spillet.

Spillet gaar ud paa at bringe Modstanderens Konge i en saadan Stilling, at han ikke kan røre sig uden at blive slaaet. Er dette opnaaet, har man vundet Spillet, og Modstanderen siges da at være „mat". For at opnaa dette gjælder det om at færdes saaledes med sine Brikker, at man ikke mister for mange af dem, og i Særdeleshed maa man vogte vel paa Officererne og blandt disse fornemmelig paa Dronningen, som er den allernyttigste af Brikkerne. Dermed er ikke sagt, at man ikke ogsaa skal værge sine Bønder, tværtimod, en Bonde kan ofte være til meget stor Nytte og redde baade Konge og Dronning, for ikke at tale om de andre Officerer. Det bedste Middel til at hindre, at ens Brikker blive slaaede, er at sørge for, at enhver Brik kommer til at staa saaledes, at en af de andre Brikker vil slaa Modstanderens Brik, som mulig kunde tage den. Dette kalder man at „dække" sine Brikker. Naar til Exempel et af mine Taarne staar paa den samme lige Række af Tavl som min Dronning, uden at nogen anden Brik staar imellem, da er Taarnet dækket af Dronningen. Staar en af mine Springere paa det nærmeste Tavl skraat foran til højre eller venstre for en af mine Bønder, da er Springeren dækket af Bonden, og staar Dronningen bag ved Bonden, er denne tillige dækket af Dronningen o. s. fr. Undertiden kan det være uundgaaeligt at miste en af Brikkerne, men undertiden kan det ogsaa være rigtigt at opofre en Brik, da man maaske derved kan faa Modstanderen lokket i en Fælde. Det gjælder om Snildhed og Varsomhed. Den øvede Skakspiller kan lægge meget indviklede Planer og forfølge dem med Udholdenhed og Overskuelse; men undertiden kan hans Modstander gjennemskue hans Plan og

ved et snildt Træk gjøre ham en Streg i Regningen. Naar jeg under Spillets Gang har bragt Modstanderens Konge i Fare, saa at han er truet af en af mine Brikker, saa er det Pligt at henlede hans Opmærksomhed derpaa ved at sige „Skak"; saa maa han enten flytte sin Konge, eller, hvad der i de fleste Tilfælde er at foretrække, flytte en anden Brik imellem ham og den, der truer ham. Er det med en Springer, jeg truer hans Konge, maa denne nødvendigvis flyttes, da Springeren ikke hindres af mellemstaaende Brikker. Truer en af mine Brikker Modspillerens Dronning, saa maa jeg ligeledes lade ham dette vide ved at sige „Madame".

Spillet udføres ved, at begge de spillende skiftes til at trække. Det kan ikke noksom tilraades vel at overveje hvert Træk, som man gjør, og se sig for, at man ikke ved det paatænkte Træk udsætter nogen af sine Brikker for Fare. Det første Træk, man gjør, maa være at rykke en af Bønderne frem. Derved faar man Plads til ogsaa at føre Officererne i bageste Række frem. Det er i øvrigt almindeligt, at man enes om i første Træk at maatte rykke to Bønder paa en Gang to Tavl frem hver og ligeledes senere at rykke en Bonde, der ikke før har været flyttet, to Tavl frem. Det er ret klogt i første Træk at rykke de to Bønder, som staa lige for Kongen og Dronningen, to Tavl frem. Naar man gjør det, faar man Plads til at føre alle Officererne, saa nær som Taarnene, ud paa Brættet. Det haster ikke saa meget med at faa Taarne frem, da de komme mest til Nytte længere hen i Spillet, naar der er færre Brikker paa Brættet. I Førstningen af Spillet bruges Dronningen og Springerne mest. Kongen skal man ikke uden Nødvendighed flytte. Dronningen er derimod vel skikket til at være paa Færde alle Vegne; man bør derfor se til, at hun ikke bliver indeklemt mellem for mange andre Brikker. Bønderne bruges bedst til at dække Officererne med, og man skal derfor ikke gjerne vove sig for langt frem med dem.

Den bedste Læremester er imidlertid Øvelsen og en klar Tankegang. Man bør ikke være for rask til at gjøre sine Træk, men give sig Tid til at tænke over dem, førend man gjør dem.

Naar man først kan spille Skak nogenlunde ordentlig, skal man vanskelig finde en mere underholdende Tidsfordriv end det, og man lærer desuden at tænke sig godt om, før man handler, og det kan komme en meget til Gavn i Livet.

Man kan kjøbe sig et Skakspil og et Skakbræt. Det er ikke nogen dyr Sag i Forhold til den Glæde, man kan have deraf. Men man kan ogsaa selv lave det, naar man har lidt Greb paa det Slags Arbejder. I næste Stykke vil Læserne finde Tegninger til et smukt nyt Skakspil, hvorefter man uden Vanskelighed selv kan udskære sig alle Brikkerne.

Husflid.

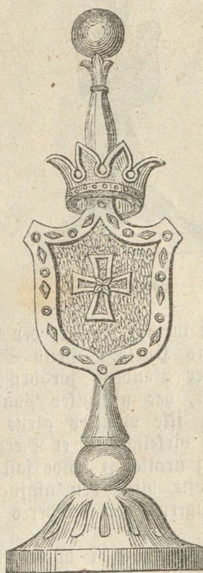
Et Skakspil.

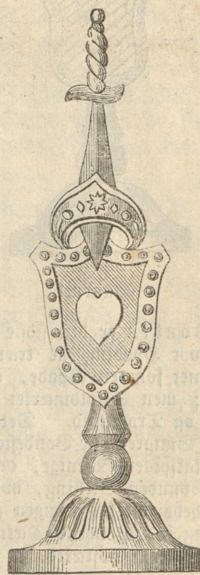
(Tegnet af H. Fischer.)

Tanken om at anvende en Del ledige Vintertimer med at spille Skak er vist ny for de fleste af Husvennens Læsere paa Landet, og Tanken om selv at forfærdige de dertil fornødne Brikker, vil maaske synes endnu dristigere for de fleste. Men netop fordi det er noget nyt, og dertil noget smukt, ville maaske mange flinke unge Mennesker synes godt derom og faa Lyst til at gjøre en Prøve. Det forrige Nr. indeholdt en kort Forklaring over Spillet, og en Anvisning til at forfærdige et Tavlbræt dertil, og en lille Vejledning til selv at udskære Brikkerne vil sikkert være en velkommen Anledning til, at ret mange af Husvennens Læsere udfylder nogle Aftentimer med at gjøre et Forsøg.

At give en Tegning af de almindelige Skakbrikker, som de forekomme i Handelen, vilde være temmelig unyttigt, da disse næsten altid ere drejede af Ben med mange fine Udpyntninger, hvortil hører et fint Drejelad med dertil skikket Værktøj. Dertil kommer, at disse drejede Skakbrikker som oftest ere baade tankeløst og smagløst dannede. Vore Brikker skulde gjerne være saaledes, at de i Nødsfald kunne skæres ud med en god Kniv. Husvennen fik derfor en ung Kunstner til at tegne et nyt selvstændigt Spil, der tilfredsstiller de Fordringer, der stilledes til at være paa en Gang let udførligt og smukt, og saaledes at Formen af hver Brikke viste den Tanke, denne udtrykker i Spillet. Saaledes fremkom følgende Figurer, der alle ere bestemte til at udskæres af fladt, $^3/_{16}$" tykt Løntræ (Ahorn) eller Nøddetræ, der med en Tap fæstes paa en rund drejet eller udskaaret Fod, som er ens for alle Brikker.

Kongen skæres som et Skjold med Krone paa, hvorover hæver sig Spiret og Rigsæblet, som Tegn paa Værdigheden og Magten. I Skjoldet findes Korset som Tegn paa Bestandigheden og paa, at alt i Spillet drejer sig om at værne dette.


Kongen.


Dronningen.

Dronningen bærer Hjærtet i sit Skjold, hvilket udtrykker Kvindeligheden, med Hovedguldet ovenover, som Tegn paa Værdigheden. Da Dronningen imidlertid er Spillets kraftigste og mest afgjørende Figur, er dens Overdel et Sværd, som Tegnet paa Dristighed og Styrke.

Løberen er et skraat Skjold med en Lanse som Hoved; den gaar jo altid i lige Linie, som den kastede Lanse, skraat over Slagmarken, og dens Komme er ofte lumsk og hurtig som Pilen, den bærer i sit Skjold.

Springeren udskæres som en Delfin („Springer") med et Hestehoved; som Springeren, eller den vælige Stridshingst gjør den nemlig mange uventede og kaade Spring og afstedkommer Ødelæggelse midt i Fjendens sluttede Rækker.

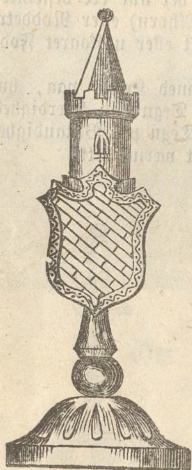


Løberen.



Springeren.

Taarnet formes som et Skjold med indskaaret Murværk, der betegner Fastheden, bærende et Taarn som Hoved. Det er, ligesom Fæstningen, ofte det sidste Haab om Frelse for de stridende Parter.



Taarnet.



Bonden.

Bonden er den sidste Figur, den menige Kriger, der staar fast, hvor Høvdingerne trænge til hans Hjælp. Dens Skjold er formet som en Spade, der udtrykker Bondens jordbrugende Idræt; men Skjoldmærket er et Anker, der udtrykker Paalidelighed og Trofasthed. Dette skal dog ikke opfattes alene som en fin Smigren for Bondestanden, men virkelig være et Særpræg for Skakspillets Menige, der trofast og urokkeligt holde fast ved enhver vunden Stilling, hvorved de ofte blive den afgjørende Sikkerhedsvagt for Kongen eller Høvdingerne, der faa deres faste Stilling ved Bondens Dækning.

Brikkerne udskæres i fint Træ; de halve i hvidt (bedst Løntræ) og de andre halve i mørkt (amerikansk Nøddetræ eller dansk Mosegg) udskaaret i Plader paa 3/16 Tommes Tykkelse. Man kan ogsaa udskære alle Figurerne i hvidt Træ, saa farve det halve Antal mørkebrunt med Nøddetræbejtse og lakere dem eller overstryge dem med sort Lak. Der udskæres selvfølgelig 2 Konger, 2 Dronninger, 4 Løbere, 4 Springere, 4 Taarne og 16 Bønder. Man udfører bedst Figurerne, efter at have tegnet dem smukt paa Træet, ved en fin Løvsav og afrunder dem med en lille Fil, hvorefter man udskærer alle de fine Smaaudpyntninger med en skarp, spids Kniv, eller med smaa Stikjern. Disse ere især til Brug ved Udstikningen af de smaa runde Fordybninger i Skjoldranden. Den matte Flade i Skjoldene om Skjoldtegnet, prikkes fine ud med en fin stump Syl.

Naar de flade Figurer ere færdige, forsynes de med en lille Tap forneden, som kan passe i Hullet midt paa Foden, hvori de helst sættes fast med lidt Lim. Foden kan udskæres, men er smukkest drejet, udstukket noget fine Riller rundt om, med et lille Huljern, som Tegningerne viser.

Har mine unge Venner paa Landet, som maaske have ondt ved at faa de lange kjedelige Vinteraftener til at gaa, faaet lidt Lyst til at prøve paa at lave et Skakspil, men maaske ikke tiltro sig Evne til at udføre det, saa raade vi, som en oprigtig Husven, til, bare at lægge Haand paa Værket strax. Det er jo bare til eget Brug og om det saa ikke bliver saa fint første Gang, saa kan det altid blive godt nok til at spille med; men det vil maaske for de fleste blive meget pænere og smukkere, end man tænker, naar man begynder, og bringe mere Glæde, end man skulde tro, man kunde faa ud af et saadant lille Arbejde. Fattes man fint Træ — hvidt Løntræ, brunt Nøddetræ og mørk Moseeg skaaret i 3/16" Tykkelse — eller lidt Værktøj — Kniv, Stikjern, Sav o. s. v. eller Lak og Bejtse — saa faas det strax tilsendt med Posten for meget billig Pris, naar man skriver til C. Th. Roms Husflidsværktøjhandel, Axelhus Kjøbenhavn, hvorfra ogsaa faas billige smaa drejede Brikker til Fod for Figurerne.

Men dersom Arbejdet lykkes godt — og det vil det sikkert for mange — saa kunde Husvennen nok ønske at se Prøver paa sine Læseres Haandfærdighed. Udgiveren beder derfor de unge, der blive tilfredse med deres Arbejde, om med Posten at sende ham det Skakspil, de har lavet. De skulle da senere faa det tilbagesendt, og Udgiveren vil saa ledsage de bedst udførte Spil med et smukt indbundet Exemplar af „Haandgjerningsbog for Ungdommen" (Værdi 6 Kroner) som Opmuntringsløn til den haandsnilde Gut, som har indsendt sit veludførte Arbejde, til venlig Paaskønnelse af den udviste Flid.

Husflid.

Den lille Dukke-Skræderinde.

Ethvert Forsøg paa at indrette Barnets Leg saaledes, at den bliver en god Øvelse i nyttigt Arbejde, bør modtages med Paaskønnelse. Vi kunne derfor anbefale ovenstaaende lille Vejledning til alle Smaapigers Forældre, idet Barnet her, ved otte, paa tykt Papir trykte „Modeblade" faar en smuk Vejledning til selv at tilskære sig en hel Mængde Klædningsstykker til sine Dukker. Ved Hjælp af de tydelige Mønstertegninger og tilhørende Forklaring forskaffer man saaledes sine Pigebørn en ikke alene morsom, men ogsaa nyttig Adspredelse i de lange Vinteraftener, da Barnet her gjennem sin Leg i det smaa faar Øvelse i Tilskæring af et Klædningsstykke og Syning deraf. Vejledningen, der er udkommen paa Wøldikes Forlag, faas i alle Boglader og gjennem C. Th. Roms Husflidsværktøjshandel i Axelhus, Kjøbenhavn.

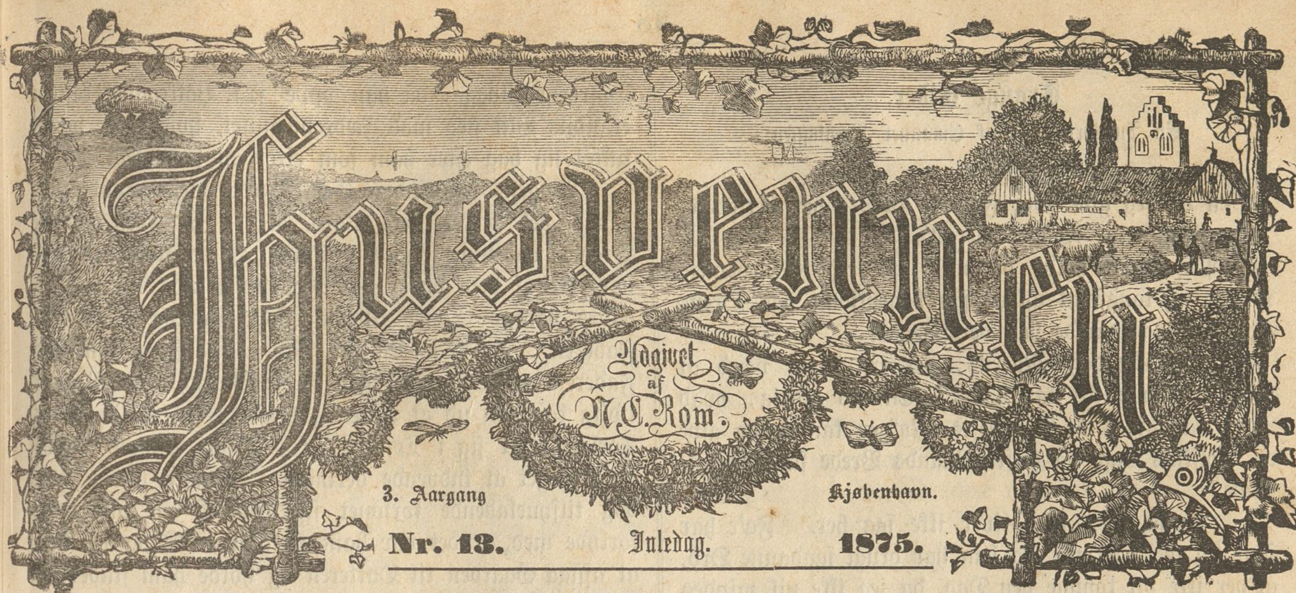
Smaating.

Geografisk Gaade. Naar For- og Endebogstaver læses nedad, faar man Navne paa to sammenhængende Have, som beskylle danske Kyster: Et Sprog, som læres let af Danske. — Et stort Rige i Asien. — Et fra den ældste Tid bekjendt Bjerg. — En Stad i Belgien. — En Fjord i Sønderjylland. — En Kjøbstad i Vestjylland. — En Stad ved Elben. — En Kjøbstad paa Sønderjyllands Østkyst.

Udgiveren boer paa Bylovsvej 8 a Kjøbenhavn.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 13. Juledag. 1875.

Julenat.



„Eder er i Dag en Frelser født!"

Mens Natten den svale
sig sænker tyst,
de Hyrder tale
med dæmpet Røst
om Frelsen, de haabe,
om Længsler, som raabe
i Folkets Bryst.

Da tændes som Lynet
et Middagsskjær,
da gyser ved Synet
de Hyrders Hær:
I blændende Lue
Guds Engel de skue,
godt Nyt han bær.

Med Tidender søde
han kom fra Sky:
„Guds Søn lod sig føde
i Davids By.
Skjønt Verden han ejer,
en Kvinde ham plejer
i Staldens Ly."

Da lyser, da klinger
det fjærnt og nær.
Paa straalende Vinger
Guds Englehær
den Jubel istemmer,
som Jorden ej glemmer,
mens Liv den bær.

„Guds Fred er oprundet
paa Jord i Dag,
og Støvet har vundet
Guds Velbehag;
Guds Søn nu vil føre
til Sejr og fuldgjøre
de faldnes Sag."

Hint Lys skal ej falme
paa Jordens Rund,
hin Julenats Salme
fra Englemund
skal evigt forynges
og evigt gjensynges
i hver en Stund.

C. A. Thyregod.

Trange Tider.

En Juleſortælling af Emanuel Henningſen.

„Nu vil jeg give Dig Farvel, Per... her ſætter jeg aldrig mine Fødder mere!"

Per Knøs holdt op med at dreje Slibeſtenen, rettede ſig langſomt op og ſaa betænkſomt paa Oxens Egg, derpaa ſvarede han beroligende:

„Sig ikke det, Mogens, det er aldrig værd at love det, man ikke kan holde. En ved aldrig, hvad Tiden kan give; en Graavejrs Morgen kan endda give en Solſkins Dag, og hæſtig Mands Vrede faar knap*) Ende."

„Ja ja, men det bliver ikke ſaa her. Fa'r har ſagt ſig løs fra mig, og han har brugt ſaadanne Ord, at der ikke vil komme den Dag, da jeg ikke vil mindes dem... Nej, havde jeg ſkjønnet, hvad der ventede mig, ſaa var jeg ikke kommen her hjem i Dag; men jeg mente dog, han vilde have hjulpet Inger og mig lidt frem, og derfor kom jeg... Men nu vil jeg give Dig Farvel, Per, og ſaa ſkal Du have Tak for alt godt."

„Aa, bi et bitte Korn," ſagde Per og tørrede Oxen af paa ſit Trøjeærme, „det har vel ikke ſaa ſtor Haſt med Dig. Siden Du nu er bleven Mand, faar jeg vel ſe at finde en bitte Brudegave til Dig og Inger."

Han knappede betænkſomt et Par Veſteknapper op, halede en gammel Skindpung frem fra en Lomme paa Veſtens Indreſide og rakte den til den unge Mand. Mogens aabnede Pungen og kaſtede et Blik paa dens Indhold, derefter bandt han igjen Snoren om og holdt den hen til den gamle.

„Og jeg ſkulde tage imod alle Dine ſurt fortjente Penge," udbrød han hjærtegreben. „Nej, Per, det kan jeg ikke gjøre."

„Saa kaſt dem ud i Søen da," ſagde Per rolig, „kanſke Du tyktes, de ſaa er bedre anvendt... Nej, tag Du dem kun, bitte Mogens, for jeg har ingen Brug for dem. Hvem har jeg at ſamle til, naar det ikke var til Dig? Jeg tjente her i Gaarde, længe før Du blev født, jeg har baaret Dig paa mine Arme, den Tid Du ikke var større end ſom ſaa, og jeg har ſet Dig voxe op... Du maa tro, det er ikke med Glæde, jeg ſer Dig drage ud herfra, og vil Du ikke gjøre mig Stunden tungere, end den er, ſaa faar Du tage den bitte Korn Hjælp, jeg kan yde Dig... Vær Du kun trøſtig, bitte Mogens, der kommer vel bedre Tid end denne, og kan jeg være Dig til Hjælp, ſaa ved Du, hvor Du kan finde mig."

„Tak, Per," ſvarede Mogens og trykkede hans Haand.

Kort efter forlod han Gaarden og ſteg langſomt op ad Gangſtien, der førte op over Vejrup Hede. Han var bleg og bevæget, og det koſtede ham Møje at trænge Taarerne tilbage, da han oppe fra Bakkeaaſen kaſtede et ſidſte Blik ned mod Fædrehjemmet, hvis Døre havde lukket ſig bag efter ham ſom efter en fremmed.

Mogens var Anders Herreſtrups eneſte Søn. Der havde vel været flere Børn der i Gaarden, baade Drenge og Piger; men i Løbet af de ſidſte ti Aar vare tre af dem døde, og Mogens havde nu kun en ældre vanfør Søſter tilbage, ſom ſtyrede Huſet for Faderen. Da Gaarden ikke var af de ſtore, om end Faderen var en ganſke velhavende Mand, var Mogens tidlig kommen ud at tjene og havde efter et Par Aars Forløb givet ſig i Tømmerlære, ſkjønt Anders havde havt meget at indvende derimod. Senere havde han dog tilſyneladende forſonet ſig dermed og ladet ſig forlyde med, at det var hans Henſigt en Gang i Tiden at afſtaa Gaarden til Datteren og holde ham ſkadesløs med en Sum Penge. Der var jo ikke megen Udſigt til at faa Cæcilie gift, hvis hun ikke bragte en Gaard med ſom Medgift. Skjønt Mogens havde en Fornemmelſe af, at der vilde blive gjort ham Uret, efter ſom Søſteren formaaede alt hos Faderen, og han jo godt vidſte, hvor paaholdende og nøjeſeende hun var, gjorde han dog ingen Indvendinger mod den paatænkte Ordning, da han haabede at kunne arbejde ſig godt frem, naar han fik en lille Kapital imellem Hænderne. Det ſkulde imidlertid komme ganſke anderledes, end han ventede det. Han havde længe i al Tugt og Ære været gode Venner med en fattig Pige, der tjente paa Herregaarden, og da Faderen fik det at vide og forgjæves paalagde ham at afbryde dette Forhold, kom det til hæftige Optrin imellem dem. Men jo værre Anders larmede, jo faſtere blev Mogens beſtemt paa ikke at ſvigte ſit Ord og ſin Kjærlighed, og da han ſaa, at Faderen var lige ſaa beſtemt paa at hævde ſin Vilje, ſom han ſin, beſluttede han at hugge Knuden over med et Hug. Han kjøbte ſig et lille Hus nogle Mile derfra, indrettede ſig et Værkſted der og holdt ſaa Bryllup med Inger i al Stilhed.

„Naar Fa'r faar alt at vide, ſaa læg et godt Ord ind for mig!" havde han ſagt til Søſteren et Par Dage forud.

„Ja ja, det ſkal jeg nok," ſvarede Cæcilie; men i Steden for at holde dette Løfte ophidſede hun kun Faderen endnu mere, og da Mogens kom hjem, i det Haab, at alt nu vilde klare ſig, blev han ſaaledes overfuſet af Faderen, at han maatte give ſlip paa hvert Haab om Underſtøttelſe og Hjælp fra den Kant.

Saa kom der en lille Hjælp fra en anden Kant, ſom han aldrig havde tænkt paa, fra gamle Per Knøs, og mens han gik over Heden, hvis Lyng og Pors laa gjemt under Sneens hvide Klæde, var hans Hjærte opfyldt af Taknemmelighed mod den gamle, tro Karl, der havde ofret ſine Spareſkillinger for hans Skyld.

„Ikke en af hundrede vilde have gjort det," ſagde han ved ſig ſelv; „nej, ikke en af tuſende."

*) ſnart.

Og han lovede sig selv, at han, hvis Lykken var ham huld, skulde gjengjælde den gamles Godhed med Renter og Rentes Renter.

Der var saa vinterlig stille og dødt deroppe paa Heden, kun Sneen knirkede under hans Fødder, medens han fulgte Stien langs med Bakkeranden, der falder stejlt ned mod den lille Sø. Hinsides Søen ringede Aftenklokken, hvert af dens Slag klang dæmpet og vemodigt over til ham og vakte Gjenklang i hans Bryst. Nu sad Inger der hjemme og glædede sig til hans Hjemkomst og de gode Tidender, han bragte med. Jo, det var rigtignok gode Tidender! Gud ved, hvorledes hun vilde blive til Mode, naar hun hørte, hvordan han var bleven modtagen. Hun havde saa gjerne villet fulgt med ham; men, Gud ske Tak, at han ikke havde givet efter for hende i den Ting.

Endelig stod han uden for Hjemmet og stampede Sneen af sine Støvler. Ved denne Lyd blev Døren aabnet, og en lyshaaret Kvindeskikkelse kom til Syne og hilste smilende paa ham.

„Velkommen, Mogens; Du kommer tidligere tilbage, end jeg havde ventet."

„Har Tiden været Dig saa stakket."

„Nej nej, Du maa tro, jeg har set efter Dig mange Gange," sagde den unge Kone. „Sæt Dig nu her ved Ovnen, Du er vist baade træt og sulten; men nu skal Du knap faa en Mellemmad til at begynde med."

„Er Du slet ikke nysgjerrig efter at vide, hvordan det er gaaet mig?"

„Jo jo, er jeg det; men Du maa først have noget at spise, Du ser helt forhungret ud."

„Gjør jeg?" sagde Mogens og smilede ad den ivrige Hast, hvormed hun satte Aftensmaden frem. Først da hun saa ham i Færd med Maden, fik hun lidt Ro paa sig, og med sin Strikkestrømpe i Haanden tog hun Plads lige over for ham.

„Saa maa Du fortælle," sagde hun.

„Jeg vilde snart helst lade være," svarede Mogens og saa lidt mistrøstig hen til hende. „Jeg er ræd for, at vi to ikke har baaret os rigtig ad . . . det vil sige, at jeg ikke har baaret mig rigtig ad, da jeg fik Dig til at gifte Dig med mig."

„Hvordan mener Du?" spurgte hun og blev bleg.

„Jo, jeg er ræd for, at jeg ikke kan gjøre det saa godt for Dig, som jeg gjerne vilde, for Fa'r og jeg bliver nok aldrig gode Venner mer, skjønner jeg."

„Og det er jeg Skyld i?" sagde den unge Kone og bøjede Hovedet dybt ned mod sit Strikketøj for at skjule de Taarer, der brød frem i hendes Øjne. Tonen var saa sagte og ydmyg, at Mogens forbavset saa paa hende.

„Du? Men hvordan er det dog, Inger, Du græder jo . . . Hvad Skyld har Du? . . . Skjønner Du da ikke . . . men Inger dog!"

Den unge Kone havde rejst sig og lagt sit Hoved ved hans Skulder, og hun lo og græd paa en Gang, medens hun strøg hans Haar fra Panden og kyssede ham.

„Skjønner Du da ikke, at Du gjorde mig ræd, Mogens," sagde hun spøgende. „Jeg mente snart, at Du fortrød, at Du havde giftet Dig med mig, fordi jeg var Skyld i, at der var Udstand*) mellem Din Fa'r og Dig . . . og saa var Du kun bekymret for min Skyld . . . Ved Du da ikke end, Mogens, at jeg er lykkelig, naar kun jeg har Dig, og at jeg aldrig i Verden skal ønske mig bedre Kaar end dem, Du kan give mig? Aa, Mogens, naar blot Du aldrig nogen Tid vil fortryde, at Du har taget mig, da er alt saa godt, at jeg ikke ved mere at ønske mig . . . Og ved Du, hvad jeg har faaet til Dig, mens Du var henne**)? Bestilling paa en Dragkiste, som Du skal lave til Jens Gregersen i Ulbjerg!"

Mogens lo ved den pludselige Overgang i hendes Tale, og det Mismod, han havde været trykket af, mens han var paa Hjemvejen, forsvandt til Dels. Han var jo ung og stærk, og det skulde være underligt, om han ikke skulde kunne arbejde saaledes, at Fattigdom og Nød blev stænget ude, hvis Gud ellers lod ham beholde Sundhed og Kraft. Ganske vist vilde Kjøbet af Huset og Anskaffelsen af de nødvendige Gjenstande til hans Haandværk gjøre de første Aar lidt trange; men senere vilde det nok blive bedre, og maaske vilde Faderen ogsaa med Tiden tilgive ham og tilbyde ham Hjælp. At bede ham tiere om denne, stod i Øjeblikket for ham som en Umulighed, han aldrig vilde kunne finde sig til.

Den følgende Dag tog han fat paa Arbejdet: Dragkisten til Jens Gregersen. Aldrig er endnu en Dragkiste bleven saa omhyggelig sat sammen, saa pudset og efterændret eller saa billig solgt, som denne blev det, og det varede da heller ikke længe, før Arbejdet strømmede ind til ham fra alle Sider. Inger var heller ikke ledig, hun spandt, strikkede og syede, saa snart der var en Stund ledig, og alt imens klang hendes friske Sang igjennem Huset og opmuntrede Mogens ved Arbejdet. Af og til kom gamle Per Knøs over til dem og gjorde dem et lille Besøg, sad i Værkstedet og saa til, mens Mogens høvlede, og stolprede igjen ved Aftentid hjem over Vejrup Hede paa sine gamle Ben.

„Din Søster sætter ondt for Dig hos Din Fa'r," sagde han en Gang imellem; „det kan jeg nok skjønne. Hun vil have hele Arven for sin Part; men tidt er Enden ikke Begyndelsen lig."

Saaledes henrandt der nogle Aar, to Smaapuslinger vare komne til Huset, en Dreng og en lille Pige. Da blev der en Dag fortalt, at gamle Per Knøs var gaaet til Hvile, og dette Budskab blev mod-

*) Uenighed, Fjendskab. **) borte.

taget med oprigtig Sorg af Mogens og Inger. Den Dag, da den gamle skulde jordes, gik Mogens hen til Vejrup Kirkegaard for at overvære hans Jordfæstelse, og da stod han igjen Ansigt til Ansigt med Faderen. Hans Hjærte var blevet blødt ved den gamle Vens Død, og da Graven var tilkastet, søgte han Lejlighed til at tale et Ord i Enrum med Faderen. Det lykkedes ham imidlertid ikke, alles Øjne vare henvendte paa dem; thi det var jo almindelig kjendt, i hvilket Forhold de stod til hinanden.

„Gud tilgive Dig, Cæcilie, hvis Du øger Fjendskabet mellem Fa'r og mig," sagde han til Søsteren, da han skiltes fra hende.

„Der er ikke noget at øge," svarede hun koldt. „Faar Du ingen Arv, skal jeg nok betænke Dig."

„Det er ikke det, jeg tænker paa. Arven fik Du i Guds Navn beholde, naar kun det kunde blive godt mellem ham og mig."

„Det raader jeg ikke for," svarede hun, og dermed skiltes de.

Samme Dags Aften sad Inger ene hjemme i Angst ved sine Smaabørns Seng; thi Mogens var ikke kommen tilbage, og Mørket var allerede faldet paa. Tilsidst blev Frygten for, at han skulde være kommen til Skade, hende for stærk. Hun bøjede sig ned og kyssede Børnene, derpaa svøbte hun et Tørklæde om sig og forlod Huset. Et Par Timer efter hørte en enlig Vandringsmand, som gik over Vejrup Hede, Nødraab nede under Bakkeranden, og da han lod sig glide ned ad Skraaningen, fandt han Inger siddende ved Foden af Bakkerne med Mogens i sin Favn.

„Aa, Gud ske Tak, at I hørte mig," sagde hun hulkende. „Mogens er kommen til Skade ... han er styrtet ned fra Stien deroppe ... Han klagede over, at han var svimmel, da han gik til Begravelsen i Vejrup ... Hvordan skal vi dog faa ham op?"

„Er han ved Samling?" spurgte Manden.

„Nej, ak nej; men det betyder vist intet ... tror I vel? ... Jeg var ogsaa rent henne en Gang, men jeg kom godt nok til mig selv igjen ... Vil I ikke føle paa ham? ... Det har vist ikke noget at betyde, at han er saa stille ... Tror I vel? Aa, Mogens ... Mogens, kan Du ikke høre, at det er mig, der taler til Dig! Aa Gud, bare Du dog vilde røre Dig et bitte Korn ... Min Gud, min Gud, I siger slet ingen Ting ... I mener da ikke, at han ... er død? Gjør I vel? ... Aa, Herregud, giv mig dog et bitte Korn Haab, om I kan."

„Der er ingen Raad til at faa ham op ad Bakken," sagde Manden undvigende, „vi maa have Bud efter nogle Folk fra Byen ... Vil I gaa, eller skal jeg?"

„Aa, Gud trøste mig, saa er han da død," udbrød Inger jamrende. „Ja, vil I være saa kjøn at gaa... Mine smaa stakkels Børn, I ved ikke, hvad der er hændet jer!"

Hun bøjede sig ned over den dødes Hoved, der hvilede i hendes Skjød, og hendes Taarer dryppede ned paa hans Pande, medens hun kjærtegnende strøg hans dugvaade Haar til Siden. Det var hen paa Efteraaret, Vinden for med en egen klagende Susen hen over Lyngbakkerne, og en enlig Natfugl fløj med klaprende Vingeslag og et pibende Skrig bort over hendes Hoved; men hun hørte intet af dette. Hun var saa hensunken i sin Sorg, at hun ikke en Gang mærkede, at Manden kom tilbage med Hjælp, før han rørte ved hendes Skulder.

Ja, han var død; det var des værre altfor tydeligt, da han var lagt inde paa Sengen, og Lyset skinnede paa hans stille, blege Ansigt. Inger sank næsten sammen under det tunge Slag, de havde jo elsket hinanden saa inderlig og trofast, som to Mennesker kunde elske hinanden, og kun Tanken om Børnene holdt hende endnu oprejst. Det lod til, at Sønnens pludselige Død havde rystet op i Anders Herrestrups haarde Sind; thi paa Jordfæstelsesdagen var det tydelig nok at se, at han var hæftig rystet; men mod Inger var han kold som Is, og Cæcilie fulgte hans Exempel i saa Henseende.

„Min Fader vil tage sig af Børnene," sagde hun til Inger, da de vendte tilbage fra Kirkegaarden, „men saa vil han have dem som sine egne og ene raade over dem."

„End jeg da?"

„Ja, Du maa frasige Dig dem naturligvis".

„Aldrig ... aldrig", svarede Inger lidenskabeligt. „Jeg kan ikke slippe nogen af dem; det vilde være min Død".

„Som Du vil", sagde Cæcilie koldt, og der blev ikke talt mere om den Sag.

Atter henrandt der et Par Aar, og de gik for Inger hen i Arbejde og Slid; thi aldrig fik hun Hjælp fra Svigerfaderen, og hun ømmede sig ved at bede ham om saadan. Da kom der Sygdom til; hun havde længe med Skræk følt, at hendes Kræfter Dag for Dag tog af, og en Morgenstund, da hun efter en søvnløs Nat vilde staa ud af sin Seng, mægtede hun ikke mere at holde sig oprejst. Visselig havde Dagene været trange for hende, men nu bleve de trange, som ingen Sinde tilforn, og hendes Mod maatte ligge under. Da skrev hun en Dag til Svigerfaderen og skildrede ham sin Nød og bønfaldt ham om hans Hjælp.

„Tag mine Børn fra mig, om I vil det saa", skrev hun, og hendes Taarer bragte Blækket til at løbe ud paa Papiret, „jeg kan ikke se dem lide Nød, og jeg mægter ikke mere at værne om dem. Skjønt I aldrig har tilbudt mig nogen Hjælp til dem, saa kan Eders Hjærte dog ikke være saa haardt, at I vil lade dem føle den bitre Nød, som nærmer sig til dem. Tag dem i Guds Navn bort fra mig, og om jeg end aldrig mere faar dem at se, vil jeg dog velsigne Eder for det gode, I gjør imod dem".

Hun ventede angstfuld paa Svaret; men der kom intet, slet intet, og den stakkels Moder var nær ved at fortvivle. Udenfor var det en bidende Frost, Sneen laa hen over Høje og Dale, og Julen var nær; ak, det var den kummerligste Jul, hun endnu havde set i Møde. Hvor fattigt og smaat hun end havde haft det, saa havde Julen dog altid været en Fest for hende og Børnene; men nu mægtede hun slet intet at gjøre, og med hver Dag, der kom og svandt, blev Nøden større i det lille Hus.

Oppe paa Kirkebakken var der Jubel og Lystighed, medens Klokkerne kimede oppe i Taarnet og bragte det glade Budskab om Frelserens Fest vidt ud over Mark og Vang.

„Ding... dang... Klokkeklang", sang Drengene oppe paa den snedækkede Bakke, saa satte de sig op paa de smaa Slæder, og i flyvende Fart gik det ned ad den jævne Skraaning, lige ud til Landevejen, hvor Kanebjælderne klang fra den rask forbiglidende Kare. Af og til kom en af Smaaslæderne paa tværs ned ad Bakken, væltede og kastede sine rødkindede Kjøresvende ud i Snedriverne til uendelig Glæde for alle de andre.

Nede paa Vejen ved Foden af Bakken stod der en tiaars Dreng og saa til. Han kastede et længselsfuldt Blik op til Kammeraterne, der tumlede sig deroppe, saa skuttede han sig i Kulden, som bed gjennem hans tyndslidte Klæder. Det var det ældste af Ingers Børn.

„Vilhelm! Vilhelm!" blev der raabt oppe fra Bakken. „Kom her op!"

Men han rystede paa Hovedet, kastede endnu et Blik efter Slæderne og gik saa langsomt hen ad Vejen mod Hjemmet. Ud fra Præstegaardens Port kom en lille Pige, som trak en Slæde bag efter sig. Hendes Øjne straalede, medens hun tappert trampede igjennem Sneen og tog Vejen hen imod Kirkebakken.

„Vil Du kjøre for mig, Vilhelm?" spurgte hun og rakte Snoren, til hvilken Slæden var fastgjort, hen imod ham.

„Jeg kan ikke; jeg skal hjem... ellers vilde jeg gjerne".

„Aa, bare lidt, Du. Det er saa morsomt".

„Moder er syg, Marie... der er ingen andre hjemme ved hende end bitte Stine. Ellers vilde jeg gjerne".

„Ja, saa maa Du jo hjem, kan jeg nok forstaa", sagde Marie. „Glædelig Jul, Vilhelm!"

Hun nikkede venlig til ham og skyndte sig af Sted, medens han fortsatte sin Vej til Hjemmet. Uden for det lille Hus, fra hvis lave Tag Istappene hang ned som blanke Tænder, blev han et Øjeblik staaende. Gjenlyden af Jubelen fra Kirkebakken klang hen til ham og gjorde ham bedrøvet, mere bedrøvet, end han hidtil havde været. Han vilde saa gjerne have bragt lidt Juleglæde hjem med sig; men det var ikke lykkedes for ham. Oppe hos Landsbyens Kjøbmand havde man vist ham en Side i Hovedbogen; den maatte først slettes ud, før der kunde være Tale om, at han kunde faa de fattige Smaating udleveret, som han bad om, og han vendte ligesaa tomhændet tilbage, som han gik bort.

„Du fik vel ingenting, min stakkels Dreng? sagde Moderen.

„Nej, intet... slet intet".

„Aa nej, vi skylde jo ogsaa saa meget".

Hun trak ham hen til Sengen og klappede ham paa Kinden.

„Du skal ikke være harm*) for min Skyld", sagde hun trøstende, „jeg trænger ikke til noget... jeg har det meget bedre i Dag, og med Guds Hjælp bliver jeg snart rask igjen. Men det gjør mig saa ondt, at I Smaastakler slet ikke skal mærke, at det er Juleaften".

„Skal vi da slet ikke have lidt godt?" spurgte den lille Pige og rejste sig fra Skammelen. „Ikke det allermindste?"

„Nej, bitte Kirstine", svarede den syge bedrøvet, „ikke i Aften. En anden Gang bliver der vel Raad til en lille Fest, om Gud vil... Lad mig nu se, at Du er en vakker bitte Pige, som ikke græder".

Men i Stilhed græd hun selv. Drengen saa, hvorledes hun hemmelig tørrede Taarerne af sine Øjne, og han gik hen og lagde sine Arme om hendes Hals og kyssede hende.

Et Par Timer efter sad han paa Sengekanten med den opslaaede Bibel paa sit Skød og læste Evangeliet om Frelserens Fødsel. Moderen og den lille Søster lyttede opmærksomt til hans dæmpede Stemme, og da han kom til det Sted, hvor Engelen siger til Hyrderne: „Eder er i Dag en Frelser født", da saa de mildt bevæget paa hverandre.

Saa bankede det sagte paa Døren, og da Vilhelm aabnede den, stod Juleengelen lyslevende derude med Juletræet i sin Favn, med røde Kinder og med fugtig glinsende Øjne.

„O, Marie!" udbrød han, og den bratte Overgang fra Forsagelsens Bitterhed til Glædens Sødme fik ham til at briste i Graad. Marie saa et Øjeblik undrende paa ham, derefter var det, som om hun forstod, hvad der foregik i hans Indre, og hun rakte smilende Juletræet hen til ham.

„Glædelig Jul", sagde hun og lukkede Døren til bag efter sig. „Se, Vilhelm, det har jeg pyntet til Dig og lille Kirstine. . Nej nej, Stinemo'er, ikke røre endnu, Træet skal ind i den anden Stue, til det bliver mørkt, og saa skal Vilhelm tage det herind og tænde alle Lysene... Aa, Du kikker... Du kikker, Stine, det gjælder ikke. Vil Du nu se, Du kan holde Dine nysgjerrige Smaaglugger hos Dig selv; i Aften maa Du se saa meget, Du har Lyst... Saa", vedblev

*) bedrøvet.

hun, da Juletræet stod vel forvaret inde i Sideværelset, „nu maa Du se paa Døren, Kirstine, hvis Du ikke hellere vil se, hvad jeg her har“.

Hun gik hen til Sengen og løste op for den store Pakke, hun bar paa Armen, og Kirstine, der nysgjerrig var fulgt med hende, udbrød i et Raab af Henrykkelse, medens Juleengelen fornøjet bredte Indholdet ud foran Inger.

„En stor Julekage, Mo'r“, raabte Kirstine og stampede i Gulvet af Henrykkelse. „En Flaske, Mo'r... Øl vist“.

„Gammelvin“, rettede Engelen smilende.

„En Flaske Gammelvin!“ gjentog Kirstine. „Et Kræmmerhus, Mo'r!“

„Te“.

„Nokken et Kræmmerhus, Mo'r!“

„Kaffe“.

„Aa, et Kræmmerhus end, Mo'r!“

„Sukker“.

„En... en lang en... saadan rund... i en hvid Skaal, Mo'r!“

„Medisterpølse“, sagde Marie leende.

Meddelelsen om Pølsen satte Kronen paa den lille Piges Henrykkelse; den kunde ikke længe udtrykkes i Ord; men hendes Øjne tindrede som to Stjerner, medens de vogtede paa Udpakningen. Vilhelm stod bag ved Marie og saa hen paa Moderens Ansigt. Solen kastede sine sidste Straaler ind i Værelset, de gjød sig hen over hendes Hovedpude og spillede paa hendes lyse Haar, medens Glæden og Taknemligheden rødmede hendes blege Kinder.

„Ingen, ingen i Verden kan dog lignes ved Moder, tænkte Drengen, og Glæden, der lyste ud af hendes Ansigt, gjenspejlede sig i hans.

Hvem der en halv Times Tid efter, at Marie hjærtensglad havde forladt det lille Hus, havde kiget ind gjennem Køkkenvinduet og set Vilhelm gaa syngende omkring derinde og lægge paa Ild for at koge Te og rasle med Kopper og Tallerkener, vilde have haft Møje med i ham at gjenkjende den stille, forfrosne Dreng, der kort efter Middag var vandret forbi Kirkebakken. Og lige saa megen Møje vilde man have haft med at gjenkjende den syge og den lille Pige, der sad pludrende og leende inde ved hendes Sæng og længtes efter, at Solen skulde synke ned bag de hvidklædte Hedebakker mod Vest.

Og Solen sank, den dybe blaa Himmel straalede med tusende og atter tusende funklende Stjerner; men inde i den lille Stue stod Juletræet i al sin Pragt, og Kirstine dansede rundt om det med en splinterny og fin Dukke i sin Arm.

Hvad var det for en Dundren, der lød uden for Huset? Ingen af dem derinde i den lyse Stue lagde Mærke dertil; men en enlig Hare, som var i Færd med at bore sig ned i en Snedrive, der laa ophobet i Grøften, foer forskrækket op fra sit Arbejde og satte i fuld Fart ind over Heden ved Synet af Slæden og de stampende Heste, der standsede uden for den fattige Enkes Dør. Ned fra Slæden steg der en gammel Mand, hans Haar var næsten saa hvidt som Sneen paa Vejen. Han lagde Dækkener paa de dampende Heste, slog Armene et Par Gange sammen om Skulderen og gik derefter langsomt ind i den lille Forstue, hvor Gjenlyden af Glæden indenfor trængte ud til ham.

„Aa, Gud ske Tak“, mumlede han, „jeg tænkte endda, det stod værre til“.

Saa aabnede han Døren og traadte ind.

„Guds Fred og glædelig Jul“.

„Tak, i lige Maade“, svarede Inger og saa op til ham med et lyst Smil. „Og velkommen skal I være, Gammelfa'r“.

„Tak for det Ord“, sagde han.

Han tog en Stol og satte sig tæt hen ved Sengen og saa paa Juletræet. Det skinnede ham nok for stærkt i Øjnene; thi Vilhelm lagde Mærke til, at han et Par Gange foer sig med Haanden hen over dem.

„Jeg har en Hilsen til Dig fra Cæcilie“, tog Svigerfaderen igjen til Orde.

„Tak; har hun det godt?“

„Godt nok, det jeg skjønner, bedre end før, for hun har været meget syg... Du skrev til mig den anden Dag, Inger; men Du ved ikke, at jeg først fik Dit Brev i denne Aften... og at jeg fik Klarhed paa det altsammen... Du ved heller ikke, at jeg alt, mens Mogens end var hos Dig, to Gange skikkede ham Bud til Forligelse, men at jeg hver Gang fik Svar tilbage, at det blev der aldrig Raad til hos ham...“

„Aldrig har Mogens faaet Dit Bud“, afbrød Inger ham forfærdet.

„Ak nej, det kjender jeg godt nok nu“, svarede Anders Herrestrup stilfærdigt. „Du fik Skylden for, at Mogens viste sig saadan. Du vilde ingen Hjælp tage imod, da han døde, og jeg vilde give Dig og hans Børn det halve af Jer Arv... Du vilde ikke kjendes ved mig, og Dine Børn skulde aldrig kalde mig Gammelfa'r, og de skulde lære at afsky mig alle deres Dage... Saadan blev der sagt mig, og for hvert Bud, jeg skikkede til Dig, fik jeg samme Svar... Saa for fjorten Dage siden blev Cæcilie syg, og det lod til, at hun vilde gaa hen med det samme; men i Dag er hun saa meget bedre, og da fik jeg det hele at vide og Dit Brev at læse... Skjønner Du, hvordan det er gaaet til?“

„Ja“, hviskede Inger dybtaandende, „jeg kan vel skjønne det“.

„Jeg troede hende saa godt; aa ja, jeg tvivlte jo aldrig paa, hvad hun fortalte mig... Er der noget hos Dig, der taler til min Undskyldning, og tykkes Du, at Du kan tilgive, at jeg har været, som jeg var?“

„O ja", sagde Inger igjen og lagde sin Haand i hans, „der er jo intet at tilgive".

„Aa jo, der er vel saa", svarede han bevæget. „Og nu hende, som ligger i Angst og Fortrydelse for, hvad hun har gjort? Tror Du, at Du kan glemme det en Gang i Tiden, naar der er oprundet bedre Dage for Dig og Børnene... Tør jeg trøste hende med et mildt Ord fra Dig... hun er saa haardt angreben, Stakkel".

„Saa vist som Gud vil tilgive hende, saa vist skal aldrig en ond Tanke imod hende rummes i mig", sagde Inger. „Aa Gud, naar jeg tænker, hvor god Vorherre har været imod mig i denne Aften, da svinder al Bitterhed hen".

Hun fortalte ham alt, hvad vi allerede kjende, og han sad lyttende med hendes Haand i sin, indtil hun havde sluttet sin lille Meddelelse.

„Det var trange Tider for Dig, bitte Inger", sagde den gamle mildt. „Nu skal de lyse Dage komme, saa vidt det staar til mig, ak, var de kun komne noget før".

„Det var saa Guds Vilje, at de først skulde komme nu", svarede hun. „Og det har de trange Tider lært mig, at hans Vilje er den bedste".

„Ja ja, den er vel det", sagde Svigerfaderen.

Han trak Børnene hen til sig, og der blev en Stund Tavshed derinde. Julens Engel svævede igjennem Stuen, og alt som Lysene paa Træet flammede op og fik Mørket, der lurede i Krogene, til at svinde, saa lysnede det ogsaa op med Fred og Glæde i deres Hjærter. Gudskelov! ogsaa i den fattige Enkes Hytte var der blevet en „Glædelig Jul!"

Bjørnegaardsnisserne.

Julesagn fra Bornholm, meddelt af Ch. Weiss.

Bjørnegaarden ligger i Klemensker Sogn paa Bornholm.

En Juleaften, ved Middagstid, kom for mange Aar siden en Mand med en Bjørn og bad Folkene om Natteleje.

„Det skulde Du saa gjærne faa," sagde Gaardmanden, „men der kan ingen Mennesker være her i Nat."

For at han ikke skulde „bære Julen bort", blev han gjæstbuden med Mad og Drikke, og det syntes han godt om. Imens blev Bjørnen bunden ind i Stalden. Han spurgte da Gaardmanden ud, hvorfor han ikke kunde blive der Natten over, og saa fik han at vide, at Underjordsfolkene holdt Højtid der paa Gaarden Natten mellem Juleaften og Juledag.

„Kunde Du ikke have Lyst til at blive disse Gjæster kvit?" spurgte Bjørnetrækkeren.

Det havde Manden intet imod, men mente, at det var lettere at love end at holde.

Den fremmede lovede det dog, dersom han maatte tage Bjørnen med sig ind i Stuen til Natten. Det fik han Lov til, og saa var det afgjort, at han vilde vove Forsøget.

Henimod Aften droge alle Husets Folk af Sted til Nabogaarden, og Manden med Bjørnen slog sig til Ro i Stuen. Han lagde sig paa en Bænk mellem Væggen og det lange Bord og bandt Bjørnen ved et af Bordbenene. Lyset blev slukket, og Huset var som uddøet. Ved Midnatstide begyndte det at pusle i Stuen; fra alle Kroge og Kanter mylrede de underjordiske frem; Bordet blev dækket med en fin hvid Dug; Fade, Tallerkener, Skeer, Knive og Gafler af det pure Guld stilledes op, og alt dette lyste med en forunderlig Glans, saa andet Lys var overflødigt; til sidst kom Grøden og Fisken, saa satte de sig til Bords uden at ænse Manden eller Bjørnen, der foreløbig holdt sig rolige. Bjørnen begyndte dog saa smaat at brumme; den Nisse, der sad den nærmest, rakte et Stykke Fisk ind under Bordet til ham, men han blev ved at brumme og snærrede ad Nissen som en gal Hund. „Naa naa, lille Mis," sagde Trolden og lod saa for Resten Bjørnen have sine egne Lader. Midt under Maaltidet rejste Manden sig fra Bænken, løste Bjørnen og satte sig igjen, mens Dyret gjorde ryddeligt. Der blev nu en svær Uro. Underjordsfolkene løb om mellem hverandre, og Bjørnen tog halve Snese ad Gangen og trykkede dem ihjæl. Saaledes blev det ved at gaa, til der ikke var flere i Stuen. Nu bandt Manden Bjørnen igjen, og saa sov de begge, til Gaardmanden kom for at se til sine Gjæster; hele Opdækningen fra om Natten stod der, men Borde, Bænke, Vægge og Gulv vare oversmurte med Blod. „De fleste fik vi Bugt med," sagde den Fremmede, „men nogle slap. Dersom de skulde faa i Sinde at komme igjen næste Aar for at spørge, om I endnu have den gale Kat, er det bedst at sige ja, og at den er meget værre i Aar, fordi den har Killinger, saa faa I nok Fred i Fremtiden." Dermed gik han og Bjørnen, og ingen hørte siden om dem, ligesom heller ingen anden havde set dem før.

Det gik, som han havde sagt; næste Juleaften, da Pigen hentede Vand fra en Kilde lidt uden for Gaarden, kom en lille bitte Mand og spurgte, om de endnu havde den gale Kat; da han fik den Besked, at den i Aar havde 7 Killinger, bad han hende sige Folkene, at de saa aldrig vilde komme der mere, og de holdt sig ogsaa siden borte fra Gaarden, som fra den Tid fik Navnet Bjørnegaarden, som den endnu har. Guld og Sølv, som Nisserne havde efterladt sig, blev signet af Præsten; det beholdt saa Manden en Del af og skjænkede en Del til gudeligt Brug.

Husflid.

Træ til Husflidsarbejde.

Det er ikke saa sjeldent, at der fældes Træ, som egner sig særligt til finere Husflidsarbejder, men som man, i Mangel af passende Anvendelse, bruger til grovere Gavntræ, eller til Brændsel. Det skulde være Udgiveren kjært, om saadant Træ kunde frelses til Gavn og Glæde for Husflidsdyrkere, i Egne, hvor saadanne Træsorter ikke ere til at saa. De efterspørges derfor hyppigt i Husflidsværktøjshandelen her i Kjøbenhavn, hvor slige Træsorter ere vanskelige at faa og kun til høje Priser. Enhver som paa Landet har Forraad til-overs af Pæretræ, Lontræ (Ahorn), Kastanie, Valnød, Navr eller Benved, Lindetræ, Elletræ og Espetræ, eller i Vinterens Løb fælder Træer af disse Arter som de kunde ønske at overlade til Husflidsbrug, bedes indsende Tilbud derom til C. Th. Rom & Co. Axelhus 2 Kjøbenhavn, med Opgivelse af Træets Art og Størrelse (Tykkelse og Længde; lige, knastfri og ikke for tynde Stammre ere de mest brugbare) samt Prisen der ønskes for Træet.

Ad denne Vej vil forhaabentlig en stor Del godt Gavntræ til finere Arbejder, der ellers var gaaet tabt, blive bevaret for Husfliden, idet nævnte Forretning, saafremt Priserne stille sig rimeligt, vil kjøbe Træet og lade det opskære omhyggeligt i passende Tykkelser, for at kunne sælge det igjen til Husflidsdyrkere hele Landet over for billigere Priser, end det hidtil har været muligt at levere Træ til fra Træhandlerne i Hovedstaden, hvor netop de ovennævnte Træsorter forekomme yderst sparsomt, fordi de sjeldnere bruges af de Haandværkere, som Træhandlerne forsyne.

Juleknas.

Gaade. Mit første nu hersker i hver en Vraa
hvor Lykke og Sundhed vi finde.
Mit andet tænkte med Gru vi paa
var ej Frelserens Ord os i Sinde.
Mit tredje med Fryd vi i Møde gaa
med Barnesindet det kommer.
Mit hele da lyder til store og smaa
men aldrig det lød i Skærsommer.

Billedgaader (Rebus).

1.



2.



Firkantet Nød. Af 2 A, 2 B, 3 E, 1 F, 2 G, 1 I, 2 N, 1 P og 2 R dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mit første Du finder i Bømerland,
Der døde paa Baalet en Herrens Mand;
Mit andet ved Danmarks Grænse findes,
Der døde en Dronning, som vist Du mindes.
Mit tredje er ret et pudsigt Dyr,
Som ikke de galeste Streger skyr,
Ved herlige Sø, nær Alpernes Top
Der rækker mit fjerde Taarnene op.

Brevverling.

Tiltrædende Holdere af Husvennen meddeles, som Svar paa hyppige Forespørgsler, at de endnu kunne faa dette Binds første 13 Numre (første Fjerdingaar), naar de snarest indsender Bestilling derpaa. Men da Restoplaget ikke er stort, vil det, da nye Bestillinger stadigt indløbe i større Omfang end fra først af paaregnet, sandsynligvis snart være udsolgt, hvorfor de, der ville være sikre paa at faa det udkomne af Bindet, tilraades at bestille det snarest.

Enkelte Numre tilsendes paa Forlangende saavidt Forraad haves, for 10 Øre Numret.

Medens Udgiveren syslede med Ordningen af nærværende Julenumer, indløb et Brev fra en Lærerinde, hvoraf Husvennen ikke kan nægte sig den Fornøjelse at give følgende Uddrag:

„.... hjærtelig Tak for den Glæde Deres Husven bringer med sig hver Gang den aflægger sit Besøg! Dog vilde jeg gjerne vide den endnu mere udbredt; thi der er endnu mange Huse, hvor der netop trænges til en saadan tavs og dog saa veltalende Ven; jeg tror, dette kan ske, om De Hr. Rom gav et lille „Hip" i deres Blad til Lærere og Lærerinder. Husvennen er forbavsende billig; men mangen en fattig Mand, med Familie, kan dog ikke afse hele Betalingen; nu mener jeg, at det er en let Sag, naar en Lærer vil have lidt Ulejlighed, at skaffe Bladet flere Holdere. Jeg sagde til alle mine 80 Skolebørn, at fjerdedels, ja endogsaa ottendedels Parter vare at faa i Husvennen og saa lille et Bidrag kan de alle afse, jeg samler Beløbet, sørger for Bladets Fordeling og paa denne Maade har 40 forskjellige Hjem Gavn af 5 Husvenner...."

Dette Udtog meddeles, fordi Udgiveren ikke godt kan give det lille „Hib". Det gaar bedre an, naar det kommer fra en ung Kvinde. Udgiveren har fra sit Standpunkt kun Tak at bringe til Danmarks Lærere, baade de mandlige og de kvindelige, for den Deltagelse man de fleste Steder har vist for Husvennens Udbredelse. Men der er ganske vist mange Steder, hvor Folk maaske synes ikke at kunne overkomme at udgive en hel Krone til et Morskabsblad, men hvor mange med Glæde vilde være med om at læse det, naar der kun var Tale om 25 Øre om Fjerdingaaret. Mange Steder ville Lærerne og Lærerinderne gjerne have lidt Ulejlighed med at faa lidt god Læsning ind i Husene, men have maaske ikke rigtigt tænkt paa at gjøre den fattige, men ofte ikke mindst læselystne, Del af Befolkningen, Tilbud om „fjerdedele, ja endogsaa ottendedels Parter" i Husvennen. Ovenstaaende venlige Brev fra en Udgiveren personlig ubekjendt Lærerinde viser, at saadant udmærket kan gaa, hvorfor Husvennen optager det som et Fingerpeg for flere. Og naar Udgiveren nu slutter et Numer af saa smukt Indhold som nærværende Julenumer, kan han ikke undgaa at nære det levende Ønske: Gid det dog maa komme til ret mange ja til alle fattige Hjem og bidrage til at bringe alle Læserne en „glædelig Jul!"

Alle Venner i Følg. ønskes en „glædelig Jul!"

Næste Fjerdingaar af Husvennen bedes bestilt paa Postkontorerne og Brevsamlingsstederne umiddelbart efter Modtagelsen af nærværende Numer, for at ikke Forsinkelse skal finde Sted med Forsendelsen.

Opløsning paa den geografiske Gaaden i Nr. 12:
Skagerak—Kattegat.
Svensk
Kina
Ararat
Gent
Ekernførde
Ringkjøbing
Altona
Kristiansfeldt.

Hermed følger Tillægsbilledet for Oktober Fjerdingaar: „Enkens Jul!"

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Udgivet af N. C. Rom.

3. Aargang — Kjøbenhavn.

Nr. 14. Søndagen d. 2. Januar. **1876.**

Nytaarsmorgen.



„Glædeligt Nytaar!" i fattige Hjem
det lyder fra Barnets Mund;
trøstigt han skuer i Fremtiden ind,
det kan han sagtens, thi kjærlige Sind
vogte ham hver en Stund.
Hjemmet er fattigt, Maden vel ringe
og Stolen af Træ er Husflidsværk kun;
men nøjsom Tilfredshed vil Glæde bringe
er Kjærlighed Huslivets Grund.

Ja saa er Fattigmands Lykke god,
naar Kjærlighed smykker hans Bo;
saa tager han fat med trøstigt Mod,
da giver Vorherre til Overflod,
velsigner hans Tillid og Tro.
Er det end fattige Kaar vi fange,
begynder vi trygt i Vorherres Navn,
vinde vi Fred selv af Dage trange,
som Barnet i Moders Favn!

En Juleaften langt fra Danmark.

Et Blad af en Dagbog.

Nagasaki, den 24de December 1874.

I Aften er det Juleaften. Hjemme er der nu denne lykkelige Forventning, inden Døren gaar op, og Grantræet med sin straalende Glans kalder en ind og ligesom raaber ud til en: „Kom og vær en Gang Barn! Lad ethvert af disse smaa Lys, der brænder paa mine Grene, minde Dig om den Jubel, der maa fylde Dit Hjærte, dersom Du virkelig føler, det er Jul. Du har Lov til at være glad, skam Dig ikke for Dig selv, men vær i Aften kun et Barn!"

Om Formiddagen har der været stor Travlhed: Moder har nu gaaet hele Dagen i Køkkenet, thi der skal jo laves Æbleskiver til om Aftenen, foruden alle de Klejner og andet godt, ikke at tale om Julekagen, som er bleven lidt for tung, men det gjør ikke noget, den smager godt alligevel, og det første Hold Æbleskiver faar lille Henrik, for de var blevne brændte, men det er han jo glad for.

Hanne har været i Hjærtevaande lige til før Middag, thi det Broderi, eller hvad det nu var, som hun skulde give Fader, var ikke rigtig færdigt, og saa skulde hun endda pynte Juletræet for at kunne gaa i Kirke med de andre. Ude paa Gaden vrimlede der endnu af Folk, der ikke havde faaet alle Gaverne kjøbt endnu; hele Torvet var dækket med Juletræer, store og smaa: „Værs'god, lille Frue, her er et dejligt et til to Mark! Og her er et til tyve Skilling". Og „Her er Flag til to for en Skilling", er der saa en lille Dreng, der raaber, og somme Tider faar han dem solgt og somme Tider ikke. Alle Mennesker har travlt, og møder man en Bekjendt, fortæller man med forfærdelig forpustet Stemme, at man skal der eller der hen, eller have den og den hos sig; „glædelig Jul!" og saa Farvel.

Naar saa Fader er kommen hjem, og de har spist til Middag — ingen har nogen rigtig Madlyst, man har saa smaat gaaet og slikket af Herlighederne ude i Køkkenet, og saa er man saa underlig spændt og urolig — brydes der op, og Fader og Moder og Hanne og Katrine og Henrik gaar alle sammen til Kirke. Nu samler man sit Sind, man vil saa gjerne have Juleglæden fuldt ind i Hjærtet, og saa bruser Orgelet de mægtige Toner ud, og man synger med hele Menigheden: „Glade Jul, dejlige Jul!" Saa kommer de glade og tilfredse hjem og ønsker hverandre „glædelig Jul"; saa ringer det paa Døren; det er Tante Lise, hun har den store Muffe med, og inden i den er der altid noget godt. „Glædelig Jul, Tante Lise!" „Glædelig Jul, kjære Børn!" „Du maa ikke gaa igjennem Spisestuen!" raaber Hanne. „Aa, er der Hemmeligheder?" Og en lidt dæmpet Klappen i Hænderne af Børnene er det bekræftende Svar. Saa om lidt kommer Onkel Frits; han er nu saa morsom; thi alle de Gaver, han bringer, ere viklede ind i saadan en Masse Papir, at det varer en halv Time, før man faar at se, hvad det er. „Glædelig Jul!" siger ogsaa han; og naar de ere samlede om Træet, og Pigen bliver kaldt ind for at faa sin Forœring, siger de ogsaa „glædelig Jul", og hun igjen til dem.

Ja, en „glædelig Jul" er der hjemme i det lille Danmark, mit kjære lille Danmark; jeg synes aldrig, jeg har holdt saa meget af Dig, som jeg nu gjør, da jeg er borte fra Dig, og det saa langt borte, hvor der ikke er en, der forstaar mig, naar jeg taler i mit eget Sprog. De faa Europæere, her er, har nok sluttet sig sammen i Aften, men jeg ved ikke, jeg kan ikke, det er vist fejl af mig; men der er kommet et saadant Tungsind over mig, en saa fortærende Længsel efter min Hjemstavn, at den ikke vilde stilles ved at være i Selskab med disse fremmede, for hvem jeg dog alligevel er som et udenlandsk Dyr; thi Danmark, det er der ikke mange, der kjender. Det, jeg længes efter, er at høre et dansk Ord, blot saa meget som et „glædelig Jul!" thi her er slet ingen, som siger det til mig. Skulde jeg skrive et Brev hjem til? Nej, det var Synd; det kunde jo umulig blive andet end et bedrøvet Brev; og naar de saa en Gang, Gud maa vide naar, faar det, vil de sige: „Den Stakkel, hvor han har haft Hjemve!" Og skjønt de nok kan begribe, at jeg maa have Hjemve, vil jeg dog ikke, de skal blive bedrøvede for min Skyld. Nej, jeg maa holde ud, saa godt jeg kan.

Det rinder mig i Hu, at jeg en Gang, det er vist flere Aar siden, havde en Samtale med E.... om dette Emne: Hjemve. Jeg havde den Gang endnu aldrig været udenfor Danmarks Grænser, han derimod vidt omkring. Han gjorde den Paastand, at Hjemlængsel var en sygelig Tilstand, der meget godt kunde beherskes og var at henregne til disse „nervøse Anfald", som var hans Rædsel. Han mente, at fordi man var født i Danmark, havde man ikke nødig at høre til Danmark; hele Verden stod en aaben, om man vilde; ethvert Folk havde deres gode Sider, saa vel som deres onde. Han paastod endda, at det var selvkjærligt og ukristeligt at tænke anderledes, da vi var alle lige gode for Gud, og hele Jorden var lige god, thi den var skabt af Gud. Jeg, som ingen Erfaring havde at støtte mig til, kom med nogle usikre Bemærkninger om, at det var en naturlig Følelse hos Mennesket, hvilken ogsaa til enhver Tidsalder havde gjort sig gjældende, men han vidste saaledes at lægge sine Ord, at man undertiden næsten syntes, han havde Ret. Nu kunde jeg bedre modsige ham — men det er sandt, saa vilde han naturligvis spise mig af med at svare, at jeg var sygelig, og, Gud hjælpe mig, maaske har han Ret i dette, thi jeg føler mig næsten syg af Længsel. Forresten en dygtig Fyr, den samme E....

Det var ogsaa kun, fordi der var saa usle Udsigter for mig i det Fag, jeg en Gang var i, at jeg tog her over. Tjene Penge vil vi alle gjerne; og „det er kun tre Aar", hed det sig, „de ere snart gaaede; og saa kommer Du hjem med en Masse Penge". Tre Aar! Og jeg har næppe været her et halvt! To Gange til skal jeg holde Jul i Ensomhed. Maaske bliver Du saa vant til det, at Du ordentlig føler Dig til Pas i Forholdene. Aa nej, det vil aldrig ske, og det maa heller aldrig ske; hellere lide de tre Aar og saa føle Hjerteglæde den Dag, da Skibet ligger i Havnen for at føre mig hjem igjen til mit elskede lille Land; aa Gud, jeg tror, dette Hjerte vil hoppe ud af sit skrøbelige Gjemmested, naar den Dag er kommen. Jeg vil ikke svare for, at jeg ikke vil falde ned og kysse Fædrenejorden, ligesom der staar, at Robinson gjorde, da han var naaet hjem.

Den 25de.

Jeg havde lagt min Bog hen og sad og grublede lidt, træt af at udøse mig til Papiret, da det pludselig bankede paa Døren, og ind traadte et Bud med et Papir i Haanden. Det var et Telegram. Det var fra Kjøbenhavn.

„Glædelig Jul! Luk Kassen op i Aften! Dine Forældre og Søskende".

Saa fik jeg dog en Hilsen fra mit Hjem, om end kun en telegrafisk!

„Luk Kassen op!" Ja, det var sandt, Kassen, som Hanne gav mig med, da jeg rejste, idet hun bad mig først at aabne den, naar hun sendte Bud derom; jeg smilede ad hende, da jeg ikke forstod hendes Mening. Lykkeligvis var Mennesket, der bragte Telegrammet, thi det var jo ogsaa et Menneske, skjønt det var en Japaneser, saa venlig at bie lidt, til jeg havde fattet mig og saa fik den heldige Tanke at telegrafere tilbage med det samme:

„En venlig Hilsen og Tak! En glædelig Jul! Eders kjære Søn og Broder".

Det var, som om mit Hjærte var blevet lettere. Nu glædede jeg mig som et Barn til den Kasse. Den var af Blik og lufttæt tilloddet. Da jeg endelig havde arbejdet den op og nysgjærrig keg ned i den, slog en dejlig Duft mig i Møde: det var et Grantræ, ganske lille, egentlig kun en Kvist; ved Siden af laa, omhyggelig indsvøbte, smaa Vokslys med Lyseholdere, lige til at sætte fast paa Træet; og saa var der alle Haande Smaating, som man plejer at hænge paa Juletræer, alt i smaat og passende til hverandre. Der var endda en lille Flaske til at sætte hele Træet i. Hvor betænksomt! Hvor kjærligt! Jeg er vis paa, Hanne har lavet enhver Smule til det; jeg kan kjende det paa Snittet af de smaa Næt og paa hendes nydelige smaa Tegninger paa Kræmmerhusene. Saa er der af Sukkergodt en Skinke og en stegt Gaas — Herregud, en Gaas; det spiser man jo ogsaa til Julen.

Jeg tændte naturligvis mit Træ, og saa var det paa en Gang umuligt andet for mig end at folde mine Hænder og synge en Salme. Jeg kunde huske „Glade Jul, dejlige Jul!" udenad. Da følte jeg ogsaa, at der var Juleglæde i mig til Trods for Sorgen, og jeg havde netop denne Barneglæde, som er saa dejlig. Men jeg skal tænde mit Træ en Gang til, og det skal være Nytaarsaften; thi jeg har ikke brændt Lysene helt ned i Gaar Aftes.

Herregud, nu har jeg virkelig siddet og skrevet en hel lang Skrivelse om det! Men hvad skal man gjøre! Naar man ikke kan tale, maa man hjælpe sig med at skrive; og skulde de hjemme en Gang faa fat i min Dagbog, kan de da se, hvorledes jeg levede og aandede for mit Fødeland i al den Tid, jeg var langt fra Danmark.

A.

I Saltbjerget.



Det er ret mærkeligt, at Evropas mægtigste Bjergmasse, Alperne, er en af dets fattigste Bjergegne paa nyttige Stenarter. Medens man f. Ex. i den lille nordtyske Bjergegn Harzen finder uudtømmelige Malmlejer, hvoraf man kan udvinde Jern, Bly, Kobber o. s. v., findes kun faa egentlige Bjergværker i Alperne.

Naar man er et Slettens Barn, har det altid noget tillokkende at gjæste Underverdenen, at drage med Bjergmanden dybt ind under Klippens Overflade og fare ad de vildsomme Gange, han har udhugget i Bjergets Indre. Da Udg. derfor for nogle Aar siden i det sydlige Bajern kom ind i de rige Saltbjerge (hvoraf et helt Amt kaldes Saltkammergut) paa den østerrigske Grænse i Nærheden af Saltzburg, nyttedes selvfølgelig Lejligheden til at se Saltbjerget efter i Sømmene indvendig.

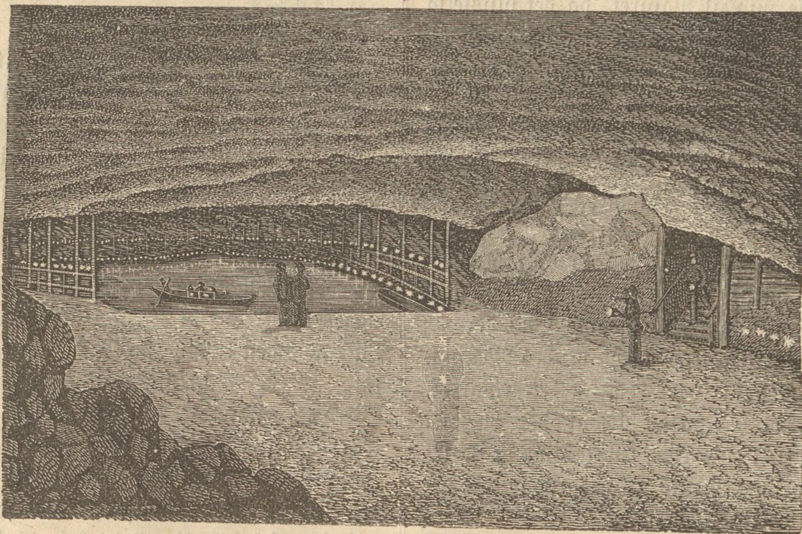
Et saadant „Saltbjerg" findes ved Berchtesgaden, en stor Landsby, af Størrelse som en jævn Kjøbstad, der ligger i en henrivende smuk Dal ved den østerrigske Grænse. Paa Dalens ene Side hæver sig Byens ejendommelige Bygninger, hvoriblandt en stor Kirke og et fordums Kloster, samt et kongeligt Slot, da den bajerske Konge ofte drager herned for at styrke sig ved den rene Bjergluft. Om Sommeren vrimler her desuden af Rejsende, hvoriblandt mange Badegjæster, der styrke sig ved de kraftige Saltvandsbade, her findes, samt ved Fodture i den omliggende herlige Bjergegn, enten til „Königsee" (Kongesøen) en Milsvej oppe i Bjergene, den prægtigste Fjeldsø, man kan se, eller til de snefyldte Bjergkløfter noget længere borte, som findes mellem de vilde Bjergtinder: store og lille Wachtmann. Paa hin Side af den smalle Dal findes Saltbjerget. Man maa dog ikke forestille sig et Bjerg af Salt, som

en Top af Sukker. Bjerget bestaar af skov- og stenklædte Højder og Fjældskrænter, som ethvert andet Bjerg, men det bærer i sit Indre umaadelige Saltlejer, der have været kjendte og nyttede i Hundredaar.

Det var saa heldigt, at der netop den Dag, jeg kom, var Adgang at faa til Gruberne. For ikke at forstyrre Arbejderne, aabnes disse kun visse Timer om Ugen for Fremmede; men der gjøres saa da ogsaa alt, for at man kan faa et fuldkomment Indblik i alle Saltbjergets Skønheder og Hemmeligheder. Jeg var dobbelt heldig, da jeg den Dag var den eneste Rejsende, der ønskede Adgang, og fik saaledes mere end sædvanligt Udbytte af Bjergturen.

Mod et Vederlag af en lille Pengesum udstedtes der fra Bjergværksforstanderen et Adgangstegn til Gruberne. I de Bygninger for Forretningen, som findes ved Indgangen til Bjerget, er en „Fremmedstue", hvor jeg indfandt mig for at forberedes til Bjergfærden. Man hjalp mig i vide skidengraa Lærreds Overtræksbenklæder og en lignende Kittel i Steden for min Frakke, jeg fik en græsselig Bjergmandshat paa Hovedet og et kort Skødskind bagpaa. Det var just ikke med udelt Beundring at jeg saa mig i Spejlet. „Stejgeren", en overordnet Arbejder, der skulde være min Fører, gav mig en tændt Grubelygte i Haanden og bad mig følge med. Tæt ved Bygningen hævede sig Bjergets Skraaning, og gjennem en Portaabning traadte vi ind i dets mørke Skød. Vi var i en lang muret Gang, en „Stolle", som med en svag Skraaning stak i lige Linie ind i Bjerget, 1000 Fod frem. Her var en muret Hvælving, hvorfra udstraalede tre Stoller hver paa 4200 Fods Længde. Vi fulgte længe en af dem. Bjergmandsdragten var i Grunden ganske overflødig. Den egentlige Hensigt med den var sagtens at skærme ens egne Klæder mod Smuds, men hernede var alt rent og tørt. Stollen var overalt udmuret som et ovalt (ægformigt) Rør, paa hvis Bund var lagt et Bræddegulv, som Sti, mellem smaa Jærnskinner, hvorpaa smaa Karrer førte Saltstenen ud af Bjerget. Efter en lang Vandring kom vi til en Stolle, der var udhugget og udmuret i en stejl skraa Retning, gjennem hvilken vi travede op ad en Mængde Trappetrin. Saa førte min tavse Ledsager mig atter fremad i den evindelige ensartede Gang, som det osende Grubelys kun tillod os at se de nærmeste Alen af.

Jeg havde tidligere besøgt langt mærkeligere Bjergværker og begyndte at blive kjed af at have gjort mig saa megen Ulejlighed for saa lidt, da vi, ved en Omdrejning, og nogle Trappetrin nedad brat stode foran et meget stort Rum — og hvad var det! var jeg dybt under Jorden, eller var det i Kjøbenhavns Sommertivoli? Læseren kan tænke sig flere Rækker af hundreder skinnende Lamper, der for det mulmvante Øje tindrede med feagtig Glans langs de mørke Vægge, hvorom hosstaaende Tegning kun giver et svagt Begreb. Vi traadte længere ind i Rummet, og først nu opdagede jeg, at vi stod ved Bredden af en underjordisk Sø, i hvis sorte Vandspejl Lamperækkernes i Mørket glimrende Skin fordobledes.



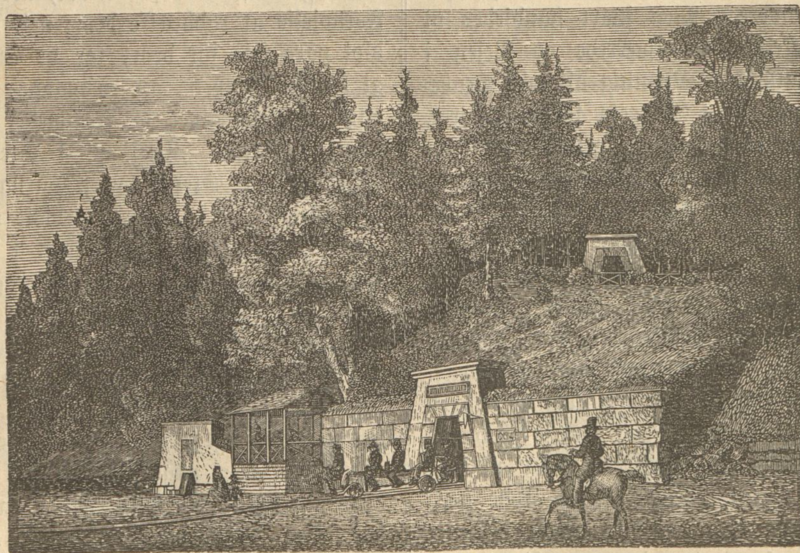
Den underjordiske Saltsø.

„Ønsker Herren en Sejltur?" spurgte Stejgeren med et Smil. Ganske rigtigt, der laa en Baad fortøjet ved Bredden. Snart sejlede vi langsomt ude paa de sorte, salte Vover. Det var en ligesaa uhyggelig, som fortryllende Sejltur, med det sorte Klippeloft i vid Udstrækning hængende fladt hvælvet over Hovedet. Jeg saa lidt ængstelig op til det. Hvad om det nu faldt ned? Dog, det har hængt saaledes i mangfoldige Aar, og holder vel nok, medens jeg er der. Vi vare midt i Søen; da begyndte et lille Springvand lige ved os at sende sin Straale i Vejret. Glimrende perlede de salte Draaber op, og glimrende tindrede Lysene rundt om Søens Bred, saa at man glemte det truende Loft, som ingen Piller sikrede. Vi sejlede videre. Ved Enden af Søen skinnede en dæmpet rød Lysning os i Møde. Det var en stor tynd, gjennemskinnende Saltstensflade, der i fordybet Indskrift, oplyst med Lamper bagved, viste den trohjærtede Bjergmandshilsen „Glück auf" med store skinnende Bogstaver. Endnu et Tilbageblik paa den 76 Fod brede og 330 Fod lange Sø, hvor tjenende Aander begynde at slukke Lysene, der vare tændte for den fremmede — saa videre ind i Bjerget.

Atter gik Vejen længe gjennem en Uendelighed af Stoller, huggede gjennem den mere eller mindre urene Saltsten, thi nu ere vi naaede ind i den egentlige Saltmasse, der er Bjergets Kjærne. Det er kun undtagelsesvis ren Saltsten, men mest en skidengraa og brunlig haard Masse, bestaaende af en skiferagtig stærkt saltholdig Lermasse og Gibsjord. Pludselig hører Stollen op, eller rettere fortsætter sig dybt ned i en stejl skraa Retning. Der er ingen Trappe; hvorledes komme vi vel ned? Jo det har gode Veje. „Her skal 'rutsches'!" siger Føreren og peger paa en Glidebane, dannet af tre tykke glatte Fyrrestammer, to lavere og en ophøjet midt over dem. „Nok muligt!" mener jeg lidt betænkelig, idet jeg ser ned i det sorte Hul, hvor Banen forsvinder i Mørket. „Bare jeg ikke kommer ned paa Hovedet i Steden for paa Halen!" Uden at bryde sig om mine Betænkeligheder har imidlertid Stejgeren sat sig paa skrævs over den øverste glatte Stamme, og sat Fødderne ved Siden af paa de andre. „Sæt Dem paa Skødskindet lige som jeg, bag min Ryg, og læg Armen fast over min Skulder!" siger han. „Saaledes! sidder De lige?" „Javel!" „Naa! saa 'Vorwärts'!" I samme Øjeblik giver han los, og — rutsch! gaar det saa i en strygende Fart ned i Hullet. „Det er da godt, at det ikke er mine egne Benklæder, jeg slider paa!" tænkte jeg uvilkaarlig, idet vi susende fore ned gjennem den mørke Skorsten, saa at min Grubelygte af bare Forskrækkelse gik ud. Jeg var belavet paa et godt Bums ved Vejenden, men Føreren forstod at sagtne Farten, saa at vi blidelig naaede Bunden, efter at have tilbagelagt 180 Fod i et Nu. Saa videre gjennem de udhuggede hvælvede Stoller; men snart lysner det i det fjærne, og vi staa for en lille dejlig Grotte i Saltfjældet, hvor gjennemskinnende Plader af forskjelligtfarvede Salt- og Gibskrystaller ere opstillede, hver med en Lampe bagved. Bagest i Grotten er der bygget som et lille Alter, med et Bækken foran, alt af smukke udsøgte Saltkrystaller, og midt i Bækkenet kaster et lille Springvand sin tunge Saltvandsstraale op i Luften. Atter gaar Vandringen gjennem de lange Gange, der ofte forgrene sig, og lader en ane, hvor fortabt man her vilde være uden Fører eller uden Lys; saa aabner Rummet sig atter til en stor Hal, en mægtig Saltstensgrube paa 50 Fods Dybde, 80 Fods Bredde og 100 Fods Længde. Vi staa højt oppe og se ned i det store Dyb, hvor tre Arbejdere, som alene have den Opgave at tænde og slukke Lamperne paa „Glanspunkterne" i Bjerget, ere i Færd med at stille Lysene op rundt omkring paa Bunden, ved Væggene, for at jeg skal kunne se Hulens store Omfang. En bred Trappe fører derned, men en Glidebane ligger ved Siden, og det er naturligvis langt morsommere at rutsche end at gaa ned. De forberedende Stillinger indtages, ligesom før, Føreren foran, og jeg holdende fast bagved



Glidebanen.



Adfarten af Saltbjerget.

og i en susende Fart have vi i et Nu tilbagelagt den 100 Fod lange Glidebane, som Læserne ser paa omstaaende Billede.

Efter at have set, hvorledes den stærkt saltholdige Bjergmasse udsprænges med Krudt, hugges itu og særskilles, saa at den sletteste, mindst saltholdige Sten bliver tilbage, medens den gode hejses op for at føres ud af Bjerget, fortæller Stejgeren mig, at Bjerget, som har været drevet i over 700 Aar, har 5 saadanne Lag Stoller, som dem vi nu have passeret en lille Del af, det ene under det andet. Der findes 36 saadanne Saltvandshuler („Sinkwärken") som Søen, vi sejlede over. Naar en Hal, som den, vi var i, ikke længere gav ren Saltsten nok, blev den, gjennem Rørledninger, fyldt med fersk Vand, som i Løbet af kortere eller længere Tid opløser Saltet i Klippen og lader den Mængde Ler, Gibs og andre Bjergarter, der forurene det, synke uopløst til Bunds. Naar Vandet har opløst saa meget Salt, som det formaar (er bleven „mættet"), ledes det ud af Bjerget gjennem en 5 Tommers Rørledning ned til det store Saltkogeri, der ligger nede i Dalen, hvor Vandet dampes bort, saa at Saltet bliver tilbage som rene Saltkrystaller.

Byens Saltkogeri bruger dog kun en lille Del af alt det Saltvand, der under Navn af „Sole" flyder ud fra Bjergets „Sinkwärker". Det meste rinder gjennem en 14 Mile lang Rørledning ned til Byen Reichenhall i Udkanten af Bjergene, og til Byen Rosenheim ude paa Sletten, hvor der, begge Steder, er store Saltkogerier. Denne mægtige Rørledning, for største Delen Trærør, tilhører Staten, tilligemed alle Saltværkerne.

De tre Bjergfolk, der før havde tændt alle Lamperne, slukkede nu de sidste i den store Grube, hvorfor vi stege op og gik videre. Men snart standsedes vi af en underlig Skikkelse, der spærrede os Vejen i Stollen, og i den ufuldkomne Lysning af vore Grubelamper tog sig ud som et af Bjergets fæleste Uhyrer. Det viste sig dog strax at det var et grumme skikkeligt Uhyre, der i Steden for som en Lindorm at føre os ind i Bjerget, stod rede til at føre os ud. Det var nemlig en saa kaldet Pølsevogn, eller fire lave Hjul, paa hvis Axler der hvilede et 6 Alen langt, rundt udstoppet Sæde, i Form af en uhyre Pølse, som man kunde sætte sig mageligt op at ride paa, idet Fødderne hvilede paa et ved hver Side fastgjort langt Fodbræt. Stejgeren satte sig op foran og bad mig sidde op bagved ham. Saa kom de tre Bjergfolk, hvis Hverv det havde været at tænde og slukke alle Lamperne, hvor vi kom hen, og satte Pølsevognen i Fart ved at skyde bag, indtil den rullende farer frem paa det smalle Skinnespor, gjennem Stollen, saa springe de op og kjøre med. Hurtigere og hurtigere gaar Pølsevognen fremad paa den svagt hældende Bane, gjennem de snævre Gange. Fremad gaar det gjennem Mørket, i knaldende Fart. Stik ikke Hovedet ret meget til Siden, advarer Føreren; man faar let Panden mod Væggen, saa at man glemmer at sige Av! Af og til udvider Gangen sig til høj rund Hvælving, og den smeldende Lyd af Hjulene paa Skinnerne blive til et hult Drøn, idet Lyden udbreder sig i de forskjellige Stoller, der have deres Knudepunkter i saadanne Hvælvinger. Ja! det var et løjerligt Jærnvejsridt i det sorte Bjerg, og havde Læseren staaet ved en Sidegang og set det lange raslende Uhyre, med to Grubelamper fæstede for an som Ojne, suse forbi med fem tavse Mænd paa Ryggen, saa havde han nok troet, at det var den lede Bjergtrold, som førte sine Ofre i Afgrunden. Vor civiliserede Trold er imidlertid skikkeligere, efter at have gjennemfaret over 2600 Fod med os sagtnede den Farten noget og fløj ikke alene gjennem Indgangsporten ud af Bjerget med os, men gjorde som en vel tilreden Ganger et stort stateligt Sving over Vejen uden for og standsede foran Døren til Fremmedværelset, hvor Skinnerne gik forbi.

Svar fra en Bondekarl.

Kjærgaard den 10de Decbr. 1875.

Kjære Anton Nielsen!

Der skal en god Taalmodighed til at lade sig saaledes sætte i Rette, som jeg bliver det i Dine Breve, men jeg føler, at Du har Ret i det meste, og saa maa jeg jo finde mig i det; det Gode er der da derved, at jeg faar noget at tænke over, og det trænger jeg til.

Jeg har nu kjøbt mig en Fremmedordbog. Ja, Du gjør sagtens store Ojne og tænker, at jeg vil til at bruge disse Ord for Alvor, uden at gjøre Dig den Fornøjelse at radbrække dem; nej, kjære Anton, jeg vil blot vare mig for dem, for de er ikke altid saa lette at kjende, især da der er mange, (det er jeg kommet efter nu) som giver de fremmede Ord danske Klæder paa og skriver „Kavsjon" i Stedet for „Caution", „Sjurnal" i Stedet for „Journal", „Føljetong" for „Feuilleton" o. s. v., og da disse og mange flere saadanne Ord er komne saa stærkt i Brug, at vi knap ved enten de hører vort eget Sprog til eller ikke, saa synes det mig at være en farlig Sag at iføre dem vor egen hjemmegjorte Dragt og saaledes give dem en Slags Indfødsret hos os. Nu skal jeg nok vogte mig for dem efter bedste Evne. Men jeg ved ikke rigtig om jeg tør sige det — jo det lader sig vel gjøre. „Lige for Lige, naar Venskab skal holdes": det kommer mig for at jeg flere Gange har set, at Du ogsaa har givet fremmede Ord danske Klæder paa. Det skulde Du vist ikke have gjort, med mindre Du har „stavet dem galt" for at „mishandle" dem, og det synes mig virkelig at være lidt vanskeligt at gjøre paa den Maade; det gjorde Holberg da ikke heller. Men

jeg beder om Forladelse, hvis jeg tager fejl og vil gjerne lade mig overbevise, hvis saa er.

Jeg skal nu tillige fortælle Dig en lille Historie om de fremmede Ord, som maaske kan more Dig. Det var den Gang Mormoner og Baptister rigtig drev deres Spil her paa Egnen, da klagede Præsten en Dag ved et Barselgilde over alt det Sektvæsen. „Ja," svarede Morten Hendriksen helt troskyldig. „Det er farligt alle de Insekter, der er i vore Dage." — Grundigere kan Du vel ikke ønske Dig at et Fremmedord bliver radbrækket.

Siden jeg skrev sidst har jeg tænkt en Del over det Navnevæsen; og nu skal jeg fortælle lidt herom. En Dag forleden kom jeg op til Skovgaard, og vilde tale med Herremanden. Jeg kom ind i Køkkenet, der traf jeg Stine Kokkepige og spurgte hende, om jeg kunde komme til at tale med Hr. Langkjær. „Ja", siger hun, „jeg ved ikke om han er hjemme eller han er gaaet paa Jagt, men nu skal jeg spørge Johansen ad. Værsgod at sidde ned!" Det maa vel være Tjeneren tænkte jeg, men strax efter at Stine var gaaet ind til Johansen, kom denne i Skikkelse af en Husjomfru og gav mig de Oplysninger jeg ønskede — det er nu det samme med det; men det randt mig i Hu, hvad Du havde skrevet, at det dog i Grunden er noget latterligt noget med en Del af det Navneværk.

Og nu skal jeg fortælle Dig videre om, hvad jeg senere har faaet ud af det. Jeg ved jo, at det i gammel Tid var Skik, at Børn fik deres Faders Navn efter deres eget, saa at Kong Eriks Søn blev kaldet Erik Eriksen, Kristoffer Eriksen, eller som det nu kunde falde sig, og Bonden Erik Povlsens Sønner Povl Eriksen eller Peder Eriksen, og var det Døttre, da bleve de døbte Eriksdatter til Bagnavn. I Tidens Løb er Stamnavnene fremkomne; i den danske Adelstand træffer vi jo, som Du jo nævner i Dit Brev, Navne som Galt, Oxe, Høg og Krage. Jeg har forstaaet det saaledes, at naar nu en Mand hed Knud Galt, da kunde hans Søn komme til at hedde Ove Knudsen Galt og hans Datter Ingeborg Knudsdatter Galt. I Bondestanden har saadant ikke været saa almindelig som Døbenavn, skjøndt jeg kjender flere, der endnu bruger den selvsamme Skik; Stammenavnene har for Størstedelen kun været „Binavn" som Kusk, Ladefoged, o. fl. efter et Tyendeforhold, som en Mands Fader eller Farfader eller Oldefader har staaet i, eller Grøftebjerg, Eskelund o. s. v. efter en Bopæl, og dette synes mig ogsaa, at der er Mening i. Men at Pigebørn døbes Maren Pedersen, det er: Maren Peders Søn, ligesom hendes Broder, Hans Pedersen (søn), det kommer mig for at være ligesaa meningsløst, som at skrive sit Navn med et Bogstav.

Saavidt jeg ved, er den Maade at give et Barn sin Faders Navn paa, anordnet, fordi der skal være Stamnavne, det siger da Degnen, for jeg har nylig spurgt ham derom. I det nævnte Tilfælde skal Pedersen være Stammenavn for Maren, Hans og deres Søskende og fremdeles for Sønnernes Børn; men det er jo kun et Slag hen i Vejret, da der er Tusinder af Mennesker, der hedde Pedersen, som ikke komme hinanden mere ved, end at de er Mennesker og Danske, saa Navnet slet ikke bliver et Kjendingsnavn for en Stamme.

Skal der være saadanne Stammenavne, da maatte hver Familie vælge sig et saadant og tillige med beholde den gamle Skik at give Børnene Faderens Fornavn, saa at Maren Pedersen, hvis hendes Fader hed Jørgen Pedersen Skovhus, kommer til at hedde Maren Jørgensdatter Skovhus og Sønnen Hans Jørgensen Skovhus.

Du ved jo, at min Faders Gaard hedder Kjærgaard, og da her er ikke mindre end to Mænd og tre Karle her i Byen, der hedder Hans Nielsen, saa kalder Folk mig Hans Kjærgaard. Efter hvad jeg foran har skrevet, skulde jeg have heddet Hans Kristensen Kjærgaard, men da Døbenavnet nu ikke kan lade sig gjøre om, og det tillige synes mig at være tilgiveligt at korte lidt af til dagligt Brug, vil jeg for denne Gang underskrive mig

Din Ven
Hans Kjærgaard.

Efterskrift. En lille Nyhed skal jeg endnu fortælle Dig. I Søndags Aftes var jeg til Bal oppe paa Kroen, og da kom jeg galt af Sted med Jørgen Kristrups Madsgine, det vil sige, jeg kom af Vanvare til at træde paa hendes Slæb, saa det sagde: Ritsch. Uh, det skærer i mig, hver Gang jeg kommer til at tænke paa den uhyggelige Lyd og ligesaa paa den grimme Fornemmelse, naar hendes Silkeoverkast, eller hvad det kaldes, kom til at hænge ved den haarde Hud paa mine Fingre — og de er endda ikke nær saa slemme som mange andre Karles. Det værste var, at der blev en hel Latter af det, da det knagede i Kjolen, og jeg blev lidt flov ved det; nu skal jeg heller ikke saa snart røre ved saa fine Bønderdamer.

Julestjærnen.

Til Borg og Hytte send Dig milde Glans,
Til alle Jordens Egne i det fjærne,
Og Hjærterne omslyng med Kjærlighedens Krans,
Du, Haabets evig klare Julestjærne.

Du, Julelys! som Naadens milde Gud
Af evig Kjærlighed paa Jorden tændte;
I Livets Storme ej Du sluktes ud,
Til mangt et saaret Hjærte Trøst Du sendte.

Guds hellige og rene Sandheds-Ord
I Kjærlighedens Lyshav evigt svømmer;
Derfra i Øst og Vest, i Syd og Nord
Til Aandens Kraft, Livskilderne udstrømmer.

Du, Julestjærne! kristne Hjærters Skat!
Alverdens Visdom ej Dig kan fordunkle;
I Livets Kamp — ja selv i Dødens Nat
Skal Straaler fra Dit Lys for Sjælen funkle.

Fæst Blikket frit ud over Død og Grav,
Mod — Evighedens gyldne — Morgenrøde,
Thi af Guds Kjærligheds og Naades Hav
Udrinder Lægedom for al vor Brøde.

Aartusinder forsvandt i Tidens Strøm;
Men klart dog Julestjærnen evigt blinker,
Opklarer Livets gaadefulde Drøm;
Og hist paa Lysets Kyst vor Frelser vinker.

Du, Julestjærne! vis mig rette Vej,
Til Kjærligheds og Sandheds klare Kilder;
Saa Løgnens Lygtemænd mig blinder ej
Og ej fra Maalet hist min Sjæl forvilder.

Anders Sjørup.

Husflid.

Et Husflidsarbejde.

Vejfarende og Omboende har i det sidste Par Aar omtrent midtvejs mellem Frederiksborg og Slangerup haft Lejlighed til at iagttage et ejendommeligt Byggearbejde, der nu, næsten færdigt, staar som et Vidnesbyrd om megen personlig Dygtighed, Snille, Flid og Udholdenhed. En Mand har nemlig der opført sig en Vindmølle med Kværn til Sædmaling, og ved Siden af indrettet sig et Savværk, med Rundsave, som drives af Møllen. Som Mølle og Savværk betragtet er hele Værket vel ikke ret stort — Møllen har nok en Snes Alens Vindfang, og foreløbig en Kværn, men skal have Plads til en eller to til; den største Rundsav kan vel gjennemskære Klodser med 12—14 Tommers Gjennemsnitsmaal — men dets Ejendommelighed ligger i dets Tilblivelsesmaade, i, at det fra først til sidst egentlig er et Husflids- og mestendels Fritidsarbejde, i det Manden, uden at være Pengemand, og uden at have, som man siger „lært noget" (d. v. s. Haandværk), med egne Hænder har bygget det hele, selv gjort alle Beregninger; selv afskrevet ethvert Maal, og, paa lidt Hjælp nær til noget af det groveste, selv hugget hver Spaan og, alt dette i den Fritid, en temmelig anstrengende Lærervirksomhed levnede ham, indtil han i dette Foraar holdt op med at være Lærer. Naar dertil kommer, at Arbejdet, efter kyndige Folks Dom, skal være baade godt og smukt, og, hvad der er det bedste, at Værket selv arbejder godt, saa kan det ikke nægtes, at her er et Husflidsarbejde i det større, som det er fornøjeligt at være Vidne til, lige saa vist, som det maa være endnu fornøjeligere at have haft Evne og Lykke til at udføre det.

— mtr —.

Smaating.

En vis Dom. Et Jernbanetog i Illinois i Amerika kom for kort Tid siden ud af Sporet, ved hvilken Begivenhed en Mand omkom, og en anden mistede et Ben. Saavel Enken efter den Ihjælkjørte som den „Benløse", begjærede Erstatning, og Dommeren tilkjendte den sidstnævnte 15,000 Dollars, hvorimod den første kun fik 5,000 Dollars. Enken syntes, at dette var Uret, og spurgte derfor Dommeren, hvorfor Erstatningen for et Ben skulde være større end for en hel Mand. Dommeren skal have svaret, at et mistet Ben aldrig faas igjen, ikke en Gang for 15,000 Dollars, men at en Enke med 5000 Dollars let kunde faa en Mand, som ikke alene var lige saa god som ny, men kanske meget bedre end den gamle.

„Blæknyt".

Skoleblæk i Pulverform

Det er ofte forbundet med Vanskelighed at faa godt Blæk og med Ubehagelighed at faa det forsendt i Flasker. Da den Husflidsværktøjshandel, som er aabnet af Udgiverens Broder, C. Th. Rom, ogsaa fører Lager for Lærere af fortrinlige og billige Skolesager, henhørende til Skrive- og Tegnebrug, stillede Udgiveren sig den Opgave, at faa fremstillet et fortrinligt Skoleblæk, der kunde gaa i Handelen i tør Tilstand. Man kunde da, med Lethed, forsende de Stoffer, der give Vandet Farve eller gjør det til Blæk, og saa lade Kjøberne selv komme Vandet paa.

Man har flere Anilinforbindelser, der gaa i Handelen som tørt Blæk, eller Blækpulver, men disse ere ubetinget forkastelige til Skolebrug. Blandt alle de mangfoldige Blæksorter man har, er i Grunden det gamle Galæbleblæk det allerbedste, naar det er godt lavet, hvorfor det blev Opgaven i Pulverform at fremstille de i Galæbleblækket farvende Stoffer i en saadan Tilstand og saadanne passende Forbindelser, at det gav et kraftigt letflydende Blæk, der strax havde en smuk blaa Farve som hurtigt gik over til et holdbart sort, uden at Pulveret ved Opløsningen i Vandet efterlader nogen besværlig Rest eller Grums, og uden at dette tørre Blækstof blev for dyrt til Skolebrug.

Ved Forbindelse med en særdeles kyndig teknisk Kemiker, er Opgaven løst paa en i alle disse Retninger fyldestgjørende Maade og under Navn af „Roms Skoleblæk" vil man fremtidig kunne erholde et kemisk rent Blækstof fremstillet i Pulverform, i smaa Pakker til en Flaske (3 Pægle) Blæk à 50 Øre. Lærere, der tage deres Sager direkte fra ovennævnte Forretning, erholde dog Pulverblækket endnu betydelig billigere, saa at det i Virkeligheden vil vise sig at være det billigste Skoleblæk der endnu er fremkommet, idet Forretningen har sikret sig Fremstillingen af dette nye Produkt i større Maalestok og lige over for Lærerne med dette, som med det øvrige Skoletilbehør, nøjes med en meget maadeholden Fortjeneste.

Foruden den billige Pris og lette Forsendelse, har dette Skoleblæk ogsaa den Fordel, at man til enhver Tid let kan tilberede nyt Blæk, saa at man ikke behøver at frygte for at komme i Forlegenhed, naar man har Pulverblækket liggende i Forraad, hvorimod det er vanskeligt at have Forraad af færdiglavet almindeligt Blæk, uden at være udsat for at det bliver skimlet og fordærvet. Blækket vil i Øvrigt fuldkomment kunne taale Luftens Indvirkning i Skolens sædvanlige aabne Blækhuse, hvorved det blot vil blive mørkere, og det vil ikke være saa slemt til at sætte Bundfald, som de almindelige nu brugelige Blæksorter.

For at „Roms Skoleblæk" kan blive hurtigt kjendt og prøvet i saa mange Skoler som muligt, vil enhver Lærer, ved Henvendelse til C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn, kunne erholde tilsendt en Prøvepakke til en Flaske Blæk. Saafremt Vedkommende ikke ønsker andre Ting tilsendt fra Forretningen samtidig, bedes Bestillingen vedlagt 40 Øre i Frimærker for hvilken Betaling Prøven strax vil blive frit tilsendt med Posten.

Opløsninger fra Nr. 13:

paa Gaaden: „Glædelig Jul!"

paa Billedgaaderne: 1. En fortvivlet Stilling. 2. En fix Ide.

paa den firkantede Nød:
P R A G.
R I B E.
A B E N.
G E N F.

Udgiveren boer paa Bylovsvej 8 a Kjøbenhavn.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort fint Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Gubben i Bærgbygden.

Fortælling af Frans Hedberg, fra Svensk ved H-rd.

Paa den højeste Spids af Skinnarvikshøjderne, næsten indkilet i en Bjergkløft og tittende nysgjerrig ud over Mälaren og Kungsholmslandet, laa for en Snes Aar siden et lille uanseligt Hus, ikke uligt en Kragerede, omgivet af en lille fordringsløs Have og et rødmalet Plankeværk.

Det gamle Hus havde i mange Aar været beboet af en gammel Assistent i en af Stadens Kollegier. Han hed Kjellson, men var mere almindelig kjendt under Navnet „Gubben i Bærgbygden", hvilket nogle glade Kunder paa det nu nedlagte Værtshus „Hamburg" ved Götgatan havde givet ham.

Assistenten var en gammeldags Mand i lang, blaa Kappe med mange Kraver, høj, brun Hat med bred Skygge og bredkravede Støvler med forgyldte Løvehoveder paa Skafterne. Et Par kloge, graa Øjne tittede spejdende, men godmodigt frem under et Par buskede graa Øjenbryn, og en vældig Næse skjød sig djærvt ud over en ved Tændernes Affalden tynd og sammenkneben Mund, omkring hvilken nogle Træk, der tydede paa en høj Grad af Bestemthed, havde lejret sig i lange Rynker. Han var firskaaren, Haaret hvidt og tjavset og Gangen rask, skjønt Ryggen var noget bøjet.

Saaledes var Kjellsans ydre Menneske, som enhver kunde se, da han hver Aften gik hjemmefra Kl. 5½, indtraf paa „Hamburg" paa Slaget 6, sad der til Kl. 7½, nippende til en Arrakstoddy og røgende „Gefle Vaaben" af en lang Kridtpibe, stod op fra Stolen paa Slaget halv, satte Piben paa en Hylde ved Disken og fjernede sig med langsomme Skridt for netop Kl. 8 at tage fat i Vrideren paa sin gamle Port deroppe mellem Bakkerne ved „Besvärsgatan".

Denne Tur havde han gjort i over 20 Aar og det saa punktlig, at Naboerne stillede deres Ure efter ham.

Fire Gange om Aaret gjorde han en længere Tur. Han gik da den første i hver 3die Maaned lige Kl. 10 ned til Staden for paa Raadhuset at modtage og kvittere for sin lille Efterløn paa 400 Rdl. Banko om Aaret. Hver saadan Dag saa man ham inde i Værtshuset Pelikan i Brøndbakkan, hvor han drak et Glas gammel Portvin og spiste en Kringle, hvorefter han stræbte op ad Bakken til Horngaden og var hjemme paa Slaget tolv. Kun en eneste Gang i de sidste 20 Aar havde han været uden for sin Port til anden Tid end nys nævnt, og det var for at se Kong Karl Johans Jordfæstelse. Denne Konge havde nemlig altid været hans store Yndling, og Gubben trodsede derfor i 6 Timer Trængselen paa Ridderhustorvet for at se hans Ligfærd. Da Sørgetoget var gaaet forbi, tørrede han Øjnene med Bagen af Haanden, pudsede Næsen med et vældigt Trompetstød og gik hjem uden at sige et Ord.

Kjellsons indre Menneske var det noget vanskeligere at komme til Bunds i. Han havde kun Omgang med en eneste Person, en gammel forhenværende handlende, som nu havde Ophold paa Asylet, og som en Gang om Maaneden kom til ham om Søndag Formiddag, blev til Middag og gik tilbage til sit Hjem paa samme Tid, som Gubben gik til Hamburg; thi det forsømte han ikke selv om Søndagen. De fulgtes da aldrig ad derhen, men skiltes altid udenfor Kjellsans Port, nikkede et stumt Farvel og vexlede et trohjærtet Haandslag.

De eneste levende Væsener, han ellers taalte omkring sig, vare en gammel døv Madame ved Navn Lona og en stor graa Kat, der hed Kajsa. Lona passede Huset og lavede Mad, og Kajsa hjalp til at fortære den, for øvrigt sysselsatte den sig mest med at spinde, hvor den laa i Vinduet paa en gammel Pude.

Det mærkværdigste med Gubben og hans to kvindelige Tjenesteaander, var for øvrigt det, at han sjælden eller aldrig talte med Madame Lona, men derimod meget ofte med Kajsa, rimeligvis af den gode Grund, at han af den sidste ikke havde nødig at frygte noget

andet Svar, end et veltilfreds „Kurr—urr“, da Lone derimod havde en temmelig hvas og meget flydende Tunge, hvis skarpe Lyd hun desuden ikke kunde læmpe, en sædvanlig Følge af Døvhed.

Naar gamle Lona, der puslede om Gubben, aldeles som om han havde været et lille Barn, og hun hans Moder, somme Tider af pur Velvilje støjede lidt for højt eller for længe, saa plejede han blot at sige et eneste Ord til hende for at faa Ro igjen, og det lykkedes næsten altid.

Det ene Ord var: „ti!“ men det blev sagt med Tordenstemme, og det var aldrig saa snart udsagt, før Lone med en rask Vending var ude af Døren og nede i Gaarden, mumlende om, at der skulde blæse mange Vinde, før hun atter skulde træde indenfor denne bidske Ulvs Dør.

Efter at Gubben en Stund havde grundet paa Virkningen af sit Herskerord, plejede han altid at gaa hen til Vinduet netop tidlig nok for at se Lonas stribede Kjole forsvinde gjennem Portlaagen, og han havde da for Skik at stryge Kajsa over Ryggen og sige:

„Hvad sagde Du, Kajsa? Jeg tror, den Skrue trak, hæ? I Morgen skal vi have os en anden Husholderske, Du!“

„Ja—am!“ svarede Kajsa og strakte sig.

„Ja, det skal vi!“ Du er en forstandig Kat, Du Kajsa! Skade, at Du ikke kan lave Mad og feje Gulvet. Sængen kan jeg selv rede! Hm! Ja, i Morgen skal vi have os en anden Lona, Du Kajsa“.

„Kurr—urr!“ svarede Kajsa og lagde sig for at sove paa ny.

Men til Middag eller Aften kom Lone igjen og var saa mild og sødttalende, saa det ret var en Glæde at se og høre hende. Og den omtalte Morgendag kom aldrig. Saaledes havde det gaaet, saalænge Naboerne kunde huske.

Det lille Hus, hvori Assistenten boede, var hans eget og laa som sagt indkilet i en Revne paa det højeste Punkt af Skinnarviksbjærgene. Det indeholdt kun to Værelser og et overordentlig stort Køkken, hvor Gubben blandt andre Sager havde en stor drejet Stol, Madam Lones evige Forargelsesklippe. Under det spidse Tag med dets lappede og mosgroede Teglsten var et ganske rummeligt Loftsrum, hvor Kajsa stundum rumsterede med Rotterne, der gjærne vilde være Eneherrer paa Tiljen. Fra Gaden var en stor Port med Aarstallet 1715 over, og ved Siden af en saakaldt „Ganglaage“, tilstrækkelig vid til at slippe en Vandrer igjennem.

Portene vare laasede Døgnet igjennem, og det hældende Plankeværk var oven til garneret med fem Tommer lange Spiger med Spidserne opad, saa at Gubben kunde være temmelig tryg for uventet Besøg. Dette var ogsaa nødvendigt; thi der gik Rygte i Egnen om, at han var en holden Mand, og skjønt han i hele den fattige Befolkning i Nabolavet kun havde Venner, saa kunde det alligevel hænde, at et Nødens eller Forbrydelsens Barn fra fjærnere Kroge af den store Stad kunde lokkes til at undersøge de gamle store Egekister oppe paa Loftet eller den gammeldags skjæve Kommode i hans inderste Værelse.

Sent om Aftenen saa man et enkelt Lys fra Gubbens Vinduer, og Naboerne i de højere beliggende Huse, som hændelsesvis fik dette at se, sagde da ved sig selv, idet de betragtede det lille Hus med en Blanding af Nysgjærrighed og Ærefrygt:

„Nu tæller „Gubben i Bærgbygden“ sine Grunker!“

2.

Det var en kold Novemberaften, da Gubben Kjellson kom hjem fra sin sædvanlige Hamburgertur og satte den noget rustede Nøgle i Laasen til sin lille Portlaage.

„Hm! Hvad vil det sige!“ mumlede han forbavset; „da jeg gik, drejede jeg Nøglen to Gange om, og nu skal den kun en Gang om! Skulde Lona have været her igjen i Aften? Det var mærkværdigt!“ Og Gubben gik ind, laasede Porten efter sig og spejdede forsigtig i Mørket, medens han gik over Gaarden. Da han kom ind i Forstuen, strøg han en Tændstikke og tændte en Lygte, som han altid gik med i Lommen; han saa sig nøje omkring for at se, om han kunde opdage noget usædvanligt. Nej! Alt var, som det plejede at være. Køkkendøren var laaset, og Loftsdøren ligesaa; der var stille som altid.

„Hm! Maaske jeg drejede den blot en Gang rundt“, sagde Gubben ved sig selv, „og saa syntes jeg, at det var to! Ja, ja! Begynder nu at blive gammel, Hukommelsen svigter en!“

Og dermed gik han ind i Køkkenet efter at have lukket Forstudøren og set vel efter, at begge Hasperne vare paa.

Derinde følte han, at noget blødt strøg sig mod hans Ben, og det var ikke fri, at han trak sig lidt til Side, saaledes havde Hændelsen med Portlaasen sat hans Tanker i Røre. Men da han saa ned, var det Kajsa, som paa vænlig Vis hilsede Godaften paa sin gamle Husbond.

„Ja saa, hm, er det Dig, Kajsa? Hvorledes er det? Har Lona været her, eller har Du ellers mærket noget usædvanligt?“

„Ja—am!“ svarede Kajsa langtrukkent; thi han havde den Vane som saa mange Mennesker ogsaa at svare Ja til baade ligt og uligt.

„Hvad sagde Du? Har Rotterne holdt slemt Hus oppe paa Loftet, og Du har ikke kunnet komme ud efter dem?“

„Kurr—urr!“ forklarede Kajsa, idet han gjentagne Gange strøg sig mod Gubbens Ben.

„Naa, da skal Du faa Lov at komme ud nu, min lille Stump! Bedre sent end aldrig.“

Og dermed aabnede Kjellson Døren til Forstuen for at slippe Kajsa ud, men hvor stor blev ikke hans Forbavselse, da Kajsa, som ellers plejede at kile af som en Pil ud i Forstuen og gjennem Hullet under Loftsdøren op paa Loftet, nu med de mest tydelige Tegn paa Skræk og Forbitrelse tog nogle Skridt baglænds fra Døren, satte Halen i Vejret, skød Ryg og spruttede, som om han havde en Hund foran sig.

„Hvad i Herrens Navn er der med Dig, Kajsa?" spurgte Gubben. „Er der noget oppe paa Loftet?"

„Ja—a—a—am!" svarede Kajsa i lang udholdende Tone med adskillige Svingninger, og derpaa spruttede han yderligere nogle Gange som Bekræftelse paa, at han talte Sandhed.

„Naa, det skal vi snart komme efter!" mente Kjellson, der var en ganske viljefast Mand, idet han gik ud i sit indre Værelse og tog en gammel Rytterpistol ned fra Væggen, og som havde været ladet i flere Aar. Han prøvede med Neglen, om Stenen var skarp nok, og efter at have forvisset sig om, at Vaabenet i det mindste kunde bruges til Skræmmeskud, om den ogsaa skulde klikke, tog han en gammel Sælskindshue paa Hovedet, tog Lygten i Haanden, aabnede Køkkendøren paa ny og gik ud i Forstuen.

„Om jeg først skulde gaa ud," mumlede han ved sig selv, „og se efter at faa Tag i en Politikonstabel? Ba! dem finder man aldrig, naar man behøver dem... kunde saa gaa helt ned til „Södermalmstorg"... Nej! Jeg gaar i Guds Navn og ser selv efter!" Derpaa aabnede han Jerndøren til Loftet, gik med faste Skridt op ad Trappen med Lygten i den ene Haand og Pistolen i den anden og fulgt i Hælene af Kajsa, som nu bar Halen højt i Vejret og saa ganske tapper ud, skjønt dens Skridt vare temmelig varsomme.

„Paa det øverste Trappetrin holdt han Lygten i Vejret og søgte med dens sparsomme Lys at oplyse hele det af gamle Kister og Skramleri opfyldte Loft. Dette var umuligt, og da han derfor en Stund havde set sig omkring, raabte han med høj Røst, idet han spændte Pistolen: „Er der nogen her, saa sig det!"

Der var stille som i Graven. Kajsa stod ved Siden af Gubben paa det øverste Trin og saa stadig med sine runde i Halvmørket skinnende Øjne hen til den mørkeste Krog paa Loftet, hvor et gammelt Skab og nogle Træbøtter stode indeklemte under Taget. Han murrede sagte, men vredt og svingede truende med Halen.

„Ser Du noget, Kajsa?" spurgte han, idet han opmærksomt fulgte dens Blik.

„Ja—a—am!" forsikrede Kajsa fast og uden Svingninger i Tonen.

„Det kan kun Katteøjne se," mente han og gik et Skridt fremad. „Er der nogen der henne ved Skabet, saa kom frem, ellers skyder jeg!" raabte han truende.

En sagte Raslen hørtes og derpaa en Lyd som af en kvalt Graad. Kajsa blev nu rasende og spruttede som den var gal.

„Nej, det gaar aldrig rigtig til," sagde han ved sig selv, „og om det skal koste aldrig saa meget, maa jeg have Rede paa, hvad det er."

Og derpaa gik han hen til Skabet med Lygten over Hovedet og den spændte Pistol i Haanden. Kajsa holdt sig varlig tilbage til første Trappetrin, hvorfra han med den mest spændte Opmærksomhed fulgte sin gamle Husbondes Skridt.

Da han var kommen hen til Skabet, gjentog han paany og med stærkere Stemme sin Trusel, og et Øjeblik efter traadte han et Skridt tilbage af Forbavselse. Thi op af Krogen rejste sig det filtrede Hoved af en lille Pige paa syv eller otte Aar, som med hæftig Hulken og aldeles ude af sig selv af Rædsel raabte, idet hendes stride Taarer rullede ned ad de magre Kinder:

„Søde, gode Herre, slaa mig ikke ihjæl!"

„Hvad i Herrens Navn gjør Du her, Barn?" udraabte Kjellson, der stadig blev mere forbavset. „Hvem har sendt Dig her hen paa denne Tid af Døgnet?"

„Fader!" hulkede hun.

„Naa, hvem er Din Fader da?"

„Det tør jeg ikke sige, for saa faar jeg saa mange Prygl, naar jeg kommer hjem... For Resten kommer han selv Kl. elleve."

„Ja saa! Hvad vil han da gjøre her?"

„Stjæle!" svarede den lille hel troskyldig, idet hun saa paa Kjellson gjennem Taarer.

„Saa—aa? Jo, det er fint! — Naa, men hvorledes er Du kommen herop?

„Fader dirkede Porten op og lukkede mig ind."

„Hm, hm! Men hvorfor stjal han ikke med det samme?"

„Nej, der var saa mange Folk ude, sagde han... og han tænkte at komme siden med en Kærre, for „Gubben paa Bærgbygden" har saa meget Multum i sine Kister, siger Fader."

„Men hvorfor lod han Dig blive tilbage?"

„Jo, Fader glemte mig heroppe, for han havde først været i Kroen og var ikke rigtig i Hovedet."

„Men hvorfor tog han da Dig med?"

„Jo, det gjør han altid, naar han er ude paa Fortjæneste... thi dersom han da træffer nogen, gjør han sig blind og siger, at det er mig, som leder ham... og det tror de, og saa bryder de sig ikke om, at han famler paa Dørlaasene."

„Lyver Du ikke? Glemte han Dig virkelig?"

„Ja, det gjorde han! Søde, lille, gode Herre, slaa mig ikke ihjæl!"

„Stakkels Barn!" mumlede Kjellson ved sig selv, idet han medlidende betragtede den lille. „En smuk

Opdragelse!... Jasaa, Klokken elleve!... Jo—o!.. Naa, men om „Gubben i Bærgbygden" nu ikke godvillig vil lade sig bestjæle", vedblev han og fæstede sit skarpe Blik paa Barnet, „hvad vil saa Din Fader gjøre, tror Du?"

„Han vilde blot pikke ham lidt i Hovedet, sagde han", forsikrede Barnet.

„A! Ja saa! Naa det vilde han! Plejer han at gjøre det?"

„Ja, men kun naar han ikke er rigtig i Hovedet".

„Kom frem!" sagde Kjellson strængt, idet han greb fat i den lille Pige og trak hende frem af Skjulet.

Den lille strittede imod, men da han tog noget haardt ved, kom hun frem i en Fart og slap i det samme ved Forklædet, som hun havde holdt oppe med den ene Haand, saa at nogle gamle Træsager og et Knippe Nøgler rullede paa Gulvet.

„Hvad er det?" spurgte han, idet han bøjede sig for at lyse derpaa med Lygten.

„Det er ingen Ting!" sagde hun rask, idet hun ogsaa bøjede sig ned og hurtigere end han rev Nøgleknippet til sig og var med et Spring henne ved Trappen. Men før han fik vendt sig, hørte han et Skrig og mærkede paa Kajsas vrede Knurren, at han havde afrystet Forknytheden og nu tog ivrig Del i Forsvaret. Saaledes var det ogsaa. Den lille agtede at tage Flugten, og det var ogsaa lykkedes, hvis ikke Kajsa havde staaet som en rasende foran hende paa Trappen fnysende og spruttende af Hjærtens Grund.

Hun standsede lammet af Skræk, og Kajsa var netop færdig til at fare paa hende, da Gubben til al Lykke kom til, og raabte „Pak Dig, Kajsa!" tog den lille Pige ved Haanden og førte hende ned ad Trappen. Hun lod sig ogsaa føre uden Modstand; thi den forskrækkelige Kajsa gik ved Siden og vaagede over hvert Skridt, saa det ikke var muligt at komme bort.

Derpaa stængede han Loftsdøren, førte Pigen ind i Køkkenet, lyste paa hendes Ansigt og sagde i en but Tone:

„Ja saa, Du vil ogsaa stjæle? Du havde vel dirket Kisten op med de drejede Sager i? Din Fader havde altsaa ikke glemt Dig, men ladet Dig blive tilbage i den Hensigt, at Du skulde se Dig om imidlertid? Var det ikke saaledes?"

„Jo", svarede hun trodsig, idet hun alligevel forskrækket saa paa Kajsa, der stadig vogtede hende.

„Har Du gjort det før?"

„Ja, bevares, siden jeg var fem Aar", svarede Barnet og saa ham udfordrende i Øjet.

„Gud i Himlen! Sikken Barndom!" sukkede han, idet han saa paa sit store Ur. „Klokken er nu snart 9, og saa maa jeg gaa efter Politiet! Sæt Dig der paa Stolen og rør Dig ikke af Pletten, mens jeg gaar ud, ellers kommer Katten og river Øjnene ud paa Dig".

„Nej, søde, gode Herre, lad mig hellere følge med!" raabte hun, der nu igjen tog til at græde. „Jeg er saa bange for Katten!"

„Den gjør Dig intet ondt, naar Du blot sidder stille! Men rører Du Dig af Stedet, saa farer den paa Dig. Er Du sulten?"

„Ak ja!" raabte Barnet gridsk, „jeg har ikke faaet noget siden i Morges".

„Hm! Ikke det! Naa, se der har Du et Stykke Brød og en Bid Ost... spis det saalænge, jeg kommer strax igjen. Hør Du, Kajsa, se efter hende, men rør hende ikke, hører Du!"

„Ja—am!" svarede Kajsa og satte sig lige for Pigen helt vigtig slikkende sin ene Pote og strygende den over Næsen, som om den rigtig vilde indprænte sig Husbondens Ord.

Derpaa tog Gubben sin gamle Kappe paa, tændte Lygten og gav sig af Sted til Politistationen, idet han mumlede paa hele Vejen:

„Stjæle og lyve... otte Aar!... hm, hm! Sikken Barndom — sikken Barndom!"

Ulven.

Af E. Toepfer.



Ulven hører, som bekjendt, til Rovdyrene og er næst efter Bjørnen det største Rovdyr her i Evropa. Den er en Slægtning af Hunden, men dog dennes bitreste Fjende. Der hersker et medfødt Had mellem disse to Dyr, der stadfæster Sandheden af det gamle Ordsprog „Frænde er Frænde værst". Den ligner ogsaa i sit Udseende en stor, mager og højbenet Hund, navnlig den grønlandske Hund. Det er dog let at kjende den fra Hunden paa dens langstrakte og spidse Snude, det lumske Blik, de opretstaaende Øren, den smalle Krop, de høje Ben og den nedhængende Hale. Farven er graagul, blandet med sort, især langs Ryggen. En voxen Ulv har en Længde af 5 Fod, hvoraf Halen er $1\frac{1}{2}$ Fod, Skulderhøjden omtrent $2\frac{1}{2}$ Fod. Øjnene have et lumsk og skulende Udtryk, og Skinnet bedrager ikke her, da Ulvens mest fremtrædende Egenskaber ere Lumskhed, Fejhed og Blodtørst. Dens Hørelse og Lugt ere meget skarpt udviklede. Hunnen er lidt mindre end Hannen og føder 14 Uger efter Parringen, der sker om Vinteren, 4—6 blinde Unger, som hun skjuler paa et ensomt Sted i den tætte Skov, da de ikke en Gang ere sikre for Faderens Efterstræbelser, idet han æder sit eget Afkom, naar han kan komme til det.

Ulvens Udbredelseskreds har tidligere været langt større end nu, men er dog endnu meget udstrakt. Den findes nemlig endnu i de fleste evropæiske Lande, navnlig i Rusland, Polen, Norge og Sverrig; i enkelte Egne

af Frankrig, Schweiz, Italien og Tyskland er den ligeledes meget almindelig. Desuden er den tillige udbredt i det nordlige og mellemste Asien samt i Nordamerika. I Storbritanien er den bleven udryddet for flere Hundredaar siden, og her i Danmark blev de sidste Ulve skudte henad Slutningen af det sidste Hundredaar. Ulven foretrækker til sit Opholdssted tætte Skove, Stepper, sumpede Egne og andre ensomme Steder, hvor den holder sig skjult om Dagen og først ved Mørkets Indtrædelse gaar ud for at søge et eller andet Bytte, som den kan stille sin Sult paa. Om Sommeren leve Ulvene enkeltvis og nære sig da med Lethed af Harer, Rotter, Fugle eller Kvæg. Alle vore Husdyr saa nær som Hunden vise stor Frygt for Ulven og flygte strax, naar de opdage den. Paa de store Stepper i det sydlige Rusland søger den varsomt at nærme sig de store Flokke af Heste eller Kvæg for at bortsnappe et Føl eller en Kalv, der har fjærnet sig fra Flokken. Naar den bliver opdaget, er det ikke sjældent, at Hestene modig gaa løs paa den og slaa den ned med Forhovene. Den bliver da ofte dræbt, hvis det ikke kan lykkes den at undgaa Slaget, men undertiden gaar det ogsaa ud over den angribende Hest, som Ulven bider i Struben og dræber. Naar en Flok Heste bliver overfalden af en Flok Ulve, stiller Hestene sig i en Kreds med Hovederne indefter og Føllene i Midten. De angribende Ulve blive da modtagne med kraftige Hovslag, og det hænder næsten aldrig, at de kunne faa Bugt med Hestene. Køerne stille sig ligeledes i en Kreds med Kalvene i Midten, men de vende Hovederne udefter og modtage



Ulven.

Ulvenes Angreb med Hornene. Om Vinteren ere Ulvene langt farligere end om Sommeren. De samle sig da i Flokke og strejfe vide omkring, da det paa denne Aarstid falder dem langt vanskeligere at skaffe sig tilstrækkeligt Bytte. De nærme sig da ofte Menneskenes Boliger, hvor de søge at bryde ind i Staldene for at dræbe og æde Kvæget. Sulten gjør om Vinteren den ellers feje Ulv saa modig og dristig, at den endog vover at gaa løs paa Mennesker; det er derfor om Vinteren ofte meget farligt for de vejfarende at kjøre gjennem de store Skove, som findes i Rusland og Polen. Man har mange Tilfælde af, at en Flok Ulve har forfulgt og indhentet Slæden, og dræbt Hestene og de rejsende. Da Ulven baade er et farligt og skadeligt Dyr, stræber man derfor efter at udrydde den, og i de fleste Lande her i Evropa bliver der af Regeringen sat en Pris paa hver dræbt Ulv for at opmuntre Folk til denne Udryddelseskamp. For at Læserne kunne gjøre sig en Forestilling om den Skade, som Ulvene gjøre, ville vi meddele (efter Brehm), at der i den russiske Landsdel Lifland i Aaret 1823 blev dræbt 15,182 Faar, 1,807 Stykker Hornkvæg, 1,841 Heste, 3,270 Lam og Geder, 4,190 Svin, 703 Hunde samt 1,873 Gæs og Høns af disse Dyr. I Posen blev i Aaret 1820 19 Mennesker sønderrevne af Ulve. Man søger derfor at komme dem til Livs paa flere forskjellige Maader og efterstræber dem ved Klapjagter, idet man driver dem ind i en Snævring, hvor de blive skudte af Jægere, som have skjult sig der, eller dræber dem ved forgiftede Aadsler og fanger dem i Faldgruber. Disse ere som

oftest 10 Fod dybe og 8 Fod brede og lange Grave, der for oven ere dækkede af et Tag, som dannes af tynde Grene og Mos. Paa Midten af dette lette Tag lægger man et Aadsel, som lokker Ulvene til at gaa ud paa Taget, men dette kan ikke bære dem, og de styrte derfor ned i Faldgruben, der er saa dyb, at de ikke kunne komme af den. I Rusland og Polen gjør man om Vinteren Jagt paa Ulvene i store Slæder, der ere forspændte med hurtige og udholdende Heste. I Slæden er der foruden Kusken flere dygtige Jægere, af hvilke hver har flere ladte Bøsser til sin Raadighed, samt ofte tillige Folk til at lade de afskudte Bøsser. Som oftest er der en Gris med i Slæden, som man bringer til at skrige stærkt ved at knibe den i Halen eller Ørerne. Ulvene blive lokkede til ved Grisens Skrig og blive efter haanden nedskudte af Jægerne, naar de komme i Nærheden af Slæden. Deres Graadighed er saa stor, at de dræbte Dyr strax blive ædte af de medfølgende. Følgende Fortælling, der er en aldeles troværdig Meddelelse af en engelsk rejsende i Rusland, vil bedst kunne give Læserne en Forestilling om, hvor voveligt det er at rejse om Vinteren i dette Land:

„Jeg havde opholdt mig i nogle Maaneder i en By ved Volga, midt i det europæiske Rusland, 40 Verster fra Jaroslaw. For at naa denne By maatte jeg gjennemrejse en vild og folketom Egn, hvor der kun fandtes to smaa Landsbyer; i den ene af disse skulde Postholderiet findes, hvis det ikke var begravet i Sneen. Mit Spand udgjorde tre Heste, hvilket i Rusland kaldes en „Trøjka"; det var udsøgt i de bedste Stalde der paa Stedet, og Omkostningerne for Kusk og Heste var halvfjerde Rubel (en Rubel er omtrent 8 Mark dansk), hvad der ingenlunde var nogen høj Pris for saa lang en Rejse i et saadant Vejr. I en Uge var der dræbt to Ulve i Byens Hovedgade. Jeg havde selv nedlagt en i min egen Gaard, Dagen før vi rejste, og der var mange Rygter i Omløb om deres Forsultethed og usædvanlige Dristighed. Man fortalte endog, at en lille Landsby, der laa omtrent 30 Verster fra os, var bleven anfaldet af en Flok af dem. Disse Kjendsgjerninger gjorde, at jeg sørgede omhyggelig for min Væbning. Jeg ladede med Forsigtighed min sexløbede Rejsepistol og stak den i mit Bælte, færdig til Brug; en fortræffelig Skedekniv af 9 Tommers Længde og en uhyre Knippel med tilstrækkelig Vægt i den ene Ende hørte ogsaa med til min Udrustning. Efter at Brændevinsflaske, Madpose, Vanddunke, Tændstikker, Cigarer og Vadsæk var indpakkede, vilde jeg til at stige ind i den aabne Slæde, da i det samme en russisk Nabo kom til og bad om Tilladelse til at rejse med. Skjønt jeg havde megen Agtelse for denne Mand, var han dog den, jeg sidst vilde have valgt til Rejsefælle i en snæver Slæde, thi han vejede over 20 Lispund, havde Vanskelighed ved at trække sit Vejr, og naar han først var kommen til Sæde, udkrævedes der næsten Hestekraft for at faa ham op igjen. Han var et dvask, godmodigt, cigarrøgende Uhyre, som altid svarede med Enstavelsesord, og som ikke tog imod noget Afslag. Da jeg derfor havde sagt Ja, trillede han ind paa højre Side i Slæden og optog de to Tredjedele af den. Mine russiske Tjænere gjorde Korsets Tegn for mig, hvormed de mente: „Gud give dem en lykkelig Rejse!" Mine Slægtninge udbrød: „Farvel, Gud være med Eder!" og da Kusken havde taget Tømmerne, hoppede jeg ind i Slæden, hvorpaa vi begyndte vor Rejse med en Snestorm i Øjnene.

Da Tyksakken ved min Side saa mine Vaaben, gryntede han paa Russisk, idet han i øvrigt ikke brugte overflødige Ord: „Pistoler. Ulve. Skyde. Godt."

„Har De ingen Vaaben?" spurgte jeg.

„Nej."

„Saa tag denne Kniv!"

„Godt," sagde han igjen og sank hen i sit Hjørne.

Dagslyset begyndte nu at skinne igjennem tætte Morgenskyer og viste os en øde Strækning af Snebjærge og -dale. Træerne, som med lange Mellemrum udpegede Vejen for os, hindrede os ikke i af og til at falde ned i store Huller, fulde af Sne, saasnart blot vor Kusk kom nogle Fodsbred udenfor Vejen. Dette fandt saa hyppigt Sted, og vi havde saa megen Umage med at arbejde os op igjen, at det var Middag, før vi havde tilbagelagt 16 Verster — næppe 2½ Mil, — og vi havde været 6 Timer under Vejs. Omtrent ved ved denne Tid bragte Kusken alt mit Blod til at strømme til Hjærtet ved at skrige af alle Kræfter: „Volka! Volka!" — „Ulve! Ulve!" Jeg sprang op fra mit Sæde og saa virkelig sex store, udmagrede og uden Tvivl skrupsultne Ulve sidde midt paa Vejen, næppe halvandet hundrede Alen fra os. Vore Heste krøb sammen, skjalv over hele Kroppen og vilde ikke gaa videre. Vi raabte og skreg, men Ulvene veg ikke heller af Stedet. Min tykke Ven tog en stor Haandfuld Hø op fra Bunden af Slæden, rullede det sammen som en Bold, rakte mig det og sagde „Tændstik". Jeg forstod ham strax. Det lykkedes Kusken ved voldsomt at piske paa Hestene at faa dem til at gaa frem, til vi vare Ulvene tæt paa Livet. I den Tid havde jeg stukket Ild paa Høknippet og kastede det ind mellem Ulvene, netop da det begyndte at brænde stærkt. Det virkede som et Tryllemiddel. Ulvene delte sig strax i to Hold og løb langsomt bort til begge Sider med Halen mellem Benene ligesom Hunde, der havde faaet Prygl. Vore flinke Heste fløj videre, drevne dels ved Piskeslag, dels ved gode Ord.

„Hurra!" raabte jeg med lettet Hjærte; „vi ere, Gud være lovet, frelste for denne Gang."

„Vent lidt! Se Dem tilbage!" sagde Tykkerten.

Jeg gjorde, som han sagde, og saa Ulvene, der atter havde forenet sig bag ved os, som om de raadslog. Vore Heste fore af Sted i stærkere Fart, Kusken stod

op i Slæden og brugte baade Pisk og Mund af alle Kræfter for at drive dem hen til Postholderiet, der nu kun var tre Fjerdingvej fjærnet fra os. Heldigvis var Vejen, saa langt vi kunde øjne, fri for Overfygning af Sne, og vi haabede at naa vort Maal før Ulvene, hvis de vedblev at forfølge os. Da Vejen gjorde en Krumning, vendte jeg mig om for at se efter dem og fik da Øje paa hele Flokken, der nu forfulgte os af alle Kræfter. Jeg havde ofte hørt, at Ulve ikke fare ind paa Folk, uden at de komme i Mængde. Her var ingen stor Flok, og dog kom de nu for at søge os, derom var der ikke længere nogen Tvivl. Sulten i den lange, strænge Vinter maatte have gjort dem dristige. Med Følelsen af en forestaaende dødelig Kamp lavede jeg mig til at slaas. Mine Tanker fløj i et Øjeblik til min Kone og mine Børn, derpaa til Ham, i hvis Haand vi alle staa. Idet jeg nu rev min Faareskinds Pels af mig for at have fuldkommen fri Brug af Arme og Ben, satte jeg mig forud hos Kusken, men med Ryggen mod Hestene og Ansigtet mod Fjenden. Jeg sagde nu til Kusken: „De komme nu, kjør hurtig, men jævnt. Jeg har sex Kugler i denne Pistol. Flyt Dig ikke fra Dit Sæde, men kjør lige midt paa Vejen!“ Min fede Ledsager sad i sit Hjørne uden hverken at tale eller røre sig; men jeg saa Bladet af min Kniv blinke i hans Haand.

Vejen blev stadig daarligere, saa at Hestene ikke kunde vedblive at løbe saa stærkt. Efter kort Tids Forløb var Ulvene ved Siden af Slæden, medens Hestene strakte ud af alle Kræfter; da vi skulde over en Snedrive, gik det imidlertid langsommere, og den Ulv, der løb paa den Side, hvor jeg sad, styrtede ind mod den nærmeste Hest. Pistolen var kun en og en halv Fod fra dens Hoved, da jeg affyrede den, og Kuglen trængte igjennem dens Hjærne. Jeg udbrød paa engelsk i Fryderaab over min Sejr, og min Ledsager stemmede i med et „Bravo“. Den næste Ulv fik mit andet Skud i Benet; det maa have knust det, thi den sakkede strax af. „Bravo!“ lød det atter fra Hjørnet. Men netop dette Øjeblik var det farligste. Ved et Stød af Slæden faldt Pistolen mig ud af Haanden og ned i den, vore Heste sank ned i en Snedrive til midt paa Livet, og der stod de pludselig stille, medens vi paa hver Side havde en Ulv, som søgte efter at komme ind i Slæden.

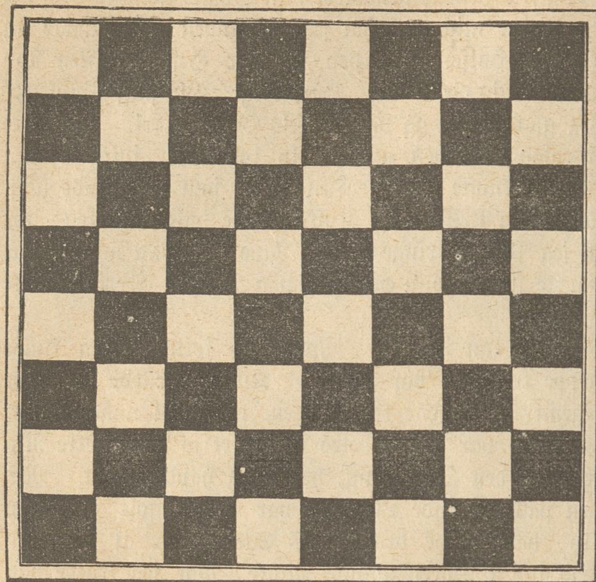
Jeg havde endnu min Knippel tilbage. Med begge Hænder løftede jeg den højt i Vejret og slog den med Fortvivlelsens hele Kraft ned i Hovedet paa den Ulv, som var paa min Side. Ulven tumlede om paa Ryggen, og senere fandt man, at dens Hjærneskal var aldeles knust. Da jeg vendte mig om for at tage min Pistol op, saa jeg til min Forbavselse min Nabo ganske koldblodig stikke sin ene Arm ind i Ulvens Gab og lige saa koldblodig skjære dens Strube over med Kniven, som han holdt i den anden Haand. Et forunderligt Skrig fra Hestene fængslede min Opmærksomhed. I det jeg vendte mig om, saa jeg en anden Ulv klynge sig fast om Halsen paa den fjærmer Hest. Kusken stod imellem mig og Ulven. Han skreg: „Giv mig Pistolen!“ Jeg gjorde det, og den stakkels Hest var fri. Det vare vi ogsaa; thi den anden Ulv løb bort, fulgt af den med det knuste Ben. Den Ulv, som var skudt sidst, rullede sig i Sneen. Kusken rakte mig Pistolen, for at jeg skulde bringe den i Lave, og bad mig om at maatte skyde endnu en Gang paa Dyret. Dermed endte Kampen.

Jeg kan ikke sige, hvad jeg følte. Jeg kunde næppe tro paa vor Frelse. Kusken fæstede de døde Legemer af Ulvene til Slæden, og da vi naaede Postholderiet, var jeg aldeles udmattet af den stærke Rystelse og den Spænding, hvori jeg havde været. Min Ven paa de tyve Lispund var meget stolt over den Ulv, han havde dræbt. I Steden for at stikke sin Arm ind i Dyrets aabne Mund, som jeg troede han gjorde, havde han kun puttet Ærmet af sin store Faareskindspels deri, hvorved han havde faaet Tid nok til at overskære Dyrets Strube. Hans Arm var aldeles uskadt. Men den stakkels Hest var meget ilde tilredt. Vi forlod Postholderiet efter at have indtaget en uhyre Skaal Te og en Del af vore Levnedsmidler, og vi naaede Jaroslaw Kl. 8 uden at have oplevet flere Æventyr under Vejs, undtagen at vi adskillige Gange kjørte fast i Sneen: vi havde tilbagelagt omtrent 7 Mile i 13 Timer. Næste Morgen var vi almindelig omtalte i Byen. Kusken havde ikke været sen til at udbrede vore Tildragelser. Min Pistol blev beset paa alle Sider. Regjeringens Pris for at dræbe en Ulv er tre Rubler; vi gjorde Fordring paa dem, og den blev os udbetalt for tre. I Steden for at dræbe os udredede Ulvene saaledes vore Rejseomkostninger. Den fjerde lod jeg trække Skindet af, da jeg ønskede at gjemme det til Minde om den største Livsfare, jeg nogen Sinde havde været udsat for.

Husflid.

Et Skakbrædt.

Til at spille „Dam“ eller Skak bruges et Bræt inddelt i 64 Ruder, der afvexlende ere sorte og hvide. Man kan forfærdige et saadant Bræt paa flere Maader. Den letteste er, at beklæde en firkantet Papplade 10 Tommer paa hver Led, med hvidt Papir paa begge Sider, og paa den ene Side inddele Ruderne med at drage en Blyantslinie langs Kanten 1/3 Tomme fra denne og derefter optrække syv Blyantslinier paa Kryds og Tvers, i lige stor Afstand fra hinanden, saa at der bliver 8 Ruder paa hver Led. Af sort Glanspapir skærer man nu Strimler af Rudernes Bredde, afskærer deraf 32 retvinklede Firkanter af samme Længde og klæber disse paa hveranden Rude, saa at man faar et Tavlbræt som omstaaende Figur viser. Naar Klisteret er tørt, trækker man med en Pen en eller to Blæklinier rundt om langs den yderste Kant af Ruderne, hvorved disse afgrænses paa en smuk Maade. Om Maaden, hvorpaa man laver godt Klister og paastryger det rigtig, forklares i „Haandgjerningsbog for Ungdommen“ 2den Del Side 14—16.



Den flinke Træarbejder kan danne sig et særdeles smukt Tavlbræt af tynde lyse og mørke Træplader, der limes paa et tykkere Bræt, paa den i Haandgjerningsbogens 2den Del Side 269—70 forklarede Maade.

Vil man paa en let Maade forfærdige sig et rigtig smukt Tavlbræt, maa man helst lade Glarmesteren skære sig en firkantet 10 Tommer lang og bred Rude af tykt Glas, (helst fransk Glas, eller slebet ubelagt Spejlglas) der pudses rent paa begge Sider og lægges ovenpaa et Ark hvidt Papir, som man har inddelt i 64 nøjagtig lige store Felter, omgivet af en 1/3" bred Kant, som ovenfor forklaret. Med Pen og Blæk optrækker man paa Glasset efter en Linial først alle Stregerne paa den ene Led, og naar de ere tørre, alle Stregerne paa den anden Led. Naar saaledes Papirets Inddeling er overført paa det ovenpaa liggende Glas, og Blækstregerne ere tørre, maler man ved Hjælp af en lille Pensel hveranden Rude med fin kulsort, ikke for tynd, Oliefarve eller sort Lak, idet man ikke stryger for tyndt paa.

Naar Farven netop er saa tør, at den ikke klæber, kan man med en Knivspids, efter Linialen, skære Kanten paa alle Felterne rene og skarpe ved et Snit gjennem alle Linierne, hvorefter man skraber de hvide Ruder rene for de sorte Rande, der mulig kan være flydte ud paa den. Naar den sorte Farve er fuldkommen tør, afpudses det hele med lidt Kridt og Blaar og overmales da overalt med en ren hvid Oliefarve. Vil man ret overraske sig selv og sine Omgivelser med Prøve paa stor Kunstfærdighed, da kjøber man lidt tyk lys Kopallak, samt Perlemoders Affald (tilsendes paa Forlangende fra C. Th. Rom & Co., Axelhus i Kjøbenhavn). Man stryger et ikke for tyndt Lag Kopallak paa Bagsiden af det sortrudede Glas, og naar det er tørret saa det klæber stærkt, lægger man alle de hvide Ruder over med smaa Stykker Perlemoderskaller, med det blanke nedad saa at de blive mere eller mindre fyldte (med aaben Fyldning vil der bruges for et Par Kroner Perlemor, men med ganske tætpakket Fyldning for 4 à 8 Kr. efter Størrelsen af Brættet). Naar det er tørt maler man hele Bagsiden over med hvid Oliefarve. Efterat denne ogsaa er tør, vendes Glaspladen med den umalede spejlblanke Side opad, og man har da et overraskende smukt Tavlbræt, der ser ud som Ibentræ indlagt pragtfuldt med Ruder af Perlemoder. Det indsættes nu i en smal sort eller forgyldt Ramme (ligesom man indfatter et Skilderi) med paaklistret Bagklædning. Paa Bagsiden kan man endvidere lime et Lag tyndt Klæde eller uldent Tøj, da Brættet saa ikke ridser i Bordet og ligger godt fast paa dette, medens man spille paa det.

Bognyt.

Vendix Hansen: „Fra Sønderjylland". Den unge begavede Forfatter, der saa tidlig blev bortkaldt fra dette Liv, var en trofast dansk Sønderjyde, og den ovennævnte lille Bog, der indeholder 9 smukke Fortællinger fra Sønderjylland, vil blive hans mange Venner baade paa denne og hin Side Kongeaaen et kjært Minde om hans varme Hjærtelag, hans trofaste Kjærlighed til Danmark. Han har i den givet en Række fortræffelige Folkelivsbilleder der nede fra, og har navnlig paa en frisk, naturlig og djærv Maade fremstillet de danske Sønderjyders seje Modstand mod den overmodige tyske Herskesyge. Skjønt alle Fortællingerne ere gode, ville dog upaatvivlelig de to første, „En Kirkevej" og „Gamle Venner" særlig vinde Læsernes Bifald, der er noget saa frisk og kvikt i disse to Historier, at man uden Overdrivelse tør kalde dem to Perler i vor folkelige Novelle-Literatur. De vidne mere end noget andet af Forfatterens offentliggjorte Arbejder om Selvstændighed i Behandlingen af det foreliggende Emne. Bogen maa som Helhed sættes ikke saa lidet over den af Forfatteren i Fjor udgivne Samling „Historier", og den vil uden Tvivl sikre ham et smukt Eftermæle i Danmark som en folkelig Forfatter. —n.

„Udenfor Bondestanden" er Navnet paa en Række ny Fortællinger af Anton Nielsen. Medens denne Forfatter tidligere kun har leveret Skildringer af Bondelivet, er han nu, som Samlingens Navn antyder, gaaet „udenfor Bondestanden" for at søge Stof til sine Fortællinger. „En Løjtnants Dagbog" giver et smukt Billede af, hvorledes et venligt Ord fra en overordnet til den „menige Mand" kan avle Hengivenhed og trofast Kjærlighed for hele Livet, der holder ud i Nødens Stund, naar „Vennerne" blive borte og med tilbagevirkende Kraft forædler og forener baade den fornemme og den ringe. „Konfusion" er en lille morsom Skildring af en „konfus" Præstemand og hans taktfaste Kone, medens „Præstens Drenge" giver et smukt Billede af den milde barnekjærlige Landsbypræst, der antager en Gøglers Søn som sin egen, og lægger Grundvolden i ham til et godt daadkraftigt Menneskeliv. Den sidste Historie „Beppo og hans Blomst" er en smuk lille Fortælling fra Schweitz. Hele Samlingen vil blive hilst med Glæde af Forfatterens mange Venner, og afgiver et Bidrag til en sund og gavnlig Folkelæsning.

Smaating.

Firkantet Nød. Af 6 A, 5 R, 2 E, 2 L, 2 M, 2 N, 2 G, 1 D, 1 K, 1 O og 1 Æ dannes 5 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mit første findes i mangen en Lyd,
for andet er Taalmod en væsentlig Dyd;
det tredje strømmer fra Blomst og fra Blad;
læs bag fra det fjerde og brug det saa glad.
Skjønt femte jo gjerne er Sorgens Tegn,
det ses dog som Glædens kvægende Regn.

Fra Rekrutskolen. Underofficeren: „Naar Geværet staar ved Foden, lægges den lille Finger langs med Løbet. Hvorfor tror Du ellers, at Vorherre har givet Dig en lille Finger, Dit Fæ."

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 16. Søndagen d. 16. Januar. **1876.**

Gubben i Bærgbygden.

Fortælling af Frans Hedberg, fra Svensk ved H-rd.

(Sluttet.)

3.

Kort efter kom Gubben Kjellson tilbage med to Politikonstabler, væbnede med Sabler. De traadte ind i Køkkenet, hvor den vagtsomme Kajsa endnu sad urokkelig paa Pletten og slikkede sin Pote.

Den ene af Konstablerne, en ældre Mand, saa nøje paa Pigen, der lige var færdig med at spise sit Ost og Brød og nu med sin Alders sædvanlige Sorgløshed saa nysgjærrig efter dem.

„Jasaa, det er den Djævleunge!" sagde han hvast, „jeg kunde bandet paa det."

„Hvad mener De?" spurgte Kjellson.

„Aa, hun er gammel i Gaarde! Hun har allerede narret Politiet tre, fire Gange... og hun lyver saa stærkt, som en Hest kan løbe..."

„Stakkels Barn!" sagde Kjellson endnu en Gang. „Er Du søvnig, Pige?" spurgte han siden i en haard Tone, idet han vendte sig til den lille, „eller vil Du have noget at spise?"

„Nej," svarede Barnet og saa forundret paa ham, „nu vilde jeg helst sove!"

„Naa, kom saa med mig!" vedblev han, idet han bad Konstablerne sidde ned i Køkkenet, og tog Pigen med sig ind i det indre Værelse.

„Gubben har altid været noget forskruet!" hviskede den ældre Konstabel til den anden; „men et godt Skrog for Resten. Du skal se, vi faar nok et Par Daler i Drikkepenge!"

Imidlertid havde Kjellson taget en gammel Rensdyrshud frem, som han plejede at lægge under sine Fødder ved Skrivebordet, lagde den i et Hjørne mellem Kakkelovnen og en Kommode og lavede en Sæng til Pigen med en Pude og en gammel udslidt Faareskindspels.

„Læg Dig nu der og sov!" sagde han but, „saa kan vi tales ved i Morgen."

„Men," sagde hun nølende og saa paa ham uafbrudt, „den stygge Kat kommer vel ikke og river mig?"

„Aa nej, naar Du er god, og især naar Du læser Din Aftenbøn, rører han Dig ikke."

„Af... Aftenbøn?" sagde hun og gabede paa ham, som om han havde talt Hebraisk; „hvad er det for noget?"

„Hm! Naa, det kunde jeg nok tænke... hvor skulde hun vide det?" mumlede han ved sig selv. „Naa, det er det samme! Naar Du lover mig ikke at lyve eller stjæle mere, saa kommer den heller ikke!"

„Ja, blot jeg maatte spise mig mæt endda," svarede hun, idet hun krøb ned i Sængen og saa rigtig lykkelig ud, da hun fik Pelsen over sig; „saa skal jeg forsøge. Og naar saa bare jeg slipper for at faa Stryg, for Fader slog mig altid, naar jeg ikke vilde lyve, som han lærte mig."

„Lever Din Moder?" spurgte Kjellson med en Skælven i Stemmen, som om han havde faaet noget i Halsen, som han søgte at nedsvælge.

„Mo'r?" svarede hun søvnig, „hende har jeg aldrig set! Hun maa være død for længe siden! Fader vil, at jeg skal kalde den rødhaarede Kristine Moder, men det gjør jeg ikke... nej, jeg gjør det ikke!"

„Hvorfor ikke?"

„Nej, for hun slaar mig altid, naar jeg siger, at jeg er sulten."

„Stakkels Barn! sov nu... God Nat!"

„God Nat!"

Og dermed sov den lille Pige lige saa tryg og tilfreds, som om hun havde ligget i Moders Skjød, og aldrig vidst, hvad Synd og Elendighed vilde sige.

Kjellson saa paa hende et Øjeblik, derpaa tørrede

han Øjnene med Bagen af Haanden og rømmede sig for at blive sig selv igjen og gik ud til Konstablerne.

Kajsa spandt imidlertid for dem; den gjorde dem Selskab, saa godt den kunde.

„Den Unge er en rigtig Karnalje, kan De tro", sagde den ældre Konstabel, „det er bedst, hun kommer til Indretningen."

„Hvilken Indretning?"

„I! for vanartede Børn", svarede Konstabelen; „men hvad vil Assistenten nu, vi skal gjøre? Skal vi blive her, eller skal vi gaa op paa Loftet og der vente Gøgen?"

„Det er bedst, at vi blive her nede," sagde Kjellson, „og lade ham først gaa op, saa er han saa meget lettere at fange."

„Maaske! Husk, Anderson, at give ham et godt Slag over Armen til at begynde med, — saadanne Fyre have altid Kniven ved Haanden."

„Hvad tror De, at hans Straf bliver?" spurgte Kjellson, der saa paa Klokken, som nu slog halv elleve, „dersom han kommer, og det lykkes at gribe ham paa fersk Gjerning?"

„Aa, det bliver vel ikke mindre end Fæstning paa Livstid, hvis det er ham, jeg mener — for saa er det tredje Gang Tyveri med Indbrud! ... Men nu er det vel bedst at slukke Lysene, og dersom De havde en Styrkning at byde os, inden vi begyndte, vilde det ikke gjøre ondt, he, he, he! Arbejdet gaar altid bedre, naar man faar noget oplivende."

Og efter at Kjellson havde hentet en Flaske Rom af et stort Skab i et andet Værelse, slukkede man Lyset og ventede paa, hvad der vilde komme.

Klokken slog elleve i Mariekirken.

Strax efter saa de, til Mørket vante Konstabler, at Portlaagen sagte aabnedes, og to fordægtige Skikkelser med snigende Fjed traadte ind i Gaarden.

„For Pokker! De ere to!" hviskede den ældre Konstabel; „det er dumt, at vi ikke kom tre!"

„End jeg da?" sagde Kjellson, der stod paa den anden Side af Vinduet med den gamle Rytterpistol i Haanden. „Regner De ikke mig for noget?"

„Jo, vist saa; men De er ikke vant til at tage Tag med saadanne Karnaljer! Tys... nu ere de ved Forstuedøren!"

Alle tre ventede aandeløse.

Der blev en kort og betydningsfuld Stilhed, der afbrødes af Lyden af en Nøgle eller Dirk, der blev sat i Laasen til Køkkendøren.

„Her gaa vi ind først", hviskede en Stemme udenfor, „og vaagner den gamle Djævel, saa pikker jeg ham?"

„Godt! I sin Orden!" hviskede Konstablen. „De gaa i Fælden som et Par Rotter! Pas nu paa, Anderson!"

Et Øjeblik efter gik Døren op, og begge Skurkene traadte listende ind. De havde næppe taget tre Skridt, før de følte sig grebne bagfra af stærke Arme, og en Malmstemme raabte: „overgiv Jer, eller lig, som I selv reder!"

„Djævelen annamme mig!" brølte den ene Tyv, der i det samme faldt bagover, og før han fik Kniven frem, havde han ganske rigtig et Slag over Armen, der gjorde denne aldeles lam. „Gjør Dig fri, Lasse! Spring! Mig har de faaet Kløerne i."

Og nu opstod en kort, men hidsig Kamp mellem den anden Tyv og den yngste Konstabel, som endte med, at denne for et vel rettet Næveslag i Ansigtet faldt værgeløs paa Gulvet, hvorpaa Tyven med et vældigt Spring satte over sin paa Gulvet liggende Stalbroder og hans Overmand og var ude i Gaarden, før Gubben havde blinket.

Men denne var dog ikke sen med at følge efter.

„Staa, eller jeg skyder!" raabte han; strax efter brændte Skuddet af, og den flygtende faldt næsegrus ved Porten, idet han gav et gjennemtrængende Hyl fra sig og udstødte en græsselig Ed. Kjellson stod som forstenet.

Han havde saaret et Menneske, maaske dræbt ham. Gubben rystede som et Espeløv.

Konstabelen, der nu kunde sanse igjen, kom ud i Forstuen.

„Se efter, om han er død!" stammede Kjellson med dæmpet Røst, „han ligger henne ved Porten."

Og dermed gik han ind i Køkkenet, hvor den ældre Konstabel nu havde bagbundet den paa Gulvet liggende Røvers Hænder.

„Se saa, nu have vi Fuglen, Hr. Assistent!" sagde Konstabelen spøgende. „Hvorledes er det med den anden?"

„Jeg har skudt ham."

„Skudt? Pokker heller... han er vel ikke død — det var Skade for den Karnalje! — Op med Dig!" sagde han i en hvas Tone og sparkede til den paa Gulvet liggende. „Hører Du!"

„Vent, til jeg kommer ud igjen..." sagde Tyven og skar Tænder.

„Aa, det skal vi nok sørge for, at Du ikke gjør, Din Rakker! — Naa er han skudt ihjel!" spurgte han sin Kammerat, der i det samme hel betagen stod i Døren.

„Skudt ihjel, han? Da jeg kom ud, var han paa Benene og satte af Sted ud af Porten og ned ad Gaden, som Fanden var efter ham! Men han fik vist et Smæk, for jeg gled i noget vaadt henne ved Porten, og det var vist Blod."

„Pokker i det! Hvor kjedeligt, at han skulde slippe bort!" sagde den ældre Konstabel.

„Gud ske Lov!" sukkede Kjellson inderlig glad over, at han ikke havde et Medmenneskes Liv paa sin Samvittighed.

„Tag fat, at vi kan faa Spektaklet paa Benene," sagde den ældre Konstabel, „og saa — Marsch til Politikammeret med ham!"

Imidlertid havde Kjellson tændt sin Lygte. Den lyste nu paa Fangen. Det var en Mand paa over 40 Aar med et vildt, rovgjærrigt Udseende og med lumske, skulende Blikke. Han var firskaaren og stærkt bygget, og den tykke, kjødfulde Hals lignede en Tyrs. Det filtrede Haar stak frem mellem Skyggen og Tøjet paa en laaden Hue, og en lappet Sømandsjakke omsluttede hans senestærke Lemmer.

„Har Du ikke glemt noget her?" spurgte Kjellson, idet de vilde føre ham bort.

„Glemt?" svarede Tyven trodsigt; „nej, ikke andet end at knække Pandeskallen paa Dig, Din Kjeltring!"

„Ikke noget oppe paa Loftet?" gjentog han og saa Tyven fast i Øjet.

„Nej, hvorledes skulle jeg kunne det? Jeg har jo aldrig været der før."

„Lyv ikke! End Din Datter da, Pigebarnet, som Du efterlod deroppe?"

„Jasaa, hende!" svarede Tyven ligegyldig; „ikke andet? Hende kan Du beholde, Din gamle Tosse, hun kan være passende for Dig."

Og dermed vendte han sig om mod Døren og fulgte Konstablerne. Kort efter var Gubben Kjellson atter alene, og da han kom ind i sit gamle Værelse igjen, strøg han sig over Panden og syntes, at det hele havde været en slem Drøm, af hvilken han lige var vaagnet.

I det samme hørte han et let Suk fra Kakkelovnskrogen, og da han saa derhen, kom han til Vished om, at alt var virkeligt og sandt; thi der laa den lille Pige saa rolig og mild under Søvnen, at det kom ham for, at det stakkels Barn var blevet sendt til ham, blot for at han skulde redde det fra et Forbrydelsens og Fornedrelsens Liv.

„Har Vorherre saa underlig skærmet mig i Nat, skal jeg ogsaa vise min Taknemlighed mod ham ved at forsøge at gjøre et Menneske af hende," sagde Gubben, idet han satte sig foran den sovende Pige og med Kajsa paa Skødet. „Hvad sagde Du, Kajsa, tror Du, det kan lade sig gjøre?"

„Kurr—urr!" svarede Kajsa, hvad der baade kunde være Ja og Nej.

4.

Og Gubben Kjellson holdt Ord.

Allerede Morgenen efter truede det med, at Madame Lone skulde faa tredobbelt Krampe: først af Skræk over, at Tyve havde forsøgt at bryde ind, derefter af Forbavselse over at se den lille Pige ligge sovende i Krogen, og endelig af Harme over, at „Gubben i Bærgbygden" tænkte paa at tage hende i Huset som Fosterdatter og selv koste hendes Opdragelse.

Det var nemlig ikke fri, at Lone havde spidset Næse efter den Dag, da Gubben gik til sine Fædre, i Haab om at arve ham eller i det mindste faa en rar lille aarlig Livrente, — men kom nu en saadan Unge i Huset, vidste man ikke, hvorledes det kunde gaa.

„Hvad tænker Assistenten paa!" brummede hun, idet hun under Paaskud af at støve af, for omkring i Værelset som et tørt Kalveskind, „at tage en saadan Tyveunge i Huset. Det bliver der kun Elendighed af... hun ender med at stjæle alt, hvad vi har!"

„Bland Dig ikke i det, Lone!" sagde han vredt, jeg gjør, som jeg lyster."

„Ja, men saa faar De ogsaa søge Dem en anden Husholderske! Jeg fattige Menneske — og saa græd hun — kan ikke taale at se en gammel hæderlig Mand blive snydt af en lille Djævleunge til..."

„Ti!" brølte Kjellson, „hvad vedkommer det Dig? Siger Du et eneste Muk mere, stryger jeg Dig ud i mit Testamente!"

„Aa, Herre Gud!" udbrød Lone, der somme Tider hørte ganske godt, idet et fedtet Solskin spredte sig over hendes hele Ansigt. „Bevares, hun sover godt, den lille Stakkel! Herre Gud! Hun kan jo ikke gjøre ved, at hendes Fader er en Tyv."

Og nu begyndte Lona at lægge til Rette ved den lille, som havde kastet Pelsen af sig i Søvne. Hun stod altsaa i Testamentet! Saa var der ogsaa Grund til at opføre sig saaledes, at hun ikke blev udslettet, tænkte Lona, og efterat hun af egen Drift havde tilbudt at skaffe nogle Klæder, der kunde passe til den lille, satte hun af Sted i en hvinende Fart og med det sødeste Smil over sit temmelig skarpe Ansigt.

„Hm! Den Skrue trak, Du Kajsa!" sagde Kjellson, da Lona var gaaet, „og nu skal Du ogsaa være venlig mod den lille Pige, hører Du!"

„Ja—am!" forsikrede Kajsa og strøg sig blidt mod den sovende Piges Arm, som hun havde lagt oven paa Pelsen.

„Mon jeg skal faa Lykke til at faa et Menneske ud af det lille Udyr?" sagde Gubben, idet han betragtede det sovende Barn; „Arbejde bliver det og en haard Strid med gamle Uvaner, før den Dag kommer. Men kan jeg redde hende, saa har jeg dog ikke levet forgjæves!"

Og det blev en haard Strid; men Gubben holdt ud, og de slumrende gode Evner hos Barnet støttede hans Virken.

Der var ikke gaaet et Aar, før den lille Anna var ham saa kjær, som kunde hun været hans eget Barn — ja, om muligt endnu kjærere. Og det var rørende at se, med hvilken utrættelig Omhed den gamle Ungkarl vejledede det misledte Barn. Den fortørrede gamle indeholdt Skatte af Kundskaber og Kjærlighed, og der trængtes blot til et Væsen, for hvilket han var alt, for at faa de rige Sjælekilder til igjen at

flyde og give de Lærdomme Vækst, som han nedlagde i hendes Hjærte.

Og paa denne Maade blev hun alt for ham, ligesom han for hende var mere end Fader og Moder, han var paa en Gang Opdrager, Lærer og Ven.

Aarene gik, og „Gubben i Bærgbygden" blev stadig mere bøjet og graa; men skjønt Legemet blev skrøbeligere, blussede Sjælen op i forynget Skikkelse, og alle sagde om den Gamle:

„Det er mærkværdigt med Gubben Kjellson! Han bliver yngre Dag for Dag, og endda synes han at gaa paa Gravens Bred. Men det er Skade, at han ikke mere gaar til „Hamburg", da man nu ikke kan stille sit Ur efter ham."

Og saaledes var det ogsaa. Værtshusturene vare forbi. I Steden for kom nu den gamle forhenværende Handelsmand fra Asylet to Gange om Ugen, og da drak de deres Toddy og fik sig et Parti Brætspil med sit lille Tilbehør af Skjænderi; thi det var lidt Røre baade for Arme og Lunger, mente „Gubben i Bærgbygden."

Paa denne Maade var der gaaet ti Aar efter den mindeværdige Aften, da Tyven havde efterladt det lille Barn, der skulde blive Gubbens Alderdomstrøst og Glæde. Anna var nu fyldt 18 Aar og en smuk, statelig og flink Pige, der med barnlig Omhed syslede om den gamle og søgte med aarvaagen Omsorg og Kjærlighed at gjengjælde ham for hans faderlige Varetægt.

Lona var for længe siden gaaet til sine Fædre, og Kajsa ligeledes — og nu trængte man heller ikke til dem; thi Anna udfyldte begges Plads hos Gubben, og han beklagede sig aldrig over Byttet.

Den eneste foruden den gamle fra Asylet, som stundum gæstede „Gubben i Bærgbygden," var hans Brodersøn, en ung, dygtig Haandværker i Egnen, og mellem ham og Anna opstod snart et venligt Forhold, som de gamle ikke ugjærne saa, og som inden kort Tid udviklede sig til en varm og trofast Kjærlighed.

„Hm!" sagde Kjellson en Aften til sin gamle Ven, da de sad ved Brætspillet, idet han stjaalent kastede et Blik ud i det ydre Værelse, hvor de unge i al Fortrolighed hviskede til hinanden: „hvad siger Du, Bro'er? Skulle vi ikke drikke de unges Trolovelsesskaal i Aften?

„Jo, hvorfor ikke? De passe jo godt for hinanden."

Og derved blev det. De to unge vexlede Ringe, og Gubben velsignede dem med Taarer i Øjnene.

Et Aar derefter bar man en simpel sort malet Kiste ud fra det lille Hus oppe mellem Klipperne — det var Gubben Kjellsons sidste Rejse. Men han døde ikke ubegrædt, den gamle Ungkarl. To unge Ægtefolk, hvis Hænder han for en Uge siden havde lagt i hinanden, stode ved Vinduet i det lille Hus, stirrende efter Kisten med taarefyldte Øjne midt i deres blomstrende Lykke, og to elskende Hjærter nedkaldte Guds Velsignelse over den trofaste bortkaldte Sjæl.



Japanske unge Piger.

Skildringer fra Japan.

Efter forskjellige Kilder ved E. Toepfer.

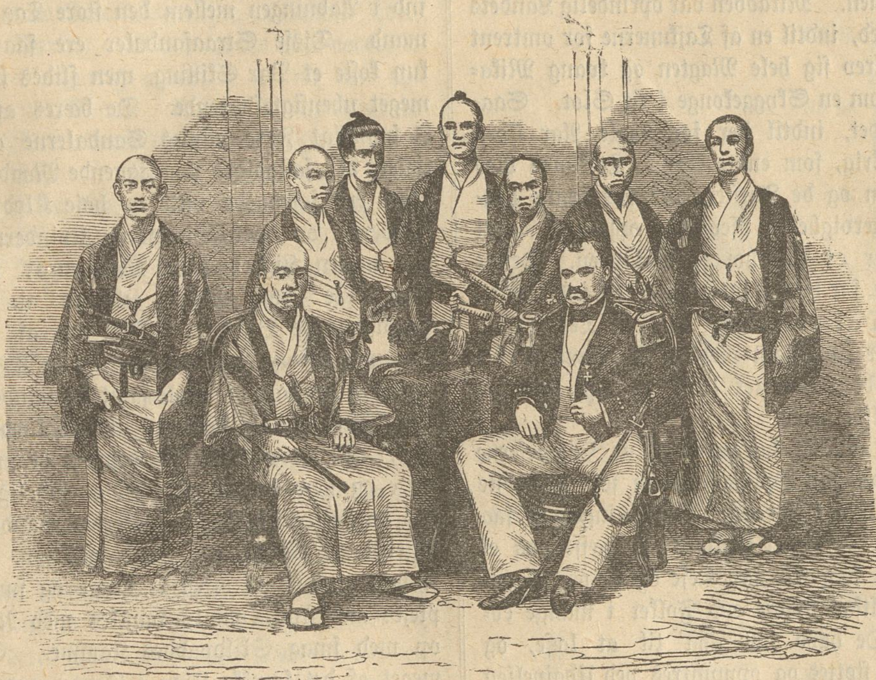
1.

Landet og Folket.

Blandt de forskjellige Folk, der bebo det østlige Asien, er der intet, som staar paa et saa højt Udviklingstrin som Japaneserne. De have modtaget deres Kultur fra Kineserne, men overgaa nu langt disse deres tidligere Lærermestre i Udvikling. Da dette i flere Retninger mærkelige Folk i den senere Tid stærkt har hendraget Opmærksomheden paa sig og vistnok vil komme

til at spille en vigtig Rolle i Fremtiden, haabe vi, at nogle korte Skildringer af Landet og Folket ville være af Interesse for Husvennens Læsere. Vi ville da begynde med Landet.

Det japanske Rige er en Øflok, som ligger i det østlige Verdenshav, øst for Kina og skilt fra dette Land ved det japanske Hav. Det udgjøres af en Mængde, henved 4000 større og mindre Øer, der tilsammen omtrent ere 7000 Flademile og have en Folkemængde af over 35 Millioner Mennesker. Hovedstaden i Riget er Jedo eller Yedo med over 2 Millioner Indbyggere. Den har en meget smuk Beliggenhed ved en stor Bugt paa den største af alle Øerne, Nipon. De fleste Øer ere overordentlig frugtbare, og Agerdyrkningen staar paa et lige saa højt Trin som i de bedst dyrkede Lande her i Evropa. Hver Strimmel Jord, lige fra Bjærgenes Toppe til ned i Dalene, nyttes og søges gjort indbringende paa en eller anden Maade. Næsten overalt træffer man Spor af Japanesernes Vindskibelighed, der som gode Agerdyrkere vel vogte sig for at udpine Jorden, men unde den den nødvendige Hvile ved af og til at lade Strækninger af den ligge brak. De forstaa ogsaa lige saa godt som de bedste Agerdyrkere her i Evropa at forsyne hvert Stykke Jord med den Gjødning, som bedst egner sig for de Planter, der skulle dyrkes i den. Dyrkede Marker afvexle overalt med Krat og Skov, Bjærge med Dale, hvorved hele Landet faar et smilende og venligt Udseende, som gjør et godt Indtryk paa den besøgende. Folket har en levende Sans for Naturen, der navnlig lægger sig for Dagen ved dets store Kjærlighed til Havedyrkningen. Næsten ethvert Hus, selv det fattigste, har en større eller mindre Have, af hvilken altid en Del udelukkende bruges til Opelskning af smukke og vellugtende Prydplanter. Den vigtigste Sædart, der dyrkes i Japan, er Risen, men der dyrkes tillige baade Hvede, Byg, forskjellige Bælgplanter, Hamp og en Mængde andre Planter, ligesom der ogsaa findes store Te- og Bomuldsplantninger; Teavlen er især af stor Vigtighed. Ved Siden af Agerdyrkningen er Værkfliden ogsaa af stor Vigtighed, og mange Grene af den staa paa et meget højt Trin. Det japanske Porcellæn, der er meget smukt og næsten gjennemsigtigt, kan saaledes maale sig med det bedste i Evropa, og de lakerede Bakker og andre lignende Ting, som forfærdiges i Japan, udføres i stor Mængde til Evropa, hvor de overalt finde en god Afsætning paa Grund af deres Skjønhed og Pyntelighed. Japanesernes Kunstflid og Kunstsans lægger sig ogsaa for Dagen i de mange nydelige Arbejder, som de lave af Straa, der i Japan har en mangesidig Brug, samt i deres udmærkede Silketøjer, da Silkeavlen drives efter en stor Maalestok der. Af Morbærtræets Bark forfærdige Japaneserne et Slags Papir, som er aldeles vandtæt, billigt og stærkt, hvorfor det nyttes til Regnskærme, Overtøj, Vinduesruder og en Mængde andre Ting. Af Risens Straa tilvirkes en anden Art Papir. Bjærgværksdriften er meget vigtig, da Landet er rigt paa Metaller, som Japaneserne vide at bearbejde lige saa godt som Evropæerne. Det vil imidlertid blive for vidtløftigt her at nævne alle de Værkflidsgrene, hvori Japaneserne udmærke sig; vi have nævnet de vigtigste, og af disse kunne Læserne slutte sig til, at Folket i Japan maa være meget vindskibeligt og driftigt. Da Havet langs med Landets udstrakte Kyster vrimle af Fisk, er Fiskeriet af stor Vigtighed, og Fisk ere næst efter Markfrugter Folkets vigtigste Næringsmiddel. Beboerne af Kysterne ere udmærkede Sømænd, da de næsten altid færdes paa Havet, som er deres ypperste Indtægtskilde. Ogsaa Handelen er af stor Vigtighed. Den indenlandske Handel er livlig og blomstrende, og Landet har en Mængde større og mindre Handelsstæder med udmærkede Havne. Den udenlandske Handel er endnu mest i Ev-


Japanske Studerende.

ropæernes Hænder, men det vil næppe vare længe, før Japaneserne selv ville tage kraftig Del i den.

Japaneserne ere samslægtede med Kineserne og høre lige som disse til den mongolske Race, der har en gul Hudfarve. Deres Udseende vil ikke forekomme os meget indtagende; deres Pande er nemlig lav, Kindbenene fremstaaende og Øjnene skæve. Det lidt frastødende Indtryk, som man strax modtager af dem, vil dog snart glemmes, naar man lægger Mærke til den Klogskab, der lyser ud af deres livlige Øjne, og den Munterhed og Godmodighed, som deres Træk udtrykke. Folket i Japan er delt i otte Klasser, af hvilke de fire øverste med et fælles Navn kaldes Jakunier, og disse have Ret til som Udmærkelsestegn at bære to Sværd og flere særegne Klædningsstykker. Landets Styrelse var tidligere delt mellem en gejstlig Fyrste, Mikadoen, samt en verdslig, Tajkunen. Mikadoen var oprindelig Landets egentlige Overhoved, indtil en af Tajkunerne for omtrent 300 Aar siden tilrev sig hele Magten og tvang Mikadoen til at leve som en Skyggekonge i sit Slot. Saaledes var Forholdet, indtil der for nogle Aar siden udbrød en Borgerkrig, som endte 1868. Tajkunen blev slaaet af Mikadoen og de Fyrster, der var denne hengivne, og Tajkunværdigheden blev strax ophævet, saa at Landet nu kun har et Overhoved, Mikadoen. Denne har til stort Gavn for hele Landet væsentlig indskrænket den Magt, som Daimioerne, de store Lensfyrster, havde. Han deler sin Magt med et Parlament eller en Rigsdag, der blev oprettet 1872 og lige som vor Rigsdag har to Afdelinger.

Til Slutning ville vi kun bemærke, at Japaneserne staa paa et lige saa højt Oplysningstrin som de bedste Lande i denne Retning i Evropa. Oplysningen er saa almindelig, at det er meget sjældent at træffe paa et Menneske i Japan, som ikke kan læse og skrive; Japaneserne staa heri altsaa højere end Folket i mange evropæiske Lande. De have stor Lyst til at læse, og denne Tilbøjelighed støttes og opmuntres ved Udgivelsen af en Mængde Bøger i næsten alle Videnskaber, for største Delen prydede med Billeder.

2.

Klædedragten, Husene og Levemaaden.

Japanesernes Klædedragt er ejendommelig, men hverken smuk eller klædelig. Den er meget tarvelig og prunkløs; hos Mændene bestaar den af en lang Talar eller Kjortel, der som oftest er af ensfarvet mørkt Bomuldstøj eller Silke. Under Talaren bæres et Par korte Benklæder, der næsten ere saa vide som Skjørter og have megen Lighed med de Buxer, som Bønderne paa Amager bære. Overkroppen er under Talaren dækket med en større eller mindre Mængde Klædningsstykker, efter den forskjellige Aarstid, som alle foran ere slaaede til Side som en Vest, saa at den inderste Del af Brystet ikke dækkes af dem. Benklæderne sammenholdes af et Bælte af Tøj, i hvilket Sablerne stikkes og hvori ophænges den uundværlige Vifte, en Tobakspibe og en Tobakspung. Haaret bæres ikke i en lang Pisk som hos Kineserne, men Issen og den forreste Del af Hovedet afrages, og Baghaaret flættes i en lille Pisk paa 4 à 5 Tommers Længde, som bliver bunden i en Knude. Hovedbeklædningen er af en meget forskjellig Skikkelse og er baade uhensigtssvarende og uklædelig. Den forfærdiges som oftest af fint Straa eller Papir. Fodbeklædningen bestaar af blaa eller hvide, meget korte Bomuldsstrømper, der aldeles ligne vore Sokker paa det nær, at der findes et særskilt Rum for den store Taa for bedre at kunne fastholde Skoene eller Sandalerne, der kun bestaa af en flættet Straasaal, som fæstes til Foden ved Hjælp af to Remme, af hvilke den ene omslutter Fodspidsen, medens den anden gaar ind i Aabningen mellem den store Taa og dens Sidemand. Disse Straasandaler ere saa billige, at de kun koste et Par Skilling, men slides hurtig op og ere meget uhensigtssvarende. De bæres af alle Stænder. I smudsigt Føre afløses Sandalerne af et Par Træøfler, der fastholdes paa lignende Maade og paa Undersiden ere forsynede med to høje Klodser, som hæve Fødderne op over Snavset. Kvindernes Klædedragt har megen Lighed med Mændenes, hvilket Læserne strax ville lægge Mærke til ved at kaste Øjet paa foranstaaende Billeder. Det ene af disse forestiller tre unge Piger, og det andet en Flok unge Japanesere fra en videnskabelig Skole samt Forstanderen for Skolen; den sidste er i Uniform og aldeles klædt paa evropæisk Vis. Den evropæiske Klædedragt begynder nemlig nu mere og mere at fortrænge den oprindelige, i det mindste hos de højere Klasser. Sokkerne, Sandalerne og Træøflerne ere aldeles ens for begge Kjøn. De japanesiske Kvinder have som oftest et langt og smukt Haar, der plejes med stor Omhu, smykkes med Naale og sættes op med smaa Skildpaddes Kamme. Sminke bruges meget af det smukke Kjøn i Japan, men saa stærkt og paa en saadan Maade, at den just ikke bidrager til at forskjønne Udseendet; thi Hals og Kinder dækkes med tykke Lag af hvidt og rødt, medens Læberne ofte forgyldes eller farves med Karmin. Naar man fraregner denne affkyelige Sminkning, have de japanesiske Kvinder i Reglen et smukt og tiltalende Udvortes, men dette gjælder dog kun de ugifte Kvinder. Saa snart en Pige bliver gift, afrager hun efter Skik og Brug sine Øjenbryn samt farver de smukke, hvide Tænder sorte, hvorved hendes Udseende meget vanheldes. Hos den lavere Almue er Klædedragten paa den milde Aarstid saa let og luftig, som den vel kan være, idet Mændene kun bære et Bælte af Tøj omkring Lænderne; de nøgne Dele af Kroppen ere da sædvanlig overmalede eller tatoverede med alle Slags Figurer.

De hyppige og ofte voldsomme Jordskælv, der ere saa almindelige paa Japan, ere Aarsag i, at man der

kun meget sjælden bruger Sten ved Opførelsen af Bygninger, da Stenene ikke have det fornødne Sammenhold til at kunne modstaa Jordbundens Rystelser, og af samme Grund ere Bygningerne som oftest kun lave. Næsten alle japanesiske Bygninger ere opførte af Træ og Papir, hvilket ikke alene gjælder de almindelige Boliger, men ogsaa Slottene og Templerne. Da Husene gjærne ere lave og lidet fremtrædende, have de japanske Byer, hvor store de end ere, aldrig noget storslaaet Udseende. Paa Grund af det let fængelige Raaæmne, som Bygningerne opføres af, ere Ildebrande meget hyppige i Japan. Statsstyrelsen har derfor sørget for et udmærket Brandvæsen, som er ordnet aldeles paa militær Vis, men Sprøjter og Vand ere som oftest kun til ringe Nytte, naar Ilden rigtig har faaet fat i disse Træ- og Papirshuse. Man er tit nødsaget til at nedrive Husene paa store Strækninger for at standse Ilden ved at berøve den Næring. De afbrændte eller nedrevne Huse blive imidlertid hurtig erstattede af ny, der opføres af det samme Æmne. Udstyrelsen af Husenes Indre svarer ganske til deres ringe Ydre. Hverken den fattige eller rige Japaneser lægger nogen videre Vægt paa Udstyrelsen af sin Bolig, der er saa tarvelig som vel mulig, men altid yderst renlig og net. Den riges Bolig skjelnes i Reglen kun fra den fattiges ved en større Mængde Værelser, samt et mere udsøgt og smukt Træarbejde med lakerede Søjler i disse. Boligen kan ved Hjælp af Skillerum, der ere til at skyde ind i Falser i Gulvet og Loftet, afdeles i større eller mindre Værelser, og denne Afdeling kan iværksættes uden stor Ulejlighed. Gulvene ere klædte med Maatter af Risstraa, der ere henved et Par Tommer tykke; de ere altid renlige, da Japaneserne aftage Fodtøjet, inden de gaa ind i deres Værelser. Bohavet svarer aldeles til Boligens tarvelige Udstyrelse, Stole, Sofaer og Borde regnes for unødvendige Overdaadigheds-Gjenstande, og Gulvet træder i deres Sted. Maatten træder i Steden for næsten alt Bohave, den tjener som Madrats, hvorpaa Japaneserne, indhyllede i en vid Sløjkjole og et stort vatteret Tæppe, sove om Natten, med Hovedet hvilende paa en udstoppet Træblok. Gulvmaatten danner ligeledes Bordet, hvorpaa de smukke lakerede Bakker og Porcellænskar sættes under Maaltidet, som indtages i en liggende eller siddende Stilling paa Gulvet. Maaltiderne ere ogsaa i Reglen tarvelige, og der er ikke stor Forskjel paa Levemaaden i Slottet, det borgerlige Hus og Bondens Hytte. I Almindelighed ere Japaneserne meget maadeholdne baade i Spise og Drikke. De vigtigste Næringsmidler ere Ris og Fisk. Risen tillaves paa mange Haande Maader, af den laves Brødet samt en berusende Drik Saki, der altid nydes varm. Teen er her ligesom i Kina en almindelig Folkedrik, der nydes uden Sukker og Fløde ved ethvert Maaltid og strax bydes enhver fremmed kort efter hans Indtrædelse i Huset.

Talstørrelser i Billeder.

Ved Sophus Tromholt.

II.

Jordens Beboere.

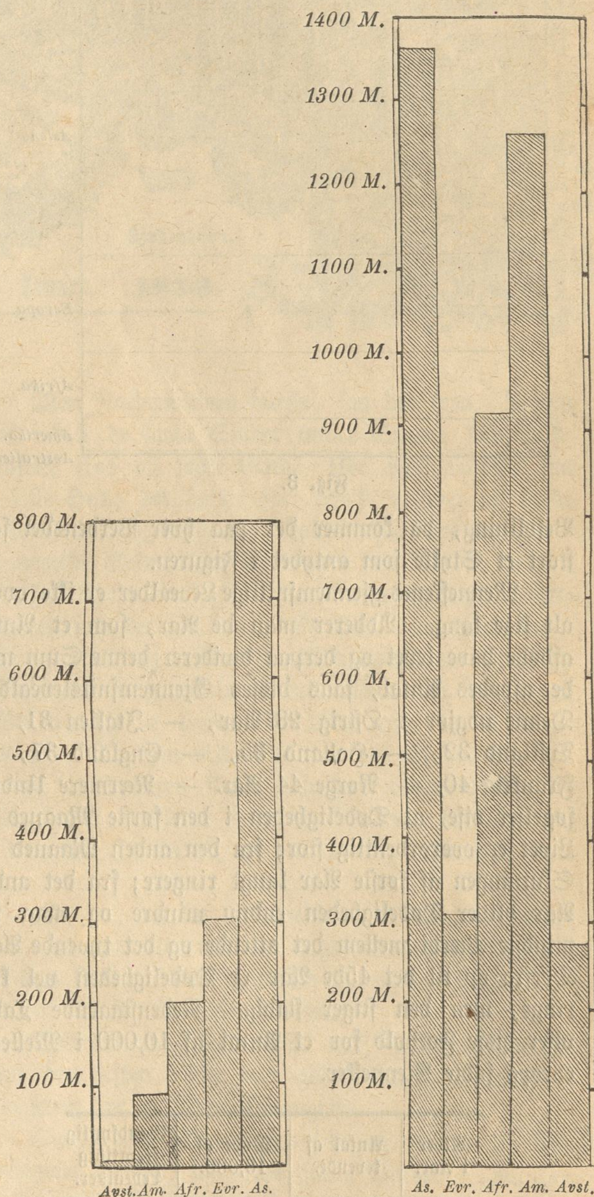


Fig. 1. Fig. 2.

Ifølge de nyeste Opgivelser lever der 1391,030,000 Mennesker paa Jorden. Disse ere saaledes fordelte:

Evropa	300,530,000.
Asien	798,220,000.
Afrika......	203,300,000.
Amerika	84,542,000.
Avstralien...	4,438,000.

Dette er anskueliggjort i Fig. 1, som ikke behøver videre Forklaring.

Saafremt alle Verdensdelene vare befolkede lige saa tæt som Evropa, vilde Forholdet stille sig som antydet i Fig. 2, der er tegnet i samme Maalestok som Fig 1.

Betegner hele Firkanten i Fig. 3 Jordens samlede

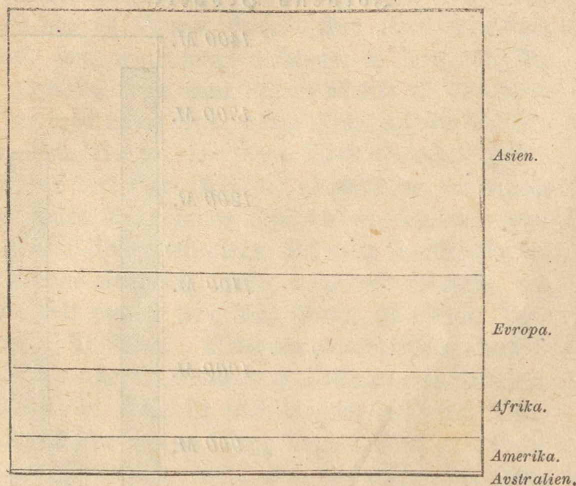


Fig. 3.

Befolkning, da kommer der paa hver Verdensdel saa stort et Stykke som antydet i Figuren.

Menneskenes gjennemsnitlige Levealder er ikke overalt lige lang. Adderer man de Aar, som et Antal afdøde have levet og derpaa dividerer denne Sum med de afdødes Antal, faas disses Gjennemsnitslevealder. Denne udgjør i Østrig 28 Aar, — Italien 31, — Tyskland 32, — Holland 35, — England 37, — Frankrig 40, — Norge 44 Aar. — Nærmere Undersøgelser vise, at Dødeligheden i den første Maaned af Livet er overordentlig stor; fra den anden Maaned til Slutningen af første Aar langt ringere; fra det andet Aar bliver Dødeligheden endnu mindre og naar sin mindste Værdi mellem det ottende og det tyvende Aar. Derfra op til det 45de Aar er Dødeligheden vel kun ringe, men den stiger stadig. Nedenstaaende Tabel viser disse Forhold for et Antal af 10,000 i Mellemevropa fødte Mennesker.

Alder i Aar.	Antal af levende.	Døde af 10,000.	Sandsynlig fremtidig Levealder.
0	10000	1503	$41_{,56}$
1	8497	615	$50_{,58}$
2	7882	299	$53_{,80}$
3	7583	196	$53_{,28}$
4	7387	134	$53_{,75}$
5	7352	98	$53_{,39}$
10	6886	54	$50_{,10}$
20	6350	61	$42_{,37}$
30	5730	61	$34_{,78}$
40	5109	69	$27_{,16}$
50	4401	80	$19_{,73}$
60	3454	114	$12_{,83}$
70	2161	149	$7_{,27}$
80	750	103	$4_{,10}$
90	92	23	$2_{,29}$
100	$1_{,6}$	$1_{,6}$	$0_{,50}$

Altsaa af 10,000 samtidig fødte Mennesker dø 1503 i det første Aar, skjønt deres sandsynlige Levealder var over 41 Aar. Af de overlevende 8497, der efter al Sandsynlighed endnu vilde leve i $50_{,58}$ Aar, dø 615 i det andet Aar, o. s. v. Af de 10,000 Mennesker opnaa kun 4401 det halvtredsindstyvende Aar. Kun omtrent et Menneske af 10,000 bliver 100 Aar gammelt. Alt dette maa naturligvis kun forstaas gjennemsnitligt.

Smaating.

Beskedent Forlangende. En Tjenestekarl fik sin Herre til at skrive et Brev for sig, da Brevet var forsynet med behørige Efterskrifter, sagde han: „der er blot en Ting tilbage". — „Naa, hvad er det". — „Jeg vilde bare bede Herren sætte underneden: Kjære Fader, undskyld den daarlige Skrift".

Opløsning paa den firkantede Nød i Nr. 15:

K L A N G.
L Æ R E R.
A R O M A.
N E M R A.
G R A A D.

Brevvexling.

B—r. H. N. E—g. Kan ikke bruges.

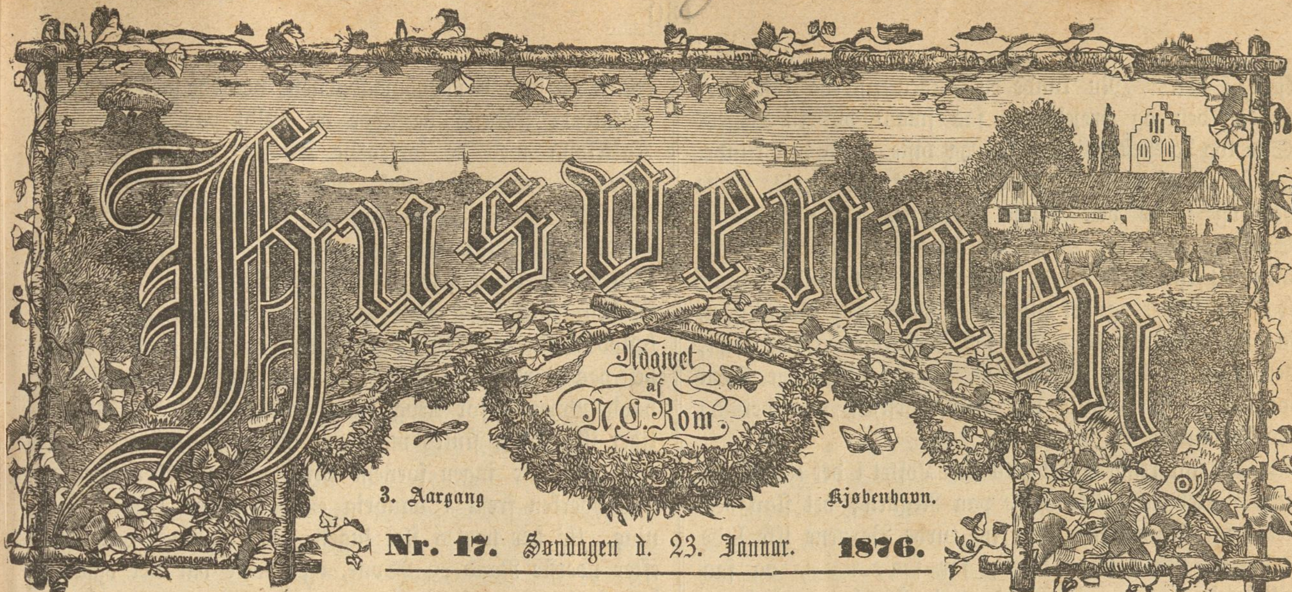
Lærer A. B—m. i A. Det af Dem venligst opgivne Sammenlægningsspil har Udgiveren haft liggende til Brug siden Husvennen begyndte, men af Mangel paa Plads endnu ikke kunnet optage. Det skal dog ikke blive glemt.

C. M—r. At lave Limfarve er meget simpelt. $^1/_4$—$^1/_2$ Pund Lim lægges i Blød en Nat over og koges derpaa i nogle Potter Vand. Limsuppen spædes op med Vand, saa den bliver tynd og ikke stivner fuldstændigt ved Afkøling, sammenrøres med den finrevne Farve (Rødt med Engelskrødt, Gult med lys Okker, Blaat Berlinerblaat, Grønt, de to sidste Farver sammenblandet, osv.) og paastryges helst i lunken Tilstand med en stor Pensel. Til Maling med Oliefarve giver „Haandgjerningsbog for Ungdommen" al fornøden Vejledning (2. Del S. 185).

H. F—g. i L—g. Haandgjerningsbogen giver fornøden Anvisning til Lodning, men kan naturligvis ikke give omstændelig Vejledning til at „gjøre Laag til Blikkander", el. lign. En lille Vejledning til Klinkning kommer i et af Husvennens næste Numre.

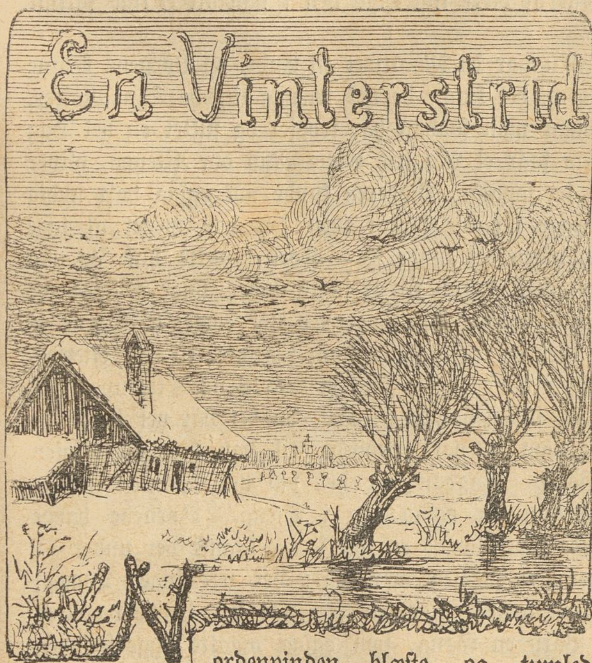
„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 17. Søndagen d. 23. Januar. 1876.



En Vinterstrid

Nordenvinden blæste og tumlede om med de lette Snefnug, der hvirvlede hid og did og vidste ikke, hvor de turde være. De fleste tyede i Læ bag Hegnene; andre søgte til Byerne og lagde sig i Haverne ind under Kornstakke og Huse. „Det er dog nok bedst at være i Hus i saadant Vejr," tænkte de; men de gamle danske Pile, som stode paa Marken og ingen Steder kunde komme, maatte nøjes med at skutte sig og vende Ryggen til, medens de holdt Risene frem foran sig og rystede af Kulde. „Det er ingen Sag for hvem der er ledig og løs," sagde de og saa saa langt efter Snefnugene, som røg forbi. — „Er det noget at tale om saadan en dansk Vinter!" sagde en Poppel, som stod imellem. „Nej, der i Kanada, hvor jeg stammer fra, der skulde I se Vinter." Det svarede Danskpilene ikke noget til, for det havde de aldrig set; kanske det ogsaa var Løgn, ligesom saa meget andet, der bliver fortalt om Amerika.

Men Nordenvinden blæste, saa det frøs. Alting frøs indtil de smaa Spirer under Sneen; selv Vildgæssene frøs og søgte Land. Ude paa Marken laa et lille Hus; det havde for længst opgivet at holde Kulden ude, og de gamle Pjalter, der vare stoppede i de revnede Ruder, laa blæste ind paa Bordet med en hel Snedrive over sig, der blev større og større, efterhaanden som det føg ind. Et Par Smaabørn laa i Sængen, den ene med en stor Skindpæls over sig, den anden med et gammelt Skjørt, ellers var der ingen i Stuen, og de kunde ikke blive ens om at stoppe Ruderne; Drengen vilde ikke staa op, thi saa var han bange, at Søsteren skulde faa den varme Pæls, de nylig havde trækkedes om, og hun var bleven vred, hvilket viste sig derved, at hun tav og vilde ikke svare ham.

„Ja ja, saa kan det sne ind, til Fader kommer hjem, saa faar Du vist…," sagde Drengen i en Tone, saa hun skulde gjætte sig Resten til, og saa nikkede han paa en vis Maade med Hovedet.

Søsteren tav, hun vidste nok, Faderen kom ikke hjem den Aften, han var gaaet langt østerpaa om Morgenen for at skære Smaagrise.

Sneen blev ved at ryge ind og naaede til sidst Drengens Træsko, som stod foran Bordet. „Nu kan da Dine Træsko blive vaade," var det første, Pigen talte. Drengen stod op, tog Skindpælsen med og flyttede Træskoene, men vilde ikke tætte Ruderne.

„Da kan jeg godt gjøre det, endskjønt jeg fryser," sagde Pigen og krøb ud af Sængen; men nu vilde Drengen ogsaa, og de bleve da ens om at hjælpes ad.

„Jeg er sulten," sagde Drengen, da det var til Ende.

„Jeg ogsaa", sagde Pigen.

De saa begge i Bordskuffen, men Faderen havde spist det meste, inden han gik. Saa krøb de da i Sængen igjen og lagde nu Pælsen og Skjørtet sammen over sig, saa de nøde begge lige Ret.

Nordenvinden havde blæst saa længe, at den var

kjed af det. „Nu kunde en anden gjærne løse af," tænkte den og drejede sig saa smaat om til Vesten. Saa tog da Vestenvinden fat og viste, hvad den kunde. „Rent ud af Posen! Væk med det Fnugeri!" sagde den og fejede væk langs Hegnene. Alle de smaa Snefnug søgte hen andre Steder, hvor der var lunt; men det lille Hus havde ikke tænkt, det skulde komme fra den Side, og det glemte at holde paa Rygningen, saa den blæste bort. Det saa Vestenvinden ikke efter, den skjøttede bare sig selv og jog en Regnbyge frem foran sig. Der skulde dog være Forskjæl paa den og Nordenvinden.

Og nu regnede det ned paa Loftet i det lille Hus; men Loftet vilde ikke holde paa Regnen, det slap den ned paa Skindpælsen, og nu turde Børnene ikke lade Faderens Pæls blive vaad, for saa... —, og saa nikkede de paa en vis Maade med Hovedet og stod op begge to. „Bare Moder snart kom hjem med nogen Mad!" sagde Drengen. „Ja og kunde lave os nogen Varme," tilføjede Pigen, som skjalv af Kulde.

Nede paa Herregaarden ringede det til Friaften, og Arbejdsfolkene skyndte sig hjemad; iblandt dem var en Kone, som først maatte til Høkeren efter Brød, hun vidste, der var ikke Brød hjemme, og hun skyndte sig, alt hvad de trætte Ben kunde, hun vidste, der var to Smaabørn, som havde været alene hele Dagen og havde maaske ikke faaet Mad, fordi Faderen som oftest aad, hvad der var i Huset, og bragte sjælden noget hjem uden Brændevin. Hun skyndte sig med en Mælkespand i den ene Haand og et Brød i den anden, medens det blæste og regnede, saa Brødet blev vaadt, og hun selv blev vaad lige til Skindet, hvilket der for øvrigt ikke hørte meget til; men endelig naaede hun da hjem. Børnene hørte, hun tog til Køkkendøren, og bleve saa glade, at de sprang op og dansede begge to: „Nu kommer Moder! — Nu kommer Moder!"

Ja, nu kom hun da. „Naa, hvordan har I det, Børn?"

„Vi ere sultne," svarede Drengen.

„Og vi fryse," svarede Pigen.

„Ja, nu skal jeg tænde Ild i Kakkelovnen og koge os noget Mælkebrød."

„Moder! — Det har snet ind ad Vinduerne," sagde Pigen.

„Ja og regnet ned paa Loftet og i Sængen, hvor vi laa," sagde Drengen.

„Og det endda paa Faders Skindpæls," hviskede Pigen med et bange Udtryk, som noget nær forplantede sig til Moderens Ansigt ogsaa, idet hun ved en Tankeforbindelse spurgte: „Hvor er han gaaet hen i Dag?"

„Langt østerpaa," var Svaret.

Nogen Tilfredshed kom igjen hos Moderen, — kunde man se, — hun laa og puslede foran Ilden.

Mælkebrødet var nu kommet i Kog, og denne Proces fulgtes med en Opmærksomhed, som om det var et kemisk Forsøg; begge Smaabørnene ventede med Længsel Udfaldet, medens de stode og holdt paa den lunkede Kakkelovn med de forfrosne Fingre. „Nu kan det nøjes —, nu er det nok, Moder," var deres stadige Udbrud. — Ja ja — giv jer tilfreds, Børn, jeg er mænd ogsaa sulten og længes efter den varme Mælk; men den skulde dog koge lidt," sagde Moderen. Endelig fik den da nok og blev sat frem, hvilken Anretning bestod deri, at Gryden blev baaren fra Kakkelovnen hen paa Bordet; thi hvad der ellers hørte til af Skaar, havde Børnene for længe siden holdt rede, for at Maaltidet ikke skulde sinkes mere end højst nødvendigt.

Det var ingen fornem Middag. Glæden derved kom hverken frem i aandrig eller aandløs Underholdning, thi der hørtes slet ingen; men kostbar var den efter yderste Raad og Evne, og Glæde var der ogsaa, det kunde man se baade paa Moderen og Børnene. Den, som ikke tror paa saadan en Glæde, kan bare forsøge at bære lidt Mad hen i saadant et lille fattigt Hus.

Nu var da Maaltidet til Ende, og Børnene komne i Sæng, det kunde de nok trænge til, de Smaastakler, for naar man saadan har frosset og sultet en hel Dag og saa faar et Maaltid varm Mad om Aftenen, bliver man let søvnig. Moderen kunde nok ogsaa haft nødig at lægge sig til Hvile; men der var meget at tage vare, inden det kunde ske. Først maatte hun op paa Loftet med et Fad til at sætte under, hvor det regnede ned i Sængen; siden var der nok noget af Børnenes eller hendes eget Tøj, som trængte til at efterses. Manden havde ogsaa lagt et Par arme Strømper paa Bordet, inden han var gaaet, og det var vel bedst for hende, om de vare stoppede, til han kom hjem igjen en Gang. Saadan var der saa meget, men endelig kunde hun da ogsaa gaa i Sæng. Børnene havde allerede sovet længe og laa saa velsignet der under — Dynerne havde jeg nær sagt; der var ingen Dyner; men saa tænkte Moderen paa, at der havde været et lille Barn en Gang, som ogsaa maatte ligge foruden Dyner, og det endda i en Krybbe, og saa kunde hun ikke lade være at takke Gud, som hun laa der hos sine, medens Uvejret herskede i Mørket derudenfor.

Henad Natten stilnede det af med Blæsten. Vestenvinden havde taget for glubsk paa Veje i Førstningen, det kunde ikke holdes ud i Længden. Saa kom Maanen frem og grinede ad den Blæsen over Kræfter. „Stærkere, stærkere!" sagde han og saa ned paa de smaa Skyer underneden, som drev forbi; men Vestenvinden kunde ikke stærkere, og Maanen blev ved at drille, til den ikke kunde mere, skred saa saa smaat over for at se, hvor Vinden blev af. — Den var gaaet hen at lægge sig.

Nu laa Jorden og frøs i Nattefrosten; thi den havde ingen Skyer over sig, og de gamle danske Pile frøs, — de kunde ikke røre sig —, saa der hang Istappe ved Næsen af dem, om man saa maa sige. Amerika-

nerne vare da heller ikke ganske fri, ihvor meget de stammede fra Kanada. Den eneste, der ikke fornam til Kulden udenfor, var Pudelhunden, som laa midt i Fattiggaarden der oppe i Byen; det skulde være meget koldt, i Fald den ikke laa der, og man skulde liste sig meget jævnt paa Stien, som førte der forbi til det lille Hus ude paa Marken, naar den ikke skulde mærke det. Det gjorde ogsaa meget, at Griseskæreren kom saa tit den Vej; thi ham kunde Hunden slet ikke døje — især naar han var fuld — da han saa slog og stenede efter den. I denne klare Frostnat, hvor hvert Traad paa den frosne Jord lød langt, fik Hunden sagtens hørt en gaaende, som kom op ad Gaden, og Instinktet sagde den ogsaa strax, hvem det var. Disse uregelmæssige Trin, der snart kom som trip, trap, Træsko, snart med Mellemrum paa et Par Sekunder, kunde ikke tilhøre andre end Grisekæreren. Langsomt førte de kun ind paa Stien; thi begge Sider af Vejen skulde efterses, og det gik frem i Siksak, som en Skifærd op ad et Fjæld. Nu var det dog kommet dertil, at Hunden følte, den maatte skride alvorlig ind i Medfør af sit Embede, hvilket den derfor ogsaa gjorde, og gjentog sin Tiltale i en stedse stærkere, lydende Tone, der, uagtet den ikke fremkaldte andet Svar end et Stenkast, dog derved blev Aarsag til en Virkning hos tiltalte, som efter Naturlæren fremkommer, naar Tyngdepunktet kommer uden for Understøttelsen; men jeg vil hellere forklare Virkningen ligefrem og sige, at vedkommende skvat i Grøften, hvad igjen havde til Følge, at han blev liggende af den simple Grund, at han kunde ikke rejse sig.

Folk vaagnede omsider af al den Hundegjøen, og et Par Mænd kom til sidst ud for at se, hvad der var paa Færde. „Aa, er det den Fyr, der ligger her og forstyrrer Folks Nattero," blev der sagt. „Herop, Dit Svin! Og skrup Dig hjem!" Svinet gjorde et Forsøg paa at rejse sig, men kunde ikke. Mændene stillede ham op og satte ham i Gang; men Hovedet var blevet saa tungt af den vandrette Stilling, saa han vendte op og ned paa Tyngdepunktet igjen. Mændene maatte da have fat, at understøtte ham ned ad Marken til.

„I tror maaskesens, jeg er fuld," snøvlede han.

„I nej! Hvor naar plejer Du at være fuld? Du er vel snarere syg."

„Ja, jeg er syg," snøvlede han igjen. „Kunde I ikke skaffe mig en Snaps?"

„Jo, nu skal jeg hente en af dem, Klavs deler ud til de fattige," sagde den ene af Mændene og skar en Pilevaand. „Det staar vist herhen over," sagde han igjen og følte med Vaanden paa den syges Rygstykker.

„Vil Du slaa?" snøvlede Grisekæreren.

„Ja, jeg kunde nok have Lyst til at møre Din Ryg, naar det kunde hjælpe noget."

„Saa Du vil slaa," kom den anden igjen, han begyndte at blive ædru.

„Vi kan da prøve," mente Manden og gjorde et Forsøg.

Den „syge" sprang og skjældte, men blev holdt fast af den anden, som var med.

Manden delte nok en af Klavses ud.

„Prøv nu, om han kan staa!" sagde han til den anden. Denne slap Grisekæreren, som nu var bleven saa ædru, at han selv kunde gaa videre, idet han hele Tiden brummede og skjældte.

„Tænkte jeg ikke nok, det hjalp," vedblev Manden, som havde delt ud. „Gaa han nu hjem, og fortæl Mutter, at han har været syg, men at jeg kurerede ham, og skulde Sygdommen minde tiere, saa ved han jo, hvor Lægen bor, og der er da heller ikke saa langt til Apotheket."

I det lille Hus sov man trygt, indtil Konen fornam en hvæsende Brændevinsaande og en Røst, der lød fælt, ligesom hun vaagnede: „Herop, Kjælling og Kjedlen paa! Skulde Du ligge og snue, mens jeg maa døje Kulde og Nattevaagen. — — Herop, siger jeg, og skær nogen Mad ogsaa! Jeg har — saa bandede han, — da en Snaps endnu, jeg." Haanden famlede efter en Trepægleflaske, som sad i Inderlommen.

Konen tav, som hun altid plejede, og derfor var det endnu aldrig kommet til Slagsmaal; men nu vaagnede Børnene og stak i at græde; derfor tøvede hun med at staa op. „Ti I kun stille, Børn, og sov igjen, det er jo bare Fader, der er kommen hjem."

„Ja, men han er jo fuld," græd Drengen.

„Og han var endda gaaet saa langt østerpaa," sukkede Pigen.

Dette „fuld" fra Drengen opbragte Faderen. „Nej hør Ungen!" hvæsede han. „Du vil maaske ogsaa kurere Din Fader . . .; men jeg skal lære Dig!" og han rakte efter Drengen, som varede sig helt ind mod Væggen og græd.

„Men Herregud, Mand, lad os dog nu have Fred," sagde Moderen, „saa skal jeg nok staa op og lave til Dig."

Dette vendte ham imod hende. „Have Fred, siger Du, til at skjælde mig ud maaske og banke mig maaske ogsaa, ligesom han . . . Nej, her vil jeg være Doktor." Han knød Næven og Tænderne. „Siger han fuld om sin Fader?" — Drengen sprang ned paa Gulvet, Tøsen efter. Har Du kanske lært dem det?" Haanden faldt paa Moderen, hun sled sig op med og greb sit og Børnenes Tøj. Han vendte sig om efter dem. „Herud skal I! Herud med jer!" De vare allerede ude og klædte sig grædende paa i Brændeskuret.

Det var en sørgelig Morgen, da Konen fra det lille Hus drog ad Byen til med begge sine Smaabørn, og det hjalp kun lidet, at Solen traadte dem i Møde paa Halvvejen; de saa den ikke, endskjønt den altid

havde været deres Ven og var stedse staaet og tilligemed dem. De saa for øvrigt ingen, førend de kom ind i en stor Stue, hvor der stod en Kone ved et langt Bord og skar Brød; hende gav Moderen sig i Snak med, medens Børnene stode og tænkte paa, at den Kone havde sikkert, mere end det ene Brød, eftersom hun skar Stykkerne saa tykke. De bad bare til, at de havde det Stykke, hun nu smurte, og det var løjerligt, for det fik de virkelig; derfor glemte de ogsaa at takke og lo bare, medens de bukkede Hovederne og saa lige godt op paa den fremmede Kone. Saa sade de ved Kakkelovnen og spiste med det samme de lod Øjnene løbe Stuen rundt, og alt det store dejlige, der var i den lige fra Vinduerne over til to Sænge med Omhæng. Det var noget andet, end de vare vante til at se, og nu ønskede de ved sig selv igjen, at bare de maatte blive her og aldrig komme hjem mere, hvor Faderen var, dette Ønske lod ogsaa til at skulde gaa i Opfyldelse; thi Moderen havde netop talt med den fremmede Kone om det, og denne vendte sig nu om til Børnene og spurgte, om de ikke nok vilde blive hos hende og saa hjælpes ad med at vogte smaa Lam, hun havde. Saa lo de igjen med Ansigtet nedad og saa lige godt paa den fremmede Kone; det var alt det de svarede; men det var ogsaa saa morsomt, at Ønskerne saadan kunde blive opfyldte, strax de tænkte dem.



„Siger han fuld om sin Fader?“

Moderen var ogsaa glad, hun mente nok, hun kunde holde det ud med Manden derhjemme, naar bare Børnene vare borte; thi de havde ikke godt af det Levnet, tilligemed hvad de ellers maatte døje. Hun følte jo godt selv, at det tog paa Kræfterne, naar hun saaledes, som i det sidste Aar, sjældent havde haft Nattero og alligevel skulde arbejde om Dagen. Der var et Raad tilbage; hun vidste det godt, hun kunde ty under Fattigforsørgelsen og flytte op paa den ny Gaard. Hun var bleven raadt det Raad saa tit, ogsaa i Dag af Konen, som tog imod Børnene; men ak! — det var jo netop det, hun stred for at undgaa, og kunde hun blot stride endnu til Foraaret, saa frygtede hun ikke for Sommeren. Siden fik Gud vel raade; thi længere frem turde hun ikke tænke sig.

Inde bag Hegnet, hvor Danskpilene stode, laa Sneen haard og tyngede de smaa Spirer, saa de kunde ikke faa Vejret. Østenvinden havde taget paa den i tre Dage; men det kunde ikke forslaa. Da maatte Solen helt op og se, om ikke den kunde. Nu kan det nok være, at Sneen fik Sneglefart og maatte liste sig bort langs Bunden af Grøftekanten, ligesom en anden vaad Ræv. De smaa Spirer rakte strax deres grønne Hoveder op og saa efter den; men det skulde de ikke have gjort, thi Lammene, som aldrig havde set saadanne grønne Hoveder, kom og tog dem i Haartoppen. De var saa ellevilde af bare Glæde, at de sprang i Luften lige fra Stedet, de stod paa, og enten de havde set det paa Børnene, eller Børnene havde lært det fra dem, det ved jeg ikke; men Børnene sprang netop ligedan.

Nede paa Herregaarden havde man savnet den fattige Kone i to Dage, og Forvalteren var gal over det, at Folk kunde gaa der og have deres gode Arbejde den hele Vinter, og naar han saa bedst skulde bruge dem, saa blev de borte; men Forvalteren skulde ikke have taget sig det saa nær, for Konen var lovlig undskyldt. Den Strid, hun havde haft med Vinteren, var nu overstaaet; men hun havde endnu en lille Strid tilbage, og den laa hun og stred en Aften, just som Solen var ved at gaa ned. Den plejede gjærne at se indenfor i det lille Hus hver Aften og gjorde det da ogsaa nu, ikke fordi det kunde hjælpe noget; men det var dog kjønt gjort alligevel, da de vare gamle bekjendte, den og Konen, og der ellers ingen kom. Den blev da ogsaa, indtil Konen havde lukket Øjnene, saa listede den sig sagte bort igjen, ligesom den var kommen, for ikke at vække hende. Noget efter, Solen var gaaet, kom Manden hjem fra en tre Dages Rejse østerpaa. Han var som sædvanlig og begyndte strax, han saa Konen i Sængen: „Nu tror jeg,“ saa bandede han, „hun er gal! Allerede lagt sig, hvad skal det sige? — Herop! siger jeg.“ Men Konen tav, som hun plejede. „Hun kan dog vel svare?“ hvæsede han ind over Sængen. Nej, det kunde hun ikke — det saa han nu — og havde nær tumlet bagover i det samme. En otte Dages Tid

derefter drak han ikke Brændevin; — men saa var det det samme igjen.

Frimand.

Den store Knude.

„Hvad ser jeg!... Min gamle, begede Ven!
Min trofaste Kunde fra forrige Dage!
Velkommen, Du gamle Ulk, igjen
fra fjerne Lande til Hjemmet tilbage!
Kom ind, saa skal Du en Gammel-Rom smage...
Hvad behager? Du drikker ej Spiritus mer?
Du kan den ej taale? — Nej har man hørt Mage!
Ja, undskyld, min dydige Ven, at jeg ler.
... Men hvad? I, hvad gaar der af Dig? Du krymper
Dig ynkelig jo som en dødssyg Stymper,
... hør, Mand, er det Alvor eller Plaser?"

„Aa—aa! Jeg har faaet en Knude i Siden,
en græsselig Knude, saa haard og stor;
den voxer og voxer — jeg tænker, med Tiden..."

„En Knude? Der ser vi! Den har Du, min Bror,
fordi Du ej drikker, som Du er vant.
Naturen kræver sin visse Vædske,
det siger da ogsaa Fornuften grant.
Vel skal man ikke Naturen mæske;
men glemmer man rent dens Tørst at læske,
da bliver den svækket og slap og svag,
og da vil de usunde Stoffer en Dag
— som staa i Kroppen og brygge og gjære —
i Knuder slaa ud baade for og bag.
— Ja, det er en meget betænkelig Sag
med saadan en Tingest i Siden, min kjære,
for den vil brede sig Dag for Dag,
og Livet det gjælder, vil bort man den skære.
Dog ved jeg et Raad — ja det er slet ikke,
fordi jeg vil gjøre mig vigtig dermed —;
men det er et Raad, som ej skal klikke,
hvis blot Du en Tid vil tage derved:
Det er en Grog, som jeg brygger efter
en gammel Recept — en Hemmelighed! —
En Grog med rene Mirakelkræfter
og dertil saa delikat og fin
som nogen kongelig Taffelvin.
Kom hid og smag den, og Du skal se,
den vil opløsende virke paa Knuden,
den varmer baade for inden og uden
og standser paa Timen al Værk og Ve.
Og hvis Du vil hver Dag ind til mig se
og drikke et Glas — eller to — eller tre,
alt eftersom Lysten og Tiden kan falde,
da maa Du for Alvor en Skælm mig kalde
og rigtig alvorlig læse mig Texten,
hvis ikke Du snart bliver a' med Gevæxten."



Den store Knude.

Da grinte Matrosen, den fiffige Tamp,
og tænkte: „Behold Din Mirakelvædske!
Jeg kjender Dig nok, Din gamle Svamp,
Du snakker godt for Din egen Æske."
„Nej!" sagde han højt og vred sig igjen,
„jeg frygter, at Knuden ej taaler det vaade.
Jeg ved, Du vil uegennyttigt mig raade,
og gjærne befri mig fra „Tingesten"; men..."

„Ja hør nu, Brorlille, det maa Du vide,

at hvis Du mit Raad ej følge vil,
da snart kan Du vente en Knude til
af samme Slags ved den anden Side."

„Jeg tror saa gjærne, at Knuden forsvandt,
hvis atter jeg drak, som før jeg var vant,
og gjærne jeg tror, at Du spaaede sandt:
at jeg kan vente mig flere Bylder,
hvis ej jeg Dit vise Raad opfylder."
Her grinte Matrosen saa lunt igjen
og vendte sig bort, den listige Trœring.
„Dog frygter jeg for, min smækfede Ven,
at ej jeg har godt af den vaade Næring,
ellers tusende Tak for Din snilde Belæring!"

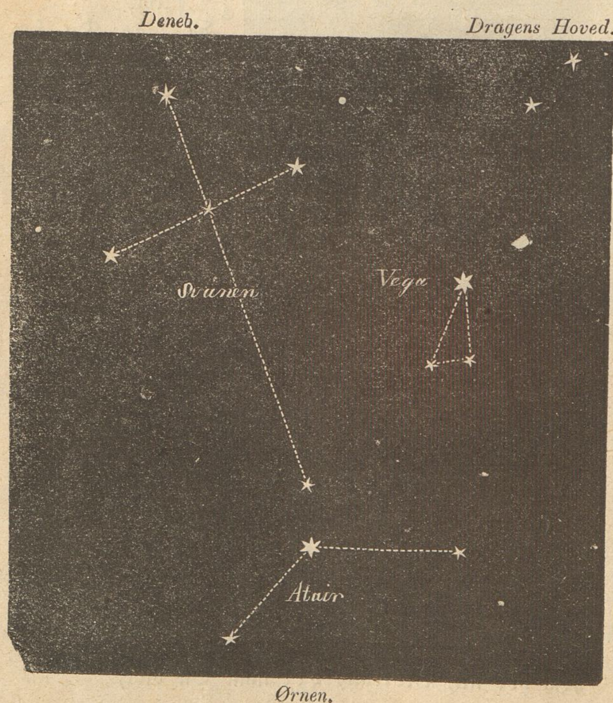
Snart havned Matrosen i Hjemmets Skød.
„I der er jo Fatter! Velkommen tilbage!"
Der blev dækket op med Sul og Brød,
der vankede Kaffe med Kringle og Kage.
Og mens han sidder og styrker sin Skrut,
han tager til Lommen og nikker og prater,
Pas paa, nu løses Knuden til Slut:
Den Skælm! — det var en Pung med Dukater!

Zakarias Nielsen.

Svanen, Lyren og Ørnen.

Af Pauline Worm.

To klare Stjerner danne en skjæv Trekant med Dragens Øjne; det er Deneb i Svanen og Vega i Lyren. Forlænges den Linie, der fører fra Dragehovedet til Vega, da rammer den Stjernebilledet Ørnen med Stjernen Atair.



Ørnen.

Svanen kaldes ogsaa det nordlige Kors i Modsætning til et sydligt, der ikke ses i Europa, men straaler som et af de smukkeste Stjernebilleder for Afrikas, Australiens og Sydamerikas Indbyggere. Svanens Hale er Hovedet af det nordlige Kors, dens Næb er dets Fod, dens Vinger dets Arme. Naar Dragen er gaaet gjennem Middagslinien, flyver Svanen frem for at indtage dens Plads over vore Hoveder, og da dens Vinger omspænde en Bue af 45 Længdegrader (Ottendedelen af en Cirkel), dvæler den der i tre Timer (Ottendedelen af Døgnet). Den staar der fra Kl. 7 til 10 Aften ved Efteraarsjævndøgn, i Oktober og November selvfølgelig tidligere, saa at vi næsten hele Efteraaret igjennem kunne finde den der, saa snart Stjernerne efter Solens Nedgang blive synlige. Længere hen paa Natten og i de egentlige Vinteraftener staar Svanen vestligt paa den nordlige Himmel.

Naar Sollys og Maaneskin ere saa langt borte, at Mælkevejen træder tydelig frem, vil Svanen være let at kjende derpaa, at den staar, hvor denne tværs over Himmelhvælvingen spændte hvidlige Bane deler sig i to. Svanens Krop med den lange Hals følger Retningen af den nordlige eller vestlige Arm, hvorfra dens ene Vinge*) strækker sig tværs over den sydlige eller østlige, det vil sige: den, der staar længst fra Nordstjernen og gaar sidst gjennem Middagslinien.

Stjernen Deneb, den klareste i Svanen og den, der danner Korsets Hoved, kommer dog ikke Vega nær i Glans. Vega er endog klarere end Arkturus og findes let paa denne Tid af Aaret**), da den om Aftenen staar højt paa den vestlige Himmel og overstraaler alle andre Stjerner i sin Nærhed. Den gaar ligesom Deneb aldrig ned.

Den dalende Grif med Lyren, hvori Vega staar, er i øvrigt et ubetydeligt Stjernebillede, omgivet af Svanen, Dragen, Herkules og Ørnen. Den fremstilles som en Fugl, der mellem sine Vinger holder en Lyre. To mindre Stjerner danne med Vega en lille skjæv og langstrakt Trekant.

Noget større er Ørnen, som, naar alle dertil hørende Stjerner tages med, strækker sig tværs igjennem begge Mælkevejens Arme og ud over den sydlige. En temmelig stor Stjerne sidder i Ørnens Hale tæt inden for Mælkevejens nordlige Arm; men Billedet kjendes bedst paa tre Stjerner, der staar i Række i og uden for den sydlige. Den midterste Stjerne i Rækken er klarest, og det er denne, som hedder Atair.

I alt hører der til Svanen 85 Stjerner, til Lyren 21 og til Ørnen 26; men alle Stjernebilleder

*) Den, vi maatte betegne som den venstre, naar vi toge Hensyn til, at Svanen ses nedenfra; men Astronomerne kalde den, mærkelig nok, den højre, som om Svanen fløj med Ryggen nedad.

**) Dette er skrevet i September; nu staar den lavere.

kjendes og findes bedst, naar man kun søger de klareste af Stjernerne.

Rettelse til forrige Stykke om Stjernerne, S. 29, første Spalte næstsidste Linie i Noten: „den egentlige Himmel“ skal være „den sydlige Himmel“.

Forening til Dyrenes Beskyttelse i Danmark.

Vi henlede vore Læseres Opmærksomhed paa, at en saadan Forening dannedes sidst i November i Kjøbenhavn, med Kammerherre F. Hasthausen som Formand og Overretssagfører Wilhelm Schytte, som Sekretær og Kasserer.

Uagtet vor Lovgivning i Sammenligning med andre Landes indeholder ikke faa Bestemmelser, sigtende til Dyrenes Beskyttelse mod Mishandling, er det dog hævet over enhver Tvivl, at der i saa Henseende endnu staar meget tilbage at udrette ikke blot ved en forøget Virksomhed fra Lovgivningsmagtens og det offentliges Side, men ogsaa — og maaske fortrinsvis — derved, at de private vie denne Sag deres Opmærksomhed. I Erkjendelse heraf, samt i Lighed med, hvad der finder Sted i andre Lande, ere et stort Antal ansete Mænd traadte sammen i det Øjemed at danne en Forening til Dyrenes Beskyttelse i Danmark.

Idet vi herved opfordre alle til at slutte sig til denne Forening, skulle vi fremhæve følgende Midler, ved hvilke Foreningen har tænkt at fremme sit Formaal

1. Gjennem Landets Blade at vække Opmærksomhed for Sagen.
2. Udbredelse af passende Smaaskrifter, uden Betaling eller til lav Pris, i Særdeleshed blandt saadanne Personer, hvis Livsstilling bringer dem mest i Berøring med Dyr, saasom Vognmænd, Kuske, Heste- og Kvæghandlere, Slagtere o. s. v.
3. Bestræbelser for i Skolerne at vække Opmærksomhed for Vigtigheden af ved passende Læsestykker og paa anden Maade hos Ungdommen at indprænte vore Pligter mod Dyrene og fremkalde Medfølelse for disse vore Medskabninger,
4. Anmeldelse for Øvrigheden af Personer, der gjøre sig skyldige i Mishandling af Dyr, tilligemed Offentliggjørelse af Beretninger om Sagerne og deres Udfald,
5. Passende Foranstaltninger sigtende til ved den offentlige Menings Magt at forebygge saadan Mishandling af Dyr, som Loven i dens nuværende Skikkelse ikke rammer med Straf.
6. Ved offentlig Omtale, Æresbreve, Medailler og Pengesummer at belønne for god Behandling af Dyr og derved tilskynde til Efterligning.

Indmeldelse i Foreningen modtages paa dens Kontor Højbroplads Nr. 4 i Kjøbenhavn. Det aarlige Medlemsbidrag er fastsat til en Krone.

Husflid.

Klinkning.

Klinkning foretages med Messingtraad. Denne maa helst blødgjøres ved at ophedes til Glødning og derpaa pludselig afkøles i Vand, hvorved den bliver blød og smidig. Messingtraad af Førhed som en fin Strikkepind er mest anvendelig. Af Værktøj maa man, foruden en lille Hammer, en Fil og en stor Fladtang, være forsynet med et Drilbor, hvis Indretning ses af vedføjede Tegning, hvor man ser en lille Klinkemester



ved sit Arbejde. Drilboret bestaar af en afdrejet Jernstang, hvori det fine Staalbor kan sættes fast forneden, saa det let kan tages ud. Forneden er det forsynet med en paastøbt Blyskive, der skal støtte den rundgaaende Bevægelse. Foroven findes et Øje, gjennem hvilket en tynd, stærk Snor (af Aaleskind eller en Tarmsnor), hvis Ender ere fæstede i Enderne af et paa Midten gjennemboret, drejet Haandtag. Naar man holder Boret som Tegningen viser og trykker nedad, drives Borestangen kraftigt rundt afvexlende til begge Sider, og det fine, stærkt hærdede Staalbor, som er slebet kileformigt i Eggen, saa det skærer til begge Sider, skærer let Hul i Randen af det søndrede Lertøj eller Fajance, som skal sættes sammen, hvorpaa man helst i Forvejen maa gjennemgnave Glasuren ved det Sted, Hullet skal bores. Hertil kan man bruge en Savfil, hvis Ende er tilsleben i en but trekantet Spids med skarpe skærende Egge. Naar man har boret det fornødne Antal Huller i Kanten af det ene Skaar, afmærkes og bores tilsvarende Huller ligefor hvert paa det andet Brudstykke af Lertøjet, idet man stadigt holder Boret fugtet med Vand i Borehullet.

Naar Hullerne ere borede, tager man en Tykkelse Messingtraad, som lige passer i Borehullerne, og laver heraf, ved Hjælp af Fladtangen, smaa Kramper med retvinklet, skarpt ombøjede Ender, der ere af en Længde som Lertøjets Tykkelse, medens Afstanden mellem de

skarpt ombøjede Ender er lige netop (knapt) saa store som Afstanden mellem hvert Par Huller. Kramperne presses forsigtigt stramt i Hullerne paa de sammensatte Skaar og tilkittes med en hurtigtørrende Kit. Alle de smaa Arbejdsgreb, som ere at iagttage for at udføre Arbejdet sikkert og godt, læres i øvrigt langt lettere ved nogen Selvøvelse end ved lang Forklaring. Man kan foretage Arbejdet ved ethvert simpelt Bord, og naar man vil paaskrue Bordpladen en lille, fremragende Støtteklods, som er vist paa Tegningen, til at lægge Skaarene imod, letter dette Arbejdet med Boringen meget.

Bognyt.

„**Skriftlæsningsbog for Skolen og Hjemmet**" er Navnet paa en Bog, som i Slutningen af forrige Aar blev udgiven af Dhrr. Lærere C. A. Thyregod og P. A. Holm. Denne Bog indeholder paa sine 160 Sider en Mængde forskjellige Haandskrifter, der ikke alene for Børnene ville afgive en udmærket Øvelse i Skriftlæsning, men af alle ældre ville ses med Glæde, da en stor Del af vore Digtere, Forfattere og mere eller mindre kjendte Mænd og Kvinder i og udenfor Lærerstanden have givet Prøver af deres daglige Haandskrift i Bogen. Det er forbundet med store Vanskeligheder at gjengive saadanne Haandskrifter smukt, og det er derfor ofte ikke lykkedes at faa Aftrykkene skarpe og rene, hvilket saaledes ikke kan tilregnes Udgiverne, som i det hele har megen Ære af at have gjennemført dette vanskelige Arbejde. Man træffer ofte et rigtigt smukt og ejendommeligt Indhold i disse forskjellige Haandskrifter. Som Prøve for Digtenes Vedkommende vil Husvennens Læsere næppe have noget imod, at vi optage nogle. Saaledes skriver Zakarias Nielsen:

I Dalen hist, hvor Byens Huse titter
som Fugleunger over Redens Kant,
hvor Bondens Gaarde, uden Prunk og Flitter,
sig dølge bag de ranke Poplers Gitter —
min Barndoms lykkelige Tid henrandt.

O, tusend Minder lyse, lykkelige,
omkranse Dig, min gamle Fødeby!
Du — Hovedstaden i mit Barnerige —
en Gang mig tyktes skjøn, fast uden Lige,
og end min Tanke tit Du aabner Ly.

Hver Gang hin Tid mig rinder nu i Minde
med al sin Lyst, sin Solglans mild og klar,
da bliver jeg saa blød, saa glad i Sinde,
da tykkes mig, jeg føle kan herinde,
at lidt af Barnets Sjæl endnu jeg har.

Med mandig Alvor lyder C. Plougs Ord:

Arbejdet er Velsignelse og Ære,
Ej Trællens usle Lod, men Frimands Kald,
Som skal det hele Samfunds Lykke bære,
Og værne det med Sygdom og Forfald.
Det skal de slappe Led og Muskler spænde,
Og stivne Viljen, bævrende og blød;
Det skal de lette Sind til Alvor vænne,
Og Velsmag sætte os paa dagligt Brød.

Digteren Pastor C. Hostrups mange Venner vil de Linier, han har skrevet, vist aflokke et hjærteligt Smil, naar han i følgende lille Digt spøger med sin egen Haandskrift, der ikke altid er af de tydeligste:

Min Pen og jeg har været i Strid,
Fra jeg fik som Pog den i Hænde,
Den Strid har varet langsommelig Tid
Og er endnu ikke til Ende.
Jeg sagde, hver Gang jeg fast den holdt:
Se, nu er det mig, der er Herre;
„Nej pyt, min Fa'r!" den svarede stolt,
Og den fik Ret desto værre.
Saa tit jeg paa ny i Gang den fik,
Den løb efter egne Luner
Og satte en Klat, hvor jeg mente en Prik,
Og kradsed de særeste Runer.
Jeg vilde stille den ret i Geled,
Men Pennen den drev sit Væsen:
Et Bogstav stejled, et andet skred,
Et tredje faldt lige paa Næsen.
Jeg prøvede baade med Fjer og med Staal,
Med billige og med dyre,
Men alle gjorde de mig til Aal
Og ingen af dem lod sig styre.
Den Strid har nu varet halvhundred Aar
Og er endnu ikke til Ende,
Saa stræb da, Børn, alt hvad I formaar,
At magte Eders Penne.

Af Prosastykkerne kunde adskillige nok været afpassede lidt mere efter Barnets Krav og Fatteævne, end de ere, men dette forringer kun lidet Bogens Brug som Skriftlæsningsbog, hvorfor vi med Udgiverne ville ønske, at den Tid maa være kommen, da det gjælder mere om at vinde en Time for Undervisningen end at spare en halv Krone for Kommunen, da det saa tør haabes, at Skolerne kunne blive forsynede med et Sæt Skriftlæsningsbøger i Lighed med andre Læsebøger. Ethvert Sogneraad, der overtænker, hvor vigtigt det er for Børnene, at de med Sikkerhed lære at læse Skrift, vil sikkert ikke nægte den dygtige Lærer det gode Hjælpemiddel til denne Undervisning, i tilstrækkeligt Antal for hver Skole, som Thyregod og Holm nu have givet i deres Skriftlæsningsbog.

Smaating.

Geografisk Gaade.

En By ved Sveriges østre Strand.
En Flod igjennem det tyske Land.
En dansk lille By ved Østersø.
En større som findes paa Fyns Ø.

Forbogstaverne læste nedad, danne Navnet paa en dansk Konge og Endebogstaverne, læste opad, danne Navnet paa hans Dronning.

Billedgaade (Rebus). **F NL RUFN?**

Brevvexling.

Lærer Al. i F. o. fl. At lade Prisfortegnelse for Skolesager fra C. Th. Rom & Co. medfølge Husvennen maatte opgives af flere Hensyn, men enhver Lærer der indsender Begjæring derom faar strax Prislisten portofrit tilsendt. De vil have Glæde af samtidigt at faa tilsendt en Prøvepakke af „Roms Skoleblæk", som det selvfølgelig er Udg. magtpaaliggende at faa prøvet i saa mange Skoler som muligt.

Nini. „Om at alunere Skind" skal et følgende Nr. bringe et lille Stykke.

L. L. x. At Udg. maa undlade at svare paa mange Breve, som ikke nødvendigt kræve Svar vilde De finde uundgaaeligt naar De saa de mange Breve der daglig indløbe. Selv Breve som tiltænkes Svar maa ofte af Mangel paa Tid henlægges, og kan da blive glemt — som Deres, uden i mindste Maade at have været Udg. ligegyldige eller besværlige.

Indhold.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
3. Aargang Kjøbenhavn.
Nr. 18. Søndagen d. 30. Januar. 1876.



Naa, skal Du nu ud at gaa Din Aftentur, Petersen?" raabte den gamle Skjælm, Smed Iversen, som stod i sin Smedjedør, over for Petersens Hus.

„Jo, jeg sad og kom til at fryse derinde; irrr...r...r, hvor det er koldt!"

„Du er vist ikke rask; Du ser saa daarlig ud, Petersen".

„Aa Snak!"

„Ja, Du gjør, det indvendige er i Uorden".

Det var hele Samtalen. Petersen drejede gnavent omkring og forsvandt bag Huset. Smeden smilte skjælmsk, spyttede i Hænderne og tog atter fat paa sit Arbejde.

„Hvad er det for et Menneske?" spurgte en Mand, som just traadte ind i Smedjen i det samme.

„Kjender De ikke Petersen, forhenværende Kjøbmand Petersen paa Torvet?" sagde Smeden forbavset. „Han er ellers kjendt af ethvert Barn; men det er sandt, De har jo ikke boet her mere end i et Par Maaneders Tid".

„Hvorfor løber han saadan omkring Huset? Er han maaske ikke rigtig i Hovedet?"

„Ha, ha, kan De ikke forstaa, at han er ude at gaa Tur. Hver Aften, naar Solen er ved at gaa ned, kommer han frem af sit Skjul og gaar sine stadige tyve Omgange omkring Huset. Længere bort kommer han aldrig; thi han er bange for, at nogen skal bryde ind og stjæle alle hans Penge, mens han er borte".

„Har han da mange Penge?"

„Ja, De kan bande paa, at han har Penge; men han er saa gjærrig og gridsk efter Sølv, at det er gyseligt".

„Har De kjendt ham i mange Aar?"

„Ja, lige siden han var ikke større end som saa... Jeg var den Gang i Lære her inde i Byen hos Smed Sørensen, som nu er død og borte for mange Aar siden, og da tjente Jens Petersen — for det er hans Døbenavn — inde hos Gartneren ved Siden af. Den Gang var han en rask Gut og holdt ikke saa fast paa Mønten. Siden blev han Bestyrer af Gartneriet; men saa gik han hen og vandt ti tusinde i Lotteriet, og de bleve hans Ulykke. Han blev, lige som han var rent forstyrret i Hovedet; Pengedjævelen foer i ham og undte ham hverken Rist eller Ro. Dag og Nat grundede han paa, hvorledes han skulde gjøre Brug af sine Penge for at tjene endnu flere. Endelig slog han sig sammen med Broderen, som var Kjøbmand, og de hang begge to voldsomt i og tjente urimelig med Penge. Hvad sker? Broderen dør, og Jens Petersen blev endnu en halv Snes Tusinder rigere. Saa handlede han i en Del Aar paa egen Haand; men jo flere Penge han tjente, jo mere grisk blev han paa Mønten. Hans Varer bleve daarligere og daarligere, men Priserne skruede han alligevel højere og højere op. Til sidst blev Folk kjede af at handle med ham; saa solgte han hele Redligheden og flyttede her uden for Byen i dette Hus, som han fik for et Par hundrede Daler, han havde til Gode hos Ejeren. Den Gang var han vel henved et halvt hundrede Aar, og nu har han boet her en tre, fire Aar".

„Hvad tager han sig nu for?"

„Han tæller sine Penge".

„Ja, men han kan da ikke sidde og tælle Penge hele Dagen igjennem".

„Ja, saa læser han i Bladene, som han laaner her inde hos mig, og en Gang imellem forslaar han Tiden med at lappe sine Buxer, naar Knæerne vil krybe ud. De skulde se, hvilken Dragt han gaar i. Frakken er saa blank ned ad Forstykkerne, som den var lakeret, Albuerne ere rimpede sammen med Stoppegarn, og Hatten — ja man skulde tro, at han havde fundet den paa en Mødding".

„Hvem laver Mad til ham?"

„Den klarer han selv. Han lever Dag ud og Dag ind af Fedtebrød eller Ostebrød og lidt tyndt Øl; kun en Gang imellem, naar han rigtig skal gjøre sig til Gode, kjøber han en Spegesild og for et Par Skilling Kartofler, som han da selv koger".

„Hvor længe kan det Menneske dog holde Livet oppe ved den Kost?"

„Ja, han er jo ogsaa saa tør og knoklet som en Benrad, men sej er han alligevel".

„Hvordan ser der ud inde hos ham?"

„Aa, gyseligt! Spindelvæv og Støv i alle Kroge; Papiret hænger i Laser paa Væggene, og Gulvet er helt sort af Snavs. Hele hans Boskab er et lille revnet og leddeløst Fyrrebord, et Par Stole med itubrækkede Rygge, et Klædeskab uden Bagklædning, samt en Seng, som han har kjøbt paa en Auktion for to Mark. Ja, det er et grueligt Hus at komme ind i, og selv ser han lige saa svinsk ud som Stuen".

„Kommer De undertiden ind til ham?"

„Ja en enkelt Gang, naar han glemmer at bringe Bladene tilbage; men jeg ser ham hver Aften, naar han gaar Tur, og jeg kan da ikke lade være at drille ham med, at han ser daarlig ud; han er nemlig saa gyselig ræd for at dø fra alle sine Penge. Jeg fortæller ham stadig, at han bærer paa en indvendig Sygdom, og det gjør han ogsaa; men den Sygdom, som jeg tænker paa, er hans griske Pengetørst; men han tror, at jeg mener saadan en Bryst- eller Mavesygdom. Nu føler Raden sig jo mat og afkræftet af det usunde, usle Liv, han fører, og ved nu saadan Dag ud og Dag ind at høre mig fortælle, at han ser daarlig ud, er han virkelig kommen ind paa den Tro, at han er syg. Jeg ser ham vist tyve Gange om Dagen staa og spejle sig ved Vinduet og stirre paa sit magre, skarpe Ansigt med den spidse Næse og de røde Øjne; og altid ryster han paa Hovedet, naar han atter vender sig bort fra Spejlet. Jeg er vis paa, at jeg skal til sidst faa ham til at krybe i Kassen og blive liggende, saa længe jeg vil have det.

En otte Dages Tid efter traadte uventet Smedens Broder, der var Styrmand, ind i Smedjen. De to Brødre havde ikke set hinanden i flere Aar, og de vare derfor begge særdeles glade ved nu atter at mødes.

„Jeg bliver en fjorten Dages Tid hos Dig, Broder", sagde Styrmanden, „og saa rejser jeg ligeledes en fjorten Dages Tid ud hos Søster Grete, og derefter stikker jeg atter til Søs".

Smeden lod hente et Par halve Bajere, og snart sad de to Brødre med de skummende Glas foran sig inde i Stuen og fik sig en lun Passiar.

„Hvordan har han det, Støderen der inde?" spurgte Styrmanden. „Har han snart faaet lakeret Buxerne med?"

„Ja, hør!" sagde Smeden og slog Kneps med Fingrene, „Du kommer paa min Sandten, som Du var kaldet; jeg trængte netop til en Mand som Dig. Nu skal Du bare høre Løjer".

Nu fortalte Smeden, hvorledes det var lykkedes ham at sætte Skræk i den gjærrige Nar ved idelig at fortælle ham, at han gik og bar paa en indvendig Sygdom.

„Og nu i Gaar Aftes", fortsatte Smeden, „siger jeg til ham: „Du er ikke rask, Petersen, Du skulde hellere lægge Dig i nogle Dage; det er galt med det indvendige". „Ja", svarede han saa, „jeg er snavs, men jeg kommer mig nok igjen, tror Du ikke?" „Jo—o, ja—a!" siger jeg saa og trak lidt paa det. Saa spurgte han, om han ikke burde tale med en Doktor; men jeg svarede: „Nej, det skal Du aldrig gjøre, Petersen; Lægen vil kun forkludre Dig; men jeg kjender en klog Mand, som kan helbrede Dig paa fjorten Dage". „Virkelig? Men han er vel dyr? han er vel dyr?" Saa blinkede og nikkede jeg til Petersen og sagde: „Jeg skal nok faa ham til at tage varlig paa Dig, Petersen". „Tak, Tak!" sagde Petersen og svøbte sin tynde Frakke om sin tynde Krop".

Smeden klinkede nu en Gang med Broderen og fortsatte derpaa:

„Se, nu i Dag ligger Petersen i Kassen og tror, at han er grumme daarlig. Nu havde jeg tænkt paa at gaa ind til Garver Lystrup for at faa ham til at spille „klog Mand"; men den Rolle kan Du meget bedre spille, Broder. Nu skal Du bare høre, hvilken Plan jeg har grundet ud, hvorved vi ikke alene skal faa Petersen frisk som en Fisk, men ogsaa faa lavet et fornuftigt og ordentligt Menneske ud af ham".

Og nu udviklede Smeden den Plan, som vil fremlyse af den efterfølgende Del af Fortællingen.

Om Aftenen, da det var ved at mørknes, traadte Smeden og hans Broder ind i Petersens Stue.

„Fy for Pokker, hvor her lugter stramt!" sagde Sømanden halvt højt; men Smeden trak ham i Ærmet og tyssede paa ham.

De gik nu begge hen til Sengen, i hvilken Petersen laa.

„Her kommer jeg med den kloge Mand", sagde Smeden.

„Naa hm!" svarede Petersen, idet han rejste sig op paa Albuen og stirrede paa den fremmede.

At denne ikke var noget almindeligt Menneske, syntes Petersen strax at kunne skjønne. Sømanden var nemlig iført en gammeldags, langskjødet Frakke, samt hvide Vadmels Knæbuxer; om Halsen havde han et tykt Uldtørklæde, der skjulte det halve Hoved, og en stor laadden Hue var trykket ned om Tindingerne. Han lignede i denne Dragt, som Smeden havde laant af en meget gammel Mand i Nærheden, en Gjenganger fra det forrige Hundredaar. Med dyb, højtidelig Røst sagde han til Petersen:

„Denne gode Mand, Smed Hans Iversen, som staar mig næst, haver mig tilskikket Bud, at Du est udi lidende Tilstand og attraar min Hjælp".

„Ja," stønnede Petersen, „jeg tror ikke de indvendige Dele ere saa rigtig i Orden".

Nu slog den kloge Mand Dynen til Side og gav sig til at undersøge Petersen. Først borede han sin store Næve et godt Stykke ind i hans Mave. Derefter følte han paa Pulsen og foretog nogle andre tilsyneladende meget omhyggelige Undersøgelser. Ved at rode omkring i Sengen opdagede han, at Petersen havde et Par lange Lærredsposer, fyldte med noget tungt, liggende ved Siden af sig ind imod Væggen. „Ha, ha!" tænkte Sømanden; „vi skal nok faa udlosset adskillige af de runde Tingester af Poserne".

Endelig udbrød han:

„Du est angreben af en svar Sygdom. Saa høre Du da nu mit kyndige Raad, anlangendes Dine Lidelser..."

„Hm! — jeg — jeg — har just ingen saadanne Lidelser..."

„Det første Raad, jeg Dig ordinærer, være dette, at Du i Morgen skal lade Dig indkjøbe en ny Seng med tilhørende Klæder og Lagener, som ingen forhen haver ligget udi; thi dette Dit Leje er svangert med ondt Stof, som og Klæderne Sengens Fjæle haver absorberet udaf Din Krops Sved, og ej vil Du kunne gjenvinde Din Legemshelse udi denne Seng".

„Ja, men Hr.... Hr.... Hr.... Doktor..."

„Hvornæst Du desligeste i Morgen drager Din Skjorte af Din Krop og tor Dig over Dit hele Korpus med Badevand, som jeg selv skal tillave og Dig tilskikke ved Bud. Og derpaa drager Du en ny, ren Skjorte paa Din Krop og lægger Dig rolig og forsigtig udi Dit ny Leje".

„Ja, men Hr. Doktor..."

„Hvornæst Du hver Fjerdedels Time tager en Spiseskesuld af den Mixtur, som jeg Dig skal tilskikke ved Bud".

(Fortsættes.)

En Jærnvejsulykke.



Man har udregnet, at der aarlig sker langt mere Tab paa Liv og Lemmer ved Ulykkestilfælde ved Heste og Vogne, end der sker paa Jærnvejene. Men de mange mindre Ulykker ænses ikke saa meget, og spørges ikke saa vidt, som naar det gaar galt til paa Jærnvejen; thi naar Ulykken kommer her, da er den gjærne stor og skrækindjagende.

En saadan stor Ulykke hændtes Natten mellem den 14de og 15de November i Fjor paa en svensk Bane. To Iltog (Hurtigtog) skulde have gaaet forbi hinanden om Natten ved Linköping Station; men Snevejr sinkede det Tog, som kom fra Syd, hvorfor der gaves Ordre til at Togene skulde krydse hinanden paa den lille Station Bankeberg, hvis Forstander modtog Telegram derom og gav Stoppesignal. Det forbifarende Tog standsede ogsaa Farten noget og skal i Forbifarten have spurgt Banevogteren, hvad der var i Vejen, men satte da atter Toget i den sædvanlige susende Iltògsfart Nord paa. Det mødende Tog kom ligeledes i fuld Fart Syd paa. Føreren for Damphesten for dette Tog der holdt skarpt Udkig, ser med et Nordtoget komme farende ved en Omdrejning af Banen. I et Nu kastede han Dampen „bak", raabte til Fyrbøderen, at han skulde springe af, og sprang selv ud fra Maskinen; men inden Fyrbøderen kunde vende sig, skete Sammenstødet med et frygteligt Drøn. Begge Damphestene „Svea" og „Ejnar" vare i et Nu knuste ind i hinanden. Begge havde i sin hele Længde rejst sig op imod hinanden, hvorved Svea var trykket noget tilbage af Ejnar. Lokomotivernes Sider var brækkede, deres Koblingsstænger, Rør og Maskindele afbrudte, Skorstenene kastede ud paa Marken og paa det forfærdeligste tilredte. Maskinernes Kulvogne (Tenderne) bleve fuldstændigt knuste. Postvognen laa i Splinter, og de nærmest følgende Personvogne var ligeledes aldeles ødelagte En første Klasses Vogn af det opgaaende Tog var kastet paa tværs over Banen, og dens Hjul havde gravet sig dybt ned mellem Skinnerne. En anden Klasses Vogn stod jævnsides med denne; den forreste Del af den var et eneste Virvar af Brudstykker. Det opgaaende Togs Fører Andersson sad knust mellem Lokomotivet og Tenderen. Hans blodige Hoved stak frem af en Hob Brudstykker, og den venstre Arm hang ud af Vognens Væg. Hvert af Togene havde bestaaet af 5—7 Vogne. De bageste var sammenligningsvis lidet skadede. Rundt om laa Stykker af Vognenes fløjelsklædte Sofaer, knust Fragtgods og hundrede andre Gjenstande; men som et Midtpunkt i dette uhyggelige Kaos stod de tvende Lokomotiver urørlige og urokkelige, saaledes som man ser paa hosstaaende Billede, der blev tegnet 10 Timer efter Sammenstødet, da alt meget

var ryddet til Side for at faa de ulykkelige dræbte og saarede trukne frem af Levningerne.

Den Forvirring og Jammer, den Elendighed og Angst, som saaledes i et Sekund var opstaaet, lader sig lettere tænke end beskrive. Overalt hørtes Klage og Raab om Hjælp ud i den isnende Vinternat paa den øde Mark, hvorfra ingen Hjælp kunde komme. Lokomotivernes Ild havde nu fænget i Vragstumperne, og det brændende Tog kastede sit røde Skær over det rædselsfulde Optrin. Saa snart Ulykken rygtedes i den nærliggende By Lagerlunda, ilede Hjælpen til, og det lykkedes med Sprøjter at slukke Ilden; men først mange Timer senere fik man de sidste lemlæstede dragne ud mellem de knuste Masser. Flere rejsende vare som ved et Vidunder frelste. Lokomotivføreren, der sprang af, slap med faa Skrammer. Den ene Postvogn knustes i Stumper og Stykker; men lidt efter Sammenstødet krøb de tre Postbetjente næsten uskadte frem mellem Stumperne. Maaske Vognbunden maa være brudt op, saa at de ere styrtede ned paa Banen under Vognene; men hvorledes de her midt mellem den sammenknuste Hob Træ og Jærn, kan være frelste fra Døden, er uforstaaeligt og en underlig Guds Styrelse. Til al Lykke var de rejsende i de bageste Vogne, som bleve uskadte, og de fortalte, at de kun mærkede Sammenstødet som en brat Standsning, og først vidste, hvad



Sammenstødet ved Lagerlunda i Sverrig.

der var sket, da de søvndrukne saa ud gjennem Vinduerne. Da 10 af Togets 14—16 Vogne knustes, var det forholdsvis heldigt sluppet, at kun otte dræbtes, og et tilsvarende mindre Tal rejsende saaredes.

Som det synes, har den dræbte Lokomotivfører Skyld i Ulykken ved ikke at adlyde Stoppesignalet og er saaledes selv bleven det første Offer for en Forsømmelighed, der havde saa forfærdelige Følger.

Talstørrelser i Billeder.

Ved Sophus Tromholt.

III.

Klokkeslættet paa forskjellige Steder af Jorden.

Vi vide alle, at Jorden er rund som en Kugle. Hvis Jorden var flad, vilde Solen for alle Steder staa op til samme Tid, og alle Klokkeslæt paa hele Jorden maatte være ens. Stod Jorden ubevægelig i Verdensrummet, vilde kun dens ene Halvdel blive belyst, den Halvkugle nemlig, der vender mod Solen. Nu drejer

Jorden sig imidlertid, som bekjendt, omkring sin Axe, en Gang i Løbet af 24 Timer, og derved fremkommer Afvexlingen af Dag og Nat. Men det gjør tillige Klokkeslættene forskjellige. Tiden retter sig nemlig efter Solen; naar denne staar højest paa Himlen, have vi Middag. Da Jorden drejer sig mod Øst, faa altsaa

Et Verdensur.

de Lande, der ligge østlig for os, Solen før at se, end vi; deres Morgen begynder før, og de ere i deres Klokkeslæt f o r u d for os. Omvendt forholder det sig med de Lande, der ligge Vest for os; disse ere i deres Klokkeslæt t i l b a g e for os. Denne Forskjel for forskjellige Steder paa Jorden ses af den vedføjede Tegning

der viser, hvad Klokken er paa 48 forskjellige Punkter paa Jorden, naar den er 12 Middag i Kjøbenhavn. F. betyder Formiddag, E. Eftermiddag; Formiddag indbefatter Tiden fra Midnat til Middag; Eftermiddag Tiden fra Middag til Midnat. Stæderne ere ordnede efter Bogstavfølgen.

Skoleborde og Skolebænke.

Naar en Skole skal have ny Borde og Bænke, overlades det i Reglen til en Snedkers eller Tømmermands Skjøn, hvorledes de skulle være, og samme Mand, der maaske aldrig før har lavet slige Ting, og som heller ikke videre har tænkt derover, tager saa fat — ikke efter en Tegning, men efter et løst Indtryk af de Vanskabninger, der allerede forefindes, og hyppig med den Forestilling stærkest fremtrædende, at et Skolebord skal være et skraat Bord, jo mere skraat, jo bedre. Forf. af nærværende har i flere Skoler set Borde med saa stor en Skraaning, at det grænsede indtil det umulige at bruge dem, og i de fleste Skoler er Skraaningen saa stor, at de derved blive meget lidt formaalstjenlige. At et Skolebord bør være et Skraabord, er ikke langt fra at være en Fejltagelse. En høj Pult, som man skal staa ved, bør være skraa; men naar man sidder ned, er man bedst tjent med et lige Bord, eller dog et svagt skraaende, saa svagt, at det nærmer sig til at være lige, at Tavler og Bøger kunne ligge derpaa uden at holdes af en fremstaaende Kant. Det falder da heller ikke nogen Mand ind at anskaffe sig et Skrivebord med skraat Blad. Naar man skal have ny Skoleborde, er det omtrent lige dyrt at faa dem rigtigt eller galt dannede; faar man det sidste, er det kun, fordi Omtanken og Sagkundskaben fattes. Det maa være klart, at Bordene skulle være indrettede til at sidde ved, til at lægge Bøger og Tavler paa, at de ikke særlig bør indrettes til Skridebane for disse Ting, saa man vel kan lægge Sagerne paa Bordet, men hvert Øjeblik dog maa tage dem op fra Gulvet for at redde dem fra de mange trampende Ben; gjør dette klart for vedkommende Snedker, saa skulle de urimelige stejle Skraaninger snart forsvinde!

Det er en stor Fejl, at Skolebænkene næsten altid mangle et passende Rygstød. De kraftigste Legemer kunne nok taale at sidde nogle Timer uden Rygstød, men mange Børn faa et Knæk derved, de synke sammen og faa Anlæget til Brystsyge videre udviklet. Dygtige Læger have derfor i Menneskelighedens Navn kraftig advaret mod at bringe Børnene i den hængende Stilling, de fleste slet og tankeløst indrettede Skolebænke nødvendiggjør, hvor Fødderne ikke kunne naa Gulvet, hvor det smalle Sæde og Mangelen af Rygstød ligefrem fører til sammensunken Stilling. Her hos os er der endnu knap Tale derom, andre Steder har man ikke alene længe talt derom, men ogsaa indset Fejlen og bødet paa den, idet man har gjort Bænkefjælen bred, givet Foden Understøttelse ved et Fodbræt og sat et lille Rygstød til Bænken, saa der bliver Hvile for Overkroppen.

Den her paapegede almindelige Fejl er ikke den eneste. Ikke sjælden er Bænken for lav eller for høj i Forhold til Bordet, og i de allerfleste Tilfælde er den for langt fjærnet fra dette, og Ulæmperne ere derved let indlysende. Men her møder en Vanskelighed, idet samme Skolestue de fleste Steder brues baade til store og smaa Børn. Paa de Steder, hgvor Skolen er delt i fire Klasser, og man derfor har tvende Skolestuer, kan man have mindre Borde i den ene Skolestue; paa andre Steder kan man da ogsaa have et Par mindre Borde for Smaabørnene, eller hvad der er nemmere, et Par Borde med højere Bænke og dertil svarende højere Fodbræt.

I Sverrige er der gjort mange Jagttagelser over disse Forhold. Det er af Fagmænd godkjendt, at Børnene maa bringes saaledes til Sæde i Skolen, at hele Fodsaalen har fuldstændig Støtte mod et vandret Fodbræt, Smalbenet holdes i lodret og Laarbenet i vandret Stilling. Sædet, Krydset og den nederste Del af Skulderbladene maa have saa mange Støttepunkter, at Overdelen af Kroppen uden Overanstrængelse kan holdes opret, samt Overarmen i lodret, Underarmen i vandret Stilling, naar Barnet skal skrive. Igjennem omhyggelige Jagttagelser og Undersøgelser er man kommen til det Udslag, som kan angives i følgende Tabel.

Tabellen forudsætter 3 Størrelser af Skolebænke og Borde. Vi give Maalene i svenske Tommer, da man ved at overføre dem nøjagtig til danske, faar umagelige Tal.

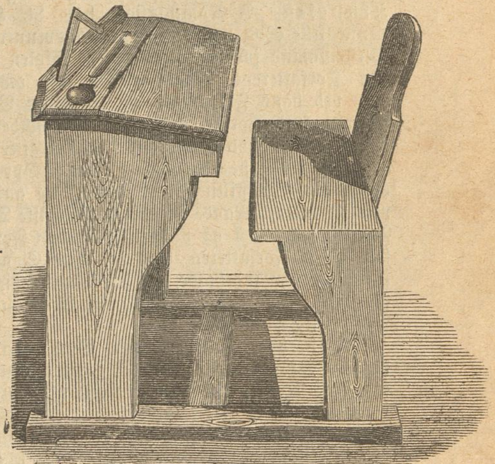
Det har været Udgiveren kjært at optage ovenstaaende Stykke i Udtog efter „Skoletidende", og Husvennen kan ikke nok som paalægge de mange Forældre og Skoletilsynsmænd, dette kommer i Hænde, at skænke denne Sag, som man maaske aldrig ret har tænkt over, fornøden Opmærksomhed. Man synes de fleste Steder at mene, at et Skolebord er den simpleste Ting af Verden at lave, og det er ikke sjældent, hvor der laves ny, at man med sørgelig Tankeløshed eftergjør de gamle, maaske for 50 Aar siden i høj Grad usagkyndigt sammenkludrede Pinebænke, som sikkert har voldt mange stakkels Skolebørn en større Sum af legemlig Pine*) end Forfædrenes Skræmmebillede: Træhesten. Husvennen kan ikke varmt nok lægge Forældre og Sogneraad paa Sinde ikke at sky den

*) „Mon ikke mange skulle tage dette for en slem Overdrivelse", tænkte Udgiveren, da han, efter fuld Overbevisning nedskrev

forholdsvis ikke store Udgift, der er forbunden med at affkaffe ethvert slet indrettet Skolebord med Bænk, selv om, ja især dersom, det er nyt Arbejde, og koste ny, dannede efter de her meddelte passende Maal. For ogsaa med Lethed at finde den rette Form, har Husvennen skaffet vedstaaende Tegning af et svensk Skolebord med Bænk, saaledes som de findes i Stockholms Skoler, hvor hvert Barn har Bord og Bænk alene for sig. Da vi hos os vel næppe vil indføre dette, vil Rygstødet bedst kunne paasættes som et afrundet Bræt i hele Bænkens Længde, fastgjort ved Opstandere ved Enderne og Midten. Vi skulle endnu kun tilføje, at jo bedre Arbejdet er udført og pudset, og jo smukkere det er malet, med des større Omhu vil Lærer og Børn omgaas Borde og Bænke, som saa vil holde sig i sømmelig god Orden i længst mulig Tid. Se derfor ikke efter, hvem der udfører Arbejdet billigst, men lad den Haandværker faa det, som gjør det bedst! Han vil dog i Tidens Løb være billigst, og Skolen vil faa Arbejde, som Lærer og Børn kunne udrette deres Gjerning ved, sunde og glade, uden at svækkes ved legemlig Træthed eller Pine.

1 sv. T. = $1^{67}/_{500}$ d. T., altsaa omtr. $1^{1}/_{7}$ d. Tomme.

Model-Nr. samt Børnenes omtr. Alder.	Bordets Højde i Forkanten fra Gulvet.	Bordbladets		Sædets					Rygstødets			Fodbrættets	
		Bredde	Heldning	Bredde	vandrette Afstand fra Bordet	lodrette Afstand fra Bordet	Afstand fra Fodbrættet	Afstand fra Bordskuffens Underkant	Højde (i Overkant) fra Sædet	Højde (i Overkant) fra Gulvet	Heldning tilbage	Bredde	Højde fra Gulvet
I. 8-10 Aar.	$27\frac{1}{2}$	13	$1\frac{1}{2}$	9	÷1	8	12	4	10	$27\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	10	6
II. 10-12 Aar.	$27\frac{1}{2}$	14	$1\frac{1}{2}$	10	0	9	13	5	11	$27\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	11	4
III. 12-14 Aar.	$27\frac{1}{2}$	15	$1\frac{1}{2}$	11	0	10	14	6	12	$27\frac{1}{2}$	$1\frac{1}{2}$	12	2



Svensk Skolebord.

(Skolebordet med tilhørende Bænk er set fra Siden. Den skraa Bordplade er til at lukke op, som en Pult, og i Rummet derunder har Barnet Plads til sine Bøger, sin Tavle osv., ved Bordpladens ene Side er et dækket Blækhus, paa den opstaaende Bagkant en vinkeldannet Liste (der kan slaas ned) til at støtte opslaaede Bøger og Forskrifter imod. Foran dette en ½ Tom. dyb afrundet udhulet Rende til at lægge Penne og Grifler i, saa at de ikke rulle ned.)

---

disse Ord. Men forinden dette Stykke var sendt til Trykkeriet, indløb et Brev fra en værkbruden Stakkel, som i $8^{1}/_{2}$ Aar har ligget paa Smertelejet. I dette Brev skriver han blandt andet følgende:

„Jeg var kun $12^{1}/_{2}$ Aar gammel, da jeg mærkede de første Smerter i min Ryg, og vi søgte da strax en Læge. Men da denne havde undersøgt mig, udsagde han, at han ikke kunde opdage noget ondt ved min Ryg. Jeg havde klaget over, at jeg led saa megen Smerte ved at sidde stille paa Skolebænken, hvorimod det var lettere for mig, naar jeg kunde gaa saa smaat og røre mig, hvorfor Lægen tilføjede: Drengen er maaske kjed af at gaa i Skole. Men min Fader svarede hertil, at han ikke troede paa nogen Maade, at dette var Grunden".

Hvem ved, hvor meget den mangelfulde Skolebænk har medvirket til, at den før raske Dreng nu i sit 23de Aar er fængslet til Lejet som en værkbruden, i hele Underkroppen lam, Yngling, og hvem ved, hvor mangen en Spire til Brystsvaghed eller til Ryglidelse (Rygskævhed og Pukkelryg) der er udviklet frodigt paa Ungdomskraftens og Sundhedens Bekostning ved den daglige Pinsel paa de høje smalle, rygløse Skolebænke? Ovenstaaende er kun et, tilfældigt fremkommet Exempel; men hvor mange kunde ikke drages frem Landet over, naar man søgte dem?

Husflid.

Kitning af Vinduer.

I Anledning af Deres Anvisning til at kitte Vinduer i Falsen (Husvennens Nr. 9), skal jeg tillade mig at gjøre opmærksom paa, at al Kit, som anvendes til Vinduers Tætning, maa være saaledes, at det ikke med Tiden bliver haardt. Det bliver al Kit hvortil anvendes Fernis. En god Kit til det Brug kan faas ved at ælte Svinefedt med Kridt til en Dej af passende Haardhed og da anvende den paa den af Dem angivne Maade, med Papirsstrimler i de Vinduer, som skulle aabnes om Vinteren. Saa snart Foraaret kommer, maa al Kit bortfjærnes med en Træspatel saa nøjagtigt som muligt, hvilket ikke lader sig gjøre, naar Kitten har været tillavet med Fernis.

En Lærer.

Beredning af Skind.

Man lægger Skindene i et Kar med Kalkvand og lader dem ligge et Par Dage, til Ulden løsnes og let kan skrabes af med en gammel Baandkniv. Efter at være skrabede godt af, lægges de i et Kar med opløst Allun, der har en Tilsætning af lidt Salt. Heri maa de ligeledes ligge et Par Dage, hvorefter de tages op, skrabes godt rene og ophænges for at tørres; under Tørringen maa de strækkes godt, da de ellers ville krybe meget ind. Før Skrabningen af Skindene, efter at de have været i Kalkvandet, maa man smøre Hænderne godt ind med Tran, da Kalken ellers æder Huller i dem.

A. P. J. i S.

Bognyt.

„Palle Hougaard" er Navnet paa en vakker Børnefortælling af Emanuel Henningsen, som nylig er udkommen paa Hoffensberg, Jespersen og Traps Forlag i Kjøbenhavn. Fortællingen skildrer en fattig forældreløs lille Drengs Hændelser, og Forfatteren har forstaaet at fremstille disse saaledes, at man med Deltagelse følger den lille ærlige, men stivsindede Palle og hans Trofast paa hans knudrede Vej ved den hvide Klit og det summende Vesterhav. Den lille Bog med flere smukke Billeder vil vist vinde særlig Bifald blandt Ungdommen, og vil være en velkommen Julegave til Børnene, da Fortællingn er spændende og tillige let læselig, idet man helt igjennem gjenfinder det smukke Sprog og den livlige friske Fremstilling, som har gjort Forfatteren til en yndet Fortæller i nærværende Blad.

Fædrelandshistorie for Borger- og Almueskoler. Af V. Klaussen. I Kommission hos R. Klejn. Forfatteren af denne lille Bog har ønsket, at Husvennens Udgiver skulde være Mellemmand for den lige overfor Skolen ved nærværende Oplag. Da Forfatterens Dygtighed og det omhyggelige Gjennemsyn, som ved hans Foranstaltning er bleven Bogen til Del, er Udgiveren fuld Borgen for, at den opfylder alle væsentlige Fordringer til en god Skolebog, har han gjærne overtaget det Hverv at indføre den hos de danske Lærere. Sproget er jævnt, ukunstlet og rent. Fremstillingen er levende og anskuelig, og fremhæver paa en heldig Maade saadanne historiske Træk, som for Barnets Forestilling lettest og naturligst træde i Forgrunden. I det hele har sikkert Forfatteren haft det rette Syn for, hvad en saadan lille Bog bør indeholde, og den Omstændighed, at der i et Tillæg er givet en kort Fremstilling af Brødrelandenes Historie, maa vel yderligere anbefale den.

Husvennen støtter denne Dom paa Udtalelser af mange dygtige Skolemænd omkring i Landet, som Udgiveren, efter Forfatterens Ønske, har anmodet om at gjennemse Bogen. Da det Vidnesbyrd, de have givet denne, **enstemmig har været anerkjendende**, tør Udg. trygt paa det allerbedste anbefale den til Indførelse i Skolerne, hvor den sikkert vil gjøre Fyldest for sin Bestemmelse som et godt Hjælpemiddel for Barnet til at bevare det af Læreren mundtlig fortalte og give Tilegnelsen af det den Holdning og Fæstnelse, uden hvilken Udbyttet af enhver Undervisning kun kan blive halvt.

Bogen, der er 112 Sider stor, faas hos C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn, for 40 Øre indbundet. Lærere, der ville forsyne deres Skoler, faa paa 6 betalte Bøger den 7de frit.

Smaating.

Ogsaa Rævestreger. Da enkelte af Mikkel Rævs Bedrifter tidligere bleve omtalte i „Husvennen", erindrede jeg mig følgende Tildragelser fra min Barndom.

En Morgen tidlig, just som vi vare staaede op, kom min Moder løbende ind fra Kjøkkenet og fortalte, at hun havde set to Ræve komme spaserende fra vor Nabos Mark, henimod vor Gaard. Min Fader greb da en dygtig Knippel og ilede ud i Gaarden. Der stillede han sig paa Lur bag Hønsehusdøren, som vendte ud mod den aabne Portlaage, for at modtage de to Ræve — der rimeligvis vare Fatter og Mutter — paa en honnet Maade.

Da han havde staaet og ventet noget, og der ingen Mikkel vilde vise sig, begyndte han allerede at blive utaalmodig, da hører han pludselig Larm og Skrigen inde fra Hønsehuset. At rive Døren op og styrte ind var kun et Øjebliks Sag, og han saa da den ene Ræv smutte ud af et Hul i Taget med en Høne i Gabet, medens den anden røde Krabat flygtede hen over Marken ad Skoven til, ogsaa med en „Erobring" paa Nakken.

De to listige Skjælmer vare krøbne op paa en Brændebunke bag ved Huset, og derfra op paa Taget, hvor de vare krøbne ind af et Hul, som de havde brudt. Da min Fader havde opdaget dette, gik han ind, ærgerlig over Tabet af Hønsene samt over det Puds, som de to Slyngler havde spillet ham.

En anden Gang kom Mikkel dog „fejl paa Kareten". En Dag, som vi allerbedst sad og fik Mad, hørtes der en stærk Skrigen af Hønsene ude paa Møddingen. Vi ilede derud og finder Gaardhanen siddende paa Ryggen af Mikkel, trakterende ham med kraftige Vingeslag, medens den sølle Stakkel var saa forbavset over denne Behandlingsmaade, at han hverken vidste ud eller ind.

Efter at have moret os tilstrækkelig over dette usædvanlige Skuespil, ilede vi Hanen til Hjælp, og et Par dygtige Slag gjorde Ende paa Mikkels Liv og fremtidige Røverier.

Om den tapre Hane kan jeg meddele, at den dog senere maatte lade sit Liv som et Bytte for Rævens Efterstræbelser.

Niels J. i K.

Firkantet Nød. Af 3 A, 4 L, 4 E, 2 N, 1 X, 1 G og 1 F dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra oven og venstre giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første er elsket af hver en Sjæl,
Som mener det med sit Fædreland vel;
Det andet var en Pryd for sin Stand,
Djærvt værged' han tilmed sit Fædreland.
Det tredje findes paa Fod og Hænder
Jeg sikkert ved, at hvert Barn det kjender,
Det fjerde led en pinefuld Død,
Hans Banemænd mente: Hævnen er sød.

Geografisk Gaade. (Af „Jeronimus"). Forbogstaverne paa følgende Navne læste nedad danne Navnet paa en yndet Forfatter, der leverer Bidrag til Husvennen, og Endebogstaverne læst opad giver Navnet paa en Bog, han har udgivet.

En By i Siberien. — En Kvinde paa Rolf Krakes Tid. — En navnkundig dansk Videnskabsmand. — En Modstander Tor ikke kunde overvinde. — En mægtig Havstrøm. — En navnkundig norsk Violinspiller. — Navnet paa Jagtens Gudinde, der ofte bruges som Hundenavn.

Opløsninger fra Nr. 17:

paa den geografiske Gaade: Gorm. — Tyre.
Gesle.
Oder.
Rødby.
Middelfart.

paa Billedgaaden: Effen eller ueffen?

Brevvexling.

Niels W. i Bul—. Venligst Tak, men kan ikke anvendes af Mangel paa Plads.

Afsluttede Kvartaler. I Anledning af flere Henvendelser til Udg. om at Postkontorer eller Brevsamlingssteder have nægtet at modtage Bestilling paa et Fjerdingaar af Bladet, som lige er afsluttet, meddeles, at Postvæsenet er **pligtigt** at modtage og indsende Bestilling paa de foregaaende Fjerdingaar der hører til et Bind, altsaa ogsaa paa sidste **Oktober Fjerdingaar** som endnu kan faas af tiltrædende Holdere. Udg. vil være forbunden for Meddelelse om hvorvidt noget Postkontor i denne Retning **nægter at opfylde sin Pligt.**

X. i N. Tak! Kan ikke bruges som det er men vil maaske kunne anvendes som et Træk i en Fortælling.

And. Kn. i T. Gaaden: ja, Digtet: nej, Smaaating: for kjendt.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: **Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.**

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
3. Aargang Kjøbenhavn.
Nr. 19. Søndagen d. 6. Februar. 1876.

En ypperlig Kur.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Fortsat.)

Smeden havde skubbet sig om bag Hovedenden af Sengen og sad og var færdig at revne af Latter. En Gang imellem brød der en sælsom spruttende Lyd frem mellem hans tæt sammenpressede Læber; men han lod da, som om han nøs og pudsede sin Næse. Sømanden spillede sin Rolle med Ro og en højtidelig Værdighed.

„Af Mad maa Du intet æde", fortsatte han nu, „uden Brød, Smør, Æg og lidet Oxekjød, som er stegt udi Smør".

„Ja, men tror De ogsaa, Hr. Doktor, at det er nødvendigt med den Seng og de Sengklæder?" fik nu endelig Petersen stammet frem.

„Jeg haver ej Tid at spilde med Snak; jeg skal anden Steds hen at bistande trængendes Medmennesker. Nu byder jeg Dig Farvel; om nogle Dage hidkommer jeg atter for at bistande Dig udi Din haarde Sygdom".

Dermed drejede den kloge Mand omkring og gik langsomt ud af Døren.

„Ja vist er det nødvendigt, Petersen", sagde nu Smeden; „Du ved selv, hvor ussel Du er. Dersom Du skal vente, at komme Dig igjen, maa vi til Punkt og Prikke opfylde ethvert af Mandens Raad. Du kan tro, den Mand ved nok, hvad han foreskriver; han stikker vore Doktorer ti Gange".



En klog Mand.

„Hm! ja!" sagde Petersen sukkende, og følte ned til sine Sengefæller.

Lidt efter ytrede Petersen: „Jeg synes, han talte saa løjerlig gammeldags".

„Hvor kan Du undre Dig over det? Han sidder jo der hjemme den halve Nat og gransker i sine gamle Lægebøger, og det er jo saa naturligt, at det gammeldags Sprog hænger ved tilligemed Lærdommen".

Naa, hvor Petersen krympede sig næste Morgen, da Smeden kom og fordrede Penge til at gjøre Indkjøb for efter den kloge Mands Forskrift; men han maatte ud med dem, hvor haardt det end holdt.

„Og det bliver rimeligvis ikke derved", sagde Smeden. „Det er en Sygdom, der vil kræve store Ofre; men Livet gaar jo dog fremfor alt. Ikke sandt, kjære Petersen?"

„Ak, jo — ak, jo! — Man vil saa nødig bort her fra".

Den gamle, raadne Seng med sine mugne, hullede Klæder blev samme Dag kastet paa Loftet, og en ny med saa godt som ny Klæder, der var kjøbte hos en Marskandiser, blev sat ind i Steden. Og alt, hvad den kloge Mand havde foreskrevet, blev i det hele taget nøje iagttaget. Badevandet hentede Sømanden ude ved Posten og piskede blot en Smule grøn Sæbe i det for at give det et ualmindeligt Udseende. Mixturen, der bestod i en Flaske „Extra fin Portvin", blev kjøbt hos en Vinhandler, og efter at der var blevet blandet nogle Draaber Mælk i den, saaledes at den ogsaa havde faaet et eget Udseende, blev den hældt paa en vældig stor Medicinflaske, om hvis Hals Sømanden bandt en Seddel med den fornødne Brugsforklaring.

„Hvordan smager den Mixtur?" spurgte Smeden, da han var kommen ind til Petersen med den.

„Aa", svarede Petersen og smaskede med Tungen, „den er ikke slem at tage; den har nogen Lighed med Vin".

„Saa!" sagde Smeden, idet han, for selv at overtyde sig derom, satte Flasken til Munden og tog sig en ordentlig Slurk.

Smedens Datter, Hanne, en halvgammel, godmodig Pige, lavede Maden til, som Petersen skulde spise. Det var flere Aar, siden han havde smagt „Oxekjød, stegt udi Smør", og det smagte ham overmaade vel.

Men Pengeposerne! dem gik det ud over; Smeden kom hvert Ojeblik og krævede Penge, saa til Æg, saa til Smør osv.

„Ja, det nytter ikke, Petersen, at Du sukker; vi maa gjøre, som han har sagt".

„Ja, men tror Du ogsaa, at det er nødvendigt…?"

„Hvor kan Du dog være saa ufornuftig, Petersen? Tænk dog paa Din svage Mave! Jeg forsikrer Dig, at Du ser ud i Dit Ansigt, som om Du skulde dø i denne Time".

Efter saadan en lille Samtale stak Petersen med et dybt Suk Haanden ned under Dynen og fremtog de forlangte Penge.

Der gik nogle Dage hen. Petersen syntes, at han var i Bedring; men Smeden vilde ikke rigtig give ham Ret heri. Hver Gang Medicinflasken var tømt, fyldte Smeden den igjen med ny Mixtur, „som var bleven tilskikket ved Bud" fra den kloge Mand. Endelig kom denne selv igjen.

„Din Legemstilstand haver sig forbedret, siden jeg Dig sidst gjæstede", sagde han.

„Ja jeg føler mig meget raskere nu; jeg tror ikke, det er nødvendigt, at De kommer her tiere".

„Ak Menneskeletsindighed, hvor Du est stor! Du leger fast paa Gravens Rand".

„Ja", stadfæstede Smeden med forstilt Alvor, „Petersen ser meget daarlig ud; bare han staar sig!"

Den kloge sad en Stund og stirrede tavs ned paa Gulvet.

„Dette Gulv er meget urent", sagde han, „det maa skures og tos; thi det udsender usunde Dunster, som paavirker den syges indre Organismus".

„Ja, Petersen giver nok Hanne lidt for at skure og vaske det i Morgen", sagde Smeden.

Nu henvendte den kloge atter Ordet til Petersen:

„Dine Ojne ere matte og omgivne af røde Rande, og der er Fare for, at Dit Syn vil plat ødelægges. Desaarsag skal Du hver Morgen og Aften inddrippe nogle Draaber i dem af noget Ojenvand, som jeg Dig skal tilskikke ved Bud. Og dernæst skal Du lade disse uhumske Vægge betrække med grønt Betræk, som kan gjøre Dine Ojne vel, naar Du stirrer derpaa".

Petersen kastede sig urolig omkring i Sengen.

„Ligervis skal Du over Vinduerne lade ophænge nogle Gardiner af mørkerødt Tøj, som kan dølge Lysskæret. Og Dørene samt Vinduerne og Loftet skal stryges tvende Gange med en saadan mild Perlefarve, som ogsaa kan virke velgjørendes paa Dit svage Syn".

„Hr.… Hr. Doktor…"

„Mixturen vedbliver Du at nyde, som jeg Dig haver ordineret, og Du maa ej endnu æde anden Mad, end som jeg Dig haver tilforordnet".

„Ja, men det er mig umuligt at faa malet og lavet i Stand, som De sagde".

„Jeg lider ej denne megen Snak. Hvorfor haver Du mig ladet kalde, naar Du ej vil gjøre, som jeg Dig foreskriver? Hvad jeg udaf min Lærdom og store Indsigt haver ordineret, skal Du alt sammen efterkomme, om Du Din Helse vil gjenvinde. Hvis Du ej det vil udføre, haver jeg intet mere udi dette Hus at gjøre, og Du kan da for mig blive liggendes i Din Usselhed".

Nu skyndte Smeden sig at tage Ordet: „De maa endelig ikke blive vred paa Petersen, Hr. Doktor; han mente kun, at det ikke var saa godt at faa Stuen lavet i Stand, saa længe han endnu ligger til Sengs i den".

„Saa skal hans Seng flyttes ind i Kammerset næst herved, indtil Stuen er acomoderet, som af mig budet".

„Vel, Hr. Doktor, det skal ske. Ikke sandt, Petersen?"

Der lød et sukkende Jo til Svar.

Næste Dag traadte Smeden ind med en ny lille Medicinflaske, fuld af det omtalte Ojenvand, der ligesom Badevandet skrev sig ude fra Posten. Og i de følgende Dage blev Værelset ved Smedens Omsorg sat i Stand efter den forhen fremsatte Forskrift.

Petersen følte sig til Mode som en, der efter en sej Kamp er bleven overmandet og bunden. Hans Modstand mod de Krav, som blev stillede til hans Pengeposer, blev svagere og svagere.

„Livet gaar fremfor alt", sagde Smeden. „Lad der ogsaa springe nogle hundrede Daler, hvad saa? Sundhed er bedre end Penge. Er det ikke sandt, hvad jeg siger, Petersen?"

„Jo, det nægter jeg ikke; men..."

„Ja, Du ser meget daarlig ud endnu, Petersen; men jeg haaber dog, at det vil være tilstrækkeligt, naar den kloge Mand blot kommer her endnu et Par Gange".

„Aa, gid jeg havde overstaaet Afregningen med ham; han bliver vist meget dyr".

Smeden nikkede og blinkede igjen, idet han sagde: „Jeg skal nok..."

Det var forbavsende at se, hvor Vinen og den kraftige Mad, som Petersen nød, styrkede hans udtærede Legeme. I Løbet af kort Tid fik han et helt friskt Udseende, og der begyndte at komme Kjød paa Sidebenene. I samme Grad, som hans Sengefæller hentæredes, tiltog han selv i Trivelighed.

Da den kloge Mand næste Gang indfandt sig, traf han Petersen paaklædt og siddende paa Sengefjælen.

„Ja, Petersen er krøben lidt op i Dag", sagde Smeden, „vi syntes, han havde det ret godt i Eftermiddag".

Den kloge Mand gik hen og følte paa Petersens Puls, lyttede paa hans Ryg og trykkede paa hans Mave med sin knyttede Haand. Derefter satte han sig ned og sad længe tavs og grundende. En Gang imellem stirrede han skarpt hen paa Petersens Ansigt, men sad ellers den meste Tid med nedad bøjet Hoved og med Haanden op for Panden.

Endelig udbrød han:

„Jeg haver faret vide om udi Landet paa denne Dag og skal endnu atten Steder, forinden jeg mig kan lægge til Hvile udi min Seng. Tvende gamle Mænd og en Kvinde haver jeg sagt mig af med i Dag, desformedelst at jeg dem nu haver helbredet, og jeg var fast af den Mening, at jeg nu ogsaa kunde slippe denne syge Mand; men ak, jeg ser, at han endnu er udi farefuld Tilstand".

„Er han det?" sagde Smeden sørgmodig.

Petersen gav et Suk og spurgte:

„Tror De da ikke, at jeg nok snart kommer mig?"

Den kloge grundede igjen en Stund.

„Det er fast uforklarligt for andre Mennesker", udbrød han, „hvor dybt jeg stundum maa grunde for at udgranske Aarsagerne til Sygdommene udi Mave og Bryst. Hvo skulde tro, at det gamle Bohave, som staar her udi denne Stue, og disse gamle Klæder, som den syge haver paa sin Krop, kunde smitte dette Hus med Sygdommens Stof, saaledes at den, der haver Sygdommen udi sin Krop, ej igjen kan slippe af med samme, desformedelst at ny Smitte stadigen uddunster og befænger Huset og drager ind udi Lunger og Mave med Aandedrættet".

Petersen rejste sig og gik et Par Gange op og ned ad Gulvet, og Smeden udbrød forbavset:

„Det var dog mærkværdigt! Nej, hvor skulde noget Menneske kunne tænke det?"

Petersen satte sig igjen paa Sengefjælen, og den kloge Mand vedblev:

„De tvende Mænd, som jeg nys omtalte, maatte ud med hver et hundrede Rigsdaler Rigsmønt for min Bistand og Hjælp udi deres Sygdom".

Petersen vaklede urolig paa Sengekanten.

„Men Du est vel udi en fattig og ringe Stilling, og saadanne Folk helbreder jeg frit, ihvorvel jeg dem derfore alligevel giver de bedste Raad, som jeg haver, og naar de vorde opfyldte, da skal Sygen vige ud af Krop og Hus. Saafremt Du da igjen vil vorde sund, da skal Du laane nogle Penge, hvis Du ingen haver, og kjøbe Dig nyt Bohave, ej til Pryd og Pynt, thi sligt er kun for Narre, men til Dit Legems Helbredelse. Og ligervis skal Du Dig lade skære og sy en ny Klædning, hvornæst den gamle skal brændes udi Ild om Natten, naar Klokken i Kirketaarnet slaar 12".

Petersen sad og kløede sig i Nakken.

„Og saa skal Du Dig hver Morgen bade og to paa Aasyn, Hals og Hænder med noget nyt Badevand, som jeg Dig skal tilskikke ved Bud. Og hver Søndag Morgen, naar Klokken er ved Lav 6, skal Du Dig iføre en ren og nyvasket Skjorte. Af Mad maa Du intet æde uden det, jeg forhen haver nævnt, samt Suppe, Flæsk, Vælling og tykke Klumper og andre saadanne Retter".

„Maa Petersen begynde at gaa lidt ud?" spurgte Smeden.

„Ja, han skal sig herefter opholde nogle Timer om Formiddagen og ligesaa om Eftermiddagen udi fri Luft og der røre sin Krop til Arbejde, saasom at hugge Brænde, for at hans Legems Muskler kan styrkes; thi de ere endnu meget slappe".

Det var mageløst, hvor det havde lettet paa Petersens Sind, da han hørte, at den kloge Mand vilde give Afkald paa Betaling for Kuren; dog maatte Smeden i flere Dage gaa ham paa Klingen med tru-

ende Forestillinger, inden han gik ind paa at skaffe sig nyt Bohave og ny Klæder.

(Sluttes.)

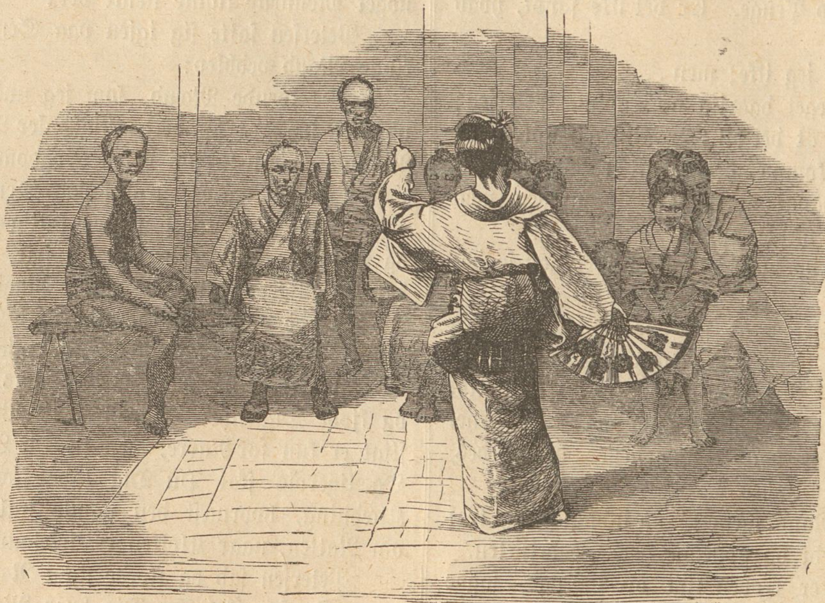
Skildringer fra Japan.

Efter forskjellige Kilder ved E. Toepfer.

3.

Japanesernes Forlystelser.

Japaneserne ere ikke alene et overordentlig driftigt og vindskibeligt Folk, men de ere ogsaa af Naturen meget livlige og muntre; de sætte derfor ogsaa stor Pris paa saa ofte som muligt „at slaa Gjækken løs", som det hedder, og more sig, naar Arbejdet ikke stiller Krav til deres Tid. Der findes derfor en stor Mængde Forlystelsessteder i de japanesiske Byer, og disse ere altid stærkt besøgte, men hvor stor end en Mennesketmængde der er forsamlet paa et saadant Sted, hersker der dog altid Fred og Orden paa Grund af Japanesernes godmodige og fredsommelige Karakter. Af disse Forlystelsessteder ville vi her kun omtale Tehusene og Theatrene. Tehusene ere meget talrige i alle Byer i Japan og ere som oftest store Bygninger paa to Stokværk. Her forlystes Gjæsterne med Musik, Sang og Dans af unge, smukke Japaneserinder, af hvilke der i mange Tehuse findes over hundrede. Disse unge Piger ere klædte i kostbare Silkedragter, deres smukke Haar er pyntelig opsat og prydet med Guld- og Sølvnaale, men de ere som oftest saa sminkede og malede paa Hals og i Ansigt, at de snarere se ud som Voxdukker end som levende Væsener. Den Sang, hvor med de underholde Gjæsterne, falder ikke i Evropæernes Smag, især da Sangerindernes Stemme ofte er baade skærende og snøvlende. Sangen ledsages gjærne af Musik paa forskjellige Instrumenter, og heller ikke denne kan kaldes smuk. Den japanske Dans ligner ingen af de evropæiske Danse, da den mest bestaar i en hurtig Vexlen af forskjellige Stillinger, en levende Mimik og voldsomme Vridninger af Overkroppen samt hæftige Fagter med Armene. Benene spille kun en ringe Rolle, og disse saavel som Fødderne ere næsten usynlige under Dansen paa Grund af Danserindernes lange Kjole, hvis store Snæverhed desuden aldeles hindrer Benenes fri Bevægelighed. Paa hosstaaende Billede ses en Danserinde i fuld Dans, medens Baggrunden indtages af flere mandlige og kvindelige Gjøglere, der skulle afløse hende, naar hun er færdig.



Theatrene ere store Bygninger af Træ, hvis Forside som oftest er smykket med brogede Malerier, der forestille Scener af den japanesiske Historie. Deres indre er paa faa Afvigelser nær indrettet som her hos os. Tilskuerne tage Plads paa Gallerierne eller paa Gulvet foran Skuepladsen. Gallerierne, af hvilke der som oftest findes to, det ene over det andet, ere inddelte i Loger, som adskilles ved Trævægge. Gulvet er ved Hjælp af Rækværk inddelt i en Mængde smaa Rum eller Baase. Der findes ingen Stole eller Bænke, hverken paa Gulvet eller paa Gallerierne, men Tilskuerne, som henhøre til alle Samfundsklasser, Mænd, Kvinder og Børn mellem hverandre, lejre sig i al Gemytlighed paa Gulvet. Under Forestillingen bliver der baade spist, drukket og røget, men Opmærksomheden er dog altid henvendt paa Scenen. Denne er omtrent indrettet som her i Evropa og er hævet nogle Fod over Gulvet samt forsynet med Dekorationer, som omskiftes efter Stykkets Gang, ligesom der ogsaa findes et Orkester, som under Forestillingen falder ind med Musik og Sang. Skuespillerne udmærke sig især ved en levende Mimik, men deres voldsomme Kast med Kroppen samt Arme og Ben gjør et frastødende eller dog komisk Indtryk; dog disse Bevægelser høre med til den japanesiske Skuespillerkunst. Der findes ingen Skuespillerinder i Japan, men de kvindelige Roller i Stykkerne udføres altid af unge Japanesere, der skuffende ligne Kvinder baade i Dragt og

Optrædeu, hvortil ogsaa Sminken og det falske Haar bidrager meget. Stykkernes Indhold er som oftest hentet fra den japanesiske Heltesage og kun sjældnere fra det daglige Liv. Japaneserne sætte stor Pris paa disse dramatiske Forestillinger. I alle større Byer finder man derfor ofte fire eller fem Theatre tæt ved Siden af hinanden, og de ere næsten fuldt optagne. Forestillingerne aabnes allerede om Morgenen og varer ved til langt ud paa Aftenen. Det er ikke sjældent, at Familier, som rigtig ville more sig, tilbringe hele Dagen i Theatret, hvor de da ogsaa nyde deres Maaltider.

Japaneserne ere ogsaa store Yndere af Legemsøvelser og Smidighedskunster. Boxerkunsten staar der lige saa højt som i England, og der gives ofte Forestillinger i denne Kunst, som altid ere godt besøgte. For at give Læserne et Begreb om en saadan Forestilling ville vi nedenfor gjengive en forkortet Skildring af en Boxerkamp. Tilskuerne forsamle sig i Circus, i hvis Midte der findes en rund Forhøjning, der er hævet et Par Fod over Jorden. Forhøjningen er belagt med Halm og over dette igjen med et tykt Lag Sand for at formindske Faren, naar en af Kæmperne skulde falde. En Europæer, som overværede en saadan Kamp, siger, at han aldrig har set tykkere og uformeligere Mennesker end disse Kæmpere. Det var sande Kolosser, alle over 6 Fod høje, den magreste af dem vejede 200 Pund, og Høvdingen over dem havde en Vægt af 340 Pund. Det maa forekomme os ufatteligt, at man tager Folk af en saadan Legemsbeskaffenhed til Kæmpere, men den Maade, hvorpaa den japanesiske Væddekamp foregaar og føres, retfærdiggjør fuldkommen dette Valg. Det gjælder nemlig om at blive Herre paa Kamppladsen ved at fortrænge sin Modstander fra denne, og hertil er en stor Førhed en særdeles væsentlig Hjælp. Kæmperne have kun et Silkeskjærf slynget fast omkring Hofterne, men ere ellers aldeles nøgne. Inden Kampen aabnes, kaste de nogle Riskorn og Vanddraaber ind paa Kamppladsen, for derved at gjøre Kæmpernes Gud gunstig stemt, dernæst fugtes Skuldre, Arme og Ben ganske lidt, Hænderne afslibes med Sand, og der foretages endnu flere sælsomme Bevægelser for at gjøre Lemmerne smidige. Paa et givet Tegn styrte Bryderne løs paa hinanden, begge med det Formaal at kaste Modstanderen over Ende, hvilket Forsøg som oftest gjentages flere Gange uden Held. Nu opgives denne Maade at kæmpe paa, og en virkelig Kamp tager fat. De nøgne Kolosser holde hinanden tæt omslyngede, Skulder mod Skulder og Bryst mod Bryst med Benene vidt spilede fra hinanden og hver Muskel spændt. Kampen vedvarer, indtil det kan lykkes en af Kæmperne at faa fat i sin Modstanders Bælte, løfte ham i Vejret og under Tilskuernes jublende Bifaldsraab kaste ham til Jorden. De japanesiske Kæmper eller Brydere danne en særegen Kaste og nyde en vis Højagtelse. Borgerne ere stolte af at vise sig i deres Selskab og indbyde dem ofte til sig, ja selv Adelsmænd holde det ikke for under deres Værdighed at omgaas med dem. Kæmperne inddeles i forskjellige Selskaber. Den Dygtigste er Selskabets Hovedmand og har ligesom de berømte engelske Boxere et Æresbælte, sædvanlig en Gave fra en eller anden fornem Mand fra den Landsdel, i hvilken han er født, og med dette Bælte smykker han sig som oftest ved Begyndelsen og Enden af hver Forestilling. Enhver Bryder maa høre til et Selskab og nøjes med den Løn, som han faar af dette, men Selskabets Hovedmand tager altid Løvens Part af Fortjenesten. Han er dog ikke uindskrænket Herre over sin Trop, men staar under Kongen for Kæmperne, som er Formand for det store Selskab i Yeddo eller Kioto og aarlig modtager en Skat af alle de andre. Høvdingerne for Kæmperselskaberne have Officers Rang og bære to Sværd, hvilket er den japanesiske Adels Udmærkelsestegn. De ere altid paa Rejser og føre deres Selskaber gjennem alle Landsdele, hvor de til en af Øvrigheden fastsat Tid opholde sig i de store Stæder og give Forestillinger. De fortjene mange Penge, da Japaneserne ere ivrige Venner af Væddekampe.

Breve til en Bondekarl.

Vesterskerninge d. 15. Jan. 1875.

Kjære Hans!

Nej, nu kan jeg dog ikke lade være at le ad Dig, lille Hans, saadan som Du kom af Sted ved Ballet. Du er jo ligefrem en Voldsmand, farlig for den offentlige Sikkerhed: Tænk, først at gjennembore Ryggen paa Din Dame og dernæst at søndertræde hende med Dine Elefantfødder, som jeg saa godt kan huske. Naa, ja, der er jo nogle formildende Omstændigheder. Det var da kun Damens Kjoleryg, som Du jog Dine fem stærke Fingre igjennem, og det var da kun hendes lange Slæb, Du traadte paa, saa det sagde: Ritsch. Men, kjære Hans, skulde Du dog ikke have taget hvide Handsker paa, naar Du skulde danse med saadan en Dame? Store Fingre med gode Negle, de er ypperlige, naar man skal tage paa Kornsække, men de duer ikke, naar man skal have fat paa Musselin, saa gaar de lukt igjennem. Store stærke Fødder, de er gode til at trampe med, bag efter en Plov, men de duer ikke til at klare sig med i en Balsal, i en vild Hvirvel af alenlange Slæb. Og saa lo de ad Dig! Ja, det var rigtignok en Skam, men jeg vil tilstaa ærlig, at havde jeg været der, saa havde jeg let med, hvor meget jeg saa holder ad Dig — men det kan jo gjærne være, at det var ikke saa meget Dig, som Baldamen, jeg havde moret mig over. Jeg giver Dig fuldkommen Ret i, hvad Du har sat Dig for, at „Du vil aldrig røre ved saadan en Ting mere“. Hvad man saa let kan komme til Skade med, maa man helst holde sine Fingre fra —

men dersom nu Moden griber om sig, saa alle Bøndərpiger bliver saadanne skøre Væsner, som Du kalder hende, hvordan skal Du saa blive gift? Har Du tænkt noget over det, Hans? Naa, ja, den Tid, den Sorg; Du har vel nogle Aar endnu, at gaa løs. Men nu skal jeg fortælle Dig en lille Tildragelse, jeg havde, da jeg rejste hjem fra Italien. Ved en af de første Stationer i Tyrol kom der en Bonde ind i den Jærnvejsvogn, hvori jeg sad. Det var en svær, bredskuldret Mand, klædt i graat Vadmel; man kunde godt have taget ham for en dansk Bonde, hvis ikke han havde haft et bredt Læderbælte om Livet. Saa snart som der var Lejlighed, flyttede jeg mig strax hen til ham, for jeg længtes saa voldsomt efter Bønder.

„Det var da et smukt Læderbælte, De har!" sagde jeg og gav mig til at føle paa det.

„Ja, saadan bruger vi Bønder her", svarede han, hvorpaa han spændte det af og forklarede mig alt, hvad der kunde gjemmes i det. Da vi var færdige med at tale om Bæltet følte jeg paa hans graa Trøje og sagde, at det var godt, stærkt Tøj.

„Aa ja, det er godt nok til mig, men det er jo ikke Moden".

„Men den kan vi ikke leve af".

„Nej, det er netop mine Ord. Men saadan siger de unge ikke. Der er et Par unge Knøse, som tjene mig; De skal ikke tro, at de vil gaa uden for en Dør i Vadmelsklæder, nej, det skal være fint Kjøbetøj. Men det duer ikke for Bønder. Vi har et gammelt Ord, og det retter jeg mig efter, for de gamle, de vare ikke tosfede".

„Hvordan er det Ord?"

„Selbst gesponnen und selbst gemacht,
das ist das schønste Bauertracht".

Meningen heraf var, at hjemmegjort Tøj var den bedste Bondedragt.

Se, denne Samtale kom jeg til at tænke paa ved at læse Dit Brev. Den bedste Dragt maa for ethvert Menneske være den, der kan værge hans Legeme, saaledes som det gjøres nødig, der kan have den største Varighed og den største Klædelighed. Nu ved Du jo nok, Hans, at det hjemmegjorte Tøj, Vadmel og Hvergarn, det kan nok maale sig med Kjøbetøjet med Hensyn til Sejhed og Varme, men Skjønheden, hvordan gaar det med den? Kan Du tilstaa, at en blaa Vadmelsfrakke kan være lige saa kjøn som en sort, glinsende Klædesfrakke? Kan en Hvergarns Kvindedragt være lige saa kjøn som en klar Musselinskjole? Men det hænger saadan sammen, at der er kun faa Ting, som er kjønne i og for sig, deres Skjønhed afhænger meget af, om de faar en passende Brug. Sige vi: det er et smukt Stykke Tøj, saa tænke vi strax paa noget, som det passende kunde bruges til; blev det brugt upassende, vilde det ikke være smukt. Sige vi: rødt er en dejlig Farve, saa maa vi tænke paa en Ting, den kunde bruges til. Rødt er ogsaa en kjøn Farve f. Ex. paa de unges Kinder, men paa Næsen, i Øjnene og paa Haaret, der er det ikke kjønt længer.

Man kan heller ikke godt sige om en Klædebragt, at den er i og for sig kjøn, det kommer an paa, om den passer til den, som har den paa. I den Henseende har jeg virkelig saa megen Sorg af Bønderne, især Kvindfolkene, fordi de fleste af dem klæder sig saa tankeløst. Og det kommer for en Del af den Vildfarelse, at de mene, at hvad de kalde kjønt, det skal blive ved at være kjønt, hvordan de saa bruge det. Et Stykke Tøj, som er kjønt i en Butik, eller som er kjønt i en fornem Dames Kjole, det maa være kjønt altid — ogsaa til en Bondepige, mene de. Men vi maa huske paa, at Menneskenes forskjellige Arbejde og Levevis udvikler en væsentlig Forskjel paa deres Legeme. Dersom man kunde se en stor Flok Mennesker af alle Slags, som gik nøgne, saa vilde det alligevel være grumme let at skille de fine og grove fra hverandre. Da jeg var Soldat, kunde jeg, med stor Sikkerhed, skille hvem der var af fornem Stand fra Bønderkarlene, endskjønt vi havde alle ens Klæder. Altsaa vor Syssel og Levevis giver vort Legeme et vist egent Præg, og dette maa vi virkelig tage Hensyn til, ja, ikke alene i vor Dragt, men ogsaa i næsten alt, hvormed vi omgiver os, dersom det skal kaldes kjønt; for det kan det ikke kaldes, naar det ikke passer til den paagjældende. Jeg lider godt at se en Bondekarl med svære fyldige Lemmer. En Kunstner vilde vel kalde ham plump, og jeg vil ikke trættes med ham derom, men denne saakaldte Plumphed, det hører jo til hans Natur og Arbejde, det er jo hans eget, og man kan se paa ham: han er det, han skal være. Hvis nu saadan en Karl faar en Vadmelsdragt paa, da passer denne netop til hans Legeme, til hans Bevægelser, ja til hans hele Væsen. Ingen fin eller let Dragt vilde kunne klæde ham saa godt, thi her passer det ene til det andet. Prøv at give samme Karl en fin sort Klædesfrakke paa, saa skal Du bare se, hvor pjanket og slikket han ser ud, hvor daarlig det fine Tøj passer til hans kraftige Bevægelser. En hjemmegjort Klædning paa en Bondekarl fortæller os om ham: Han er glad ved det, han er, han vil ikke regnes for andet; men en fin Frakke fortæller os undertiden andre Ting, der ikke ere saa hyggelige.

En fin Dames blege Træk, spæde Lemmer og lette Bevægelser passer meget vel for en lys, let Dragt, og de Folk, hun kommer imellem, forstaa ogsaa at tage paa hende, saa hun ikke gaar i Stykker, men nu saa Du jo selv, Hans, hvordan det gik den Bondepige, da hun kom i Dine Kløer! Du har formodentlig ogsaa set, at det tynde Pjat, hun havde paa, hejede hende daarlig og passede kun lidt til hendes fyldige Lemmer og hendes sunde røde Kinder, hvis ellers hun var saadan. Dersom hun havde været klædt i en net

Hvergarnsdragt, mener Du saa ikke, at Du havde faaet mere Fornøjelse af hende. At Piger ikke kan danse i Hvergarnstøj, det er kun en Indbildning, de har før endog kunnet danse i Vadmel.

Men hvis nu Bønderfolk vil og skal have Kjøbetøj, ja saa gjorde de dog vist nok bedst i at tage det, som der er noget Hold i, og som heller ikke var for lyst eller broget. Det kan komme til at se broget nok ud for os alligevel, tror Du ikke, Hans?

At se Bønderfolk koste mange hundrede Daler paa en Storstue, som kun bliver brugt et Par Gange om Aaret, som er saa fin, saa Manden og Konen knap tør være i den, som der er Møbler i, hvis Navne de slet ikke kan sige (jeg har hørt Folk sige: en Kirurg, en Seffenere, en Pedersdal om deres Storstue-Bohave) det kan man dog næppe kalde passende. At se dem opvarte med Mad, som de hverken forstaa at lave til eller at spise eller at kalde ved sit Navn, det er nok lige saa galt. Hvad nyttigt, smukt og godt de kan lære af de fine Folk, det skal de tage og ikke foragte, det vil sige, dersom det ogsaa kan blive nyttigt, smukt og godt for dem, eller med andre Ord, dersom det kan passe til dem. Nu, kjære Hans, Brevet er fuldt. Jeg vil nu ønske Dig bedre Lykke, naar Du skal til Dans næste Gang. Kommer Du nu ikke snart hen og besøger Din gamle Ven Anton Nielsen.

En Tjurjagt.



Da Læserne i forr. Aarg. Side 94 har læst en Beskrivelse af den mærkelige Tjur, kunde det sikkert interessere mange at faa en Skildring af en Tjurjagt i Norge, i forkortet Gjengivelse efter den ypperlige norske Forfatter og Forstmand Asbjørnsen.

„Fra Fyristranden gik vi i en af de første Dage i Maj op gjennem Lien (Bjærgets nedre Skraaning), for den følgende Morgen at være paa en Tjurjagt i Bjærgskoven. Nede i Bygden var det fuld Vaar, men da vi kom ind paa Aasen, laa Sneen dyb i Dale og Fordybninger. Aftenen var endnu ret lun, og Fuglene sang deres Vaarsang i Skoven. I Nærheden af Asksæteren, hvor vi agtede at tilbringe Natten, toge vi op i den, af enhver Fugleskytte kjendte „Skjærsjøhaug“ for at høre, hvor Fuglene satte sig paa Gren til Natten.

Da vi naaede derop og fik en fri Udsigt, stod Solen i Nedgangen og kastede sit gyldne Lys ufordunklet op i den tindrende Himmel. Men denne hvælvede sig ikke over et blidt venligt, Landskab: mørke, uendelige Skove og Aaser, kun afbrudte ved islagte Smaasøer og Myrer (store hedeagtige Mosestrækninger), strakte sig paa alle Kanter, lige ned til Himmelbrynet.

Vi havde ikke været her længe efter Solnedgang, før vi hørte en susende Flugt og de stærke, tunge Vingeslag af en Fugl, der slog sig ned. Det var ingen gammel Tjur, da den ikke gav nogen Lyd, efter at den havde sat sig. To Fugle kom snart susende efter denne uden at give Lyd, men derpaa kom en flyvende med endnu tungere, mere susende Vingeslag, og da den havde sat sig, „skar den Næb“. Det var en gammel Tjur. Der kom endnu tre Tjurer til, hvorefter vi gik tilbage til Sæteren, forvissede om en god Morgenjagt.

Det var Midnat, forinden vi lagde os til Ro foran Ilden paa et Par Bænke og hvilede ud i en kort Slummer. Da vi vaagnede, var det paa Tide at gaa „paa Legen“. Ude var det temmelig koldt, der var frosset Skorpe paa Sneen, saa den knirkede under vore Fodtrin. Himlen var dog næsten vaarlig klar og mørkeblaa, og nogle hvide Skyer, der sagte kom sejlende fra Syd, spaaede Nattekulden en snarlig Ende. Maanen stod lavt nede ved Kimingen, i Steden for at lyse for os paa vor natlige Vandring, lagde den kun sit milde Skær over de fjærne Aase og Træernes Toppe; men mellem Fyrretræernes Søjler lagde den denne sære Skumring, der forlængede Skyggerne i det uendelige, fremgøglede fabelagtige Skikkelser mellem Stammerne og gjorde Skoven saa hemmelig, dyb og rædsom. — Kun Rødkjelken afbrød med sin milde Ottesang Skov-Ensomhedens Stilhed.

Nu varede det ikke længe, førend der kom Liv i Skoven. Vi hørte Holtsnæppens ejendommelige Lyd, der ligner den gjentagne Kvækken af en Frø, efterfulgt af en skarp, skærende Hvislen. Vi fornam Bekkasinens uhyggelige brægende Lyd, snart nær, snart fjærn, snart højt oppe i Luften, snart over os, og pludselig, som det syntes, lige ved vore Øren, snart paa alle Kanter, uden at det dog var os muligt at faa Øje paa Fuglen. Skrækssomt overbød Hejrens vilde gjennemtrængende Skrig de øvrige Fugles, der ved dette syntes at gjennembores af Rædsel; thi de tav pludselig hver Gang det lød, og der indtraadte en Stilhed, som gjorde Afbrydelsen dobbelt uhyggelig. Men nu istemte Trælærken med klare, klingende Toner sin Morgensang, der gjennem Nattens Mulm og Mørke mindede om det lyse Dagskær og dannede en glimrende Modsætning til de natlige Fugles spøgelseagtige Færd og uhyggelige Toner.

Gjennem den frosne Myr (Mosekær) kom vi ud paa en nøgen Bjærgknold, der laa midt i Myren, som en lille Ø. Paa dens Højde knejsede en mægtig Fyr lig et umaadeligt Mastetræ. Mod den østlige Hældning af Bjergknuden stod en anden, der havde været lige saa vældig; men nu heldte den sig ludende ud over Myren, Stormene havde brudt dens Top, kun dens nederste, næsten nøgne Grene vare tilbage, og som muskelknudrede Kæmpearme raktes de ud mod den sølvklare Morgenhimmel. Solen begyndte at hæve sig; den forgyldte Aasryggene og lagde efterhaanden sin Glans ud over de mørke Granlier, men endnu laa

Myren, der i sydlig Retning strakte sig saa langt ud for Ojet, at det blaanede i Skoven ved dens fjærne Bred, i dyb Skygge.

Alle Nattens Fugle vare gaaede til Ro, men Skovens muntre Sangere fyldte den klare Morgenstund med jublende Toner. Paa den anden Side af Myren begyndte en Tjur at spille; Røjerne (Tjur-Hunnerne) gjorde sig elskværdige, kaglede og snøvlede sine hæse Næselyd, der tog sig morsomt ud. Imens stode vi skjulte i et tæt Enerkrat paa den lille Bjærgknaus og ventede Tjuren hvert Ojeblik; men den dvælede længe i sit Harem. Endelig da Solstraalerne spillede i Fyrretoppen, kom den susende paa tunge Vingeslag og kastede sig, ikke som vi havde ventet, i det høje Træ over os, men i den topløse Fyr, der ludede ud over Myren. Det var i Sandhed en prægtig Tjur, en stolt Kæmpe, saaledes som den sad der paa den nøgne Gren mod Himlen, med sit skinnende, gjenstraalende, lysgrønne Bryst i Solens Glans. En Røj kom efter og kastede sig ned i Toppen over vore Hoveder. I samme Ojeblik slog Fuglen til Spil, rejste Hageskæget, slæbte Vingerne ned paa Fødderne, gjorde under bølgeformige Bevægelser med Halsen stolt nogle Skridt frem paa Grenen og begyndte at spille, hvorunder den slog Halen op som et vældigt Hjul. Jeg stod med Fingeren paa Hanen og ventede spændt det afgjørende Ojeblik, da den skulde udbrede sine Vinger til Flugt, for paa den store Flade, som derved frembød sig, paa et langt Hold at kunne gjøre et saa meget sikrere Skud. Men under Røjens fortsatte Kaglen spilte den Spillet til Ende og havde alt slaaet Kluk til det andet, da en Kvist knækkede under min Fod. Røjen udstødte en skarp varslende Lyd; dog nu var den gamle kommen i saadan en Hede, at den ikke ænsede det velmente Raad, men blev ved at skærpe, indtil den tro Elskerinde lettede, fløj lige imod den og syntes at ville støde den ned af Grenen. Vakt ved det varslende Vingeslag, lettede den gamle sig til Flugt. Men min Bøsse var hævet, Skuddet faldt, og den mægtige Fugl styrtede hovedkulds ned paa Myren, slog et Par Gange med Vingerne og var død.

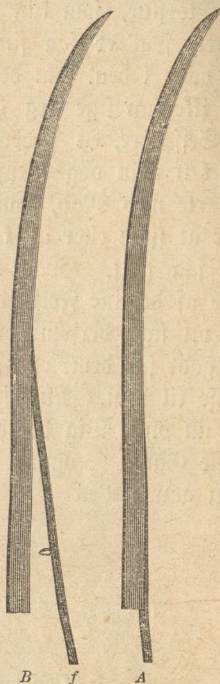
Min Fører Per sprang til og tog Fuglen op med et fornøjet beundrende Grin.

„Nej gu havde jeg ikke trot det," raabte han, „det er den gamle Tjur, ingen har kunnet faa Ram paa før. Jeg kjender ham paa Næbbet: saa gult, krumt og tykt Næb har ingen anden Tjur i Egnen. Se, hvor grøn han er i Brystet! det skinner mest af ham; og saa tung og svær han er!" raabte Per, idet han under næsten barnagtige Glædesudbrud vejede Fuglen i Haanden. „Jeg tror ikke, jeg lyver stort, naar jeg siger, at den vejer et helt Lispund. Det var Skud!" og han løftede et mægtigt Jubelskrig, saa det rungende gjentoges af Aasens Attergjald i den solblanke Morgenstund."

Husflid.

Naale til Halmbinding.

Et af de faa Husflidsarbejder, som saavidt vides er ejendommeligt for Danmark, eller i al Fald mest udbredt her i Landet, er Binding af Halmkurve eller „Halmløb", der anvendes overalt i Landet til mangfoldigt Brug. Fremgangsmaaden ved Arbejdet er kjendt i hvert Sogn, og bestaar i at en tynd Visk Halm, der stadig forlænges ved Tilsætning af ny Straa, sys fast sammen med „Skinner", d. e. tynde, seje Træspaaner, som ere flækkede af unge Hassel- eller Egeskud. Hvor disse ikke kunne faas, bruges flækkede Vidier. Disse seje Spaaner tilspidses i den ene Ende, og man stikker denne gjennem den fast bundne Halmpølse efter at have gjennemboret den paa rette Sted med en stump, tyk Syl. Dette er baade noget sent og stundum lidt vanskeligt, idet den spidse Ende af Skinnen ikke altid gaar villigt gjennem den tæt sammensnoede Halmpølse. Vi ere blevne opmærksomme paa en Naal (saavidt vides udtænkt af Lærer Jepsen), som kan tjene i Steden for Syl og Spids paa Skinnen, og som vi i forbedret Form have ladet udføre i større Antal. Den bestaar, som vedføjede Tegning i fuld Størrelse viser, af en tynd bøjet, i den ene Side udhulet, Staalskede (*A*), der paa Siden har en Fjeder (*f*) der, som man ser paa Fig. *B*, kan løftes op, saa at man i den underliggende Rende kan indlægge Enden af Skinnen, der da fastholdes ved Fjederens Tryk, og den lille Spids, som man ser paa den indad vendte Side af den aabne Fjeder. Naar Enden af Skinnen sidder fast i denne Naal, syer man med den, som med en Synaal, idet man stikker Spidsen ind, trækker Naalen igjennem og Skinnen efter. Vi anbefale disse ny praktiske Halmnaale til Prøve for Halmbindere, der heri sikkert ville have et udmærket Hjælpemiddel ved deres langsomme Arbejde. De faas hos C. Th. Rom i Axelhus for 75 Øre, frit tilsendt for 84 Øre indsendt med Bestillingen i Frimærker.



Opløsninger fra Nr. 18:

paa den geografiske Gaade: Tyregod. — Tobolsk. Yrsa. Rasmus Nielsen. Ella. Golfstrøm. Ole Bul. Diana. — Almanak.

paa den firkantede Nød:

F A N E.
A X E L.
N E G L.
E L L A.

Brevvexling.

Nikolaj E. Tak; medtages ved Lejlighed.

Chr. L. i T. Tak for den gode Hensigt; men duer ikke.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 20. Søndagen d. 13. Februar. 1876.

En ypperlig Kur.

Fortælling af Zakarias Nielsen.

(Sluttet.)



En otte Dages Tid efter den kloge Mands sidste Besøg saa man Petersen staa og ase af alle Kræfter ude i Smedens Gaard. Han var i Færd med at save og kløve Brænde, og det uvante Arbejde krævede stor Møje. Hvert Øjeblik rettede han sig op og pustede, og Sveden randt i klare Perler ned over hans Ansigt.

Smeden stod inde i Værkstedet og tittede ud gjennem et lille Hul i Muren.

„Det var et fortræffeligt Indfald", sagde han ved sig selv og gned Hænderne mod hinanden. „Ha, ha! Nu faar jeg savet og hugget alt mit Brænde for intet, og Fyren har rigtig godt af at tage sig noget for. Han skal min Sandten ikke slippe, førend han har kløvet og stablet hver Pind".

Sømanden havde i den sidste Tid opholdt sin ude paa Landet hos sin Søster; men havde dog en Gang imellem været inde hos sin Broder, Smeden. Endelig kom han for at sige Farvel og spillede da endnu en Gang klog Mand.

„Nu est Du paa Veje til Helbredelse", sagde han til Petersen; „men Du skal tage Dig meget i Vare for atter at falde tilbage, hvorfor Du skal fare fort med Arbejde udi fri Luft. Særdeles vil Du have godt af at arbejde udi Mark og Have, ja, det er fast nødvendigt for Din Natur. Saa skal Du og vedblive at æde god og nærendes Mad, og Din Krop skal Du flittigen to, og Dine Klæder og Dit hele Hus skal røgtes med Orden og Renlighed".

„Jeg kan saa vanskelig faa Maden lavet og Huset passet", indvendte Petersen; „thi jeg kan dog ikke forlange, at Smeden skal lade sin Datter vedblive at gaa her inde".

„Saa faar Du at tage Dig en Hustru, som Dig kan pleje og gaa til Haande, eller ogsaa skal Du Dig fæste en Pige, som kan være Dig til Tjeneste og sørge for Mad og Renlighed; dersom Du ikke det gjør, vil Du igjen falde tilbage udi Sygdommen og dø deraf. Nu haver jeg varet Dig ad".

Dermed gik den kloge Mand, og Petersen takkede ham mange Gange for al ydet Hjælp.

Kuren havde virket fortræffelig. Petersen havde faaet et rigtig godt Huld, og hans Sind var ved Arbejdet blevet langt friskere end forhen. De ny Klæder gjorde ham tyve Aar yngre, og hans Stue var fra et svinsk Hul bleven forvandlet til et net og hyggeligt Værelse.

Smeden havde lovet, at Hanne endnu en otte Dages Tid maatte gaa Petersen til Haande med hans Husvæsen; men dermed skulde det ogsaa være forbi. Den stakkels Petersen var nu i Knibe; nødig vilde han atter „falde tilbage udi Sygdommen og dø deraf", og han gik derfor hver Dag og grundede over, hvorledes han billigst skulde skaffe sig den fornødne kvindelige Hjælp. En Pige vilde kræve Løn, og det samme vilde en fremmed Kone, hvis han lejede en saadan til at „gaa i Huset". Til sidst fik han regnet ud, at det aabenbart maatte være fordelagtigst at tage sig en Hustru, og navnlig vilde det igjen være fordelagtigst at tage Smedens Hanne, da han jo ellers maate rykke ud med en Drikkeskilling for al hendes Ulejlighed under hans Sygdom.

„Ja, der er ikke andet for, jeg kommer til at gifte mig", sagde han en Dag med et lille Suk. „Naa, der er dog maaske, naar alt kommer til alt, ingen Ulykke i det. Det kan i mange Tilfælde være godt at have en tro og dygtig og sparsommelig Kone om sig. Hm! saadan en vilde uden Tvivl Hanne blive. Bare hun vilde have mig!"

Jo, der var vist ikke noget i Vejen fra Hannes Side. Stakkels Skrog! Hun var af Naturen udstyret med et temmelig grimt Ansigt, og denne Omstændighed

var maaske Aarsag i, at ingen Frier nogensinde havde indfunden sig. „Jeg gifter mig aldrig", sagde hun ofte og gav et lille Kast med Nakken. „Det er nok af en god Grund, min Tøs", havde Smeden en Gang svaret; „men nu skal jeg en af Dagene have smeddet Sømkassen fuld af Dukater, saa kan det gjerne være, Du gifter Dig alligevel".

Naa, Hanne var et trofast og ærligt Stykke Kvindfolk, med et godmodigt Sind og et Par dygtige, arbejdsomme Hænder. Hun kunde maaske udfylde en Husmoders Plads bedre end mangen silkeklædt Frue.

En Morgen, da hun traadte ind i Petersens Stue med Kost og Fejebræt i Haanden, stillede han sig lige for hende og sagde:

„Hør, lille Hanne, jeg tror, at vi to — hm! — jeg mener, at vi to kjende saa godt hinanden, og Du forstaar saadan saa godt at omgaas mig. Skal vi ikke — ikke saadan — gifte os sammen?"

Hanne pudsede sin Næse i største Ro og svarede derpaa uden Betænkning:

„Jo, det kan vi gjærne, Petersen".

Dermed var den Ting afgjort. Der var ikke tale om at rødme eller pille ved Forklædet eller andre saadanne Narrestreger.

„Til Lykke, Petersen!" raabte Smeden et Øjeblik efter ind ad Døren. „Det var nok endda paa fastende Hjærte, ha, ha, ha! Hvem skulde tro, at saadan en gammel Hallunk endnu kunde komme i Frierskoene. Men hør nu en Gang, Petersen, der er dog et Vilkaar, jeg maa stille Dig, forinden jeg slipper Hanne: Du ved, at Din Helbred kræver Arbejde i fri Luft. Nu er der netop en 3—4 Tdr. Land at faa til Kjøbs her inde af Naboen, og dem skal Du kjøbe og grundlægge et Gartneri; Du er jo kjendt med Forretningen fra gamle Dage, og Du vil kunne tjene umaadelig mange Penge derved, da her jo er stor Trang til en Gartner. Gaar Du ind paa dette Forslag, saa er Tøsen Din".

Den Smed, den Smed! Altid skulde han komme med sit Pengepresseri!

En Søndag Morgen landede Styrmanden atter ved den kjære, hjemlige Kyst, efter at han igjen i et helt Aar havde flakket om paa fjærne, fremmede Have. Endnu samme Eftermiddag stod han ved Smedens Dør og bankede paa.

„Ingen hjemme!" brummede han vredt og drejede Skraaen en Omgang i Munden. Da hørte han Støj og Latter inde fra Petersens Stue.

„Ha, ha!" tænkte Sømanden. „Er min gode Hr. Petersen nu kommen saa vidt, at han gjør Selskaber. Ja, saa skal jeg nok finde mine Folk".

Ja, der var rigtignok Selskab hos Petersen; der var baade Garver Lystrup og hans Madam, Murmester Frandsen og hans Madam og Smeden og hans Madam — jo, der var maaske flere endnu, og alle vare de i stiv Stads og i straalende Lune.

Idet Sømanden aabnede Døren, sprang Smeden op og udbrød:

„Der har vi min Sandten Styrmanden! Bravo, velkommen, Bro'r Peter! Naa, Du kunde nok lugte, at her var noget paa Færde. Hanne, skaf en Stol til Peter, at han kan saa en Bid med af „Stajen". Naa, hvordan har Du det ellers, Bror? Ja, Du ser saa forbavset ud; Du havde nok ikke ventet at træffe saadant Selskab her inde hos Petersen. Men her er sket store Forandringer, siden Du sidst var her; Hanne hedder nu Madam Petersen, forstaar Du; hun og Petersen blev enige om, kort efter, at Du var rejst, at slaa deres Pjalter sammen, og de lever hver Dag i Fryd og Herlighed. Og ser Du, der henne i Vuggen ligger en lille Petersen, som vi netop i Dag har været i Kirke med, og, ja, der er mange Nyheder at gjennemgaa; men kom nu hen og klink en Gang med Petersen og Hanne og ønsk dem til Lykke med Drengen. Det var dog mageløst morsomt, at Du saadan skulde træffe til at komme hjem lige til Barnegildet".

Styrmanden stod en Stund og saa forbavset, saa paa den ene, saa paa den anden. Derpaa gik han hen og gav Petersen et kraftigt Slag paa Skulderen med sin Sømandsnæve og udbrød:

„Deres Befindende haver sig forbedret, siden jeg Dem sidst besøgte!"

Smeden brast i Latter; Petersen blev lidt forlegen, men lo dog med.

„Skaal!" sagde Smeden i det samme, og nu blev der klinket og drukket.

Lidt efter gik hele Selskabet ned for at se Petersens nye Haveanlæg.

„Hør Du, Bro'r!" sagde Smeden, som trak Sømanden med sig hen i en Krog bag nogle Buske, „det var en ypperlig Kur, den. Petersen er bleven et helt andet Menneske".

„Ja, det kan jeg skam se; men hvad sagde han for godt, da han fik at vide, at vi saadan havde haft Løjer med ham?"

„Aa, han blev frygtelig flov og ærgerlig; men saa forsikkrede jeg ham hellig og dyrt, at vi havde gjort det alt sammen i en god Mening, og Hanne og jeg fik ham jo da snart til at indse, at han egentlig burde takke os tusinde Gange, fordi vi fik lavet et Menneske ud af ham igjen. Du kan ellers tro, at han fik travlt i den første Tid efter, at Du var rejst. Jeg fik ham jo til at gaa i Tøjet med dette Stykke Jord, og her gik han saa og sled fra Morgen til Aften tillige med Hanne, som jo er vant til at bruge sine Hænder. De gik og smaasnakkede sammen hele Dagen, lagde Planer og gjorde Beregninger, aa, de havde faaet saa mange, mange Ting at tænke over begge to. Ja, Arbejdet satte Tankerne i Omløb, og det gav Madlyst. Du

skulde se, hvor Petersen kunde faa Mad, naar han sad inde i sin nette og hyggelige Stue foran det lille Bord med den rene Dug og med Kjød, Smør, Ost og Brød for sig. Og Du skulde se, hvor vel han følte sig, naar han om Aftenen efter endt Arbejde strakte sig tilbage i Sofaen og fik sig en Passiar enten med Hanne eller mig, eller naar han, dampende paa sin Pibe og med Tommelfingeren i Ærmegabet paa Vesten vandrede omkring i sin nye Have og eftersaa sit Dagsarbejde. Ja, og Du skulde se, hvor glad og fornøjet han kunde være, naar vi stundum om Søndag Eftermiddag spaserede ud i Skoven alle sammen, lige som andre pæne og dannede Mennesker. Ja, det var mageløst at se, hvor han tog sig op, og hvordan han helt og fuldt gik op i de ny Forhold. Vel vedblev han at være meget paaholdende med Mønten, og det vil han vedblive at være, saalænge han lever; men han er da ikke mere saadan en vindtør Gniepind som før. Nu har han faaet noget mere at leve for end sine Penge, og nu rører der sig dog menneskelige Følelser og Tanker i ham lige som i os andre, saa at Kuren har hjulpet baade paa Sjæl og Legeme. Og endskjønt den rigtig nok har revet ordentlig op i Sømposen, saa er jeg dog vis paa, at han nu virkelig føler sig ti, ja hundrede Gange rigere og lykkeligere end forhen. Jeg forsikkrer, at han er saa lyksalig over Hanne og over den Dreng, hun har skjænket ham, at han vist ikke vilde bytte med nogen Konge. Ja se, der kommer han selv med Hanne under Armen, se nu en Gang, hvor fornøjet og lykkelig han ser ud, pudset og nyraget, som han er".

„Er det mig, I taler om?" spurgte Petersen.

„Ja, vi kan ikke nægte det", svarede Sømanden; „vi staa og glæde os over, at De i Steden for at „falde tilbage udi Sygdommen og dø deraf", valgte at tage Dem en Hustru..."

„Hør Du, Havmand, vil Du nu se, Du kan lade Petersen være!" sagde Hanne og gav Sømanden et Dask paa Øret med Bagen af Haanden.

„Ja, det er et Par gode Slyngler begge to", sagde Petersen, og saa lo de alle sammen.

Lidt om Luftsejllads.

Brødrene Mongolfier vare som man ved, de første Luftskippere og Opfindere af Luftballonen. Denne var dannet som en uhyre rund hvælvet Pose af stærkt fernisseret Tøj, den vendte den forholdsvis smalle Aabning nedad. Under den udspændte Aabning var fastgjort en Slags Kurv, hvori brændte en Ild. Herved opvarmedes Luften saameget at den udvidedes og blev lettere, saa at den udspændte Ballonen og hævede den, idet den steg i Vejret i Lufthavet, som en Luftboble i Vandet. Brødrene Mongolfier skænkede dog ikke deres Opfindelse saa megen Tiltro, at de foretog nogen Luftsejllads. I en af deres Balloner sendte de et Faar, en Hane og en And 1500 Fod op i Luften, og den ulykkelige Hane kom ned med brækket Vinge. „I Følge den fortyndede Luft", mente Tilskuerne, medens Brødrene mente at det snarere var „i Følge et Spark af Faaret". Pilatre de Rozier var den første, der i Aaret 1783 steg op med en Ballon, der havde Skikkelse som et Æg, og som havde en Højde og Bredde af henholdsvis 77 og 45 Fod; men hans Ærgjærrighed gik ikke saa vidt, at han steg op til nogen større Højde. Ved Hjælp af Tov, som vare fastgjorte paa Opstigningsstedet, holdt han sig svævende 300 Fod over Tilskuernes Hoveder, indtil Ballonen langsomt sank ned. Nogen Tid derefter gik han dog tillige med en Infanteriofficer, Marquis d'Arlandis, op med en frit svævende Ballon; de naaede en Højde af 3000 Fod og fo'r i en uregelmæssig kredsformig Bane hen over Paris. Under Farten tildrog det mærkelige Tilfælde sig, at Ballonen skaffede nogle Tilskuere paa Taarnet af Notre Dame Synet af en fuldstændig Solformørkelse, idet den i nogle Sekunder dækkede Solskiven. „Man har paastaaet", fortæller „Encyclopaedia Bitrannica" med tør Spøg, „at Marquis d'Arlandis kom i Tanke om, at hans Nysgjærrighed og Ærgjærrighed var ganske tilfredsstillet, da Ballonen var stegen saa højt, at Gjenstandene paa Jorden ikke mere lod sig skjælne fra hverandre, men flød ud i et for Øjet". Rozier kunde derimod ikke komme højt nok og blev ved at fyre til Ilden. Da det imidlertid tog til at knage i Ballonen, blev hans Rejsefælle saa forskrækket, at han tvang ham til at lade den dale. De to rejsende havde tilbagelagt sex Mil i de fem og tyve Minutter, under hvilke Sejladsen havde varet.

Det varede ikke længe, før man forlod Mongolfiers Grundtanke og indrettede Luftskibene paa en ganske anden Maade, idet man i Steden for at bruge aabne Balloner med Blus for neden, opfandt lukkede Balloner, som bleve fyldte med en Gasart, Brint, der er 14 Gange lettere end Luften. Opfinderen, efter hvem de fik Navnet Charlierer, hed Charles og var lige som Mongolfier en Franskmand. Han og en Hr. Robert steg fra Paris op i en af ham selv indrettet Ballon og svang sig — for at tale i en lidenskabelig begejstret Tilskuers Sprog — „som Halvguder op til de udødeliges Boliger, for at modtage Lønnen for deres aandelige Fremskridt". Halvguderne dalede uskadte ned omtrent fem og tyve Mil fra Paris. Endskjønt Ballonen var bleven temmelig slap, havde den dog endnu en ikke ringe Bærekraft, og Charles fik Lyst til at gjøre en Fart alene, trods det, at Solen allerede var gaaet ned, og Natten ved at bryde frem. Hans Mod blev lønnet. Efter at han i ti Minutter var stegen op til en stor Højde, forsvandt Jorden under Skyerne, men Solen kom paa ny til Syne, og kort efter traadte ogsaa Maanen frem over Synskredsen. Det hele Syn

var saa højtidelig og storartet, at den forvovne dødelige, der i stille Ensomhed svævede oppe over Skyerne, ikke formaaede at holde sine Taarer tilbage.

Den 28de Januar 1784 blev der foretaget en Luftfart i Lyon. Den ene af de opstigende var en ung Dame, ved Navn Fru Thiblè, den første kvindelige rejsende, der aflagde et Besøg i Skyerne. Ballonen naaede en Højde af 13,500 Fod; en Fane, som man lod falde ned fra Skyerne, og som med Stangen vejede 14 Pd., brugte syv Minutter for at naa ned til Jorden. Den 19de September samme Aar, foretog Hertugen af Orleans sin første Luftrejse. Da han var kommen 6000 Fod i Vejret, begyndte han at blive urolig over Nærheden af Himlen, den han aldrig havde trot at naa, og „gjennemborede, for hurtigst mulig at komme ned igjen, uden videre den underste Del af Ballonen



Opstigning i en Luftballon.

med sin Kaarde". Sejladsen gik fem Timer igjennem Skyerne, oven i Kjøbet gjennem Tordenskyen, og der blev tilbagelagt 135 Mil.

En Luftfart, som Hr. Testu foretog sig i en Ballon, som var forsynet med Hjælpevinger, fortjener ogsaa at nævnes. Han steg først op om Eftermiddagen Kl. 4, da det havde truet med Regn; men da han var kommen i en Højde af 3000 Fod, mærkede han, at det var nødvendigt, at han fik lidt Ballast med sig. For at undgaa at slippe for megen Gas ud af Ballonen, søgte han at bringe den til at dale ved at svinge Vingerne fra neden af og op ad, og skjønt de under Arbejdet gik i tu, lykkedes det ham dog at komme ned til Jorden. Han landede i en Kornmark, hvor han uden at forlade sin Plads i Ballonen, gav sig til at samle Stene til Ballast. Han blev snart omringet af nogle Landboere, som fordrede Vederlag for den Skade, Kornet havde lidt, og da han nægtede at give en saadan, greb de fat paa Ballonens Tov, der endnu svævede i nogen Højde over Jorden, og slæbte saa den fangne i et

Slags Sejerstog gjennem Luften hen imod Fogedens Gaard. Hr. Testu havde ved at pege paa de itubrukne Vinger lykkeligvis overtydet Folkene om, at det var ham umuligt at flygte. Da de derfor ikke gav synderlig Agt paa ham, gjennemskar han pludselig Tovet og tog uventet Afsked med sine Vogtere. Han naaede snart til en Højde, hvor han hørte Tordenen rulle under sig; men da Luftens Tyndhed mindskede Ballonens Bærekraft, steg han atter ned for at kaste nogle af Stenene ud. Efter at det var udført, gik han for tredje Gang til Vejrs og foresatte sig til sidst at tilbringe Natten oppe over Skyerne. Han blev indhyllet i det tykkeste Mørke og derefter hjemsøgt af et vildt Tordenvejr; Sne og Hagl faldt rundt om ham, og ved Glimtet af Lynene saa han, at Varmemaaleden viste paa 5° R. Da der indtraadte Vindstille, havde han den Fornøjelse at se Stjernerne og greb denne Lejlighed til at tage sig en nødvendig Forfriskning. En Frokost i Skyerne! Klokken halv tre brød Dagen frem; men han saa endnu Solen gaa op, før han uden Uheld dalede ned henved 68 Mil fra Paris.

Der er siden den Tid foretaget utallige Luftsejladser, hvoraf de fleste ere løbne heldigt af. Det er et stolt Syn, naar den mægtige Ballon hæver sig op fra Jorden, med sin store Kurv: „Gondolen", hængende i en Mængde Tov der naa ned fra det Tøvnet, der omgiver Ballonens øverste udspændte Halvdel. Læserne faa et Begreb om dette Skuespil ved at betragte omstaaende Billede, der viser en saadan Opstigning, hvorved man ser Kurven fyldt med dristige rejsende, som kjækt svinge Hatte og Flag med Hilsen til de forbavsede Tilskuere forneden. Luftsejladsen har imidlertid ikke altid endt saa glædelig som den har begyndt, og vi skulle i nogle følgende Numre fortælle lidt om et Par Tildragelser der viser, at det er nok saa sikkert at blive ved Jorden, som at fare op i Skyerne.

En uheldig Ridetur.

Hvad fejler Hesten? Bageren kan ikke faa i sit Hoved, hvad der gaar af den, mens alle hans dejlige Hvedekager danse af Kurven ud paa Landevejen og Hesten er lige paa Nippet til at springe fra ham.



Dragonhesten og Bageren

Der er kun det i Vejen, at den ene har lært for meget, og den anden har lært for lidt; og derfor kan de ikke forstaa hinanden. Hesten har været Dragonhest, er fint tilreden og forstaar alt, hvad en Krigstrompet siger, og Krigstrompeten kan baade fortælle, naar Rytteriet skal gaa frem, og naar det skal gaa tilbage, naar det skal frem i Trav, og naar det skal sætte af i Galop. Men alt dette forstaar Bageren slet ikke; han forstaar ikke en Gang at ride, for han plejer ellers at kjøre omkring med sit Brød; men hans Vogn er gaaet itu og derfor rider han.

I Førstningen gaar det nu saa meget godt, indtil de kom et Stykke hen ad Landevejen; saa begynder Hesten at spidse Øren, thi en Deling Dragoner holdt Øvelse paa en Mark tæt ved. Og da saa Dragonernes Trompeter blæste „Trav!" saa vilde Bagerhesten dog vise sin Herre, at den forstod Trompeten; men Bageren,

som ikke forstod Trompeten, holdt Hesten tilbage. Saa blæste Trompeteren „Karriere!“ og Hesten satte af i Firspring, medens Bageren fortvivlet holdt igjen af alle Kræfter. Hvad hjalp det? Lidt efter laa han i Grøften saa lang han var, ved Siden af sine Hvedekager; borte var hans Hest og borte var hele hans Fortjeneste. Slukøret vandrede han hjemad og lovede sig selv, at han aldrig mere skulde sætte sig op paa Ryggen af en Hest, før han havde lært at ride.

Svar fra en Bondekarl.

Kjærgaard den 7de Februar 1876.

Kjære Anton Nielsen!

Mit Krigspuds lykkedes bedre, end jeg selv havde troet. Nu bagefter skal jeg ærlig tilstaa, at jeg fortalte Dig den ubetydelige Tildragelse bare for at afvende Din Opmærksomhed et Øjeblik fra mig og rette den mod det andet Kjøn. Jeg kunde nok have Lyst til at skildre Dig nogle enkelte af vore Bønderpiger her paa Egnen, som virkelig klæder sig med Smag, men det faar være til Du kommer hen at se til mig. Jeg vil derimod fremkomme med et Par Indvendinger imod det, Du skriver i det sidste Brev. Du siger blandt andet, at „Plumphed hører til Bondens Natur og Arbejde“ — ja, jeg ved nok, at Du mener dermed de svære, fyldige Lemmer, de tunge Bevægelser og „store Fingre med gode Negle“. Det kan jeg dog ikke ganske være enig med Dig om. Der staar i Danmarkshistorien, at Oldtidens Trælle her i Norden vare grove af Hud og havde tykke Knoer, plumpe Hænder og lange Hæle; og hvem der ikke kjender Dig saa godt som jeg, kunde jo let falde paa at tro, at det er Din Mening, at vi Bønder nedstamme fra dem. Men hvordan var Oldtidens Bønder? Saavidt jeg har forstaaet Historien, satte de en Ære i at være lette, smidige og raske, skjønt de vare føre og stærke af Lemmer. Du kjender jo selv, bedre end jeg, de mange Fortællinger vi har fra de gamle Dage om saadanne raske Bønder. Der var nu Gunnar af Hlidarende, han kunde jo hugge saa rask med sit Sværd, at det saa ud, som der paa en Gang var tre i Luften; han kunde skyde med sin Bue alt, hvad han sigtede paa, og han kunde i fuld Rustning springe højere end sin egen Højde. Og hvad tror Du om saadanne Bønderkarle som Rolf Krakes Kæmper? Mon de ikke har været lette og kvikke, skjønt de havde svære Lemmer? Jeg mener nu, at skal vi slægte vore Fædre paa i et, skal vi ogsaa i et andet, naar vi da kan skjønne, at det er noget godt, og dette her hører da ogsaa med til at leve i Fædrenes Aand, at udvikle Legemet til at kunne røre sig med mere Frihed og Lethed. Plumphed saa vel som Uvidenhed kan da aldrig være Fortrin, saa den, der har dem, er villere end den, der ikke har dem. Men det kan jo saare let stilles saaledes frem for os, at vi kan blive bange for at lære noget af Folk, der ere klogere end vi, fordi vi saa let kan tabe den medfødte Naturlighed — og det er ikke saa let at skjælne imellem hvad der er sundt naturligt og hvad der er raat og uskjønt, om det end aldrig ser saa naturligt ud. Og med Hensyn til Klæder og andre Ting, som vi kjøber, er det heller ikke saa nemt at vide, hvad der er dansk og hvad der er fremmed, og hvormed vi kan gavne eller skade Landet og Folket.

Nu vil jeg bede Dig at komme hen til os en Gang inden ret længe, saa kan vi tale videre derom, og saa skal Du se, at jeg kan mere end „stampe efter en Plov“ og „tage paa Kornsække“, jeg kan ogsaa springe over Træhesten, det øver vi os i et Par Gange om Ugen i vor Skytteforening. Og kan jeg end ikke tage saa fint paa Damerne, saa tænker jeg nok, at jeg inden ret længe skal lære at tage let og sikkert paa Riflen — hun skal være min første Kjæreste, har jeg tænkt.

Din Ven
Hans Kjærgaard.

Vildledende Ordsprog.

Under denne Overskrift findes et Stykke i Husvennen for 21de November, som forekomme mig at være kommet til et mindre rigtigt Resultat. Grunden er vist, at der ikke, som der bør gjøres, skjælnes mellem Talemaader eller Mundheld paa den ene Side og Ordsprog eller Tankesprog paa den anden Side. Skæres de alle over en Kam, bliver det let misvisende. De gamle, i Folkemunde gængse Talemaader, udtale kun kort og fyndigt den Tankegang hvorefter mange handle; men da Folks Tanker ofte ere forvendte, maa Udtalelserne af disse Tanker følgelig ogsaa blive falske. Talemaader og Mundheld kunde da som oftest gjerne kaldes vildledende skjønt de forøvrigt heller ikke udgive sig selv for „vejledende“; de ere ikke en Kritik over, men kun en simpel Gjengivelse af manges Tankegang. T. Ex.: „En Gang er ingen Gang“. — „Enhver er sig selv nærmest“. — „Selvgjort er velgjort“. — „Den, som sover, synder ikke“. — „Øje for Øje og Tand for Tand“. — „Hævn er et Bevis paa Mod“. — „Man maa synge med de Fugle, man er iblandt“ — og m. fl. Vil nogen tage slige Talemaader for gode Varer, til sin egen Samvittigheds Beroligelse, eller til Undskyldning over for andre under utilbørlige Forhold, fejler han naturligvis; men det maa lægges ham selv til Last, ikke Talemaaden, som slet ikke udgiver sig for en Sandhed. Anderledes forholder det sig derimod med Ordsprog og Tankesprog: de udtale en almengyldig Sandhed eller en almindelig Kjendsgjerning, og de ere derfor altid „vejledende“, aldrig „vildledende“. At nogle, ved

Anvendelsen af den i et Ordsprog udtalte Sandhed eller Erfaring paa særlige Forhold, lade sig lede vild, fordi de glemme: „Ingen Regel uden Undtagelse", berettiger dog ikke til at kalde Ordsproget i og for sig for vildledende. Hvor mange have ikke ladet sig lede vild selv af Vorherres Ord i den hellige Bog og have anvendt den galt; men derfor tør vi dog ikke kalde de hellige Ord vildledende! Alt godt overhovedet kan jo misbruges ved Uforstand; men det maa da ikke lægges det gode til Last! Skal Ordsproget: „Der gaar ikke Røg af en Brand, uden der er Ild i den", kaldes vildledende, fordi der er Undtagelse fra denne almindelige Kjendsgjerning, saa slippe ikke mange af vore gamle Ordsprog fri. T. Ex. „Sine Forældre faar man aldrig igjen" (mangt et forældreløst Barn har faaet det langt bedre hos Plejeforældre eller endog hos fremmede!) „Æblet falder ikke langt fra Stammen" (mange Børn af uskikkelige Forældre ere blevne skikkelige!) „Nød lærer nøgen Kone at spinde" (ofte at betle eller stjæle!) „Brændt Barn skyer Ild". (mangen straffet Tyv stjæler baade anden og tredje Gang!) „Et mildt Svar stiller Vrede" (mon altid?) og saa fremdeles. Ved Anvendelsen af de i vore gamle Ordsprog indesluttede Sandhedens Guldkorn maa man altsaa altid betænke, at Regler og Kjendsgjerninger aldrig ere ubetinget gyldige, uden Undtagelser.

Særligt har Indsenderen af ovennævnte Stykke dvælet ved Talemaaden: „En Gang er ingen Gang" og ved Ordsproget: „At love er ærligt, men at holde besværligt". Talemaaden er, som paapeget, falsk, „vildledende", om man vil. Den er forøvrigt dobbeltsidig: det er smukt og kristeligt, om den forurettede siger saaledes, og glemmer! men det er farligt og ukristeligt, om den forurettende tænker saaledes, og gjentager! Ordsproget er lastet fra Formens Side, men vist med Urette. Meningen er tydeligt og nøjagtigt nok udtrykt, nemlig: „at love er ikke noget uærligt", d. v. s. skader hverken ens gode Navn og Rygte eller ens gode Samvittighed (den borgerlige eller den moralske Ære) forudsat at man lover noget godt (hvad Ordsproget alene tænker paa), „men før man lover, bør man betænke, at det er vanskeligt at holde Løfter og at det: at bryde sit Løfte, er noget uærligt", d. v. s. skader Æren udadtil over for Mennesker og indadtil over for Gud.

„En Ven af Husvennen".

Husflid.

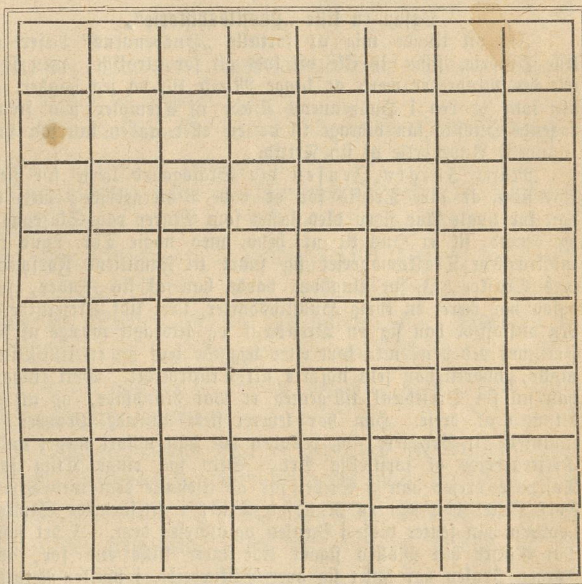
Nyt Skakbræt.

Fra en Ven af god Fritidssyssel, der er særlig kyndig i Glasmaling, har Husvennen modtaget følgende velvillige Anvisning:

„Min kjære Husven! Da den Maade hvorpaa Du S. 120 har lært Dine Læsere at lave Skakbrætter af Glas, ved at slaa Streger med Blæk, ikke er heldig, og den ægte Perlemoderbelægning jo er meget kostbar, saa skal jeg fortælle Dig hvorledes Du med stor Lethed kan lave et Dam- eller Skakbræt, der med ringe Udgift kan faa et overmaade smukt Udseende.

I en lille Salvekrukke, et Pomadeglas eller lign., rører Du med en flad Pind, Kønrøg godt sammen med lys tyk Kopalfernis, saa at det danner en tyk Grød; derved opnaar Du at Farven bliver fuldkommen jævn. Naar det er fuldkommen sammenrørt blander Du den sorte Grød med Kopalfernis indtil den bliver en sirupsagtig Vædske; Du fortynder denne yderligere med ganske lidt Terpentin, saa at Farven bliver en tynd flydende Sirup.

Med en Ridsefjeder hvis Spids er lidt rund sleben, kan Du nu med Lethed efter en Lineal trække de smukkeste nøjagtige Streger paa Glasset, hvorunder Papirstegningen er fastklæbet; det gjælder kun at Farven hvormed Du trækker Stregerne er udrørt til den rigtige Tykkelse, den maa ikke være saa tynd at den flyder draabevis, ej heller tykkere, end at den med Lethed flyder fra Ridsefjederen; lidt Øvelse vil snart gjøre Dig til Mester heri. Du trækker naturligvis først alle Stregerne paa den ene Led, og naar disse efter ½ Timestid ere tørre, trækker Du de øvrige; husk paa at mulige Fejl i Stregerne maa bortskæres med en Knivspids forinden Farven er tørret haard. Det øvrige Arbejdes Udseende afhænger af den Finhed hvormed Du



skiller Dig fra Stregtrækningen, derfor vær omhyggelig dermed.

Nu udfyldes de Rubrikker, som skulle være sorte, med samme sorte Farve, hvormed Du trak Stregerne; for Holdbarhedens Skyld bør Du dog blande lidt stærk Oliefernis deri, og hvis Farven ikke dækker, lidt Kønrøg. Vær forsigtig at Du ikke maler udenfor Stregerne; Du maa helst hertil bruge en lille rødhaaret Spidspensel. Længes Du efter at faa det færdigt kan Du gjerne lægge Glasset ovenpaa en ikke alt for varm Kakkelovn, for at tørres.

Derefter skaffer Du Dig et Ark almindelig Tinfolie eller to, krøller det fast sammen mellem Hænderne piller det forsigtig op igjen, at Du ikke river det itu, krøller det atter en Gang fast sammen, piller det atter op, breder det forsigtig ud, uden dog at berøve den saaledes krøllede Folie sit smukt finkrusede Udseende; naar Du nu lægger lidt ublandet tyk lys Kopalfernis paa alle de sorte Rubrikker, saavel som paa den sorte Kant omkring Glasset, saa kan Du, naar Kopalfernissen er saa tør at den rigelig klæber, befæste det krusede Folie bag paa Glasset. Sammenføjninger ses ikke. Det maa paa ingen Maade stryges glat ud, hvor det ligger over de umalede Ruder paa Glasset. Naar Du nu vender dette vil alle de hvide Ruder vise sig som en prægtig kruset Forsølvning og Du vil forbavses over Dit lille Kunstværk; om at indfatte det, vil Din Ven Snedkeren eller Glarmesteren bedre kunne fortælle Dig, end jeg beskrive det.

Vil Du lave et Skakbræt som i sine hvide Ruder har et smukt perlemoderagtig Udseende da har Du her Maaden at gjøre det paa.

I Steden for almindelig tykt Glas, bruger Du mat Glas; med Malingen bærer Du Dig ad som ovenanført, men glem ikke at Du skal male det paa den matslebne Side. — I Steden for at Du ved det forrige Skakbræt krøllede Folien fint sammen, skal Du blot løselig trykke den saaledes sammen at den faar en bølget Overflade. Helst maa Du hertil bruge mat tyk Tinfolie, som iøvrigt bør ligge ca. 1/4 Tomme fra eller under Glasset: Du kan nok tænke Dig at hertil udfordres en rummelig Indfatning, og at Folien maa befæstes paa Træbunden med nogle Stifter eller lidt Lim. — Til et saadant Skakbræt bør Du forfærdige en Skuffe i Indfatningen hvori Brikkerne kunne have Plads; har Du lidt Forretningsaand kan Du heraf danne Dig et lille Erhverv, hvorved Du kan have en god Fortjeneste."

Da „Husvennen", som bekjendt, har ondt ved at holde noget godt for sig selv, betænker han sig ikke paa strax at lade denne kyndige Vejledning gaa videre, paa Prænt, til Gavn og Glæde for de Læsere der kunne have Lyst til denne smukke Syssel. Husv. har tillige anmodet C. Th. Rom & Co. om at føre Tinfolie (meget tyndt udvalsede Tinplader) i deres Handel for at de, der ønske at prøve ovennævnte Arbejde, kunne faa dette billige Stof tilsendt paa skriftlig Bestilling mod Indsendelse af for 24 Øre Frimærker for Folie til et Skakbræt.

Ogsaa en lille „Husflidshistorie".

Jeg vil tillade mig at fortælle „Husvennens" Læsere en lille Historie, som vist ikke vil lyde alt for utroligt, men som ikke des mindre er værd at lægge Mærke til, da jeg haaber, at den som et Led i Husvennens Kjæde af Exempler paa fremragende Husflid kan bidrage til at en eller anden kan faa Lyst til nyttig Anvendelse af sin Fritid.

Murer Jørgen Jensen ved Skaføgaard lærte for flere Aar siden at lave Træsko for at have Vinterarbejde; men da han for nogle Aar siden blev fæstet som Murer paa Skaføgaard og derved fik et Hus til at bebo, med nogle Tdr. Land til, indskrænkede Træskomageriet sig snart til Familiens Forsyning med Træsko. I sin Ungdom havde han af sin Fader, som ogsaa har været en ivrig Husflidsdyrker, lært lidt Drejerarbejde. Nu anskaffede han sig en Drejebænk og tilbragte mange af sine Fritimer ved den; men kort efter byggede han sig en lille Vindmølle, hvortil han selv udførte alt Træarbejdet. Deri indsatte han nu sin Drejebænk tilligemed et Par Rundsave, og nu gik det med at dreje. Han har leveret flere tusende Propper til Ølankere til Bryggere, og desuden har han udført meget andet Drejerarbejde af forskjellig Art. Selv saa ringe Ting som Tøjrpæle drejer han i Stedet for at tildanne dem med Øxen. Først skærer han paa en Rundsav Træet i kileformede Stykker, hvorpaa han sætter disse i Bænken og afdrejer dem. I det sidste Par Vintre har Møllen staaet lidt mere stille end før, idet Jørgen Jensen har kastet sig over Blikarbejde, i hvilken Retning han allerede nu har opnaaet god Øvelse, saa at han laver meget gode Bliksager. Endog af Tagrender har han lavet og opsat en Del og skilt sig godt derfra. I den senere Tid har han fundet paa at lave smaa Løftepumper af Zinkplader. Disse Pumper kunne kun bruges i Brønde paa 6 à 7 Alens Dybde, da de mangle det saakaldte Hjærte, og Stempelstangen derfor skal kunne naa ned i Vandet. Udvendig paa den Del af Røret, hvor Stemplet gaar, fastlodder han et Stykke Hegnstraad i en Spiral for at styrke det af tynde Plader sammensatte Pumperør.

B.

Bognyt.

Børnevennen, udgiven af Kantor J. Holst i Bemmetofte, har med Aarets Udgang sluttet et Bind. Vi kunne atter istemme den gode Dom, vi i Fjor gave dette lille smukt udstyrede Børneblad, der atter i det sluttede Bind har haft tiltalende Bidrag af sine sædvanlige dygtige Medarbejdere, H. P. Sønderkøge, Thyregod, C. Henningsen, Z. Nielsen o. fl. Børnevennen udkommer med et Numer hver 14 Dag og er Landets billigste Børneblad, da det kun koster 35 Øre Fjerdingaaret.

Illustreret Børneblad er Navnet paa et lille Blad som udkommer paa Aug. Bangs Forlag i Kjøbenhavn. De foreliggende fire Aargange ere meget smukt udstyrede, og indeholde, foruden mange vakre Eventyr og Fortællinger for Børn, en Mængde særdeles smukt udførte Træsnit, hvoraf ikke faa tegnede af danske Kunstnere. Som en Prøve paa de største Træsnit, har Husvennen i Dag optaget omstaaende to, Ballonen og den uheldige Rytter, den sidste med tilhørende Text. Vi kunne anbefale dette smukke Børneblad, der udkommer hveranden Søndag med et 16 spaltet Numer, til en Pris af 75 Øre Kvartalet.

Smaating.

Gaade. En Gjerning mit Navn betegner,
Det kan man nu nok forstaa.
For Husmødre den sig egner
Naar Værret af Busken maa;
Men vender du mig omkring,
Da er jeg en vigtig Ting;
Da flammer jeg klart og straaler,
Saa Øjnene knapt det taaler.

Kjældermænd: Hvad kan man sige om en Mand med en kort Trøje paa? — Han er skødesløs.

Rettelse. Udgiveren er blevet gjort opmærksom paa, at det Side 40 under Smaating meddelte „vittige Svar" af Grundtvig savner historisk Grund. I Forfatterlisten til Konventssalmebogen nævnes Grundtvig nemlig som Forfatter (hverken Oversætter eller Omarbejder) til fire Salmer i nævnte Tillæg, nemlig: Nr. 617 („Guds Ord det er vort Arvegods"), Nr. 602 („Søndag Morgen fra de døde"), Nr. 606 („Kommer hid kun med de smaa") og Nr. 612 („Her mødes alle Veje"). Historien er forøvrigt gammel. Den blev for adskillige Aar siden, paa et Præstemøde i Sønderjylland, meddelt som en Pudsighed der var blevet fortalt i en grundtvigsk Kreds og hvis Urimelighed strax blev paavist.

Brevvexling.

C. O. i J. Smaa Sæt af Typer til Bogbinderbrug faar De hos C. Th. Rom & Co., Axelhus Kjøbenhavn, for 2 Kr. (et stort Bogstav af hver Slags og fra et til fire af hver af de smaa Bogstaver, 2 af hvert Tal, samt alle Tegn osv.) til 6 Kroner for større Sæt. De tilraades at tage flere Slags (danske og latinske) Typer i smaa Sæt.

G. S. Passer ikke for Husvennen.

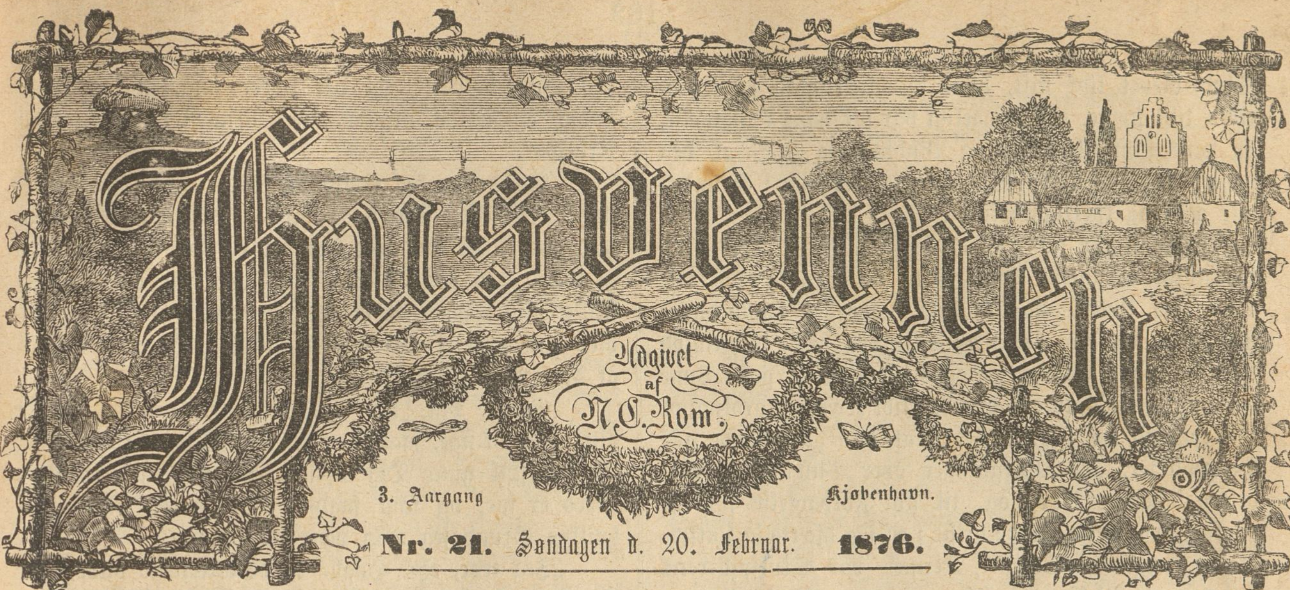
J. R. Naar De opgiver Navn og Bopæl for Udg. skal de ønskede Hefter blive sendt Dem.

L. J. takkes, men der foreligger saa meget Stof til Bladet i denne Retning at Deres Rim ikke kan antages.

J. J. Deres venlige Indsigelse imod at lære Læserne Skakspillet er næppe vel overvejet. Tror De ikke at en Vejledning i dette ædle, tankevækkende, ældgamle Spil, som hverken tillader Vindesyge eller Trætte, mange Steder vil bidrage til at fortrænge det fedtede Kortspil med sin Vindebegjærlighed og Kneb, Eder og Smudsigheder? Udg. har alt modtaget mange Vidnesbyrd om at dette har været Tilfældet og tror at nævnte Vejledning har gjort en god Gjerning. Munter og sømmelig Tidskort i Hviletiden er en god Ting naar det ikke overdrives. De skulde undres over hvor meget ondt det holder ude af Hjærtedøren — og her er Skakspillet maaske den aller uskyldigste Tidskort.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 21. Søndagen d. 20. Februar. 1876.

Tegnebogen.

Fortælling af Beatus Dodt.



Hvor paa den sydlige Side af den store Jul-Sø et Næs strækker sig langt ud i de blaa Vande, ligger den lille Landsby Sejs. Ja ganske saaledes kaldes Byen nu rigtignok ikke; men saa megen Lighed har dog dette Navn med det rette, at et nogenlunde fikigt Hoved der paa Egnen ikke vil have alt for store Vanskeligheder med at udfinde, hvad der menes. Man ved jo nok, at det ikke altid er ganske raadeligt at nævne Tingen ved sit rette Navn, især naar der er en lille Hage ved, og var dette nu end ikke Tilfældet med Byen selv, saa var det det saa meget mere med en af dens Beboere.

De høje, skovklædte Banker, hvormed Landtungen eller Næsset er omgivet paa alle Sider ud imod Søen, giver den brede Dal, hvori Landsbyen ligger, Læ mod alle Vinde, og Aaen, som, kommende fra det indre af Landet, strømmer der igjennem paa sin Vej ud til Søen, meddeler den Frodighed og Grøde. Foraaret holder her sit Indtog før paa noget andet Sted, og medens paa de omliggende, vidtstrakte Heder alt endnu hviler i den tunge Vintersøvn, stivnet af den isnende Storm fra Vest, spirer og blomstrer det i den lune Dal, hvor Solens Straaler virke med dobbelt Kraft. Men naar saa Foraaret er rigtig i Gang, naar Luften er opfyldt af dets milde duftende Aande, og Jorden gjennemtrængt af dets alt opvækkende Glød, naar Skovene gjenlyde af sine Beboeres Sang og Jubel, og Ørnen svæver højt derover i den rene, solklare Luft, som en hvid, glinsende Prik, naar Eng og Mark har klædt sig i sin fløjlsbløde, spraglede Dragt, og Aaen glinsende og flimrende bugter sig derigjennem, da skal man ikke let finde et skjønnere Sted, ikke let finde en Plet, der, som dette, med uimodstaaelig Magt fængsler Øje, Sind og Hjærte.

Ved et Tilfælde havde Skuespiller Høgh, der for mange Aar siden var ansat ved det kongelige Theater i Kjøbenhavn, paa sine Sommerudflugter til Jylland, fundet denne Plet, og da den i et og alt svarede til hans Forestilling om et landligt Tilflugtssted, saa havde han derefter stadig, naar med Sommerens Komme Theatret lukkedes for ikke at aabnes i et Tidsrum af tre Maaneder, søgt derover, for med Naturen for Øje og Hjærtet opfyldt af Glæde derover, at styrke sit Sind og samle ny Kræfter.

Som en endnu ung og livsglad Mand, hvis hele Id og Stræben kun var henvendt paa det Kald, der var skjænket ham af Naturen, levede han kun for dette. Alt andet fængslede ham kun lidt og mindst af alt Penge. Havde han mange, saa levede han højt, og havde han ingen, saa sugede han paa Labben som Bjørnen; men lige glad og tilfreds var han.

„Intet har stiftet saa megen Ulykke og Jammer i denne ellers saa skjønne Verden“, sagde han, „som de skammelige Penge, og derfor bør man se at skille sig ved dem saa snart som muligt; men intet er paa den anden Side saa nødvendigt, som disse, naar man vil lade Glæden leve og fugte Ganen lidt efter den megen Sang og Tale, og derfor maa man snarest mulig se at faa fat paa dem igjen“. Og med Hensyn til dette sidste, saa faldt det ham ikke vanskeligt; thi hvor han viste sig og lod sig høre, der strømmede Folk til, og Adgangskortene solgtes, som var det varmt Hvedebrød.

Fra det første af, at han var kommen til Landsbyen, var han kommen til at bo hos Gaardmand Knud Rask, der ejede den største Gaard i Byen. Denne var en stræbsom og paaholdende Mand, der ved sin utrættelige Flid og sin Dygtighed til Handel og Vandel selv havde bygget den Velstand op, hvormed han nu kunde glæde sig. Maaske som en Følge deraf var hans

Sind blevet lidt stift, hans Egenkjærlighed og Selvtillid lidt større, end hyggeligt var for hans Omgivelse, og hans Lyst til Penge og Vinding saa stor, at den næsten tog Luven fra hans Hjærte, der dog i Grunden var godt og kjærlighedsfuldt.

Man skulde nu tro, at disse to i saa høj Grad forskjellige Mennesker, med deres fuldstændig modsatte Syn paa Livet, maatte virke indbyrdes frastødende; men dette var saa langt fra Tilfældet, at de tværtimod vare de bedste Venner. Høghs uopslidelige gode Lune og muntre Indfald rev ofte den lidt tvære og ordknappe Gaardmand med sig, saaledes at han glemmende alle Pengeplaner, alle Udregninger over Vinding og Tab deltog i dennes Spøg og, til stor Forbavselse for sin daglige Omgivelse, kunde briste i en saa hjærtelig Latter, at det rungede i Stuen. Dernæst var Skuespillerens hele Liv og Virksomhed ham en saadan Gaade, noget i sin Letsindighed saa uforklarligt, at hon ikke kunde blive træt af at iagttage, spørge og fritte for derved at komme til en efter hans Mening dog nogenlunde rimelig Slutning.

Paa den anden Side saa Høgh af sit ganske Hjærte op til Gaardmandens ihærdige Flid, hans Klogskab og skarpe Syn for alt, hvad der kunde bringe ham Fordel, Egenskaber, som han selv saa fuldstændig fattedes, men med Hensyn til hvilke han dog havde Følelsen af, at det ikke vilde baade ham ilde, om han var Ejer af lidt af Knud Rasks Overflødighed. Sad nu saaledes ofte Knud Rask med Hænderne foldede over sin trinde Mave og den største Forbavselse udtrykt i Blik og Miner og lyttede til Høghs Meddelelser om sin muntre Færd og sine gale Streger, idet han ofte med et dybt Suk tænkte paa de mange kjære Penge, der letsindig vare bortødslede, saa kunde Høgh paa den anden Side med lige saa stor Forundring over det for ham aldeles fremmede, lytte til Knuds Fortællinger om sine Handler og Omsætninger eller være Vidne til den Udholdenhed, den List og overordentlige Tungefærdighed, som denne udviklede, naar han handlede med en anden, det være sig om en Ko eller en Tobakspibe, blot for at tjene et Par Skilling.

Var nu Forholdet her, som Høgh sagde, smukt og mønsterværdigt, idet de gjensidig tjente hinanden til Opbyggelse, Forundring og Forlystelse, saa kunde paa den anden Side det, der fandt Sted mellem denne og Sønnen, Rasmus Knudsen, næsten kaldes hjærteligt. Denne, der var en smuk, opvakt og livsglad Knøs paa nogle og tyve Aar, var Skuespillerens afgjorte Yndling, og i Almindelighed færdedes de sammen, hver Gang Lejlighed dertil gaves.

„Nu Rasmus", sagde Høgh, da han en tidlig Morgen med Stokken i den ene Haand og den store Merskumspibe i den anden, traadte ud i Gaarden, hvor denne var i Færd med at kløve Brænde, „det glæder mig at se Dig staa her frejdig og med trøstigt Mod ved Huggeblokken; thi det lærer mig, at Du endnu stadig er af de Tanker, at Mennesket er skabt til Arbejde".

„Ja, det er jeg rigtignok, Hr. Høgh", svarede det unge Menneske, idet han svingede Øxen med en vedhængende Trækløds over Hovedet og lod den falde med al Magt ned paa Blokken, „og var jeg det ikke, saa skulde min Fader nok bringe mig paa den. Ja", vedblev han med et lille svedent Smil, „De er vel ogsaa af de samme Tanker".

„Ganske vist, min hæderlige Rasmus", svarede hin, „det vil sige, saalænge det maa blive ved Tankerne; thi jeg skal gjøre Dig opmærksom paa, at Arbejdets Sved er sur, og som saadan ikke god for Maven, af hvilken Grund jeg maa være varsom".

„Jeg tror, Hr. Høgh, at de allerfleste vilde være lige saa varsomme og ængstelige med Hensyn til deres Mave, dersom det ikke var Føde og Klæder om at gjøre".

„Maaske, Rasmus, og med Forbavselse lytter jeg til, at Du i Din Visdom har udfundet Menneskehedens svage Side. Paa den anden Side er det et stort Spørgsmaal, som de vise endnu ikke har faaet afgjort, nemlig om vi ogsaa virkelig alle ere skabte ens, eller om det ikke er tænkeligt, at nogle ere skabte til at arbejde og andre til at se derpaa. Ser Du, naar man gjærne vil undskylde sine Mangler og Brøst, saa maa man være snild og finde paa en Lære, der kan udsmykke dem".

„Saaledes tænkte vel ogsaa en vis Mand, Hr. Høgh", svarede hin, „da han gjorde Dovenskaben til sin Hovedpude; men Enden blev da ogsaa, at han kun blev til en stakkels Djævel".

„Du har Ret, Rasmus, det ene blev en Følge af det andet. Dumt var det imidlertid ogsaa af ham at vælge Dovenskaben netop til sin Hovedpude. Han skulde tværtimod have taget den under Armen, og vandret om med den i Skov og Mark og langs Jul-Søens Bredder, som jeg gjør; thi da vilde han være bleven til en glad i Steden for en stakkels Djævel. Og saa meget tør jeg paastaa, at lignede hin ildesete Hovedpude i ringeste Maade en af dem, hvormed min Seng i denne varme Tid er udstyret, saa var han maaske, til Lykke for Menneskeheden, bleven kvalt. Men for at komme tilbage til Arbejdet, saa skjønner jeg, at det især for Dig er nyttigt; thi ved at hugge Pindebrænde frelses Du maaske for at falde i Giftetanker, hvilket særligt for Dig er farligt, eftersom Du har en Fader, der ser lidt skjævt, ja Du ved nok hvortil. Lyd mit Raad, Rasmus: elsk ingen især, men alt og alle!"

„Det vilde nok blive for mange for vort Hartkorn, Hr. Høgh, og naar, som De mener, min Fader allerede ser skjævt til, at jeg holder af En, hvorledes skulde han da komme til at se ud, naar jeg gav mig af med hele Flokken?"

„Maaske ikke saa forfærdelig, Rasmus, som Tilfældet ganske sikkert vilde være, naar han kom under Vejr med, at Du udelukkende holdt Dig til En, og denne saa fejlede den Troldmand, der kan forhexe os alle, jeg mener Penge".

„Men naar nu Ulykken allerede er sket, Hr. Høgh, hvad saa?" spurgte Rasmus, idet han lod Øren hvile og saa hel tankefuld ud.

„Saa maa Du og Karen lave Eder til den Storm og Modgang, hvormed jo, som det lader til, enhver Kjærlighedshistorie skal indledes. Ønsker Du det imidlertid, da skal jeg gjærne, eftersom Du er min Ven, synge om Din og hendes store Vaande og Møje i en højst sørgelig Vise, det er dog altid en Trøst".

„Jeg takker skyldigst, Hr. Høgh", svarede hin med et lille Smil, „det kunde være pænt nok, men jeg saa dog hellere, at De stod os bi med et godt Raad".

„Derpaa skal det ikke skorte, Rasmus", raabte hin, „Du og Karen kunde jo gaa til Theatret og blive Skuespillere; thi næsten ethvert Skuespil ender med, at de Elskende faa hinanden, og det er jo det, I ville".

„Ja, De skal ellers have Tak, Hr. Høgh, men det er kun Indbildning og Øjenforblændelse, og jeg er ræd for, at det ogsaa vilde blive saaledes med det, vi skulle spise og drikke samt i øvrigt leve af".

„Og Du vil foruden Kjærlighed og Maaneskin nok have noget kraftigt at bide paa", svarede hin. „Ja, der er noget i det, og ærlig talt, gaar det os andre ikke bedre. Naa", vedblev han, „jeg gaar nu med samt min Pibe ud i Skoven og omkring ved Søen, maaske finder jeg der en god Tanke, hvormed jeg kan frelse Dig og Din Hjærtenskjær. Men hør", fortsatte han, der allerede var begyndt at gaa videre, idet han vendte sig om, „bliver der saa noget af Din Faders Rejse til Aarhus?"

„Nej ikke denne Sinde, Hr. Høgh, jeg talte til ham om, at De gjærne vilde have Bud derind; men Vejen er lang og Tiden er trang, og saa mente han, at det kunde nok vente lidt dermed".

„Ak, Rasmus", udbrød hin med en saa pudsig Sorg, at det unge Menneske brast i Latter. „Han tænker ikke paa, hvilke Sorger og Selvkvaler han derved udsætter mig for. Af min Tobak er der kun en ensom og forladt Kardus tilbage, mine Cigarer ere talte, som Haarene paa mit Hoved og af Vin har jeg kun en eneste Flaske tilbage, og den græder ligesom Tordenskjolds Matros". Ved disse Ord fjærnede han sig med de lange, afmaalte Trin, der bruges paa Theatrene af Helte og Ulykkelige, medens Rasmus leende saa efter ham.

Langsomt fortsatte han sin Vandring ned ad Landsbyens Gade. Til hver, han mødte, havde han et venligt Ord; med de ældre talte han om Udsigterne til Høsten, om det gaadefulde i, at Sidses Ko endnu ikke havde kælvet, og det forbavsende ved, at det Stykke Sæbe, som fandtes i Degnens Kjærne, kunde volde, at de ikke kunde faa Smør; med Børnene spøgte han og viste dem til Rette med deres Leg; til de unge Piger, han mødte, havde han en munter Skjæmt, som de rødmende svarede paa med en hjærtelig Latter, og til den gamle Røgter, der stod ved Vangeledet, havde han en Ende Skraatobak, saa lang, tyk og fed, at Mandens Tænder løb i Vand alene ved Synet af den.

Af og til standsede han, snart for at lade sit Øje hvile paa en Aakande, hvis hvide Blomst vuggede sig paa Vandet, medens en stor Humlebi sad i dens Bæger og gyngede paa de smaa Bølger, idet den mættede sig med Honning; snart for med Blikket at følge de i Solen glimtende Guldsmede, der lynsnare fore hen over Vandet eller spillende med deres fine Vinger stode stille i Luften, som grundede de over, hvad de nu skulde finde paa. Saa var der en And, med en Flok gule, runde Ællinger, der, som Digteren siger, saa ud som Æggeblommer, der nylig har faaet Ben, der tiltrak sig hans Opmærksomhed, og til sidst henfaldt han i Beskuelsen af sin Vært, Knud Rask, der med et Par Stude langsomt pløjede Fure op og Fure ned, og idet han hilsende vinkede med Haanden ad ham, udbrød han:

„Hil være Dig, Du Bonde god,
med Dine Stude tvære,
Du skjændig mig i Stikken lod,
det gjør Dig liden Ære".

„Ja, De mener vel med Rejsen til Aarhus?" spurgte han leende. „Men Ulykken er da ikke saa stor, al den Stund De hverken lider Sult eller Tørst hos os".

„Stakkels Knud Rask", udbrød Høgh, idet han medlidende rystede paa Hovedet, „saa De kjender ikke den store Sandhed, at hvad enten det Ønske, et Menneske nærer, er rimeligt eller urimeligt, saa lider han lige stor Vaande og Nød, naar han ikke kan faa det opfyldt".

„Det vil sige det samme som", svarede Knud, „at naar et Barn faar, hvad det vil, saa græder det ikke; men jeg skal sige os, at lidt Modgang ofte kan have heldbringende Følger baade for de store og de smaa".

„Det sander jeg, velvise Knud, naar det kun bare ikke gaar ud over mine Cigarer og min Tobak, thi da bliver Byrden større, end jeg kan bære den. I øvrigt", vedblev han rystende paa Hovedet, „har jeg nu faaet andet at tænke paa. I de Blade, jeg fik i Gaar Aftes, staar, at der vil blive Krig mellem Rusland og Østerrige, saa nu ville da atter Ulykkerne bryde løs over Evropa".

Knud Rask, som aldrig læste Bladene, hvilke paa den Tid kun vare lidet udbredte paa Landet, kløede sig eftertænksom i Nakken.

„Herre Gud", udbrød han, „det er da først nys, at Napoleon er kommen til Ro, skal vi nu til 'et igjen".

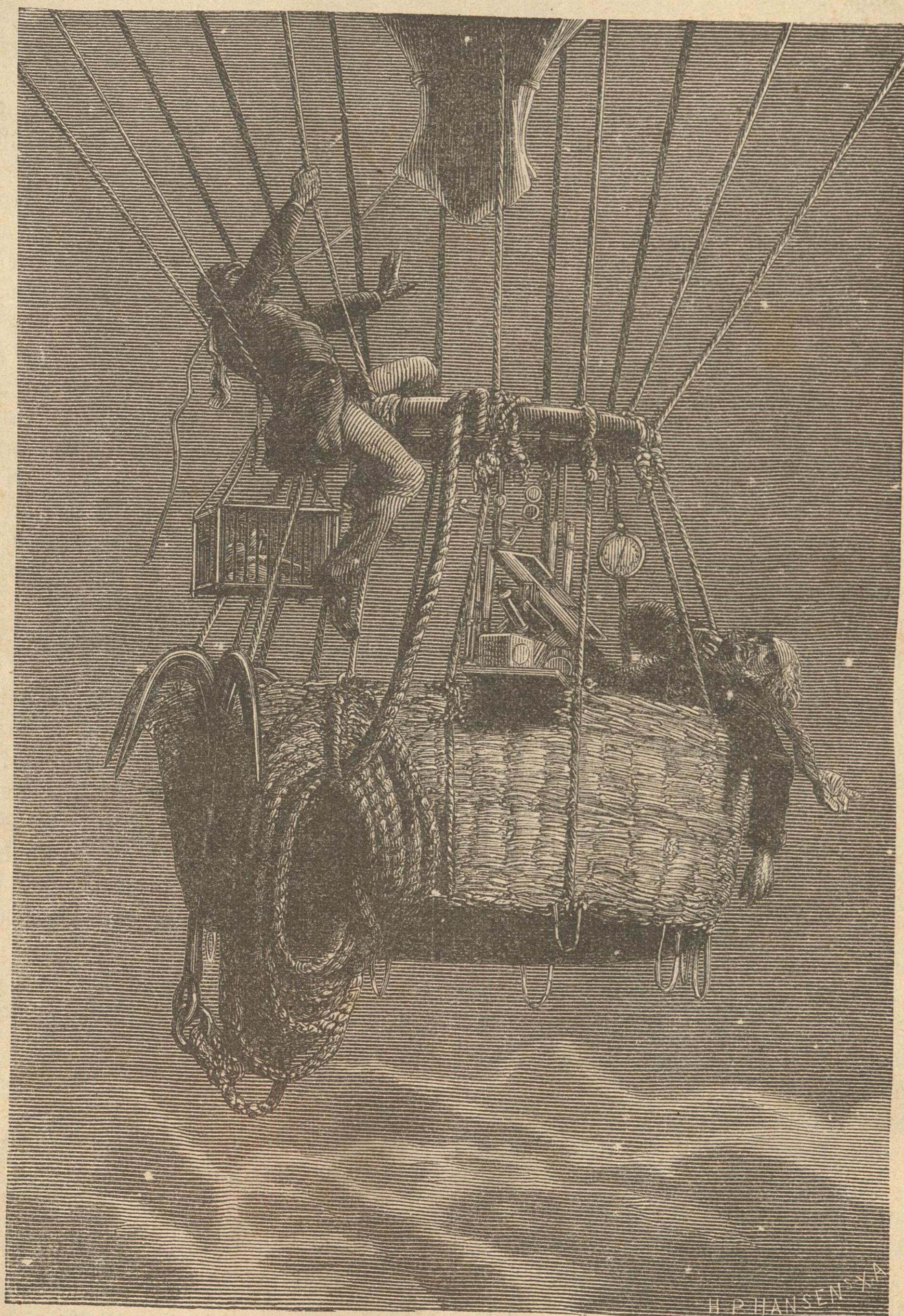
„Det ser alvorlig ud efter det, Knud, og som et Tegn paa Sandheden deraf, stod der ogsaa at læse, at en tyk Hestehandler vil komme som i Morgen til Randers for at opkjøbe alle de Heste, han kan faa, og de skal være stegen som Pokker i Prisen".

Knud saa et Øjeblik tankefuld ned for sig, hvorpaa han langsomt vendte sine Øjne hen til Engen, hvor tvende unge, smukke Heste græssede.

„Det kan være troligt nok" svarede han derpaa i en henkastende Tone, hvorpaahan igjen gav sig til at pløje.

Knuds Blik var ikke undgaaet Høgh, og idet han nu fjærnede sig, udbrød han smilende for sig selv: Men det er troligere, at jeg nu kan faa hentet fra Randers, hvad jeg trænger til.

(Fortsættes.)



1¼ Mil til Vejrs.

Videnskabelige Luftrejser.

Man maa ikke tro, at Luftfarerne altid have vovet deres Liv alene for at vise dumdristigt Mod, eller for at tjene Penge. Mange udmærkede Lærde have ombyttet deres sikre Studereværelse eller Laboratorium med den skrøbelige Kurvebaad under en Luftballon, for i store Højders Luftlag at gjøre videnskabelige Jagttagelser over Beskaffenheden af det Element hvori vi aande. Den første videnskabelige Luftfart foretoges af de to berømte franske Lærde Biot og Gay-Lussac der i Paris den 20de August stege op i en Silkeballon fyldt med Brint. De kom da 12,000 Fod op i Luften. En Maaned efter naaede Gay-Lussac paa en ny Luftrejse en Højde af 21,000 Fod, den største Højde hvori endnu noget Menneske havde fjærnet sig fra Jorden. En isnende Kulde og et gispende Aandedræt gjorde ikke Opholdet saa højt oppe behageligt; han steg snart ned igjen og naaede lykkeligt Jorden med nyttige videnskabelige Jagttagelser.

I omtrent et halvt Hundredaar blev der ikke foretaget Luftrejser i videnskabeligt Øjemed. Først i Aaret 1861 aabnede Forstanderen for det meteorologiske Observatorium (videnskabelige Jagttagelsesanstalt for alt hvad der vedrører Luftens Tilstand og Vejrliget)

i den engelske Søstad Greenwich, James Glaisher, en Række mærkelige Luftfarter, som flere Gange naaede større Højder over Jorden end nogen tidligere havde naaet. Han udførte tredive saadanne Farter, hvorved han naaede stor Sikkerhed baade i Opstigningen og Jagttagelserne, samtidig med at han efter Haanden blev vant til at taale den tynde og isnende Luft, der altid findes i store Højder over Jorden. Paa sine Luftfarter var han flere Gange omtrent 22,000 Fod oppe i Luften, men mest omtale fik dog en Opstigning som han den 5te September 1862 foretog sammen med Luftskipperen Coxwell, hvor de steg til den største Højde noget Menneske har hævet sig fra Jorden, men ogsaa nær havde maattet bøde for deres Uforfærdethed med Livet. De vare komne over 30,000 Fod op i Luften. Med et følte Glaisher sig som lammed; sin Rejsefælle kunde han kun skimte og søgte forgæves at raabe til ham, men kunde ikke røre Tungen. Det sortnede for hans Ojne og syntes at han skulde kvæles. Det var som om Døden var over ham, skønt han var ved fuld Samling; men en Minut senere daanede han fuldstændig. I dette skrækkelige Ojeblik vilde Coxwell søge at sænke Ballonen, som stadig steg højere. Han klattrer op paa Ringen, hvori Gondolkurven hænger, for at faa fat i den Snor der lukker for Sikkerhedsaabningen, man ser med Rædsel at Hænderne blive sorteblaa, som paa en kvalt, mærker at Kræfterne forlade ham og er ude af Stand til at røre Armene. Det er dette frygtelige Ojeblik, 5 Fjerdingvej oppe i Luften, vi se aftegnede paa hosstaaende Billede. Til al Lykke har Evnen til at bevæge sig endnu ikke forladt hans Hoved og andre Lemmer; med den yderste Kraftanstrængelse fatter han Ventilsnoren mellem Tænderne, trækker voldsomt i den saa at Sikkerhedsaabningen gaar op. Gassen strømmer derved noget ud og Ballonen synker rask ned i de lavere Luftlag, hvor de dristige rejsende snart komme til sig selv igjen.

Hosstaaende Tegning, der viser Stillingen, da den største Højde, 30,000 Fod, var naaet, giver tillige en tydelig Forestilling om den store Kurv hvori de rejsende og deres Fornødenheder bæres. Den er flettet af Vidier, for at være let og stærk, og hænger ved Tov i en Krans, som atter bæres af Tov der ere fastgjorte forneden ved det Tovnæt der omgiver den store Ballons Overdel. Til Venstre se vi et Bur med Duer, som i forskjellig Højde slippes ud, for at man kan se hvordan disse flyvende Skabninger te sig i de uvante Højder. Til Højre se vi Lufttrykmaalere, der vise hvor stor Højde Ballonen til enhver Tid er i, samt en Mængde andre Instrumenter og Apparater der tjene til at bestemme Luftens Varmegrad, Fugtighed, magnetiske og elektriske Tilstand osv. Foran paa venstre Side se vi en tyk Tovrulle og et kraftigt Staalanker, som er bestemt til at standse Ballonen naar den atter er tæt ved Jorden. Ankeret kastes da ud og slæber henad Jordens Overflade indtil det faar fat i en Sten, et Træ eller lign. saa at Kurven kan naa Jorden og de rejsende stige ud. Dette er ikke det mindst farlige Punkt for Luftskipperne, især naar det blæser, og vi skulle i et af de næste Numre se et Billede fra en saadan uheldig Nedstigning.

Om Maalingen af Havets Dybde.

Ved E. T.

Havet har som bekjendt ikke overalt samme Dybde, men denne vexler fra nogle faa Fod til flere tusende Favne. Grunden til den forskjellige Dybde er Havbundens Lighed med det faste Lands Overflade, af hvilken den ogsaa kun er en Fortsættelse under Vandet. Ligesom det faste Land har en bølgeformet Overflade, hvor Dale, Højdestrøg og Bjærge afvexle med hinanden, saaledes er det samme ogsaa Tilfældet med Havbunden. Ogsaa Havet har sine Bjærge, Højsletter og Dale, og det kan derfor ikke overalt have samme Dybde.

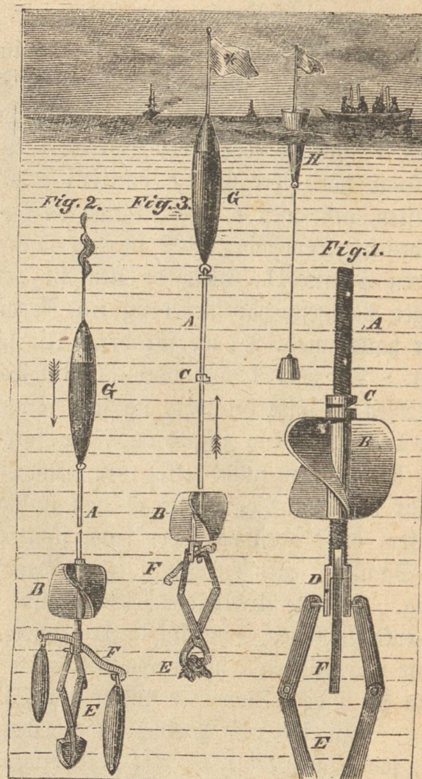
Da Kjendskab til Havets Dybde i mange Tilfælde er af Vigtighed for Sømanden, begyndte man allerede langt tilbage i Tiden at sysselsætte sig med Undersøgelser i denne Retning. Paa de Steder, hvor Havet kun har en ringe Dybde, var det let nok at maale denne, da man her kunde bruge det almindelige Lod, et lille tungt Legeme, fastgjort ved Enden af en lang og stærk Snor, men Maalingen af de store Dybder frembød derimod Vanskeligheder, som ikke vare lette at faa Bugt med. Det var rigtignok lykkedes at maale meget store Dybder ved Hjælp af en Kanonkugle, der blev fastgjort til Enden af et langt Reb, og med de Erfaringer, som man kom til paa denne Maade, slog man sig til Ro, indtil man ved nøjere at lære Forholdene i Havet at kjende opdagede, at de gjorte Maalinger langtfra kunde være paalidelige. Hvis Maalingen nemlig skal være aldeles nøjagtig, maa Lodsnoren stadig indtage en lodret Stilling. Da man opdagede, at der mange Steder i Havet findes undersøiske Strømninger, indsaa man let, at man ikke kunde bruge den almindelige og simple Lodsnor ved en paalidelig Maaling af de store Dybder. En saadan undersøisk Strømning vil nemlig altid bringe Lodsnoren ud af den lodrette Stilling, og kan føre den mange Favne bort til en af Siderne, uden at man er i Stand til at mærke det. Af denne Grund maatte man derfor forkaste de tidligere gjorte Maalinger som unøjagtige. Man gav dog ikke tabt for de Vanskeligheder, som viste sig i denne Retning; den menneskelige Opfindsomhed blev sat i Arbejde, og her som ved saa mange andre Lejligheder løste den sin Opgave paa en tilfredsstillende Maade. Der blev efterhaanden opfundet forskjellige meget sindrige Redskaber, ved Hjælp af hvilke man nu med den største

Nøjagtighed er i Stand til at maale Havets store Dybder. Det er især Amerikanerne, som i den senere Tid oftest have foretaget Undersøgelser af Havets Dybde, idet ikke alene deres Krigsskibe have Ordre til altid at foretage Maalinger eller „Pejlinger" af Dybden, naar Omstændighederne tillade det, men de have ogsaa udrustet særegne Skibe alene med dette Maal for Øje. Det skyldes derfor navnlig dem, at man nu har et Dybdekort over Atlanterhavet, som med stor Nøjagtighed i Hovedtrækkene fremstiller Bjærge og Dale, Højdestrækninger og Afgrunde i dette Hav. Undersøgelserne her have vist, at der paa Bunden af dette Hav gaar en Bjærgkjæde fra Grønland og Island lige ned omtrent til Amazonfloden i Sydamerika. Øst for denne Bjærgkjæde findes en uhyre stor, mere end en halv Mil dyb Dal, der strækker sig lige over til den vestlige Kyst af Evropa og Afrika. Vest for Bjærgkjæden strækker en stor, bølgeformig Slette, hvis Dybde i Gjennemsnit omtrent er en halv Mil under Havfladen, sig over til Amerikas østlige Kyst.

Af alle de forskjellige Redskaber, som man nu bruger til at maale Havdybden med, ville vi her omtale og fremstille et af de sindrigste for Læserne, der ikke alene er overordentlig simpelt og billigt, men ogsaa særdeles paalideligt. Det har ingen indviklet Mekanisme, ingen kunstig Sammenstilling af Hjul, ja ikke en Gang en Snor. De vigtigste Dele af det ere et Stykke Metaltraad, som i hele sin Længde er skaaret skruedannet, og en Vinde, der drejes som en Møtrik om denne. Skruegangen paa Traaden er skaaret saaledes, at Redskabet sænkes en Favn i Vandet, naar Vinden gjør en Omdrejning; jo dybere altsaa Redskabet synker, desto højere drejer Vinden sig ned ad Traadens Skruegang. Naar Bunden er naat, bliver Vinden ved Redskabets Opstigning atter dreven ned ad Skruen; oven over Vinden findes en Kabelring paa Skruen, som mærker den største naaede Dybde. Naar Redskabet atter er kommet op til Vandets Overflade, lægger man Mærke til Kabelringens Stilling og behøver da kun at tælle de Omdrejninger, som Vinden har gjort paa Skruegangen for at se, hvor mange Favne den maalte Dybde er. Er Tallet af de gjorte Omdrejninger paa Skruegangen f. Ex. 250, ved man strax, at Dybden maa være 250 Favne.

I Sammenligning med alle de andre meget sammensatte og indviklede Redskaber, som man har opfundet til at maale Dybden med, udmærker det her nævnte sig baade ved sin Simpelhed, Billighed og Nøjagtighed. Det er saa simpelt, at det let kan gjøres om Bord paa ethvert Dampskib ved Hjælp af det Værktøj, som altid findes i dettes Maskinværksted; man behøver i det højeste kun et Stykke særeget Værktøj til at skære Skruegangen paa Traaden med.

For at Læserne bedre skulle kunne forstaa Brugen af dette ligefremme Redskab, bede vi dem kaste et Blik paa hosstaaende Billede, der fremstiller det i alle dets Enkeltheder. A er den skruedannede Metaltraad, B



Vinden og C Kabelringen, der staar i en saadan Forbindelse med Vinden, at den drejer sig opad med denne. Ved D er skruet en Gaffel paa den nederste Ende af Metaltraaden, som ved Hjælp af en gjennemstukken Bolt holder et lille Anker E fast; denne Bolt tjener tillige som Tap for en Vægtstang F (Figur 2 og 3) med ulige lange Arme, der i en ret Vinkel er rettet mod Ankerets Flade. Den øverste Ende af Metaltraaden eller Maaletraaden griber ind i et Øje ved Grunden af Løftebøjen G. H er Mærkebøjen, der er forsynet med Anker og Flag.

Figur 2 viser Redskabet i en nedadgaaende Stilling, altsaa den Maade, hvorpaa det bruges. Det maa mærkes, at Vægtstangen F's Arme med Forsæt ere gjorte ulige lange og ombøjede ved Enden, den ene opad, den anden nedad. Paa Enden af Vægtstangens Arme er ophængt Vægte, der staa i et saadant Forhold til hinanden, at den længste Arm hænger lige saa langt ned som Ankerets nederste Ende. Ankeret er indtil videre lukket, hvilket ogsaa er naturligt efter dets Form. Vinden og Kabelringen blive drejede ned til Maaletraadens nederste Ende. Naar Redskabet er ordnet saaledes, kan det begynde sin Virksomhed, efter at først Mærkebøjen er sat ud, og man iagttager nu Tiden fra Redskabets Nedstigning til dets Gjenkomst til Overfladen af Havet. Ved Redskabets Nedstigning drejer Vinden

sig opad paa Metaltraaden og fører Kabelringen med sig, Vægten, som overvinder Løftebøjens Bærekraft, trækker Redskabet nedad, indtil Bunden er naat. Nu støder den større Vægt mod Bunden og bliver herved løftet af sin Krog, hvorved Vægtstangens anden Arm faar Overvægten og drager Ankeret saa langt ned, at det støder mod Bunden, aabner sig ved dette Stød og griber strax en Prøve af Havbundens Bestanddele mellem sine Tænder. Idet nu ogsaa den mindre Vægt bliver stødt af, faar Løftebøjens Bærekraft Overvægten og drager hurtigt Redskabet atter op til Havets Overflade, og ved det Flag, som den bærer for oven, kan det let opdages (Figur 3). Naar Redskabet atter tages op af Havet, optegner man Kapelringens Stilling. Da Maaletraaden paa en Tommes Længde har 38 Vindinger, behøver man kun at maale Afstanden i Tommer mellem Kabelringen og Gaffelen D og herfra at trække Binden C's Længde samt at multiplicere dette Maal med 38 for at faa den maalte Dybde at vide i Favne. Er Afstanden mellem Kabelringen og Gaffelen f. Ex. 25 Tommer og Vindens Længde 5 Tommer, multiplicerer man 25 ÷ 5 = 20 med 38, og den maalte Dybde er altsaa 700 Favne.

Dette virkelig aandrigt udtænkte Redskab er en Opfindelse af Kaptajn Trumann Hotchkiß fra Stratfort i Nordamerika, en Mand, som er i Besiddelse af en stor Erfaring i alt, som vedrører Søvæsenet. Redskabet kan gjøres i en hvilken som helst Størrelse det ønskes, lige som ogsaa Løftebøjens Bærekraft kan gjøres større eller mindre.

Godtkjøb og godt Kjøb.

Det er ganske naturligt, at man i Handel og Vandel altid søger at faa godt Kjøb. Jo mere og jo bedre man kan faa for sine Penge, desto mere tilfreds er man med Handelen.

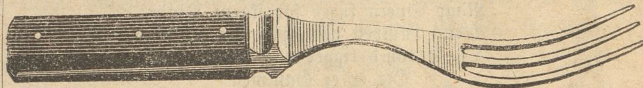
Handelsmanden retter sig imidlertid uvilkaarlig efter sine Kunders Fordringer. Naar Kjøberen stadigt raaber paa billigere og billigere Varer, saa søger Handelen at tilfredsstille Fordringen. Kjøberne faa deres Villie, idet de faa en vis Mængde Vare for en billig Penge. Fabrikanterne retter sig atter efter Kjebmandens Fordringer og overbyde hinanden i at levere billigere og billigere Varer; disse bliver derfor i Virkeligheden slettere og slettere; men for at blive af med dem bliver al Omhu anvendt paa, at Varernes Ydre kommer til at ligne tilsvarende gode Ting. Paa denne Maade opstaar en Masse Godtkjøbsvarer, d. e. Gjenstande som kunne sælges billigt og blive solgte i Masse, fordi deres Ydre stikke Folk i Øjnene og den lave Pris bringe Kjøberne i den Tro at de ret have faaet godt Kjøb. Naar saa de dejlige billige Ting tages i Brug, saa viser det sig, at man vel har faaet Godtkjøbsvarer, men rigtignok langt fra har faaet godt Kjøb. Man ser snart, at man i Grunden har gjort en meget daarlig Handel ved, uden at se sig rigtig for, at kjøbe af de Varer, som tilsyneladende vare billigst; men hvor mange Gange er man saa ikke dum nok til, næste Gang man kjøber, at kjøbe Godtkjøbskram, trods egen Erfaring, og trods den samvittighedsfulde Kjøbmands Advarsel imod at lade sig bedaare af det fine Ydre og tilsyneladende gode Kjøb.

Kunde blot den retsindige Handlende formaa Kjøberne til at vurdere en Vare rigtigt efter dens virkelige Godhed og Holdbarhed i Forhold til Prisen, saa vilde Godtkjøbsvaren snart blive usælgelig; Godtkjøbshumbugen vilde „blive opdaget" og gode Varer, ikke til laveste, men til virkelig billige Priser, vilde komme frem.

Husvennen kunde maaske ogsaa nu og da have en lille nyttig Gjerning at gjøre, ved at henlede Læsernes Opmærksomhed paa Forskjellen mellem Godtkjøbsvarer og Varer til godt Kjøb. Vi haabe, at Bladets Venner ved en og anden lille Artikel herom, vil modtage adskillige nyttige Oplysninger, og ved de smaa Bidrag til Varekundskab blive i Stand til med større Sikkerhed at vurdere og vælge Varer ved Indkjøb i det daglige Liv. Vi vælge i Dag, som Gjenstand for Betragtning en meget brugt Ting, som særlig har tiltrukket sig Udgiverens Opmærksomhed i C. Th. Roms ny Staalvareforretning nemlig:

Staalknive og Gafler.

Enhver ved, at der næppe er nogen Vare der kan være mere forskjellig i Godhed, end Staalvarer. En Kniv kan se særdeles smuk og blank ud, og dog være yderst slet. Exempel herpaa afgive fremfor alt visse Sorter billige Bordknive og Gafler. Man har heraf Sorter, der have et meget stærkt Udseende og tilsyneladende ere stærke og gode. Man kjøber dem og forbavses snart ved at Knivene ikke ville skære, selv om de blive slebne, og over at Grenene knækker af Gaflerne ved mindste Modgang, som om de vare af et grumme skørt Metal og ikke af Jærn. Sagen er imidlertid, at de ere støbte i Steden for at være smedede og saa tyndt Støbegods er der, som bekjendt grumme lidt Hold i. Nu er der i den seneste Tid fremkommet en ny ejendommelig engelsk Bordkniv, af en udmærket holdbar og smuk Form, til særdeles billig Pris. Baade Kniv og Gaffel bestaar af en valset Staalplade med paanittet Bryst og Skaft af ægte benhaardt kulsort Ibentræ. (De almindelige Bordknive ere oftest forsynede med Skafter af sortbejtset blødt Træ, der skal se ud som Ibentræ). Gaflen har en, fra den almindelige Jærngaffel noget afvigende Form, idet den er dannet flad og bøjet (i Lighed med en Sølvgaffel), som nedenstaaende Tegning viser. En Staalgaffel af denne Form er særdeles behagelig at spise



med, den er langt lettere at slibe blank og holde ren end en almindelig Jærngaffel og da hele Gaffelen er af godt Staal, er den overordentlig stærk; man kan endog uden Skade bøje Grenene helt sammen med Spidserne, da de strax fjedrer tilbage i deres rette Stilling. Kniven, der er af sædvanlig Form er ligeledes dannet af en valset Staalplade og kan derfor modtage en mere holdbar Slibning end de almindelige Godtkjøbsknive. Men til Forskjel fra disse, er Klingen saa smidig at den med Lethed kan bøjes flere Tommer til Siderne uden at springe eller forblive krum, da den strax retter sig igjen.

C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn, leverer denne ny Sort Staal-Bordknive og Gafler af udmærket Godhed i forskjellige Finheder, til overordentlig billige Priser. Saaledes leveres de billigste, uden Bryst, for 6 Kroner Dusinet (50 Øre Parret!), medens den afbildede Sort med Bryst (Balancekniv) koster 8 Kroner for et Dusin Par, og udmærket fine Balanceknive med hvidt Benskaft leveres for 10 Kroner.

Her foreligger saaledes et Exempel paa et Fabrikat der ikke er Godtkjøbsvare, men derimod en Vare til godt Kjøb, saa at Kjøberne ikke alene ville være glade strax med den billige Pris, men ville blive vedvarende tilfredse med ovennævnte lige saa smukke, som ægte og holdbare Staalvare. Men det kan jo ikke nytte at en saadan, om den end er nok saa god, ligger paa Lager naar ingen ved det, hvorfor Udgiveren ikke har betænkt sig paa, baade i Sælgers og Kjøbers Interesse, at henlede Husvennens Læseres Opmærksomhed paa dette nye Fabrikat. Til simpelt daglig Brug kan de billigste (6 Kroner for Dusin Par) anvendes. Mellemsorten til 8 Kroner med Balancebryst vil være en Prydelse for ethvert net Familiebord og de hvidskaftede (til 10 Kroner pr. Dusin Par) vil kunne anbefales som en virkelig fin og smuk Bryllupsgave, hvor man vil give noget der ikke er unyttigt og dog kun vil anvende en mindre Sum til en anselig Gave. De ægte engelske Staalknive af denne Slags bærer Stemplet:

N W

NIXON & WINTERBOTTOM
PYRAMID WORKS SHEFFIELD

og Gaflerne ere stemplede *STEEL* (Staal). De tilsendes fra ovennævnte Husflidsværktøj og Staalvareforretning i hele og halve Dusin Par, mod skriftlig Bestilling, overalt i Landet med Posten, imod at Betalingen eftertages ved Postopkrævning. Handlende gives Rabat ved større Bestillinger.

Husflid.

Husflidssange.

De fleste Husflidsudstillinger trindt om i Landet blive gjerne til smaa smukke Fester, hvor der stundum tales mangt et godt Ord til Opmuntring for Ungdommen. Ofte vilde en smuk Sang, hvis Indhold passede til Anledningen, kunne bidrage meget til at forhøje den gode Stemning for Husflidssagen. Udgiveren tror derfor, at en lille Samling Husflidssange kunde blive lige saa nyttig som kjærkommen for alle Husflidens Venner, og har derfor samlet adskillige smukke Sange fra forskjellige Udstillinger, hvor saadanne ere fremkomne. Da det imidlertid er sandsynligt, at adskillige saadanne Sange ikke ere ham bekjendte, eller at en og anden Lejlighedsdigter kunde have Lyst til at yde et Bidrag til den lille Samling, saa bedes alle, der tro at kunne medvirke til at berige Samlingen, om snarest at indsende deres Bidrag, som vil blive optaget, saafremt det findes passende dertil.

Som Prøve paa saadanne Husflidssange tjener følgende, forfattet af en af Husvennens Venner.

Om Aftenen.

Tone. Det er saa yndigt at følges ad.

Ved Vintertide, naar Isens Væg
Har stænget Livet, som var hjstude,
Naar Istap hænger i Tagets Skæg,
Og Frosten maler sin Blomst paa Rude,
Da er det Gammen
:|: At sidde sammen :|:
Ved Arneflammen
:|: I stille Flid. :|:

Den mørke Aften saa langsomt gaar,
Naar Sneen fyger for skarpe Vinde,
Mens Lampen døsig paa Bordet staar,
Og Sløvhed ligger paa Bænken inde.
Det er ej Gammen
:|: At sidde sammen :|:
Ved Arneflammen
:|: Med ledig Haand. :|:

Da Herren talte det strænge Ord:
„I Arbejds Sved skal Du Brødet vinde!“
Da lod han os i sin Naade stor
I Straffedommen Velsignelsen finde:
Thi det er Gammen
:|: At sidde sammen :|:
Ved Arneflammen
:|: I huslig Flid. :|:

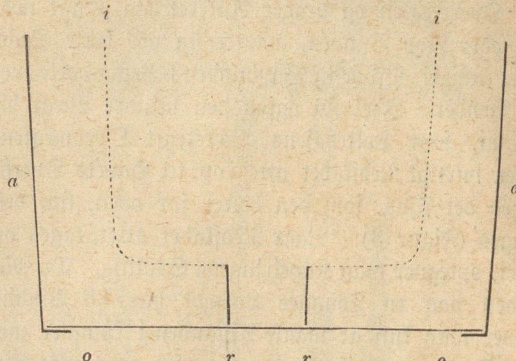
Ja, Gammen er det ved Vintertid
At øve Haanden i mangt et Stykke,
Og Gammen er det ved stille Flid
At lægge Grunden til Fremtids Lykke,
Ja, det er Gammen
:|: At sidde sammen :|:
Ved Arneflammen
:|: Med flittig Haand. :|:

Potter til Blomsterstiklinger.

Det er jo bekjendt, at de fleste Blomster formeres ved Stiklinger eller Aflæggere, da disse ere sikre paa at faa samme Egenskaber som Moderplanten, hvilket ikke altid er Tilfældet med dem, der opelskes af Frø. For Blomsterdyrkere er der tit indløbet Uheld med de udplantede Stiklinger. De ere, trods al Flid, sygnede hen, indtil de til sidst ere aldeles hendøde. Hertil kan der være forskjellige Aarsager som det vil blive for vidtløftigt at forklare her, men for at afhjælpe de fleste af dem, tilraades følgende:

Man samler fint Skovmos og Kokasser, som i rigelig Mængde findes paa Marker, hvor Køer har græsset.

Har man en Mængde af disse to Dele, da tørrer man hver Slags for sig. Kokasserne stødes til et groft Pulver, Mosset hakkes smaat, og med lige Dele af begge Slags, æltes med lidt Vand en stiv Dej, som formes i en Blikform med løs Bund, saaledes som hosstaaende Gjennemsnitstegning viser.



Formen a a fyldes halvt med Dejen, der paatrykkes med en Stok, som er drejet efter den punkterede Linie i i, paa hvis Ende er anbragt et Blikrør, r r, der helst maa gaa helt igjennem Stokkens Midte. Dejen vil da let lade sig skyde op, og Røret kan næmt renses. Naar nu Bunden, o o, ligger løs paa en Fals paa Formens smalleste Ende, og Stokken har presset Dejen op ad Formens Sider til Overkanten, da skydes Bunden op, og der vil da paa Enden af Stokken sidde en lille Urtepotte, som hensættes til Tørring. Bunden lægges igjen i Formen, som en Gang imellem fugtes med lidt Vand, for at Dejen lettere kan skydes op, samt ogsaa for at give Potterne lidt net Udseende. Naar Potterne nu tørres i Luften, ere de færdige.

I disse Potter lykkes i Almindelighed alle Planter godt. Potten fyldes med Jord, Stiklingen bringes deri og vandes lidt, og naar den senere skal omplantes, enten i store Urtepotter eller paa Friland i Haverne, da sættes Planten ned med sin lille Potte, og da den fører sin Gjødning med, som en Medgift, idet Potten opløses i den fugtige Jord, kan man være sikker paa, at den trives og voxer hurtig.

Har man Potter af 2 eller 3 Størrelser, som hosstaaende Figur, der bør være den mindste, da vil det vist for vore Fritidsarbejdere, som vil lave af dem, næppe skorte paa Kjøbere, og det vilde glæde mig, om jeg herved har henvist en eller anden af Husflidsvennerne til en Vintersyssel.

W. Schütz.

Opløsning paa Gaaden i Nr. 20: Sylte — et Lys.

Brevvexling.

R. J. H. i L. Venligst Tak. Vil mulig en Gang kunne finde Anvendelse.

Karl Skovgaard. Pladsen tillader ikke Optagelsen af Deres Brev til Hans Kjærgaard, hvem det strax er tilsendt.

H. K. A. Hv. Modtaget. Venligst Tak!

Stjernebilleder.

Da jeg har erfaret, at de Smaastykker om Stjernebillederne, som Frøken Pauline Worm velvilligt har leveret i Husvennen, ikke have fundet den paaregnede Interesse blandt Læserne, ere vi blevne enige om at slutte med disse Artikler her i Bladet, hvilket efter den ærede Forfatterindes Ønske herved meddeles Læserne.

A. C. Rom.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
3. Aargang Kjøbenhavn.
Nr. 22. Søndagen d. 27. Februar. 1876.

Tegnebogen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Fortsat.)

Da han derpaa hen ad Eftermiddagen, efter at have drevet længe omkring, atter traadte ind i Gaarden, saa han til sin Tilfredsstillelse Rasmus staa i Færd med at strigle og pudse de unge Heste, medens Knud selv stod for det i det aabne Vindue ophængte lille Spejl i Lav med at tage sit Skæg af.

„Naa", udbrød han til Rasmus, „skal her være Gilde paa Gaarden, eller ville I drage ud, siden baade Fatter og Hestene blive barberede?"

„Fader vil nok til Randers", svarede han, „og saa kan De da endelig faa Deres Sager kjøbte".

„I, vil man bare høre!" raabte Høgh. „Jeg er imidlertid nær ved at synke i Jorden af Skam og Blusel ved Tanken om det Offer, I bringer ved at drage den lange Vej for min Skyld; men hjærtelig Tak skulle I have".

„Ja, ja saa forskrækkelig er det da heller ikke", svarede Knud ud gjennem Vinduet, idet han strøg Kniven af i sin flade Haand. „Jeg fik Ærinde til Randers, og saa kan jeg jo med det samme udføre Deres Bud".

Da Knud to Dage efter kom tilbage fra sin Rejse, bragte han rigtignok baade Tobak, Cigarer og Vin med, men ogsaa begge Hestene.

„Ja", tog han til Orde efter at have hummet sig lidt, idet han med et Udtryk, som vidste han ikke, om han skulde være arrig eller mild, kløede sig bag Øret, „Deres Ønske fik De nu opfyldt; men jeg er rigtignok nærved at tro, at De læser Bladet, som en vis Mand læser Bibelen".

„Det var som Pokker", udbrød Høgh med en Mine, der tydede paa den højeste Forundring. „Det skulde da ikke være Løgn? Saa er det da første Gang, at sligt er hændet for Bladet".

„Men maaske ikke for Dem selv, Hr. Høgh", svarede Knud ærgerlig, truende med Fingeren. „Pokker tro de Skuespillere!" vedblev han. „Giver man sig af med dem, saa kommer man til, inden man ved et Ord af det, at spille Komedie med selv".

Om Aftenen efter, at Høgh havde spillet sin Vært dette Puds, gjorde han, som han kaldte det, et Forsoningsgilde for ham, hvortil Knud ikke lod sig nøde; thi flot og rundhaandet, som Høgh var, blev der ikke sparet paa Varerne, og Knud holdt nok af at leve højt, naar det kun ikke gik for dybt i hans egen Pung.

Høgh havde imidlertid en anden og ham mere magtpaaliggende Grund til Gildet, end netop at drikke Forlig med sin Vært, og da derfor denne efter hins Mening, ved Hjælp af Vinen og de andre gode Sager, havde naaet den medgjørlige Højde, den Stemning, hvor de faste Baand løsnes, og Sindet bliver blødt og mildt, saa gav han sig til at tale om Rasmus og Karen, om det smukke Baand, der havde sammenknyttet dem fra deres Barndom af, og om den Kjærlighed og Troskab, hvormed de hang ved hinanden, han skildrede hendes smukke, tiltalende Ydre, hendes milde, fromme Sind, hendes ihærdige Flid og Dygtighed, hvorved hun fortjente Underholdet til sig og sin Moder, der sad Enke efter en fattig Arbejdsmand, samt den Taalmodighed og Udholdenhed, hvormed hun plejede hende i hendes Sygdom.

„En saadan Pige er Guld værd, Knud Rask", vedblev han, „og jeg forstaar ikke, at De ikke griber til med begge Hænder, naar en saadan Lykke aabner sig for Deres Søn".

„Det kommer af", svarede hin, „at De ikke forstaar at gaa ind paa vore Tanker og Forestillinger, der, om de end ikke ere saa højtflyvende, dog ere saa meget mere solide".

„Solide", udbrød Høgh, „da vil De sku vel ikke

have, at Pigebarnet skal være gjort af Møllesten eller pommerske Bjælker? Kan De kræve andet, end en tugtig, smuk og kjærlighedsfuld Pige til Svigerdatter, der elskes af Deres Søn, og som elsker ham igjen".

„Jeg kan kræve, at hun i det mindste nogenlunde bringer lige saa meget med til det fælles Bo, som han, for at Forholdet kan blive lige", svarede Knud, „thi lige Børn lege bedst".

„Penge!" raabte Høgh, „ja, er det ikke det, jeg siger, de ere ikke skabte til andet end vor Ulykke og Fordærvelse. Ere han og hun da ikke lige, saa lige, som gjensidig Tilbøjelighed kan gjøre et Par Mennesker, og hvad hun fattes i Penge, det ejer hun i en god Vilje, et Par stærke Arme og Lyst til at bruge dem. Hvad havde De mere, den Gang De begyndte?"

„Jeg havde vel ikke mere; men nu har jeg ved mange Aars Arbejde vundet mig det, og til Løn for, hvad jeg saaledes har samlet til min Søn, kan jeg fordre, at han ved sit Valg forøger Bo og Gods".

„Og om han saa valgte det værste Utyske, en Fjante eller Spedalsk, det vilde være Dem lige meget, naar hun havde Penge", raabte hin ivrig. „Føj, skam Dem, Knud Rask, føler og indser De da ikke, at der er noget i Verden, som er højere og bedre end Guld, noget, der er skjønnere og mere værd at kæmpe for end Kobberskillinger og Markstykker, noget, der peger mod vort Sjæls Ophav og vort Udspring, og som viser vort Hjærte og vort Sind Vejen til hine Steder, hvor vi selv med den største Rigdoms Tyngde ville blive vejede og fundne for lette".

„Jeg bliver ved Jorden, Hr. Høgh, den har som Løn for mit Arbejde født og underholdt mig, og jeg forstaar ikke at flyve saa højt, som De; kun det tør jeg sige, at jeg har efter bedste Evne og med god Vilje øvet Ret og Skjæl, idet jeg gav Gud, hvad Guds er, og Kejseren, hvad Kejserens er. Men det, der er Sæd og Skik i den Stand, hvortil jeg hører, derfra viger jeg ikke; thi har dette end skabt enkelte onde Frugter, saa er det paa den anden Side sikkert, at netop vor faste Vedhængen ved Fædrenes Skikke, deres Væsen og Synsmaade har gjort os til det sikre og faste Grundlag, hvorpaa Statens Piller hviler".

„Og for at disse ikke skal rokkes, for at Staten ikke hulter til bulter skal ramle ned i Afgrunden, skal Rasmus og Karen gjøres ulykkelige", raabte Høgh. „Ja, Knud Rask, De er rigtignok en stor Mand, men størst dog udi egen Indbildning; men pas nu paa, den Tid kan maaske dog komme, da de vækkes af Indbildningens Søvn og ved at gnide Øjnene ser, hvor lille De har været, og hvor utilstrækkelige Deres Kræfter vare til at spille en Guddom, der vilde styre, om end kun tvende Menneskers Skjæbne".

„Jeg tror, at Herren har lagt vor Skjæbne i vor egen Haand ved at give os Forstand og fri Vilje", svarede Knud alvorlig, „og jeg tror, at det er den ældres Pligt at lede den unge paa rette Vej, uden at han derfor kan skyldes for at ville spille en Gud. Jeg fordrer ikke, at min Søn skal ægte en Spedalsk eller en Fjante; men jeg fordrer, at han skal træffe sit Valg med Øjet rettet paa det Afkom, han sætter i Verden, og paa den Stand, hvortil han hører".

„Ja, er det ikke til at blive gal over", raabte Høgh, idet han ude af sig selv sprang op og løb op og ned ad Gulvet, „til alt, hvad jeg siger, paa alt, hvad jeg forestiller Dem, har De kun det samme Svar, den samme fortærskede og evig afhaspede Vise. Hør, Knud", vedblev han, idet han stillede sig lige for ham, „jeg kunde have den største Lyst til at ruske Dem, til at ruske Dem saaledes, at alt det trevne, det seje, det indgroede og forgjemte faldt af Dem i Stumper og Stykker".

„Jøsses Kors"! udbrød hin med pudsig Forskrækkelse, „saa blev der nok ikke meget tilbage af mig; men jeg kan tænke mig det", vedblev han, „saaledes tager man paa Veje paa Theatrene for at jage Tilskuerne en Forskrækkelse i Livet. Her i Sejs skjønne vi imidlertid bedre, at store Ord og fedt Flæsk glider let".

Høgh vedblev endnu længe at tale de unge Folks Sag; men alle hans Grunde og alle hans Forestillinger prællede af paa Knuds faste og ihærdige Modstand, som Kuglerne prælle af mod den faste Klippe, og omsider maatte han holde inde for denne Sinde i Haab om bedre Lykke en anden Gang.

Nogen Tid efter modtog Høgh en meget stor Sum Penge, der var tilfalden ham i Arv efter en fjærn Slægtning. Paa ham selv lod denne Rigdom ikke til at gjøre noget synderligt Indtryk, hvad derimod Knud vedkom, saa stirrede han med et lige saa undrende som lystent Blik paa de glatte, ny Hundreddalersedler, og man havde ikke nødig at være nogen stor Menneskekjender for at se, hvor meget hans Fingre kløede efter dem. Paa den anden Side gjorde den Agtelse og den Kjærlighed, han nærede for Penge, at han med Ærgrelse og pinlig Ængstelse var Vidne til den ødsle, letsindige Maade, hvormed Høgh omgikkes dem. Snart laa den velspækkede Tegnebog i Vindueskarmen, snart paa Bordet i Lysthuset, ja en Gang havde Knud til sin Rædsel fundet den liggende ude i Toften, hvor Høgh og Rasmus med hinanden havde øvet den vanskelige Idræt at staa paa Hovedet og gaa paa Hænderne. Til alt, hvad Knud sagde i den Retning, svarede Høgh altid: at det jo i Grunden var lige kjært; naar han kom til Kjøbenhavn, vilde de dog snart faa Ben at gaa paa alligevel, hvortil Knud mente, at Børn og gale Folk aldrig burde betros mere end fire Skilling ad Gangen.

Paa en skjøn Dag indtraf imidlertid virkelig, hvad der for et nogenlunde sindigt menneskeligt Øje ikke havde været saa vanskeligt at forudse: Tegnebogen var borte og uagtet al Leden hist op og her ned var den ikke

til at støve op. Alt, hvad der kunde endevendes, var blevet det, saa nær som Brønden, som Høgh sagde, og han foreslog nu at flytte Huset og Laderne en lille Smule for at komme til at se under dem.

„Ja, hvad har jeg nu sagt, Hr. Høgh!“ udbrød Knud i en ærgerlig dadlende Tone.

„Ja, Gud maa vide det, Knud Rask“, svarede hin, seende paa ham med en højst eftertænksom Mine. „De har sagt grumme meget, ja ganske vist endogsaa meget mere, end strængt taget nødvendigt var, men kunde De nu sige et eneste lille Ord, hvorved Tegnebogen blev funden, saa vilde jeg paastaa, at det var det bedste, De havde sagt i alle Deres Dage“.

„Maaske nok for Deres Vedkommende, Hr. Høgh, men havde De lyttet til mine Paamindelser og Advarsler, saa var Ulykken ikke sket“.

„Det vil jeg næsten tro, Knud; men jeg har ogsaa den Tro, at Skjæbnen ene og alene har spillet mig denne Streg for at give Dem Ret, og det er egentlig det, der driller mig mest. Tænk Dem, Knud“, vedblev han i en paataget sørgmodig Tone, „alle de glatte fine Sedler, der vare saa brune som Peberkager, ere fløjten og ligge maaske kvalfulde og svømme i en Vandpyt eller flyve om som gale Katte paa den vilde Mark. Min hele timelige Velstand og alt mit rørlige Gods er forsvundet, og jeg staar ensom tilbage. Dog, hvad hjælper det at klage?“ vedblev han, idet han lagde begge sine Hænder paa Knuds Skuldre og saa ham med et alvorligt Blik ind i Ojnene. Var jeg kommen til Kjøbenhavn med dem helskindet, saa vare de saa sikkert, som jeg staar her, blevne satte over Styr i mindre og større Hold, nu derimod ere de blevne det i en eneste stor og kraftig Dosis, Enden er den samme“.

„Det kunde dog være et Spørgsmaal“, svarede Knud med et ejendommeligt Smil, idet han hovedrystende saa efter Høgh, der fløjtende og svingende med Stokken, som var han i det bedste Lune, fjærnede sig.

Tiden var imidlertid gaaet sin vante Gang; Jorden var løben mange Gange rundt omkring sig selv og havde endogsaa tilbagelagt et godt Stykke af sin Vej omkring Solen. Tegnebogen var glemt, og Høgh havde for længe siden gjenoptaget sin Gjerning paa det kongelige Theater og ved sit Lune og sit Spil sat Tilskuernes Lattermuskler i Bevægelse, og Knud Rask sad bag den brede Kakkelovn, medens Sneen føg over den frosne Sø, og Stormen sukkede og stønnede mellem de bladløse Træer.

Medens Knud saaledes sad rygende af sin sølvbeslaaede Merskumspibe, medens han stirrede frem for sig, arbejdede en Tanke i hans Hoved, der lidt efter lidt udviklede sig til at staa for ham i et klart og lokkende Lys. I hele den vide Omegn, hverken fjærnt eller nær, fandtes nogen Kjøbmandsforretning; til Kjøbstæderne var der langt, og Vejene vare slette, og jo mere han tænkte, jo mere følte han sig overtydet om, at dersom det kunde lykkes ham at faa Tilladelse til at oprette en saadan, der omfattede alle Landmandens Fornødenheder, da vilde han derved kunne skabe sig en uudtømmelig Rigdomskilde. Vanskeligheden laa imidletid i at skaffe den nødvendige Tilladelse; Amtmanden og Herredsfogeden vare kun lidet medgjørlige, naar Talen var om Særrettigheder, der kunde skade Kjøbstæderne, og det høje danske Kancelli ikke mindre. Men naar alle disse Myndigheder ikke vilde gjøre godt, saa var der dog endnu En tilbage, som kunde skaffe hans Vilje og Onske Fremgang, naar det kunde lykkes ham at vinde ham, dette var nemlig Kongen, gamle Frederik eller Hans Madsen selv, som man kaldte ham. Det var dermed imidlertid just ikke saa ganske lige en Sag. Kongen var nok en hjærtensgod og retsindig Mand; men han kunde undertiden være lidt løjerlig, og naar der var noget, som ikke huede ham, fare op og buldre løs, saa Synderen, der stod for ham, tabte baade Næse og Mund, ja somme Tider Hovedet med. Dernæst var det vanskeligt at faa Adgang til ham som en Følge af, at saa mange tyede til ham. Knud kjendte nu ikke et Menneske, der kunde bane Vejen for ham eller tage sig af hans Sag, og idet han tænkte og grublede over, hvorledes han bedst skulde komme i Land dermed, bed han sin Pibespids i Stykker og flyttede sin røde uldne Nathue fra den ene Side af Hovedet til den anden, ja somme Tider helt ned over Ojnene. Med et faldt hans Tanker paa Høgh, og idet han slog et kraftigt Slag i Lænet paa sin Stol, satte han ligesom et Punktum for, at nu var Gaaden løst. Høgh var kjendt med alle, selv de fornemste, og han var i Kridthuset hos Kongen; her var altsaa ikke noget at betænke sig paa, og endnu samme Dag skrev han et langt Brev til ham, hvori han satte ham ind i alt, hvad der laa ham paa Hjærte. Høgh lod ikke vente længe paa Svar, og efter Modtagelsen af dette, der i alle Henseender var efter Onske, rejste Knud i Foraarets første Dage til Kjøbenhavn for at prøve sin Lykke.

(Sluttes.)

Skildringer fra Japan.

Efter forskjellige Kilder ved E. Toepser.

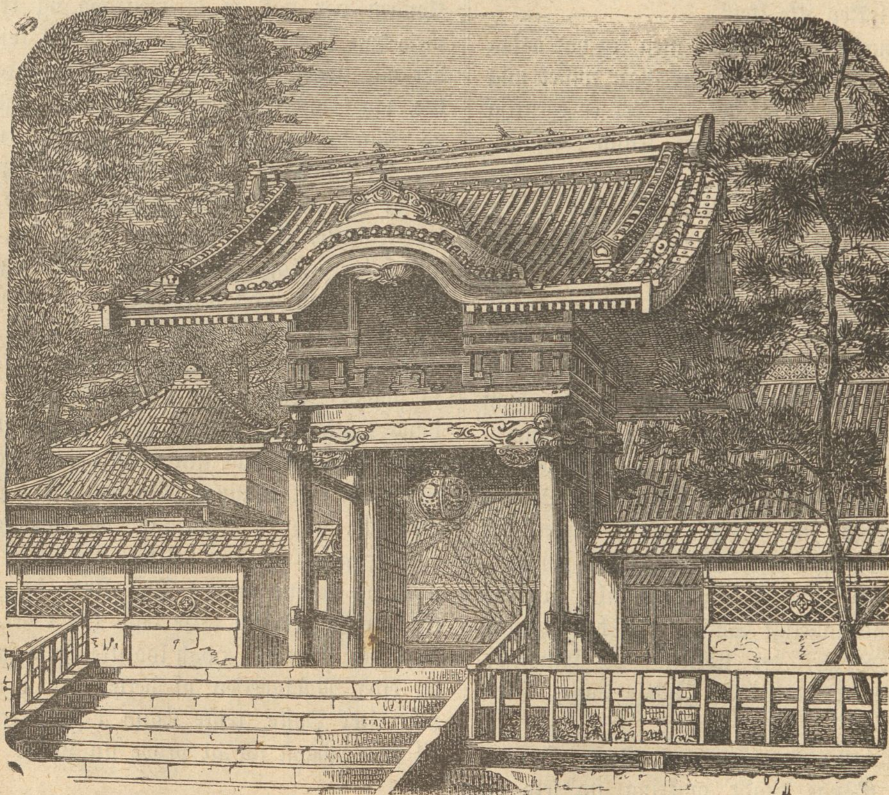
4.

Japanesernes Gudetro.

Enhver fremmed, som gjæster Japan, vil uden Tvivl blive meget forbavset over den store Mængde Bygninger, som findes der til helligt Brug; disses Tal skal nemlig løbe op til henved 150,000. I Hovedstaden Yeddo er Mængden af Templerne ikke mindre end 1483, og de indtage næsten en Fjerdedel af hele Byens Grund. Denne store Mængde hellige Bygninger maa uvilkaarlig give den fremmede den Mening, at

Japaneserne ere et meget gudfrygtigt Folk, men dette er langt fra Tilfældet. Japaneserne ere saa lidet gudfrygtige, at man ikke let finder et Folk, der har saa ringe Agtelse for det hellige som Folket i Japan, der endog driver Handel med disse Guddomme. Efter deres egne Udtalelser til fremmede se mange Japanesere i deres egen Religion kun en Sammenblanding af Meningsløsheder, og efter denne Synsmaade opfatte de Præsterne som Hyklere og Templerne eller Pagoderne som Steder, man kun gjæster af og til for et Syns Skyld.

Japaneserne ere som bekjendt Hedninger, og der findes to godkjendte Religioner i Japan, nemlig Sintismen eller Sintoreligionen og Buddhaismen. De fleste af de højere Stænder slutte sig til Sintismen, der er Landets oprindelige og hjemlige Gudetro. Tilhængerne af denne Religion opfatte Solens Gudinde som deres øverste Guddom, fra hvilken der nedstammer en Mængde Guder og Gudinder. Landets Fyrste, Mikadoen, tænkes som en af disse og som Guddommens synlige Fremstiller, hvorfor han tillige er Præstestandens Overhoved. Hans Stilling og Virksomhed i denne Retning kan nærmest sammenlignes med Pavens. Ligesom Katholikerne have deres Helgener, saaledes have ogsaa Tilhængerne af Sintismen deres Halvguder, der dyrkes og tilbedes under Navn af „Kami'er". Tallet af disse Kamier løber op til mange tusende, af hvilke dog kun en ringe Del nedstammer fra Guderne, da de fleste ere fromme Mennesker, som paa Grund af deres hellige Vandel her i Livet efter Døden ere blevne ophøjede til Halvguder af Mikadoen. Til Ære for disse Halvguder eller Kamier, der tænkes som et Mellemled mellem Guddommen og Menneskene, er der opført en stor Mængde Templer, der betjenes af en Mængde Gejstlige og enten ligge i Midten af Kirkegaarden eller ogsaa ere omgivne af smukke Haver. Et saadant Tempel er i Reglen meget tarveligt udstyret i det indre, og der findes hverken Afgudsbilleder eller andre smagløse Prydelser i det; et blankt Metalspejl eller et Stykke hvidt Papir vækker Forestillingen om Guddommen og er et Sindbillede paa den Renhed i Sindet, hvormed denne bør paakaldes. Tilhængerne af denne tro paa Sjælens Udødelighed og holde for, at de gode efter Døden faa Bolig hos Kamierne i Paradiset, medens de onde derimod nedstyrtes i Helvede.



Tempelbygning i Japan.

Den største Del af Japaneserne, især af de lavere Samfundsklasser, slutte sig til Buddhaismen, der trængte ind i Landet i det 6te Hundredaar efter Kristi Fødsel, og senere delte sig i flere Sekter. Denne Religions øverste Guddom er Buddha. De buddhaistiske Templer eller Pagoder, som Læserne kunne danne sig en Forestilling om ved at kaste et Blik paa hosstaaende Afbildning, kaldes „Thera'er" og ere smykkede med Buddhabilleder eller Dyreskikkelser, som skulle være Gjengivelser af de jordiske Boliger for Guddommen Buddhais Sjæl under hans æventyrlige Vandringer gjennem Livet. I og udenfor disse Templer kan man derfor se næsten alle Dyr fremstillede i Billeder samt undertiden ogsaa andre Afgudsbilleder, der ere forsynede med 6—8 Arme og Ben. Mængden af disse Afguder er overordentlig stor, og de ere alle Gjenstand for Tilbedelse, mest dog fra den talrige Præstestands Side, da Folket selv ikke tillægger Gudetroen nogen stor Vigtighed. Gejstlig-

heden er meget foragtet paa Grund af sin Uvidenhed og Brist paa Dannelse, og dog danner den i den japanske Rangforordning et Mellemled mellem Adelen og Borgerne. Dens Virksomhed bestaar i en tankeløs Opramsen af Bønner, Klokkeringning, Tiggeri og Ledelsen af Højtidelighederne ved Jordfæstelserne. Kioto er denne Religions mest hellige By og har derfor en uhyre Mængde Templer, af hvilke det ene kaldes: „SanMan SanScin Sambiat Sansin Santai", det vil sige: „de tre og tredive tusende tre hundrede og tre og tredive Guders Tempel", og enhver enkelt af disse Guder skal have sin Billedstøtte der. En af Buddhaismens fornemste Læresætninger er Troen paa Sjælevandringen efter Døden, og dens Tilhængere maa derfor ikke udgyde Blodet af Dyr, da Menneskets Sjæl efter Døden vandrer fra det ene Dyrs Legeme til det andet. Af denne Grund opfattes de Japanesere som urene, der efter deres Livsstilling ere tvungne til at udgyde Blodet af Dyr, og ingen vil søge Omgang med dem; i den senere Tid skal der dog være indtraadt en Ændring i disse Forhold.

En Del Japanesere af de ypperste Klasser, og navnlig af de Lærde, slutte sig ikke til nogen af de her omtalte Religioner, men ere Fritænkere, der forkaste al Gudsdyrkelse. Fornuften træder hos dem i Guddommens Sted og leder deres Tænke- og Handlemaade.

Kristendommen har tidligere havt en stor Del Tilhængere i Japan, hvor Jesuiterne i Midten af det 16de Hundredaar virkede med saa stort Held, at det lykkedes dem at omvende over 200,000 Japanesere til Kristendommen, og der skal paa den Tid have været 250 kristne Kirker i Japan. Her som andre Steder blandede Jesuiterne sig i de borgerlige Stridigheder i Japan, og dette i Forbindelse med Uenighed mellem Protestanter og Katholiker i Landet voldte, at den kristne Religion blev forbudt i Japan. De Kristne blev overalt forfulgte og dræbte; paa en Dag, den 12te April 1638, myrdedes ikke mindre end 37,000 indfødte Kristne.



Søndagsandagt i en norsk Fjældbygd.

Folkeoplysning og Kristendom i Norge.

Af Mads Hansen.

Med Hensyn til Folkeoplysningen gaar man i Norge, som hos os, i de to forskjellige Retninger: af et offent-

ligt Skolevæsen, som holdes af Staten, og et frit i Folkehøjskoler og Børnefriskoler. Og der er, som her hos os, jævnlig Ordstrid om denne Sag. Men gjælder det at sige hverandre Ubehageligheder: for de „folkedannede" at rive ned paa „den lærde Dannelse" eller for Latinerne at haane al anden Oplysning, da synes det mig, at de danske staar tilbage for Normændene i Opfindsomhed og Skarphed, og at disse ere meget mere ordsnilde og forstaa at sno sig med Snildhed i en snæver Vending. Det er i det mindste det Indtryk, jeg har bragt med efter at have overværet en hel Dags Forhandling om dette Æmne: Folkeoplysningssagen. Statsskolevæsenet er planlagt omtrent paa samme Maade som her i Danmark, men Børnenes Skolegang ophører for en stor Del om Sommeren, da mange Børn ere i Fjældene med „Buskapen" eller maa hjælpe til med andre Arbejder, og fortsættes derefter stadigere om Vinteren. Højskole- og Friskolevæsenet gaar for det meste i grundtvigsk Retning, selv om Lærerne ikke i Hovedsagen ere enige med Grundtvig; saaledes er det da paa den nye Højskole, som er oprettet paa Bjørnstjerne-Bjørnsons Bondegaard, Olstad, i Grausdal, hvor Kristoffer Bruun, Kristoffer Janson og Frits Hansen ere Lærere. Derimod synes Højskolen paa Sagatun, der ligger særdeles smukt ved Mjøsen, lige over for Fjældet „Skreja" at være i nærmere Overensstemmelse med vore bedste danske Højskoler. Denne Skole er oprettet af en formuende Mand, Cand. Herman Ancker, og Ole Arvesen, der er saa godt kjendt her i Danmark som Forfatter af flere smukke Sange, er Forstander. Der ere ikke saa faa Karle og Piger her fra Danmark, der have været paa denne Højskole, og det staar til at haabe, at flere Tid efter anden vil gribe en saa god Lejlighed til at gjæste vort Broderland.

Der er vist faa Steder i Norge, hvor der er saa mange oplyste og dygtige Bønder, som i Bygderne omkring disse to Skoler. Om dette kan tilskrives Skolernes Virksomhed, eller om disses Stiftere have valgt de mere fremmelige Egne til Virkekreds, eller maaske begge Dele tilsammen er Aarsagen, kan jeg ikke sige.

I de mere affides liggende Bygder kjender Folk ikke ret meget til det, der ligger uden for den Dal, hvori de boer, og den Syssel, de paa Grund af Stedets Naturforhold ere henviste til.

Normændenes Kristendom synes at være mørk og alvorlig som Landet og som deres hele Færd, endnu mørkere, end vi kjender den her i Danmark under Navn af Pietisme. At gaa i Kirke og læse i Salmebog hører med til Søndagen, derfor ser man Kirkerne fulde overalt, hvor der er Gudstjeneste; men det er da heller ikke hver Søndag. Somme Steder paa Landet hører der tre Kirker til et Præstegjæld, og disse Kirker ligger jævnlig saa langt fra hverandre, at der kun er Gudstjeneste i en af dem hver Søndag. Mange af Menighederne har derfor ogsaa en lang og møjsommelig Kirkevej, flere Mile over næsten uvejsomme Fjælde, for det er ikke ethvert Dalstrøg, der er Kirke i, og de Folk, der bor saadanne Steder, maa søge Kirke i en anden Dal, og det kan medtage en hel Dag, saa at de om Vinteren, naar Dagene ere korte, maa gaa eller ride, førend det er lyst om Morgenen, og kan ikke komme hjem igjen før sent paa Aftenen. De, der ikke kan komme i Kirke, sidder hjemme og læser i Bibel eller Salmebog. Og dette er ikke saaledes paa Landet alene, men ogsaa i Kjøbstæderne; i næsten ethvert Hus, vi kommer ind i paa en Helligdag, er der nogen, der læser i Salmebog, om det saa er i Gjæstehusene kan man finde Opvartningspigen fordybet i sin Bog, medens Gjæsterne drikker deres Øl og Snapser. I de mindre „Restaurationer" kan man om Søndagen træffe pyntede Tjenestepiger og Karle, „samlede i en fortrolig Klynge" hver med „en halv Bajer" for sig, og naar jeg tænker paa al den Salmelæsning, der er i Brug, undrer det mig, at de ikke har deres Bog med.

Men den alvorsfulde Gudfrygtighed har ogsaa sin skjønne Side, der er smukt opfattet og fremstillet i hosstaaende Billede efter et Maleri af en norsk Kunstner, Maleren Adolf Tidemand, der i en Række af dejlige Billeder har skildret saa mangt et smukt Træk af Folkets Liv i sit Fædreland.

Den blaa Kjole.

Af Bendix Hansen.



Malene og Degnekonen vare Naboersker. Degnekonen havde det ret godt. Det kneb rigtignok somme Tider at slaa sig igjennem, men det gik; thi hun tabte aldrig Modet, hun var en rask og dygtig Kone og sparede ikke sig selv. Hun var ung endnu og havde derfor ikke forsaget Verden, men holdt endnu af pæne Klæder og en lille Fornøjelse en Gang imellem. Værre var det for Malene. Hun havde akkurat de samme Tilbøjeligheder, og da hun maatte forsage, fordi hun aldeles savnede Midler til at tilfredsstille dem, voxede de meget stærkt, og det var jo kjedeligt. Hun gik hver Dag hjemme og passede sit Hus og sine Børn, medens Manden var paa Arbejde, og da hun havde megen Tid tilovers, som hun ikke vidste Brug for, saa gik hun jævnligt over til Degnekonen for at slaa en Sladder af.

„Hvordan gaar det, Malene?" spurgte Degnekonen, og saa fik hun altid den samme Historie, og den var bedrøvelig.

„Aa Herregud!" sukkede Malene, „det gaar, som det kan. Vi slider os igjennem, vi kunne leve, men

heller ikke mere. Føden og de nødvendigste, simple daglige Klæder kan min Mand forskaffe os; men det er dog tungt for mig bestandigt at gaa og trækkes med Fattigdommen og nægte mig hver eneste lille Fornøjelse, da jeg dog er bedre vant. Aldrig kan jeg komme ud mellem Folk. Ak ja! kunde jeg bare en Gang faa nogle Klæder, som jeg kunde være bekjendt at vise mig i. Jeg er dog ikke saa gammel endnu, jeg kan ikke give Afkald paa alt. Den Gang jeg var Pige kunde ingen sætte mig i Stads, ikke en Gang den rigeste Gaardmands Datter. Da havde jeg en lyseblaa halvulden Kjole og en brun Hat med lilla Besætning og hvide Blomster, — akkurat som den Madamen har til Stads — og da jeg var en smuk Pige, vakte jeg overordentlig Opsigt allevegne, hvor jeg kom, og jeg blev ikke ret ofte hjemme. Hver Gang jeg ser Madamens blaa Kjole, tænker jeg paa min, som ikke er mere; Børnene have slidt Stumperne. Kunde jeg en Gang naa saa vidt, at jeg igjen kunde faa saadan en Hat og Kjole, saa var mit højeste og kjæreste Ønske opfyldt; men det sker sagtens aldrig her i Verden! Ak ja!" saa sukkede hun atter med Taarer i Øjnene.

„Se at faa noget at bestille og fortjene i Din Fritid, saa kan Du med Tiden spare sammen til en ny Hat og Kjole!" sagde Degnekonen en Dag.

„Tjene! Hvordan skulde jeg kunne tjene saa meget, naar ingen vil hjælpe mig!" sukkede Malene.

„Jeg vil hjælpe Dig, naar Du vil hjælpe mig!" sagde Degnekonen. „Vil Du komme her ind et Par Timer hver Formiddag og Eftermiddag, saaledes som Du plejer, ikke for at snakke, men for at bestille noget: malke Køerne, naar jeg ikke faar Tid, se efter Huset en Gang imellem, naar vi ere ude, og hjælpe ved et og andet, som jeg ikke selv kan overkomme, saa vil jeg betale Dig godt derfor. Jeg kan være tjent dermed; for saa kan jeg undvære Tjenestepige, og det er meget værd i disse dyre Tider."

Malene tog med Glæde imod dette Tilbud.

Til Majdag lod Degnekonen Pigen fare, og saa tog Malene fat. Hun var tro og flittig og meget fornøjet, og saaledes gik der nogle Uger. Lønnen hævede hun i Smaasummer, der sjældent naaede op til en Daler.

Saa lagde Degnekonen Mærke til, at Malene efter Haanden igjen blev forknyt.

„Hvordan gaar det, Malene?" spurgte hun en Dag. „Naar kan Du tænke paa at kjøbe en ny Hat og Kjole?"

„Aa, Herregud! det har lange Udsigter, det bliver vel aldrig til noget!" svarede hun bedrøvet. „Pengene smutte mig bort mellem Hænderne, og jeg kommer aldrig videre!"

„Det er slemt!" sagde Degnekonen, „Du maa lægge Dig efter at spare!"

Men Malene kunde ikke spare. Med den større Fortjeneste fik hun større Fornødenheder, der ikke vare ny, men de gamle, der vaagnede igjen; men det dejlige Haab, den blaa Kjole og den brune Hat med lilla Besætning og hvide Blomster blev ved at lyse og lokke i det fjærne, og derfor holdt hun trofast ud.

Degnekonen fik Medlidenhed med hende, og hen paa Sommeren, da der ventedes fremmede i Degneboligen, og der saa vilde blive meget at bestille for Malene, kom Degnekonen en Dag med sin blaa Kjole og brune Hat og sagde til hende.

„Vore fremmede kommer i Aften, og saa begynder en travl Tid for Dig. Jeg skal hjælpe Dig, naar jeg kan, men i Morgen maa Du gjøre det alene, for saa maa jeg følge de fremmede til Festen i Skoven. For at Du nu kan være rigtig rask og fornøjet i denne Tid, saa vil jeg forud skjænke Dig min blaa Kjole og min brune Hat. Vær saa god!"

Malenes Øjne tindrede af Glæde og hendes Hænder rystede, da hun modtog Stadsen.

„O Tak, tusind Tak!" stammede hun, „det skal jeg aldrig glemme Dem, aldrig, aldrig! Nu kan jeg dog lade mig se for Folk!"

Hun ilede hjem og kom ikke mere den Dag; hun maatte prøve hvordan Kjolen og Hatten passede og klædte hende, og de passede dejligt og klædte hende velsignet, syntes hun; det var som hun blev ung igjen, og hun kunde ikke blive træt af at se sig i sin Stads.

Næste Dag, da de fremmede vare komne, sendte Degnekonen Bud efter hende, men hun kom ikke, hun havde ingen Tid.

„Hvad skal jeg med Stadsen, naar jeg ikke skal vise mig i den for Folk!" sagde hun. „Nu er det saa længe siden jeg har haft en Fornøjelse. Hvor jeg vil vække Opsigt, naar jeg gaar i Skoven i Dag, og i Skoven maa jeg!"

Saa gik hun til Skovfest, og Degnekonen maatte blive hjemme.

Og Malene blev borte. Nu havde hun Brug for sin Fritid til at fremvise Stadsen, og nu havde hun ingen Lyst til at gaa og slæbe hos Degnens; thi hvorfor skulde hun gjøre det, hun trængte jo ikke dertil; nu havde hun en blaa Kjole og en brun Hat med hvide Blomster.

Til November maatte Degnekonen igjen have Pige.

„Hvem skulde have troet det!" sagde hun. „Men Utak er Verdens Løn; det bliver aldrig anderledes, saalænge der er Forfængelighed til, — og der er mange Slags blaa Kjoler!"

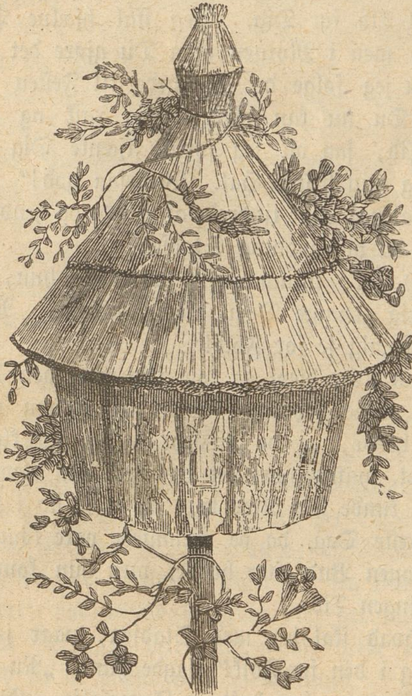
Husflid.

Stærkasser.

I denne Tid vil det være heldigst at opsætte Stærkasser og mindre Fuglebo for Smaafugle. Man har baade bedst Tid til

denne Syssel og naar Rederne opslaaes i Træer og paa Mure nu, vil Fuglene finde dem rede naar de vende tilbage i Slutningen af Vinteren; de ville da hurtigt blive fortrolige med Rederne og bygge deri til Glæde og Nytte for deres gjæstfri Værter hele Sommeren igjennem. Som oftest tænker man ellers først paa at lave Fuglekasser, naar man i det tidlige Foraar hører deres Kvidren; men da er ofte Tiden travl, og det er for sent da at vænne Fuglene til de nyopsatte Boliger. Derfor er det just den rette Tid nu at minde om dette fornøjelige Arbejde.

Da vi alt i forrige Bind Side 338, 351 og 402 have omtalt Stærkasser, skulle vi her kun i Korthed minde om, at jo naturligere de se ud og jo mere Morgensol de ere udsatte for, jo hellere blive de beboede. Lidt Skygge for Middagssolen og Læ for skarpe Vinde vil gjøre Reden endnu kjærere for Smaafuglene, og kan den dækkes af lidt Grønt, lidt Blade eller Slyngplanter bliver den endnu hyggeligere. Vi meddele her



Tegning til en Stærkasse til flere Familier. Den kan laves af en gammel Ballie eller lignende, beklædt udvendig med Bark og indvendigt afdelt med tætte Vægge i fire eller sex Rum. Foroven kan anbringes en Halmhætte som paa en Bikube, men finere og sirligere bundet. Til Indgange udskæres to Tommer brede Flyvehuller tæt foroven under Tagskæget, og en Flyvepind foran hvert Hus tilraades. Reden fastgjøres til en tyk Stang, der helst maa gaa gjennem Redens Bund op til Tagets Top, for at dette kan fastbindes dertil foroven. Man har da et smukt Fuglebo, som hosstaaende Tegning viser, hvor man ser Reden omgivet af en let Slyngplante.

Vejledning til at forfærdige flere forskjellige Slags Fuglekasser til enkelte Reder findes i **Haandgjerningsbog for Ungdommen** 1ste Bind Side 167—170.

Smaating.

Osteproven. (Fra Schweiz). En ung Hyrde fik Lyst til at gifte sig. Nu kjendte han tre Søstre, der alle vare lige smukke og lige venlige imod ham, saa at han ikke kunde blive enig med sig selv om, hvem af dem han skulde vælge. Det mærkede endelig hans Moder. „Skal jeg give Dig et godt Raad," sagde hun, „saa indbyd alle de tre Søstre til Dig, sæt Ost for dem og se, hvorledes de bære sig ad dermed." Sønnen fulgte hendes Raad; han indbød Pigerne og satte Ost for dem. Da slugte den første begjærlig sit Stykke med Skorpe og alt, saa der ikke blev Spor deraf tilbage. Den anden derimod skar Skorpen af saa tyk, at der fulgte meget godt med; men den tredje skrabede Skorpen tynd af, som det sig hør og bør. Da nu Hyrden fortalte sin Moder, hvorledes de havde behandlet Osten, sagde Moderen: „Tag den tredje; hun vil bringe Dig Lykke." Det gjorde han, og han angrede aldrig i sine Levedage, at han havde fulgt sin Moders Raad.

Hanen og Hønsene. (Fra Schweiz.) Hanen sagde en Gang til Hønsene: „Kom med mig ind i Stuen at pille Brødkrummer op paa Bordet Konen er gaaet ud i Besøg." — „Nej, nej!" sagde Hønsene, „det gaar ikke an; hun vilde slaa os fordærvet." — „Hun ved jo ikke noget af det," sagde Hanen. „Kom I bare med, hun giver Eder dog aldrig noget godt." — „Nej, nej!" sagde Hønsene igjen, „tal ikke mere derom. Vi ville ikke." Men Hanen lod dem ingen Ro have, før de endelig fulgte med den ind i Stuen og op paa Bordet. Som de nu gik der og huggede Brødkrummer i sig af alle Livsens Kræfter, kom netop Konen hjem. Hun greb en Stok og slog løs paa dem med og holdt et forskrækkeligt Hus. Da de endelig vare slupne ud i Gaarden igjen, sagde Hønsene til Hanen: „Ka, ka, ka, ko, kan Du nu se?"

Da lo Hanen og svarede: „Ha, ha, ha, ha, have I da ikke vidst det?" Saa kunde de gaa.

Firkantet Nød. Af 6 A, 2 K, 2 N, 2 R, 2 S, 1 I og 1 O dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra oven og venstre giver Løsningen paa følgende Gaade:

Mit første er kjendt som en liden Pog,
da Herren hans Fader paa Prøve tog,
mit andet, det var en Kvinde god,
dog vilde hun knap paa vor Herre tro,
mit tredje var en ypperste Præst,
i Magt og Kraft stod han Moses næst,
mit fjerde er Navn paa et helligt Land,
det kjender sikkert hver Kristenmand.

H. U. R.

Billedgaade (Rebus). Af L. P. Ha.

1 LÖ BBbb.

Brevvexling.

R. F. L. i H. At optage en Vejledning til Bogindbinding i Husvennen vilde tage alt for megen Plads og er mindre fornødent, da en fuldstændig Vejledning findes i „Haandgjerningsbog for Ungdommen", saavel som i „Den lille Paparbejder", 100 Sider med 83 Billeder, hvilken De faar hos C. Th. Rom & Co. mod Indsendelsen af 1 Kr. 25 Ø.

R. H. i E. og H. C. i B. Udgiveren har alt, forinden Deres Anmodninger indløb, henvendt sig til en i den omtalte Retning kyndig Mand om en Vejledning til at alunere Kaninskind. Saa snart denne kommer skal den strax blive meddelt i Bladet.

R. I. — P. I. K. — Tak for Opmærksomheden! Men har i begge Retninger saa meget Stof liggende at Deres indsendte maa henlægges.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Tegnebogen.

Fortælling af Beatus Dodt.

(Sluttet.)



Skuespiller Høgh modtog sin Sommervært, som han kaldte ham, med aabne Arme. Han gjorde et Gilde for ham i sit Ungkarlehjem og svor paa, at naar Knud Mandag Morgen gik til Foretræde paa Amalienborg, da skulde Kanonerne foran Hovedvagten paa Kongens Nytorv brændes af til hans Ære og „Hesten" gjøre de dejligste Krumspring. Dette gik nu rigtignok ikke i Opfyldelse, men det vigtigste af, hvad Høgh havde lovet at udvirke for ham, det blev ærlig holdt, og han havde ikke længe staaet i Forværelset og med store Ojne set paa al den Pragt, der omgav ham, før Adjudanten med lydelig Røst opraabte hans Navn, hvorefter han traadte ind til Kongen. Denne saa et Ojeblik med Velbehag paa den høje, velvoxne, endnu smukke Mand, der med et frimodigt Blik og en fast, men dog ærbødig Holdning stod for ham.

„Naa, Knud Rasmussen, hvad er saa Din Bøn?" spurgte han endelig.

Knud fremkom nu med sin Ansøgning, hvilken han efter sin egen Mening understøttede med saa slaaende og sejrrige Grunde, at Kongen ikke kunde andet end godkjende dem.

„Dermed er det en vanskelig Sag," tog Kongen endelig til Orde efter at have gjennemlæst Bønskriftet, „Hvad siger Amtmanden derom?"

„Ja, Deres Majestæt," svarede Knud undvigende, „han siger saa og saa, men det er ikke altsammen lige fornøjeligt at høre paa."

„Det maatte efter min Mening være en ringe Mand, dersom han kunde tale alle til Pas," svarede Kongen i en skarp Tone.

„Det mener jeg ogsaa, Deres Majestæt, naar det kun ikke er med Hensyn til mig."

„Nu ja, ja," svarede Kongen smilende, „man taler altid godt og fornuftigt, naar det stemmer med en andens Onsker og Meninger. Jeg holder i øvrigt ikke af denne Landhandel; Folk kommer derved i daglig Fristelse til at give deres Penge ud."

„Hvad Pengene vedrører, saa holder Jyden skikkelig fast, Deres Majestæt, og han skal nok vogte sig for at give mere ud, end nødvendigt er. Derfor er det ogsaa, han med Skjæl klager over, at Varerne i saa høj Grad fordyres ham ved de lange Rejser, han maa gjøre for at faa dem."

„Der er noget i, hvad Du siger, Mand," udbrød Kongen, „og jeg kunde derfor maaske ogsaa være villig til at give Dig den ansøgte Særrettighed, men dog kun paa et Vilkaar."

„Jeg har ellers ikke for Skik at love i blinde," svarede Knud frejdig, „men lige over for Deres Majestæt tør jeg vel vove det."

„Nu vel! Vilkaaret er, at Du giver Dit Minde til at Din Søn gifter sig med Karen Hansdatter. Saa snart Du har indsendt Vielsesattesten til Amtet, saa skal Tilladelsen blive Dig udfærdiget.

Det gav et Sæt i Knud, og uvilkaarlig traadte han et Skridt tilbage. Et Ojeblik studsede han ved Tanken om, hvorledes Kongen var kommen til den Kundskab, men lige saa snart stod det klart for ham, at Høgh her havde sin Finger med i Spillet, samt at han maatte give Kjøb for at naa sit Maal.

„Hun kommer jo nu ikke tomhændet, Deres Majestæt," svarede han derfor, „eftersom det jo paa en Maade er hende, der bringer Bevillingen med sig, og min Søn skal derfor faa sin Villie. Dersom Deres Majestæt ikke tager det ilde op," vedblev han, „saa maa jeg dog tilføje, at jeg helst havde set, om jeg havde faaet Lov til at raade mig selv i den Sag."

„Det kan jeg nok forstaa," udbrød Kongen, „men jeg tvivler om, at Karen og Eders Søn siger det

samme, og vi maa huske paa, at i Livet er det ikke nok at handle efter Forstand og Overlæg, Hjærtet maa ogsaa komme til sin Ret."

Efter at Knuds Foretræde var forbi, og han ved denne havde set sit Ønske opfyldt, ilede han med at komme hjem igjen for at sætte alt i Gang.

„Hils nu hjemme, Knud," sagde Høgh ved Afskeden, „og vær ikke fortrydelig over den Tilgift, Kongen gav Dem til Privilegiet; tro mig, det er ikke den daarligste Del deraf."

„Det vil vise sig i Tiden, Hr. Høgh," svarede Knud, „saa meget er imidlertid sikkert, at det ofte er ondt at faa mere end at faa mindre, end man attraar. Har De nu, som jeg maa tro, gjort mere for mig end jeg bad Dem om, saa har jeg maaske gjort det samme med Hensyn til Dem. Gud give saa da, at vi i Tiden, hver paa sin Side, maa være lige tilfredse dermed."

Høgh kastede et spørgende Blik paa Knud, idet han udbrød: „det forstaar jeg ikke; men naar jeg kommer derover, faar jeg vel Opløsning paa Gaaden. Det bliver imidlertid ikke i denne Sommer. Jeg har nemlig faaet Rejsetilladelse for et Aar, og nu vil jeg drage omkring i Verden for at faa min Tro stadfæstet paa, at Menneskene ere Mennesker og gaa paa to Ben, hvad enten de leve under Sydens Sol eller blandt Nordens Is."

Siden det Øjeblik Knud og Høgh havde taget Afsked med hinanden, vare nu flere Aar forløbne. Rasmus og Karens Vielsesattest var for længst indsendt til Amtet, og Bevillingen var som en Følge deraf rigtig bleven tilstillet. Handelen udvidedes mere og mere og blomstrede frodigt under Knuds kyndige Ledelse, og som han i Rasmus havde en dygtig og nidkjær Medhjælper, saaledes havde han i dennes Kone en brav og paapassende Husmoder, hvis flittige Haand holdt sammen paa, hvad Mændene tjente, og hvis kjærlige Sind dannede dem et godt og lykkeligt Hjem. Alt gik saaledes godt, og Knud saa med Stolthed og Glæde sin Forretning voxe og trives, og han skulde have været fuldstændig lykkelig, dersom ikke Tanken om Høgh havde pint og naget ham. I tre Aar havde man nu hverken hørt eller spurgt noget fra ham, og trods alt, hvad Knud havde gjort, havde det dog ikke været ham muligt at faa noget at vide om hans Opholdssted. Nogle sagde, at han laa et eller andet Sted i Italien og solede sig, andre mente, at han var falden i den græske Krig; men ingen vidste rigtig Rede, og kun derom vare alle enige, at han havde faaet sin Afsked fra Theatret.

Mere end hans Omgivelse kunde rime sammen med Knuds rolige Sind og store Koldblodighed syslede hans Tanker med den borteblevne, og naar man saa paa hans nedslaaende Mine og tankefulde Aasyn, maatte man næsten tro, at en Synd tyngede paa hans Hjærte.

Paa en Søndag Eftermiddag sad Knud, som saa tit ellers, hensunken i Tanker i sin Lænestol, medens Karen stod for Enden af det lange Bord legende med sin lille Dreng, som hun øvede i at gaa, idet Faderen med aabne Arme og et lykkeligt Smil stod færdig til at gribe ham. Solen tittede ind ad det aabne Vindue og oplyste Stuen, hvor alt var saa skinnende og blankt, og hvor Søndagens Fred og Hvile syntes at herske, medens Fuglene kvidrede og sang udenfor i de nys udsprungne Lindetræer.

Den gamle „Trofast", der stedse havde sit Leje under Knuds Stol, havde længe ligget med Snuden fladt hen ad Gulvet, hvor dens Aandedræt havde dannet to lange Striber i det hvide Sand. Nu løftede den Hovedet lidt i Vejret, og i det den knurrede sagte, vendte den sit aarvaagne Øje hen mod Døren. Denne gik nu langsomt op, og en høj, mager og bleg Mand kom til Syne i Aabningen, hvor han et Øjeblik blev staaende, lænet til sin Stok, medens hans Blik med et Udtryk af vemodig Glæde vandrede fra Gjenstand til Gjenstand.

De to unge Folk havde vendt sig om og stirrede forundrende den fremmede i Møde, og Knud selv havde rejst sig halvt op i Stolen, idet han støttede sig med begge Hænderne til dens Arme.

„Høgh!" raabte han nu, idet han slap Taget og sprang op. „Gud velsigne Dem, saa har vi Dem da atter igjen." Rasmus for med stormende Glæde sin Ven og Frelser i Møde, medens Karen rødmende og undselig, men med Glædestaarer i Øjnene, modtog det Kys, han trykkede paa hendes Læber. „Men i Herrens Navn," udbrød Knud, da de nu vare komne lidt til Ro efter den første Glæde, „hvor har De dog været henne i al den lange Tid?"

„Ja Knud," svarede han, idet et Glimt af Lune gled hen over hans Træk, „det er en ligesaa sørgelig som sandfærdig Fortælling, som det hedder i Visen. Ved en Sygdom, jeg paadrog mig dernede i Italien, og hvori jeg i lang Tid svævede mellem Liv og Død, mistede jeg min Stemme, jeg mener ikke mit Mæle, thi, som De hører, kan jeg dog tale; men synge kan jeg ikke mere. Saa rejste jeg rundt til Alverdens Læger for at finde Raad, men uden Nytte, og til sidst, da jeg drog over Alperne for at vende Næsen hjem, væltede Postvognen ned i en Afgrund med os, og jeg brækkede mit ene Ben. Og jeg spørger Eder nu, Knud Rasmussen Sejs, til hvilken Nytte i Verden De vel tror at en halt og hæs Skuespiller kan være. Jeg indser det ikke og kan derfor nu sige med salig Job: nøgen kom jeg til Verden, og nøgen staar jeg her for Eder uden at eje andet end en lille Efterløn og det jeg staar og gaar i. Ja hvis De forstod Latin, saa vilde jeg tilraabe Eder: sic transit gloria mundi. hvilket er udlagt: en aftakket Skuespiller er ikke en Gang Huden værd.

„Saa skal De finde et Hjem her," udbrød Knud med et hjærteligt Blik, idet han rørt trykkede Høghs Haand, hvor De i det mindste ikke skal savne en god og kjærlig Villie. Vi har saa dog en lille Regning at afgjøre med hinanden. Ser De: spillede De mig det Puds at prakke mig en Svigerdatter paa, for hvilken paanødt Gave jeg i øvrigt takker Dem af mit fulde Hjærte, thi hun har bragt Glæde og Solskin i mit Hus, saa spillede jeg dem paa den anden Side den Streg at gjemme Deres Tegnebog, i den Tanke at De kun ilde forstod at omgaas Pengene. Disse satte jeg i min Handel, og de har baaret gode Renter, saa at De, om De end som Job kom nøgen ind i Verden dog ikke har nødig at gaa nøgen ud af den igjen. Kun frygtede jeg en lang Tid for, at De skulde have narret mig og ved at dø et eller andet Sted i Udlandet, gjort mig til en Kjæltring."

„Ved Gud," udbrød Høgh, i det han forbavset sprang op, „paastod jeg end en Gang, at vi ingen Ret har til at opkaste os til Nogens Forsyn, saa takker jeg dog i dette Øjeblik Dem af mit inderste Hjærte for, at De opkastede Dem til mit."

„Saa er alt godt," svarede Knud, „og min Samvittighed frit fra en Byrde, der af og til tyngede den haardt nok. Men lad os nu høre," vedblev han, „skal vi give os i Lag med at udtælle Pengene strax, de ligge rede og udgjøre med paaløbne Renter nu lige fem tusende Daler."

„Fem tusende Daler!" udbrød Høgh. Derpaa tav han pludselig og idet han et Par Gange gik op og ned ad Gulvet, var det synligt, at han kæmpede en haard Kamp med sig selv.

„Fem tusende Daler," gjentog han med skjælmsk Blik. „Hør, Knud, derfor kunde slaas et rigtig alvorligt Skrald."

„Det kunde der," svarede hin, rystende paa Hovedet, „og det saaledes, at baade Pengene og Æren gik i Rendestenen."

„Ja," raabte Høgh, „og der havde jeg nu ligget, dersom ikke De, som en god og trofast Ven, havde med fast Haand grebet mig i Kardusen og holdt mig oven Vande. Til Tak derfor og til Baade for mig selv lover og sværger jeg nu, at jeg aldrig vil røre Kapitalen. Den skal ved Øvrighedens Hjælp sættes fast, saaledes at jeg kun faar Renterne deraf, og endnu i Morgen vil jeg udstede et lovgyldigt Gavebrev, hvorefter den lille Bjørn der skal arve den, naar jeg en Gang træder bort fra denne Verdens Skueplads og over paa en skjønnere og bedre." Ved disse Ord tog han Barnet i sine Arme og kyssede det hjærtelig. „Og for saa, Knud Rask, at vise Dem, at jeg dog ikke er saa forstokket, at hverken det onde eller det gode bider paa mig, saa vil jeg endnu en Gang tage fat paa en nyttig Gjerning og blive et skikkeligt og fornuftigt Menneske."

„Hvad Høgh havde lovet Knud, det holdt han ærlig, og da han, før han blev Skuespiller, havde været en flink Student, saa oprettede han en Skole i Aarhus, hvorved han fandt et hæderligt og godt Udkomme, idet han nu ogsaa af Ulykken havde lært at omgaas hensynsfuldere med de Penge, han snart rigelig fortjente.

Hos Knud og de unge Folk var han en stadig Gjæst i mange Aar, og alle sine Ferier tilbragte han derude, hvor den gamle Knud endnu mangen Gang fik sig en hjærtelig Latter ved at høre paa hans lystige Fortællinger og godmodige Spøg.

Ballonon „Kæmpens" Undergang.



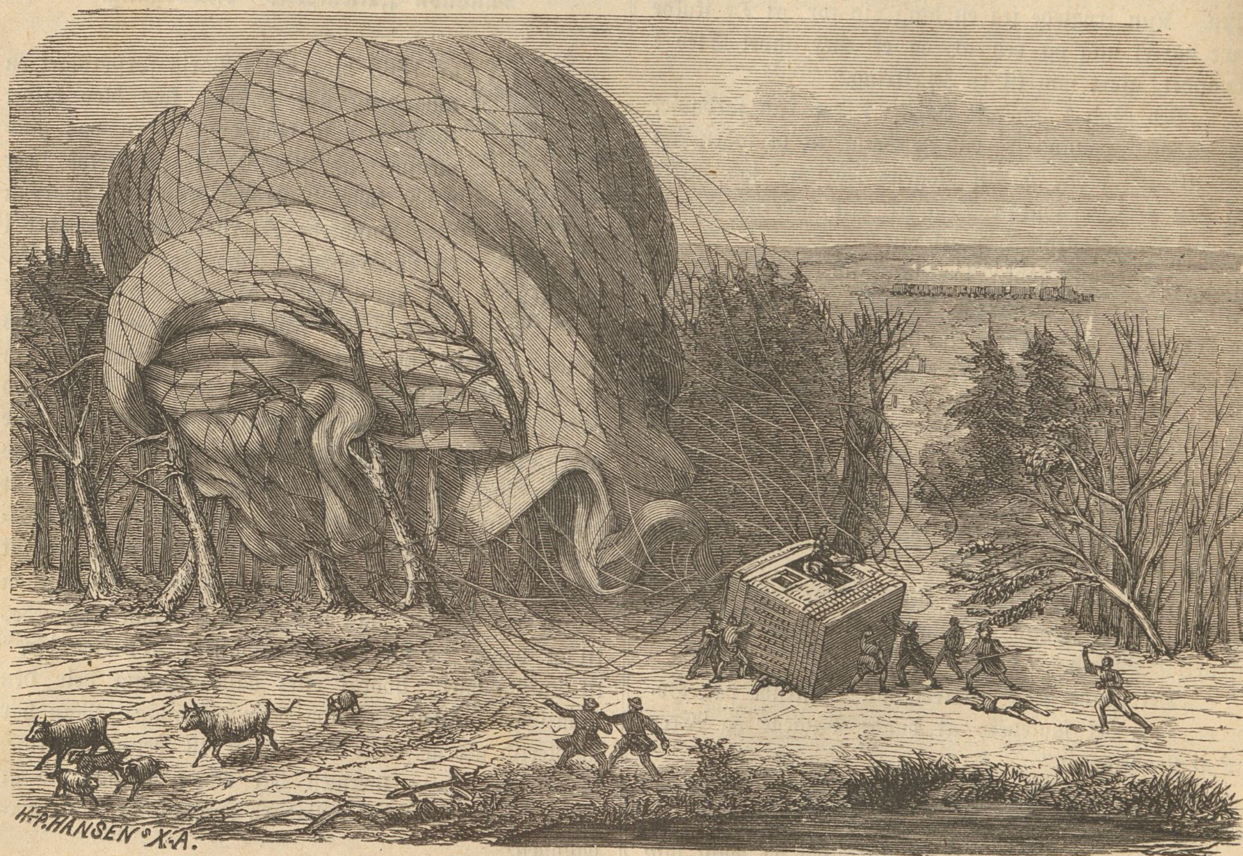
Aar 1863 blev der i Paris forfærdiget en umaadelig stor Ballon, som blev kaldet Kæmpen („le Géant"). Den var sammensyet af 30,000 Alen Silketøj, der havde kostet 5 Kroner Alnen og hvorpaa flere Hundrede Syersker havde arbejdet i en Maanedstid. Naar den uhyre Silkesæk var udspilet, dannede den en Kæmpepære af 270 Fods Omkreds og 180 Fods Højde — altsaa omtrent halvanden Gang saa høj som Rundetaarn i Kjøbenhavn. Naar den var fyldt med Gas indeholdt den omtrent 50,000 Tønder af denne lette Luftart. Forfærdigelsen af denne umaadelige Ballon var med store Omkostninger sat i Gang af den navnkundige Luftskipper Nadar, som i sine utallige Bekjendtgjørelser meddelte, at Hensigten var at foretage Opstigninger fra alle Hovedstæderne i Evropa for at faa samlet saa mange Penge, som behøvedes til at bygge en ny Drivkraftsmaskine „l'helicoptère" til Luftballoner, hvoraf efter hans Mening hele den fremtidige Luftsejlads vilde være afhængig. Man har imidlertid aldrig senere hørt noget til denne Maskine, saa at den mulig nærmest har været bestemt til at vække Opmærksomhed for Nadars Opstigninger i Kæmpeballonen.

Søndagen den 4de Oktober 1863 foregik fra Marsmarken den første Opstigning, til hvilken over Hundredtusende Tilskuere havde betalt Plads for at se Fyldningen nærved, medens en endnu større Menneskemasse paa Afstand overværede den storartede Opstigning. Den gik godt. 13 Mennesker, blandt hvilke de to navnkundige Luftskippere Brødrene Godard og en Kvinde, havde Plads i det store to Stokværk høje Kurvehus, der traadte i Stedet for Ballonens Gondol. Rejsen gik heldigt, og om Aftenen naaede de rejsende Jorden igjen uden videre Uheld.

Følgende Søndag den 18de Oktober fandt den næste Opstigning Sted. Parisernes Deltagelse var endnu større end forrige Gang og man havde maattet

afslaa flere Anmodninger om at maatte følge med som rejsende. „Kæmpen" steg let og hurtigt og forsvandt snart i nordlig Retning. Ved Midnatstid svævede den hen over Holland, og man hørte Havets Brusen. Der blev kastet Ballast ud, saa at Ballonen atter steg, og man tabte Jorden af Syne. Klokken ni om Morgenen var man over det nordlige Holland, og ved at slippe Gas ud prøvede man paa at dale; men en heftig Blæst, som man ikke havde mærket noget til i de højere Luftlag, greb Ballonen, i det de prøvede paa at naa Jorden. I et Nu vare de udkastede Ankere knækkede og Ventilen lukkede sig igjen, hvorved Ballonen begyndte skiftevis at stige og dale idet Gondolhuset gjorde Spring paa 30—50 Fod. Nu følte man Blæsten som en voldsom Storm. Gondolen væltede og slæbtes med en forfærdelig Hurtighed hen over Jorden idet Træer, Buske og Gjærder knækkedes, hvor den for hen. Nu kom den tværs over en Jærnvej, ligesom et Tog kom susende; heldigvis stoppede det, saa at intet Sammenstød skete, men Telegraftraadene og Stænger reves med, hvorefter Gondolen fortsatte sit Ødelæggelsesværk ved at rive Taget af et enligt lille Hus.

Lykkeligvis havde Luftskipperen, Jules Godard, endnu saa megen Aandsnærværelse at han med Livsfare klatrede op i Tovene, og trods de voldsomme Stød,



Ballonen „Kæmpens" Undergang.

der to Gange kastede ham tilbage, lykkedes det ham at faa fat i Snoren til Ventilen og paa ny faa den lukket op, saa at Ballonen begyndte at tømmes. Dersom den Slette, de drev hen over, havde været blot en Milsvej længere, vare de rejsende rimeligvis komne temmelig uskadte til Jorden; men nu saa man en Skov forude, og det var klart at Gondolhuset vilde blive knust imod Træerne. Enkelte rejsende sprang ud og naaede lykkelig Jorden, andre slæbtes nogen Tid med og fik mange Stød. Alle de rejsende kom mere eller mindre til Skade, flere endog alvorligt, blandt hvilke Nadar og hans Hustru, som ikke havde villet forlade ham paa denne farefulde Rejse. Hun blev hængende ved sine Klæder, halvknust under Gondolhuset, og først efter tre Kvarters Anstrængelse lykkedes det at udfri hende af den farlige Stilling. Paa hosstaaende Billede se vi, det Øjeblik fremstillet da den mægtige Ballon er bleven hængende i Træerne og man søger at hjælpe de rejsende der ere komne under Huset, medens nogle Køer og Faar skrækslagne flygte for det græsselige Uhyre, der er kommet farende gjennem Luften.

De ulykkelige Luftfarter blive naturligvis altid mest omtalte, og dette bidrager meget til, at Luftsejladsen i det hele bliver anset for mere livsfarlig og dumdristig end den egentlig er. Den er maaske næppe i Virkeligheden farligere end Sejladsen paa Havet og

man antager at der foregaar 1000 lykkelige Opstigninger for hver ulykkelig. En gammel Luftskipper, Green, havde foretaget over 700 Opstigninger, og de tre Brødre Godard have vel tilsammen foretaget henimod 2000 Opstigninger uden at tage Skade paa Liv og Lemmer. For saa erfarne Folk gaar Rejsen gjerne sikkert, hvorimod Ukyndighed medfører de største Farer. Som egentlig Rejsemiddel tør man derfor af denne og af mange andre Grunde ikke vente at Ballonen vil faa en Fremtid, hvorimod de i videnskabelig Henseende, med Hensyn til Læren om Vejrliget og Luftens Tilstand, alt have gjort megen Nytte.

Slangefalken eller Sekretæren.

Af E. Toepfer.

Paa de store Stepper i det indre Afrika lever der en meget mærkelig Rovfugl, som kaldes Slangefalken eller Sekretæren. Ved at kaste et Øje paa hosstaaende Billede ville Læserne let kunne overtyde sig om, at denne Fugl, der bliver omtrent 4 Fod høj, afviger fra alle de andre Rovfugle ved sine meget lange Ben, hvis Tæer ere korte og forsynede med stærke Kløer. De lange Ben give den en vis Lighed med Vadefuglene, især med Storken, men det stærkt krogede Overnæb, de stærke og krumme Kløer, som den har paa Tæerne, samt hele dens indre Bygning, viser tydeligt nok, at den maa henføres til Rovfuglene, som den ogsaa ligner i hele sin Levemaade. Paa Nakken har den en Fjertop, der udgjøres af 6 Par ulige lange Fjer, der kunne rejses og lægges. Det er denne Fjertop, som har skaffet Fuglen Navn af „Sekretær", idet man har sammenlignet den med en Skriver, der har stukket sin Pen bag Øret. Dens mest fremherskende Farve er blaagraa, men Nakken, Fjertoppen, Issen og Vingerne ere sorte. Medens de andre Rovfugle mest holde sig til Luften, da Vingerne ere deres vigtigste Bevægelsesredskab, saa at de i Reglen kun komme til Jorden, naar de ville gribe et eller andet Bytte, bruger Slangefalken derimod mere sine Ben end Vingerne, naar den vil bevæge sig. Den har en særdeles let Gang og forstaar ypperlig at bruge sine lange Ben. Under Gangen har den en smuk og stolt oprejst Holdning; naar den løber, strækker den Legemet fremad og kan med stor Hurtighed og Udholdenhed tilbagelægge meget lange Strækninger uden at trættes, hvorfor den i Afrika undertiden ogsaa kaldes „Ilbudbet". Kun naar den bliver stærkt forfulgt bruger den sine Vinger, idet den efter at have taget et Tilløb svinger sig op i Luften. Dens Flugt er let og smuk, og under disse strækker den Benene lige bagud som Storken, men flyver ikke højt og søger snart ned til Jorden igjen.



Slangefalken.

Slangefalken, hvis Føde især udgjør Krybdyr, har fra Arilds Tid været kjendt som en Udrydder af giftige og giftløse Slanger. Den gjør megen Nytte ved at fortære en Mængde af disse, og det skyldes især den, at de farlige, giftige Brilleslanger ikke formere sig saa stærkt. Saasnart den faar Øje paa en saadan Slange, giver den sig strax til at forfølge den i et hurtigt Løb. Slangen, der kjender denne sin farlige Modstander, søger at smutte bort og naa et eller andet Hul, hvor den kan skjule sig, men Sekretæren indhenter den snart og hindrer alle dens Forsøg paa at flygte, idet den ved hurtige Vendinger spærrer Vejen for den til alle Sider. Opbragt og rasende herover sætter Slangen sig til Modværge, men Slangefalken optager modig Kampen, idet den holder den ene udbredte Vinge frem som et Skjold. Kampen ser meget morsom ud. Slangen, hvis Øjne tindrer af Raseri, rejser sig op med spilet Gab og søger at komme til at bide sin Fjende med sine Gifttænder, medens Slangefalken gjør de forunderligste Krumspring, idet den snart springer frem, snart tilbage eller til en af Siderne. Undertiden hæver den sig ved høje Spring op i Luften for at undgaa Slangens voldsomme Angreb, men den giver sig strax igjen i Kast med den. Under hele Kampen holder den stedse den ene Vinge frem som Skjold og lader Slangen bide i denne, da dens Gift her ingen Skade kan gjøre. Paa samme Tid giver den Slangen det ene Slag efter det andet med sine kraftige Vinger. Slangens Kræfter udtømmes snart, og den bliver efterhaanden mattet af de mange Slag, den faar. Slangefalken griber den da med sit stærke Næb, kaster den højt op i Luften, knuser dens Hoved, naar den falder ned paa Jorden, og fortærer den derpaa.

Efter Naturforskeren Brehms Meddelelse holdes den tit i Gaardene ved det gode Haabs Forbjærg i Sydafrika, da den udrydder Slanger og Rotter. Den vænner sig snart til det tamme Fjerkræ og gjør det ingen Skade, men holder kun strængt Fred og Ave

blandt det, idet den strax jager kæmpende Haner eller Hanekyllinger fra hinanden med nogle Slag eller Hug af sit Næb.

Breve til en Bondekarl.

Vesterskerninge d. 20. Februar. 1876.

Kjære Hans!

Det er knapt at jeg kan kjende Dig i Dine Breve, for jeg synes Du er bleven saa klog, men tænk dog paa, hvordan det undertiden gaar med „kloge Høns“. Jeg synes ogsaa, at Du begynder at vise „fine Fornemmelser“ — dog, man kan jo saa let misforstaa det Skriveri, derfor vil vi nu heller ikke skrive sammen mere, før vi mundlig har forklaret os for hinanden; nu vil jeg blot skrive denne ene Gang endnu:

Naar Du fortæller mig, hvor lette og smidige vore oldnordiske Bønder vare, saa har Du dog ikke været klog nok, eller ogsaa Du har glemt at skjønt de kaldtes Bønder, saa gjorde de dog ikke Bondearbejde; men var kun Krigere og uddannede deres Legeme alene til denne Syssel. Om Trællene, som maatte udføre Bondearbejdet, om deres Smidighed hører vi intet. Det Arbejde som Trællene udrettede og som var ringeagtet; det er jo blevet til en hæderlig Gjærning for Nutidens Bønder; men de kan ikke blive fri for at ligne deres Arbejde, og at det er Tilfældet med dem, det er i mine Øjne en Ære for dem. Du ønsker Forklaring over mit sidste Brev, om hvormeget og hvor lidt man bør bruge af det fremmede. Hør nu da hvad min Mening er om denne Sag:

Alt hvad Du føler en fornuftig Trang til, alt, hvad Du kan have en fornuftig Brug for, alt, hvad der kan blive Dit eget, alt, hvad der ikke gjør Dig om, saa Du bliver en anden og ringere — alt dette kan Du saa dristig bruge, optage og lære. Gud har sørget for, at der er blevet Samfærdsel imellem Folkeslagene, netop for, at det ene skal lære og meddele det andet. Derfor sørger Gud for, at Samfærdselen bliver mere og mere levende, da Menneskeslægten har mere nødig og trænger til at lære mere, jo længer den skal være paa Jorden. Derfor sørger Gud ogsaa for, at de Skillerum, som har været i selve Folket, mellem fornem og ringe, rig og fattig, lærd og ulærd, at de falder mere og mere, efterhaanden som det bliver nødvendigt, at Folk skal lære mere af hverandre og have mere Hjælp af hverandre. Det er en Slags „indbyrdes Undervisning“, som Du vel kjender fra Skolen af, men denne er lidt mere storartet og frugtbringende. Gud, som er baade vor Fader og vor Lærer, underviser os ikke ret meget personlig, men saa faar vi Bihjælpere, der under hans Opsyn lærer og hjælper os. I en anden Slags Time kan vi saa selv blive Bihjælpere for dem, som før har hjulpet og lært os, i dette Fag er vi maaske de klogeste. Saaledes maa det ene Folk skiftevis hjælpe det andet andet, og det ene Menneske i hvert Folk skiftevis hjælpe og lære det andet; for det er ikke godt, at Mennesket er ene. Vi har lært meget godt af Tyskerne, for Exempel: Kirkeforbedringen og Bogtrykkerkunsten. De har lært Telegrafen og Billedhuggerkunsten af os; de lærer maaske af os med Tiden det, som er bedre: en folkelig Oplysning. Vi faar en Mængde gode Kjøbmandsvarer fra Tyskerne og vi sender dem en Mængde Svin, Sild og Stude; og alt det gaar meget fornøjelig.

Bønderne her i Landet har lært meget godt af de fornemme, tænk paa, hvor mange Forbedringer i Agerbruget de har lært af Herremændene. De fornemme har ogsaa lært en hel Del af Bønderne, om ellers det maa høres. Den Stivhed og Stolthed og alt det døde Formvæsen, som hidtil har hersket hos fine Folk, det har dog faaet sit Banesaar og svinder mere og mere, men det er saamænd Bøndernes jævne og naturlige Færd og Tale, som de fornemme kommer til at elske og lægge sig efter, som oftest, uden at de selv ved af det. Naa, det var nu bare nogle Exempler, som lige faldt mig ind. Sig mig nu, dersom Du bruger en tysk Kniv eller en tysk Le, bliver Du saa til en Tysker for det? Eller dersom en Tysker spiser dansk Flæsk et eller flere Aar, bliver han saa til Dansker? Dersom en lærd Mand aflægger fremmede Talemaader og holder sig til det danske, lige som han ikke forstod andet, bliver han saa til en Bonde for det? Dersom en Bonde bygger sig et Svinehus efter samme Mønster som det, han har set hos den fine Herremand, bliver han saa en fin Mand for det? Men dersom vi af Hovmod, Forfængelighed, Letsindighed, Abe-agtighed optager noget, som ikke kan egne sig for os, da gjør vi ilde deri, baade for vor egen og andres Skyld.

Naar en Ravn er tam, da tager den alt, hvad der glimrer, enten det er ringe af Værd eller kostbart og bringer det i Skjul. Den kan dog ikke faa Gavn af det, men kun Ulæmper.

En Abe vil eftergjøre alt, hvad den ser Mennesker gjøre, den gjør det uden at vide hvorfor, blot for at efterligne, og kommer derfor tit galt fra det. Jeg har hørt om en Mand, der var vred paa sin Nabos Abe, som spillede ham nogle Puds. Da tog han en Gang sin Ragekniv og stillede sig for det aabne Vindue, saa at Aben kunde se ham. Nu gjorde han, med Bagen af Kniven nogle stærke Strøg over sin Strube, og derpaa gik han og lod Kniven ligge. Strax efter sprang Aben ind ad Vinduet, greb Kniven og skulde bære sig lige saadan ad, men han brugte Æggen af Kniven og skar Struben over ved det første Snit. Nu, der er mange Mennesker her til Lands, som slægter Ravne og Aber paa, og som ogsaa maa bøde derfor. Hvor mange er der dog ikke, som tænker: „Hu hej, det maa jeg have!“ saa snart de opdager noget nyt, glimrende eller fornemt; enten det nu er Ord og Talemaader eller Væsen og

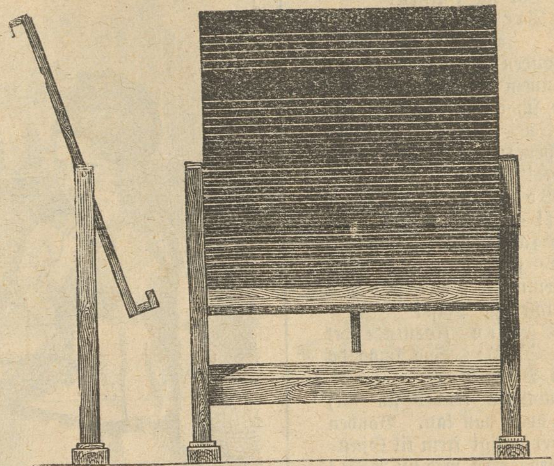
Skikke eller virkelige Ting. Hvor tit kommer man ikke ind i en Stue, en Ravnerede vil jeg kalde det, hvor der er fuldt op af glimrende, kostbare Ting, som hverken er til Nytte eller Fornøjelse, og som aldrig bliver brugte. Jeg kommer nu til at tænke paa en Kone, som kjøbte en hvid Potte paa en Avktion og satte den op paa sin Dragkiste, skjønt den var bestemt til at staa under en Seng. Hvor tit har jeg ikke truffet Han- eller Hun-Aber med en Dragt, som de ikke forstod at bære, med et Væsen, som de ikke forstod at føre, og med Ord, som de ikke forstod at udtale eller vidste den rette Betydning af.

Hvad vil dog de stakkels Mennesker med saadant noget, som ikke egner sig for dem, som aldrig de kan trænge til og som gjør dem til nogle fortvivlet forskruede Skabninger! Det fremmede, de tilegner sig, er af den Slags, at det kan aldrig blive deres eget, aldrig blive naturligt for dem. Det fremmede som vi skal have Nytte af, det skal blive ligesom vort Kjød og Blod, og vi skal have Magt over det, ligesom vi har Magt over vore Lemmer; kan det ikke blive saadan, saa hersker det over os og forkvakler os. Det mindste, som Folk kan tabe ved saadant Aberi, det er, at de sætter deres Penge til for at blive til Nar; det største, de kan tabe, det er, at de dræber deres aandelige Natur og Ejendommelighed og gaar derved bort fra næsten alt, hvad der er godt og priseligt. Nu, vi skal ikke gaa paa Abejagt, men vi kan vel ikke blive fri for at le ad dem. Hos os selv, der har vi dog Jagtret, og skulde vi finde noget Aberi hos os selv, da maa vi ikke nøjes med at le ad det. Man siger jo, det er en Svaghed, som er almindelig hos os Danske, og derfor var det jo ikke urimeligt, at vi som skriver kunde selv have en Rem af Huden. Anton Nielsen.

Svensk Skoletavle.

Enhver Lærer ved hvor nyttigt det er at have en stor og god sort Tavle til Brug ved Undervisningen i Skolen; men det gaar med denne nødvendige Gjenstand, som med Skolebordene, den findes vel i alle Skoler, men er ofteſt en lille slet malet og slet samlet ujævn Træflade ophængt paa Væggen.

For at vise hvilken Omhu og Tænksomhed man i andre Lande viser ved Forfærdigelsen af dette simple Redskab, hidsætte vi i Dag Tegning af en svensk Tavle til Skolebrug. Tavlen er en smuk glathøvlet, tæt sammenlimet, sortmalet Fyrretræflade, omtrent 2 Alen lang og bred. Træet er taget saa at Aarerne gaar op og ned (Brætterne altsaa staa lodret). For oven og for neden er, som Tegningen viser, fastgjort en Revle paa Kant tværs over Tavlens Kant, derpaa atter fastlimet en Hængeliste, saa at der dannes en Rende, der styrker Tavlen og tjener til at lægge Kridt, Svamp osv., fra sig i. Tavlen er fastgjort med to stærke Træskruer i et Stativ, som Tegningen tydeligt viser. Dette med-



Svensk Skoletavle.

fører flere meget store Fordele. Man kan saaledes stille Tavlen i hvilken Side eller hvilket Hjørne af Skolen man vil, hvor Lyset om Formiddag eller Eftermiddag falder bedst, ligesom man kan stille Tavlen mere eller mindre skraa ganske efter Ønske, saa at man selv lettest kan skrive eller tegne derpaa, og Børnene bedst se, uden at forstyrres af Lysets Tilbagekastning. Endelig kan man bruge begge Sider af Tavlen og f. Ex. have den ene Side paamalet røde Linier til Nodeskrivning eller Bogstavforskrifter, medens den anden, som bringes frem ved at dreje Tavlen om sine Midtskruer, kan være hel sort til at skrive Regnestykker eller forklarende Tegninger paa.

Smaating.

En Røverhistorie i vore Dage fortæller det svenske Blad „Allehanda för Folket“ som et „Eventyr i tre Handlinger“ saaledes:

Første Handling.

(En Bonde er paa Vej fra Uddevalla til nærmeste Kro og fortærer i god Mag paa en Pølse. Pludselig standses Hesten af en svær pjaltet „Burs“).

Gavtyven: „Pengene eller Livet!“

Bonden (sigtende med Pølsen imod Røveren): „Slip Hesten, Slyngel! eller et, to, tre er Du væk? for nu smælder jeg løs!“ (Gavtyven render sin Vej alt hvad han kan).

Anden Handling.

(Et Hus ved Vejen. I en mørk Krog bag Døren sidder en Tigger. Manden i Huset sidder ved Bordet).

Bonden (idet han kommer ind): „Guds Fred herinde! Før troede jeg at jeg aldrig skulde set Sol og Maane mere. Jeg har i Tegnebogen en lille Klat Sedler, som jeg fik for Havren i Uddevalla. En Gavtyv syntes, det kunde være en rar Bid, og overfaldt mig paa Vejen. Men da jeg sigtede paa ham med denne herſens Pølse, stak han af, det bedste han havde lært. (Tiggeren lusker ud).

Husfaderen (byder den fremmede en Drik Øl). Det kan Du da kalde godt sluppet: men det mørknes nu, og Skoven er ikke ganske hyggelig om Aftenen. Vil Du derfor ikke laane min gode dobbeltløbede Pistol den er ladt!“

Bonden: „Jeg tænker vel at min prægtige Pølse er tilstrækkelig, men takker dog for Tilbudet. Farvel og Tak for i Aften!"

Tredie og sidste Handling.

(Bonden nærmer sig Kroen gjennem Skoven og kjører saa smaat op ad en Bakke).

En Tigger (standser Hestene): „Pengene eller Livet!"

Bonden: „Tag Dig i Agt! ellers skyder jeg!"

Kjæltringen: Haa haa! Du skal min Sæl ikke skræmme mig mere med Din jammerlige Pølse!"

Bonden (løsnende det ene Skud): „Saa smag da paa Pølsen!"

(Gavtyven render sin Vej alt hvad han kan. Bonden kjører roligt frem til Gjæstgivergaarden med sin Pølse.)

Jorden 6½ Gang rundt. Gamle „Ole Post" fra Odder som i Begyndelsen af dette Aarhundrede begyndte at gaa Post imellem Odder-Aarhus og Odder-Horsens, og som vedblev sin Postgang i 31 Aar, i hvilken Tid han gik til Kjøbstaden 4 Gange om Ugen, har, ifølge „Odder Av.", i dette Tidsrum tilbagelagt den anselige Vejlængde af 35,745 Mil eller Jorden rundt 6½ Gange. Han var 31 Aar gammel, da han begyndte at gaa Post og bar gjennemsnitlig en Vægt af 4 à 5 Lpd. i Smaapakker foruden 8 Posttasker. En Gang har han 29 Uger i Træk hver Dag gaaet sin Posttur, der havde en Udstrækning af 7 Mil. Naar det traf sig, at der kom en Vogn kjørende, og han bad om Lov til at sidde op, fik han stundom Svar, at han maatte nok, men ikke hans Fragt, thi denne vejede under Tiden mere end han selv, som var liden af Vægt. Naar man vilde bruge et Jærnvejstogs Hastighed til Sammenligning, og naar man antog, at et saadant kjørte 8 Mil i Timen, vilde der, naar man kjørte uden Ophold Dag og Nat, medgaa 6 Maaneder og 3 Dage, forinden man fik tilbagelagt en Vejlængde som den nævnte, og med almindelig Jærnvejskjørsel vilde der udfordres en Tid af 1 Aar dertil. Ole Post er nu en gammel Mand og boer paa Mols; men han er rask og rørig og kan maaske opleve at komme til at kjøre ad Jærnvejen til Odder.

Godt udregnet. I Lejrtiden beklagede en Soldat sig for sin Officer, at det var saa grueligt varmt og snevert i det Telt, hvori han laa, da der var saa mange om det, samt bad ærbødigst, om han ikke maatte flytte ind i Teltet ved Siden af.

„Hvor mange er der da i Dit Telt", sagde Officeren.

„Vi ere ni", var Svaret.

„Naa, og i det næste Telt?"

„Der ligger kun otte".

Prosit!



Hu—ha, nu kommer der da et Vræl,
saa hele Byen maa ryste og gyse.
Hej, Maren... Maren... „Gud velsigne" Din Sjæl,
hvis blot Du vil la' være at nyse.

— n.

Firkantet Nød. Af 2 K, 2 S, 2 Y, 1 E, 1 L og 1 N dannes 3 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Først af alt blev første til;
hvor det over Verden straaler
Livet frodigt trives vil,
Døden ikke Glansen taaler;

andet Dig til Hjærte gaar,
hvis ej Sten Du monne være;
tredie Du bruger, naar
Middagsmad Du vil fortære.

Læst fra neden og fra højre:

Det første er et Bogstavnavn,
som i vort Sprog gjør liden Gavn;
hvor Overmagten barsk mon true,

kan Frygt det andet underkue;
men til det tredie hver Skomager
vist hver Dag mange Gange tager.

Bogstavgaade. (Af Olaf J. Olsen).

1. 2. 3. 4.
Mig hører man ofte ved Drikkebord;
i Huset jeg ofte i Stykker gaar.
2. 3. 4.
Jeg staar i Haven og gror og gror
og ender vel saa paa Dit Spisebord.
3. 4.
Jeg trives i Vandet, bli'r tyk og stor; —
gid aldrig jeg komme maa paa Dit Bord!
4.
Jeg er kun en Medlyd. Og nu, min Bro'r!
Sæt Gaaden, som er et Enstavelsesord!

Opløsninger fra Nr. 22:

paa den firkantede Nød: I S A K. S A R A. A R O N. K A N A.

paa Billedgaaden: En Forløber. (1 for lø beer).

Tilbagerettelse. Grundtvig og Münster. Den S. 160 rettede Anekdote om G. og M. savner dog ikke ganske historisk Grund, idet der S. 268 i „Meddelelser om mit Levned" som Dr. J. P. Mynster udgav 1854 staar: „I dette Udkast (der senere blev Tillæg til den evangelisk-christelige Psalmebog) havde jeg ikkun kunnet optage een Psalme af Grundtvig, som bemærkede ret vittigt, at dette endda var under den Melodi „Herre jeg har handlet ilde"." — Denne ene Salme er „Søndag Morgen fra de døde" der findes i Münsters Tillæg som Nr. 602.

Brevvexling.

En Ven paa Als. Kun et lille Antal Læsere vilde paaskjønne Optagelsen af Melodier i Husvennen. Komponisten Schultz var tysk født. Nej. Anton Nielsen er ikke Hans Kjærgaard.

J. C. Tak! Gaaden vil en Gang blive brugt.

Indhold.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 24. Søndagen d. 12. Marts. 1876.

Palle Monsen og hans Hustru.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

I.

Det var en stille, mild Sommeraften. Ude imod Vest flammede Himlen med et prægtigt Farvespil, fremkaldt af den nedgaaende Sols sidste Straaler. Der stod et Par Skyer derude med guldglinsende Rande, og gjennem en Rift i den ene saa man ind i et rosenfarvet Landskab med Bjærge, Skove og udstrakte Søer. Endnu dybere nede ved Horizonten, der, hvor Havet flød sammen med Himlen, tegnede der sig en mørkere Skyrand med forunderl'g formede Toppe, der lignede vældige Klippemasser, dyngede op over hinanden i en vild Uorden og hvert Øjeblik skiftende Udseende, medens de lidt efter lidt hævede sig opad og paa deres Vej slukkede Solens Straaler.

Den unge Kvinde, som stod oppe paa Bakkeaasen, skjænkede det altsammen kun liden Opmærksomhed. Hun holdt sit Blik rettet paa Vejen, som førte til Vonsild, og som kunde overses i en lang Strækning, og hver Gang hun blev skuffet ved, at de smaa mørke Punkter, hun af og til fik Øje paa længst borte paa Vejen, drejede om ad den meget befærdede Vej, der førte over Vejrup Bakker, stampede hun utaalmodig i Jorden og knyttede Haanden, medens en utilfreds Rynke tegnede sig imellem de mørke, smukt formede Bryn. Hendes Ansigt fik samtidig derved et mærkelig lidenskabeligt Udtryk, der var en tro Afspejling af det, der foregik i hendes Indre; thi det lod sig ikke ret vel nægte, at Dorthea Monsen var oprørt, og at hun havde Grund til at være det. Hendes Mand, Palle Monsen, havde nu været to Dage borte paa Handel, endskjønt han havde sagt, at han kom tilbage samme Dag, han tog bort. Vidste han maaske ikke, at hun talte hver Time, han var borte, og at hun sad ene hjemme i Længsel, mens han turede om i Lystighed med sine Venner? O, disse Handelsvenner, hvor afskyede hun dem ikke, disse Venner, som han af og til bragte hjem med sig, naar han endelig kom, og som lo og sagde Vittigheder, mens de spiste og drak med ham og berøvede hende hans Selskab! Hvor kunde Palle dog ogsaa nænne at føre dem med hjem; han maatte jo dog vide, at hun længtes efter at være ene med ham, at lægge sine Arme om hans Hals og give ham et Kys til Velkomst, og i det Sted sad han og spøgede med dem og lo af deres daarlige Indfald. Og naar de saa endelig vare borte, og hun klyngede sig til ham og fortalte ham om, hvorledes hun havde tilbragt Tiden og længtes efter ham, hvor aandsfraværende lyttede han da ikke til hendes smaa Meddelelser, og hvor ubetydeligt var ikke det, han igjen fortalte hende om sin egen Gjøren og Laden, hvor fattige og utilfredsstillende var ikke de Svar hun fik paa sine Spørgsmaal:

„Har Du haft det godt?“

„Aa ja, godt nok.“

„Og været heldig?“

„Det kan endda nok gaa an.“

„Fortæl mig et bitte Korn om, hvad Du har udrettet.“

„Aa, det kan saamænd ikke more Dig at høre, min Pige.“

„Men I var jo til Lystighed i Nørgaard, snakkede I jo om.“

„Aa ja, vi traf jo Selskab der og fik os en Bolle Punsch og spillede lidt Kort og saadan noget. Vi gjorde jo ogsaa nogle Handler ... dog det er noget, som Du ikke forstaar Dig paa ... Ved Du, om Lars Rød har faaet den brune Plag hjem? Jeg skal dog gaa ud og se efter, om han ikke har glemt den.“

Saadan gik det altid; det var, som om han med

Flid undveg hendes Spørgsmaal, endskjønt hun som hans Hustru havde Ret til hans Fortrolighed. Hun vidste med sig selv, at hun ikke havde beholdt noget for sig alene, men ærligt og villigt delt saaledes med ham, at han kjendte hver Krog i hendes Hjærte; ja selv det, at hun, før hun kjendte ham, havde følt sig hendraget til Hans Lund, den unge Ejer af Stensgaarden, selv det havde hun ikke holdt skjult for ham. Men hvad havde hun vel saaet til Gjengjæld, hvad kjendte hun vel til hans Fortid, den Tid, der laa forud for deres Kjærligheds første Solskinsdage? Intet, eller saa godt som intet. Hans Fortællinger om den Tid havde været saa korte og spredte, at det var for hende, som kjendte hun slet intet dertil.

Paa en Handelsrejse, han for halvandet Aar siden gjorde her til Egnen, havde Dorthea set ham for første Gang, og det varede ikke længe, før hun elskede ham med hele den lidenskabelige Kjærlighed, hendes Hjærte rummede. Han havde ogsaa følt sig hendraget til hende og efter et kort Bekjendtskab bejlet til den forældreløse, lidt formuende unge Pige, der hidtil havde opholdt sig i Huset hos sin Formynder, Jens Thorkildsen. Jens havde vel havt sine Betænkeligheder ved at give sit Samtykke, da Palle var ubekjendt der paa Egnen; men Dorthea havde hævdet sin Villie saa bestemt, at han snart havde givet efter. En lille Gaard til to Heste og 6 til 8 Køer blev kjøbt for Dortheas Penge, og snart efter bleve de unge gifte og flyttede ind i deres ny Hjem.

I den første Tid havde Dorthea følt sig uendelig lykkelig; men, som vi allerede vide, var det ikke fuldt saaledes nu. Dermed skal det ikke være sagt, at hendes Kjærlighed til Palle var kølnet, tværtimod! Thi netop det, at hendes Følelse for ham var saa usvækket, saa hæftig og varm, var jo den nærmeste Grund til, at hun ikke længer var fuldstændig lykkelig. Hun mente at kunne spore, at hun ikke var alt for ham, saaledes som han var det for hende, og dette gjorte hende utaalmodig og utilfreds. Tilmed havde hun tydelig mærket, at han bar paa et eller andet, som tyngede hans Sind og gjorde ham pirrelig og urolig, og at hun ikke kunde faa at vide, hvad der trykkede ham, tjente just ikke til at berolige hende.

Saa stod hun da deroppe paa Bakkeaasen og spejdede op ad Vejen, der snoede sig hen mellem de grønne Marker som en kæmpemæssig, hvidgraa Slange. Hun lagde ikke Mærke til, at den mørke Skyrand med de underlig formede Toppe hurtig hævede sig op over Synskredsen og bredte sig som et uigjennemsigtigt Tæppe hen over det rosenfarvede Landskab, der malede sig gjennem Skyrifterne. Solen gled som en mathvid Skive ned bag Tæppet, uden Straaler, uden Farve.

Nede paa Gangstien, der førte op over Bakkerne, kom der en ung Mand gaaende. Han havde for længe siden opdaget hendes slanke Skikkelse oppe paa Bakken, og hans Øjne veg ikke fra hende, medens han langsomt steg op ad den temmelig bratte Sti. Hun lagde derimod ikke Mærke til ham, før han standsede tæt ved hendes Side og hilste paa hende.

„Er det Dig, Hans," sagde hun. „Jeg blev snart ræd ved at høre Dig tale til mig; jeg havde ikke hørt Dig komme."

„Nej, jeg kunde skjønne det. Dine Tanker var nok ogsaa langt henne, det jeg tror."

„Aa ja; jeg stod her og saa efter Palle. Jeg venter ham tilbage hver Stund."

„Men saa skal Du ikke se i den Retning, for han kommer nok vesterfra."

„Hvordan det?"

„Jo, jeg traf ham i Dag henne i Ulbjærg, og der lod han til at ville slaa sig til Ro for i Dag, efter hvad jeg kunde skjønne. Der er jo kommen nogle ny Folk sønden fra til Hedegaarden, og det var nok gamle bekjendte af ham ... Men det har han vel fortalt Dig, kan jeg tro."

„Ja, aa ja," svarede Dorthea rødmende. Hun havde ikke let ved at faa en Usandhed over sine Læber, og Palle havde ingenlunde omtalt de ny Folk for hende.

„Det kunde jeg nok vide," vedblev Hans Lund. „Det er ellers svære Folk, de derhenne i Hedegaarden, og Datteren faar vist ikke længe Lov til at sidde hjemme. Hun er en rigtig pæn Pige."

„Saa skulde Du se at gjøre Din Lykke der, Hans," foreslog Dorthea spøgende.

„Aa nej," svarede han med et Blik, som hun fuldt vel forstod; „naar en før er bleven skuffet, saa bliver en mere forsigtig herefter."

„Jeg har aldrig skuffet Dig, Hans!"

Det for ud af hende, før hun ret vidste, hvad det var, hun sagde. Nu angrede hun det bag efter.

„Det mente jeg heller ikke," svarede Hans, forfølgende den Fordel, hun selv havde givet ham i Hænderne. „Du maa ikke tro, at der nogen Tid har været den Tanke hos mig, at Du havde nogen Skyld imod mig; jeg mente kun, at jeg en Gang havde skuffet mig selv... Jeg behøver jo ikke at lægge Dølg paa det for Dig, Dorthea, Du ved jo lige saa godt, som jeg, at jeg havde Dig kjær ... men aldrig har jeg næret nogen ond Tanke imod Dig, fordi Du valgte en anden end mig... Du maa ikke blive ond paa mig, fordi jeg taler saadan; jeg vilde kun saa gjærne sige Dig, at hvis Du nogen Tid trænger til en Ven... og gid Du aldrig maatte trænge dertil ... saa har Du en saadan i mig."

Der klang en Inderlighed i hans Stemmes Tonefald, og han saa paa hende med en saadan Ydmyghed i sit Blik, at hun ikke kunde vredes paa ham.

„Du skal have Tak", svarede hun. „En kan altid trænge til en god Ven ... Men", tilføjede hun dybt aandende, „det, der er forbi, maa vi lade ligge."

„Som Du vil", svarede han stille og rakte hende Haanden til Afsked.

Hun saa et Øjeblik efter ham, medens han fulgte Stien hen mellem de bølgende Kornagre, derpaa vendte hun sig om og lod Blikket løbe langs med Vejen mod Vest. Der var intet at se uden den tomme Landevej. Længst ude begyndte Omgivelserne at indhylles i et flagrende, graahvidt Slør, der sænkede sig ned fra de mørke Skyer, som med en paafaldende Hurtighed trak sig højere og højere op paa Himlen. Snart efter bølgede Taagerne allerede nede i Lavningen under hende, skjulende Huset og Træerne for hendes Blik, kun Bakketoppene ragede endnu op som Øer midt i et Hav af Taage. Et isnende koldt Vindpust for op over Bakken efterfulgt af en klam Luft, der trængte igjennem hendes Klæder og fik hende til at gyse af Kulde. Det var Havgusens første Hilsen.

Hun steg ned ad Stien, der førte til Hjemmet. Gamle Lars Rød, der kom trækkende ind i Gaarden med de sammenkoblede Kvier, spurgte hende om Palle kom hjem om Aftenen; men hun hørte det ikke. Hun gik som i Drømme ind i Dagligstuen og satte sig ved Vuggen, hvor hendes lille Pige sov sødt og rolig, medens en Tanke, som pludselig havde paatrængt sig hende, bragte hendes Hjærte til at banke haardt og ængstlig. Hvorfor havde Palle ikke fortalt hende om Folkene i Hedegaarden, da de dog vare gamle bekjendte af ham? Hvorfor havde han været saa sært urolig i de sidste Dage, før han tog afsted, hvorfor havde Hans Lund fremhævet, at Datteren var saa pæn en Pige, og hvorfor havde han sagt til hende, at hun havde en Ven i ham, naar hun trængte dertil? Havde der maaske været et tidligere Forhold til Stede mellem Palle og den unge Pige, et Forhold, som hun ikke havde noget Kjendskab til, og som nu maaske var fornyet? Hun gøs ved Tanken og skød den bort fra sig; men atter og atter vendte den tilbage, pinende og plagende hende, medens hun sad og lyttede efter den Vognrumlen, som skulde forkynde hende hendes Mands Hjemkomst.

Sent ud paa Aftenen lød der endelig Hestetrampen ude paa Vejen, Vognen kom buldrende ind gjennem Portrummet og standsede foran Døren. Hun ilede ud, glemmende alle de pinagtige Tanker, som havde opfyldt hende; men hun udstødte et Skrig af Angst ved det Syn, som mødte. Palle var gledet ned af Agerstolen, og hans Hoved var bøjet til Siden paa en underlig død Maade, Linerne var falden ud af hans Haand og havde aabenbart længe slæbt paa Jorden; thi de vare ganske tilsølede.

„Palle, hvad er det med Dig?" raabte hun og greb fat paa ham. „Aa, Palle... Palle, er Du syg?"

Manden svarede hende ikke og gjorde ingen Bevægelse for at rejse sig. Da raabte hun forfærdet om Hjælp, og Lars kom ilende tillige med Tjenestepigen.

„Aa, Lars, hvad skal vi dog gjøre?" spurgte hun. „Palle er bleven syg... Aa, Gud dog, kan I hjælpe mig ham ind ... saa faar Du kjøre efter Doktoren, Lars".

Lars Rød havde imidlertid undersøgt sin Husbond; han vendte sig nu med et polisk Smil om til Dorthea og sagde:

„I skal ikke være saa forknyt; den Sygdom dør han saamæn ikke af for det første. Han er bare en bitte Korn vel tilpas."

Dorthea blev endnu blegere end før, og hendes Læber skjælvede.

„Er han... er han..."

„Ak ja, det er ikke andet," svarede Lars; „det gaar nok hen til i Morgen, naar han faar sovet ud. Han er bare gaaet et bitte Korn over Stregen.

Da slog den unge Kone sine Hænder for Ansigtet og brast i en lidenskabelig Graad, og medens Manden laa følesløs inde paa Sengen i Sovekammeret og sov Rusen ud, sad hun inde i Stuen ved Vuggen, opfyldt af Smerte og Sorg. Mangen en Hustru vilde have været glad ved, at der ikke var noget værre paa Færde, men ikke saaledes med Dorthea. Hun havde jo hidtil set op til sin Mand som til et Menneske, der var hævet højt over sine Lige, og at han kunde nedværdige sig i den Grad, at han kom saaledes hjem til hende, smertede hende grusomt. Det var den tungeste Stund, hun endnu havde haft i sin korte Ægtestand; hun glemte rent de skinsyge Tanker, der før havde plaget hende; hun tænkte nu kun paa, hvorledes hun skulde møde ham den næste Morgen, naar han igjen blev til Menneske og skammede sig for hende. Skulde hun tilgive ham den Smerte, han havde forvoldt hende? O, ja, hun vilde tilgive og glemme, hun vilde ikke være stræng imod ham; men hun vilde sige ham, hvor uendelig bedrøvet hun havde været, og da vilde han aldrig mere vise sig saaledes for hende. Med denne Tanke sov hun ind sent hen paa Natten, og med denne Tanke vaagnede hun igjen tidlig den næste Morgen.

Hen ad Formiddagen vaagnede Palle op af sin tunge Søvn; men stakkels Dorthea led den ene Skuffelse efter den anden. Det var ikke at mærke paa ham, at han skammede sig for hende, eller at han fortrød, hvad der var sket. Han saa kun lidt gnaven ud, medens han i Tavshed spiste sin Frokost, som Dorthea havde sat frem for ham med rystende Hænder. Alt kom saa ganske anderledes, end hun havde tænkt sig det, at hun forvirret og tavs blev staaende foran ham og saa paa ham. Han lagde tilsidst Mærke til, at hun ikke var, som hun plejede at være, og spurgte:

„Hvad er der ved det, Dorthea? Du ser saa underlig ud."

„O, Palle," raabte hun og fik Taarer i sine Øjne, „kjender Du det da ikke?"

„Hvad for noget? Hvad kjender jeg?" spurgte han urolig.

„Husker Du da ikke, hvordan Du kom hjem i Aftes, Palle?" sagde hun, og hendes Hjærte bankede, som vilde det sprænge hendes Bryst. „Kan Du da ikke vide, hvad jeg maatte føle derved?"

„Aa, ikke andet," svarede Palle lettet, „det skal Du saamæn ikke tage Dig saa nær; det betyder intet for en som mig. Du kan jo da se, at jeg ikke har taget nogen Skade deraf."

Dorthea kunde næsten have skreget højt, saaledes smertede hans Ord hende. Han forstod altsaa slet ikke, hvad hun mente; han havde altsaa ikke den mindste Tanke om, hvor haardt han havde forsyndet sig imod hende! Hun ilede ud af Stuen, ud i Haven, og der i det lille Lysthus, hvor Bukketjørnens lange, slyngende Grene skjulte hende for alle, græd hun længe i bitter Sorg over den Mangel paa Forstaaelse, der var imellem hende og hendes Mand. Hun anede jo ikke, at Palle den foregaaende Aften for hendes Skyld havde søgt at drikke en gammel Slyngel paa Pelsen, og at det var meget mod hans Villie, at det var gaaet ud over ham selv.

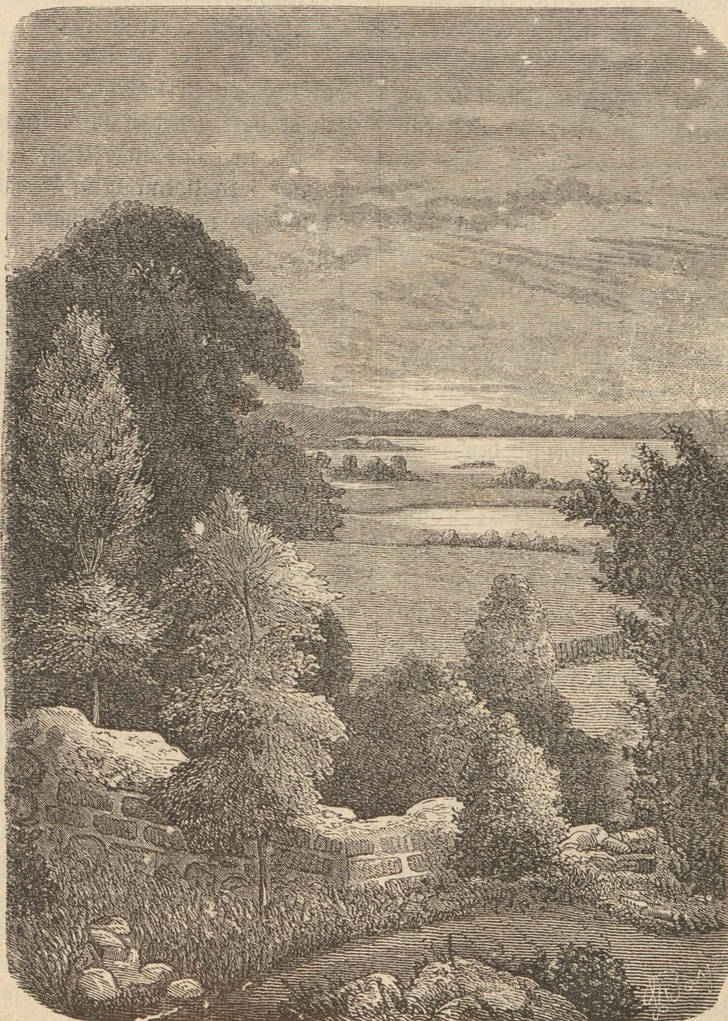
(Fortsættes.)

Gurre.

„— De duftende Bøge, den stille Søe
Husker Du Gurre!" —

Ordet Gurre har for enhver Dansk en egen romantisk Klang og sætter, selv for den, der ikke har været der, strax Tanken i Forbindelse med Kong Volmar og Tovelille, den vilde Jagt, og hvad ellers der følger med en romantisk Drøm, og i Sandhed, Naturen er her saa yndefuld, at man nok kan forstaa, hvorfor Kong Valdemar saa nødig vilde miste sit Gurre. Et Slot midt i en dejlig Natur, omsluttet af mægtige Skove og ved Bredden af en Sø, maatte jo for Valdemar, der elskede Jagt og Uafhængighed, være et jordisk Paradis, og han dvælede da ogsaa gjærne her, naar han var træt af sin ingenlunde stille og fredelige Kongegjerning.

Vel er Egnen omkring Gurre, ikke af Udseende nu som den Gang, idet de tætte Skove ere blevne tyndere eller paa mange Steder bortryddede, og Søen ligeledes har trukket sig en Del tilbage fra sine oprindelige Bredder; men den ægte danske Natur, man her finder, den stemningsfulde Egn med sin forunderlig drømmende Stilhed og Ensomhed, fængsler enhver, der gjæster Gurre.


Udsigt fra Gurre Slotsruin.

Gurre Slot er sikkert bygget af Kong Valdemar Atterdag, og har da i alt Fald sit Ry fra denne Konge, som døde her den 24de Oktober 1375. Det nævnes ogsaa senere i Historien, ligesom man har Mønter, prægede paa Gurre fra Erik fra Pommerns Tid, og de danske Konger har oftere opholdt sig her, indtil det i Grevens Fejde blev ødelagt. Helt nedrevet blev det dog først under Frederik den anden, som tog Sten deraf til Opførelsen af Frederiksborg Slot.

Indtil for nogle Aar siden var Gurre Slots-Ruin kun synlig som en kratbevoxet Banke; men i Aarene Tredive begyndte den højtfortjente Skovrider Bjørnsen en Udgravning, hvorved Ruinen nu er synlig i en Højde af 6 Alen fra Jordens Overflade og viser sig som et firkantet Taarn, omgivet af Mure, forbunden med fire mindre Hjørnetaarne. Man faar, ved at se

Resterne af Gurre Slot, en Forestilling om, hvor ringe Fordringerne i Fortiden have været med Hensyn til Plads og Hygge, naar man tænker paa, at denne lille Borg, hvoraf endda kun Midttaarnet har været Bolig har afgivet Værelser for en Konge med Følge.

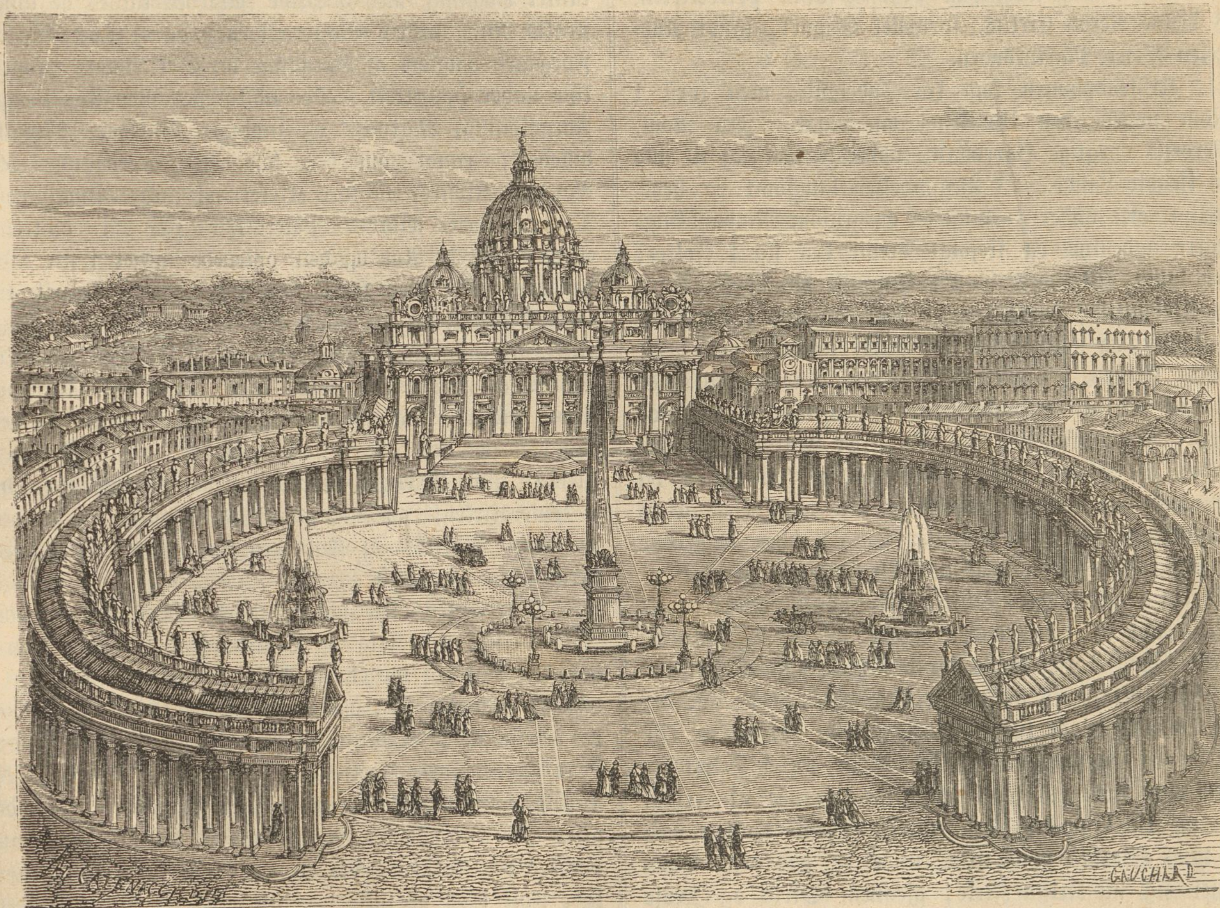
Det Billede, som vi i Dag bringer vore Læsere af Gurre, er taget paa Ruinen fra Midttaarnet og viser det ene Hjørnetaarn samt Landskabet ud over Søen til Skoven, der omkranser den.

E. B.

Peterskirken.

Af R. A.

Vilhelm.
... o, hvilket Tempel,
Et højt udhulet, hvælvet Dovrefjæld.
Axel.
Ærværdig Rolighed har her sin Bolig,
Og gyder Fromhed i det stille Sind.
Vilhelm.
Et prægtigt Syn, naar man staar midt i Gangen
Og skuer op til Altret.
(Øhlenschlæger Axel og Valborg 1 Akt, 1 Sc.).



Peterskirken i Rom.

Disse Ord gjælde Trondhjems gamle Domkirke og den fortjener fuldkomment denne Ros; men vor store Digterkonge har her valgt Udtryk, der ere saa slaaende, saa malende, at de passe paa enhver stor og ærværdig Kirke; hvor som helst man kommer hen i Verden og træder ind i en slig Kirke, der kommer man uvilkaarlig til at tænke paa Øhlenschlægers Ord om Trondhjems Kirke. Men paa intet Tempel passer disse Ord dog i den Grad som paa **Peterskirken i Rom**, Kristenhedens største Kirke, et af Verdens Underværker. Vi skulle prøve paa at give vore Læsere en Forestilling dels om denne mærkelige Kirkes uhyre Størrelse, dels om dens Skjønhed og det harmoniske Indtryk, den gjør paa enhver, som besøger den. Forinden vi imidlertid tage fat paa Skildringen, ville vi tale lidt om, hvorledes Peterskirken er bleven til og hvad der forhen fandtes paa det Sted, hvor den nu staar.

Byen Rom gjennemstrømmes af Floden Tiberen, som deler den i to ulige store Parter. Den Del, der ligger paa den vestlige Side af Tiberen er meget mindre end den anden, men det er netop paa den vestlige Side af Tiberen, at Peterskirken ligger, i den Del af Byen, som kaldes den leoninske Del. I Oldtiden, medens de romerske Kejsere regerede, blev der

under den berygtede Kejser Nero bygget en Cirkus, omtrent paa det samme Sted, hvor nu Peterskirken staar. En romersk Cirkus var en aflang Bygning, der var afrundet for den ene Ende; i Midten fandtes Banen, der blev brugt til Væddekjørsler og lignende Forlystelser. Rundt om Banen sad Tilskuerne paa lange Rækker Bænke, der hævede sig over hinanden, saaledes at de bageste Rækker vare højest oppe, for at man ogsaa derfra kunde se, hvad der foregik paa Banen. Bygningen havde intet Tag, hvilket heller ikke behøvedes i det varme italienske Klima; derimod var den prydet med Billedstøtter og med en meget stor Obelisk, der den Dag i Dag staar paa Pladsen foran Peterskirken. I denne Neros Cirkus, fortæller Sagnet, fandt Apostelen Peter Martyrdøden.

Kristendommen kom fra Jødeland, men først i Rom naaede den Udvikling og Magt. Fra Rom, Verdens mægtige Hovedstad, udbredte den sig til alle da kjendte Lande. I Begyndelsen langsomt og hemmeligt, ofte under Forfølgelser og grusom Mishandling, senere aabenlyst og frejdigt bredte den sig i Folket; den fandt Tilhængere blandt Almuen, blandt Soldater og Kjøbmænd; snart trængte den sig ind i Kejsernes Paladser, og mangen af Kejserens Nærmeste var hemmelig Kristen. Omsider kom den store Begivenhed, Slaget ved den milviske Bro, tæt udenfor Rom, hvor Kejser Konstantin slog sin Modkejser Maxentius. Udfaldet af Slaget var i Begyndelsen tvivlsomt; da besluttede Konstantin pludselig at udfolde Korsets Banner, da de kristne Soldater saa det, bleve de grebne af hellig Begejstring, Fjenden blev dreven paa Flugt, Maxentius druknede i Tiberen; Konstantin havde sejret. Men ogsaa Kristendommen havde nu sejret, det var første Gang Korset bares foran Kejserens Hær, Kristendommen bredte sig nu med rivende Hurtighed; alle de, der før ikke havde turdet vedkjende sig deres Tro, fik nu Mod, og mange, der før havde været Hedninge, bleve nu Kristne, nogle oprigtige, mange af Frygt. En ny Tid begynder; den gamle hedenske Kultur med al dens Storhed gaar til Grunde og paa dens Grav rejser sig nu Kristi Kirke; gjennem Strid og Møje kæmper den sig sejrrig frem. Roms Magt som Verdens Behersker taber sig, men gjennem Kristendommen, gjennem Pavernes Magtfylde staar Rom dog i mange Aarhundreder med Aandens Herredømme over Verden. Før skjælvede Folkene for Kejseren, nu bøje de sig alle i Ærbødighed for Jesus af Nazareth og for hans Ven, den hellige Peter, den fattige Fisker fra Jødeland; han, som i levende Live regnedes for intet, over hans Grav rejses Verdens mægtigste Kirke, den Hundreder af Slægtfølger have betragtet med hellig Ærefrygt.

Konstantin gjorde Kristendommen til Statsreligion. Men han lod det ikke blive ved en simpel Anerkjendelse. Som klog Politiker indsaa han, hvilken uhyre Støtte hans Regering vilde faa ved Kristendommen, og hvilken Indflydelse han igjennem Præstestanden vilde kunde faa paa Folket. Først og fremmest maatte der sørges for Forsamlingshuse, hvor en talrig Menighed kunde samles til Gudstjenesten. De gamle Templer vare ikke hensigtsmæssige til kristent Brug og desuden mente man, at de gamle hedenske Guder endnu havde deres Tilhold der og vilde fortrædige den nye Lære. Han byggede nye rummelige Kirker i Rom, nemlig Laterankirken, Sct. Paulskirken, det hellige Kors' Kirke (Sct. Croce), Santa Agneses-, Sct. Lorenzos'- og størst og fornemst af dem alle Peterskirken, paa det Sted hvor Sct. Peters Legeme hvilede. Det var en aflang firkantet Bygning, med 5 Skibe (saaledes kaldes de langstrakte Rum mellem Søjlerækkerne) og et Tværskib, en Forgaard omgivet af Buegange og Sct. Peters Broncekiste under Højalteret. Den udstyredes med stor Pragt, Forgyldning, Marmor og indlagte Billeder (Mosaikbilleder); rundt om den byggedes efterhaanden en Mængde Klostre, mindre Kirker og andre Bygninger. Denne, den ældre, Peterskirke stod i omtrent elleve hundrede Aar og den oplevede meget i sin Tid. I Aaret 800 blev Karl den store i den kronet til romersk Kejser, og siden den Tid modtog i den en lang Række af tyske Kejsere Kejserkronen af Pavens Hænder. Den Sten, hvorpaa Kejseren under Kroningen knælede, findes endnu i den nye Sct. Peterskirkes Gulv, og der kan enhver, der kommer til Rom, se den. Ligeledes blev en stor Mængde Paver i Tidernes Løb indviede i Peterskirken, og mange afdøde Pavers og andre mærkelige Mænds og Kvinders Ben have der fundet deres sidste Hvilested.

Men Kirken blev gammel; ved Tidens ødelæggende Indflydelse, ved Krig og Ildebrand havde den efterhaanden lidt saa meget, at Pave Nikolaus V besluttede at nedbryde den gamle minderige Kirkes forfaldne og vejrslagne graa Mure og rejse en ny Kirke til Guds Ære og til Forherligelse af Sct. Peter, Roms første Biskop, som man kaldte ham, ham hvem Kristus havde givet Himlens Nøgler, disse Nøgler, som Paverne nu paastod tilhøre dem, saa at de havde Ret til at indlade Folk i og udelukke dem af Himlens Porte. Det skulde være en Kirke, som ved sin Størrelse og Pragt skulde overgaa alt, hvad der nogensinde var bygget og der skulde gjøres alt, for at ingen senere Bygning kom til at overgaa den i Størrelse og Skjønhed, og denne Beslutning blev gjennemført, thi ingen Bygning har endnu overgaaet Peterskirken.

Det var i Aaret 1450 at Nicolaus Vte begyndte det store Værk. Men da han allerede døde 1455, gik Arbejdet i staa og først 50 Aar efter tog den dygtige, kraftige og kunstelskende Pave Julius II. for Alvor fat paa Arbejdet. Under hans dulige Bygmester Bramante arbejdedes der raskt paa Kirken. Det var Meningen at give dens Grundflade Form af et græsk Kors, d. v. s. et Kors, hvis Arme ere lige lange, med

en høj Kuppel over Midten, over Apostelens Grav. I Aaret 1514 døde imidlertid Bramante, og da den berømte Maler **Rafael** overtog Ledelsen af Bygningen, udvirkede han hos den daværende Pave Leo X., at man skulde give Kirkens Grundflade Form af et latinsk Kors, d. v. s. et Kors, hvis ene Arm er længere end de tre andre, og i denne Form er Kirken ogsaa bleven fuldført. Efter Rafaels Død i 1520 gik det igjen langsomt med Arbejdet i nogen Tid.

Heldigvis var der imidlertid en Bygmester, der var Mand for at fatte storslaaede Tanker, den vældige **Michel Angelo**, Mesteren af de tre Kunster, som han kaldtes, fordi han var lige stor som **Maler, Billedhugger og Bygmester**; han førte Kirken et godt Stykke fremad mod dens Fuldendelse, idet han udtænkte Modellen til den store Kuppel, den største Kuppel, der findes. Han begyndte ogsaa paa at bygge den, men den fuldendtes efter hans Plan under Ledelse af Giacomo della Porta og Domenico Fontana i Aaret 1604. I 22 Maaneder arbejdede 600 Mand paa at rejse den store Stenkuppel; uhyre Vanskeligheder maatte overvindes for at hæve disse Masser af Stenblokke op og anbringe dem paa deres Plads i den uhyre Højde. Men Værket lykkedes og den Dag i Dag knejser St. Peters Kuppel højt mod Sky, og vi vide ikke, om vi mest skulle beundre dens mægtige Størrelse eller dens fine Skjønhed. Derefter gjordes Kirkens forreste Del færdig. Endelig blev af Bygmesteren Bernini anlagt den store prægtige Plads foran Pederskirken, Peterspladsen; den blev omgivet med Søjlegange, prydede med Statuer, Obelisken fra Neros Cirkus blev stillet op midt paa Pladsen og paa hver Side af den et Springvand af uhyre Størrelse.

Omsider kom den store Dag, den 18de November 1626, 1300 Aars Dagen efter at den gamle Peterskirke i Aaret 326 var indviet af Pave Sylvester I., da Pave Urban VIII. kunde indvie Kristenhedens største Kirke. Det maa have været et gribende Øjeblik, da for første Gang Salmesangene og Basunerne tonede under de høje Hvælvinger, da Røgen fra Røgelsekarrene og Faklerne første Gang steg op i den vældige Kuppel og da Kirkens lange og brede Gulv var bedækket med knælende Kristne, der ved det stolte Syn grebes af hellig Andagt.

Senere er Kirken og dens nærmeste Omgivelser paa mange Maader yderligere bleven prydet med Malerier, Billedhuggerarbejder, Gravmonumenter, Altere og Kapeller, saa at den nu staar aldeles fuldendt i sin Storhed og uden at være overlæsset med unødig Stads. Skjønt, der er megen Pragt i den, saa er det dog dens Størrelse og det smukke indbyrdes Forhold i deres forskjellige Dele, der frembringer det overvældende Indtryk, som denne mærkværdige Bygning gjør. Omkostningerne ved Peterskirkens Opførelse have i alt beløbet sig til omtrent 174 Millioner Kroner. Naar man betænker, at saavel Arbejdsløn som Raaemne paa den Tid Kirken blev bygget ikke kostede meget i Sammenligning med de nugjældende Priser, de udgjorde maaske en Femtedel af, hvad der nu er det almindelige, saa tager man vel heller ikke fejl, naar man siger, at Peterskirken er den Bygning, som har kostet flest Penge, skjøndt den er bygget billigt. Og saa have vi endda ikke taget Hensyn til alt, hvad der er skjænket Kirken af Kostbarheder, og hvad alle Monumenterne have kostet. (Sluttes.)

Om Sproget i Norge.

Af Mads Hansen.



Siden jeg er kommen hjem fra min Norgesrejse, er der mange, som have spurgt mig om, hvordan Normændenes Sprog omkring i Bygderne er — om vi Danske kan tale med dem; og da det saaledes er noget, som jeg tør forudsætte er ikke almindelig kjendt iblandt den store Almenhed, vil jeg skrive et Par Ord derom. I Kjøbstæderne er Sproget næsten helt dansk med Undtagelse af Tonefaldet, der lyder noget fremmed, hvorved enkelte Ord kan gaa tabt for os, naar der tales meget hurtigt. Paa Landet er, som hos os, meget forskjellige Mundarter, hvoraf somme ere vanskelige nok at forstaa, men dog ikke mere, end at vi let kan vænne os til at tale med en enkelt. I det hele taget synes Sprogforskjellen mellem Norsk og Dansk mig ikke at være større end mellem Sjællands og Vestjysk. I Gudbrandsdalen og omliggende Bygder tales et Sprog, der lyder meget smukt, og man kan næsten sige, at det synges; men derfor er det ingenlunde drævende, det lyder saa raskt og frejdigt, at et ungt Menneske næsten kan fristes til at danse dertil. Det er derfor, man med Lyst gjør sig Umage for at opfange Ordene, og det bliver ikke trættende at spørge om igjen flere Gange — somme Tider kan man faa en rigtig liflig frisk Latter i Tilgift. I Vestlandet, havde man sagt mig, er Folk vanskeligere at forstaa; men da jeg kom der, var det ingenlunde Tilfældet, tværtimod, jeg kunde lettere tale med dem, og det syntes mig, at Sproget der lignede mere det brede danske Bondesprog. De afsides liggende Bygder ere meget lidt paavirkede af alt, hvad der kan kaldes Kultur, og følgelig har Sproget i disse Egne heller ikke saaledes som i Byerne undergaaet de Forandringer, som have været Følge af den fire hundredaarige Forbindelse med Danmark, i hvilken det danske Sprog den længste Tid har været Kirke-, Skole- og Retssprog. Imod denne Indflydelse rejser der sig nu en temmelig stærk Modstand i det saakaldte „Maalstræv, der gaar ud paa at gjenindsætte det gamle norske Sprog, som det for en Del tales af Bønderne, i sin Ret; foreløbig fordres der, at der ansættes en Professor i

norsk Sprog ved Universitetet, at Lovene skrives og at Bibelen og andre saadanne Skrifter omsættes paa Folkets Maal. Dette „Landsmaal", som det ogsaa kaldes, er samlet af oldnordisk og af de forskjellige Bygdemaal, der tales i Norge, og der er ikke et eneste Sted, hvor det tales nøjagtig, som det skrives. En Bondesøn fra Søndmøre, Ivar Aasen, er den, der har samlet og ordnet dette ny Skriftsprog. Han har med offentlig Understøttelse udarbejdet en Sproglære og en Ordbog over det norske Folkesprog, ligesom han ogsaa har udgivet flere Digte og andre Bøger, skrevne paa Landsmaalet. Hans yngre Efterlignere skal dog afvige temmelig meget fra ham og heller ikke være overensstemmende indbyrdes. Der er meget godt i Følge med denne Sprogrejsning i Norge; det er saaledes fuldkommen vist, at det er en stærk og inderlig Kjærlighed til Fædrelandet, der driver „Maalstræverne" frem, og ligeledes er det uomtvisteligt, at de drager en Skat af gamle nordiske Ord og Vendinger frem for Dagens Lys, og naaer de end ikke tilfulde deres Hensigt, saa vil Indflydelsen af deres Virksomhed aldrig udslettes af det Sprog, der tales og skrives i Norge. Men paa den anden Side kan det forekastes dem med Rette, at de ere saa ensidige, saa norsk-norske, som man kalder det, at de i deres Iver for at frigjøre sig for dansk Indflydelse kan bruge Ytringer, der ere højst urigtige, saasom „at det Danske er et aldeles fremmed Sprog" og „at Danmark i fire Hundrede Aar har gaaet frem imod Normændene ligesaa uretfærdigt som Tyskerne gaar frem i Danmark eller i Elsas-Lothringen." Saadanne Udtalelser fremkom uimodsagt paa Folkemødet i Lillehammer den 10de Juli 1874, og havde jeg ikke vidst, at enkelte af de ivrigste „Maalstrævere" forlod Norge, da Rygtet om den sidste fransk-tyske Krig naaede derop, og drog herned for at kæmpe Side om Side med de Danske, som de troede naturligvis maatte tage Parti imod Tyskerne, havde jeg ikke vidst det, saa havde jeg troet, da jeg hørte slige Udtryk, at disse „Maalstrævere" vare vore svorne Fjender. Det er ogsaa senere blevet mig meddelt, at Manden i Grunden ikke mente det saa slemt, som han sagde det. Men det gaar vel med „Maalstrævet" som med alt andet nyt, hvor man saa let gaar til Yderligheder, at naar Tiden gaar, falder Yderlighederne af, og det, der er sandt og rigtigt, kommer da frem i sin rette, ædle Skikkelse. Hvem ved, om „Maalstræverne", dem selv uafvidende, arbejder for at samle Nordens Sprog til større Enhed, medens det er deres Hensigt at skabe et eget Skriftsprog. Jeg har lagt Mærke til, at der i det norske „Landsmaal" findes mange Ord, som vi danske Bønder har i vor daglige Talesprog, men som jeg aldrig har set i Bøger, og naar saadanne Ord kommer frem paa begge Sider vil de ene mere end skille.

Foruden Ivar Aasen have flere gode Forfattere begyndt at skrive i „Landsmaalet", og blandt disse staar Kristoffer Janson fremmest. Hans Fortællinger og Digte ere nok værd at læse, om det end fra først af koster lidt Møje, til man bliver vant til Sproget.

Husflid.

Kradsuldtøj.

Det er en Glæde ved egen Flid og Virkelyst at faa Anvendelse for Ting, der ellers var ubrugelige, saa at man faar noget smukt og gavnligt ud deraf. Saaledes fandt Husvennen for en Tid siden en fattig Tjenestepige Ane Kirstine i H. med et glædestraalende Ansigt, da Væveren netop var kommet ind med et stærkt og smukt Stykke Hvergarn paa 16 Alen, thi hendes flittige Fingre havde i Vinterens Løb i Fritiden virket Garnet af gamle ubrugelige uldne Klude og Strømper. Disse havde hun klippet i Strimler og kartet op, blandet al den vundne brogede Uld godt og spundet Garn deraf. Hendes Medtjenere mente, at det Pilleri slet ikke kunde betale sig, men da det smukke Stykke Kjoletøj kom fra Væveren maatte de dog alle beundre det og bleve enige om, at det dog nok kunde betale sig alligevel at faa Tøj for den Pris. Det er jo kun en lille dagligdags Meddelelse denne; men Udgiveren syntes, at den dog burde i Bladet. Det er jo dog Kunsten at kunne vinde Tilfredshed og Glæde ud af det jævne dagligdags Arbejde, og kunde dette lille Træk af Hverdagslivet faa Lysten vakt hos en og anden fattig Tjenestepige til at følge Exemplet, saa var denne lille Meddelelse endda ikke forgæves.

Saavidt vides, udføres Opkartningen billigt, naar de uldne Klude (som ikke maa være af Klæde eller stampet Tøj) klippes i smalle Strimler der opblødes i Vand og optrævles eller oppilles vaade. Efter Tørringen opkartes de godt med Tilsætning af en ubetydelig Smule ny Uld og spindes da let paa ny til smukt og godt meleret Garn.

Smaating.

Norskhed. Sjællænderen (i en Jernbanevogn): „Uha! sikken en Kulde!" — Normanden: „Er det Kulde? hos os i Kristiania er vi vant til 24 Grader." — Sjællænderen: „Tak Skjæbne! Nej, jeg har nok i Dag i de ni Grader." — Normanden: „Ni Grader! Er det noget? Hos os i Kristiania tøer det med ni Grader!"

— „Saadane prægtige Bøge har De ikke oppe ved Kristiania," sagde en Kjøbenhavner til en Normand, med hvem han besøgte Dyrehaven. — „Nej, men hvis vi havde dem, vilde de være meget mere vakre!"

— En af det kongelige Theaters Kunstnere besøgte i Sommer Himmelbjerget sammen med en Normand. Paa Spørgsmaalet om, hvorledes han syntes om Egnen, svarede Normanden: „Ak, det er jo intet! Saadan en Høj kalder man Dal hos os!" — Senere paa Dagen spiste de sammen i Gjæstgivergaarden i Silkeborg. Der stod et Fad Hummere paa Bordet. „Aa, lang mig de Rejer der!" — „Hvad for noget? Det er jo Hummere!" — „Saa — ja dem kalder vi Rejer hos os!"

Opløsninger fra Nr. 23:

paa den firkantede Nød:	L Y S. Y N K. S K E.	paa Bogstavgaaden: Skaal.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen
Udgivet af N. C. Rom.
3. Aargang Kjøbenhavn.
Nr. 25. Søndagen d. 19. Marts. 1876.

Kong Kristian den fjerde i Søslaget ved Femern.

Af Fr. Winkel Horn.



Kristian den fjerde nævnes med Føje som en af de bedste Konger, Danmark nogensinde har haft, om han end ikke var nogen ualmindelig rigt begavet Mand, og i det hele kun havde liden Lykke med sig. Han røgtede ikke blot i Freden sin Kongegjerning paa en saadan Maade, at man ikke kan andet end beundre den Omsigt og Dygtighed, den Forstaaelse af det Folk, han var sat til at styre, og den Iver og Varme for at fremme dets Tarv, han lagde for Dagen, men han udfoldede ogsaa i Krigen saa megen Feltherrekløgt og viste saa stort et Heltemod, at han vel kunde have fortjent en bedre Lykke for sig og sit Folk end den, han fik. At han var en tapper og dygtig Kriger til Lands viste han i den store Religionskrig i Tyskland mellem de protestantiske Fyrster og den katholske Kejser, som man efter det Tal af Aar, den varede (1618—1648), har kaldt Trediveaarskrigen, og i hvilken Danmark tog Del fra 1625 til 1629. Kongen førte selv sine Tropper imod de kejserlige, der anførtes af de berømte Generaler Tilly og Wallenstein, og skjønt Krigen gik ham imod, vandt han saa megen Anerkjendelse som Hærfører, at Tilly efter det haardnakkede Slag ved Lutter am Barenberg, som de danske nærmest tabte, fordi deres tyske lejede Ryttere, som vare blevne kjede af at vente paa deres Sold, nægtede at gaa frem, erklærede, at i atten Hovedslag havde han endnu aldrig haft at gjøre med en General af det Mod, den Tapperhed og Aandsnærværelse, som Kongen viste baade under og efter Slaget. Endnu efter at Slaget var tabt, satte Kongen sig til Modværge med et Regiment Fodfolk og 300 adelige Ryttere, og først da ogsaa denne lille Styrke var knust, gav han sig paa Flugten, paa hvilken han kun ved et Par Tjeneres Opofrelse undgik at blive taget til Fange. At han ogsaa var en Helt paa Søen, som ret var hans Element, og som han havde haft kjær allerede fra Barndommen af, vil fremgaa af den Skildring, vi skulle give af det sidste Slag, han personlig tog Del i.

Den Opgave, som Kristian den fjerde ikke havde faaet Lykke til at løse i Tyskland, paatog den anden nordiske Magt, Sverrig, sig. Svenskernes store Heltekonge, Gustav Adolf, ofrede Livet for den lutherske Læres Sag, og han og de udmærkede Hærførere, han havde uddannet, frelste den ud af den Nød, hvori den var stedt og hævede med det samme deres Land til en Stormagts Rang. Men det var i de Tider saa, som det længe havde været og længe skulde vedblive at være, at Nordens Lande ikke blot ikke gjorde fælles Sag, men endogsaa vogtede paa hinanden med fjendtlige og skinsyge Blikke og blot biede paa Lejlighed til at komme hinanden til Livs. Da nu Sverrig gjorde saa glimrende Fremgang i Tyskland, blev Kristian den fjerde bange for, at det skulde blive for mægtigt, og han søgte derfor at mægle de stridende Parter imellem for at mage det saa, at Sverrig skulde faa saa liden Frugt af sine Sejre som muligt. Det syntes Svenskerne, som rimeligt var, kun ilde om, og Rigskansleren Axel Oxenstjerna, som efter Gustav Adolfs Fald styrede Sverrig, lod derfor i Aaret 1643 en af sine Generaler, Torstenson, bryde ind i Jylland samtidig med, at en svensk Hær faldt ind i Skaane, og nu var det Meningen, at disse to Troppestyrker skulde forenes over Øerne, saa at hele Danmark kom i Fjendevold. Dette skulde ske ved Hjælp af en forenet hollandsk og svensk Flaade. Kristian den fjerde var en gammel Mand, 67 Aar, men ikke des mindre værgede han sit Land, saa han frelste det fra Undergang. Han vidste, hvor lidt han kunde stole paa Adel og Rigsraad, der kun tænkte paa sig selv; „hvor jeg ikke selv er med, der bliver intet

udrettet", sagde han, og saa tog han selv Tørnen allevegne. Efter at have sat Fyen i Forsvarsstand tog han Befalingen over Flaaden og gik først imod den Flaade, Svenskerne havde faaet hyret i Holland, traf den i Vesterhavet ved Listerdyb og redte den saa ilde til, at han snart kunde overlade andre at passe paa den og jage den hjem, hvor den var kommen fra. Selv vendte han hjem for at lave Alting i Stand til at møde den svenske Flaade, som, omtrent 46 Skibe stærk, allerede laa ved Kieler Fjord under Anførsel af Klas Fleming, der i Forbigaaende havde givet sig i Lag med Kjøbenhavn og Kjøge, dog uden at opnaa noget paa nogen af Stederne. Den danske Flaade bestod kun af 39 Skibe, og paa adskillige af dem var Mandskabet uøvet og uprøvet; Kongen ledede selv Flaadens Bevægelser fra sit Admiralskib Trefoldigheden. Dem, der vilde holde ham derfra, svarede han: „Jeg er nu gammel og stiv og duer ikke længer til Landkrigen, derfor gaar jeg med Flaaden, at Efterverdenen kan se, at jeg mente det ærligt med Fædrelandet."

Da Kristian den fjerde den 1ste Juli 1644 fik den svenske Flaade i Sigte, havde denne lige erobret Den Femern og laa nu Vest derfor imellem Holsten og Ærø paa Kolbergerhejde. Slaget begyndte strax, og det blev baade blodigt og langvarigt; tre Gange stilnede det af, men Kampen blussede hver Gang op igjen, og Æren derfor tilkommer Kongen, thi for de fleste af de andres Vedkommende synes Kamplysten ikke at have været stor. Nogle Dage efter Slaget skrev Kongen: „Jeg havde mine Admiraler og deres Officerer ombord og gav dem Ordre til, hvorledes vi skal fægte, naar vi skal deran igjen, samt gjorde dem stor Fortrøstning om Stejle og Hjul, om de ikke fægte bedre, end de gjorde sidst. Mig brugte de til et Skjærmbræt mellem sig og Fjenden. En af mine skød mig igjennem Fokken, saa jeg haver det rette Selskab at drages med." Kongen havde allerede flere Saar, da der faldt et Skud, som kunde være bleven skjæbnesvangert, men nu maaske blev Aarsag i de Danskes Sejr, som det i alt Fald gav Anledning til, at Kong Kristian viste sig i sin skjønneste og ædleste Skikkelse. En Kugle slog igjennem Siden paa Kongeskibet, og Jærn- og Træstumper fløj omkring Kongen og hans Mænd. Tolv Mand bleve dræbte og saarede, og han selv fik det højre Øje slaaet ud foruden en Mængde mindre Saar, ialt 23. Han blev revet om, og allerede lød Raabet „Kongen er falden!". Da rejste den haardt saarede gamle Helt sig og sagde: „Vel er jeg saaret, men Gud har endnu levned mig Liv og Styrke til at staa mit Folk bi, naar kun enhver vil gjøre sin Pligt". Med Tørklædet for Øjet blev han staaende støttet til sit Sværd, til han var bleven forbundet, og han rastede ikke, før Slaget var vundet, da Natten faldt paa og de Svenske søgte Ly i Kielerfjord. Med Rette siger Digteren om det blodstænkte Klæde, der gjemmes paa Rosenborg Slot tillige med andre Minder om „ham med det ene Øje":

„to Hundred Aar ej udsletter
de kostbare purpurne Pletter."

Sagnet fortæller, at da Kongen var falden, blev der givet Befaling til at stryge Flaget, men den Matros, der skulde gjøre det, krympede sig derved og magede det saa, at Flaget blev saaledes indviklet i Tovværket, at det ikke kunde komme ned, og en anden, en Sønderjyde, skal have sagt de stolte Ord: „Kongen er kun een Mand! vi er alligevel nok til at slaa Fjenden." — Der var dog flere Helte ombord end Kongen.

Hvorledes det saa videre gik, vilde det blive for vidtløftigt at fortælle denne Gang; det maa være nok at sige, at den Admiral, som Kongen overdrog at holde den fjendtlige Flaade indespærret i Kielerfjord — Peder Galt hed han —, passede saa daarlig paa, at Svenskerne slap ud; Peder Galt maatte bøde med Livet, men dermed var intet vundet; nogle Maaneder senere stødte en dansk Flaade under Anførsel af Pros Mund sammen med en henved tredobbelt saa stærk svensk ved Laaland og efter en blodig Kamp bukkede den danske Flaade under for Overmagten og blev næsten helt opreven. Der var da ikke andet at gjøre end at slutte Fred, og den blev sluttet paa haarde Vilkaar.

Det smukke Billede af Kong Kristian den fjerde i Søslaget ved Femern, som „Husvennen" i Dag bringer sine Læsere, er tegnet efter det ene af de to udmærkede Malerier, hvormed den store afdøde Maler Marstrand har prydet Kongens Gravkapel i Roeskilde Domkirke. Efter hvad vi have fortalt om det mindeværdige Slag, vil det være overflødigt at give nogen yderligere Forklaring til det livfulde, gribende Billede; det taler, som et ægte Kunstværk skal, selv tydelig nok.

Palle Monsen og hans Hustru.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

II.



Et Par Dage henrandt, og de vare ikke synderlig behagelige for Mand og Hustru. De havde begge Følelsen af, at der var kommen et fremmed Element ind mellem dem, som fjærnede dem fra hinanden, og dog gjorde ingen af dem et Skridt for at rydde det af Vejen og klare Forholdet. De skinsyge Tanker vare atter kaldte til Live hos Dorthea, og deri havde Palle selv Skylden; thi da hun spurgte ham om Familien i Hedegaarden, havde hans Forlegenhed og Uro været saa paafaldende,

at hun ikke kunde undgaa at lægge Mærke dertil. Hun fik da ogsaa kun at vide, at Palle tidligere havde staaet i Handelsforbindelse med Manden, og at Familien bestod af Mand, Kone og en voxen Datter. Det er let at forstaa, at hun ikke følte sig tilfredsstillet ved disse tarvelige Oplysninger, imidlertid trængte hun ikke mere ind paa ham; men Palle havde en Fornemmelse af, at hendes Øje hvilede forskende paa ham, og dette gjorde ham tvungen og forlegen i sin Optræden over for hende.

En Eftermiddag gav han Lars Ordre til at spænde for Vognen, og han gik ind for at klæde sig om til den Udflugt, han havde paatænkt.

„Hvor vil Du nu hen, Palle?" spurgte Dorthea.

Skjønt Spørgsmaalet blev fremsat i en fuldkommen rolig Tone, bankede hendes Hjærte dog saa haardt, at hun selv kunde høre dets Slag.

„Aa, jeg skal et bitte Korn vester paa. Anders Gregersen i Ulbjærg skal nok have Sind til at prange et Par Heste hen. Det kunde være, der kunde komme en Handel i Stand imellem os."

„Saa tager Du vel ogsaa ind i Hedegaarden?" spurgte hun og saa stift paa ham. Ubevidst for hende selv havde hendes Stemme en haard Klang, der skurrede i Palles Øre.

„Det kunde kanske nok passe sig," svarede han.

En halv Time efter rullede han i rask Trav hen ad Landevejen. Af Udtrykket i hans Ansigt var det let at se, at det ikke var behagelige Tanker, der sysselsatte ham; han var bekymret over det Forhold, hvori han stod til Dorthea, og der var endnu mere, der tyngede paa hans Sind. Han havde gjærne skjænket Dorthea sin Fortrolighed fuldt ud, hvis det kunde have ladet sig gjøre; men som det var, turde han det ikke. Han kunde ikke taale den Tanke, at hun skulde bære paa den samme Byrde, som han nu i to Aar havde baaret alene, og hvor ondt det end gjorde ham at se, hvorledes hun følte sig krænket og tilsidesat, maatte han dog tie; thi lyve for hende vilde han ikke, og sige hende den fulde Sandhed turde han ikke.

Det er let at forstaa, at der ikke blev nogen Handel med Anders Gregersen den Dag. Palle var ikke i Stemning til ret at benytte sine Overtalelsesgaver til at nedstemme Anders Gregersens opskruede Fordringer, og han kjørte igjen bort, medens Anders triumferende gned sine Hænder og mumlede:

„Aa nej ... aa nej, Anders Gregersen lader sig ikke saadan trække om; han er ældre end som saa... Han giver nok Kjøb, for Lyst til Øgene har han, endda han lader som ingenting."

Medens Anders saaledes stod og beundrede sin egen Snedighed, tog Palle Vejen mod Hedegaarden, hvis gule Mure man skimtede oppe paa Bakken ved Ulbjærg Hede. Udenfor Gaarden mødte han en ung Pige, hvem han hilste som en gammel bekjendt.

„Er Dine Folk hjemme, Marie?"

„Ja, de er ... det vil sige, Fa'r er hjemme."

„Det var da ogsaa ham, jeg vilde tale med."

Han drejede ind i Gaarden, og ved Lyden af Vognbuldret kom dens Ejer, Jens Hvorup, til Syne i Gaarddøren. Det var en høj, knoklet Mand med et magert Ansigt, hvis Træk syntes skaaren i Træ, saa faste og ubevægelige vare de. De smaa Øjne, som laa dybt inde i Hovedet og beskyggedes af lange, næsten sammenvoxede Bryn, havde et eget koldt, stikkende Udtryk. Han var en Mand paa et halvhundrede Aar.

De to Mænd hilste ikke videre hjærtelig paa hinanden. Det var let at se, at den ene ikke havde meget til overs for den anden, og at de begge fuldkommen var paa det rene med hinanden i saa Henseende.

„Naa, Du slap endda godt hjem den anden Aften," sagde Jens, da de sad sammen inde ved Aftensbordet, som Datteren havde dækket for dem, medens der blev spændt fra Vognen.

„Aa ja, det var der ikke i Vejen for."

„Ja, da var Du ellers lavet godt til," vedblev Jens med et skadefro Blink i Øjet. „Jeg ved ikke, hvordan Ungdommen er nu for Tiden, I kan 'nap nok stikke en Dram under Vesten, før I er henne med det samme... Jeg skjønnede godt nok, at Du vilde have mig gjort vel tilpas, bitte Palle, Du havde vel Dine Grunde, kan hænde; men ligegodt slog det ikke til den Gang, der skal anderledes Karle til at boute mig."

Den Vending, Samtalen havde taget, lod ikke til at behage Palle. Han førte den hen paa andre Gjenstande, vedrørende Avlsvæsenet, og da Maaltidet var til Ende, gik de begge ud over Markerne for at tage Kornet i Øjesyn.

Medens de gik her og talede om ligegyldige Sager, var det, som om de gjensidig lurede paa hinanden, som om de begge forberedte sig paa en Kamp, der før eller senere maatte udkæmpes mellem dem. Jens var tilsyneladende rolig og ligegyldig, medens Palle var oprørt og havde Møje med at bekæmpe sin Bevægelse. Og alt imens gik de ijævne hinanden, talende om Sædskiftet, Efteraarspløjningen og Høstudsigterne, skjønt deres Tanker vare vidt fjærnede fra dette, samtalende som to Venner, skjønt der i begges Hjærter luede et helt Baal af glubende Fjendskab.

Solen var allerede sunken ned i Havet og det sommerlige Tusmørke begyndte at udbrede sig over den bakkede Egn, da de begge standsede ved Randen af Heden, og Jens sagde:

„Lad os tage den gjenneste Vej her ind over."

„Ja, lad os det," svarede Palle og sprang over Grøften, som dannede Skjellet. Jens fulgte ham, og de gik en Stund tavse ved Siden af hinanden. Pludselig blev Palle staaende og sagde:

„Jeg er egentlig taget her hen til Dig, Jens, for

at høre, om Du vil afstaa mig den Forskrivning, Du jo nok kjender."

„Aa ja, det vil jeg nok," svarede Jens. „Du kan indløse den, hvad Dag det skal være, saa snare Du har Pengene."

„Hvormange forlanger Du?" spurgte Palle og trak Vejret dybt.

„Det kjender Du jo nok. Forskrivningen lyder paa tre tusend, og Renter kan jeg ikke forlange, før et Aar er omme; de to Aar er jo forbi."

„Men det er da ikke Meningen af det, at Du forlanger alle Pengene for Papiret?"

„Jo, jo, er det det. Jeg er jo i min Ret til at kræve Betaling af Dig, hvad Stund det skulde være. Hvorfor skulde jeg saa slaa af."

„Fordi det er Ret," sagde Palle hæftigt. „Fordi Du aldrig har haft nogen ærlig Fordring paa mere end de fem hundrede Daler. Dem skal Du faa, og jeg vil endda give Dig hundrede Daler til, saa ved jeg, at jeg ikke har gjort Dig Uskjel."

„Er jeg kanske en Dreng, siden Du snakker om, hvad Du vil give?" svarede Jens haanligt. „Nej, bitte Palle, paa den Maade gaar det ikke, saa er det bedre, vi ikke snakker mere om den Ting."

Han gjorde Mine til at gaa videre; men Palle standsede ham idet han sagde:

„Nej, bi et bitte Korn end, lad det komme til Klarhed mellem os, for nu er jeg kjed af at gaa med en Trusel over Hovedet for hver Dag, jeg lever... Du kjender jo lige saa godt, hvordan det gik til med Vexlen, som jeg. Jeg havde ingen Grund til at tvivle om Prangerens Ærlighed, da jeg kjøbte Hestene af ham, og da jeg satte Dit Navn paa Vexlen, jeg betalte ham med, gjorde jeg kun, hvad Du selv havde givet mig Lov til at gjøre, naar der var noget at tjene."

„Uheldigvis sagde Prangeren til mig, at Du havde tabt Pengene til ham i Kortspil."

„Han løj, den Kjæltring, som han var. Om Morgenen tidlig var han taget afsted med Hestene og Vexlen og det hele... Og havde jeg faaet fat paa ham, skulde jeg vel have faaet ham til at rykke ud med Papiret igjen; men Du havde allerede faaet den af ham og betalt Pengene, og da jeg kom til Dig om Raad, fik jeg først at vide, hvad Hjælp jeg kunde vente fra Dig. Du truede mig med Slaveriet for Vexelfalsk og lod mig først faa Papiret, da jeg havde underskrevet et Gjældsbrev paa tre tusend... men Du maa da huske, at Du sagde, det var ikke Meningen, at jeg skulde betale hele Summen; Du vilde lade Dig nøje med de fem hundrede og saa Renten."

„Det var mærkelig, det kan jeg slet ikke huske," sagde Jens med en Trækning om Munden, der skulde betyde et Smil. „Jeg ved kun, at der i Forskrivningen staar tre tusend, og at jeg ikke er sindet til at slaa noget af."

„Ved Du da ikke, at det er alt, hvad jeg fik med Dorthea, og at jeg ikke ejer en Stump af Gaarden, hvis jeg skal betale dem. Der er to tusend og fem hundrede indestaaende i Gaarden, og det kan være haardt nok at forrente dem. Jeg har alligevel tjent et bitte Korn med mine Handler i Aar, og sex hundrede Daler kan jeg betale Dig, hvis Du vil være nøjet dermed."

„Nej nej, det har jeg jo sagt Dig."

„Saa er Du ogsaa den største Kjæltring, der kan findes," raabte Palle forbitret, „og Folk skal knap faa at vide, hvordan Karl Du er."

„Haa... haa," grinte Jens haanende; „en Falskner, som Du, løber snart Linen ud, og er Du først sat fra Gaarden, hvem kerer sig vel saa om, hvad Du siger."

„Det skal Du faa at se!" sagde Palle og blev bleg af Vrede. „Jeg skal oplyse Dem om, hvordan Du har brugt mig og taget Smørret og Fløden og ladet mig beholde Kjærnemælken, saa længe vi to havde noget at gjøre med hinanden, og jeg skal fortælle dem, hvordan Du ved Kjæltringestreger er kommen i Besiddelse af Gjældsbrevet..."

„Ja, glem ikke, hvordan det gik til," svarede Jens tirrende; „at det kom af, at Du skrev falske Vexler, som jeg maatte betale, og at Du spillede alle Dine Penge bort... Aa, nej, saadan en lille Hvalp skal ikke komme langt med mig. Du skal komme til at betale til sidste Skilling, hvordan Du saa vrider Dig."

„Saa skal der først skiftes Ret imellem os!" skreg Palle ude af sig selv og greb fat paa ham. Jens rev sig løs og sprang tilbage. Et Øjeblik efter rettede han en lille Messingpistol mod sin Modstander og sagde rolig:

„Nej nej, saadan gaar det ikke, bitte Palle. Du ved fra vore Handelsrejser fra forrige Tider, at jeg altid plejer at have en saadan bitte Tingest i Lommen. Tag Dig nu i Vare for, hvad Du gjør."

Men Palle var naaet til det Punkt af Ophidselse, at han næppe var sig selv bevidst. Med et Sæt stod han ved Siden af Jens og slog til Pistolen med sin knyttede Haand. Skuddet gik af, Knaldet for ind over Heden og hendøde mellem Kæmpehøjene; men Jens Hvorup styrtede baglænds om i Lyngen, som ramt af et Lyn.

Og som ramt af et Lyn stod ogsaa Palle foran ham. Bleg, forfærdet og lammet af Skræk stirrede han paa den ubevægelige Skikkelse, der laa udstrakt for hans Fødder; bleg og forfærdet bøjede han sig ned over den, lagde Haanden paa hans Bryst og trak den vaad af Blod tilbage. Saaledes havde han ikke tænkt sig, at deres Møde skulde ende, og selv i sin vildeste Harme havde han aldrig tænkt paa at tage sin Fjendes Liv, det havde jo kun været hans Hensigt at slaa Pistolen ud af hans Haand og hævne sig paa Kjæl-

tringen ved at give ham et Livfuld Hug ... Tys, var der ikke en, der raabte der henne bag Kæmpehøjen? Nej, det var Blodet, der susede ham for Øret, og Hjærtet, der hamrede saa hurtig i hans Bryst, at han næppe formaaede at tælle dets Slag. Her oppe paa Heden kom der jo kun sjælden nogen ved denne Tid; han behøvede ikke at frygte for, at der havde været Vidner til hans ulykkelige Gjerning. Men vilde man ikke alligevel strax udpege ham som Morderen, Datteren havde jo set dem gaa sammen ud i Marken, en gammel Kone havde set dem skraa ind over Heden?

Han knælede ned ved den faldnes Legeme og undersøgte det endnu en Gang, derpaa saa han sig sky om og gik hurtig ind over Heden i Retning af Klitterne.

Samme Aften sejlede der et svensk Skib henover



Paa Havet.

det af en svag Vind krusede Vestenhav; det styrede vesterpaa. Maanen var staaet op, dens Straaler gjød sig med Sølverskjær henover Bølgerne. Rorgængeren stod smaanynnende ved Rattet, men henne ved Forstavnen sad der en sammensunken Mand og stirrede udtryksløst ud over det blinkende Hav. Han saa ikke Maagen, der i let Flugt fløj hen over den lyse Havflade, han hørte ikke dens skarpe Skrig, da den byttebetynget og med skumvaade Vinger hævede sig op derfra; han saa kun et stille, blegt Ansigt omgiven af Lyngens brune Stængler, han hørte kun den dumpe Lyd af et Skud tabe sig dybt inde i Heden.

(Sluttes.)

Peterskirken.

Af R. A.

(Sluttet.)



Naar vi nu ville beskrive Peterskirken, vil jeg bede Læseren følge mig fra det egentlige Rom, hvor vi tænke os at bo, til den leoninske Del af Staden. Vi tage da en lille Droske til to Personer og bede Kusken om at kjøre os til „San Pietro". Vi kjøre over Tiberen paa Hadrians gamle Bro, forbi Engelsborg og ud igjennem en Gade, som hedder Borgo nuovo og som udmunder paa en firkantet Plads, Piazza Rusticucci. Denne Plads er ikke videre smuk og omgives af tarvelige Bygninger, men den har den udmærkede Egenskab, at man fra den faar det første Indtryk af Peterskirken og det hele dertil knyttede Anlæg. Fra Pladsen har man Hovedindgangen til Peterspladsen, hvis første Del er rund og omgivet af en Søjlegang, eller Kollonade, der bestaar af 372 Søjler, hvis Højde er 60 Fod. Søjlerne ere opstillede i fire Rækker, der løbe jævnsides med hinanden og derved danne tre Alleer, af hvilke den midterste er saa bred, at to store Vogne magelig kunne kjøre ved Siden af hinanden deri. Søjlerækkerne bære et Tag, der er prydet med ikke mindre end 162 Billedstøtter, hver 12 Fod høje. Midt paa denne runde Plads knejser den gamle ægyptiske Obelisk, der i henved 4000 Aar har peget med sin Spids imod Himlen; den bestaar af en eneste Sten og vejer 10,000 Centner. Den kaldes Neros Obelisk, fordi den har staaet i hans Cirkus, men egentlig er den af Kejser Kaligula bragt til Rom fra Ægypten. To uhyre store Springvand ere anbragte hver paa sin Side af Obelisken og sende deres vældige Straaler højt op i Luften; Vandet skummer og bruser som et Vandfald, og Millioner af Draaber glimte som Diamanter i det klare Solskin. Nat og Dag sprudler Vandmasserne, og man kan være i Tvivl, om de ere skjønnest i Solens Glans eller naar Maanen forvandler dem til et Fyrværkeri af Sølv. Fra denne Pladsens forreste runde Del kommer man ind paa den anden, den firkantede Del, som er noget mindre og som nærmest Kirkens Forside er dannet som en meget bred og lav Trappe, der fører op til Kirkens Forhal. Hele Pladsens samlede Længde, fra Kollonadens Begyndelse op til selve Kirken, er 1034 Fod; den runde Del af Pladsen er 580 Fod bred. Tegningen i forrige Numer viser denne herlige Petersplads med Kirken i Baggrunden. Jeg vil nu bede Læseren tænke sig staaende ved Indgangen til Pladsen og se den lange Vej op mod den vældige Kirke og i sin Indbildningskraft forestille sig disse store Afstande, for at kunne danne sig en Tanke om hvor stor selve Kirken er, som den staar der langt borte og rager op som „et højt udhulet Dovrefjæld". Kirkens Forside er dannet af et Midterparti med fem store Indgangsporte; oven over disse lige saa mange store Vinduesaabninger og derover en lav Gavltrekant, som bæres af 8 umaadelige Søjler; til begge Sider for dette Midterparti have vi Sidefløjene, der have omtrent den samme Højde. Hele Forsidens Brede er 372 Fod og dens Højde 150 Fod. For at oplyse hvad det vil sige, meddeler jeg, at Rundetaarn i Kjøbenhavn kun er 114 Fod højt. Over selve Kirkens Tag hæver sig to mindre Kupler og en meget stor. Den store Kuppels Spids rager 487 Fod op over Peterspladsens Stenbro, og dens Omfang er over 390 Fod. Se denne Kæmpebygning er det, man kalder Peterskirken.

Naar vi nu gaa ind igjennem en af de 5 vældige Porte, hvis Portfløje ere af Kobber med kunstfærdigt indgravede Billeder, komme vi først ind i en langstrakt Forhal, hvorfra lige saa mange andre Porte føre ind i selve Kirkens uhyre Rum. Vi ere allerede blevne forbavsede ved at se Kirken ude fra Pladsen, men i det Øjeblik vi træde ind i dette mægtige Guds Hus, gribes vi af en saa højtidelig Stemning, at vi glemme alt andet og føle os fristede til at kaste os ned for Ham, der styrede Verden fra Evighed, Ham, der skabte Mennesket, der kan bygge et saadant Værk, men som ogsaa skabte Myren, der bygger sin lille, men ikke mindre beundringsværdige Hytte under Jorden. Vi maa staa stille et Øjeblik; vi maa hæve vort Blik fra Gulvets Marmorsliser op igjennem det store Rum; vort Øje maa følge disse rene og skjønne Linier, der drage sig hen under de mægtige Hvælvinger; vi maa overvældes af Straaleglansen fra Kuppelens gyldne Grund, hvorpaa Engle med flammende Sværd synes at svæve som om de vare levende. I lange Drag maa vort Øje maale al denne Herlighed, og jo længere vi stirre derpaa, jo større bliver det; det er som Hvælvingerne løftede sig endnu højere, som om Kuppelen steg mere og mere mod Himlen, og som om vi selv skrumpede ind til et Sandskorn. Først efterhaanden faa vi Mod til at træde nærmere. Vort Øje falder da først paa to smaa bitte Engle af Marmor paa hver Side af Indgangen; de holde en stor Muslingeskal med Vievand. Vi ville se dem lidt nærmere ved; de ere jo saa smaa og nydelige. Men, om Forladelse, naar vi nu komme hen og se paa de smaa Engle, saa viser det sig dog, at de alligevel ikke ere saa meget smaa; der er ingen Gardist saa stor og svær, som de smaa tykke Engle. Sagen er den, at de store Afstande og Forhold gjør, at alting ser mindre ud her, end det virkelig er.

Alt eftersom vi gaa længere frem over Kirkens brede Gulv opdage vi, at alt her er Marmor og Forgyldning. Her ses intet til Træ eller Mursten, nej, hvidt, sort, rødt, gult og grønt Marmor, blankt som Spejle, straalende Guld og tindrende Bronce. Paa de uhyre Murpiller, baade i Hovedgangen og i Sidegangene finde vi en Mængde Billedstøtter og indlagte Billeder.

Det er for største Delen Gravmonumenter over afdøde Paver. Nogle af dem ere udmærket smukke, f. Ex. Thorvaldsens Monument over Pave Pius VII., som vi kjende fra Thorvaldsens Musæum i Kjøbenhavn. Her i Musæet ser det stort ud; i Peterskirken ser det ikke meget større ud end Porcellænsfigurer paa en Kommode. Andre af Pavernes Mindesmærker ere mindre smagfulde, f. Ex. det over Alexander VII., der forestiller en forgyldt Benrad, som lukker Døren til Gravkamret op.

Paa vor Vandring komme vi længere og længere op imod Højalteret, som staar midt i Kirken under den store Kuppel. Men inden vi naa saa vidt, maa vi dog standse ved en mærkværdig gammel Billedstøtte ved den fjerde Pille til højre i Midtergangen. Det er en Billedstøtte af Sanct Peter, forfærdiget af Bronce og siddende i en Stol af hvidt Marmor. Den er over fjorten hundrede Aar gammel. Figuren holder sin ene Haand løftet formanende i Vejret og den ene Fod noget fremstrakt. Denne Billedstøtte er meget hellig i Katholikernes Øine og ingen god Katholik kommer ind i Peterskirken uden at gaa hen og kysse Sanct Peters store Taa. Nu har de gode Katholiker, og deriblandt flere af vore Forfædre, der i gamle Dage som Pilegrime drog til Rom og deriblandt f. Ex. Kong Knud den Store, i over fjorten hundrede Aar, mange Mennesker hver Dag kysset denne store Taa, og Følgen er bleven den, at Sanct Peder nu ikke mere har sin store Taa; den er kysset bort, saa at han ser ud, som om han havde en Klumpfod. Vi evangeliske Kristne kunne jo ogsaa gjerne kysse Apostelens Fod, men vi gjøre det med andre Tanker; ogsaa vi ære den fattige Fisker, der kastede alt bort og fulgte Kristus.

Vi komme nu til Kirkens Midtpunkt, Højalteret, der hæver sig over Sanct Peters Grav. Det er en rund Plads, som er omgivet med et Rækværk af Marmor, hvorpaa der altid, Dag og Nat brænder 89 Sølvlamper. Rækværket omslutter en dobbelt Marmortrappe, der fører ned til Apostelens Grav, hvor hans Kiste staar. Over Graven staar det store Alterbord, over hvilket der paa 4 snoede Broncesøjler hæver sig en Tronhimmel af Bronce. Fra Gulvet op til det øverste af Tronhimlen er Højden 90 Fod (husk, at Rundetaarn er 114 Fod). Alteret med alt dette Tilbehør staar midt under den store Kuppel, paa hvis Guldgrund store Engleskikkelser synes at svæve. Her nede fra Gulvet ser Englene smaa ud, men naar vi siden skulle stige op i Kuppelen se vi, at de ere saa store, at vi ikke engang med vor flade Haand kunne dække Erkeenglen Michaels Taa. Kuppelen bæres af fire uhyre Murpiller, der hver ere 210 Fod i Omkreds, og i hvis Nicher, der er anbragt fire Billedstøtter, der hver ere 15 Fod høje. Her fra Midtpunktet af Kirken kunne vi ret faa Begreb om dens Størrelse, da vi her kunne se ud til alle fire Sider.

Gaa vi nu fra Alteret hen til den bageste Del af Kirken, det er et ret godt Stykke Vej, saa træffe vi her et underligt Slags Alter med nogle meget store Billedstøtter, der midt imellem sig have en Stol af Kobber. Denne Stol indeslutter igjen en gammel Træstol, som Sagnet fortæller har været Sanct Peters Bispestol; den har Navnet af „den hellige Stol“ og dette Navn er som bekjendt gaaet over til nu at betyde Pavedømmet.

Dersom jeg skulde blive ved at fortælle om alle de Seværdigheder, der findes her inde i Peterskirken, saa vilde jeg komme til at fylde flere Numre af Husvennen. Jeg skal kun tilføje, at Kunst og Rigdom har gjort uendelig meget for at gjøre Sanct Pederskirken til det største og rigeste Guds Hus, og at i det Hele en god og sund Smag har været ledende ved Anlæget i dets Helhed saavelsom ved Enkelthederne. At det ikke har været nogen let Sag at tilvejebringe en saa storartet Virkning, kan man vel tænke sig, naar man husker paa, at Bygningen er saa stor, at den bedækker et Fladeindhold af $4^1/_2$ Tønde Land, at Kirken er henimod 700 Fod lang og over 500 Fod bred og 487 Fod høj. Disse uhyre Mure og Piller ere grundede dybt nede i Jorden; de indeholde uberegnelig Vægt og dog ser det altsammen let og fint ud; der findes intet som gjør et tungt og klodset Indtryk.

Inden vi forlade Peterskirken, ville vi bede en af de ærværdige Opsynsmænd om at stige med os op i Kuppelen. Det er en lang Rejse med mange Trappetrin, men det er magelige brede Trapper. Først komme vi ad 142 Trappetrin op paa Taget, hvor vi forundres ved at se en Mængde mindre Kupler og en hel lille By af Smaahuse. Det er Kirkebetjentene og Kirkens Haandværksfolk, som her have deres Fribolig i al Gemytlighed. De bo smukt, med en stor Udsigt og fuldkommen sikkert, saa sikkert som paa Dovrefjeld. Turen gaar videre op igjennem Kuplen. Vi opdage nu, at der egentlig er to store Kupler, den ene udenom den anden. Inden imellem dem fører Trapper op til det øverste, hvorfra man har en henrivende Udsigt. Nærmest ved os have vi selve Kirkens uhyre Masser; derpaa Byen Rom med sine utallige Kirketaarne, Kupler, Paladser og Ruiner; længere borte Kampagnen, den Slette hvorpaa Rom ligger, omkranset af de tusciske, sabinske og albanske Bjærge, der flimre i den blaalige Taage. Og der langt ude imod Vest øjne vi Middelhavet, der ruller sine mørkeblaa Bølger mod Italiens Kyst, ligesom det gjorde i Romulus Tid, i Cæsars, i Konstantin den stores, i de store Pavers og endnu i vore Dage. Det er med en underlig højtidelig Følelse man ser ud over al denne Herlighed fra St. Peters klippefaste Kirke, St. Peter, til hvem Herren sagde: „Du est Petrus, og paa Dig vil jeg bygge min Kirke“.

Husflid.

Uopløselig Lim.

25 Kvint Lim koges med 1 Pægl Vand, saa det danner en stærk sirupstyk Opløsning, der omhyggeligt sammenrøres med 10 Kvint Linoliefernis. Man limer, som sædvanligt, med varm Lim, paa opvarmede tørre Træflader og sammenpresser disse godt med Skruetvinger el. lign. Denne Lim modstaar fuldstændigt baade koldt og varmt Vands opløsende Indvirkning, og er endog anvendelig til Sammenlimning af Bødkerarbejde, som derved hindres i at „falde i Staver“ og blive utæt.

Forbilleder til udskaaret Træarbejde.

Under dette Navn har C. Th. Rom & Co. i Kjøbenhavn begyndt Udgivelsen af en Række Forbilleder til Udsavning og Udskæring i Træ. Der er udkommet en halv Snes store Ark med lettere og sværere Æsker, Tændstikholdere, Fotografirammer, Smaahylder, Sykurve, Urholder, Skrivetøj, Pennesæske, Linealer, Papirkniv, Cigarbæger samt Pibebræt, Tobakskasse, med en Række morsomme Nissefigurer, tegnede af Billedhugger Jahn. De fleste af de andre Tegninger ere originale af Lærer Petersen i Hjermind, V. Vellejus o fl. Forbillederne ere udførte i brun Tryk paa godt hvidt Papir; de turde være den mest vel valgte og smukt udførte Samling, der hidtil er fremkommen i denne Retning og anbefales til alle Yndere af Træudskæring. De faas kun hos Udgiverne, for 15 Øre Arket, 120 Øre for 10 Ark, frit tilsendt overalt i Danmark.

Smaating.

Ubegribeligt.



„Jeg mener som sagt, min kjære Frue,
at Deres Søn noget indskrænket er...“

„Ak ja, jeg ved det, Hr. Overlærer,
hver Dag jeg der hjemme det hører og ser.
Men ej jeg begriber, Hr. Overlærer,
hvordan det med Barnet har drejet sig om.
Hans Fader har det fortrinligste Hoved:
Efter hvem kan da Drengen være saa dum?“

n.

Brevvexling.

P. C. J. i V. At meddele gode Melodier i Husvennen for Harmonika er forbundet med ikke faa Vanskeligheder. Og mon det vilde nytte stort? For hvem der ikke har faaet Undervisning er det næsten umuligt at lære en Melodi ordentligt efter Talnoder alene ved Selvøvelse.

S. S. i V. Har saa meget liggende af samme Art, kan derfor ikke optages.

En Skakspiller. Jo De har Ret. Springerens Gang er S. 87 ved en overset Trykfejl blevet fejl angivet i de første Linier. Der skal staa, at Springeren trækkes **et** Tavl osv. Længere nede er Gangen angivet rigtigt (fra sort til hvidt osv.).

Hermed følger Tillægsbilledet for Januar Fjerdingaar:
„Kong Kristian den fjerde i Søslaget ved Femern“.

Til Bladets Holdere.

Indeværende Fjerdingaar nærmer sig nu sin Slutning, og da for sen Bestilling af Bladet altid volder Forstyrrelse i Expeditionen, navnlig gjennem Postvæsenet, hvorved ofte de Holdere, der bestille for sent, komme til at mangle Numre, bedes Bladet for næste Fjerdingaar bestilt snarest, helst strax efter Modtagelsen af dette Numer.

De Læsere paa Landet, for hvem Husvennen i Vinter har været en kjær Gjæst, beder jeg venligst om ikke at affige den, fordi den travle Foraarstid nærmer sig. Er Tiden til Læsning end mindre hele Ugen igjennem, vil der dog altid om Søndagen blive Tid til at modtage et lille Besøg af Husvennen, der sikkert vil blive hilst med Glæde af baade store og smaa i Huset, som **Søndagslæsning**. Da hver Aargang udgjør et samlet Hele, med Titelblad og Indholdsfortegnelse, som indbundet danner en smuk Bog, der atter og atter kan glæde Familien mangen en kommende Vinter, vil Holderne ikke have nogen Fordel ved den lille Besparelse, det medfører ikke at holde Bladet i den travlere Tid. Det er ogsaa af stor Betydning for Bladets fortsatte Udgivelse, at ingen Tilbagegang i Holderantal finder Sted om Sommeren, da dette gjør et meget føleligt Skaar i mine Bestræbelser for at udstyre Bladet saa smukt og godt som muligt. Jeg haaber at Bladet selv stedse bærer Vidnesbyrd om, at jeg ingen Flid og Udgift sparer for at det stadigt kan blive smukkere og bedre; jeg kan da saa meget frejdigere bede mine Venner overalt paa Landet om ikke ugjæstfrit at lukke Døren om Sommeren for en Husven, som de dog saa gjærne se hos dem om Vinteren.

N. C. Rom.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 26. Søndagen d. 26. Marts. 1876.

Palle Monsen og hans Hustru.

Fortælling af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

III.

Dorthea sad hjemme ved Siden af sit lille Barns Vugge. Det var sent ud paa Natten, og Tjenestefolkene vare forlængst gangne til Ro; men hun selv tænkte ikke paa, at følge deres Exempel; hun sad og ventede paa, at Palle skulde komme hjem. Skinsyge, Vrede og lidenskabelig Sorg fyldte hendes Bryst og bragte Taarerne til at rulle ned over hendes Kinder. Hun var nu vis paa, at hendes Mands Hjærte havde vendt sig til en anden, til den unge Pige henne i Hedegaarden. Maaske havde han aldrig elsket hende, maaske var det kun hendes lille Formue, der havde lokket ham til at tage hende til Hustru. O, at han kunde have Hjærte til at svige hende saaledes, da hun dog elskede ham saa højt! Men hun vilde ikke leve i et saadant Forhold til ham, hun vilde have Vished om hans Brøde, og da vilde hun tage sit lille Barn paa sine Arme og vandre bort fra Hjemmet, langt bort, ligegyldigt hvorhen, naar hun kun kunde faa Lov til at være ene og uforstyrret med sin Sorg. Og medens disse Tanker foer igjennem hende, svandt Natten hen, Dagrøden kom frem i Øst, det begyndte at blive levende i Gaarden; men Palle kom endnu ikke tilbage.

Hen paa Morgenstunden kom der en Vogn rullende ind i Gaarden, og Dorthea skjælvede ved Lyden; nu var jo Regnskabsstunden nær, den Stund, der maaske for stedse vilde skille hende fra hendes Mand. Hun bøjede sig dybere ned over Vuggen, hvor den lille Pige laa rolig sovende, og saaledes ventede hun paa, at Palle skulde træde ind. Han kom imidlertid ikke, derimod traadte den gamle Lars Rød nølende ind og blev staaende ved Døren og rømmede sig.

„Vil Du mig noget, Lars?" spurgte hun og vendte sit blege Ansigt om imod ham.

„Ja, jeg kan ikke vide, hvor Husbond er bleven af," sagde Lars og stirrede bestyrtet paa hende.

„Var det ikke Palle, der kom?"

„Nej nej, det var Jens Hvorups Karl, som kom med Vognen og Hestene ... og han kjender ikke til, hvor Husbond er ... Men Løgn er det, hvad han fortæller," vedblev Lars hæftigt, „Husbond er ingen Røver!"

„Hvad siger Du!" raabte Dorthea forskrækket. „Hvad er der ved det?"

„Ja, jeg ved snart ikke, om jeg skal fortælle saadan noget forbandet Brøvl," svarede Lars; „men Karlen siger, at Husbond har overfaldet Jens Hvorup oppe paa Heden og skudt paa ham med en Pistol, saa han faldt om som død. Kuglen var dog gledet af til Siden paa et Ben, og Jens kom til sig selv igjen og skravlede hjem; men Palle Monsen var henne og er ikke bleven set end ... og saa snakker Karlen om en Gjæld paa tre tusend Daler, som Husbond staar i til Jens Hvorup ... Saadan noget fordømt Brøvl," gjentog Lars opirret.

Dorthea havde lyttet til hans Ord med de mest blandede Følelser. Efterretningen om Overfaldet fyldte hende med Skræk; men da hun hørte om Gjælden foer der en Glædesgysen igjennem hende. Det faldt hende ind, at Palle en Gang imellem havde sagt, at han maatte skrabe Penge sammen i de første Aar, for at de siden kunde leve uden Bekymring i saa Henseende, og hun antog, at han dermed havde sigtet til denne hende ubekjendte Gjæld. Altsaa var den Grunden til hans Besøg i Hedegaarden og vel ogsaa Grunden til hans Indesluttethed og Forlegenhed, da hun udspurgte ham om Folkene der. Men forholdt det sig saaledes, vare jo alle hendes skinsyge Tanker grebne ud af Luften,

og, hvad der var hende vigtigere end alt Gods og Guld, Palle var dog endnu hendes.

Hun lod Karlen komme ind og lod ham gjentage alt, hvad han vidste om Sagen, og Lars kunde ikke noksom undre sig over, hvor rolig hun spurgte ham ud. Derefter bad hun Karlen sige Jens Hvorup, at han kun skulde forholde sig rolig i et Par Dages Tid; kom Palle ikke hjem forinden, vilde hun selv tage hen til Hedegaarden og tale med ham.

Den Dag og den efterfølgende holdt hun Modet godt oppe; men da Palle endnu ikke lod sig se, begyndte Angsten igjen at faa Overhaand hos hende. Sagen var imidlertid til Dels bleven bekjendt i Byen, og den vakte selvfølgelig en betydelig Opsigt. Hvor man kom hen, hørte man kun Tale om Palles Forsvinden, og man anstillede de mest forskjellige Gisninger om, hvor han vel kunde være. Da kom der endelig efter fjorten Dages Forløb et Brev fra Palle til Dorthea, og det gav hende igjen Modet tilbage. Palle skrev som en fortvivlet Mand og erklærede sig selv for Jens Hvorups Morder, om han end kun var bleven det ufrivilligt. Nu var han paa Vejen til Amerika, der vilde han se at vinde den Fred tilbage, som han her havde mistet. Hans største Sorg var dog den, at han maatte lade hende og deres lille Barn blive tilbage uden Beskyttelse; thi han kunde vel tænke, at Jens Hvorups Arvinger vilde gjøre Fordring paa de Penge, som han i sin Forskrivning havde tilstaaet at være ham skyldig; men han skulde slide og slæbe Dag og Nat, indtil han havde fortjent saa meget, at han kunde sende hende Hjælp eller ogsaa Penge til at rejse over til ham for, om hun ellers nogensinde kunde tilgive ham den Sorg, han havde bragt over hende. Hele Brevet aandede en saa oprigtig Kjærlighed, at Dorthea følte sit Hjærte slaa højt af Glæde, medens hendes Taarer randt ned ad Kinderne.

Dagen efter lod hun Lars spænde for Vognen og kjørte hen til Hedegaarden. Hvad hun og Jens talede med hinanden, fik Folk ikke at vide; men det blev snart kjendt, at hun havde afstaaet Gaarden til Hedegaardsmanden og kjøbt sig et lille Hus ude bag Klitten nær Bulbjærg, og samtidig dermed blev Rygtet om, at Palle skulde have forsøgt paa at myrde Jens Hvorup, paa det bestemteste gjendrevet af Jens selv. Han var ved et Uheld selv kommen til at saare sig med Pistolen, og Palle Monsen havde ingen Skyld deri.

Imidlertid svandt Tiden hen, Sommeren forsvandt, og Efteraarsstormene kom susende ind over Havet, der brølende, fraadende og skummende brød sig over Revlerne. Lærkernes og Stærens muntre Sang var forstummet, kun Hjejlens klagende Fløjten og Maagens skarpe Skrig klang endnu derude bag Klitten. Dorthea sad ensom ude i sit lille Hus mellem Sandhøjene og ventede paa Brev fra sin Mand; men Dag for Dag ventede hun forgjæves, og hun sad tit grædende ved sin lille Piges Vugge, mistvivlende om, at hun nogensinde igjen vilde faa Palle at se.

Som hun saaledes en Dag sad optaget af sine sørgmodige Tanker, blev Døren til hendes Stue aabnet, og Hans Lund traadte ind.

„Er jeg velkommen, Dorthea?" spurgte han.

„Ja ja, er Du det, Hans," sagde hun og rakte ham Haanden.

„Jeg mente, at jeg dog vilde se ud til Dig, hvordan det stod til med Dig," vedblev Hans, idet han saa sig om i Stuen.

„Det skal Du have Tak for."

„Du har vel ikke hørt noget fra Palle end?"

„Nej, jeg har ikke faaet mere end det første Brev."

„Du sagde en Gang, Dorthea," tog Hans igjen Orde, „at det der var forbi, maatte vi lade ligge..."

„Og det siger jeg end, Hans," afbrød hun ham hurtig. „Der kommer aldrig den Stund, uden at jeg vil sige det samme. Ja, vidste jeg endog, at Palle var død og borte, jeg havde dog intet andet Svar at give Dig."

„Saa vil jeg ikke tale mere om det," sagde Hans med et Suk. Kort efter tog han Afsked og gik.

Alt som Vinteren skred frem, uden at Palle lod høre noget fra sig, blev Tiden tungere for Dorthea; men Haabet kunde hun ikke slippe, og det hjalp hende til at komme igjennem de mørke Dage. Endelig kom der hen i April et nyt Brev fra Palle, og skjønt det just ikke bragte glædelige Tidender, blev hun dog glad ved at modtage det. Palle havde gjennemgaaet en haard Sygdom og var nu først begyndt at komme til Kræfter igjen. Nu havde han betænkt at rejse længere mod Vest; thi i Chikago, hvorfra Brevet var afsendt, kunde han ikke faa Arbejde; mange Mennesker gik arbejdsløse om i den store By og led Nød og Mangel, og der var en Fattigdom og Elendighed blandt Arbejdsklassen, som man ikke kunde gjøre sig noget Begreb om hjemme i Danmark. Han bad saa mindelig om, at Dorthea vilde sende ham et Par Linier til Tegn paa, at han ikke rent var bleven til en Afsky for hende; thi Tanken derom pinte ham haardest. Hun skulde kun adressere Brevet til..., en aaben ubeskrevet Plads mellem Linierne viste hende, at Palle havde haft til Hensigt senere at nedskrive Navnet paa Byen, men at han havde forglemt det og afsendt Brevet uden at huske paa, at han ikke havde udfyldt Adressen. Hun kunde altsaa ikke opfylde hans Bøn og lette den Byrde, han bar paa, ved at underrette ham om, at Jens Hvorup ikke var død, og det forvoldte hende stor Sorg. Og da der ikke senere kom Breve fra ham, sluttede hun sig til, at Palle maatte tro, at hun ikke vilde tilgive ham og ikke mere kjendes ved ham. Eller var han maaske død, ene og venneløs i det fremmede Land? Hun vidste ikke, hvad hun turde tro, eller hvad hun turde haabe.

Saaledes henrandt det ene Aar efter det andet.

Hun bjærgede Føden til sig og sin lille Pige ved at gaa om og sælge Fisk til Folk i den nærmeste Omegn, og naar hun da havde udsolgt sin Beholdning, gik hun sædvanlig ud til Bulbjærg med sin lille Pige og sad derude i Timevis og stirrede ud over Havet, opfyldt af sorgfuld Længsel.

IV.

Det var en raakold Efteraarsaften, at en enlig Vandrer gik hen gjennem en af Smaagaderne i St. Francisco. En kold Vind, der trængte ind til Marv og Ben, strøg ned fra Bjærgene; Gaden var i et bundløs Søle efter Regnen, der var faldet hele Dagen igjennem, og Gasblussene skinnede kun som svagtlysende Punkter gjennem den tætte Taage, der havde afløst Regnen. Den ensomme Vandrer gik søgende fra Hus til Hus og søgte ved de forskjellige Indskrifter paa Væggen at finde et Værtshus, hvor han kunde faa Natteły. Endelig standsede han foran en Bygning, gjennem hvis Vinduesskodder der skinnede Lys frem, medens der inde fra Stuen lød en forvirret Larm af Stemmer, som raabte og skreg i Munden paa hverandre.

Vor Vandringsmand søgte netop efter Døren, da denne pludselig sprang op med et Brag, og to Personer tumlede ud paa Gaden hvor de blev liggende for hans Fødder, pustende, stønnende og bandende. Manden stod lidt og saa paa, hvorledes de slog løs paa hinanden, derefter blinkede der noget i Lyset, og den, der laa underst skreg:

„Er der da ingen, der vil staa mig bi? Han myrder mig, den fordømte Hund!"

Det var det danske Sprog, der klang Vandreren i Øret, og uden at betænke sig sprang han til, løftede den øverst liggende op og kastede ham med et rask Tag midt ud paa den sølede Gade. Derefter hjalp han den anden op.

„Kom nu her, Din luskende Rad," raabte denne til Modstanderen, der var bleven halv bedøvet af Faldet og langsomt kravlede op af Snavset, „saa skal Du se, jeg ikke er ræd for Dig!"

Men Modparten syntes at være kjed af det, han forsvandt i Mørket paa den anden Side af Gaden.

„Du skal have Tak for Din Haandsrækning," sagde Danskeren, benyttende det engelske Sprog, „den elendige Røver havde spiddet mig som en Flue til Broplanken, hvis Du ikke havde hjulpet mig. Lad os gaa ind og drikke et Glas sammen."

Han gik foran og Manden fulgte efter. Da de gik ind af Døren, lød der et dæmpet Knald ude paa Gaden og en Kugle fløjtede forbi deres Øren og borede sig ind i Dørkarmen.

„Skudt forbi," raabte Danskeren haanligt og lukkede rolig Døren. „Havde den fordømte Taage ikke været, skulde han have faaet Svar efter Fortjeneste."

Et Øjeblik efter traadte de begge ind i Skjænkestuen, der var opfyldt af spillende og drikkende Gjæster, hvoraf de fleste lignede sande Røvere. En kvælende Tobaksrøg bredte sig som en Taage igjennem hele Stuen og Lysene skinnede lige saa mat derigjennem som Gaslygterne ude gaa Gaden.

„Lad os sætte os her og drikke et Glas sammen."

„Tal dansk; jeg er Din Landsmand."

„Ja saa. Hvorfra er Du?"

„Fra Jylland. Og Du?"

„Ogsaa fra Jylland. Kanske vi ikke er ganske fremmed for hverandre. Hvad hedder Du?"

„Palle Monsen," svarede den adspurgte tvende.

„Palle Monsen," gjentog den anden. „Hvor er det, jeg har hørt det Navn før ... Halloj, har Du været i Ulbjærg? Var det ikke Din Gaard, som den gamle Kjæltring, Jens Hvorup, tog, da Du var rejst herover?"

„Jens Hvorup!" raabte Palle og sprang op. „Er han ... er han da ikke død?"

„Nej, nej, han var da levende nok for tre Aar siden, da han snød mig i en Handel, saa det var skammelig."

Palle satte sig igjen ned, det var for ham, som om hele Stuen løb rundt for ham. Saa var han da altsaa ingen Morder, saa havde han altsaa ikke behøvet at flygte bort fra sit Hjem for at døje ondt og Nød her i dette Land, som han saa tit havde ønsket at kunne forlade. Den fremmede stirrede forundret paa ham, derpaa tog han igjen til Orde:

„Hør, Kammerat; jeg ved ikke, hvordan det er; men vi have vist siddet og drukket sammen før i Aften. Har Du aldrig handlet med Terkel Overgaard?"

„Han snød mig med to Heste," svarede Palle aandsfraværende. „Han var Skyld i hele min Ulykke."

„Hvad var jeg ... for jeg er Terkel Overgaard ... hvordan hænger det sammen med os to ... Nej, se ikke saa glubsk paa mig; jeg har aldrig tænkt paa at bedrage Dig, nu husker jeg hele Historien ... Du handlede den Gang i Kompagni med Jens Hvorup, og han sagde til mig, at vi skulde have Løjer med Dig ... Ja, vel solgte jeg Dig Hestene og fik Din Vexel med Jens's Navn paa, men Du maa ikke tro, at jeg fik en Skilling for den, for Jens forsikrede mig, han vilde bare true Dig lidt, fordi Du ikke vilde række ham Haand til en anden Handel, hvor der kunde tjenes svære Penge ..."

„Nej, for det var en Kjæltringestreg, han vilde have mig til," afbrød Palle ham dybt aandende.

„Ja ja, det vil jeg godt tro," svarede Terkel. „Nej, Jens fik Vexlen, og jeg mente, det hele var Løjer ..."

„Det var drøje Løjer, de," svarede Palle. Og nu fortalte han ham alt, hvad denne Vexel var bleven Aarsag til.

„Nej, den gamle Slyngel lever nok endnu," udbrød Terkel med en Ed, „Ukrud forgaar ikke saa let. Hvad det er bleven til med Din Kone, det kjender jeg



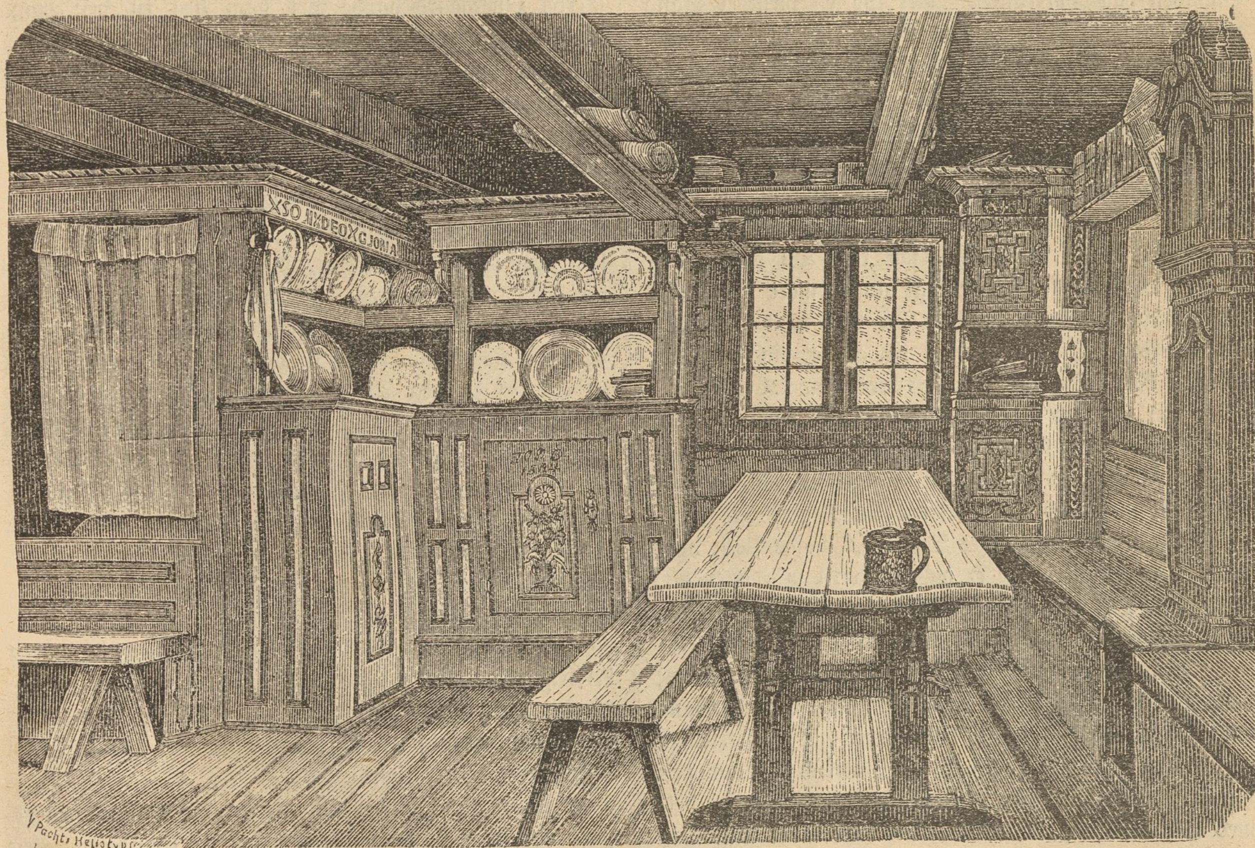
Den Længselsfulde.

ikke noget til; men Gaarden havde hun afstaaet til ham, det ved jeg ... Hør nu Kammerat, Du skal slet ikke være saa modfalden for den Sags Skyld, for jeg skal nok gjøre alt godt igjen, det kan Du stole paa. Jeg har saadan en Klemme paa Jens, at han ikke skal vride sig igjennem. I Morgen gaar vi sammen hen til vor Konsul og lader ham skrive et Dokument om Sagen, og det skulde være sært, om Jens ikke krøb til Korset, naar Du viser ham det ... Har Du Rejsepenge?"

„Nej, aa nej; jeg har ikke havt Held med mig her," svarede Palle.

„Naa, det kan der vel blive Raad for. Jeg kan nok laane Dig dem, Du behøver... Det var dog sært, at vi skulde træffe sammen her. Ja, den Jens, han forstaar sine Sager; men jeg kan boute ham, det kan Du stole paa... Hej, Vært, lad os faa noget i Glassene!... Havde Du ikke været, sad jeg nok ikke her og drak; den Slyngel, Du hjalp mig fra, havde ellers gjort det af med mig. Vi sad her inde og spillede Kort i god Forstaaelse, til jeg mærkede, at han pakkede Kortene, saa han altid fik de bedste, og da jeg ikke vilde lade mig nøje med det, langede han ud efter mig med sin Kniv. Men han kan bare vente, til jeg træffer sammen med ham igjen."

Palle hørte næppe, hvad han sagde; han var altfor



Norsk Bondestue (i Thelemarken).

optaget af sine egne Tanker. Nu skulde han altsaa vende tilbage uden Frygt og maaske saa sin Gaard igjen; men ak, hvorledes vilde han vel træffe Dorthea og sit lille Barn igjen? Vilde hun tilgive ham al den Sorg, han havde bragt over hende? Det turde han ikke haabe; hun havde jo ikke besvaret hans Breve. Palle anede ikke, hvorledes Dorthea ikke havde kunnet besvare hans andet Brev, og det tredie, som han havde afsendt fra Minerne med en Guldgraver, havde Dorthea aldrig modtaget. Da han intet Svar modtog, besluttede han, at han ikke paany vilde skrive, før han kunde sende hende en Sum Penge til Erstatning for det, han havde berøvet hende; men trods al sin Slid og Møje havde han ikke kunne samle mere end hvad der netop kunde strække til for hans daglige Fornødenheder, og han havde tit sandet, at det var lettere at samle sig Formue hjemme i Danmark end i det forjættede Land Amerika.

Det var sent ud paa Natten, da han og Terkel gik til Ro; men det varede længe endnu, inden han faldt i Søvn, og før han slumrede ind, takkede han Gud, at der nu endelig begyndte at spredes Lys i det Mørke, som havde hvilet over de sidste fem Aar af hans Liv.

———

En klar Novemberdag gik Palle Monsen langsomt hen ad Landevejen, der førte ind mellem Klitterne nær Bulbjærg. Han havde forlængst faaet at vide, hvor Dorthea boede, og var nu paa Vejen ud til hende. Men jo nærmere han kom til det lille Hus, der laa halvskjult mellem Sandhøjene, jo langsommere skred han frem mod Maalet, jo hæftigere bankede Hjærtet i hans Bryst. Hvorledes vilde hun modtage ham? Mon hun endnu holdt af ham, eller var hendes en Gang saa inderlige Kjærlighed forandret til Had og Afsky? Han havde jo forsyndet sig saa haardt imod hende, at det ikke vilde være underligt, om hun havde tabt al Godhed for ham.

Endelig stod han inde i den lille Forstue og lagde Haanden paa Dørklinken. Der lød en dæmpet Sang ud til ham, en blid vemodig Sang, som bragte Taarer frem i hans Øjne; thi han kjendte, at det var Dorthea, der sad og nynnede ved den snurrende Rok. Saa aabnede han Døren og traadte ind. Dorthea stirrede et Øjeblik undrende paa ham; men i det samme kjendte hun ham igjen, og med et jublende Udraab foer hun ham om Halsen, hulkende og leende paa en Gang.

„Aa, Palle... Palle, saa kom Du dog igjen! Jeg havde snart troet, at jeg aldrig mere skulde faa Dig at se... Hvordan har Du dog havt det, Du stakkels Ven; Du er kommen til at se saa bleg ud; ak, Du har nok maattet friste onde Dage... Du har vel været ond*) paa mig, fordi jeg ikke skrev Dig til; men, Palle, jeg kunde jo ikke sende Dig Brev, Du havde jo glemt at skrive Din Adresse til mig, og jeg fik aldrig mere end de to Breve fra Dig..."

„Og saadan modtager Du mig," sagde Palle dybt rystet, „og Du har ikke et ondt Ord til mig efter alt, hvad jeg har gjort imod Dig... O Dorthea, saa meget havde jeg ikke turdet vente af Dig."

„Nej, for jeg var ond imod Dig, før Du rejste; men Du ved ikke, Palle, hvor ulykkelig jeg den Gang var; jeg troede jo, at Du havde vendt Dit Hjærte fra mig til en anden... og saa gik Du kun og bar paa den tunge Byrde, som Du ikke vilde lade mig dele med Dig. Aa, Palle, havde Du bare givet mig Din Fortrolighed, saa havde disse tunge Aar ikke kommen over os... Hvad tror Du vel, jeg brød mig om de Penge, naar kun jeg vidste, at Dit Hjærte var mit; skjønnede Du da ikke, at Du var mig mere dyrebar end al Verdens Gods?

„Jeg skjønner det først nu," svarede Palle og tog hende i sin Favn, „og var jeg end fattigere end den fattigste, saa tyktes jeg mig dog rig i denne Stund."

Da de lidt efter lidt vare blevne roligere efter Gjensynets Glæde, og Palle havde kysset sin lille Datter, der med friske, røde Kinder nød sin Middagssøvn inde paa Sengen, fortalte de gjensidig hinanden, hvorledes det var gaaet dem i de henrundne Aar. Dorthea forsikrede, at hun havde havt det godt, og at hendes eneste Sorg havde været den, at Palle var saa langt borte fra hende. Hvor fattigt og smaat hun havde haft det, talte hun slet ikke om; det vilde jo kun bedrøve Palle. Med aandeløs Spænding lyttede hun til hans Beretning om hans Liv derovre i Amerika, hun skjælvede ved Tanken om de Farer, der havde truet ham, og blegnede ved Beskrivelsen af hans Ophold i Guldminerne, hvor Bowiekniven og Revolveren gjorde Ret og Skjæl, og hvor et Menneskeliv ikke agtedes at mere værd end en Flues, og da han endelig sluttede sin Fortælling med Beretningen om, hvorledes Terkel Overgaard havde ført ham hen til den danske Konsul og afgivet en saadan Beretning om Jens Hvorup, at denne næppe kunde undgaa Tugthuset, hvis den blev fremlagt i Retten, lagde Dorthea igjen sine Arme om hans Hals og brast i Graad; men det var Glædestaarer, der randt ned ad hendes Kinder.

Om Eftermiddagen aflagde Palle og Dorthea et Besøg i Hedegaarden. Hvad der blev forhandlet imellem dem og Jens Hvorup, blev aldrig rigtig bekjendt for Folk; men da Jens fjorten Dage efter gav Palle Skjøde paa dennes gamle Gaard, uden at det syntes, at Jens fik en eneste Skilling for den, begyndte Folk at ane, at det ikke var gaaet rigtig til med den Handel. Dunkle Rygter, der efterhaanden fik en bestemtere Form, begyndte at snige sig om i Egnen, Rygter om Skurkestreger, som Jens Hvorup skulde have gjort sig skyldig i, og Følgen blev da den, at alle trak sig tilbage fra Jens, og at denne, som snart mærkede, hvorledes Sagerne stillede sig, solgte sin Gaard og drog sønder ned til Ribekanten.

Hvad Palle og Dorthea angaar, da leve de endnu lykkelige og tilfredse i deres lille Gaard. Palle drager aldrig mere ud paa Handel, og Dorthea har aldrig senere havt Grund til at beklage sig over, at han ikke viser hende Fortrolighed.

„Nej," siger Anders Gregersen en Gang imellem, „der var en Tid, da Palle var god til Handelen; men saa kom han hen til mig, for han havde hørt, at jeg vilde prange mine brune hen, og der fandt han sin Overmand; siden tabte han rent Lysten til at prange... Konen hænger ham jo ogsaa i Frakken, hvor han saa gaar. En kan da nok vide, at det saa ikke kan blive til noget."

Anders havde Ret; med Handelen var det forbi; men Palles veldyrkede Marker bar gyldne Frugter, som langt sikrere bragte Velsignelse til Huset end de bedste Handler.

---

*) vred.

Landbygningerne i Norge.

Af Mads Hansen.



Næsten alle Bygninger i Norge ere af Træ, kun i de større ny Gader i Kristiania ere der Stenhuse som hos os. Da der kun sjælden er en flad Byggeplads at finde, er Grunden som oftest meget høj under den ene Side af Husene. Den kan være sat af kløvede Sten fra Ende til anden, men i Almindelighed er der kun en Stabel Sten under hvert Hjørne, eller tillige en midt for Siden, hvis der lige over findes et Skillerum i Huset eller en Ogning af Bjælkerne i Ydervæggen. Husene bygges saaledes: først lægges der et Bjælkelag temmelig tæt, til at slaa Gulvet fast paa; saa begynder man at lægge runde Bjælker omkring, hvor Ydervægge og Skillerum skulle være, og hugger dem sammen i alle Hjørnerne, saa at et Hoved sidder udenfor. Enderne lægges over Kors. Derefter høvles de Bjælker, der ere lagte i, halvrunde oven paa, og andre Bjælker hules ud paa den ene Side til at passe med den tilhøvlede Runding; disse lægges oven paa og Enderne sammenføjes som i det underste Lag. Med det samme lægges et tyndt og jævnt Lag Mos rundt omkring mellem Bjælke og Bjælke i Væggen. Naar der er lagt flere Lag paa denne Maade hugges og høvles der af Siderne paa Væggene, dog ikke nærmere ind, end at der bliver en temmelig stor Vankant tilbage, saa der dannes en Fuge mellem Træstokkene baade indvendig og udvendig, og i Bunden af denne tættes der med en Slags Kit. Hvor der skal være Vinduer eller Døre lader man blive en uregelmæssig Aabning, som siden efter renskjæres efter Karmens Størrelse. Husene ere sjældent længere end en eller to Længder Tømmer kan naa, og der er gjærne kun et eller to Skillerum, saa Stuerne er meget store. Stuehusene ved Gaardene i de rigere Egne ere i Reglen toetages med 4 høje og lyse Værelser i hver Etage samt en Gang eller et stort Forværelse, og Væggene er „bordklædte", det er, opklædte med Fjælle og malede. Det aabne Ildsted i det ene Hjørne af Dagligstuen kaldes „Pejsen". Om Sommeren naar der ikke brænder Ild, sættes friske løvede Grene op for at dække de røgede og sodede Sider. I enkelte finere Huse er Pejsen forsvunden. Paa Gulvet strøs daglig frisk Gran eller Enebærkviste, og for ved Døren lægges Granris som Matte. Tagene er meget flade og bestaa af almindelige Tagsten eller Skifer, der brydes mange Steder i Fjældene. Undertiden ere Skiferne smukt tilhuggede, men i Almindelighed lægges de paa i alle mulige Størrelser og Former. Ladehusene og de fattiges Huse er tækkede med Jord; først klædes det temmelig flade Sparreværk over med Fjælle; paa disse lægges et tæt Lag Birkebark (Næver) og ovenpaa dette et tykt Lag Jord. Paa disse Tage gror baade Græs og Blomster, og tidt ser man et eller flere Birketræer, der gror oven paa Huset. Ved de større Gaarde er der to Stuehuse; i det ene bor Manden og hans Kone og Børn, i det andet hans Forældre eller Svigerforældre, som har ejet Gaarden forud og som nu faar deres Ophold, hvad vi hos os kalder Aftægt, og denne er gjærne saa rundelig, at Aftægtsfolkene ikke alene kunne have Tyende og voxne Børn hos sig men tillige gjøre store Gjæstebud og have det lige saa hyggeligt som Gaardmandens. I et tredie, ligeledes toetages Hus, som kaldes „Drengestuen", bo Tjenestefolkene, der spise de og der sove de, og der er tillige Pulterkammer, Huggehus og andet saadant. Ved hver Gaard er der et eller to „Stabbur", den ejendommelige norske Bygning, hvorom der er fortalt i dette Blads første Aargang Side 380 og 381, hvor der tillige findes et smukt Billede af to saadanne Bygninger. I Nærheden af „Stabburet" er „Ildburet", der er hvad vi her til Lands kalder Bryggers. Midt i Huset er en stor Skorsten opsat af store Kampestene som de fleste Skorstene i Landet, og ved det aabne Ildsted i denne brygges og bages. Øllet brygges paa Enebærkviste og tilsættes Sukker; det kan være meget velsmagende. Fladbrødet laves af Byg- og Ærtemel, dog ogsaa hos rigere Folk af Rugmel. Om den særegne Fremgangsmaade ved Bagning af Fladbrød har Husvennen ligeledes i sit første Bind givet Læserne Underretning.

I nogen Afstand fra disse Bygninger ligger „Fjøset" (Fæhuset) og „Laaven" (Laden). I Fjøset se vi ikke andet usædvanligt, end at Gulvet er af Bjælker, Planker eller Fjælle. Køerne staa for det meste i to Rader med Hovederne imod Ydervæggene, og Grebningen er imellem dem. Laden er derimod af en meget ejendommelig Bygningsmaade. Jeg har allerede sagt, at de fleste Huse ligge paa en Skraaning, saa at Jordlaget er højere ved den ene Side end ved den anden; saaledes ogsaa og i Særdeleshed Laaven. Fra den højeste Side gaar en Bro skraas op over det øverste Bjælkelag. Op ad denne Bro kjører man Høet og Kornet paa Enspændervogne eller Slæder, og fra det øverste i Huset styrtes det ned i Rummet under og ved Siden af. Somme Steder er der en Udkjørsel i Gavlen eller et andet Sted paa Siden, men ellers vender man med Hesten inde i Huset og kjører ud ad den samme Bro. I de mindre Gaarde kan Laden og Fjøset være i et Hus, men paa de større er det to forskjellige Huse, og der kan endog være flere Lader, indtil 3—4. Et Sted har jeg set at Laden var ovenover Stalden; man kjørte der, som alle Vegne, ind ad en Bro over de øverste Bjælker, og nede under sad Kornet og Høet, og der var tillige Plads til Tærskning paa et Fjællegulv. Under Lo og Lade var Fjøset, og midt i Grebningen var der et lille Hul med Dæk til, hvorigjennem Gjødningen blev skuffet og fejet ned i en Kjælder, der

havde Udgang til Bagsiden af Huset, hvor man kunde skyde Møgkærrerne ind og læsse paa dem, naar Udkjørselen skulde ske. Kreaturernes Vanding sker ved, at der lægges en eller flere udhulede Granstammer fra et af de mange Vandløb, der kommer fra Fjældet; disse Render stives op paa Pæle, og paa denne Maade kan man faa Vandet til at løbe ind hvor man vil, om det saa var som ned ad Skorstenen. Desuden ligger der flere Smaahuse omkring ved Gaarden til Svin, Høns og andet Smaakreatur, til Redskaber og Brænde. Ved mange Gaarde er der tillige en Smedie, og Bønderne sko selv deres Heste og udføre det groveste Smedearbejde. Ved mange Gaarde er der ogsaa en lille Vandmølle. Disse Kværnhuse, som de kaldes, bygges i Almindelighed midt over et af de mindre Vandløb, der i Tusendtal rinder ned ad Fjældene imod de store Elve. En Trærende leder Vandet fra Strømmen ind over Møllehjulet, og Kværnen standses ved at dæmme med en Træklods i Renden. Vindmøller findes næsten ikke i Norge. Disse mange Huse, der kan være 10—12 eller flere i Tallet, ligge omkring imellem hverandre, og en stor Bondegaard ser i Frastand ud som en lille Landsby hos os. Der er stor Forskjel paa de smaa venlige danske Bøndergaarde, der ligge helt skjult mellem Træer og Buske tækkede med Straa og hvidtede med Kalk, og disse store høje Bygninger, der ligger over hverandre op ad Fjældets Skraaning; de danske Huse ser overfor disse ud som smaa Lærkereder i det grønne imod Ørnereder paa Klippen, eller, hvis man vil tage et mere romantisk Billede, som venlige Hyrdeboliger imod stolte Ridderborge. Men ere Gaardene store og prægtige, saa ere Husene paa „Pladserne" desmere smaa og usle. Materialet er det samme, men Stuerne (jeg skulde hellere sige Stuen, for Huset bestaar kun af en Forstue og et Værelse) er lave. I det ene Hjørne brænder den aabne Ild; i et andet Hjørne staar Sengen med Skindfelden over, i det tredie er Bordet fastnaglet paa en Pæl, der staar fast i Gulvet, i det fjerde en Hylde med Fødevarer. I de fattigere Egne er der intet Loft, men Røgen gaar ud igjennem en Aabning øverst i Taget, der kan lukkes med en Lem, hvortil en Stige gaar ned i Huset. Saadanne Steder er mere Lighed mellem Gaardene og Husene, for Gaardene bestaar vel af flere Bygninger, men de ere alle lave og kun en Etage; Stuehuset er hverken smukkere eller meget større end de fattige Huse, og Udhusene ere i Steden for at være faste Bjælkehuse, opklædt med Fjælle paa nogle enkeltstaaende Stolper, og de se ligesaa skrøbelige ud som hine se faste. Af og til ser man at der stiger Røg op af en uformelig Stendynge og kan da ved nærmere Eftersyn opdage, at der haves et midlertidigt Sommerkøkken der inde under; og sligt kan findes ved de fattige Huse i de mest frugtbare Bygder. Det gjør da et underligt Indtryk at gaa fra en Gaard, der ligner et Slot, og hen til saadan en fattig Rønne; man kommer uvilkaarlig til at tænke paa Oldtidens fribaarne Høvdinger, der boede med en Kreds af Trælle omkring sig.

Husflid.

Fernissering af grove Trægjenstande.

Et smukt og fortrinligt Overstrøg paa Træ, som Skafter paa Skovle, Spader osv. opnaas ved at Træet overstryges med stærk Linoliefernis, og naar den er tør, afslibes let med Sandpapir; derefter stryges en Gang med fed Skjællakopløsning, som tørres ved Solvarme eller i et opvarmet Værelse. Denne Fernissering ser bedre ud end Maling og bevarer Gjenstandene ypperligt for Luftens og Fugtighedens Indvirkning.

Schüt.

Smaating.

En Ulykke, set fra et Forretningsstandpunkt. En Malersvend, som en Sommerdag var i Færd med at oliemale et Hus, styrtede ned fra Stigen, hvorpaa han stod, og blev liggende sanseløs paa Gaden; man antog i Begyndelsen, at han var død. En Forbigaaende, som tilfældigvis kjendte den stakkels Arbejder, skyndte sig til dennes Mester for at fortælle ham Ulykken. Man kan tænke sig, hvor lang Manden blev i Ansigtet, da Mesteren blot svarede: „For Guds Skyld, spildte han Malningen!"

Billedgaade (Rebus).

Husflid. Næringssorg.
Husflid. Næringssorg.
Husflid. **Næringssorg.**

Brevvexling.

L. P. H. J. Alb. J. Kan ikke bruges.

I. Bornholmer 1. 8. Tak, men det lille Hefte er nu alt fyldt.

En Abonnent. En Bøtte der skal dannes om til en Bolig for fire Stærfamilier maa være 1 Fod i Tværmaal. Mellemvæggene maa være tætte og naa helt op til Taget. Højden fra Jorden mindst 4 Alen. Som Slyngplante vil vild Vin være frodigst og bedst.

P. K.n i H. „Belønning for at opløse Gaader i Husvennen" gives ikke og skulde, i Mangel deraf, alle dem der indsende Gaadeopløsninger „dog have den Ære at faa sit Navn i Husvennen" blev denne „Ære" vist en kummerlig Fornøjelse for Husvennens Læsere. Gaader, Nødder osv. meddeles for at bringe lidt Underholdning til de Læsere der kunne have Morskab af at sætte deres Skarpsindighed paa Prøve; men at indsende Meddelelse om Udfaldet af denne til Udgiverens Papirkurv er kun at spilde Papir og Frimærke.

Husvennens Januar Kvartal er udsolgt hvorfor Bestilling herpaa ikke kan modtages.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Skytten paa Thjele.

Fortælling af Knud Skytte.

Landsbyen Lindum i Viborg Amt har en meget smuk Beliggenhed en halv Fjerdingvej Nord for den en Mil lange Thjele Langsø og ligesaa langt Syd for Lindum Skov, der ogsaa er en Mil lang og parallel med Søen. Byen ligger omtrent midt paa Bymarken, der skraaner jævnt mod Syd ned til Langsø.



Imellem Skoven og Bymarken er der et lille Parti Hede, Nørrehede kaldet, der i den senere Tid er bleven udskiftet, og som man nu har begyndt at opdyrke.

Helt ude paa Bymarkens sydlige Grænse er der, paa Søens nordlige Bred, et lille Skovstykke, som ikke staar i Forbindelse med Storskoven imod Nord. Det udgjøres for største Delen af Naaletræplantninger, Hasselbuske og nogle enkelte gamle knudrede Ege. Beboerne kalde det „Vien"; men det skrives sædvanlig „Søvig" eller „Søvie".

Saavel Storskoven som „Vien" tilhøre Stamhuset Thjele, der ligger paa den anden Side af Søen, i sydvestlig Retning fra Lindum.

Nu ere Landsbyens Beboere for største Delen Selvejere; men tidligere vare de Hovbønder under Thjele.

Det var en dejlig frostklar Morgen i Efteraaret 1740, da der paa Lindum Gade viste sig det usædvanlige og opsigtvækkende Skue af en prægtig Jægerskare til Hest. Der skulde nemlig den Dag være Klapjagt i Lindum Skov, og Klapperne vare tilsagte at møde i Skovgaard ved Skovens østlige Ende, hvor Jagten skulde begynde og fortsættes mod Vest hen imod Erikstrup. Jægerne, der kom fra Thjele, vare reden vesten om Søen, igjennem Vammen og Bigum, og kom nu langs ad Lindum Gade fra Vest til Øst. Forrest red Stamhusbesidderen, den statelige Generalmajor Kristian Ditlev v. Lüttichau, og ved hans Side „ham" fra Viskum, en temmelig før og svær Herre, der altid var i godt Lune, og som ved nærværende Lejlighed morede sin Ledsager og de Jægere, der red nærmest, ved at fortælle den ene muntre Anekdote efter den anden. Jagtfølget, der bestod af omtrent en Snes Deltagere, og som for største Delen udgjordes af Omegnens Herremænd og deres Sønner — et Par Præster vare ogsaa med — og sluttedes af Skytten, der havde et Kobbel Hunde med sig, vakte stor Opsigt i Landsbyen, og medens det skred frem gjennem Gaden, stimlede Folk til Vinduer og Døre og stirrede nysgjerrig paa de forbidragende.

Omtrent lige for Kirken, der ligger ved Gadens søndre Side, gaar der — og gik ogsaa den Gang, — en Vej Nord ud af Byen, og over Nørrehede og videre gjennem Skoven til Hvornum Vasehus, saaledes at den og Gaden danne omtrent to rette Nabovinkler. I Spidsen af den ene af disse Vinkler ligger og laa allerede den Gang Lindum Skole eller Degnebolig. Lige over for, i den anden Vinkel, er der en Toft, som nu tilhører Degnekaldet, men hvor der den Gang laa et lille Hus, som beboedes af Enken Mette Marie.

Da Jægerne red forbi Hjørnet af dette Hus, kom Enken ud af sin Dør og var saa optagen af sine egne Tanker, at hun i Modsætning til sine Byesbørns Adfærd ved denne sjældne Lejlighed, ikke skjænkede Jægerne den aller ringeste Opmærksomhed. Med alle Tegn paa den heftigste indre Uro malet i sit Ansigt ilede hun hænder-vridende hen over Gaden, medens hun uophørlig gjentog:

„Du gode Gud! hvad skal jeg arme Kvinde gribe til! Han falder da ned og slaar sig til døde!"

Idet hun saaledes jamrede, strøg hun ilsomt over Gaden lige foran Jagtfølget. Jægerne studsede, og Generalen holdt sin Hest an og spurgte hende:

„Hvad er paa Færde, Mutter? og hvorfor fylder hun Luften med sine Klager?"

„Ak, naadige Herre!" svarede hun og standsede. „Vil De eller nogen af disse gode Herrer hjælpe mig? Jeg er saa angst for, han skal falde ned og slaa sig ihjel!" Og hun stirrede forfærdet op efter Taget paa Kirketaarnet.

Jægerne lode deres Blikke følge samme Retning, og til de høje Herrers største Forbavselse fik de Øje paa en lille barhovedet Dreng, der sad skrævs over Tagrygningen paa Taarnet og syntes med stor Sindsro at nyde det usædvanlige Skue, som Gaden neden under frembød.

„Stille!" bød Generalen. „Ikke en eneste maa tilraabe ham et Ord, og vi maa helst lade, som vi slet ikke lægge Mærke til ham; thi gjør vi ham forskrækket, saa taber han maaske Fatningen og styrter ned. Er det hendes Søn, Mo'er?"

„Ja, det er, naadige Herre! Det er lille Jørgen, mit kjære, mit eneste Barn. Han er „saadan" til den evindelige Klavren, og jeg kan ikke faa ham fra det. Han og hans Kjæreste gik saamænd og legede her uden for, det er ikke uden et Øjeblik siden. Nu har Kirkedøren tilfældig staaet aaben, kan jeg tænke, og han er gaaet op ad Stigen, der staar inde i Taarnet, og er kravlet ud mellem Lægterne gjennem det lille Hul, der er paa Taget lige under Mønningen. Det er saamænd ikke første Gang, han har gjort mig den Sorg. Jeg tænker at Tøsen gaar og venter paa ham inde i Kirken."

„Hans Kjæreste?"

„Ja, vi kalde dem Kjærestefolk, fordi de altid er sammen, min Jørgen og Degnens lille Anna."

„Hvor gammel er han, den lille Vovehals?"

„Han er saamænd ikke mere end tolv Aar, og Anna er ti."

„Den Gut kan jeg lide," sagde Herremanden; „thi naar han i den Alder allerede har en Kjæreste og forstaar at entre saa sikkert til Vejrs, saa maa der være noget mere end almindeligt ved ham. Bare vi havde ham vel nede igjen. Men jeg tør ikke lade nogen komme ham til Hjælp, da jeg tænker, at han bedst kan hjælpe sig selv."

„Nu gaar han ned — forbarmende Gud, staa ham bi!" raabte Enken og knugede sine Hænder sammen over Brystet.

„Hys, stille og forstyr ham ikke!" bød Generalen i en dæmpet Tone.

I den største Spænding iagttog man Drengen, der svang sig om paa Maven, satte Fødderne paa en Lægte og greb med Hænderne fat om en anden, og et Øjeblik efter var det lille gule Hørhoved forsvundet gjennem den før omtalte Aabning i Taget.

Nu ilede Moderen afsted efter Kirken. Nogle af Jægerne svang sig af deres Heste og fulgte hende.

„Ja, vi maa bie at se Æventyret til Ende," sagde Generalen til sine øvrige Jagtfæller.

De havde ikke ventet længe, inden lille Jørgen og hans „Kjæreste" traadte ud ad Kirkegaardslaagen og nærmede sig Stedet, hvor Jagtfølget holdt. Drengen havde ikke taget ringeste Skade; han og Pigen passiarede muntert med de fremmede Herrer, og Mette Marie kom bag efter og smaaskændte.

„Naa, skjænd nu ikke mere paa ham, lille Mo'er!" sagde Generalen oprømt, „men tak hun Gud, der lod Drengen komme helskindet fra den vovelige Rejse. Du er en rask Knøs," vedblev han og betragtede med Velvillie den smukke Dreng, „og Folk af Dit Slags kan jeg godt lide. Naar han nu bliver et Par Aar ældre," sagde han til Moderen, „lad ham saa komme til mig; jeg skal nok faa Brug for ham og forsørge ham. Og nu afsted, mine Herrer!"

Dermed gav han sin Hest Sporerne, hans Jagtfæller fulgte Signalet til Opbrud, og som en Hvirvelvind foer den oprømte Jægerskare i Karriere øster ud ad Byen.

„Vil den pæne fremmede Mand tage Dig fra mig?" spurgte Anna og saa Drengen bekymret ind i Ansigtet.

„Ja — nej, ikke saadan hele Tiden; jeg faar da nok Lov at besøge Dig en Gang imellem."

„Tror Du?"

„Ja, og det er jo da ogsaa godt, at jeg kan blive til noget. Jeg tænker, at han vil lære mig at blive Jæger og give mig en prægtig Hest at ride paa. Aa, hvor Folk ville se paa mig, naar jeg kommer ridende op ad Gaden, i fuld Gallop naturligvis, og de ville sige: „der kommer Skytten fra Thjele!""

„Hvem vil Du saa besøge?"

„Dig! Kan Du ikke nok tænke det?"

„Jo— og saa skal vi vel være rigtige Kjærester?"

„Ja, det forstaar sig."

„Men Din gamle Moder vil Du vel slet ikke se ind til, naar Du bliver saa fin paa det?" spurgte Mette Marie, der næsten havde glemt den Fare, hvori hendes Søn for nogle Øjeblikke siden svævede, saa levende var hun i Tankerne sysselsat med det Par Ord, Herremanden havde ladet falde om, at han vilde tage sig af Drengens Fremtid.

„Jo, jeg vil ogsaa besøge Dig, Moder," svarede Drengen; „jeg glemte bare at sige det."

„Ja, ja! Du kan riglignok prise Din Lykke, lille Jørgen," sagde Moderen glad; „for jeg tænker nok, „Manden" holder Ord. Men saa maa Du ikke mere klavre i Kirketaarnet."

„Maa jeg ikke?" spurgte han og saa alvorlig paa hende. „Da var det jo derfor, han kunde saa godt lide mig. Det sagde han selv."

„Ja, men han var godt tilfreds med denne ene Gang, og han sagde jo heller ikke, Du skulde blive ved dermed. Men kom nu med ind, Børn, saa skal jeg give Jer hver et Æble og et Glas Mjød."

Dermed skred hun foran ind i Huset, og Børnene fulgte glade efter. Deres Tænder løb i Vand efter Æblerne og Mjøden, og de vidste, at denne Mundsmag blev given af Glæde over lille Jørgens lyse Fremtidsudsigter.

Generalmajoren glemte ikke sit Løfte til den fattige Enke, og da den lille Jørgen var fjorten Aar gammel, kom han til Thjele, hvor han blev sat til at gaa Gartneren til Haande i Haven om Sommeren. Men hans Hu stod til Jægerlivet, og saasnart Jagttiden kom, blev der anskaffet et Gevær til ham, og det blev paalagt Skytten at tage ham med paa Jagt og lære ham at skyde Vildt. Nu var han kommen paa sin rette Boldgade, og han var aldrig gladere, end naar han med Bøssen over Skulderen, Tasken paa Siden, Krudthorn og Haglpung ved Bæltet, ledsaget af sin Læremester, gjennemstrejfede Hede, Skov og Mark, med Udsigt til at brænde løs paa et Stykke Vildt, og da han havde nedlagt den første Hare, svulmede hans Hjærte af Stolthed, skjønt han ogsaa følte sig bevæget af inderlig Medlidenhed med det stakkels Dyr, der laa og sprættede i Dødskampen. Men da han lod nogle medynksfulde Ord falde, skammede den gamle hærdede Skytte ham ud og sagde, at sligt skulde han ej lade sig forlyde med, da det ikke sømmede sig for en rigtig Jæger. Saa holdt han ogsaa fremtidig sine Tanker og Følelser for sig selv, og ved den daglige Vane sløvedes hans Hjærtes Følsomhed i den omhandlede Henseende; efterhaands, som han blev en øvet og sikker Skytte, der daglig saa Blodet af det fældede Vildt, ophørte den Slags Gysninger omsider ganske.

Aarene gik, Jørgen var bleven en velvoxen, statelig Karl, men ellers havde han endnu ikke naaet at drive det „til noget", som han saa fortrøstningsfuldt havde lovet sin „Kjæreste". Han var Gartner om Sommeren og Jæger om Vinteren; men paa en Maade var han dog ingen af Delene; thi baade Gartneren og den gamle Skytte sad inde med deres „Embeder", og Jørgen var kun at betragte som deres Hjælper. Men da han stod i høj Yndest hos Generalen og var baade „Potte og Pande" hos Herskabet, saa betragtede han det tillidsfuldt som en afgjort Sag, at han en Gang maatte blive „til noget."

Paa deres stadige Jagtture, saa vel under Jørgens Læretid som senere, traf det ikke saa sjældent, at han og Skytten kom igjennem Lindum, og hver Gang det skete, glemte han ikke at se ind til sin Moder og Jomfru Anna, der begge vare glade ved hans Besøg. Nu, siden han var bleven voxen, havde Pigen Møje med at skjule, hvilket mægtigt Indtryk den smukke Ungersvend med det friske, frejdige Ansigt gjorde paa hende; men hun spillede stadig væk den muntre og sorgløse i hans Nærværelse, og spurgte skjælmsk:

„Du lovede en Gang Din Moder og mig, at Du vilde komme ridende, naar vil det ske? Har Generalen endnu ikke foræret Dig den prægtige Hest?"

„Nej," svarede Jørgen med et Suk, „endnu har han ikke foræret mig den; men det naar sig nok, baade det — og maaske mere," lagde han til og lod sit forelskede Blik hvile paa den smukke Pige.

„Ja, da synes jeg, det kunde være paa Tide nu," vedblev hun skalkagtig. „Nu har Du ventet i syv Aar, det er mere end længe nok, og var jeg i Dit Sted —"

„Saa giftede Du Dig maaske med den gamle Skytte?"

„Fy, nej, men jeg mener, hvis jeg ikke blot var i Dit Sted, men var som Du, vilde jeg have en ren Besked paa, hvad han vilde unde mig, og ikke saadan gaa mellem elleve og fem som en sølle Per Tot, der ikke har den ringeste Udsigt til, at han kan drive det til Noget."

„Vi maa være taalmodige, lille Anna!"

„Vi? hvorfor siger Du vi? Dine Sager komme jo ikke mig ved," sagde hun med forstilt Alvor. Den dybe Rødme paa hendes Kinder modsagde dog hendes Ord.

„Du lille Gavstrik!" raabte Jægeren glad og truede med Fingeren ad hende.

„Nej, ved Du nu hvad, lille Anna!" sagde Mette Marie; thi det var i hendes Stue, Samtalen fandt Sted. „Jeg tror næsten, jeg vil holde med Jørgen i det Kapitel. Det er saamænd ikke over Tiden med Nogen af Jer, og I har sandelig Stunder at vente, til den naadige Herres Tid kommer. Saadan er min Tænkemaade."

„Aa nu har jeg aldrig hørt Mage!" raabte den

blussende Pige. „Mette Marie da! Hvor vil I hen med saadan Snak? Nu tror jeg virkelig ikke, jeg vil blive her længer. Farvel!"

Og dermed ilede hun ud ad Døren.

Men ude i Gangen gav hun sig dog saa gode Stunder, at Jørgen kunde indhente hende. Og her vexlede de endnu adskillige hjærtelige Ord, Ojekast og Haandtryk, inden de skiltes, og under denne Del af Sammenkomsten var der ikke ringeste Forstillelse paa nogen af Siderne.

Annas Fader hed Dreyer og tituleredes „Monsieur," fordi han var en studeret Mand, der dog, af hvad Grund det nu kunde være, aldrig havde naaet at fuldende sine Studeringer og derfor havde maattet nøjes med at blive Degn i Steden for Præst. Han var Enkemand nu, og Datteren holdt Hus for ham. Dels ved Arv og dels ved en sparsommelig Levevis var han kommen i Besiddelse af en efter de Tiders Maalestok ikke ubetydelig Pengesum og ansaas for en rig Mand. Og da Anna var hans eneste Arving og havde nydt en anstændig Opdragelse, var det ikke saa underligt, at Monsieur Dreyer havde foresat sig at ville snakke et Ord med, naar det skulde afgjøres, hvem den lykkelige Bejler skulde være, som Jomfru Anna turde skjænke sit Hjærte og sin Haand. At hun og lille Jørgen legede Kjærestefolk, medens de vare Børn, vidste den gamle nok, og det brød han sig ikke om, da han mente, at de vilde høre op dermed, naar de bleve voxne, og selvfølgelig var det fra først af heller ikke andet end Spøg. Men nu tegnede det til at blive anderledes. Monsieur Dreyer var paa sin Post. Han saa og hørte adskilligt selv, fik en Del mere at vide af andre, og kort sagt: han fik det Facit ud af det, at det unge Par nok syntes bedst om at fortsætte Legen fra Barndomsdagene hele Livet igjennem. Og det var nu baade saa og saa med den Ting. Hvem kunde vide, hvad Naadigherren havde i Sinde med den unge Jæger? Skulde Grønkjolen saadan vedblive at gaa, man kunde næsten kalde det „paa Naadsens Brød" — det var ikke Noget at gifte sig paa, og selv om han drev det til Herregaardsskytte, hvilket var det sandsynligste, saa skulde han ogsaa have saa mange Tak! Anna skulde da aldrig blive hans i sine Dage! Men maaske dog Generalen havde tiltænkt ham noget bedre? Det kunde jo ingen vide, og det var i alt Fald meget usikkert, det var ikke noget at bygge paa, og foreløbig gjorde Anna bedst i at lade sin Barndoms Legebroder sejle sin egen Sø.

Se saaledes „stod Huen" i den omtalte Del af Nørrejylland, og man kan altsaa ikke finde det underligt, at Jørgen ikke var nogen velset Gjæst hos Monsieur Dreyer. Han satte derfor saa godt som aldrig sin Fod inden for Degnens Dørtærskel; men, som vi have set, hindrede det ham dog ikke i lejlighedsvis at faa sin Hjærtenskjær i Tale. Som Sagerne stode for Tiden, syntes der jo altsaa at være nok i Vejen for det unge Par, inden de naaede deres Længslers Maal. Men Mette Marie havde sagt: de havde Tiden for sig; endnu hastede det slet ikke, og derfor vare de heller ikke modløse, men satte trøstig deres Haab til Fremtiden, eller til ham, der raader for den.

Baade Skov, Mark og Hede var paa de Tider langt rigere paa Vildt end nu om Stunder, og det fandtes desuden i flere Arter. I Lindum Skov var der saaledes baade Vildsvin og Ulve. Men det bedste Vildt var dog Raadyret, som den Gang fandtes i saa talrig Mængde, at man stundom kunde tælle tyve Stykker og flere i Flok. Herremændene have altid været nøjeregnende med Hensyn til Vildtet paa deres Ejendomme og vare det i endnu højere Grad i ældre Tider end i vore Dage; en Krybskytte eller Vildttyv var vel noget nær den værste og strafværdigste Forbryder, de kunde tænke sig.

I Generalmajor v. Lüttichaus Formand, Ritmester v. Levetzaus Tid havde Vildttyveriet taget temmelig stærkt Overhaand paa Thjele Gods, og navnlig dreves det efter en stor Maalestok i Lindum Skov, hvor flere havde gjort Krybskytteriet til deres Næringsvej. Ogsaa efter at Godset havde skiftet Ejer vedblev dette Uvæsen; Generalen vidste det, og det ærgrede ham i høj Grad. Han paalagde paa det strengeste Skovrideren, Skovfogderne, Skytten og vor Ven, „unge Jørgen," hvilket var hans almindelige Kjendingsnavn, at gjøre deres bedste for at holde Krybskytterne i Ave; men det viste sig mere og mere, at disse Forholdsregler ikke vare tilstrækkelige. Kjæltringerne trodsede alles Aarvaagenhed, ja, gik endog saa dumdristig og aabenlyst til Værks, at de bag efter pralede af deres Bedrifter.

Den mest berygtede, eller berømte — som man tager det — af alle Krybskytterne og en Slags Hovedmand for alle de andre, var en Ungkarl, som Folk kaldte Peter Krumme. Han var kommen hid fra en anden, maaske fjærn Egn, og havde for en Tid bosat sig i Lindum. Peter Krumme var en høj velvoxen Karl med et Par sorte, dybtliggende Ojne, Ørnenæse, smalle Læber, sort Haar og Skæg. Der var noget baade frastødende og tillige vindende eller maaske rettere daarende i hans Væsen, og han fik Skyld for at have gjort mere end en Kvinde tosset. Hvad eller hvor han stammede fra, holdt han omhyggelig skjult, og skjøndt han jo maatte være en Rømningsmand i den stavnsbundne Tid, fik han dog Lov at gaa uantastet for den Sags Skyld. Der gik det Rygte om ham, at han skulde have gjort sig skyldig i en eller anden Forbrydelse, men nogen ret Besked derom var der Ingen, der vidste. Man fortalte, at han en Aften skulde have laant Kirkenøglen af Degnen, at han tilbragte hele den følgende Nat i Kirken med at synge dæmpede Klagesange, hvilken Tildragelse meget bidrog til at øge det hemmeligheds-

fulde og hartad troldomsagtige, der omgav ham. Sin Tid anvendte han til al Slags Nævenyttighed; thi han havde et Par Hænder som ingen anden, og alt hvad hans Øjne saa, kunde hans Haand eftergjøre. Men hans kjæreste Tidsfordriv var dog at gaa paa Jagt, og mangt et Stykke Vildt maatte lade sit Liv for hans aldrig fejlende Skud.

(Fortsættes.)

Skildringer fra Japan.

Efter forskjellige Kilder ved E. Toepfer.

4.

Kulturbestræbelserne.

I den foregaaende Skildring fra Japan hørte Læserne, at Evropæerne i Midten af det 15de Hundredaar havde faaet Adgang til dette Land, som dog efter nogen



Spurve ved Vinduet.

Hvor gad Du være?

Hvor gad Du være? Mon i Stuen inde?
der er Du skjærmet mod de barske Vinde,
der kan Du hoppe paa forgyldte Pinde;
men der, skjøndt Røgt og Føde nok Du faar,
Bom for Din Frihed Burets Gitter slaar.

Mon ikke snarere i Luften ude?
Slyngplanten trykker sig mod frosne Rude:
blød nok, men kold er Sneens hvide Pude,
dog der, trods Vinterstorm og Sne og Is
kan frit Du færdes paa Din egen Vis.

A. W. H—

Tids Forløb atter blev spærret for dem paa Grund af deres Indblanden i de derværende politiske Stridigheder. Kun Hollænderne fik under store Indskrænkninger Lov til at handle paa Japan, hvor dog kun Byen Nagasaki var aaben for dem. For alle andre Folkefærd var Japan en lukket Verden, som de ikke fik Tilladelse til at betræde. Lysten hertil var stor nok, og baade Russere, Franskmænd og Englændere gjorde flere Gange Forsøg paa at sprænge Landets Tillukning, men forgjæves; den japanske Regjering afviste med den største Høflighed disse Forsøg og vilde intet have at gjøre med de fremmede. Saaledes var Forholdet, indtil der i Aaret 1853 kom en Flaade fra de nordamerikanske Fristater til Japan. Det næste Aar lykkedes det endelig Øversterne for denne Flaade at faa afsluttet en Overenskomst med den japanske Statsstyrelse, som aabnede to Havne for Fristaterne. Denne Overenskomst blev snart efterfulgt af Overenskomster med forskjellige Lande i Evropa, og der blev aabnet fem Havne for Handelen med Udlandet, som den japanske Statsstyrelse nu traadte i nærmere Forhold til, idet den 1860 sendte et Gesandtskab til de nordamerikanske Fristater og 1862 et andet til de vigtigste Hovedstæder i Evropa. Uagtet Landets Tillukning saaledes omsider var bleven sprængt, var de fremmedes Stilling i Japan dog langt fra sikker, paa Grund af Stridigheder mellem to Partier der i Landet, af hvilke det ene ønskede at opretholde Forbindelsen med de fremmede, medens det andet af al Magt modsatte sig den. I Slutningen af 1862 bleve endog alle fremmede udviste af Landet, og da de evropæiske Magter ikke vilde finde sig heri, kom det en kort Tid til Stridigheder mellem disse og den japanske Statsstyrelse, under hvilke Kanonerne fra de franske og engelske Krigsskibe maatte tale et Alvorsord til Japaneserne og tvinge dem til at agte de afsluttede Overenskomster. Efter Tilendebringelsen af Borgerkrigen i Japan er Forholdet til Udlandet bleven ordnet paa en fredelig og tilfredsstillende Maade, og alle de afsluttede Overenskomster ere siden den Tid ærligt blevne overholdte. Mikadoen, som nu ene staar i Spidsen for Landets Styrelse, har ved mange Lejligheder vist, at han er gjennemtrængt af et levende Ønske om at gjøre sit Land delagtig i alle Oplysningens Goder og hæve det til den Plads mellem de oplyste Lande, som tilkommer det efter dets overordentlige rige Hjælpekilder. Han har i en Kundgjørelse til Folket udtalt sig for Nødvendigheden af, at unge Mennesker, baade Mænd og Kvinder, gjæste fremmede Lande for i disse at vinde de Kundskaber og Færdigheder, som udkræves for deres Fædrelands Fremskriden i Oplysning og Dannelse. Hans Opfordring har heller ikke været spildt, da en stor Mængde unge Japanesere have søgt at uddanne sig i forskjellige Retninger baade i Nordamerika og i de evropæiske Lande. Statsstyrelsen affendte 1872 et stort Gesandtskab, som først gjæstede de nordamerikanske Fristater og derpaa de vigtigste Lande i Evropa, som den var traadt i Forbindelse med. Disse Herrer gjæstede ogsaa vort Fædreland, som 1867 afsluttede en Overenskomst med Japan.

I selve det japanske Rige er der siden Borgerkrigen foregaaet meget store Forbedringer. Hele Landet staar nu aabent for de fremmede, som den japanske Statsstyrelse i stort Omfang og paa mange Maader har taget i sin Tjeneste. Store Jærnvejsstrækninger ere blevne aabnede paa flere af de vigtigste Øer og Telegrafledninger indtage allerede en Strækning af over tusinde Mile. For Sejladsens Skyld ere Kysterne blevne forsynede med Fyrtaarne paa de for søfarende farlige Steder. Store Skibsværfter, mellem disse ogsaa et meget stort Orlogsværft, ere blevne oprettede til Bygning af Sejl- og Dampskibe. Der er blevet aabnet en regelmæssig Dampskibsforbindelse baade med Evropa og Amerika. Den japanske Hær er bleven væbnet og indøvet paa evropæisk Vis ved Hjælp af evropæiske Officerer, som Statsstyrelsen har taget i sin Tjeneste. Postvæsenet er ligeledes indrettet efter evropæisk Mønster. Ved alle disse Fremskridt har Statsstyrelsen taget Nytte af fremmede Læremestre, men det japanske Folks store Begavelse og lette Fatteevne ville snart gjøre disse overflødige. Forbedringerne ere saa omfattende, at de næsten gribe ind i alle Forhold. Der er aabnet en hel Samfundsomdannelse, og Statsstyrelsen har ophævet Kasteinddelingen mellem de lavere Klasser. Religionen er ligeledes blevet paavirket af Forbedringen, idet den nedarvede Religion, Sintismen, atter er bleven trukken frem paa samme Tid som de buddhaistiske Templer ere blevne lukkede, og Afgudsbillederne ødelagte, og Kristendommen kan nu frit forkyndes og udøves overalt i Landet. Om det saa er den nedarvede Klædedragt er den bleven ramt af Omdannelsen, idet den uden nogen Indblanden fra Statsstyrelsens Side efterhaanden forsvinder mere og mere og bliver afløst af den evropæiske Dragt, især hos de højere Stænder.

Vi kunne endnu nævne mange andre Forbedringer, men de nævnte maa allerede være tilstrækkelige til at vise Læserne, at Japaneserne med stærke Skridt gaa frem ad paa Folkedannelsens Vej, og det vil uden Tvivl ikke vare ret længe, inden dette evnerige og lærvillige Folk vil komme til at indtage en høj Plads mellem de dannede Folkeslag.

Et Par virkelige Spøgelseshistorier.

1. I en Dal, sønden for Agersted ved Sæby, som kaldes „Lembs Dal", fordi den tilhørte Gaarden Lemb, havde der i tidligere Tid gaaet en af de meget frygtede hovedløse Heste, som baade var set af Gaardmændene Jens Pedersen og Peder Jensen, ikke

at tale om mange Husmænd og gamle Kjællinger. Der var Tider, han ikke var til at se, ligesom det jo ikke er alle Mennesker, som ere i Stand til at kunne se saadanne Sager (det afhænger nok noget af, paa hvilken Tid af Døgnet man er født). Men saa var der igjen Tider, Hesten kunde ses hartad hveranden Aften. Han gjorde ellers ikke noget, naar man bare ikke pegede Fingre ad ham, men skyndte sig over Dalen ad Stien. I Aaret 1814 eller 15 var Hesten tit til Syne. En mørk Efteraarsaften Kl. 11—12 skulde min afdøde Fader over Stien og Dalen, hvor Spøgelset gik; Vestenstormen bruste, og flere havde nylig set det — ikke des mindre dristede dog min Fader, der den Gang var en modig Knøs paa 15 à 16 Aar, sig til at gjøre Turen. Nu er der det at mærke, at i Dalens vestre Ende højner Jordsmonnet sig opad, til det ender i en Bakke, skikkelig høj, ovenpaa hvilken der ligger et lille Gaardsted, som hedder „Bakken". Ganske rigtig, da min Fader var kommen midt i Dalen, saa han en mørk Gjenstand, høj og truende skride hen imod sig; den kom ned ad Bakken, løb lidt, stod derpaa stille og løb saa igjen øster paa ned ad Lembsdalen til. Min Fader løb dog ikke sin Vej, men blev staaende for rigtig at tage Kjende paa Spøgeriet; han stirrede og stirrede i Mørket. „Jo, det kunde egentlig nok ligne en Hest uden Hoved". Min Fader, som paa Grund af sin bedre Oplysning ej delte Befolkningens Overtro, gik nærmere og nærmere ind paa Spøgelset, som naturligvis for hans Ojne dannede forskjellige Skikkelser, indtil han med lidt Hjærtebanken kom tæt til det og følte paa det og sandt, at det var — et stort Knippe Lyng. Oppe paa Bakkegaarden havde man næmlig i de samme Dage draget Lyng ude i „Bakkerne" og hjemkjørt det, der skulde bruges til at ilde Bageovnen med; et af disse Knipper havde Stormen saa faaet fat i og hjulpet ned ad Bakken, ad Dalen til. Min Fader glemte jo ikke at fortælle om sin Opdagelse, og Folk talte saa om Degnens Søn, der havde truffet „den hovedløse Hest" i Lembsdalen. Man lo og spottede — nu siden Spøgelset var opdaget, og fra den Tid af har man aldrig hørt tale om Spøgeri paa dette Sted.

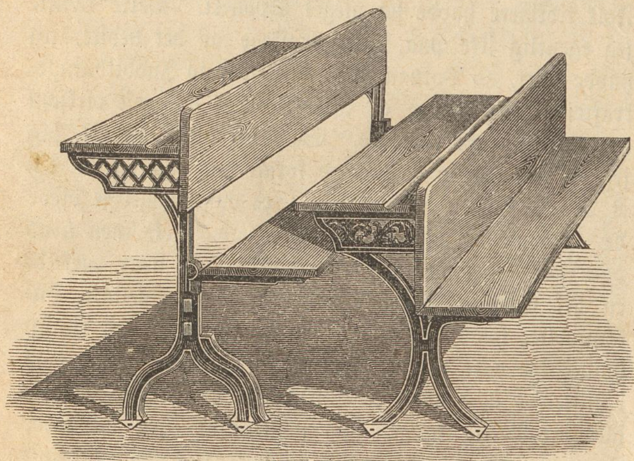
2. I 7 Aar, til Oktober 1862, var jeg Lærer i Vorsaa, som ligger et Par Mil sønden for Sæby ved Kattegattet. Ogsaa her gik eller rettere havde gaaet meget forskjelligt Spøgeri saavel ved „Jerupledet", ved Højene vest for Byen, som ude paa „Nordøst" ɔ. en Fælled imellem Vorsaa og Lyngsaa (en By en halv Mil norden for Vorsaa, ogsaa ved Havet). Kromanden bandte paa, at det var sandt og virkeligt, han havde jo af og til set „noget", baade paa Landjorden og til Skibs, medens han for til Søs. Naar man nu kjendte Kromanden og havde hørt, med hvilken Sikkerhed han kunde fortælle om sine Hændelser og fastslaa dem med et overvættes Tal af Eder og Forbandelser, saa er det ganske rimeligt, at hans Forsikkringer om Kogleriets Tilstedeværelse kan have gjort Indtryk paa visse jævne Almuesfolk. Der var blevet set baade „sorte Ryttere", som fore susende gjennem Luften med Ilden ud af Hestens Næsebor; lange, hvidagtige Spøgelser, saa høje som Træer, der havde den Egenskab, at det første man saa paa dem, vare de ikke ret høje eller store, men jo længere man saa, jo højere og større blevɜ de, tre, fire Mand høj; der gik sorte Hunde med Ildøjne, vraltende Halmknipper o. s. v. o. s. v. I denne min Ungkarletid gik jeg tit paa Jagt ved Stranden, paa Hederne, over Nordøstfælleden og Engene henad Lyngsaa til. Efter en saadan Jagtfærd gik jeg engang, da det var blevet mørkt, ind til Skolelæreren i Lyngsaa, var vel til Mode og blev altsaa siddende og snakkede, til Kl. var henad 11. Jeg har altid hyldet og til Dels fulgt den gamle Sætning: „Natten er vor egen"; men nu stod jeg op, bød Farvel, slængte Bøssen over Nakken og gik hjemad. Vejret var meget mørkt og taaget; det var i November Maaned. Jeg gik tværs over og kom altsaa over „Nordøst" og hen over Strækninger, hvor Folk tidligere havde set meget Spøgeri. Dette tænkte jeg egentlig ikke paa, men traskede af det bedste, jeg havde lært, ad Vorsaa til. Natten er jo Indbildningskraftens Tid; denne er altid livligst og mest virksom om Natten, især i Mørke. Som jeg allerbedst gik, saa jeg en forunderlig Gjenstand foran mig og saa en til, et Stykke forude endnu, men sære og uhyggelige bleve de. Mennesker var det ikke, det var klart, men hvad vare de? Jeg var ikke overtroisk, men strax væltede en hel Sværm Spøgelsefortællinger frem i min Hukommelse; hvad om det nu ere Spøgelser? Jo, rigtig, hvidagtige vare de, nu højnede de sig mere og mere op i Luften 4 à 5 Alen, to Ben havde hver, men de vare saa forunderlig lange, saa noget, som jeg vil kalde Krop, men saa en forfærdelig lang Hals, der for mit Blik ragede højt op i Luften. Den ene Skikkelse var højere og mere fremtrædende end den anden, begge gjorde Front imod mig, stolte og truende; Arme var ikke at opdage. Synet af disse Gjenstande standsede mig i Farten, og medens jeg stod og stirrede, vexlede Skikkelserne og bleve samtidig saa høje som Huse, men rørte sig hverken frem eller tilbage eller til Siderne. Hvad skulde jeg nu gjøre? „Bare Du havde Dig en Hund!" tænkte jeg, thi den Gang havde jeg ingen. Det letteste var jo at gjøre „omkring" og lade Spøgelser være Spøgelser og gaa op og følge Vejen, og saa fortælle Folk, at jeg havde set saadant noget der paa „Nordøst". Saa var det jo baade vist og sandt, at der var Kogleri til, thi Skolelæreren havde selv set saadant noget og fortalt det i al Hemmelighed herinde hos os, han sad og talte med Fa'r og Mo'r i Sovekammeret. Min kjære afdøde Faders Heltedaad med den hovedløse Hest randt mig imidlertid i Hu og idet jeg greb Bøssen af Skulderen og spændte Hanen, gik jeg rask paa Livet af Spøgeriet, raabende: „Hvem der?

Svar, eller jeg skyder!" Nu gav Spøgelserne sig, gjorde omkring og tog Flugten for mig ud i det fjærne; nu saa jeg, hvad det var for Karle. Kan Du gjætte det, Læser? Det var — et Par løsgaaende Faar. Der ligger nogle Huse derude paa Fælleden, og til disse hørte sagtens Faarene; de havde staaet paa et ophøjet Jordsmon med Forkroppen mod mig — derfor saa de ud som tobenede. Bare de gode Folk, som har set Spøgeri, kun vilde eller turde gaa tættere ind paa Livet af det, vilde det nok vise sig at være noget andet, end det Indbildningen foregjøgler dem!

Vigh Hegle.

Amerikanske Skoleborde.

Da det har vist sig, at Husvennens Omtale af Skoleborde og Tegning deraf (S. 143) er blevet modtaget med Interesse, bringer vi i Dag atter en Tegning



af et Par Skoleborde fra Amerika. Som man ser ere de af støbt Jærn, med paaskruede Træsæder, Bordplader og Rygstød. Det mellemste Sæde er til at slaa op. Denne Tegning meddeles ikke som Forbillede til derefter at danne ny Skoleborde hos os, men som nok et Vidnesbyrd om, at man i andre Lande hverken sparer Opfindsomhed eller Bekostning paa at fremstille formaalstjenlige og smukke Borde og Bænke til Skolebørnene.

Husflid.

Ogsaa en Slags Husflid.

Den Slags Husflid, som jeg agter at omtale, kommer vel i Almindelighed ikke i Betragtning som saadan, uagtet den dog vistnok fortjener det. Det er den Kvindegjerning — Moderens eller den ældre Søsters — der bestaar i at lære smaa Børn Bogstaver og hjælpe dem med de første Skridt til Læsning. Mange anse dette Arbejde for mindre betydeligt, medens det i Virkeligheden har megen Betydning; thi

„naar man kan ABC jo saa er man klog,
for saa kan man lidt af hundrede Sprog",

og vi Lærere ere vist alle meget glade, naar vi modtage Begyndere, som ere komne ud over de første Vanskeligheder. Men tal med Mødrene, eller dem, hvis Gjærning det er bleven at hjælpe de smaa ved Læsningen, og de vil snart høre store Klager: „Nej, der hører dog vist en farlig Taalmodighed til at være Lærer, for jeg synes, det er et forskrækkeligt Arbejde at faa lært vore egne de stakkels Bogstaver o. s. v." Men undersøg nu Fremgangsmaaden, som er anvendt, og De vil snart indse, at den i Almindelighed er „ej blot til Lyst". Den bestaar da meget hyppig i at lære Barnet Bogstaverne i alfabetisk Orden, for siden at lære det at stave. Jeg tror imidlertid at kunne give Anvisning paa en mere hensigtssvarende Maade. Man vogte sig vel for ikke at bebyrde Barnets Hukommelse med mange Bogstaver ad Gangen, og ikke tage fat i noget nyt, førend Barnet kan kjende det lærte, hvorsomhelst det forekommer i Bogen. Saasnart Barnet kjender 3—4 Bogstaver, lader man det stille dem sammen og stave. Men i Førstningen er her — navnlig over for tungnemme eller meget smaa Børn — at iagttage to Ting: For det første nøjes man i Begyndelsen med at stille Medlyden foran Selvlyden, da Barnet lettere fatter at f. Ex. t—a siger ta end at a—t siger at. For det andet begynder man helst med et Par af de haarde Medlyd (f. k. p. t.) I Førstningen bør man vist næppe — navnlig med smaa Børn — udstrække Øvelsen længer end til højst et Kvarters Tid ad Gangen, men helst foretage den daglig. Ved denne Fremgangsmaade tror jeg, at man vil komme frem med større Sikkerhed, og Arbejdet vil næppe blive saa kjedeligt for Lærerinde og Elev som ved den sædvanlige.

Det bedes bemærket, at disse Linier ikke paa nogen Maade henvende sig til „Folk af Faget" — Lærerinder eller Lærere — da disse naturligvis forstaa denne Sag i det mindste lige saa godt som jeg; men muligvis kunne denne lille „Husflidsanvisning" være til Nytte for en eller anden Moder eller Søster, som om Vinteraftenen har Bryderier med at forberede en lille Pige eller Dreng til Indtrædelsen i Skolen.

Nikolaj Egebæk.

Smaating.

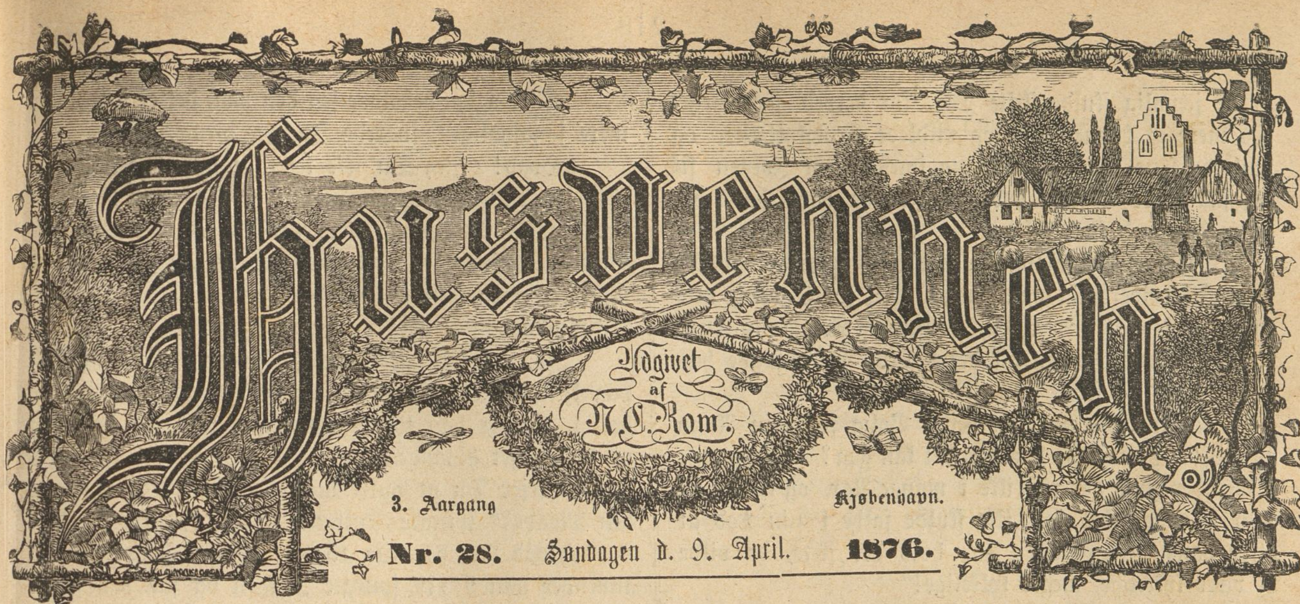
Firkantet Rod. Af 6 A, 5 R, 4 N, 3 E, 2 G, 2 K, 2 T og 1 S dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra oven og venstre giver Løsningen paa følgende Gaade:

Det første paa Din Ager
tit stander rank og tæt;
det andet volder Klager
Gjør Sindet tungt og træt;
om Grene og om Stager
sig slynger tredje net;
det gjælder naar det knager
om fjerde holder ret
hvor Eg i Skov fremrager
Du finder femte let.

Opløsning paa Billedgaaden i Nr. 26:
Jo større Husflid jo mindre Næringssorg.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Sondag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 28. Søndagen d. 9. April. 1876.

Skytten paa Thjele.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)

Paa Fortællingens nuværende Tidspunkt boede han dog ikke mere i Lindum. Han var flyttet til Klejtrup, hvor han havde bygget sig en Hytte i Siden af en Høj ude paa Marken, ikke langt fra det Sted, hvor Skals Aa gaar næsten tæt ind under Skoven. Her boede han ganske ene, og ingen besøgte ham; thi han ansaas af alle for en stor Troldmand. Der var et Snogebo i Højen hos ham, sagdes der, og det paastodes, at naar han om Aftenen var kommen hjem fra Krybskytteri, som han nu lagde sig efter mere end nogen Sinde før, krøb Snogene paa hans Befaling op i hans Seng, viklede sig sammen i et Bundt, og dette brugte han saa som Hovedpude om Natten. En Mand, der fortaltes saadanne Ting om, maatte selvfølgelig nyde en vis Respekt hos den overtroiske Befolkning.

General v. Lüttichau havde nu for Alvor fattet den Beslutning, at der skulde gjøres en Ende paa Krybskytteriet, det koste hvad det vilde. Han inddelte Skoven i sex Skifter og indsatte sex bevæbnede Skovløbere, en i hvert Skifte, som under Skovriderens Overtilsyn og med Skovfogdernes Bistand skulde skærme Vildtet mod at blive dræbt og tyvstjaalet af „de fordømte Krybskytter", og som desuden havde streng Ordre til at anholde og i Nødsfald nedskyde enhver, som blev grebet i at drive uberettiget Jagt paa Generalmajorens Vildtbaner.

Vor Ven Jørgen var blandt dem, hvem det omtalte Tillidshverv blev betroet, og han blev altsaa Skovløber. Han blev meget glad ved den Udnævnelse; thi den syntes ham at være lige som et lille Skub fremad, og desuden haabede han, at der i hans ny Stilling skulde blive Lejlighed for ham til at udmærke sig, saa at Skovløbertjenesten blev et Trin, hvorpaa han kunde stige op til en yderligere Forfremmelse. I alt Fald var han fuld af Haab og Mod, og han skulde visselig gjøre sit Bedste og ikke forsømme at nytte den gunstige Lejlighed, bare den vilde tilbyde sig. Og saa var der en anden Ting ved den midlertidige Stilling, som behagede ham over Maade vel. Saa længe han var Skovløber, skulde han have stadigt Ophold i Lindum, det kunde han allerbedst faa hos sin Moder, og der var saaledes Udsigt til, at han daglig kunde faa Lejlighed til at se og tale med sin Anna. Det var herligt! Rigtignok var det et temmelig besværligt Hverv, han havde faaet. Hele Natten og en stor Del af Dagen med skulde han være paa Farten. Men hvad gjorde det? Han var kraftig, ung og rask, og holdt det sagtens ud.

Det Stykke af Skoven, som Jørgen havde faaet at passe paa, var det aller yderste mod Øst, nemlig Østerskoven, Skovgaards Krat, Graakjær, Lindum Kjær og Brandmose. Han vilde rigtignok hellere have været ansat lidt længere mod Vest; thi Anna Dreyer havde tit Ærinde gjennem Skoven til sin Onkel, som var Kromand i Hvornum Vasehus, der ligger omtrent lige for Lindum i nordlig Retning og paa den anden Side af Skoven, og hvis han havde haft sin Tur omkring ved Høvejen, Lindalsvejen eller Skovgaards-Sti, saa kunde han og hans Øjesten have set hinanden endnu oftere. Thi det havde jo været en let Sag for dem at mage det saa, at de kunde mødes, hver Gang hun gik til eller fra Vasehuset. Saadan blev det nu imidlertid ikke, der var intet ved den Ting at gjøre, og Jørgen maatte lystre Ordren. Det kunde, og det vilde han ogsaa; thi han havde en levende Pligtsans og satte alle private Hensyn til Side, naar det gjaldt om at opfylde sin Pligt. Men saa var det dog et Held, da der kom Ordre fra Generalen til samtlige Skovløbere,

at de jævnlig skulde skifte Tur, for derved saa meget des mere at kunne skuffe og vildlede Krybskytterne, og saaledes skete det da en Gang imellem, at Jørgen fik det saa kjære Strøg, hvor han kunde have Haab om at mødes med sin Elskede.

Der var den Gang nylig bleven opført en ny og smuk Skovriderbolig paa Bakken oven for Saxdal, med en yndig Udsigt over Aaen, Engene og Trinderup Krat, og hver Gang Jørgen gik dette Sted forbi, sagde han sukkende til sig selv:

„Dette vilde være en dejlig Bolig for min Anna og mig! Hvem ved, hvordan det kan gaa? Den gamle Skovrider gjør det vist ikke i mange Aar, og naar han gaar af, mon det saa ikke skulde falde i min Lod at blive hans Efterfølger? Ja, hvis det skete, da vilde vi være lykkelige, meget lykkelige!"

Det var en smuk solvarm Dag i September Maaned, og Klokken kunde være hen imod ti om Formiddagen. Unge Jørgen og en anden Skovløber havde den Dag og den foregaaende Nat byttet Tur, og vor Ven kom gaaende ned gjennem Skoven omtrent paa det Strøg, hvor siden den gamle Hobro-Viborg Landevej anlagdes. Sin Bøsse havde han paa Skulderen, og en Hund i Hælene paa sig. Han var en smuk, kraftig og velbygget Svend, og var nu om ved tre og tyve Aar. Ansigtet var klogt og dets Udtryk mandigt og maaske lidt trodsigt. Fodskiftet var let, elastisk og sikkert. Hans grønne Fløjels Jagttrøje havde Bøssen slidt hvid paa den højre Skulder, og i sin graa bredskyggede Hat bar han en Fjederbusk af en Isfugls Vinge. Hans Ansigtsmuskler vare faste og vidnede om et ualmindelig godt Helbred, og han saa sig om paa den sikre Maade, som en Opsynsmand gjerne tilegner sig, medens han opmærksomt spejdede i alle Retninger.

De ubetydeligste Ting syntes at tildrage sig hans Opmærksomhed. En Dusk Fuglefjer, der vidnede om, at en Høg nylig havde holdt Maaltid, nogle Totter Grævlingehaar, et friskt Mulvarpeskud, Smaastykker af Hareskind og friske Spor af Vildt i de sandede Hjulspor, som han hist og her passerede — dette og mere lignende opdagede han og mærkede sig nøje, efterhaanden som han gik videre.

Nu traadte han ud af Skoven og havde Vesterkjærs Hede foran sig med Udsigt til Hvornum Vasehus.

Han gik op og satte sig paa Toppen af en lyngroet Kæmpehøj, fremtog af sin Jagttaske Pibe, Tobak og Fyrtøj og gav sig i al Mag til at stoppe og tænde.

I det samme kom der en ældre Herre ridende forbi. Han holdt sin Hest an ved Foden af Højen, da han fik Øje paa Skovløberen.

Jørgen berørte let Skyggen af sin Hat med den højre Haands Pegefinger.

„Du tager øjeblikkelig Din Hat af!" raabte den fremmede bydende og i en vred Tone.

„Eller ogsaa beholder jeg den paa, det er i Grunden mere sandsynligt", svarede Jørgen fornærmet.

„Hvad! Har Du ikke lært at hilse, og rejser Du Dig ikke en Gang op, naar Du møder en Herre? Er det maaske ikke endnu blevet Skik og Brug blandt Hjemmefødningerne i denne rebelske Egn?" raabte Rytteren i en stolt og myndig Tone, medens han med Ridepisken baskede paa sin ene Støvle.

„Jo, jeg for min Part plejer dog ellers at hilse paa kjendte Folk, Herre", svarede Jørgen og rejste sig høflig, medens han talte; „men saa vidt jeg ved, har vi to ikke set hinanden før".

„Plejer Du at pulse megen af Din Tid væk paa den Maade?" spurgte Rytteren skarpt.

„Hvad Ret har De til at spørge, hvorledes jeg anvender min Tid?" spurgte Jørgen og saa den fremmede kjækt i Øjnene. „Men kan det fornøje Dem at vide det, saa er det min Frokosttid, og jeg har denne Gang foretrukket at røge i Steden for at spise. Bruger De aldrig Deres Tid til værre Ting?"

„Uforskammede unge Knægt!" raabte den fremmede i Vrede. „Jeg maa lade Dig vide, at jeg er Løjtnant v. Bekker, Skovriderens Tilforordnede i denne lovløse Tid, og jeg har baade Ret og Magt til at jage Dig og enhver uforskammet Skovløber af Tjenesten, hvad Øjeblik jeg vil. Jeg har ikke i Sinde at lade Alting gaa igjennem det vide Sold, som den gamle uduelige Skovrider har haft for Skik. Vildttyvene stjæle jo Dyrene her, saa meget de lyste, har man sagt mig, og det er Din og andre dovne Skovløberes Skyld".

„Der er aldrig, siden jeg kom her over, blevet skudt og stjaalet noget Dyr i mit Skifte", sagde Jørgen og rettede sig, medens han slængte sin Bøsse over Skulderen. „Der blev skudt en Buk i forrige Uge, men det var i gamle Jerriks Skifte".

„Ja saa! Du har altsaa ikke hørt, at der sidste Nat blev skudt en Buk i Brohule. Det ved Du slet ikke noget af — det er jo besynderlig!" lagde han til i en spydig Tone.

„Nej, Herre, det ved jeg ikke noget af".

„Se, se! Det lader jo meget uskyldigt. Men i alt Fald er det vist og sandt, hvad jeg siger; Forkroppen blev funden i et hult Træ ikke langt fra Brandmose. Jeg er ny i Tjenesten, kom først hertil i Aftes, og har allerede taget Jer Lømler i en saadan Forseelse! Og I kan stole paa, jeg skal se Jer efter i Sømmene! Jeg har været paa Thjele i Morges og aflagt min Rapport. Naadigherren var meget vred og sagde, at den første Skovløber, der gjorde sig skyldig i en lignende Forsømmelse, øjeblikkelig skulde jages af Tjenesten. Man har Mistanke om, at der bliver set igjennem Fingre med Krybskytterne, hvem det saa er, der gjør sig skyldig deri, og vi maa se at komme til Bunds i Sagen. Jeg er som sagt en fremmed her; men man

har sagt mig, at en Slyngel ved Navn Peter Krumme formelig har gjort sig en Næringsvej af at fælde og sælge Naadigherrens Dyr, og at i det mindste nogle af Skovløberne se igjennem Fingre med ham. Hvad er Dit Navn?"

„Jørgen Jakobsen".

Rytteren fremtog af sin Lomme en Liste, som han løb mumlende igjennem. Da han havde fundet, hvad han søgte, nikkede han, foldede Papiret sammen igjen, stak det atter i Lommen og sagde:

„Saa ligger Brohule just i Dit Skifte. Var Du paa Din Post sidste Nat?"

„Brohule var i mit Skifte", sagde Jørgen rolig og uden at vige en Tomme; „men Naadigherren har givet os Ordre til at bytte Tur. Som Følge deraf tog gamle Jerrik i Nat mit Strøg i Østerskoven, og jeg tog hans her oven for Vesterkjær. Der er aldrig gaaet noget i Svang paa de Strøg, jeg har haft at passe paa, siden jeg fik den Bestilling — det tør jeg dristig paastaa!"

„Maaske, maaske!" sagde v. Bekker i en noget mildere Tone. „Men jeg kan fortælle Jer Skovløbere, at Tingene faa ikke mere Lov at gaa, som de hidtil have gaaet. Jeg har i Sinde, som jeg sagde før, at se Jer skarpt paa Fingrene. Disse Slyngler af Krybskytter faa vist Underretning af somme af Jer, hvilke Strøg I have at gjennemvandre. Fortæller Du aldrig f. Ex. i Kroen, hvor Du skal have Din Gang om Natten, eller truer og praler med, at Du vil gjøre saadan og saadan, hvis Du træffer en Vildttyv — naa?"

„Aldrig, Herre!" svarede Jørgen rolig. „Jeg siger ikke en Gang min egen Moder, hvor jeg gaar hen om Aftenen. Det er en Regel, som jeg aldrig fraviger".

„Og har Du ingen Kjæreste — naa? som Du stundum sladrer af Skole til, og som maaske atter gaar og snakker over sig til en og anden Ven blandt disse Kjæltringer — naa?"

Jørgen var ikke fri for at rødme lidt; han stod og pillede ved Hundefløjten i sit Knaphul og svarede ikke. For Sagen var, at han ofte sagde til den smukke Anna Dreyer, paa hvilket Sted han vilde være at træffe til et vist Klokkeslet, for at han kunde mødes med hende paa hendes Vandring til eller fra Kroen. Et saadant interessant lille Møde skulde netop finde Sted i Løbet af en halv Times Tid.

„Ah, ser man det!" raabte Løjtnant v. Bekker; „jeg ramte det altsaa omsider. Saaledes gaa altsaa I unge Fyre og snakker over Jer til Jeres Kjærester, de lader atter Sladderen gaa videre til deres øvrige Elskere, som igjen lade et Ord falde til den og den, og paa den Maade bliver Naadigherrens Vildt stjaalet!"

Den unge Skovløbers Kind blussede af Vrede.

„Anna Dreyer", sagde han, „jeg mener den eneste Kvinde, som jeg nogen Sinde nævner et Ord til om disse Ting, har ingen anden Kjæreste end mig, og jeg er vis paa, at ikke en Tøddel af, hvad jeg meddeler hende, nogen Sinde igjen kommer over hendes Læber".

„Nej, naturligvis!" svarede Skovriderens Tilfor-ordnede med en spottende Latter. „Kvindfolk ere nu en Gang saa bekjendte for deres Tavshed og Paalidelighed, naar det kommer an paa at gjemme andres Hemmeligheder, og de have aldrig to Strenge til deres Buer. Men jeg vil give Dig et godt Raad, unge Ven, og Du gjør vel i at følge det: Hold Tand for Tunge og sig intet hverken til den ene eller den anden! For hvis det sker, at der gaar nok et Dyr tabt — væk saa med Jer alle tilhobe, og jeg vil prøve nogle af mine Slesvigere fra Godset, hvor jeg før har været ansat. Thi Folk, der ere i Komplot med Vildttyve, kunne ikke bruges her!"

„Der er ingen Plet paa mit Skudsmaal, Herre!" sagde den unge Jæger stolt, „og jeg er ingen Sinde bleven greben i at have været af min Post eller forsømt min Pligt i de tre Aar, jeg har været ansat her i Skoven".

„Jeg kan kun dømme efter Kjendsgjerninger", svarede den anden, „og de ere saa slette som vel mulig. Dersom I Skovløbere vare, som I burde, saa havde vi ikke den Ærgrelse med disse fordømte Vildttyvehistorier. Naa! Husk paa, hvad jeg har sagt: De, der ikke ville lyde mig, skulle faa deres Rejsepas. Vend tilbage til Din egen Tur, og jeg vil lade gamle Jerrik beholde sin. Disse Bytninger hue mig ikke".

Efter at have sagt dette, vendte den vrede Rytter sin Hest og satte afsted hen over Heden i et skarpt Trav.

Den unge Skovløber blev tilbage i en aldeles ulykkelig Stemning: Hans Stolthed var saaret, hans Mistanke vakt, og hans Mening om Menneskene i Almindelighed var bleven ringere end før. „Hvis det Lønnen for god og tro Tjeneste, og hvis saadanne Mænds Meddelelser er det eneste, Naadigherren faar at høre om mig og min Færd", tænkte Jørgen, „hvad Udsigt er der da til, at jeg nogen Sinde kan hæve mig til en bedre Stilling?" Men hvordan i al Verden gik det dog til, at Vildttyvene fik Underretning om Skovløbernes Nattevandringer? Hvem var det sorte Faar iblandt hans Kammerater? Det kunde visselig ikke være den gamle drikfældige, men ellers skikkelige Jerrik, heller ikke den stakkels fattige Herman, og lige saa lidt kunde det være den forfængelige og tavse Frederik Holm, der anvendte sin meste Fritid paa at pynte sig.

Jørgen var, medens han forgjæves brød sit Hoved med alt dette, slentret et godt Stykke mod Øst ad Vejen gjennem Overkrat og var kommen et Stykke ud paa Devlingshede, paa den anden Side af Vasehusets Mark, da han pludselig gjorde omkring og gik samme Vej tilbage.

(Fortsættes.)

En Søndagsjagt i Vildmosen.

Det var den gamle Hr. Nimrod selv,
Han drikker sin Morgente,
Ganger da flux i Vildmosen ud
Alt med sine Hunde tre.

Det var den gamle Hr. Nimrod selv,
Han taler foruden Bram:

„Spore i ikke Hr. Morten op,
Saa skal I faa Last og Skam!"

„Jage I ikke Hr. Mikkel ud
Af hans forborgneste Gjem,
Visselig vanker der ingen Mad
Ved Kvæld, naar vi vende hjem!"

„Stande I ej for en Hønelil
— Jeg tænker, I tro mig vel —



Stakkels Snip!

Da skal I alle danse en Ril
Med Hundepiben i Kvæld!"

Det var Hr. Nimrods Hunde tre,
Saa lystelig de gav Hals;
Eja, da var Hr. Mortens Liv
For otte Øre til Fals.

Flux den satte mod Bakken op;
Hr. Nimrod i samme Led

Sendte da ud sit sikre Skud,
Saa Haren rendte derved.

Det var den unge Hr. Tyras selv,
Den fulgte Haren paa Vej,
Om bag Bakken gik Jagten da
I vildeste Hug og Hej.

Det var den gamle, erfarne Rolf,
For Agerhønen den stod,

Ikke den hele udslagne Dag
Den rørte en eneste Fod.

Det var den lille ædrætte Svip,
Den søgte Hr. Mikkel strax,
Ræven sandt den vel ikke; men
Den fandt dog hans egen Sax.

Det var den gamle Hr. Nimrod selv,
I Haaret han vildt sig sled,
Dybt i Vildmosens Hængedynd
Paa Bøssen han sad og red.

Først mod Aften en Vandringsmand
Trak Nimrod af Dyndet frem,
Løste saa Svip af Saxens Tand,
Hvor ilde den sad i Klem.

Det var Hr. Tyras, Hr. Rolf og Svip
Og vel deres Herre med,
Med ludende Hoved og hængende Svans
De luated til Hjemmet af Sted.

Men unge Hr. Morten og Mikkel selv
Og Agerhønneken fin
Oven paa den Forskrækkelse
De tog sig et billigt Grin.

Emanuel Henningsen.

Urskovene.

Af E. Toepfer.

I vort Fædreland og i de andre mellemvarme Lande udgjøres Skovene enten af Naaletræer eller af de saakaldte Nakletræer, til hvilke sidste vore fleste Løvtræer høre. Disse Skove dannes som oftest kun af nogle faa Arter Træer, som voxe selskabeligt og i talløs Mængde, ja undertiden bestaar Skoven næsten udelukkende af en eneste Træart. Hvor smukke end disse Skove kunne være, have de dog et meget ensformigt Præg paa Grund af deres Fattigdom paa forskjellige Træarter. Anderledes forholder det sig med de saakaldte Urskove i de tropiske Lande, som navnlig i Brasilien have en uhyre Udstrækning og dække mange tusinde Flademile. Medens Skovene i de mellemvarme Lande i Tidens Løb ere undergaaede store Forandringer og for en stor Del ere vort eget Værk, ere Urskovene derimod endnu i den samme Tilstand, i hvilken de oprindelig ere fremgaaede af Naturens Haand. I disse Skove optræder Planteriget først egentlig ret i hele sin Skjønhed og udfolder en Pragt, Afvexling og Rigdom paa forskjellige Træarter og andre Planteformer, som ingen kan gjøre sig en tilsvarende Forestilling om uden selv at have taget dem i Øjesyn. For at Læserne kunne danne sig en Forestilling om denne Rigdom paa Arter vil jeg blot nævne, at man i Førstningen af dette Aarhundrede fra Brasiliens Urskove, som jeg her nærmest har for Øje, kjendte ikke mindre end 300 forskjellige Slags Træer, der enten give Gavntømmer eller yde et eller andet Emne, som bruges i Lægevidenskaben eller til Værkfliden. Ved nyere Undersøgelser har man lært en Del flere Arter at kjende, men Urskovene indeholde i denne Retning dog endnu mange Hemmeligheder for os. Træerne i disse Skove



Parti af en Urskov i Brasilien.

voxe, paa faa Undtagelser nær, ikke selskabeligt som i vore Skove, og det er temmelig sjældent der at finde to Træer af samme Art voxende ved Siden af hinanden. Paa Grund af denne overordentlige Rigdom paa forskjellige Arter, frembyde Urskovene en næsten uudtømmelig Afvexling i Løvets og Kronens Form, Størrelse og Farve, som maa vække den største Beundring. Ogsaa Træernes hele Størrelse er skikket til at fremkalde Forbavselse, thi om de end ikke høre til de højeste Træer, have de dog en meget stor Højde. Stammerne have en rank og næsten snorlige Vært, og først i en større Højde dele de sig i Grene og danne en Krone, saa at vore kraftigste og ældste Bøgetræer godt kunne staa under denne, uden at Toppen af dem rører ved den. Der er en saadan Trængsel i Urskoven, at hver Plante stræber at overvinde sin Medskabning. Alle trænge med Stamme, Grene og Blade op mod Lyset og Luften uden at tage det mindste Hensyn til Naboerne. Medens vore Skovtræer ikke ere prydede med Blomster, eller disse dog ere saa smaa og lidet iøjnefaldende, at man næsten ikke lægger Mærke til dem, bære derimod mange af Urskovens Træer store og prægtig farvede Blomster, som enkeltvis eller i tætte Klaser rage frem mellem Løvet. Skovbunden er dækket af et broget Tæppe af Planter samt af højere eller lavere Buske, over hvilke den egentlige Underskov hæver sig og udfyldes en Del af Rummet mellem disse og Træernes Løvtag. Skovbundens Planter og Underskoven i Forbindelse med en Mængde forskjellige træagtige Slyngplanter, som med et fælles Navn kaldes Lianer, gjøre Urskoven næsten uigjennemtrængelig De flere hundrede Fod lange Lianer slynge sig nemlig fra det ene Træ til det andet og danne overalt et Næt eller et Vilderede af hinanden krydsende Stammer og Grene, som man kun er i Stand til at arbejde sig igjennem ved Hjælp af en skarp Øxe. Disse Lianer ere saa stærke og seje, at de alene ere i Stand til at hindre et gjennemhugget eller oversavet Træ, af Størrelse som en af vore tykke Bøge, i at falde. Langs op ad Stammen paa de store Træer gro en Mængde forskjellige Bregner, Orchideer og andre Planter, som danne smukke Løv- og Blomsterslyngninger eller hænge ned hist og her ved deres lange og tynde Stængler. En ikke ringe Del af disse Planter ere Snylteplanter, som ved Hjælp af deres saa kaldte Snylterødder drage Næring af den Plante, som de gro paa. Den mægtigste af disse Snylteplanter er den saa kaldte Trækvæler, en stor Figenart, som voxer adad de største Træer og trykker sig saa tæt op til dem, at den indadvendte Del af dens Stamme under Væxten nøjagtig former sig efter det Træ, som den støtter sig til, medens dens udadvendte Side runder sig paa sædvanlig Maade. Dens svage Rødder ere ikke i Stand til at bære den, naar den har faaet en betydelig Størrelse. Den udskyder derfor store og tykke, parvis stillede Hæfterødder, der som et Par mægtige Arme lægge sig fast omkring Stammen paa det andet Træ og tilsidst gro sammen som en Ring omkring dette. Saaledes skyder Trækvæleren hurtig og frodig i Vejret, idet den med nogenlunde regelmæssige Mellemrum udsender nye Hæfterødder, der danne en ny Ring, indtil den omsider har opnaaet omtrent samme Tykkelse og Højde som sit Offer og blander sin Krone med dettes. Nu voxe Træerne en Tid lang jævnsides, tilsyneladende i den største Fortrolighed, men lidt efter lidt svinder Barken paa det støttende Træ under den paatrængende Snyltegjæsts knugende Favntag, Saftbevægelsen standser, og tilsidst døer Træet i Trækvælerens Arme. Nu nærmer dennes Endeligt sig ogsaa, thi efterhaanden som den udgaaede Stamme forraadner, mister Trækvæleren sin nødvendige Støtte, og den bukker nu selv under til Straf for sine forræderske Favntag.

Ligesaa forskjelligartet og righoldig som Planteverdenen er i Urskoven er ogsaa Dyreverdenen. En stor Del Rovdyr og en talløs Mængde forskjellige Arter af Fugle, Krybdyr og Insekter have deres Hjem i Brasiliens Urskove. Mange af disse Dyr, især Fuglene og Insekterne kunne kappes med Planterne i Farvernes Skjønhed og Pragt, men den ringe Plads tillader mig ikke at gaa nærmere ind paa denne brogede Dyreverden. Til Slutning ville vi henvise Læserne til medfølgende Afbildning af en Urskov, der vil kunne give dem en Forestilling om dennes Udseende. For at gjøre denne Forestilling mere fuldstændig, vil jeg lade den franske Naturforsker og Maler Biard selv skildre det Indtryk, som Brasiliens Urskove gjorde paa ham. Han fortæller herom: „Det vilde være mig meget vanskeligt at skildre, hvad jeg følte, da min skjønneste Drøm gik i Opfyldelse, og jeg for første Gang traadte ind i Brasiliens Urskove. Det var en Blanding af Forundring, Forbavselse og Ærefrygt. Hvor lille forekom jeg mig ikke selv blandt disse kæmpedannede Træer, som maaske havde staaet der siden Verdens Skabelse! Jeg vilde gjerne male Alt, hvad jeg saa, men jeg havde ikke Kraft til at begynde; det store Emne overvældede mig. Og desværre, Muskitoerne (en Slags Myg) hindrede mig ogsaa deri. Disse smaa Uhyrer herske som Voldsherrer i Urskoven, hvor Solens Straaler næppe kunne trænge ind, og hvor den dybe Skygge holder Jorden i en stadig Fugtighed. Der færdes næsten aldrig et menneskeligt Væsen; med Øxen i Haanden maa man langsomt bane sig Vej. Hvis man standser et Øjeblik, overfaldes man fra alle Kanter af Moskitoer. Jeg skal i lang Tid gjemme Mindet om denne min Udflugt første Dag i Skoven. Endnu lyder for mit Øre Skrigene af de mange Papegøjer og Peberfugle, som sade halvt skjulte af Løvet; endnu staar for mit Øje den zinnoberrøde lille Snog, der kaldes Koralslangen, og hvis Bid er ligesaa dødelig som Klapperslangens. Idet jeg stadig huggede mig

igjennem, kom jeg ikke Skridt for Skridt, men Tomme for Tomme videre, indtil jeg stod paa en aaben Plads. Et Dusin omfaldne store Træer, som Lynet maaske havde fældet, gave Solens Straaler fri Adgang; store Insekter flagrede omkring paa de uhyre Blomster, som man møder ved hvert Skridt, og til Trods for Moskitoerne gjorde jeg en rig Høst og fik mange Haande Sager. Det samme lykkedes mig ikke med en prægtig Fugl, som jeg sigtede paa, og som jeg allerede i Aanden saa liggende i min Jagttaske; thi i det Øjeblik, jeg vilde til at affyre min Bøsse, fløj en væmmelig Muskito ind i mit ene Næsebor, og da jeg endelig blev fri for denne næsvise og ubudne Gjæst, var Fuglen fløjet. Paa min Jagt efter Insekter havde jeg i min Iver fjernet mig fra den aabne Plads, og der paakom mig et Øjeblik den Tanke, at jeg kunde have forvildet mig i disse vejløse Skove, hvor Døden i flere Skikkelser lurede paa mig. Men efter nogen Møje lykkedes det mig til min store Glæde at finde tilbage. Det havde været min Tanke at bruge hele Dagen til at se mig om, og jeg havde en skarp Sabel og Kugler paa rede Haand for at værge mig imod Jaguarer, Pantere, Bjørne og andre farlige Rovdyr, men heldigvis traf jeg denne Gang kun en Abe. Jeg gik længe, stadig fulgt af mine Fjender, Muskitoerne, uden at jeg paa Grund af dem kunde finde mig til at gjøre det mindste Udkast. Efterat jeg havde vandret i nogen Tid, kom jeg ind paa en indiansk Stammes Omraade. Da jeg nærmede mig Husene, flygtede Kvinderne og Børnene af alle Kræfter. Mændene bleve tilbage, men lode navnlig til at være meget forundrede over de Sager, som jeg førte med. Der var forøvrigt intet fjendtligt i deres Opførsel; de hjalp mig tværtimod med at samle Frugter og undersøgte min Jagtkniv, mine Flasker med Insekter og en trebladet Pennekniv med stor Nysgjerrighed. Da det allerede var blevet sent, maatte jeg tænke paa at finde tilbage til mit Hjem igjen, som jeg omsider naaede, da det var mørk Nat."

Af denne lille Skildring ville Læserne kunne se, at om end Urskoven indeslutte mange Herligheder, der kunne henrykke vort Øje, fylde os med Beundring og sætte vor Indbildningskraft i Røre, saa gjemme de dog ogsaa mange Plager og Farer, af hvilke Muskitoerne, de farlige Rovdyr og giftige Slanger ikke ere de mindste. Forskjellen mellem de tropiske Landes Urskove og vore Skove er saa stor, at der i Grunden ikke kan være Tale om nogen Sammenligning. Ere vore dejlige Bøgeskove end ensformige og fattige ved Siden af Urskovens Pragt og Herlighed, gjøre de dog et saa venligt og velgjørende Indtryk, at man uvilkaarlig maa føle sig glad stemt i Sindet ved at færdes i dem, og man har her aldrig nødig at foruroliges ved Tanken om Overfald af farlige Dyr, men kan gjøre sin Vandring i Ro og Fred.

Smaatræk fra Dyrelivet.

Storken.

Hvem kjender ikke denne „vidtberejste Mand?" Hvem har ikke hørt eller læst om denne almindelige, men ligefuldt mærkelige Fugls stærke Naturdrift og Rejser, om dens Sædvaner og Nytte? Der er vel heller ingen vild Fugl som her til Lands iagttages med mere Velvillie og Deltagelse end Storken, og følgende virkelig oplevede Iagttagelser turde derfor maaske ikke være uden Interesse. — En meget gammel, troværdig Mand har fortalt mig følgende:

„En Dag ved den Tid, da „Storkene rejse bort", saa jeg en Mængde Storke samles nede paa Engen tæt ved min Gaard. Fra alle Sider kom de, som om de havde sat hverandre Stævne, indtil Flokken paa Engen var voxet til henimod et Par Hundrede. Ankomne til Stedet meldte de sig med deres sædvanlige knæbbrende Musik; men hver blev paa den Plads, hvor den slog ned. En underlig, højtidelig Ro hvilede over Forsamlingen, noget der lignede den dybeste Alvor om ikke Sorg. Denne Ro vedvarede en god Stund efter at de sidste Gjæster vare mødte; men paa en Gang begyndte hver især at spanke langsom og betænksom omkring, indtil det endte med, at de dannede en næsten rund Kreds, og inde i Kredsen stod en eneste Stork. En Stund vedbleve de at bevæge sig meget langsomt mellem hverandre — dog uden at bryde Kredsen — som om de førte en stille og alvorlig Samtale; og det endte med, at et Par af dem fløj hen paa Storken i Midten og førte med Næbet to eller tre stærke Stød mod den, hvorpaa næsten hele Forsamlingen gjorde ligesaa, indtil den stakkels Fugl sank sammen og laa død paa Stedet. Hvad Stævnet havde at betyde ved jeg ikke, men jeg fik Indtryk af, at her holdt Storkene Rettergang. Hele Handlingen havde varet omtrent en Time, og da Offeret faldt, istemte hele Flokken en øredøvende Knæbbren, hvorpaa de, som løftet med en Haand, hævede sig paa de stærke Vinger opad, stadigt kredsende opad, saa højt, at jeg tilsidst maatte lægge mig ned paa Ryggen, for at kunne følge dem med Blikket. Først da de havde naaet saa højt, at de saa ud for mine Øjne som bevægelige Prikker, slog de med pilende Fart ind i sydlig Retning, og i samme Minut vare de forsvundne for mine Øjne".

I mit Hjem havde vi en Storkerede, som i en længere Aarrække aldrig nogen Sommer havde staaet øde. Det skete oftere, at vi fandt et Æg paa Jorden; om det tilfældigt eller af Vanvare var faldet ned, kan jeg ikke sige; men en Dag fandt min Broder og jeg en Unge, der endnu ikke var død, af Størrelse som en voxen Agerhøne. Nogle Haandværkere vare just i Færd med et Arbejde i Gaarden, og en af Svendene faar det Indfald at bringe Ungen op paa Reden igjen. Efter en Del Modstand forlod Moderen Reden, og Svenden lagde Ungen hos de andre. Han var dog ikke saa snart vendt bort fra Reden, før Moderen var paa den igjen, og den stakkels Unge havde naaet Jorden før ham. Anden Gang bar han den op, og den blev atter kastet ned; nu var rigtignok Ungen ganske død; men Manden havde dog Lyst at se om Storken tredje Gang vilde kaste den ned, hvorfor han atter bar den op paa Reden. Denne Gang kom Svenden ned, før Storken atter tog Reden i Besiddelse, og et Øjeblik

stod den betragtende Ungen, som betænkte den sig paa hvad den nu skulde gribe til. Da paa en Gang griber den Ungen med Næbet og — sluger den. Jeg husker endnu tydeligt, at vi alle troede, Storken var bleven kvalt under Maaltidet; thi Ungen var den for stor. I mindst et Kvarter kunde vi se den sidde i Halsen; men endelig maatte den ned.

Filip.

En billig Anmodning.



„Din Klodrian! hilser Du ikke paa Folk?
Ved Du, at Høflighed ej koster Penge?
Ser Du ej, hvem jeg er, Din Dolk?
Strax Hatten af! — naa — en, to, tre..

„Jo vel, Hr. Justitsraad, det strax skal ske,
hvis De blot vil holde Kalven saa længe“.

n.

Husflid.

Danske Straahatte.

For 4 à 5 Aar siden kom Husmand Adrian Eliesarsen i Brødslev (pr. Løkken) til Skade ved at blive skaaret i Foden af en Høle, han tog da fat paa Straafletningen, og har siden hver Vinter udfoldet større og større Virksomhed. Hans Hustru og Børn kunne nu hjælpe at flette, og selv farver og præparerer han alt Straaet. Ved Landmandsforsamlingens Husflidsudstilling i Fjor belønnedes han med Opmuntringspræmie for sine gode Straahatte, og han har i Vinter, foruden at have passet sin lille Bedrift, forfærdiget henved 600 Hatte, der i Udseende kunne stilles ved Siden af, og i Styrke over, de almindelige Hatte der forekomme i Handelen. I Fjor Vinter tjente han herved 140—150 Kroner, uagtet han af Mangel paa Kjøbere maatte sælge ofte for Spotpris. I Partier af mindst 50 Stykker vil han sælge dem for 75 Øre Stykket, og i Sammenligning med Fabrikvarerne ere de omtrent det dobbelte værd. Idet Husvennen gjerne, efter velvillig indsendt Meddelelse, omtaler denne Mands Flid og Stræbsomhed, tilføjes, at Manden er fattig og sidder med en talrig Familie, hvorfor det skulde være Udgiveren kjært, om denne Omtale maatte lede til, at Handlende og Forbrugere vilde sende Bestilling paa Hatte til denne flittige Mand.

Bognyt.

Dansk Læsebog ved M. Matzen. Fjerde Del. Forlagt af Gyldendalske Boghandel, Kjøbenhavn. Under dette Navn er nylig udkommet en Læsebog for øverste Klasse af Borger- og Landsbyskoler, som vi særligt kunne anbefale til Lærernes Opmærksomhed. I en passende stor Bog paa 400 Sider er med megen Skjønsomhed fremstillet en smuk Samling Skildringer fra Folkelivet, Fortællinger, Digte, dramatiske Stykker og Naturskildringer, af de bedste danske og norske Forfattere. Hele Bogen er derved blevet en virkelig underholdende Bog for Ungdommen, hvilket netop en Læsebog bør være, for at Lærer og Elev kan bruge den daglig med Lyst. Naturskildringerne ere ledsagede af et Antal, for største Delen gode Træsnit (hvoraf omstaaende Billede fra Urskoven er optaget som Prøve paa et af de største) der bidrage meget til at gjøre Bogen kjærkommen for Børnene. Største Delen af Bogen er, som rimeligt er, trykt med „latinsk“ (eller som man hellere maatte kalde det europæisk) Skrift, og den slutter paa en værdig Maade den Række gode Læsebøger for yngre Klasser, som er udgivet ved Matzen. Den særdeles billige Pris (uindbunden 2 Kroner og indbunden i stærkt Skolebind 2 Kroner 60 Øre) vil sikkert ikke bidrage lidt til at skaffe Bogen Indgang i Skolerne.

Smaating.

Firkantet Nod. Af 4 G, 2 A, 2 D, 2 E, 2 I, 2 R, 1 N og 1 Æ dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

☞ Naar Havets Drot
man nævner blot,
det første Navn man
hører.
Den anden let
— forstaa nu ret! —
Dig ind i Byen fører.
Du tredje blot
benytte godt;
thi den ved Kvæld bortsvinder.
Fra Himlen ned
med Frugtbarhed
til os det fjerde rinder.

Opløsning paa den firkantede Nød i Nr. 27:

S T R A A.
T R A N G.
R A N K E.
A N K E R.
A G E R N.

Brevvexling.

A. S—p. Kr. Kr. i H. Kan ikke bruges.

S. Tr. i Bergen. Tak! men kom for sent var alt trykt. Næppe før i Sommerens Løb. Nogle gode Billeder burde medfølge.

Fr. M. i Trondhjem. Takker for Meddelelsen! Prislisten skal blive afsendt snarest.

Rettelse: I det sidste Stykke af Skildringer fra Norge, findes følgende vildledende Trykfejl:
Side 207, 2 Spalte, 19 Lin. fra oven „Ildburet“, læs „Ildhuset“.
Side 208, 1 Spalte, 24 Lin. fra oven „helt“, læs „halvt“.
Samme Side og Spalte, 10 Lin. fra neden „Stige“, læs „Stang“.

Indhold.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 29. Søndagen d. 16. April. 1876.

Den gode Hyrde.

Der vandrer en Hyrde omkring
paa Jord,
de vildfarne Sjæle at finde og
fange.
Han finder Alverden omkring
deres Spor:
der er af vildfarne Sjæle saa
mange.

Han søger efter det vildfarne
Lam
i Tvivlens Ørken, i Sorgens
Huler,
hvor Hjærterne banke i Anger
og Skam
og Angsten i alle Kroge sig
skjuler.

Han søger ved Hovmodets
vaklende Fjæld,
paa Prøvelsens vilde og tor-
nede Skrænter;
han søger ved Nydelsens fri-
stende Væld,
hvor mangen en Sjæl sin
Dødssot henter.

Han søger ved Dag, naar
Glædernes Duft
det syge Hjærtes Sukke hen-
vejrer;
han søger i Natten, naar Taaren
faar Luft
og Skyggerne tunge om Øjet
sig lejrer.



Han søger i Ungdommens Larm
og Brus,
hvor Glæden tit kræver Be-
drøvelsens Renter;
han søger i Oldingens ensomme
Hus,
hvor Døden sidder paa Tærsklen
og venter.

Og hvert vildfarende Lam, han
ser,
han løfter paa Skulder med
varsomme Hænder,
og Himmerigs Skare jubler
og ler,
naar hjem til Hjorden han med
det vender.

Ak, vi er nok alle vildfarne
Lam,
mens her gjennem vildsomme
Dale vi drage;
vi blive saa ofte borte for ham,
maa atter og atter bæres til-
bage.

Du Hyrde god — o, lær Du
min Sjæl
Vildfarelsens Lyster at dæmpe
og stoppe!
Du bar mine Synder —
men bær Du mig selv
mig selv en Gang til Hjorden
der oppe!

Zakarias Nielsen.

Skytten paa Thjele.

Fortælling af Knud Skytte.

(Fortsat.)



Nogle faa Minutters hurtig Gang bragte ham tilbage til det Sted, hvor han havde haft den foran meddelte Samtale med Løjtnant v. Bekker; dog gik han denne Gang ikke op paa Højen, men holdt sig skjult bag nogle Buske i Udkanten af Skoven, for det Tilfælde, at nævnte hans ny Foresatte, der havde befalet ham at vende tilbage til sin egen Tur, ikke anden Gang skulde faa ham at se paa samme Sted.

Jørgen blev trolig staaende, ventede og ventede, lod Blikket vandre ud over Heden og betragtede med spændt Opmærksomhed enhver bevægelig Gjenstand, der lod sig til Syne paa det Strøg, han holdt Øje med. Han kunde tydelig se Indgangsdøren til Kroen og Folkene, som nu og da færdedes ud og ind ad den. To Gange kom en kvindelig Skikkelse ud af Døren, ilede et lille Stykke op ad Stien, der førte fra Kroen over Vesterkjær Hede, skyggede med Haanden for Øjnene og stirrede op efter Højen. Jørgen traadte et Par Skridt ud fra Buskene og vinkede med sin Hat; men Skikkelsen saa ham ikke og gik tilbage igjen. Da hun kom frem tredje Gang, vovede Jørgen sig et længere Stykke ud paa Heden, saa sig først forsigtig omkring og holdt derpaa sin Hat i Vejret paa Enden af Bøssepiben. Nu saa hun ham og skyndte sig op over Sletten. Han kunde ikke holde sig tilbage, men sprang ned til Stien for at mødes med hende. Det var naturligvis Anna Dreyer. Hun blussede som en Rose.

„Hvor Du dog er sen, Jørgen", sagde hun leende som Svar paa et halvt Dusin Kys, og medens de fulgtes ad ind i Skovsiden. „Ja, Du er rigtig en net Elsker, maa jeg sige, tænk — at lade mig vente et helt Kvarter! Men hvis Du nu ikke var kommen, saa skal jeg sige Dig, hvordan jeg havde tænkt at bære mig ad. Saa var jeg alligevel gaaet op til Højen; men jeg havde skjult mig, for at jeg kunde fare frem som et Gjenfærd, naar Du endelig kom og ikke kunde begribe, hvor jeg bl v af — det skulde have været Din Straf, Du slemme! O, Jørgen! Der har været saadan en Masse Gjæster i Dag — Du ved, der er Marked i Viborg — og sikken Masse Penge jeg har strøget i Onkels Pengeskuffe! Det er noget, han kan lide! Men Du ligner jo ikke Dig selv i Dag. Du er da ikke syg? Det er denne afskyelige Nattevaagen, og Nætterne ere saa kolde".

„Nej, Anna, jeg er ikke syg, men dygtig ærgerlig. Skovrideren har faaet en Medhjælper, ham traf jeg sammen med for lidt siden, og han skjældte mig halvt om halvt ud for en Vildttyv. Kan Du tænke Dig en mere krænkende Beskyldning mod en Mand i min Stilling? Han meddelte mig ogsaa en Nyhed, der baade overraskede og ærgrede mig, nemlig at der sidste Nat var nappet et Dyr omme i Brohule".

„Men der skulde Du jo ikke passe paa i Nat, kjære Jørgen?"

„Nej, Du husker, at jeg fortalte Dig, at gamle Jerrik og jeg skulde bytte Tur i Aftes, for Brohule ligger ganske rigtig i mit Strøg, og det er det ærgerlige ved denne fordømte Historie. Det har naturligvis atter været denne nederdrægtige Tyveknægt Peter Krumme, tør jeg sværge paa! Jeg vilde give et helt Aars Løn for at faa mine Fingre i denne Skurks Strube!"

„Kjære Jørgen, se ikke saadan ud! Jeg bliver rigtig bange for Dig. Det var saadan, Du saa ud, den Gang Du var skinsyg paa Peter Krumme, fordi jeg havde talt med ham og modtaget hans Markedsgave fra sidste Hobro Marked".

„Jeg kan ikke gjøre for det, lille Anna. Hvordan tror Du, at Du selv vilde blive til Mode og komme til at se ud, hvis Du blev mistænkt, som jeg er bleven det? Du kan jo da nok tænke, at jeg for aldrig den Ting i Verden vilde blande mig med saadan en Ærkekjæltring som Peter Krumme og derved forspilde hele min Yndest hos Herskabet og alle brave Folk! Men nu skal jeg sige Dig noget, lille Anna".

Han tog hendes Haand, og de satte sig ved hinandens Side i Græsset.

„Er det noget grumme alvorligt?" spurgte hun leende. „Skal jeg tages i Ed?"

„Le ikke, kjære Anna; det er virkelig ingen Spøg", sagde Jørgen, medens han endnu holdt hendes Haand fast og saa hende alvorlig ind i hendes klare, blaa Øjne. „Sig mig: har Du fortalt til nogen levende Moders Sjæl, at gamle Jerrik og jeg skulde bytte Tur sidste Nat? Vildttyvene maa have hørt derom. For ham kunne de gjøre sig det saa lystigt, de ville; Du ved, hvor slemt han drikker".

„Er jeg saa tagen i Ed, højtidelig, bindende Ed?" lo Anna og løftede hans Haand op og ned.

„Ja, Du er virkelig".

„Og Du vil ikke blive meget, meget vred, hvis jeg siger ja?"

„Nej, naturligvis; hvor kunde jeg blive vred paa Dig!"

„Nu vel da — jeg har talt derom; men spørg mig ikke, til hvem det var".

Der var i hendes Øjne et skjælmsk Udtryk af Skadefryd, som hun sad der og lod Blikket vandre op og ned ad ham.

„Ja, men jeg maa vide det, søde Anna; ellers har jeg ingenting at rette mig efter".

„Det var ingen Krybskytte. Tro endelig ikke, at det var til Peter Krumme".

„Nej, det tror jeg slet ikke. Men sig mig det nu,

Anna; for jeg brænder af Begjærlighed efter at faa Haand i Hanke med dem, de Gavtyve".

„Tør jeg?" spurgte hun indsmigrende.

„Ja, Du baade tør og maa. Saafremt Du elsker mig, vil Du intet holde skjult for mig".

„Og Du vil hverken blive skuffet eller vred?"

„Nej, det ved Du jo godt. Sig mig det saa".

„Jo, Du bliver vred?"

„Aa, Passiar. Sig mig det nu. Jeg er aldeles vis paa, det vil hjælpe mig til at faa Kløer i dem, de Kjæltringer. For de kunde umulig komme saa heldig fra alle deres Tyverier, hvis de ikke modtog en eller anden Haandsrækning. Hvem har Du saa sagt det til?"

„Kan Du ikke gjætte det?"

„Nej".

„Det var til min Onkel, Kromanden".

„Din Onkel!" gispede Jørgen, og hans Haand rystede, saa at han nær havde tabt sit Gevær. „Og det er i Kroen, Pakket mødes! Det anede mig ellers".

„Ja, men Du kan være vis paa, han gjør ingen Fortræd med, hvad han faar at vide. Han var nede hos os i Gaar Morges, og saa begyndte han at tale om Naadigherren, hvem han nylig havde været ovre hos med sidste Aars Leje af Vasehuset, og saa talte han om Dig og siden om Østerskoven og Brandmose, indtil jeg fortalte ham, at Du og gamle Jerrik skulde bytte i Aftes. Saa lo han, gav mig Haand og gik langsomt bort, medens han snakkede med sig selv paa saadan en underlig Maade, som om han vilde sige: „Ja et Par forelskede unge Folk ved altid Rede paa hinandens Færd og Veje". Jeg svarer for ham. Du kan tro, han har saamænd ikke sladret af Skole".

„Anna", sagde Jørgen, „jeg vil sige Dig en Hemmelighed", og han kyssede hende i det samme. „Gamle Jerrik og jeg bytte ikke Tur i Aften. Vi har faaet Ordre til at passe hver sin Post, og hvis Pakket gaar i Fælden, stolende paa den gamle Drukkenbolts Forsømmelighed, saa vil de fange en Bjørn og ingen Hare. Men husk vel paa: ikke et Ord derom, ikke en Gang til dem tomme Luft. Farvel, min Øjesten. Jeg vilde ønske, jeg kunde gaa med Dig lige til Lindum; men nu har jeg andet for min Næse. Farvel!"

„Og er det paa den Maade, Du vil forlade mig?" klynkede Anna med et paataget Udtryk af skuffet Forventning, der klædte hende nydelig.

„Det gjælder Liv og Død, Anna, og saafremt Du elsker mig, vil Du ikke holde mig tilbage. Nu gaar jeg ned i Kroen; thi jeg vil se og høre mig for om disse Kjæltringer, inden jeg begynder Jagten paa dem".

„O, indlad Dig aldrig med dem! Peter Krumme vil dræbe Dig. Han er ikke bange for nogen!"

„Jeg er heller ikke bange for nogen, kjære Anna. Naa, Gud være med os!" Han knugede hende i sin Favn. „Jeg er paa Spor efter ham nu. Ønsk mig god Lykke".

„Det gjør jeg, Jørgen, det gjør jeg" Og medens den unge Jæger ilede skraas hen over Heden til Hegnet langs Kromandens Mark, satte Anna sig ned paa Jorden igjen og gav sig til at græde.

Da Jørgen havde naaet Hegnet, blev han ved at gaa langs med det, indtil han kom til en Aabning, hvorfra han havde uhindret Udsigt til Kroen. Her blev han staaende og holdt skarpt Udkig. Han havde maaske ventet en halv Times Tid, da der kom nogle Mænd ud af Døren og gik hen over Marken efter Nederkrat, som ligger øst for Vasehuset mellem Aaen og Devlingehede. En af Mændene viftede med et Lommetørklæde; men Jørgen kunde ikke se, at der blev givet noget Signal som Svar derpaa.

Er Par Minutter senere stod han uden for Døren til Vasehuset. Han standsede et Øjeblik, men traadte derpaa rask ind i Gjæstestuen og saa sig om.

Alt, hvad han havde formodet, slog lige til. Her mellem et Par andre Skovløbere og et halvt Dusin lurvet klædte Svirebrødre, sad gamle Jerrik, i høj Grad beruset, og sang Brudstykker af alskens Viser.

„Jeg gjorde mig en Rejse til Rendsborre hen,
fal—lal—lalderitti, ral—laldera,
der mødte mig, hille Død, en stads bitte Jen—
Aa ja,
hvordan gik det da?"

klang det med hæs og usikker Stemme, just som Jørgen traadte ind.

I Kakkelovnskrogen og med Ryggen mod Døren sad Værten, Wolle Vasehus, Annas Onkel, i fortrolig Passiar med en lille rødhaaret Mand, der var vel bekjendt som Peter Krummes mest hengivne Staldbroder.

„Hille mi'sæl, Karle! nu spørge vi snart nyt — kommer der ikke vor Ven, unge Jør'n", lallede den gamle Jerrik, idet han stavrede hen til „vor Ven" og daskede ham paa Skulderen. „Det er første Gang i mange Herrens Tider, at Du gjør os den Ære. Kom og lad os more os! Der er ingen Steds saa morsomt som i hele Verden — nej, jeg mener, som i Huse — Huse — som i Dit Hus, Wolle, hvad hedder det nu? rigtigt — Vasehuset! Og saa den ny Skovrider, eller hvad han skal kaldes — har Du set ham, Jør'n? For jeg har sku baade set ham og snakket med ham. Han har været her og bandet og sakkenteret formedelst den sølle Buk, der blev skudt i Fjor—Gaar. Og jeg sagde ham rent ud, at det var de Trinderup Hunde, der havde bidt den ihjel; de render her jo af og til, og det kan han saamænd aldrig forbyde dem, de sølle Dyr. Han svarede: „Meget godt; men hvor er saa Bagproppen—kroppen bleven af?" Saa maatte jeg til at fortælle ham, at den havde Du brugt til at fodre Hundene med. Det lurede Krabaten et bitte Korn paa, han troede mig grangivelig, og jeg tog ham pænt ved Næsen, gjorde jeg ikke, Wolle Hus—Vasehus? Den Narrebasse! Vil komme her og belære Folk om deres

Plit—Pligt, naar de dog kjender den langt bedre end han! Jeg siger, Jør'n, at hvis Du skulde træffe at komme om ved Peter, naar han er ude at nappe sig en bitte Streg—Steg, følg da mit Raad og lad ham passe sig selv, saadan gjør jeg, og jeg er dog en brav Mand".

Den gamle drukne Snakkebøtte var overstadig lystig, og han indbød nu Jørgen til at tage en Taar med.

„Han forbød os ogsaa at bytte Tur mere, Jør'n", vedblev gamle Jerrik, medens han fyldte Glassene med famlende Haand, „men er det ikke bes—bedst, at vi bytte i Aften igjen, da vi dog havde aftalt det? Skovrideren red ad Erikstrup til, i Hob—Haab om at nappe Peter og de andre Kanaljer; men paa det Lav! Nej, han kan godt spar—rr—spare sig den Ulejlighed. Et Glas, unge Jør'n, vær saa gjæv!"

„Nej, jeg vil hverken drikke med Dig eller Dine Kammerater", svarede den unge Jæger. „Det er ikke med den Slags Folk, jeg plejer at omgaas. Jeg er ellers paa Spor efter dem, der blev signaliseret til for lidt siden. Var den ene af dem ikke Peter Krumme?" spurgte han Kromanden. „Din Lejetid er snart ude, og hvis Du ikke siger mig Sandheden, vil jeg anklage Dig som Vildttyvenes Hjælper og Medskyldige. Endnu en Gang: var det ikke Peter Krumme, I vinkede ad med Lommetørklædet? og i saa Fald — hvad Vej tog han?"

„Aa, er det værd at bryde Dig om ham? lad ham hellere gaa sin egen Vej", klynkede den forskrækkede Vært. „Hvad han peger paa er Døden vis, og han har svoret at ville myrde den første, der lægger Haand paa ham. Ja, denne rædsomme Ed svor han saamænd for ikke en halv Time siden og her i denne Stue, og det forekom mig næsten, at han nævnede Dit Navn Jørgen, just som han var allerivrigst i sit rædbelige Forsæt — gjorde han ikke, Jerrik? Jo, det syntes jeg nok. Jeg kan godt lide Dig, min Dreng, min kjønne Søsterdatter kan ogsaa godt lide Dig, og alt vel overvejet synes jeg dog ikke, Du skulde smide Dit unge, vakre Liv bort paa denne lumpne Maade, ja, Du ser paa mig og tror maaske ikke, hvad jeg siger; men Peter er en hæslig Kammerat at have med at gjøre, naar først hans Blod er kommet i Kog. Lyd nu mig for en Gangs Skyld; lad godt være ærligt og gaa kun paa Jagt efter de firbenede; for prøver Du paa dette her Bovestykke, saa vil Du blive pirret over Ende saa let som en Skurrehat, bitte Jør'n!"

„Det var altsaa Peter Krumme, og I kan stole paa, jeg vil have Tag i ham!" sagde Jørgen og skar næsten Tænder.

„Det vilde jeg ikke, om jeg var i Dit Sted, han vil ikke bryde sig mere om at pege paa Dig, end om Du var en Løkat!" sagde gamle Jerrik. „Gjør som jeg — gaa af Vejen for 'et! Lad os holde ham tilbage, Folkens! det er den visse Død at lade ham gaa. Hvem skal forsørge vor Familje, naar vi blive skudte?"

Mændene stormede sammen om Jørgen og prøvede paa at holde ham tilbage. En tryglede, en anden truede og en tredje greb ham paa en venskabelig Maade i Armen. Men han stødte dem fra hverandre og var med et Spring igjennem Døren og ude paa Vejen, inden de ret vidste, hvor han blev af, og nu styrede han sine Fjed i den Retning, som han havde set Signalet blive givet.

(Fortsættes.)

Talstørrelser i Billeder.

Ved Sophus Tromholt.

IV.

Staterne i Evropa.

Vi ville i Dag beskjæftige os lidt med Evropas Stater. Paa Fig. 1 have vi søgt at vise, i hvilket Forhold hver Stats Størrelse staar til hele Evropas. Den store, langagtige Firkant betegner nemlig vor Verdensdel, og de vandrette Linier angive, hvor stort et Stykke der heraf tilkommer hver enkelt Stat. Man ser, at Rusland tager mere end Halvdelen, hvorimod de mindste Stater faa et saa lille Stykke, at det ikke har kunnet tegnes paa Figuren.

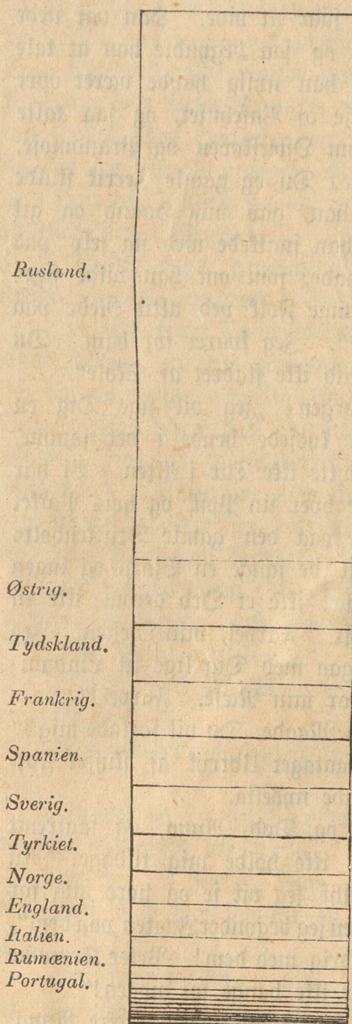


Fig 1.

Paa Fig. 2 se vi dem fremstillede efter deres forholdsvise Størrelse som 24 Kvadrater, det ene mindre end det andet; lige fra det kæmpestore Rusland*) med sine 97,000 Flademil til det lille, ubetydelige Fyrstendømme Monaco (ligger ved

*) Ved Rusland og Tyrkiet forstaas i denne Artikel kun de Dele af disse Stater, der ligge i Evropa.

Rusland 97,000. | Østrig 11,000. | Tyskland 9,800. | Frankrig 9,600. | Spanien 9,000. | Sverig 8,000. | Tyrkiet 6,300. | Norge 5,750. | England 5,700. | Italien 5,400. | Rumænien 2,200. | Portugal 1,600. | Grækenl. 900. | Serbien 800. | Svejtz 750. | Danmark 700. | Holland 600. | Belgien 540. | Montenegro 80. | Luxemburg 47. | Andorra 7. | Lichtt. 3. | S. Mar. 1. | Monaco $\frac{1}{5}$.

Fig. 2.

Middelhavet, mellem Frankrig og Italien), der har en Størrelse af kun $1/5$ Flademil eller lidt over 2,000 Tdr. Land. Rusland alene er større end det halve Evropa, altsaa større end alle de øvrige Stater tilsammen. Vilde vi (naturligvis i Tankerne) dele Rusland i saa smaa Stykker som Monaco, vilde vi næsten faa $1/2$ Million saadanne; tænke vi os disse Smaastykker lagte i en Linie, vilde denne blive over 200,000 Mile lang, men ikke engang $1/2$ Mil bred, den vilde være 4 Gange saa lang som Maanens Afstand fra Jorden, og kunne vikles 40 Gange om dennes Ækvator. Opsøge vi Danmark i Fig. 2, da staar det temmelig langt henne i Rækken, mellem Svejts og Holland; 15 af Evropas Stater ere større end vort lille Land, kun 8 ere mindre. Danmark udgjør omtrent $1/250$ af hele Evropa; det er 140 Gange mindre end Rusland, men dog 3,500 Gange større end Monaco.

I Fig. 3 endelig er Befolkningens Tæthed i disse Stater anskueliggjort paa den Maade, at vi have fremstillet, hvor stort et Stykke hver Stats Beboer vilde faa, naar hvert Land deltes lige mellem dets Indbyggere. Dette vil nemlig afgive et Maal for Befolkningens Tæthed; jo bedre, det vil sige jo tættere et Land er befolket, desto mindre vil der tilkomme hver

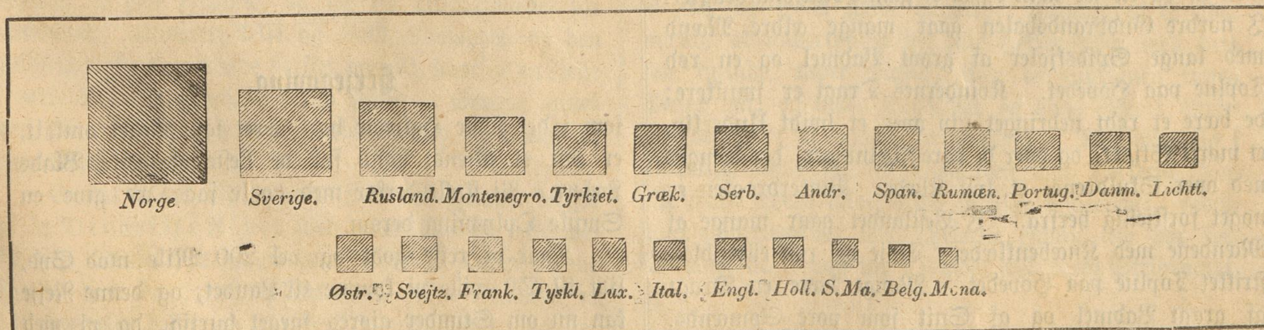


Fig. 3.

enkelt Beboer, og omvendt. Altsaa jo mindre Kvadratet paa Fig. 3 er, desto bedre er vedkommende Land befolket. Her er Danmark heldigere stillet: 12 af Europas Stater ere bedre befolkede, og 11 ringere; hver af os vilde ved en ligelig Udstykning faa omtrent 4 Tdr. Land (et Kvadrat, hvis Side er 270 Fod). Den mindste Stat, Monaco, er tillige bedst befolket; det paa Figuren fremstillede lille Kvadrat har en Størrelse af 2/3 Td. Land. Tre af de største af Europas Stater, Norge, Sverig og Rusland, ere de daarligst befolkede; det hver Normand tilfaldende Stykke er 35 Td. Land stort. Hvis Norge havde en lige saa tæt Befolkning som Monaco, vilde det have et Indbyggerantal af 90 Millioner (20 Millioner mere end Rusland har), medens det nu kun har 1/50 deraf eller 1,800,000 Indbyggere.

Klædedragt og Levemaade i Norge.

Af Mads Hansen.

Den Overdaadighed, der findes hos mange af de rige Bønder, skal være meget stor. De sidste Aars stigende Priser paa Kreature og Tømmer har øget Rigdommen, og nu er der mange, som ikke veed andet at bruge den til end at leve fint og fornemt. De klæde sig som store Herrer, driver Tiden hen i Lediggang, og for at det kan blive rigtig fint, sende de deres Døtre til Kristiania for at lære at koge og bage, for at klæde sig paa Moden og opføre sig som „Damer". Disse „Sofabønder", som de kaldes, modarbejdes meget dels af dem, der sætte en Ære i at holde paa det jævne gammeldags Væsen, fordi de indse at det er naragtigt at vise sin Velstand i Klæder og Levemaade, og dels af de norsk-norske Maalstrævere, der til Yderlighed modarbejde alt fremmed og nymodens Væsen og søge at vende tilbage til alt det gamle ikke alene i sproglig Henseende men ogsaa med Hensyn til Dragt og Levemaade.

Klædedragten er meget forskjellig i de forskjellige Egne. En stor Del Bønderfolk gaa klædt som almindelig Skik og Brug er i alle nordevropæiske Lande; men af og til ser man ogsaa de gamle Nationaldragter. I nordre Gudbrandsdalen gaar mange ældre Mænd med lange Spidskjoler af grovt Vadmel og en rød Toplue paa Hovedet. Kvindernes Dragt er smukkere: de bære et rødt nedringet Liv over et hvidt Underliv, et mørkt Skjørt, og over de bare Flætninger, der hænger ned over Skuldrene, et lyst Klæde. Vinterdragten er noget forskjellig herfra. I Vestlandet gaar mange af Mændene med Knæbenklæder, Trøje og rød eller blaa strikket Toplue paa Hovedet. Mange bære en Dragt af graat Vadmel og af Snit som vore Sømænds. Kvindernes Dragt er mere forskjellig; nogle have røde Ærmer og sort Liv, andre have udsyede Livbaand med Navn, Kors og andre Udsmykninger i spraglede Farver; nogle have Huer med en stor bred Puld, der ser ud som flad Kaskjæt, andre en sort højst uklædelig Hue, der naar frem over Ørerne, skjuler alt Haaret og staar skraa op over Baghovedet med en Kant foroven, atter andre en hvid Hoveddug med store udadstaaende Lapper ved Ørerne. Alle have de korte Skjørter og gaar til dagligdags om Sommeren med bare Ben, og det kan ske, at de samtidig har Uldvanter paa Hænderne, naar der indtræffer en kold Sommerdag. I Sogn og Valders have de fleste Mænd Sølvknapper i Vest og Trøje; en Del gaar med Knæbuxer. Sydligere træffer man Mændene med meget korte Trøjer, der lige naar ned over Skulderbladene. Kvindernes Kjoler er lige saa kortlivede som Mændenes Dragt — Skjørtet naar fra Armhulerne til Anklerne. I nogle Egne i det sydlige Norge bærer Kvinderne en meget broget Dragt: kort sort Skjørt (Stak) og sort Liv, hvide eller i alt Fald lyse Ærmer, guldbaldyrede eller med gult, rødt, osv. udsyede Livbaand med Kvaster, ligeledes udsyede Benklæder eller Overstrømper og Sko med opadstaaende Næser.

Levemaaden er meget forskjellig. De rige Bønder spiser omtrent som Herrefolk her i Danmark, men Arbejdsfolkene faa saa ringe Kost, at ingen hos os vilde nøjes dermed: Melgrød kogt i Vand og sat frem paa Bordet i et aflangt Trætrug, er den almindelige Aftensmad. Hertil søbes Mælk, og naar Mælk ikke haves sur Valle blandet med Vand eller med Tættemælk, det er Mælk der er henkogt om Foraaret og gjemmes i store Tønder til Brug hele Sommeren, mens Køerne er paa Sæteren. Om Morgenen spises den Grød, der er levnet om Aftenen, med Mælk eller Valle paa, eller ogsaa Fladbrød, smulet i Tættemælk. Poteter (Kartofler) spises næsten til hvert Maaltid. I øvrigt er Fisk og Spegesild de vigtigste Næringsmidler. Formiddagsmaaltidet som vi kalder Davre, (fortysket „Frokost"), kalder Normændene „Dagværd", „Dugur" eller „Dugul"; Middagsmaden, som paa gammelt dansk Bondemaal nævnes „Unne", kaldes „Non"; Eftermiddagsmellemmad, „Efterværd" og Aftensmaden „Natværd" eller „Kveldsværd".

Herzegovina,

som i det sidste Halvaar har været saa meget omtalt, er vist et ukjendt Land for de fleste af dette Blads Læsere. Vi skulle derfor med nogle faa Ord give en Smule Oplysning derom.

Naar vi rejse godt og vel 200 Mile mod Syd, lidt til Øst, ville vi komme til Landet, og denne Rejse kan nu om Stunder gjøres meget hurtig, da vi med Dampen kunne komme næsten hele Vejen ad Jærnvejen

gjennem Tyskland og Østerrig til Triest ved Adriaterhavet; paa denne Tur kunne vi passende lægge Vejen gjennem Berlin, Dresden, Prag og Wien og se disse Stæder med det samme; fra Triest gaar det med Dampskib ned ad Adriaterhavet til Ragusa, saa nogle faa Mile ind over Bjærgene, og vi ere i Herzegovina; med dette Navn betegnes egentlig en Del af en større Landsdel i Tyrkiet.

Det nordvestlige Hjørne af det evropæiske Tyrki udgjør Provinsen Bosnien, som mod Nord og Vest begrænses af østerrigske Lande, mod Øst af Serbien, mod Syd af Montenegro og den tyrkiske Provins Albanien. Den sydvestlige Del af denne Provins, altsaa den Del, som støder op til Montenegro og den østerrigske Provins Dalmatien, er det, man kalder Herzegovina. Dette Land blev indtaget af Tyrkerne 1466, og 1699 kom de i uomtvistet Besiddelse deraf, dog maa dette ikke forstaas ganske bogstaveligt; thi om end andre Lande ikke have omstridt Tyrkernes Herredømme, saa er det saa meget des oftere sket af selve Befolkningen og ogsaa nu er det Tyrkerherredømmet, der søges afkastet; Indbyggerne høre nemlig hovedsagelig til den slaviske Folkestamme og ere Katholiker, dels romersk-, dels græskkatholske. Man regner, at der i hele Landsdelen Bosnien lever c. 1,100,000 Indbyggere, af hvilke kun omtrent en Tredjedel ere Muhamedanere, og i Herzegovina er disses Tal forholdsvis endnu mindre. Da Hovedmassen af det egentlige Folk ere Kristne. medens de raadende ere Muhamedanere, og da disses Styremaade har været en grusom Udsugelse af de undertvungne Folk, hvilken Udsugelse er sket under den voldsomste og mest ublu Adfærd, som end yderligere er forøget ved det blinde Had, der er herskende mellem Kristne og Muhamedanere, især i de lavere Klasser, saa kan man let forstaa Aarsagen til Folkets jævnlige Oprør. Tyrkiets tiltagende Pengenød har forøget Skattebyrden og Pengeudpresningen Aar for Aar, og derfor er Indbyggernes Tilstand bleven utaaleligere i tilsvarende Forhold; Fattigdom og Usselhed er gjennemgaaende overalt. Byerne bestaa hovedsagelig af usle, brøstfældige Lerhytter, medens de større Jordejeres Boliger, for saa vidt de ikke ere lignende Rønner, kun ere Levninger af Forfædrenes Bygninger, der endogsaa mange Steder ere helt forladte, og nu ere Tilflugtssteder for Stimænd. Undertrykkelse og Vold, Lovløshed og den fuldstændigste Nævevælde hersker overalt, hvorfor en Rejse i dette Land er i højeste Grad farlig; i Evropa gives der ikke et Sted, som kan maale sig med det i Mangel paa Retssikkerhed.

Landet er et Bjærgland, idet det gjennemstryges af de Dinariske Alper med deres Udløbere og Sidekjæder. Disse Bjærge ere her for største Delen nøgne Fjælde med en fattig Plantevært. Om Vinteren er her temmelig koldt, og der hersker voldsomme Storme; om Sommeren ophedes og forbrændes de skovløse Klippebjærge af Solens Glød. Dalene ere dog i Almindelighed meget frodige, navnlig gjælder det om den store Dal, der gjennemstrømmes af den brede Narentaflod; dog er denne Dal, ligesom flere af Floddalene paa mange Strækninger moradsig og der usund, ellers er Luften overalt sund. Da Landet er et saa afgjort Bjærgland, egner det sig mere for Kvæg- end for Kornavl, og her findes en smuk og udmærket Hesterace, godt Kvæg, mange Faar og Geder og en stor Mængde Svin og Fjerkræ. I de frodige Floddale dyrkes alle Slags Korn, ogsaa Majs, Hør, Tobak, Frugt og Vin; men Agerdyrkningen er ussel og kan jo ikke være andet under en saadan Styrelse, hvor det ligefrem er farligt og ulykkebringende at eje mere end af Haand og i Mund. Dersom en Jordbruger dyrker sin Jord saaledes, at han derved har mere end det allernødvendigste, falde de tyrkiske Embedsmænd over ham som Ravne og udplyndre ham ganske, saa han maa være glad, om han endda faar Lov at beholde Liv og Lemmer; det skal ikke give stor Tilskyndelse til Vinskibelighed. Men selv om hver fik Lov at beholde sit, saa er Landets Udvikling saa langt tilbage, at han vanskelig kan afhænde sine Frembringelser; det er omsluttet og gjennemskaaret af temmelig vilde Bjærge, afskaaret fra Havet og Søvejen og har til Nabo Lande, der kun staa lidet højere i Udvikling. Landet selv er vildt og uvejsomt; al Førsel sker paa Ryggen af Mennesker eller Heste; Kjøreveje kjendes ikke, kun banede Stier; skal et Vandløb overskrides, da maa et Sted søges, hvor den rejsende eller hans Hest kan svømme eller vade over og atter finde Fodfæste paa den anden Bred; under saadanne Omstændigheder kan der ikke være Tale om megen Handel eller Omsætning af Landmandens Frembringelser. I Bjærgene findes Metaller og Mineralier, men disse fremdrages naturligvis ikke. Beboerne af Landet, de egentlige Herzegovianere, ere raa og rovgjærrige, men maadeholdne og tapre; de ere derfor dygtige Krigere og farlige Modstandere; naar dertil kommer, at alle de omliggende Lande understøtte dem i Kampen mod Tyrkerne, og naar der ses hen til Landets vilde, uvejsomme og bjærgfulde Natur og hele Tilstand, tør man slutte, at det vil være meget vanskeligt for Sultanen, trods hans udstrakte Lande baade i Evropa, Asien og Afrika, og trods hans hundrede Tusinder af Stridsmænd, at undertvinge det lille Herzegovina med dets faa tusinde, tapre Mænd, især da Sultanen ingen Penge har, og ingen kan skaffe, og hans Hær i Virkeligheden ikke er videre kampfærdig. Det viser sig i Virkeligheden ogsaa, at Opstanden mod Tyrkerne, som alle strax troede vilde blive hurtigt undertrykt, endnu staar uovervunden, idet Tyrkerne endnu ikke har formaaet at trænge ind i Landet med deres Stridsmagt.

S.

Husflids-sange.

Side 168 omtalte vi, at Udgivelsen af en lille Samling Husflidssange kunde ventes. Forholdene forbyde i Aar Udgiveren at komme omkring til de danske Husflidsudstillinger for at give et mundtligt Bidrag til den gode Sags Fremme, saaledes som de foregaaende Aar; men en Opmuntring kan gives paa flere Maader, og en god Sang, der bringes ind i Hjemmet, kan stundom gjøre lig saa megen Nytte som et godt Foredrag. Ved Husflidsudstillinger har man som oftest hidtil savnet en passende Sang der stod i Samklang med den lille Gjerning, der har fremstillet sin Frugt. Udgiveren har derfor samlet hvad der hidtil har været digtet til Husflidens Pris, og fremkaldt adskillige nye smukke Sange. Alt er omhyggeligt gjennemgaaet, for at give de enkelte Sange, der jo ofte selv er Husflidsværk, en smukkere mere fejlfri Form. Det lille Hefte paa 14 Sange er, som hostrykte Titelblad viser, smukt udstyret, og vil forhaabentlig paa alle Husflidsforeningers Udstillinger i Aar bidrage til at forhøje den gode Stemning for Husflidssagen blandt de ældre og vække Lyst og Kjærlighed til den blandt de unge. Husflidssangene faaes hos C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn V. à 10 Øre Heftet. Til Husflidsforeninger og til Forhandling gives betydelig Rabat.



Smaating.

Den kvindelige Tunge. Italienerne have et Ordsprog, som siger, at dersom Kvindernes Fødder vare lige saa rappe, som deres Tunge, saa vilde de kunne fange Lyn nok, til at gjøre Ild med om Morgenen.

Sprogligt. En Læderhandler falbød sine Varer under følgende Overskrift: „Saalelæder af fædrelandske Oxer". Samme Mand sendte et Stykke Saalelæder til Industriudstillingen med Paaskrift: „Dette Saalelæder er forfærdiget af en indenlandsk Oxe".

Billedgaade (Rebus).

Kun 1 L m

Opløsning fra Nr. 28:

paa den firkantede Nød:
Æ G I R.
G A D E.
I D A G.
R E G N.

Brevvexling.

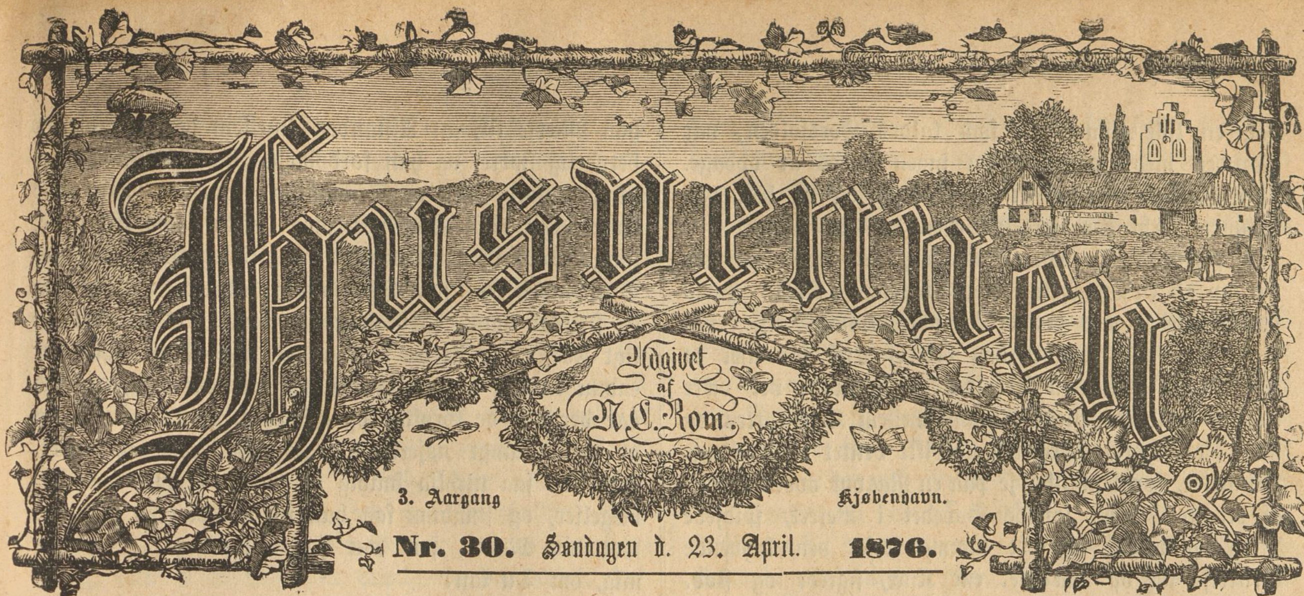
K. J. i S. — B. B. H. i N. Kan ikke bruges.

B. B— i S. Tak! Vil blive benyttet.

Mange Brevskrivere: Udg. har intet at gjøre med Forretningen „C. Th. Rom & Co." med Hensyn til Handel og Expedition, der udelukkende ledes af Udgiverens Broder C. Th. Rom. Bestillinger kunne dog godt sendes samtidigt, naar Brev indsendes til Husvennen (og omvendt), men maa da helst være skrevet paa et særligt Stykke Papir.

Bestillinger paa Husvennens nys sluttede Januar Kvartal (Nr. 14—26) kan ikke efterkommes, da dette Kvartal er udsolgt.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Skytten paa Thjele.

Fortælling af Knud Skytte.

(Sluttet.)

„Jeg har aldrig haft gode Tanker om nogen af disse Folk", sagde Jørgen til sig selv; „men at de alle til Hobe vare saadanne Pjalte, det er dog mere, end jeg havde tænkt. Nu gjælder det at faa Tag i denne Slyngel, det koste, hvad det vil. De ere rædde for ham, saa mange de ere, og kan det lykkes mig at nappe ham, saa vil det øvrige Komplot falde fra hinanden. Og hvem ved saa, om jeg ikke en skjøn Dag kunde blive Skovrider, og Anna og jeg komme til at bo i den smukke ny Bolig hist omme paa Bakken? Men der maa voves en Dyst for en saadan Pris".

Han gik øst paa langs Engene, hvor ingen kunde se ham uden fra Hvornum-Siden. Saasnart han naaede Skoven, stak han ind i Nederkrat og fulgte Udkanten af Skoven gjennem Birkekjæret helt om forbi Skovriderens, hvor nu Skovfoged Andersen bor. Her er Skovlandet ikke mere fladt, og Udkanten er ikke som mod Vest frynset med Buskads og lyse lavstammede Birketræer. De høje Saxdals-Bakker falde brat af ud mod Nord, og den Gang vare de bevoxede med vældige Bøgestammer. Her var det altsaa nødvendigt, at Jørgen, hvis han vilde undgaa at blive set, søgte længere op i Skoven. Han gik stadig langsomt, standsede ofte og lyttede, og hans Ørneblik spejdede i alle Retninger.

Da han var kommen forbi den sidste Bakkeknude mod Nord og begyndte at gjennemvandre Brandmose, var Klokken bleven tre. Han satte sig ned i en Tykning, hvor ingen kunde opdage ham, aabnede sin Taske og gav sig til at holde Maaltid.

Brandmose var den Gang et af de mest yndede Steder paa den hele Vildtbane, og man kunde intet andet Sted være saa sikker paa at træffe Vildt som her. Thi den var alle Vegne fuld af tætte Tykninger og Smuthuller, og der var en yppig Opgrøde af unge Risbøge, hvis Blade Dyrene saa gjerne æde. Der var ogsaa Overflod af Hasselbuske, og Bregnerne groede tættere paa Skraaningen langs Mosen end paa noget andet Sted i den gamle Skov.

Da Jørgen havde forsynet sig selv og betænkt sin Hund med et Par Stykker Rugbrød og lidt Kjød, lukkede han for sin Taske, hængte den over Skulderen, tog Bøssen paa Nakken og fortsatte sin Søgen. Han gik nu op paa Nyddals-Bakker og kom til et klart Sted, hvorfra han kunde overse en stor Del af Mosen. Da han havde staaet lidt, fik han Øje paa to Mænd, ikke langt fra det Sted, hvor han nylig havde holdt Maaltid; de gik ganske langsomt mellem Buskene, og den ene havde en Bøsse paa Skulderen. Ad en Omvej skyndte Jørgen sig ned ad Bakken og ud i Mosen, rede til at vove en Dyst med Peter Krumme, hvis Manden med Bøssen virkelig var ham. Faren var maaske stor, men Prisen ikke mindre.

Han fulgte de tvende Skikkelser, saa længe han kunde se dem; men tilsidst forsvandt de gjennem en Aabning i et højt, tykt Buskads. Jørgen ilede fremad saa rask han kunde, og stod snart i Aabningen; men nu var der ingen at opdage. Han bøjede Hasselgrenene til Side og ilede paa Maa og Faa frem gjennem Buskene, da han til sin Forundring næsten løb bus paa en Mand, der stod ganske rolig med Hænderne i Lommen og røgte paa sin Pibe. „Ha, ha!" tænkte Jørgen; „denne Mand skal staa her for at signalisere den anden, og denne anden er Peter Krumme, det tør jeg sætte min Hals paa! Men lige saa sikkert er det, at jeg vil have Fingre i ham, bare jeg nu kan holde Sjæl og Legem sammen! Nu gjælder det!" Manden, der stod Skildvagt for Vildtyven, begyndte at snakke; men Jørgen gav sig ikke Tid til at høre, hvad han sagde. Han fejede ham forbi som en Stormvind og uden at skjænke ham ringeste Opmærksomhed.

Da han kom frem i Lysningen og traadte ud

paa en lille Lyngslette, som kaldes Horsfolden, var Manden med Bøssen endnu ingen Steds at opdage. Men Jørgen vedblev at ile fremad, og da han var kommen forbi Brobjerg-Gaarden og Store-Hjarl, fik han pludselig Øje paa Skikkelsen, der krøb paa alle fire op ad en Lyngbrink efter Stovgaards Krat. Hvad der tilsigtedes med denne Manøvre, kunde Jørgen nok regne ud; han traadte bag ved et Træ for uset at kunne være Vidne til Udfaldet. Der kunde vel være en fire hundrede Alens Afstand mellem Krybskytten og hans Forfølger. Jørgen havde ikke ventet i ret mange Minutter, før han fik Øje paa en Raabuk ovre i Siden af Krattet. Den løftede Hovedet i Vejret, spidsede Øren og lyttede. I det samme rejste den krybende Skikkelse sig op paa det ene Knæ, sigtede og skød. Det dejlige Dyr gjorde et højt Spring op i Luften, vaklede et Par Skridt ned ad Bakkesiden, hvorpaa det faldt om og blev liggende. Saa snart Skuddet var faldet, forlod Jørgen sit Skjul og ilede hurtig ned over Dalen. Krybskytten bemærkede ham i Førstningen ikke; han havde rejst sig op og givet sig i Færd med at lade sit Gevær. Idet han heldte Haglene i, gjorde han en hurtig Drejning med Hovedet og fik nu Øje paa Jørgen, der i fuldt Løb, med sin venstre Haand paa Tasken og Geværet i den højre, ilede op ad Bakken. Jørgen havde under Løbet nøje givet Agt paa Krybskytten: om denne fik Haglene i Geværløbet, eller han, idet han drejede Hovedet, spildte dem i Lyngen, vidste han ikke; men i ethvert Tilfælde var han sikker paa, at der ikke kom nogen Forladning for den; thi Forbryderen fik aldrig saa snart Øje paa sin Forfølger, før han tog Flugten. „Holdt, Peter Krumme, eller Du er Dødsens!" raabte Jørgen; men inden han kunde faa Geværet til Kinden, var den Tiltalte forsvunden paa den modsatte Side af Bakkeskrænten, og da Jørgen atter fik ham at se, løb han saa rapfodet som en Hjort ned ad en Sidedal og blev ved ud over Marken efter Lindum Kjær. Dette ujævne, knoldede Kjær var paa kryds og tværs gjennemskaaret af dybe, brede Grøfter, og Jørgen tænkte: „Nu er han saa godt som fangen; thi de mange Forhindringer ville standse ham i Farten". Men han fik snart at vide, at det var nemmere sagt end gjort at fange denne lige saa snarraadige som behændige Vovehals, der en Gang havde haft Naadigherren selv, tre Skovløbere, to Skovfogder og elleve Klappere i Hælene paa sig og taget dem ved Næsen alle tilhobe, en Bedrift, som han senere højt og lydt havde pralet af.

Peter Krumme var kommen et godt Stykke ud i Kjæret, og hver Gang han kom til en Grøft eller et Gjærde, satte han derover saa let som en Raabuk. Da Jørgen saa det, var det ikke fri for, at han jo følte sig en Smule tvivlraadig, om han ikke skulde opgive det hele som en daarlig Leg; men denne Tvivlraadighed varede kun et Øjeblik. Med Harme lagde han Mærke til, at Afstanden imellem dem var bleven betydelig større, og han fordoblede sine Skridt. Flygtningen gjorde først en Svingning, som om han vilde have været ud i Graakjær, men bøjede siden tilvenstre, langs ad Lindum Fælledkjær og Kirkeholm, hen efter Brandmose, og skjønt Jørgen var inderst i Halvkredsen og snedløb ham, havde han dog vundet et saa betydeligt Forspring, at da de kom paa lige Linie, var der endnu en ikke ubetydelig Afstand imellem dem, og saa var der alle de Grøfter og Gjærder, som han syntes at kjende langt nøjere, end Jørgen havde formodet. Han var saa utrolig smidig og hurtig i alle sine Bevægelser, og stundum saa han sig om paa en afskylig, spottende Maade, som om han vilde sige: „Ja, tag mig, om Du kan!"

Jo længere det stod paa med Væddeløbet, des ivrigere blev Jørgen, og des fastere blev hans Beslutning at følge sin Modpart, der komme, hvad der vilde. Længe forekom det ham umuligt at formindske Afstanden, der var imellem dem; men omsider kom han dog Flygtningen nærmere, ja, saa nær til sidst, at han kunde høre, hvor denne pustede og stønnede. Et vel rettet Skud fra Jørgens Gevær kunde hurtig have gjort Ende paa Legen; men en saadan Tanke opkom ikke et Øjeblik i hans Hjærte, da han var sikker paa, at den andens Skud var uskadeligt, og især, da der var Udsigt til, at han kunde fange ham levende. Flygtningen havde endnu nogle Alens Forspring, Jørgen holdt sin højre Haand udstrakt imod ham og haabede stadig at faa Tag i ham. Pludselig vendte Peter Krumme sig om, lagde Bøssen til Kinden og svor fælt paa, at han vilde give Fyr, hvis Jørgen kom ham et Skridt nærmere! Trods de dyre Eder maatte Truselen dog ikke være alvorlig ment; thi da Jørgen ikke i mindste Maade ændsede den, gjorde Peter hurtig omkring igjen og gav sig til at løbe. Jørgen var frygtelig ophidset; Blodet sydede i hans Aarer, som om de skulde sprænges, og Sveden haglede ham ned ad Ansigtet og flød ham i Øjnene, saa at han stundom næsten ikke kunde se. Der var kun ti Skridts Afstand mellem ham og Flygtningen — endnu en Kraftanstrængelse! endnu et Par Minuter! og Maalet vilde for saa vidt være naaet, som han da var sikker paa at kunne indhente ham; thi at han var sin Modpart overlegen i Hurtighed og Udholdenhed var nu vist nok. Anden Gang standsede Vildttyven og gjorde omkring, tog Sigte paa Jørgens Hoved, og hans sorte Øje lynede bag ved Geværpiben.

Jørgen saa det rasende Udtryk i Øjet, at Hanen var spændt, og at Fingeren hvilede paa Aftrækkeren, Mundingen gloede truende lige imod ham — puf! Skuddet gik i Luften, det var kun løst Krudt, som Jørgen havde stolet paa. Mulig det havde været Peter Krummes Haab, at Proppen, der var for Krudtet, skulde have beskadiget Jægeren; men da dette Haab fuldstændig bristede, lod han Armene synke og stod et

Øjeblik som fortabt. „Ha, ha!" raabte Jørgen; „nu er det nok mig, der har Magten, og lad mig nu se, Du gaar kjønt skikkelig foran hen til Skovrideren; jeg skal nok følge med Dig". Bøssen holdt han parat, Hanen var spændt, og at tage Sigte vilde kun være et Øjebliks Sag. Peter Krumme sendte ham et gnistrende Blik; men uden at sige et Ord, vendte han sig om og begyndte at gaa i den antydede Retning. En Stund gik han villig nok, men skottede dog af og til over Skulderen, som om han pønsede paa at undvige ved Hjælp af et eller andet Kneb. Jørgen holdt skarpt Øje med hans Bevægelser og fulgte ham i tre Skridts Afstand. Da de traadte ind paa Horsfælden, smed Peter Krumme pludselig sit Gevær, medens han samtidig, med et Spring saa hurtigt og behændigt, som om han havde været en Tiger, kastede sig tilbage, slog med den ene Haand Geværet til Side og greb med den anden Jørgen i Brystet. Geværet gik af under det pludselige Overfald, og Jørgen maatte kaste det fra sig for at kunne have begge sine Hænder til fri Raadighed. Og nu opstod der en frygtelig Brydekamp.

Ikke et Ord blev der vexlet til Indledning. Peter vidste jo, at der maatte kæmpes til det yderste, eller hans Time var kommen; Jørgen paa sin Side havde omtrent en lignende Fornemmelse, og de begyndte paa det med det ærlige og oprigtige Forsæt at ville gjøre deres bedste. Med sine jærnbeslaaede Træsko sparkede Peter sin Modstander ned ad Benene, som om det havde været en Kølle, han huggede løs paa dem med. Han var en øvet Slagsbroder, og det var paa den Maade, han plejede at gjøre sine Modstandere kjede af Legen. Jørgens Ben vare bare, førend de havde været ti Minuter om Arbejdet, Kjæltringen red og sled i ham værre end en gal Hund, og alt imellem udhylede han over sig selv de rædsomste Eder og Forbandelser, fordi han ikke havde taget sig bedre i Agt i Førstningen. Jørgen maatte til sidst bide ham i Ansigtet for at faa ham til at slippe. Han hagede sin højre Haand fast i Skurkens røde Halstørklæde og prøvede paa at trække ham hen til Brobjærggaarden. De vare ikke komne ret langt, før Peter Krumme atter satte sig til Modværge, og de maatte begynde paa en frisk. Det havde været Jørgens Haab, at han skulde faa nogen Bistand af sin Hund. Men før han begyndte Forfølgelsen, havde han hængt sin Jagttaske paa en Gren, og den laa Hunden og passede paa og vilde ikke forlade den. Peter Krumme havde en Kniv i Bæltet, som han ofte greb efter; men hver Gang han prøvede derpaa, lod Jørgen ham kysse Jorden flere Gange i Rad. Det lykkedes ham dog tilsidst at faa den fat, og med et vildt Hyl styrtede han ind paa Jørgen og stødte den i hans ene Skulder. Jørgen vristede Kniven fra ham og kastede den langt bort. Han fortsatte Kampen og ændsede ikke Saaret; men han fornam dog, at Blodet strømmede ham ned ad Ryggen og gjorde hans Klæder vaade. Det sortnede for hans Øjne og han følte sig svimmel; men idet han besvimede havde han det frydefulde Syn af fire bevæbnede Ryttere, der i strakt Galop ilede ud af Skoven og ned over Sletten efter Valpladsen.

Vi forlod Anna Dreyer oppe i Skovsiden ved Hvornum Vasehus, hvor Jørgen tog Afsked med hende for at begynde sit farefulde Eventyr. En Stund blev hun siddende og græd; thi hun frygtede, at Jørgen skulde blive ilde tilredt, ja maaske dræbt, hvis han stødte sammen med Peter Krumme. Hvor hun vred sine Hænder og bad til Gudfader, at han dog vilde forbarme sig og tage hendes forlovede Ven i sin beskyttende Varetægt! Hun syntes, at hun med sin inderste Sjæl trængte lige op i Himlen til Guds Trone, og at en saa inderlig Bøn nødvendig maatte blive hørt. Saa længe Jørgen var til at faa Øje paa, var det hende ikke mulig at forlade Stedet. Hun saa ham gaa ind i Kroen, og hun haabede, at hendes Onkel skulde overtale ham til at afstaa fra sit dumdristige Forsæt, og i saa Fald vilde Jørgen ganske sikkert komme op til Skoven og endnu en Gang tage Afsked med hende. Med hvilken Angst ventede hun ham ikke for at se, hvad Retning han vilde tage! Nu kom han ilende ud ad Døren; men han gik øst paa, hen efter Nederkrat og var snart forsvundet for hendes Øjne. O, Gud, nu var Faren uundgaaelig, han søgte den jo selv! Om hun skulde følge efter ham? Nej, det vilde han i høj Grad misbillige, var hun vis paa, og desuden vilde det nu være umuligt at rokke ham i hans Forsæt. Hun havde vistnok allerede tøvet alt for længe — hvad vilde hendes Fader sige? Med lette Fjed, men med et tungt Hjærte ilede hun op igjennem Skoven efter Lindum.

Hendes Fader var ikke hjemme; men Nøglen laa paa det aftalte Gjemmested under Dørtrinet, hun aabnede Døren og traadte ind. Hvorledes skulde hun dog faa Ende paa Tiden, indtil hun fik Vished i den Sag, der laa hende saa inderlig paa Hjærte? Hun havde ikke været hjemme i mange Minuter, før hun atter gik ud og ilede over til Mette Marie. Døren til hendes Hus stod aaben; men Enken var ingen Steds at finde. O, det var rigtignok tungt — ikke et Menneske at betro sig til! Hun vendte tilbage til Degneboligen, tog fat paa noget Haandarbejde og vilde tvinge sine Tanker til at være rolige — umuligt! Hun maatte ud, ud! Det var ligesom en uimodstaaelig Magt drev hende fremad, og hun maatte adlyde. Altsaa stod hun atter op, gik ud og aflaasede Døren og gjemte Nøglen, hvor hun nys havde taget den. Med lette og hurtige Fjed ilede hun atter op efter Skoven, medens Haab og Frygt stredes om Herredømmet i hendes Sjæl. Hun tog denne Gang ikke Vejen op over Nørrehede, men gik i nordøstlig Retning og kom ind i Skoven

omtrent paa det Sted, hvor den nuværende Skovrider-bolig ligger.

Et lille Stykke inde i Østerskoven er der, til Højre for Saxdalsvejen, en Mose, som kaldes Snogmose. Den ligger i en bred Lavning, og da Anna Dreyer havde naaet Bakken over for den, hørte hun Menneskestemmer paa Vejen neden for. Hun havde nylig grædt og saa vist i det Hele meget forstyrret ud, hvorfor hun ikke ønskede at mødes med nogen fremmed, men skjulte sig bag et stort Bøgetræ. Stemmerne nærmede sig hurtig, og fra sit Skjul opdagede hun, at det var Generalmajoren og en Rideknægt. Nu fik hun pludselig en Tanke, og i Steden for at holde sig skjult traadte hun atter ud paa Vejen.

Generalen lod sin Hest standse, hilsede venlig Goddag og spurgte: „Hvi græder Du, mit smukke Barn? Se ikke saa frygtsom ud, men betro Dig kun til mig; maaske jeg kunde hjælpe Dig?"



„O, Herre!" sagde Pigen og tørrede sine Øjne; „jeg fejler intet; men min Ven — jeg mener Jørgen, den unge Skovløber, er vist i en stor Fare. Han gik om i Brandmose for lidt siden og vilde fange Peter Krumme, en forvoven Vildttyv, og jeg er saa bange at der skal tilstøde ham noget. Det er for hans Skyld, jeg er gaaet herop; men hvad Bistand kan jeg gjøre ham? Dersom Deres Højvelbaarenhed—"

„Ja, jeg vil og det øjeblikkelig!" afbrød Generalen hende ivrig. „Jeg rider sporenstregs derned! Og Du, Vilhelm!" sagde han til Ridenægten, „skynd Dig ned til Skovrideren og Hr. v. Bekker og lad dem uopholdelig stige til Hest og ride neden om Bakkerne, saa kan vi mødes ved Brandmose".

Ridenægten var allerede langt borte. „Følger Du med mig, min Pige?" sagde Generalen til Anna; „eller det var maaske bedre, Du vendte tilbage? Naa, jeg forstaar Dig — kom saa da!" føjede han til, da han havde læst Svaret i hendes Ansigt.

Han tog sin Dobbeltflint og lagde den foran sig over Sadelknappen, hvorpaa han satte sin Hest i Skridtgang ned efter Brohule. Anna vilde gaa bag efter; men han vinkede hende hen til Siden ad sig og indlod sig i Samtale med hende. Han vilde vide, om hun var Jørgens Kjæreste? hvor længe de havde været forlovede? hvem hendes Forældre vare? o. s. v., og hun svarede ham uden Omsvøb paa alle hans Spørgsmaal. Han fik da ogsaa at vide, at hun var den samme, der, mens hun var et Barn, i Spøg blev kaldt „Jørgens Kjæreste" ved hin, i Begyndelsen af Fortællingen omtalte Lejlighed, og det fornøjede ham at erfare, at Spøgen var bleven til Alvor. Han sagde tilsidst: „Ja, Din Kjæreste er en brav Knøs, en af mine trofasteste og hengivneste Tjenere; jeg har altid syntes godt om ham, og mærkelig nok har det stedse staaet for mig, at skulde det nogen Sinde lykkes os at faa Fingre i Peter Krumme, saa blev Jørgen Manden, som jeg nærmest kunde vente mig det af. Maaske han i Dag kan være saa heldig! Og i saa Fald — tys! var det ikke et Skud? og hvor var det?"

„O, Gud naade os!" skreg Anna; „vi komme maaske for sent! Det var ude efter Lindum Kjær!"

Generalen satte afsted i Galop. Anna blev naturligvis snart langt tilbage; men hun løb, alt hvad hun kunde, og hun saa da, at i det nederste af Dalen stødte Løjtnanten, Skovrideren og Ridenægten til Generalen; de fire Ryttere svingede til højre og sprængte i Galop ud over Horsfolden.

Da Jørgen atter slog Øjnene op, fandt han sig omslynget af et Par bløde Arme, og varme Læber bedækkede hans Pande og hele Ansigt med Kys. Hans Anna sad knælende ved hans Side, og hendes „Gud være lovet, han lever!" vare de første Ord, han hørte efter sin Besvimelse.

„Er det Dig, kjære Anna! hvordan gaar det til, at Du er her?" spurgte han og satte sig over Ende.

„Det skal jeg nok siden fortælle Dig, kjære Jørgen!" svarede hun; „for Du overstaar det vel nok? Du er vel ikke farlig saaret?" spurgte hun bekymret.

„Aa nej, et ubetydeligt Saar i Skulderen med et skarpt Instrument; det vil snart være lægt", svarede

Løjtnanten, der allerede, før Anna kom, havde undersøgt den Saarede.

„Deres Højvelbaarenhed! og Hr. Løjtnanten!" sagde Jørgen hilsende. „Det var paa en heldig Tid, De kom og afløste mig; thi ene kunde jeg ikke have forfulgt min Sejr længer. Men hvor blev Peter Krumme af?" spurgte han og saa sig om.

„Nu komme Skovrideren og Vilhelm med ham", svarede Generalen fornøjet; „han prøvede paa at smøre Haser, da vi kom; men nu har vi ham endelig, og Du har i Dag gjort os en Tjeneste, som jeg skal vide at belønne Dig rundt og rigelig for og endda være Dig taknemlig, saa længe jeg lever. Du er en brav Svend!"

„Gud ske Lov, at det endte saadan!" sagde den saarede Jæger, medens han og hans Fæstemø vexlede et meget sigende Blik.

Støttende sig til Løjtnanten og Anna Dreyer blev han ledet op til Brobjærggaarden, hvor hans Saar, under Generalens eget Tilsyn, blev forbundet. Derpaa blev han lagt i en Vogn med et Leje af Halm og kjørt til Lindum for at blive plejet af sin Moder og sin kjære Anna.

Det behøver næppe at siges, at efter denne Daad steg Jørgen betydelig højere i Gunst og Yndest hos sit Herskab. Kromanden rømmede bort fra Egnen, og da Peter Krumme var bleven sendt til Bremerholm, hørte Krybskytteriet hurtig op. Jørgen udnævntes til Skovløbernes Overbefalingsmand, og da den gamle Skovrider kort Tid efter døde, blev unge Jørgen beskikket til hans Efterfølger.



Neapel og Vesuv.

Monsieur Dreyer skiftede pludselig Anskuelse. Han havde ikke det mindste imod, at hans Datter giftede sig med en Mand, der var stegen til en Skovriders Værdighed. Og at det unge, lykkelige Par nu ikke tøvede med at holde Bryllup, kan man jo nok vide.

Saaledes var Jørgens Ungdomsdrøm gaaet i Opfyldelse paa den skjønneste Maade. Han og hans Hustru kom til at bo i den smukke Bolig paa Skovbakken oven for Saxdals Enge, og de vare saa lykkelige, at de selv maatte forundre sig derover.

Da min Hjemmelsmand nogle Aar senere besøgte dem, løb der to prægtige Gutter paa Gulvet og raabte højt af Glæde, medens Anna, med en vakker Glut paa Armen prøvede paa at faa Drengene til at være stille og artige. Thi Generalmajoren var bleven set paa Saxdalsvejen og kom rimeligvis hid for at høre til de tre Jagthunde, som Jørgen havde paataget sig at dressere for ham. Der var et Ar eller to i den brave Skovriders Ansigt; men han havde vundet dem med Ære, og han var stolt af dem

---

Pompeji og Herkulanum.

Hvo har ikke hørt fortælle eller læst om Syditaliens egentlige Hovedstad Neapels vidunderlige Skjønhed og herlige Klima? om Golfen eller Havbugten, ved hvis Bred den ligger i en Halvkreds, ved Foden af fantastisk optaarnede Bjærge, bedækkede med Oldtids Ruiner og Nutids smukke Villaer, spejlende sig i den næsten altid solbelyste Sø; om den prægtige Plantevæxt rundtom, om Palmer og Laurbærtræer, Orangelunde og Vinhaver; om Vulkanen Vesuv med Røghætten over Krateret, der hæver sig i Stadens Nærhed. I Bjærgets Indre har Ilden stadig brændt gjennem et Tidsrum af atten hundrede Aar og jævnlig i voldsomme Udbrud, endnu for et Par Aar siden, udgydt Floder af glødende Lava, ødelæggende Vinhaver og Menneskenes Boliger, ja begravende hele Byer rundt om sin Fod; men næppe er Lavaen styrknet og Asken afkølet, før Menneskene atter fæste Bo paa den forræderiske Skorpe opad Vulkanens Skraaninger, hvor Vinhaver og den yppigste Plantevæxt hurtigt fremtrylles igjen af Solens Straaler og den ulmende Glød under Lavadækket.

Pompeji og Herkulanum vare saadanne Byer, henimod Slutningen af vor Tidsregnings første Aarhundrede, der ved et voldsomt Udbrud af Vulkanen bleve begravede under Asken og Lavaen, der regnede ned og skyllede hen over dem, og gjennem Aarhundredernes Løb gjemte dem dybt dernede, medens Slægt efter Slægt atter byggede og boede over dem; man glemte næsten de forsvundne Byer, hvis fordums Tilværelse kun var et Sagn. —

Det var i det tidlige Foraar, for et Par Aar siden, at jeg besøgte Neapel i Selskab med nogle Landsmænd. Efterat have gjort de regelmæssige Udflugter i den paa den romerske Oldtids Minder saa rige Omegn, blev jeg med mine Rejsefæller enig om at foretage en Fart til de Dødes Villaer: Pompeji og Herkulanum, der, navnlig Pompeji, i Løbet af det sidste halvt hundrede Aar efterhaanden, dog kun tildels, ere blevne afdækkede og igjen bragte for Lyset, og det var i en højtidelig Stemning at vi beredte os dertil, næsten trættede, som vi vare af det støjende Liv i denne Hovedstad.

Da jeg tidlig om Morgenen paa den til Udflugten bestemte Dag aabnede min Balkondør, var det som overgjødes jeg af Varme og Lys, og hvilket Syn! Den nyfødte Sol straalede over Golfens spejlklare Flade; til venstre hævede sig Vesuv op i de lette Morgenskyer, dog endnu i svage Omrids, som om selve Bjærget var en Morgensky, et flygtigt Luftsyn. Det bruste og larmede dernede i den folkerige Stad; der lød Sang, Guitar- og Orgelspil, hele Befolkningen havde begyndt sit vilde, sorgløse Liv.

Vi droge over Fisketorvet, omkring Hjørnet, der dannes af et fremspringende Bjærg, hvis, med Nedstyrtning truende Klippevæg, Menneskehænder have støttet med vældige, skraanende Murpiller; over Pladsen Largo del Plebiscito eller Slotspladsen, hvorfra man kan se Kastellet San Elmo, der hæver sig 800 Fod op over Husenes Tage; ind i Romagaden, gjennem denne Myldren af skrigende, syngende Mennesker. Paa Broen og langs Kajen ved Santa Lucia havde Hundreder af Lazzaronfamilier lejret sig i Solskinnet for at gjøre deres Toilette og indtage en let Frokost, hist og her omkring et lille Baal, hvor Spisevarer af ubestemmelige Bestanddele tilberedtes. Derhenne sidder en talrig Familie i Klynge, i en ugenert Naturtilstand; sortebrune Kvinder tumle med deres halvt nøgne Børn; en Moder, hvis Klædebragt er i yderlig Uorden, klæder sin voxne Datter paa, reder hendes Haar o. s. v.; en laset Lazzaron staar hos og foredrager en Rossinisk Melodi ved den snavsede Guitar, idet han nikker op til Albergo (Hotel) di Romas Balkon, hvor en fin Dame netop kommer til Syne og kaster sværmeriske Blikke ud over Havet. En skingrende Musik nærmer sig; med en Snes blæsende Trompetere foran, drager en Trop Bersaglierer (italienske Jægere) forbi; de marschere til Exercerpladsen ved Chiaia (den elegante Verdens Strandpromenade), men komme vel næppe til at exercere i Dag, da en paalands Vind jager de skummende Bølger i Vejret og de skylle uophørlig ind over Brystværnet. Omkring Vagtparadens Musik foran det kongelige Slots Portal ere Tusinder af Tilhørere forsamlede; den uselige Kapucinermunk, der kommer traskende med en stor Blikspand i Haanden og trækker sit opsadlede Æsel efter sig, standser, ligeledes den kolossale tohjulede Vogn, læsset med Marmorblokke, og jeg tror, at selve Oxen, Æslet og Hesten, der ere spændte for Vognen, lytte til den skingrende Musik og glæde sig derved. I Romagaden bevæger et Læs Halm sig hid, der indtager Gadens halve Brede og afstedkommer pudsig Forstyrrelse; men det er ikke et Vognlæs; et Æsel bær hele Læsset og tripper afsted, balancerende med og næsten skjult af Halmbjærget. Bagefter kommer en forgyldt Ligvogn; Kusken standser et Minut for at se paa en dansende Pjerrotfamilie, og de to Lazzaroner, der ligge mageligt henstrakte i Vognen — det er Ligbærerne — løfte Hovedet i Vejret og begynde en skrigende Samtale med Pjerrot.

Vi forlade den egentlige Stad og drage videre langs Stranden, over Broen della Maddalena, den eneste af Neapels Broer, der fører over Vand, nemlig over Floden Sebito; de øvrige Broer ere kun Viadukter, der forbinde den ene Høj med den anden. Saa gjennem Byen Portici, der synes en Fortsættelse af selve Neapel. Her kjører man paa Foden af Vesuv, der til venstre, ganske tæt ved, som det lader, løfter sin Kæmpekrop i Vejret indtil en Højde af 3,800 Fod.

Det gik videre, gjennem Byen Resina, der er bygget ovenpaa Herkulanum. Vejen, Stensætninger og Mure, alt er her af Lava af mer eller mindre mørk Farve, alt som den hidrører fra ældre eller nyere Udbrud. Vulkanen deroppe ser saa graa og skummel ud, kun hist og her med lidt Smaakrat, dernæst Gyvel og højere oppe ganske nøgen indtil der, hvor Snedyngerne vise sig i lange Striber, og nu først ser man det uhyre Omfang af Røghætten, der som en Tordensky hviler over Toppen. Man opdager en Bygning paa den noget fremspringende Platform deroppe; det er Eremitagen eller Kapellet S. Salvatore, og noget højere oppe det meteorologiske Observatorium. Gjennem Byerne Torre del Greco og Torre del Annunciata nærmede vi os endelig Maalet for denne Dags Rejse: Pompeji. (Sluttes.)

Kaninavl.

Der klages trindt om, at det er saa vanskeligt at holde de unge Kaniner i Live de første 6 Uger efter at de ere tagne fra Moderen. For om muligt at bidrage mit til, at Kaninavlen, der er begyndt saa lovende her i Danmark, ikke igjen skal nedlægges, skal jeg her meddele nogle Erfaringer, jeg har gjort paa dette Omraade. Ved at brevvexle med Hr. Lærer J. P. Dreyer i Bramdrup ved Kolding om Kaninavlen, har jeg set, at han har gjort lignende Erfaringer. Naar jeg har ladet mine unge Kaniner blive hos Moderen 6 à 7 Uger inden jeg tog dem fra denne, da er der ikke forekommet et eneste Dødsfald blandt dem, hvorimod det modsatte har været Tilfælde hos de Unger, som borttages i en Alder af 4 Uger. Jeg maa derfor tilraade enhver Kanin-Opdrætter, ikke at forcere Avlen; man maa være tilfreds med at Moderdyret yngler 5, 6 à 7 Gange om Aaret, stadig med et Mellemrum af 6—7 Uger, han vil da opnaa et godt Resultat, men endnu bedre vil dette blive, naar han ikke tillader Moderdyret at have flere end 6, højst 8 Unger i Kuldet. Endelig maa de fodres godt, thi i jo kraftigere Foderstand Moderen er, desbedre bliver Yngelen. Jeg har ved denne Fremgangsmaade erhvervet mig udmærkede Dyr og kraftigt Afkom, og kan da derfor hos mig, til enhver Tid faas særdeles gode 2 Maaneders Unger af følgende Racer til 2 Kroner Stykket:

Leporide,
Væderkanin,
Kinesisk Kanin,
Engelsk Kanin og
Normannisk Kanin.

Nogle Stykker avledygtige Dyr kan endnu faas.

Kare Skole ved Randers den 18de Marts 1876.

J. Kornerup.

Husflid.

En hæderlig Virksomhed.

Blandt de i Februar 1851 hjemvendende Krigere var Filehuggersvend J. K. Lauritzen, der kort efter sin Permission nedsatte sig i Randers som Filehugger. Uagtet hans Fabrikat var meget søgt, var det dog ikke en Beskjæftigelse, der i Længden kunde tilfredsstille hans fremadstræbende Aand. Længe havde han med inderlig Medfølelse set den Klasse af lidende Medborgere, for hvem Lægernes Kunst intet formaaede at udrette, men som alene kunde, om ikke helbredes, saa dog understøttes og Smerterne lindres ved mekaniske Hjælpemidler. Det blev snart hans kjæreste Beskjæftigelse at udtænke og forfærdige Apparater, der kunde virke understøttende og rettende paa vanføre, og da de første Forsøg faldt heldige ud, overgav han sin Filehuggerforretning til en anden og hengav sig fra nu af ganske til Studiet af theoretisk og praktisk orthopædisk Mekanik. Naar man betænker, at han, der var fattig og Forsørger for en talrig Familje, var aldeles blottet for den for en saadan Virksomhed saa højst nødvendige Fordannelse, saa ved man næsten ikke, hvad man mest maa beundre, enten det Mod, der hørte til for at begynde, eller den jærnfaste Udholdenhed, hvormed han, kæmpende med allehaande Savn, arbejdede sig frem mod det Maal, han havde sat sig: at gjøre hvad han kunde for at lindre sine vanføre Medmenneskers Lidelser; thi for at naa dette Maal, maatte han, for at skaffe det nødvendige til sig og sine, dele sin Tid mellem Bierhverv, der slet ikke tiltalte ham, og Uddannelsen til sin Yndlingsbeskjæftigelse. Længe varede det inden hans Arbejder bleve anerkjendte, men tilsidst sejrede han over alle Vanskeligheder og, kunde man vist føje til, Fordomme, saa nu nyde hans Arbejder i en vid Kreds den Anerkjendelse, de i fuldeste Maal fortjene. Det er vistnok Tusinder, der ved hans Tænksomhed have fundet deres Smerter lindrede og de svage Lemmer støttede, men der er ogsaa mangfoldige, der, ved i Tide at have søgt til ham, ved hans fortrinlige Bandager ere blevne reddede fra at blive vanføre Stakler deres Liv igjennem. I de senere Aar har Hr. Lauritzen ogsaa haft den Glæde at se sin Flid anerkjendt af det offentlige, idet han flere Gange har modtaget Understøttelse, hvorved det er bleven ham muligt ved Rejser i Udlandet at uddanne sig videre i sit Fag. a+b.

Uopløselig Lim.

Naar man blander en Limopløsning der har 5—10 pCt. Lim, med 1—2 pCt. surt kromsurt Kali, faar man et Bindingsmiddel, som, navnlig ved at udsættes for Lyset, bliver fuldstændig uopløselig, endog i varmt Vand. Den stærke Bindekraft hidrører fra Kromsyrens kemiske Sønderdeling ved Lysets Indvirkning og Limen skal derfor særlig egne sig til Sammensætning af sønderbrudt Glas. Naar Bruddene paa et knækket Glas sættes sammen med Kromlim bliver Revnen knap synlig og Sammenlimningen holdbar i Vand.

Denne Lim skal endvidere være særdeles brugbar til at gjøre Tøjer vandtætte med, især hvor det ikke skader at Tøjet bliver noget stift, som ved Overtræk af Kufferter, Tornystre o. lign. Selve Fremgangsmaaden er hel simpel. Lærredet udspændes i en Ramme og overstryges et Par Gange med den hede Kromlimopløsning, hvorefter det tørres ved en Tidlang at udsættes for Sollyset, for at Kromsyrens Indvirkning paa Limen kan finde Sted saa at denne bliver uopløselig i Vand.

„Surt kromsurt Kali" er et kemisk Stof, som, i Form af smukke gulrøde Krystaller, kjøbes paa ethvert Apothek lige som det faas billigt hos alle Materialister og Farvere.

Bognyt.

Husdyravlens Grundsætninger. Af Etatsraad N. E. Hofman (Bang). Philipsens Forlag Kjøbenhavn. Denne lille Bog giver paa en let fattelig Maade et særdeles godt Overblik over de Grundsætninger, som maa være raadende ved et dygtigt Kreaturopdræt. Den højt ansete Forfatter, som det danske Agerbrug skylder saa meget, har i de senere Aar fundet et tilfredsstillende Omraade for sin usvækkede Gavnelyst, ved særligt at have Opmærksomheden henvendt paa de mindre Landbrugeres Bedrift, og har fremdraget mangt et saare smukt Træk fra den fynske

Husmandsstands flittige og forstandige Dyrkning af Lodden og Haven. I det foreliggende Skrift er det nærmest til bedste for den danske Bondestand at Reglerne for en forstandig Dyrkning af Besætningen fremsættes. Man maatte ret ønske, at alle danske Jordbrugere, som jo næsten alle ere Opdrættere, vilde kjøbe denne lille Bog. Man vilde da faa Øje for hvor forsigtig man maa være med Krydsning med fremmede Racer, hvilken i mange Egne af vort Land tager stærkt Overhaand og inden man aner det forvakler de gode Landracer. Fristelsen til at forsøge saadan Krydsning er ofte stor, f. Ex. i de senere Aar med Korthorn, der i første Led giver en særdeles smuk Halvblodsrace, men som i senere Led udarter saa at man hverken faar en god Kjød- eller Malkerace frem. Man faar ved at læse Bogen, et klart Begreb om, at Opgaven: at forbedre Besætningerne ved Krydsning, som mange anse for at være en let og simpel Sag, maaske er det vanskeligste i hele Landbruget, og lykkes kun for enkelte udvalgte Mestere.

Bogen er gjennemset og forsynet med et særdeles anerkjendende Forord af Professor B. Prosch. Prisen er særdeles billig, kun 75 Øre.

Smaating.

Til Tvilum Kirke knytter sig følgende Sagn, som lever i Folkemunde. En rig Godsejer havde fattet det Forsæt at bygge et Gudshus oppe paa Bakkerne ved Tvilum; men det hændte sig, at alt, hvad der blev bygget om Dagen, faldt ned igjen om Natten. Godsejeren søgte da Raad hos en vis Mand, og denne paalagde ham at binde to Tyre sammen og om Aftenen jage dem ud paa Marken. Hvor disse Tyre fandtes liggende om Morgenen, skulde han lade Kirken bygge; thi andensteds kunde den ikke blive staaende. Forsøget blev anstillet, og næste Morgen fandtes Dyrene liggende i et Morads nedenfor Bakkerne. Her blev nu Kirken opført, og der staar den endnu den Dag i Dag. (Meddelt af N. P. Roe).

Koldt Vand i Blodet! To Haandværkssvende gik igjennem en smuk Egn, og den ene udbrød begejstret: „Det er dog i Grunden mageløst, at Vorherre saadan har kunnet skabe Verden i sex Dage!" — „Aa ja", svarende den anden, der var Murersvend, og pegede med det samme paa en forfalden Smedie; „men Arbejdet er ogsaa derefter."

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne læste nedad danne Navnene paa to af Valhals Gudinder: En større dansk Ø. — En By i Rusland ved Østersøen. — En By i Sachsen (bekjendt ved Luther). — Et Rige i Asien. — En Verdensdel.

Firkantet Nød. Af 2 E, 2 Ø, 2 D, 2 R og 1 M dannes 3 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Det første findes i Hytte og Slot;
det andet træffes i Ørkenen blot;
det tredie imellem Hænder Du fører,
naar Du til Rejsen Din Randsel snører.

Opløsning paa Billedgaaden i Nr. 29:
Kun en Spillemand.

Til Husvennens Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares, rene og glatte, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor indholdsrig Bog, der ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for gamle og unge.

Billige og stærke Mapper eller løse Bind, til at opbevare de løse Numre i, faas hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde Nr. 5 i Kjøbenhavn for 50 Øre Stykket (ved skriftlig Bestilling, ledsaget med 56 Øre i Frimærker frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Øre Stykket. Manglende Numre tillægges, forsaavidt Forraad haves, à 10 Øre Stykket.

For enhver, der helst vil have indbundet sin „Husven" i samme Bind, som det, hvori den sælges indbundet gjennem Boghandelen, har Udgiveren ladet udføre smukke løse billedtrykte Bind af graa Farve, med rød presset Schirtings Ryg forsynet med forgyldt Titel og Aarstal. Dette Bind faas samme Sted, samt gjennem C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn, for 50 Øre Stykket. Ved skriftlig Bestilling vedlagt 56 Øre i Frimærker forsendes det frigjort med Posten overalt i Danmark. Disse smukke løse Bind anbefales især for alle de som ville indbinde Bladet selv efter den Vejledning som er givet i „Haandgjerningsbog for Ungdommen".

Brevvexling.

Forsendelse af Varer og Penge. I Anledning af flere Spørgsmaal herom, som ere ønskede besvarede gjennem Husvennen, særligt med Hensyn til Forsendelser fra **C. Th. Rom & Co.**, meddeles følgende Oplysninger.

1) Forsendelse fra Sjælland til Fyn og Jylland kan ikke ske ved Frigjørelse med Jærnbanefrimærker, da disse kun gjælde enten for de sjællandske eller for de jydsk-fynske Baner. Den billigste Forsendelse af ikke for svære Pakker bliver altid Pakkeposten.

2) Forsendelsesomkostningerne ere aldeles ens, enten de betales ved Afsendelsen eller Modtagelsen. Det er altsaa ingen Fordel for modtageren, at afsenderen forudbetaler Portoen og fører den paa Regningen; dette medfører tværtimod ikke lidet Bryderi for afsenderen, som naar Regningen skrives, ikke altid nøje kan beregne Pakkens Vægt og hvormeget Porto-udlæget bliver. Hvor billigst mulige Priser derfor beregnes, ske altid Forsendelse fra Handlende for modtagerens Regning og Risiko.

3) Pengeforsendelser bør altid, naar Beløbet ikke er stort, ske ved Postanvisning hvilket er lettest og billigst. Portoen er for Beløb af indtil 30 Kroner, kun 1/3 af Forsendelse i Pengebrev, der koster mindst 24 Øre. At sende f. Ex. 1 Krone med Posten i Pengebrev koster 24 Øre, medens det kun koster et 8 Øre Frimærke at sende indtil 30 Kroner ved Postanvisning. Blanketter til disse udleveres paa Forlangende frit til enhver fra alle Postkontorer, og det er tilladt at skrive saameget man vil, og kan faa Plads til, paa Blankettens Fraklipningsseddel (Coupon). Mindre Beløb kan lettest sendes i Frimærker, indlagt i almindeligt Brev.

For at opnaa hurtigst Besørgelse, bør alle Breve til C. Th. Rom & Co. (Axelhus 2 B) og til Husvennens Udgiver (Bylovsvej 8 a) paaskrives et tydeligt V (betyder: Vesterbro Postdistrikt) nederst under Postadressen „Kjøbenhavn".

H. P. A. i St. P. At meddele Levnedstegninger og Portrætter af alle Komponisterne, ville vist kun interessere et meget lille Antal af Husvennens Læsere, og lader sig heller ikke gjøre af Hensyn til Pladsen.

C. S. Deres Brev med Tak for de smukke Tillægsbilleder var det Udgiveren kjært at modtage, men at optage det i Bladet gaar næppe an.

Ungkarl P. S. i E. Se Nr. 6 af denne Aargang (Linoliefernis S. 48.)

R. Isk—n. Tak; med lidt Rettelser kan det tilsendte no anvendes.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 31. Søndagen d. 30. April. **1876.**

Den gamle Egetræesstols Erindringer.

Et Æventyr af Alfreda.



idnatstimen har altid haft og vil altid vedblive at have noget hemmelighedsfuldt og mystisk ved sig, og den har fra de ældste Tider hævdet sin Ret til at være Aanderres, Spøgelsernes, Gjengangernes og Uglernes priveligerede Fremmaner. Naar Taarnurets tolv rungende Slag vare hendøde, hævede Valravnen sig op paa de lange, sorte Vinger og brusede frem gjennem Luften med sælsomme Skrig og flammende Øjne; den hvide Helhest rejste sit Hoved bag Kirkegaardsmuren — hvis den da ellers havde beholdt Hovedet, thi i mange Sagn og Æventyr er den halshugget — og humpede paa sine tre Ben ud gjennem Porten for at kyse Livet af et eller andet skrøbeligt Menneske; Gravsoen — et ubestemmeligt Dyr af et aldrig beskrevet Udseende — krøb frem af sit Hul, uden at man dog kunde laste den for Udøvelsen af nogen anden Skjændselsgjærning; de blege, taagelignende Gjengangere svævede frem fra Gravene for at besøge Slægt, Venner eller Fjender; Troldene stillede deres smaa Høje op paa fire gloende Pæle og hengave sig til Dansens uskyldige Glæder; Nissen puslede i Stald og Lo; Varulven tudede i Skoven, og ved Slien og Gurre jagede de to fredløse Konger susende gjennem Luften, efterfulgte af deres halsende Hunde.

Disse Skygger ere nu henblegede og blevne til Skygger af Skygger; Bankeaanderne have vist sig og ere atter forsvundne; „Bordbdansene" ere opførte og dansede bort; den dyriske Magnetisme har fremvist sine forbavsende Experimenter og betalt Mulkt til Politiretten — og alligevel vedbliver Midnatstimen at hævde sin mystiske Ret til det overnaturlige og hemmelighedsfulde.

Lille Povl kunde ikke undgaa at føle det, da han vaagnede midt om Natten og lod Blikket glide rundt om i den af Maanen oplyste Stue. Han saa tydelig, at den ny, mahognifinerede Læneftol gjorde en Bevægelse, som om den vilde skræve ud med Benene og slaa Armene over Kors, medens den hældede sig forover og kigede om til den gamle Egetræesstol, der stod paa den anden Side af Bilæggerovnen. Det var en underlig formet, gammel Stol, med en høj Ryg og buede Ben, og fra øverst til nederst bedækket med snirklet Billedskærerarbejde, der viste, at den hørte hjemme i vore Olde- og Tipoldefædres Dage, og at den forlængst havde overlevet sig selv. Den stod da ogsaa der i Bondestuen som en fremmed Gjæst, der var uglesét af alle de andre Møbler; det mærkede Povl tydelig, medens han laa henne i Alkovesengen og stirrede paa den, og det fortrød ham nu, at han tit havde været med til at le af den, naar Folk kom og gjorde sig lystige over den gamle.

„Hør, hvor det knager i den gamle Fyr", sagde de gjerne, naar de satte sig i den; „det varer nok ikke længe, førend den gaar i Hundene".

Alt som Povl laa og tænkte paa dette her, slog det bornholmske Stueuhr henne i Krogen tolv, og næppe var det sidste Slag hendøet, før Døren sprang op, og ind i Stuen svævede der en vidunderlig dejlig Kvinde i et mangefarvet bølgende Klædebon og med en skinnende Krone paa Hovedet. Skjønt Povl aldrig havde set hende før, vidste han dog godt, at det var den mægtige Dronning i Fantasiens vidtstrakte Rige. I samme Nu blev der levende i Stuen, Stolene løb hende i Møde paa alle fire, Skatollet viste alle sine Tænder — Skufferne bag Klappen — frem med et fornøjet Grin, og det lange Bord henne ved Vinduerne slog bag op af pure Fornøjelse. Kun en Geranium, der var saa stolt, at den ikke gad dufte, og den gamle Stol, forholdt sig stille og afventede, hvad der vilde komme.

„Naa, gamle", sagde Dronningen og lagde sin fine Haand paa Stolens Ryg, „hvorledes gaar det Dig?"

„Daarligt nok, Deres Majestæt", svarede Stolen med en Røst, der mindede Povl om den gamle Per Røgters Stemme; „jeg passer kun daarlig til Nutiden og lever derfor kun i mine Erindringer om Fortiden og mine Forhaabninger om Fremtiden".

„Fortæl os Dine Erindringer og sig os Dit Haab. Hvo ved, om det ikke staar i min Magt at berede Dig en sorgfri Alderdom".

„Deres Majestæts Vilje er mig en Lov", sagde Stolen, idet den forsøgte at bøje sin stive Ryg til et Buk. Derpaa begyndte den, som følger:

Dybt inde i Skoven, hvor Hinden uden Frygt for Jægeren leger med sine Lam, hvor Nattergalen slaar sine Triller, og Droslen fløjter, saa jeg første Gang Lyset. Omgiven af prægtige, stolte Bøge paa alle Sider, voxede jeg op, ubemærket og uænset; men Aar for Aar løftede min Krone sig højere, og mine Arme strakte sig, knudrede og senestærke, beskyttende ud over Smaabuskene; thi hos mig fandt de Liv, medens Bøgene tog Luften og Lyset og dermed Livet bort fra de Smaastakler, der søgte Tilflugt hos dem. Ved min Fod dannede Slyngplanterne en Løvhytte, hvor Skovens Fugle søgte ind ved Aftentid og kvidrede deres smukkeste Sange. Saa kom der en Dag en ung Mand vandrende ind gjennem Skoven; han lagde sig drømmende ned ved min Fod og dybt i min Bark skar han et Navn, det Navn, som hans Elskede bar. Faa Dage derefter kom han igjen, og denne Gang var hun med ham. Hun var saa ung og smuk, at jeg ikke kunde se mig mæt paa hende. Det lyse Haar laa som en Guldsky om hendes Pande, og hendes Kind var frisk som en Rose, hendes Øjne var som den stille Skovsø, saa klare, saa gjennemsigtige og dog saa uudgrundelig dybe, og jeg forstod, at han maatte elske hende; thi jeg elskede hende selv.

Han førte hende ind i Løvhytten, og hun læste sit Navn, der stod indgravet i min Stamme, saa vendte hun sig til ham og sagde:

„Her vil jeg søge hen, naar Du er rejst bort, Villiam. Her vil jeg sidde i Ro og drømme om Fortiden og Fremtiden... Det prægtige gamle Træ skal være min Fortrolige og trøste mig, naar Længslen efter Dig bliver mig for stærk. O, Villiam, min Lykke er endnu saa ung, at den næsten er mig som en Drøm, hvoraf jeg igjen skal vaagne op".

„Aldrig, Emma", svarede han og lagde sin Arm om hende. „Saa længe der er Splint tilbage af dette Træ, skal Du blive ved at drømme Din Drøm; thi aldrig skal jeg støde den rige Kjærlighed bort, som Du har skjænket mig".

Og jeg ved, at han holdt, hvad han lovede. I den følgende Tid kom hun ofte ud i Skoven og sad timevis inde i Løvhytten og læste hans Breve; men da Efteraarsstormene kom farende med Kulde og Regnbyger, blev hun borte, og jeg saa hende i lang Tid ikke mere.

Nogle Aar forløb atter i fuldkommen Ensformighed. Mit Hjem var en yndig, fredelig Plet; men jeg længtes dog tit efter at se mig om i Verden, om hvilken jeg havde hørt saa meget fortælle. Min Længsel blev stillet, men paa en Maade, jeg aldrig havde drømt om. Nogle af Træerne i Skoven skulde nemlig fældes for Udsigtens Skyld. Skovrideren gav Befaling til at lade mig blive staaende; men, om det skete med Vilje, eller som Følge af en Misforstaaelse, skal jeg ikke kunne sige; nok er det, Brændehuggeren tog Fejl og gav mig et saadant Slag med sin Oxe, at jeg besvimede; og siden den Tid har jeg ikke rigtig været mig selv. Da jeg kom til Bevidsthed, laa jeg henslængt imellem nogle andre sønderlemmede Træer, og der var en Støj omkring os, saa at man hverken kunde sanse eller samle. Det var i et saakaldet Snedkerværksted, jeg befandt mig, og hvad jeg har maattet gjennemgaa, inden jeg med Anstand kunde gjøre min Indtrædelse i den fine Verden, er næsten utrolig. Først blev jeg savet, banket og høvlet, til jeg var saa glat som en Aal. Derefter blev jeg sendt til en Træskærer, der tatoverede mig saa grundigt, at jeg, som de ser, endnu bærer tydelige Spor af de Snirkler, hvormed dette Uhyre prydede mig. Jeg var derfor glad, da jeg fra ham kom til en Sadelmager, der syede mig en Kjole af mørkeblaat Damask med ophævede Silkestriber og foret med fint, sort Klæde, samt vateret med Krølhaar. Nu troede jeg, at Lykkens Sol ret skulde skinne for mig; men nej, det tillod Snedkeren mig ikke. Han gav mig et afskyligt, grønt Overtræk paa og lukkede mig inde i sit Møbelmagasin, hvor der hverken kom Sol eller Maane, men hvor der var en Mængde andre Stole og Sofaer, og da jeg hørte, at nogle af disse alt havde tilbragt en halv Snes Aar i dette Fængsel, slog jeg mig ogsaa til Ro og blev snart lige saa stiv og fornem som de andre Møbler omkring mig. Endelig, efter et Fjerdingaars Forløb, blev Døren til Magasinet en Dag aabnet, og et Hav af Lys trængte ind i det mørke Rum, hvor jeg og mine Kammerater stode, alle med et lønligt Haab om snart at skulle ombytte vor mørke Tilværelse med en lysere. Nu traadte Snedkeren ind med sine Kunder. et Par unge Folk, der snart skulde have Bryllup, og som kun manglede en Lænestol for at gjøre deres Hjem rigtig hyggeligt En af Stemmerne forekom mig saa bekjendt; men det var mig ikke muligt at huske, hvor jeg havde hørt den, før Betrækket temmelig ublidt blev revet af mig, og den unge Dame med et beundrende Blik udbrød: „Se, Villiam! hvor den er smuk, og den er oven i Kjøbet af Egetræ!" „Ja, og tænk, om den var lavet af vort gamle Egetræ, som jo forlængst siden er forsvunden. Vi maa have den, hvad den saa koster. Nu skal jeg sige til Snedkeren, at han maa sende os den snarest mulig". Kort efter forlode de Magasinet, og som i Drømme lod jeg mig indpakke og føre til mit nye Hjem, hvor jeg flyttede ind et Par

Dage før de lykkelige nygifte kom, ledsaget af alle Lykkens Goder.

Ja, lykkelige vare de, Villiam og Emma, og lyst og hyggeligt var der i Huset, lige fra Salen, hvor jeg fik min Plads, til det mindste Kammer i den rummelige Bopæl. Døren stod ikke alene aaben for enhver Ven, der vilde gjæste det muntre Par, men ogsaa for den fattige og syge, der trængte til Hjælp. Misundelse, Bagtalelse og alle andre mørke Aander vare derimod stængede ude. Ogsaa jeg var lykkelig. Naar Døren til Dagligstuen stod aaben, kunde jeg se lige hen til Vinduet, hvor hun sad og syede, af og til kastende et spejdende Blik ud igjennem Ruden for at se, om den, hun ventede, ikke var at opdage. Og naar hun saa fik Øje paa ham, der var hende den kjæreste paa hele Jorden, hvor straalede da ikke hendes Ansigt af Glæde og Kjærlighed. Sytøjet blev da i Hast lagt til Side, ja undertiden kunde det vel ogsaa hænde, at det kom paa Gulvet, naar hun rigtig skulde skynde sig ud i Gangen for at tage mod sin Mand. Aftentimerne vare hende de kjæreste, da sad han ved hendes Side og talede med hende eller lyttede til hendes smukke Sang, og lige saa lidt som hun nogensinde kjedede sig i hans Selskab, lige saa lidt kjedede han sig i hendes. Han elskede hende af hele sin Sjæls Fylde og havde gjærne baaret hende paa Hænderne. Hans Lykke var hendes og hendes Lykke var hans; det var, som det skulde være. Kjærlighedens Engel boede i deres Hjærter, og hvor den er, der er ogsaa selv i Sorgens Stund Fred og Guds Velsignelse til Huse. Og Tiden gik. De unge Folk bleve gamle; Panden blev furet, dels af Alderen, dels af Livets Prøvelser, dem de heller ikke gik fri for. Viliams Haar var allerede ganske hvidt, og Emmas begyndte at forsølves; men de ænsede det næppe; thi trofast holdt de sammen, som de havde lovet, og langt fra at svækkes i de tunge Dage var Kjærligheden snarere bleven stærkere og havde om mulig knyttet dem fastere til hinanden. Min Kjole var falmet i Solen; jeg var ikke længere pæn nok til at staa til Stads, men blev flyttet ind i Dagligstuen, for at tages i Brug snart af den ene, snart af den anden af Familjen, der var bleven en Del forøget i Tidens Løb. To unge Piger styrede nu Huset, medens Mo'er skulde sidde som en Dronning og udstede sine Befalinger uden selv at røre en Haand ved noget; men trods al Overtalelse og Forsikring om, at man slet ikke behøvede hendes Tilsyn i Husholdningen, gav hun dog ikke ganske Slip paa dette sit gamle og kjære Hverv. En yngre Villiam, en prægtig Fyr, der var Faderen op ad Dage havde overtaget hans Forretning og traadte ganske i hans Fodspor. Det var en Lyst at se det kjærlige Forhold, der herskede i denne Familje; og naar Ilden knitrede muntert i Kaminen, og Fa'er og lille Villiam, der forresten var den højeste af dem alle, skiftedes til at læse højt, medens Damerne strikkede, saa stod jeg tit og drømte og tænkte paa min grønne Ungdom; men jeg ønskede den ikke tilbage; jeg var tilfreds med min Skæbne, og havde det usigelig godt. Og Tiden gik sin vante Gang. For Villiam og Emma medførte den store Forandringer. Alle Børnene bleve gifte, og Pigebørnene kom langt bort, den ene endog over til Sverig, og der blev end mere stille i det store Hus, da Sønnen kjøbte en Landejendom og opslog sin Bolig der; men øde og uhyggeligt var der ikke; de to gamle havde jo endnu hinanden. Værre blev det, da Villiam blev syg og sengeliggende, og da han med hendes Haand i sin drog det sidste Suk, da var det næsten, som skulde hun følge ham i Døden. Men hun var en stærk Kvinde, der ikke sørgede som dem, der ikke kjende Trøst. Hendes Søn, der jo var hans udtrykte Billede, gjorde alt for at mildne hendes Tab og beredte hende et nyt, hyggeligt Hjem i sit Hus, og paa den allerhyggeligste Plet blev jeg sat, for at den kjære Bestemoder, som hun nu blev kaldt, skulde faa det rigtig godt paa sine gamle Dage. Og skjøndt den ranke Skikkelse blev bøjet, og Ungdommens Ild slukkedes i de mørke Øjne, saa levede hun dog op igjen i sin Søn og hans Børn, der aldrig kunde blive kjede af at høre Bedstemoder fortælle, især naar hun fortalte om sig selv og det gamle Egetræ og om Løftet, som Bedstefader havde givet hende der, og som han trolig havde holdt. Naar hun talte om den Tid, plejede hun gjærne at klappe mig paa Armene og sige: „Fordi han gav mig Løftet derude ved vort prægtige Egetræ, holder jeg mer af min gamle Stol, end af nogen af alle Eders smukke nye Møbler". O, hvor skjælvede jeg da af Glæde over at være saa elsket, der var jo ingen, der anede, at jeg var Resterne af det smukke Træ, og at jeg kjendte det altsammen fra gammel Tid.

Og Bedstemoder døde. Det var en stor Sorg, især for de smaa; men da ogsaa deres Moder døde af en smitsom Sygdom, som var udbrudt i Byen, i hvis Nærhed deres Landejendom laa, og Villiam Aaret efter tog sig en ny Hustru, da begyndte der først en lang, kvalfuld Tid for alle i Huset. Mig kunde hun slet ikke taale at se, og havde Villiam ikke bestemt sat sig derimod, var jeg bleven kastet paa Baalet den første Dag, hun saa mig; jeg husker endnu, hvor det gjøs i mig, da hun talte om det. Men heldigvis for mig og til stor Forbavselse for den skjønne Xantippe, havde Villiam for første Gang en anden Vilje end hun. Han erklærede højt og tydeligt, jeg maatte hverken hugges i Stykker eller brændes; forresten kunde hun gjøre, hvad hun vilde. Saa blev jeg da sat op paa Loftet, hvor jeg stod i mange Aar, udsat for Træk, Kulde og Fugtighed, til Glæde og fri Afbenyttelse for Rotter og Mus. At det gik flot til dernede, vidste jeg fra Pigerne, naar de om Aftenen kom op paa deres Kammer, for at gaa til Sengs. Det gik Slag i Slag med Baller og Selskaber fra Morgen til Aften. Alt, hvad Villiam

fortjente, gik til Fruens Fornødenheder og slog endda ikke til. Men det generede hende ikke, hun tog paa Kredit, betalte aldrig, men vedblev at leve, som hun havde Lyst og var vant til. Det gik en Tid; men omsider tabte Kreditorerne Taalmodigheden, og en skjøn Dag kom Rettens Folk og satte en Stopper for det hele Uvæsen. Det var paa høje Tid. Alting blev stillet til Auktion, og jeg blev kjøbt for Spotpris af en rig Bonde, som en Gang havde laant Villiam Penge. Det er den nuværende Ejers Oldefader, fra hvem jeg gik i Arv fra den ene til den anden. I Begyndelsen stod jeg til Stads i Storstuen; men tilsidst var jeg ikke en Gang fin nok til det Brug, og for 2 Aar siden stillede Bondekonen mig i Kakkelovnskrogen, som jeg kun sjælden forlader. Min Stilling er just ikke glimrende, men mine Fortidserindringer erstatte mig for en stor Del den tomme Nutid. Hvad der mest piner mig er det, at Folk gjøre sig lystige over mig. Saa kan jeg undertiden sukke ved Tanken om bedre Dage. Men det er kun et Øjeblik jeg føler mig forknyt; thi jeg har det faste Haab, at den Tid vil komme, da netop min særegne Dannelse skal tjene til at hæve mig i de kloge Menneskers Øjne. Ja, kommer jeg først paa det oldnordiske Museum, saa vil min Tilværelse blive lige saa lys, som den nu er mørk og sørgelig. Og hermed er min Historie til Ende, Deres Majestæt! Den er simpel, og jeg vil blot ønske, at den ikke altfor meget har kjedet mine Tilhørere".

Med disse Ord tav den gamle og der opstod en lang Pavse. Dronningen var dybt bevæget, og alt, hvad der var i Stuen, havde med et faaet en vis Ærbødighed for den erfarne Egetræsstol, hvilket de gav til Kjende paa forskjellig Maade. Geraninien duftede pludseligt saa sødt, at det næsten blev for meget af det gode, og vendte sig med al mulig Elskværdighed om imod Stolen. En gammel højbenet Træstol vilde gjøre et fint Buk, men tabte Balancen og trillede hen ad Gulvet med et saadant Rabalder, at Povl foer forskrækket sammen og spærrede sine Øjne højt op. Men da var alt forsvunden, Møblerne stod paa deres sædvanlige Plads, og af Dronningen var der ikke mindste Spor tilbage. Han laa længe betaget af, hvad han havde set og hørt, og først et Par Timer efter faldt han igjen i Søvn. Da han vaagnede næste Morgen, var hans Hoved tungt og smertefuldt og han hørte, at Moderen sagde til Faderen:

„I Nat har lille Povl haft sin slemme Feber igjen. Han laa og snakkede noget underligt Tøj om Egetræer og Egetræsstole, og om to, der hed Emma og Villiam; men jeg kunde ikke hitte Rede i det".

„Ja, vi kan jo ikke vente, han saadan strax skal blive rask igjen; det har jo været en slem Overgang for ham. Om et Par Dage kommer han nok til Kræfter igjen, efter hvad Doktoren sagde".

„Aa ja, med Guds Hjælp".

Men Povl smilede ved sig selv og nikkede hen til den gamle Stol, der stod i Krogen. Han vidste bedre Besked end baade Fader og Moder om den Ting.

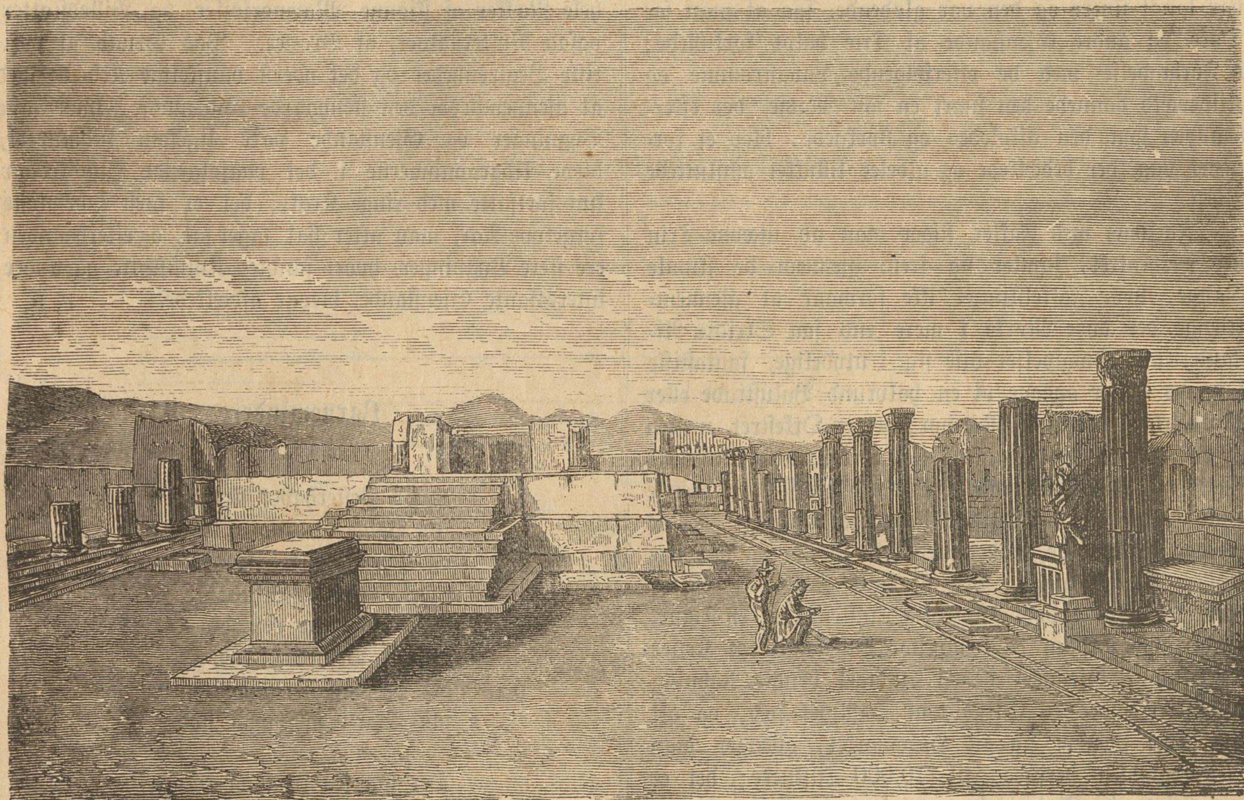
Pompeji og Herkulanum.

(Sluttet.)

Man kommer i en underlig Stemning, naar man gjennem den af Vagtmandskab bevogtede Barriere træder ind i den døde Stad, vandrer gjennem en Gade, drejer om Hjørnet ind i en anden; paa Stenpladen deroppe paa Muren læser man Gadens Navn f. Ex. Via Mercurii (Merkurs Gade). Den ikke brede, med Fliser belagte Kjørevej har endnu dybe Spor af Vognhjulene; paa begge Sider strækker sig de noget smalle, lidt ophøjede Fortove langs de smaa, tildels sammensunkne, dog hist og her af Ødelæggelsen forskaanede Privathuse, der for Størstedelen synes at have været af ens Bygningsform og Størrelse, nemlig med Stuen og en Etage ovenpaa. Dørene staa aabne; med uvilkaarlig Gysen ser man derind og træder nærmere. Der er et Kjøkken, hvor Kogekar og Stegepander endnu staa paa Skorstenen eller Stegeovnen. Et større Hus lidt længere henne, Salust's Hus i Domitian Gaden, har foran en Slags Butik, hvorfra vistnok solgtes Vin og andre flydende Varer; den er forsynet med en Ovn og der ligger Pottemaal og mægtige Amforer (Lerkrukker med tvende Hanke); dertil støder Vaaningshuset, der en Gang var smykket med det klassiske Olds Kunstværker. Blandt de større Vaaningshuse udmærker sig især Arrio Diomedes's Hus, der endnu bærer Spor af fordums Pragt; ved dets Udgravning fandt man de forstenede eller med Aske og Lava overtrukne Lig af tyve Personer i forskjellige Stillinger, alle øjensynligt i Færd med at flygte, tre af dem ved Havedøren, den ene med Nøglen i Haanden, de andre bærende kostbare Gjenstande med sig. Endvidere: Vestalernes (Arnestedets Gudinde, Vestas Præstinders) Hus, hvor der endnu ses Brudstykker af Vægmalerier og herlig Mosaik; Jupiters Tempel, hvor brede Trappetrin føre op til den luftige, af smukke Søjler baarne Forhal; Venustemplet, en Firkant med 48 Søjler og Levninger af Oldtidens Kunstværker; Pantheon, et storartet Jupiters Tempel med endnu skjønne Billeder. Hist ses Levninger af en Oldtids Have, Bassinet og Fontænen, der dog ikke mer giver Vand; her findes dejlige Smaastatuer af Amoriner, der endnu staa paa samme Plet som Aar 79 efter Kristus. Paa den brede Flise under Indgangen til det store Hus derhenne staar indgravet „Havete“ ɔ: Velkommen! eller Vær velsignede! I den sydlige Del af Byen, hvor hidtil kun faa Udgravninger have fundet Sted, er dog Amfitheatret kommet for Dagen; man kan overskue Arena (Kamppladsen) og

hele Tilskuerpladsen, der gradvis hæver sig rundt om den i Vejret. Theatret havde 97 Tilgange og rummede 20,000 Tilskuere; Kvinderne sadde øverst oppe og havde til deres Bekvemmelighed Smaakamre bagved. Men trindtom hersker Gravens Stilhed, Alt er livløst; der opdages intet spirende Straa, der høres ingen Fugle kvidre. Gaar man ind i en Gade, hører man Gjenlyden af sine egne Fodtrin langt derhenne; det er som joges selve Stilheden i Vejret. Vi kom gjennem nogle Tempelruiner, stege saa op ad en Højde, dannet for 1800 Aar siden af den nedstrømmede Lava og Askeregn. Under en Ingeniørs Opsyn var her en Snes Arbejdere i Færd med at udgrave og forsigtigt at afdække et Hus. Arbejdet gik for sig i Stilhed eller under hviskende Samtaler, som om disse ellers saa støjende Mennesker frygtede for at forstyrre dem dernede i deres langvarige Søvn. Den ophuggede Lava og den fraskuffede Aske bares bort i Kurve; den øverste Del af Huset var allerede afdækket og noget af et halvt udvisket Vægmaleri kom til Syne paa Ydermuren.

Foran Tærskelen til et af de godt bevarede Huse bredte vi Dug paa Fortovet og indtoge en medbragt Frokost. Gjennem Døraabningen kunde vi se ind i atrium (Forstuen), hvor der laa tvende af glinsende Aske aldeles overtrukne Lig; det ene syntes af en mid-



Venustemplet i Pompeji.

aldrende Mand; han var ligesom i Færd med at rejse sig og havde lagt den venstre Pegefinger paa Panden. Paa den anden Side af Gaden var et Bageri og gjennem Aabningen opdagede vi de sorte Brød ligge derinde i Bagerovnen.

Det er især i Løbet af de sidste tyve Aar at Udgravningerne, under Tilsyn fra Statens Side, ere blevne foretagne med Iver og Forsigtighed, saa at en Mængde Kunstskatte og kostbare eller dog interessante Gjenstande, indtil et Antal af 26,000, ere komne for Dagens Lys: dejlige Smykker af Guld og Sølv, omtrent 10,000 forskjellige Mønter, en Del musikalske Instrumenter, Meridianer, Vaaben, nogle andre Instrumenter, ægyptiske Skraller, Spejle, Metallamper, Smedeværktøj, vævede Tøjer af Guldtraad, Uld og Hør, Saxe, Naale og andre smaa Redskaber til kvindelige Arbejder. Adskillige af Naturens Frembringelser har man forefundet godt vedligeholdte, saasom Bælgfrugter, Oliven, Nødder, tørrede Figner, Druer, Æbler og Levninger af Ferskner. Nogle, altsaa atten hundrede Aar gamle Hvedekorn, saaede man paany og de gave prægtige, fulde Ax, noget, som dog allerede før har været Tilfældet med fundne Korn fra endnu langt ældre Tider. Af Menneskelig har man hidindtil kun fundet 127; paa dem alle kunde man tydeligt paa deres Stillinger og Ansigtstræk spore Skræk og Dødskamp. Af Dyr har man fundet tvende Heste, otte Hunde og tolv Skildpadder samt elleve Høns. Endnu er kun

omtrent Halvdelen af Byen udgravet og man venter at finde mange flere og betydelige Kostbarheder, navnlig naar man støder paa Guldsmedenes Gade, som man med rastløs Iver og spændt Forventning søger efter.

Paa Tilbagevejen aflagde vi ogsaa et Besøg i Herkulanum, hvilken By skal være anlagt 60 Aar før den trojanske Krig, altsaa over 1,200 Aar før Kristus. Meget af hvad man studsende betragter i Pompeji, gjentager sig her, dog uden i samme Grad at fængsle eller sysselsætte Indbildningskraften; Herkulanum er nemlig ikke saaledes afdækket og derfor mindre overskueligt og mindre tilgængeligt end Pompeji. Det var ved samme Udbrud af Vesuv at begge Byer bleve ødelagte; men Asken, der regnede ned over Herkulanum, var langt finere og den var glødende, saa at man ser Døre og andre Gjenstande af Træ halvt forkullede; i Forbindelse med de efterfølgende Lavastrømme og Kildevæld dannede den snart en fast Masse, der efterhaanden som den afkøledes og størknede, blev et forstenet Lag, der bedækkede og aldeles tillukket omsluttede Byen.

Forsynet med Fakler stiger man ad ujævne Trin ned i Theatret, famler sig frem gjennem de skumle Gange, hvor Fakkelskinnet ikke formaar at gjennemtrænge det dybe Mørke i mere end faa Skridts Afstand; alle Omgivelser vise sig i utydelige, fantastiske Omrids. Her opdage vi en halvrund Balustrade eller Tralværk af afrikansk Marmor; det er Orkestret, næsten af dobbelt saa stort Omfang som Orkestrene i Nutidens Theatre. Ved Ballustradens Endepunkter fandtes tvende Billedstøtter af i Oldtiden bekjendte Mænd. Selve Scenen deroppe er prydet med tolv Søjler og har fire Nischer til Statuer. Ved at løfte Faklen i Vejret bemærker man et dybt Indtryk i Tufstenen af en Figur, og der stod fordum en kæmpestor Billedstøtte af Kejser Vespasian. Gjennem den i Tuflaget brudte Aabning histoppe trænger en Straale af Daglyset ned, og alt som Øjet vænner sig til Halvmørket, opdager man Tilskuerpladsen derinde, til 10,000 Tilskuere; det er terrasseformede Sæder, der ere byggede højt i Vejret og ere ved syv Trapper delte i sex Afdelinger. Hele Amfitheatret omfattes af en med mangefarvet Marmor indlagt Mur, paa hvilken fandtes en Række Broncestatuer.

I en anden udgravet, storartet Bygning: Aristides's Hus, eller Villa, som man antager, fandtes et Bibliothek bestaaende af 1756 Bind eller Ruller, og flere af den romerske Oldtids berømte Billedhuggerarbejder, saasom: den berusede Faun, de sex Danserinder, den sovende Faun, Merkur, Homer o. fl.

Man har fundet de fleste Gjenstande i uforandret Tilstand, endog Bøger eller Papyrusruller, og mange Malerier med endnu saa livlige og friske Farver, som vare de først nylig fuldendte af Kunstneren. Uagtet Herkulanum den Gang Udbruddet fandt Sted var en af Roms anseligste Kolonibyer, hvor de fornemme Romere havde pragtfulde Lyststeder, gik ogsaa den gjennem Aarhundredernes Løb aldeles i Glemme; man havde bygget nye Byer: Resina og tildels Portici, paa den faste Grund, der havde dannet sig over den begravede Stad, hvis tidligere Tilværelse omsider blev til et løst Sagn og om hvis Beliggenhed man endog svævede i Tvivl. Da skete det for halvandet hundrede Aar siden, at en Fyrste af Elbeuf, der søgte efter Marmor til en ny Villa i Portici, hørte tale om, at der fandtes saadant af forskjellig Slags i en Brønd eller Jordfordybning i Resina. Han lod foretage Udgravninger, og man stødte paa Herkulanums prægtige Theater, nemlig Scenens Baggrund, hvor man afdækkede hele Rækker af skjønne Marmorsøjler og Billedstøtter, ogsaa Rytterstatuer, af Bronce. Paa Grund af politiske Begivenheder og det yderst vanskelige Arbejde med at gjennembryde den stenhaarde Gibsmasse, hvori alle Bygninger og Gjenstande vare ligesom indmurede, bleve Udgravningerne i det paafølgende Hundredaar kun fortsatte med ringe Kraft; det er først i de sidste fyrgetyve Aar, man atter har taget fat, og efterhaanden ere flere Bygninger, hvori fandtes Kunstskatte og andre interessante Gjenstande, blevne afdækkede.

P. P.

Barneminder.

Hvor Vesterhavet skyller
sin Bølge op paa Strand
og skærer dybe Furer
i det snehvide Sand;
hvor Bølgerne vemodig
beskylle Brinkens Fod,
der — bag de hvide Bakker —
min Barndomsvugge stod.

Der laa jeg tryg og rolig
udi min Moders Arm,
og Sorgen var mig fremmed
ved hendes hulde Barm;
jeg kjendte ej til andet
end Smil og glade Hop,
jeg red paa Knæ hos Fader
til Mølle i Galop.

Der voxed jeg fortrolig
med Havbølgens Larm;
der svandt min Barndom stille
hen uden Savn og Harm;
der leged jeg med Blomsten
ved Sandbankens Fod,
mens Lærken sang, og Storken
paa Tagets Rygning stod.

Der jeg saa tidt fra Bakken
ud over Havet saa',
naar Maanens Glans affpejled
sig i det klare blaa;
der saa jeg, Solen stige
i Østen purpurrød
og sig om Aften sænke
i Havets blanke Skød.

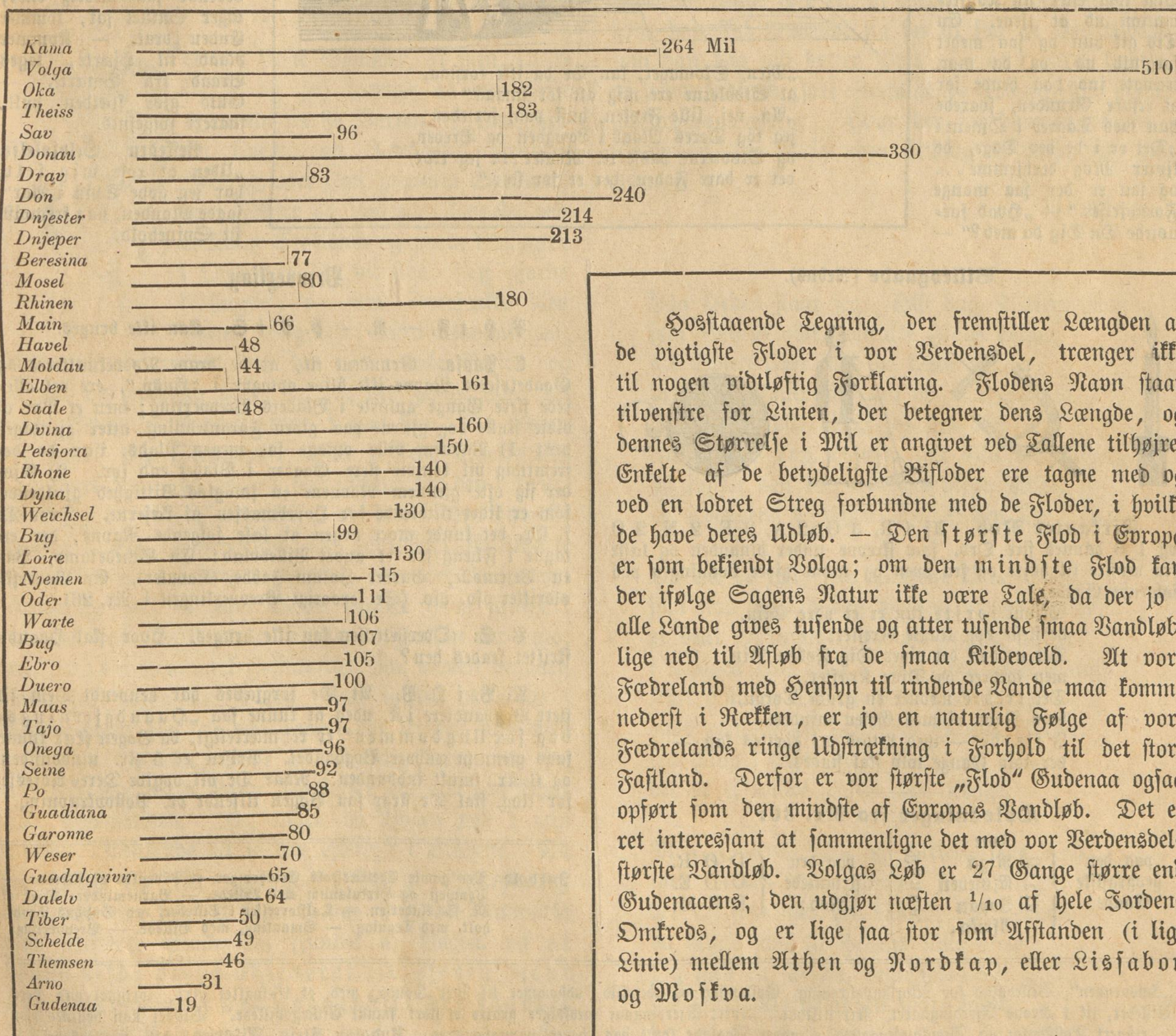
Jeg mindes vel min Tue,
hvor tidt jeg sad og sang
og flettede til Kranse
Smaablomsterne i Vang;
jeg mindes grant hver Gjenstand,
som dyrebar mig blev,
ja Bjælken i vor Lade,
hvorpaa mit Navn jeg skrev.

O, slige kjære Minder
man aldrig slippe kan,
de række gjennem Livet
helt frem til Gravens Rand,
de slynge Barnets Lykke
i Mandens Gjærning ind
og tænder Smil i Øjet
og Lysning i hans Sind.

M. S. Andersen.

Talstørrelser i Billeder. Ved Sophus Tromholt.

V. Evropas vigtigste Vandløb.



Hosstaaende Tegning, der fremstiller Længden af de vigtigste Floder i vor Verdensdel, trænger ikke til nogen vidtløftig Forklaring. Flodens Navn staar tilvenstre for Linien, der betegner dens Længde, og dennes Størrelse i Mil er angivet ved Tallene tilhøjre. Enkelte af de betydeligste Bifloder ere tagne med og ved en lodret Streg forbundne med de Floder, i hvilke de have deres Udløb. — Den største Flod i Evropa er som bekjendt Volga; om den mindste Flod kan der ifølge Sagens Natur ikke være Tale, da der jo i alle Lande gives tusende og atter tusende smaa Vandløb, lige ned til Afløb fra de smaa Kildevæld. At vort Fædreland med Hensyn til rindende Vande maa komme nederst i Rækken, er jo en naturlig Følge af vort Fædrelands ringe Udstrækning i Forhold til det store Fastland. Derfor er vor største „Flod" Gudenaa ogsaa opført som den mindste af Evropas Vandløb. Det er ret interessant at sammenligne det med vor Verdensdels største Vandløb. Volgas Løb er 27 Gange større end Gudenaaens; den udgjør næsten $1/10$ af hele Jordens Omkreds, og er lige saa stor som Afstanden (i lige Linie) mellem Athen og Nordkap, eller Lissabon og Moskva.

Smaating.

En Efterskrift. Man vil paastaa, at en Kvinde ikke kan skrive et Brev, uden i det mindste at tilføje en Efterskrift, hvori Brevets egentlige Kjærne sædvanlig ligger gjemt. Der fortælles saaledes, at en ung Irlænderinde, som saa sig nødsaget til at bede sin Forlovede om at betale „nogle Sager“, hun havde kjøbt, føjede følgende Efterskrift til Brevet, hun i den Anledning sendte ham: „Jeg var frygtelig skamfuld over den Anmodning, jeg stillede til Dig, hvorfor jeg ogsaa sendte Bud efter Postdrengen for at faa mit Brev tilbage; men han havde allerede afleveret det paa Posthuset, før mit Sendebud indhentede ham.“

Nøjsomhed. En lille Pige kom efter sin Konfirmation ud at tjene. En Tid gik hun og saa meget sorgfuld ud, og da man trængte ind paa hende for at erfare Grunden, svarede hun med Taarer i Øjnene: „Det er i de her Dage, de kjører Møg derhjemme... og saa er der saa mange Fornøjelser.“ — „Hvad fornøjede Du Dig da med?“ — „Jeg kjørte paa Møgvogn,“ svarede den lille og brast i Graad.

Skomagerlogik.



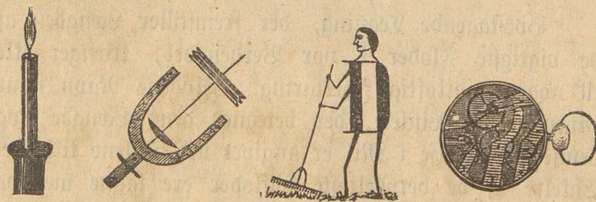
„Men, Skomager, kan De da ikke forstaa, at Støvlerne ere mig alt for smaa?“ — „Aa, nej, lille Frøken, husk paa, forleden jeg tog Deres Maal i Længden og Breden, og Støvlerne passe til Maalet... jeg tror, det er bare Foden, der er for stor.“

Sprogligt Uheld. En Mand, der var bekjendt for sine selvlavede Røverhistorier, gav i et Selskab en udførlig Beretning om, hvorledes han et vist Aar nær var bleven overkjørt af et Iltog paa den vendsysselske Jernbane. — „Men“, indvendte en af tilstedeværende, „det Aar var Banen jo endnu kun projekteret“ (paatænkt.) — „Ganske rigtig,“ svarede Fortælleren, som ikke kjendte Betydningen af det brugte fremmede Ord; „det var netop ogsaa et projekteret Iltog, der nær havde kjørt mig over.“

Rimsprog. Det er ikke alt, der dur til Hammer; det er ikke alle Ord, der rammer. — Uforsagt har altid Magt; lammet Mod er lammet Fod. — Slet begyndt faar aldrig endt; tager Snillet fat, kommer Enden brat. — Kommer Raad til Hjærte, tages Braad fra Smærte. — Guld gjør sjælden huld, snarere svigefuld.

Beskeden Selvfølelse. „Uden at rose mig selv, har jeg gode Svin i Aar“, sagde Manden, han fremviste sit Svinehold.

Billedgaade (Rebus).



Firkantet Nød. Af 4 R, 3 G, 2 A, 2 E, 2 N, 2 O og 1 S dannes fire Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaade:

Skjønt første kun er et ydre Skin,
de fleste dog tragte derefter.
Det andet det giver Dig Foden Din,
men fordrer og Dine Kræfter.
Det tredie nævner en grum Tyran,
hvis Navn vi med Gysen mindes.
I fjerde — med Lethed det gjættes kan —
der tolv Gange tolv skal findes.

Opløsninger fra Nr. 30:

paa den geografiske Gaade: Fyn, Riga, Eisleben, Japan, Afrika. (Forbogstaver: Freja; Slutbogstaver: Nanna.)

paa den firkantede Nød:
D Ø R.
Ø D E.
R E M.

Brevvexling.

P. H. i F. — R. — H. P. i S. Kan ikke bruges.

C. Papso. Grundene til, at de brave Noddeknækkeres og Gaadeløseres Navne ikke blive optagne i "Husv.", ere vel allerede flere Gange anførte i Bladets Brevvexling; men et Par af disse skulle dog gjærne paa given Foranledning atter gjentages her: 1) Navnene vilde optage for megen Plads, især da der fremtidig vil komme flere Gaader i Bladet end før. 2) Gjør der sig ofte gjennem Navnene en smagløs Vittighed gjældende, som er lidet tiltalende for Hovedmassen af Læserne. Tror De f. Ex. det kunde more nogen at læse følgende Navne, der ere tagne i Flæng fra et andet Billedblad: En Smedetamp, Paa en Vejrmølle, Barber Jokum Jobbe (Kavaler), En Bayerskøldrikker osv. osv. (Se forøvrigt Brevvexlingen i Nr. 26).

V. S. Oversættelsen kan ikke bruges. Hvor skal Haandskriftet sendes hen?

N. B. i D. B. At De forgjæves har henvendt Dem til flere Boghandlere i K. uden at kunne faa „Haandgjerningsbog for Ungdommen“ er ret mærkeligt, da Bogen skal kunne faas gjennem enhver Boghandel. Prisen er 5 Kr. uindbunden og 6 Kr. smukt indbunden. Naar De vil opgive Deres Adresse for Udg. skal De strax faa Bogen tilsendt pr. Postopkrævning.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 32. Søndagen d. 7. Maj. 1876.

En funden Dagbog.

Ved Veritas.

Det var sidste Sommer, at min Overfrakke og jeg foretog os en Rejse igjennem største Parten af Danmark. Vi kjørte paa Jærnbane gjennem Jylland, over Fyn, gjennem Sjælland, over Falster og Lolland, stoppede ved adskillige Stationer og gjorde Udflugter i Omegnen, det vil sige: jeg gjorde Udflugter, og min Overfrakke blev imens hængende i Stationsbygningen; thi brændende varmt var det under hele Rejsen, og jeg var tit ærgerlig over, at jeg ikke havde ladet det tunge Spektakel blive hjemme i god Ro. Da Rejsen var endt, tog Sommeren ogsaa Afsked; Overfrakken blev taget frem, og da jeg første Gang tog den i Brug, fandt jeg til min Overraskelse, at den i dens inderste Lomme husede en Gjenstand, som aabenbart ikke tilhørte mig. Det var en meget gammel, men vel konserveret Notitsbog, som en eller anden maatte have stukket i Lommen paa Frakken i den Tanke, at Frakken var hans; men hvor i Danmark Fejltagelsen var bleven begaaet, havde jeg ingen Anelse om. Ved løselig at blade i Bogen, fandt jeg, at den næsten var skreven fuld med forskjellige Notitser, mest af personlig Art; men jeg traf ikke paa noget Navn, der kunde lede mig paa Spor efter Ejermanden. Jeg lagde da Bogen ned i min Skuffe, afventende at se den efterlyst i Bladene. Da jeg imidlertid ikke saa nogen saadan Efterlysning, averterede jeg selv et Par Gange i et af Danmarks mest udbredte Blade om Fundet af Bogen, og at denne vilde blive udleveret til Ejeren, naar han beskrev mig det Fotografi, der fandtes liggende i Bogen.

Da Ejeren trods dette endnu ikke meldte sig, holdt jeg mig berettiget til at gjøre mig bekjendt med de i Bogen nedskrevne Notitser. Og i den Tanke, at det muligvis kunde føre til, at Ejeren fik Underretning om, hvor han skal henvende sig for at faa en Bog tilbage, som han dog vist sætter Pris paa at bevare, har jeg af dens Indhold gjort efterfølgende Uddrag, som herved forelægges Læserne. Hvor der forekommer Navne i Dagbogen, ere disse uden Undtagelse ombyttede med andre.

Veritas.

Paa Heden staar jeg. Hist bag Klittens Rand,
som Havets vidt udstrakte Flade dølger,
alt Solen lider mod de klare Bølger,
der sagte skvulpende gaa op paa Strand.
Endnu et sidste Blink jeg skue kan
fra Højens Top, hvorfra mit Blik den følger,
da synker den bag Klittens blege Miler,
og Kvældens Skygger over Heden iler.

Og alt er tyst; selv Lærkens klare Sang,
som nys gjenlød bag Hedens brune Bakker,
er brat forstummet, lydløs Fuglen flakker
i Lyngen om, mod Reden gaar dens Gang.
Kun hist fra Øst en stille Klokkeklang
gaar vemodsfuld hen over Hedens Bakker,
fra Mosen stiger dæmpet Vibens Klage,
der er ej andre Røster mer tilbage.

Men Fuglens Skrig og Kirkeklokkens Røst
med Hedens dybe Tavshed sig forbinde;
det er, som blev her dobbelt tyst herinde
da begge sank til Hedens stille Bryst.
Og med en sælsom, vemodsblandet Lyst
jeg hører Klokkeklangen sagte svinde;
det er, som stod jeg ene nu i Verden,
forstødt, forglemt i al dens travle Færden.

Men hist i Vest, hvor Solen dukked ned,
der nu den mørke Sky sig langsomt løfter
med gyldne Tinder og med mørke Kløfter,
ret som et Bjærg, der op mod Himlen skred.
Men opad Klippevæggen, mørk og bred,
en snever Spalte, fuld af Lys, sig løfter,
og undrende, belyst af Solens Luer
et rosenfarvet Landskab der jeg skuer.

Et Landskab, fuldt af Lys og salig Ro,
med Høj og Dal og vidt udstrakte Skove,
der staa i Krans om Søers Pupurvove,
bag Klippespaltens Rand jeg skuer fro.
Til Landet hen min Tanke bygger Bro,
et Paradis det synes mig at love —
da glider Klippens Mur hen for mit Eden,
og tifold ensom staar jeg nu paa Heden.

Og atter irrer om mit Øje nu
og strejfer over Høj og Dal tilbage,
og atter lytter jeg til Fuglens Klage,
den gjør mig ikkun mere mod i Hu.
Ja, Hedens Tavshed har en egen Gru,
der tynger Sindet i de trange Dage.
Vel er der Fred bag Højene derinde,
men kun de døbes Fred er der at finde.

Det er, som vandrede jeg hen over en stille Kirkegaard, hvor henfarne Slægter ere gangne til Hvile, og saaledes er det jo ogsaa i Virkeligheden, Heden med alle dens Kæmpehøje er jo Oldtidens store Kirkegaard. Hvor forunderlig er det i Grunden ikke, at min Forestilling om Heden var saa fuldstændig rigtig; her ligger den udbredt for mig netop saaledes, som jeg havde tænkt mig den, længe før jeg vidste, at jeg nogensinde skulde blive hjemme her.

Skolen følger mig dog, hvor jeg saa vandrer hen. Dens Beliggenhed paa Bakketoppen gjør den til Egnens højeste Punkt, og Udsigten fra mine Dagligstuevinduer er storartet og smuk. Skade kun, at Vinduerne selv ere mindre kjønne; de ere af Jærn og af det Slags, man andensteds kun anvender til Kornmagasiner og Pakhuse. Kun en eneste Rude i hvert Vindue kan lukkes op.

„De holder sig saa meget bedre end Trævinduer", sagde gamle Jens Due, da jeg spurgte ham, hvorfor man havde sat saadanne Vinduer i en ny Bygning.

Det er altsaa sket for at spare. Aa ja, naar der kan spares et Par Daler derved paa en Snes Aar, saa gjør det vel mindre til Sagen, at Lejligheden bliver uhyggelig og smagløs derved.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jeg troede dog, at jeg, naar jeg kastede Broen af bag mig, naar jeg, som Digteren synger, brændte mine Skibe, vilde vinde Freden tilbage i min Sjæl, i det mindste tilnærmelsesvis; men det er ikke saaledes. Tanken vender stedse tilbage til hende, fra hvem jeg med Vold vilde løsrive den, og vender jeg Øjet fremad, saa er alt graat i graat, trøstesløst og øde. Bag ved mig ligger Vaaren, den lyse Vaar med Solskin og Liv, med grønne Bøgeskove, hvor Fuglene synge og Blomsterne flette deres brogede Krans, foran mig breder sig det mørke, sludfulde Efteraar med sine hylende Vestenstorme, den mørke, trøstesløse Hede med Lyngens visnede Stængler. Og lige som Moses, der stod paa Bjærget ved Ørkenens Grænse og skuede længselsfuld ind over det lyse og herlige Land, hans Fod aldrig skulde faa Lov til at betræde, saaledes stirrer ogsaa mit Øje længselsfuldt tilbage mod det sollyse Land, der en Gang blev mig forjættet. Gud ske Tak endda, at jeg ikke ved egen Brøde har forspildt min Ret til at betræde det.

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Naar De er meget forsigtig og navnlig undgaar stærk Sindsbevægelse og stærk legemlig Anstrængelse, har De endnu Aar tilbage", sagde Lægen, da han sidste Gang undersøgte mit Hjærtes uregelmæssige Slag. Hvormange Aar, omtalte han ikke; maaske vidste han det ikke selv, maaske vilde han ikke sige mig det. Det var vel heller ikke godt for mig, om jeg til Punkt og Prikke vidste, naar mit Hjærte vilde ophøre at gjøre sin Tjeneste; det er allerede ejendommeligt nok at vide, at det inden lang Tid vil standse sine Slag.

Jeg ser endnu Mathildes forfærdede Ansigt, da jeg sagde hende, at mine Dage vare talte. Havde jeg den Gang taget hende i mine Arme, hun havde da lagt sit Hoved ved min Skulder og grædt sin Sorg ud; thi jeg ved, at hun elskede mig. Men jeg lod, som saa jeg ikke hendes Bevægelse; jeg havde jo allerede den Gang afstukket den Vej, jeg havde at vandre, og den førte først og fremmest bort fra hende.

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Kom nu og besøg os i Sommerferien", sagde hun til mig, da jeg Aftenen før min Afrejse skiltes fra hende, „og gid den friske, jyske Havluft maa gjøre Dem rask og stærk".

Skovrideren sagde det samme; men jeg tror alligevel, at han og hans Hustru vilde modtage mig med blandede Følelser, om de end begge have mig kjær. De maa jo have set, at Mathildes Hjærte havde bøjet sig imod mig, og de kunne vel næppe ønske, at hun skulde binde sig til en dødsdømt Mand. Drengene græd, da jeg rejste; de havde jo ingen Grund til at skjule, at de holdt af mig. Nu have de vel allerede overført deres Kjærlighed paa deres ny Lærer og glemt mig. Dog nej, det er uretfærdigt af mig at tro det.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Fortsættes.)

Verdensudstillingen i Philadelphia.

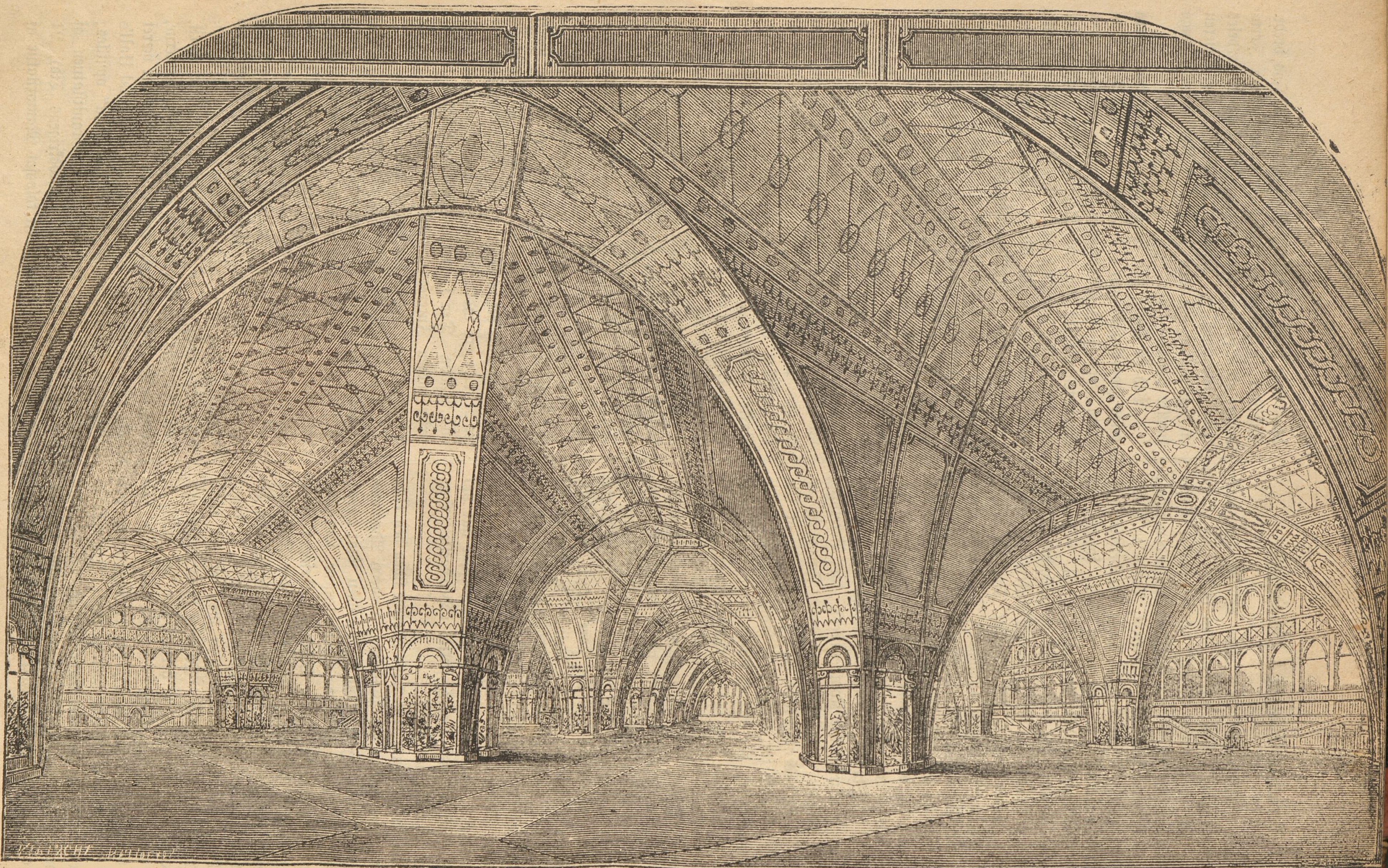
Paa Onsdag den 10de Maj aabnes den store Verdensudstilling i Philadelphia, den første som er afholdt i den ny Verden, hvortil der er truffet uhyre Forberedelser, for at den ret kan overtrumfe den gamle Verdens Verdensudstillinger i London, Paris og Wien. Vi skulle efter B. Td. bringe nogle Meddelelser om, hvorledes Aabningen er bestemt at skulle foregaa og om de Forberedelser der ere trufne. Kl. 10½ om Formiddagen den 10de Maj, naar de indbudne Gjæster have taget Plads, vil et af 150 Musikere bestaaende Orchester, under Ledelse af Direktør Thomas, udføre „Alle Nationers Nationalhymner“. Derpaa føres Præsident Grant af Gouvernøren i Philadelphia og en militær Escorte til sin Æresplads, hvorefter Orchestret udfører den af Richard Wagner i Dagens Anledning komponerede Festmarche. Der følger nu: Bøn, en Hymne af Whittier og en Originalkantate af Dudley Buck (begge amerikanske Komponister), kort Beretning om Udstillingens Tilblivelse ved dens Formand, og Festtale af Præsident Grant, der slutter med, at Udstillingen erklæres for aabnet. I samme Øjeblik hejses en Mængde Flag, der affyres Kanonsalver, alle Klokker ringe, og et Kor paa 600 Personer synger Händels „Hallelujah“. De udenlandske Kommissærer indtage nu deres Pladser ved Afdelingerne i Hovedbygningen, og Præsident Grant, ledlaget af de amerikanske Kommissærer, Finantskomiteen og de indbudne Gjæster betræder nu Hovedbygningen gjennem den nordre Portal og tager under Musik fra det store Orgel de enkelte Afdelinger i Øjesyn. Toget begiver sig derefter til Maskinhallen, hvor paa et givet Tegn den store Dampmaskine (fabrikeret af Corliss, Rhode-Island, der vejer halvanden Million Pund, og kan udvikle indtil 2,500 Hestes Kraft), hvis Bestemmelse er at forsyne alle opstillede Maskiner med Damp, sættes i Bevægelse. Hermed er Udstillingen aabnet.

Udstillingsbygningerne have allerede siden den 15de Marts været lukkede for Publikum, medens Adgangen til selve Pladsen i Fairmount Park endnu staar aaben. Iøvrigt har man begyndt paa Haveanlægene, som skulle omgive Bygningerne. Om Søndagen besøges Fairmount Park i Reglen af mange Tusender skuelystne. Tilvenstre for Hovedbygningen er der i utrolig kort Tid opført 3 store, nye Hoteller („United States, „Globe“ og „The Trans-Continental“); af disse er det første allerede aabent for Gjæster. Tilhøjre ligge Udstillingskomiteens Kontorer; noget derfra paa den modsatte Side findes den kæmpestore Jærnbanegaard (650 Fod lang og 200 Fod bred), der er bygget op paa dette Sted i Løbet af lidt over en Uge. Her ville de besøgende fra alle Jordens Egne udstige, og de have da baade Hotellerne og Udstillingen i nærmeste Nærhed. Hovedbygningen har været færdig siden Januar; dens store Gulv er 1800 Fod langt og 400 Fod bredt. Tusinder af Pakker og Baller føres daglig fra Jærnbanen ad Sporveje ind i Bygningen, hvor de fordeles efter Bestemmelsen. Omstaaende Billede giver Læseren en Forestilling om den kæmpestore Udstillingsbygnings smukke Indre.

Ved en Gang paa langs og en anden paa tværs deles Hovedbygningen i 4 Kvadrater. Ved dens Centrum støde 4 Hovednationer sammen: England som Repræsentant for den angelsachsiske Race, Tyskland for den teutoniske, Frankrig for den latinske og Nordamerika som Blanding af alle Racer eller Repræsentant for „Fremtidsracen“. Nordamerika har forbeholdt sig en Fjerdedel af hele Bygningen og desuden en Tredjedel af den nordøstlige Kvadrat, som desuden indeholder Plads for Frankrig, Belgien, Schweiz, Nederlandene, Brasilien og Mexiko. Den nordvestlige Kvadrat optages af England med Bilande og Kolonier, Italien og Sverrig-Norge. Den sydvestlige Kvadrat omfatter Tyskland, Østerrig-Ungarn, Rusland, Danmark, Spanien, Portugal, Tyrkiet, Ægypten, Tunis, Japan, Kina m. m. Paa Hovedbygningens Gallerier mod Nord og Øst opstilles der prægtige Orgeler, medens en lang Række Vinduer i Centralgalleriet er forbeholdt den engelske Udstilling af farvet Glas og Glasmalerier. For Vogne og Seletøj er der opført 2 store Bibygninger; 3 andre Tilbygninger skulle optage Mineralier og Metalvarer af enhver Art. Hovedbygningens Loft er malet lyseblaat; Indfatningerne ere skarlagenrøde; samme Farve have Pillerne, der bære Loftet; Buerne have Tegninger i sort og blaat.

De seneste Beretninger fra Philadelphia melde, at de nordamerikanske Udstillere hidtil ere blevne stærkt overfløjede af de udenlandske, men at de nu skynde sig for at indhente det forsømte. Alle Udstillingsgjenstande fra Norge ere indtrufne og tildels opstillede paa smagfuld Maade. Den svenske Udstilling antages at ville vække megen Interesse, deriblandt ogsaa det svenske Skolehus, som gjorde saa megen Lykke i Wien.

Syd for Maskinbygningen opføres der en særlig Bygning for Fodtøj og Læderartikler, 300 Fod lang og 160 Fod bred. Blandt andre særlige Bygninger, hvis Antal endnu er ubestemt (der siges 30—40), bør nævnes Bygningen for Kvindearbejde, opført udelukkende ved Bidrag fra Kvinder, og Bygningen for Fotografier. Den store Memorial Hall (Erindringsbygning), som skal optage Malerier og Billedhuggerarbejde, er bleven færdig den 1ste April, hvorefter man har begyndt at anbringe Kunstværkerne. Anmeldelserne have været saa talrige, at man har været nødt til at opføre en Bibygning. I Memorial Hall's Midte skal Bell's kolossale Gruppe „Amerika“ opstilles; paa Terrassen Vest for Bygningen Granitstatuen af den amerikanske Kriger (fra Frihedskrigens Tid), 21 Fod høj, og paa Østsiden en kolossal Mamorstatue af



Det Indre af Udstillingsbygningen i Philadelphia.

Washington. (De forenede Staters „Befrier" Aar 1776). Det er Meningen med Bygningen af den herlige „Memorial Hall", at den skal blive staaende efter Udstillingen, som et nationalt Museum, opført til Minde om de forenede Staters 100aarige Uafhængighedsfest, der vil falde under Udstillingen 1876. Agerbrugsbygningen ventedes at blive færdig i Begyndelsen af April; det er en uhyre gothisk Bygning. Haveudstillingsbygningen var allerede færdig i Midten af Marts; en Mængde Palmer, Oranger, Citrontræer osv. have faaet Plads i samme; der ventes dog endnu store Tilsendelser fra Washington og New York. Paa Pladsen udenfor er der udstykket Plads til alle Nationer for Havevæxter af forskjellig Art. De talrige Haveanlæg, spredt omkring de talrige storartede og smukke Udstillingsbygninger, vil i Sommer afgive et henrivende Skue for de umaadelige Masser besøgende, der ventes baade fra den nye og den gamle Verden.

Vaarbækken.

(Efter det Svenske.)

Af Vaarregn og smæltende Driver
han førtes i Skovens Gjem,
Violernes duftende Brimmel
stod kransende om hans Hjem.



Bækken i Skoven.

Men Solen steg højere paa Himlen,
og Luften blev mild og varm,
og Vaarens voxende Kræfter
de gjæred i Piltens Barm.

Da sprængte han Hjemmets Bure,
Violernes duftende Krans,
nær Skovhusets lave Mure
han svang sig i munter Dans.

Han lod fine Bølger spille
med Lyst over Stok og Sten,
skjønt tusende Straaler mødte,
han brød dem dog hver og en.

Naar djærvt over Bakkens Skrænter
i legende Fart han sprang,
hans kaade Brusen i Skoven
som jublende Viser klang.

Alt stærkere svulmede Voven,
han fløj i et fraadende Skum,
det blev ham for trangt i Skoven,
der savned han Lys og Rum.

Han drømte om fagre Enge
med tusende Blomster smaa,
han drømte om varmende Sollys
fra Himmelens dybe Blaa.

Hvor lifligt at skue den stille,
den tindrende Stjærnehal,
og lege i sollyse Dage
om Blomster i Tusendtal!

Da stormed han frem, beruset
af Længsel foruden Navn,
til sidst med jublende Glæde
han sprang udi Dalens Favn.

Saa var det i Vaarens Dage,
nu lyser Sommeren blid,
nu søger forgjæves Du Bækken,
som fossede stærk og strid.

Nu slæber den tungt og døsig
sin Strøm mellem Stenene om
og mægter end ikke at sprænge
Smaabørnenes dæmmende Bom.

I Leg de hoppe derover,
den væder nu ej deres Kjol',
dens Viser forlængst forstummed —
Det voldte den megen Sol.

Emanuel Henningsen.

Landbruget i Norge.

Af Mads Hansen.

Böndernes Redskaber, som og Maaden at arbejde paa, er meget forskjellig fra hvad vi ere vante til at se her i Danmark. Vognene ere for det meste tohjulede Kærrer omtrent som vore Mærgelkasser; Kariolerne have en lille rund Stol paa Fjedre til en Mand og bagved denne et Siddebræt til en anden, som maa stikke Benene under ud imellem Hjulene. Paa saadanne Vogne maa de rejsende færdes i de Egne, hvor der ikke er Jærnveje. Langsmed Landevejene ere visse Bøndergaarde pligtige til at „skydse", det er: kjøre for Folk imod en vis Betaling. I Reglen er der omtrent en norsk Mil imellem disse Gaarde, som kaldes Skydsstationer, og paa disse kan der i Almindelighed faas Mad og Nattelogi. Hesten skal den rejsende selv kjøre og en Skydsgut sidder bag paa og følger med for at kjøre Hest og Vogn tilbage fra det næste Skydsskifte. Skydsgutten er for det meste en Dreng, men det kan ogsaa være en voxen Karl eller Pige. Høstvognene ere firhjulede, men Hjulene ere ikke højere end ved vore gamle danske Plove; Forhjulene ere sommetid Ruller af helt Træ. Vognkjæppene staar lige op og til disse er bundet Hække af noget over en Alens Højde; for og bag er ligeledes Hække, og i alle fire Hjørner ere disse bundne sammen med Birkekviste. Til at kjøre Hø og Korn paa bruges ogsaa Slæder, hvor Fjældet er saa stejlt, at der ikke kan kjøres paa med Vogne. En Slags smaa firhjulede Vogne, der ligner vore, kaldes Triller; de findes kun undtagelsesvis. Det er ikke sjældent, at Skaglerne paa de firhjulede Vogne ere fastgjorte paa Enderne af de forreste Axler. Seletøjet ligner heller ikke det, vi er vant til at se her i Danmark; det er et Slags Stavtøj uden Hammelreb, og Hesten trækker ved selve Vognskaglerne, der ere fastgjorte til Selen ved Hestens Forbove. Der haves mange Slags Plove, som vi ikke kjender her i Danmark, blandt andre nogle meget store og nogle, der er til at kjøre frem og tilbage i samme Fure med; naar Plovkarlen kommer til Enden paa Ageren løsner han en Splitte, Ploven gives et Kast til Siden, og en ny Muldfjæl kommer frem. Paa denne Maade lader det sig gjøre at pløje saa bratte Helder, hvor det vilde være umuligt at kaste Furen imod Bakke. Af og til ser man Mejemaskiner, skjønt der er meget lidt fladt Land hvorpaa de kunne bruges. Leerne ere meget smalle og fastgjorte med Skindøle paa de lange lige Stager. I Vestlandet bruges meget smaa Leer, omtrent 20 Tommer lange og saa brede som Bladet af en almindelig Bordkniv. Stagerne til disse ere som et Kosteskaft. Det ser morsomt ud naar baade Karlen, Drengen, Husmanden og Pigen faar hver sit Slaatøj og drager op paa Fjældet for at slaa Græs, og ikke mindre naar de gaar ved deres Arbejde, en hist og en anden her. Det gaar sejende for dem, to Hug mens vi gjør et, men Græsset bliver raget af jævnt og tæt til Bunden, om saa det er kun faa Tommer højt, og om saa Overfladen af Jorden er saa ujævn som det ene store Muldvarpeskud ved Siden af det andet. Saasnart Græsset er slaaet af hænges det op at tørre paa Ræk, der i denne Anledning staar fra Aar til andet. Rafterne i disse Ræk er fastbundne med omtrent 8 Tommers Mellemrum, 6—8 i Højden, og imellem disse stoppes Græsset ind. Kun enkeltvis sættes Høet i Stakke paa Marken efter at være vejret, spredt paa Ageren, og det er fordi det er sjældent at en Vind blæser i de snævre Dale — bliver Høet vaadt er det næppe til at faa tørt igjen, naar man ikke bruger den omtalte Fremgangsmaade. Paa lignende Maade tørres og vejres Kornet paa Marken, naar det er høstet eller skaaret af, (overalt i Norge skæres Kornet af med en krum Kniv) det sættes nemlig op paa Stager saaledes som det vises paa Billedet i dette Blad, første Aargang Side 28.

Somme Steder, jeg kan nævne Vaage og Lom i Gudbrandsdalen og Lesje en højtliggende Fjældbygd op imod Romsdalen, ledes Vandet ved Trærender fra Fjældenes Sider ud over Markerne for at vande dem. Paa det sidstnævnte Sted findes endvidere de saakaldte „Skigarder", det er Hegnstumper der ere satte hist og her paa Markerne for at hindre Sneen i at fyge bort. Disse saavelsom alle Hegn i Norge ere byggede paa en særegen Maade; man sætter Stavre i Jorden to og to, og imellem dem lægges Udskjær af Tømmer

eller kløvede Granstykker paa skraa med den ene Ende paa Jorden og den anden op til Overkanten af Hegnene, og saaledes lægges Stok paa Stok fra Ende til anden. Stavrene paa begge Sider af Hegnet bindes sammen med Gran eller Birkekviste for at holde det fast. De omtalte Skigarder ere byggede paa samme Maade. Saavidt jeg har været, ere de fleste Mænds Eiendomme indhegnede paa denne Maade med Undtagelse af Skove og Fjældmarker, der for Størstedelen ligger til fælles Græsning for Kvæget fra Bygdens Gaarde.

Kalve, Faar, Svin, Geder, sommetid Heste og og Køer med, græsse i den skjønneste Enighed omkring paa Vejene og i Skovene. Ja det kan da hænde at Gedebukken gjør sig lystig med at puffe den, der kommer først for. Hesteracen er som kjendt lille; men der findes mange særdeles smukke og velbyggede Dyr. Derimod er det sjældent at finde rigtig gode Køer. Faarene er ualmindelig smaa og simple, og Svinene ligner den gamle danske Race, med lange Ben og lange Tryner, som de yngre kun kjender dem efter Lundbyes Tegninger til Kaalunds Fabler. Men disse Svin skal være meget klogere end vore, der langtfra udmærker sig i saa Henseende; maaske det kommer af det frie Liv de fører paa Fjæld og i Skov eller af den megen Omgang med Mennesker. Naar man rejser paa Landevejen kan man ofte se at en Gris staar ved Siden af Husmandskonen i Forstuen, eller følger hende som en Hund hen ad Vejen. Ved Gudvangen saa jeg en Familie blive roet ud i en Baad til Dampskibet, og i den forreste Ende af Baaden laa Manden med en stor Gris i sin Favn. Jeg har hørt flere Historier om denne Svineklogskab og skal fortælle en af dem. En Mand red igjennem en Skov og havde en Hund med sig. Hunden overfaldt en So, men Soen flygtede, og dette lille Sammenstød var snart glemt baade af Manden og af Hunden, der rolige fortsatte deres Rejse; men saaledes gik det ikke med Soen, der havde fattet en Hævnplan, drog bort i Skoven og kom snart efter tilbage med en Flok større og mindre Svin, og i Spidsen for disse forfulgte hun sin Fjende. Da var Hunden i Knibe, den tog sin Tilflugt til Hest og Rytter. Hesten stejlede, og Manden var nær faldet af. Havde han ikke været klogere end alle de andre, kunde det have set galt nok ud: han red alt hvad han kunde, og Hunden løb efter Hesten til de naaede en Elv; den red Manden over, og Hunden reddede sig paa et smalt Gangbræt, som Forfølgerne ligesaa lidt turde betræde som kaste sig i den brusende Strøm; de bleve harmfulde staaende og fraadede af Harme over den mislykkede Hævn, til Rytter og Hund ikke kunde ses mere.

Om Vinteren staar Buskapen (Kreaturbesætningen) paa Fjøset og lever for det meste ved Hø, men i daarlige Egne og knappe Tider tillige ved Mos, der om Sommeren er skrabet sammen paa Fjældet og sat i Stakke, indtil det om Vinteren kjøres hjem paa Slæde. Men hen i Juni Maaned, drives Køerne og Gederne op til Sæteren paa Fjældet, og der bliver kun en eller to Køer tilbage paa Gaarden, ofte slet ingen, saa Folkene maa nøjes hele Sommeren med den henkogte Tættemælk og med den Valle og Tykmælk, der en Gang hver fjortende Dag eller saa omtrent hentes hjem fra Sæteren, som stundom ligger 5—6 norske Mile (en norsk Mil er 18,000 Alen) borte fra Hjembygden. Om Sæterlivet er her allerede fortalt saa meget her i Bladet, at jeg ikke skal opholde mig længe herved men navnlig henvise til det særdeles træffende Billede af en almindelig norsk Fjældsæter, der findes i 2den Aargang Side 285.

Det kan være særdeles smukt en mild Sommeraften at hvile i det friske, bløde Græs, kun nogle faa Alen fra den evige Sne, og indaande den rene, kvægende Fjældluft, mens vi lytte til Budejens „Kauen" og „Lokken", der blander sig med Bjældernes Klang, Kvægets Brølen og Gjæterguttens Sang — det lyder underligt og smukt oppe i denne store Ensomhed; men Skildringerne ere dog vist ofte overdrevne, og vi skuffes, naar vi komme med alt for skjønne Forestillinger, hvad enten det er om vakre Jenter, eller det er om „Rømmegrød", „Bufargraut", eller hvad man kalder denne saa meget roste Flødegrød. Den „idylliske Lokken" er snart gaaet af Brug, og det er kun efter Bønner og Overtalelser, at den fremmede kan faa en eller anden „Budeje" til at lade sig høre. I øvrigt skorter det ikke paa Gjæstfrihed og venlig Modtagelse. Orden og Renlighed er her, som de fleste Steder paa Landet i Norge, en Biting, skjønt der gives hæderlige Undtagelser. Smør- og Ostelavningen er meget mangelfuld, kun Myseosten kan siges at være god, men den er ogsaa meget god, hvilket til Dels har sin Grund i at der bruges Gjedemælk til den tilligemed Komælken, der paa disse Græsgange er meget fed og velsmagende. Det synes mig at Mælkeridriften maatte kunne bringes til noget meget større i disse Egne; thi alle de vigtigste Vilkaar herfor ere tilstede. For det første er der ypperlige Bejter (Græsgange) paa Fjældene, dernæst er der rigeligt koldt Vand, overalt baade i Bygderne og paa Sæterne, som med en meget lille Bekostning kunne bruges til Afkøling af Mælken.

Om Efterhøsten, naar Dagene korter, og det bliver koldt — Sneen falder tidlig deroppe paa Fjældene, — bringes Buskapen hjem. Da er der en lille Fest i Huset hjemme, Budejen og hendes Hjælpere og Hjælpersker modtages som længe ventede Gjæster, og Manden, Konen og Børnene maa ud at se Køerne — der er Travlhed baade ude og inde, og der er Glæde, naar alt er gaaet godt, og alle ere komne til Huse. Men oppe i den forladte Sæterstue paa Fjældet drager Huldren ind med sin Buskap, siger man, og de unge Karle maa vogte sig for at komme og gjæste den ny

Budeje eller at staa og lytte efter hendes Lokken og Kauen, naar hun samler sin Bøling; det skal være noget af det yndigste man kan høre, men det er ligesaa farligt som det er hos os at give sig i Dans med Elverpigerne eller at høre paa deres dejlige Sang — de er nok ogsaa Søstre de to, Huldren og Elverpigen, ligesaa vist som Normændene og vi danske ere Brødre.

Opfordring.

Forfatteren, Skolelærer **Bendix Hansen** har ved sin Død efterladt sig Hustru og 4 Børn, der ere henviste til at leve af Enkens ubetydelige Pension: 150 Kroner og en Livrente paa 200 Kroner aarlig. Imidlertid ere vi forvissede om, at han ogsaa har efterladt sig et saadant Minde i det danske Folk, at det hverken vil have, at hans Hustru og Børn skulle lide Nød, eller at hun skal se sig nødsaget til at give sine smaa Børn i fremmede Hænder. Det vil hun imidlertid ikke kunne undgaa, naar ej de, der føle, at de skylde hendes afdøde Mand Tak for den Række smukke, varme og rene Fortællinger, han har skjænket os, ville komme hende til Hjælp, og dertil opfordre vi herved Mænd og Kvinder. Foruden de to Bind, han alt har udgivet, har han efterladt sig omtrent 30 Ark Fortællinger. Det tør antages, at Udgivelsen heraf baade vilde blive til Glæde for mange af dem, der ere komne til at skatte ham som folkelig Forfatter, og til en ikke ringe Indtægt for hans Enke, naar Udgivelsen kunde ske paa hendes eget Forlag; men da hun ikke har Raad til at bekoste Udgivelsen, ville de indkomne Gaver bl. a. blive anvendte til at sætte hende i Stand hertil, og haabe vi, at de derved ville komme hende og hendes smaa flerdobbelt til Gode.

Ligesom en mere privat Indsamling i Bendix Hansens nærmeste Kreds har givet et forholdsvis godt Udbytte, paa samme Tid som den har givet Vidnesbyrd om den Kjærlighed, hvormed han omfattedes, saaledes holde vi os overbeviste om, at der i andre Egne af Landet vil findes dem, der have en Skjærv tilovers for den Mands efterladte, der havde en saa inderlig Kjærlighed til vort fælles Fædreland, Modersmaal og Folkeliv, som Bendix Hansens Fortællinger bære Vidnesbyrd om, at han havde. — Vi opfordre Landets ærede Redaktører og den afdødes Kaldsfæller blandt Lærerne til at bidrage deres til, at en Indsamling for hans efterladte maa faa Fremgang, ved at gjøre den bekjendt og ved at modtage og til en af os at indsende de indkomne Bidrag.

R. J. Holm, Seminarielærer i Jælling, Udgiver af „Skoletidende".	**Jacobsen,** Lærer og Kirkesanger i Korning ved Horsens.
Gustav Johannsen, Red. af „Flensborg Avis", Flensborg.	**J. Lomholt,** Gaardejer, Anelyst ved Frederits.
Zakarias Nielsen, Lærer i Herstedvester ved Taastrup.	**C. Ploug,** Udgiver af „Fædrelandet", Kjøbenhavn.
N. C. Rom, Udgiver af „Husvennen", Kjøbenhavn.	**H. Rosendal,** Forstander for Vinding Folkehøjskole ved Vejle.
Emil Sauter, Lærer i Vindum ved Bjerringbro, Formand for Danmarks Lærerforening.	**Karl Schønberg,** Boghandler, Kjøbenhavn.
H. Sørensen, Folketingsmand.	**H. Sørensen.** Lærer i Havrum ved Horsens.

Medens ovenstaaende Opfordring efter Anmodning velvilligt blev optaget i alle Landets Blade i Begyndelsen af Marts, tilbageholdt vi den med Overlæg i „Husvennen", for at den der nogle Maaneder senere kunde have lidt Eftervirkning. Mange ville nemlig strax gjerne yde deres lille Bidrag, men det opsættes og glemmes, og Følgen er, at Bidragene gjerne, som ogsaa i foreliggende Tilfælde er sket, indløbe meget sparsomt. Vi haabe, at Opfordringen ved først at komme i Husvennen nu, maa bringe denne Sag i venlig Erindring hos de Læsere, som have til Sinds at yde deres Bidrag. De ville komme paa rette Sted. Vi tage med det samme Anledning til at bede de ærede Redaktioner, som ville interessere sig lidt for denne Indsamling om atter at erindre deres Læsere om den, da der trænges til en betydelig kraftigere Deltagelse naar Hensigten med den skal naas.

I Løbet af Sommeren vil udkomme en smukt illustreret Udgave af den afdødes efterladte Fortællinger til Fordel for hans efterladte Familie. Prisen bliver 4 Kroner og Bestilling modtages af C. Th. Rom & Co., Axelhus 2 B. i Kjøbenhavn. Forhaabentlig vil de fleste af Danmarks Lærere, i Betragtning af Øjemedet, velvilligt modtage og indsende Bestilling paa disse Fortællinger, der vil danne et temmeligt stort Bind og afgive en særdeles sund og tiltalende Folkelæsning.

N. C. R.

Smaating.

Med lige Mønt. En Pige, som ønskede Tjeneste, meldte sig efter et Avertissement hos en Familie. Hun plagede Husmoderen med en Mængde Spørgsmaal, saasom: „Faar jeg min egen Stue, at jeg kan modtage Besøg? Hvor mange Gange om Ugen faar jeg fri? Hvad Tid skal jeg staa op om Morgenen? Naar kan jeg lægge mig om Aftenen? Hvor mange Børn har Fruen? o. s. v. Det lange Forhør der fandt Sted ude paa Gangen, gjorde Manden, der sad inde i Stuen, til sidst saa utaalmodig, at han afbrød Pigen med de Ord: „Du ønsker Tjeneste her?" — „Ja, Herre." — „Kan Du spille Fortepiano?" — „Nej." — „Kan Du tegne og male?" — „Nej." — „Kan Du Fransk?" — „Nej." — „Og Astronomi?" — „Nej." — „Ja, saa have vi ikke Brug for Dig. Farvel!"

En Gjenvej. „Naa, Per, Din Broder rejste da til Amerika alligevel?" — „Ja", — „Gik han ad Liverpool eller ad Hamborg?" — „Nej, han gik ad Gangstien".

Gaade.

Saa ofte med det første vort kjære Danmarks Navn
foer vidt ud over Verdenshavets Bølge;
saa ofte fører Manden det andet hjem i Havn,
mens Sløret huldt vil Uskyldsrødmen dølge.
Det hele — ak, det er jo saa sjælden til vor Gavn,
det gaar med Sorg, ja Døden selv i Følge.

Kjældermænd: 1. Hvad kan man sige om en skaldet Mand? 2. Hvad kan man sige om en anden dito? 3. Hvad Lighed er der mellem Solen og et Herreur? 4. En Mand gik ind ad sin Dør og mødte sin Cigar; hvordan gik det til?

Opløsninger fra Nr. 31:

paa Billedgaaden: Lysten driver Værket.

paa den firkantede Nød:

R A N G.
A G E R.
N E R O.
G R O S.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang Kjøbenhavn.

Nr. 33. Søndagen d. 14. Maj. 1876.

En funden Dagbog.

Ved Veritas.

(Fortsat.)



Jeg mærker, at det ikke er saa let at være Lærer i en Landsbyskole, som at være Huslærer for to velbegavede og velopdragne Drenge. Hver Aften, naar Skolen er sluttet, er jeg saa aandelig træt, at det kun er med Nød, at jeg kan foretage mig andet, end at hvile mig ud. Og dog maa jeg arbejde endnu nogle Timer om Aftenen, om ellers de usle Indtægter, som Embedet yder mig, skulle kunne dække mine Udgifter. Hele min Pengeløn for i Aar beløber sig kun til lidt over halv andet hundrede Rigsdaler og Jordlodden, der er en af de ringeste i hele Byen, kan kun føde en Ko og et Par Faar. Hvorledes vilde det vel gaa mig, hvis jeg havde Kone og Børn, istedenfor at jeg nu kun har mig selv og min gamle Tjenestepige at sørge for? Gud ske Lov, at jeg endda er fri for den Pine at se Væsner, som vilde være mig dyrebare, lide Nød, uden at jeg vilde formaa at fjerne den fra dem. Jeg lever tusend og atter tusend Gange hellere min ensomme dødsdømte Tilværelse; naar jeg gaar bort, vil jeg ikke dø med den Tyngde paa min Sjæl, at jeg lader Hustru og Børn tilbage i Fattigdom og Nød.

— — — — — — — — — — — — — — —

O, Mathilde, saa kom der dog Brev fra Dig, skjønt jeg aldrig har turdet skrive Dig til. Jeg modtog det, medens jeg endnu var beskjæftiget i Skolen; men jeg gjemte det paa mit Bryst, indtil Arbejdet var forbi for den Dag; hvorledes kunde jeg vel have haft Ro til at læse det, medens Børnene larmede med Tavler og Træsko! Jeg gik ind i mit Værelse og lukkede Døren i Laas bag mig; end ikke gamle Karen skulde forstyrre mig, medens Du talte til mig, og da aabnede jeg Brevet med skjælvende Haand. Ak, Du kjære gode Pige, hvo lærte Dig at skrive saaledes, saa roligt og dog saa kjærligt, at jeg gjennem hver Linie kunde se, hvor kjær jeg var Dig, og hvor godt Du vidste, hvorfor jeg aldrig havde forsøgt at binde Dig til mig. Drengene længes efter mig, skriver Du, og skjønt de ogsaa synes godt om deres ny Lærer, min Eftermand, saa længes de dog tit efter, at jeg skal komme tilbage og ture omkring med dem i Mark og Skov De glæde sig derfor til Sommerferien, da de til den Tid bestemt vente at se mig som Gjæst i Skovridergaarden... O, nej, Mathilde, der kommer jeg aldrig mere tilbage; thi jo inderligere jeg længes efter at se alle de kjære Ansigter der, jo fastere bliver min Beslutning om ikke mere at træde ind over dens venlige Tærskel; jeg vilde kun bringe Sorg i Følge med mig. Eller tror Du maaske ikke, det kostede mig al min Kraft at rive mig løs derfra? Hvad søgte jeg vel Embedet for? Ikke for at faa forøgede Indtægter; thi mit herværende Embede giver mig langt færre Indtægter end min Huslærerstilling i Skovridergaarden. Ikke af Lyst til Forandring; thi mit Hjærte modsatte sig jo netop enhver Forandring. Men jeg maatte bort fra Dig, langt bort, hvor jeg ikke ved Synet af Dig vilde føle min Kraft svinde. Og denne Kraft er saa ringe, at jeg end ikke tør besvare Dit Brev; i hver Linie til Dig vilde jeg forraade min Svaghed, og jeg tror ikke, at Du vil misforstaa mig, fordi jeg tier. Misforstod Du mig alligevel, troede Du, at Du var bleven mig ligegyldig, og kunde det bringe Dig til at glemme, da var det vel det bedste, der kunde hændes Dig, og dog — hvor godt jeg end ønsker Dig det, og hvor forunderlig en Modsigelse, der ligger deri — dog vilde det bedrøve mig mere end alt andet.

Jeg overværede Skolemødet i Gaar og hørte der, at Gregersen, Læreren i Voldby, Dagen før pludselig var bleven berøvet Forstanden. Det gjorde et stærkt Indtryk paa mig; thi den ulykkelige sidder med Kone og fire uforsørgede Børn, og det var, efter hvad Lægen

havde sagt, ene og alene Overanstrængelse, der var Skyld i hans Ulykke. For at holde Fattigdom og Nød borte fra sin Familie saa længe som mulig, havde han paataget sig Arbejde, der langt oversteg hans svage Kræfter. Under Forhandlingerne kunde jeg kun tænke paa den stakkels Mand, der var segnet under Byrden af de usle Kaar, hans Lærervirksomhed havde at byde ham; jeg saa ham sidde sorgfuld og forkuet bøjet over sit Arbejde, jeg hørte hans Hustrus jamrende Skrig, da hun fandt hans Aandslys udslukt, maaske for stedse. Og jeg følte mig fristet til at haane mig selv for min egen Jammerlighed, jeg, som klynker over, at mit Timeglas rinder for hastigt ud, at Livet ikke vil aabne sine Glæder for mig! Jeg Daare, hvad vare vel mine Sorger mod hans? Hvad ere de vel imod hendes? En usel Draabe mod Fjordens rindende Vande!

— — — — — — — — — — — — — — —

Det er ejendommeligt, hvilken Lyst nogle Folk af og til har til at fortrædige Læreren og gjøre ham hans Gjærning sværere, end den allerede er. Og ikke nok dermed; men samtidig gjøre de alt, hvad der staar i deres Magt, for at nedbryde det Kjærlighedens og Tillidens Forhold, som nødvendigvis maa være til Stede mellem Læreren og Børnene, naar disse sidste ellers ret skulle have Gavn af Undervisningen. I Aftes kom der to af Byens Mænd op til mig. Begge havde et eget bistert Udseende, der lod mig formode, at jeg, skjønt ukjendt med dem, havde fornærmet dem paa en eller anden Maade. En Lærer kan jo fornærme hver Mand i hele Byen, uden at han selv aner det mindste derom. Begge vare bevæbnede med tykke Stokke, og da jeg bød dem ind i mit Værelse, lagde de vel Huerne fra sig, men beholdt Stokkene i Haanden. Ingen af dem vilde sidde ned; maaske anede de Tilværelsen af den gamle Sætning, at den, som faar sin Fjende til at sætte sig ned, har allerede halvt overvunden ham.

„Hvad hedder de to Mænd?“ spurgte jeg.

„Det kan vel være ligegodt, hvordan vi hedder“, svarede den ene hampert.

„Et høfligt Spørgsmaal kræver et høfligt Svar“.

„Ja, da er jeg Kren Madsen, og han der er min Nabo, Jakob Nielsen“.

„Er der noget, jeg kan tjene dem med?“

„Aa ja, vi er kommen her op til Degnen for at sige Dem, at saadan Handel, De holder med vore Børn, det vil vi ikke have“, sagde Kren Madsen, der lod til at være Ordfører.

„Lad mig nu først høre, hvordan jeg handler med dem, saa kan vi siden tale sammen derom. Hvad er det egentlig, De klager over?“

„Det er det, at vore Børn skal sidde efter to Timer igjennem, mens de andre Børn godt faar Lov til at slippe; det vil vi ikke have. Vi har godt nok Brug for vore Børn, naar de slipper fra Skolen, lige saa vel som andre Folk“.

„Ved De, hvorfor Børnene sad efter en halv Time i Gaar, ikke to Timer, som De synes at tro? Har Børnene ikke fortalt Dem det?“

„Jo jo, det har de godt nok. De kunde ikke gjøre deres Regnestykker, og De vilde ikke vise dem, hvordan de skulde bære sig ad, og da de saa ingen Stykker fik gjort, maatte de sidde efter i to Timer. Det er ikke en Maade at handle med Børnene paa“.

Sagen var, at de paagjældende Børn havde drevet Tiden hen med Narrestreger, og da de ved Timens Slutning kun kunde fremvise en Tavle fuld af „Trip-trap—træsko“-Figurer, lod jeg dem efter Skoletiden regne en Opgave hver, hvad der ikke kostede dem overdrevent Hovedbrud. Dette fortalte jeg Mændene, men uden Nytte; thi ingen af dem troede mig, i hvert Fald lode de, som om de ikke gjorde det. Da blev jeg ærgerlig — det er jo aldrig behageligt at faa Skam til Tak og endnu mindre at blive holdt for en Løgner — og idet jeg kort og godt henviste dem til Skolekommissionen med deres Klage, underrettede jeg dem om, at jeg ikke i mindste Maade vilde forhandle med dem, naar de ikke tog mit Ord gyldigt.

Dermed gik de — med deres Stokke; men de havde allerede naaet, hvad de vel ogsaa havde tilsigtet: at forbitre den Aften for mig.

— — — — — — — — — — — — — — —

Jeg drømte om hende i Nat, og hvad jeg drømte, staar endnu saa frisk og levende for mig, som om det var noget virkelig oplevet. Det syntes mig, at jeg stod oppe paa Højen i Haven, hvor der er Udsigt ud over Bæltet. Det var midt om Sommeren, Syrener og Jasminer duftede, Blomsterbedene i Haven stod i fuldt Flor, til højre for mig laa Bøgeskoven i sin lysegrønne Dragt, og foran mig strakte Bæltets Vande sig som en spejlblank Flade, der rødmede under den nedgaaende Sols sidste Straaler. Atter og atter inddrak mit Blik det fredelige, stille Aftenbillede, der laa udbredt for mig, og jeg følte mig glad ved atter at være nær de kjendte Steder, langt borte fra den alvorsfulde, brune Hede, og de blege Klitrækker, der dog, naar alt kommer til alt, øve en tyngende Indflydelse paa mig. Og som jeg stod der oppe paa Højen, kom hun langsomt gaaende fra Nøddegangen, saa steg hun op ad Højens Sneglegang, og snart efter stod hun ved min Side. Jeg tog hendes Haand i min, og idet vi begge saa ud mod den synkende Sol, hvis straalende Runding allerede var halv neddukket i Bølgerne, sagde hun stille:

„Hvorfor ligger alt Dig saa tungt paa Sinde; ved Du da ikke, at Solen, om den end synker ned i Dag, hæver sig frisk og forynget i Morgen?“

— — — — — — — — — — — — — — —

Saa godt som hele Byen har rejst sig imod mig; det gaar mig næsten, som Per Gynt, der ikke kunde komme frem for Bygden; den stængede ham Vejen, indtil den ved Klokkeringning og Salmesang veg bort med Ordene:

„Han var for stærk. Der stod Kvinder bag ham!" Der staar ogsaa en Kvinde bag mig, og staar jeg end, lig Per Gynt, som en Synder for hele Byen, saa er der dog Forskjel mellem ham og mig, at jeg lige over for den har en god Samvittighed — det havde han ikke — og „om end Solen synker ned i Dag, den hæver sig frisk og forynget i Morgen."

Aarsagen til al den Bevægelse, der i dette Øjeblik gaar igjennem Byen og bringer den til at se en farlig Person i mig, er simpelt hen den, at jeg med Skolekommissionens Tilladelse har anmodet Skolebørnene om at ombytte de forældede Bøger, Balles Lærebog og Birchs Bibelhistorie, med mere tilsvarende, og denne Ombytning bliver betragtet som et Forsøg paa at indføre „en ny Lærdom", et Begreb, der vækker saa meget des større Skræk, som ingen har mindste Forestilling om, hvad det egentlig betyder. Jeg har talt med forskjellige Mænd i Byen og forsøgt at gjøre dem forstaaeligt, at det ikke er et Angreb paa „den gamle Lærdom", der tilsigtes, men forgjæves. Skjønt vi jo leve i en Tid, hvor enhver mener at forstaa sig paa alt og da særlig paa Skolegjerningen, er der dog ingen som kan forstaa, at Forandringen af Bøgerne er til Børnenes virkelige Gavn. En Klage over mig er bleven indsendt til Sogneraadet, dette har afgivet den til Skolekommissionen, og denne har selvfølgelig lagt den stille til Side. Klagen er underskrevet af de fleste Familiefædre, enten de saa have Børn i Skolen eller ej; selv min gamle Jens Due har sat sit Navn under den.

„Det var nu ellers ikke, fordi jeg mente noget med det", sagde han til mig, da jeg bebrejdede ham hans Troløshed; „men en maa jo følge Trop".

— — — — — — — — — — — — — — — —

Hvor klang ikke det første „Velkommen" fra en jysk Bondestue hjerteligt og gjæstmildt i mit Øre. Det er en smuk, gammel Skik at byde de fremmede velkommen, naar han træder ind under Tag, men naar det kun er en blot og bar Form, der følges, uden at man føler eller tænker det mindste derved, da bliver dets Værd rigtignok meget forringet. Alligevel foretrækker jeg langt et Velkommen, saaledes som det klinger her i Jydens Stue, for et „God Dag" i Øernes Bøndergaarde, om dette end kan være lige saa hjertelig ment. „Velkommen" er et daarende Ord i Sproget, og vender jeg nogen Sinde tilbage til Øerne og fæster Bo der, da skal det som en kjær, jysk Arv følge mig til mit ny Hjem... Dog, hvad taler jeg om; for mig kommer den Tid jo aldrig.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Efterhaanden som jeg nøjere kom paa det rene med Folks Bevæggrunde til at modsætte sig de nyere Skolebøgers Indførelse, var jeg nær traadt over paa deres Parti. I denne trofaste og udholdende Vedhængen ved det gamle er der noget virkelig smukt og godt, som jeg fuldkomment har Øjet aabent for. De gamle Bøger vare for dem gode, gamle Venner, hvem de ikke vilde svigte, da man gik løs paa dem. Det er denne udholdende Troskab mod det, der er bleven ham kjært, som gjør Jyden saa stærk og sej, at han i stille Ro kan bære saadanne Trængsler, som Øernes Befolkning vilde vaande sig højt og lydeligt under. Aldrig har Blicher tegnet ham med større Sandhed, end da han skrev:

Jyden han æ stærk aa sej,
Modde baad i Nøj aa Nej;
Goer ed op, aa goer ed nier
Aller do faatavt ham sier.

— — — — — — — — — — — — — — — —

(Fortsættes.)

Mamuten.

Af E. Toepfer.

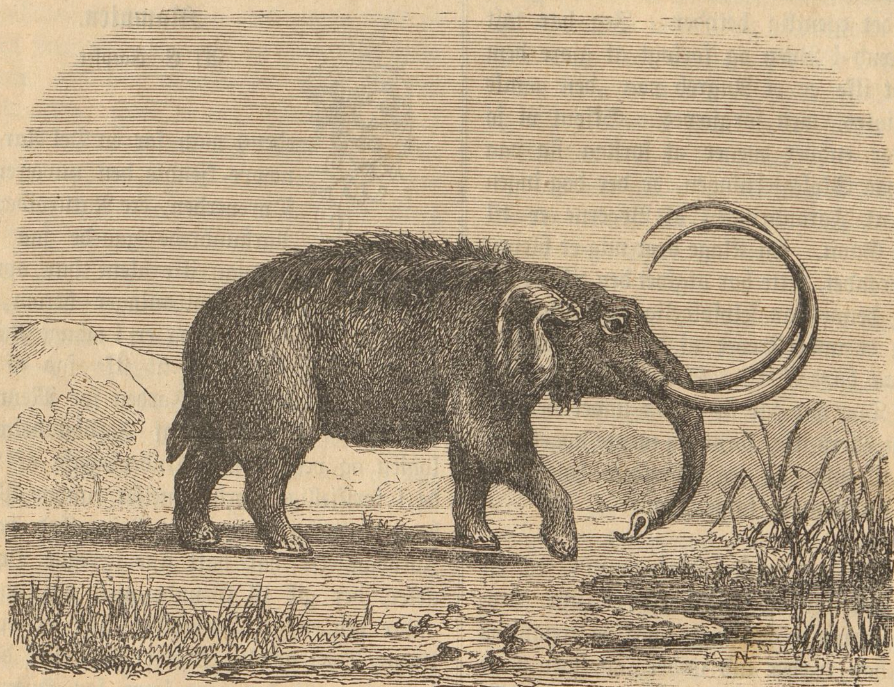


Medens man for en Del Aar tilbage i Tiden næppe kjendte den nuværende Plante- og Dyreverden, ere Naturvidenskaberne i vort Aarhundrede gaaede saa stærkt fremad, at man ikke alene har opnaaet nøjagtige og tilfredsstillende Oplysninger herom, men man er gaaet et Skridt videre og er i mange Retninger kommet til et sikkert Kjendskab til ikke faa af de Planter og Dyr, der fandtes paa Jorden før Mennesket optraadte paa den. Ved Hjælp af Jordbundslæren eller Geologien og ved en nøje Undersøgelse af Levningerne af de i forskjellige Jorddannelser fundne Planter og Dyr, have Naturforskerne med Bestemthed paavist, at hver Jorddannelse har haft sine særegne Dyre- og Plantearter, der gik til Grunde med den og blev afløst af andre ved en ny Dannelse. Det er et af disse Fortidens Dyr, nemlig Mamuten eller den siberiske Elefant, som vi her føre frem for Husvennens Læsere. De ville strax af omstaaende Billede kunne se, at den har en stor Lighed med de nulevende Arter af Elefanter, fra hvilke den dog afviger ved sine meget længere og stærkt krummede Stødtænder og sin tætte og lange Haarbeklædning. Den sidste tyder paa, at den ikke som vore nulevende Elefanter havde sit Hjem i de varme, men i de kolde Lande. Dens Hjemsted var det nordlige Sibirien, hvor der i Fortiden maa have levet en stor Mængde af denne Art Elefanter, da Jordbunden i dette Land næsten over alt er opfyldt med Knogler og Tænder af dette Dyr, og en stor Del af det Elfenben, som i mange Aar har gaaet og endnu gaar i Handelen, hidrører fra disse Tænder. Man kjender dette Dyr langt bedre end noget andet af Fortidens uddøde Dyr, da man ikke alene har fundet hele Benrade og Tænderne af det, men man fandt endog for omtrent en halv Snes Aar siden et helt Dyr med

Kjød, Indvolde, Hud og Haar, som i mange tusende Aar havde været indefrossen i Sibiriens Sne og Is og derved havde undgaaet Forraadnelsen. Inden Naturforskerne fik det fundne Dyr undersøgt, var det desværre for en stor Del bleven ødelagt af de indfødte, som havde spist meget af Kjødet, men der var dog bleven nok tilbage til at der kunde laves en naturtro Tegning af det, og det er denne der ledsager nærværende lille Skildring. Mamuten overgik langt de nulevende Elefanter i Størrelse, ogsaa dens Stødtænder vare som før nævnt langt større, da man har fundet enkelte, der vare 21 Fod lange. Ogsaa her i Danmark samt andre Steder i det nordlige Evropa har man af og til fundet Tænder af Mamuten, men man kan ikke med Sikkerhed paavise, at den har levet paa disse Steder, da det er sandsynligt, at dens Tænder ere blevne førte dertil med Isen.

Om Tærskemaskinen.

Blandt de mange Maskiner, der i det sidste Halvhundrede Aar Tid efter anden ere indførte i Landbruget, hører Tærskemaskinen til en af de vigtigste. Allerede i gamle Dage forsøgte man paa at aftærske Sæden ved Hjælp af Maskiner i Steden for ved Haandkraft saaledes som omstaaende Tegning viser,



Mamuten.

der forestiller en tærskende Ægypter. Hans Maskine bestaar af en Slæde, som ved Hjælp af et Par Oxer trækkes hen over Sæden saalænge indtil alt Kornet er gnedet af. Ægypteren sidder i Ro og Mag og kjører omkring med sin Maskine, og dette var jo unægtelig betydelig lettere end at banke Kornet af med en Stok eller med en Plejl. Man kan imidlertid let forstaa at Ægypterens Tærskemaskine ikke var meget fordelagtig, men det varede dog mange Aar inden en egentlig Tærskemaskine blev opfunden. Først i Aarene 1785—86 lykkedes det en Skotte ved Navn Andrew Meikle at bygge en saadan. Den bestod af et stort Hjul besat med en Del Stokke eller Slagler, Hjulet blev drejet rundt, og idet Sæden ved Hjælp af et Par Valser førtes hen til Hjulet, aftærskedes Kornet. Man ser saaledes at denne første Tærskemaskine havde en vis Lighed med de nuværende Maskiner, idet Kornet ved disse ligeledes aftærskes ved Hjælp af en omdrejende Cylinder — Slagcylinderen eller Slaghjulet. Der hengik imidlertid en Del Aar forinden Tærskemaskinen rigtig blev udviklet. Det var navnlig i England og Skotland, hvor Agerbruget, som bekjendt, tidlig var hævet til et højt Standpunkt, at dette skete. Men efterhaanden som Tærskemaskinen blev bedre, fik den ogsaa mere Udbredelse og naaede da ogsaa at blive indført her i Riget. Den første kom hertil fra Sverige og blev som Følge heraf kaldet den svenske Tærskemaskine. Det var kun paa de større Gaarde den brugtes, da det var en stor og tung Maskine, som der skulde 4 à 5 Heste til at trække.

I Skotland havde man efterhaanden lært at drive Tærskemaskinen ved Hjælp af Damp og kunde saaledes spare Hestene til andet Arbejde, men samtidig forbedredes Maskinerne ogsaa navnlig derved at de indrettedes til at tærske en Del mere, og derved at man tilsatte et Maskineri til at ryste Halmen naar den kom ud af Maskinen, samt at der med Tærskemaskinen forbandtes en Kastemaskine, som opfangede Kornet efterhaanden som det aftærskedes og rensede det for Avner og lignende Snavs. Denne saakaldte **skotske Maskine** indførtes ligeledes paa mange Gaarde her i Landet, men i Steden for Damp blev den almindelig drevet ved Hestekraft. Paa enkelte Gaarde har den været brugt indtil den sidste Tid.

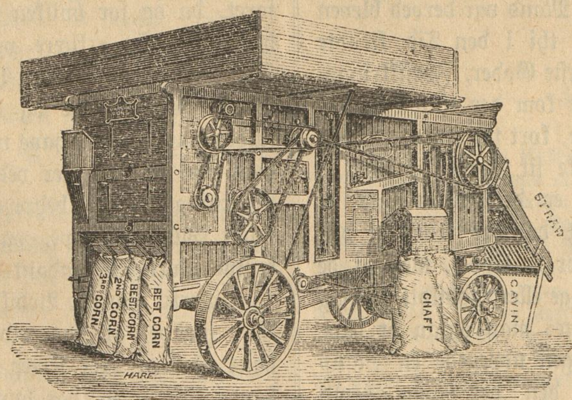


En tærskende Ægypter.

Det varede ikke længe førend Fabrikanterne ogsaa begyndte at lave mindre Tærskemaskiner, der kunde drives med 2 Heste, og som altsaa egnede sig for mindre Gaarde. I Aarene 1855—60 begyndte disse Maskiner at faa Indpas paa Bøndergaardene her i Landet til ikke mindst Glæde for Karlene, der nu for en Del slap fri for at staa og svinge med Plejlen. Med en saadan 2 Hestes Maskine kan der tærskes 3 til 4 Tdr. Vaarsæd i Timen.

Vi kunne ikke indlade os paa her nærmere at omtale Tærskemaskinens Udvikling og Bygning, der gives nu mange forskjellige Slags og af forskjellige Størrelser. Ved de nyere anbringes der sædvanlig en Halmryster, hvorved der spares 1—2 Mand til at ryste Halmen, som er et temmelig vigtigt Arbejde. Der anvendes nu meget mere Jærn til Bygningen af Maskinerne end fordum, ja nogle af dem bygges endog helt af Jærn. I de senere Aar har man ogsaa her til Lands begyndt at bruge Damptærskemaskiner. En saadan Maskine er ligesom den gamle skotske Maskine indrettet til samtidig med Tærskningen at rense Kornet, men dette sker paa en langt fuldkomnere Maade, nemlig saaledes at Kornet foruden at renses tillige sorteres i flere Hold saa alt den bedste Sæd løber ud for sig og kan strax sælges eller lægges paa Loftet. Paa enkelte større Gaarde findes saadanne fastistaaende Maskiner, men almindeligst ere de transportable eller til at flytte med omkring fra den ene Gaard til den anden. Dampmaskinen bestaar da af et Lokomobil, som, naar Tærskningen foregaar, stilles saa langt borte fra den egentlige Tærskemaskine at ingen Ild eller Gnister kunne komme i Berørelse med Halmen.

Hosstaaende Tegning viser en saadan Maskine i Arbejde. Som man ser er der hængt Sække for Udløbsaabningerne, hvori det forskjellige tungere og lettere, (rene og svange) Korn løber ud færdig til at bæres paa Loftet. En saadan engelsk Maskine af Marchals Fabrik leveres fra H. C. Petersen i Industriudstillingsbygningen i Kjøbenhavn og koster med Lokomobil (flyttelig Dampmaskine) 8 à 10,000 Kroner. Den tærsker 100 Tdr. Hvede og henimod 200 Tdr. Havre om Dagen. Det hele Maskineri faas i flere Størrelser.



Marchals Tærskemaskine.

Vi skulle endnu tilføje, at der er lavet Tærskemaskiner til at drive med Haandkraft, men at disse aldrig have været meget brugte, da man almindelig med samme Anstrængelse har kunnet udrettet mere med Plejlen. Endog i den allersidste Tid er der fremkommet Tærskemaskiner til Haandkraft idet en saadan var udstillet i Sommer paa Landmandsmødet i Viborg.

J. S. Greve.

Fra gamle Dage.

En mærkelig Hexeproces fra Sletten.

(Meddelt efter en Tingbog fra Skam Herred af S. Jørgensen).

I Folkenes Kulturhistorie er Hexeprocesserne et Moment af ikke ringe Vigtighed. Man kan jo vistnok forudsætte, at jo mere uvidende et Folk er, desto hyppigere

vil det søge Aarsagerne til de for det uforstaaelige Tilsyneladelser paa det overnaturliges Omraade, og man har da i saadanne Processers Hyppighed en temmelig rigtig Maalestok for et Folks Kultur. Selvfølgelig maa der samtidig tages et billigt Hensyn til de forskjellige Folks Karakter, idet den medfødte Hidsighed eller Sindighed naturligvis ogsaa ved saadanne Lejligheder spiller en vis Rolle.

Det er dog langt fra, at Sagen for vort Folks Vedkommende er bleven blot saa nogenlunde behandlet, hvad der dels ligger i Vanskeligheden ved at faa Adgang til de her henhørende Aktstykker, dels i det betydelige Arbejde med at finde de lejlighedsvis og spredt forekommende Sager. Det er vistnok uheldigt, at det er saa, da de Sager, der hidtil ere blevne behandlede, ere saadanne, der her have faaet en temmelig blodig Udgang, og som stille det danske Folk i et Lys, det dog egentlig ikke fortjener. Som nedenfor meddelte Retssag udviser, tog den danske Almue paa den Slags Sager med en Ro og Sindighed, som det i høj Grad er velgjørende for os at være Vidne til. At det gik anderledes til, naar de af en misforstaaet Theologi ophidsede Konger eller disses Bestillingsmænd fik Lov til at raade, maa billigvis blive en Sag for sig selv, der maa komme paa Vedkommendes egen Kappe.

1652, som var det Aar, i hvilket nedenfor meddelte Sag førtes til Thinge, var ikke noget godt Aar for Landmændene. Der var smitsomme Sygdomme mellem Kreaturet, saa det saa ud til fuldstændig Ruin for de Egne, hvor Soten rasede værst. Igjennem en længere Aarrække havde der været pestagtige Sygdomme mellem Hornkvæget, og mangen Mand var derved bleven nødt til at gaa fra sin Gaard, thi i den Tid kjendte man ikke til et af Nutidens største Goder, Forsikringsforeningerne, men i nævnte Aar kom der tillige en saa voldsom Smitsot blandt Hestene, kort før Foraarssæden skulde lægges, at mangen en ikke fik Jorden tilsaaet.

Under saadanne Forhold er det forklarligt, at Sindene komme i Røre, og at de, der trues af den bitreste Nød ikke blot spejde efter en Udvej, men at de ogsaa se sig om efter den virkelige eller indbildte Aarsag til Elendigheden. Saaledes synes man ogsaa at have gjort paa Sletten. Folkemeningen udpegede en Mand ved Navn Hans Andersen, som den, der havde Skyld i den udbrudte Pest, og den 29de April 1652 dømtes han til Døden dels efter Vidnesbyrd og dels efter egen Tilstaaelse. Hvor utroligt det end lyder, at en saadan Tilstaaelse var given frivillig, saa er det dog vist, at der i hine Tider var mange, der følte sig overbeviste om, at de stode i Forbindelse med Mørkets Magter og ved disses Hjælp kunde virke helbredende eller ødelæggende. Som sin medskyldige udlagde han før sin Henrettelse en stakkels fattig, gammel Kone af Grindløse Sogn ved Navn Bodild Peders. Nu vilde hendes onde Skjæbne, at hun kort forinden havde været i Ordstrid med en Mand i samme By ved Navn Rasmus Thomsen, og at hun ved den Lejlighed, som jo let kunde ske, tog Munden vel fuld og truede ham med ondt. Da Sygdommen efter den Tid ramte ogsaa hans Kvæg, og han hørte den henrettede Hexemester udlægge hende som sin medskyldige, og som den, der havde været Aarsag i, at mange godt Folks Kvæg var bortdød — ja, saa kan man næsten ikke fortænke ham i, at han søgte Kvindens Herskab, Henrik v. Putbusk paa Kjørupgaard, og fik denne Herre til at sætte hende i Forvaring i Fangehullet paa sit Herresæde.

Til den 5te August 1652 havde han stævnet hende at møde paa Skam Herredsting imod Bogs Ed og Nævningers første Krav*), til fjortende Dagen mod andet Krav og til tredje Uges Dagen mod Fyldings Paasættelse og Nævningers Lov (o. Dom). Til Beskyldning mod hende fremlagde han Dommen af 29de April, et Tingsvidne af 3die Juni 1652, et Tingsvidne af Skovby Herredsting den 19de Juni, et Skudsmaal af Grindløse Sognestævne, udstædt 3dje Søndag efter Paaske, og Bodild Pedersens vidtløftige Indlæg, underskrevet med hendes egen Haand.

Og saa fremstod Rasmus Thomsen i Grindløse, lagde sin Haand paa Bog, svor og sagde, at efterdi er bevist med den henrettede Hans Andersens Bekjendelse, at Bodild Peders har været Skyld i mange godt Folks Kvægs Hedendøelse, saa og med Sognevidne og Tingsvidne, at fornævnte Bodild Peders har været berygtet for Trolddom, siden hun kom til Grindløse, bevises ogsaa med Tingsvidne, at Bodild Peders har truet og undsagt ham med Ondt, som hannem og er vederfaret, da og for hvilken Beskyldning fornævnte B. P. har villet sig erklære ved Lov eller i anden Maade. Da, imedens fornævnte Vidnesbyrd og Dokumenter ved Magt staar, sigtede og beskyldte han Bodild Peders fuldkommeligen at have været Aarsag i den Skade, som ham paa sit Kvæg er vederfaret og det ved Troldoms Gjærning at have bedrevet, hvorpaa han bad sig saa sandt Gud tilhjælpe, og bad han, at Gud og den kristne Øvrighed saadant vilde straffe.

Dertil svarede Bodild Peders og bad sig saa sandt Gud hjælpe, at hun aldrig mente Rasmus Thomsen, hans Hustru eller Kvæg noget ondt, og de Ord, de havde tilsammen, har hun ikke tænkt paa siden den Tid, dem til onde.

Den 26de August samme Aar blev af Dommeren udnævnt Nævninger til at dømme i denne Sag, og blev der udmeldt 15, 4 af Bordesø, 1 af Krogsbølle, 2 af Bederslev, 2 af Roerslev, 2 af Nørreby, 2 af Rostrup og 2 af Skamby.

Da fremstod Ridefogden paa Kjørup og formanede

*) Hvad der skal forstaas ved Bogs Ed, Nævninger og Fylding vil senere fremgaa af selve Fortællingen.

de Mænd, som vare udtagne at sværge i denne Sag, og paa Bodild Peders Vegne begjærede, at de vilde anse Retten efter Vidnesbyrd og Bogs Ed, som gjort er, i Betragtning af, at det gjælder Liv og Ære, og at de derfor derudi handler, som de for Gud og den kristne Øvrighed vil forsvare og efter hendes Indlæg, som i Bogseden er indført, og formente han, at efterdi hun er fattig, bør hun ikke med Uret at overiles.

Den 9de September fremlagde Rasmus Thomsen i Retten følgende Indlæg:

Eftersom jeg underskrevne Rasmus Thomsen i Grindløse har i Dag 14 Dage haft Tingstævner inden Tinge, som hjemlede, at have kaldet Bodild Peders, som boede i Grindløse mod Nævningers Proces, og jeg da af Herredsfogden fik Nævninger udmeldt, saa giver jeg fornævnte B. P. fuldkommen Sag, at hun er en Troldkone, som med sin Trolddomskunst efter forrige Vidnesbyrd og Bogs Ed har gjort mig Skade — det beder jeg mig saa sandt Gud til Hjælp paa — begjærer jeg derfor af Herredsfogden, Nævningerne efter Loven at gjøre deres Ed og Tov, og jeg det at faa beskrevet.

Rasmus Thomsen.
eg. Hd.

Og Rasmus Thomsen lagde Haand paa Bog og bad sig Gud til hjælpe paa, at fornævnte Bodild Peders var en offenlig Troldkone og havde gjort ham den Skade, han paa sit Kræ havde bekommet.

Fremstod Bodild P. da og svor ved Sjæl og Salighed, at hun aldrig havde gjort Trolddom enten mod fornævnte Rasmus Thomsen eller nogen anden.

Dertil svarede ogsaa Ridefogdens Fuldmægtig paa Kjørup og formente paa velbaarne Henrik v. Putbusks Vegne, at Rasmus Thomsen burde at bevise lovligen, at fornævnte B. P. havde gjort ham nogen Skade paa sit Kræ eller udi andre Maader.

Da fremstod Rasmus Thomsen og begjærede tredje Krav paa Nævningerne, som og af Dommeren blev stædt.

Den 16de September begjærede Rasmus Thomsen, at Dommeren vilde stæde Fylding paa Nævningerne, at han deres Ed og Tro kunde faa beskrevet, hvorefter han i Retten fremlagde Bogseden med de erhvervede Dokumenter.

Da stædte Dommeren Fylding paa Nævningerne ved tvende Dannemænd, som vare: Jørgen Andersen i Bederslev og Jens Hansen i Roerslev, hvilke Dannemænd fremstode og toge hverandre i Haand og berettede, „at eftersom de (o. Nævningerne) lovlig ere tilfuld (ved Fyldingen), ere de tilfundne at sværge og gjøre Ret mellem Kongen og Bonden, som de for Gud og Øvrigheden vil forsvare. *)

*) Den sædvanlige gamle Formular, naar Nævninger og Sendemænd tilfandtes at afsige deres Dom.

Da fremstod Niels Knudsen Agge af Bordesø Nævningernes Formand, lagde sin Haand paa Bog, svor og sagde: „Efterdi Recessen (Loven) formelder, at hvem som sigter, bør at bevise, og fornævnte Bodild Peders ingen gjørelig Trolddomsgjærning for ham er bevist, vides hende ej, efter det, der for ham i Retten har været fremlagt, for Trolddom at paasværge, men hun bør at være frikjendt". Derpaa bad han sig saa sandt Gud til hjælpe. De øvrige Nævninger fremstode hver for sig, lagde Haand paa Bog, svore og bade dem saa sandt Gud til hjælpe, „at deres Formand svor Ret, saa gjorde de og lige saa".

Rasmus Thomsen var deres Ed og Tov begjærendes, beskreven, videre ønskede han, at Bodild Pedersen maatte forblive fængslet til Sagens videre Uddrag.

Henrik v. Putbusks Fuldmægtig fremstod da paa Tinget og opbød fornævnte B. P., om nogen vilde tage hende i Forvaring, hvortil Rasmus Thomsen svarede, at det var hans Begjæring nu som forhen, at hun maatte blive ved at sidde fængslet paa Kjørup til Sagens videre Uddrag.

Fuldmægtigen adspurgte dernæst B. P., om hun havde sagt, at Ridefogden havde tilraadet hende at tilbyde, at hun vilde rømme Landet, hvilket hun ved højeste Ed benægtede, at Ridefogden havde sagt til hende, eller at hun sig i saa Maade havde udtalt for nogen.

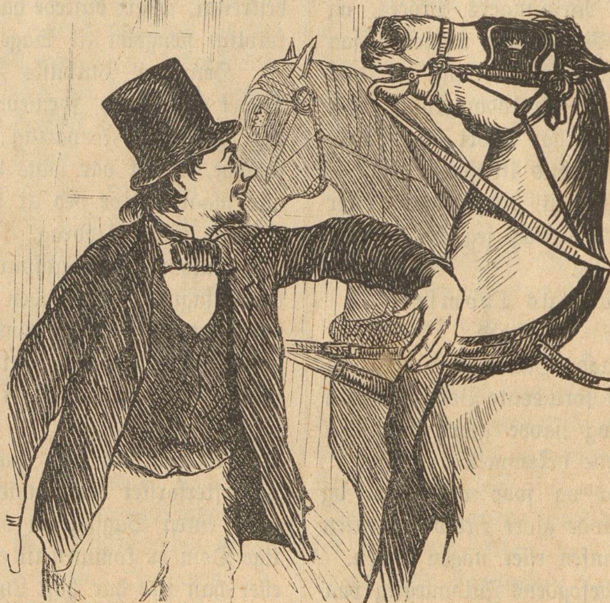
Sagen kom dog, saa vidt mig er bekjendt, og jeg har efterforsket det temmelig nøje, ikke for højere Ret, hvad enten Sagsøgeren ved sine Standsfællers fornuftige Dom er kommen til en klarere Opfattelse af Sagen, eller han ikke har haft Lyst eller Evne til at bære Omkostningerne ved forlænget Proces.

Bognyt.

„Holstenshus og Nakkebølle, med tilliggende Sogne og Øer, samt Udsigt over Egnens almindelige Historie fra Oldtiden indtil vore Dage." Af N. Rasmussen Søkilde. Dette er Navnet paa en Bog, som man skulde antage kun havde Interesse for Beboerne af den Egn der skildres. Dette er dog saa langt fra Tilfældet, at den tværtimod vil have Interesse ikke alene for alle Landboere paa Fyn, men for enhver dansk særligt enhver dansk Bonde. Det er nemlig et Værk, der er Frugten af en utrættelig Samlerflid, den varmeste Kjærlighed til gamle Minder, forenet med en sjælden Evne til i et klart, smukt og tiltalende Sprog at fremstille de vundne Resultater saaledes, at enhver med baade Glæde og Nytte kan læse Skriftet. Vel er det en særlig Egn i det sydvestlige Fyn, hvortil Skildringen knytter sig, bygget paa den grundigste Forskning af Historien og gamle Dokumenter i Arkiver, Tingbøger osv., men den Skildring der gives af Landboforholdene i ældre Tider maler utvivlsomt et klart Billede af hvorledes det saa ud i Fortiden hele Landet rundt, og har saaledes almindelig Interesse. Naar man har læst den smukke, velskrevne Bog vil man maaske med Forundring høre, at den er skrevet af en jævn dansk Bonde, som aldrig har faaet nogen anden „Lærdom", end den Landsbyskolen og senere Selvøvelse kan give. Man faar da maaske Forestillingen om en „lærd Bonde" — thi en saadan Bog skrives ikke uden en hel Del Lærdom — som sidder i Studerekammeret i Steden for at gaa efter Ploven. Men det er maaske det mest fornøjelige at denne Forestilling slet

ikke svarer til Virkeligheden. Læseren vil i denne Tid kunne træffe Forfatteren flittigt sysselsat med at pløje og saa paa sin egen Mark og naar vi Vinteren, kan man om Dagen træffe ham paa Loen eller i Huggehuset hvor hans øvede Haand danner alle de Redskaber, som bruges paa Gaarden. Men om Aftenen finder vi ham lige saa sikkert ved sit Skrivebord, studerende ældgamle Dokumenter og Tingbøger i Pergamentbind, hvis halvt udslettede Skrift i den løjerlige gammeldags Stil vi ikke kunne læse et Muk af, men som han er hjemme i til Nytte. „Nytte! hvad Nytte kan det vel være at rode i disse gamle muknе Skroller?" vil maaske mangen Læser tænke. Forfatterens Forord turde maaske dog give et lille oplysende Vink idet han siger om sin Bog: „Den sendes ud i Verden med det Ønske, at den maa blive læst i den Kreds for hvilken den nærmest er bestemt, i den menige Del af Folket, og være et Middel til at bringe den Overbevisning til Klarhed, at, naar man er misfornøjet med Nutiden, saa er det fordi man ikke ser tilbørlig tilbage paa Fortiden, ikke ser, hvorledes vore Forfædre have sukket under Trældommens og Fattigdommens tunge Aag. Kunde den tillige hjælpe en og anden til at skønne at man med Alvor maa arbejde paa Aandens og Hjærtets Frigjørelse, inden der i Sandhed kan være Tale om at man ikke blot er fribaaren, men frie, da — ja da vilde jeg ikke have arbejdet forgjæves". Husvennen kan kun hjærtelig ønske, at ret mange maa læse Bogen, forvisset om, at ikke nogen skal lægge Bogen fra sig uden med Glæde over at have kjøbt den. Mange Læsere mellem Standsfæller vil nemlig være Forfatterens bedste Løn for det møjsommelige, aarelange Arbejde Bogen har kostet ham. (Forlagt af den Hempelske Boghandel i Odense).

Forspildt Lykke.



Han gik paa Gaden; i samme Sæt
hans Sind var tungt, som hans Pung var let.
Han havde just søgt om en lille Bestilling,
men Ansøgningen nægtede man Bevilling,
og næppe han ejed en eneste Skilling.
Som nu han mistrøstig hjemad gik,
en ondskabsfuld Hest i Sinde fik
at sætte en Tand i hans eneste Frakke;
han mente, han maatte vel Skæbnen takke,
at bort fra Bæstet han tidsnok slap.

Knap
var han nu kommen til Hjørnet hen,
da mødte han netop sin bedste Ven,
og næppe denne ham hørte fortælle
det lidet, Stymperen havde at melde,
før flux han skjældte ham Huden fuld:
„Og tror Du da, Lykken vil vorde Dig huld,
naar taabelig bort Du den fra Dig jager?
At tænke sig blot, at Du Armen tager
forskrækket bort fra den bidske Hest,
da Lykken under Dig allerbedst!
For Pokker, den Hest Du skyldte at takke;
hvis den havde flænget Din gamle Frakke,
dens Ejer jo maatte betale en ny,
og havde den været saa bidsk i Sindet,
at den havde bidt Dig et Hul i Skindet
da havde Du Grund til at være kry!
Da maatte jo den, som monne den eje,
betalt Dig for Svie, for Kur og for Pleje;
men nu, da Du taabelig gjorde omkring,
nu faar Du ikke den mindste Ting!"

Saa talte Vennen, og bort han iled,
tilbage stod hin, og lunt han smiled,
han tænkte, at hvad han forsømte før,
det lod sig vel dog endnu oprette,
der var jo kun lidt paa Spil at sætte.
Saa vandred han da fra Dør til Dør,
og hvor han paa Herskabsheste fik Øje,
der passed han altid meget nøje
at gaa dem uforsigtig forbi.
Forgjæves — han havde ej Held deri;
skjønt nær forbi dem han monne skride,
skjønt selv han bød dem sin Arm og Side,
der ikke var en, som vilde bide.

Smaating.

Geografisk Gaade. Forbogstaverne paa følgende Navne læste nedad danne Navnet paa en dansk Konge; Endebogstaverne læste opad give hans Tilnavn: En By i Sachsen. — En By i Holsten. — En Ø ved Fyn. — En elsket dansk Dronning. — En By i Sønderjylland. — En By i Fyn. — En Ø i Kattegattet. — En By i Rusland.

Opløsninger fra Nr. 32:

paa Gaaden: Skib-brud.

paa Kjældermændene: 1. Han er en uredelig Mand. 2. Han er ikke et Haar bedre. 3. De glide begge ned i Vesten. 4. Cigaren gik ud i det samme.

Brevvexling.

„Jens Skovfoged": Den Slags Historier og Digte kan ikke bruges.

Niels J. — A. H. Venligst Tak for Deres gode Vilje; men det indsendte kan af forskjellige Grunde ikke benyttes.

Kr. L. i H-tofte. Med forb. Tak modtaget. Vil blive optaget i rette Tid.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Sondag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



En funden Dagbog.

Ved Veritas.

(Sluttet.)

I Dag er det netop sex Aar siden, min Fod første Gang betraadte Skovridergaarden. Jeg kom lige fra Seminariet og var glad ved strax at have fundet en Virkekreds; thi den lille Kapital, Tante havde efterladt mig, sang paa sit sidste Vers, og andre Slægtninge end hende har jeg aldrig kjendt til. Det var stille Sommeraften, da jeg kjørte op gjennem Skoven og saa mit fremtidige Hjems hvide Mure titte frem bag det grønne Løv. Forude saa jeg Beltets blinkende Vande, og jeg husker, at jeg glædede mig til, at her var alt, hvad mit Hjerte begjærede, Skovensomhed og frisk Søluft.

„Ja, her er kjønt her," sagde Jørgen Kusk til mig og blev et Øjeblik holdende oppe paa Bakke, for at jeg kunde beundre Udsigten. „Kan De se, Husbond flager til Ære for Dem."

Han havde Ret; inde fra Haven viftede Flaget mig hilsende i Møde, og henne foran Porten til Gaarden stod der to Smaadrenge, og en Pige paa 13—14 Aar og viftede om Kap med Flaget. Da jeg kjørte forbi og hilste paa dem, raabte begge Drengene Hurra og ilede derefter i Gallop hen til Trappen, hvor Skovrideren stod, ventende paa at byde mig velkommen. Han var en høj, sværtbygget Mand, med et lyst kraftigt Skjæg og venlige Øjne, og den ligefremme og hjertelige Maade, hvorpaa han modtog mig, gjorde, at jeg strax følte mig som hjemme i Huset.

Næppe havde jeg hilst paa Husbonden, før Drengene trak mig op paa mit Værelse og derfra ind i Skolestuen. Begge Værelsers Vinduer vendte ud imod Haven, og bag dens grønne Hæk laa Beltet, glødende i Purpur. Jeg stod længe hensunken i Beskuelsen af den smukke Udsigt, og Drengene slæbte imidlertid en halv Vognladning Bøger hen paa Bordet. De vare forhippede paa at vise mig, hvor langt de vare naaede i deres Studier. Pludselig lød der en Stemme bag mig, en blød og melodisk Røst, der fik mig til at vende mig om.

„Nej, Drenge, I maa ikke saadan strax lægge Beslag paa vor Lærer. Vi skal desuden snart drikke Te."

Det var Søsteren, som havde talt; hun var kommen ind, uden at jeg mærkede det. Da jeg vendte mig, mødte mit Blik hendes slanke, barnlige Skikkelse med det lyse Haar, der hang i rige Lokker ned om hendes Skuldre. Hun stod ved Bordet og bragte lidt Orden i det Virvar, som Drengene havde ophobet, og under dette Arbejde aandede hendes hele Skikkelse en saadan Ro og Blidhed, at hun syntes mig langt ældre, end hun virkelig var.

„Naa, Drengene er allerede i Lav med at vise Dem, hvor vidt de har drevet det i boglige Sysler", sagde Skovrideren, som i Forbigangen kigede ind af Døren. „Ja, De maa ikke vente Dem stort af Fyrene, for Mathilde har næsten alene maattet besørge deres Undervisning i det sidste halve Aar."

Dermed forsvandt han i Retningen af sit eget Værelse, og Mathilde spurgte:

„Skal vi ikke hellere opsætte det til i Morgen? De er vist træt efter Rejsen."

„Nej, ikke det mindste, lad kun Drengene have deres Vilje."

Vi satte os sammen om vort fremtidige Arbejdsbord, og Drengene fik travlt med at give mig Underretning om, hvor meget de havde lært. Af og til kom der en lille Rettelse fra Mathilde, og jeg modtog i det hele taget det Indtryk, at hun havde opfattet sin Opgave som Lærerinde med en Alvor, der var langt forud for hendes Alder. Og dog var der intet gammelklogt ved hende, hun var baade barnlig og naturlig.

Da vi havde spist til Aften, gik Skovrideren en Tur med mig gjennem Haven og Skoven, der stødte op til denne. Drengene løb snart frem, snart langt bag efter os og havde tusende Ærinder ind i Krattet, hvor mangfoldige Hemmeligheder i Form af Fuglereder og Rævegrave syntes at dølge sig. Da vi kom tilbage til Haven, sad der en Nattergal inde mellem Buskene og slog sine søde Triller. Mathilde og hendes Moder havde taget Plads paa Verandaen, der omslyngedes af Roser med sødtduftende Blade. Her sad vi i stille Ro en Times Tid og saa ud over Engene, der stod i en eneste bølgende Damp, ud over det stille Bælt, hvis Overflade ikke krusedes af nogen Vind, lyttende til den lille Nattergals melodiske Sang.

„Husk endelig, hvad De drømmer i Nat," sagde Mathilde til mig, da hun og Drengene fulgte mig op til min Dør. „De ved jo nok, at hvad man drømmer første Nat, man sover paa et fremmed Sted, gaar i Opfyldelse."

Jeg lovede at gjøre mig Umage for at huske efter.

Jeg drømte, jeg var dømt til Døde.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jeg har et Par Dage maattet holde Sengen paa Grund af en hæftig Forkølelse, som nu heldigvis er overvunden, og i de Dage har jeg modtaget saa mangfoldige Beviser paa Folks Deltagelse, at det har gjort mit Hjærte glad. Jeg mente næsten, at jeg gik som en fremmed iblandt dem; men jeg ser, at det dog langtfra er Tilfældet. Hver Time paa Dagen stak Karen sit Hoved ind af Døren og holdt de mest forskjellige Sager, som vare sendte til mig fra Folk i Byen, op for Øjnene af mig.

„Et Par Duer fra Anders Rød!"

„En Sigtekage fra Povl Nielsen!"

„Et røget Faarelaar fra Klitgaards!"

„En And fra Mads Jeppesen!"

Og saaledes i det uendelige. Jeg tvivler om, at mit Spisekammer nogensinde har været saa godt forsynet, som det er i Øjeblikket. Karen dækker et Aftensbord for mig, saa rigt besat som et Gildesbord, og ser ganske triumferende ud derved. Medens jeg laa syg, kom min Nabo, Niels Monsen, op for at se til mig. Han undrede sig over, at jeg havde lejet en Mand til at pløje min Jord for mig.

„Der er ingen Mand her i Byen, der har Heste eller Stude, uden at han jo gjærne gjør et Par Ved eller tre for Dem," sagde Niels. „Nej nej, er der ej. Se, en ved jo godt nok, at det er et ringe Embede dette her, og at ingen Familie kan leve af det, endda det er beregnet for en gift; men det var nu Sogneraadet, som stillede det saadan an, og det er der ingen af os der takker det for. Vi mener som saa, at skal en Mand arbejde det, hans Kræfter formaar, saa skal han ogsaa have saadan Løn, at han ikke har Behov at tage sig andet til, for det kan hverken han eller Skolen være tjent med".

Jeg gad vist, hvornaar det en Gang vil gaa op for Folk i Almindelighed, at Niels Monsen har Ret i den Mening, at Skolen kun er meget daarlig tjent med, at Lærerne ikke ere saaledes lønnede, at de ere fri for trykkende Næringssorger. I Gaar modtog jeg et Brev fra en fordums god Ven, der for en Del Aar tilbage fik Embede som Lærer her i Jylland, og dette Brev bedrøvede mig meget. Han er en fem—sex Aar ældre end jeg, og det er nu otte Aar siden, jeg sidst talte med ham. Da var han fuld af Livsmod og Kraft, aandelig, saa vel som legemlig, nu er Kraften og Livsmodet borte, knust under Næringssorgernes tunge Tryk. Han sidder allerede med en stor Familie, til hvis Underhold hans Embedsindtægter langt fra ere tilstrækkelige, „og", skriver han, „jeg venter med Gru paa den Tid, da min Gjæld bliver saa stor, at ingen mere vil betro mig noget, da Lægen vil sige mig, at de kjære Væsner, som ere mig betroede, ere syge, fordi de mangle tilstrækkelig nærende Føde. Du spørger vel, min Ven, hvorfor jeg byrder dette paa Dig, da jeg dog maa vide, at Du ikke mægter at hjælpe mig. Ja, vist ved jeg det, og det er heller ikke for at begjære Hjælp af Dig, at jeg skriver Dig til; men det letter stundom Hjærtet lidt, at man udtaler sig og græder ud. Tit komme saadanne Breve heller ikke længere end i Kakkelovnen, og jeg er i dette Øjeblik ingenlunde sikker paa, at disse Linier nogensinde ville komme Dig i Hænde". Og medens mit Øje atter og atter vandrer hen over disse Ord, som ved deres haabløse Fortvivlen fylder mig med smertelig Medlidenhed, paatrænger sig mit forrige Spørgsmaal mig paa ny med tifoldig Bitterhed: Naar vil det en Gang trænge frem til Folkets Bevidsthed, at Niels Monsen har Ret?

— — — — — — — — — — — — — — — —

Det er underligt nok, at mit Hjærte ikke længer banker saa uregelmæssigt og haardt som fordum. Jeg levede ellers i den Tro, at jo mere Sygdommen greb om sig, des større Ulemper vilde den føre med sig; men det maa dog altsaa ikke være saaledes. Jeg sover roligere end før og farer ikke længer op af Søvnen med den uhyggelige, kvælende Fornemmelse i Halsen. Nu, jeg kan jo kun prise mig lykkelig, hvis hin hemmelighedsfulde Port, som Ingemann synger om, ikke vil knirke fuldt saa meget, som jeg ventede det, før den aabner sine Fløje for mig.

— — — — — — — — — — — — — — — —

De lyse Sommerdage, da hun og jeg sad oppe i Skolestuen og læste med hinanden, hvor staa de endnu friskt og levende for mig! Hun sluttede sig til mig med en tillidsfuld Hengivenhed, som en Søster til en ældre Broder, og for hver Time, der kom og gik, knyttedes hun fastere til mig, blev hun mig stedse kjærere.

Og det hjærtelige Hengivenhedsforhold, hvori jeg stod til Børnene, knyttede mig ogsaa fast til Forældrene; før et halvt Aar var omme, var jeg som en Søn af Huset. Naar jeg ser tilbage paa de fem Aar, jeg tilbragte der, da staa de for mig som de lykkeligste i mit Liv, og dog gled den ene Dag hen som den anden uden store Begivenheder, uden at bringe noget væsentlig nyt. Men det er jo ogsaa saaledes, at „lykkeligt har den levet, som levede i Stilhed“.

Jeg husker hin Aften for to Aar siden, da det først gik op for mig, at det ikke længer var Søsteren, jeg saa i hende; men at hun var bleven mig mere dyrebar, end nogen Søster kunde blive. Der var en ung Forstkandidat i Besøg i Skovridergaarden den Aften, og han lagde saa megen Beslag paa hendes Opmærksomhed, at jeg følte en mægtig Uvilje mod ham røre sig i mig, og jeg gav Surmulerens Rolle med en saa fuldendt Naturlighed, at selv Skovrideren lagde Mærke til, at der var noget i Vejen med mig.

„Har De Tandpine igjen?“ spurgte han til sidst med et godmodigt Smil. Jeg havde været belemret med denne umandige Svaghed Dagen før.

„Nej“, brummede jeg. Lidt efter forlod jeg, som jeg mente, ubemærket Stuen og trampede, vred paa hele Verden og paa mig selv med, op ad Trappen; men idet jeg vilde gaa ind i mit Værelse, hørte jeg lette Skridt bag ved mig, og da jeg vendte mig om, stod hun foran mig.

„Hvad er der i Vejen med Dem i Aften?“ spurgte hun. „De er slet ikke Dem selv mere. De er da vel ikke syg?“

Hun saa halv ængstelig, halv bebrejdende paa mig, og jeg følte, at jeg havde baaret mig ad som en Taabe. Hvad jeg sagde for at berolige hende og undskylde mig selv, ved jeg ikke; men jeg husker, at jeg længe stod inde i mit Værelse og forsøgte at køle min brændende Pande paa den kolde Rude.

Dagen efter var det, at jeg fik det første Anfald af Sygdommen og kom paa det rene med, hvorledes det stod til med mig. Drengene havde været ude at sejle: de vare nu paa Hjemvejen, og jeg stod nede ved Bredden og ventede paa dem. Da rejste Olaf sig op, Vinden rev hans Hat af, og idet han bøjede sig om for at fange den i Flugten, tabte han Fodfæstet og styrtede ud over Rælingen i Vandet. Jollen var i Fart og allerede langt borte, da han igjen kom til Syne over Vandfladen, og Broderen var saa forskrækket, at han hverken vidste ud eller ind. Der havde dog næppe været synderlig Fare; thi Olaf svømmede godt; men jeg fandt det dog sikrest at komme ham til Hjælp og sprang ud i Vandet. Kort efter havde jeg ham fat, og vi lo begge, medens vi svømmede til Land; Olaf paastod endog paa det bestemteste, at jeg ikke behøvede at holde paa ham. Men som vi, forpustede og vaade som druknede Mus, kravlede op paa Bredden, følte jeg pludselig et skarpt Stik i Hjærtet, ledsaget af en kvælende Fornemmelse i Halsen, og i samme Nu styrtede jeg bevidstløs om paa Jorden.

„Som en Eg, der er rammet af Lynet“, sagde Skovrideren siden. „Jeg kom op paa Højen inde i Haven, da De og Olaf gik i Land, og saa... bums, laa De, saa lang De var, og Drengene skreg, som de vare besatte“.

Anfaldet gik hurtigt bort; men jeg havde nu faaet Oplysning om, at det dog betød noget, at mit Hjærte i den sidste Tid havde banket saa underlig haardt og uregelmæssigt. Kort efter besøgte jeg Lægen og bad ham undersøge mig, og han gav min Frygt Ord.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Det nytter ikke at fatte det Forsæt at lade det forbigangne være forbigangent; thi jeg vilde dog ikke holde det. Hvor kan jeg vel ogsaa beskjæftige mig med Fremtiden, da den ikke er min. Jeg har jo kun Fortiden at holde mig til, og lige saa lidt man har Ret til at forlange Umuligheder af andre, lige saa lidt bør man fordre saadanne af sig selv.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Jeg har søgt Skolelærer-Embedet i Nabosognet! Jeg, en Dødens Kandidat, som Ansøger, det lyder unægtelig lidt forunderlig. Og dog er det saaledes; thi hvis jeg ikke vil komme i Gjæld op over Ørene, maa jeg finde mig et bedre lønnet Embede. Ansøgningen er affendt til Provsten, og i Morgen gaar jeg efter Skik og Brug min Pilegrimsvandring fra Sogneraadsmedlem til Sogneraadsmedlem... Jeg gik i Dag en Tur op over Heden. Den staar nu i al sin Blomsterpragt, ret som en Kirkegaard, der er smykket Aftenen før en Festdag, og som jeg gik i Ensomheden deroppe, faldt det mig tungt paa Sinde, hvor ene jeg dog i Grunden er, og hvor godt jeg passer til Kirkegaarden, hvis tusendaarige Grave jeg færdedes imellem. Da sang der en lille Hedelærke sin jublende Sang over mit Hoved, og det gjorde mig godt. Jeg kom i Tanke om, at som den sang i Dag, sang den ogsaa for mig ved Vintertid, da Sneen endnu laa hen over Heden. Jeg saa den styre sin Vej op under Himlen, opad... opad, indtil den forsvandt i det blaa Himmelhvælv; men endnu længe efter at den var forsvunden for mit Øje, lød dens Sang ned til mig, stedse svagere, men stedse glad og jublende; thi opad gik Vejen, op mod Vorherres Himmel.

O, lær mig, Du fattige, lille Fugl,
Mens Vinterstormene tude,
Men Blomsten sover i Muldets Skjul,
Og Sneen fyger derude,
O, lær mig, mens Sorgernes Skygger graa
Omsvøbe min Sjæl, at stole paa,
At Herren mig aldrig glemmer.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — —

O ja, gamle Værkfælle, af hvem jeg i Gaar blev

modtaget saa gjæstmildt, som var jeg en gammel Ven og ikke en fremmed, Du havde Ret, da Du sagde, at Lærerne ere lidet misundelsesværdig stillede. Ringeagtede, haanede og mangen Gang forkuede, arbejde de Dag ud og Dag ind for at løfte den opvoxende Slægt lidt opad, mangen Gang arbejdende for en Løn, hvis dobbelte Beløb en Haandværkssvend vilde rynke Næsen ad, dersom hans Mester bød ham det for et Aars Arbejde. Stillet over Menigmand, hvad Kundskab og Dannelse angaar, men selvfølgelig, Gud bevar's, langt underlegen enhver Dreng, der har stavet sig igjennem en latinsk Læsebog, er en Lærer, hvad en Præst i sin Tid offentlig fremsatte, „hverken Fugl eller Fisk", et sølle Amfibium, der i Dagbladene karakteriseres som „Halvdannelsens Repræsentant" og som et Indbegreb af „seminaristisk Vigtighed", en sølle Stodder, der spottes i Komedien og velvillig indrømmes Narrepladsen i Romanen.

Saa fik jeg da altsaa endt min Pilegrimsvandring og kom hjem, harmfuld og oprørt, med Hjærtet fuldt af Bitterhed. Aldrig mere skal jeg prøve paa en slig ydmygende Vandring, lad der saa komme, hvad der vil. Der var selvfølgelig ikke Tale om, at jeg kunde komme i Betragning ved Embedets Besættelse, en af Sogneraadsmedlemmerne havde jo en Svigersøn, der nylig var kommen fra Seminariet; det var da saa rimelig, at han fik det. Og saa vandre fra det ene Medlem til det andet og atter og atter gjennemtærske den gamle Historie og fremlægge sine Attester til Gjennemsyn — nej, det var den pinligste Gang, jeg endnu har gaaet. Hos det sidste Medlem skulde et af Børnene læse mine Attester for Faderen; men det var mig dog for stift et Stykke.

„Stop!" sagde jeg; „nu ruller Tæppet ned for denne Gang".

Dermed puttede jeg Papirerne i Lommen, rystede Støvet af mine Støvler og gik. Manden tænkte vel sagtens, at jeg var lidt forstyrret i Hovedet, og han havde jo i Grunden ogsaa Aarsag dertil; men i den pirrelige Stemning, jeg var, kunde jeg ikke handle anderledes. At han ikke kunde læse, havde jeg vel ingen skjellig Grund til at bebrejde ham, da det jo godt kunde være, at det ikke var hans Skyld; men at han ikke havde Finfølelse nok til at indse, hvor saarende det var for mig, at en Skoledreng skulde gjennemlæse mine Anbefalinger, kunde ikke andet end indtage mig imod ham.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Jeg har ikke sovet i Nat, og endnu i denne Stund føler jeg ikke Spor af Søvn tynge paa mine Øjenlaage; thi jeg er glad som sjælden tilforn, uendelig, jublende glad! Jeg har gjennemvandret Heden paa Kryds og paa Tværs; jeg har sungen med Lærken og fløjtet med Hjejlen; nu sidder jeg træt her hjemme ved Skrivebordet, men lykkelig og glad. Saaledes som jeg føler mig til Mode, saaledes maa Forbryderen vel føle, naar der, i det Øjeblik han stiger op paa Skafottet, raabes: „Naade... han skal leve!" Dog nej, det var et usselt Billede, Forbryderens Glæde er ikke min; han har Forbrydelsens Tyngde tilbage og glæder sig kun, fordi han er undgaaet Døden; jeg glæder mig, fordi jeg har vunden Livet.

I Gaar var her Vaccination i Skolen, og efter dens Slutning raadspurgte jeg Lægen om min Hjærtesygdom, da det i lang Tid har været for mig, som om jeg er bleven raskere end fordum. Han undersøgte mit Bryst omhyggelig, atter og atter satte han sit Hørerør for mit Hjærte og lyttede til dets Slag, som om han ikke vilde tro sit eget Øre, og endelig sagde han:

„De er fuldkommen helbredet, der er ikke Spor af Sygdommen tilbage".

Jeg turde ikke tro det; men da han med Bestemthed gjentog, at jeg var sund og frisk, maatte jeg vel tro, at han havde Ret. O, Mathilde, hvor alt ser lyst og smilende ud rundt om mig!

— — — — — — — — — — — — — — —

Jeg har ikke overvejet det, ikke „beraadt mig med Slægt og Venner", som der staar i Ritualet, jeg fattede Beslutningen, da jeg vandrede om oppe paa Heden og følte, at mit Hjærte kun bankede haardt, fordi jeg var overvættes glad, og jeg takkede Gud, at han havde givet mig Evne til at bryde mig en ny Bane. Som Lærer i knappe Kaar vilde mit Sind forbitres, jeg vil ikke taalmodig kunne finde mig i de Sorger og Bekymringer, den usselt lønnede Stilling medfører, derfor opgiver jeg mit Embede og søger andensteds hen. Og kan jeg ikke finde andet Arbejde, saa har jeg Kraft nok i Armene til at hugge Sten ved Landevejen; ingen Sten, der møder mig, skal være saa haard, uden at jeg jo ved Guds Hjælp skal mægte at kløve den.

— — — — — — — — — — — — — — —

Et jublende Brev fra Mathilde! O, min elskede, lille Pige, hvor er nu Din Ro og Besindighed bleven af? Havde jeg aldrig vidst, at Du elskede mig, saa vidste jeg det nu.

I Morgen holder jeg Skole for sidste Gang.

— — — — — — — — — — — — — — —

Saa blev Afskeden mig dog ikke saa let, som jeg en Gang troede. I Aftes kom der en stor Del af Byens Mænd op til mig; de fyldte næsten Skolestuen, saa mange vare de. Og de trykkede mine Hænder og bød mig Farvel, og mange af dem, deriblandt min gamle Jens Due, havde Taarer i Øjnene derved. Gud ske Tak, at jeg ikke har vandret som en fremmed iblandt dem, og at jeg lader gode Venner blive tilbage!

Her fra Damperens Dæk ser jeg endnu Skolen i det fjærne, og idet jeg stirrer tilbage mod dens hvide Mure, der snart ville synke ned bag Synskredsen, bliver mit Øje dugget og mit Hjærte vemodig stemt; det er, som var det mig en kjær, gammel Ven, hvem jeg aldrig mere skal skue Ansigt til Ansigt.

Hermed ender de Tid efter anden nedskrevne Notitser, og de give altsaa ingen bestemt Oplysning om Forfatterens efterfølgende Liv. Imidlertid findes der endnu et Par Linier paa et løst Blad, der i sin Tid vistnok skulde have været afsendt i Form af en Billet. Disse Linier ere følgende:

„Kjære Mathilde! Jeg maa blive her paa Stationen for at give Togføreren en nødvendig Ordre. Kommer altsaa ikke hjem før om to Timer. Her er kommen Telegram fra Bedstefa'er, at han og Bedstemo'r efter Bestemmelsen komme med Middagstoget i Morgen. Naa, hvor vor lille Olaf vil blive glad!"

Natmandsliv i Jylland.

(Fra „Natur og Folkeliv i Danmark" af L. Both.)



En Sommeraftten i Aaret 1867, da Forfatteren af dette Skrift passerede Heden mellem Holstebro og Ringkjøbing, overraskedes han ved i det øde Landskab oppe imellem Klittetoppene i Thorsted Sand pludselig at blive et helt Selskab vaer, der havde lejret sig der, og da jeg nærmede mig saa jeg snart, at jeg havde en „Kjæltringe"- eller Natmandsfamilie for mig. Det



Rejsende Natmænd.

her samlede Selskab bestod kun af fem Personer, Mand, Kone og tre Børn; den ældste af disse var en Dreng paa en 12—13 Aar, saa kom en Pige paa 8—9 Aar og endelig en anden lille Pige paa vel henved 2 Aar. Manden, der laa henstrakt i „Hælmene", saa ud til at være en 30 Aar gammel. Han var lille af Vært, men stærkt og kraftigt bygget og med et ægte Taterfjæs. Han var klædt i lappede, lyseblaa Militærbenklæder, højrød Vest med blanke Mesfingknapper, rødtærnede Trøjeærmer og Kaskjet paa Hovedet, prydet med en Stormrem, der var besat med en Mængde store Messingpalietter. Om Livet havde han et bredt Læderbælte, besat med mange Messingknapper, og derfra udgik en ligeledes messingbeslaaet Bærerem, hvori var fastgjort en temmelig lang Kniv, der med sin messingbeslagne Skede og Haandgreb var stukket ind i Bæltet. Om Skulderen bar han en Bæresele, der ogsaa var beslaaet med Messingdupper. Tæt ved ham, paa en Lyngbrink, sad hans Hustru, som omtrent var af samme Alder som han. Hun var iført et smudsigt, blegrødt Skjørt, lyseblaat Tørklæde om Livet og et broget Tørklæde heftet næsten som en Turban om det ravnsorte Haar, hvoraf stride Lokker faldt hende ned over det brune fyldige Ansigt. Medens den mindste Pige, der var anbragt paa hendes Skjød, diede ved hendes Bryst, saa hendes stive, mørke Øje med et besynderligt tankefuldt Udtryk langt ud over Landskabet, der bredte sig vidt nedenunder Bakkepartiets Fod. Den anden lille Pige

laa legende i Sandet og tumlede med en stor Dukke, lavet af brogede Klude, medens Drengen træt og mødig endnu spændt i Sele med en stor gul Dokhund, i Selskab med denne sin Hjælper laa udstrakt foran den med gyldent Dragkistebeslag og glimrende Spejlrosetter rigt prydede Skærslipperbør. Kun en Skabning endnu gjorde Banden Selskab, det var en lille Kanin, hvis Øren vare studsede ligesom Dokkens. Den havde ellers paa Rejserne sin Bolig i Aflukket bag Slibestenen, men nu benyttede den sig af den korte Hvile til lystig at hoppe omkring i Nærheden for at samle sig Føde.

Jeg nærmede mig dette forunderlige Selskab for at indlede en Samtale, hvorved jeg ventede at høste Kundskab om dette Folks Laden og Væren, men min Hilsen blev kun ganske kort besvaret; saa laante man mig for Resten Blikke, der tydeligere end al Tale vilde have gjort, tolkede mig den Blanding af Foragt og Medlidenhed, som disse Naturbørn følte for mig. Selv den lille Pige derhenne i Sandet maalte mig med et Udtryk i sine store talende Øjne, som om hun ynkedes over, at jeg ikke hørte til hendes frie Slægt, medens den trofaste Hund kastede sit vagtsomme Blik snart paa mig og snart paa sin Herre, som om den vilde spørge ham om, hvad jeg var for En. Drengen, der laa henstrakt ved Børen, værdigede mig ikke et eneste Blik. Det var, som om min Nærværelse forgiftede Luften for disse Mennesker. Jeg følte mig trykket og beklemt og var tilmode som et Menneske, der for at tilfredsstille sin plumpe Lyst, ukaldet trænger sig ind i andres Forhold for at vække Forstyrrelse og Uro.

Næsten beskæmmet trak jeg mig noget tilbage bag en Brink, hvor jeg efter bedste Evne forsøgte at aftegne den maleriske Gruppe. Vel lagde jeg Mærke til, at Kvinden rejste sig, da den lille havde mættet sig ved hendes Bryst, og at hun kastede Glutten om i Sækken paa Ryggen, men videre iagttog jeg ikke hendes Bevægelser, førend jeg, da jeg rettede mig i Vejret fra min bøjede Stilling saa hendes brune Ansigt tæt ved min Skulder. Med et utroligt spottende Smil i det gløende Øje udbrød hun med en halv hviskende Stemme med en fremmed Betoning: „Herren giver vel en Skærv. Vi faar en Mark, naar nogen tegner os af", tilføjede hun, og jeg skyndte mig naturligvis at betale efter Taxten. Med en tør Tak og uden at forandre en Mine trak hun sig tilbage til sine, der i et nu vare rejsefærdige. Inden faa Øjeblikkes Forløb var hele Banden i Bevægelse nordpaa, hvor den med taktfaste, hurtige Skridt satte afsted over Høj og Dal. Længe stirrede jeg efter de bortdragne, men ingen saa sig om, og snart var Toget forsvundet bag Bankerne i det fjærne.

Saa vendte jeg mig imod Vest. Solen var sin Nedgang nær. Halvdelen af dens disige Skive var allerede skjult bag Havbjærgene, men dens sidste Straaler kastede sine forgyldte Pile op imellem de mørke Skyer, som Havgusen rullede hen over Havet. Saa satte jeg min Kurs lige ned over det flade Land, indtil jeg kom ud til „æ Line" (Hovedlandevejen), som jeg fulgte indtil jeg naaede det Herberge, hvor jeg havde min Station.

Næste Morgen tidlig da jeg aabnede mit lille Vindu for at indaande den friske Morgenluft, frembød der sig for mig et forunderligt Syn. Paa den flade Sandmark, som bredte sig udenfor, saa jeg lejret en hel Bande Natmandsfolk, grupperede paa den mest maleriske Maade.

I Banden gjenkjendte jeg mine Bekjendte fra forrige Dag, men den var nu bleven forøget med nogle flere Medlemmer, nemlig et Par ældre Mænd, et middelaldrende, krumbøjet Fruentimmer og en lille lyshaaret Krøltop af en Pige paa en 5—6 Aar, der sad indpakket i en hel Del brogede Pjalter i en firhjulet Vogn, forspændt med en stor sort Hund, hvis graasprængte Haar vidnede om en forholdsvis høj Alder.

Kvinderne vare lejrede om et Lyngbaal, over hvilket man havde anbragt en snurrende Kjedel, hvor Morgendrikken blev brygget; de tre Børn laa tillige med den ene Hund legende under Skærslipperbøren, den øreløse Kanin hoppede lystig om henne i Kaalhaven, hvor den gjorde sig tilgode, og Mændene laa ørkesløs henstrakte paa Jorden, hvor Familje-Overhovedets store messingbeslagne Stav stod plantet som et Kjendetegn paa, at her var Familjeretten sat, en Ret, som alle Medlemmer maa adlyde. Hist og her laa opstablet adskilligt Skrammel, Brudstykker af brogede gamle Tæpper, laslede Klude og adskillige Kar og andet Husgeraad. Paa en Bunke Halm, hvori hele Familien samlet havde haft Natteleje, laa nogle Puder og Dyner.

(Sluttes.)

Vore spiselige Svampe.

Man siger, vor Tid er en praktisk Tid, hvor enhver spørger: hvad Udbytte faar jeg for mit Slid og Arbejde? hvor kan jeg tjene mest? Man har ogsaa sagt: Vor Tid er en Tid, hvori de gamle Fordomme blæses bort, og mange ville maaske endog mene, at vi nu slet ingen have tilbage, at vi snarere se paa Tingene med et alt for skarpt Forstandsblik, og ene og alene dømme efter Værdien. Paa hvor mange Ting have vi ikke faaet et andet og klarere Syn i de sidste Par Aartier! Hvor ganske anderledes have vi ikke lært at tage alting med, der kan have Værdi! Hvor meget blev ikke før kastet bort, ofte paa Grund af en Fordom, som nu nyttes og drages Fordel af. Og dog have vi mange og slemme Fordomme tilbage. Jeg skal paapege en.

Rundt om i vore Skove og paa vore Marker og Enge findes hvert Aar et sundt og nærende Fødemiddel i saadan Mængde, at dets Værdi naar op til en umaadelig Sum, som enhver Mand, ethvert Barn frit kan

tage sin Part af — og ikke en rører sig. Vilde man spørge om Grunden, maatte Svaret blive: Til Dels Uvidenhed, men først og fremmest Fordom. Denne Sum, dette Fødemiddel er: Vore Svampe, som alle kjende, alle have set, man som oftest kun have haft et Spark til overs for. Svampene have nu engang faaet det uselige Navn „Paddehatte" eller „Skorrehatte". Dermed er i Grunden deres Dom fældet. Om de end ere nok saa gode, nok saa sunde og nærende; det er ikke Skik at spise dem, ingen vil have med dem at gjøre. Men det er en Fordom, og den skal og maa falde.

Der voxer her i Danmark hvert Aar spiselige Svampe til en Værdi af flere Millioner Kroner, og der bliver vist ikke aarlig nyttet 100 Pd. Man forskriver derimod Trøfler fra fremmede Lande til meget høj Pris, og saa have vi Svampe, der ere lige saa gode som den, lige uden for vor Dør. Det er ogsaa forunderligt at tænke sig, at medens vi have mange spiselige Svampe, som vi næsten slet ikke nytte, saa findes de temmelig sjældent i hele Øst-, Syd- og Mellem-Europa, men eftersøges ikke des mindre med megen Iver af Landboerne, og da Børn lige saa godt som voxne kunne indsamle dem, kan det ske med ringe Omkostning.

Man kunde maaske mene, at Svampene, om de end ere spiselige, dog ikke ere nærende. Men det er ikke saa; tværtimod, af Planteriget have vi ingen Fødemidler, der i Næringsværdi overgaar de spiselige Svampearter. Med andre Ord, vi behøve et større Maal Brød, Ris, Sago, Kartofler eller andre Plantestoffer for at blive mætte, end vi have nødig af Svampe. De nærme sig endog i Næringsværdi Kjød og ere lige saa sunde som ethvert andet Fødemiddel. I mange af Syd- og Øst-Europas Egne lever Befolkningen en lang Tid af Aaret næsten udelukkende af Svampe, og befinde sig vel derved. Der er endogsaa Folk, som have prøvet paa at leve alene af raa Svampe og Vand, og fundet sig ligesaa raske og kraftige derved som ved anden Mad.

Dette vigtige Fødemiddel lade vi nu for en Fordoms Skyld henligge aldeles unyttet for at raadne bort eller ædes af Snegle eller Orme. Naar en Gang Fordommen er styrtet, og Svampene blevne et almindeligt Næringsmiddel, vil man vist smile lidt haanligt ad vor Tid, der ikke anderledes forstod at drage Fordel af eller vilde nytte, hvad der laa saa lige for Haanden. Man kunde maaske indvende, at Svampene se uindbydende ud; derimod kunde maaske rejses en Indsigelse; thi se vel Østers, Aal og mange andre Slags Fødemidler indbydende ud, og dog nyde vi dem med Velbehag. Det hele er en Vane. Men hvis vi blot kunde vænne os til at bruge vor store Rigdom paa spiselige Svampe, vilde de efter kort Tids Forløb blive til en vigtig Indtægtskilde og en billig, nærende og sund Føde i mangt et Hus. Ja, det vilde sandsynligvis gaa saaledes, at efter faa Aars Forløb kunde vi ikke afse dem uden stort Savn. Det vilde saaledes forholde sig omtrent som med Kartoflen. For omtrent 80 Aar siden var der mange, som for ingen Pris kunde formaas til at smage en Kartoffel, og allerede i 1845, da Kartoffelsygdommen kom hertil, var dens Dyrkning saa udbredt, at vel ingen anden Plantesygdom nogen Sinde har fremkaldt en saa stor Sorg og saa mange Klager som den. Ikke at tale om nu, da Kartoflen jo er saa at sige uundværlig, uagtet den i Næringsværdi staar under de almindelige Kornarter, altsaa langt under Svampene, og uagtet dens Dyrkning, Indsamling og Hengjemning er langt dyrere end Svampenes.

En meget væsentlig Grund til, at Svampene ikke almindelig nyttes, er vistnok den, at adskillige Arter ere giftige; men for det første ere de giftige Svampe faa, de spiselige mange, og tillige ere de faa giftige lette at kjende, saa ved en Smule Varsomhed kan al Fare let fjærnes. I mange Egne, navnlig i Rusland nyttes alle Svampe uden Forskjel, baade giftige og spiselige, men saa gives de et Par Opkog i Vand med en Tilsætning af Eddike, og siden lægges de et Par Timers Tid i Eddike, hvorved de tabe deres skadelige Egenskaber. Men for øvrigt er det slet ikke nødvendigt at kjende mange Arter for at faa et tilstrækkeligt Forraad. Naar man blot kjender 3–4 af de almindeligste spiselige Arter, og helst en 2—3 af de giftige, behøver man i Grunden ikke mere. Dernæst ere alle, som findes før Midsommer, spiselige, og ligeledes alle de, der have en Lugt omtrent som nymalet Mel. De, der have en stram eller styg, stundum, løglignende Lugt, maa bortkastes, da de som oftest ere giftige.

De hos os almindeligste spiselige Arter ere de saakaldte „Paddehatte", som bestaa af en overjordisk og en underjordisk Del. Den underjordiske Del ligner fine, hvide, grenede Traade, som kaldes Svampvæv, og det er den egentlige Svamp. Den overjordiske Del er kun Frugten, og den udgjøres af Hatten og Stokken. Det er disse overjordiske Dele, som nyttes. Ved Indsamlingen, som maa ske i tørt Vejr — en Dags Tid efter en stærk Tordenregn findes de hyppigst — maa man kun tage unge Svampe; de gamle ere i Reglen gjennemborede af Insekter og Orme. Den øverste Hinde og de under Hatten siddende Skiver eller smaa Rør borttages, og Foden renses. Efter at være skyllede et Par Gange i Vand med Eddike kunne de tillaves paa mange Haande Maader. De kunne, som før sagt, spises raa, tørres i en Bagerovn eller som Æbler paa Snore; de kunne nedsaltes, steges med Fedt, Grøntsager osv.; men navnlig afgive de, satte paa Suppe, en ypperlig Føde.

Skulde et Forgiftelsestilfælde forekomme, hvad der er lige saa sandsynligt eller usandsynligt, som at man

skulde komme til Skade den første Gang, man kjørte paa Jærnvej, saa vil i Almindelighed et Brækningseller Afføringsmiddel skaffe Helbredelse.

For dem, der ikke have let Adgang til Steder, hvor der gror Svampe, eller maaske ikke have tilstrækkelig Kjendskab til de spiselige Arter, er der endnu en Maade at skaffe dem paa, hvorved tillige al Fare undgaas, og det er ved at kjøbe Yngel af spiselige Arter, som man saa kan nedlægge i sin Have og have i Bede ligesom Asparges og andre Kjøkkenurter. Hos de fleste større kjøbenhavnske Gartnere kan man saaledes faa Champignonyngel til en temmelig billig Pris, og da man deraf kan have Svampe i Snese Aar, som man tillige med Sikkerhed ved, ere ægte, saa er det maaske baade den billigste og sikreste Maade at skaffe sig dem paa. Ligeledes skal jeg gjerne skaffe Yngel af de brugbareste Arter med Vejledning til deres Behandling til dem, der derom henvende sig til mig.

Jeppesen,
Lærer ved Realskolen i Horsens.

Bognyt.

„Natur- og Folkeliv i Danmark“ af L. Both. Forlagt af Peter Bjørnbak og Em. Rée. Kbh. Under ovenstaaende Navn er Udgivelsen begyndt af et større Skrift, som utvivlsomt vil blive en Folkebog. Forfatteren har tilbragt mere end 30 Aar med at færdes rundt i Landet, ogsaa langt fra de almindelige Alfarveje. Han har derved haft rig Lejlighed til at lære dets Natur og Folkeliv at kjende og til at gjøre sig fortrolig med Minderne fra de gamle Dage, der knytter sig til hvert enkelt Sted. Hvad han saaledes har set og samlet gjennem den lange Aarrække har det været denne Bogs Opgave at samarbejde til et Hele, der giver en fyldig Forestillig om Landet, dets Udvikling og dets Ejendommeligheder, idet det skildrer Egn efter Egn og paa denne Maade efterhaanden opruller et samlet Billede af Danmark i Fortid og Nutid. Som Beskriver af Fædrelandet har Hr. Both et fordelagtigt bekjendt Navn og han har udgivet ikke faa Kort og Skrifter over Danmark, saa at han kan anbefales som en kyndig Vejleder trindt om i Fædrelandet. Om end hans Skildringer stundum vilde gjøre mere Virkning, om de havde havt en mere sammentrængt Form, saa læses de dog med Interesse og giver ikke liden Kundskab om Naturen og Folkelivet i Fortid og Nutid. Som Prøve paa Fremstillingen kunne vi henvise til den i dette Numer optagne Skildring af Natmandslivet, med tilhørende Billede. Bogen vil udgjøre mindst 50 Ark og udkomme i 25 Hefter med bestemt 14 Dages Mellemrum til en Subskriptionspris af 42 Øre Heftet. Hvad mulig maatte overstige 25 Hefter bliver leveret Subskribenterne gratis.

Danmarks spiselige Svampe. Af J. Lisberg. Høst & Søns Forlag, Kjøbenhavn. Den i dette Nr. optagne Artikkel om spiselige Svampe, har ligget en Tid og ventet, for om Husvennen kunde faaet Raad til at ledsage den med en farvetrykt Afbildning af de vigtigste Arter, uden hvilken Læserne have ondt ved at finde sig til Rette med Brugen af disse nyttige Fødeæmner. Husvennen havde alt sikret sig velvillig sagkyndig Bistand, da ovennævnte Bog udkom med en Række smukt udførte farvetrykte Afbildninger af Danmarks spiselige og vigtigste giftige Svampe. Det meget kostbare Foretagende, at levere lignende Billeder med Bladet blev da opgivet, og omstaaende Afhandling optaget uden Billeder, for at vække Opmærksomheden for denne, navnlig for Smaafolk meget vigtige Sag, idet vi nu kunne henvise til ovennævnte Bog. Denne giver nemlig en interessant og vejledende Beskrivelse af Dyrkningen af Svampene samt en righoldig Række fortrinlige Anvisninger til at opbevare og tilberede dette lækre og nærende Fødemiddel. Vi kunne derfor kun ønske, at Svampebogen maa finde mange Kjøbere. Uheldigvis er Prisen (5 Kr.) temmelig høj for Smaafolk, og det var derfor ønskeligt, om Landboforeninger og andre Foreninger til det almene Vels Fremme maatte kjøbe og fordele nogle Exemplarer til Udlaan i de forskjellige Egne. Allerbedst vilde det dog været, om det kunde lykkes her i Landet, som det er sket i Sverrige, at faa udgivet en kortfattet, men særdeles billig lille Bog med farvetrykte Billeder, der i Tusendvis kunde spredes blandt den store Landbefolkning. Foruden flere større Svampeværker er saaledes i Sverrig udgivet (af „Kongl. Patriotiska Sällskapet“) „Våra bästa Mat-svampar“, 16 Sider med 29 afbildede Svampe, der sælges for 25 Øre, i 100vis endnu billigere. Det vilde utvivlsomt være et saare nyttigt Foretagende, om en lignende dansk lille Bog maatte komme frem hos os, og dens Udgivelse synes at være en smuk Opgave for et dansk almennyttigt Selskab eller Fond.

Smaating.

En god Trøst. En rejsende om Bord i et Skib, der sejlede til Kalifornien, var vedvarende søsyg. En Dag traadte han hen til Skibslægen og sagde i en vemodig Tone: „Ak, Hr. Doktor, dersom jeg bliver ved at være saaledes, hvad skal der saa blive af mig, naar jeg kommer til Kalifornien? Der er saa snart ingen Ting, jeg vil kunne bruges til“. — „Aa jo“, svarede Lægen, „De er netop den rette Mand, som vi kunne bruge til at begynde en Kirkegaard med“.

Sprogligt. „Fa'r, nu er Andersen færdig med Haven; maa jeg nu gaa ned og hejse Flaget?“ — „Nej, vist ikke, Peter, Du sætter Ben i Gangen. Du kan sige til Kudsken, at han kan gaa ned og hejse det; men han skal træde i Andersens Fodspor, og bag efter skal han rive sine Ben!“

Firkantet Nød. Af 5 A, 3 I, 1 K, 6 N og 1 R dannes 4 Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaader:

Mod Øst er det første et folkerigt Rige,
ved tredjes Port maatte Døden bortvige,
blandt Asiens Dele Du andet vil finde,
det fjerde er Navnet paa mangen en Kvinde.

Billedgaade (Rebus).



Opløsning paa den geografiske Gaade i Nr. 33:

Valdemar.

Bittenberg
Altona
Langeland
Dagmar
Eckernförde
Middelfart
Anholt
Riga

Atterdag.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 35. Søndagen d. 28. Maj. 1876.

Billeder til Fædrelandets Historie.



Som det vil være Læserne af Husvennen bekjendt har det særlig ligget Udgiveren paa Hjærte at fremkalde større værdifulde, kunstnerisk udførte Billeder af Fædrelandets Historie, idet Bladet flere Gange har givet smukke Prøver herpaa i sine Tillægsbilleder. Det er imidlertid ikke let for et saadant mindre Blad stadigt at sikre sig de allerbedste originale Tegninger i denne Retning, særligt da kun enkelte af vore større Kunstnere have helliget den historiske Tegning deres Kræfter. Det var derfor Udg. magtpaaliggende at faa vakt Opmærksomheden for denne Sag, og han henvendte sig i denne Anledning til Bestyrelsen for den Raben-Levetzauske Fond — der blandt sine mange smukke Formaal ogsaa har sat sig som Opgave at støtte Kunsten og fremme almennyttige Formaal — med et Ansøgende om, at der maatte blive udsat en Præmie paa 1000 Kroner for udmærkede større Tegninger til Fædrelandets Historie, udførte med særligt Hensyn til den jævne Befolknings og Almueskolens Tarv. Andragendet, der var udførligt begrundet, blev af Bestyrelsen skænket paaskjønnelsesværdig Opmærksomhed, idet man efter at have indhentet Kunstakademiets Erklæring over Planens Værd og Udførlighed, vedtog at efterkomme Andragendet saaledes, at den foreslaaede Sum i nævnte Øjemed stilledes til Akademiets Raadighed. Som Følge heraf har Kunstakademiets Direktør, Hr. Etatsraad F. Meldahl udstedt følgende Opfordring om Præmieæskning:

„Den Raben-Levetzau'ske Fonds Præmie for Tegninger til Fædrelandets Historie. Bestyrelsen for den Raben-Levetzau'ske Fond har i Anledning af en Ansøgning fra Redaktøren af „Husvennen", Lærer Rom, stillet en Sum af 1000 Kroner til Akademiets Raadighed som Præmie for den bedste Samling af Tegninger til Fædrelandets Historie, særlig beregnet paa at gavne Almuen. Det smukke Formaal for denne Bevilling: ved Kunstens Hjælp at levendegjøre Fædrelandets Historie for Folket i dets videste Omfang, og derved saavidt muligt at fortrænge slette og betydningsløse Billeder fra den Plads, paa hvilken de have trængt sig ind hos Menigmand, tror Akademiet bedst at kunne opnaa gjennem en almindelig Konkurrence, og opfordrer herved danske Kunstnere til ved at indsende Tegninger at deltage i en saadan.

For Konkurrencen fastsættes følgende nærmere Bestemmelser:

1) Tegningerne skulle fremstille betydningsfulde Æmner af Danmarks og berømte Danskes Historie (derunder dog ikke indbefattet Sagnhistorien).

2) Alle Tegningerne skulle være i samme Format, 18" paa den ene og 14" paa den anden Led.

3) Tegningerne skulle være fuldt skyggede og udførte paa en saadan Maade, at de egne sig til at mangfoldiggjøres i et meget stort Antal Exemplarer....

4) Tegningerne indsendes til Akademiet inden 1ste Marts 1877. Enhver af dem skal være betegnet med et Mærke og ledsaget af en forseglet Seddel, udenpaa mærket ligesom Tegningen og indeholdende den Konkurrerendes Navn.

5) Tegningerne bedømmes af et af Akademiet nedsat Udvalg. Hvis et Medlem af Akademiet deltager i Konkurrencen, kan han ikke være Medlem af Bedømmelses-Udvalget.

6) Blandt de indsendte Tegninger ville indtil 4 kunne belønnes hver med en Præmie paa 250 Kroner. De belønnede Tegninger blive den Raben-Levetzau'ske

Fonds Ejendom, og Fondens Bestyrelse faar ubegrænset Ret til at lade dem mangfoldiggjøre.

7) Efter Bedømmelsen aabnes Navnesedlerne for de præmiebelønnede Tegninger. De indsendte Konkurrence-Tegninger ville efter Bedømmelsen blive offentlig udstillede i Forbindelse med den aarlige Udstilling, forsaavidt som Konkurrenterne ikke have noget imod det.

Det kgl. Akademi for de skjønne Kunster, den 27de April 1876".

Det er en stor Glæde for Husvennens Udgiver at denne gode Sag, ved at finde en saa imødekommende Opmærksomhed blandt Akademiets mange udmærkede Medlemmer, er blevet fremmet paa en saa smuk og hæderlig Maade, at den forhaabentlig nu vil vinde fuld Tilslutning blandt de danske Kunstnere. Det vil da sikkert blive Begyndelsen til en aarlig tilbagevendende Præmieæskning hvis Frugter efterhaanden vil foreligge Folket i en herlig Række Billeder til Fædrelandets Historie, som i tusende og atter tusende Hjem ville afløse daarlige Skilderibilleder, og i Landets Skoler ville bidrage til at gjøre Undervisningen i Fædrelandets Historie frugtbringende og til at vække og nære en varm Kjærlighed til Fædrelandet.

„Husvennen" kan ikke andet end bringe Bestyrelsen for „den Raben-Levetzauske Fond" sin hjærtelige Tak for den Beredvillighed hvormed Udgiverens Andragende er blevet imødegaaet, og haaber ad Aare at se sig i Stand til at bringe sine Holdere de første Prøver paa denne Række Billeder i fortrinlig Udførelse.

Jagthistorier.

Paa Andejagt.

Her er sket forunderlige Ting, siden vi sidst vare paa Sneppejagt*), hvor Bruhn skjød den Ræv, der løb fra ham igjen. Det er virkelig ganske besynderligt med Bruhn Gud skal vide, om ikke den omtalte Ræv selv har været bidt af en gal Jæger, inden den bed Bruhn, for efter den Tid er han blevet aldeles „jagtgal". Det var forresten stygt nok med det Hul, som Ræven lavede baade i hans Buxer og i den nederste Del af hans Ryg, thi dette sidste Parti hovnede op, saa at han maatte holde Sengen og ligge paa Maven i over fjorten Dage. I den Tid slog han sig paa Jagtliteraturen. Møller havde nemlig foruden vor gamle hæderlige Blichers „Diana", nogle gamle tykke Jagtbøger, navnlig et stort Værk af „Dietrich aus dem Winkel", og disse studerede Bruhn nu i Sengen med en utrolig Iver. Da der var gaaet en Tid forklarede han os, at der slet ikke kunde være Tale om at kalde en Mand for Jæger, naar han ikke baade saa ud som Jæger og kunde udtrykke sig aldeles korrekt i Jagtsproget. Samtidigt hermed havde han opdaget, at Sjanko var daarligt „behængt" og ikke førte sin Hale paa en for en ædel Hønsehund standsmæssig Maade. Han lod sit Overskæg voxe, og lod Skræderen gjøre sig en lysegraa kort Frakke med brede spinatgrønne Kanter og Opslag paa, samt store Metalknapper med Ulve og Løver i; ogsaa kjøbte han sig en grøn Filthat, hvorpaa han anbragte en Bukkehaars Kokarde med Halen af en Urhane paa, saa at han virkelig opnaaede at skaffe sig en skuffende Lighed med en Herregaardsskytte. Naar Møller talte om, at han havde anskudt en Hare, og at man kunde se Blodsporet i Sneen, saa betragtede Bruhn ham med et overlegent noget medlidende Smil og sagde: „Kjære Møller, sig dog for Guds Skyld ikke Blodspor, Slagtere og Kokkepiger sige Blod, men en Jæger siger Svejs, og Sporet kalder man for Fært; har Du nu f. Ex. anskudt den i Maven, saa bør Du vide, at Du har skudt den „wejdewund". Møller holdt i Grunden ikke af at Bruhn vilde til at belære ham, og tilbageviste ham ofte lidt skarpt; det varede dog ikke længe, inden han fik Bruhn bragt til Tavshed, thi en Dag da Møller var kommet hjem fra en lille Forretningsreise i Kjøbenhavn og vi skulde til at have os vor sædvanlige Whist i Klubben, sagde han til Bruhn, der nu altid indfandt sig i Jagtuniformen: „Hør Bruhn! der er et Sted paa Vesterbro, som hedder Kafè Boulevard; der er der kommet nogle ægte Tyrolere, og dem bør Du virkelig rejse over at se paa, for der kunde Du faa adskillige kjønne Vink til at gjøre Din Uniform fuldstændig med. Din Hat og Frakke ere upaaklagelige, men Du bør yderligere gaa med et bredt broderet Mavebælte uden paa Vesten, og saa skal Du tage Fløjels Knæbuxer og hvide Bomuldsstrømper paa, saa er Du fuldstændig udrustet, til vi skulle begynde Andejagten i næste Maaned". De øvrige Stamgjæster lo ad Møllers velmente Raad, men Bruhn saa meget alvorligt paa ham og sagde i en højtidelig Tone:

„Møller! det gjør mig ondt for Dig. Du kan skyde, men Du er ingen Jæger; Du har ikke Sans for hvad Dietrich aus dem Winkel kalder „der vollkomne Jäger" eller for den poetiske Side, som Jagten frembyder".

Imidlertid opgav han fra denne Stund alle Forsøg paa at gjøre Møller til fuldkommen Jæger, men beholdt stedsevarende sin Jagtuniform. Kort efter rejste Bruhn til Kjøbenhavn og tog Sjanko med sig, og kom først tilbage to Dage førend Andejagten skulde begynde. Han kom hjem om Natten; ingen af os vidste, at han var kommet førend den næste Formiddag, da vi saa Bruhn, iført en aldeles ny Jagtdragt fra Schottländer og Goldschmidt, spadsere op ad Gaden med en fremmed Hund bag efter sig. Møller sad netop den Gang inde

*) Se Husvennens forrige Aargang S. 156.

og drak Formiddagskaffe med mig og min Kone, og fik jo Bruhn med den nye Hund at se. Jeg raabte naturligvis øjeblikkelig efter ham, og Bruhn kom ind med Hunden, ladende som om den havde tilhørt ham i en længere Aarrække og der ikke var det ringeste Forunderlige i at han var i Besiddelse af denne Skabning, medens han dog i sit Hjærte brændte af Begjærlighed efter at høre vor, og navnlig Møllers, Dom om den. Da vi havde ønsket ham velkommen hjem, og faaet ham til Kaffebordet, spurgte vi først efter Sjanko, som virkelig var bleven en rigtig god Hund.

„Den har jeg byttet bort", sagde Bruhn, „imod denne. Unkas har et „komplet reglementeret Behæng" og fører sin Hale paa en usædvanlig smuk Maade".

„Ja saa", sagde Møller, „har Du byttet Sjanko bort mod denne Mohikaner, saa maa Du da mindst have tjent 100 Rigsdaler paa den Handel, for denne herre Unkas skal jo formodentlig agere en Hønsehund".

Bruhn saa lidt forundret først paa Møller og saa paa mig, saa rystede han blidt, men dog overlegent paa Hovedet og svarede:

„Ja, Møller! det ikke alene skal være, men det er en Jagthund, som iovermorgen naar vi begynde Andejagten, vil give Dig et helt nyt Syn paa Begrebet „ædel Hønsehund"".

Møller blev tilsyneladende næsten forlegen; han stod op og bukkede for Unkas, og saa endnu en Gang længe og prøvende paa den, derpaa sagde han i en næsten profetisk Tone:

„Du er en lykkelig Mand, Bruhn, som er i Besiddelse af en saadan naturhistorisk Mærkværdighed, og jeg skal indestaa Dig for, at Du har en Fejl, som Unkas ikke har, og det vil Du komme til at blive overbevist om iovermorgen: Du er ikke fri for at holde af det vaade, men Du kan være sikker paa, at det gjør Hr. Unkas ikke".

Om Bruhn ikke forstod eller ikke vilde forstaa Møllers skumle Hentydning, skal jeg lade være usagt, men han svarede slet ikke paa den, og sagde blot let henkastet:

„Jeg har forresten ogsaa kjøbt en ny Bøsse, have I Lyst til at se den, kunne I jo gaa hjem med mig", han gjorde et lille Ophold og tilføjede med mere Eftertryk: „Det er en Baglader, direkte forskrevet fra Suhl".

Dette slog baade Møller og mig fuldstændigt, og vi skyndte os derfor begge afsted til Bruhn, for at se paa hans ny Bøsse, thi endnu var der ingen paa vor Egn, som havde anskaffet sig Baglader. Da Møller havde vejet den, først i højre og saa i venstre Haand og paa det nøjeste prøvet Indretningen, samt gjort sig fortrolig med, om den „faldt godt til Kinden", rakte han mig den, og udtalte sin fuldkomne Tilfredshed med Bøssen.

Næste Dag afholdt vi stort Krigsraad om, i hvilken Sø vi skulde begynde vor Jagt den følgende Dag, og da vi havde udset Søndersø til det Sted, hvor Bagladeren skulde indvies, gik vi tidligt til Sengs, for at vi næste Morgen Klokken tre kunde være færdige til at kjøre derud. Morgenen kom — rigtignok lidt taaget — men Møller forsikrede, at vi vilde faa dejligt Vejr op ad Dagen. Vi kom til Vogns og Bruhn stillede Mohikaneren — som Møller stadig kaldte den — mellem sine Ben, thi „den skulde spares" indtil det vigtige Arbejde skulde begynde. Gamle Diana maatte derimod løbe efter Vognen, thi Møller udtalte højt og lydeligt, at hans Hund skulde da idetmindste ikke forvænnes. En ny Jagttaske havde Bruhn ogsaa kjøbt i Kjøbenhavn; den var meget lille og kun indrettet til Patroner, samt en lille Lærke, der ogsaa var en Mærkværdighed fra Kongens By, eftersom den var af slebet Glas med en indgraveret Hjort paa, det skulde nu altsammen være saa overmaade jægermæssigt; Indholdet af denne forklarede imidlertid Bruhn, var en „vidunderlig dejlig" Kognak, som vi længere op ad Dagen skulde faa at smage, men kun i ganske smaa Snapse, thi at drikke den som en almindelig Snaps vilde ligefrem være uforsvarligt. Naa, vi kom uden videre Æventyr til Søndersø, og Møller stemte da for, at han og Bruhn skulde være i Baaden med Hundene, medens jeg skulde gaa langs Søens Bred efterhaanden som Baaden vandt frem; de skulde da passe paa, hvad der fløj op udenfor deres Skudvidde og vilde trække over ad mig til. Gamle Diana hoppede nok saa fornøjet ud i Baaden, som laa et Par Favne ude i Søen, fordi der var saa lavt Vand, at de ellers ikke kunde faa den flot, men da Bruhn kaldte paa Unkas, for at den skulde komme med i Baaden, saa den uhyre ynkelig paa ham, og opløftede et melankolsk Hyl. Møller saa længe og prøvende baade paa Bruhn og Unkas og sagde derpaa:

„Mindes Du nu, Bruhn! hvad jeg sagde Dig iforgaars om Mohikanerens Forhold til det vaade Element".

Bruhn saa uhyre forbavset og ærgerlig ud, men mente, at det kun var en forbigaaende Nykke hos Hunden; det kunde jo umuligt være, at den var bange for Vandet. Imidlertid blev Unkas' Nykke langvarig, og jeg blev derfor anmodet om at bære ham ud i Baaden. Det gjorde jeg, trods de kraftigste Spræl fra Unkas' Side, og nu stagede Møller, medens Bruhn stod i Forenden af Baaden mellem begge Hundene, med spændte Haner, for ikke at forsømme det gunstige Øjeblik, naar Ænderne skulde vise sig. Det varede vel næppe fem Minutter, førend fire Ænder løftede deres unge Vinger idet de med Buldren og Rabben fløj op over Sivene og ud over den klare Sø. Bum, bum, knaldede Bruhns Baglader, og to af Ænderne faldt i Vandet, den ene dødskudt og den anden med en knækket Vinge. „Bravo", raabte Møller, „Diana apport" og Diana sprang øjeblikkelig overbord, for at bringe Jægerne den vingeskudte And, der begyndte at komme

til sig selv igjen, og baskede et lille Stykke hen ad Vandfladen. „Unkas apporte", raabte Bruhn, idet han pegede paa den døde And, som laa nær ved Baaden; men Unkas saa med sine kloge Øjne paa sin Herre, rystede paa sit kloge Hoved og sagde kun „Uh—hu". Bruhn saa lidt betænkeligt baade paa Møller og sin Hund, men oplivedes atter ved at se Unkas logre svagt med Halen.

„Det var ret min rare Unkas", sagde Bruhn, „apporte nu rask Anden, den ligger jo lige ved, se saa lille Unkas, spring nu flink i Vandet".

Men Unkas lod sig ikke bevæge hverken til at pringe eller krybe i det, hvorfor Møller tilsidst i billig Harme tog Unkas i Nakken og hivede ham ud i Vandet med et højst ukristeligt Ønske om, „at den forbandede Indianer nu gjerne med det samme kunde svømme ad..." ja kort sagt til et Sted, hvor man i Almindelighed antager, at der er overmaade varmt. Da Unkas kom i Vandet pustede og stønnede den ynkeligt, men svømmede skyndsomst lige forbi den skudte And, uden saa meget som at se til den, og styrede Farten lige paa Land, hvor den i en jammerfuld Stemning, med Halen imellem Benene og ludende Hoved sjaskede af Sted, indtil den traf paa mig. Diana var imidlertid kommet med den vingeskudte And og Bruhn fiskede selv den anden op med Hænderne. Møller betragtede Bruhn



Paa Andejagt.

hovedrystende og syntes at fatte hans Smerte ved de skuffende Forventninger, men kunde dog ikke afholde sig fra lidt spydigt at bemærke, at det nye Syn, som Bruhn havde lovet ham paa Begrebet „ædel Hønsehund", rigtignok forekom ham temmelig kjøteragtigt. Bruhn svarede ingen Ting, men stirrede kun flov og ærgerligt ud over Vandet. Dette Sorgens Billede blødgjorde Møllers Hjærte, og han fandt sig derfor foranlediget til at trøste ham med, at Hunden jo godt kunne være god paa Landjorden, og at Bøssen da i hvert Fald havde vist sig som et „komplet Aareladejærn". Bruhn følte sig lidt oplivet ved Tanken om at Unkas dog muligen kunde forbavse hans Venner paa Hønse- og Sneppejagt, og han fandt derfor Øjeblikket passende til at foreslaa, om de nu ikke skulde smage paa „den vidunderlig dejlige" Kognak. Møller indsaa ikke nogen væsentlig Hindring herfor, og lod sig — efterat Bruhn havde drukket ham til — række den slebne Flaske, for at tage en ganske lille Snaps af den herlige Vare. Han holdt allerede Flasken for Munden da — o! Rædsel — Bruhn gjorde en saa pludselig Vending med den lille Baad, saa Møller fik Overbalancen og faldt i Vandet. Han kom imidlertid snart oven Vande, og krøb op i Baaden med Diana, der formodentlig har anset det for sin Pligt at hoppe ud paa samme Gang som sin Herre. Da de Begge vare komne sig af deres Forskrækkelse, udbrød Bruhn:

„Men Møller dog — Kognakken?"

Her viste Møller sig imidlertid i sin fulde Storhed, thi i det han rakte Bruhn den tomme Lærke, som han holdt i den ene Haand, sagde han:

„En fuldkommen Jæger maa selv under de vanskeligste Forhold beholde sin Aandsnærværelse, derfor beholdt jeg Flasken for Munden til der ikke var mere i den, og den Ros skal Du have Bruhn, Kognakken var virkelig vidunderlig dejlig, og den baade styrker og opliver mig saare under disse fugtige Omstændigheder“.

Til Trods for Vandet fortsattes Jagten endnu en Stund, og det gik Knald i Knald; Unkas viste imidlertid at han virkelig var bedre paa Landet end i Vandet, thi efter at han havde sluttet sig til mig, gik han saa smaat, og stod snart for en snart for en anden Vildand, som laa oppe i Græsset ved Bredderne af Søen, saa at jeg for min Person skød ikke mindre end syv Ænder ved Unkas' Hjælp. Da Møller og Bruhn havde staget Søen igjennem og traf sammen med mig, kjendte Bruhns Glæde ingen Grænser, da han fik at høre, hvor vel Unkas havde opført sig i mit Selskab, selv Møller begyndte fra nu af at betragte Mohikaneren med mere velvillige Øjne end forhen. Paa Grund af Møllers store Vaadhedstilstand maatte Jagten imidlertid afbrydes for den Dag, og vi kjørte hjem med et ret tilfredsstillende Jagtbytte; Bruhn stadig holdende Unkas imellem Benene, og udtalende sine lyse Forhaabninger om, hvad han ved en rationel og fuldkommen jægermæssig Behandling skulde uddanne dette mærkelige Dyr til. Hvorvidt dette lykkedes vil muligen en Gang Fremtiden vise.

J—n.



En jysk Bindestue.

Natmandsliv i Jylland.

(Fra „Natur og Folkeliv i Danmark“ af L. Both).

(Sluttet.)



Paa Rejsen gjennem Landet maa disse Folk i Følge Loven holde sig til Hovedvejene, og saa opholde de sig i de derværende Herberger fra Aften til Morgen højst to Nætter, men under Vandringen deler Troppen sig i flere Afdelinger, der skilles ad, for ved Aftentid igjen at samles paa det bestemte Sted. Mændene med deres Skærslipperbøre følger gjerne den alfare Vej, og det samme gjør i Reglen Kjedelflikkeren med sin Ambolt, for saa vidt han ikke af Øvrigheden har særlig Tilladelse til at ernære sig i en vis Egn; men anderledes er det med Kvinder og Børn. De strejfe viden om til Siderne af Vejen og gjæste enhver Bolig de finder. Kvinderne handle med alle Slags Smaating, Saxe, Naale, Baand o. desl. og give sig ogsaa af med at forudsige lettroende Folk deres Skæbne, og imidlertid strejfe Børnene om paa deres egen Haand for ved deres vindende Væsen og godmodige, muntre Indfald at tilrygle sig Gaver af Fødevarer og Penge, og det er heller ikke saa sjældent, at disse smaa ved deres ufuldkomne Begreber følger Fristelser til at tilvende sig andres Gods uden at spørge om Forlov.

Naar saa Solen glider ned i Vest, samles som sagt den hele Bande igjen paa et fastsat Sted. Saa brases og koges der igjen; der gjøres Indkjøb i Kroen for de erhvervede Kontanter, og saa lever man højt med hvad man har, indtil man omsider, naar Hanen galer, sorgløs gaar til Ro.

Saaledes gik det ogsaa vor Bande den første Dag. Inden Solen ret naaede op over Hedebankerne var den hele Karavane i Bevægelse og spredt til alle Sider, men da Solen var sin Nedgang nær, stimlede alle tilbage igjen til den forrige Lejrplads, hvor de udkrammede alle deres Sager og snart havde der udfoldet sig et nyt, broget Liv. Der kogtes og stegtes baade Fisk og Flæsk, og Vor Herre maa vide, hvor al denne Herlighed var kommen fra. Da Fordringerne til Livets Ophold saaledes vare tilfredsstillede, samledes Banden i Skjænkestuen for at opvarte de forsamlede med en musikalsk Aftenunderholdning. Det var en sand Zigeunermusik, der her tonede. Fløjten var Hovedinstrument, men der var ogsaa baade Triangel og Tamburin. Vildt lød Tonerne mellem hinanden, snart i langsom og afmaalt Takt og snart i vild Flugt, medens Musikanternes sorte Øjne lynede i Halvmørket. De smaa, der intet Instrument havde at traktere, bevægede i lidenskabelig Begejstring mekanisk de smaa Fingre foran Ansigtet, som om de spillede Fløjte, idet de efterlignede Musikanternes Gebærder. Da Koncerten var til Ende, trak Selskabet sig tilbage til Lejren for at gjøre sig tilgode med de Drikkevarer, der bleve indkjøbte for de Smaakjendelser, der vare skjænkede dem til Løn for deres Musik. I Dagens Løb havde jeg imidlertid fundet Lejlighed til at stifte Bekjendtskab med enkelte af Bandens Medlemmer. Oppe paa Heden var jeg truffet sammen med Bandens Overhoved, hvis Navn var Champmann og hans Søn, den 12—13aarige Vilhelm. Hos Naturmennesker gjælder især den Sætning, „at som man raaber i Skoven, faar man Svar", og da Champmann først mærkede, at jeg selv som en Slags Trækfugl laa paa Rejser og ikke vilde ham noget ondt, saa nærmede vi os snart hinanden. Der var dog en Omstændighed, som fremskyndede denne Tilnærmelse, og det var den, at som vi bedst var i Samtale kom Løbekræmmeren til med sit Kramskab paa Nakken. Han blev vor Mellemmand, og da han fik sit Skab spændt af, Fløjdørene aabnede og de smaa Skuffer trukne ud, hvori de farvede Bolscher glimrede, saa tindrede ikke alene Vilhelms Øjne, men ogsaa Champmann blev til et Barn, og da det lille Indkjøb af Sukkergodt, jeg gjorde, og som jeg skjænkede til Deling mellem Champmann og hans Søn, havde aabnet Læberne, saa varede det ikke længe, inden ogsaa Hjærtet aabnede sig, og vi bleve snart saa fortrolige som gamle Bekjendte. Paa Vandringen hjemad til vort temmelig fjærne fælles Kvarter fik jeg nu at vide, at Banden var paa Rejse fra det nordligste Norge ad Tysklands Bjærglande til. Bandens ældste Medlem, en gammel Bedstemoder, boede nu et Sted, i Nærheden af Aalborg, og der var det yngste Barn, som kun var et Aar gammelt, i Kost, til en Gang Banden kom tilbage, saa vilde de hente det. Vilhelm var født „i en stor Skov i et Land, som hed Stejermark, hvor der vor høje Bjærge og dybe Dale", og det ældste Pigebarn ved Navn „Mie", var født i Finmarken, „hvor Solen var saa stor — saa stor og hvor der sommetider var saa varmt paa de store Stene, at man brændte Fødderne". Den mindste Pige, Judith derimod, var født udenfor Hamborg i en Lade. Trods sin fremrykkende Barnealder, kunde Vilhelm hverken læse eller skrive, og heller ikke regne. Skulde han oplæse Bogstaverne kom han ikke længere end til b, saa løb det vildt for hans Hoved. „A, b, g, d, e, læste han, men saa afbrød han sig selv med den Bemærkning „næ lise kan a ikke; men min Fa'er ka lise og han har en Bog, der hedder Kattekis".

Folkesagn om glubende Dyr.

Meddeleren heraf er født i Fjaald Sogn (Fjolde, Viøl), i den sydlige Del af Mellemslesvig. Dette Sogn hører til „Hedeegnen", skjønt Jordbunden ingenlunde er gold, megen Hedejord er nu opdyrket, og de store Enge og dybe Moser ere vigtige Velstandskilder for Folk der. At Skove findes nu kun to, de yderste mod Vest paa denne Kant af Landet, næmlig en temmelig stor til Landsbyen Paabøl og en mindre ved den lille Landsby Østeraa, desuden nogle ganske smaa Kratskove; men Folkesagn, der gaa tilbage omtrent til Førstningen af forrige Hundredaar og i flere Tilfælde have vist sig at være meget paalidelige, pege paa, at Skovene den Gang havde en langt større Udstrækning end nu for Tiden. — Spurgte man nu i min Barndom (ved Aaret 1850) de ældste Mænd i Sognet med Hensyn til de „glubende" Dyr, navnlig Ulven og Vildsvinet, da vidste ingen nogen Sinde at have set saadanne der i Egnen, men vel havde de hørt noget derom i deres Barndom af de dalevende gamle, altsaa henimod Slutningen af forrige Hundredaar. Det var saaledes en almindelig Mening, at de sidste Ulve der i Egnen vare forsvundne „det Aar, da Folket var sønder paa" (ved Krigsuroligхederne med Rusland i 1712), og flere lagde til, at Ulvene den Gang vare blevne bange for den stærke Krigsmusik og derfor havde taget Flugten forud for Hæren ad Tyskland til*). Vildsvinene skulle dog være forsvundne længe før det nævnte Aar, vel omtrent ved

*) Skjønt dette kunde synes lidet rimeligt, skal det dog nævnes, at man i 1848 saa et Sidestykke dertil, idet en usædvanlig stor Mængde Kronhjorte lod sig se der i Skovene, hvilke almindelig mentes at være fordrevne fra de jyske Skove paa Grund af Krigsforholdene.

„Moskoviternes Tid" (i Aarene 1813—16, da de russiske Hjælpetropper færdedes der i Egnen og øvede mange Grusomheder); for øvrigt mindedes man endnu mange Træk af Vildsvinenes Glubskhed, medens man paa den anden Side ogsaa paastod, at der ofte herskede en særdeles god Forstaaelse mellem Vildsvinene og de i Skoven gaaende tamme Svin, ja at der endog skulde være opstaaet en Blandingsrace af de vilde og tamme Svin, der skulde have vedligeholdt sig i lang Tid, hvilket dog vistnok meget maa drages i Tvivl. — Om Ulven haves her især følgende Fortællinger. En meget paalidelig Mand, Lorents Albertsen i Østenaa, der var født i 1745 og opnaaede en høj Alder, fortalte flere Gange for min Fader og andre i Førstningen af dette Hundredaar, at han som en Dreng paa 10—12 Aar tilligemed en yngre Broder vogtede Faarene paa Engen „Grævlingevad" østen for Skoven; da kom der ved højlys Dag to Ulve fra den paa Løvensted-Nørremark liggende Kratskov (kaldet „e Lund") og vendte Vejen ned imod hans Faareflok. Den ene (han troede, det var Hunnen) blev imidlertid liggende stille ved „Frisevejen", medens den anden, der var meget stor, løb ind imellem Faarene, bed et af de største og slæbte det op til sin hvilende Mage, derpaa nok en Gang løb ind i Flokken for at udsøge sig et nyt Offer, hvorpaa de begge med deres Bytte løb op til Lunden igjen. Drengene vare meget rædde, de skjulte sig bag Lyngtuerne og turde ikke en Gang græde højt, for ej at vække Ulvens farlige Opmærksomhed. — Ved Landsbyen Paabøl skal det være sket (dog vistnok en Del Aar tidligere end den foranstaaende Tildragelse), at en Ulv om Natten listede sig ind paa en Toft, hvor Hestene gik, for at tage et Føl; men Følhoppen, der var „hildet" med et Hampereb imellem Benene, var saa heldig ved et rask Spring at trykke Ulvens Hoved ned til Jorden og ved Hjælp af Hamperebet at holde det nede i denne Stilling, saa at Gaardens Folk, da de kom ud paa Toften om Morgenen, fandt Hoppen endnu staaende paa skrævs over den for længst dræbte Ulv. — En Gaardmand i Løvensted, der maa være død omtrent Aar 1800, kaldtes almindelig „Lavtskjen Ullefanger" (Lorents Ulvefanger), fordi han havde fundet en Ulverede i Løvensted-Nørremark i Nærheden af den ovenfor nævnte Lund og slaaet alle Ungerne (syv?) ihjæl med sin Spade, skjønt de „gnirrede" med Tænderne ad ham; han skal ogsaa have faaet en Kjendelse derfor af Øvrigheden. — I den samme Egn vises ogsaa endnu den Dag i Dag „e Ullekuler" (Ulvegravene); der skal være tre af dem, tæt ved Joldelund Sogneskjel. De ere nu naturligvis forfaldne, men den ene af dem var dog endnu i 1847, da jeg som Barn tilfældigvis kom om derad med min Fader, meget kjendelig. Det kjendte Sagn om den tyvagtige Kone, der vilde stjæle Gaasen og derved kom til at dele Kaar med Ulven, har ogsaa knyttet sig til disse Ulvegrave. — Det synes dog, som om Ulvene i Midten af forrige Hundredaar ikke har været meget talrige der i Egnen; dette turde blandt andet ogsaa fremgaa af følgende Træk, der er „historisk". En Bonde af Landsbyen Sælved, der i Slutningen af Hundredaaret laa for Døden, vilde ikke lade Præsten kalde, men føjede sig omsider efter sin noget pietetiske Kones Raad i at lade Landsbyens Skolemester Andreas komme for at synge en tysk Salme og bede en Bøn for ham. Manden syntes at være meget opbygget, men da Skolelæreren var midt i Bønnen, afbrød han ham pludselig med det temmelig uvedkommende Spørgsmaal: „Anneskjen, hær Du seer e Ulle? Æ hær seer tuo, en graa o en suort!" (Andreas, har Du set Ulven? Jeg har set to, en graa og en sort!) Altsaa maa det vel allerede den Gang have hørt til Sjældenhederne at have set en enkelt Ulv der i Egnen.

J. P.

Husflid.

En jysk Bindestue.

Bindestuerne holdes i Reglen paa den ene Gaard efter den anden, og da Boligerne paa Heden ligge yderst spredte, har man ofte hele Mil til en saadan Forsamling. Henad Mørkningen til stævne de alle, gamle og unge, Gaardmandsfolk, Husmandsfolk og Tjenestetyende til Forsamlingen. Den, i hvis Hjem Forsamlingen den Aften holdes, leverer Lys og Varme, men enhver bringer selv sin Kost med, og der spiller Æggekage en vigtig Rolle, thi Hønsene trives godt paa Heden og lægge flittig Æg. Nu har ogsaa Stenolielampen fundet Vej til Heden, men mange Steder bruger man endnu samme Belysning som i gamle Dage. Den gamle Belysning bestaar enten i en Lerlampe af en særegen Form, med en Tranbeholder og to Bæger, en ud til hver Side, ophængt midt i Stuen under Loftsbjælken, eller ogsaa i et stort Spædelys, anbragt i en saakaldet Lysemoder, en Træstage, der er fastgjort til en paa en Trefod stillet Stang, og det paa en saadan Maade, at Lyset kan skydes op og ned efter Behag. Varmen kommer fra Bilæggerovnen, hvori der fyres ude i Arnestedet med Lyng, Skudtørv og Klyne, saa der bliver lunt og godt derinde.

Naar Selskabet er samlet, afleverer enhver Garnenden fra sit Nøgle til en af Medlemmerne, som samler alle Enderne sammen og giver sig til med Favntag at maale et lige langt Stykke af alle Nøgler. De samlede Ender stikkes paa en Gang igjennem en Benring, der er ophængt midt i Loftet, og saa tager enhver ved sin Ende igjen, bænker sig i en Rundkreds omkring Lyset, og giver sig til at prægle (strikke) hver paa sit Arbejde som foranstaaende Billede (S. 278) viser. Arbejdet gaar for sig under Skjæmt og Spøg, eller ogsaa skiftes man til at fortælle en eller anden „gammel Historie", ofte Sagn om Forfædrenes Bedrifter eller man skiftes til at synge Viser, hvoriblandt kan høres adskillige gamle Folkeviser og Kæmpeviser. Imedens Bindefolket lytter til Fortælling og Sang, til Spøg og Skjæmt „kippes" man om at prægle væk, den ene paa en Vante, den anden paa en Sok, den tredje paa en Trøje og den fjerde paa et Par Hoser, ligemeget; det gjælder ikke Formen, men kun hvor lang Ende Garn man forbruger, og da alle Garneender sammenfiltrede følges ad igjennem Ringen, er det en Selvfølge, at medens den rappeste Prægler forbruger sit Garn, kommer den uforbrugte Garnende hos den mindre hurtige Arbejder til at ligge opskaaret i Skjødet i store Løkker, hvorved det let bevises, hvem der er den flinke Arbejder, og hvem der er Sinken. Det er en Fremgangsmaade, som øger til Flid og Udholdenhed, og den som i saa Henseende staar mest tilbage, maa finde sig i, udleet og beskæmmet at forlade Lavet, naar man hen paa Aftenen rejser sig for at drage ad Hjemmet til. Hvem der kjender Vesterjyden og hans Skræk for at være til

Skamme, kan let forstaa, at han, hvad det end koster, næste Gang sørger for at have bedre Held.

(Efter „Natur og Folkeliv i Danmark" af L. Both.)

Signetskærer. „Jyllpst." meddeler, at en Mand i Bratting i Elling Sogn, Carl Andersen Huft, i sine ledige Timer har lært sig at udskære Signeter og har drevet det til saa stor Fuldkommenhed, at han kan gjengive Navnetræk selv af utydelig Skrift.

Bognyt.

Med hosstaaende Billede som Titelblad er der af C. Th. Rom & Co. udgivet en Tabel paa 16 Sider, som særlig antages at egne sig for Almueskolens Børn. Der er ofret megen Flid paa at gjøre denne Tabel tiltalende for Børn. „Tabellen" er en kjedelig Pjes at faa til Livs, men naar den, som alle hidtil udkomne Tabeller, møder i en uskjøn ydre Skikkelse, med et i høj Grad kjedeligt Titelblad der med den mest pedantiske Nøjagtighed opremser alle de tørre Retter Indholdet byder, saa virker dette kjedelige Ydre i høj Grad frastødende for Barnet, som skal bruge Tabellen. Naar Lægerne forskrive en ildesmagende Medicin, give de den ofte en Tilsætning, der meddeler den en behageligere Smag. En lignende Tanke har aabenbart været raadende ved Udstyrelsen af den foreliggende Tabel, hvis smukke Ydre sikkert vil tiltale ethvert Barn og give Lyst til at tage muntert fat paa at tilegne sig det tørre Indhold. Dette bestaar af de sædvanlige Tabeller, Mønt, Vægt og Maal osv., tilligemed en Oversigt over det franske Maal og Vægtsystem (metriske), de vigtigste Møntsorter i fremmede Lande, Danmarks Kongerække m. m. Foruden en Jævnførelse mellem almindelige Brøker og Decimalbrøker, fremhæves, som særligt praktisk, at Tabellen indeholder en Række smukt skrevne Tal (1—100) der afgiver en ypperlig Forskrift for Smaabørn til Talskrivning, hvilket ofte kan spare Læreren megen Tid. Tabellens Pris er 5 Øre heftet. Ved Bestilling i hundredvis faas betydelig Rabat hos Udgiveren C. Th. Rom & Co., Axelhus i Kjøbenhavn.



Smaating.

Fra fremmede Forfattere. „Kunde være sket!" Saaledes klage vi ofte, idet vi glemme, at Livet er en evig Borden, som vi ikke kunde forandre. Et Øjebliks Hændelse, et Halmstraas Flytning synes at bevirke alt. Men det synes kun saa; thi under Hændelsen virker den almægtige Villie, om hvilken vi en Gang skulle lære, at den har staaet saa højt over menneskelig Villie, som Himlen er hævet over Jorden.

En rigtig Spaadom. „Der er Torden i Luften", raabte en Skomagerdreng til Svenden paa Værkstedet, da han tidlig om Morgenen hørte Mesters Kone rumstere i Køkkenet. Næppe havde han udtalt, før Døren fløj op, og hurtigere end Tanken fik han et Ørefigen, saa han tumlede om paa Gulvet. „Der har vi det," svarede han, „der slog den ned!"

Stavelsegaade.

Det første gaar saa stille frem, det gjør ej Spræt og Støj,
og dog var ingen Vismand det endnu for tør og drøj;
det sluger ret med graadig Lyst hans tunge Visdomsord,
det løser let hver Gaade, som der i hans Værker bor.
Det andet gaar med lystig Klang hen over Mark og Eng,
naar Solen gulner Kornets Straa, og Høsten reder Seng.
Det hele — spørg kun Vinden ad og spørg den blanke Aa,
for hvem de daglig trælle maa, saa vil Du det forstaa.

Gaade: Det første nævner en gammel Drot;
det andet skjænker Dig Brødet godt.
Det hele elsker hver Danneman,
og Liv og Blod han det ofre kan.

Opløsninger fra Nr. 34:

paa den firkantede Nød:
K I N A
I R A N
N A I N
A N N A

paa Billedgaaden: Hesten skærpes og beslaas.

Brevvexling.

N. I. D. — Peder Christian. — Carl P. — F+r. Tak! vil for en Del blive taget i Betragtning og anvendt Tid efter anden.

d'Arnoc. Kan ikke bruges.

A. P. F. Net net, men mangler „noget" baade i Form og Indhold.

„Flere af Husvennens Læsere" takkes for Interessen for Bladet, men at afknappe „Smaating, Gaader osv." vil næppe blive vel set af Læsernes store Flertal og vil ikke give Plads til „flere Fortællinger". Flertallet af Læserne sætter tværtimod megen Pris paa de „Smaating" Bladet bringer, hvorfor Bagsiden, som hidtil, fremtidig vil blive forsynet med et godt Udvalg heraf, jævnlig ledsaget af et morsomt Billede med tilhørende Text.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 36. Søndagen d. 4. Juni. 1876.

En rent forrykt Aften.

Efter „Fl. Bl." af Emanuel Henningsen.



Pastor Lund i Knudstrup, en lille Landsby i Jylland, havde for et Par Dage siden tiltraadt en Forretningsrejse og halv om halvt besluttet samtidig dermed at gjøre en lille Afstikker til Kjøbenhavn for at aflægge et kort Besøg hos Slægt og Venner. Præstegaarden og Kirken laa et Par hundrede Alen uden for Byen, og da Præstegaardsjorden var forpagtet bort til en Gaardmand i Byen, og Præsten som Følge deraf ikke holdt andre Tjenestefolk end en Pige, var der bleven meget stille i Gaarden siden hans Afrejse. Denne Stilhed gav den unge Præstekone Lyst til at aflægge et lille Besøg paa Sødal, en smuk Herregaard, der laa i kort Afstand fra Præstegaarden. Hun overgav altsaa sin lille sex Maaneders Glut til sin unge, men omhyggelige og tro Piges Omsorg og gav sig paa Vejen med lette, elastiske Skridt, der viste, at hun ikke hørte til de blodfattige, nervesvækkede Kvinder, som man nu om Stunder alt for hyppig træffer paa, men at hun endnu besad hele sin Ungdoms fulde Kraft. Efter de første hjærtelige Velkomsthilsener, sagde Fru Gram, Herremandens Hustru og Præstekonens gode Veninde:

„Men, kjære Anna, Du er da vel ikke kommen alene? Er Din Mand ikke med Dig?"

„Nej, jeg er desværre „Enke" i denne Tid", svarede den unge Kone. „Min Mand tog bort paa en lille Rejse for nogle Dage siden og kommer rimeligvis først tilbage paa Fredag".

„Ved Du hvad, jeg havde ikke ladet min Mand rejse netop nu".

„Hvorfor ikke det, Klara?" spurgte Anna smilende. „Et Par Dage kan jeg nok til Nød finde mig i at undvære ham".

„Ja, vist nok; men det er dog en mislig Tid at rejse bort i. Du har da uden Tvivl læst i Bladene om, at der er tre Slaver, eller maaske flere, brudt ud af Tugthuset, og at der ikke langt borte herfra et sket det ene Indbrud efter det andet..."

„Nej, jeg læser kun sjælden Bladene", svarede den unge Præstekone, idet hun hemmelig morede sig over Veninden synlige Ængstelse.

„Og at Røverbanden navnlig søger til Præstegaardene", vedblev Fru Gram. „Sidst i forrige Uge skete der Indbrud hos Præsten i Raabeløv, hele Huset blev plyndret, og de gamle Præstefolk mishandlede paa det skrækkeligste. Jeg begriber ikke, at Du kan tage Dig Sagen saa let".

„Aa, til os kommer de vel ikke".

„Ja, men hvem kan vide det?"

„Men, Klara, hvad skulde de hos os", sagde Anna muntert. „Penge har vi da ingen af, eftersom vi ikke have siddet ved Embedet et fuldt Aar, og hvad vi kunne eje af Penges Værdi er saamænd ikke saa meget værd, at et Indbrud vilde lønne sig, naar der ikke mellem Tyvene fandtes saa lærde Herrer, at min Mands Bøger vilde have Værdi for dem. Før vilde jeg tro, de vilde søge her til Sødal; her kunde de dog finde Løn for deres Ulejlighed".

„For Guds Skyld, Anna, mal ikke den slemme paa Væggen", svarede Klara næsten forskrækket. „Du ved ikke, hvor ængstelig jeg er; skjønt min Mand har gjort alle Forberedelser til at modtage Røverne, om de skulde indfinde sig. Paa Taget er der anbragt en Klokke", vedblev hun halvt hviskende, „og Rebet fra den gaar ned i vort Sovekammer. Paa den første Lyd af Klokken ile alle Karlene fuldt bevæbnede herhen. Ti ladte Bøsser staa færdige til at affyres, og desuden holder to Mand og flere Hunde Vagt ved Gaarden hver Nat. Alligevel er jeg fuld af Angst, saa snart Mørket begynder at falde paa... jeg begriber virkelig ikke, hvad Du vilde gjøre, hvis Banden kom til Præstegaarden".

„Jeg stoler paa, at Gud vilde være med mig", sagde Anna med mere Alvor, end hun hidtil havde talt. „Han vilde nok beskytte os".

„Ja, men der skal dog Menneskehjælp til Guds Hjælp", svarede hendes Veninde ivrigt. „Se nu, hvorledes det gik de gamle Præstefolk i Raabeløv... Sover Du alene med Pigen i Præstegaarden?"

„Ja, og vi har sovet udmærket indtil nu".

„Jeg forstaar ikke, at Du kan tage det saa let, Anna. Lad dog i det mindste en af de Arbejdere, som opholde sig i Gaarden, sove der om Natten... eller endnu bedre, lad ham holde Vagt".

„Aa ja, kan det berolige Dig, saa skal det ske herefter... Men lad os nu tale om noget andet, kjære Klara; man bliver ganske beklemt ved at tale om disse Tyvehistorier".

Fru Gram opfyldte hendes Ønske; men der vilde ikke længer rigtig komme nogen Samtale i Gang. Sagen var, at det først berørte Æmne ikke havde været uden Indflydelse paa begge Veninders Stemning og Tankegang, og begge talte, uden ret at have Tankerne fæstede paa, hvad der blev sagt. Selv vor unge, muntre Præstekone var, trods hendes Livsmod og kjærnesunde Natur, bleven eftertænksom og ordknap. Hun gjorde sig hemmelig Bebrejdelser, fordi hun under hendes Mands Fraværelse havde forladt Huset og overladt sin lille Dreng, hendes og hendes Mands dyrebareste Klenodie, til en ung og uerfaren Piges Omsorg. Tidligere end hun fra først af havde haft det til Hensigt brød hun op for at gaa hjem og gav til Grund, at hun maatte se at naa Præstegaarden, før Tærskefolkene havde forladt Loen, for at hun kunde faa en af dem til at vaage i Gaarden om Natten. Fru Gram og hendes Mand fulgte hende et Stykke paa Vej; men hun kunde næppe afvente det Øjeblik, da de forlode hende; thi de gik hende altfor sindigt og langsomt.

Med Vejret var der under hendes Ophold paa Søndal indtraadt en uheldig Forandring. Efteraaret havde indtil nu udfoldet al den Ynde og Skjønhed, hvorpaa det kan være saa rigt. Den stille, varme Luft, den rene, skyfri Himmel og Skovens Farvepragt havde endnu paa Udgangsturen bragt hende i Henrykkelse; men paa Hjemvejen var Himlen dækket af et blygraat Slør, bag hvilket den nedgaaende Sol traadte frem som en matlysende Skive, uden Straaler og uden Liv. En bidende kold Nordenvind strøg hen over de tomme Marker, sukkende og klagende, og førte de gulnede Blade fra Træer og Buske bort med sig. En saadan Efteraarsdag aabner uden Skaansel Menneskets Øje for, at den skjønne Aarstid nu er forbi, og at Vinteren staar for Døren, og samtidig dermed fylder den Sjælen med en vemodig Følelse af, at alt jordisk er indviet til Forgængelighed og Undergang. For alt det blev vor unge Præstekone ikke forskaanet. Dertil kom endnu Eftervirkningen af den med hendes Veninde førte Samtale, der havde lagt en Byrde paa hendes Sind, hvilken hun endnu hidtil ikke havde kjendt til. Hendes Mand, for hvem Efterretningen om Indbruddene i Omegnen, ikke var bleven nogen Hemmelighed, havde fortiet disse for sin unge Hustru for ikke at fylde hende med unødvendige Bekymringer; men nu vare de komne med forøget Styrke. Næppe var hun bleven ene, før hun med bevingede Fjed ilede mod Hjemmet, og først, da hun var i umiddelbar Nærhed gav hun sig Tid til at puste lidt ud.

Hun hørte af Plejlernes Slag, at Tærskerne endnu vare inde paa Loen, og før hun gik hen til Stuehuset bad hun den yngste og kraftigste af dem, om at vende tilbage til Præstegaarden hen ad Kl. 10 for at blive og holde Vagt der om Natten, da der skulde strejfe nogle Banditer om der i Egnen. Da hun derefter skyndte sig ind i Huset, kom Pigen hende i Møde med det grædende Barn og raabte:

„Aa, hvor var det dog skjønt, at De endelig kom!"

„Hvorfor det?" spurgte Fru Lund lidt forskrækket. „Der er da vel ikke noget i Vejen med min lille Valdemar?"

„Nej, aa nej", svarede Pigen, rækkende hende Barnet; „han skriger kun fordi han er tørstig. Han har ellers været saa god lige indtil for et bitte Korn siden".

„Men hvad er der da sket, Stine?" spurgte Moderen halvt beroliget og trykkede den lille til sit Bryst.

„Aa, Frue, jeg har været saa ræd, saa der var ingen Raad!"

„Og hvorfor da?"

„Jo" svarede Stine, der øjensynligt befandt sig i et stærkt Oprør, „det er ikke saa svar længe siden, at Tærskemændene vare gaaet ned i Byen for at spise deres Melleumad, da kom der tre Karle med nogen sært grimme Ansigter gaaende ind i Gaarden. De saa efter ved alle Døre og Vinduer, og til Sidst kom herhen. Jeg var jo ene med Barnet og kom til at ryste af Skræk paa alle mine Lemmer".

„Men, taabelige Barn", afbrød den unge Kone hende saa rolig som muligt; „det har vel været Haandværkssvende, som vilde bede om en Skilling til Rejsen".

„Nej, nej, det var rigtig nok ikke Haandværkssvende nogen af dem", svarede Stine. Haandværkssvendene kan jeg strax kjende, de har alsteder*) en Taske eller en Ransel med dem; men disse havde rene bare ingen Ting, og de havde de værste Ansigter, en kan tænke".

„Du er ogsaa alt for bange af Dig, Stine", skjændte hendes Madmoder spøgende, skjønt hun langtfra selv var rolig.

„Aa ja, jeg er ikke svar dristig; men det var saa

*) altid.

vist Tyve og Mordere, som jeg staar her", svarede Stine. „Den ene havde kun et Øje; den anden havde et kullende sort Skæg over hele Ansigtet, og den tredje bar den ene Arm i et Bind og havde en stor Smøre over Kinden... Jeg var saa ræd, at jeg snart ikke vidste, hvad jeg skulde gjøre..."

„Og alt det uden Grund, kan jeg tro. Ikke sandt, de gik strax fredelig bort, efter at Du havde givet dem et Par Skilling?"

„Nej, nej, det maa Fruen rigtig nok ikke tro. Hvad skulde jeg ogsaa give dem? De eneste Penge, jeg havde, var en Dobbeltdaler, og den kunde jeg jo da ikke være tjent med at give dem saadan lige ud. Og en Mellemmad kunde jeg heller ikke give dem, for der var hverken skaaret eller smurt noget, og vor bitte Valdemar, som jeg gik med, vilde jeg da ikke saadan sætte fra mig eller bære med ud i det kolde Spisekammer. Nej, jeg lukkede Vinduet op og raabte til dem, at de maatte have Lov til at gaa deres Vej til en anden Gang; men i Stedet derfor kom de ind i Huset. Saa linnede jeg Døren og saa ud. Den ene, ham med det sorte Skæg, stod allerede ved Trappen, som om han vilde gaa op ovenpaa, ham med det ene Øje var gaaet hen til Frammersdøren, og den tredje med Smøren i Ansigtet stod lige foran mig ved Stuedøren og holdt sin Lue*) hen til mig. Jeg sagde til dem, at mine Folk**) vare ikke hjemme; men de forstod ikke, hvad jeg sagde, for bitte Valdemar var bleven ræd for dem og begyndte at skrige. „Faa den Unge til at tie stille!" raabte han med Smøren til mig; men jeg skreg til dem, at de skulde gaa bort, for Husbond var forrejst, og Fruen var ude paa Besøg".

„Det skulde Du ikke have sagt", udbrød den unge Kone. „Folkene behøvede jo ikke at vide, at min Mand ikke var hjemme".

„Nej, aa nej, jeg fortrød ligegodt ogsaa paa det bag efter; men i samme Stund kom Tærskemændene tilbage, og saa var jeg ikke saa ræd længer. Karlene havde vist ogsaa hørt, at Mændene kom, for efter at de havde pratet et bitte Korn sammen og spurgt om det var Præstegaarden, gik de deres Vej og brummede noget om, at de vilde komme igjen... Aa, Jøsses", afbrød hun sig pludselig forskrækket, „der er de allerede igjen!"

Den unge Kone, der var sysselsat med at berolige det grædende Barn, kastede et hurtigt, men ængsteligt Blik ud i Gaarden og saa der tre Personer, hvis Udseende fuldkommen stemmede overens med Pigens Beskrivelse, styre Vejen hen imod Stuehuset. Hun sprang hurtig ud i Gangen og tillaasede Gaarddøren, ilede derefter ind i Studereværelset og tog tre Markstykker, som hun rakte ud af Vinduet med de Ord:

„Her, Folk, har I en lille Rejseskilling".

*) Hue. **) Husbond og Madmoder.

Kun den enøjede kom for at modtage Gaven; de to andre gik derimod hen til Døren, og da de fandt den aflaaset, kom de hen til Vinduet og bad med en klagende Stemme, der kun passede daarlig til deres vilde Udseende, om lidt varm Spise.

„Det har jeg ikke i Øjeblikket", svarede den unge Kone, men gav dem med det samme endnu to Markstykker.

Med en knarvorn Tak trak de sig tilbage, ikke uden at tage alle Husets ydre Lokaliteter i Øjensyn. Ja, det syntes endogsaa, at de agtede at beære Husets Bagside med en Mønstring; thi i Stedet for at tage Vejen ud gjennem Porten gik de hen til en Dør der førte om til Haven, og først efter at de vare raabte an gjentagne Gange, lode de sig formaa til at gaa tilbage ad samme Vej, de vare komne.

„Gud ske Lov, at de ere borte!" raabte den unge Kone synlig lettet, da de vare forsvundne gjennem Porten.

„Gud give, de ikke vil vende tilbage", tilføjede Stine forknyt.

„Vær nu ikke saa barnagtig ængstelig", formanede hendes unge Madmoder hende; men disse Ord kunde egentlig ligesaa fuldt være rettet til hende; thi hun havde i samme Øjeblik haft den selvsamme Tanke.

Nu først fik hun Ro til at tilfredsstille sit lille Barn. Da det laa ved hendes Bryst, og hun saa ind i dets kjære, smaa, uskyldige Øjne, da glemte hun alt rundt om sig: hendes Hjærte slog atter rolig, og hendes Angst veg bort for den salige Følelse, som kun en **Moder** kan føle, naar hun fordyber sig i Beskuelsen af sit lille Barn. Pigen saa derimod stedse med ængstelige Blikke ud i Gaarden, hver Gang hun havde noget at gjøre i Stuen, som ventede hun hvert Øjeblik, at Banditerne skulde komme til Syne. Det gjorde hun ogsaa nu, da hun med den tændte Lampe i Haanden kom inde fra Kjøkkenet. Mørket var imidlertid falden paa.

„Hvorfor kiger Du hele Tiden ud i Gaarden, Stine?" spurgte Præstekonen, som imens havde lagt Barnet ned i Vuggen.

„Aa, jeg er saa ræd, at en af de Karle skal se her ind gjennem Vinduet", svarede Pigen.

„Godt, saa vil vi tillukke Skaaderne for alle Vinduerne i hele Huset, da ere vi sikre som i en Fæstning", sagde Husmoderen, idet hun tvang sig til at smile. Hun havde allerede i sit stille Sind besluttet at iværksætte denne usædvanlige Forsigtighedsregel, men kun tøvet med Udførelsen for ikke at bringe Pigen paa den Tanke, at hun selv frygtede for nogen Fare. Men for at tillukke Skaaderne var det aldeles nødvendigt, at en af dem maatte ud i Gaarden, og Madmoderens Ord bragte derfor Stine til at fare sammen af Skræk.

„Vi vil gaa derud med hinanden", sagde Præstekonen. Hun gik selv foran, og snart efter havde de uden nogen Forstyrrelse sikret Huset fra denne Side.

Derpaa blev Gaarddøren igjen tillaaset, og begge gave sig nu til at sysle med Aftenbordet.

Efter at Spisningen var forbi — Klokken var vel imellem otte og ni — gik Stine ud i Kjøkkenet for at vaske lidt op og lave til rette til næste Morgen. Den unge Kone satte sig ved Siden af Vuggen og fik sit Sytøj frem. Hun satte sig for at være fuldkommen tryg og rolig og at jage alle ængstelige Tanker paa Døren; men en vild Tyr er lettere at beherske end en indre Uro. Vinden susede omkring den ensomt liggende Præstegaard, klaprede med Lugerne og hvirvlede de visne Blade op mod Vinduesskaaderne. Hvert Øjeblik holdt hun inde med Arbejdet og hensank i Grublerier, af hvilke hun pludselig igjen foer op, naar en eller anden Lyd hørtes ude fra Gaarden. Af og til var det for hende, som om hun hørte Trin af en listende Person, og naar hun da traadte hen til Vinduet og med bankende Hjærte stod lyttende bag Skaaden, var det igjen bleven stille, og hun hørte kun Vindens Piben og dens Raslen med det visne Løv. Ved enhver Bevægelse, ved enhver Lyd fra hendes uroligt sovende Barn foer hun forskrækket sammen.

„Ak, gid denne skrækkelige Aften og lange Nat var forbi", sukkede hun den ene Gang efter den anden, og fra Minut til Minut blev hendes Uro større, indtil hun lagde Arbejdet til Side og gav sig til at læse i en Andagtsbog, der ofte fordum havde skjænket hende Fred og Ro. Lidt efter lidt kom hendes Sind igjen til Hvile; anbefalende sit lille Barn og sig selv til Guds Beskyttelse, sad hun og lod sin Tanke med inderlig Kjærlighed dvæle ved den fjærne, elskede Mand, hendes Barns Fader.

(Fortsættes.)

Fra Fjæld og Dal.

Minder fra en Norgesrejse af Jens Skytte.

Ved Kongsberg slap Jærnvejen.

Jeg skal ikke denne Gang standse ved vort Kig ind og ned i Sølvgruberne ved Kongsberg, ved vor Opstigning ad Gaustafjæld, ved Rjukanfos eller ved lignende og andet mærkeligt og stort vi saa paa denne vor Vej i „Kæmpers Fødeland" — men kun, for at retlede Læseren, nævne, at vor Vej gik op gjennem Øvre-Telemarken og ud efter Hardanger.

Mine to Fæller, en Sjællænder og en Fynbo, og jeg toge fat paa Rejsen til Fods, hvilken vi vidste gaar og gjælder for den frieste og tillige mest lønnende, og hjemme fra vare vi derfor af disse og andre Grunde strax bleven ens om at burde vælge denne fortrinlige Maade at rejse paa. Men ak! S. havde her næret alt for ungdommelige Forhaabninger til sine Bens Kræfter, allerede den første Dags Fodvandring udrev ham paa en meget følelig Maade af denne hans Indbildning og gav ham den Lærdom, at det baadede ham bedst, at nytte Kjøre- og Rideskydsen, hvor han kunde.

Dalene i Norge lignes vist bedst ved Furer og Revner i Klippemassen. I deres Bund gaar gjærne en Elv og ved Siden ad den Vejen. Agerjord findes for største Delen kun paa Strimler eller Strækninger, der ligger mellem Elvbredden og op til, hvor Fjældvæggen rejser sig brat i Vejret, og paa disse Strimler, hvis Bredde og Smalhed naturligvis retter sig efter, hvor vid eller snæver Dalbunden er, ligger saa Huse og Gaarde strøede og kastede hid og did, oppe og nede og gjærne et godt Tag fra hinanden.

Drejer man nu af fra Vejen i Dalen og slaar ind paa en af de Ride- og Gangstier, der nu og da, mer eller mindre stejl og brat, snor sig op ad Fjældets Side, kommer man efterhaanden forbi de forskjellige Vækstbælter der „klæde Fjældet", og har man omsider arbejdet sig op forbi Fyrren, der klattrer højere opad end dens Frænde Granen, og forbi de sidste krogede Birketræer og Enebærtræer, der vinde højere endnu end Fyrren, saa er man naaet op i Højfjældet, 2—4000 Fod over Havet. Vandringen er langtfra let, stundum er den endog grumme trættende og kan tage flere Timer, førend man naar op. Nu er man paa Vidderne. Her oppe omkring ligger Sætren, og her oppe naar man endelig at faa en vid Udsigt, noget, som vistnok enhver Dansk, der kommer fra vort lyse, aabne Sletteland, savner og længes efter, naar han i længere Tid har vandret om i de trange Dale, hvor høje, mørke Fjældvægge staa paa begge Sider og spærre Udsigten. Her oppe fra ser man ned i Dalen, hvor Bygdens Træhuse ligger spredte langs Fjældets Fod, ikke ulig nedfaldne Klippestykker, og hvor Elven ligger og blinker i Bunden som en bugtet Sølvtraad paa et grønt Klæde. Rundt omkring sig ser man hen over den bølgende graa- og brungrønne Flade, som Nordmændene har givet det udtryksfulde Navn Fjældmarken eller Ødemarken, og som er overgroet med kort, saftigt Fjældgræs og Urter, Lyng og smaa kravlende Vidiebuske og Dværgbirke, gjennemskaaret af Moser, „Kjærn", smaa Fjældsøer, Fjældrygge og Smaadale, i hvis Bund en Elv eller Fjældbæk skynder sig nedefter, samler sig under Vejs med nogle andre og styrter omsider som en skummende, rygende og buldrende Fos hovedkuls ud over en brat Klippevæg ned i Dalen. Hist og her knejser mægtige snedækte Fjældtinder og Kupler, hvis Toppe kan rage 2-4000 Fod op over Fjældmarken, eller 6—8000 Fod over Havet, og da Luften her oppe er vidunderlig klar og let, tykkes disse vældige Jætter at være en meget nærmere, end de er i Virkeligheden.

Paa Haukelidsætren.

Ved Middagstid naaede vi op til Sætren paa Haukelidfjæld. Efter de Sætre, vi havde gjæstet hist og her

paa vor Vej gjennem Telemarken, ventede vi at finde en almindelig lav og graa Hytte med Græs paa Taget og et mørkt Indre, men fandt en høj, lys og hyggelig Bygning. Haukelidsæter er nemlig for et Par Aar siden kjøbt og ombygget af Staten og lejet af en ung Mand, som bor der Aaret rundt, tager mod rejsende i Sommertiden, men naar Vinteren kommer og holder Gjæsterne fra Huset, tager han Bøssen paa Nakken og gaar paa Rype- og Renjagt omkring paa Fjældviddernc.

Komne ind overraskedes vi ved at se, at en pæn



Et Fjældparti i Thelemarken.

hvid Dug blev bredt paa Bordet, Mælk, Smør og Sigtebrød sat frem og derefter stegt Rensdyrkjød, en Ret vi kun havde smagt en Gang før i den enligt liggende Gaard Gibøen ved Mjøsstrand; men her paa Sætren nødes den med Kniv og firgrenet pletteret Gaffel og af Fade og Tallerkener med det kjendte blaa, kinesiske Landskab paa, dette med de tre Kinesere paa Broen.

Da Maaltidet var endt, paakom der vor Ven og Rejsefælle S. en ustyrlig Lyst efter at komme ud og op

paa en af de snedækte Fjældtoppe, Sætren ligger omkranset af, og som han havde siddet og forset sig paa mens vi spiste vor „Unnen“. Ude i Gangen eller Forstuen stod Ola fra Botten, en vakker Gut, som havde fulgt os med Hest op til Sæteren, og talte med sin Ven og Jagtfælle Sæterforpagteren. Vi kom strax i Samtale med dem om et og andet og til sidst om Rensdyrjagten, hvilket Æmne satte saadant et Liv i dem, at vi ikke kunde tage fejl af, at vi havde to ivrige Jægere for os. „Han der, er Egnens bedste Renskytte“, sagde Ola lidt smaamælet til os, men dog saa højt, at hans Ven hørte det, og gav et Nik efter denne. Vi saa langs op og ned ad Egnens bedste Skytte, han kunde nok se ud til at være det, var snarere lav end høj, men bredskuldret og kraftig bygget, Aasynet, især et Træk om Munden, sagde, at hvad han tog sig for, gjorde han til Gavns. Ved Olas Ros og vor Seen, stod han og keg ud af Døren paa Fjældtoppene lige over for, men med et drejede han sig om og gik ind, strax efter kom han tilbage med „Byrsa“, en Remingtonriffel og Patroner; han vilde vise os, at Olas Ros ikke var Pral. Der stak en lille Sten eller Klippespids op af Staavandet en 3 til 400 Alen uden for Døren, Renskytten ladede, sigtede og trak af, Kuglen smækkede lige tæt ved Stenen; han ladede igjen og skød, denne Gang ramtes Stenen. Han saa paa os med et Blik, som ikke var til at tage fejl af, og rakte „Byrsa“ til en halvgammel Renskytte, der, hidkaldt af Skuddene, kom buldrende ud i Forstuen og nu fik prøve sin Færdighed, men skød langt udenom, hvilken Bommert indbragte ham et lidet venligt Blik fra hans Landsmænd. Den store Renskytte var nu saa venlig at tilbyde os, om vi ikke havde Lyst til at prøve et Skud, F. og S. sagde begge nej og pegede paa J., som nu tog og ladede Bøssen. „Naa, lad os nu se, Du skyder et Skud til Danmarks Pris og Ære,“ sagde F. Vor Rejsefælle tog skarpt og omhyggeligt Sigte, alle saa i spændt og dyb Taushed ud paa Maalet, saa knaldede Skuddet.

„Ramt!“ jublede hans Venner. „Rakt paa Stejna!“ udbrød Normændene storlig overraskede, og vor Ven steg saa højt i deres Agtelse, at Sætergutten strax foreslog ham, om de ikke skulde gaa paa Renjagt næste Dag; men, saa nødig vor Fælle, der ogsaa var et Stykke af en Nimrod, end vilde, maatte han dog sige nej til Skyttens Tilbud, Tiden og hans Fodtøj tillod ikke at gaa paa Jagt i Fjældene. Lidt efter skiltes vi. F. og S. gik ud for at naa Fjældtinden, J. blev hjemme; hans Støvlers Tilstand havde i den sidste Tid været hans stadige, men langtfra „kjære“ Tanke, som nødte ham til at spare eller undgaa ethvert unødvendigt Skridt og til nu og da at fuske lidt i Skomagerhaandværket, hvilket Arbejde han denne Gang sikkerlig tog fat paa i en Stemning, der gav ham en svag Forestilling om, hvordan en Hærfører er til Mode efter en vunden Sejr.

Da hen ad Aften F. og S. kom tilbage fra deres Udflugt, uden at have naat Fjældets Snetop, var de rejsendes Tal paa Sæteren blevet forøget med 4 norske Studenter, som om Morgenen var gaaede ud fra Røldal. dvs. vi agtede os næste Dag. At dømme efter deres medtagne Udseende, maatte det være en temmelig møjsommelig Vandring over Højfjældet ned til Røldal. Dette Skue eller denne Opdagelse drev et Par dybe Suk fra J.s Bryst og fik ham til at kaste flere end et „spørgende Blik“ hen til Støvlerne i Krogen. Samtalen kom snart i Gang. Vi spurgte, og de gav os venligt Raad og Oplysninger baade om Vandringen og meget andet vedkommende deres Fædrelands Natur og Folk. Pludselig sagde en af os Danske: „Ja, jert Fladbrød har vi slaaedes med i lang Tid, men den berømte Rømmegrød har vi endnu ikke smagt.“ Da maatte vi vist nok kunne faa den her, mente Normændene og en af dem spurgte en halvgammel Kone ad, som i det samme kom ind med nogen Mælk, om hun kunde koge Rømmegrød. „Ja da!“ svarede hun synlig forbavset; hun misforstod ham nok et bitte Korn, lod det til. Det varede en Tid saa kom Flødegrøden; men havde Fladbrødet tyktes os bart og tørt, var det Synd at sige dette om Grøden. Vi Danske sade et Øjeblik rent raadvilde, men da vi saa, med hvilket roligt Mod Normændene dukkede ned i den skedybe Smørflod, der stod omkring en lille Ø midt i Fadene, vovede vi os ogsaa ud; men skjønt vi arbejdede tappert og ihærdigt, lykkedes det os alligevel ikke saa nær at se Fadets Bund eller at overvinde Normændenes forbavsende Udholdenhed.

Ud paa Aftenen, da Samtalen begyndte at gaa lidt trøgt, søgte vi til Køjs. Da Sengelejet var optaget, maatte de sidst komne, Normændene, stuves sammen mellem en Bunke Tæpper og Skindfælde, som blev bredt ud paa Gulvet i et Hjørne af Stuen, og som de under Spøg og Latter borede sig ned i.

Mere om „En funden Dagbog“.

I Dag modtog jeg gjennem Red. af „Husvennen“ et Brev fra Ejeren til „En funden Dagbog“, og da det danner en passende Slutning til Dagbogen, iler jeg med at gjøre Læseren bekjendt med nedenstaaende Uddrag.

A. d. 29de Maj 1876.

Veritas.

Kjære Hr. Veritas!

Ved en ren Tilfældighed fik jeg forleden fat i et Numer af „Husvennen“ og ser deraf, at De er i Besiddelse af min gamle Notitsbog, der forsvandt for mig sidste Sommer. For at De kan se, at jeg er den virkelige Ejer, skal jeg fortælle Dem, at det Fotografi, De fandt i Bogen, er et Portræt af min lille Dreng,

der boltrer sig i Favnen paa min Svigerfaders gamle, tro Tyras. —

Tror De, at det kan interessere Deres Læsere at faa det at vide, maa De gjærne fortælle dem, at Lykken har været mig huld, og at min Hustru og jeg have fundet et godt og velsignet Hjem.

For Vorigt blev jeg ikke — som jeg strax var paa Veje til — vred over Udgivelsen af min Dagbog, men jeg takker Dem for det skjønsomme Valg af mine Notitser idet jeg beder Dem modtage mine og min Hustrus venlige Hilsener.

H. Station d. 24de Maj 1876.

Deres forb.

„Forfatter af Dagbogen",

— — ved den x—ske Jærnbane.

Husflid.

En Husflidshistorie.

Sidste Sommer foretog jeg en Rejse i Midtjylland for ret at lære Folket og Egnen at kjende, hvorfor ogsaa en stor Del af Turen tilbagelagdes til Fods, da jeg saa bedst havde Lejlighed til at gjøre korte Ophold, hvor jeg antog, at noget interessant for mig maatte forefindes. Jeg kom saaledes ogsaa til en By, hvis smukke gamle Kirke i Rundbuestil meget tiltalte mig, og jeg henvendte mig derfor til Læreren paa Stedet for ogsaa at faa det indre at se. Da jeg kom ind i Skolen, blev jeg meget forbavset ved den Hyggelighed, som overalt traadte mig i Møde; Skolen var vel gammel, men smukt udstyret, og hele Bohavet nydeligt udført. Manden tog meget venligt imod mig og fulgte med mig hen i Kirken; her forbavsedes jeg ogsaa; thi den var for nylig istandsat og fuld af nydeligt Billedskærerarbejde. Jeg spurgte nu Læreren om, hvem der havde udført dette, og min Forbavselse steg endnu mere, da jeg hørte, at han havde udført det i sin Fritid, og nu kom det ogsaa for Dagen, at han selv havde været Mesteren i Skolen ved Arbejdets Udførelse der, saa jeg fik mere end almindelig Interesse for Manden og ønskede gjerne at tilbringe nogle Timer i hans Selskab, hvorfor jeg blev meget glad, da han indbød mig til at følge med sig hjem og opholde mig hos ham i den varmeste Tid. Vi sade nu og talte sammen, og jeg besaa hans Værksted, der var i ypperlig Stand, og hvor han var i Stand til at udføre de forskjelligste Arbejder. Han havde en betydelig Bogsamling, som han for største Delen selv havde indbunden; Bogskabet, der var smukt udført i mat Egetræ, var ogsaa hans eget Arbejde. Jeg fik nu ogsaa at vide, at det paa en Maade ikke var Husflidsarbejde alt; thi han havde lært at være Snedker, før han kom paa Seminariet, derfor havde han anskaffet sig de nødvendigste Redskaber, og dels for Fornøjelse, dels for at spare, havde han lavet alle sine egne Sager, og da Folk saa, hvorledes hans Arbejde var, fik han ogsaa Kirkens Arbejde; men Embedet var lille, og Familien blev hurtigt større, saa ved min Nærværelse bestod den af 11 Mennesker. Derfor blev det en bydende Nødvendighed for ham at skaffe sig mere Fortjeneste, saa nu stod han i sit Værksted i det meste af sin Fritid og udførte særdeles smukt Arbejde. Han viste mig sin Kassebog, og deraf saa jeg med Forundring, at han havde mere ved sit Værksted, end han havde ud af Embedet, saa for ham var Husfliden en ligefrem Nødvendighed. Han beklagede rigtignok, at det maatte være saaledes; „thi", sagde han, „om jeg end ikke forsømmer Skolen, saa er det dog indlysende, at hvis jeg havde Raad til at bruge Tiden til min egen Uddannelse, saa maatte jeg endnu kunde føre den videre frem; men jeg kan ikke leve af Embedet". Vi kom ogsaa ind i Skolen, her var der ogsaa Vidnesbyrd om Husfliden, der stod et Skab med Redskaber og Børnenes Arbejder, som han havde vist dem til Rette med Lørdag Eftermiddag. Her var ogsaa en Samling Modeller af Oldsager udskaarne i Træ efter Lærerens Tegning ligesom ogsaa enkelte Efterligninger af fysiske Apparater f. Ex. en snild Elektrisermaskine, hvilket alt var net og smagfuldt udført.

Jeg befandt mig vel i dette Hjem, og om jeg end maatte give Manden Ret i hans Udtalelser, kunde jeg dog ikke nægte mig Fornøjelsen at meddele Husvennen Oplysning om Mandens Færd, da jeg havde faaet hans Tilladelse dertil. Jeg tog Afsked fra ham med det Ønske, at han snart maatte opnaa at kunne leve af sit Embede.

H.

Bognyt.

Skrivebogsomslag.

Hvem erindrer ikke fra sin Barndomstid med hvilken Glæde man imødesaa en ny Skrivebog, for saa fik man jo nye Billeder paa Omslaget og det gjaldt om at faa et rigtig pænt. Kunde man saa oven i Kjøbet faa Lov til selv at udvælge sin Bog i Lærernes Beholdning, saa var det en rigtig Fryd, selv om kun Forraadet paa forskjellige Billeder var lille og om end ofte Billederne vare saare daarlige. Men hvor mange Lærere har ikke ogsaa disse Billeder paa Omslagene været en Kilde til Harme og Ærgrelse for? thi Skrivebogsfabrikanterne kjøbte hertil de billigste Billeder de kunde opdrive og det blev da i Reglen de elendigste „Nürnbergerbilleder" der kom til at „pryde" Omslagene. Men ere Billederne slemme paa disse tyske Omslag, saa ere Underskrifterne værre. Et Vers som:

Den Mutter met sin Barn saa kiert
Forgneier sik saa Megen Gvng
Naar hun sin deielig Drenk man seer
Sô kjet (saa kjæk?) paa golven om at vank.

hører ingenlunde til de allerværste. Man kan derfor ikke fortænke mange Lærere i, at de have indført ensfarvede Skrivebogsomslag i deres Skoler. Dette var ogsaa i sin Orden lige over for de elendige tyske og lige over for mange slet trykte danske Omslag, men der er i de senere Aar fremkommet smukke og gode danske Omslagsbilleder, og naar saadanne kunne faaes, er det næsten Synd at forholde Skolebørnene den Fryd som et smukt Billedomslag volder de fleste. For at bidrage lidt til, at ret mange Lærere kunne gjøre deres Skolebørn denne Glæde, uden at give dem noget slet i Hænde, har Udg. overladt C. Th. Rom & Co., der har en særdeles stor Afsætning af Skrivebøger til danske Skoler en større Samling af „Husvennens" smukkeste Billeder der nu ere benyttede til dermed at trykke et meget stort Antal Skrivebogsomslag. Der er hertil anvendt fortrinligt Papir i fem forskjellige lyse Farver og der er anvendt særdeles Omhu paa Ordningen af Billederne og paa deres Trykning, saa at denne Samling Skrivebogsomslag er den største og smukkest udstyrede, der endnu er fremkommet i Danmark. Disse Omslag ville ikke komme i Boghandelen, men blive udelukkende anvendte til de ved C. Th. Rom & Co. fabrikerede Skrivebøger, hvortil de ere sorterede saaledes, at hver Pakke paa 100 Bøger indeholder 32 forskjelligt trykte Omslag i fem Farver, saa at de c. tre Billeder der bliver ens i hvert Hundrede, er trykt paa tre forskjellige Farver Papir, hvorved altsaa ikke to Omslag blive ens. Lærere, der selv ville forfærdige deres Skrivebøger, kunne fra nævnte Forretning faa Omslagene, sorterede i lignende Sæt, hvori ikke to Omslag ere ens, for 1 Kr. 60 Ø. pr. 100.

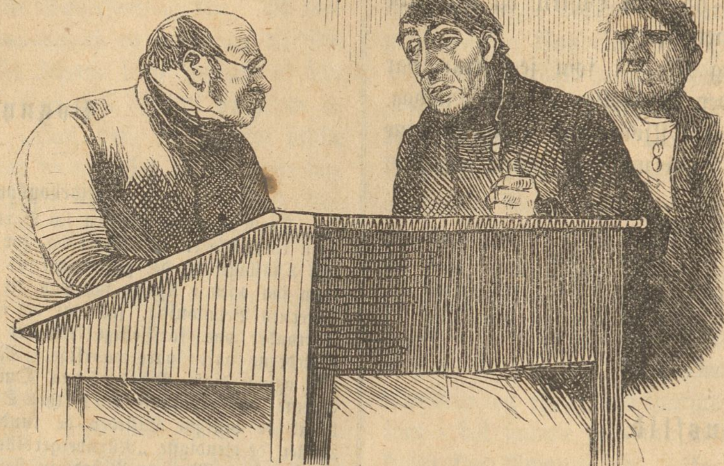
Tyske Omslag, som endnu bydes Lærerne i Masse, ville saaledes fremtidig kunne afvises i de danske Skoler som unødvendige, og enhver Lærer som ved dette, vil rimeligvis med Bestemthed afvise enhver Skrivebog som fremtidig møder, fra Boghandleren eller Bogbinderen, med Nürnbergerbilleder paa. De Lærere som tage deres Skrivebøger igjennem Boghandelen ville nemlig ogsaa der kunne faa danske Skrivebogsomslag med særdeles vel udførte Billeder, idet saadanne ere udgivne af Papirhandler Friedlænder i Kbh., der har Ære af den Omhu hvormed Billederne ere valgte og udførte. Gjennem Boghandelen ville Lærerne derfor staa sig vel ved at forlange Skrivebøger med Friedlænders Omslag, der kun ved at byde et mindre Udvalg og ved at være trykt paa en daarligere Sort Papir staar tilbage for „Roms Skrivebogsomslag"

Smaating.

Fra fremmede Forfattere. Ulykken har kun en begrænset Indflydelse paa os, saalænge vi endnu besidde en anden Gjenstand, som ved at opvække ny Forhaabninger om Fremtiden, hærder os imod Kummer. Blot et Øjebliks Smerte vilde være utaaleligt, hvis vi ud over dette Øjeblik intet kjendte, der ved Forudnydelsen kunde lindre vor Pine. Lykken lever i Fremtidens Lysglans; angrib den nuværende Tid, — den trodser Dig! Formørk Fremtiden, og Du tilintetgjør Nutiden.

Vaade. I den første slesvigske Krig blev en Kulsvier under en natlig Rekognoscering truffen i Hælen af en fjendtlig Kugle. — „Den fordømte Skyden om Natten!" raabte han forbitret. „De Kjæltringer kan jo ikke se, hvor de skyde hen!"

En Diplomat.



„Per Nilen, er det ogsaa sandt, hvad I har sagt om Manden; at ej man andet hos ham fandt, end Løgn og Svig og Banden?"

Per Nilen svarer da lidt tvær: „Ja, sandt til Punkt og Prikke det er jo nok, det ved enhver; men sagt det, har jeg ikke."

Firkantet Nød.

Af 7 E, 4 L, 3 G, 3 M, 3 N, 2 T, 2 U og 1 F dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaade:

Det første færdes hurtig hen over Mark og Vang
og liver op ved Sommertid i Skoven med Sang;
det andet af første er en særegen Art;
det tredie huskes ikke, det er da aabenbart;
det fjerde er vel Døre, men af de ganske smaa;
det femte Du vist aldrig er sikker paa.

Oplosninger fra Nr. 35:

paa Stavelsegaaden: Møl-le.

paa Gaaden: Dan-mark.

Bogstavgaade.

1. 2. 3. 4. 5. 6.
Den kommer, gaar, og Baand og Bast
kan ingen Tid den holde fast,
tit altfor snelt den svinder;
men nyttes den med trofast Flid,
da gjør den Alderdommen blid
og rig paa lyse Minder.
6. 1. 2. 4.
Fra den gik Visdomsordet ud,
fra den kom Kjærlighedens Skud
og Hadets vilde Torden.
4. 5. 6.
Ret mangen Synder skjuler i Løn
for den, og tit den tvang i Bøn
hans stive Knæ til Jorden.
6. 5. 4.
Hvor dette var i Mandens Bryst,
tit blev den vilde Kamp en Lyst,
en Leg hvert blodigt Møde.
4. 1. 3.
I Nattens Stille trylles frem
de Perler smaa, tit saa' Du dem
i Morgensolen gløde.

Husvennens Forsendelse.

Fra 1ste Juli fratræder Hr. Boghandler Rudolph Klein som Husvennens Hovedkommissionær og Udgiveren aabner et **Hovedkontor for Bladets Expedition** i Axelhus 2 B (Kjøbenhavn V) hvorfra Bladets Forsendelse gjennem Posten og Boghandelen fremtidig foregaar.

Alle Bestillinger paa enkelte Exemplarer bedes som hidtil, indsendte til nærmeste Postkontor eller Boghandel, og Henvendelser over Mangler ved Forsendelsen maa stedse ske (skriftligt) til det Kontor, eller den Boghandel, hvor Bladet er bestilt og betalt. Først naar saadan Henvendelse til det Sted hvor Bladet er kjøbt og hvorfra det bør udleveres regelmæssigt, har været forgæves, bedes Klage over det forsømmelige Postkontor eller Boghandelen indsendt til Bladets Hovedkontor, hvorfra Uordenen, da hurtigst muligt skal blive afhjulpen ved Klage til rette Vedkommende.

Enkelte sluttede Kvartaler, tilsendes frigjort med Posten fra Hovedkontoret, naar Bestilling indsendes vedlagt Betalingen (1 Krone) i Frimærker.

Enkelte manglende eller bortkomne Numre faas ligeledes tilsendt fra Kontoret naar Bestillingen ledsages af 10 Øre Frimærker for hvert Numer og 4 Øre Frimærker til at frigjøre Forsendelsen med.

Subskribentsamlere og de af Bladets Venner, som hidtil have modtaget Bladet i Korsbaand fra Udgiveren, bedes fremtidig, naar mindst 6 Exemplarer ønskes tilsendt samlede ugentlig i Korsbaand, at indsende Bestilling og Betaling til Kontoret, hvorfra Bladene herefter vil blive affendt.

Alle Breve angaaende Bladets Expedition bedes fremtidig adresserede til

Husvennens Hovedkontor.

Axelhus Nr. 2 B
Kjøbenhavn V.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

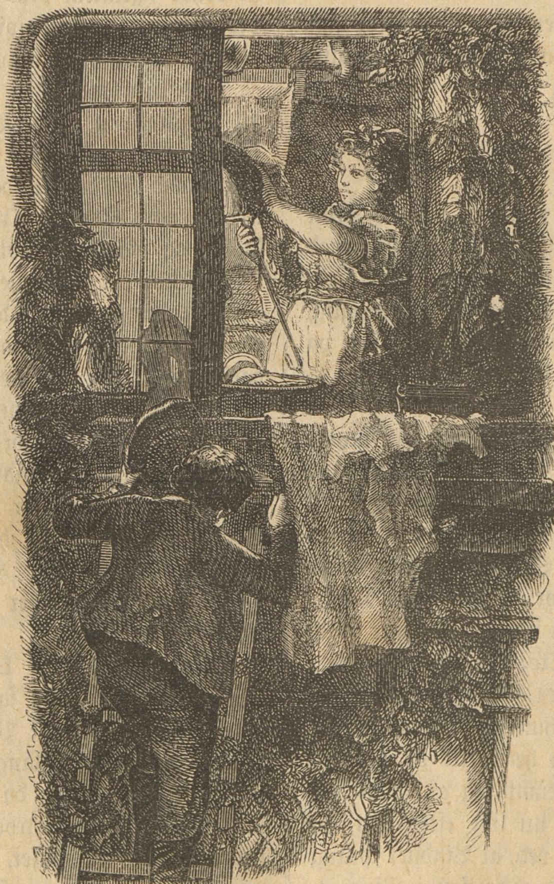
Nr. 37. Søndagen d. 11. Juni. 1876.

En rent forrykt Aften.

(Efter „Fl. Bl." af Emanuel Henningsen.

(Fortsat.)

Indtil nu er der ikke blevet sagt andet om Stine, end at hun var en ung og frygtsom, men tro og villig Pige. Sandhed og Retfærdighed fordre endnu den Bemærkning, at hun tillige var en smuk, ja endogsaa en meget smuk Pige. Rigt, blondt Haar laa i tykke, glinsende Fletninger om hendes Pande, et Par blaa, smilende Øjne, et frisk, tiltalende Ansigt, hvorover der hvilede et elskværdigt Udtryk af barnlig Uskyld og Trohjærtighed, og en slank Figur dannede alt tilsammen et tiltalende hele, for hvilket Byens unge Karle ingenlunde vare blinde. Hun selv syntes ikke at ane Tilstedeværelsen af den tillokkende Ynde, hvormed Naturen saa rigt havde udstyret hende; men Karlene havde som sagt forlængst faaet Øjnene op for den. Naar hun var i et Ærinde i Byen, var der mangen en Bondesøn, der saa efter hende med Øjne, som tydelig sagde, at han gjærne gad gjøre hendes Bekjendtskab; men Lejligheden dertil vilde ikke ret frembyde sig. Mere end en Gang havde denne eller hin ved Aftentid sneget sig omkring Præstegaarden og timevis ventet i dens Nærhed i det lønlige Haab, at Stine muligvis skulde et Ærinde ned til Byen, for at han da kunde tilbyde hende Følgeskab; men dette Haab var altid bleven skuffet hidtil, og han havde maattet lade sig nøje med at snige sig forbi Vinduerne og opfange et flygtigt Glimt af hendes ungdommelige Skikkelse.



En Forskrækkelse.

Denne Aften førte atter en af de forelskede unge Karle hen til Præstegaarden, men han fandt imod Sædvane Vinduerne fast tilsluttede med Skaader, der ikke tillod en eneste Lysstraale at trænge ud. En nøjere Undersøgelse viste ham, at der derimod ikke var anbragt Skaader for det ud til Haven vendende Køkkenvindue, og da det var oplyst, sluttede han meget følgeriatigt, at Stine var sysselsat ude i Køkkenet. Uheldigvis havde Bygmesteren anbragt dette Vindue saa højt oppe, at den forelskede Svend ikke vilde have kunnet naa derop til, om han end havde været dobbelt saa høj, som han var.

Saadan en ung Fyr ved imidlertid i Reglen at hjælpe sig i en snever Vending; det varede derfor heller ikke længe, før han, belæsset med den mindste af de Brandstiger, der hang paa Kirkemuren, atter kom til Syne under Køkkenvinduet. Stormen sørgede for, at ingen i Huset mærkede hans Ankomst eller hørte Stigens sagte Skraben mod Muren, da han rejste den op under det lokkende Vindue. Kort efter stod den unge Knægt oppe paa et af dens øverste Trin, og kigede længselsfuldt ind til den intet anende Stine.

Men Skæbnen bliver misundelig, naar den ser ind i et lyksaligt Menneskehjærte; det skulde vor forelskede Svend ogsaa snart komme til at føle. I sin Ivrighed efter at komme til at se sin tilbedtes blomstrende Skikkelse saa tydelig som mulig, trykkede han sit Ansigt, mere end just var nødvendig op mod den duggede Rude, og førend han saa sig for, sprang Vinduet, der var til at aabne ind efter, op, og blev af Vinden dreven om mod Væggen. Dette gik selvfølgelig ikke af uden Støj, Stine saa op og tabte af Skræk den Terrin, hun holdt i Haanden, ned paa Gulvet, hvor den gik i tusende Stumper og Stykker. Hun havde i samme Nu set et Menneskeansigt forsvinde fra Vinduet og udstødende et gjennemtrængende Skrig foer hun ind i Dagligstuen og kastede sig ude af sig selv ned bag Sofaen.

„De er der igjen! De er der igjen!" hvinede hun.

Nu kom Turen til hendes unge Madmoder at blive dødelig forskrækket; hun sprang op som dreven af en Fjeder og stammede forfærdet:

„Hvem er der? For Guds Skyld, hvem er der, Stine?"

„Aa—aa, de samme... de samme", svarede Stine grædende og pegede med et ligblegt Ansigt hen mod Døren, som for at vise, at det var paatrængende nødvendigt, at den blev aflaaset. Næppe sig selv mægtig, drejede den unge Kone Nøglen om i Dørlaasen og gjentog:

„De samme, Stine?"

„Ja, aa ja", stønnede Pigen. „De vil myrde os... de vil slaa os rent bare ihjæl hver en... aa Gud... aa Gud, hvad skal der dog blive af os!"

Præstekonen samlede, trods Følelsen af hendes hjælpeløse Stilling, saa megen Styrke, at hun kunde liste sig hen til den aflaasede Dør og lytte ved Nøglehullet, om hun kunde høre nogen Larm. Alt var imidlertid stille, intet Trin, ingen Støj lod sig høre ude i Gangen, kun Vinden tudede uden for og peb omkring Husets Hjørner. Beroliget trak hun sig tilbage til den hulkende Pige og forsøgte at faa hende til at give en nogenlunde sammenhængende Fremstilling af, hvad der var hændet hende. Hun erfoer nu lidt efter lidt, at Stine, som var gjort opmærksom ved, at Vinduet sprang op, havde set Hovedet af en Mandsperson i Vinduet, og at hun havde troet at gjenkjende den enøjede Betler.

Det var en temmelig trøstesløs Underretning. Den unge Kone lyttede igjen nogle Minutter henne ved Døren, og da hun fandt alt roligt og stille, søgte hun at overtale sig selv til at tro, at den frygtsomme Pige var bleven skuffet, og at det kun var Vinden, som havde været paa Spil. Synet af Mandfolkets Ansigt søgte hun ligeledes at bortforklare; Maanen var jo nu kommen frem, og det kunde godt have været Skyggen af en Gren, som havde forskrækket Stine. Da alt forblev rolig i Huset, tog hun den Beslutning at gaa ud i Køkkenet med Pigen for om mulig at overtyde sig om Sagens Sammenhæng; men det første Blik til Vinduet viste hende den op til Muren hvilende Stine. Med en sand Kæmpestyrke — thi hun frygtede mere for sit Barn end for sig selv, og Moderkjærligheden gav hende Kraft — rystede hun den første overvældende Skræk for saa vidt af sig, at hun med nogenlunde Eftertanke kunde fatte en Beslutning. I de nedre Værelser, der laa nær ved Indbrudsstedet, kunde hun ikke blive; det var klart nok. Hendes Barn maatte frem for alt bringes i Sikkerhed. Der var altsaa ikke andet for, end, medens der endnu var Tid og Lejlighed dertil, at flygte op oven paa med Barnet. Lykkeligvis var Trappen foroven forsynet med en stærk Dør, der ikke strax vilde give efter, naar Røverne vilde forsøge at bryde igjennem den. Desuden saa hun, at Stigen, der stod op til Køkkenvinduet ikke vilde være lang nok til at naa op til Kvistværelserne.

Beslutningen blev strax udført. Hun ilede tilbage til Dagligstuen, greb Barnet og Vuggepuderne, Pigen tog Lampen — og saa gik det, saa rask som hendes skjælvende Fødder kunde bære hende, op ad Trappen til den øvre Etage. Trappedøren blev stænget og aflaaset, og saaledes fandt de sig i det mindste foreløbig i Sikkerhed for Røvernes Mishandlinger.

Den unge Knøs, der havde været den ufrivillige Aarsag til de to frygtsomme Kvinders pinlige Stilling, havde strax efter at være opdaget skyndt sig ned ad Stigen og ud af Haven. Næppe var han borte, før en anden ung Karl kom til Stede i et lignende Ærinde. Til sin Forundring fandt han Vinduerne fast tilsluttede, men lyttende uden for Dagligstuens mørke Skaader, mente han at kunne høre en undertrykt Hulken og Jamren der inde fra. Han sneg sig nu omkring Huset og om i Haven, og her saa han Stigen staa lænet op til det aabne Vindue. Dette syntes ham noget mistænkeligt. Hvorledes kom Brandstigen herhen og i hvilket Øjemed. Han saa sig sky omkring, men han opdagede intet levende Væsen. Med lydelig bankende Hjærte steg han saa langt op ad Stigen, at han kunde se ind i Køkkenet, og da han her saa Gulvet bedækket med Skaar og igjen troede at høre en sagte Jamren fra det indre af Huset, opholdt han sig ikke længer paa Stigen, men svang sig ned af den og løb igjennem Haven ud paa Vejen. Han var ellers en behjærtig

Karl og tilmed forsynet med en dygtig tyk Stok; men Ensomheden og Mørket gjorde ham under saadanne mistænkelige Omstændigheder til en Hare.

Ude paa Vejen traf han sammen med sin Forgænger paa Stigen. Begge vare gode Venner og Kammerater, og de gjorde et lille Sving med hinanden hen ad Vejen, hvorefter de tilsyneladende uden Hensigt atter tog Retningen forbi Præstegaarden. Enhver af dem hyttede sig for at forraade sig for den anden; men enhver havde ogsaa det lønlige Øjemed at se at blive den anden kvit og at beholde Pladsen ved Præstegaarden for sig selv alene.

Da de netop vare stegne op paa den lille Bakke, paa hvilken Kirken var bygget, saa de en lang, forunderlig Skikkelse snige sig om Præstegaarden. Hurtig og uden at blive set krøb de i Skjul bag Kirken for nøjere at betragte Skikkelsen. Hvem kunde det vel være, og hvad vilde den her? Maanen, der nylig var skjult bag en Sky, tillod dem kun at se Skikkelsen i utydelige Omrids. Begge tænke i Stilhed, at det var en Medbejler, og da den ubekjendte gik hen til Præstegaardens Port, aabnede den og forsvandt i Gaarden, følte de begge en uimodstaaelig Trang til nøjere at iagttage ham, hvorfor de snege sig hen til Præstegaarden og skjulte sig bag ved Svinestien. Herfra saa de snart, at den lange fremmede var indhyllet i en Fruentimmerkaabe og bevæbnet med en Bøsse og en Sabel. En gammel Bulehat dækkede hans Hoved. Denne Udstyrelse bragte de unge Knøses Mistanke med Hensyn til Medbejlerskabet til at forsvinde. Skikkelsen maatte have andre Grunde til at give Møde; men hvilke Grunde? det var en Gaade for dem, og Sagen forekom dem i det hele taget temmelig betænkelig.

Den skjønsomme Læser har vistnok allerede formodet, at det var den bestilte Vægter, der havde indfundet sig. Ja, Vægteren var det i Virkeligheden; men ikke egentlig den, som Præstekonen havde bestilt. Denne havde nemlig ved sin Hjemkomst fundet sit Barn saa sygt, at han ikke gjærne vilde forlade sit Hus. For dog at holde sit Løfte saa godt som muligt, havde han formaaet sit Sødskendebarn til at gaa i sit Sted. Til nærmere Oplysning om dette Søskendebarn, vil jeg endnu anføre, at han var en humlestangsagtig lang Karl, hvorfor han ogsaa overalt i Landsbyen gik under Navnet „den lange Tobias“. Han havde en høj Forestilling om Vigtigheden af det ham overdragne Hverv, og dette var Grunden til, at han havde væbnet sig med Bøsse og Sabel. Hans Kones Kaabe havde han kun taget paa, fordi han selv ikke havde noget Klædningsstykke, der saa godt som den kunde beskytte ham mod det kolde Vejrlig. Han havde forberedt sig paa at indtage en dygtig Aftensmad i Præstegaarden; thi at man vilde traktere ham der paa det bedste, holdt han for en given Sag. Efter at han i nogen Tid havde ventet forgjæves paa den forventede Indbydelse, traadte han hen til Døren; men fandt den til sin store Skuffelse aflaaset. Bag de tillukkede Skaader hørtes der ingen Lyd, og ikke den mindste Lysstraale kunde han opdage. Skulde Familien maaske allerede have begivet sig til Ro? Det vilde dog være meget ubehageligt, om saa var. At sidde ved et veldækket Bord inde i den varme Stue og holde Vagt der, havde han ikke det mindste imod; men at stolpre omkring derude i Kulden hele Natten igjennem uden at smage hverken vaadt eller tørt var en ganske anden Sag. Han gik om i Haven for at tage Køkkenvinduet i Øjesyn og se, om der ikke var Lys at opdage der.

Begge Karlene snege sig bag efter ham. Vi lade dem nu en Stund gaa i Fred og se os atter om efter Husets Beboere.

Den unge Kone havde, som vi jo vide, trukket sig tilbage til Husets Kvistværelser. Aldrig saa snart havde hun faaet det af Søvnen opskræmmede Barn til Ro, før hun ilede fra det ene Værelse til det andet for at betragte Husets Omgivelser gjennem de forskjellige Vinduer. Tilsidst saa hun hen til den Side, hvor Køkkenvinduet var. Den skæbnesvangre Stige, der afgav det mest umiskjendelige Bevis paa røveriske Hensigter, stod endnu paa det samme Sted; men Haven var øde og forladt. Lidt beroliget ved dette tilsyneladende gunstige Resultat af hendes Spejdertog og i den Forventning, at den bestilte Vægter snart vilde indfinde sig, vendte hun tilbage til Barnet og Pigen og sagde med et Udtryk af mere Ro, end hun egentlig følte:

„Gud ske Lov, Tyvene ere borte. Alt er stille og roligt baade i Gaarden og i Haven!“

„Aa, Gud give, det var saa“, sukkede Stine med foldede Hænder; „men jeg kan slet ikke forvinde min Skræk... aa, Gud dog, hvad skal der blive af os!“

„Du maa ikke ængste Dig saa meget, Stine. Vi staar under Guds almægtige Beskyttelse, og han forlader os ikke“.

„Nej, aa nej“, svarede Stine. „Jeg vil heller ikke mere være saa ræd... vidste jeg bare, at de vare henne*)“.

„Men det ere de jo, Stine; Du kan selv overtyde Dig derom. Desuden kan Niels Mosgaard, som jeg bad om at vaage hos os, komme hvert Øjeblik. Gaa derfor ind i det andet Værelse og se ned i Gaarden, og naar Du ser, at Niels kommer, saa kald paa mig, for at vi kan lukke ham ind; thi Gaarddøren er jo laaset“.

Tøvende fjærnede Pigen sig for at stille sig paa den anviste Post; men først efter nogen Tids Forløb fik hun Mod til at se ud i den af Maanen svagt oplyste Gaard. Alt var stille dernede, og intet Menneske at opdage. Hun var allerede bleven mere modig, da

*) borte.

hun pludselig saa noget røre sig bag ved Svinestien. Med stirrende, vidt opspilede Øjne saa hun hen imod det uhyggelige Sted, og — o Gud! hun opdagede to Menneskeskikkelser, der i dette Øjeblik sneg sig frem af Skyggen. Det var just i dette Øjeblik, at de to unge Karle listede sig bag efter Tobias. Forfærdet foer hun ud af Værelset, løb paa en Skammel, der stod hende i Vejen og styrtede med Panden over mod Døren til det Værelse, hvori hendes unge Herskerinde og det lille Barn befandt sig. Faldet foregik med en saadan Kraft, at Døren sprang op med et lydeligt Brag, og Stine trillede om paa Gulvet med blødende Hovedet.

„For Guds Skyld, hvad er der sket?" spurgte den unge Kone forfærdet. „Din Pande er jo fuld af Blod!"

„Aa, Gud, de ere der... de ere der!" hulkede Pigen vridende sig af Smerte og Angst.

„Hvor ere de?"

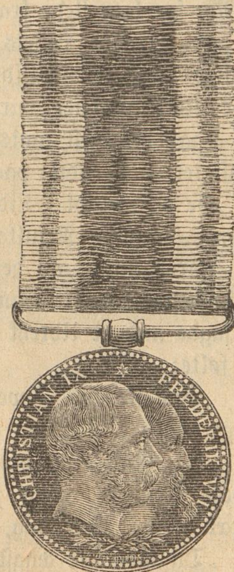
„Nede i Gaarden... ved Svinestien... og de har store Brækjærn med dem", stønnede Pigen og tørrede Blodet af sit Ansigt.

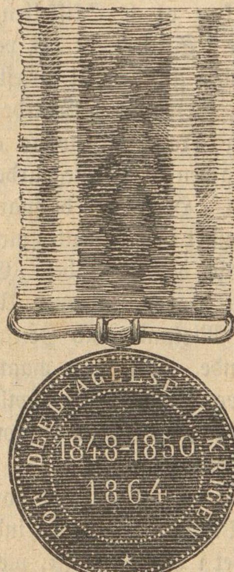
„Naa, de maa være, hvor de være vil, vi ere dog i Guds Haand", sagde den unge Kone, fattende sig. „Kom, lad mig forbinde Dig; hvordan er dog det gaaet til?"

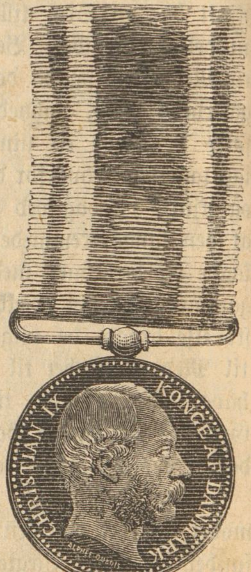
„Aa, det betyder intet. Jeg faldt over en Skammel og stødte Hovedet imod Dørlaasen; det betyder intet... men Tyvene... Morderne!"

„Men sat Dig dog nu lidt igjen, Stine", formanede den unge Madmoder, medens hun forbandt Pigens Saar med sit Lommetørklæde. Derpaa gik hun ud og lyttede efter, om hun kunde høre Fodtrin eller anden Støj af Tyvene. Men alt var stille, kun Vindens Susen klang ind til hende.









Erindringsmedailler for Krigene 1848 og 1864.

„Kan De høre, Frue; der ere de! Hør, hvor de hyler", sagde Stine med klaprende Tænder.

„Snak, Barn; det er jo kun Vinden".

I dette Øjeblik lød der imidlertid en tydelig Banken paa Husdøren og snart derefter en høj Dundren paa Vinduesskaaderne. En kort Tid lyttede de blege af Skræk, derpaa lød der et lydeligt Hollaraab. De mægtede næppe at aande, og deres Hjærter bankede saa haardt, at man kunde tælle deres Slag.

„Aa Gud... hører De, Frue", jamrede Stine. „Er det ogsaa Vinden?"

„Nej, det maa være Folk, som ere dernede", svarede den unge Frue, samlende al sin Kraft.

„Da er det ude med os!" hviskede Pigen og vred sine Hænder.

„Nej, vist ikke", svarede Madmoderen, rystende Skrækken af sig; „det er meget snarere Hjælpen, der kommer. Det er ganske vist Niels, som jeg har bestilt til at komme her hen".

I dette Øjeblik vaagnede den lille Valdemar igjen op af sin urolige Søvn og begyndte at græde højt og lydeligt. Nu gjaldt det først og fremmest om at stille den lille Skrighals tilfreds. Moderen tog ham paa sine Arme og søgte at berolige ham; men den lille Skjælm vilde ikke give tabt; han skreg endnu værre end før.

(Sluttes.)

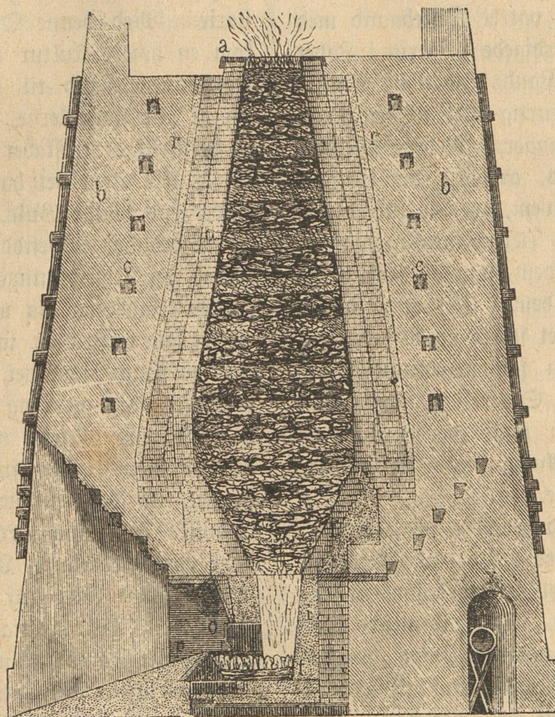
Krigs-Medaillerne.

Titler og Ordener! Have vi ikke nok af den Slags her i Landet? Jo, det er ganske vist og især have vi i ældre Tider havt altfor meget af den Slags i

vort lille Land. Hvad Titler angaar, er det jo nu almindelig anerkjendt, at der er noget underligt i at en Mand kaldes med en Benævnelse, som ikke har noget at gjøre med hans Stilling og Næringsvej. At en fredelig Brændevinsbrænder kommer til at hedde Krigsraad og at en Kjøbmand bliver Kammerraad osv. er der oprigtig talt ikke megen Mening i. Om Ordener kan man sige, at det ikke passer sig for en alvorlig og fornuftig Mand at pynte sig med Guld- eller Sølvstads og at mange, som kaldes Riddere af den eller den Orden, ikke have meget ridderligt ved sig, er lige saa vist. Derfor har Titel- og Ordensvæsenet mange Modstandere. Men ihvorvel der kan være meget rigtigt i hvad der indvendes derimod, saa kan der paa den anden Side ogsaa siges meget til Fordel derfor. Naar en Mand har gjort sit Fædreland og sin Konge vigtige Tjenester og megen Nytte, saa er der noget smukt i at Kongen, som den, der handler paa hele Landets Vegne, paaskjønner denne Mands Fortjenester ved at udmærke ham frem for sine Medborgere paa en eller anden Maade. Naar man har gjort noget godt fortjener man Tak derfor, og det er ikke blot en Tilfredsstillelse for en selv at modtage en Tak, men det er ogsaa en Opmuntring for andre til ligeledes at gjøre sig fortjente til Kongens og Fædrelandets Tak. At den Slags Udmærkelser ogsaa efterstræbes af forfængelige Personer, er en Fejl hos disse; Udmærkelsen er og bliver for den, som har fortjent den, dog altid en Hæder, som man ikke skal kaste Vrag paa.

Om nogen Tid, maaske om et halvt Aar eller saa omtrent, vil en stor Mængde Danske pludselig vise sig med et rødt Baand, hvori der hænger en Medaille. Det er de gamle Soldater, som nu skulde udmærkes. Man skal kunne se at den og den har været med i Kampene for Fædrelandet.

I 1848, det mærkelige Aar 1848, da overfaldtes det lille Danmark af det store Tyskland. Tre Aar i Træk holdt vi ud; snart gik det godt, snart gik det ilde, men det gik for det meste godt. Dansken slog fra sig, saaledes som han havde gjort det før. Den danske Hær, hvor lille den end var, bankede Tyskerne ud af Landet. Baade Preussere, Hessere, Sachsere, Slesvig-Holstenere og hvad alle de Fyre nu hedde, fik at vide, at det ikke var Spøg, naar den tappre Landsoldat slog for Konge og Fædreland. Det var en stolt Tid. Det danske Folk viste sine mange gode Egenskaber i det bedste Lys. Tapperhed, Selvopofrelse, Fædrelandssind, Kjærlighed til Kongen blev anset for Pligter, der skulde opfyldes og hele Europa saa med Forundring hvad et lille, tappert og enigt Folk formaaede imod Overmagten.



En Højovn.

Freden kom, men den varede ikke mange Aar. Tysken havde været langt nok inde i Danmark til at se, at det var et godt Land. Han laa og lurede paa en god Lejlighed til at tage noget af det og forene det med det store tyske Fædreland. I Danmarks dejligst Vang og Vænge kunde jo mangen mager Tysker fedes. Lejligheden kom i Slutningen af 1863, da Kong Frederik den syvende døde. Men Preusserne havde erfaret forrige Gang, at man let kunde faa en banket Trøje af de Danske; de fik derfor Østerrigerne narrede til at gaa med. Nu stod det lille Danmark alene lige overfor to af Europas største Krigsmagter, Østerrig og Preussen. Det var en alvorlig Tid, det var Vinter, mørkt og koldt. Men de Danske vare ikke bange. Det faldt ikke nogen ind at overgive sig paa Naade og Unaade eller at opgive alt Forsvar. Nej, vi gjorde hvad vi kunde; vi gik imod de to Stormagter uden at skjælve for Døden. Ingen — slet ingen hjalp os. I over et halvt Aar førte vi en fortvivlet Kamp. Vige maatte vi, men vi kæmpede til det sidste. Det husker mangen Fjende fra Sankelmark og Dybbøls Skandser, og vore Søfolk talte hvasse Ord med Kanonerne ved Helgoland og Svinemünde. Det var anden Gang i faa Aar, at Europa med Forbavselse saa Danmark kæmpe imod Overmagten. Store Tab led vi, men om vi end i det første Øjeblik fandt, at det var ikke som i den forrige Krig, saa varede det dog ikke mere end to Aar, førend vi maatte erkjende, at vi dog havde gjort vore Sager godt. De gode Venner Preussen og Østerig kom nemlig i Haarene paa hinanden om Byttet og Østerig var i

Løbet af fjorten Dage slaaet til Jorden uden at kunne forsvare sig mere. Vi holdt dog ud i over et halvt Aar imod de to tilsammen.

Det er til Erindring om hine Kampens Dage, at Hans Majestæt Kongen har befalet, at der skal uddeles Medailler til alle dem, som have taget virkelig Del i Krigene med Tyskland. Som man af omstaaende Afbildninger vil se, er der tre Slags Medailler, nemlig en for dem, der deltoge i Krigen i 1848—50, en anden for dem, der deltoge i Krigen i 1864 og endelig en tredie for dem der have deltaget i begge Krigene. Medaillerne ere af Bronce, det vil sige en Blanding af Kobber og Tin. De have en smuk kobberbrun Farve og udmærker sig ved at være ganske især deles smukt forarbejdede og Brystbillederne af Kongerne udvise megen Lighed. Medaillerne ere forsynede med en Øsken og hænge i et rødt vatret Silkebaand med hvide Striber. De blive forfærdigede i Paris i Løbet af denne Sommer. Her til Lands vil man nemlig hverken kunne levere dem saa hurtig eller til den Pris, som den franske Fabrikant forlanger. Medens Medaillerne blive forfærdigede i Paris, arbejdes der ivrigt i Krigsministeriet for at afgjøre hvem, der ere berettigede til Medaillerne og hvem ikke. Der er nemlig mange, som ikke kunne gjøre Krav paa dem, som alligevel have indgivet Ansøgning om at faa dem. Det er et meget stort og besværligt Arbejde, meget større og besværligere end nogen tror, men man kan saa nogenlunde gjøre en Forestilling om Arbejdets Størrelse, naar man hører, at der ialt er imellem hundrede og tyve og hundrede og tredive tusende Ansøgninger og at der stadigt vedbliver at kommer flere.

Det er en smuk Tanke, som saaledes ved Kongens Omsorg bliver gjort til Virkelighed. Det vil ikke alene være en Glæde og en berettiget Stolthed for enhver, som faar Medaillen at bære den. Den vil minde ham om Kampens og Farens betydningsfulde Dage, om det Mod og Fædrelandssind, som bragte ham til at gaa Døden frimodigt i Møde. Men den, der bærer Medaillen paa sit Bryst vil ogsaa huske paa, at hele Livet er en Kamp, hvori man ikke mindre end i Krigen skal vise Mod og Fædrelandskjærlighed. Han vil huske paa, at han aldrig maa gjøre sin Fortid Skam. Og for den unge opvoxende Slægt vil Medaillen vække Lysten til ikke i Kampens Dage at staa tilbage for Fædrene, og sige ham at det danske Navn har en ren og smuk Klang, som skal bevares for Efterkommerne. Kampen kan begynde igjen naar det skal være. Kun Gud, Krigens og Fredens Herre, ved om det skal forundes Danmark Fredens Velsignelser, eller om det tredie Gang skal kæmpe for sin Tilværelse. Skal det sidste ske, da lad os ikke glemme hvad vi skylde vort danske Navn.

En Vaabenbroder.

Jærnet og dets Vigtighed for os.

Efter forskjellige Kilder ved E. Toepfer

Naar vi spørge Læseren om, hvilket af Metallerne der er det vigtigste for os, vil enhver af dem vistnok uden videre Betænkning svare „Jærnet". Dette Svar er fuldkommen rigtigt; thi Jærnet spiller jo som man ved, nu en saa vigtig Rolle i Menneskets Liv, at vi ikke kunne tænke, hvorledes det skulde være muligt for os at undvære det. Guld, Sølv og de andre fleste Metaller kunde vi til Nød undvære, men ikke Jærnet, som set alene fra Nyttens Side, er langt mere værd for os end alle de andre Metaller tilsammen. Opdagelsen af Jærnet og dets forskjellige Brug danner derfor et meget vigtigt Punkt i Menneskeslægtens Historie. Med denne Opdagelse var det først, at der kom en højere Kultur og Dannelse, som udbredte sig fra det ene Land til det andet. Jærnet er nemlig det af alle Metallerne, der bedst egner sig til at gjøre de forskjellige Redskaber, Værktøj og Vaaben af; thi det er ikke alene det haardeste Metal, men ogsaa langt lettere end baade Guld, Sølv, Kobber, Bly osv., og det er desuden i Besiddelse af en stor Sejhed, Spændighed og Udstrækningsevne. Det har derfor efterhaanden faaet en saa mangfoldig og mangesidig Brug, at det nu næsten er umuligt at nævne alle de forskjellige Ting, som det bruges til, og Brugen af det tiltager stadig mere og mere. Det er med Jærnet, at vi pløje vore Marker og senere høste dem. Vi bruge det ikke alene under fredelige Forhold, men ogsaa i Krigen, da det forsyner os med Vaaben, ved Hjælp af hvilke vi kunne værne os mod den Fjende, som truer vort Fædreland, Liv og vor Ejendom. Vi bygge nu ikke alene Skibe af Jærn, men ogsaa hele Huse og Kirker. Det var navnlig, efter at James Watt havde givet Dampmaskinen en almindelig brugbar Form og derved gjort den næsten nødvendig for alle større Værksteder, efter at Robert Fulton 1807 havde bygget det første Dampskib, og Stephenson omtrent 1830 havde lært os at bygge Lokomotiver til at kjøre paa Jærnveje med, at Brugen af Jærnet tiltog i en overvættes Grad. Umaadelige Masser af Jærn nedlægges nu hvert Aar i Jorden i Form af Jærnvejsskinner, paa hvilke den hurtige „Damphest" iler frem for at bringe Folk og Varer fra et Sted til et andet, eller bruges til Maskiner og andre Redskaber i store Værksteder, Dampskibe og Lokomotiver. Man lægger kæmpemæssige Broer af Jærn, der ligesom ere kastede hen over Floder og andre Vande. Af Jærnet gjør man de mest forskjellige Ting, som det store og tunge Panserskib og den lille Staalpen, med hvilken vi skrive, den store Dampmaskine og den fine Urfjeder, der driver det kunstige Hjulværk inde i Lommeurene, de store Uhyrer af Kanoner, som bruges i Nutidens Krige, og

den spinkle og tynde Synaal, der nyttes ved det fineste Broderi, osv. Det tjener som et vigtigt Lægemiddel og er en væsentlig Bestanddel af Blodet, der flyder i vore Aarer. Det er ogsaa Jærnet, vi bruge i Form af en tynd Traad, naar vi næsten med Lynets Hastighed sende Budskab gjennem Telegrafen fra den ene Ende af Jorden til den anden; tusender Mile af Jærntraad omspænde nu vor Jord som Telegraftraad, og dennes Udstrækning forøges Aar for Aar. Ogsaa flere af de kemiske Forbindelser, som Jærnet indgaar, ere af stor Vigtighed for Værkfliden; de bruges f. Ex. ved Tilavning af Blæk, flere Malerfarver og til Farvning af Tøj i Farverierne. De her nævnte Exempler, der kunne forøges med utallige andre, maa være tilstrækkelige til at give Læserne en Forestilling om Jærnets Vigtighed for os. Det er i denne Retning af lige saa stor Værd for os som Græsarterne mellem Planterne og vore Husdyr blandt Dyrene.

Det maa synes forunderligt, at et saa udbredt og vigtigt Metal som Jærnet først kom i Brug langt senere end flere andre Metaller, f. Ex. Guld, Sølv, Kobber og Bronce (en Blanding af Kobber og Tin). Grunden hertil er vistnok, at Jærnet ikke forekommer rent i Naturen (saa nær som det saakaldte Meteorjærn), men altid i en kemisk Forbindelse med flere andre Stoffer. Jærnet har nemlig en stor Tilbøjelighed til at træde i Forbindelse med en Mængde forskjellige Stoffer, som Ilt, Svovl, Kul, og det er baade et brydsomt og meget vidtløftigt Arbejde at rense Jærnet eller fri det fra disse Stoffer, hvilket kun kan ske ved Hjælp af Ilden. Det Jærn, som vi bruge paa saa mange forskjellige Maader, er dog ikke kemisk rent Jærn, men altid en Forbindelse af Jærn og Kulstof.

Naar man vil rense Jærnmalmen, saaledes som den findes i oprindelig Stand, fra dens kemiske Forbindelse med andre Stoffer, kan dette kun ske ved at udsætte det for en meget stærk Varme. Dette foregaar i særegne dertil indrettede Ovne, de saakaldte Højovne, der ere indtil 60 Fod høje, have Skikkelse af en dobbelt Kegle og indeni ere opførte af de mest ildfaste Sten. Omstaaende Tegning viser Udseendet af en saadan Højovn, naar man tænker sig den flækket midt igjennem. *a* er den taarnhøje Ovns Munding, *b b* det tykke Murværk med Luftkanalerne *c c* og den indre ildfaste Udmuring *d e f*. I en saadan Ovn kommer man fra oven skiftevis det ene Lag Brændsel (enten Stenkul, Cooks eller Trækul) og Jærnmalm oven paa det andet med de nødvendige Tilsætninger (i Reglen Kalksten), der skulle fremme Smeltningen og Fjærnelsen af de Stoffer, der ere forbundne med Jærnmalmen. Naar Ovnen er fyldt paa denne Maade, ophedes den meget stærkt, idet Brændslet, der danner det nederste Lag, tændes, og Forbrændingen vedligeholdes ved gjennem store Blæsebælge stadig at lade frisk Luft trænge ind gjennem smaa Aabninger i den nederste og smalleste Del af Ovnen. Varmen maa altid være stærkest i den nederste Del af denne (omtrent 2500 Grader) og aftagende mod oven. Brændslet, der under Forbrændingen synker jævnt ned gjennem Ovnen, vil i den øverste Del af denne kun blive opvarmet, men efter Haanden som det bliver udsat for en stærkere Varme, vil det udvikle fængelige Luftarter, der trænge op gjennem Ovnen og borttage Ilten fra Jærnmalmen. Denne synker ligeledes jævnt ned gjennem Ovnen under Forbrændingen, i hvis øverste Del den kun mister den Fugtighed, som den indeholder, men længere nede, hvor Varmen er stærkere, vil den afgive sin Ilt, og naar den synker endnu længere ned, indgaar den en Forbindelse med noget Kulstof. I den nederste og snævreste Del af Ovnen er Varmen saa stærk, at Jærnmalmen smelter og optager paa samme Tid endnu mere Kulstof. De fremmede Stoffer, der have været kemisk forbundne med Jærnet, ere nu skilte fra dette og allerede tidligere smeltede. Tilligemed den før nævnte Tilsætning samle de sig ved *i* oven over det tungere, smeltede Jærn, og denne Blanding, der kaldes Slagge, flyder ud af Aabninger (ved *o*), som findes højere oppe paa Siderne af Ovnen. Naar der har samlet sig en tilstrækkelig Mængde paa Bunden af Ovnen (*t*), aabnes her et Rør (ved *p*), og det løber som en glødende Strøm ud i aflange Former af Sand, i hvilke det størkner. Hermed er det saakaldte Raajærn eller Støbejærn færdigt til at komme i Handelen. Undertiden støber man ogsaa strax forskjellige Ting af den flydende Masse, der løber ud af Ovnen, og herved sparer man baade Udgifterne og Arbejdet, der ere forbundne med en senere Omsmeltning. I en saadan Højovn vedligeholdes Smeltningen som oftest uafbrudt i flere Aar, idet man idelig fylder ny Lag af Brændsel og Jærnmalm for oven i Ovnen, indtil denne omsider trænger til en Istandsættelse, eller man standser Smeltningen af andre Aarsager. Det er dog kun Hovedtrækkene af Smeltningen, der her ere fremstillede, da det vilde optage alt for megen Plads i Husvennen udførlig at skildre hele den kemiske Virksomhed i Højovnen. Det her omtalte Raajærn eller Støbejærn, der indeholder omtrent 5 pCt. Kulstof, bruges til Støbning en Mængde forskjellige Ting, f. Ex. Gryder, Kakkelovne, Komfurer, osv.; der smeltes ved 1600° (Celsius), men kan hverken hamres eller svejses. Foruden denne Slags Jærn har man ogsaa forskjellige andre Slags, hvis væsentligste Forskjel ligger i den større eller mindre Mængde Kulstof, de indeholde. Enhver af disse Slags har sine særegne, til sit Brug ypperlige Egenskaber, og derefter ogsaa forskjellige Fordele og Formaal. De vigtigste Jærnsorter foruden Støbejærnet ere Stangjærn eller Smedejærn og Staal-Smedejærnet indeholder omtrent 1/2 pCt. Kulstof; paa Grund af dets Sejhed og Blødhed kan det hamres, svejses, valses ud i tynde Plader, og det egner sig særdeles til al Slags Smedearbejde. Det

er tillige saa strækkeligt at det kan trækkes ud til den fineste Klavertraad, men det kan ikke let smeltes. Staalet indeholder 1–2 pCt. Kulstof; det kan baade smelte ligesom Støbejærnet og svejses ligesom Smedejærnet. Det er tillige i Besiddelse af en stor Haardhed og Spændighed, hvilke Egenskaber kunne fremkaldes hos det i en forskjellig Grad efter den forskjellige Brug, man vil gjøre deraf. Paa Grund af disse Egenskaber egner det sig bedst til alle Slags skærende Redskaber, som Vaaben, Knive, Saxe, Oxer, ligeledes til Fjedre, idet hele taget alle Slags Gjenstande, der skulle være meget haarde eller spændige. Da Støbejærn, Staal og Smedejærn kun ere forskjellige fra hinanden ved en aftagende Mængde Kulstof. Naar denne Handling standses paa et vist Punkt, faar man Staal af Støbejærnet, og fortsættes den yderligere, faar man Smedejærn. Man kan ogsaa fremstille Staal af Smedejærn ved at lade dette optage mere Kulstof.

Da Jærnet er saa saare vigtigt for os, maa det regnes for et stort Gode, at det er det mest udbredte og billigste af alle Metallerne. Det er udbredt over hele Jorden, og der gives kun meget faa mineralske Legemer eller Stenlag, som ikke indeholde det i større eller mindre Mængde, næsten ingen Kilder, i hvis Vand der ikke findes noget af det i opløst Tilstand, ligesom det ogsaa findes i næsten alle Dyr og Planter. I alle kolde og mellemvarme Lande findes det i størst Mængde. Her i Evropa findes det meste Jærn i England, Skotland, Sverrige, Norge, Rusland og Tyskland. England staar højst med Hensyn til Mængden af Jærnet, idet det aarlig frembringer omtrent lige saa meget Jærn som alle de andre Lande i Evropa tilsammen. Det frembragte 1870 henved 100 Millioner Centner Jærn, hvorved omtrent 300,000 Mennesker og 2,500 Dampmaskiner vare sysselsatte. Sverige og Norge ere saa rige paa Jærn, at der i disse Lande findes hele store Bjærge af Jærnmalm, der egner sig særdeles godt til at fremstille Staal af. I vort Fædreland har man tidligere udsmeltet Jærn af den saakaldte Myremalm, der findes i stor Mængde i Jylland paa Hederne, i Moser og Kjær, men Smeltningen heraf er saa kostbar, og Jærnet af en saa daarlig Art, at det ikke kan lønne sig at bruge denne Art Malm. Vi maa derfor indføre alt det Jærn, som vi bruge, fra Udlandet.

Husflid.

For otte Aar siden begyndte Arbejdsmand Jens Jørgensen af Svallerup ved Kalundborg i sin Fritid om Vinteraftener at forfærdige Børstenbinderarbejde. Det gik kun smaat og daarligt i Førstningen, da han aldrig havde modtaget nogen Undervisning; men efter et Par Aars Forløb gik det bedre og bedre, og nu tog han sin Hustru til Hjælp. Det gik nu bestandig fremad, og da Arbejdet om Vinteren er smaat og lidet lønnende, benyttede han tillige i de sidste tre Aar ofte Dagen. Børstetræernes Boring voldte ham en Del Bryderi, men saa fandt han paa en Boremaskine, hvorpaa han borer mindst 3000 Huller i Timen, og herpaa borer han nu selv sine Børstetræer. Han har hvert Aar udført en betydelig Mængde Arbejde, og vi skal som Prøve paa hans Omsætning anføre Tallet paa hans Arbejde sidste Vinter. I denne har han forfærdiget:

60	Kardesker à 3 Kr.	180 Kr.
56	store Klædesbørster à 1 Kr. 16 Ø.	65 –
30	mellemstore do. à 66 Ø.	20 –
211	Skaft-Kladebørster à 25 Ø.	53 –
315	Blankebørster à 25 Ø.	79 –
74	Blankebørster af Hestehaar à 66 Ø.	48 –
30	Kakkelovnsbørster à 58 Ø.	17 –
217	Seletøjbørster à 12 Ø.	26 –
34	Gulvskrupper à 50 Ø.	17 –
32	Vandkadesker à 1 Kr.	32 –
22	Kokardesker à 33 Ø.	7 –
184	Gadekoste à gjennemsnitlig 66 Ø.	122 –
33	Karskrupper med Ring à 16 Ø.	5 –
110	do. med Baand	11 –
12	Slættebørster à 1 Kr. 50 Ø.	18 –
13	Boner à 1 Kr.	13 –
30	Støvekoste à 2 Kr.	60 –
9	Haarbørster à 1 Kr. 66 Ø.	15 –
11	Vognbørster à 1 Kr. 33 Ø.	15 –
48	Kalkekoste	24 –
Ialt 1,531	Stykker Børstenbinderarbejde til et Beløb af	827 Kr.

Varerne har han selv gaaet omkring og solgt til de paa Fortegnelsen opførte Priser. Det er som man ser en betydelig Mængde Arbejde og et ikke lille Beløb denne Mand har bragt ud af en selvlært Bisyssel. Han afgiver i denne Retning et opmuntrende Exempel paa, at der af en ringe Begyndelse kan udvikle sig en betydelig Virksomhed, naar Flid og Udholdenhed staar for Styret; men den her hæderligt omtalte Virksomhed afgiver tillige et nyt Bevis for hvor urigtig den Paastand er, at Husflidsarbejde ikke kan betale sig.

Smaating.

Geografisk Gaade. For- og Endebogstaverne af efterfølgende Navne læste nedad danne Navnene paa to af Kristendommens ihærdige Forkæmpere: En Flod i Siberien. — Et Land i Evropa — En Biflod til Donau — En By i Holland. — En Ø ved Italien. — En dansk Konge i Hedenold.

Oplosninger fra Nr. 36:

paa den firkantede Nød:
F U G L E.
U G L E N.
G L E M T.
L E M M E.
E N T E N.

paa Bogstavgaaden: Ungdom. — Mund. — Dom. — Mod. — Dug.

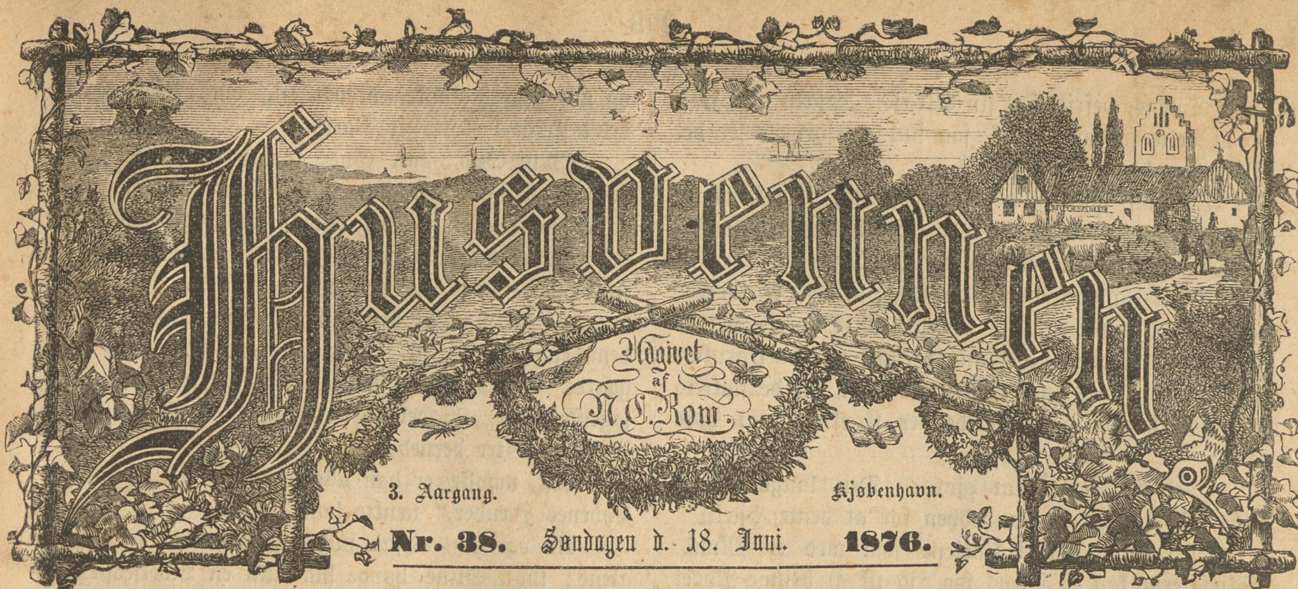
Brevvexling.

P. C. Mikkelsen: Tak for den gode Vilje; men det indsendte kan ikke bruges.

M. T. i A. d.: Hvor ere Opløsningerne?

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 38. Søndagen d. 18. Juni. 1876.

En rent forrykt Aften.

Efter „Fl. Bl.“ af Emanuel Henningsen.

(Sluttet.)

Lad os imens se os om efter den lange Tobias, og hvad han videre foretog sig. Vi vide, at han gik om til Bagsiden af Huset for at kaste et Blik op til Køkkenvinduet. Gud ske Lov; der saa han da endelig Lys, og hans Haab om en god Aftensmad steg igjen op til en glædelig Højde. Han var netop i Begreb med at raabe paa Stine, men i samme Øjeblik holdt han inde igjen; thi han havde faaet Øje paa den op til Muren staaende skæbnesvangre Stige. Hvad skulde det betyde? Hvorfor var den stillet der ved det aabne Vindue? Disse Spørgsmaal gjorde den gode Tobias ganske ængstelig til Mode. Var der maaske Tyve inde i Huset? Det vilde ikke være nogen Spøg; thi han var jo ganske ene, og Tyvene kunde godt danne en hel Bande. Hvad mægtede han vel at udrette imod dem, især naar nogle af dem oven i Kjøbet stod paa Lur rundt om Huset? Og i dette Øjeblik var det for ham, som om han trods Stormens Tuden og Larmen hørte, at Dørene i den øverste Del af Huset bleve slaaede ind med Magt, og at man græd og jamrede deroppe. Den pludselige Skræk, som greb ham, bragte hans stride Haar til at rejse sig som Børster under hans Hat; men hans Beslutning var snart fattet, og Beslutningen var en Helt værdig.

Han saa sig først sky om, og da han ikke opdagede nogen, traadte han behjærtet — et Skridt tilbage og begyndte et ilsomt Tilbagetog. Han vovede ikke en Gang at vende tilbage til Gaarden, men krøb den korteste Vej gjennem Havehækken ud i det fri. Dette var paa Grund af hans Paaklædning ingen videre let Sag; men Nød bryder alle Love. Han havde allerede arbejdet sig igjennem med Hovedet, da der pludselig lød et Raab tæt ved Siden af ham:

„Holdt! Hvem der?“

To Mænd stode tæt foran Hækken — det var begge de unge Karle, som havde sneget sig efter ham — og den ene svang en vældig stor Knippel over hans Hoved.

„Aa Gud... Naade... Barmhjærtighed!“ brølede han, medens han indeklemt mellem Tornene næppe kunde røre sig.

„Hvad, det er jo lange Tobias!“ raabte begge Karlene forundret. „Hvad bestiller Du her? Og hvorfor er Du saa bevæbnet, som om Du skulde i Krig med Vildtysken?“

„Aa, det var dog rigtig kjønt, at det var Jer“,



I Knibe.

sagde Tobias, befriet for sin Skræk. „Hjælp mig først ud af dette fordømte Hul, saa skal jeg fortælle jer det altsammen."

Da han igjen stod paa Fødderne, fortalte han, at han havde pataget sig Vægterbestillingen i Præstegaarden, hvor man frygtede for Indbrud.

„Men jeg er kommen for silde; Tyvene er allerede steget ind i Kjøkkenet. I kan selv se Stigen; det er en af Brandstigerne. Og inde i Huset gaar det gruligt til, Dørene bliver slaaet ind med Magt, og de stakkels Kvindfolk jamrer sig, saa det er skrækkeligt at høre paa!"

Hvad var der nu at gjøre? Den lange Tobias vilde løbe tilbage til Landsbyen for at hente Hjælp.

„Nej nej," raabte Karlene som med en Mund. „Slynglerne kan jo imens faa Tid til at bringe Rovet i Sikkerhed. Nej, lad os gaa om og larme ved Døren og se at faa Skaadderne op. Kan det ikke nytte, saa maa vi op ad Stigen og ind i Køkkenet for at se, hvad der foregaar i Huset. Du kunde jo ogsaa skyde Din Bøsse af Tobias, saa Tyvene kan blive bange, og det kunde kanske ogsaa kalde Hjælp til fra Byen."

Det sidste Forslag var ikke saa ilde betænkt; men Udførelsen af det strandede paa den lille Omstændighed, at Bøssen slet ikke var ladt.

Kort efter larmede de foran Gaarddøren og bankede paa den, og da dette ikke hjalp, søgte de at bryde Skaaderne op. Heller ikke dette lykkedes for dem. Nu blev der nok en Gang dundret paa Døren og gjort saa megen Larm som mulig, hvad der, trods Barnets vedholdende Skrigen, ikke undgik de ængstede Kvinders Opmærksomhed.

„Kom, Stine", sagde den unge Kone, som bar det skrigende Barn paa sine Arme; „vi maa se, hvad det er."

Hun løb hurtig ind i Værelset, hvis Vinduer laa ligeover Gaarddøren, og Stine fulgte tøvende med. Ligesaa hurtig var et Vindue aabnet; men en isnende kold Luft strømmede hende i Møde, og hun traadte i Hast et Par Skridt tilbage for ikke at udsætte det af Søvn og Græden ophedede Barn for Forkølelse.

„Se Du derud, om det er Niels Mosgaard," sagde hun til Pigen, og denne overvandt sig ogsaa saa vidt, at hun stak Hovedet ud af Vinduet. Men med et lydeligt Skrig drog hun det igjen tilbage, slog Hænderne fortvivlet sammen over sit Hoved og raabte:

„Aa, Frue, det er rent ude med os! Nu er der tre dernede, og den ene, som er en hel Kæmpe har en Bøsse paa Skuldren og en Sabel om Livet. Aa Gud, de skyder os allesammen og slaar os ihjel med Sabler... Aa, Du stakkels bitte Valdemar, hvad vil dog Husbond sige, naar han kommer og finder os alle døde og kolde!"

Ved Nævnelsen af hendes Yndlings Navn og ved Tanken om den Fare, han skulde være udsat for, følte den unge Moder sig pludselig saa modig som en Løvinde. Hun tænkte nu ikke mere paa sin egen Fare, og alle hendes Tanker drejede sig om, hvorledes hun bedst skulde beskytte sit Barn.

„Min Gud, min Gud, forlad mig ikke i denne Nødens Stund!" raabte hun, ilende tilbage til det andet Værelse, lagde det endnu stedse grædende Barn ned paa Vuggepuderne og skyndte sig derpaa endnu en Gang tilbage til det aabne Vindue for selv at overtyde sig om, at Stine havde havt Ret. Hendes hemmelige Haab, at Larmen hidrørte fra Niels Mosgaard, flygtede bort som Solens Straaler for den jagende Sky; thi det var tydeligt, at Niels ikke var imellem de tre dernede.

„Ak, maaske er han allerede kommen og falden i Tyvenes Hænder," tænkte hun.

Nu var hun altsaa fuldstændig henvist til sig selv alene; thi i Stine havde hun kun en Lidelsesfælle og ikke en, paa hvis Hjælp hun kunde gjøre Regning. Al hendes Kraft skulde nu strax sættes paa en afgjørende Prøve; thi netop i dette Øjeblik beredte Folkene dernede sig til at gaa om til Bagsiden af Huset for at gaa op af Stigen og ind i Køkkenet. De vare nu mere end før overtydede om, at der var Tyve inde i Huset, og at disse havde Kvinderne i deres Vold. De havde jo selv set, at en af dem havde aabnet Vinduet, men strax derefter udstødt et Raab om Hjælp, idet hun med Magt var trukken tilbage fra Vinduet. Povl forsikrede endogsaa, at hun havde havt bundet et hvidt Klæde om Hovedet, hvad der jo maatte være et Tegn paa, at hun var bleven saaret. Her var enhver Tøven paa urette Sted.

Den unge ved Vinduet lyttende Kone gjennemskuede instinktmæssig deres Hensigt. Nu gjaldt det om at forsvare sig saa længe som mulig. Hun vidste, at der i et af de andre Smaaværelser stod en gammel Bøsse, hvormed hendes Mand plejede at skræmme Fuglene bort fra Haven; den var vel ikke ladt, men Synet af den kunde dog maaske indjage Tyvene Skræk og vise dem, at Husets Beboere ikke vare blottede for Forsvarsvaaben. Rask besluttet hentede hun den gamle Bøsse frem og ilede med den hen til Vinduet, der laa lige over Køkkenvinduet. Hun kom i rette Tid.

Den lange Tobias, hvem en nys afsluttet Lodtrækning havde udvalgt som den, der skulde gaa foran, var netop begyndt at klavre op ad Stigen og vilde snart naa op til Kjøkkenvinduet, da rev hun larmende Vinduet op paa vid Gavl, rakte Bøssen ud af det og raabte med en paataget barsk Mandfolkestemme:

„Tilbage! Eller I er dødsens!"

Disse Ord havde den Virkning, at Tobias saa i Vejret, og da han blev det truende Bøsseløb vaer, foer der en saa gyselig Sræk i Kroppen paa ham, at han halvt sprang halvt, faldt ned af Stigen, hvorefter han tilligemed sine to Ledsagere tog Benene paa Nakken og foer ud af Haven, det bedste han kunde.

„Nu ved vi, hvordan det staar til derinde," sagde

Tobias, da han igjen kunde komme til Aande. „Saa I den lange Bøsse, som han sigtede paa mig med, og som han vilde have affyret paa mig, om jeg ikke rask var sprungen ned af Stigen?"

Du mener vel, da Du faldt ned af den," sagde begge Karle, skammende sig over, at de havde ladet sig rive med paa Flugten.

„Ja, det var Sabelens Skyld," svarede Tobias lidt mindre kry; „jeg fik den ind mellem Benene... Se nu vel, nu er det mit Raad, at vi løber hen til Byen og henter Hjælp. Der er Tid nok end."

„Ja, løb Du, om Du har Lyst; men vi blive her og holder Vagt, at Skurkene ikke skal slæbe bort med Byttet."

Tobias vilde netop skynde sig afsted, da de i nogen Frastand saa en mørk, formummet Skikkelse komme henad Vejen, der førte fra Byen til Præstegaarden. Hans Tilstedekommen maatte først afventes. Han kunde være en fredelig Vandrer, som havde forsinket sig, maaske en af Byens Udflyttere. Men det kunde ogsaa være en forsinket Tyveknægt; det skulde nu strax vise sig. De skjulte sig i Vejgrøften og kom overens om, at dersom Vandreren slog ind paa Gangstien, der førte hen til Præstegaarden, maatte det være en mistænkelig Person, og man vilde i saa Tilfælde sikre sig hans Person. De vare jo nu tre mod en, og det gav dem Mod.

Den natlige Vandrer, der ikke anede, at han var Gjenstand for deres Jagttagelser, fortsatte ilsomt sin Vej, og kom hurtig nærmere. Man kunde allerede se, at han var indhyllet i en Pels og havde en laaden Hue paa Hovedet. Det kunde ikke være nogen fra deres By. Tilmed bar han ved sin Side en lang Vadsæk, eller, som de mente, en Tyvesæk. Dette forøgede deres Mistanke betydeligt; thi den kunde jo tjene til at bortslæbe Præstegaardens Sølvtøj i. Det maatte nu snart vise sig, hvilken Vej han slog ind paa; thi han var allerede nær ved den til Præstegaarden førende Gangsti. Rigtig! Han slog ind paa Gangstien og skyndte sig endnu mere end før. Nu var der ingen Tvivl om, at han hørte til Tyvebanden, og netop som han vilde gaa vore tre Venner forbi, sprang begge de unge Karle frem og fore saa pludselig og voldsomt løs paa den intet anende fremmede, at denne styrtede om paa Jorden med Karlene oven paa sig. Imidlertid laa Tobias endnu i Grøften og anstrængte sig forgjæves for at drage Sablen, medens han skreg med en af Ophidselse pibende Stemme:

„Overgiv Dig, eller Du er dødsens!"

„Hvad vil I mig, Folk? Giv dog slip, jeg kvæles!" raabte den ubekjendte med en dump, halvkvalt Røst; thi Pelskraven havde lagt sig over hans Ansigt, og oven paa den laa igjen en af Karlene.

„Hold ham fast, Karle!" raabte Tobias op fra Grøften, endnu bestandig trækkende i Sablen. „Jeg skal komme Jer til Hjælp nu knap*)".

„Men giv dog for Guds Skyld slip paa mig", raabte den ubekjendte paa ny og denne Gang med en tydeligere Røst, da det var lykkedes ham at gjøre sit Ansigt fri for Pelskraven. „Hvad forlanger I af mig? Vil I have Penge, saa tag i Guds Navn alt, hvad jeg har".

Et uventet Lys gik pludselig op for de to Karle; det var deres Præst selv, hvem de saaledes uden videre havde kastet til Jorden, om end i den bedste Hensigt! Forskrækkede over deres Fejltagelse sprang de op, hjalp ham paa Benene igjen (ved hvilken Lejlighed Tobias var overordentlig hjælpsom) og fortalte saa rask, som deres Forbløffelse tillod dem det, alt, hvad der var hændet i Præstegaarden, og at de havde holdt ham for en Tyv.

Den stakkels Præst stod som lamslaaet af Forfærdelse. Det var første Gang, han havde været borte fra Kone og Barn, og saasnart han havde afgjort de Forretninger, der havde ført ham paa Rejse, havde han, dreven af Længsel efter sine kjære, øjeblikkelig tiltraadt Tilbagerejsen uden at skjænke den paatænkte Kjøbenhavnsrejse en eneste Tanke. Hans Landsby laa nær ved Poststationen; han havde kun en lille halv Mil derfra til Hjemmet, og han besluttede at tilbagelægge den til Fods og uformodet at overraske sin Hustru. Han mere fløj end gik; nu saa han Kirkespiret, nu Præstegaardens Tag, han svælgede i den søde Følelse af, at han snart skulde trykke sin dyrebare Hustru til sit Bryst og give sin lille førstefødte et Kys, da — dog vi vide jo allerede, hvad der saa skete, og hvor grusomt der blev gjort en Ende paa hans Drømmerier. Et Øjeblik efter, at han var bleven bekjendt med Sagernes Stilling, havde han fattet sig igjen.

„Følg med mig, I gode Folk!" raabte han. „Og forlad mig ikke, før vi have bragt Hjælp til mine kjære!"

Og medens Tobias svingede Sablen over sit Hoved, løb de alle fire ilsomt hen imod Præstegaarden. —

Medens dette foregik, havde den unge Kone ikke uvirksomt lagt Hænderne i Skødet. Vel var hendes første Forsøg paa Modstand blevet kronet med Held; men hun maatte dog sige sig selv, at dermed var deres Redning ingenlunde sikret, men at Tyvene rimeligvis atter vilde vende tilbage og forsøge paa at gjøre Indbrud et andet Sted i Huset. Hun vidste, hvor umuligt det vilde være for hende at forhindre dette, og for tusende Gang angrede hun, at hun ikke havde bedet sin Mand, hendes eneste Støtte, om at blive hjemme hos hende.

„Stine!" raabte hun, da hun vendte tilbage fra

*) strax.

sin heldige Udflugt; „nu ere de borte igjen. Men vi maa tænke paa andre Midler til vor Frelse".

„Ja, aa ja, det maa vi rigtig nok", jamrede Pigen, „ellers er det ude med os. Aa, Du stakkels, bitte Valdemar, hvad vil Husbond sige, naar han kommer og finder..."

„Ved Du intet, som kan redde os?" afbrød den unge Kone hende.

„O jo, jeg ved noget".

„Hvad er det da?"

„Vi maa krybe ind i Skorstenen, der finder de os ikke".

„Men hvad skal vi saa gjøre med vor lille Valdemar, Stine?"

„Aa Gud, det tænkte jeg slet ikke paa. Aa, den stakkels, bitte Valdemar, hvad vil Husbond sige, naar han kommer og finder..."

„Jeg ved, hvad vi vil gjøre", afbrød den unge Moder hende hurtig for ikke at høre Pigens skrækkelige Tanke udtalt. „En af os lader sig hejse ned fra Vinduet ved Hjælp af Klædesnoren og iler hen til Kirketaarnet og trækker i Klokkerebet. Naar Folk i Landsbyen hører Klokken, vil de sikkert komme os til Hjælp".

Med disse Ord ilede hun op ad den lave Loftstrappe, hentede en ny og stærk Klædesnor, bandt nogle Knuder paa den, for at Hænderne under Nedstigningen kunde finde nogle Hvilepunkter, gjorde den fast ved Vinduessprossen og lod den glide ned i Haven. Der hørtes ingen Lyd der ude fra uden af Vinden, som bevægede Linen frem og tilbage. Alle Forberedelser vare nu trufne, man behøvede kun at udføre den lagte Plan.

„Stig nu ned, Stine, og lad mig se, at Du gjør Dine Sager godt!"

„Jeg?" sagde Stine rystende. „Skal vi da ikke gaa begge to?"

„Men, Pige, en af os maa jo da blive hos Valdemar!"

„Ja ja, det er da vist... men jeg tør ikke ene gaa derhen", stønnede Pigen. „Jeg er saa ræd for Kirkegaarden, naar det er mørkt... og de lurer vist ogsaa der nede og vil slaa mig ihjel!"

„Godt, saa vil jeg selv gaa", sagde den unge Kone. „Gud vil nok være med mig og lade det lykkes".

Hun gjorde sig rede til at stige op i Vinduet; men Stine raabte:

„Aa, bliv dog, Frue; for Guds Skyld, gaa ikke fra mig og den bitte!"

„Jeg er her tilbage igjen inden fem Minutter".

„Ja, men hvordan vil De komme tilbage?" jamrede Stine. „Naar Tyvene faar fat i Dem, kan De jo ikke komme igjen... Og hvordan vilde De ogsaa komme op ad Klædesnoren igjen? Det kan De jo ikke!"

Den unge Kone indsaa, at Stine havde Ret i dette sidste Punkt. Hun havde stillet sig en umulig Opgave for og maatte opgive Planen for ikke at blive skilt fra sit Barn. Nu var hendes Virksomhed igjen indskrænket til at vaage over Husets Omgivelser og at se efter Tyvene. Hun ilede ind i det til Gaarden vendende Værelse og saa ud gjennem Vinduet.

Barmhjærtige Gud! I dette Øjeblik stormede der fire Mænd ind i Gaarden; den forreste var iført en stor Pels og havde en laaden Hue paa Hovedet, og en af de andre svang en Sabel blodtørstig over sit Hoved. Hun afventede ikke, hvad de fire Mænd videre vilde foretage sig, men styrtede hen til et andet Vindue, der vendte ud til den Side, hvor Byen laa, rev det op og skreg med en af Angst bristende Stemme ud i Natten:

„Hjælp... hjælp... Tyve... Røvere! Man myrder os!"

Det angstfulde Skrig hørtes tydelig af Præsten og hans tre Ledsagere. Hurtig sprang den skrækslagne Mand, der havde kjendt sin Hustru's Røst, om paa den anden Side af Huset; men ved Synet af ham trak den unge Kone sig øjeblikkelig tilbage. Præsten var nær Fortvivlelse. Det var ham tydelig, at en hurtig Hjælp var paatrængende nødvendig; man maatte saa snart som mulig ind i Huset. Rask besluttet greb han Stigen, ilede med den om til Gaarddøren og benyttede den med sine Ledsageres Hjælp som Stormbuk mod den aflaasede Dør. De hurtige med fortvivlet Kraft førte Stød drønede igjennem hele Huset og rystede det i sin Grundvold. Dertil kom endnu den lydelige Raaben af Angriberne og Førerens Kommando:

„Rask, Børn! Endnu et Øjeblik og Døren giver efter!"

Kvinderne skreg i forfærdelig Angst, hvad der kun tjente til at øge Angribernes Iver; men midt i denne forfærdelige Tumult tabte den unge Kone kun et Øjeblik sin Aandsnærværelse.

„Kom, følg mig!" raabte hun til Pigen og greb Barnet i sine Arme. „Nu er det Tid, at vi redder os, om faa Minutter ere vi fortabte!"

Hurtig løb de ned ad Trappen til Dagligstuen, i hvilken der ogsaa var et Vindue ud til Haven, og medens de formentlige Tyve arbejdede paa at sprænge Yderdøren, aabnede den unge Kone Skaaderne for dette Vindue, steg ud deraf og lod Pigen række det sovende Barn ud til hende. Stine fulgte i en Fart bag efter, saa gik Flugten pilsnart ned gjennem Haven og ud paa Vejen, og faa Minutter efter naaede Flygtningene lykkelig hen til Sødal, hvor deres Skrig snart bragte hele Gaardens Besætning i Vaaben.

Et Øjeblik efter styrtede hele Skaren med Herremanden og Forvalteren i Spidsen ned mod Præstegaarden, medens vor unge Heltinde paa det kjærligste blev trøstet og plejet af sin medfølende Veninde.

Førend Hjælpen ankom, var Døren lykkelig bleven sprængt af Præsten og hans Hjælpere. De trængte nu ind i Stuen og lyttede efter, om der igjen skulde lyde Raab om Hjælp; men alt var stille, forfærdelig dødsstille. Nu stormede de op oven paa, hvorfra Raabene vare komne, Værelserne bleve gjennemsøgte paa kryds og tværs; men ingensteds var der noget Menneske at opdage. Med Forfærdelse saa de, at der var Blodspor paa Gulvet og paa Barnets Vuggepuder. Et af Blod gjennemtrukket Tørklæde laa i en Krog, og Præsten saa, at det var hans Hustrus Lommetørklæde. Som vanvittig stod han og stirrede med stive Øjne paa Blodet; al Kraft til at tænke og handle havde forladt ham.

„Det var forsilde", mumlede han for sig selv. „O, jeg ulyksalige, det var for silde!"

Da opdagede den lange Tobias den ved Vinduet fastgjorte Klædesnor og raabte:

„De ere flygtede, de Skurke! De ere gaaet denne Vej!"

Ja, der kunde ikke være nogen Tvivl om, at Røverne vare borte; men hvor vare de ulykkelige, myrdede Kvinder slæbte hen? Maaske vilde man finde dem paa Loftet; thi Døren til dette stod paa vid Gavl. Man ilede derop, og den stakkels fortvivlede Præst lod sig viljeløs føre med. Ogsaa heroppe var alt tomt og stille, ikke en Gang en døendes sidste Suk kunde man høre.



Paa Flugt.

Man fik i Øvrigt ikke megen Tid til at anstille Undersøgelser; thi nede i Gaarden var det pludselig bleven levende, og man hørte Skrig, Raab og Fodtrin af mange Mennesker baade for neden og for oven i Huset. Tobias aabnede en Luge i Taget og saa ud. Gud i Himlen! Hele Gaarden vrimlede af bevæbnede, og Huset var omringet paa alle Sider. Der var ingen Udvej til Flugt, og man stormede allerede op ad Trappen.

„Det er ude med os!" brølede han, idet han sprang tilbage fra Lugen. „Røverne ere der igjen; en hel Bande er efter os!"

Med disse Ord kastede han Sablen og Bøssen fra sig og forsvandt bag en tyk Skorsten.

Strax styrtede Banden med rasende Skrig hen imod Loftet. De unge Karle skjulte sig hver i sin Krog, kun Præsten blev staaende uden at røre sig. Først da Banden naaede den lave Loftstrappe, vaagnede han igjen op til Bevidsthed. Hans Liv havde nu intet Værd for ham, og idet han sløv gik de fremstormende i Møde, sagde han:

„Fuldend kun Eders blodige Værk. Livet har nu . . ."

„Overgiv Jer, I Skurke, eller I er dødsens!" afbrød man ham.

En stærk Næve slog Pelshuen af ham, greb ham ved Kraven og slæbte ham ned ad Trappen. Ogsaa de andre bleve trukne frem af deres Smuthuller og fastholdte. Alt dette skete ved svag Maanelysning; men nu blev der bragt Lys, for at man kunde se og binde de fangne. Men hvilket forunderligt Syn viste sig da! Herremanden holdt den værdige Præst fast ved Kraven, den lange Tobias var i Forvalterens Magt, og begge de unge Karle bleve bearbejdede af deres egne Brødres haandfaste Næver. Den ubeskrivelige Overraskelse og Forundring blev efter nogle Øjeblikkes Forløb efterfulgt af en tordnende Latter. Kun Præsten stemmede ikke i med, han stod og stirrede som fortvivlet paa de omstaaende og ledte med Øjnene efter sine kjære.

„Naa, det maa jeg sige!" raabte Herremanden, der først igjen kom til Orde. „Det er den mest forrykte Aften, jeg endnu har oplevet . . . Og hvordan i al Verden kommer De her, Hr. Pastor, medens Deres Frue tror Dem velbeholden i Kjøbenhavn?"

„Min Kone?" udbrød Præsten, medens en Straale af Haab foer ud af hans Øjne. „Hvor er min Kone og mit lille Barn?"

„De er, min Tro, begge to velbeholdne paa Sødal", svarede Herremanden, og nu fulgte den ene Forklaring efter den anden, indtil Misforstaaelsens Virvar opløste sig i munter Latter. Den lange Tobias fik ogsaa Klarhed paa det altsammen, kun en Gaade fik han endnu ikke løst, den nemlig, hvorledes den skæbne-

svangre Stige var kommen til at staa under Køkkenvinduet.

„Naa, det skal vi nok faa opklaret", sagde Herremanden. „Nu er det bedst, at vi alle gaa hver til sit og lader Forvalteren og tre Karle holde Vagt her i Nat... De følger vel med til Sødal, Hr. Pastor?"

Præsten var imidlertid forsvunden og al Søgen efter ham var forgjæves.

„Naa, jeg tænker vel, jeg træffer ham hjemme", mente Herremanden. Kort efter drog Skaren med megen Lystighed bort fra Præstegaarden. Herremanden traf ganske rigtig Præsten paa Sødal; han sad med Armen om sin Hustru og begge vare saa fordybede i at beskue den lille Valdemar, at de ikke mærkede Vennens Komme.

Saaledes var da denne forrykte Aften med alle dens fortvivlede Æventyr afsluttet paa den bedste Maade. Først den næste Dag vendte de glade Præstefolk tilbage til deres Hjem, hvad de nu kunde gjøre med fuldstændig Ro, da der var kommen sikker Underretning om, at de bortrømte Slaver atter vare paagrebne og havde bekjendt, at det var dem, som havde forøvet de Indbrud, der havde sat Skræk i Egnen. Den unge Karl, som havde foranlediget hele Forstyrrelsen ved at sætte Stigen til Køkkenvinduet, maatte gaa til Bekjendelse, hvilken Stine dog ikke syntes at optage meget fortrydelig; thi inden et Aars Forløb var hun hans Kjæreste, og han havde nu Lov til at besøge hende i Præstegaarden hver Søndag Eftermiddag, men — uden Stige.

En mærkelig Elefantjagt.

(Brudstykker af Bakers Ismailia, ved E. T.)

En Morgen da den navnkundige engelske Rejsende Baker paa sin Rejse i Afrika sad paa sit Skib og skrev, meldte Skildvagten, at en Flok Elefanter nærmede sig Lejren. Det var elleve Hanner, og de marscherede frem i sluttet Trop langs med Floden. — „Jeg vilde", siger Baker, „næsten have holdt det for lige saa usandsynligt at møde en Flok Elefanter i Hyde-Park i London som i dette aabne folkerige Land." Rundt om paa Bakkerne i det fjærne kunde jeg se det usædvanlige Syn. Imidlertid kom Dyrene nærmere, svingende deres Snabler og store Øren frem og tilbage i sorgløs Ro, og jeg lod nu hurtig min hvide Hest sadle, bød min Tjener, Suleiman, at sende Riflerne med tilhørende Krudt og Kugler forud, gav nogle af Folkene Ordre til at løbe op over Bakkerne for at omgaa Dyrene og afskære dem Tilbagevejen og galoperede saa op ad Skraaningen for at gaa løs paa Elefanterne fra Siden. Ved Synet af den hvide Hest opløftede de Indfødte, som havde samlet sig paa den modsatte Bred, et beundrende Raab; rimeligvis troede de, at den paa en eller anden Maade vilde i Lag med Elefanterne. Et Øjeblik efter var jeg lige over for Floden og kun et hundrede Alen fra Dyrene, som nu havde gjort Holdt og trængte sig tæt sammen, idet de nysgjerrig saa paa Hesten. Strax efter havde ogsaa de „Fyrretyve" (en udvalgt Trop af de Soldater, der ledsagede Baker paa hans Rejse), som var udmærkede Løbere, naaet deres Plads noget længere tilbage og dannet en anden Kjæde fra Bredden af Floden op ad Skraaningen, og Elefanterne vare saaledes fuldstændigt afskaarne. Forude for dem laa Lejren, bagved dem en Snes Soldater, paa den ene Side havde de mig og paa den anden Side den dybe Flod. De var ikke længe om at træffe deres Valg; netop som mine Folk nærmede sig med Riflerne, gjorde Dyrene omkring og søgte ud i Floden.

Tilfældigvis havde de gjort Holdt paa et lavt, sumpet Sted, som hyppig var oversvømmet, og havde saaledes ingen Vanskelighed ved at komme ud i Vandet, medens Bredderne ellers i denne Egn ere lodrette og haarde som brændte Sten. Inden jeg kom ned til Vandet, vare Dyrene svømmede over den Arm af Floden, der skilte dem fra den lige over for liggende Ø — en Afstand af halvanden til to hundrede Alen —; men her kom de i Knibe. Vandet var dybt og den lodrette Flodbred omtrent tre Alen høj; for at komme op maatte de først bryde Brinken ned. De vældige Kolosser, som ere vante til saadanne Vanskeligheder, havde allerede givet sig i Færd med Arbejdet og dundrede løs paa Jordvolden med deres Stødtænder og hovede Tæer; men det var et Arbejde, der krævede Tid, og disse Øjeblikke gjaldt det for mig at nytte. Jeg fyrede adskillige Skud efter Nakken paa dem med en Baglader, men uden at gjøre dem alvorlig Skade. Imidlertid blev dog et af Dyrene saa fortumlet af det haarde Slag, at den faldt bagover midt ind i den kravlende Flok. Men Brinken begyndte nu ogsaa at give efter; Jorden styrtede massevis ud i Floden, og da Elefanterne først fik Fodfæste, forøgede de deres Anstrængelser, æggede af mine Folk, som i deres Iver havde aabnet en varm Ild paa dem med deres Rifler, dog næppe med større Virkning, end om de havde overdænget dem med Stene. Dyrenes Plasken og Sparken var aldeles forbavsende. Tilsidst vendte en Elefant, som var kommen halvvejs op, Siden til, og i næste Øjeblik fik den ogsaa begge Skuddene af min store Riffel bag ved Boven, saa at den styrtede bagover ned i Floden, hvor Strømmen strax førte det hjælpeløse sprællende Dyr med sig ned forbi mig, saa at jeg kunde sende den en Kugle i Hovedet, som gjorde Ende paa dets Lidelser. En anden, som imidlertid var kommen op, styrtede død ned i Vandet og blev ligeledes reven bort af Strømmen. Jeg sendte derfor

strax en Mand afsted for at faa Baade satte ud til at følge efter de døde Dyr med Reb og Øxer. Jeg havde nu udmærket Sigte paa ethvert Dyr, der vilde stige op ad den stejle Skraaning, men takket være Suleimans Brist paa Forsynlighed var mit Skydeforraad opbrugt, og jeg havde den Ærgrelse at se Elefanterne vende Siden til, uden at jeg kunde gjøre dem noget, medens de, en for en, arbejdede sig op ad Skrænten.

Mine Rifler til Halvpunds-Kugler ere forfærdelige Vaaben, som ikke blot med Lethed dræbe en Elefant, men ogsaa slaar den Mand, som affyrer dem, halvt ihjel, naar de ere ladede med 12 Drakmer Krudt. Da jeg er en temmelig stærk Mand, slipper jeg saa nogenlunde fra det, men en arabisk Jæger fik en Gang Kravebenet brækket ved Tilbageslaget, skjønt Riflen kun var ladet med simpelt, grovkornet Krudt; havde det været fintkornet, vilde jeg ikke have indestaaet for hans Liv.

Efter at Elefanterne vare komne op paa Øen, bleve de endnu staaende i nogen Tid, uvisse med sig selv, om de skulde sætte over til den modsatte Flodbred, og først da Baker sendte et Par Raketter efter dem og saa endnu et Par Granater, toge de højst forbavsede Flugten. Forholdsvis er en Elefant meget lettere end en Flodhest; medens denne strax synker, naar den bliver dræbt i Vandet, og først kommer op igjen efter et Par Timers Forløb, naar den udviklede Gas har udspilet Maven paa dem, flyder Elefanten strax, naar den er død, og kan endda bære et eller to Mennesker.

Følgerne af denne Elefantjagt var lige saa overraskende som uventede. Bøsseskuddene var blevne hørte af de Vilde i vid Omkreds, og fulde af Nysgjerrighed var de strømmede til. Hundreder af Indfødte fra Bredden havde indfundet sig i Lejren, og da de fik Lov til at tage saa meget af Kjødet af de fældede Dyr, som de ønskede, foer de i Firspring afsted langs med Bredden for at naa Stedet, hvor de to døde Elefanter vare halede op paa en Sandbanke. Fra de nærmeste Højder iagttoge de fjendtligtsindede Beboere alt, hvad der gik for sig, og da de nu saa deres heldigere Landsmænd fra Bredden flokkes som Gribbe om de store Kroppe, blev Fristelsen dem for stor; thi hvilken Afrikaner kan modstaa Kjød! Det var for haardt for dem med tørre Munde at se deres Naboer slæbe afsted med hele Ladninger Kjød paa Hovedet, og om Aftenen indfandt der sig først et Sendebud og derpaa en hel Skare for at melde, at deres Scheik eller Høvding ønskede at tale med Baker for at slutte Fred. Denne kom i Stand den følgende Dag, og de fik nu Lov til at faa noget med af de faldne Elefanter. Baker var naturligvis baade meget glad og forbavset over dette bratte Omslag i de Indfødtes Stemning.

Dværgfrugttræer.

Det vil være en Del af Læserne bekjendt, at man i de senere Aar mange Steder med Held har begyndt at dyrke smaa Frugttræer i Haverne, hvor de ofte ere langt at foretrække for de sædvanlige store Træer. Sagen er, at de kunne trives paa Jord med daarligt Underlag og kræve mindre Læ, da de ikke voxe ret højt. Stormene, som i en lille Have ødelægge saa meget paa høje Træer ved at piske Blomster og Frugt ned, skader kun lidet de lave Træer, og da de tage meget lidt Plads, saa de kun overskygge en lille Plet, ere de af den Grund som skabte for Smaahaver, da man kan dyrke Kjøkkensager tæt ind til Stammen. Medens selve Træerne ere smaa, er det modsatte Tilfældet med Frugten, som er meget stor, ligesom den er tidlig og vel udviklet. Naar dertil kommer, at Sorterne ere i det mindste lige saa haardføre, som de gamle, paa Vildlinge podede Træer, og at de ere billigere end disse, samt at de bære tidligere, vil man se, at det frembyder mange Fordele at plante Dværgtræer, navnlig i smaa Haver, som ere frie for Snelæg om Vinteren.

Det er nærmest ved Hr. Statsraad N. E. Hofman (Bangs) Bestræbelser at Dværgtræerne ere blevne kjendte og prøvede i vort Land og han har i flere Aar med stor Uegennyttighed indforskrevet, og fordelt til Indforskrivningspris, Tusender Dværgfrugttræer fra Frankrig, saa at han nu har stor Erfaring om hvilke Sorter der bedst egner sig for vore Forhold. Efter hvad Statsraaden velvilligt har meddelt Udg. agter han igjen i dette Efteraar at indforskrive et stort Antal Dværgtræer (Æbler og Pærer, podede paa Doucin og Kvæde) som vil kunne overlades Lysthavende, der have forudbestilt dem, for 40 Øre for et Æble- og 50 Øre for et Pæretræ. Naar 100 Stk. forudbestilles vil der endog kunne indrømmes en god Rabat (maaske 8 à 10 pCt.) da Priserne i Frankrig stille sig billigere i Aar end tidligere.

Hr. Statsraad Hofman (Bang) tilbyder alle som ville prøve Dværgtræerne, at besørge Indkjøbet for dem; men da der er forbunden saa stor — ved talrige Bestillinger næsten uoverkommelig — Ulejlighed med Indpakningen og Forsendelsen af enkelte Træer og Smaapartier, saa ønskede han meget, at flere i en By eller et Sogn, vilde slaa sig sammen og indsende Bestillingen paa det samlede Antal Træer, man ønsker, under et. Det maa helst overlades til Statsraaden at bestemme Frugtsorterne der blive sendte, og han vil kun levere saadanne Sorter, som ere fundne rigtig gode i hans egen Have. Bestillinger, som indsendes til ham inden 1ste Juli ville blive efterkommede saaledes, at Træerne kunne leveres i Løbet af Efteraaret, rimeligvis sidst i Oktober.

Udgiveren tillader sig særligt at henlede DHr. Læreres Opmærksomhed paa ovenstaaende smukke Tilbud

og fremhæver Nytten af, at de Lærere, som interessere sig for Havevæsenet, samlede Bestillinger fra deres Sogneboere og indsendte dem i samlet Bestilling til Etatsraaden (under Adresse: **Hofmansgave pr. Odense**). Men dette maa **endelig** ske inden 1ste Juli, om det skal være ham muligt sikkert at kunne levere dem i Efteraaret. Der er intet Spørgsmaal om, at disse smaa, tidligtbærende, billige Æble- og Pæretræer, der i mange Haver ere plantede i Steden for Ribs- og Stikkelsbærbuske ved Gangene, med sine ualmindelig store og smukke Frugter, i høj Grad vil fremme Sansen for Frugttrædyrkning i vort Fædreland, hvorfor vi ret skulle ønske, at Hr. Etatsraad Hofman (Bang), til Gjengjæld for sin Velvillie, maatte blive plaget med en saa stor Masse Bestillinger, at han knap kunde overkomme dem.

Husflid.

Tidsfordriv for vore unge Venner.

(Efter det svenske Blad „Hvitsippan".)

Det hændes desværre i ethvert Hus, at Spejle slaas itu. Det er en kjedelig Historie, naar sligt sker, men en eller anden af Smaafolkene i Huset er dog slet ikke misfornøjet med, at et saadant Uheld indtræffer, naar han bare ikke selv har været Aarsag dertil; Spejlglasstumperne afgive et prægtigt, om end for andre ubehageligt Legetøj, for de smaa viltre Krabater. Ja, det er virkelig ikke behageligt med en saadan Glasstump til Mellemmand at faa en Solstraale stukken lige ind i Øjet, og jeg vil derfor lære den kjære Ungdom en bedre Maade at anvende sine Spejlglasstumper paa.

Vi tager Laaget af en tom Cigarkasse og inden for begge Endesiderne stille vi et Stykke Spejlglas med den blanke Side udad. Midt paa det ene Glas skrabe vi et rundt Hul i Kvægsølvsbelægningen, omtrent saa stort som en Krone, og et lige saa stort Hul skæres i den af Kassens Endesider, inden for hvilken Glasstumpen anbringes, naar man ikke foretrækker at tage hele Siden bort og lade Glasset tjene til Væg, hvilket maaske af Hensyn til Kassens Styrke kan være mindre raadeligt.

Ville vi nu have Kassen forvandlet til en Søjlehal, saa bedække vi dens Bund med farvede Papirsstrimler eller Firkanter for paa den Maade at lave et fint Gulv, hvilket vi jo ogsaa kunne male, om vi synes bedre derom. Derpaa danne vi af Ler eller Kridt to Par Søjler, som anbringes ved Kassens Sidevægge. Maaske ere vi endog saa dygtige, at vi formaa at udskære et Par Brystbilleder eller hele Billedstøtter, som vi saa stille paa Fodstykker mellem Søjlerne — ja, da bliver det en prægtig Sal! Naar vi nu efter egen Smag og Behag har faaet vor lille Sal færdig, brede vi et tyndt hvidt Klæde over Kassen, og naar vi saa gjennem Kighullet i Spejlglasset betragte vort Værk, da møder vort Blik en endeløs Sal, jo prægtigere, jo mere Smag vi have anvendt paa dens Udstyrelse. Ville vi nu ombytte Salen med en Allè, saa behøve vi blot at gjøre os fire smaa Træer af Pinde, noget Mos eller grønt, kruset Papir. Disse Træer indtage da Søjlernes og Billedstøtternes Plads; Kassens Bund bestrøes med Sand, og vi have da en Allè, som mangen Godsejer kunde misunde os.

Have vi Overflødighed af Glasstumper, saa at vi ogsaa kunne beklæde Kassens Sidevægge dermed, vil Udsigten til begge Sider udvide sig betydeligt. Med fire Tinsoldater skabe vi os en hel Krigshær, og ere vi fredeligt stemte, sætte vi Faar, Grise eller Køer i Soldaternes Sted, og i samme Øjeblik se vi os som Herrer over noverskuelige Hjorder.

Til Bladets Holdere.

Med næste Numer sluttes dette Binds tredie Fjerdingaar og Bestilling paa Bladet for næste Fjerdingaar bedes for Postvæsenets Vedkommende indsendt snarest muligt, for at undgaa den Standsning i Forsendelsen der indtræder, naar Bladet først betales i Maanedens Slutning.

Husvennens Forsendelse.

Fra 1ste Juli fratræder Hr. Boghandler Rudolph Klein som Husvennens Hovedkommissionær og Udgiveren aabner et **Hovedkontor for Bladets Expedition** i Axelhus 2 B (Kjøbenhavn V) hvorfra Bladets Forsendelse gjennem **Posten** og Boghandelen fremtidig foregaar.

Alle **Bestillinger** paa **enkelte Exemplarer** bedes som hidtil, indsendte til nærmeste Postkontor eller Boghandel, og Henvendelser over Mangler ved Forsendelsen maa stedse ske (skriftligt) til det Kontor, eller den Boghandel, hvor Bladet er bestilt og betalt. Først naar saadan Henvendelse til det Sted hvor Bladet er kjøbt og hvorfra det bør udleveres regelmæssigt, har været **forgæves, bedes Klage** over det forsømmelige Postkontor eller Boghandelen indsendt til **Bladets Hovedkontor**, hvorfra Uordenen, da hurtigst muligt skal blive afhjulpen ved Klage til rette **Vedkommende**.

Enkelte sluttede Kvartaler, tilsendes frigjort med Posten fra Hovedkontoret, naar **Bestilling** indsendes vedlagt **Betalingen** (1 Krone) i Frimærker.

Enkelte manglende eller bortkomne Numre faas ligeledes tilsendt fra Kontoret naar Bestillingen **ledsages af 10 Øre Frimærker for hvert Numer og 4 Øre Frimærker** til at frigjøre Forsendelsen med.

Subskribentsamlere og de af Bladets Venner, som hidtil have modtaget Bladet i Korsbaand fra Udgiveren, bedes fremtidig, naar mindst 6 Exemplarer ønskes tilsendt samlede ugentlig i Korsbaand, at indsende **Bestilling og Betaling** til Kontoret, hvorfra Bladene herefter vil blive afsendt.

Alle Breve angaaende Bladets Expedition bedes fremtidig adresserede til

Husvennens Hovedkontor.
Axelhus Nr. 2 B
Kjøbenhavn V.

Oplosning fra Nr. 37:

paa den historisk-geografiske Gaade:

Luther:		Ansgar.
	Lena	
	Ungarn	
	Tejs	
	Haag	
	Elba	
	Roar	

Brevvexling.

„Jens Skovfoged". Begynderes Digte kan der ikke være Tale om at optage i Husvennen.

S. J. — L. — U. — A. K. Venligst Tak.

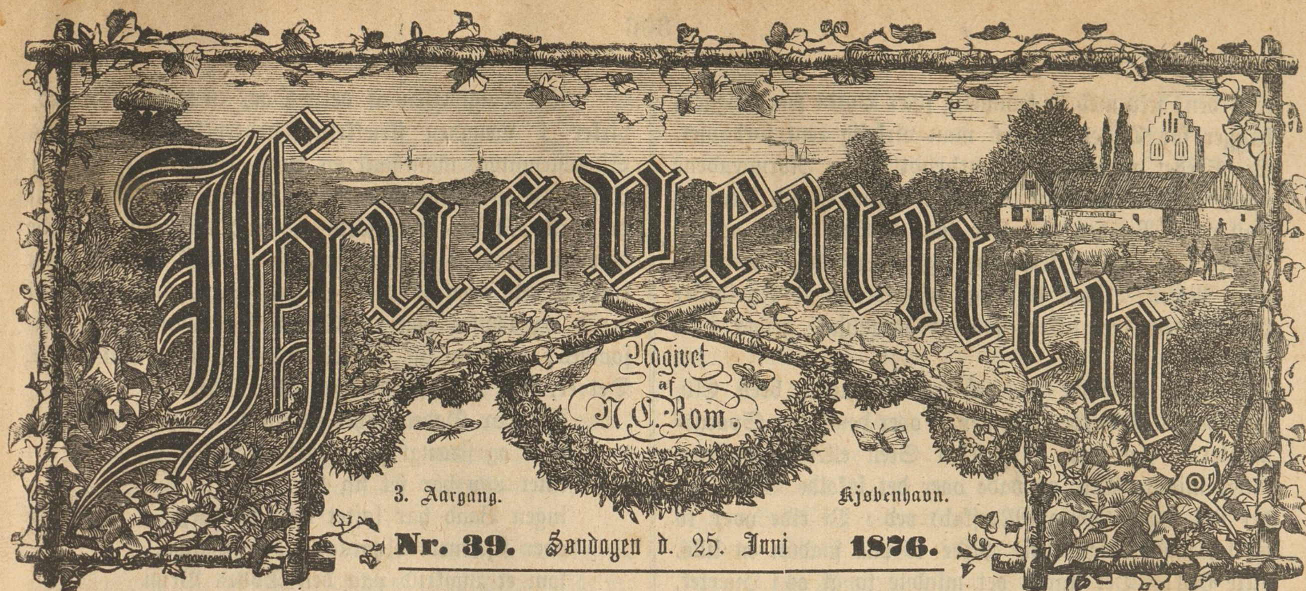
M. A. N. S. Kan ikke bruges.

M. i O. Billede af den omtalte Bro skal om muligt komme.

„Flink". Jo, ethvert Bidrag til Bendix Hansens efterladte modtages fremdeles, og De, saavel som enhver Lærer, der ved Lejlighed vil have det i Erindring, bedes indsamle hvad de formaa. Subskribtion paa Bendix Hansens efterladte Fortællinger modtages ogsaa fremdeles i Husvennens ovennævnte Hovedkontor. Første Hefte udkommer snart.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boghandel samt hos Hovedkommissionæren: Rudolph Klein, Pilestræde 40, Kjøbenhavn.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Fra Fjæld og Dal.

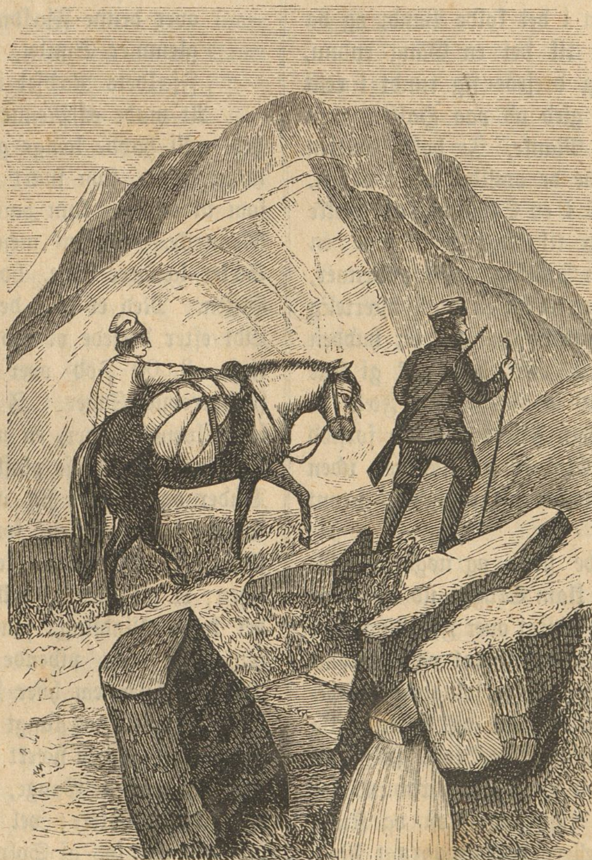
Minder fra en Norgesreise af Jens Skytte.

Til Fjælds.

Da vi traadte ud af Sæterdøren næste Morgen var det et rigtig højt Vejr med Solskin og hvide drivende Skyer. Ud for og omkring os laa prægtige Højfjældsbilleder; den „evige" Sne skinnede paa Fjældtinderne og i de lange Fonner, der skøde sig ned mod Staavandet. En frisk, men skammelig kold Nordenvind strøg ned fra Tinderne og bed os saadan i Ansigtet, at Vandet gik i Øjnene; og, skjønt det var den 24de August, var Nattefrosten allerede saa haard, at der laa et kvart Tomme tykt Islag paa nogle smaa Vandpytter.

Den lille Rejsebog gav det Raad: „man bør tage derfra i godt Vejr". Bedre Vejr fik vi næppe. Vi stræbte at gjøre os færdige til at komme af Sted, da Rejsen saa noget nær vilde tage hele Dagen.

Kaffe er en liflig Drik — det vil da sige, naar det virkelig er Kaffe og ikke dette sjattede og vamle Blandingsgods, man mangen Gang, stundum endog for Venskabs og gammelt Kjendskabs Skyld nødes til at pine i sig — men paa saadan en Morgen er den især god, næsten mageløs. Da Kaffen var drukken, havde Ungguttén endelig faaet det „grejet" med vore Rejsetasker, som han længe havde „stellet" med at binde saaledes paa Hestens Ryg, at der var nogenlunde Ligevægt i Byrden, hvilket ikke lod til at være saa lige en Sag og voldte ham en hel Del Hovedbrud. Vi tændte Piberne, sagde Farvel til Renskytten og vore andre norske Kjendinger og fulgte saa efter Gutten og Hesten hen over Hejen eller Fjældmarken.



Til Fjælds.

Det var langtfra nogen magelig Vandring; op og ned, hid og did gik det. Vi skød Skuldrene i Vejret, „gjorde os lette", og listede varlig hen over Mosebunden, sprang fra Sten til Sten over Fjældbække, stampede paa Snefonner og kravlede over Stenhobe og Fjældrygge. „Gampen" gav os ikke noget efter, langtfra! naar et skulde være, gjorde den kanske endda Vandringen baade kjønnere og sikrere.

Det er et rigtig vakkert lille Dyr, den norske Hest; der er noget saa sikkert udpræget klogt, trofast og paalideligt ved den. Naar man ser Fodsikkerheden,

som den, selv med en temmelig svær Byrde paa Ryggen, lægger for Dagen, bliver man virkelig rent forbavset. Er Stedet moseagtig, „myrlændt", som Normændene siger, stikker den først det lille kjønne Hoved frem og snuser til Bunden, strækker saa et Ben frem, og nu skrider den med en let, smuk og fjederkraftig Gang hen over Mosen. Over Urd og op eller ned ad Fjældstier træder den saa sikkert som et Knaghjul griber i et andet.

Med et stode vi ved en temmelig bred Elv. Hvordan i al Verden kommer vi over den? var Spørgsmaalet. Her var jo hverken Sten eller Gangbræt, langt mindre Bro, og vade over det iskolde Vand var der nok ingen Hovro (Morskab) ved. Vi ride over to og to, sagde Ungguttеn. Ride to paa saadan en lille, bitte Hest! Det skar i det mindste to af os i Hjærtet, og den ene stak strax Haanden ned i Vandet; han sagde ikke noget, men hans Adfærd tydede klarlig nok hen paa, hvad han tænkte. Mon hans Nænsomhed virkelig var saa stor? Nej; han snap Haanden til sig og foreslog at binde en lang Line i Bidslet og trække Hesten tilbage, hver Gang den havde færget en Mand over. Ja, det var godt nok, men det værste var, at Linen fattedes; nu ja, saa var der jo ingen anden Udvej. S. og F. færgedes først over, og Gutten kom tilbage og fik J. op bag ved sig; men Gampen var bleven led og kjed ad den stadige Vaden i det kolde Vand, og da den mærkede, at den skulde til det en Gang endnu, blev den gnaven, vrissede og drejede sig rundt i rent kullerske Vridninger; Gutten gled ud paa Halsen, men hagede sig fast i dens korte Manke, J. holdt Gutten i Siderne, og saadan tumlede de omsider ud i Elven, hvis Vand nødte vor Ven til i en Skynding at trække sine temmelig lange Ben op til sig og indtage en grumme umagelig og morsom Stilling. Hans Venner, som havde deres paa det tørre, fik sig en rigtig hjærtelig Latter og S. raabte: „Dessom Løgtnanten so, hudden Do sedder mæ Din Knær, saa vild' han nok gi Dæ Dovr; kahænsæ Do fik Tevand aasse!" Vor Fælle lo med, Gutten ligesaa, skjønt han sikkert nok ikke forstod et eneste af Ordene. Men Elvbredden naaedes uden noget Uheld, og saa gik Rejsen videre igjen, jævnt opad.

Paa den ene Side stode stejle og nøgne Fjældvægge, som lagde en kold og klam Skygge ud over vor Vej; paa den anden Elven og Udsigt over Fjældmarkens Øde. Græs og Blomster var det smaat og sparsomt med, kun hist og her ved Foden af en solaaben Klippevæg fandtes lidt friskt grønt og nu og da en enlig Løvetandsblomst og nogle Ranunkler, som først nu havde vovet at titte op af den tarvelige Jordbund for at leve et kort Sommerliv, rigt paa Frost og Kuld, men fattigt paa Solvarme; ellers bare graagrønt Mos, Sne og nøgne Stene, hvorhen man saa. En enlig, sølle forsulten Ravn, som flakkede hid og did, var det eneste levende Øje vi saa rundt om os.

Men Omgivelsen af dette Øde, en saadan Tomhed, virker i Længden skrækkelig nedtrykkende paa ens Sindsstemning, man faar en tung, knugende Følelse af Ensomhed og Forladthed. Da nede i Sæteren en af de norske Studenter fortalte os, at Ødet heroppe havde gjort saadant et Indtryk paa en dansk Kvinde, som engang red over Vidden, at hun græd, smilte vi lidt derad og tænkte paa en Smule Forvænthed og Følsomhed; men nu fik vi helt andre Tanker om hende. Det er, som Digteren*) har skildret det:

Her har Døden trykt sit stærke Segl
dybt og strængt paa Fjældets kolde Pande,
intet Løv har set sig her i Spejl,
ingen Baad har løftet kækt sit Sejl
over Kjærnets blygraa, mørke Vande,
som et Ligskrud paa den Dødes Bryst
ligger Sneen paa den stumme Kyst;
Trøstløshedens Aand her evig sidder
stirrende paa Ødemarkens Vidder.

Aldrig fløj en Fugl her op med Vaar —
Renens vidt berejste Flokke ene
stryger over Højderne hvert Aar,
knapt en Skytte paa sin Færd dem naar,
Rypen flagrer op bag Urdens Stene —
Men et Menneske, hvis Øje saa
over denne Fjældmarks tomme graa,
glemmer Smilet, som paa Læben leger,
Fjældets Rædsel i hans Sjæl sig præger.

At møde et Menneske her oppe er en hel Begivenhed. Vi havde længe gaaet og keget efter noget mørkt langt henne, som snart var synligt og snart skjult, og som vi omsider kom paa det rene med maatte være et Menneske. Gutten mente, det var Manden fra den Sæter længere nede, hvortil han skulde følge os med Hesten. Med et blev den fremmede rent borte for os. Lidt efter drejede vi ind i Dyrskaret, en lang Fjældkløft, 3,600 Fod over Havet, med bratte og vildt sønderrevne Sider. I Skarets eller Kløftens Bund laa Elvens Moder, en mange Fod tyk, fast Snebanke. Et Par Smaafosse plaskede ned fra Kløftens snedækte Tinder og samlede sig med den mumlende Elv under Snebanken. Solen, som Fjældene saa længe havde skjult for os, kom nu frem; men dens Varme var saare liden; vi gik med to tykke Frakker paa, og endda bed det kolde Vindslug, som fejede os i Møde med en uhyggelig hæs, pibende Tuden i Kløftens Rifter og Ræ vner, igjennem hver Trævl og Traad.

Vi bøjede os langt forover og tog fat paa Modgangen op ad den stærkt skraanende Snebakke, og efterat have pustet nogle Gange, strede vi omsider over Kammen. Nu gik det lettere; vel stampede vi endnu i Sneen, som her var løs af Solvarmen, men det gik nedad, og tilmed saa sagde Gutten, at om kort Tid vilde vi naa

* Lorents Dietrichsons Digt „Pä Højfjældet".

hen til Sæteren i Lavningen, hvor vi kunde hvile lidt og faa en Drik sød Mælk.

Kommen gjennem Dyrskaret stødte det mørke, Mennesket, til os; men det var ikke Sæterens Ejer. Fyren bar en lille Ransel eller Bylt og saa ud til at være Haandværkssvend, var en ret velvoxen Karl, letfodet og særdeles høflig, og vi fik snart at høre, at han kunde bruge Tungen lige saa rapt som Foden. Han fortalte os strax, blandt en hel Del andet, at i Dag var der ingen Folk paa Sæteren, hvilket der ellers plejede at være, men de havde faaet at vide, at vi tre agtede os over Fjældet, og derfor overdraget ham at gaa derop og give os al den Mælk, vi ønskede; Pengene kunde vi fly Unggutten.

Vi keg til hinanden og smagte paa Underretningen, der, ligesom hele Karlen, forekom os lidt upaalidelig; det bares os for, der laa et eller andet bag ved hans Villighed. Knap efter stode vi ved Sæteren. Den fremmede tog Nøglen op af Lommen og aabnede Døren.

Det var kun en lille og ringe Rønne. Væggene vare af flade Klippestykker lagte oven paa hinanden og tættede med Jord og Mos; Taget var af raa Træstammer, hvorpaa laa et Lag Jord, som Græsset groede saa frodigt op af, at det næsten skjulte nogle store Sten, som vare lagte derop for at holde sammen paa Jordtaget, naar Stormen tog Ruskketag i Hytten. Døren var yderlig lav og smal, og hele Sæterens indre „Stel" saa trangt og knebent, at vi kom til den Slutning, eller fik den Forestilling om Sæterjenten, at hun enten maatte være et grumme lille, bitte Menneske eller ogsaa en sjælden nøjsom og fordringsfri Pige; for hele det indre var et, kun fem Skridt langt og knapt saa bredt, sortrøget Rum, hvor der baade var Arnested (Pejs), Oste- og Mælkehylder, Kjedler, Stripper og Bøtter, Brændekrog, Huggeblok og en Bænk og, foruden nogle Klæder paa en Snor forved Pejsen og adskillige andre Smaating omkring i Krogene, oven i Kjøbet en Seng med et Par gamle, pjaltede Skindfælde og Uldtæpper i; men hvordan et jævnhøjt Menneske bar sig ad med at hvile i denne Seng, var og blev os en uudgrundelig Gaade, for var Budejen eller Sæterjenten et saadant og ikke en grumme „liten en", maatte det, selv om hun lagde sig paa skraa fra Hjørne til Hjørne, ligefuldt blive en stadig Krumslutning. Dog, er man til Gavns træt og trængende, nøjes man, ja tager gladelig tiltakke med en ringe og tarvelig Hjælp.

Vi satte os, hvor vi fandt Plads, og mens vi nød et udmærket Maaltid i den Smule Brød, vi havde taget med, og den friske, velsmagende Sætermælk, fortalte den fremmede op om sig selv, hvad han var og hvor han havde været omkring i Verden, og til sidst kom han frem med det, han sigtede til, og som vi for længst havde anet vilde komme: om vi ikke vilde leje ham til Vejviser for os ned til Røldal. Da vi svarede nej, fandt han sikkert nok, at det var kanske ingen Skade til, om han aabenbarede os sin Ærlighed og Redelighed, og saa fortalte han da, at sidste Nat havde han boet sammen med Skydsguttens Husbond paa Haukelidsæteren, som om Morgenen, da han forlod Stuen, glemte sin Pengepung, der var fyldt med „mange store Sølvdalere", paa Bordet. Han, den fremmede, kunde jo nu saa grumme nemt have stukket Pungen til sig og rejst sin Vej med den uden at saa meget som en Hund skulde have knyet ad ham; men det gjorde han ikke, han gav den strax tilbage til Ejermanden. Der var dog aldrig rigtig Held og Lykke ved den Slags Vinding, sluttede han.

Det vare vi ens om; men vi brød os dog ikke om nogen Vejviser; vi mente nok at kunne finde ned ved Kortets Hjælp. Vi fik nemlig den ufordelagtige Mening om Fyren, at han havde gjort Regning paa, at naar vi først havde set og prøvet Højfjældsvandringen til Sæteren, dristede vi os næppe til at vandre den øvrige Vej alene, og da var der kanske god Lejlighed for ham, der for Øjeblikket havde lagt Murskeen hen og levede af tilfældige Indkomster, til at fiske sig et Par „store Sølvdalere".

Men det slog jo nu Klik for ham. Skydsgutten fik Penge for Mælken, den fremmede Tak for hans Umag, Snaddepiben stoppet og tændt, og da vi havde vandret sammen et lille Stykke, strøg han af hen over Fjældmarken.

Vi gik saa vor egen Gang i troskyldig Tillid til Kaartets Ufejlbarlighed og stolende, kanske lidt vel meget, paa vor Dygtighed i at finde os til Rette.

Nu da vi gik paa vor egen Haand, gik det op for os, hvi Rejsebogen raadede til at vælge godt Vejr til Vandringen over Fjældet. Veje var der naturligvis ikke, og hvor der nu og da var Stier, som omkring Sæteren, blev de snarere vildledende end vejledende, al den Stund de løb ud og ind imellem hinanden i et forvirrende Urede. Det eneste, som nogenlunde sikkert pegede i hvad Retning man skulde gaa, var Varderne, smaa Stenhobe hist og her paa Fjældrygge og Tinder, men stundum med saa langt Mellemrum, at man havde ondt ved at øjne den næste. Saa hvis Vandreren ikke var særdeles vejstiv, gammel kjendt med Forholdene, kunde han gjerne blive ilde faren, naar en Taage overfaldt ham deroppe.

Naar man har vandret omkring paa disse øde og kolde Fjældvidder henved en hel Dag, længes man svarlig efter at komme ned igjen til Menneskelivet i Dalene, og enhver ny Hindring, som møder en og stiller sig i Vejen der for, er højst uvelkommen og ilde set. Det er ikke frit for, at man bliver ligesaa gnaven som man er træt, og i saadan en Tilstand er man haardt udsat for jævnlige, men heldigvis kortvarige Overfald af en flyvende, spidsborgerlig Tankehær, som rykker en lige ind paa Livet, og mod hvis Indhug man maa samle al sin Kraft for ej at bukke rent under.

Der spørges en, om man dog egentlig ikke bar sig lidt galt ad, handlede lidt uklogt, da man gav efter for Rejsenykkerne, om det kjønne og storartede, man ser og hører, i Grunden nok kan hamle op med Møjen og Gjenvordighederne, man har for at naa det; om man egentlig ikke havde haft allerbedst af at blive hjemme i Ro og Mag, i Steden for Dag ud og Dag ind at gaa sig ravende træt i Norges Fjælde og Dale og kolde skaldede Ødemarker. Den bedste Hjælp eller Undsætning, man kan faa, er enten et venligt Dalbillede eller et overraskende, storslaaet Høifjældsstrøg; ved Synet deraf flyer Spidsborgeren.

Langt hen paa Eftermiddagen naaede vi ned ad mod Røldal. Vi traf og fulgte en Sti, der bugtede sig hen over Fjældmarken; men da vi havde gaaet en Tid i den Tanke, at den førte ned i Dalen, kom vi i Tvivl, om det virkelig var saa, for Elven, som Stien en Stund havde gaaet ved Siden ad, drejede af fra den og løb ned i en snæver Dal eller lang Fjældkløft, og Stien gjorde slet ingen Miner til at ville støde sammen med den igjen, men blev ved at gaa sin egen skæve Gang. Ja ja, den fører vel ned en Gang, tænkte vi og gik til; men lidt efter lidt blev den utydeligere, og til sidst holdt den rent op. Der stode vi. Hvad nu? Vi arbejdede os over Fjældkamme og Smaabække hen til Dalen eller Kløften, og der, dybt nede i dens Bund, gik Elven skummende hvid ned efter, og en banet Fjældsti ved Siden ad den, men for at faa Stien fat maatte vi enten vade over Elvens Isvand, eller gaa et langt Stykke tilbage for at finde Overgangsstedet, som vi maatte være gaaede forbi; men saadan et Tilbagetog, der saa ud til at blive baade drøjt og langt, al den Stund der saa langt op, vi kunde følge Elvens Løb ikke viste sig det aller ringeste, der lignede Bro eller Overgangsplanke, sligt Tilbagetog havde vore trætte Lemmer ikke Mod paa. En af os — det var nok S. — foreslog, at gaa lige paa! Han mente, det var den aller simpleste Udvej at klatre lige ned ad Fjældkløftens Skraaning og gaa over Elven; men da to af os, efter at have været dernede og set paa Lejligheden, vendte tilbage med den Efterretning, at Overgang var ugjørlig, fordi Elven fossede saa farlig strid og rivende over og mellem Klippestykkerne, at vi maatte have en sjælden Lykke, slap vi over med hele Lemmer, bleve vi enige om at gaa tilbage og se at finde et Sted, hvor Elven skred mere roligt; men det var rigtignok i en lidet oprømt Stemning, vi tiltraadte Tilbagetoget. Langt om længe fandt vi et Sted, hvor den løb nogenlunde stille. Her var temmelig bredt, men kun knæbybt. Men hu ja, hvor det Vand var sv💨iende koldt! Da vi stode paa den modsatte Bred, var det, ret ligesom al Følelse var borte fra Knæet og ud til Taaspidsen. I en Skynding trak vi Strømper og Støvler paa, og saa af Sted. „Mon det nu ogsaa er den rigtige Vej?“ spurgte en af os. Ja, hvem vidste det. Kortets Ufejlbarlighed havde vi tabt Troen paa, ikke at tale om, hvad for et Knæk vor Selvtillid havde faaet. Der var ikke andet for, vi fik gaa paa Lykke og Fromme. Det gjorde vi saa da.

Det var vist længe, siden nogen af os var bleven saa glad ved et Par fremmede gamle Kvindfolk, som ved de to gamle „Kjærringer“, vi mødte, da vi drejede om en Fjældkant og hørte, at vi vare paa rette Vej. Om vi gav noget Glædesraab, husker jeg ikke, men jeg husker, at Svaret havde en grumme oplivende Virkning paa os.

Atter et Stykke Vej ned og omkring en Fjældpynt, saa naaede vi de første Birketræer og saa ned over Dalen. „Nej, se dog!“ udbrød den forreste af os. Vi stode overraskede og undrende stille. Dybt nede gjennem Bunden af en Fjældkløft til højre for os drog en Elv forbi; den arbejdede saa tungt, at Skumstøvet røg op fra den, og dens Brus og Drøn lød op til os, som en dyb brummende Tone. Lidt fremme til venstre samledes den med Elven, hvis Kuldegrad vi havde prøvet og mærkede endnu, og begge skred saa ned efter Røldalsvandet, som vi skimtede lang nede, omkranset af høje Fjælde, hvis snedækte Toppe den synkende Sol gav et rødligt Skær. Aasiderne lige frem for os stode med en dyb Skygge over sig, men gjennem et Skar derovre spredte Solen en Straalestrøm hen over Liderne omkring os, hvor Gutter og Jenter i hvide Skjorteærmer gik og syslede med Høarbejdet; nogle klatrede omkring paa Skraaningerne og slog Græs med smaa korte Fjældleer, lidt længere nede gik andre og satte Smaastakke. Sammen med Høduften, Køernes Bjælderinglen og Smaagutternes „Hauking“, der steg op fra Gran- og Birkeskoven og blandede sig ind i Elvens dumpe Brus, dannede det hele et Billede saa fagert og dejligt, at vi, der lige kom fra de øde og døde Vidder, stode som fastgroede til Fjældstien. Ingen af os ytrede et Ord; vi bare lyttede til hvad Billedet talte. Omsider bleve vi paa en følelig Maade mindede om, at Lensmanden udi Røldal for et rimeligt Vederlag vilde give os Mad og laane os Senge, og at vi havde et godt Stød at gaa, før disse Herligheder timedes os.

Nede i Dalen var der Skumring; men Solen lyste endnu paa de øverste Fjældtinder, da vi ravende trætte naaede Lensmandens to Stokværk høje, hvidmalte Bolig. Det randt os i Hu, hvad Welhaven lader „Vejviseren“ synge:

„— Solen skinner paa Fjæld endnu,
mens der er mørkt i Dale“. —

„Ja Gud ske Lov, dette er det sidste Fjæld, vi stige op ad i Dag“, sagde S., da vi rokkede op ad Lensmandens høje Stentrappe.

Jagt paa Flodhesten.

Til Dels efter „Alle round the world" ved E T.

I et tidligere Numer af Husvennen have Læserne lært den store og plumpe Flodhest at kjende, vi skulle derfor ikke opholde dem med en Gjentagelse af dette Dyrs Udseende og Levemaade, men kun skildre en særegen Maade, som det bliver jaget paa af de Indfødte ved Teoge og flere andre Floder, der løbe ud i den store Ngamisø i Afrika. Naturforskeren Anderson blev kjendt med denne Jagtmaade under sine Rejser i Afrika og skildrer den i et engelsk Tidsskrift, af hvilket vi have laant nedenstaaende Fremstilling.

„De Indfødte i Omegnen af den store Sø Ngami ere meget ivrige i at gjøre Jagt paa Flodhesten, og de bruge paa denne Harpuner, der have Modhager, omtrent paa samme Maade som dette Vaaben bruges ved Hvalfangsten. Naar en saadan Jagt skal foretages samles Jægerne i smaa Baade eller paa en stor Flaade af Rør, paa hvilken der ogsaa er Plads til en let Baad. De nærme sig da i al Stilhed Flodhestenes Yndlingsopholdssted, som det er let at opdage, da man kan høre Dyrenes voldsomme Snøften, Grynten og Plasken i Vandet i lang Frastand. Naar de have faaet Øje paa Flokken gjøre de dygtigste Harpunkastere sig færdige og slynge af al Kraft Harpunen ind i Kroppen paa den nærmeste Flodhest. Det saarede Dyr dukker strax ned under Vandets Overflade, men kommer snart op igjen for at aande, og der kastes da atter en Harpun ind i dens Krop. Store Strømme af Blod fra det vældige Dyr farve Vandet; dets Bevægelser blive mere og mere langsomme, og til sidst udaander det og bukker under for Saarene og det store Blodtab. Ved Enden af Skaftet paa Harpunen er der fastgjort et langt Reb. Naar Dyret er dræbt eller tit før det endnu



En Flodhestejagt.

rigtig har mistet Livet, trækker man det i Land ved Hjælp af Rebene i Harpunerne og vælger da altid et Sted, hvor der findes et Træ i Nærheden af Breden, da man slaaer Rebet om dette for lettere at kunne faa det svære Dyr halet i Land. Det er en saadan Jagt, Læserne se fremstillet paa det medfølgende Billede, hvor en Mængde Indfødte af al Kraft arbejde paa at hale en dødelig saaret Flodhest i Land. Denne Jagt er tit ikke uden Fare, da Dyret bliver rasende, naar det føler sig saaret og retter sit Raseri mod de forfølgende Baade. Den arbejder da af al Kraft paa at indhente en af disse, og hvis dette lykkes den, knuser den strax Baaden og søger at gribe Jægerne, der ere faldne i Vandet og hurtigt svømme bort. Den Jæger, som det lykkes den at gribe med sit store Gab, bliver strax knust af dens frygtelige Tænder.

Med Hans Christian Andersens Billede.

Som fattig Dreng han drog i Verden ud,
hans Fremtids-Maal laa dunkelt for hans Øje
med barnlig Tro han bad til Himlens Gud,
og Maalet — naaedes gjennem Kamp og Møje.

Han kæmped længe, før han overvandt
de Skranker, som Kritiken for ham satte;
omsider gjennem Trængsel dog han fandt
en Vej til Æventyrets gyldne Skatte.

Der fandt hans Aand det rette Banespor,
blandt Digterne da først han vandt et Sæde;
hans Æventyr trindt over viden Jord
blev spredt til Millioner Hjærters Glæde.

Paa Aandens Grund han saaede mangt et Frø,
der blomstre vil, og værne om hans Minde;
forvist hos os hans Navn skal aldrig dø
Saalænge Hjærtelivets Kilder rinde.

Anders Sjørup.

Klædedragten paa Landet.

Af Dr. med. Dan. Cold.

Klæder skaber Mennesker, siger man, og det er ogsaa for saa vidt sandt, som mange blandt os vilde gjøre en højst ynkelig Skikkelse, hvis vi skulde vise os uden dem. De have derfor ogsaa saa langt, man kan gaa tilbage, altid havt det dobbelte Formaal: at tjene baade til Nytte og til Prydelse. Dette sidste Formaal have vi her intet at gjøre med; det er kun det første, der vedkommer os. — I det hele gaar den ældre Slægt og ogsaa de fleste yngre Mænd godt og hensigtsmæssigt klædte; skulde der være en Indvending at gjøre, da er det snarest den, at mange klæde sig for varmt. Det er ganske vist godt at have varme Klæder paa, men naar man tager saa mange paa, at de besvære os, gjøre os ubehjælpsomme og ved enhver livligere Bevægelse bringe os i Sved, da virke de snarere skadeligt end gavnligt, idet de hæmme vor Virksomhed og gjøre os for modtagelige for Vejrligets Indflydelse. Værre er dog den Indflydelse, som uhensigtsmæssige og for Vejrliget upassende Dragter medføre. I vor Tid da enhver Bevægelse i Verdensstrømmen med saa stor Lethed og Hurtighed føres overalt hen, ligger det i Sagens Natur, at ogsaa Sædvaner i Klædedragten, navnlig den kvindelige, der jo saa ofte skifter, let føres andetsteds fra hen til os, og det er da gjerne Bykvinderne, der først optage dem for med rivende Hurtighed at forplante dem til Kvinderne paa Landet. Den lige saa smukke som tiltalende Dragt, som Kvinderne her tidligere bare, er jo nu desværre kun de ældres Eje, medens den hos de yngre er, eller om kort Tid vil være, fortrængt af Bykvindernes Dragt. Og hvis saa denne var smuk og hensigtsmæssig, saa skulde jeg ikke sige et Ord derom, men lad os et Øjeblik gaa til Byerne og se paa disse saa kaldte Modedamers udenlands fra indførte Dragter, paa denne halvgale Hat, der svæver i Luften over en hel gal Haaropsætning, paa disse Sko og Støvler, hvis høje og spidse Hæle sidde midt under Foden, paa disse ubeskrivelige Klædningsstykker, der maaske til Nød indhylle Legemet, men som blotte Formerne og som af og til minde mig om Afbildninger af Japaneserindernes Maade at klæde sig paa, og som i det Hele saa lidet svare til vore Vejrlighedsforhold, at det gamle Ord om: „at klæde sig paa fransk og fryse paa dansk", ligefrem synes mig møntet paa denne Nutidens Klædedragt. Jeg er overbevist om, at denne forunderlige Klædedragt, som ogsaa oftest er af altfor lette Stoffer, bidrager sin gode Del til de mange Svageligheder, hvorved vor Tids unge Kvinder saa sørgeligt udmærke sig, og overføres den paa Landet, hvor Vejrliget altid er barskere, og bæres den ikke altid, men kun af og til og vexlende med en Paaklædning af varmere Slags i det daglige Husliv, kan man være overbevist om, at den ikke skal undlade at vise sin skadelige Indflydelse her, endog i forhøjet Grad. Hvad der gjælder for de unge voxne Piger, gjælder i endnu højere Grad for de smaa Piger. Medens Drengene altid ere godt og varmt klædte hjemme som ude, gjælder det nemlig som Regel om Smaapigerne, at de kun ere godt, det vil sige tilstrækkelig varmt, klædte i Hjemmet, hvor de oftest gaa med uldne Klæder, uldne Strømper og de prægtige varme Træsko. Men skulle de ud, det være nu i Besøg, i Kirke, til Gilde, til Marked eller Festlighed, ja saa skal Dragten forandres; saa tages de gode varme Over- og

Underklæder af, og Barnet iføres en af Nutidens uhensigtsmæssige og misklædende Børnedragter med de korte udstaaende Skjørter, de tynde hvide Bomuldsstrømper og fine Brunelstøvler. Er det nu Sommertid, saa kan en saadan Forandring til Nød gaa an, men hvorledes troer man vel, at Barnets Legeme skal kunne modstaa en saadan Vexel i Paaklædning om Vinteren. Allerede Smaapigerne i Byerne lide sandelig nok under de dumme Dragter, som man pynter dem ud med, men de have dog den Fordel at bære dem daglig og derved være vante til at være tyndt og slet paaklædte, men langt værre og fordærveligere stiller Forholdet sig for Børn paa Landet, der ikke bære dem daglig. — Og saa vil man tro, at Børnene skulle kunne holde sig raske under saadanne Forhold, og at der af dem skulde kunne opvoxe en Slægt af friske og sunde unge Kvinder; nej, det vil aldrig ske, og i Klædedragtens Uhensigtsmæssighed maa vi søge en af de forskjellige Grunde til de unge Pigers Hensygnen.

Hvad Tjenestefolk af begge Kjøn angaaer, da findes jo desværre næsten intet Steds mere den gamle Lønningsmaade, hvorved Tyendet erholdt sin Løn i gode, varme hjemmegjorte Klædningsstoffer. Nuomstunder udbetales som oftest hele Lønnen i Penge, og hvorvel der jo endnu findes mange fornuftige Tjenestefolk, er der dog paa den anden Side alt for mange, for hvem, under Nutidens overhaandtagende Forlystelsessyge og Nydelsesbegjær, Pengene smelte hen imellem Hænderne, idet disse unge Mennesker ofte ikke have Tanke om at omgaas med Penge. Dans og unyttig Pynt, Svir og Spil bringe med en forbavsende Lethed den ofte høje Løn til at svinde, og naar Afregningsdagen eller Fardagen kommer, ja saa er meget hyppigt alt, eller det meste, forbrugt til Fornøjelser og lidet eller intet tilbage til Klæder. Følgen deraf er, at Tyendeklassen i det Hele Aar for Aar bliver daarligere klædt, idet det stærke og gode Hør- eller Blaarlærred til Linnedet og de tykke Uldstoffer til Klæderne erstattes af tynde Bomuldstøjer baade til indvendigt og udvendigt Brug for Pigerne, medens Karlene til udvendigt Brug kun alt for ofte nøjes med tynde Kjøbestoffer eller vel endog med gamle vendte og pudsede Klæder fra Marschandiserne og derved erholde Klæder, der kun i ringe Grad skjærme dem mod vaadt og koldt Vejr. At Tyendets Sundhed aftager, er kun alt for vist, men hvorledes man skal sætte Dæmning mod den Strøm, der i alle Henseender river saa mange af dem med sig, ved ikke jeg.

Hidtil har jeg kun omtalt dem, der have Raad til at klæde sig fornuftig, naar de kun selv ville, men anderledes stiller Forholdet sig i den besiddelsesløse Klasse; her gjælder det ikke om, hvad man *vil*, men hvad man *formaar*. Hos den ældre Slægt af disse finder man dog endnu, naar de forøvrigt ere ordentlige Folk, en fornuftig og varm Klædedragt, som vistnok hovedsagelig er Rester fra den Tid, da de som Tyende fik en Del af deres Løn i gode Klæder; men allerede for deres Børns Vedkommende stiller Forholdet sig uheldigt, idet i disses Klædninger Bomulden har altfor megen Overvægt, og det samme er Tilfældet med en Mængde yngre Folk af Arbejdsklassen, der ikke som Tyende have sørget for at skaffe sig ordentlige Klæder og som dernæst gifte sig uden at eje noget, og saa ved den voxende Børneflok have fuldt op at bestille med at skaffe det daglige Brød, endsige at de skulde kunne afse noget til ordentlige Klæder. Hvorledes Forholdet vil stille sig, efterhaanden som den ældre Stamme af ordentlige og solide Arbejdsfolk uddør og erstattes af Nutidens Tyende med dets i mange Retninger løse Begreber, tør jeg næppe tænke mig.

Inden jeg slutter min Omtale af Klæderne har jeg endnu, jeg kunde næsten kalde det en Pligt at udføre, og det er hos alle velstillede Landboere at indlægge et godt Ord for, at de Smaafolk, der røgte Kreaturet paa Marken, ofte langt ud i det barske og kolde Efteraar, maa blive varmt paaklædte. Naar jeg paa raa og sludfulde Efteraarsdage, selv godt og varmt indpakket, ser disse smaa Mennesker halvt daarligt paaklædte færdes paa de aabne Marker i Regn og Blæst, saa kan jeg aldrig rigtig forsone mig med, at de ikke have et lille let, paa to Hjul stillet Røgterhus, hvor de kunne søge Læ og som de til Nød selv kunne flytte med sig efter Kreaturet. Men synes man, at dette er formeget, saa er det dog sikkert ikke formeget, naar jeg beder enhver velsindet Husbonde om at give sine Dyrs Røgter en lang Regnkappe med Hætte paa; naar han saa dertil har et Par gode Træsko, vil han ikke være saa daarligt skjærmet mod Vejret, og jeg tror, at ogsaa Husbonden bedre vil føle Hyggen i sin lune Stue, naar han ved, at ikke en anden gaar ude og fryser for hans Skyld.

Husflid.

En Livserfaring.

Jeg er født i en af Jyllands gode Selvejergaarde og blev sammen med 9 Søskende opdragen i „Tugt og Herrens Formaning"; men med Hensyn til Føde og navnlig Klæder og Fornøjelser var Opdragelsen meget tarvelig, hvilket jeg fremhæver som et stort Gode, Nutidens Børneopdragere bør lægge sig paa Sinde, da en forkjælet Opdragelse kun alt for let fører til Ødelæggelse, medens en tarvelig udfolder Kraft og Virkelyst.

Ved Siden af min første Syssel, Kreaturvogtning, begyndte jeg at følge min naturlige Anlæg og Lyst at søge Huggehuset for at snitte og hugge, naar Lejlighed gaves, hvorved jeg snart fik saa megen Færdighed, at jeg kunde lave adskillige nyttige Gjenstande; men saa fik jeg tilfældigvis en Gang at se, hvordan det gik til at lave Hægter, hvilket jeg snart lærte og gjorde til min Aftensyssel. Dette gav Penge, da de stærke Messingtraads-Hægter yndedes meget af Kvinderne til deres da brugelige Hvergarns Kjoler.

Som syttenaarig Knøs kom jeg til at tjene en Gaardmand, hvis gamle Fader var en ægte Husflidsven. Han gav mig Redskaber og Træ til Skeer, Grebe, Skovle, Musefælder osv., hvoraf jeg lavede adskilligt i min Fritid, saa jeg da kom saa

vidt, at jeg kunde lave ethvert almindeligt Træredskab i en Gaard. I Krigen 1849 blev jeg saaret i det ene Knæ og saaledes for en lang Tid sat ud af Stand til at udrette noget. Da jeg derefter kom saa vidt, at jeg kunde forlade Sengen, kom min Husflidsøvelse mig atter ret til Gode, idet jeg da kunde foretage mig mangt et Arbejde med Hænderne til Nytte og Fornøjelse.

Min Livsstilling har fra den Tid ikke været en saadan, at jeg har skullet erhverve mit Brød udelukkende ved mine Hænders Gjerning; men jeg har stadigt havt baade Nytte og Fornøjelse af at kunde lave en Potteske til Køkkenet, en Kasteskovl til Loen osv. osv., ligesom jeg i de senere Aar har tjent en god Skillings Penge ved at lave de meget yndede Sivtæpper, af hvilke jeg i en Vinters Aftener med 2 Børn har tilvirket over 1000 Alen.

Som saa mangen anden prøvede jeg i min Ungdom ogsaa stundum at hendrive de lange Aftener ved Kortspil og lignende Forlystelser, hvilket ofte bragte Græmmelse og aldrig sand Glæde; men dette gjorde stedse Husflids-Arbejde, saa jeg som erfaren Mand kan give det Raad til de unge at gribe enhver Lejlighed der bydes, til at øve Hænderne til noget nyttigt, og til gamle at fremhjælpe disse ved — som hin gamle — at give dem Redskaber og Materialier og være dem behjælpelige ved Udførelsen af deres Husflidsarbejder.

„En Ven af ædel Stræben".

Bognyt.

Om Betingelser for Sundhed, er Navnet paa en lille fortræffelig Bog paa kun 68 Sider som er udgivet af den dygtige Læge Dan. Cold i Frederiksværk. Paa en klar og tydelig Maade omtaler han alt hvad der indvirker paa Landboernes Sundhedsforhold — Luften, Vandet, Fødemidlerne, Boligen, Klæderne og Levemaaden i det daglige Liv. Paa en jævn og praktisk Maade paaviser han hvad der er sundt eller skadeligt, klogt eller taabeligt, og hvor han berører gamle eller nye Misbrug og skadelige Vaner, sker det altid paa en saa forstandig Maade, fri for al „doktormæssig" Overlegenhed, eller lærd Overdrivelse, at man ret føler at det er en kyndig og kjærlig Ven der taler. Husvennen skulde ret meget ønske at man alle Vegne paa Landet vilde lukke op for denne velmenende Ven og ved ikke noget bedre Middel til at anbefale ham, end ved at optage omstaaende Stykke om Klæderne. Det kunde maaske give Anledning til, at ret mange kjøbte den lille billige Bog for ogsaa at nyde godt af Resten. Den vil sikkert gjøre opmærksom paa et og andet, hvorved megen Sygelighed og Sygdom vil blive forebygget, og man vil vist senere mange Gange kunne spare de faa Øre, Bogen koster. Bogen, der er udkommet paa Wøldikes Forlag, faas gjennem enhver Boghandel.

Folkelige Foredrag. Af R. Nielsen. Gyldendalske Boghandel. Kbh. Der er næppe nogen dansk Mand, der i den Grad som Professor R. Nielsen har alle Betingelser for at kunne tale til Folket. Udsprungen af Folkets Midte har han ved Flid og Dygtighed erhvervet sig et overordentligt Højdemaal af Kundskaber, der ikke ligge som en død Skat, men benyttes og gjøres frugtbringende saa vel ved Universitetet, Landets første Højskole, som paa ethvert Sted, hvor Lejlighed tilbyder sig.

De nævnte „folkelige Foredrag", der ere holdte efter Indbydelse af Foredragsforeningerne i Kolding, Fredericia og Aagaard, ere i Ordets egentligste Forstand folkelige. De ere ikke bestemte for Massen — ere ikke „populære" — men for den Del af Befolkningen, hvis Øjne og Øren ere aabne, hvis Tankerne ere komne til Udvikling. Man ser helt igjennem alle de 10 Taler Forfatterens Interesse for Folkeoplysningen i Særdeleshed, for Folkets Sag i Almindelighed. Med klart Blik for Mangler og Fortrin ved ethvert Forhold, han undersøger, belyser Forfatteren Sagen fra alle Sider med en sjelden Upartiskhed uden at tage Parti og uden Hensyn til Misfornøjelsen fra deres Sider, paa hvem Angrebet rettes. Han siger ikke at Tilhørerne skal gjøre det eller det, at det Parti eller den Livsanskuelse er rigtig eller ej, han lader blot den videnskabelige Tænknings Lys kaste sine klare Straaler over den Gjenstand der skal belyses, saa at Tilhørerne se den som den er. Men dette er en saare vanskelig Opgave saaledes at fremstille de Spørgsmaal, der ere brændende i Nutiden, i en ren klar Belysning uden Skævsyn fra højre eller venstre, fra oven eller fra neden, og ingen kan vel løse denne Opgave som Professor R. Nielsen. Alene som Mønster paa en klar Tankegang og en tiltrækkende Fremstilling fortjene disse Foredrag en videre Udbredelse, men Interessen forøges end mere derved, at de behandle Emner, som ere Gjenstand for daglig Drøftelse. Som Exempel kan nævnes ottende Foredrag om Universitet og Folkehøjskole, hvori Forfatteren kommer til det Resultat, at begge ere berettigede hver paa sin Vis og lige meget trænge til hinandens Bistand, naar Talen er om sandt Folkegavn.

Samlingen udkom i Trykken før Jul og faas gjennem enhver Boghandel.

Smaating.

En angerfuld Tilstaaelse. „Hvem har skabt Verden?" spurgte en stræng Fader sin Søn i den ham ejendommelige barske Tone. Drengen, der var vant til først at nægte og derefter at tilstaa og bede om Forladelse, naar Faderen spurgte: „Hvem har slaaet det Glas itu? Hvem har lagt den Bog der?" svarede ogsaa nu rystende af Angst: „Jeg ikke, kjære Fader!" — „Dumt svaret!" udbrød Faderen opbragt. „Jeg spørger endnu en Gang: „Hvem har skabt Verden?" — Med et bønligt Blik og Taarer i Øjnene svarede nu den ængstede Dreng: „Jeg, kjære Fader; men jeg skal aldrig gjøre det mere!"

Oprigtighed. En Sjover, der har foranlediget Gadeopløb, staar for Retten. „Hvad er Dit Navn?" spørger Dommeren. — „Didrik". — „Nej, Dit fulde Navn?" — „Drukken-Didrik".

Stavelsegaade:

Den første er en Skillemønt,
en af de ganske smaa;
den rækker kort til Stads og Pynt,
det kan Du nok forstaa.

Den anden er en yppig Frugt
fra Sydens varme Land,
dog bliver den vel ogsaa brugt
ved Danmarks kolde Strand.

Det hele farve kan Din Kind
med Blodets mørke Glød,
tit var den bidsk og barsk i Sind,
men aldrig var den sød.

N. H.

Til Bladets Holdere.

Med dette Numer sluttes dette Binds tredie Fjerdingaar og Bestilling paa Bladet for næste Fjerdingaar bedes for Postvæsenets Vedkommende indsendt snarest muligt, for at undgaa den Standsning i Forsendelsen der let indtræder, naar Bladet først betales i Maanedens Slutning.

Hermed følger Tillægsbilledet for April Fjerdingaar: H. C. Andersens Portræt omgivet af en Ramme med Billeder fra hans Æventyrdigtning.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 40. Søndagen d. 2. Juli. 1876.

Mandebod.

Fortælling fra Ditmarsken af Al. Schumacher.

I.

Hvad Munken mældte.



ormue dør, Frænder dø, selv Du og skal dø, men et ved jeg, som aldrig dør: det er Dommen over den døde!" — Den mægtige og udbredte Ditmarsker Slægt, Nanne, er lagt i Graven, men Krøniken har optegnet deres Navne og deres Gjærning. Paa en af de malede Glasruder i Meldorfs Kirke stod et ridderligt Vaabenskjold med Navnet „Nannen Claweß", det er om ham, Ridderen af den hellige Grav, her skal fortælles.

En Efteraarsdag i Skumringen sad han paa sin Gaard i Klejnlehe ved Lunden, for Enden af det lange Egetræsbord. Han havde støttet Hovedet til sine Hænder; Skæret fra Ildkirkens Gløder lyste hen over hans skarpe Træk. En stor Hund laa sovende ved hans Side.

Som han sad der, traadte hans Hustru hen til ham.

„Klavs!" sagde hun, „hvad er det for Tanker, som fure Din Pande?"

Han saa op.

„I Nat, da jeg laa vaagen inde i Sengekammeret, hørte jeg min Øxe klirre; nu tænkte jeg paa, hvad det Varsel gjaldt".

„Hvad skulde det vel gjælde?" sagde Vibe, „nu er der jo Fred i Marsken!"

„Fred?" udbrød Klavs med et Skuldertræk, „naar bliver der Fred i Marsken; have vi jaget de fremmede af Landet, vende vi Vaabnene mod os selv!"

I det samme lød der tre Slag paa Porten; Hunden rejste sig knurrende og gik hen til Døren. Klavs tyssede paa den og kaldte den tilbage.

„Der er nogen uden for, Vibe, gaa og se hvem det vel kan være?" sagde han til sin Hustru.

Vibe gik; strax efter vendte hun tilbage med en Prædikemunk fra Meldorf. Det var en gammel Mand med furede Træk, som fortalte om stemmede Lidenskaber, Bod og Faste. Han blev staaende henne ved Døren og fremsagde sit: „Pax vobiscum!"

Klavs rejste sig og gik ham i Møde og rakte ham Haanden.

„Velkommen skal Du være", sagde han, „tag Plads paa Bænken her ved Ilden, det er koldt derude, og Du er en gammel Mand".

Imidlertid havde Vibe hentet et Bæger af Asketræ, fyldt dette med stærkt Øl og bød nu Munken at drikke. Da han havde drukket, sagde Klavs:

„Hvad er Dit Navn, hvorfra er Du, og hvad er Dit Ærinde?"

„De kalde mig Broder Martinus der nede i Meldorf", sagde han, „men mit Ærind er kun til ringe Baade".

„Tal!" sagde Klavs.

Medens Munken varmede sine Hænder over Gløderne, sagde han:

„Forgangen Dag var der Gilde hos Volf Iseman, den Meldorfer Borgermester, og Peter Nanne var blandt de indbudne. Ikke ved jeg, hvad der har været ham og Karsten Detlef imellem, men som de sad og drak, opstod der Strid og Trætte imellem dem. Peter talte haarde Ord, men Karsten sad længe og svarede intet, endog hans Ansigt var askegraat og hans Læber vare blaa. Men Peter vedblev at krænke ham, og til sidst drog Karsten sin Kniv og satte den i Peters Bryst; derpaa undløb han; Peter blev bragt hjem og lagt paa sin Seng, men to Timer efter var han død. Jeg sad hos ham, og mig bad han saa mindeligt om at gaa til Eder og sige: Nu var I Slægtens Overhoved og skulde værne om dens Ære!"

Klavs havde stiltiende lyttet til Munkens Beretning; han sad og tegnede Figurer i det spildte Øl paa Bordet.

„Nu ved jeg, hvorfor min Øxe klirrede i Nat", sagde han som i Tanker.

„Jeg har forrettet mit Ærind", sagde Broder Martinus, „men dette beder jeg Eder at ihukomme: Hvo som drager Sværdet, skal omkomme ved Sværdet; vold ikke Blod, for ej selv at omkomme i Blod. Thi den onde Daad skete i Rus og Galenskab; bittert angrer Karsten sin Gjærning, han er som ude af sig selv og er draget til Neumünster. Han er villig at give Mandebod og Sone, alt hvad han ejer, om I vil tilgive ham og lade ham med Fred".

„Saa han kryber i Skjul, den fejge Hund", sagde Klavs, „dog jeg skal vide at træffe ham, var det end for Altrets Fod. I Munke taler altid om at glemme og tilgive, men Blod kræver Blod, det har fra gammel Tid været Lov i vor Slægt, og ikke var jeg værdig at føre dens Mærke, om jeg ikke fulgte dens Sæd".

Den gamle Munk søgte længe at indvirke paa hans haarde, ubøjelige Sind; han talte milde og forsonende Ord til ham, talte om den Herre Kristum, vor Frelser, som paa Korset tilgav sine Fjender.

„Ikke skal min Frænde ligge uhævnet i sin Grav", sagde Klavs. „Ja selv om Gud Fader og alle de hellige Mænd nedstege fra deres Himmel og bad for Karsten, mægtede de dog ikke at værne ham mod Gjengjældelsen".

Thi Ditmarskerne vare vel forlængst kristnede, men paa Bunden af deres Sjæl lurede endnu Hedenskabets Aand og gav sig tilkjende i deres Tankesæt og Gjærninger; der maatte mange, mange Aar til, før Kristendommen vandt fuldstændig Sejr over Hedenskabets mørke, strenge Lære.

Ved disse Ord for Broder Martin op fra Bænken og strakte Hænderne afværgende ud imod Klavs Nanne.

„Det er Djævelen, som taler ud af Eders Mund", udbrød han, „Gud Fader almægtigste tilgive Eder de formastelige og onde Ord, I talte, og ikke lægge Eder dem til Last. Du taler om Gjengjældelsen, men det spørger jeg Dig, forvildede Sjæl, hvorlunde vil det gaa Dig, naar Du staar for Din evige Dommer?"

Men hverken Formaninger eller Trusler mægtede at rokke Klavs i hans Forsæt, og med Sorg i Hjærtet drog Broder Martin tilbage til Meldorf.

Drabsmandens Slægt kom ogsaa til Klavs og bad om Fred for Karsten, enkelte af Nannes egen Slægt talte til Gunst for denne, men Klavs viste dem alle bort.

„Hvor jeg end træffer ham, skal han staa mig til Regnskab!" sagde han.

Men Karsten holdt sig i Skjul hele den lange Vinter, og Klavs gjorde sig ingen Umage for at opsøge ham; han passede sin Gjærning som vanligt, han syntes ikke at tænke paa andet, kun naar han i de lange Aftener sad foran Ilden med Hovedet støttet til sine Hænder, kunde der ligge som et Uvejr over hans Pande.

Saaledes forløb Vinteren.

Ved Foraarstid spurgtes det, at Ditmarskens kirkelige Overhoved, Erkebispen af Bremen, vilde komme til Meldorf for at holde Visitats, ledsaget af den Ratzeburger Bisp, Evermod, en Mand, der stod i højt Ry, formedelst sin store Lærdom og høje Fromhed; det fortaltes endog, at Gud Fader havde forlenet ham Kraft til at gjøre Undergjærninger, lige som den Herre Kristus.

II.

Et Slag paa Kinden.

En smuk, solklar Foraarsdag styrede en Galej, fra hvis Gaffel Flaget med de korslagte Nøgler udfoldede sig for den lette Brise, op ad Mielen, som i hine Dage gik helt ind til Meldorf og dannede en rummelig Havn, hvor endog store Kjøbmandsskibe kunde losse. Her var opført et stærkt Vartaarn til Handelens Værn mod de talrige Snaphaner, som den Gang gjorde Farvandet usikkert.

Allerede fra tidlig Morgen havde der hersket stort Liv og Røre nede ved Havnen, hvor baade gamle og unge, Mænd og Kvinder stode rede til at modtage den højærværdige Fader.

Da Galejen nu nærmede sig Byen, tudede Taarnvægteren i sit Horn, og strax efter rungede St. Johanneskirkens mægtige Klokker ud over Byen, medens Meldorfs Gejstlighed og fremragende Mænd, derimellem Borgermesteren Volf Iseman, indfandt sig ved Landingsstedet, der var belagt med flandersk Klæde, lige som Gaderne, hvorigjennem Toget skulde gaa, vare bestrøede med grønt og Blomster.

Under Folkets høje Jubel lagde Skibet bi, og omgivet af sit Følge steg Erkebiskop Hartvig i Land, hvor Erkestolens Officiant hilsede ham i en sirlig latinsk Oration; men Volf Iseman bød ham i saa hjærtelige Ord velkommen paa Ditmarskens Grund og bad ham samt hans Følge til sit Hus. — Derpaa satte Toget sig i Bevægelse; Mændene stod med blottede Hoveder, men Mødrene holdt deres spæde Børn i Vejret, at de ogsaa skulde se, og paa alle fremspringende Hjørner og Kornisser, fra alle Luger, kom den glade Ungdom til Syne, medens Erkebispen venligt hilsende til alle Sider begav sig til Borgermesterens Hus paa Torvet.

Men blandt Mængden opstod tillige nysgjærrige Gisninger om, hvo af det glimrende Følge vel kunde være den fromme Biskop af Ratzeburg, snart udpegedes denne, snart hin, men de færrestes Tanker gjaldt den gamle Mand med de furede Træk og de kloge, milde Øjne, han, hvis grove Munkekappe stak sært af mod de høje gejstlige Embedsmænds pragtfulde Dragter. Det var dog alligevel ham, de søgte, Evermod, der først havde været Præpositus ordinis præmonstratensis i Magdeburg, men Aaret før denne Tildragelse var bleven indviet til Biskop i Ratzeburg. Det var ham, som bragte Ansgars Ben fra Kirkegaarden St. Georgii til Domkirken.

Den følgende Søndag skulde Evermod holde Messe i St. Johanneskirken, og fra alle Egne af Landet strømmede Folk hid for at høre den fromme Mand og faa Aflad for deres Synder.

Lørdag Eftermiddag sad Biskoppen med sin Vært, Volf Iseman, ude paa Bislaget og betragtede den travle Færdsel, som i Dag herskede paa Torvet.

„Det fryder sandelig mit Hjærte at se, hvor begjærlige Ditmarskerne hige efter at høre Guds Ord og bøje Knæ for hans Aasyn", sagde Evermod. „Men derfor er Landet ogsaa saa rigt og velsignet. Gud Herren udstrækker sin Haand over Eder!"

„Ak, Herre", sagde Volf Iseman. „Guds Ord har desværre kun hos saare faa fæstet dybere Rod. Hedenskabets fule Ukrud skyder stadigt i Vejret og kuer den himmelske Udsæd. Kristendommen bruges som et Skjold, hvorunder man frit kan begaa enhver Synd; ved rige Gaver og opramsede Bønner, der ej komme fra Hjærtet, tro de at hente sig Syndsforladelse. Da den højærværdige Pater Vicelin prædikede i Neumünster, droge mange af vort Lands bedste Mænd derhen. Undervejs overfaldt og plyndrede de andægtige Skarer og ihjelsloge dem, som satte sig til Modværge. Derpaa knælede de for Altrets Fod, kjøbte sig Syndsforladelse for begaaede Synder og drev samme Uvæsen paa Vejen hjem. Ja, det fortælles endog, at de have forgrebet sig paa Klosterets Gods".

„Da se Herren til dem i sin Naade", udbrød Evermod, forundret og bevæget over det mørke Billede, Volf Iseman havde udmalet, „og lade Troens Lys skinne ind i deres Hjærter, at de høre og annamme Ordet. Kun naar vi erkjende og bekjende vor Synd, angre og bede af blødende Hjærte, og fromme Mænd bede med for vor Sjæls Frelse, vorder vor Synd os forladt".

„Mord og Drab høre til Dagens Orden", vedblev Volf Iseman, „ved Gilderne medbringe Kvinderne deres Mænds Ligdragt, thi saare sjældent ender et sligt Lag, uden i det mindste en bæres hjem med Fødderne forrest. Ofte udsones Drabet med en vis Sum i Mandebod, men er den dræbte af en rig og mægtig Slægt, søge hans nærmeste Frænder at hævne hans Død, og paa denne Vis er der stundom opstaaet lange Slægtfejder, som først endte, naar den svagere bukkede under, og mangfoldige vare dræbte".

„Hvert Ord I taler, skærer mig i Hjærtet", sagde Evermod med bøjet Hoved, „men hvi tage Eders Præster da ikke Ordet mod denne Vederstyggelighed, vise, hvorlunde den, der tager sig selv tilrette, handler mod Guds Bud: Du skal ikke ihjelslaa! og nedkalder Himlens Forbandelse over sig. Hævnen hører mig til, siger Herren".

„Deres Tale vilde kun frugte lidet, Blodhævnen har slaget for dybe Rødder i Folkets Bevidsthed; den, som lod sin Frænde uhævnet, vilde blive til Spot og Skam, alle vilde skjælde ham for fejg og hans Slægt vilde udstøde ham af Klusten".

Der opstod et Øjebliks Tavshed. Larmen paa Torvet var sagtnet, og fra de høje Lindetræer, der skyggede foran Huset, lød Fuglenes Kvidren, som hilsede den nedgaaende Sol. Skyerne glødede i det pragtfulde Farvespil, hvormed den byder sit Farvel, og kastede et rødmende Gjenskær ud over de gamle Huse og St. Johanneskirken, hvis Klokke nu kaldte andægtige til Aftensangen.

Ved de første Toner bøjede Evermod sit Hoved og bad med foldede Hænder et Ave Maria. Volf Iseman gjorde det samme.

Da aabnedes Døren, som førte ud til Bislaget, og en ung Pige kom til Syne. Hun havde slaget Hætten paa sin Højkan, eller korte Kaabe, op over Hovedet, den sluttede tæt om hendes Ansigt og skjulte hendes Haar og Pande; hendes Kinder vare blege, og der laa et sorgfuldt Udtryk i de klare brune Øjne, som lyste frem under de lange mørke Øjenhaar.

Hun gik hen til Volf Iseman.

„Farvel, Fader!" sagde hun, „nu kalder Klokken til Ave; jeg vil knæle for Guds Moder og bede for ham, for mig og os alle!"

Volf saa op.

„Gaa med Gud, min Datter", udbrød han med et bekymret Blik, idet han omsluttede hendes Haand med begge sine, „han vende alt til det gode og kalde Rødmen tilbage paa Din Kind og Lykken til Dit Hjærte.

Derpaa gik hun.

Volf Iseman fulgte hende med Blikket, som hun skred over Torvet. Da rystede han paa Hovedet og skjulte det i sine Hænder.

„Saa bleg og saa stille", sagde han hen for sig, „hende, der før jublede og sang den ganske Dag og var Lyset i mit stille Hjem. Hvor vare de glade, de to, saa fulde af Haab og Tro til Fremtiden og dens Forjættelser og nu — — forbi. O, Gud!" udbrød han og trykkede sine Hænder mod Ansigtet, „se dog i Naade til en stakkels Fader, som lider med sit Barn, og hvis Taarer brænder ham ind i Sjælen!"

Ved disse Ord, der rummede saa dyb en Smerte, stod Evermod op, traadte hen til Volf og lagde Haanden paa hans Skulder.

„Hvad er det, som tynger Eders Sind!" sagde han mildt deltagende. „Kaster al Eders Sorg paa ham, thi han haver Omsorg for Eder, det bør I drage i Minde. Betro Eder til mig, og jeg skal være Eder en fuldtro Ven".

Volf sad endnu med Hovedet skjult i sine Hænder, og det var mere henvendt til sig selv end til Evermod, at han udbrød:

„I de søvnløse Nætter har jeg anraabt Dig, Herre, i de kvalfulde Timer har jeg tryglet Dig om at række mig en hjælpende Haand; jeg har tilbudt Dig alt, hvad jeg ejer, om Du vilde gjengive mig min Datter, men Dit Øje ser mig ikke, og Dit Øre hører mig ikke!"

„Hvor kan I tro", sagde Biskoppen, „at han, der elskede Verden saa, at han hengav sin eneste Søn, paa det vi ej skulde fortabes, vilde holde sit Øje lukket for Eder. Hans Øje ser alt, hans Øre hører alt, og hans Kjærlighed overgaar al Forstand. Betro Eders Sorg til mig, det ringe Redskab i hans Haand".

„I har set min Datter", sagde Volf, uden at se op, „hun var min Glæde, min Stolthed og Lykke. Mange Karle af Landets bedste og rigeste Slægt bejlede til hendes Haand, men naar de gik, stod Skovlen bag Døren, og jeg lod hende frit raade, jeg vidste jo, at hun aldrig vilde træffe et Valg, der beskæmmede hendes Slægt. Og da hun endelig valgte, gav jeg min Velsignelse dertil, thi Karsten Detlef var af en hæderlig og brav Slægt, om den end er faatallig; deres Lykke var min, men den varede kun stakket Tid. Forgangen Aar, St. Jerimiæ Dag, indbød jeg Slægt og gode Venner til mig, blandt dem var ogsaa Peter Nanne, som forgjæves havde bejlet til Antje. Sent ud paa Aftenen, da det stærke Øl var steget ham til Hovedet, søgte han at yppe Strid med Karsten; han brugte haarde og krænkende Ord, men Karsten lod, som han intet hørte, indtil han stod op og vilde gaa. Da haanede Peter hans Fader, han glemte sig selv, og drog sin Tsjeken, og med de Ord: Saa skal jeg lukke Din Mund! stødte han Kniven i Peters Bryst. Denne sank tilbage; alle stimlede sammen om den døende; Antje søgte angstfuld hen til Karsten, der kastede Kniven hen ad Gulvet og var som ude af sig selv. — Den Haand, som dræbte Peter Nanne, skar ogsaa de tvendes Livslykke sønder. Antje er bleven bleg og stille, og han er flygtet af Landet og har søgt Skjul hos de Munke



Kaschemirgeden.

i Neumünster; thi den Tid Peter blev jordet, slog Klavs Nanne trende Gange paa Kisten med sit Sværd og svor at hævne sin Frænde. Forgjæves have vi budet Klavs Bod og Sone, men han havde kun et Svar: Vi sælge ikke vore døde!"

„I være kun trøstig og ved godt Mod", sagde Biskoppen, der tavs havde lyttet til, „jeg skal gaa til Klavs Nanne og tale til hans Hjærte; Gudfader Almægtigste give mine Ord Styrke og Vægt, saa han falder til Føje".

Volf Iseman havde atter løftet sit Hoved; han saa ud for sig. Solen var gaaet ned, og Mørket tiltog, men i hans indre var tændt som en Straale af Haab.

Pludselig lagde han Haanden paa Evermods Arm og pegede paa en Rytter, som netop kom ud fra en af de Gader, der stødte til Torvet.

„Ser I Manden der paa den blissede Hest", sagde han, „det er Klavs Nanne — han agter sig altsaa til Messen i Morgen".

„Det er Herren selv, som fører ham hertil", udbrød Evermod, „nu ville vi se, om han ogsaa fordrister sig til at trodse Gud!"

(Sluttes).

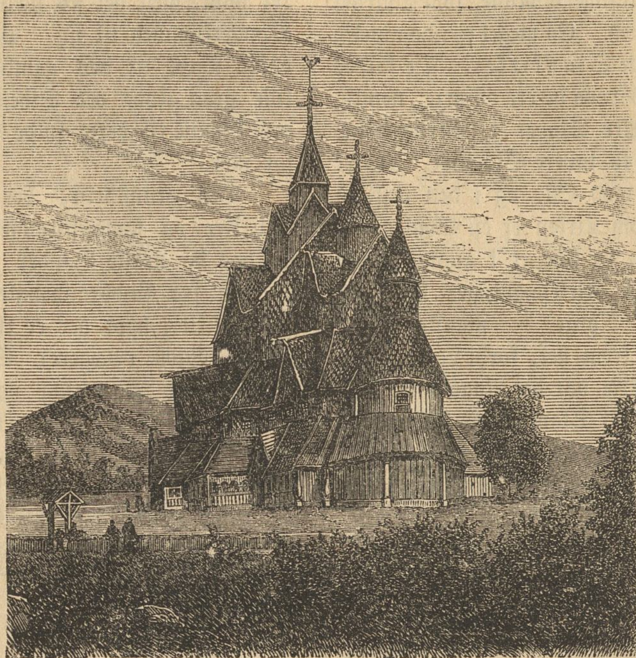
Kaschemirgeden.

Af E. Toepfer.



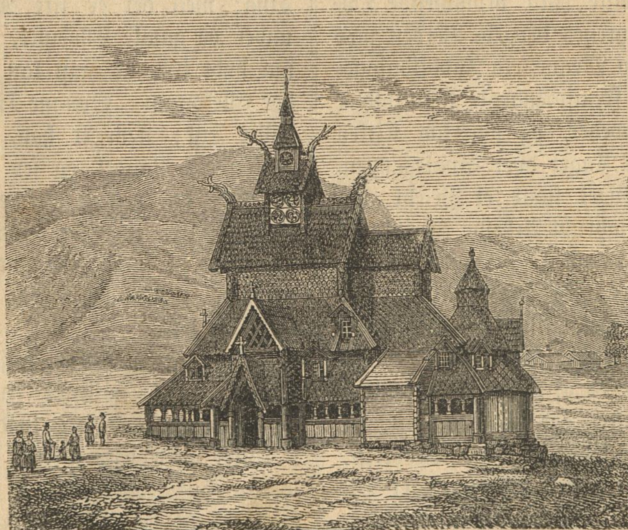
For nogen Tid siden bragte Husvennen sine Læsere et Billede og en Skildring af Angorageden, denne Gang fremstiller Bladet paa samme Maade en meget nær Slægtning af den, nemlig Kaschemirgeden,

der er lige saa nyttig som Angorageden. Kaschemirgeden, om hvis Udseende Læserne kunne danne sig en Forestilling ved at kaste Øjet paa omstaaende Billede, er ikke ret stor; Hannen eller Bukken er omtrent $4^1/_2$ Fod lang og 2 Fod høj, Hunnen er noget mindre. Den har brede nedhængende Øren og temmelig lige Horn samt en kort, opretstaaende Hale. Dens Beklædning bestaar af fine og glatte Dækhaar, under hvilke der findes korte, dunagtige Uldhaar af en ualmindelig Finhed, og som aldeles ligner Silken i Glans og Skjønhed. Farven er enten sølvhvid eller svag gulagtig. Dette Dyrs egentlige Hjemstavn er Bjerglandet Thibet i Asien, hvorfra det er overført til flere andre Lande, navnlig til Kaschemir i Forindien samt til Bagindien. I disse Lande holdes den meget almindelig som Husdyr, mest i de kolde Bjergegne, da dens Uldhaar der blive langt tættere end i de varmere Strøg. Det er især for Uldens Skyld, at man holder den som Husdyr, da det er denne, som afgiver Stoffet til de højt agtede og kostbare Kaschemirshavler. Det er kun Uldhaarene, der bruges hertil, og disse afklippes hvert Foraar, inden Varmen indtræder. Hvert Dyr giver kun henved 8 Lod brugbar Uld, og til et Shavl bruges fra 3—5 Pund Uld efter dets Størrelse. Efter at Ulden er afklippet, skilles alle lange og haarde Haar meget omhyggelig fra den, hvorefter den vaskes, først i en varm Opløsning af Potaske og derefter i rent Vand. Efter Vaskningen bleges Ulden paa Græs og bliver derpaa kartet og spundet. For at Shavlet kan blive blødt, spindes Ulden meget løst paa en Ten, der bestaar af en Lerkugle med Staaltraad. Under Spindingen vædes Fingrene ikke med Vand som hos os, men med et Pulver af Fidtsten. Da denne Behandling af Ulden optager lang Tid, og Vævningen af Shavlerne ligeledes er meget langvarig, idet der mange Gange arbejdes over et Aar paa et stort Shavl, blive disse meget kostbare og staa i en Pris af omtrent 1,000 Rigsdaler her i Evropa. Baade Geden og Shavlerne have faaet Navn efter Landskabet Kaschemir i Forindien, da det især er der, de fleste Shavler blive lavede. For en Del Aar siden fandtes der i dette Land ikke mindre end 40,000 Shavlsvæverier, men senere er denne Værkflid gaaet noget tilbage der. Læserne kunne bedst danne sig en Forestilling om et saadant Shavls Blødhed og Finhed, naar de høre, at der stilles den Fordring til et ægte Kaschemirshavl, at det midterste Stykke af det skal kunne trækkes gjennem en Fingerring.



Hitterdals Kirke.

Man har for en Del Aar siden gjort Forsøg paa at indføre dette nyttige Dyr ligesom Angorageden i Frankrig, idet en rig Franskmand lod kjøbe 1200 Kaschemirgeder i Asien, af hvilke dog kun 400 naaede deres Rejsemaal, medens de andre døde under Vejs, men vi savne Oplysning, om dette Forsøg er lykkedes eller ikke.



Borgund Kirke.

Stavkirken i Norge.

Af Mads Hansens „Hermod“.

Naar man undtager de faa Stenkirker, der findes i Norges større Byer, og Stavkirkerne, som i det følgende skal blive omtalte, ere alle Kirkerne baade i de mindre Byer og omkring i

Bygderne opførte paa samme Maade som Folks Boliger, af store Tømmerstokke, lagte ovenpaa hverandre. Der findes iblandt disse Trækirker mange ret smukke Bygninger, bordklædte og hvid- eller rødmalede, med Skifertag og høje, slanke Spir. En Del ere byggede i et Kors, og Spiret staar da over Kirkebygningens Midte, som Taarnet paa St. Bents Kirke i Ringsted. En meget ejendommelig Bygningsform er de saakaldte Stavkirker. De kaldes saaledes efter den Maade, hvorpaa de ere opførte, nemlig af opretstaaende Stolper eller Staver i Ydervæggene. De danne et Hovedskib med to lavere Sideskibe. Koret er en halvrund Tilbygning mod Øst, og i den vestlige Ende er Forhallen. Uden om Kirken er en Svalegang. Det stejle Tag er af Spaan og bygget i mange Kviste og Afsatser. Denne Slags Kirkebygninger skal ikke findes i andre Lande end Norge — maaske denne Bygningsmaade er kommen frem her, fordi Landet har saa mange store Skove, og Træ var det Raaemne, som var nærmest ved Haanden. Af Stavkirkerne findes der, saa vidt jeg ved, i vore Dage kun to, nemlig: Hitterdals Kirke i Nærheden af Kongsberg og Borgund Kirke i Lærdalen. Jeg har kun set den sidstnævnte, den ligger i en vild, malerisk Egn ved Siden af Vejen, der fører fra Lærdalsøren over Filefjæld til Valders, ikke langt fra Vinhellen, et Fjæld, hvor Vejen er sprængt ind i Siden af Klippen 100 Fod over Lærdalselven, der tumler og bruser neden under, saa Skummet sprøjter som en Støvregn op over Vejen.

Siden Borgund Kirke ophørte at være Sognekirke, skal den være istandsat i sin oprindelige Skikkelse, saaledes ere ogsaa de Aabninger, hvor der i Tidens Løb har været indsat Vinduer, tillukkede. Kirkens Ydre er underligt mørkt, og ved første Øjekast minder den allerede om Midalderens dunkle halv drømmende Opfattelse af Livet, om Æventyrenes brogede Verden med de underligste Skikkelser, som Menneskets Indbildningskraft kan skabe. De mange fremspringende Gavlspidser ere udpyntede med Drageboveder, og omkring Kirken er en Søjlerække, der bærer Taget over Svalegangen. Øverst paa Bygningen af Taget staar et Brædt, udskaaret med Figurer i gjennembrudt Arbejde, deriblandt kan læses Aarstallet 1138; Manden, der viste os om, gjerde os opmærksomme derpaa og sagde, at det er Aarstallet, da Kirken blev bygget. Baade indvendig og udvendig er der meget Snitværk: Arabesker, det vil sige arabiske Prydelser bestaaende af Løvværk, Blomster og Dyr. Kirken er meget lille; der er intet Loft, og den er derfor meget høj i Forhold til dens Størrelse. Et gammelt Maleri findes i Koret tilligemed et Vivandskar. Prædikestolen staar endnu, men ellers er Kirken tom, der findes ikke en Gang Stole til Menigheden. Ved Siden af Koret er et Hul i Væggen, hvor de Syndere, der ikke maatte komme ind i Kirken, skulde staa og stikke Hovedet igjennem, mens de overværede Gudstjenesten.

I den senere Tid er der opført en ny Kirke ved Siden af den gamle Borgund Kirke; den er bygget i en egen Stil, i en vis Lighed med Stavkirkerne, men dog saaledes, at den tilfredsstiller Nutidens Fordringer. Den er meget større end den gamle og i og for sig ret smuk, men det ses næppe, fordi hin drager hele vor Opmærksomhed til sig. Paa den anden Side kan det ogsaa siges, at den gamle Kirke kun ser ud som en lille graa Kove ved Siden af den ny, saa ingen af dem komme til deres fulde Ret, fordi de ligge hinanden for nær.

Den Kunstdrift, der viser sig i Snitværkets Snirkler og sammenslyngede Dragefigurer, har holdt sig hos de norske Bønder lige til vore Dage. Naar vi rejse fra Gudbrandsdalen over Dovre, er der flere Skydsskifter, hvor der er Udsalg af udskaarne Træsager, saasom Stob (Bægere), Skeer, Tobaksdaaser, Tejner (Æsker med Haandtag og Drageboveder paa Endestaverne) og mange flere Ting, der er Husflidsarbejder, ja jeg kan vel sige Kunstflidsarbejder, af nogle Husmænd der oppe ved Lesje. I Kristiania er ogsaa et Udsalg for denne ejendommelige norske Husflidsgren, men her ere Sagerne indkjøbte i Landets forskjellige Egne, og der findes derfor adskillige Ting, som ikke have saa meget Værd.

Tolle-Kristen.

„Vejle Aa er en dejlig Aa“, siger et gammelt Ord, og deri har det gamle Ord fuldkommen Ret.

Men der gaar et Sagn om Vejle Aa: Hvert Aar skal der drukne et Menneske i den, og det er en slem Ting; men det er ikke Aaens Skyld. Nede i Aaen under de gamle Ellebuske, hvor Vandet har skaaret sig saa dybt ind, at man kan staa ovenpaa og gynge; der bor Ellekongen. Somme Tider er han Menneske, somme Tider Fisk; slem er han. En Gang imellem ligger han ude i Vandet og ser livagtig ud som en afreven Sivtue, da er han allerværst. Ham er det, der gjør Folk svimle, naar de komme for nær til Kanten eller gaa over de smalle Gangbrætter. Det fik Tolle-Kristen at finde. Men hvem var da Tolle-Kristen? Ja, nu skal Du høre.

Det var en lille, ganske lille Mand med et vejrslagent, altid smilende Fuldmaaneansigt, skrutrygget og hjulbenet, med sort, stridt Haar og Skjæg, der sad i Totter med bare Pletter imellem. Han var iført laaden Hue, eller rettere en Hue, der havde været laaden; thi det laadne var afslidt for mange Aar siden; en luvslidt Frakke, hvis Skjøder begyndte lige oppe under Skuldrene og naaede til Hælene, et Par graa Lærredsbuxer, og saa et Par Træskostøvler. Saadan saa Tolle-Kristen ud baade Sommer og Vinter. Det vidste ethvert Barn i hele Vejledalen.

Han boede langt inde i Dalen oppe paa den sydlige Side af Aaen i Ris Skov i en lille Hytte, der halvt var gravet ind i Bakken. Derfra var der den dejligste Udsigt ned over Engene og Aaen, helt over til Ladegaards-Skoven med dens dybe Kløfter og stejle Banker paa den anden Side. Især var der smukt om Morgenen, naar Taagen som et blødt Tæppe laa over Engene, og den lette Vestenvind tog fat i den, drev den ind i Skovkløfterne og ud igjen og til sidst hvirvlede den bort i de mest fantastiske Skikkelser.

Men det havde Tolle-Kristen ingen Sans for. I sin Ungdom havde han været Smed; nu var han intet og alting. Hans Kone var død; hans eneste Datter fulgt med en Natmandsflok. Næsten altid drev han omkring i Byerne. En Gang imellem smedede han lidt Træskobeslag, og det falbød han, hvor han kom. Desuden klinkede han Tallerkener og Kopper, gik Ærinder, savede Brænde og skar Tørv, men kun en Dags Tid eller højst to, saa kunde han ikke længere „stilles", men maatte af Sted. Undertiden tiggede han lidt; det var vel ikke saa rigtigt, men ingen havde Hjærte eller Sind til at nægte den gamle, skikkelige Mand en Almisse. For skikkelig var han. Han var saa taalmodig, at det regnedes for en Umulighed at gjøre ham vred, og det er da ellers meget sagt. For sin Taalmodigheds Skyld havde han faaet Tilnavnet „tolle", der i Vejle-Egnen udtrykker et Indbegreb af skikkelig og taalmodig.

En tidlig Morgen gik Tolle-Kristen fra sit Hjem ad Stien ned til Engene. Der var faldet Isslag om Natten, og Stien var glat. Han gled og faldt. „Av, for den lille", sagde han og rejste sig igjen. Til ligefrem at bande var han altfor „tolle", og endnu mere til helt at lade det være; altsaa sagde han: „Av, for den lille". Nu kom han ned i Engene, hvor Vandet sivede ind igjennem de utætte Træskostøvler, saa det sagde sjask for hvert Skridt, over Bjælken, der tjente til Gangbræt, og op ad Bakkerne op efter Ravning. Langs med Stien ligger en hel Del Huse. Uden for det første stod en Kone og raabte til ham: „Har Du været derovre?"— „Hvor?" — „Hos min Moster". — „Ja—a". — „Hvordan gaar det, kommer hun sig?" vedblev Konen ilfærdig. — „Ja—a; „med Herrens Hjælp kommer hun sig nok", skulde jeg hilse og sige", sagde Tolle-Kristen og vilde gaa videre. „Nej, det var rart, kom ind og faa en Taar Kaffe!" Der fik han saa den Dag sin Morgenkaffe.

Ved et af de andre Huse stod en Mand udenfor og lavede Træsko. „Da var det godt, Du kom, Tolle-Kristen; Katten har væltet sin Kop og slaaet den i Stykker, kan Du klinke den?" Det kunde han da nok.

Saaledes gik det fra det ene Sted til det andet; alle havde Brug for ham. En sjælden Gang kom han i Seng; men laa i Reglen paa et Knippe Halm i Stalden med et Dækken over sig. Naar han saaledes i et Par Ugers Tid havde vandret omkring fra den ene By til den anden, gik Rejsen omsider hjemad.

En Aften, da han vilde hjem og kom ned til Aaen, havde Højvandet revet Bjælken bort, og der stod han. Frosten havde vel siden lagt Bro, men da Vandet sank, var Isen fra begge Sider sunken ned, og i Midten havde Strømmen skaaret en Rende, hvor der var aabent Vande, og Isen skraanede derfra op til begge Sider.

Man skulde ikke synes, der var til at komme over, men Tolle-Kristen var ikke raadvild et Øjeblik; over vilde han.

Altsaa satte han sig paa Kanten af Isen og lod sig glide ned, og da han følte fast Bund under Træskostøvlerne, stod han midt i Aaen i Vand til op paa Livet med en Ismur paa begge Sider, og det i en Frost, hvor enhver helst vilde være inden Døre. Men dog tabte han ikke Modet Med sin Pigkjæp begyndte han at slaa løs paa Ismuren foran sig, og efter $1^1/_2$ Times utrætteligt Arbejde havde han hugget sig igjennem til Kanten, klatrede op ad Skrænten og fortsatte Vejen hjem. Det var en Tur, der vilde have gjort det af med omtrent enhver anden, og saadanne tog han mange.

I de sidste Aar blev han mindre rørig og gav sig til at handle med gamle Hunde.

En Aften havde han oppe i Fuglholt kjøbt en stor, svær Puddel. Med et Reb om Halsen paa den, trak han af Sted ned over Bakkerne mod Aaen; men Dyret vilde ikke med ham og strittede imod; saa bandt han Rebet om Livet, og nu maatte den med. Men da de kom til Gangbrættet, fornyede den sine Anstrængelser for at komme løs. Det hjalp ikke, ud paa Gangbrættet maatte den. Midtvejs gjorde den en fortvivlet Modstand. Tolle-Kristen gled ud til den ene Side, Hunden til den anden, begge maatte de ned i Vandet med Rebet over Bjælken. Kristen kom til at hænge med Hovedet nedad, og der blev han, til Folk næste Dag kom til og fik ham trukket op.

Den Nat fik Ellekongen sit Offer.

Meget godt havde Tolle-Kristen ikke gjort, og dog blev han savnet mange Steder, thi skikkelig havde han været, og det er mere, end de fleste drive det til.

Jeppesen.

Venlighed mod Dyrene.

Man kan ikke noksom henlede Landmandens Opmærksomhed paa, hvor vigtigt det er at behandle Husdyrene med Venlighed. Medens ond Behandling gjør Dyrene vilde, gale og ondskabsfulde, blive de ved venlig Omgang i høj Grad kjælne og tamme og bringes med Lethed til Lydighed. Det kræver ingen Paavisning, at det er langt fornøjeligere at omgaas og

behandle saadanne tamme og tillidsfulde Husdyr, end det er at tumle med ængstelige og vilde, der ere ophidsede og gjorte ondskabsfulde ved grusom Behandling, som det fortjener at fremhæves, at det ikke alene er fornøjeligt, men ogsaa **fordelagtigt** at omgaas Dyrene godt. Som Bevis herpaa anføre vi efter „Dtlgr." en Landmands Jagttagelse i denne Retning: „Min gamle, tro og omhyggelige Røgter mistede jeg forrige Sommer og fik i Stedet for ham en rask Knøs, som syntes at være sin Post voxen. Men snart opdagede jeg, at Mælkeudbyttet af mine Køer tog mere og mere af, hvilket var mig saa meget mere paafaldende, som Græsningen paa ingen Maade var bleven ringere, og jeg saa, at Flytningen og Vandingen skete forsvarlig. Det var først ved at lægge Mærke til det vilde Blik i Dyrenes Øjne, og den Uro, som var over dem, naar nogen nærmede sig dem, at jeg kom paa Spor efter, at den ny Røgter ikke behandlede dem med den Sagtmodighed, som den gamle Røgter altid udviste, men søgte at kyse dem og jog afsted med dem under Slag og Raab, naar han skulde flytte og vande dem, og det var mig klart, at dette maatte være Grunden til, at Mælkeudbyttet var blevet formindsket. Jeg mærkede nu ogsaa, at Huldet ikke var saa godt som tidligere. At jeg ikke tøvede med at fjærne Manden fra hans Post, er en Selvfølge, men det varede længe, inden den tidligere Ro atter kom over Besætningen. Det er om muligt af endnu større Vigtighed, at omgaas de **unge** Dyr med Blidhed, saa at de kunne blive rigtig tamme fra Barnsben, men det er desværre temmelig almindeligt, at der bliver jaget efter Kalve, Lam, Føl og andre unge Husdyr, Fjerkræet medregnet, og Følgen deraf bliver ikke alene Vildhed, men ogsaa mindre god Trivsel".

Bognyt.

Under Navnet „Hermod" har **Mads Hansen** udgivet en lille, 242 Sider stor, Bog, med Bidrag af ikke faa fremtrædende Forfattere. Hensigten med Udgivelsen har nærmest været at forskaffe den mere tænksomme Del af Folket en god nyttig Læsning i Vinteraftenerne. Naar man undtager et Par mindre heldige Bidrag, er „Hermod" ogsaa særdeles egnet hertil ved sit vexlende Indhold, gjennem hvilket der klinger en alvorlig Tone i bestemt grundtvigsk Retning. Schröder, Birkedal, Brandt, Helveg og Rosenberg have særlig givet Afhandlinger af alvorligt-vækkende Indhold, medens Ploug, J. J. Friis, H. F. Evald, Jens Skytte, N. Rasmussen Søkilde o. fl. foruden Udgiveren, har givet mere eller mindre smukke og interessante underholdende og poetiske Bidrag. Bogen er udstyret med nogle Træsnit, hvoraf vi i dette Numer meddele et Par som Prøve med tilhørende Text.

„Markblomster". Nye Digte af **Mads Hansen** er en lille Bog, som vi finde Anledning til at henvende Opmærksomheden paa samtidigt med, at vi omtale „Hermod". Navnet, som Digteren har givet sin lille Digtsamling, antyder maaske, at han selv kun ønsker, at Læseren skal anlægge en beskeden Maalestok ved Bedømmelsen af Digtene, og med denne fordringsløse Fremtræden tage de sig dobbelt smukt ud. Halvdelen af Bogen bestaar af et Æventyrdigt „Snehvidt", der, skrevet paa Grundlag af Folkeæventyret, gjennemgaaende har dettes Karakter i den nye tiltalende Form. Den anden Halvdel udgjøres af „Blandede Digte". Den smukt udstyrede lille Digtsamling fortjener at være kjendt af Digterens mange Venner.

Smaahistorier af **L Budde**. Anden Samling. Karl **Schønbergs** Forlag, Kjøbenhavn. Den yndede Børneforfatter har i denne nye Samling atter givet os en Række fortræffelige Smaahistorier fra Børnenes Verden. Der er vel næppe nogen anden dansk Forfatter, der som Budde formaar at skildre Børnelivet med alle dets Stemninger og Rørelser. Der er Poesi og Sandhed i hans Skildringer, og skulde en og anden synes, at de stundom ere en lille Smule overspændte, saa er der altid saa megen Friskhed og Inderlighed i Fremstillingen, at man med Glæde følger den fra først til sidst. „Husvennen" kan derfor kun ønske Buddes Smaahistorier ret mange Læsere baade blandt gamle og unge, og det ikke alene, fordi de ere morsomme at læse, men tillige, fordi der gjennem dem alle gaar en saa sædelig-religiøs ren Tone, at de ikke alene glæde, men ogsaa varme Hjærtet.

Smaating.

Fra fremmede Forfattere. Det er en Lærdom, som bør paaagtes af de unge Piger, der søge at fængsle ved deres Yndigheder eller blænde ved deres Aand, at om end en Mand beundrer disse Egenskaber, elsker han aldrig en Kvinde derfor. Han elsker hende for **det**, som er væsentlig forskjellig derfra, skjønt ikke absolut uforeneligt dermed — for hendes kvindelige Sind og kvindelige Hjærte.

Uoverkommeligt. Pastor M. var en ivrig Jæger og holdt som Følge deraf en hel Del glubske Jagthunde, som altid foraarsagede Provsten en bæstig Skræk, hver Gang hans Forretninger førte ham til Præstegaarden. Da Biskoppen kom til Herredet paa Visitats, klagede Provsten sin Nød for ham og bad ham udvirke, at M. indskrænkede sit Hundehold. Biskoppen lovede at gjøre sit bedste, og under sit Ophold hos M. ytrede han derfor, at Præsten burde lade en Del af de mange Hunde dræbe; Provsten var jo desuden ganske bange for at komme Præstegaarden nær for disse Dyrs Skyld. „Ja, ved De hvad", svarede M. rask, „skulde alt det dræbes, som **Provsten** er bange for, saa blev Deres Højærværdighed min sandten det første!"

Firkantet Nød: Af 4 O, 3 R, 3 M, 2 E, 2 A, 1 N og 1 D dannes fire Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad give Løsningen paa følgende Gaader:

Den **første** var Romernes fule Tyran,
frygtet af alle baade Kvinde og Mand.
Den **anden** er kjendt som en laaden Fyr,
med Bue og Pile han fældede Dyr.
Den **tredje** (læst omvendt) kommer med Smil,
vort Hjærte han rammer med luende Pil.
Om **fjerde**, Kalifen, fortælles, at han
lod kostbare Bøger gaa op i Brand. B. B.

Opløsning paa Stavelsegaaden i Nr. 39: **Ørefigen.**

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 41. Søndagen d. 9. Juli. 1876.

Mandebod.

Fortælling fra Ditmarsken af Af. Schumacher.

(Sluttet.)

Næste Morgen rungede alle Kirkens Klokker ud over Staden, og Folk strømmede til Messen. Kirken kunde ikke rumme dem alle, thi de fleste Stader vare forud optagne af Marskens fremragende Slægter, som ved rige Gaver havde tilkjøbt sig denne Forret. Men de mange, som ikke havde faaet Plads derinde, stod ude paa Kirkegaarden og fordrev Tiden med at gjenkjende de rige Ditmarskere, som, iførte deres prægtigste Dragt, kom gaaende hen ad Kirkestien. De fleste med stolt Hovmod præget i deres Miner, som om de skulde sidde til Doms og ikke som higende efter Guds Naade skrede de gjennem Mængden, der ærbødigt gjorde Plads for dem.

Skjønt Solen skinnede klart, var dens Straaler lukket ude ved tykke Forhæng, og i Steden for vare de talrige Kjærter og Lamper tændte, hvis Skjær gjenspejledes af de rigt forgyldte Sirater og Helgenbilleder. Højalterets Fløje vare i Dag aabnede, og der stod de tolv store Sølv-Apostle, hine Billeder, som til sidst paa en sælsom Maade forsvandt og ej siden gjenfandtes. Og Røgelsen bølgede som en Sky hen under Kirkens Hvælvinger.

Messen begyndte.

Iført fuldt biskoppeligt Ornat besteg Evermod Prædikestolen, og med klar og lydelig Røst talede han til Folket. Han havde valgt de Ord: Dømmer ikke, at I ikke selv skulle dømmes, og talede om den Kiv og Ufred, som fandtes i Verden, det Fjendskab, som herskede mellem Broder og Broder; hvorledes man i Steden for at holde Kjærlighedens Bud: Elsk Din Næste, som Dig selv, havde sat Egenkjærlighedens: Du skal elske Dig selv og hade Din Næste!

Og efterat han efter Datidens Skik havde fortalt en Legende, som nærmere belyste disse Ord, henvendte han sig til Klavs Nanne, som stod nærved Prædikestolen, lænet op til en Pille, stolt og haard, som altid:

„Og spurgte jeg Dig, Klavs Nanne, Du, som stræber efter Din Broders Blod: Elsker Du Gud? og Du svarede: Ja, sandelig! da vilde jeg slaa Dig paa Din Mund og sige: Du er en Løgner, thi ingen kan sige: Jeg elsker Gud og hader min Broder! — Du taler om Din Broders Skyld og siger, den kræver Hævn, men hvo har sat Dig til Dommer, Du glemmer Din egen for Gud Herren. Du beder: Forlad os vor Skyld, som vi og forlade vore Skyldnere, medens Du gjemmer Had og Fjendskab i Dit Hjærte, men Du, som ej vil glemme og tilgive, Dig spørger jeg, hvorledes kan Du vente, at Din egen Skyld skal vorde Dig forladt?"

Det var stille i Kirken; alles Øjne vare rettede paa Klavs, forventningsfulde efter, hvad han vilde svare.

„Om end Alverdens Præster sammensvore sig imod mig", sagde Klavs, „de fik dog kun et Svar: Min Haand paa hans Kind, min Kniv i hans Bryst, det har jeg lovet, og det skal jeg holde!"

Da steg Evermod ned fra Prædikestolen, gik hen til Klavs, knælede ned paa Gulvet og udstrakte de hellige Relikvier imod ham:

„Ved Kristi dybe Vunder, i hans Navn, som er Fred og Kjærlighed, knæler jeg her for Din Fod og beder og besværger Dig at vise Barmhjærtighed og tilgive Din Broder!"

„Ved vor Herre Kristum, Guds Moder og alle de hellige Mænd lover og tilsværger jeg Eder, ikke at ro eller raste, før min Frænde ligger hævnet i sin Grav!"

Da rejste Evermod sig i sin fulde Højde, hans Blik luede af ædel Harme, og han udstrakte sin Haand, men i Stedet for Velsignelsen, den Klavs havde foragtet, gav han ham et djærvt Slag paa Kinden.

„Saa tag da dette, udbrød Biskoppen, „Du, som bespotter Din Herre og Frelser, og fra denne Stund være Du udstødt af den hellige Kirke!"

Alle ventede, at Klavs vilde hævne den lidte Tort, men da skete det sære Syn, fortæller den gamle Krønike, hvoraf dette er taget, at den haarde Mand sank ned for Bispens Fod, kyssede Fligen af hans Kjortel og bad ham tilgive sig, saa vist, som han vilde tilgive sin Fjende.

Men Evermod rejste ham kjærligt op og sagde:

„Ikke jeg syndige Menneske skal tilgive Dig, men han, i hvis Navn jeg staar her, vil visselig tilgive Dig, om Du forsoner Dig med Din Broder!"

III.
Via dolorosa.

Karsten var atter vendt tilbage, og Klavs havde rakt ham Haanden til Fred og Forsoning. „Alt det forbigangne skal fra denne Stund være dødt og forgjættet!" sagde han, men der var noget koldt i hans Ord og noget fremmed i hans Haandtryk. —

Rødmen laa atter paa Antjes Kind, og det friske Smil spillede om hendes Mund, medens hun flittigt syslede med Forberedelserne til sit Bryllup. Her skinnede Solen ind i alle Kroge og havde jaget Skyggerne bort. Men disse havde kun valgt sig et andet Ly, de svævede nu over Klavs Nanne og lod ham stride hin bitre Kamp, Kampen med sig selv.

Den Ed, han svor ved sin Frændes Lig, havde han brudt ved Løftet, han gav hin skæbnesvangre Dag i Kirken. Men hvorfor havde han ikke ladet sit Sværd give Svar paa den Tugtelse, Biskoppen tilføjede ham, den stolte, mægtige Ditmarsker, hvorfor bøjede han tværtimod sit Knæ og lovede alt, hvad Biskoppen fordrede af ham. Det maatte sagtens være, fordi der ud af den gamle Mands Øje luede en Magt, der tvang al menneskelig Styrke til Jorden. Men nu skjød den gamle Trods op i Klavs Nanne og tiltog i Kraft, med hver Gang han mødte Karsten Detlef; han kunde have slaaet denne til Jorden, om ikke et uvist noget havde bundet hans Arm.

Og Hævntanken voxede; i Nattens Mørke antog den Skikkelse og Farve. Flere Nætter i Rad saa Klavs sin Frænde staa for sig, saaledes som han sidst havde set ham: bleg og gusten, iført sin Ligdragt, men af det gabende Saar i Brystet vældede Blodet frem.

Klavs mente, den døde havde ikke Ro i sin Grav og anklagede ham nu for at have brudt sin Ed.

Med større Vægt fik denne Tanke Overhaand, og flere Gange var hans Arm løftet mod Karsten, som en Gang de fulgtes ad paa Jagten og gik under de tavse Træer. Karsten havde lagt sig paa det ene Knæ for at binde sin Skorem, der var gaaet op; Solen flimrede paa Buske og Træer, en stor Hvepse surrede om Karsten, det sang, fløjtede og jublede inde i Tykningen og over deres Hoveder; Klavs stod og vuggede sit Spyd i Haanden og saa hen paa Karsten; nu vilde han holde sin Ed. Han løftede allerede Armen, da fløj i det samme en Krage skrigende op fra Busken tæt ved, han veg til Side, Karsten havde rejst sig og henvendte leende nogle Ord til Klavs, da denne, som for at aflede sin Hævn, slyngede Spydet ind i en mægtig Egestamme.

Der var kommet Ufred i Klavs Nannes Sind, den undte ham hverken Ro ved Dag eller Nat og drev ham bort fra Hjemmet.

En Dag havde han været ovre i Holsten med en Drift Stude, og da Mørket var faldet paa, havde han søgt Ly i et Munkekloster ved Vejen. Der var flere Gjæster til Stede i det fugtige, tilrøgede Rum, som kun oplystes af en osende Jærnlampe, der i en tyk Kjæde hang ned fra Loftet og af Ilden fra den store Kamin, foran hvilken Klavs havde strakt sig paa Bænken, træt som han var. Som han laa her, hørte han pludselig Evermods Navn blive udtalt. Han lyttede og hørte, hvilke sære Ting der tilskreves den fromme Biskop. Det fortaltes saaledes, at han fornylig havde lagt sine Hænder paa en Fanges Lænker, og strax vare de faldne af.

Men atter dukkede de gamle Tanker frem, idet en af Gjæsterne ogsaa vilde bidrage sin Skærv til Underholdningen og fortalte Scenen i Meldorfs Kirke, en Del overdreven og upaalidelig gjengivet; Klavs maatte smile, da Fortælleren endte: „De stride Taarer randt ned ad den forstokkede Synders Kind, og han lod sig føre ved Haanden som et Barn!"

Den Nat fik Klavs ikke megen Søvn i Øjet, Tankerne kom og gik; men da den første Solstraale spillede hen ad Stengulvet, sadlede han sin Hest og red til Ratzeburg, der fandtes den eneste, som kunde yde ham Hjælp og Trøst: Evermod.

Men da han endelig naaede Ratzeburg, var Biskoppen rejst; ingen vidste hvorhen, ej heller naar han kom tilbage, og med uforrettet Sag begav Klavs sig paa Hjemvejen.

I Neumünster traf han en gammel Munk, som nylig var vendt tilbage fra det hellige Land og med glødende Begejstring skildrede de Steder, hvor Frelseren i hine Dage havde vandret. Klavs Nanne sad stille og hørte til. Men det stod med et levende for ham: ved Kristi Grav vilde han finde Hjælp, der vilde de usynlige Lænker, som bandt ham, falde af.

IV.
Golgatha.

Da Foraaret kom, tog Klavs Nanne Afsked med Slægt og gode Venner og begav sig paa den lange og besværlige Rejse. Vi skulle ikke dvæle ved de mange Æventyr og Farer, han maatte bestaa, Kamp med Sult og Hede, Sygdom og Fjendesværd; han delte kun Skæbne med hine Dages Pilgrimme.

Klavs havde naaet det længselsfuldt attraaede Maal, hans Fod betraadte endelig de Steder, hvor

Frelseren havde vandret, men Hjemvejen var lukket for ham, fattig og ene stod han her i et fremmed Land, hvor de Vantro herskede, hvilken anden Lod ventede ham, den stolte, frie Ditmarsker, end at blive Tyrkeslave. Den Tanke hang sig som Bly ved hans Fod.

Han vandrede over Sarons Slette, hvis Roser forlængst vare afblomstrede, kun Tidsler, Valmuer, Anemoner og Hjemmets kjendte Blomster mødte hans Blik — en Hilsen fra Hjemmet, der maatte fylde ham med dobbelt Vemod. Men hist ovre laa Judæe golde Bjærge, Beduinen i sin flagrende, hvide Kappe sprængte ham forbi paa sin pilsnare Hest, fremmede Skikkelser med ildfuldt Blik mødte hans Øje.

Solen var sin Nedgang nær, da han efter en møjsommelig Vandring, træt og mødig stod paa Højsletten Nord for Jerusalem. Forgyldt af Solens sidste Straaler laa den hellige Stad for an ham med dens taarnkronede Mure, dens talrige Kupler, Kirker og Spir og med det fjærne Oliebjærg i Baggrunden.

Da veg Mismodets Skygger fra hans Sind, hans Bryst svulmede af inderlig Andagt, han knælede ned, kyssede den hellige Jord og takkede Gud Herren, fordi han lykkelig havde ført ham hid.

Saa begav han sig videre, og efter at han ved Porten havde erlagt det eneste Guldstykke, han ejede, stod han i Jerusalem og begav sig, som det var bleven ham anvist, til Hospitiet ved Latinernes Kloster, det fromme Mænd havde stiftet for at optage fattige Pilgrimme, syge og karske, at de ikke skulde blive dræbte, naar de om Natten laa paa Gaderne. Thi da Vejen førte gjennem fjendtlige Lande, havde de andægtige sædvanlig, naar de naaede Staden, intet tilbage af deres Rejsepenge, og mange maatte, fattige og hjælpeløse i den yderste Nød, sultne, tørstige og nøgne, vente foran Stadens Porte, indtil de kunde betale det Guldstykke, som aabnede dem Adgang. Og naar de vare derinde, havde de ikke andet, end hvad det fattige Kloster kunde yde dem.

Klavs Nanne fandt ogsaa en gjæstfri Modtagelse, og næppe var Dagen frembrudt, før han besøgte alle de minderige Steder i og omkring Staden, knælede ved den hellige Grav og bad for sin Sjæls Frelse.

Men Hjemmet dukkede stadigt frem for hans Tanke; skulde han aldrig gjense det og de kjære, som i Angst og Længsel ventede hans Komme. Var det den Straf, Gud havde paalagt ham for de onde Ord, han den Gang formasteligt havde udtalt og de Hævnens Tanker, han havde næret?

En Aften sad Klavs med Hovedet støttet i sine Hænder paa Golgatha. Solen var forlængst gaaet i Bjærge, og Nattens Skygger havde sænket sig over Stedet. Maanen steg frem, vidunderlig klar og lysende og kastede sit Skær ned over den hellige Stad. Naturen laa i dyb Tavshed; det var, som sørgede den over sin svundne Storhed.

Som han sad her, kom gaaende hen ad Vejen fra Jerusalem en høj Skikkelse, en gammel Mand i Pilgrimsdragt med langt, hvidt Skæg, der naaede ham til midt paa Brystet. Han støttede sig til en lang Stav. Da han havde naaet Golgatha, standsede han foran Klavs Nanne og bød: God Aften!

Klavs saa ikke op.

„Tak!" sagde han kort og nikkede med Hovedet.

Da satte den fremmede sig ved hans Side og søgte at begynde en Samtale med ham, men Klavs svarede intet; mismodig og forstemt som han var, vilde han helst være ene.

Endelig sagde den fremmede:

„Der maa være en Kummer, som tynger Dit Sind; sig frem, det letter altid at aabne sit Hjærte for en anden, kanske kunde jeg hjælpe Dig!"

„Hvorledes kunde I hjælpe mig!" udbrød Klavs, „men jeg skal villigt betro Eder Aarsagen til mit Mismod", og med gribende Ord fortalte han, hvorledes han efter en møjsommelig Rejse nu var blottet for alt og uden Haab om nogensinde at gjense Hjemmet. „Leiwer dod as Slaaw!" det var Ditmarskernes Valgsprog, det havde de skrevet med deres Hjærteblod.

En Stund saa den fremmede tavs og deltagende paa Nanne, derpaa tog han en Pung frem af sin Kjortel og rakte den til Klavs.

Overrasket og bevæget saa denne op paa den gamle Mand, men strakte dog ikke Haanden ud for at tage Pengene.

„Inderlig Tak for Eders venlige Tilbud", sagde han, „men hvorledes kan jeg modtage det. I kjender mig jo ikke!"

„Du hedder Klavs Nanne og boer i Klejnlehe ved Lunden, om en Tid staaer jeg ved Din Dør og fordrer Pengene tilbage".

Klavs greb hans Haand og trykkede den hjærteligt, men den fremmede stod op, og uden at lytte til hans Tak forlod han Højen. Men Klavs kunde ikke komme sig af sin Forundring; han vilde have antaget det for en Drøm, om han ikke havde holdt Pengene i sin Haand.

Fyldt af jublende Glæde knælede han ned paa det Sted, der havde drukket vor Frelsers Blod, og med Taarer i Øjet opsendte han en inderlig Tak til Gud, der nu, det følte han, maatte have tilgivet hans Skyld, da han sendte ham en Frelser i Nøden.

Derpaa vandrede han tilbage til Jerusalem. Denne Nat blev hans sidste der. Næste Morgen besøgte han endnu Kristi Grav og begav sig saa paa Hjemvejen.

Efter længere Tids Forløb betraadte han atter Ditmarskens Grund. Det var Efteraar; Blæsten spredte det visne Løv over de nøgne Marker, Himlen var bedækket med mørke Skyer, og Vesterhavet væltede sine sorteblaa Bølger drønende mod Digerne, men der

var Solskin i hans Bryst, glad dvælede hans Blik ved de kjendte Steder.

Da han kom til Meldorf, tog han ind hos Karsten Detlef, hvor han fandt en venlig Modtagelse. Volf Iseman var død, men en lyshaaret, blaaøjet Dreng, der fra Antjes Skjød forundret betragtede den fremmede Mand med det skæggede Ansigt, bar hans Navn.

Først nu tilgav Klavs af Hjærtet Karsten Detlef; nu var der Venskab i hans Haandtryk og Varme i hans Røst. Ved Kristi Grav havde han fornummet Gud, var han bleven Kristen i Tro og Gjærning; først nu kunde han sige, han elskede Gud, thi han elskede sin Broder. —

Flere Aar vare forløbne, men endnu havde han ikke gjenset sin Redningsmand. Da sad han med sin Hustru en Aften paa Bænken uden for sin Gaard. Vinden susede i Løvet, Græshoppen hvislede, Frøerne kvækkede i Kjæret, og over de grønne Enge hvilede den lette Taage, og hist ude vuggede Vesterhavet sine Bølger mod Kysten. Som han sad der og talte om svundne Dage, kom en Vandrer gaaende hen ad Vejen; en gammel Mand med langt hvidt Skæg. Da han naaede Klavs, standsede han og bød: God Aften.

Klavs saa op for i næste Øjeblik at rejse sig, gribe den fremmedes Hænder og bede ham træde ind. Det var den længe ventede.

Da de havde spist og drukket, og den fremmede, trods alle Bønner, rejste sig for at gaa, trykkede han Klavs Nannes Haand og sagde med et Smil:

„Har I tilgivet den gamle Mand, som hin Dag gav Eder et Slag paa Kinden?"

Forbavset stirrede Klavs paa ham, men pludselig faldt der som et Slør fra hans Øjne.

„Evermod!" udbrød han.

„Ja!" sagde denne, „Du kjendte mig ikke, formedelst det lange Skæg, men jeg kjendte Dig og anede, hvad der tyngede Dit Sind".

Tusende Gange være I velsignet for hint Slag og alt det gode, I har gjort mod mig".

„Ikke mig bør Du takke, men ham, som tilhører Lov og Pris evindelig. Han være nu og altid med Dig og Dit Hus".

Dermed tog Evermod Afsked og gik. Klavs stod i Døren og saa efter ham, indtil Vejen skjulte ham.

Det lyder for os som et Eventyr fra svundne Dage; Historien har optegnet det, Sagnet har laant det sine Farver. Nu er Slægten forlængst lagt i Graven, paa gamle Gravsten kan man finde dens Bannermærke, Ørnen og Liljen, et stolt, uplettet Navn, bedækket med Hæder. Det lever paa Krønikens Blade.

Slangebesværgerne i Marokko.

Efter det Engelske ved E. Toepfer.

Indbyggerne i Marokko paa Afrikas Nordkyst plages meget af farlige Slanger, der især i Provinsen Sus ere til Stede i en saadan Mængde, at Karavanerne ofte slaa ind paa en Omvej for at undgaa de Egne, hvor de fleste Slanger findes. Det er ogsaa i denne Provins, at de saa kaldte „Eisowys" have hjemme, der kjende den Hemmelighed at kunne færdes blandt de farlige Giftslanger og tage fat paa dem uden at blive bidt af dem. Englænderen Richardson stødte paa sin Rejse i Marokko flere Gange paa disse Folk. En Morgen saa han saaledes paa Markedspladsen i Byen Mogador fire af disse Slangebesværgere, af hvilke de tre vare Musikantere, der spillede en meget sørgelig Melodi paa forskjellige Instrumenter. Paa Richardsons Opfordring vare de strax villige til at vise deres Slanger. De hævede først deres Hænder i Vejret, som om de holdt en Bog i dem, mumlede derpaa alle en Bøn, i hvilken de paakaldte „Sidna Ejser", der er Slangebesværgernes Skytspatron i Marokko. Efter denne Paakaldelse spillede Musikanterne paa deres Instrumenter, og Besværgeren gav sig til at danse. Han drejede sig hurtigt omkring en af Siv flettet Kurv, over hvilken Skindet af en Ged var udbredt, og inden i denne Kurv fandtes Slangerne. Efter at han havde danset en Tid, blev han pludselig staaende, stak sin nøgne Arm ned i Kurven og tog en Brilleslange frem, som han drejede og viklede sammen som en Turban. Derpaa gav han sig atter til at danse og viklede under denne Slangen om sit Hoved; den fandt sig rolig i alt, hvad han gjorde ved den, og holdt sig stadig i den Stilling, som han gav den. Senere lagde han den paa Jorden; den rejste sig i Vejret og efterlignede alle de Bevægelser, som han gjorde. Efter at han derpaa havde drejet sig flere Gange rask rundt i en Kreds, stak han atter Armen ned i Kurven og trak to meget farlige Giftslanger frem, som Indbyggerne i Sus kalde „Leffa". Huden paa dem saa ud som Marmor med sorte Pletter; Kroppen var meget tyk, men kun 2—3 Fod lang. Disse Slanger vare ikke saa godt afrettede som Brilleslangen samt meget farligere og hidsigere end denne. De rullede sig sammen, spærrede Gabet op og sprang hurtig som Lynet ind paa ham, idet de søgte at bide ham i Benet. Han afværgede deres Overfald ved Hjælp af det uldne Skjørt, som han havde om Livet, og lod dette optage deres Gift.

Besværgeren paakaldte nu atter sin Skytsherre, Sidna Ejser, greb derpaa den ene Slange i Nakken og fortsatte sin Runddans. Da han havde danset en Tid, stansede han, aabnede Slangens Gab med en lille Stav og viste mig dens Gifttænder, af hvilke der flød en hvidlig Vædske ud, som lignede Olie. Derpaa holdt han sin nøgne Arm tæt ind til Slangen, som strax slog sine Gifttænder ind i den. Han gav sig atter til at danse, idet han stadig paakaldte sin Skytsherre, medens Slangen vedblev at bide ham i Armen. Efter at have danset en Tid standsede han, kastede Slangen til Side, og viste Richardson Blodet, der flød ud af Saarene, som Slangen havde bidt. Han satte nu

Munden til Saarene og trykkede disse sammen ved Hjælp af Tænderne. Derpaa tog han atter fat paa Dansen, som nu gik efter en meget raskere Takt, indtil omsider Udmattelsen tvang ham til at høre op.

Richardson holdt hele Skuespillet for et Gjøgleri og troede, at Besværgeren tidligere havde fjærnet Giften fra Slangens Tænder, hvorfor han spurgte, om han turde tage fat paa den.

„Er Du en Ejsowy?" spurgte Besværgeren, „og har Du den faste Tro paa vor Skytsherres Magt? Du siger nej. Naar Slangen bider Dig, vil derfor Din sidste Time være kommen. Giv mig en Høne eller et andet Dyr, og jeg skal strax forvisse Dig om, at jeg taler Sandhed, saa at Du skal tabe Lysten til nogensinde at røre ved en Leffa".

Richardson lod en Høne hente. Besværgeren tog en af sine Slanger, der strax bed Hønen; denne sprang op, drejede sig en Minut rundt under stærke Trækninger og faldt derpaa død til Jorden. Efter denne Prøve tabte Richardson naturligvis Lysten til selv at røre ved en af Slangerne.

Besværgeren lagde atter Slangen i Kurven og tog



Slangebesværgere i Marokko.

nogle andre frem af den, af en Art, der i Marokko kaldes „Bumen fakh", hvis Bid vel er giftigt, men ikke medfører Døden. Med disse Slanger legede han en Tid, idet han dansede rask omkring, og under Dansen bed de ham snart her og snart hist paa Kroppen. Tilsidst greb han med Tænderne den ene Slange i Halen og tyggede paa den, medens de andre viklede sig omkring ham. Den første Slange vred sig af Smærte og bed ham hæftigt den ene Gang efter den anden i Halsen og Armene, men han brød sig ikke det ringeste herom, vedblev at tygge paa den, indtil han havde tygget og knust den lige op til Hovedet, hvorpaa han spyttede den ud.

Paa ovenstaaende Billede se Læserne Besværgeren lege med en Del af Slangerne, medens andre af disse krybe omkring paa Jorden, hvor de tre Musikantere have taget Plads og spille paa deres Instrumenter. Til venstre paa Billedet ses et Par Arabere, der overvære Legen som Tilskuere.

Ejsowyerne eller Slangebesværgerne danne en meget talrig Sekt, og man finder dem i alle Stæder i det vestlige Berberi. I en vis Retning erindre de

om Orientens dansende Dervischer og forsamle sig ligesom disse paa Festdagene i de hellige Bygninger for at udøve deres religiøse Skikke. Paa Grund af den Ærefrygt og Tilbedelse, som de vise deres Skytsherre, Sidna Ejser, tro de at være komne ud over den menneskelige Fornufts Grænser. De hensætte sig i en Slags Henrykkelse, og medens denne staar paa, indbilde de sig at være forvandlede til vilde Dyr som Løver, Tigre eller ogsaa Hunde og efterligne deres Brøl og Bjæffen. Denne Henrykkelsestilstand fremkalde de dels ved Nydelsen af Haschisch, en meget stærk Drik, som laves af Hampplanten eller ved Hjælp af Kikplanten, som de ryge. I en saadan Tilstand blive de ofte, to og to lænkede til hinanden, førte omkring paa Gaderne, og deres Overhoved, Emkaden, rider da i Spidsen for dem. De hyle da afskyeligt og gjøre af og til forunderlige Spring. Nu og da bliver der ved en saadan Lejlighed en levende Bede kastet hen foran dem, som de da strax paa Stedet sønderrive og fortære raa. Naar det kan lykkes dem at gjøre sig fri for Lænkerne, overfalde de med Raseri Kristne og Jøder. For et Par Aar siden overfaldt og sønderrev de saaledes et Jødebarn. Richardson blev engang selv overfaldet paa Gaden af en rasende Ejsowy, men han slog saa ubarmhjærtigt løs paa dennes Hoved med sin Stok, at Ejsowyen tabte Lysten til at give sig mere af med ham og løb hen til et Udsalg, hvor han gav sig til at spise en Del grøn Kaal.

Paa Richardsons Udflugter i Marokko traf han ikke sjældent sammen med Ejsowyer, og han havde ofte Lejlighed til at se, hvorledes disse kunde tumle med Skorpioner og andre meget giftige Dyr uden at føle Smærte eller tage Skade af deres Bid. Medens han opholdt sig i en lille By inde i Landet, hørte han en Gang en ung Mand gjøre sig lystig over en Ejsowy, spotte ham og kalde ham en Bedrager. Han var saa dumdristig, at han endog greb fat paa den farlige Leffa-Slange, der strax bed ham, og han var kort efter et Lig.

Fra Fjæld og Dal.

Minder fra en Norgesreise af Jens Skytte.



Langs Vejen.

Det er vanskeligt at tænke sig en kjønnere eller venligere Morgenvandring end, den vi næste Dag havde gjennem Bygden og op ad den jævnt stigende Fjældsti langs Røldalsvandet. Saa smuk havde vi ikke haft den paa hele Rejsen.

Røldal er en ret frodig, især græsrig Fjældal. Man har sammenlignet den med en Gryde med en Slat Vand i Bunden. Lignelsen er ret træffende. Høje, mægtige Fjældvægge staa og indelukke Dalen paa alle Sider; i dens Bund, der ligger 1,200 Fod over Havet, ligger Søen eller Vandet og rundt omkring dette, men dog flest i et Strøg fra Bredden op ad og under Liderne nordvest derfor, Gaarde og Huse strøet og spredt, enkelte af Stenhusene — sikkert nok Standspersoners og velstaaende Folks — malede enten helt lyse eller mørkerøde med hvide Vinduer; de øvrige har Graafarven, Ælde giver Træet.

To af os gik et Stykke i Forvejen. Hist og her omkring Gaarden stod Byggen paa „Stør", og lange „Hesjer" overhængte med duftende Hø. Langs Vejkanten groede Blomster, vi ikke havde set i langsommelig Tid, Hvidkløver, Balders Bryn og flerfarvet Viol eller Stifmodersblomst, det var, ligesom vi ved dem fik en venlig Hilsen hjemmefra. Saa man skraat fremad til venstre ned over Bygdens Tage, mødte Ojet Røldalsvandet, der laa blankt og stille og gjengav med blødere Linier et klart Billede af Omgivelserne i sit grønladne Spejl. Fjældene østfor stod med en mørk blaalig Skygge ned i og over Halvdelen af Søen; deres søndre Frænder afbrød Skyggen med deres blinkende Snetoppe, som Morgensollyset faldt hen over, og den rent skyfri Himmel dannede en livlig blaa Grund for begge. Hver Gang en Fisk stak op, hvor Fjældets Skygge laa dæmrende ud over den lille Dalsø, dannedes der skinnende sølvlyse Ringe eller Kredse i Vandspejlet. Vi gik tøvende fremad. Lidt efter naaedes vi af vor Rejsefælle, der som en Følge af den sidst gangne Højfjældsvandring havde maattet tage Rejseskyds til denne, og den, der skydsede ham, var ingen anden end Lensmanden selv i egen høje Person — han var ellers en lilleagtig, jævn og ligefrem Bondemand, den samme Lensmand, og det var kun grumme lidt eller intet, man mærkede til noget Værdighedstryk og embedsmandig Vigtighed ved ham.

„Ja, det er en vakker liten Dal," sagde Lensmanden med et Nik til os og kastede et smilende Oje ned over sin Hjembygd.

Vi tyktes det samme. „Men vil de Karle der henne ikke tage Solen fra Jer om Vinteren?" spurgte en af os og pegede paa Fjældene sønden for Vandet. „Jo, ved Vintersolhverv saas den ikke fra de lavest liggende Huse i 10—12 Dage," svarede han. Dermed var Samtalen i Gang, det samme satte vi Benene; men den første gik livligere end de sidste, Vejen eller Stien bøjede opad, vi maatte hilse af med Sommeren i Dalen og op til Vinteren i Højfjældet.

Fra Røldal over Hardangerfjæld og ad Vejen til Odde ved Sørfjorden, en Arm af Hardangerfjorden, er en Vandring, man sent eller aldrig glemmer. Det er sagt, at den visnok er en af de prægtigste Vandringer i hele Norge, og det vil jeg gjærne tro, al den

Stund man der finder alt, hvad et Fjældland har at vise frem af storartede og skjønne Landskaber. Og jeg vil kun raade den eller dem, som det muligen en Gang times at gjøre en Norgesrejse og at komme til denne Egn, ikke stryge Vejen over paa Harefod, men give sig god Tid; der er ingen Fare for, at Vandringen skal blive kjedelig, Billederne verle hvert Ojeblik, man faar ny næsten ved hvert Skridt.

I Sammenligning med den foregaaende Dags Vandring var denne let og magelig. Oppe fra Højden af Horrebrækkene og ned efter Odda til var den ny og brede Kjørevej færdig. Den ligger og rækker efter sin Broder eller Fælle, som kommer nede fra Telemarken og arbejder med at komme over Haukelidfjæld, men det vil tage baade Tid, Penge og Arbejde i svære Maader, inden de to naa sammen, hvilket stadfæstes af de alen-lange Tal, som, indhugne langs Vejen, hvor denne er sprængt ind i Fjældvæggen, fortæller Efterslægten, hvilket brydsomt og møjsommeligt Arbejde det har været at bryde og sprænge sig Vej over Fjældet og med det samme viser, hvor langt Vejen er skreden frem Aar for Aar.

Her oppe paa Højden, hvor Fjældene paa den ene Side taarnede i Sky med bratte Sider og vildt truende Tinder, laa Vejen fyldt af store frosne Snedriver, som Lensmanden sagde plejede at tø bort omkring Sankt Hansdagstider, men i Aar havde Regn og Solvarme ikke mægtet at rydde dem af Vejen. Endelig, da vi bøjede om en stærkt fremspringende Væg, holdt Sneen op. Ned for os skimtede vi enkelte grønne Træer, Begyndelsen af en fager og smilende Dal, som snævrede ind til en smal Kløft eller Rævne, hvor vi stod.

Vejen slyngede og krogede sig nedefter, Bugt i Bugt, ligesom en forfærdelig stor graa Orm. Hævede man Ojet op fra Dalen, mødte det Folgefondens Snemarker, som laa tindrende hvide i Sollyset; et Par graalige Smaaskyer laa og fløb deroppe og kunde ingen Vegne komme i det blikstille Vejr.

Ja vist var det kjønt; men Folgefonden var dog pænere, naar den mod vaadt Vejr fik sin blaalige Farve, mente Lensmanden, som „stellede" med at forvandle Rideskydsen til Kjøreskyds. Det gik til paa den Maade, at han havde en Skydskærre staaende oppe, hvor Sneen slap, men for at Skarnsmennesker ikke skulde tage Vognen og kjøre med, havde han Skruenøgle og Møtringer af en egen Form, og en af de sidste tog han med sig eller gjemte, naar han spændte fra deroppe. At nogen skulde faa og give efter for et kaad Indfald og styrte Lensmandens Kærre ned i Elven i Kløftens Bund, var der vist ingen Fare for; Normændene vare sikkert nok for alvorlige til at give sig af med slige Drengestreger, og desuden dannede Lensmandsværdigheden vel ogsaa en afskrækkende Sikkerhedsvagt omkring den tohjulede Kærre.

Skydsforvandlingen var snart sket. Vor Ven og Lensmanden kløv op. — Hyp! — Farvel! — „gik d'ikke fygende, gik d'ikke rygende." — — Det var ret morsomt at staa deroppe og se, hvordan de rullede af der ned ad fra Bugt til Bugt og blev mindre og mindre.

At den ligeste Vej er den nærmeste, vidste vi; men at den ikke til alle Tider er den mageligste, gik tilfulde op for os, den Gang vi for at undgaa den krogede Kjørevej og Omvej klavrede ned og op tvært over Kløfterne mellem Vejens Slyngninger. „Mine Støvler, mine sølle Støvler!" mumlede vor Ven leende den ene Gang efter den anden. „Bare jeg ikke kommer til at holde mit Indtog i det underskjønne Hardanger paa Hosesokker!" Men selv Støvlerne fornægtede ikke Ejerens seje Udholdenhed, de holdt godt. Da vi naaede ned, hvor Vejen holdt op med sine Krumninger, standsede vi og saa os om. Her nede fra saa disse vældige knejsende Fjældtinder end mere vilde og storslaaede ud. Bøjede man Hovedet stærkt bagover og keg op til Toppen af dem, der ragede brat i Vejret som en Mur op fra Vejen, hvor vi stod, var det ikke frit for, at man gøs en Smule; der var noget ligefremt overvældende ved dette Syn. Hvem der har staaet ind under og set op ad en stejl Klint eller en høj, faldefærdig Borglævning, til Efterdømme Kæmpetaarnet paa Koldinghus, kan noget nær forestille sig det. Det saa ud, som om en eller flere af de uhyre Stenblokke, der hang deroppe, kunde faa i Sinde at slippe Taget i Fjældet og ramle knusende ned over os, hvad Ojeblik det skulde være. Paa den modsatte Side stod en lavere og ikke nær saa sønderreven mørk Fjældvæg, hvis sortegraa Farve yderligere fremhævede de skinnende hvide Vandstraaler, som et Par smaa Fjældbække rislede ned over den, og som faldt plaskende i Elven, der gik mumlende nedefter ved Siden ad Vejen, som vi nu fulgte. Fjældene paa begge Sider traadte længer tilbage, eller, om man saa vil, Dalen videde sig ud. Enebærbuske, Birketræer, grønt Græs og snart efter Fyr og Graner mødte os lidt efter lidt, efterhaanden som vi kom længere ned i Dalen.

Det samme gjorde Lensmanden, som vendte tilbage fra sin Skydstur med vor Ven, der biede os ved næste Skydsskifte.

„Her skal I se en Hardanger-Røgstue," sagde vor Rejsefælle, da vi knap efter naaede ham uden for Gaarden. Vi gik ind. Det var en stor, rummelig Stue; over den halve Del af den var der intet andet Loft end selve Taget, i dette en Luge eller Lem, som Røgen fra Pejsen omsider slap ud af efter en Tid lang at have tumlet forvildet omkring derinde. Varmen gik rigtignok samme Vej, men Boskabet og Væggenes sortbrune Farve vidnede om og sandede, at i kolde Dage brugte man, for at holde paa den sidste, kun at linde Lugen grumme lidt for den første, som da bredede og væltede sig omkring i Stuen, til liden Baade for

Hyggen. Blev Røgens Selskab alt for kvælende og uhyggeligt, havde man bare nødig at linde Døren eller Lugen for at blive af med den eller fri for den paa en næm Maade. Næmt var det, men jeg tør ikke tilraade den eller dem, der ønsker en hyggelig Stue, at indrette den i gammelhardangersk Røgstuestil.

Der var ellers ret venligt derinde. En venlig gammel Mo'r med Skaut paa Hovedet var ene hjemme. Hun havde været kjøn en Gang, det kunde ses endnu. Hvem der havde set hende for en 40—50 Aar tilbage, da var hun sikkert nok „en af Bygdens gildeste og vakreste Jenter", som Gutterne kappedes om at staa højest hos, traadte Sæterstien for om Lørdagskvældene og hellere end gjærne svang i „Halling" og „Springar" til den ottestrængede Hardangerfeles huldreagtig lokkende Toner; kanske og hun vidste allerbedst Rede paa, hvorfor et Par Gutter trak de blinkende Tolleknive. Det var forlængst af de Dage; nu vandrede hendes Tanker vist hist andensteds henne; hun talte hellere om det kommende end det svundne.

Den rigelig lange Ventetid efter Skydsen, vor Ven havde bestilt ned til Sandvenvandet, før vi Fodgængere kom, nyttedes til at se os om ude og inde, snakke med gamle Mo'er og drikke Mælk; men den sidste Idræt holdt des værre alt for snart op, ikke fordi vi vare mætte, men fordi gamle Mo'er ikke havde mer at undvære, og skjønt hun ikke ytrede noget højt, var det dog synligt nok, at hun forbavsedes over det Maal, vi bælgede i os; hun kom vist nok til den Slutning, at vi danske maatte være et grumme mælkedrikkende Folkefærd.

Endelig kom Skydsen da. „Hvad skal I have for Mælken, Mo'er?" — „Dæ pasj' Du sjøl, Kar'." Det gjorde vi, og sagde Farvel og Tak.

Tre, fire Karle stod omkring Skydsen, men ingen af dem skulde kjøre for vor Rejsefælle, de havde for travlt med Høslætten og havde bare forladt Arbejdet for at se og snakke lidt med os „Fremmedkarer;" en Jente skulde skydse.

„Kor æ dem Karar fraa?" spurgte en gammel Mand i Knæbuxer og med stribet Toplue, saa snart vi kom hen til dem. Det sagde vi.

„Ifraan Danemark!" udbrød han. „Ha dem ha't godt Or i Danemark?"

Aa jo; i Vaaren havde vi rigtignok en Tid haft nogen Tørke, som Græs og Vaarsæd led ved.

Ja, „Torka" havde ogsaa været slem hos dem, fortalte de.

Disse Spørgsmaal vare overalt de første, som norske Landfolk gjorde os, og vi ventede dem derfor hver Gang saa sikkert som Goddag og Farvel. Ved det sidste plejede Samtalen gjerne at blive staaende, hvis vi ikke bøjede ind paa noget andet; men nu overraskede Gamlingen os med Spørgsmaalet, om der nu var Fred i Evropa? Kan være vor Navngivelse som danske vakte et dæmrende Minde hos ham om vor sidste Krig med Tyskland, hvorom tidligere Vejfarende — ikke Bladene, for dem saa vi ingen af paa denne Egn — havde bragt Tidender til hans fjærne Fjælddal. Normændene, især den gamle, lyttede opmærksomt til hvad S., der iblandt os gik og gjaldt for en overmaade lærd og „forfaren" Mand, fortalte om Tilstanden i Evropa. Spanien og de „spanske Tilstande", omtalte han ikke, al den Stund han havde den Anelse, at saadant et Lands Tilværelse vare hans norske Tilhørere uvidende om; men des mere talte han om vort Fædreland, og den synlig varme Deltagelse, Normændene derved lagde for Dagen, vidnede om, at Hardangerbonden heller ikke har glemt:

So long ej tid mi fuldes åt
og delte illt og gott;*)

men har broderligt Hjærtelag mod os Danske, hvor ikke en eller anden særdeles ivrig og yderlig norsk Normand ved sin vrange og fejlagtige Opfattelse af Maalstrævet og Virken for samme har forkludret det. Men — til Rejsen igjen!

Skydsjenten gjennede ad Gampen; vi Fodgængere fulgte efter.

*) A. Åbel: „Ola Tellabonne åt Dansken."

Smaating.

Geografisk Gaade: Forbogstaverne paa nedenstaaende Navne læste nedad danne Navnet paa en mindre elsket dansk Dronning, Endebogstaverne læste opad give Navnet paa hendes kongelige Ægtefælle: En By i Rusland. — En Ø ved Italien. — En By i England. — En By i Sverig. — En dansk Halvø. — Et Bjærgparti i de nederrhinske Skiferbjærge. — En russisk By ved Østersøen. — En Elv i Norge.

Opløsning fra Nr. 40:

paa den firkantede Nød:
N E R O
E D O M
R O M A
O M A R

Brevvexling.

G. N. i R. Om Kaninavl og om hvor man kjøber Kaniner, se Husvennens foregaaende Kvartaler.

Rettelse: I Fortællingen Mandebod Nr. 40 er indløbet nogle meningsforstyrrende Trykfejl, som bedes rettede, nemlig:

Side 313, Sp. 1, Lin. 4: Ildkirken, læs Ildkieken (aabent Ildsted).

Side 314, Sp. 2, Lin. 40: Kornisser, læs Karnisser.

Side 315, Sp. 2, Lin. 14: Højkan, læs Højken.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 42. Søndagen d. 16. Juli. 1876.

Svenskernes Vejviser.

(Frit efter et Sagn, ved —n—m.)

De svenske Tropper i Landet stod,
og Ild og Blod
man saa', hvor fremad de droge;
fra Kattegat og til Vestervov,
med Mord og Rov,
til Folkets Rædsel de joge.

For mangen Bonde blev Gaard og Gods,
og Liv derhos,
et Rov for de grumme Fjender;
thi, naar det om Penge og Bytte gjaldt,
da tog de alt,
der faldt dem imellem Hænder.

I Sognet Lem, tæt ved Fjordens Strand,
der var en Mand,
en djærv og behjærtet Bonde, —
med Kløgt i Panden og mandigt Mod
han tit forstod
at hjælpe, hvor hjælpes kunde.

En Vinteraften da Sne drev paa,
sin Horsa graa
han klædte med Sadel og Mile;
han vidste, Svensken red tæt i Rad
mod nære Stad,
og gav sig ej Ro eller Hvile.

At mælde dette ham Pligten bød;
før Morgenrød
var Svensken maaske ved Byen;
thi sadled han op saa sent i Kvæld,
trods al den Væld,
der faldt i Strømme fra Skyen.

Hans Viv kom til ham i Gaarden ud:
„Du gode Gud!
hvor vil Du dog hen saa silde?"
i Hast han gav hende klar Besked,
hvorfor han red
der var ingen Tid at spilde.

Hun mælte: „Det er vel et farligt Bud;
men drag med Gud,
til Lemvigs Borgeres Lykke;
saa sætter jeg mig til Væven hen,
til hjem igjen
Du kommer, jeg væver et Stykke".

Farvel han bød da sin Kvinde prud,
af Gaarden ud
ham bar velnærede Ganger;
mens Kvinden sukked: „Hvis Fjenden ram
nu møder ham,
fuld daarlig Lykke han fanger".

Saa skjød han Gjenvej i Fart han fo'r,
over Pløjejord,
til Vejen han skimte kunde;
men da han red mod den truede By,
klang Vaabengny
og Larm af bjæffende Hunde.

Den værste Anelse i ham fo'r:
„For sent, jeg tror,
jeg melder de onde Gæster!"
han Vejen naade, hvor de drog frem,
og øjned dem,
red øst saa i Stedet for vester.

Da stopped ham snart de Svenskes „holdt!"
— de bød ham stolt,

at følge som deres Fange;
og dem paa Vejen at vise ret
— det var just det
han ventede med Anelser bange.

Hans Agt det var dem at føre frem
og vildlede dem,
saa de kom udenom Byen;
da standser Sneen, som før faldt tæt
paa Vejen slet,
og lidt det lysned i Skyen.

Limfjordens Vig nu for dem laa,
de ej den saa;
men Bonden kjendte nok Stedet.
Da glimter et Lys paa den anden Bred
saa mildt i Fred,
han peger, og Svenskerne se det.

„Der," raabte de glad, „vi Byen har!"
Han gav til Svar:
„Ja did maa Farten vi rette";
thi som et Lyn slog i Sjælen ned
Hævntanken vred:
„Mit Liv paa Spil maa jeg sætte!

Og falder jeg, saa er Byen fri.
— Gud staa mig bi!
og trøste min elskede Kvinde".
Han jog mod Fjorden i strakt Galop,
— den svenske Trop
trygt fulgte ham som i Blinde.

Vildt som et Uvejr de fare frem,
med Fynd og Klem,
og Bonden altid i Spidsen;
kun han saa Fjorden, som for dem laa;
dens kolde Blaa,
nu snart vil køle dem Issen.

Snart naa de Skrænten og glad i Hu,
de tykkes nu
at nærsomt Lysene smile;
da raaber Bonden: „I Herrens Navn!"
og Bølgens Favn,
dem stedte alle til Hvile.

Saa frelstes Byen for Ild og Sværd,
ved Bondens Færd,
som Sagnet aldrig vil glemme.
Vel kjendes ej mer den ædles Navn,
i kjærlig Favn,
hans Minde dog Saga vil gjemme.

Fra Fjæld og Dal.

Minder fra en Norgesrejse af Jens Skytte.

I Hardanger.

Den norske Digter Henrik Wergeland siger et Sted i sit Digt „Den engelske Lods" om Hardanger:

Ja hvor findes saadant Sted:
Majestæt og Yndighed
i en inderlig Forening...
uden i Din Herlighed,
underdejlige Hardanger?

Han maa nok spørge derom. Man vil visselig komme til at lede længe og vidt og bredt, før man finder Mage til saa stolt og smilende en Natur, og især omkring Gaardene Lote, Hildal og Grønsdal, hvor skyhøje til Dels granklædte Fjældaase, tindrende hvide Bræer og en uendelig Mængde store og smaa, brusende og plaskende Fossefald, fagre Lier og Engstrimler og Klynger eller Smaalunde af Løvtræer ere sammentrængte paa en ganske kort Vejstrækning. Gjennem Dalens Bund gaar Elven sin ustadige Gang. Snart kniber den sig igjennem en Snævring og buldrer af Sted over Stok og Sten, og snart vider den sig ud til lange Smaasøer og skrider kjønt stille videre.

Alle disse Herligheder timedes det os at se i det dejligste Solskinsvejr af Verden. Vejen, bred og magelig og saa jævn som et Logulv, strøg lige om ved det mægtige Vandfald Lotefos, der i to Spring styrter ned fra Fjældet med en forfærdelig Larm, som man faar en Forestilling om, naar man tænker sig en Sammensmæltning af Stormens Brusen i en Skov og en dump, drønende Torden. Solstraalerne dannede prægtige Regnbuer i Røgen eller Skumstøvet, der hævede sig som hvide Skyer op fra hvor Vandmassen tørnede mod Klipperne og sænkede sig som en dryssende Støvregn over Vejen og Træer og Klipper i en vid Omkreds. Længer fremme, et lille Stykke fra Gaarden Hildal, plasker Hildalsfossen ned fra en Højde af 1000 Fod. Den fuser og styrter ikke frem og ned med saadan en Vælde som Lotefossen, men den hopper og glider i en Mængde skumhvide Baand og Striber, Fald i Fald, ned ad Fjældsiden.

Ret som vi naaede at skimte Sandvenvandets blinkende Flade (300 Fod over Havet), kom Jenten tilbage fra Skydsturen. Naar der laa Solskin over de mørke Fjælde, Fyr og Graner, over de græsfriske Lier og lyse Birkelunde, og Elvens Smaabølger lo, nynnede og dansede, hvor kunde saa nogen se mørk og tvær ud! Det samme mente Jenten vist ogsaa, for der laa et tindrende Solskin over hele hendes Aasyn. Hun havde nu rigtignok ogsaa særlig Grund til at se saa overmaade sjæleglad ud; for det var vist ikke ved hver Skydsturs Endemaal, hun fandt „den snille

Gutten" hidsendt i et lignende Ærinde som hendes, saadan som i Dag; derfor var det jo saa rimeligt, at de paa Hjemvejen sad Side om Side i Guttens Agestol og lod hendes Hest og Kjøretøj passe sig selv der bag ved, Samtalen gik jo paa den Maade langt mere fornøjeligt, end naar de skulde sidde og raabe og gale til hverandre fra Vogn til Vogn. I det de rullede om ved os, sendte Gutten os et spørgende Øjekast, og Jenten to, tre Nik og saa aabent et Smil, at vi saa de to Tredjeparter af hendes skinnende hvide Tænder. Vi hilste igjen med Nik og Smil.

Snart efter gled vi hen over det grønligt klare Sandvenvand. Paa den ene Side ragede temmelig bratte, granklædte Fjælde lige op af Vandet; paa den anden traadte de saa langt tilbage, at der blev en lav, græsgrøn Strand eller Kystbræmme med Huse og Gaarde. „Hvad er det for en Snor?" udbrød vi, da vi skjød frem under en Jærntraad, vel saa tyk som en Telegraftraad, som var spændt tværs over Vandet, højt oppe fra Fjældene og ned til Husene.

Roerkarlen fortalte, at Høet, som bjærgedes der oppe i Fjældene, blev ad denne Vej ført over Vandet ned til Husene. Naar Høet var tjenligt til at føres i Hus, blev det bundet i Knipper paa flere Lispund, som ved en Jærnkrog hængtes paa Traaden, og ned ad denne kjørtes det saa hjem.

Lidt efter ledte Rorkarlens Udraab og Fingerpeg vor Samtale og Opmærksomhed bort fra Høbjærgningstraaden til noget andet skraat frem for os. Vi saa ind i en snæver Sidedal, hvis øverste Ende fyldtes eller lukkedes helt og holdent af skinnende Is- og Snemasser.

„Buarbræ", sagde Rorkarlen.

„Aha, den skridende Bræ! Ja, der maa vi op!"

„Hvis ikke Skibet til Bergen gjør os en Streg i Regningen", tilføjede J., vor eftertænksomme Rejsefælle. Vi landede, vandrede en halv Times Tid ned ad, og naaede saa Odda, en Landsby eller en lille bitte Flække vilde vi kalde den her i Danmark. Den har en kjøn Kirke, to „Hoteller", men kun en eneste — Skomager. Paa begge Sider af Byen og langs ad den smalle Sørfjords Bredder staa Fjælde i stolte Rækker, og paa den ene Fjældrækkes Aase ses nu og da lange skinnende Folder og Flige af Folgefonnens Snekappe. De mægtige Omgivelser give Oddas Gaarde og Huse et smaasynt, dværgagtigt Udseende, men kommer man ned i Byen, faar man et venligt Indtryk af den ved hist og her at finde nette Smaahaver med Frugttræer og vilde Rosenbuske i omkring og ved de lysmalede Træhuse, som ligge tæt ud til den blanke Fjordarm.

Ifølge vor Lensmands Raad, tog vi ind i det rødmalede „Hotel", hvor vi, som han havde sagt os, fandt „snille" Folk. Efterretningen om, at Damperen, der lagde til ved Odda to eller tre Gange om Ugen, havde haft et Uheld, som nødte den, og os, til at opsætte Farten til Bergen i nogle Dage, modtog vi med stor Sindsro, hvilket var mere, end der kunde siges om de fire Englændere, vi traf der i Huset. Ja, om de to af dem kan der dog ikke siges andet, end at de fandt sig rolige i den tilskikkede Skæbne, de gik, stod og sad i dyb Tavshed; men de andre, især den ene, viste os hvordan en Englænder, hvis Sinds Harme og Ærgrelse har skubbet ud af Ligevægt ser ud og ter sig. Hans skyggeløse Sømandshue med lange, flagrende Silkebaand sad i Nakken, Øjnene snare og urolige, ligesom hans Arm- og Benbevægelser. Han søgte ved en Sammenblanding af danske, tyske og engelske Ord at fortælle os, hvad Skibets Udeblivelse havde ladet ham gaa glip af, og hvad han vilde gjøre, og efter adskillige til Dels mislykkede Forsøg med baade Mund og Arme og Ben, lykkedes det ham at sige os, at han vilde klage til den engelske Konsul, saa snart han traf en saadan, og gjennem ham fordre Godtgjørelse af Rederiet for Tidsspild og Udgifter under sit ufrivillige Ophold i Odda.

Vi søgte at stille ham til Freds og mente, at det kanske var tvivlsomt, om han kunde fordre og faa en saadan Godtgjørelse; men hvad vi sagde, virkede ikke stort, han forstod sagtens heller ikke ret mange af Ordene. Godt var det, at Fisken strax efter kom paa Bordet, thi den havde en forbavsende dulmende Virkning paa ham, og havde han før haft noget at vrage og en Del at udsætte paa et og andet i Norge, var det en Skam at sige ham paa, at han rynkede Næse ad fede norske Lax. Mærkelig nok vare han og hans Fæller de første Engelskmænd, vi traf sammen med paa vor Rejse fra Kristiania og tværs igjennem Landet, men end mere mærkelig i det mindste for mig, at ikke en eneste af dem var spraglet, tavlet eller tærnet, hvilken Egenskab ved Klædedragten jo ellers skal være et særligt Kjendemærke, fælles for alle rigtig engelske Rejsefolk.

Mange har vistnok følt, hvad for en søllevorn, pinlig og trykkende Stilling det er at være i, at sidde sammen med Folk og gjærne vil, men ikke kan hitte paa noget at tale om. Værre bliver det, naar Sproget er Hindringen, naar man har noget at tale om, men kan ikke forstaa hinanden.

Saadant et Uføre sad vi i med Albions Sønner. For at vinde ud deraf, hittede en af dem og vor lærde S. paa at tale sammen i et Sprog, som de kaldte fransk. Det gik lysteligt! Franskmændene skal jo være et grumme livligt Folkefærd, men om der just hører saa utrolig en Mængde Nik, Fingerpeg og andre Legemsøvelser til, som dem, Engelskmanden og vor Ven brugte, for at udtrykke deres Tanker i det franske Sprog, tvivler jeg en lille Smule om.

Under vort Ophold i Odda, som Dag efter Dag udmærkede sig ved det yndigste Sommervejr, havde vi rigtig Lejlighed til i god Ro og Mag at drage frem af Mindet alle store og skjønne Indtryk og skiftende

Stemninger fra vor Reise i Norges Fjælde og Dale, og til at modtage ny gjennem Udflugter i Omegnen. Engelskmændene saa vi lidet til. De fløj ufravigelig ud hver Morgen og vendte lige saa ufravigelig tilbage hen paa Eftermiddagen, spiste, røg og gik til Sengs. Hvor de fløj hen, aabenbarede de os ikke.

Vi saa os om i Byen, hvilket var snart gjort, og klavrede i Fjældene der omkring. Det er vel nok saadan, at Kvinderne i et og alt holder aller længst ved det nedarvede; i al Fald kan det siges om Klædedragterne. Her ude havde Mandfolkene for længst lagt Egnsdraaten af, men ikke saa saa Kvindfolk bærer den endnu. Hines Dragt har været lavpulet Hat, lang, rød Vest og Stortrøje med opstaaende Krave og Sølvknapper; mørke Knæbuxer og hvide Hoser, som holdtes oppe om Benene af røde Hosebaand, der bandtes med Sløjfe og flagrende Ender paa Ydersiden af Benet, og endte i de sølvspændte Sko. Pigerne bære Haaret i to løse Fletninger, over Skjorten et højrødt, uldent Livstykke uden Ærmer, kantet med grønt, og sort Skjørt med en smal rød eller grøn Bordt neden om. Konernes Dragt er langt fra saa ungdommelig. Skjørtet er rigtignok det samme, men i Steden for Pigernes røde Livstykke gaa de med sort, langærmet Trøje, og paa



Folkedragter i Hardanger.

Hovedet har de det ubeskrivelige Skaut, et skinnende hvidt, kruset og pibet Hovedtøj, der strutter til alle Sider. Dragten giver dem et alvorligt og værdigt Udseende, som jo hør og bør sig en Kone. Knapper og Spænder fattes ikke hverken hos Pigen eller Konen. Des værre skikkede det sig ikke saadan for os at vi fik set en Kirkefærd i Baade. Det skal ellers være et prægtigt Syn, naar Baad ved Baad, med pyntede Kirkefolk, en klar og varm Sommersøndag stævne op ad Fjorden til Kirken i Odda eller en anden der ved Kysten. Vi saa flere fotografiske Billeder fra en saadan Søndag. Et skal jeg kortelig omtale. Ved Landstigningen faar de kvindelige Kirkegængere travlt med at rette og heje paa hverandres Klædedragt, før de drager ind i Kirken. Billedet viste en Række unge Piger, der sad ved Landingsstedet og flettede hverandres Haar. Hardangerbaaden er langt rankere og skarpere bygget end vor, og kan derfor skyde en anderledes Fart, naar øvede Hænder faa fat i Aarerne; ved Siden af den vilde en af vore Fiskerbaade tage sig grumme stærk, men og lidt kluntet ud. Vi fik fat i en af Baadene — dens venlige Ejermand gav selvfølgelig Lov dertil — roede ud ad Sørfjorden og sang: „Der aander en tindrende Sommerluft varmt over Hardangerfjords

Vande", saa det klang mellem Fjældene. Og da vor Rejsefælle omsider havde naat at røre og blødgjøre Oddas eneste Skomagers Hjærte til Fordel for sine revnede Støvler, gik Turen til Buarbræen for sig. Vi roede tilbage over Sandvenvandet og steg i Land tæt ved Jordalsgaarden. Efter vel en halv Times Vandring op ad den jævnt stigende Ridevej, der gaar ved Siden ad Elven i Bunden af den ret frodige, men trange Dal, hvor nu og da splintrede Ender af tykke Træstammer stak frem mellem uhyre Hobe af Klippeblokke som sørgelige Minder om de sidste Fjældskred, og troligt Vidnesbyrd om disses rædsomme og knusende Vælde, naar de tordne og rasle ned i Dalen, stod vi ved Bræens prægtige Isvægge. Solen skinnede paa Bræen og der lød en stadig syngende Sislen og Dryppen af Isen, som smæltede lidt og samlede sig i den grumsede Elv, der gik ud fra dens Fod. Hvor Sollyset faldt paa, var den skinnende hvid, men i Skyggen spillede det i hvidt, blaat og grønt og Overgange fra den ene Farve til den anden. Det gjør et underligt Indtryk paa En, at staa der en blank Sommerdag og se de grønne Løvtræer, Blomster og frisk Græs gro frodigt lige ved



Buarbræen.

Foden af Snebjærget. Nu og da gav det et dumpt Drøn i Bræen, det var en Is- eller Stenblok, der styrtede ned. Der var sagt os, at det var ikke uden Fare at staa lige ind under den, al den Stund saadanne Blokke jævnlig væltede ud over og ned i Dalen. Buarbræen er en Gren af Folgefonnen og skal have dannet sig i Løbet af de sidste 50 Aar. Den kiler, bryder og skruer sig ned i Dalen, fører husstore Klippestykker med sig og roder alt, baade Jord, Træer og Sten, til Side. I 1870 skred den 130 Alen, og i 1871 vandrede den i en Uge 6 Alen. Mange „Fjældbejter" (Græsgange) og Stykker Agre har den allerede lagt øde, og bliver den fremdeles ved at skride saadan fremad, vil det ikke vare ret mange Aar, før den naar og knuser hele Buargaarden med Huse og samt. Skjønt truet baade af Bræ og Fjældskred, boer Bonden endnu paa Gaarden, som han heller ikke forlader, før han er haardt nødt dertil; han haaber og venter, Bræen skal standse af sig selv, ligesom den anden Skridjøkel, der for en Del Aar tilbage gjorde en lignende ødelæggende Vandring ned i en Dal der i Omegnen.

Var Dagene der i Hardanger kjønne, var Aftnerne,

skjønt en Del kølige, det ikke mindre. Naar det skumrede i Dalen, og Solens rødlige Aftenskjær gled op ad de højeste Aase, vandrede vi gjærne ad Vejen op efter og langs Sandvenvandet. Uden Støj og Latter, stille og alvorlige som ved selve Arbejdet vende Folk hjem ad fra Hø- og Løvbjærgning i Birkelierne. Baad efter Baad glide hen over Vandet og lægge til Land. Se denne der med den høje Stak Birkekviste i Bagstavnen! hele Husstanden har været i Fjældet for at bryde Løv til Vinterfoder for Kvæget. Moderen staar og læner sig til Løvstakken og holder en Haand i den „vesle" Gut, der troner i Toppen og har travlt med at se og pege efter Fiskene, der smække i Vandspejlet. Faderen og en halvvoxen Gut ro. En Ged staar kjæk i Forstavnen med Forbenene paa Æsingen.

Den sidste Baad var landet, og Folkene gaaede hjem. Solen havde for længst forladt den højeste Fjældtind og Freden og Stilheden i Dalen var bleven dybere. Maanen steg bag Aasene og spredte Lysning over Sne, og Fjældtoppene paa den modsatte Side. Kun Elven hvilede ikke; den kvad sine alvorlige Sange, der smæltede sammen, bævrede og fløb som en dyb Moltone ud over Dalen mellem de stolte og mørke, norske Fjælde.

En Dags Tid efter kom den af Kystboerne langs Hardangerfjord kjøbte Damper „Hardangeren".

Dværgfrugttræer.

Til Redaktionen af Husvennen.

Indtil den 30te Juni er indløben ca. 400 Breve med Begjæring om over 22,000 Træer. Rekvisitioner som ere indløbne efter denne Tid kan jeg ikke tage Hensyn til nu.

Da ovennævnte Antal nemlig er langt større end jeg havde ventet, er det muligt at ikke alle Rekvisitioner strax ville kunne blive opfyldte, da jeg kun vil vælge prøvede og godtkjendte Frugtsorter. De ville blive tagne i Betragtning i den Orden, hvori de ere komne mig ihænde, og de Bestillere, som af denne Grund ikke kunne faa Træer nu, beder jeg vente til Efteraaret 1877, thi om Foraaret faar man kun vragede Træer.

En Del i Rekvisitionerne fremsatte Spørgsmaal beder jeg at maatte blive besvarede ad denne Vej.

1) De franske Træer have bl. A. det Fortrin:
   a) at de ikke optrækkes i stærkt gjødet Jord, men ude paa aaben Mark, ofte paa lejet, kulegravet Bondejord, hvor imidlertid i Almindelighed Undergrunden er kalkholdig og varm og derfor giver stærk Vært og kraftigt Rodsystem.
   b) at Grundstammerne trækkes af Stikling og ikke af Kjærne.
2) Bæredygtigheden er noget forskjellig hos de forskjellige Sorter; nogle have begyndt at blomstre og bære Frugt Aaret efter Plantningen, andre senere, dog ikke efter 2—3 Aar.
3) Træerne komme hertil ubeskaarne; Æblerne med en Stamme, sædvanlig uden Sidegrene, Pærerne stundum med flere saadanne.

   Stammerne bør, naar de plantes, skæres ned til den Højde, man ønsker den skal beholde.

   Af Rødderne bortskæres ved et skraat Snit de de større „Tæer", men de fine Sugerødder lades ubeskaarne.
4) Hvad Beskæringen selv angaar, henvises til min Bog om Dværgtræer. Kun skal fremhæves, at Grenene bør bøjes fra hinanden for at lade Lys og Luft Adgang, hvilket bedst sker, medens de ere ganske unge og bøjelige, ved Hjælp af Uldgarn eller Bast, snoet om et større Stykke af Grenen og fastbunden ved en faststaaende Gjenstand saasom galvaniseret Jerntraad mellem Pæle.

   I de første Vintre bør hvert Træ ombindes med Halm til Værn mod Harerne.
5) For saa vidt et Bundt Træer bestaar af samme Sort vil kun Bundtet faa Navn.
6) Jorden, selv Sandjord, bør helst kulegraves; det er gavnligt at gjøde med Kompost, gammel og udbrændt Gjødning og Fiskeguano.
7) Ere Træerne tørre ved Ankomsten, bør de, førend de plantes, lægges ca. 12 Timer i Vand med Rødderne; disse bør ved Plantningen spredes og Jorden om Træerne maa ikke trampes fast.
8) Træerne forventes hertil i Slutningen af Oktober eller Begyndelsen af November og ville derfor være i Bestillernes Hænder i Slutningen af November eller Begyndelsen af December. Er Jorden bekvem, kunne de plantes strax, men ellers til April næste Aar, og skulle i saa Tilfælde strax slaas ned i Jorden, hvorfor det vil være heldigt at holde en hertil udvalgt Plads fri til Træerne ved Dækning med Halm, Løv el. Lign.
9) Fragten fra Frankrig til Odense er indbefattet i den bekjendtgjorte Pris 50 og 40 Øre; men, for saa vidt de ikke afhentes uindpakkede paa Hofmansgave, beregnes 4 Øre for Indpakning og Transport til Odense og desuden Transportomkostningen fra Odense til Bestillerens Hjem.

   Er der Nogen af Bestillerne, som paa Grund af Ovenstaaende ikke ønsker Træer, bedes han snarest underrette mig derom.
10) Betalingsmaaden vil nærmere blive bekjendtgjort gjennem Husvennen.
11) For saa vidt visse Sorter ere forlangte, da kan jeg i Almindelighed ikke gaa ind paa at skaffe saadanne, ligesom jeg ikke kan forskrive Kirsebær eller Blommer.
13) Skulde der, paa Grund af den store Mængde, indløbe nogen Fejl, bedes den forud undskyldt, og,

dersom der er en Mangel, vil en saadan saavidt muligt blive rettet eller godtgjort.

Hofmansgave, den 1ste Juli 1876.

N. E. Hofman (Bang).

Idet Husvennen indtager ovenstaaende Meddelelse fra Hr. Etatsraad Hofman (Bang), skal Udg. tillade sig at ledsage den med nogle faa Bemærkninger.

Naar Bladet i sit forrige Stykke om Dværgfrugttræer har fremført, at Træerne saas til **Indkjøbspris**, da er dette et mindre rigtigt Udtryk, idet der i den lave Pris er indbefattet Fragt fra Frankrig til Danmark og andre Omkostninger ved Indkjøbet, saa at Hovedindkjøberen kan være skadesløs. Derimod er det en Misforstaaelse af adskillige Læsere, naar man har opfattet Tilbudet saaledes, at man for henholdsvis 50 og 40 Øre pr. Træ kan faa dem leverede i Huset **frit** tilsendte. I dette, som i ethvert Tilfælde hvor man kjøber Frugttræer, maa Kjøberen selvfølgelig selv betale Fragten fra Kjøbestedet — her Hofmansgave — til sit Hjem. Denne Bekostning, der naar mange Træer sendes under et ad Jærnvejen, er forsvindende, bliver derimod forholdsvis betydeligere naar enkelte Træer skulle forsendes med Posten eller ad Jærnvejen, hvorfor de, der have bestilt Smaapartier, under Forudsætning at faa dem fragtfrit tilsendte, tilraades at tilbagekalde Bestillingen, og saa mulig næste Efteraar i Forbindelse med andre Lysthavende at indsende paa ny samlet Bestilling paa et større Antal. Man vil herved bringe Etatsraaden en betydelig Lettelse i det store Arbejde han har paadraget sig, da de mange Smaabestillinger medfører et næsten uoverkommeligt Arbejde ved Afsendelsen.

Thi det er virkeligt et overordentligt stort Arbejde Hr. Etatsraad Hofman (Bang) har overtaget, idet Husvennens fromme Ønske i Slutningen af forrige Stykke om denne Sag, bogstavelig er gaaet i Opfyldelse. I Steden for den ventede Bestilling paa nogle Tusend Træer, er der, som ovenstaaende viser, indtil den 1ste Juli indløbet Begjæring om det uhyre Antal af 22,000 Træer, medens der siden 1ste Juli endnu er indløbet Bestillinger paa mange Tusend til, som ikke vil kunne skaffes i Aar.

Dette store Begjær efter saa kort Tids Varsel, er et saare glædeligt Bevis for at Sansen for Frugttrædyrkning er i stærk Tiltagende, og den Omstændighed, at en stor Mængde af Bestillerne ere **Skolelærere**, vidner atter glædeligt om den store Indflydelse Lærerne kunne have paa Folkets Fremskridt paa det praktiske Livs Omraade, udenfor Skolegjerningen. Denne Kjendsgjerning bringer os til at tro, at om Regeringen aarlig vilde anvende en Snes Tusend Kroner til smaa Rejseunderstøttelser for flinke Lærere, saa at et større Antal hvert Aar kunde foretage en lille Ferierejse med en og anden praktisk Undersøgelse til Formaal, da vilde en saadan ikke alene blive til en lige saa velkommen som velfortjent Forfriskelse for mangen en flittig Børneopdrager, men ogsaa give mangt et godt Bidrag til at styrke og forøge Lærernes gode Indflydelse paa Befolkningen. Et Besøg i Hofmansgaves sjældne righoldige Have, vilde saaledes ved mangen Lærer bringe Fremskridt og Virkelyst til Smaafolk i Lærernes Hjemstavn; thi er der nu Lyst til Træplantning, vil der ogsaa senere blive Trang til Kundskab om Dværgtræernes rette Behandling. Den Uegennyttighed og Utrættelighed hvormed nævnte Haves Ejer, i ikke faa Aar har virket for Frugttrædyrkningens Udbredelse ved Indførelse af Dværgtræer, borger for, at Resultaterne af al hans Indsigt med Glæde vilde blive stillet til Raadighed for Smaafolk blandt Landbrugerne gjennem Lærerne. Husvennen har kun nu at bringe ham en varm Tak for den Ufortrødenhed hvormed han nu vil søge at løse den store Opgave, at tilvejebringe et saa betydeligt Antal Træer af bedste Sorter, og ønsker ham Held til at løse Opgaven tilfredsstillende.

Husflid.

Kikkerten i sin simpleste Form.

Af Thorvald Køhl.

I den Tanke at yde Læserne en behagelig og tillige nyttig Adspredelse, samt for mulig at vække lidt Interesse for Stjærnelæren, skal der i det følgende meddeles en letfattelig Anvisning til med ringe Midler at forfærdige en Kikkert, som baade vil kunne være til Nytte og Fornøjelse.

Det vigtigste ved Kikkerten er selvfølgelig Glassene, hvorfor man med Skjønsomhed maa udvælge sig passende Linser. Den ene af disse kan simpelthen bestaa i et cirkelrundt Brilleglas, 1¼ Tomme i Diameter og udhvælvet (konvex). Holder man et saadant Glas mod Solen, danner der sig som bekjendt et lille Solbillede i en bestemt Afstand bag Glasset. Det Lys, der falder paa den hvælvede Glaslinse, samles her i et Punkt, der kaldes Brændpunkt, fordi let antændelige Gjenstande, Bomuld, Spaan o. lign. komme i Brand, naar de i Sollyset anbringes i dette Punkt. Afstanden mellem Brændpunktet og Linsen kaldes **Brændvidden**, og det er denne, det gjælder om at udmaale ved Valget af Glassene. Den omtalte Linse bør have en Brændvidde af c. 1 Alen; hvis Solen ikke er fremme, kan man temmelig nøje bestemme Brændvidden ved at lade Lampelys falde paa Linsen, der i saa Fald holdes i en halv Snes Alens Afstand fra Lampen. Man ser da et omvendt Billede af Lampeflammen aftegne sig paa et Stykke hvidt Papir, der holdes bag Glasset, og samtidig hermed lader man en anden maale Brændvidden med en Tommestok.

Det andet Glas er mindre men langt mere hvælvet, saa at dets Brændvidde kun er et Par Tommer. Hertil kan en almindelig Loupe (et lille Forstørrelsesglas) anvendes. Man bør ved Valget af Linserne paase, at der ingen Striber eller Blærer findes i Glasset.

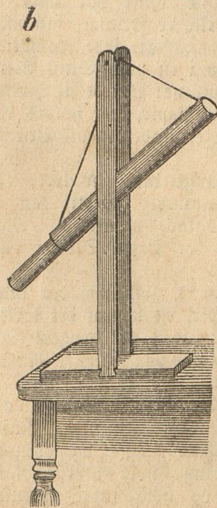
Disse indsættes derpaa i to Paprør*), som paa den indre Side ere overklæbede med mat, sort Papir, og hvoraf det kortere (8 Tommer lange) Rør kan skydes tæt ind i det længere (20" lange) Rør; heri anbringes nu det større Glas paa følgende Maade. Man forfærdiger et lille rundt Æskelaag, der er saa stort, at det netop kan slutte stramt om Røret. Midt i Bunden udskæres et cirkelrundt Hul af 1 Tommes Gjennemsnit. Linsen lægges herefter over denne Aabning indeni Laaget og ovenpaa Linsen anbringer man tilsidst en Papring, hvis yderste Rand nøjagtig svarer til Laagets Omfang, og hvis indre Aabning

*) Angaaende Forfærdigelsen af saadanne se „Haandgjerningsbog for Ungdommen" II, Side 40 o. fr.

ligeledes maaler 1 Tomme i Gjennemsnit. Denne Ring tjener til at fastholde Linsen. Man sætter nu Laaget, med hvad dertil hører, fast paa Enden af Røret. Paa lignende Maade fastgjøres det mindre Glas i den ene Ende af det korte Rør, og derpaa skydes det sidste saa langt ind i det lange Rør, at Kikkertens hele Længde bliver 26 Tommer, nemlig Summen af de tvende Brændvidder.

Vil man nu prøve Instrumentet, da retter man det større Glas henimod den iagttagne Gjenstand (Objekt), hvorfor dette Glas benævnes Objektivet; man anbringer da Øjet („Oculus") tæt bagved det lille Glas, som derfor kaldes Ocularet. Af den fjerne Gjenstand danner Objektivet lidt bag sit Brændpunkt et Billede, som forstørres ved at blive betragtet gjennem Ocularet. Det første, som vil være Jagttageren paafaldende, er, at Billedet staar omvendt. Denne Omstændighed har naturligvis ingen Betydning ved Himmellegemernes Jagttagelse, naar man først er fortrolig dermed. Ønsker man derimod en Kikkert, hvormed jordiske Gjenstande skulle iagttages, kan en saadan let erholdes ved at ombytte det konvexe Ocular med et indhvælvet (konkavt); men i saa Fald maa Ocularet skydes længere ind for at give et klart Billede. (Det før omtalte 20" lange Rør maa hellere være 16"—18" langt, naar man ønsker at anvende Kikkerten baade med konvex og konkav Ocular.) For øvrigt vil man finde, at Kikkertens Længde eller Afstanden mellem Linserne afhænger en Del af de forskjellige Øjnes Brydningsevne. Nærsynede Øjne ere stærkt hvælvede og have en betydelig Brydningsevne, hvorfor de virke som en mere konvex Linse og kræve Kikkerten skudt ind. For de fjærntsynede finder det omvendte Sted, og disse skulle herefter have Kikkerten forlænget, naar den oprindelig er indstillet for et normalt Øje. En anden Sag, der staar i Forbindelse hermed, bør heller ikke forbigaas. Naar man nemlig først har indstillet Instrumentet nøjagtig ved Jagttagelse af Maanen og derpaa retter det mod Jupiter eller en anden fjærn Planet, mærker man strax, at Billedet er noget uklart, men det bliver atter skarpt og bestemt, naar Ocularrøret skydes ganske lidt ind. Betragter man dernæst en Gruppe Fixstjerner, der jo befinde sig meget længere borte, maa Ocularrøret atter skydes ind, men rettes Kikkerten tilsidst mod en jordisk Gjenstand, maa den forlænges et godt Stykke for at give et klart Billede. Dette Forhold vidner umiddelbart om, at Himmellegemerne befinde sig i højst forskjellige Afstande fra Jarden.

For at erfare, hvor mange Gange Kikkerten forstørrer, har man kun at udregne, hvor ofte Ocularets Brændvidde gaar op i Objektivets. Ere de to Brændvidder f. Ex. 2" og 24", da er Forstørringen $\frac{24}{2} = 12$ Gange. Benytter man derimod et Ocular med $1\frac{1}{2}$" Brændvidde, bliver Forstørringen $\frac{24}{1\frac{1}{2}} = 18$ Gange. Hvis Brændvidderne ikke kjendes saa nøje, findes Forstørringen ogsaa paa en anden Maade. Kikkerten rettes nemlig først med et fjærnt Objekt, f. Ex. Solen og forlænges eller forkortes saa længe, indtil Billedet er skarpt. Man retter da Instrumentet mod den klare Himmel, og paa et tæt bag Ocularet anbragt Stykke Oliepapir ses en lille lys Cirkel, et Billede af Objektivet. Naar denne Cirkel ved Papirets Frem- og Tilbageflytten fremtræder mindst og skarpest, maaler man dens Gjennemsnit med en Passer, og ligesaa ofte dette lille Stykke er indeholdt i Objektivets Gjennemsnit ligesaa mange Gange forstørrer Kikkerten.



For at tydeliggjøre Billedet maa man anbringe Instrumentet paa et Stativ, som ganske simpelt kan befæstes af en Træklods, der dog kun maa være c. $1\frac{1}{2}$" bred og med lodrette Sider. I dens Midte bores et Hul, hvorigjennem en lodret Axe er fastgjort forneden i et tyndt Brædt (1 Fod i Kvadrat), der danner Grundlaget for hele Stativet. Paa hver af Klodsens Længde sider befæstes en Træopstander, hvoraf den ene har en Krog foroven. Disse lodrette Opstandere maa være $1\frac{1}{2}$ Alen høje og Kikkerten sættes ind imellem dem, saa at den uden at sammentrykkes sidder nogenlunde fast. En Snor, befæstet til det lange Rørs Ender, lægges nu op over Krogen; Kikkerten hænger altsaa saaledes, at den ved Snoren kan drejes op og ned. Den vandrette Bevægelse fremkommer ved, at hele Klodsen med alt Tilbehør drejes om den omtalte Axe. Et saadant Stativ maa opstilles paa et lille Bord, da det selvfølgelig ellers vilde være for lavt. Omstaaende Billede viser hvorledes Opstillingen omtrent ser ud.

Med en Kikkert som den her beskrevne kan man, til Trods for dens mange Ufuldkommenheder, skjelne Maanebjærgenes Ringvolde, Solpletterne, Jupiters Maaner, adskillige smukke Fixstjærnegrupper osv. Yder den ikke meget, saa viser den os dog selve Naturen, naar vi ellers maatte nøjes med en Tegning over samme, og vi erkjende tydeligt, at

„Stjærnernes Glans paa den natlige Himmel
tager paa Papiret sig slet ikke ud."

Til Lettelse for dem, som denne Anvisning kunde give Lyst til at forfærdige en Kikkert meddeles, at de nævnte slebne Glaslinser paa Bestilling faas fra Husflidsværktøjhandelen i Axelhus, Kjøbenhavn V. Runde slebne Brilleglas til Objektiver $1\frac{1}{2}$" i Gjennemsnit, med 20 à 24" Brændvidde koster 55 Øre og konvexe eller konkave Linser til Okularer $\frac{3}{4}$" i Gjennemsnit med $1\frac{3}{4}$" Brændvidde koster 60 à 70 Øre. Okularer indsatte i et kort Messingrør, til at skyde op i Paprøret koster 1 Krone Stykket.

Smaating.

Firkantet Nød. Af 8 E, 4 N, 2 R, og 2 D dannes fire Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaade:

Det første nævner Tallene imellem Nul og ti,
i Højden vi det andet aldrig finde;
det tredje først kan komme, naar al Jammer er forbi.
Gid blot vi alle fjerde var i Sinde.

Opløsning paa den geografiske Gaade i Nr. 33:

Bender
Elba
Nottingham
Gefle
Jylland
Ejsell
Riga
Dramselv

Bengjerd. Valdemar.

Brevvexling.

Mange Brevskrivere og Indsendere. Paa Grund af en Udenlandsrejse i Juni Maaned har det ikke været Udgiveren muligt i rette Tid at besvare mange Breve der først kom ham i Hænde ved hans Hjemkomst først i Juli, hvilket bedes undskyldt. Flere Fraværelser paa lange Rejser i Juli og August vil ligeledes i disse Maaneder stundum umuliggjøre hurtig Besvarelse af indløbende Breve og Meddelelser.

H. S. i E—g. Takkes for tilsendte. Er for meget lang Tid forsynet med Oversættelser af den omtalte Art, hvoraf kun bruges meget lidt.

H. i K. — F. R. Kan ikke bruges.

And. J. P. i Kr. Venligst Tak for Meddelelsen. Direkte Bestilling paa Bendix Hansens Fortællinger (paa Husvennens Hovedkontor i Kbh.) er fordelagtigst for de Efterladte.

Th. Sv. i M. Tak for Interessen; men er for stift i Formen til at kunne bruges.

P. L. P—n. Lidt af det kan maaske bruges.

Chr. P. H. i Tor—g takkes meget for den sendte Oplysning om Klinkning, som vil blive benyttet.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.

Husvennen

Udgivet af N. C. Rom.

3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 43-44. Søndagen d. 23. Juli. 1876.

Aarhus.

Af Emil Sauter.



Omtrent midtvejs mellem Kolding og Aalborg ligger, ved en Bugt af Kattegattet, Jyllands største By, Kjøbstaden Aarhus. Bugten runder sig fra Kattegattet ind under Kysten og begrænses i Nord og Øst af det bakkede Mols og den fra sammes Sydspids fremskydende smalle Halvø Helgenæs, der i gamle Dage var Tilflugtssted for Kongemorderen Marsk Stig og hans Tilhængere og i den nyere Tid er et af de Punkter i Jylland, hvortil Erindringer om Ryes mesterlige Tilbagetog gjennem Jylland knytter sig. Nord og Syd for Byen højner Landet sig, og i Fordybningen flyder en Aa, der er Afløbet fra den omtrent 1 Mil vest for Aarhus liggende Brabandsø. Af denne Aa, hvorover der ligger fire Broer, en prægtig Stenbro, to Træbroer og en Svingbro for Jærnbanen, har Byen sit Navn. Dette skreves i gamle Dage Arus eller Aros og udledes

Aarhus. Tegnet af H. Fischer.

af Ar: Aa og Os: Munding, altsaa Aaens Munding, hvilket stemmer med dens Beliggenhed. Forøvrigt ligger Byens Oprindelse langt tilbage i Tiden og efter en ældre dansk Historieskriver skal den have ligget omtrent ¾ Mil nordligere inde i Landet ved det nuværende Lisbjærg og først i det 12te Aarhundrede under Erik Ejegod være bleven opbygget paa det nuværende for Handel og Skibsfart bekvemmere Sted. Allerede i Aaret 918 skal Kong Frode have ladet opføre en Kirke af Tømmerstokke paa Lisbjærg Banke, og da den var lagt øde blev i Aaret 934 af Harald Blaatand opført en ny Kirke, der dog snart blev afbrændt og ødelagt af Hedningerne. Samme Skæbne skal en i Svend Tveskægs Tid rejst Kirke have faaet, idet den ødelagdes i Krigene mellem Svend Estridsen og Harald Haarderaade af Norge.

Efter denne tredje Kirkes Ødelæggelse skal det være besluttet at flytte Byen til den herlige Aas Munding i Havet, hvor den nu ligger, og her opførtes da i Aaret 1409 en Trækirke paa Saxhøj, en Banke ved Aamundingen. Denne Kirke indviedes til Oluf den Hellige, der faldt i Slaget ved Stiklestad og derefter blev anset for en Helgen her i Norden. Men Olufs Kirke og Saxhøj bortskylledes af Havet, og saa flyttedes Kirken lidt længere ind omtrent hvor St. Olufs Kirkegaard nu er, og Resterne af Højen er den nuværende Skolebakke. Omkring St. Oluf Kirke rejste nu Byen sig og blev snart en folkerig Handelsstad, der allerede 100 Aar efter dens Anlæg havde 4 Trækirker og i Aaret 1096 blev en Stiftsstad. I Aaret 1201 blev der begyndt paa den nuværende Domkirke og i 1280 paa den nuværende Frue Kirke, hvilke Kirker vi senere skulle omtale. Af Klostre har Byen ogsaa haft flere, om hvilke man dog kun ved meget lidet. Aarhus har været Fødested for flere berømte Mænd hvoriblandt kunne nævnes Naturforskeren **Ole Worm** og hans Ætling Professor **Jens Worm**, Mathematikeren **Ole Rømer** og Historikeren **Erik Pontoppidan** samt Generalmajor og Bygmester **Laurids Thurah**.

Af Ulykker, som have hjemsøgt Byen kan nævnes flere store Ildebrande samt Pesten 1578 som bortrev 2,250 af Byens Indvaanere. Under de fjendtlige Indfald i Jylland i det 17de Aarhundrede var Byen flere Gange besat af Fjenden, deriblandt under Krigen 1627 og 29 af de kejserlige Tropper, hvilke opkastede en Skanse tæt uden for Byens sydlige Side, hvilken Skanse endnu bærer Wallensteins Navn. I den første slesvigske Krig forefaldt ved Aarhus en Fægtning mellem danske Dragoner og prøjsiske Husarer den 31te Maj 1849 under hvilken Fægtning Prinsen af Salms toges til Fange. Ellers frembyder Byens Historie intet mærkeligt, ligesom den egentlige gamle By for en halv Snes Aar siden kun frembød faa smukke Privatbygninger. I den sidste halve Snes Aar er heri sket stor Forandring, og saavel i den gamle Bys forskjellige Kvarterer som i Byens Udvidelse ned mod Jærnbanegaarden findes nu flere Bygninger som vække Opmærksomhed ved deres Smagfuldhed.

Faa Byer have vel saa gode Fremtidsudsigter som Aarhus, hvortil dens heldige Beliggenhed ved Knudepunktet af Længde- og Tværbanen og dens ypperlige Havn væsentlig bidrager. Efter sidste Folketælling i 1875 har Byen omtrent 20,000 Indbyggere.

En af Byens Hovedprydelser er dens store Domkirke eller St. Klemens Kirke, der er en af de største i Danmark; men derimod ikke en af de ældste. Medens Roskilde og Lund havde deres Domkirke, og Odense sin St. Knuds Kirke allerede i det 11te Aarhundrede og Ribe og Viborg deres anselige Stenkirker i Løbet af det 12te Aarhundrede, maatte Aarhus hjælpe sig med Trækirker. Det var først efter at den **hellige Niels** en Søn af Knud den Femte, der faldt ved Blodbadet i Roskilde 1156, var død i Aarhus 1180 og havde kastet en Helgenglans over Byen, at Andægtige begyndte at strømme til hans Grav, og en nær Slægtning af Absalon, Erkebisp Peder Vagnsen, benyttede da de rige Gaver, der strømmede ind, til at begynde Opførelsen af den nuværende Domkirke; men først da Pave Cøestelin den 3dje forkyndte Aflad til enhver, der vilde bidrage til Domkirkens Opførelse kunde man lægge Grunden til den 1201. Grunden blev lagt af ovennævnte Biskop, der selv skjænkede Kirken rige Gaver, men han oplevede kun at se Arbejdet begyndt, da han allerede døde 1204, og siden gik det kun smaat med Opførelsen af Kirken, saa at den først i Aaret 1312 kunde benyttes til Gudstjeneste.

Om den hellige Niels fortæller Legenden, at hans Fødsel kostede hans Moder Livet, men at han paa Faderens Befaling opdroges hos Bedstemoderen, der altid kaldte ham Søn, og han vidste ikke af sin Moder at sige, før han, syv Aar gammel, en Dag af en Legekammerat blev slaaet haardt med en Boldt. „Jeg skal sige det til min Moder", udbrød Drengen. „Ja Din Moder", svarede den anden, „hende frygter jeg ikke, for hun er død". Nu løb han til Bedstemoderen, der maatte tilstaa, at hans Moder var død samme Nat, som hun fødte ham. „Hvor kan jeg da leve", udbrød Drengen, „da jeg er Skyld i min Moders Død". Fra dette Øjeblik begyndte han en streng Levemaade, som han senere fortsatte. Han bar en Haarskjorte under sin Brynje, levede bestandig i Kyskhed, fastede og opmuntrede andre til Gudsfrygt. Han forlod siden Hoffet, hvor han i sin Ungdom havde levet, og drog til sine Ejendomme i Jylland, hvor han levede ensomt med sin Kapellan. Et Syn af Engle bebudede hans Død; han valgte selv sit Hvilested i Aarhus i Trækapellet ved Stranden, og mange Jærtegn skete ved hans Grav. Den hellige Niels har aldrig været ganske glemt i Aarhus, og paa St. Olufs Kirkegaard ved Skolebakken finder man endnu et Stenkors med latinsk

Indskrift som Minde om ham. For dem der ønske at finde Stedet vedføjes den Oplysning, at den gamle Kirkegaard ligger tæt bag den nuværende romerske Badeanstalt.

Domkirkens Skytspatron er St. Klemens, og vi ville med det samme berette, hvad Legenden fortæller om ham. Biskop Klemens blev for sin Tros Skyld jaget i Landflygtighed og af Kejser Trojan i Rom dømt til at arbejde i Marmorbruddene paa Halvøen Krim. Her forefandt han en stor Del Kristne, der vare dømte til samme besværlige Arbejde og hvis Lidelser betydeligt forøgedes derved, at de ikke havde Drikkevand paa Stedet, men maatte hente det langt borte fra paa deres Skuldre. Klemens ynkedes over sine Staldbrødres Nød og besluttede at hjælpe dem. Et Lam, fortælles der, viste ham Vej til et Sted, hvor hans Staldbrødre intet Vand kunde finde, skjøndt de gravede flittigt og længe, men hvor Vand strax fremvæltede, da Klemens berørte Jorden med sin Hakke. Denne Begivenhed findes afbildet paa et Sigil, der før har tilhørt Aarhus Domkapitel, men nu findes i oldnordisk Museum i Kjøbenhavn. Paa dette findes afbildet Klemens i Bispedragt, forved ham et Bjærg, hvoraf springer en Kilde, og ovenpaa Bjærget staar et Lam med en Fane. Foruden Lammet har St. Klemens et andet Symbol, nemlig Ankeret. Om dette fortæller Legenden, at Kejseren blev rasende over at høre om de Flokke, der trindtom fra samledes for at høre Klemens Tale paa det øde Sted, hvorhen han var forvist. Han besluttede da, at Klemens skulde dø, og Dødsdommen udførtes saaledes, at Kejserens Tjenere grebe den hellige Mand, førte i ham et Skib ud paa Havet, bandt et Anker om hans Hals og nedkastede ham i Dybet. Hans døde Legeme kom dog tilligemed Ankeret paa en vidunderlig Maade til Syne, idet Havet veg tilbage, saa at man kunde optage Klemens og jorde ham i et Kapel, der snart blev et Valfartssted for Syge og Ulykkelige, der søgte Hjælp ved at forrette deres Andagt paa hans Grav. —

Aarhus Domkirke er en treskibet hvælvet Korskirke bygget af Mursten. Dens Længde er større end nogen af Danmarks andre Kirker, nemlig 148 Alen, dens største Brede, Korskirkens Længde fra Nord til Syd, er 76½ Alen og Midtskibets Højde er 36 Alen indvendig. Kirkens uhyre Stenmasse hviler paa 20 stærke fritstaaende murede Piller hvis Tværmaal er 4 eller 4½ Alen. I Façaden mod Torvet staar et mægtigt Taarn, der oprindelig havde et højt, slankt Spir; men da dette nedblæste i en Storm den 31te Januar 1737, blev det erstattet af en kluntet Tagbygning, som endnu findes. Paa Taarnet findes den hellige Klemens Anker og Langernes Vaabenmærke, 3 Roser. Korbygningen er smuk med spidse Gavle, lange Vinduer og to runde slanke Taarne. Hovedindgangen til Kirken er gjennem Taarnet ved Torvet; men formedelst Grundens Opfylding omkring Kirken stiger man 2 Alen ned til dens Gulv. Flere Udgravninger omkring ved Kirkens Sider vise os dens oprindelige Sokkel, og der arbejdes hen paa at fjærne Opfyldningen, saa at den mægtige Kirke kan fremtræde i sin oprindelige Storhed og Skjønhed.

I Vaabenhuset findes til Højre en Gibsafstøbning af Thorvaldsens Kopernikus og til Venstre det rodstenkonstantinske Gravkapel. Langskibet er tredelt og ved Kirkens Restavration i 1867—71, er der sørget for at Bygningens storartede Hovedformer og karakteristiske Enkeltheder gjøre sig gjældende, ligesom der ved Borttagelsen af den ældre Hvidtekalk, der dækkede Hvælvinger og Vægge er fremkommet en Del Kalkmalerier bestaaende af Figurmalerier, Løvværk, Vaabenskjolde og Indskrifter, der nu ere fornyede. Omstaaende Afbildning, der viser det mægtige Langskib set ned mod Koret, giver et godt Begreb om Kirkens Indre.

En sjælden Prydelse for Kirken er dens smukke Altertavle. Den er til at lukke op, og naar Hovedtavlen er tillukt ser man Pave Klemens og Johannes den Døber fremstillet og under dem Kristusbarnet og den hellige Jomfru til hvem Biskoppen henvender sig i Bøn. Aabnes de ydre Fløje ser man i 8 Malerier, Kristi Lidelse og Død, Begravelse og Opstandelse; naar de inderste Fløje aabnes, fremtræde i Legemsstørrelse, udskaarne i Træ og straalende af Guld og Farver, Jomfru Maria, St. Anna, hendes Moder, Kristusbarnet, St. Klemens med Ankeret og Johannes Døberen. Paa Fløjdørene findes de tolv Apostle og en Del mindre Figurer, forskjellige Helgene. Mærkelige ere ogsaa den ældgamle Døbefond, Prædikestolen og den syvarmede Lysestage af Messing, en Efterligning af Guld-Lysestagen i Jerusalems Tempel. Endvidere hænger i Koret et smukt Skib, efter Sigende en Model, som Peder den Store kjøbte i Holland. Skibet, som skulde overføre den til Petersborg, strandede paa Jyllands Kyst og Modellen til den vordende russiske Flaade kom til at hænge i St. Klemens Kirke.

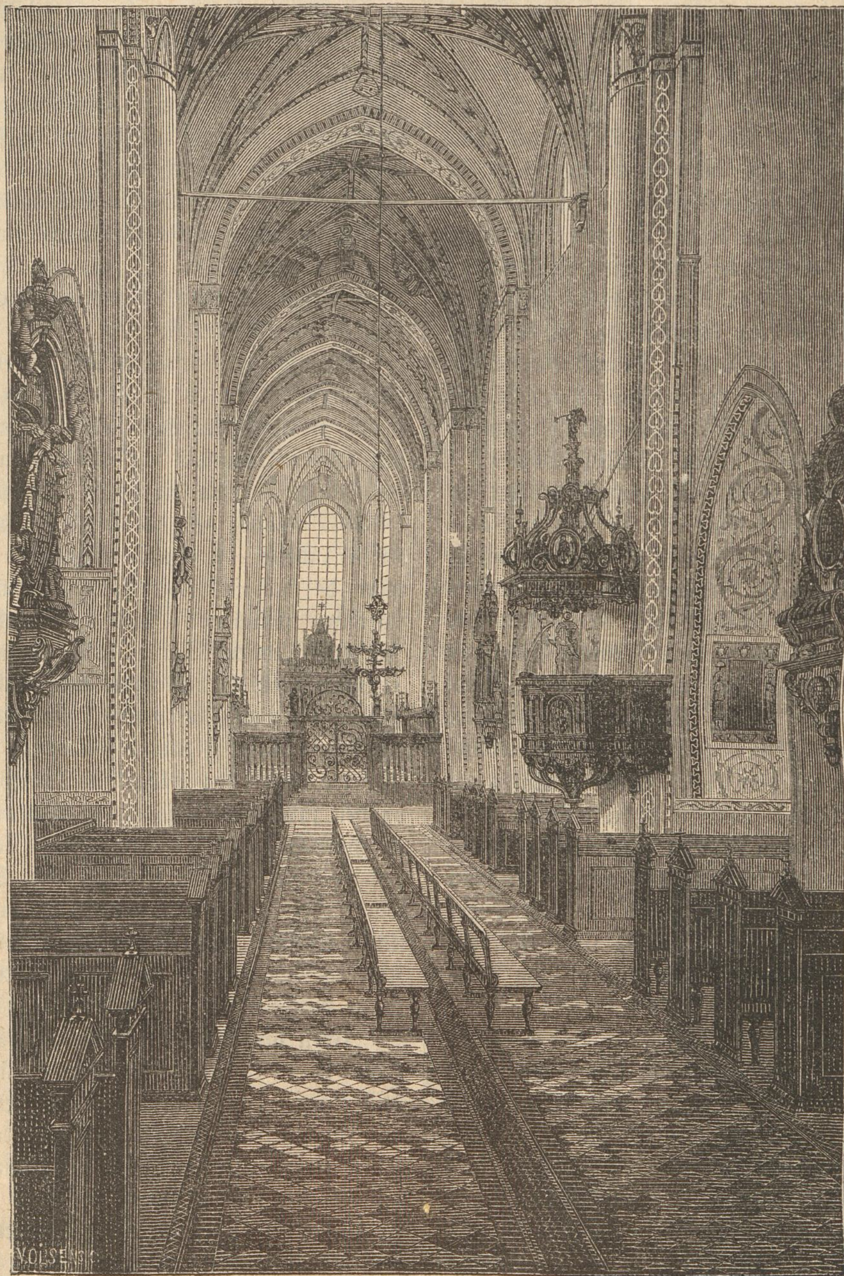
Uden for Domkirken har man Byens store Torv; gaar man langs dette kommer man gjennem en kort Gade til det mindre Torv og er nu i Nærheden af Vestergade ved hvilken Byens anden Kirke, Vor Frue Kirke, ligger. Denne Kirke hørte oprindelig til Sortebrødreklostret, hvis Bygninger som stode umiddelbart til Kirken endnu til Dels ere bevarede. Kirken er opført i Spidsbuestil, prydet med smukke takkede Gavle og et højt slankt Taarn.

Nord for Domkirken ligger Byens store og smukke Raadhus og syd for Kirken Bispegaarden. Ved Kirkens østlige Ende ligger Latinskolen og herfra fører en kort Gyde ned til Skolebakken, en udmærket smuk Plet, med en dejlig Udsigt over Bugten og Landet deromkring. Til Højre herfra kommer man til Havnen, der spiller en vigtig Rolle for Byen; den er inddæmmet fra Havet.

Den er forsynet med 2 Stenmoler og afgiver en god Plads for den Mængde Skibe, der aarlig søge Plads i den. Ved Havnen ligger Børsen, og fra Havnen fører Spor til Banegaarden, der ligger Syd for Byen. Vest for Banegaarden ligger det saakaldte Frederiksbjærg, der nu er en Forstad til Aarhus og gjennem denne og Frederiks Alle kommer man til Kirkegaarden. Tæt ved Kirkegaarden findes Rytterregimentets store smukke Ridehus og ved dette gaar Vejen ned bag om Byen til Aarhus Vandmølle, paa hvis Terræn der opføres en smuk Museumsbygning, som er bestemt til at afgive Plads for en Malerisamling, en Sculptursamling, Stiftsbibliotheket og Oldsagssamlingen, der før har været opstillede paa forskjellige, mindre heldige Steder. I Oldsagssamlingen ville de 6 for Tiden i Aarhus værende Runestene blive opbevarede.

Fra Skolebakken gaar mod Nord en særdeles smuk Spadserevej langs med Kysten forbi St. Olufs Kirkegaard til Knudrisbakke, et temmelig højt Punkt, beplantet med Træer. Fra Bakkens Top har man en dejlig Udsigt over den tæt Nord for Byen liggende Ris Skov og over Bugten til Mols og Helgenes. Imellem Knudrisbakken og Ris Skov, omtrent hvor Rytterikampen stod i 1849, ligger Lystejendommen Aldersro, der med sine store Park- og Haveanlæg og sin herskabelige Hovedbygning med det høje Taarn, tager sig særdeles godt ud. Ejeren, Kollektør Hansen, giver med stor Gjæstfrihed enhver Besøgende Tilladelse til at bese Parken og Bygningerne, og fra Taarnbygningen her har man vistnok den videste og mest henrivende Udsigt over Aarhus By og Bugt. Fra dette Sted har Kunstneren tegnet Billedet til Husvennen, som findes paa første Side af dette Blad. I Baggrunden til Højre ser man Mølleengen med Museumsbygningen, Dragonernes Ridehus og Jærnvejen, der herfra kan ses næsten 2 Mil borte; nærmere ved ligger Parkanlæget Vennelyst med de nye Udstillingsbygninger, lader man Blikket glide lidt længere til venstre har man hele Byen, Frue Kirke med sit slanke Spir, Domkirken og Havnen og paa den anden Side Bugten begrænses Udsigten af Marselisborg Skove. Fra Taarnet kan man endog fjærnt over Havet øjne Samsø og Tunø. Faa Steder have en saa dejlig Beliggenhed som dette smukke lille Lystslot, hvis Taarn øjnes langt ude i Kattegat.

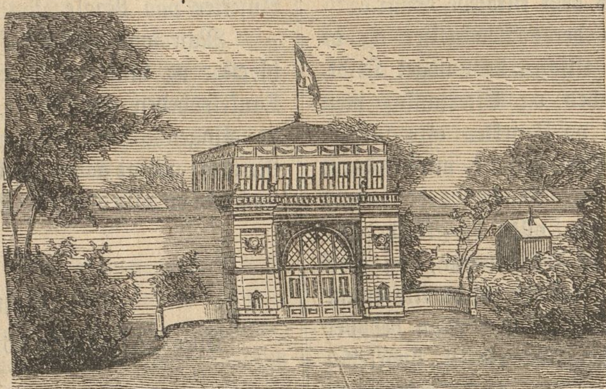
Fra Knudrisbakken fører Knudrisgaden til



Det Indre af Aarhus Domkirke.

Randers Landevejen, ved hvilken Lystanlæget Vennelyst ligger, og en lidt længere Gang mod Vest fører til Galgebakken hvor Militæret har sin Øvelsesplads og Etablissementer, og hvorfra man har en storartet Udsigt over Byen og dens Omgivelser mod Syd og Vest, hvor man opdager flere temmelig storartede Fabrikanlæg. Vejen uden om en lille Plantage til Venstre aabner en anden Udsigt ud over Landet og Mølleaadalen og fører ned til den smukt beliggende Vandmølle. Aarhusegnen er i det Hele taget meget smuk og man vil ikke kunne gjøre en Udflugt i nogen Retning uden at støde paa skjønne Punkter. Landskabet heromkring har nemlig en storslaaet Karakter med lange Bakkebølger, store Skovpartier og vidtstrakte Udsigter over Land og Hav.

En særlig Tiltrækning vil Byen faa i Aar derved, at den 1ste almindelige jyske Industriudstilling afholdes her i Sommer. I Lystanlæget Vennelyst tæt nord for Byen ligger den storartede Udstillingsbygning. Udenfra ser man dog ikke Bygningens fulde Storhed, da den næsten overalt er skjult af Træer, og denne Omstændighed har man meget rigtigt benyttet til at anvende saa lidt som muligt paa Bygningens ydre Udsmykning. Et smukt Midtparti er synligt fra Vejen og fra Haven ved Vennelyst fører en smuk Portal ind i den vestlige Ende af Bygningen som er afbildet paa hosstaaende lille Tegning. Fra denne Side tager Bygningen med sit høje Midtparti og sine Flagstænger, der rage op over Parkens Træer, sig særdeles smukt ud. Paa den indre Udsmykning er anvendt meget, og den er smuk, smagfuld og tiltalende. Grunden hvorpaa Bygningen staar skraaner stærkt til to Sider, og Arkitekt Puck, der har leveret Tegningen til Bygningen, har haft en vanskelig Opgave at løse; men han har med stor Dygtighed benyttet Terrænet saa at Bygningens Indre har faaet et særdeles smukt Udseende. Midterpartiet dannes af en anselig Pavillon 17 Alen høj, 15 Alen lang og 15 Alen bred. Her findes et Springvand, Blomsterpartier og Divaner til Hvile for de Besøgende. Herfra skyder Bygningen sig ud i tre Fløje. Ad en Trappe til Venstre kommer man op i Bygningens vestlige Fløj, der er 50 Alen lang og 10 Alen høj. Denne Fløj er kun et Stokværk højt, og her kan man ogsaa komme ind fra Portalen i Vennelysts Have. Fra denne Fløj har man den bedste Udsigt over Bygningen, og paa begge Sider af Indgangen findes her de kongelige Aftrædelsesværelser, der ere smukt dekorerede og hvoraf især Kongens Værelse til Højre for Indgangen vækker Opmærksomhed ved sin særdeles smagfuld udførte Loftsdekoration. Gulvet i den vestlige Fløj er i Højde med et Galleri, der løber rundt om Bygningen og danner øverste Stokværk til den nordre og østre Fløj. Fra Midtpartiet føre Trapper ned til den underste Afdeling af disse Fløje, hvoraf den nordlige er 70 Alen lang og 15 Alen høj og den østlige 50 Alen lang og 15 Alen høj. I den østlige Ende ligefor Indgangen fra Vennelyst ses en aaben Veranda der hører til Restavrationen, og hvorfra man har en smuk Udsigt over Parken. Fra den nordlige Fløjs vestre Side fører en dækket Gang ned til Maskinafdelingen der findes i en særskilt Bygning. I en anden særskilt Bygning 30 Alen lang, 10 Alen bred og 10 Alen høj med Indgang saavel fra Udstillingsbygningens nordre som fra dens østre Fløj, har Danmarks Lærerforening aabnet „den første danske Udstilling af Skolemateriel". I Modsætning til de andre Afdelinger, der kun have dansk Industri og Husflid, er denne Afdeling international og man vil her træffe en Samling saavel af dansk som af svensk og tysk Skolemateriel, mere righoldig end man nogen Sinde før har set det i Danmark. Alle Lokalerne i Udstillingsbygningen modtage Lyset ovenfra gjennem Glastag, og den smukke Hovedbygning med sine rundbuede Gallerier og sin lysegraa Dekoration gjør et imponerende Indtryk. Rundt om paa Bygningens Fløje findes Navnene paa de jyske Byer, der have deltaget i Udstillingen og paa Pavillonens Vægdekorationer findes berømte Kunstneres og Videnskabsmænds Navne. Terrænet omkring Bygningen er benyttet til smagfulde Haveanlæg, der i Forening med Parkens skyggefulde Træer, afgive en fortræffelig Spadsere- og Hvileplads.


Udstillingsbygningen i Aarhus.

Der er anmeldt omtrent 1000 Udstillere, og Udstillingen aabnedes, under stor Festlighed, af Hans Majestæt Kongen afvigte 13de Juli.

Om Mishandling af Dyr.

Af Vilh. Weiss.

Mishandling af Dyr er en oprørende Forbrydelse, der hos Voksne som oftest vidner om lav, hjærteløs Havesyge, Raahed, Kaadhed, kort sagt om slette Egen-

skaber, der have deres egentlige Kilde i Hjærteløshed, og man kan hos dem ikke en Gang, som hos Børn, anføre Ubetænksomhed som Undskyldning, thi ethvert Menneske, der er kommet til Skjelsaar og Alder, bør være sig bevidst, at han begaar en lav og ussel Handling ved at mishandle et Dyr. Det er selvfølgelig ethvert rettænkende Menneskes Pligt at modarbejde slig Umenneskelighed . . .

Husdyrene ere dog langtfra de eneste, der ere Ofre for Menneskenes Brutalitet og Letsindighed. Ogsaa mod Fuglene, Fiskene og Insekterne forsynder man sig baade af Ondskab og Uvidenhed.

Hvad Fuglene angaar, ere de navnlig udsatte for Mishandlinger af Fuglefængere og Redetyve. Heldigvis er den skammeligste Forbrydelse, der kan begaas mod disse Dyr, nemlig at blinde Sangfugle, saa vidt jeg ved, yderst sjælden her hjemme, men hvor mange Fugle blive ikke lemlæstede ved at anskydes af „Søndagsjægere", der ofte ikke optage dem, da de sjældent ere forsynede med gode Hunde — ofte have de slet ingen —, hvorfor de anskudte Fugle henligge i en ynkelig Tilstand, til de dø af Sult eller af de dem tilføjede Saar.

Fuglene kunne dog ved deres Bevægelser og de Lyde, de udstøde, naar der tilføjes dem noget Ondt, vække Menneskenes Medlidenhed og Eftertanke, men hvilke Pinsler maa ikke Fisk og Insekter ofte udstaa, uden at de have noget Middel til at minde deres Bødler om den Uret, de begaa. Kunde de ved nogen Lyd tilkjendegive deres Smerter, vilde de sikkert vække manges Medlidenhed, men de ere stumme, og Folk trøste sig med den taabelige Snak om, at de ikke kunne føle Smerte, fordi de have koldt Blod. Man behøver blot at røre ved en Fisk og lægge Mærke til, hvorledes den spræller, for at overbevises om, at de ingenlunde ere ufølsomme for Smerter. Og dog behandles de, som om de vare døde Gjenstande, som man efter Behag kunde skære og rive i, uden at det voldte dem noget Ondt. Hvor barbarisk er f. Ex. ikke den Maade, hvorpaa mange, der fiske for deres Fornøjelses Skyld, bære sig ad med Maddingen. Saavidt jeg ved, anvender man til Gjeddefangst en levende Skalle, der sættes paa Krogen, der er forsynet med en Modhage, og som stikkes ind i den tykke Del af Ryggen, hvorved der naturligvis fremkommer et slemt Saar. Derpaa kastes Skallen igjen ud i sit Element, hvor den strax befinder sig bedre og søger at undfly; men den kan ikke komme længere bort, end Snøren rækker, og Krogen i Ryggen minder den paa en grusom Maade om at vende tilbage. Saaledes vedbliver det at gaa, indtil maaske det heldigste Tilfælde indtræder, at en Gjedde gjør Ende paa dens Kvaler, eller, hvad der ogsaa sker, at den efter flere Timers Forløb, naar de gode Sportsmen blive kjed af denne Fornøjelse, trækkes op af Vandet og Krogen rives ud af Saaret paa den endnu levende Fisk, hvorved der, da Modhagen holder igjen, fremkommer et nyt uhyggeligt Saar. Som oftest bliver den ikke dræbt, men kastes endog ud i Vandet igjen, hvor den længst kan opholde Livet og altsaa pines længst.

Der kunde anføres en Mængde lignende Exempler paa, at Fisk mishandles ene og alene af Tankeløshed, men jeg skal endnu kun henlede Opmærksomheden paa den skammelige Maade, hvorpaa Fiskene behandles baade af Kjøbere og Sælgere. Hvor ofte ser man f. Ex. ikke, at de, der sælge Aal, trække disse levende paa en Snor og have dem hængende paa en Pind? Ligesaa afskyeligt er det, naar Forhandlere veje Fisk ved at stikke Bismerkrogen ind i Fiskens Kjæbe eller Øje, naar levende Aal til Forsending indpakkes i Salt, eller naar Fiskene mishandles ved Rengjøringen, idet man f. Ex. skraber Rødspætten eller Flynderen og afskærer Finnerne, før Fisken dræbes.

Insekterne ere navnlig udsatte for Mishandlinger af Børn, der af Nysgjerrighed eller Tankeløshed hyppigt pine dem paa den afskyeligste Maade, idet de f. Ex. rive Ben og Vinger af Fluer eller stikke levende Insekter paa Naale.

Man maa virkelig forbavses over, hvor ubarmhjertige og tankeløse Menneskene kunne være, men da Tankeløsheden her sikkert er Hovedaarsagen til Mishandlingen, kan man vel haabe at opnaa et godt Resultat ved at aabne Folks Øjne for, hvilken skammelig Adfærd de vise mod de stakkels Skabninger.

Havstrilen.

Efter „Allehanda för Folket" ved Kn. Sk.

Hvad er det for et Billede „Husvennen" i Dag bringer sine Læsere? Ganske simpelt et Billede af det virkelige Liv, en norsk „Havstrile", der har faaet „en lille Knude i Kakkelovnen", hvilket foraarsager, at han træder fejl og dratter i Søen.

Billedet af en ravende Drukkenbolt er jo i og for sig ikke saa mærkværdigt, og det kan lige saa lidt, mener vel Læseren, kaldes skjønt — hvorfor vælger „Husvennen" da et saadant, især da det virkelige Liv heldigvis er rigt ogsaa paa smukke og tiltalende Emner?

Ja, derom kunne Meningerne jo være forskjellige. Vi ere just af den Mening, at Billedet af den drukne gamle Ulk er baade tiltalende og rørende, naar vi bare se paa det med de rette Øjne, og, hvad mere er, det har noget ved sig, der maa sættes langt over Hensynet til det skjønne og smægtende, nemlig Sandhed, den lyslevende, gribende Sandhed.

Lad os da med Billedet for Øje meddele den stakkels gamle Sømands Historie.

I det vestlige Norge, hvor de dybe Fjorde skære sig ind mellem de stejle Fjælde og gjenspejle Billeder

af smilende skjønne Landskaber med Agre og Enge og hvidmalede Boliger mellem hele Skove af Æble-, Pære- og Kirsebærtræer, ligge, yderst ude og uden for disse blomstrende Bygder med en velstaaende Befolkning, tusende Skær og Øer, udstrøede i det vilde, stormende Hav. Kan man kalde Fjældene Jætter med Ishjælme paa Hovedet, saa kommer man ved Synet af disse Skær, der rejse sig i Nordhavet, som stejle Taarne, til at tænke paa hele Hære af Kæmper, der staa paa Vagt i Havet, saa at Søen gaar dem over Skuldrene, og som holde deres Klippeskjolde mod de brusende Bølger til Værn for de fagre Bygder inden for.

Saa ulig det grønklædte Fjæld ved Fjorden er den skaldede Klippe i Havet langt uden for Stranden, saa ulige ere ogsaa Fjældets og Havets Sønner hverandre.

Der er Kraft og Alvor i Fjældbondens Træk og Væsen; men den syder Uro, Lidelse og Djærvhed gjennem Kystboeren fra Isse til Fodsaal.

Disse Kystboere fra Askø, Melands, Herlø, Fjælds, Sunds og Østervolds Præstegjæld uden for Bergen, kaldes med et eget Navn „Striler“, og af dem var just den samme Niels Vigen, som man her ser paa dette Billede, en af de ægteste. Han var født Aar 1800; hans Forældre vare Fiskere; det samme havde hans Bedste-, Olde- og Tipoldeforældre været, alle havde de plasket tilsøs, søgt og fundet deres Næring, flere af dem omsider ogsaa deres Død, paa det lokkende, men troløse Hav.

Niels's Drengeaar faldt altsaa sammen med Ufredsaarene før 1814, da det vestlige Norge maatte udstaa saa svære Lidelser. Da mistede ogsaa Niels sin Fader, og Fiskerhytten paa Skæret stod længe ubeboet, medens en Morbroder tog Drengen og hans Moder til sig.

Der gik mange Aar med Nød og Savn. Men Kamp avler Mandsmod, og Arbejde giver Kræfter. Niels voxede op til en Søgut, saa firskaaren og hærdebred som nogen. Han havde set baade Hamborg og Amsterdam og Spanien og Middelhavet og desuden en god Del af Indien, inden han fik samlet sig saa mange Penge, at han kunde lade deres egen Hytte gjøre i Stand for sig og sin gamle Moder. Men endelig naaede han da saa vidt, og det var den første rigtige Højtid i hans Liv. Aldrig havde Havet syntes ham saa blaagrønt og klart, eller Skæret med sine smaa Buske i Kløfterne saa mageløst smukt, som nu. Underlige vare hans Tanker, da han nu atter stod paa sin egen Grund og havde tømret sin Moders Alderdom varme Vægge og et tæt Tag. Hvad han tænkte, sagde han ikke; men ud maatte han endnu en Gang paa en lang, lang Rejse. Han var borte i mange og lange Aar og prøvede baade ondt og godt. Men endelig var han atter hjemme og med en ret klækkelig Spareskilling i Lommen. Nu kjøbte han sig Baad, Sejl og gode Fiskeredskaber og havde endda nogle fidtede Seddelpenge i Behold paa Kistebunden — nu endelig, da han var fyrretyve Aar, og hans sorte Lokker allerede begyndte at blive graasprængte, kunde han begynde sin Faders og Farfaders Haandtering, nemlig som bosiddende Mand at pløje Havets urolige Ager, hvor Døden sidder paa Lur i de dybe Furer. Held havde han med sig, og Havets rige Høst laa ofte i hans Baad som store Sølvax, naar han sejlede ind til „Trianglen“ *).

Og den gamle Moder plejede ham ogsaa paa sin Vis som en trofast Søn. Men gifte sig vilde han ikke, saalænge den gamle levede; thi han var for fattig, sagde han, til at give hende Aftægt, og at have to Kvinder under samme Tag, det var mere end eneste Mand kunde komme ud af det med. Og saa var der en væsentlig Omstændighed endnu: han havde aldrig været forelsket. Men endelig kom den Stund, da han stod ved sin Moders aabne Grav og hørte Præsten udtale Opstandelsens Haab over hendes afsjælede Støv. Fra nu af var det anderledes, og naar han om Aftenen roede hjem, var det, som om hans Hjærte skulde briste. Han var nu saa temmelig til Aars og aldeles graahaaret, og saa vidt berejst, at han havde set det halve af Jordkloden, og endda var han endnu kun et Barn i Hjærte og Sind. Et forældreløst Barn var han og havde ikke et eneste Væsen at støtte sig til paa det øde, ensomme Skær. Alle Fædrene vare gaaede til Ro, de fleste i Havets Dyb og kun de færreste under Grønsværen paa Kirkegaarden. Og han var ene, den sidste. Skulde Ætten uddø med ham og en fremmed Slægts Sønner føre Styret paa den Klippe, som hans Fædre i fremfarne Tider havde ejet? Nej, det maatte ikke ske, og han kaarede sig en Hustru. Men han begik den Fejl at tage hende langvejs fra; thi han søgte sig en Brud fra de skjønne, rige Lande langt inde ved Fjordenes varme Strande.

Og det blev atter Højtid for Niels. Det var Hvedebrødsdagenes søde Fryd, inden endnu Erfaring og Prøvelse havde ladet Uoverensstemmelsen i Sind og Tankesæt bryde frem. Men ogsaa den Tid kom. Der var saa koldt og stormfuldt ude paa Skæret, syntes den unge Hustru, der var vant til Lundenes Læ ved den milde Strand, og det var ogsaa kun smaat med Indtægten. Utilfredsheden indfandt sig, og hun begyndte at give sin Mand kolde Ord i Steden for ømme Favntag, naar han kom hjem og var forfrossen og træt. Og nu lod Fristelserne sig indfinde. Der var saa mangen Kammerat, som under lignende Modgang søgte Trøst i Flasken, medens Niels grov sin Sorg dybt ned i sit Hjærte og blev tungsindig og mørk. Han saa, hvilket Middel de andre brugte mod deres Sorger; Fristeren lokkede, men han stred og sejrede endnu en lang Tid, og han bad saa inderlig til Vorherre, at han vilde give Freden tilbage i Hjemmet.

*) Saaledes kaldes Fiskerbryggen i Bergen.

Havde Hustruen forenet sin Bøn med hans og Ønsket været fælles, maa vi jo ogsaa tro, at Opfyldelsen var sket; men saaledes var det ikke. Han var ene om at vende sig til den gode Side, Bønhørelsen mærkedes ikke, og Dagene bleve stadig værre og værre.

Og Slutningen blev da omsider, at han ikke længere



En løftet Stemning.

stod imod, men faldt og blev en Svirebroder. To Gange ugenlig skulde han ind til Bergen med sin Fangst, og naar han havde udsolgt, tog han sig først en lille Rus, førend han vendte tilbage til sit glædeløse Hjem. Paa Hjemturen sad han og dinglede ved Aarerne, Baaden krængede saa til den ene og saa til den anden Side, og underligt er det, at han i saadan Tilstand ikke fandt sin Grav i Havets Dyb.

Det er i et saadant Øieblik, da han har forrettet alle sine Ærinder i Byen og faaet sig en „ordentlig Pisk", at Kunstnerens Øie er faldet paa ham. Skuepladsen er en lille Landgangstrappe paa Hjørnet af „Triangelen" i Bergen. Pladsen oppe paa Torvet, der Onsdag og Lørdag Morgen vrimler af Havstriler og nette, kjøbslaaende Tjenestepiger, er nu saa godt som tom. Kun en eneste gammel Fiskerkone sidder endnu



En Mangrovesump i Sydamerika.

tilbage, fordi hun har været for nærig og ikke har villet sælge til rimelige Priser. Og nogle gamle Dagdrivere slentre omkring eller hænge paa Brystværnet mod Søen. Bergenserne have faaet deres Fisk og Strilerne deres Penge. Det er langt ud paa Eftermiddagen.

Kun en enlig Baad ligger endnu ved Trappen; det er Niels Vigens. Den flyder højt paa Vandet, hvilket viser, at Skuden er tom og at Handelen har været god. At Rusen ogsaa er blevet god, kan man se af den fuldstændige Glemsel af al Verdens Fortræd,

som hviler over Niels Vigens Ansigt. Gubben har tydelig nok kiget saa dybt i Glasset, at han befinder sig mellem gaa og flyve — eller styrte over Ende. Med lange Skridt har han krydset over Torvet og styrer nu for den gunstigste Vind ned ad Trappen til Baaden. Han er i alle Henseender „løftet". Bøtten, som han har baaret under Armen, er ham en altfor tung Paamindelse om dette Livs Møje. Vikingers og Heltes Ætling skal ikke længere slæbe paa sligt. Han slænger den fra sig og gjør just i det Ojeblik, da han strækker Foden frem for at gaa ud i sin Baad — nej, i sit ventende Drageskib, med højre Haand en heftig Bevægelse, der synes at betyde saa meget som: „Jeg skænker den hele Kræmmerby med alle dens Herligheder, ja, hele Verden, min fulde Foragt!"

Men — Du Daarers Beskytter! — Gubben Niels gjør et galt Bestik, rigtignok kun med en Alens Misvisning, men dog nok til, at han træder ved Siden af i Steden for ud paa sit Drageskib. I næste Ojeblik vil han uundgaaelig ligge i den dybe Sø og det kolde Bad vil fuldstændig vække ham af Rusens Drømmerier. Saa meget har Kunstneren meddelt os. Men han har ikke meddelt os, og vi vide derfor ikke, om Niels er i den Grad beruset, at han skal drukne og i sin fornedrede Tilstand slutte sit jordiske Levnedsløb, eller om han skal reddes og ved Mindet om den overstaaede Livsfare opvækkes og styrkes til et kraftigere og bedre Liv. Kunstnersnillet har fæstnet paa Papiret det latterlige Ojeblik og blot antydet, at det forfærdelige kommer i næste Sekund. Billedet tilsigter saaledes at give en Advarsel til alle, der i Livet have Ojeblikke, da Kjødet vinder Sejr over Aanden og Samvittigheden.

Men Billedet indeholder endnu et Par Smaating, værd at lægge Mærke til, hvor ubetydelige de end synes. Det er Kringlen og Honningkagerne med en Mandel i, som trille i Vandet af den bortslængte Bøtte. Er det for sin egen Mund, at den gamle Drukkendibrik har kjøbt disse Lækkerier? Nej, paa ingen Maade. Det er Barnet, han har haft i Tankerne derved, og det er saaledes en Lysning af Faderkjærligheden, der straaler os i Møde fra det Dynd, hvori Drankeren føler sig. Og vi ere tilbøjelige til at tro, at for denne Kjærligheds Skyld faar han Lov at leve, ved dens Hjælp skal han selv blive bedre og evne at opdrage sit Barn til gjennem et hæderligt Liv at vedligeholde Slægten, Næringen og Fædrenejorden paa det lille Skær.

Mangroveskovene.

Ved E. Toepfer.

Langs med de sumpige Kyster af Havet i de varme Lande og især ved Flodernes Munding, findes der en mærkelig Art Skove, Mangroveskovene, der dannes af de saa kaldte Mangletræer. Denne Plante, som aldrig findes højere oppe i Landet, men kun paa de moradsige Strand- og Flodbredder, er i flere forskjellige Arter udbredt baade i den gamle og den ny Verden. Ingen anden Plante er i den Grad skikket til at gro paa et saadant Omraade ved sin særegne Roddannelse og af Naturen saa vel udrustet til at kunne trodse Bølgernes Kraft som Mangletræet. Naar vi skulle sammenligne det med et af vore indenlandske Træer, maa det nærmest være med Ellen, som det har en ikke ringe Lighed med i Blade, Grene og Bark; men den nederste Del af Stammen giver det et fra denne meget forskjelligt Udseende.

Enhver Mangroveskov stammer oprindelig fra en eneste Plante, som har forplantet sig med stor Hurtighed og udbredt sig over en saa stor Strækning, at den snart er bleven til en hel Skov. Ved Frøene paa denne Plante er der den Mærkelighed, at de allerede spire, medens de endnu ere inden i Frugten og i Løbet af en kort Tid sende de flere Alen lange Skud ned i den bløde Jordbund, hvor de meget snart slaa Rødder, medens hvert Skud dog stadig vedligeholder Forbindelsen med Moderplanten. Hos enkelte Mangletræer falde Frøene derimod af, naar deres Skud er bleven henved 10 Tommer langt og borer sig ved Faldet med den spidse Ende flere Tommer dybt ned i det bløde Dynd, hvor det med en forbavsende Hurtighed udvikler en Mængde Rødder. Disse, der snart blive træagtige, fæste den unge Plante meget stærkt til Grunden, og allerede efter et Par Maaneders Forløb hæve de sig op over Jordbunden i Form af Buer. Paa omstaaende Billede ses en hel Mangroveskov paa den lave og sumpige Kyst i et af de varme Lande i Sydamerika. Til venstre paa Billedet ses en Kaiman eller Alligator (en Art amerikansk Krokodille), i Nærheden af den vader en Vadefugl omkring i Vandet for at søge Føde, og længere borte ses en af de fladbundede Baade, med hvilke de Indfødte bringe Varer fra et Sted til et andet. Naar den unge Mangroveplante er bleven et Par Fod, udsender den allerede nogle Grene, og neden for disse udskyder den nye Rødder, som sænke sig ned i Dyndet og gjøre sig fast her. Efter at Planten har naaet en Højde af henved 12 Fod, hviler den allerede paa en hel Skov af buedannede Rødder; der tjene som Støtte for den; paa Grund af denne ejendommelige Roddannelse kalder man og Mangletræet for Rodtræet. Den udvikler nu for Fremtiden kun faa nye Rødder fra Stammen; derimod bruges hele Kraften til Udviklingen af Kronen, der snart faar et rigt og tæt Løv, der dannes af stedse grønne, læderagtige og meget saftige Blade. Fra Kronens øverste Grene udspringe saa senere den ene seje og trævlede Luftrod efter den anden, der hænger ned som et Tov og vedbliver at forlænge sig, indtil den naar Jorden, hvor den fæster sig fast. Den store Mængde Luftrødder, der udgaa

dels fra Stammen og dels fra Grenene krydse hinanden i alle Retninger, og der dannes paa denne Maade et tæt og næsten uigjennemtrængeligt Væv, som gjør meget store Kyststrækninger aldeles utilgængelige for Mennesket. Det tætte Næt, som Rødderne danne, tjener til at holde de Jorddele tilbage, som Flodernes mudrede Vand fører med sig; disse Dele synke til Bunds og saaledes bidrage Mangroveskoven meget til Forøgelsen af det faste Land. Paa samme Maade forøges ogsaa Bredden af Kyststrækningerne, da de tæt stillede Rødder fastholde det tynde Slam, som Havet fører med sig.

Naar Ebben drager Vandet bort fra Mangroveskovene, har man Lejlighed til at se den store Vrimmel af forskjellige Dyr, der have deres Tilholdssted mellem Røddernes Buegange. Her findes ikke saa Arter af Krybdyr og især en næsten utallig Mængde forskjellige Arter af Fiske og Bløddyr. De sidste Dyr trække atter store Skarer af Vade- og Svømmefugle til Stedet, hvor de altid finde fuldt op af Næring. Mangroveskovene vilde derfor være et meget tillokkende Sted for Naturforskeren at dvæle paa, da han vistnok i dens rige Dyreverden kunde gjøre mange vigtige Opdagelser og Jagttagelser, men Forholdene der ere desværre saaledes, at intet Menneske er i Stand til at kunne opholde sig i dem endogsaa kun en ganske kort Tid. Selv om man var i Stand til at kunne gaa hen over den bløde Grund og med Øxen bane sig Vej gjennem Røddernes tætte Væv, vilde dog de store Sværme af Muskitoer og især de giftige Luftarter, der stadig stige op fra Mangroveskovenes moradsige Bund, gjøre Opholdet der aldeles umuligt.

Skovhuggerens Skudsmaal.

Momme Jørgensen har Ordet:

„J saa — aa! Ja det har været Anders Skovhugger, Du har været i Lag med der ude i Skoven, det fejler ikke; jeg kjender ham saa nøje. Rar og brav? — Hja – a, der er Maade med. Jeg kalder ham nu en sær underlig Basse, gjør jeg. Han er ikke saadan rigtig som andre Folk — ja – a, han passer jo nok hans Arbejd og hans Værk, passer det til Kant endda, det var en Skam at sige andet om ham; for til at bruge en Øxe i Skoven og en Høle paa Høstagerne skal en ikke have saa meget let ved at hitte en, der er mere hvalle end han da, det er vist — men ellers saadan i hans Færd og Væsen saadan, er der noget — noget — jeg ved snart aldrig, hvad jeg skal kalde det — noget eget ved ham, ja vist er der saa. Jeg ved snart ingen bedre at ligne ham ved end vor ny Præst — ja ham kjender Du jo nok, Præsten? Hæi, hæi, hæ! Jeg kan ikke lade være at fortælle Dig, at den første Gang han var her i min Gaard, tog jeg ham i Kristian den femtes danske Lov, hja gjorde jeg saa! Hæi, hæi, hæ! Det havde jeg forresten aldrig drømt om. Jo, ham ligner Anders mere end i det, at de har ligedan mørkladent, krøllet Haar, for Præsten han er baade tjenstvillig og meget flink i mange Maader, og det er Anders og. Præsten siger hans Mening lige ud, og det kommer kort og bestemt og fast ud af ham, og det samme vil Anders ogsaa gjærne gjøre, Stakkel. Se—æ, det er nu, hvad det er med Præsten, han er en studeret Mand og kjender Skriften og har hans gode Udkomme, det er nu, hvad det er, med ham; men for en Smaamand som Anders og hans lige, gaar det min Sandten ikke an, at de holde saa fast og stift ved deres egne Meninger eller være saadan saa bestemte og egne i det, for jeg skal sige os, de trænger til Gud og hver Mand og staar dem bedst ved at fire og læmpe sig igjennem Verden, det er baade sikkert og vist da. Ak, Gudbevares, det har en da tusende Exempler paa daglig Dag.

Nej, Anders han er saadan en sære, sære Basse, er han. Du kan tænke Dig, jeg kom en Søndag Eftermiddag forrige Sommer ude fra mit Skovskifte af og gik hjemad, og da jeg kommer tæt ud til Skovsletten, der er lige oven for hans Hus, hører jeg saadan en Grinen og Snakken, at det var groft. Og da jeg saa skulde se til, hvad der var paa Færde, var det Anders og hans Kone og deres Børn, som gjorde al den Opstyr! — Hvad de tog dem for? — Ja Anders han stod Buk for de to ældste Knægte — de tjener ellers her oven i Byen — og de løb paa Hosesokker og øvede dem i at sætte over ham, og en bitte Pojk, han har — han er vel en ti, tolv Aar — han prøvede ogsaa paa de Narrestreger, men han blev enten hængende paa Ryggen af Faderen, eller ogsaa trimlede han ned paa Jorden hver Gang, og det var det, de saadan morede dem ad. Konen og Datteren — Datteren hun er en fuldvoxen Pige, hun tjener her ovre ved vor Gjenbos, skal nok være meget hvalle til hendes Ting, siges der; hun har været paa en af de her høje Skoler, det har de der ovre hjulpet hende til, ja vist saa, — naa, de to, Konen og Datteren, de stod og gjorde Kigningen af, de havde rigtig nok Bindehosen med dem, men om det ikke mest var for et Syns Skyld, se det kommer det an paa; Pigen hun gjorde i al Fald ikke stort ved Bindingen, saa længe jeg stod og saa paa da, for hun stod og æggede den bitte til at komme over, imellem som hun slog en Latter op. Hvordan de kunde finde nogen Morskab i det, kan jeg nu ikke faa i mit Hoved, og lige saa lidt kan jeg forstaa, at saadan en halvgammel Mand som Anders vilde staa Buk for hans Drenge og tumle omkring med saadanne Abekattestreger. Om en kom og bød mig en hel Daler, gjorde jeg det ikke, ja om de saa lagde to, tre blanke Specier her paa Bordet for mig, jeg gjorde det ikke alligevel; og det har noget at sige, for en to, tre Specier hitter en Dœlen i 'et ikke i enhver Busk.

Men saadan er han saa sær Anders, og hans

Kone er for den Sags ikke et Haar bedre. Saadan skal jeg — hvad? Om de blev ved med at lege? Ja—a, da de havde holdt med det en lille Tid, saa raabte Konen: „Saa, ret nu Din Ryg, Farlill'; nu kan det være nok for i Dag. Syng os nu en kjøn Vise, Børn. Ellen! stem Du op". Men den lille, han havde nok ikke faaet nok af den her Kommers endnu, for lige med et kom han fejende paa en lang Raft hen imod Moderen og raabte: „Tag nu til Luen, Mo'er, for nu kommer General Schleppengrell". Det grinte de ogsaa ad, saa det svarede igjen i Skoven. De kan nu more dem over lidt, de Folk. „Ja, kunde Du blive saadan en Karl", sagde Anders saa. Hæ! nu skal vi snart en af Dagene se, at Anders Skovhuggers Søn bliver General! Pyt! sagde han, Manden. Men saadanne store Tanker ligger han og sætter i hans Børn, ved det han om Vinteraftenen fortæller dem om Krig og Slag og Generaler og Konger og Kejsere og Sk... og Møg. Og hvad han ikke kan, det gjør Præsten, for han laaner dem og andre unge Karle Bøger i svære Mængder. Jo—o, der skal vi have det, havde vi ellers noget at tage det i! Kunde vi læse os til det. Nej, lad dem bruge Bøgerne, der skal leve af dem: Præster og Degne og Skolemestre og Herredsfogder, og lad os passe vor Avling og vort Kram, der har vi mere end nok at rive i. Vi skal lyses op, siger han, Præsten, for at vi rigtig kan skatte og faa Nytte af vor Frihed! Jeg siger ellersens Tak. Ja Gu' skal vi saa! Frihed? Ja Fanden er sluppen løs, siden vi har faaet den Frihed! En kan jo knap lukke sit Øje i nogen Nat for den Frihed. Nej, lad Kongen regere Landet, han faar baade Kost — han faar en stor Løn for det, vilde jeg sige, og den skal han Rakkeren i 'et da bestille noget for, skal han saa. Hvad siger Du? Om de kom til at synge? Hvem? Naa—aa—æ, Anders og — æ —. Jo, det tror jeg nok, de gjorde. Jo det gjorde de; for jeg kan huske, at Anders og Konen de stemte op med den her om Holmens faste Stok, og da de havde sunget den, saa hug Ellen, Datteren, i med en ny, som jeg aldrig havde hørt før, men jeg kan da mindes, at hun sang et Sted henne i den: „Thi han elsker det Folk, som har Asnerne ædt", eller saadan noget. Hvad det var for Asner, blev jeg ikke klog paa, men det var vel sagtens nok Tyskerne, hun mente, for dem kan Anders ikke godt lide. Jeg listede knap efter af derfra, lige saa lettelig, som jeg var kommen der, og lod dem sidde og kvidre, for jeg kom i Tanke om, at jeg havde sat en Kjøbstads Slagter Stævne, han vilde kjøbe en fed So af mig.

Men det er ikke det eneste, Anders er sær i. Nu skal Du høre, hvor stikken han var en Dag — lad mig se, ja, det er ikke længer siden end sidste Sommer. Da kommer mig og „Skovfyrsten" spaserende igjennem Skoven, og da jeg hører Anders hugger et Stykke fra os, gaar jeg hen til ham og vilde have ham til at slaa en halv Favn Knippeltræ Dagen efter. Det kunde han ikke.

„Hvifor?" spørger jeg. „Hvad har Du da saa travlt med?"

„Aa, jeg har just ikke saa travlt, det er ikke derfor; men jeg hav lovet at komme over og se til et Par gode Venner ovre paa den anden Side Fjorden", svarede han.

„Tager Du af By en søgn Dag! Du er hellersens ikke væk da, Anders, af en Husmand at være". Lige saadan sagde jeg.

„Ja, mine Søndagsbesøg ligger der nu baade Aar og Dag imellem", tog han Svaret og sagde; „men i Morgen maa jeg rigtig nok have en Fridag".

„I Morgen er det Aarsdag for Istedslaget", sagde nu „Skovfyrsten".

Havde Du set sikken et Par Øjne Anders satte paa ham!

„Det er saa, ja", sagde han og nikkede.

„Var De kanske med der?" spurgte saa „Skovfyrsten".

Ja han var saa.

„Og Deres Venner, som De vil over til, var de ogsaa med?"

Ja, de have jo da staaet ved et „Kombeni" alle tre og været Sidemænd eller saadan noget, og derfor agtede de nu at fejre Dagen i Samling, svarede han, Anders.

Saa gik „Skovfyrsten" hen og tog ham i Haanden og fortalte ham, at der havde han ogsaa været med. Og nu blev der en Fortællen Krigsartikler i sølle Maader! Men det var hellersens noget for Anders, kan Du tro; det var Vand paa hans Mølle. Hu—uha! han smilte og saa saa over Maade glad og fornøjet ud, at Du vist aldrig har set Magen. Ja prøv Du en Gang og giv Dig i Snak med ham om Krig og Danskere og Tyskere og især om det her Slag, hvor han var med og blev skrammet af et Par Kugler, saa skal Du se, hvordan han skinner i Ansigtet og ser fornøjet og storsnudet ud! — Hvad han fortalte? „Skovfyrsten?" Naa—aa, Anders! Ja, kan jeg nu huske det alt, tror Du. Noget af det kan jeg nok huske, for det lagde jeg lidt Mærke til. Han fortalte „Skovfyrsten", at han kunde aldrig glemme den Morgen tidlig, de stod opstillede og ventede paa, hvad der skulde komme — giv kuns Agt paa, at naar han fortæller om hans Krig og hans Generaler og „Affeserer", saa retter han sig op og bliver nok et Par Tommer højere end til daglig — nu, saa kom den her General — hvad var det nu han hed — Schleppengrel! ja rigtig — saa kom han ridende i flyvende Spring og saa sagde han god Morgen til dem og spurgte dem, om de havde faaet noget at leve af og om de havde faaet dem en Dram, og da de havde svaret ja til det, saa slog han ud med Armen og sagde, at saa var de glade, for nu

skulde de til at slaas. Og de Ord gjorde saa godt i dem, de gjorde dem saa lette og saa levende — jeg kan for Resten ikke rigtig huske hvordan det var, han førte det over — men lige et Øjeblik efter, og inden de vidste af, saa var de inde i den gloende Ild, det kan jeg da huske, Anders endte med. Saa tog han, den her „Skovfyrste", ved at fortælle noget om en menig Soldat, som gjorde en tapper „Patalla" og det fik han et Tegn for. Men hvordan det gik til, husker jeg ikke.

„Var det ikke i det Slag min Morbro'ers eneste Søn fik Armen skudt af?" spurgte jeg, for jeg vilde da lade de to Karle vide, at jeg kunde og snakke med om deres Krigsartikler.

„Nej det var ej; det var ved Frederiksstad".

„Saa—aa. Jeg tror nu, det var ved æ— var det andet Sted da! Men hvilket som, det kunde han hade været foruden, havde han lydt min Fa'r", sagde jeg.

„Han var ingen Kryb—i—Krog, maa Du vide, Momme", sagde Anders saa ræddelig stut og vigtig.

„Aa, hør, ved Du hvad, Anders, det er slet ikke værdt for Dig at skælde nogen ud for Krybikrog, Du", bed jeg ham af, for jeg agtede, at den fremmede han stod og smaagrinte ad det. „Dersom jeg ikke havde faaet Skøde paa min Gaard og havde faaet den at passe, var jeg nok drogen med og da, vil Du vide det".

Men nu begyndte baade han og den anden at raabe paa, at han havde jo ingen nævnt, og ham „Skovfyrsten", han sagde oven i Kjøbet, at min Undskyldning var ikke gyldig, for det var kuns dem, som ikke orked eller fattedes Kræfter til at gaa Krigsstrabadserne igjennem, der maatte blive hjemme i saadanne Tider; dersom mit Hjærte ikke var for tungt og var skreden ned i min Mave, havde jeg ladet Gaard været Gaard og grebet Bøssen — og hist op og her ned i sølle Maader, Hjærte skride ned i Maven! Har Du hørt Mage til Sludder af en studeret Mand! he! Jeg fik snart nok af den Tønde, og spurgte, uden at bryde mig om, hvad den anden stod og pølsede af sig, spurgte Anders ad, om han saa vilde slaa mig den halve Favn Knippeltræ Dagen efter. Om jeg just skulde bruge den den Dag? svarede han. Aa—ne—j, ikke saa lige den Dag, men jeg havde nu bestemt det saadan. Nej, den Dag kunde han ikke gjøre det.

„Du kan jo sætte Besøget op til om Søndagen efter?" sagde jeg saa.

Nej, han havde nu lovet at komme den Dag, og han havde ikke godt ved at narre Folk, svarede han; men Dagen efter igjen maatte jeg lide paa, at han slog det. Det skulde nu lade saa kjønt og saa sejt med den her strænge holden Ord, forstaar Du nok.

Nu, saa — ja hvordan var det saa, det kom — naa, det er sandt! — saa siger han, den her Skovdjævel, saadan rigtig spidst: „Næste Søndag er det heller ikke den 25de Juli, Momme Jørgensen".

„Aa, ingen Forseelse, Hr. „Skovfyrster"!" svarede jeg i samme Tone og laante ham med det samme et Par ordentlige Blaaner, kan Du tro. „De maa have mig undskyldt, men den Videnskab kjender jeg lige saa hensigtsmæssig og grundig paa Overfladen som De, alligevel jeg ikke har studeret. Vil De vide det da". Saa grinte han: han troede det naturligvis ikke. De har Rakkeren i 'et godt af at faa Sanden at høre en Gang imellem, de fornemme Herrer og Hanser, ja de har.

„Ja saa slaar Du Træet i Overmorgen, Anders?" vendte jeg mig om til ham og sagde.

Det kunde jeg lide paa, svarede han, med Guds Hjælp skulde han gjøre det den Dag. Saa sagde jeg adjøs, og saa gik vi, mig og Skovfyrsten. Hvorfor jeg firede saa længe til Anders? Ja jeg skal sige Dig jeg var halvvejs nødt til det, for der er ingen af Skovhuggerne, der saadan som han kan se, hvad den og den Del af et Træ kan bruges til, ser Du. Men Du kan hellersens tro, den her Skovfyrste han var tavs og flabmundet, over det jeg saadan havde snibbet ham! Hæi, hæi, hæ! Han gik og saa lige ud men sagde ikke et Ord. Men da vi havde gaaet noget, kom han lige godt hen ved Siden af mig og gav sig til at spørge ud om Anders, hvordan han havde det i alle Maader, og jeg fortalte ham jo saa alt, hvad jeg vidste om den Ting. Men den Gang vi saa havde gaaet og pratet om det noget, saa siger jeg: „Ja—a, bare Anders vilde være mere lige som andre Folk, saa var han ikke saa ilde, nej han var ej". Vil Du saa tænke Dig, saa siger han, „Skovfyrsten", at det var et urimeligt Forlangende af mig, for det var lige saa umuligt at faa to Mennesker til at være ligedan, som at faa to eller flere Træer til at gro ens. Ja saadan sagde han s'gu! Jeg kunde nu ikke rigtig hitte Rede i den Talemaade, og derfor sagde jeg: „Men fikken Storhed der skal være med saadan nogle, Hr. „Skovfyrste"! Holder Gjæstereringer en søgn Dag!"

„De hørte vel, hvad Manden sagde, at slige Besøg skete kun grumme sjeldent," svarede han mig ligesaa fos og stut. „Jeg tykkes nu, det er glædeligt og saa rimeligt, at han husker og fejrer saadan en Hædersdag. Det agter jeg og mange flere, og det burde De ogsaa, Momme Jørgensen."

„Nej, jeg har andet at tage Vare paa i Morgen, end at drage til Fest," svarede jeg. „Og hvad er det nyttigt til? Hvad kommer der ud af det med den her Fejren og Flagen og Festen, spør' jeg? Ikke andet end Uro og Skjænderi og Spektakel og Syndigheder i alle Maader!" sagde jeg til ham. „Min Gjenbo," sagde jeg, „fik mig en Gang narret med til saadan et Gilde, det var for vor Grundlov, sagde han. Vi kom derhen, og det var da rædddeligt at se, for alle de Mennesker, der var stormet sammen for at være med til den her Relighed! Jeg har aldrig set saa

mange Mennesker samlet paa et Sted før; der var flere end til et Marked. Naa; de stod da alle og lyttede efter en høj Mand med et gevaltigt Skjæg, som stod oppe i en stor Kurv, der var flettet sammen af unge Bøgegrene og Egegrene med Flag oven over, og han stod og fortalte og prækede om en stærk Mand, der skulde muge i en Kostald, hvor der havde staaet flere hundrede Høveder i mange Aar. Se—æ, det kunde enhver jo nu tage og føle paa var en stor, optærsket Løgn, for der er da ingen „praksis" Mand, som holder sit Kræ inde i flere Aar i Træk. Men hør kuns nu efter. Saa gik han videre og fortalte, hvordan den her stærke Kumpen bar sig ad med at faa Møget ud af Stalden, og det gik da saadan til, at han gravede en stor Kanal fra et Vandløb og hen til Stalden, og saa løb Vandet ind i Stalden og gjorde den ren i et Øjeblik! — Hæi, hæ! Løgn og Sludder! — Men hør kuns saa videre. Hvordan den her Skjæggemand stod og bumlede omkring med Historien eller ej, nok er det, han fik da ud af det, at det havde været Kong Frederik, som nu er død og henne, at det havde været ham, der havde muget den her grummige store Stald. Men den Gang jeg hørte det, saa tænkte jeg: nej nu skal Du Saten i'et have Tak for mig, min Bro'r! vil Du nu fortælle os, at Frederik den syvende har været Røgter og gravet Kanaler og muget Kostald, nej, saa siger jeg Pas! „Hvi vil I da staa og høre paa hans Løgne!" sagde jeg til dem, der stod omkring mig; men de svarede, at enten skulde jeg tie stille eller ogsaa gaa min Vej, og det gjorde jeg saa; jeg gik ind ad Skoven, hvor der var lidt Rolighed, og der fik jeg mig en gevaltig Middagssøvn. — Nej; jeg skal nok vare mig for at komme til saadanne Gilder tiere da. — Hvad Skovfogden sagde til det? Aa, han gik og smaagrinte ad det.

Men det var det vi kom fra: var det nu ligt efter noget, at Anders han var saa egen og stikken med det her Træ! Nej Tyskerne, de kunde hellersen have Krammet paa ham da. De kunde have med med ham at gjøre. — Hvornaar? — Ih, sidste Krig! Det var den Gang de danske havde rømmet Voldene og Skanserne nede ved Frederits og var draget over til Sjælland eller Fyn, eller hvor det nu var. Saa drog Østrigerne jo omkring og tvang Folk, unge Karle og Mænd, til at følge med dem ned til Frederits for at jævne de her Skanser og til vor By kom der jo da ogsaa nogle Stykker af Østrigerne, af dem med Fjerhattene, og en af dem kom da ogsaa ind til vort, men jeg „obsalverede" ham i Tide og satte af ind i Kostalden og smækkede Døren i for mig. Men gid Dælen komme efter'et! Hundepanden agted, at jeg smuttede i ad Døren; han kom derhen og begyndte at lede omkring. Jeg var faret op i en Kalvebaas og havde gjemt mig under noget Halm, og der laa jeg og turde knap trække mit Vejr. Jeg havde Satan i'et ikke mere Glæde end jeg selv havde haardt nødig, kan Du tro! Lige med et fornemmer jeg, at han griber mig om begge mine Ben, lige her om Fodleddet. Jeg giver et Brøl, og han giver sig til at hale mig ud af Halmen og hen ad Grebningen, og — hu — ja! der var ikke muget! — „Av, av, aajajaja!" raabte jeg!" „Da vol De vel niks da slaa den Bouer rent ihjæl da!" — Det faldt ved ham! Han slap mig og sagde: „Niks ombringen den Bouer; men aber han skal metfølgen, og paa den Sjansen arbiten. Gelik!"

„Niks," sagde jeg, „Bouer niks duer til det. Den Bouer har en krank Sundhejt, skidt Bryst, vil tage hans Gedød genommen over saadan en Tur," — og hvad jeg nu saadan i en snæver Vending kunde finde paa at sige til ham — for jeg kunde nu hele det tyske Sprog udenad, og kan det for den Sag endnu. Det er ikke nær saadan da! — Jeg lærte det for Resten af en holstensk Hestepranger. — Nu; men da det lod til at Østrigeren ikke vilde lade sig gefalde af det, fik jeg ham med ind i Stuen og stak ham et Par Dramme under Snydeskaftet og en „Prøjser" i Næven. Det hjalp! — en redder sig som en kan, ser Du! — Jeg skulde forstikke mig, sagde han, og saa gik han. Jeg listede saa af ud og vilde over og pippe mig i Skoven, men jeg kom ikke saa langt, for da jeg kom over til det tykke Gjærde derovre ved Vejen, saa jeg, at der oppe paa Vejen kom et Par Tyskere med en Drift Mænd og Karle. Jeg fik mig pipped, og de drog forbi uden at agte mig. Anders var imellem dem; men havde Du set, hvor han saa bister og vred ud, og saadan nogle Øjne han gik og laante Østrigerne — uha! Siden saa hørte jeg, at han prøvede to eller Gange paa at rende fra dem. Den ene Gang stak han ind i en Smedje og gav sig til at trække Bælgen for Smeden, men saa var der nok en af de andre, der røbede ham, for den ene af Tyskerne for derind og trak ham uden for Døren og gav ham nok nogle Stød af Geværkolben; men da skal Anders være bleven i Hovedet som en kalket Væg, og lige i det samme slaar han den tyske Jæger saadan for Panden, at han skvatter ved det! Men Tyskeren han springer op igjen og skyder, Dælen komme efter'et, efter Hovedet paa Anders, men Kuglen gaar om ved Øret paa ham. Saa skal Anders have slaaet sig for Brystet og raabt: „Ja skyd Du kun, din tyske Hund! Jeg har staaet for tyske Kugler før i Dag!" Og han vilde have faret paa Tyskeren igjen — for han skal have været saa meget forstyrret — men saa var der nogle af de andre, der holdt ham. Siden tærsk Tyskerne ham nok groft og smed ham i Fængsel, siges der, enten det nu er Løgn eller sandt. — Det var jo nu ogsaa groft dumt gjort af Anders, ja det var. Han skulde ikke have været saa slut, Tyskerne havde jo Magten, det maatte han have taget i Betragtning, og saa firet af og holdt sig rolig; det havde jeg gjort. Men der fik

han for hans Brøsighed og Stuthed da! Og det kunde han have været foruden, naar han havde været som de andre. For ved Du hvad: Tyskerne var i Grunden skikkelige Folk. En kunde Søren Jense mig sagtens komme ud af det med dem, naar en bare vilde give dem, hvad de behaged' og forlangte, det er vist. — Men der kom Anders i med hans Overmænd; der fik han noget for sin Brøsighed og Stuthed da! Og det kunde han have været foruden, naarenstid han havde været som de andre.

Se—æ, det er det Skudsmaal, jeg kan give Anders Skovhugger," sluttede Momme.

Jens Skytte.

Knop- eller Ojepodning (Okulation).

Husvennen bragte en Gang i sin første Aargang sine Læsere en lille tydelig Anvisning til Frugttræers Forædling ved Podning og lovede i Slutningen af Stykket senere at ville bringe lignende Anvisninger til Ojepodning, Plantebedes Indretning m. m. Det blev imidlertid ved Løftet, men da denne Forædlingsmaade er saa let at udføre og som oftest langt at foretrække for Spalt- og Barkpodning, haaber jeg, at en lille Anvisning ikke vil være uvelkommen for flere af Husvennens Læsere, tilmed da Tiden for dens Anvendelse — Juli, August — nu nærmer sig. Man kan ogsaa okulere om Foraaret, første Gang den raske Saftbevægelse finder Sted hos Planterne, men Ojnene skyder da ud samme Sommer, og det nye Skud bliver sjældent saa modent, at det ikke lider for meget om Vinteren. Ved at vente til den anden Saftstigning finder Sted efter St. Hans Dag, skyder Ojet ikke ud før næste Foraar og giver da stærke, kraftige Skud, der ikke ere udsatte for at lide af Frost. Ved den egentlige Podning søger man at forene en Kvist med flere Ojne paa til en anden Grundstamme, ved Ojepodning derimod kun et eneste Oje eller Knop. En nødvendig Betingelse for et godt Udfald er, at man har en god skarp, tyndbladet Kniv, der kan give et rent Snit, man har særegne saakaldte Okulerknive dertil, men en god almindelig Penneknив kan godt benyttes.

Grundstammen, man vil forædle, maa helst ikke være for tyk, fra et almindelig Aarsskuds til en Fingers Tykkelse, er Stammen tykkere — et ældre Træ f. Ex. — da er det heldigst at skære denne ned tidlig om Foraaret, der vil da bryde en stor Mængde Skud frem, af hvilke man saa kan udvælge nogle af de kraftigste og tage de overflødige bort.

Fremgangsmaaden ved Knoppodning er følgende: I Grundstammen skæres et Tværsnit og fra dettes Midte et Snit nedad, saa at begge Snittene danne et T, paa yngre Stammer saa nær ved Rodhalsen eller Jorden som muligt og paa unge Grene tæt ved disses Grund. Derpaa udskæres Ojet af den ædle Kvist, der helst ikke skal afskæres førend lige, naar den skal bruges, og helst maa opbevares i et Glas Vand. Man sætter Kniven til Barken $1/2$—1 Tomme over Ojet og skærer nedad og lidt dybere, jo mere man nærmer sig dette, saaledes at der lige bag Ojet følger en lille Smule Ved med, og derpaa jævnt udad til $1/2$ Tomme neden for Ojet. Bladpladen paa det Blad, i hvis Vinkel det ædle Oje sidder, skæres af, førend man udskærer dette, ligeledes de smaa saakaldte Axelblade, der ofte findes ved Bladets Grund, saa at den nøgne Bladstilk blot bliver tilbage. Det Stykke Bark og Ved, der følger med det ædle Oje, kaldes Skjoldet. Man aabner eller løsner nu forsigtigt de to Flige, der ere fremkomne ved Tsnittet med Kniven eller Neglen og opbevarer i medens Ojet i Munden, i det man med Læberne forsigtigt holder paa Bladets Stilk, der jo er bleven siddende ved Skjoldet, og naar Fligene ere tilstrækkeligt aabnede, fører man med højre Haand Ojet ind under Barken og ned ad, til der mærkes en svag Modstand, og holder imens med venstre Haands Tommel- og Pegefinger fast om Grenen. Bliver der noget af Skjoldets øverste Stykke siddende uden for Tværsnittet, skæres det bort lige med dette. Man ombinder nu Saaret med Uldgarn eller blød stærk Lindebast, idet man begynder for neden og lader Baandet krydses over Ojet. Baandet skal bindes saaledes, at Delene alle Vegne slutte tæt sammen, men heller ikke fastere, end at Saftomløbet ikke standses deraf. Det bindes i Sløjfe bag ved Ojet, og efter en 2 à 3 Ugers Forløb løsnes Baandet og bindes lidt løsere til; er Bladstilken nu falden af og Knoppen begyndt at svulme, da er det Tegn paa, at Podningen er lykkedes. Næste Foraar, naar Knoppen har begyndt at voxe, skæres Toppen ned paa Vildlingen, saaledes at der bliver en god Tomme siddende over Ojet, hvortil det unge Skud løseligt bindes; denne Stub bør dog fjærnes senere midt i Sommeren, og Stedet overstryges med Podevox.

Man skal være omhyggelig i Valget af Ojnene: man udsøger de kraftigste paa Midten af et smukt Aarsskud, taget helst fra Solsiden af Modertræet. De yderste mindre godt modne Ojne af Skuddet giver nemlig Træer med svag Vækst og de nederste Ojne Træer, der sent bliver frugtbærende. Hos Stenfrugterne tager man helst dobbelte Knopper.

Denne Art Podning anvendes med Held ved alle Frugttræer, endvidere ved Roser. Hvem der bor i Nærheden af Skov, kan let skaffe sig Hyben- eller vilde Rosenstammer og ved siden at okulere dem faa smukke højstammede Roser.

C. Matthiesen.

Dværgfrugttræer.

Det turde have Interesse for en stor Del af Husvennens Læsere at erfare, at til den 9de Juli var der fra 600 Bestillere indgaaet Begjæring til Hr. Etatsraad N. E. Hofman (Bang) til Hofmansgave paa 35,000 Dværgfrugttræer. I Anledning af denne Masse Bestillinger skal Husvennen atter i Dag, efter Anmodning fra Etatsraaden, meddele følgende.

1) Bestillinger der ere indløbne efter 1ste Juli maa staa tilbage for dem der indkom inden denne Frist. Saafremt der er Mulighed for at faa det tilstrækkelige Antal Dværgtræer af anerkjendt gode og i Danmark prøvede Sorter, skulle dog ogsaa de senere komne Bestillinger blive efterkomne.

Det fremhæves endvidere, at der ikke kan tages Hensyn til:

2) senere indkomne Bestillinger;

3) indkomne Bestillinger paa bestemte navngivne Sorter Træer;

4) Bestillinger der ere betingede af at Træerne leveres frit i Vedkommendes Hjem;

5) og Bestillere, som have betinget sig Træerne leverede i Oktober Maaned.

6) Det er Etatsraaden umuligt at besvare de i de mange Hundrede Breve indløbne mangfoldige Spørgsmaal, hvorfor han kun kan indlade sig paa gjennem Husvennen at give kort Svar paa saadanne, der have almindelig Interesse.

Da Husvennen har det overvældende Antal Bestillinger paa sin Samvittighed, maa vi fremsætte det Haab, at de mange Bestillere vil have den fornødne Taalmodighed og Overbærenhed ligeover for den vanskelige Opgave der nu paahviler Etatsraaden. Da det, for at faa det størst mulige Antal Bestillere tilfredsstillede, bliver nødvendigt for ham at foretage en Reise til Frankrig alene for personligt at gjøre de store Indkjøb, vil den dermed forbundne Udgift sandsynligvis opbruge den Rabat som ellers ventedes at kunne gives paa større Bestillinger, hvorfor de der ikke ønske større Leveringer uden at denne indrømmes, bedes tilbagekalde deres Bestilling til Fordel for andre.

I Anledning af flere Forespørgsler om Vejledning til Plantning og Beskæring af de smaa Frugttræer, henvises til en af Hr. Etatsraad N. E. Hofman (Bang) skrevet lille Bog: „Om Dværgfrugttræers Behandling, eller Vejledning til af smaa Træer at faa stor Frugt." (Kjøbenhavn, Philipsens Forlag), som faaes i alle Boglader. Denne lille nyttige Bog indeholder alle fornødne Oplysninger. Kun bemærkes, at der, efter Forfatterens Meddelelse, er indløbet den Fejl, Side 5, at „Pærer podede paa Hvidtjørn bedre taaler kold Jord end Pærer paa Kvæde." Det er det modsatte; thi Kvæde taaler ikke altfor tør, men hellere noget fugtig Grund.

Husflid.

Klinkning.

Fra en Mand, der i mange Aar har drevet Klinkning som Husflid, har Husvennen modtaget nedenstaaende praktiske Oplysninger om Fremgangsmaaden ved Klinkning, som i flere Retninger er heldigere, end den i Husvennen tidligere (Side 135) givne Anvisning:

Klinkning foretages med Messingtraad. Denne maa ikke blødgjøres ved Glødning for da taber Traaden sin Fjederkraft og Klinkningen duer ikke. Den mest passende Messingtraad er til Fade og store Gjenstande Nr. 15, til finere Fade og Tallerkener Nr. 17 og til Kopper Nr. 19. Hvad Værktøjet angaar passer det godt med det der staar anført i Husvennen, kun bemærkes, at det fine Staalbor kan billigst bestaa af slebne Strikkepinde af Staal (Nr. 6, 7 og 8, efter den forskjellige Messingtraad som man bruger); de maa først glødes saa meget, at de nemt kan skærpes med en Fil og gjøres kileformigt tynde og skarpe omtrent som naar man ser en Foldekniv fra Æggen og ind mod Ryggen, thi herved lettes Boringen betydeligt. Af en Strikkepind kan mest passende gjøres 4 Bor. Under Boringen maa intetsomhelst Vaadt komme i Hullet, undtagen Terpentinolie, og Borets Skærpning maa foregaa saa tidt det er sløvt. Dette her anførte gjælder om Lertøj og Fajance, men Glas og Porcelæn kan ogsaa klinkes, hvortil man bruger, i Stedet for Strikkepinde, enten Drillestaal af det fineste Slags, eller ogsaa af de smaa File og Rivaler som Urmagerne bruge og de maa tilslibes paa samme Maade som Strikkepindene. For øvrigt foregaar Arbejdet paa samme Maade som foran anført kun at bemærke, at den glatte Overflade paa Glas og Porcelæn først maa angribes med en brækket Savfil som der er skarpe Kanter paa. Under Boringen maa man holde Hullet fyldt med Terpentinolie.

Chr. P. Hansen.

Bognyt.

„Nogle Bemærkninger angaaende Mishandling af Dyr" er Navnet paa et lille Skrift (22 Sider stort) af Wilh. Weiss, udgivet af „Foreningen til Dyrenes Beskyttelse." Den sagkyndige Forfatter gjennemgaar paa en klar og forstandig Maade alle de Tilfælde hvori Dyrene blive misbrugte og pinte af Menneskene, og idet han stadigt forstaar at gribe Exempler paa Misbrugene lige ud af det daglige Liv, bliver Skriftet et udmærket lille Indlæg til Dyrenes Forsvar. Forfatteren har nærmest haft de kjøbenhavnske Forhold for Øje i sit lille Skrift, men den Varme for Sagen, hvormed Bogen er skrevet, forenet med et sundt Maadehold i Fremstillingen, gjør den til et saare nyttigt lille Skrift, som man maa ønske læst af alle. Som Prøve paa Fremstillingen, og for at de fremsatte Tanker kunne finde større Udbredelse, findes S. 341 i dette Nr. aftrykt nogle af de Steder i Bogen, som kunne have mest Betydning for Landboere.

Der er intet Spørgsmaal om, at „Foreningen til Dyrenes Beskyttelse" vil kunne gjøre overmaade megen Nytte med Udgivelsen af saadanne Smaaskrifter, som for en meget billig Pris, eller gratis, kunne komme den store Del af Folket i Hænde. Det er Ungdommen som især skal paavirkes, og vi tillade os i denne Retning at pege paa Skolen. Kunde Foreningen paa en passende Maade sætte sig i Forbindelse med hele Landets Lærere for gjennem dem at udbrede sine Skrifter og fine Opmuntringer til god Behandling af Dyrene, da havde den uden Tvivl en frugtbar Grund at arbejde paa.

Vi benytte Lejligheden til at henlede Opmærksomheden paa, at „Foreningen til Dyrenes Beskyttelse" fortjener fuld Tilslutning fra alle Dele af Landet og at Indmeldelse som Medlem sker hos Hr. Overretssagfører Wilhelm Schytte, Højbroplads 4 i Kjøbenhavn. Medlemsbidraget, 1 Krone, sendes nemmest ved Postanvisning (Porto 8 Øre) hvorpaa Begjæring om Indmeldelsen kan noteres.

Opløsning fra Nr. 42:

paa den firkantede Nød:

E N E R
N E D E
E D E N
R E N E

Brevveksling.

S. Kr. — Xy. — M. J. — D. P. Bj.: Tak!

N. M. M — J. J. B.: Kan ikke bruges.

N. H. i E. ved V. Om Alunnering af Kaninskind vil næste Nr. bringe en lille Meddelelse. Ang. Dværgtræer: se ovenfor.

Da nærværende Husven i Anledning af Industriudstillingen i Aarhus udgives som et Dobbeltnummer, udkommer intet Nr. af Bladet næste Søndag.

Indhold. Aarhus, af Emil Sauter, med 3 Billeder. — Om Mishandling af Dyr, af Wilh. Weiss. — Havstrilen, efter „Allehanda för Folket", ved Kn. Sk., med Billede. — Mangroveskovene, ved E. Toepfer, med Billede. — Skovhuggerens Skudsmaal, af Jens Skytte. — Knop- eller Øjepodning (Okulation). — Dværgfrugttræer. — Husflid: Klinkning. — Bognyt. — Brevveksling.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 45. Søndagen d. 30. Juli. 1876.

Morten Luther.

For Sjælens Blik af Mindets
Gjem
saa mangt et Billed glider; —
Historien os viser dem
med mørke, lyse Sider.

Lad mig en Heros drage frem,
en stor, maaske den største; —
for mig i dødeliges Hjem
han stander som den første.

Stor er Du Luther! Pavens
Harm
mod Dig kan lidet baade,
dog skylder Kraften i Din Barm
Du ene Herrens Naade.

Du kastede med frejdig Mod
paa Baalet Pavens Bulle;
og Herren ved Din Side stod,
da ned til Worms Du skulde.



Det fordred' Kraft, et Mod som
Staal
for denne Gang at træde, —
Du vidste jo, med Død og Baal
var Fjenderne til Rede.

Hvor blev Din Kraft vel, hvor
Dit Mod,
hvad var Din Gjerning vorden,
hvis ej Du Dig paa Gud forlod,
som styrer alt paa Jorden?

Men deri fandt din Storhed Du,
at Din blev Herrens Vilje,
saa stred Du da til Mørkets Gru
for Sandheds rene Lilje.

Om Himlens Lys ej viser Vej,
vi famle maa i Mørke.
Min Kraft er intet, svag er jeg,
men Herren er min Styrke!

Andr. Beiter.

En Dag af Luther's Liv.

Efter Lindner ved Sophus Tromholt.

Aaret 1537 er i den tyske Reformations Historie ejendommeligt ved en Række hæftige Kampe; det drejede sig om intet mindre, end om de evangeliske Stænder skulde tiltræde det af Paven udskrevne Kirkemøde (Concilium), og om de havde Ret til at modsætte sig Kejseren, naar denne i Troessager vilde fare frem mod dem med Magt. De Wittenbergske Theologer med deres Fører Luther mente, at man ikke skulde vægre sig ved at komme til Kirkemødet for at undgaa Skinnet af, at man modsatte sig en mindelig Overenskomst; men at man ikke skulde lade sig Hænderne binde lige overfor det pavelige Præsteskabs Afgjørelse. Thi et frit Kirkemøde, saaledes som man med Ret og Føje krævede det, vilde dog ikke blive bragt til Veje; man kunde ikke haabe, at der vilde blive handlet retfærdigt mod Evangeliets Sag. Men vilde Kejseren gaa ud over sin verdslige Ret og gaa frem med Vold imod Evangeliet, da burde det være Fyrsternes Pligt

at værge og forsvare deres Undersaatter imod en slig aabenlys Uret, selv om det skulde ske med Vaabenmagt. For at raadslaa om alle disse Sager og for tillige at bringe Sagen med de sydtyske Theologer om Nadverspørgsmaalet til en Afgjørelse, var der blevet fastsat en Dag i Schmalkalden, hvor Luther med sine Kaldsfæller rejste hen den 25de Januar. Men i Schmalkalden overfaldt der ham en saa hæftig Sygdom, at han uden at være færdig med sine Forretninger blev nødt til skyndsomst at forlade Byen; han gjorde dette i den sikre Tro, at han aldrig mere vilde komme til at gjense sine kjære, og at han kun som Lig vilde komme til Wittenberg. Kurfyrsten af Sachsen gav ham sin Livlæge Dr. Schurz med, og saaledes brød han den 26de Februar op med Bugenhagen og Spalatin; efter ham kjørte en særskilt Vogn med Senge, Gløder og alle Slags Redskaber for at have en øjeblikkelig Hjælp ved Haanden; Stensmerterne plagede Reformatoren i den Grad, at han i sin Fortvivlelse raabte: „Vare der var en Tyrk ved Haanden, at han kunde slagte mig!“ Men under Vejs, allerede i Tambach, blev det bedre med ham; „dette er det Sted“, skrev han, „hvor Gud har velsignet mig, her er mit Phanuel, hvor Herren har vist sig for mig“. Et Ilbud fløj tilbage til Schmalkalden for at bringe Kurfyrsten Johann Friedrich Efterretning herom; han stormede ind i Byen, hvor man med Ængstelse ventede Budskabet om Luthers Død, idet han jublende udraabte: „Vivit Lutherus! vivit Lutherus!“*) hvilket han raabte dobbelt saa højt, da han jog forbi den til Mødet affendte Kardinals Vinduer. Kurfyrsten gav Budet en god Skilling for hans glædelige Efterretning og lod afholde en Takkehøjtid i Kirkerne. Dog var Faren endnu ikke ovre; i Gotha laa han igjen for Døden, og havde allerede taget Afsked med sine Venner. Ogsaa denne Gang gik imidlertid Anfaldet lykkelig over; men først den 14de Marts naaede han til Wittenberg, næsten ude af Stand til at gaa, skjøndt dog i Bedring. Paa den hjærteligste Maade viste Deltagelsen sig nær og fjærnt fra; Byen og Universitetet kappedes om at vise deres Glæde over, at den elskede og navnkundige Mand endnu levede blandt dem. Studenterne modtog ham ved hans Hjemkomst med et stateligt Optog uden for hans Hus, og da han første Gang atter viste sig i Kollegiet, for at udlægge første Mosebog (Genesis) for dem, fandt han Huset, Salen og Lærerstolen kranset med Blomsterslyngninger; Raadet skjænkede ham et Fad med den bedste Malvasiervin; Fyrsterne af Anhalt sendte flere Gange Foræringer af Vildt til hans Bord; den gamle trofaste Anton Unruh, Dommer i Torgau, skikkede, som han flere Gange tidligere havde gjort, en Tønde godt Torgauerøl, der den Gang agtedes højt, og som Luther særlig yndede. Hans Hustru Käthe havde Kjøkken og Kjælder fulde, og efterat Luther var bleven fuldstændig rask, og medens han i Førstningen af April opholdt sig i Torgau for her efter hans fyrstelige Herres Ønske at vie dennes Datter Maria til Hertug Philip af Pommern, fik Fru Käthe og de Bordfæller der den Gang hørte til Huset, den Tanke, at iværksætte en højtidelig Helbredelsesfest og dertil at indbyde alle de Venner og Kyndinger, man kunde faa fat paa. Efter lange Raadslagninger blev man enig om, at Doktoren paa Tobiæ Dag, den 13de Juni, skulde overraskes med samme Fest, hvilken Dag han desuden ufravigelig plejede at mindes i sin huslige Kreds, da det næmlig var hans Bryllupsdag. Luther vendte tilbage fra Torgau, de to Maaneder til den nævnte Dag fløj hen under travl Syslen, og Festmorgenen brød frem. Vi ville ledsage den store Reformator paa denne huslige Æres- og Festdag.

Selv om ogsaa de hemmelighedsfulde Iværksættere af Festen vare nok saa tidligt paa Benene for at faa gjort alt i Stand: i Sengen overraskede de ikke Dr. Luther. Kl. 5 om Morgenen skulde den første Festhilsen bringes ham; men allerede Kl. 4 var han vaagnet og sad nu i sit Arbejdsværelse foran sin Salmebog, efter hvilken han plejede at bede sin Morgenbøn. Med Henblik paa de Farer, der truede Kirken fra alle Sider, fra uden, fra inden, havde han netop læst den 10de Salme med stor Inderlighed og traadte nu hen til Vinduet, idet han i en hjærtelig Bøn voldgav den Sag, han havde viet sit Liv, til Guds Varetægt og Naade. Da hævede sig pludselig tæt udenfor hans Dør en Sang af kraftige Mandsstemmer; det var hans egen, i den varmeste Kamp digtede og af ham selv tonesatte Sang: „Vor Gud han er saa fast en Borg“. I kunstnerisk Udførelse lød den velbekjendte Melodi for hans Øre, og han lyttede med Glæde til de herlige Toner. „Der har en Mester faaet fat i min Sang“, sagde han sagte til sig selv; og saaledes var det. Luthers Hus var et aabent Herberg; to unge Studenter havde han aldeles optaget i samme, de hørte ligesom til Familien. Den ene var hans Børns Lærer, som han allerede havde haft i flere Aar, Magister Franciscus Gross fra Oschatz; den anden var hans Famulus. I en lang Aarrække havde hans tro Veit Dietrich fra Nürnberg tjent ham som saadan; men et Aarstid i Forvejen havde denne forladt ham for at vende tilbage til sin Fødeby, og i hans Sted var for kort Tid siden traadt en anden Nürnberger Hieronimus Besold. Desuden var der en hel Flok Bordfæller, som han kaldte sine „Kviriter“*), og som ligeledes næsten i et og alt bleve regnede til Husstanden. Til hans egentlig nærmeste hørte hans trofaste Hustru Käthe, hans gamle Tjener Wolfgang Sieberger, den trofaste Tante Lene med Børneflokken:

*) Luther lever! Luther lever!

*) Kviriter er oprindelig et Hædersnavn for Roms Borgere.

den 11aarige Johannes, den 8aarige Madalena, den 6aarige Martin, den 4aarige Paul, og den 3aarige Margaretha. Alle flokkedes de om ham med deres Lykønskninger, og de smaa lode ham ikke have Ro, førend han havde taget dem op i sine Arme, en for en, og kysset dem. Da han derpaa rørt havde udtalt sin Tak til sin gamle Ven Walther og Sangerne, mindede Husmoderen om, at det nu var paa Tide at gaa ned i Dagligstuen til Frokost. Men Magdalena mente, at netop i Dag maatte Faderen først bede Katekismen med dem, thi det var dog det dejligste af den hele Dag, og det vilde hun i Dag ikke lade sig fratage, især da hun vidste, at „det evige Liv" i Dag stod for Tur, og derom forstod Faderen at fortælle saa smukt. Luther gav sin lille Yndlingsdatter Medhold og bad Selskabet om kun at gaa ned i Dagligstuen, saa skulde han komme for paa den vante Vis at samtale med dem over et af Hovedstykkerne i Katekismen.

Dette plejede Luther hver Dag at gjøre; det var hans Stolthed og hans Fryd at se og selv medvirke til, at Børnenes Hjærter aabnedes for Evangeliets simple Sandheder; saaledes skriver han til Hertug Johann af Sachsen: „nu opvoxer Ungdommen, Drenge og Piger, med Katekismen og Skriften saa fortrolig, at det gjør mit Hjerte godt at se, hvorledes nu unge Drenge og Smaapiger kunne bede, tro og tale om Gud og Kristus mere og bedre, end alle Klostere og Skoler have kunnet og endnu kunne." Hvorledes han bar sig ad i sin Huskreds, skildrer han selv i sine Bordtaler: „Jeg, skjøndt jeg er en gammel Doktor i den hellige Skrift, jeg er dog desuagtet endnu ikke kommen bort fra min Børnelærdom og forstaar de ti Guds Bud, Troen og Fadevor heller ikke saa helt, jeg kan ikke gjennemforske eller udgranske det, men jeg lærer daglig paa det og beder Katekismen med min Søn Hans og min lille Datter Magdalena." Saaledes aabnede han ogsaa denne Festdag. Børnene plejede efter Tur at fremsige et Stykke af Katekismen, og han forklarede dem det da paa sin Maade. I Dag dvælede han ved Ordene: „og et evigt Liv." Efter at Magdalena havde fremsagt dem, gik han til sin Forklaring: „Ja, kjære Børn, naar Kristus paa den yderste Dag lader blæse med Basuner, da ville vi alle igjen oplives og opstaa, ligesom Fluerne, der om Vinteren ligge døde, atter om Sommeren, naar Solen kommer, blive levende — ligesom Fuglene, som Gjøgen, Svalen og andre, der Vinteren over ligge døde i Reder og Stenkløfter, i Revner og i Huller ved Strandbredder, atter mod Vaaren blive levende. Alt maa komme igjen, thi der staar skrevet: Gud vil skabe en ny Himmel og en ny Jord, hvor Retfærdigheden skal bo. Der vil være idel Fryd og Glæde; thi Himmel og Jord ville fornyes, og Jorden vil ikke være et tørt, goldt Land. Da ville Blomsterne, Løvet og Græsset være saa skjønne og yndige som en Smaragd, og alle Skabninger ville være herlige. Naar vi kun have Guds Naade, saa le alle Guds Skabninger til os. Naar jeg da vil sige til Murstenen, at den skal blive en Smaragd, saa vil det paa Timen ske. Og i den nye Himmel vil der være et stort, evigt Lys og evig Dejlighed. Hvad vi gjerne ville være, det ville vi hisset blive. Hvor Tankerne ville være, der vil ogsaa Legemet være. Legemet vil være let som en Fjer, for at det hurtigt kan følge Villien. Da ville Øjnene og Øjenhaarene glinse som Sølv. Lemmerne og Fingrene, som vi have nu, ville vi atter have, men i en anden Skikkelse, paa det allerherligste. Derfor vedkjende vi os Kjødets Opstandelse. Og vor Herre Kristus ville vi se med disse Øjne og folde disse Hænder imod ham, og hans Aasyns Klarhed vil lyse over os, skjønnere end her paa Jorden den kjære Sol. Og venlig ville vi leve med hinanden i Paradiset, og føre velsignede Samtaler, og med de kjære Engle synge de herligste Sange til hans Ære."

„Fader," spurgte den lille Magdalena, „ville da ogsaa de kjære Smaafugle være der, og andre Dyr?"

„Visselig, mit Barn!" svarede Luther, „I maa ikke forstaa det saaledes, som om Himmel og Jord blot ville være Luft og Sand, men alt vil der findes, hvad der hører dertil, Faar, Oxer, Køer, Frøer, uden hvilke Jorden og Himlen eller Luften ikke kan være."

Den fexaarige Martin var imidlertid bleven kjed af at sidde stille, han var gleden ned fra sin Stol og havde sat sig paa Gulvet, hvor han legede med Hunden. „Fader," sagde han nu, „vil ogsaa Flink da igjen være hos os?"

„Ja, min lille Martin, da vil Gud ogsaa skabe nye Smaadyr og Smaahunde med gylden Hud og med Haar eller Skind af Ædelstene. Og ingen vil æde den anden, som Skrubtudser, Slanger og deslige, der kun for Arvesyndens Skyld ere giftige og skadelige. Da ville de ikke alene være uskadelige, men ogsaa yndige; lystige og liflige, saa vi kunne lege med dem. — Ak, hvor vil det blive et Liv, hvor vil det blive en Glæde! Vi, som ere rette Kristne, ville se Lyset, Himlens og Jordens Skaber. Da vil der være en saadan Glæde, at vi ikke trænge til Spise og Drikke, Søvn og alt, hvad der her er nødvendigt til Livets Næring og Nødtørft. Hvor vil det ikke blive dejligt, naar vi ville skue Gud Aasyn til Aasyn!"

„Men Fader," sagde den elleveaarige Hans eftertænksom, „jeg kan dog slet ikke tænke mig, hvorledes vi i Evigheden ville tilbringe Tiden."

„Ja," sagde Luther, „det har jeg ogsaa ofte tænkt paa, men heller ikke jeg kan forstaa det. Thi der vil ikke være nogen Forandring, intet Arbejde, hverken Mad eller Drikke. Men jeg holder for, at vi der ville faa saa meget at se, at vi ikke vide, hvorledes Tiden gaar for os."

Da sagde Drengens Lærer, Magister Franciscus: „Min kjære Hans, jeg har en Gang talt derom med Doktor Philippus*), og han henviste mig til Johannes 14., hvor der staar skrevet: „Herre vis os Faderen, og det er nok". Han vil være Maalet for vor Skuen, og dermed ville vi have nok at gjøre."

„Det er smukt talt," sagde Luther, „der har Philippus ganske Ret. Jeg har en Gang læst en Fortælling om en from Munk; han gik en Morgenstund ud i Skoven for at bede, da hørte han en Smaafugl synge, og det saa vidunderlig dejlig, som han endnu aldrig i sit Liv havde hørt, han kunde ikke løsrive sig, men blev ved at følge den. Da han omsider tænkte, at der vel kunde være gaaet en Time, og at det var paa Tide atter at gaa tilbage til Klosteret til Ottesangen, gav han sig skyndsomst paa Hjemvejen. Men da han kom ud af Skoven, gjenkjendte han ikke mere Egnen, alt var forandret, ogsaa hans Kloster var blevet anderledes. Da han kom til Døren, lukkede en aldeles fremmed Portner op for ham, og i Kirken saa han lutter fremmede Ansigter, og ogsaa Sproget klang fremmed i hans Øren. Da han nu forundret spurgte sig for, var der heller ingen, der kjendte ham; kun en af de ældste Munke kunde huske, at man i hans Ungdom havde talt om en Klosterbroder, der havde forvildet sig i Skoven og ikke var kommen tilbage. Da viste det sig, at han i mere end hundrede Aar havde fulgt efter Fuglen i Skoven, den Tid, der næppe var forekommet ham en Time. Saaledes vil det ogsaa gaa os; vi ville have saa meget at se og høre, at hundrede Aar ville gaa som et Øjeblik. — Men, kjære Børn, lad os nu læse Fadervor og spise vor Morgensuppe; thi det er snart paa Tide, at jeg gaar hen i mit Kollegium".



Svensk Landsbyskole.

Saaledes sluttede Luther sin Morgengudstjeneste, og derpaa indbød han alle Sangerne til det lille Morgenmaaltid, hans Käthe havde dækket. Da det under livlig Samtale var nydt, gik Luther med sin Famulus hen til den store Høresal, hvor han — nu allerede i flere Aar — forklarede første Mosebog for sine Tilhørere.

(Fortsættes.)

Svensk Skolehus paa Udstillingen i Filadelfia.

Af tidligere Artikler i Husvennen vil Læserne have erfaret, at Folkeundervisningens Fremme er en Sag der drives alvorligt paa i Sverige. Man sparer ikke Møje og Udgifter for at faa alt lagt saa godt til Rette for Oplysningens Fremme, som muligt. Den svenske Regering sparer samtidigt heller ingen Flid for at gjøre Sverig kjendt i Udlandet gjennem Fremstilling af dets Frembringelser og Udvikling; saaledes har vort Broderland stor Ære af sin Deltagelse i Verdensudstillingen i **Filadelfia**, der har vundet stor Berømmelse i de amerikanske Blade — medens, i Forbigaaende sagt, Danmark samtidigt er blevet til Gjenstand for Spot ved den forholdsvis kummerlige Deltagelse vort Fædreland har ydet Verdensudstillingen.

Naar Sverig saaledes søger at give en Fremstilling af Landets Udvikling, er det ikke saa mærkeligt, at man ogsaa paa en i Øjne faldende Maade viser det Maal den svenske Undervisning stiler efter, ved at fremstille de indvortes Midler hvormed Maalet søges

*) Melanchthon.

maaet. Ved den svenske Folkeskoledirektør Mejerbergs midkjære Virken er saaledes en af Perlerne blandt de mindre Bygninger i Udstillingslunden ved Filadelfia, blevet et svensk Mønsterskolehus, med fuldt Tilbehør af Undervisningsmateriel — deriblandt de i foregaaende Numre afbildede enkelte Skoleborde og sorte Tavler.

Omstaaende Tegning viser Udseendet af det hyggelige svenske Skolehus, som allerede har været afbildet i flere større amerikanske Billedblade, hvoraf et omtaler det paa følgende Maade.

„Sverig fremviser med retmæssig Stolthed sit Folkeskolevæsen. Undervisningen er i dette Land tvungen for alle Børn og gives i Folkeskolen paa det Almindeliges Bekostning. Regeringen lægger her, mere end i noget andet europæisk Land, Vind paa at fremkalde gode Skolehuse. Man uddeler Mønstertegninger til saadanne Bygninger, og giver i et særligt Skrift talrige og værdifulde Oplysninger om hvorledes Bygningspladser bør udvises og ordnes, hvor stor Plads der i Skolestuen bør findes for hvert Barn, hvorledes passende Luftvexling tilvejebringes osv. Paa Wiener-Verdensudstillingen beundredes et svensk Skolehus som havde kostet 6000 Kroner. Dette Skolehus, som nu er bygget i Filadelfia har medført en Bekostning af omtrent 25,000 Kroner, og frembyder ret et tiltalende Billede af en svensk Mønsterskole. Den er dog langt fuldkomnere og finere end en virkelig svensk Skole, da Bygningen samtidig skal vise en Prøve paa udmærket svensk Træarbejde. Den halvandet Stokværk høje Bygning er nemlig udført af svensk Tømmer forarbejdet af svenske Arbejdere, alt fint og meget prydeligt udført. Alt Træ er fernisseret, og man ser ikke et Søm indslaaet noget Sted."

Den amerikanske Tapir.

Efter forskjellige Kilder ved E. T.

Kort efter Amerikas Opdagelse lærte Europæerne et Dyr at kjende der, som er den største af de faa Tykhuder, der findes i denne Verdensdel, i hvilken der hverken lever Elefanter, Flodheste eller Næshorn. Dette Dyr er Tapiren, der i forskjellige Arter er udbredt over en stor Del af Sydamerika. Tapiren, der omtrent bliver saa stort som et Æsel og som Læserne se fremstillet paa ovenstaaende Billede, minder ved sit Udseende paa en Gang baade om Svinet og Elefanten. Kroppen er trind som hos Svinet, Hovedet har ogsaa samme Form som hos dette, men det bæres af en længere Hals og ender med en kort Snabel, der er en Forlængelse af Overlæben. Ørerne samt Halen ere korte og Benene kraftige. Haarklædningen kort, men tæt; Haarene forlænge sig fra Hovedet til Skuldrene til en Slags Manke. Hovedfarven af Haarene er som oftest mørk brunlig; hos unge Tapirer findes der en Mængde runde, hvide Pletter paa det øverste af Hovedet, og langs hen ad Siderne løber der fire Linier af hvide Prikker, som ogsaa strækker sig ned over Lænderne. Med Alderen smelte disse hvide Prikker sammen til Striber, og naar Dyret er to Aar gammelt forsvinde de aldeles. Hunnen, der er noget større end Hannen, bliver omtrent 7 Fod lang og 3½ Fod høj. Den faar kun en Unge, en lille, nydelig, stribet Skabning, som den viser den største Kjærlighed.

Tapirerne sky alle aabne Sletter og holde sig mest til Skovene. De findes især i stor Mængde ved de skovklædte Bredder af Amazonfloden og dens Bifloder og opslaa deres Boliger i uigjennemtrængelige Tykninger, hvor de lave sig Stier, der kun meget vanskeligt kunne skjelnes fra Indianernes. De foretrække det tætte Krat i Nærheden af Vandet, i hvilket de gjerne bade sig. Med det første Morgengry gaar Tapiren i en rolig og sindig Gang, der minder om Svinets Maade at skride frem paa, ned til Vandet for at bade, og her kan den svømme og dykke med megen Færdighed; om Aftenen tager den sig ligeledes et Bad. Dagen og især den varmeste Tid af denne tilbringer den helst i Stilhed, liggende i det tætteste, skyggefulde Krat, for der at kunne være i Sikkerhed for Fluernes ubehagelige Stik, der plage dem slemt. Man kan derfor om Dagen hele Maaneder igjennem strejfe om i de tætte Skove hvor der findes hele Skarer af Tapirer, uden dog at støde paa en eneste af dem. Tapiren er nemlig et Natdyr, der i Reglen kun søger sin Næring naar Mørket er indtraadt. Den lever udelukkende af Planter. Enhver Pøl og enhver Sump er et velkomment Badested for den, og den vælter sig der ligesom vore Svin med stort Velbehag om i Mudderet og dækker sin Hud med et Lag af dette for derved bedre at kunne værne denne mod Insekternes Stik.



Den amerikanske Tapir.

Tapiren er et i høj Grad fredeligt og godmodigt Dyr, som strax flygter for ethvert andet Dyr, endog for den mindste Hund, og den er især bange for Men-

nesket. Dog forsvarer Hunnen sin Unge med det største Mod og Raseri, og den kan være en slem Fjende at komme i Kast med, da dens stærke Tænder kunne tilføje farlige Saar. Naar Ungerne fanges, medens de endnu ere smaa, kunne de paa en kort Tid blive meget tamme og prøve ikke paa at flygte tilbage til Skoven. Da de tillige enes godt baade indbyrdes og med andre Dyr samt vise Hengivenhed mod dem, de kjende, vilde det vistnok være meget let at gjøre Tapiren til et Husdyr i Sydamerika. Den Art Tapir, der lever i Skovene paa Andesbjærgene, tæmmes ogsaa ofte af Indbyggerne, som bruger den til at bære Byrder; den kan bære større Byrder end Mulæslet. Kjødet af Tapiren kan spises og af dens Hud kan der laves Piske og Tømmer. Den har mange Fjender, af hvilke den værste er Jaguaren, der lægger sig i Baghold efter den ved dens Sti, som fører ned til Vandet, og pludselig at styrte sig over den og dræber den.

Ogsaa af Mennesket bliver Tapiren ivrigt forfulgt; der bruges Hunde til at jage den op fra dens Leje med, og det er da en let Sag for Jægeren at dræbe den. Man fanger den dog mest i Fælder, som det er let at opstille paa det rigtige Sted, da Tapiren har den for den selv meget skadelige Vane altid at følge den samme Vej eller Sti til og fra Vandet. Naar man derfor passer at opstille Fælden paa en saadan Sti, vil der snart blive fanget en Tapir i den.

En Evropæer, der har bosat sig i Brasilien, har givet følgende Skildring af en Jagt paa Tapiren. „Vi vare paa Spor efter en Tapir, som vi flere Gange havde set, naar vi sejlede i en lille Baad paa den Flod, der løber i Nærheden af vor Bolig, men Dyret var hver Gang forsvundet saa hurtigt under Vandet, at vi ikke kunne komme det paa Skud. Jeg fortalte dette til en Indianer, som jeg traf sammen med, og han lovede at vilde hjælpe mig ved Jagten efter Tapiren, naar jeg vilde give ham Huden af den, som Indianerne bruge til deres Vaabenskjolde paa Grund af dens Tykkelse.

Den næste Morgen, omtrent en Time efter at Solen var staaet op, kom Indianeren for at hente mig til Jagten. Til min store Forundring havde han hverken Bøsse, Bue eller Pile med; en Spade og en Jagtkniv var hans hele Udrustning. Vi brøde strax op og naaede snart den Palmeskov, i hvilken vort Vildt havde sit Leje. Vi vare saa heldige meget hurtigt at finde Tapirens Spor, der var meget tydelig at se paa en blød Grund, som dens Vej havde ført den over. Da Sporet var aldeles friskt, toge vi strax fat paa vort Arbejde. Mellem to Palmetræer midt paa den Vej, som Tapiren var slaaet ind paa, gravede vi et Hul, hvilket Arbejde omtrent varede en Timestid. Medens Indianeren var i Færd hermed, huggede jeg Grene af de nærmeste Træer og bar dem sammen, da de skulde lægges over det gravede Hul. Efter at dette var sket, dækkede Indianeren Grenene til med Jord, Blade og Mos paa en saa skuffende Maade, at endog den mest snu Ræv ikke vilde have anet, at der fandtes nogen Fælde paa Stedet. Nu var der kun tilbage at opsøge Tapiren selv, som efter Indianerens Paastand i det højeste kun havde fjærnet sig en halv Mils Vej fra det Sted, hvor vi vare. Saa stille som muligt og uden at tale et Ord fulgte vi nu Sporet, idet vi skøde de Blade og Grene til Siden, der spærrede Vejen for os, eller i bøjet Stilling snege os hen under dem. Da vi havde gaaet over en Fjerdingvej, kom vi til en lille Høj, hvor Jorden var aldeles tør og overstrøet med nedfaldne Grene. Vi stege op paa denne, og Indianeren viste mig herfra et Smuthul, der var lavet af nedfaldne Grene og Kviste, og i dette kunde vi se en brun Gjenstand ligge uden at røre sig. „Det er den sovende Tapir," hviskede Indianeren mig i Øret. Da vi forinden vare blevne enige om den Fremgangsmaade, vi vilde følge, skiltes vi strax fra hinanden, snege os stille omkring Dyrets Skjulested for atter at mødes paa den modsatte Side; paa denne Maade kunde vi nemlig drive Tapiren op fra dens Leje og hen ad dens sædvanlige Sti, hvor Fælden fandtes. Vi nærmede os rask Dyrets Smuthul og vare allerede komne dette temmelig nær, da vi pludselig hørte Grenene i dette rasle, og strax efter saa vi det opskræmmede Dyr i fuld Firspring fare hen ad Vejen med sænket Hoved. Tapiren fulgte ganske rigtig den sædvanlige Sti, der førte til Vandet, hvor den vistnok agtede at skjule sig, og den var snart forsvunden for vore Øjne. Vi fulgte hurtigt efter den, og da vi kom til Faldgruben, fandt vi den fanget i denne. Den stod paa Bagfødderne alene med Hovedet ragende op over Grubens Rand og søgte forgjæves atter at komme op.

„Den er vor," raabte min Ledsager, idet han trak sin Jagtkniv og sprang ned i Gruben til det fangne Dyr, hvorved han viste, at han ikke var bange for dette eller nærede nogen Frygt for dets Bid. Men i den Hurtighed, hvormed han gik til Værks, glemte han at iagttage den nødvendige Forsigtighed; han gled ved Faldet med den ene Fod, saa at han faldt paa Tapiren, og før han atter havde rejst sig op, saa jeg ham til min store Skræk ligge under denne. Jeg troede allerede, at det var ude med ham, men før jeg endnu rigtig havde overlagt, hvad der maatte gjøres for at hjælpe ham, var det lykkedes Tapiren at komme op af Gruben. Den var nemlig staaet op paa hans Legeme, og var derved bleven hævet saa højt op, at den ved et Spring kunde komme ud af sit Fængsel, og den løb bort i det stærkeste Firspring, før jeg kunde hindre det. Jeg stillede mig rigtignok i Vejen for den med min Bøsse, som jeg vilde fyre af paa den, men før jeg ret saa mig for, løb den mig over Ende, og var snart ude af Syne. Jeg kunde ikke lade være at le hjærteligt af den uventede Vending, som Sagerne havde

taget, men min Ledsager, der var falden i den Grav, han havde gravet for en anden, var bleven aldeles rasende, og medens jeg hjalp ham op af Gruben, svor han højt og dyrt paa, at han vilde hævne den Streg, som Tapiren havde spillet ham. Vi løb nu af alle Kræfter efter Flygtningen, men kort efter hørte vi et Plump i Vandet, der forvissede os om, at Tapiren var kommen i Sikkerhed og at det vilde være unyttigt at spilde Tiden med at opsøge den. Jeg maatte atter le af fuld Hals over det komiske Udfald af vort Jagtæventyr, men Indianeren raabte med et vredt Blik: „Dyk, gamle tykhudede Rad, dyk kun saa dybt, Du vil, falder dog nok endnu en Gang i mine Hænder."

Læserne kunne naturligvis nok tænke sig, at Indianeren blev spottet af alle Nybyggerne, der lo af fuld Hals, da vi kom hjem, og dette gjorde ham endnu mere opsat paa, at komme til at hævne sig. Efter at have sat sig for at ville opsøge Tapiren den følgende Dag, tilstod han, at det ikke vilde blive saa let et Stykke Arbejde, da Dyret, efter hvad der var hændet, næppe atter vilde søge tilbage til den gamle Sti og sit tidligere Smuthul. Da vi brøde op den næste Morgen, havde Indianeren baade forsynet sig med et Spyd samt med Bue og Pile, hvis Spids var indsmurt med Gift. Vi strejfede flere Timer omkring ved Flodens Bred uden at kunne finde noget Spor, og satte os derpaa udmattede ned for at hvile lidt. Efter at vi havde holdt Hvil en halv Timestid, hørte vi et Dyr snige sig gjennem Buskene i Nærheden af os. „Det er Tapiren", raabte Indianeren sagte, og snart efter hørte vi den springe i Floden. Vi nærmede os Stedet med den største Forsigtighed, og da vi vare komne til en Krumning af Floden, saa vi Tapiren ude i Vandet med den halve Krop over Overfladen, hvor den aldeles sorgløs aad af Vandplanterne. Pludselig holdt den inde med dette Arbejde og drejede Hovedet om mod os, men da havde Indianeren allerede spændt sin Bue. Da Tapiren ikke kunde se os, skred den atter roligt til at æde, men i samme Øjeblik ramte Indianerens giftige Pil den. Dyret dykkede strax ned og forsvandt under Vandets Overflade, som blev sat i et stærkt Røre, men Indianerens Pil havde ramt sit Maal saa godt, at Tapiren var død. Indianeren udstødte et højt Skrig af Glæde, sprang i Vandet paa samme Sted, hvor Tapiren var dykket under, og bragte snart det dræbte Dyr ind til Flodbredden, hvor jeg hjalp ham med at skjule det paa et sikkert Sted. Vi vendte nu atter hjem, og Indianeren fik et Par af Nybyggerne til at hjælpe sig med at hente Tapiren.

Om Tillavning af Frugtvine.

Der paastaas og maaske med Rette, at megen af den Vin der indføres og bliver brugt her i Landet ikke indeholder ret megen Druesaft, men er en Sammenblanding af forskjellige Stoffer, afpasset efter de forskjellige Navne man behager at give den. Store Summer der gaa ud af Landet for daarlig Vin, kunde for en stor Del spares, naar det blev mere almindelig, af de Frugter der voxer her hjemme, at tillave forskjellige Vine, der fuldtvel kan sættes ved Siden af en stor Del af den indførte, og saa har man dog den Betryggelse at vide hvoraf den er lavet. Indsenderen der i mange Aar med Held har lavet flere Slags Frugtvine, kunde derfor ønske igjennem et saa udbredt Blad som Husvennen, at give flere Lejlighed til at forsøge en prøvet Anvisning.

Ribsvin.

Til Ribsvin tages til et Anker paa 36—40 Potter 36 Pd. fuldmodne røde spanske, eller saa kaldte Drueribs og 24—26 Pd. Puddersukker. Ribsene knuses og Saften udpresses igjennem et Klæde med Haandkraft, (eller endnu bedre i en dertil indrettet Mostpresse), Sukkeret kommes deri og omrøres saalænge indtil det er opløst hvorpaa det kommes paa Ankeret, som derefter fyldes med godt Kilde- eller Brøndvand. Ankeret maa helst være et gammelt Rom- eller Vinanker, men ingenlunde et der har været brugt til Øl. Spundshullet maa være mindst 4 Tommer og Hullet til Hanen maa være 3—4 Tommer fra Bunden, for at give Plads til Bundfaldet. Ankeret lægges paa et Lad, helst paa et Sted hvor der ikke er alt for køligt og Gjæringen vil da af sig selv fremkomme og vedvare to til tre Uger. Der maa daglig en til to Gange røres godt om i Ankeret med en Stok og det klare der under Gjæringen flyder over og opsamles i en derunder staaende Skaal kan atter fyldes paa Ankeret og hvad mere der kommer til at mangle efter Afgjæringen kan fyldes med Ribsvin fra forrige Aar, om man har saadan, med Rom eller rent Vand. Naar Gjæringen fuldkommen er ophørt, tilspundses Ankeret, dog i de første Dage ikke alt for stærkt, men efter nogle Dages Forløb, saaledes at det bliver fuldkommen lufttæt og henlægges nu paa et køligt Sted i 4 til 6 Maaneder, til hvilken Tid Vinen aftappes paa Flasker, proppes godt og forsegles. Ved Aftapningen er at iagttage, at Hanen, hvis den ikke allerede har siddet i Ankeret ved Henlægningen, maa indsættes nogle Dage før Aftapningen, da Vinen ellers let vil blive uklar, om dette sker samtidig dermed. Naar man henimod Slutningen mærker at Vinen begynder at blive uklar, maa man strax holde op med at tappe paa Flasker og det tilbageblevne Bundfald kan da filtreres igjennem et Stykke rent uldent Tøj og holdes for sig selv til Brug i Husholdningen. Flaskerne maa helst ligge paa Siden i en Kjælder eller paa et andet køligt Sted.

Anders Christiansen.

Udstilling af Skolemateriel i Aarhus.

Enhver Lærer ved hvor meget Undervisningen lettes og fremmes naar man er vel forsynet med Midler til at anskueliggjøre, hvad man forklarer for Børnene. Men de fleste Lærere vide ogsaa, at man de fleste Steder maa savne det nødvendigste, fordi Anskaffelsen medfører Udgift, som Skolens Tilsyn antager uden Skade kan spares. Derved bliver Forbruget ringe og det bliver en stundum brødløs Fortjeneste at udgive eller fabrikere Læremidler for Folkeskolen, og Følgen bliver at Skolen fremdeles kommer til at savne et Forraad gavnlige Hjælpemidler ved Undervisningen, som det er et Land, der vil høre til de oplyste, uværdigt at mangle.

Det maa derfor kaldes en ligesaa smuk og passende, som betydningsfuld Opgave, som Styrelsen for „Dansk Lærerforening“ har stillet sig, at tilvejebringe en muligst omfangsrig Samling Undervisningsmidler. Det traf sig saa heldigt, at Udstillingen heraf faldt sammen med Afholdelsen af den jyske Industriudstilling i Sommer, og ved velvillig Imødekommen blev det bestemt, at den danske Lærerforenings første Udstilling af Skolemateriel skulde danne en selvstændig Afdeling under Navn Klasse 1, af den jyske Industriudstilling i Aarhus i Sommer.

Dette er uden Tvivl en særdeles heldig Ordning i alle Parters Interesse. Skolevæsenets Udstilling giver Industriudstillingen mere Interesse og Tiltrækningskraft og foruden Lærere, vil den store Del af Folket, som staar udenfor Lærergjerningen, faa Lejlighed til i de 6 Uger Udstillingen varer, at gjøre sig bekjendt med — hvor fattigt vore Skoler ere udstyrede, naar man ser hen til den Mængde udmærkede praktiske og snildrige Hjælpemidler, som dygtige Lærere og Fabrikanter have udtænkt og udført til Undervisningens Fremme. Dette betragte vi som et stort Gode. Det kan ikke nytte stort at Lærerne alene se hvad der paa dette Omraade bydes. Fordringer i denne Retning have ikke stor Vægt lige over for Skolens nærmeste Tilsynsmænd, saa længe disse ikke faa Syn for, hvor fattigt Almueskolen er udstyret i Forhold til det rige Stof der er, eller snart vil kunne blive, at vælge imellem, og Udstillingen vil jo blive set af mange Tusender Land- og Byboere i den Tid den er aaben.

Det er ikke ret mange Aar siden, at det blev anset for fordelagtigst at fodre sine Køer saa sparsomt som muligt. Alt Kraftfoder skulde sælges og udføres. Vi kjende nu alle Følgerne af dette Udpiningssystem. Det blev usle forsultne Kreaturer, der intet Udbytte gav, og udpint ufrugtbar Jord. Nu er det anderledes. For at faa det bedste Udbytte af sin Ejendom maa man ikke alene holde Liv i Kreaturerne, men fodre rigeligt og mon nogen nu tvivler om at han staar sig udmærket godt ved denne Fremgangsmaade, ja at det er en Taabe der bærer sig ad som i gamle Dage.

Man forstaar let, at vi tænke os det her fremsatte Træk af Livet anvendt paa Skolen. Den er hidtil blevet sultfodret. Den har holdt Livet, men ofte med samme forknytte Udseende som de gamle Dages Kreaturbesætninger. Men et fortrinligt Skolemateriel, smukke Kort og Billeder, Bøger og Redskaber, er netop for Skolen, hvad Klid og Palmekager, Roer og Rapskager, samt vel indrettede Stalde er for Landmanden. Dersom man kunde faa Øje for hvorledes man mangedoblede Skolens Udbytte, hvor man gav den dygtige Lærer let og rigelig Adgang til Undervisningsmidler, for at gjøre Skolestuen vel forsynet tiltrækkende og hyggelig for Børnene — for vor Fremtids Haab og det bedste vi eje paa Jorden — da vilde man snart ved egen Erfaring finde, at man ved at ofre lidt paa dette Omraade havde vundet endnu mere for Oplysningens Fremme, for at gjøre Lærergjerningen glad og frugtbringende, end man havde vundet ved at forlade Sultfodringssystemet i sin Bedrift.

Til at dette kan naaes, tro vi nævnte Udstilling vil bidrage overmaade meget. Vi skulle afholde os fra at give en omfattende Beskrivelse af den, men kun meddele, at Lærerforeningens Udstilling fra øverst til nederst fylder en Bygning der er 30 Alen lang, 10 Alen bred og 10 Alen høj, og at Udstillingen er lige saa righoldig som smuk. Det særdeles vellykkede Udfald af dette første Forsøg paa i Danmark at tilvejebringe en saadan Udstilling er ogsaa kun fremkommet ved megen personlig Opofrelse af Tid, Kræfter og Penge fra det snevrere Udvalg af Styrelsen, der har haft denne Sag i sin Haand og Styrelsens Formand Hr. Emil Sauter, fortjener særlig Tak og Paaskjønnelse for den Udholdenhed og Tilsidesætten af egne Interesser, hvormed han har taget Broderparten af det med Udstillingens Tilvejebringelse og Ordning forbundne betydelige Arbejde.

Skolemødet i Aarhus den 8—9—10. August.

Det af „Danmarks Lærerforening“ indvarslede store almindelige danske Lærermøde tager sin Begyndelse den 8de August.

Det er første Gang der indbydes til et saadant Møde af Landets Lærere, og naar det, som alt tegner til, bliver talrigt besøgt, vil denne Sammenkomst kunne blive lige saa frugtbringende for Lærernes Gjerning i Landet, som forfriskende og velgjørende for Deltagerne.

Da samtidigt den særdeles smukke jyske Industriudstilling vil give en Ferierejse til Aarhus forøget Interesse, og Aarhus er det heldigste Udgangspunkt for nogle Dages Udflugt i Jyllands interessanteste Egne i de paa Mødet følgende Dage, raade vi enhver Lærer, som paa nogen Maade kan, til at anmelde Deltagelse i Mødet, og dette maa helst ske snarest efter at dette Nr. er udkommet. Det fremhæves særligt, at Styrelsen for Mødet har udvirket betydelige Lettelser i Rejseudgifterne for Medlemmerne, som ville deltage i Mødet, i hvilken Anledning Deltagerne bedes bemærke nedenstaaende Meddelelse om Betingelserne for at man kan delagtiggjøres i Prisnedsættelsen i Rejseudgifterne.

For Mødet foreligger følgende Plan:

8de August. Deltagerne i Mødet ventes at ankomme i Løbet af Formiddagen og anvises da Kvarter.

Kl. 2. Møde i Haandværkerforeningens Lokale. Program meddeles; orienterende Foredrag. Kl. 3—6. Besøg i Udstillingen. Kl. 7—10. Udflugt til Ris-Skov.

9de August. Kl. 8—9. Domkirken beses. Kl. 10—1. Diskussionsmøde. Kl. 2—3. Foredrag af Professor Rasmus Nielsen. Kl. 3—5. Besøg i Udstillingen. Kl. 6. Fællesmaaltid.

10de August. Kl. 8—9. Byens Samlinger beses. Kl. 10—1. Diskussionsmøde. Kl. 2—3. Foredrag af Emil Sauter. (Om Skolemateriel). Besøg i Udstillingen. Afrejse i Løbet af Eftermiddagen.

Adgangskort til Skolemødet kunne bestilles hos Lærer Emil Sauter i Vindum ved Bjeringbro, og vil blive Medlemmer af Foreningen tilsendte, naar de forud pr. Postanvisning indsende Betalingen 1 Kr. 50 Øre pr. Kort. Et saadant Kort giver Adgang til Udstillingen i Dagene 8—9—10 August og til Diskussionsmøderne, hvorimod Adgang til Foredragene betales særskilt.

Med Hensyn til Rejsen til og fra Aarhus er der af de danske Statsbaner, Postdampskibene mellem Nyborg og Korsør, de sjællandske Baner og de lolland-falsterske Jærnbaner tilstaaet følgende Lettelser:

„Der indrømmes de Deltagere i Mødet, der ved Attest fra Forstanderen for den Jærnbane- eller Postdampskibsstation, hvorfra de ere afrejste til Mødet, godtgjøre at være rejste til samme med Jærnbanerne eller Postdampskibene i Dagene fra 5—9de August d. A. og ved Tilbagerejsen fra Aarhus senest den 15de August, ved Attest fra Udvalget for Mødets Afholdelse, godtgjøre, at de have deltaget i Mødet, Fribillet fra Aarhus til deres oprindelige Afgangsstation“. Af det forenede Dampskibsselskab er der indrømmet en Godtgjørelse af 25 pCt. af Billetprisen mod at man, naar man tager Tur- og Retur-Billet afleverer et Rejsekort, der naar det opgives at man vil rejse med Dampskib til Mødet, tilsendes samtidigt med Adgangskortet. Med Hensyn til Beregningen af Udgifterne til Opholdet bemærkes, at man forhaabentlig vil kunne komme ud af det med 5 Kroner for hver Dag Rejsen varer, til Logi, Kost osv., som Styrelsen vil bestræbe sig for at tilvejebringe muligst billigt for Deltagerne i Mødet. Bestillinger af Billetter maa helst ledsages af Oplysning om, hvorvidt man ønsker at Udvalget for Mødet skal skaffe Logis.

I Anledning af ovenstaaende Meddelelse om Skolemødet i Aarhus, udkommer dette Nr. til 30te Juli i Steden for 6te August, hvilken Dag saaledes intet Nr. udkommer.

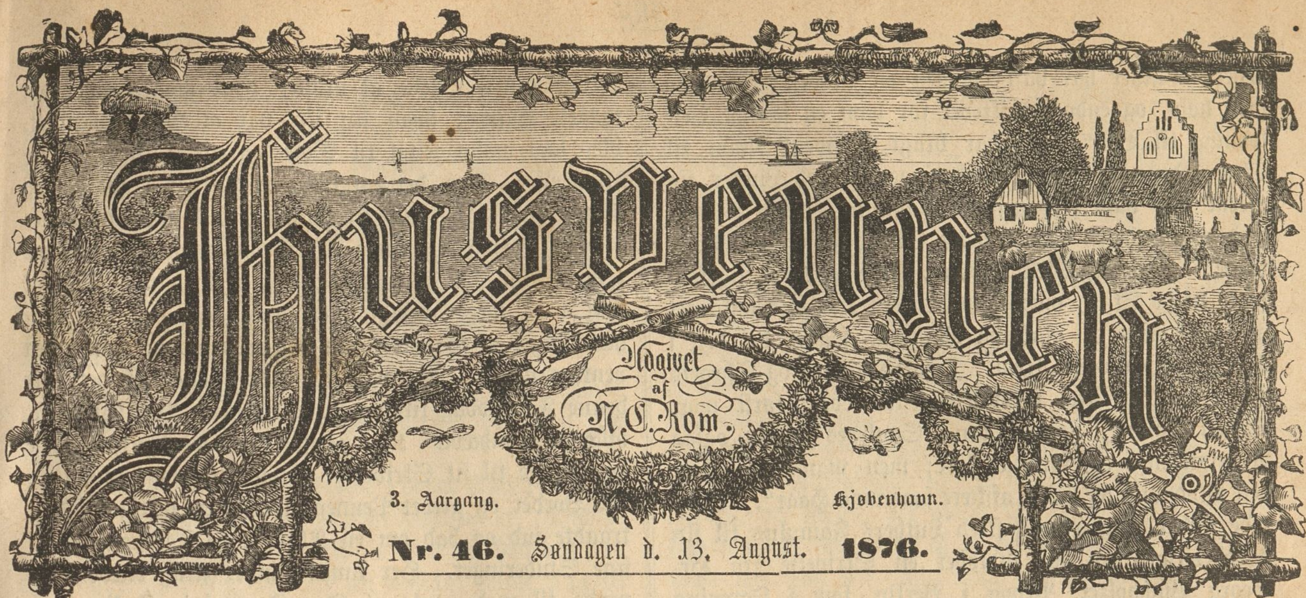
Udg.

Brevvexling.

Af Mangel paa Plads i dette Nr. vil først næste Nr. bringe den i foregaaende Dobbeltnumer lovede Anvisning til at alunere Kaninskind, samt Vejledning til at lave flere Frugtvine (af Stikkelsbær og Hyldebær). Skulde nogen af Husvennens Læsere kunne give en prøvet Anvisning til at lave fortrinlig og holdbar Vin og Most af andre Frugtsorter, skal det være Udg. kjært snarest at modtage Beskrivelse af Fremgangsmaaden til Offentliggjørelse i Bladet.

Indhold.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 46. Søndagen d. 13. August. 1876.

En Dag af Luthers Liv.

Efter Lindner ved Sophus Tromholt.

(Fortsat.)

Efter Forelæsningens Slutning plejede Luther, naar ikke andre Sjælesørger- eller videnskabelige Pligter kaldte ham fra Hjemmet, at arbejde i sit Værelse indtil Middag. Hans Famulus, Hieronymus Besold, havde det Hverv at bryde de indgaaede Skrivelser og Breve, og kortelig meddele Luther, hvad der mest uopholdelig krævede en Afgjørelse. Hvad der fordrede øjeblikkeligt Svar, gav Luther sig da strax i Færd med. Paa Grund af den store Mængde Skrivelser, han daglig modtog, var en saadan Ordning aldeles nødvendig, naar det ufuldførte Stof ikke skulde ophobe sig altfor meget, og dog lykkedes det næsten aldrig at gjennemarbejde alt, trods den Lethed, hvormed Luther selv ved de mest indviklede Sager forstod at finde sig til Rette. Var han færdig med de løbende Forretninger, saa skrev han paa sine Smaaskrifter for sit kjære tyske Folk, af hvilke han altid havde nogle under Arbejde. Han regnede det næsten for sin Hovedopgave at skrive for Folket; da kunde han ret med Hjertenslyst gaa til sit Arbejde, og da hans Modstandere spottede derover, svarede han dem: „Skjøndt jeg kjender mange af dem og daglig hører dem, der ringeagte min Fattigdom og sige: jeg laver kun Smaaskrifter og tyske Prædikener for ulærde Lægfolk, saa lader jeg mig dog ikke rokke. Give Gud, at jeg i mit Liv med al min Evne havde bragt en eneste Lægmand til Bedring, jeg vilde være tilfreds dermed, takke Gud og derefter meget villig lade alle mine Bøger tilintetgjøre. Om det, at lave store og mange Bøger, er en Kunst og til Kristendommens Fremme, vil jeg lade staa hen. Jeg tror imidlertid, at hvis jeg vilde efterligne deres Kunst at gjøre store Bøger, vilde det gaa mig hurtigere fra Haanden end dem, naar de paa min Maade skulde lave en lille Prædiken. Jeg vil hjærtelig gjerne lade enhver søge deres Ære af større Ting, men jeg skammer mig heller ikke over at prædike og skrive Tysk for den ulærde Lægmand. Selv om jeg ikke formaar meget i denne Retning, saa tror jeg dog, at hvis vi havde gjort og fremtidig vilde gjøre os mere Flid, skulde dette fremme Kristenhedens sande Bedring mere end de høje, store Bøger og Kvæstionerne i Skolerne og blandt de Lærde". Vel havde Luther Evner og Æmner til med lærde Bøger at glimre som en Stjerne af første Størrelse paa den videnskabelige Himmel, og der er i hans smaa Flyveskrifter nedlagt mere sand Lærdom end i mange andres store Skroller, men han vilde ikke glimre med sine Værker; ikke heller vilde han tjene noget ved dem, og trods gjentagne Opfordringer fra sine Forlæggere modtog han aldrig en Skilling i Forfatterløn: han skrev for sit Folk for Guds Skyld. Og med sine Smaaskrifter har han virket mere, end om han havde skrevet tykke Bøger; i Tusendvis fløj de fra Trykkerierne som fængende Gnister ud i alle Lande med tysk Sprog; i Herreborgen som i den mindste Hytte vakte de Sjælene af Søvne. Netop nu havde han et saadant Flyveskrift under Arbejde, da hans Avindsmænd forvirrede mangt et ærligt Sind ved deres Paastand, at Luther lærte nye, i Kristenheden uhørte Ting, saa udgav han paa Tysk de tre kristelige Trossymboler eller Bekjendelser (det apostoliske og athanasianske Symbol og den ambrosianske Lovsang), og godtgjorte derved for alle, der vilde se, at hans Lære var i Overensstemmelse med det, som Kristenheden til alle Tider har troet og vedkjendt sig.

Ogsaa den Dag, vi have begyndt at skildre, hengik Morgenen paa den fremstillede Maade. Da Luther kom hjem fra Kollegiet, sad hans Barber og ventede paa ham; det var den værdige Wittenbergske Borger Peter, en Mand, der grublede meget over theologiske Spørgsmaal, og medens han udførte sin Forretning, ofte plagede Luther med alskens Tvivl og Betænkelig-

heder. Luther har haft mangen en alvorlig Samtale med ham, og endogsaa skrevet for ham en særlig „Vejledning til Bøn", som har bragt Mandens Navn til Efterverdenen. Under Barberingen indlod Luther sig gjerne med ham i spøgefulde Samtaler, ogsaa i Dag, medens Barberen ragede hans Skæg, sagde han skæmtende: „Ja, ja, Mester Peter, Arvesynden er ligesom dette stride Skæg, omendskjøndt det i Dag bliver skaaret af, saa man er glat om Munden, saa er det dog i Morgen igjen voxet frem. Denne Haarets og Skægets Væxt standser ikke, fordi Mennesket lever; først naar Døden kommer, standser den. Saaledes bliver ogsaa Arvesynden i os, fordi vi leve; men man maa gjøre den Modstand og stadig afskære saadanne Haar". Allerede under Barberingen skred Luthers Famulus til sin Meddelelse: der var indløbet en Skrivelse fra Hr. Georg Buchholzer, Provst i Berlin, som i Forening med sin Kurfyrste, Markgrev Joachim af Brandenburg, netop paa den Tid udarbejdede en ny Kirkeordning. Kurfyrsten vilde have alle Slags Skikke fra gammel Tid vedligeholdte, saasom Optog, Koraler, Sange osv. til hvilke Folket var vant, og Provsten forespurgte nu hos Luther, om og hvorvidt han med god Samvittighed kunde føje sig efter dette Forlangende. „Ih, der gjør den kjære Mand sig unødvendige Sorger", sagde Luther leende, „jeg skal skrive til ham: naar Markgrev Joachim vil lade Evangeliet prædike mere lutret og rent, og afskaffe de overtroiske Misbrug, saa skal han i Guds Navn have sin Vilje i saadanne Biting. Opfylder Fyrsten Hovedvilkaaret, saa gaa Provsten i Guds Navn med i Optoget, og bære et Sølv- eller Guldkar, og en Korkappe eller en Korfrakke af Fløjel eller Silke eller Lærred! Og har hans Herre, Kurfyrsten, ikke nok i en Korkappe eller Korfrakke, saa trække Provsten tre paa, lige som Ypperstepræsten Aron bar tre Kjortler over hverandre, og har han ikke nok i et Optog, saa gaa Provsten syv Gange med, lige som Josva drog med Israels Børn omkring Jericho, og har Kurfyrsten Lyst dertil, saa lad Hans Naade springe og danse med Harper, Pavker, Cymbeler og Bækkener, som David gjorde foran Herrens Ark; hvad Vægt ligger der paa saadanne Biting, naar Hovedsagen er i Orden?" Endvidere var der indløbet et Brev fra Luthers prøvede Veninde, Fru Jørgerin, som fra Tid til anden sendte ham klækkelige Summer, for at han skulde uddele dem blandt fattige Studenter. Den, der ved, hvorledes Luther blev overhængt af fattige Bedende, og hvorledes han selv gav sin sidste Skærv til dem, kan tænke sig, hvor meget han glædede sig over en saadan trofast Hjælp. Endvidere var der alle Slags Forespørgsler, Bønner, Meddelelser, Kommissioner, langt over 20 Breve, og hvor det lod sig gjøre, gav Luther sin Amanuensis strax mundtlig Forklaring for at denne selv kunde give det nødvendige Svar. Imidlertid var Mester Peter gaaet, og Luther havde sat sig ved sit Skrivebord for selv at ordne, hvad han egenhændig maatte afgjøre; hvad der ikke var aldeles nødvendigt, blev lagt omhyggeligt til Side og gjemt til en senere Udførelse. Den, der nu tror, at Luther i god Ro og Mag kunde blive ved sit Arbejde, ved ikke, hvorledes i disse Formiddagstimer Alverden strømmede sammen i hans Hus for at raadføre sig med ham. Det gik som i et meget besøgt Værtshus, den ene tog Dørhaandtaget af Haanden paa den anden, og som oftest ventede nogle i Forværelset. Kun noget af det, der denne Formiddag tildrog sig i Luthers Arbejdsværelse, ville vi fremhæve. Kun ganske korte Mellemrum kunde han bruge til sit Skriveri. Næppe havde han sat sig ved Bordet og grebet Pennen, førend en fattig Student traadte ind og bad om en Almisse til Fortsættelsen af sine Studeringer. Her kunde Luther strax træde hjælpende til med nogle af Fru Jørgerin's Guldgylden. Ynglingen forlod ham med hede Taknemmelighedstaarer, Luther kunde næppe forhindre, at han i sin Taknemlighed blev alt for højrøstet og støjende, og stødte ham tilsidst næsten med Magt udad Døren. Næppe havde denne lukket sig, og han igjen sat sig til sit Arbejde, saa bankede det paany. Da han havde raabt „Kom ind", aabnede en af hans Bordfæller, Johannes Schneidewein, Døren ganske spagfærdig og kun halvvejs og spurgte, om han for et lille Øjeblik maatte forstyrre Doktoren; han havde en meget vigtig Sag at meddele ham, men havde næppe Mod til at forebringe ham den. Luther kaldte ham venlig til sig og opfordrede ham til uden Frygt at meddele ham, hvad der laa ham paa Sinde.

„Ak, min dyrebare Lærer", fremstammede den Forsagte med stor Møje og mange Afbrydelser, „jeg har en tung Brøde paa Samvittigheden, og den er nær ved at søndergnave mit Hjærte; jeg ved ikke, hvorledes jeg skal hjælpe mig ud af denne Vaande".

„Naa, hvad er det, der tynger paa Dig, min kjære Johannes?" svarede Luther, „lad, som om Du stod i Skriftestolen, og tal aabent fra Hjærtet. Det er en stor Ting, det at tilstaa sine Fejl for Gud og Mennesker. Tal kun frit ud!"

„Ak, kjære Doktor, I har saa ofte advaret os imod at forlove os uden Forældrenes Vidende og bag deres Ryg; jeg ved, jeg har handlet meget urigtigt, men jeg ved næppe, hvorledes det er kommet over mig: jeg har lovet en Jomfru Ægteskab. Nu har jeg skrevet derom til min Moder og bedet om hendes Samtykke, men hun har svaret mig meget haardt og unaadigt, at hun ikke vil vide noget af Sagen. Hvad skal jeg gjøre? Pigen har mit Ord og stoler derpaa; hun vilde græde sine Øjne ud, skulde hun miste mig. Hjælp os, kjære Doktor; til Eder staar vort sidste Haab!"

„Det er en slem Sag", sagde Luther meget alvorlig, „og jeg holder egentlig ikke af at blande mig i saadanne Ting, thi der hviler ingen Guds Velsignelse over en hemmelig Forlovelse, og egentlig burde en

kristelig Øvrighed omhyggelig sørge for, at de aldrig fandt Sted. Det gjør mig meget ondt, at der i mit eget Hus er sket en saadan Forseelse; thi Fjenderne lure paa mig, og hvem der er under mit Tag, skulde hjælpe mig med at hævde Husets Ry rent og uplettet, saaledes som det sømmer mig i et kristeligt Præstehus. Thi en Præst prædiker ikke ene, men hele hans Hus maa prædike, hans Hustru, hans Folk, hans Børn, hans Bordfæller. Det havde Du skullet tænke paa!"

„Ak ja, skjænd kun paa mig og straf mig!" sagde Ynglingen bønfaldende, „jeg har fortjent det, men slip mig ikke i min Nød!"

„Førend jeg gjør et Skridt i denne Sag", vedblev Luther, „maa jeg vide, hvem Din Fæstemø er. Dydige og ærbare Jomfruer pleje ikke at bære sig saaledes ad; og er hun uskikkelig, da kan jeg umulig raade Dig til at træde i Ægteskab med hende, og aller mindst medvirke dertil".

„Ak nej, kjære Hr. Doktor, det er en ærbar og sædelig Pige, Eders eget Skriftebarn, Naboens Datter Susanne. I kjender hende jo og har ofte selv rost hende".

„Altsaa mit eget Skriftebarn er Din Medskyldige; naa, Dit Valg er godt, Johannes, thi hun er et fromt og venligt Barn, og vil vel ogsaa med Guds Hjælp blive en vakker Hustru. Jeg kjender intet, der kunde tale imod hende, og ogsaa for hendes Skyld vil jeg skrive til Din Moder, at hun opgiver sin Modstand. Men I har forsyndet Eder imod hende, og hun har Ret til at være vred; og vil hun ikke forandre sin Afgjørelse, saa maa Du som lydig Søn føje Dig efter hendes Vilje. Send mig Pigebarnet her over, jeg vil dog tale med hende og saa se, hvad jeg kan gjøre for Eder. Men først skal hun til Gavns faa at vide, hvor letsindig hun er, saaledes at slaa sin Skriftefaders Advarsler hen i Vind og Vejr. Du bærer rigtignok, som Mand, den største Skyld, thi et saadant lille tillidsfuldt Pigebarn, kan let overtales".

Den unge Mand udtømte sig i Taksigelser; Doktorens Mellemkomst vilde upaatvivlelig virke paa Moderen, thi hun satte ham meget højt.

„Vi ville se", sagde Luther; „gaa nu og faa mig Pigen her over!"

Med disse Ord skød han Johannes ud af Døren. Da han havde lukket denne, sagde han højt til sig selv: „Jeg maa tage mig af Sagen, begge ere som skabte for hinanden, ret et Par fromme og gode Børn. Ak, gid Ungdommen ikke saa meget ringeagtede Alderdommens Klogskab! Men det vilde være Synd, hvis denne lille Pige skulde gjøre den bitre Erfaring, at et hemmeligt Løfte ikke er bindende".

Hans Tankegang blev pludselig afbrudt ved, at hans lille Yndlingsdatter Magdalena smuttede ind i Værelset og ilede hen til Faderen. Hun havde ventet uden for Døren, og saasnart Johannes var af Syne, var hun inde i Stuen. Men hun havde aabenbart noget paa Hjærtet, der tyngede hende; thi det ellers saa glade og muntre Barn havde Taarer i Øjnene og klyngede sig op til Faderen, som om hun bad ham om Hjælp.

„Hvad er der i Vejen med Dig, min lille Lenemor", spurgte Luther, idet han bøjede sig ned til hende og kyssede hende, „Du har jo grædt; hvad er der sket?"

„Ak, Fader", hulkede Barnet, „jeg maatte tale med Dig; det lod mig ikke have Ro. Tænk Dig, Hans og Martin har noget afskyeligt for. De have overtalt Wolfgang, og han har lavet dem et Fuglenet; og nu ville de i Morgen lægge Nettet ud i Haven og fange de stakkels Smaafugle, og saa lade dem koge eller stege Ikke sandt, Fader, det taaler Du ikke. Du holder jo lige som jeg saa meget af de smaa Fugle, og den kjære Gud har dog ikke skabt dem, for at Drengene skulle fange dem; og oven i Kjøbet have de nu Unger, og disse maatte jo saa sulte ihjæl. Du vil ikke tillade det, Fader, Du vil forbyde dem det. Gjør det af Kjærlighed til mig!"

„Sikkerligt, min Datter, de Løjer skulle vi vende dem af med. Fiskefangst og Fuglefængeri ødelægge de unge Knøse, og det fejlede bare, at mine Drenge ogsaa skulde henfalde til Sligt. Gaa kun rolig ned, mit Barn, jeg skal nok sørge for, at vore kjære Sangfugle faa Ro for disse Fredsforstyrrere! Kom, giv mig et Kys, og tør Dine Øjne! Gaa nu Din Moder smukt til Haande, thi vi have jo Gjæster i Dag, og hjælp hende med hvad der skal til! Det sømmer sig for unge Piger."

Med disse Ord tog han sin Yndling op paa Skjødet, og snart var Barnet trøstet, og hoppede muntert ud af Stuen.

(Fortsættes.)

Den Skandinavisk-Etnografiske Samling i Stockholm.

Det gamle Folkeliv med sine Sæder og Skikke, Dragter og Redskaber, gaar mere og mere til Grunde. Meget godt og meget smukt gaar derved tabt i den moderne Tids Strøm. De Mænd, som i Skrift og Gjerning bidrager til at bevare Mindet om Folkelivets Ejendommelighed, og Resterne af dets Omgivelser og Frembringelser, fortjene derfor megen Tak, især naar det er sket med saa megen Dygtighed og Kjærlighed til de gamle Tiders Folkeliv, som Dr. Arthur Hacelius har lagt for Dagen ved Tilvejebringelsen og Ordningen af ovennævnte Samling.

Med stor Møje, gjennem Kjøb og ved Gaver, har han nemlig faaet samlet Masser af Bohave og Redskaber, Dragter og Smykker fra Sverig og Norge, saaledes som de brugtes i Nationaldragternes rette Tid, i hin gamle trohjærtige Tid da alt gik i Bondens

Hjem efter urokkelig fra Fædrene nedarvet Skik. Alt er smukt ordnet i de store Samlinger, hver Ting paa sit rette Sted, fra Finnernes og Lappernes Sager, til skaanske Gjenstande. Men for at man ret skal kunne faa et Begreb om Anvendelsen af de gamle Dragter, Smykker og Bohave, er der indrettet smaa Bondestuer, nøjagtigt saaledes som de vare i de forskjellige Landsdele, udstyret ikke alene med alt hvad der fandtes og brugtes i saadanne gamle Hjem, efter de forskjellige Egnes Sæd og Skik, men ogsaa med Dukker i Menneskestørrelse, iklædte Folkedragten, opstillede som syslede de med deres sædvanlige Arbejde i Hjemmet. De, som fra daarlige „Voxkabinetter" erindre det smagløse og uhyggelige man ser i saadanne paaklædte Skikkelser, vil maaske næppe tro, at man faar et ganske andet Indtryk ved Beskuelsen af hine Grupper; men Grunden hertil er ogsaa, at man ikke her ser noget kunstlet, men ser selve Naturen fremstillet ved en Kunstners Haand. Duelige Kunstnere have nemlig modelleret og malet Ansigterne nøjagtigt i Lighed med vedkommende Landsdeles ejendommelige Ansigtsformer, og besørget Opstillingen, samt Figurernes indbyrdes Ordning, paa en saadan Maade, at der bliver Sandhed og Naturlighed i Billedet.

Saaledes ser man den gamle Bondekone rynket og bøjet koge sin Kaffe, eller læsende et Brev fra Sønnen, medens den gamle Husfader slaar Ild til Piben, eller opmærksomt lytter til. Man ser Frierscener, Brud og Brudgom iførte al deres Skrud osv., man ser Finnernes Telte og Hytter og deres Skifærd, eller Rensdyrkjørsel i deres smaa Slæder osv. Hosstaaende Billede vil give Læserne en Forestilling om hvorledes



En Familie fra Mora i Dalerne.

disse Figurbilleder af Folkelivet tager sig ud. Denne Gruppe (som for Øjeblikket er fremstillet ved Filadelfia-udstillingen og i amerikanske Blade er blevet fremhævet som noget fortrinligt) forestiller en Familie fra Mora i Dalerne. I denne nordlige Del af Sverig er fra gammel Tid ligesom paa Bornholm, drevet en Del Urmageri som Husflid. Vi ser „Klockmakaren" med sin Hustru og en yngre „Kulla" (Pige) med Haararbejde. Det er Datteren, hvis lykkelige Ansigt synes at tyde paa, at Dalkarlen til Venstre netop har fremført en Begjæring, der ikke er hendes Fremtidslykke ganske uvedkommende, men som synes at give „Moragubben" mere at „fundera" paa end det lykkeligt fuldendte Urværk nogensinde har gjort. Moderen indtager øjensynlig en mæglende Stilling, saa at man faar Indtrykket af, at Bejleren vinder Sejr, selv om hans Kaar, efter den gamles Mening, ere lidt smaa.

Man vil forstaa, at saadanne Samlinger, som nævnte, gjøre særdeles meget godt ved at vække og nære Sansen for det nedarvede gode gamle folkelige, det ærlige, jævne og trohjærtige i Folkelivet, som desværre er paa Veje til at forsvinde for al den moderne Løshed og Fjas. Naar man ser en saa fortrinlig Samling som det er lykkedes Dr. A. Hacelius at fremstille, kan man kun ønske, at en lignende maatte fremkomme i vort Land. Ligesom vore enestaaende og berømte Oldsagssamlinger kaste et klart Lys over den fjerne Fortids Menneskeliv, saaledes vilde en Samling i Lighed med den her omtalte, bidrage overmaade meget til at belyse vort Folkeliv i forrige Aarhundrede og Begyndelsen af dette. Det er Husvennens Bihensigt med denne Meddelelse i Dag, at lægge et godt Ord ind for det gamle „Skrab" som endnu trindtom maatte være reddet fra Tilintetgjørelse. Overalt hvor

der endnu findes Minder om Fortidens Kaar og Levevis: Klæder og Smykker, Redskaber og Bohave, sære „gammeldags Sager" der ikke bruges mere og maaske, haanligt henslængte, ved et Tilfælde er undgaaet Tilintetgjørelse — alt saadant vil man gjøre vel i at lægge til Side og bevare omhyggeligt, som Fædrenes Arv til os. Naar en begavet og ihærdig Samler da en Gang fremstaar — og han kommer nok — da vil man have baade Glæde og Fortjeneste af at kunne overlade de gamle og ærværdige Sager til en Samling hvor de mange Smuler kunne gjensidig fuldstændiggjøre hinanden og give et klart Billede af vore Fædres Kaar og Levevis. Der kan komme Tider, da vi kunne have godt af at have et saadant Billede for Øje!

Moskusdyret.

Af C. Toepfer.

Moskusdyret, som hosstaaende Billede fremstiller for Læserne, er en lille, smukt bygget Drøvtygger, som staar Hjorteslægten meget nær og derfor ogsaa tit kaldes Moskushjorten. Dette Dyr er i flere forskjellige Arter udbredt i Højasiens Fjældsletter og Grænsebjærge, hvor det tumler sig med lige saa megen Lethed og Sikkerhed som Gemsen paa Alperne. Den største Art har omtrent samme Størrelse som vort Raadyr, som det ogsaa ligner i Legemsform. Kroppen har en tæt og temmelig lang Haarklædning, hvilket tyder paa et Opholdssted i kolde Egne; de smaa, spidse Klove, der omslutte Tæerne, ere forenede ved en Hudfold og kunne spiles vidt fra hinanden, hvorved Dyret sættes i Stand til med Lethed at kunne vandre hen over Snemarkerne uden at synke gjennem Sneen. Baade Hannen og Hunnen ere kullede. Hannen har i Overkjæben to meget lange Hjørnetænder, der rage henved 3 Tommer ud af Munden; Hunnen har ogsaa Hjørnetænder, men de ere saa smaa, at man ikke kan se dem, før den lukker Munden op. Navnet Moskusdyr hidrører fra en Pung, som Hannen har under Bugen, i hvilken der findes flere Kjertler, der affondre et Emne, Moskus, som i Pungen omtrent har samme Fasthed som en Salve og udmærker sig ved sin meget stærke og gjennemtrængende Lugt. Dette Emne, der er et udmærket og vigtigt Lægemiddel, har været kjendt og brugt som saadan af Kineserne i flere tusende Aar. Araberne kjendte og brugte det i det ottende Hundredaar, og det var af dem at Korsfarerne senere lærte det at kjende og bragte det i Brug i Evropa, hvor det skattes højt som Lægemiddel.

Den stærke og gjennemtrængende Lugt fra Moskuspungen gjør Dyrets Kjød uspiseligt, i det mindste for Evropæerne, men der gjøres dog meget ivrig Jagt paa dette Dyr paa Grund af den kostbare Moskus, der rigelig lønner Jagten. Den bedste Moskus koster 5 Kroner Kvintet, og af hver Han kan man faa fra 3—12 Kvint. Jagten paa Moskusdyret er meget vanskelig og møjsommelig, da det er overordentlig sky og frygtsomt; dets skarpt udviklede Sanser sætte det i Stand til at høre den mindste Støj, og det flygter da strax op til de højeste Bjærgtoppe, der ofte ere aldeles utilgængelige for Jægeren. Da det derfor kun sjældent kan lykkes denne at komme det paa Skud, fanger man det mest i Fælder eller Slynger, som de øvede Jægere skjule paa de Steder, Dyret oftest søger hen til. Det meste Moskus kommer fra Kina og Siberien; i det sidste Land skal der aarlig blive fanget og dræbt 50,000 Moskusdyr, af hvilke dog kun omtrent 9000 ere Hanner.



Moskusdyret.

To Modsætninger.

Der er to Sangfugle, som synes at ligne hinanden meget, nemlig: Nattergalen og Lærken, idet de begge ere smaa, graa og uanselige, men synge dejligt; — og dog ere de saa forskjellige; — Lærken er oppe med Solen, medens Nattergalen først begynder sit Liv om Aftenen. Der er, som om Lærken afbilder Troen, idet den altid stræber efter det lyse og rene, op imod Himlen, — den svinger sig jublende op fra den mørke Hede fra Jorden, — den slaar sin Trille saa fuld og klar og stiger stedse højere og højere; dog kan den ikke med et Vingeslag naa op, nej, den maa arbejde, den maa gjøre mange Vingeslag, — ja, den maa ogsaa

tit dale ned, ned mod Jorden, — men da hæver den sig med fornyet Kraft og under jublende Sang; — — det er, som Sangen hjælper den, bærer den frem, giver den Lys og Varme og fører den med sig op i det uendelige Blaa, og jo højere den stiger, des klarere og renere lyder dens Trille.

Medens saaledes Lærken er et Billede paa Troen, paa Haabet, staar Nattergalen som en Modsætning, som Æventyrets og Drømmenes Fugl, thi om Aftenen og Natten, naar hele Naturen hviler, da begynder dens Liv, og da er det, som om Harmonien mellem dens Sang og Naturens Fred og Ro griber en, og man føres ind i Fe- og Aandeverdenen, medens det synes, som om den selv levede i Drømmenes Rige, da den altid holder sine Øjne lukkede under dens natlige Sange, hvorved det ser ud, som om den med hele sin Sjæl udelukker sig fra den ydre Verden og alle dens Omgivelser, og som om den i dejlige Billeder drager frem for os de henrivende Syner og smeltende Melodier, den opdager derinde i Fantasiens Lande, og lyttende til, hvad den saa vidunderlig blødt og smeltende beskriver os, trylles vi uimodstaaelig bort fra Virkeligheden ind i Fantasiens, i Drømmenes Land; — men da, naar Dagen gryr, vækkes man af Lærkens jublende, friske Sang op fra Drømmene og Æventyrene til det sande Liv, til Troen, og man stræber med den imod det høje.

K. K.

Fra gammel Tid.

For over hundrede Aar siden ejedes Herregaarden Palstrup af en Mand ved Navn Janus Frydenreich. Foruden denne Gaard ejede han endnu adskillige andre Gaarde, Kirker og meget Bøndergods, og det fortælles, at han pralede af, at han kunde kjøre fra Østersøen til Vesterhavet uden at komme paa fremmed Ejendom.

Paa den Tid skal Byen Døssing, der hører under Levring Sogns Pastorat, have bestaaet af sex Gaarde; nu findes der kun fire, og om de to, der ere forsvundne, fortæller Sagnet følgende:

De laa tæt op til Palstrup Gods, og Herremanden fik Lyst til at lægge den ind under sin Ejendom, hvad de to Bønder, der begge vare Arvefæstere, dog ikke vilde gaa ind paa. De bragte endog deres Sag ind for selve Kongen, og der kom som Følge deraf Skrivelse fra Regeringen om, at Ejeren af Palstrup skulde bevise sin Ret til Gaardene med Vidner; kunde han ikke dette, skulde Bønderne forblive i rolig Besiddelse af deres Gaarde.

„Ja, hvor skal jeg vel faa Vidner fra?“ spurgte Herremanden sin Skriver, som tillige var Landmaaler og som havde gaaet sin Herre til Haande i Sagen.

„Aa, det bliver der nok Raad til,“ svarede Skriveren. „Jeg vil være det ene Vidne, og naar I taler med Ladefogden derom, paatager han sig nok at vidne med mig, at Gaardene ere byggede paa Palstrup Grund. Jeg skal nu opmaale hele Hovedgaardens Ejendom, og det skulde da være sært, om jeg ikke skulde faa lagt Gaardene ind under den.“

„Ja, det er nu godt nok,“ svarede Herremanden; men hvor skal jeg i en Hast finde to Fæstegaarde til Mændene, som nu sidde inde med de andre.“

„Der er en Gaard i Elsborg, som Fæsteren nok vil flytte fra, naar han faar en klækkelig Betaling derfor. Den anden kunde jo komme til Vandet; der er der en Fæster, som ikke kan svare sin Afgift, og som vi kan sætte ud.“

„Men husk paa, der skal aflægges Ed,“ sagde Herremanden betænkelig.

„Det er der ingen Fare ved,“ svarede Skriveren; „det er jeg villig til; det gjælder kun, om I kan faa Ladefogden til at gjøre det samme.“

Sagen gik nu til Doms, og Enden blev, at Herremanden skulde føre edfæstede Vidner paa, at han havde Ret. Dagen blev bestemt, paa hvilken Eden skulde aflægges paa selve Ejendommen, der laa tæt ind til Skoven. Ladefogden vilde ikke indlade sig derpaa; Skriveren tog derimod Muld af Herregaardens Mark og lagde i sine Sko, og Blade af Træerne i Skoven havde han gjemt i sin Hat, derpaa aflagde han Ed paa, at han stod paa Palstrup Muld og under Palstrup Løv, og skjønt han var det eneste Vidne, var Sagen afgjort, og Gaarden tilkjendtes Herremanden.

Nogen Tid efter — fortæller Sagnet videre — døde Skriveren, og næppe var han bleven begravet, før der ikke længer var Ro nogen Nat i Døssing; thi der var en saadan Raaben og Ringlen uden for Gaardene, at Beboerne ikke fik Søvn i Øjnene. Endelig tog Mændene Mod til sig og besluttede at undersøge, hvad det egentlig var, der foruroligede dem. Til den Ende gik de ved Midnatstid over paa de Marker, der uretfærdig vare tagne af Herremanden, og næppe vare de komne derover, før de atter hørte den ringlende Lyd og en Røst, som raabte: „Døssing Nørmark er vunden til Palstrup med stor Uret!“ Dette Raab gjentoges en halv Times Tid; men ingen af Mændene kunde se, hvorfra Raabet kom, og heller ikke opdage, hvad der var Aarsag til den ringlende Lyd. Tilsidst bleve de enige om at gaa hen til Præsten i Levring, der var en grumme klog Mand og i Almindelighed gik under Navnet, Sorte-Søren, og spørge ham om Raad. Præsten mente, at det let lod sig rette; naar han en Aften gik hjem fra Palstrup skulde han nok tale Spøgelset til, saa det kunde batte noget. Ikke længe efter kom Præsten med Nattetid gaaende sønden om Skoven, og da hørte han med et, at det begyndte at raabe og ringle rundt om ham, ligesom Mændene havde sagt. „Hvem der!“ raabte han. Der kom intet Svar; men med det samme var det, som om nogen

greb fat i ham, da „maatte Hr. Søren løse sine Strømpebaand," og efter en haard Kamp manede han Spøgelset ned i et Morads, som hedder Kildeeng. Efter den Tid blev der Fred i Døssing.

C. A. Ollegaard.

Om Tillavning af Frugtvine.

Stikkelsbærvin.

Til et Anker paa 36 Potter, tages 32 til 34 Pd. modne Stikkelsbær af hvilkensomhelst Slags. Dog er det røde laadne, med sin rigelige Saft og fine aromatiske Smag, det bedste. Bærrene samles i tørt Vejr, knuses godt og overhældes med 16 Potter rent Kildevand. Efter at have staaet tildækket i et Kar i 24 Timer, vrides Saften igjennem et Klæde og tilsættes 22 Pd. Puddersukker, hvorefter det henstaar i 36 Timer og omrøres flittigt, at Sukkeret kan blive fuldkomment opløst, hvorpaa det hældes paa Ankeret, som fyldes med Vand, henlægges og behandles under Gjæringen i et og alt ligesom Ribsvinen. Aftapningen paa Flasker behøver ikke at ske til nogen fastsat Tid, dog ikke før i December. Er Stikkelsbærvinen vellykket, maa den være en lys, klar og behagelig Drik, der i Duft og Velsmag nærmer sig adskillige udenlandske Vine, især om den har henligget vel afproppet længe. Ved at gjemmes i flere Aar, vinder nemlig baade Ribsvin og Stikkelsbærvin betydeligt i Kraft og Velsmag. Efter de nuværende Sukkerpriser, med Frugten iberegnet, kan hver Flaske af disse Vine haves for 35 Øre, Umagen ikke iberegnet.

Vin af Hyldebær.

Af Hyldebær, der paa mange Steder vokser i Mængde og upaaagtede, kan der laves en billig, særdeles sund og velsmagende Drik. Den med Held i flere Aar af os brugte Fremgangsmaade ved Tillavningen er følgende: Til et Anker paa 36 Potter tages 16 Pd. modne, renpillede Hyldebær der i to Timer koges i saa meget Vand som kan beregnes til at fylde Ankeret, hvorefter det hele sies igjennem en fin Haarsigte eller et aabent Stykke Linned. Den klare Saft, tilsættes nu 8 Pd. Puddersukker og koges nu atter en Time, hvorefter den kommes i et Kar og nedsvales til 22 Grader og tilsættes et Par Skefulde god Gjær. Efter at have afgjæret, kommes den paa Ankeret og henligger for at klares, 8 til 14 Dage og kan nu tappes paa Flasker, om man ikke i kortere Tid foretrækker at bruge den i Husholdningen, da den i lang Tid godt kan tappes af Ankeret uden at tabe i Smag. Skal den derimod gjemmes et eller flere Aar maa den nødvendig paa Flasker, der proppes og forsegles godt, hvorved den vinder overordentlig i Styrke og Velsmag. Vil man have en kraftigere Vin kan man tage flere Bær og Sukker i Forhold derefter.

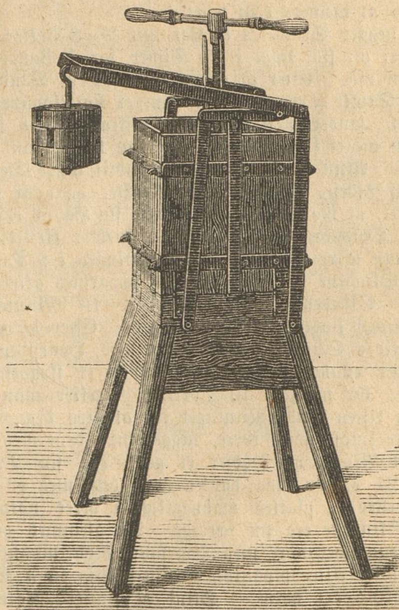
En væsentlig Betingelse for at Frugtvine lykkes og blive gode og sunde er, at Gjæringen fuldkommen lykkes og at alle Kar og Redskaber der benyttes under Behandlingen underkastes den nøjagtigste Renlighed, da Frugtsaft er særdeles modtagelig for Afsmag. Til Forseglingen af Flaskerne bruges en Lak af $1/2$ Pd. Harpix og et Stk. Talg, som en Valdnøds Størrelse og om man vil have den farvet, da saa meget som en Skefuld tør reven Farve som Mønnie, Okker, Kønrøg ell. desl. Det Hele smeltes sammen i en Pande og Flasken som maa være godt aftørret drejes rundt med Hovedet deri, medens den endnu er passende varm.

Vester-Thiersted ved Rødby.

Anders Christiansen.

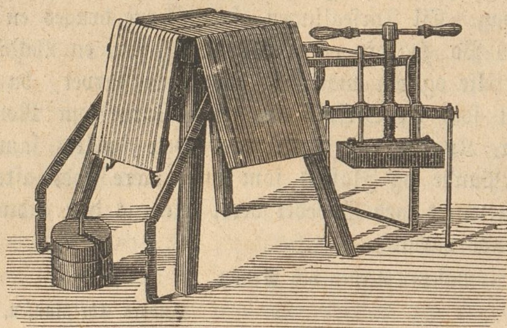
En Frugtpresse.

Naar man har store Mængder Frugt som Saften skal presses af, er det et meget besværligt Arbejde at udføre dette paa vanlig Vis ved at knuge Saften ud gjennem et Klæde med Hænderne. Vi skulle derfor, i Sammenhæng med foregaaende Artikel om Frugtvin, meddele følgende om en Frugtpresse som er udtænkt af Vinhandler C. Theilgaard i Horsens og fremstillet ved den jyske Industriudstilling i Aarhus.



Vedføjede Tegning viser Pressens Udseende. Den firkantede Kasse af fernisseret Bøgetræ er fyldt med knust Frugt. Et Stempel, som vises aftaget paa den anden Tegning, kan med den derpaa siddende Skrue

og Samling af Vægtstænger med Vægte, udøve et stærkt og jævnt tiltagende Tryk paa Frugtmassen saa at Saften presses ud. Naar Frugtmassen er presset saa tør som den kan blive, tages Vægten af, Skruen med Stemplet løftes ud af Kassen, og dennes Vægge lægges ned til Siden, som sidste Tegning viser, hvorved



den sammenpressede Frugtrest kommer til at staa frit som en firkantet Kage, der let kan fjernes.

Denne snilde Frugtpresse, som Opfinderen har taget Patent paa, faas mod Bestilling for 80 Kroner. Den kan ogsaa faas noget mindre til 70 Kr. eller noget større til 100 Kroner.

Husflid.

Garvning af Kaninskind.

Der opdrættes i de senere Aar mange Kaniner trindt om i Landet, hvis Skind ved rigtig Behandling kunne afgive et godt Pelsværk. Vi skulle derfor, efter L. F. Flkt., meddele en nem Maade at alunere dem paa:

Man lægger Skindet i et Kar med 7—8 Potter rent, koldt Vand, hvori det skal ligge i 24 Timer for i Vandet at opløse Blod, Slim osv. Efter at det er taget op af Vandet, lægges det paa et Stykke Træ af Form som et Kakkelovnsrør og med en stor, ikke synderlig skarp, Kniv afskraber man Kjød, Fedt o. desl. saa meget som muligt. Derpaa koger man i 4 Potter Vand, 1 Pd. Alun og 1/2 Pd. Salt, indtil begge Dele opløses; det tages af Ilden, hældes i en Lerkrukke, og naar det er saameget afkølet, at man kan taale at stikke sin Haand deri, kommes Skindene i Opløsningen og valkes dermed i 10—12 Minuter, hvorefter man lader dem ligge i Opløsningen i 2 Døgn. Derefter tages Skindene op; Opløsningen opvarmes atter til samme Varmegrad, Skindene valkes igjen i 8—10 Minuter og blive atter i 2 Døgn liggende i Opløsningen. Efter derpaa at være tagne op vrides Skindene og hænges med Haarsiden nedad til Tørring over runde glatte Stænger paa et skyggefuldt Sted. I den Tid, der medgaar til Tørring, strækker man dem hver Morgen og Aften i alle Retninger for at give dem Smidighed. Naar de ere fuldstændigt tørre, lægger man dem med Haarsiden opad paa et Brædt og drysser et godt Lag fin Træaske paa Haarene i 24 Timer, saa banker man dem med en tyk Stok, Haarene børstes og glattes omhyggeligt i deres naturlige Retning, og Skindene ere nu færdige. De gjemmes bedst ved at lægge dem paa hverandre med Haarsiden mod hinanden. Den ovenfor omtalte Alunopløsning er tilstrækkelig til 4 Kaninskind; til 1—2 Skind det halve. Skind af Hunde, Katte og Lam kunne hvidgarves paa samme Maade.

Skulde nogen af Husvennens Læsere kjende en endnu bedre Fremgangsmaade til Skindenes Alunering, skal det være Husvennen kjært at modtage og meddele Anvisning dertil.

Bognyt.

Vejledning i Havebrug for mindre Jordbrugere, af C. Galschiøt. Aar 1871 udsatte Selskabet til Havedyrknings Fremme en Belønning af 300 Kroner for Udarbejdelsen af en Vejledning i Havebrug for mindre Jordbrugere. Blandt de indkomne Afhandlinger fandtes ovennævnte lille Skrift at være det der nærmest havde løst den stillede Opgave og Præmien tilkjendtes Forfatteren. Dette synes saaledes at være Borgen for, at man i den lille Bog vil finde en god og sagkyndig Vejledning. Hensigten er jo nærmest at give de smaa Jordbrugere en saadan Anvisning til Dyrkningen af Haven, at den kan bringe baade Nytte og Fornøjelse. At en veldyrket Have kan bringe betydelig Pengeindtægt, mangt et godt Maaltid Mad og mangen en Nydelse er saa almindelig erkjendt blandt alle Haveelskere og den foreliggende Bog vil sikkert kunne bidrage særdeles meget til at bringe denne Erkjendelse ud i Livet mange Steder, hvor der endnu savnes Kjendskab og Lyst til at anvende det Arbejde der maa til, om Haven skal give noget Udbytte. Vi kunne derfor kun anbefale den lille Bog paa det bedste. Den vil, med sine Tegninger og mange praktiske Anvisninger sikkert gjøre Gavn hvor den kommer.

Smaating.

Naturstudier. Møder man en Herre og en Dame Arm i Arm, og de uden at sige et Ord alene se paa hinanden, kan man være overbevist om, at de ere forelskede. Se de paa hinanden og tale sammen, ere de forlovede. Samtale de, men se til hver sin Side, ere de gifte. Vexle de hverken Ord eller Blik, kan man holde ti mod en paa, at de ere Søskende.

Geografisk Gaade: Ende- og Forbogstaverne af efterfølgende Navne danne, naar de læses nedad, Navnene paa en berømt Vismand og hans meget hidsige Kone: En By i Andalusien. — En Flod i Italien. — En stor By i Nordamerika. — En Flod i Kirkestaten. — En af de nordamerikanske Fristater. — Et Fyrstendømme i Norditalien. — En Bjærgkjæde paa Frankrigs Grænse. — En lille tysk Flod, der falder ud i Nordsøen.

A—g.

Brevvexling.

m. g. i Th. „Spøgelsehistorien" for ubetydelig. Lyden „som om hundrede Stemmer pludselig udbrøde i en skærende Latter" er let at forklare, da det har været en stor Flok Vildgjæs paa Vandring, der lige over Dem har istemt sit mangestemmige Skrig, som i den stille Aften har lydt højere og mere rædselsfuldt end i Virkeligheden. Sagnet om „den vilde Jagt" kan sikkert takke Vildgjæssene for sin Oprindelse.

En Kaninynder. Kaninunger, 8 à 10 Uger gamle af god Race, Krydsning af Vædderkaninen, forsendes overalt i Danmark, Sverig og Norge fra Lærer K. Kristensen, Hesselballe Skole ved Vejle. Parret koster 6 Kr., der betales ved Postforskud, og Modtageren maa desuden betale Portoen og en Kasse til Forsendelsen.

Indhold.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 47. Søndagen d. 20. August. 1876.

En Dag af Luther's Liv.

Efter Lindner ved Sophus Tromholt.

(Fortsat.)

Nu havde Luther i et helt Kvarter fuldstændig Ro, og han havde brugt det flittig, da der lød en frygtsom, næppe hørlig Banken paa Døren, og ind traadte Naboens Susanne med rødmende Kinder og forgrædte Øjne. Luther talte hende i Førstningen temmelig alvorlig til, og foreholdt hende hendes Forseelse, men blev snart mildnet ved hendes ydmyge Anger og lovede hende at lægge et godt Ord ind for hende hos Johannes's Moder*), medens hun paa sin Side maatte love, at hvis denne ikke vilde opgive sin Vægring, da at give Studenten hans Løfte tilbage og med Hengivelse og Ydmyghed at tage mod denne Straf for hendes Letsindighed; thi det duede ikke, naar unge Mennesker løb sammen mod Forældrenes Vilje; det var imod Guds Husholdning. Da han saa hende saa blød og føjelig, indgav han hende atter Mod og lod hende gaa med en faderlig Paamindelse.

Efter at hun var gaaet, kom der en festlig Deputation fra det Wittenbergske Studentsamfund, smukke, stadselige Skikkelser i den Tids klædelige Dragt. Baret med vajende Fjer paa Hovedet, i et trefarvet Bandeler et mægtigt Slagsværd, Kravestøvler med klirrende Sporer paa Fødderne, en i Ærmerne opspilet, med broget Silke rigt foret Fløjelsfrakke, og vide Benklæder af samme Slags Tøj. Der var til om Eftermiddagen fastsat en festlig Deposition i den store Højtidshal i et Kloster, der nu var taget i Brug af Universitetet, og Luther blev indstændig bedet om at hædre Festen med sin Nærværelse. Luther lovede dette og tillige at holde Depositionstalen, som Rektoren havde ønsket. Saaledes blev det ved at gaa. Først kom en, fattig landflygtig fra Ungarn, der paa Grund af sin evangeliske Tro var bleven fordreven og havde mistet sine Godser. Han bad Luther om et Laan til hans Hjemrejse, da hans Venner havde skrevet til ham, at hans Fjenders Raseri havde lagt sig, og at han havde Haab om ved nogle indflydelsesrige Slægtninges Hjælp at faa sine Godser tilbage. Han havde i længere Tid levet i Wittenberg og i rigeligt Maal nydt Luthers Gjæstevenskab, hvorfor han nu med megen Rørelse udtalte sin Taknemmelighed; men han var aldeles blottet for Midler og saa sig derfor nødsaget til at bede om Penge til Hjemrejsen. Luther var i stor Forlegenhed; selv havde han ingen Penge, og det var kun faa Dage siden, at han havde skjænket sine Børns Fadderpenge til en stakkels fordreven Flygtning. At røre ved Fru Jørgerin's Penge forbød hans Samvittighed ham, da de udtrykkelig vare tiltænkte fattige Theologer til Understøttelse. Imidlertid maatte der tilvejebringes Hjælp; han gik hen til et Skab ved Væggen og udtog et Sølvbæger, som Kurfyrsten en Gang havde foræret ham; det bad han Manden om at gjøre i Penge hos en Jøde. Men da Flygtningen aldeles afgjort vægrede sig ved at skille Luther ved denne værdifulde Gave, saa klemte Luther med et hurtigt Tag Bægeret sammen og sagde: „Saa, nu er det intet Bæger mer, nu er det kun noget usselt Sølv; desuden, hvad Nytte havde jeg af det! Jeg havde det jo kun staaende i Skabet; det er den bedste Brug, det kan faa, naar det gavner et kristent Menneske i hans Nød. Tag det, gode Ven, og gjør, som jeg har sagt!“

Med disse Ord tvang han den bedende til at modtage Gaven og drev ham næsten med Magt ud af Stuen.

Derpaa kom der en Munk, der paa Grund af sin evangeliske Tro havde forladt sit Kloster, og som nu vilde skaffe sig Underhold ved sine Hænders Arbejde; Luther havde skrevet et Brev for ham til en af sine

*) Luther holdt sit Løfte og tog sig varmt af det unge Par; de Breve, han skrev til Johannes Schnejdewejn's Moder, haves endnu.

Venner, en Bogtrykker i Nürnberg, hvori han bad denne om at optage Manden i hans Værksted; Luther overrakte ham Brevet tilligemed en allerede til Rede liggende Gave til Rejsen. Saa kom en Kone, hvis Mand sad i Fængsel paa Grund af Krybskytteri; Luther havde affattet en Skrivelse for hende til vedkommende Adelsmand om at eftergive Manden hans Straf. Næppe var hun borte, før en Fader traadte ind med sin omtrent tolvaarige Søn; det var en agtværdig Landmand fra en nærliggende Landsby.

„Hr. Doktor", tog han til Orde, „jeg kommer for i en meget vigtig Sag at udbede mig Eders Raad. Denne min Søn har ikke Lyst til noget Haandværk; jeg har prøvet alt med ham, men til hvad det saa er, er han kejtet og uskikket; derimod hænger han den hele Dag over Bøger, saa jeg næsten tror, Satan selv har sat det i Hovedet paa ham, at han vil studere. Hvad skal jeg gjøre? Et Haandværk maa Knægten lære; thi Stüderinger koste mange Penge, og hvem ved, om Drengen nogensinde ad den Vej bliver til noget. Gjør mig den Tjeneste at tale ham lidt alvorlig til, at han kan lære at blive lydig".

Luther lod sine Øjne hvile paa Faderen og Sønnen en Stund; den første syntes at være en Mand, der nok havde Raad til at koste noget paa sin Søn; denne havde opvakte, kloge Træk, noget viljefast, men ogsaa noget frygtsomt og indesluttet i sit Væsen. Derpaa sagde han med megen Alvor:

„Denne Sag maa nøje overvejes, min kjære Ven. Førend man lader et Barn komme til Studeringerne, maa det først prøves, om det ogsaa har de rette Gaver, og om det er et velopdraget Barn, der viser Flid og Iver. Saaledes maa vi først lade Eders Søn tilbørlig undersøge af kyndige Folk, og det skal ske. Men det maa I vide, min kjære Mand, at har I et Barn, der er skikket til Lærdom, saa har I ikke Lov til at opdrage det, som I selv lyster, eller til at skalte og valte med det, som det falder Eder selv ind. I skal tværtimod tænke paa, hvad I er Gud skyldig. Gud har Brug for en Præst, en Prædikant, en Skolemester til sit aandelige Rige, og kan I give ham en saadan og ikke gjør det, se, da røver I ikke en Frakke fra en fattig, men mange tusend Sjæle fra Guds Rige og støder dem til Helvede; thi I tager den bort, som var dygtig til at hjælpe disse Sjæle. Avler I et Barn, der har Evner til at blive Sjælesørger, da giver I ikke en Klædning, stifter ikke heller et Kloster eller en Kirke, men I gjør noget langt større, I giver en Frelser og Gudstjener, der kan hjælpe mange Sjæle til Himmelen. Ogsaa i verdslig Henseende kan I tjene Eders Herre og Eders Stad mere ved Eders Børn end ved at bygge ham Slotte og Byer eller samle Alverdens Skatte. Thi hvad hjælper alt saadant, naar man ikke har lærde, kloge, fromme Folk. Hvorfra vilde saa Konger, Fyrster og Herrer, Stæder og Lande tage Embedsmænd, Raadsherrer og Skrivere? Ingen Landsby er saa lille, at den kan undvære en Skriver; med mindre vi da vilde lære at leve saaledes, at vi ikke omgikkes med Folk, hos hvilke Kunst og Oplysning ere i Brug og holdes i Ære; men hvad vilde ikke det blive for en øde, skrækkelig Verden? Da maatte jo alt aandeligt og verdsligt, ægteskabeligt og husligt gaa til Grunde, og Verden blive til en blot og bar Svinesti. Derfor, min kjære Mand, naar Eders Søn har Lyst til Studeringerne, saa har ikke Djævelen sat ham det i Hovedet; men det kan godt være et Vink fra Herren selv, at han kræver en saadan Tjeneste af Eder som Fader. Djævelen saa heller end gjærne, at al Videnskab og Kunst og fremfor alt den ædle Theologi gik til Grunde, saa at Verden blev til en øde Svinesti, hvori han saa efter Hjærtenslyst kunde rumstere og husere, som det er hans Skik".

„Ja, kjære Hr. Doktor", svarede Faderen lidt modfalden, „det er altsammen meget smukt og godt, men naar nu Drengen ikke bliver til noget — og de mange skjønne Penge!"

„Hvad har det at sige, at ikke alle blive til noget? Nogle lykkes dog. Og hvor ved I, at ikke Eders Søn bliver blandt disse?"

„Det ved jeg rigtignok ikke, men jeg ved, at det er en brødløs Kunst, naar det ikke lykkes. Jeg har i min Levetid set mange, der i deres Skoletid have løbet omkring som sultne Tiggerdrenge og derpaa som mislykkede Studenter have levet til Skjændsel og Byrde for sig selv og andre. Jeg maa dog opdrage min Søn saaledes, at han lærer noget, der kan fylde hans Bug. Et tomt Hoved lader sig nok bære, men en tom Mave ikke".

„Se, se", svarede Luther, „det var jo smukt, naar man ikke skulde opdrage Børnene til Lærdom og Kunst, men kun gjøre dem til rene Pattegrise, der blot gaa efter Føden. Ikke skulde I ringeagte de Fyre, der gaa omkring og sige deres panem propter deum*) og synge Brødsangen uden for Dørene. Ogsaa jeg har været en saadan Tiggerdreng og har bedet om Brød uden for Husene, især i Eisenach. Johannes Trebonius plejede, saa tit han kom ind i vor Skolestue, at aftage sin lille Hue, og naar man spurgte ham, hvorfor han viste Disciplene en saadan Ære, svarede han: „Der sidder blandt disse unge Lærlinger mange, af hvem Gud kan gjøre Borgmestere, Kantslere, højlærde Doktorer, omendskjønt I for Øjeblikket ikke kjender dem. Og dem er det billigt at hædre". Derfor kan I ganske rolig lade Eders Søn studere, og skulde han ogsaa en Tid lang komme til at gaa omkring og bede om sit Brød, saa giver I den kjære Gud et smukt Stykke Træ, hvoraf han kan snitte Eder en Mand. Thi det staar fast, at Eders Søn og min, det vil sige almindelige Folks

*) Brød for Guds Skyld!

Børn, ville komme til at styre Verden, baade i verdslig og aandelig Henseende".

Faderen vilde endnu ikke ganske give sig og søgte efter en Indvending, da Luthers Famulus pludselig aabnede Døren og meldte, at de lærde Herrer Hieronymus Schurff, Caspar Cruciger, Melchior Kling, Philipus Melanchton og Justus Jonas vare komne for sammen med Luther at raadslaa om en af Kurfyrsten Johan af Sachsen æsket Udtalelse om Kirkemødets Indretning.

„Altsaa, min gode Ven", sagde Luther, idet han igjen henvendte sig til Landmanden, „det vigtigste er, om Eders Søn mener det alvorlig med Studeringerne, og om han har Evner dertil. Men dette kunne vi ikke afgjøre her i denne Time, og derfor beder jeg Eder og Eders Søn om i Dag at være mine Gjæster. I vil lære at kjende mange fremragende Folk og ikke angre det. Saa ville vi tale videre om Sagen".

Hieronymus Besold fik Paalæg om at føre begge ned i Dagligstuen og foreløbig at forsyne dem med hvad de trængte til.

Men de lærde Doktorer satte sig nu sammen og drøftede den af Luther allerede udkastede Skrivelse til Kurfyrsten. Sagen var snart afgjort, da det kun drejede sig om en endelig Afgjørelse og om Underskrifterne.

Under disse Sysler var det blevet Middag; Luther indbød dem alle og gik med dem ned i Dagligstuen. Kun Justus Jonas havde endnu et Ærinde at udrette; men han lovede at komme, saa snart han kunde. Nede i Stuen havde imidlertid de andre indbudte samlet sig. Der var Doktor Bugenhagen, Maleren Lukas Kranach, Luthers Slægtning Ambrosius Berndt eller Bernhardt, Dekanus for det filosofiske Fakultet, med sin Kone*), samt Luthers tvende, trofaste Forlæggere, Bogtrykkerne og Boghandlerne Georg Rhaw og Johannes Luft.

Fru Käthe havde Middagsbordet færdigt; paa et Par Gjæster mere eller mindre kom det ikke an i dette gjæstfri Hus. Herrerne fordelte sig i Grupper i fortrolig Samtale i den rummelige Dagligstue og Sideværelset, Luther satte sig med Landmanden, der var kommen med sin Søn, i en Vinduesfordybning og fortsatte den Samtale, hvori de vare blevne afbrudte. Sønnen kjedede sig imidlertid i dette ham fuldstændig fremmede Selskab, og Tiden syntes ham uendelig lang. Fru Käthe bragte nu sin prægtige Vildsvinesteg ind, som Fyrsterne af Anhalt havde sendt, og satte den paa Bordet, hvor den fristende dampede Drengen i Næsen. Da Käthe havde vendt ham Ryggen, og han troede sig uset af de i ivrig Samtale fordybede Herrer, listede han sig frem fra sin Krog og gav sig til at trække Stegens brune Hud, der stak ham i Øjnene, forsigtig af og føre den til Munden. I dette Øjeblik blev Luther ham var, og idet han gjorde Faderen opmærksom paa Slikmunden, udbrød han leende:

„Naa, min gode Ven, se, nu er Gaaden løst, hvortil Eders Søn har Lyst og Duelighed, naar det ikke gaar med Studeringerne. Se, hvor snildt han trækker Huden af Svinestegen; naar alt andet glipper, kan I lade ham komme i Lære hos en Garver."

Den forskrækkede Landmand for løs paa sin haabefulde Pode for at vænne ham af med saadanne Næsvisheder; men denne var allerede, da han saa sig opdaget, flygtet tilbage i sin Krog. Faderen var aldeles ude af sig selv og vilde, idet han fremstammede tusende Undskyldninger, skyndsomst bortfjærne sig med sin vanartede Søn; men Luther talte ham til Rette og bød ham blive. Knægten følte formodentlig Sult, det samme gjorde han for sit Vedkommende, og det var Tegn paa, at det var paa Tide at gaa til Bords. Hans kjære Hustru havde allerede flere Gange blinket til ham, for at de skulde begynde.

Nu strømmede hele det store Selskab ind af Dørene og satte sig om Bordet, ventende paa, at Værten skulde læse Bordbønnen.

„Kjære Venner," sagde Luther, „vi have i Dag ventet saa længe paa Maden, at den korteste Bordbøn er den bedste. Lad os nu se, hvem der kan sige den korteste!"

Da lod Dr. Bugenhagens kraftige Røst sig høre, og han sagde i sin plattyske Dialekt:

„Dit und dat,
Trocken und natt,
Gesegn' uns Gatt."*)

„Se, se, Dr. Pommerinke," sagde Luther leende, „I har brugt hele ni Ord; hvad gjælder det, jeg gjør det med de to Tredjedele." Og han bad:

„Christus Jesus
Sil potus et esus.**)

„Jeg kan ikke lade Eder gaa af med Sejren," sagde derpaa Dr. Philipus Melanchton, „jeg tror, jeg gjør det med en Tredjedel af Eders sex Ord." Han foldede Hænderne og bad:

„Benedictus benedicat."***)

„Min kjære Philip," sagde Luther, „I bærer Prisen, som sædvanlig. Kortere og bedre, end Du, skriver, taler og beder ingen. Og nu, kjære Venner, lad os tage for os af Retterne og se og smage, hvor venlig Herren er, og hvor godt min Käthe har kogt. Og læg saa tillige Mærke til, hvor rigt Mennesket af Gud er velsignet med Fornuft fremfor alle andre Skabninger. Thi vi spise det samme, som Svinene og andre ufornuftige Dyr æde, men vi lægge det kogt

*) Hun hed Lena og var Luthers Søsterdatter, den af ham saa ofte omtalte Tante Lena.

*) Dette og hint,
tørt og vaadt
signe os Gud.

**) Christus Jesus være os Mad og Drikke.

***) Den velsignede velsigne det.

paa Fadet og tillave det smukt, hvorimod Svinet ligefrem æder det af fra Noden!"

Husmoderen gav sig nu til at skjære for, og Børnene stode ved Siden og saa længselsfuldt til Maden og holdt deres smaa Tallerkener til Rede. Dr. sagde Luther:

„Den, der ret vil se et Billede af en, der glæder sig i Haabet, han se paa disse Børn; der vil han se en tro Afspejling. Ak, gid vi alle paa den kjære yderste Dag kunde staa lige saa forhaabningsfulde!"

(Fortsættes.)



I Hviletiden.

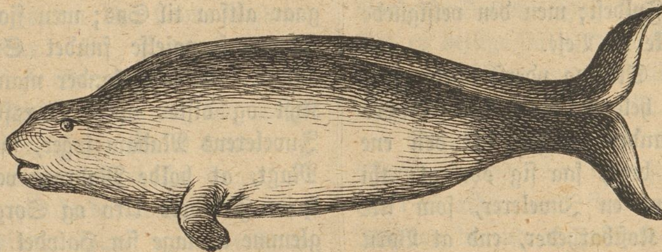
Ja vel, Du brune, nu kommer jeg
med Vikke=Havren paa Ryggen;
nu skal I faa Lov til at gotte jer
her omme bag Huset i Skyggen.

Ja ja, ja ja, vær nu ej saa grisk!
lad se, I dog Tid mig under;
jeg tænker, naar først I faar Selen paa,
saa gi'r I jer bedre Stunder.

Søkoen eller Barkdyret.

Efter forskjellige Kilder, ved E. T.

I Aaret 1706 forlod vor Landsmand, **Vitus Bering**, Danmark og gik i russisk Tjeneste, hvor han snart erhvervede sig et godt og agtet Navn som en særdeles dygtig Sømand. Han deltog med megen Hæder i Peter den stores Krig med Sverrig, men det var dog især ved sine Opdagelsesrejser i det nordlige Ishav og langs Asiens nordostlige Kyst, at hans Navn er bleven saa almindelig kjendt. Paa disse Opdagelsesrejser ledsagedes han af den dygtige, russiske Naturforsker **Steller**, som 1741 paa Kysten af Øen Bering traf paa et meget stort, hidtil ukjendt Pattedyr, der efter ham fik Navn af den **Stellerske Søko**. Steller selv kaldte dette Dyr „**Barkdyret**" paa Grund af dets Huds særegne Udseende og Bygning. Huden dannedes af flere Lag, af hvilke det yderste var sort eller sortebrunt, en Tomme tykt og meget fast, samt fuldt af Rynker, Huller og Gruber, især omkring Hovedet. Huden fik derved megen Lighed med Barken paa Træerne, hvorfra Navnet Barkdyret hidrører. Under Huden fandtes et Lag Fedt paa 3—4 Tommers Tykkelse, der var meget fast og hvidt, og naar det blev kogt, overgik det det bedste Oxefedt i Velsmag. Dette Dyr, som hosstaaende Billede fremstiller for Læserne, var omtrent 25 Fod langt, 16 Fod i Omfang og vejede 480 Centner. I sin Legemsform lignede det Sælhunden, dog havde Halen mere Lighed med Fiskenes Hale og var forsynet med en vandret Finne. Det levede udelukkende af Tang og manglede aldeles Tænder, i Steden for saadanne havde det fire Tyggeplader, der vare fæstede til Tandkjødet. Dets Kjød var særdeles velsmagende og til Stede i en saadan Mængde, at et eneste Dyr var i Stand til at give 33 Mennesker Føde i en hel Maaned. Olien, som man udkogte af Dyrets Fedt, var lige saa klar som den bedste Bomolie og lignede Mandelolien i den søde Smag.



Søkoen eller Barkdyret.

Den Skildring, som Steller gav af det af ham opdagede Dyr, var saa tiltrækkende, at store Skarer af Hvalfangere og Jægere strømmede til Beringsøen, hvor de sloge Søkøerne ihjel for Føde. Disse bleve saa meget lettere et Bytte for dette Overfald, da de vare aldeles værgeløse og saa godmodige og enfoldige, at de ikke frygtede for Jægeren, der nærmede sig til dem for at dræbe dem. Intet Dyr er bleven saa grundigt efterstræbt som Søkoen. I den korte Tid af 27 Aar lykkedes det den stærke Efterstræbelse at saa dette Dyr aldeles udryddet. Det sidste blev dræbt 1768. Senere har man ofte forgjæves søgt efter det, da man gjærne vilde have nogle af Søkøerne til de naturhistoriske Samlinger; men det lykkedes kun at finde en Hovedskal, en Tyggeplade, samt enkelte Knokler af Skelettet. Dette Dyr staar derfor som et sørgeligt Minde og Vidne om Menneskets hensynsløse Ødelæggelse af og Indgriben i Naturen.

Salig Excellencens Stangpisk.

Af Aug. Blanche, ved A—n.

Undertiden møder jeg her i Stockholm en gammel Kjending, som vel er dygtig til Aarene, men forøvrigt glad og skjæmtsom. Han har været Guldsmed og Juveler, men har for flere Aar siden nedlagt Forretningen. Han paastaar, at Guldsmede og Juvelerer i hans Ungdom havde lettere ved at fortjene Penge end nu. Da vare Menneskene ikke saa fordringsfulde som nu, mener han. Da saa man mere paa Arbejdets Beskaffenhed end paa Prøvestemplet. Ikke heller var man saa nøjeseende ved sin Dom om Stene og Perler. En kjøn Glasstump med Stads omkring kunde vække samme Glæde som Rubinen, og „noget nær umuligt er det vel, at sligt nu kunde indtræffe, som ved et vist Tilfælde hændtes mig, da jeg havde Værksted og Bod", tilføjer han med det mest skjælmske Smil. Hør nu her, hvad der skete.

I den Vaar, da Guldsmede og Juvelerer vare i „Vælten", hændtes det, at en af Landets store Herrer afgik ved Døden. Excellencens Lig fremvistes for Folk, iklædt Serafimerdragten, og med en let karmosinrød Farvetone paa de blege Kinder, saadan som Skik og Brug var paa den Tid med fornemme Lig. Noget af den Forgyldning, som udmærkede Livet, skulde ogsaa gives Døden. Men ved Siden af al denne Stads førte Excellencen med sig i Kisten en anden langt naturligere og i manges Øjne meget smukkere Pynt, nemlig sit sølvhvide Haar i en saakaldet „Stangpisk", saadan som den bares i Gustav den tredjes Tidsalder, til hvis udmærkede Personligheder den afdøde ogsaa hørte. Men paa Jordfæstelsesdagen, og inden Kistelaaget blev skruet paa, afklippedes denne Stangpisk for at uddeles som dyrebare Minder mellem den afdødes Frænder og Arvinger.

Dagen efter Jordfæstelsen indfinder sig en af disse hos vor Juveler og bestiller ikke mindre end fjorten Ringe, overleverende ham Excellencens Stangpisk for at nyttes til de omtalte Familieminder. Vor Juveler lægger Stangpisken ned i en Bordskuffe blandt andre Kostbarheder, lukker Skuffen i Laas og sætter strax det store Arbejde i Værk. Snart ere de fjorten Ringe færdige, tunge af massivt Guld. Der staar kun tilbage at indfatte det sølvhvide Haar i dem. Juveleren aabner Bordskuffen; men døm om hans Forskrækkelse, da han ser, at den dyrebare Stangpisk er borte! Hustru, Børn og Tjenestefolk tilkaldes og der holdes det strængeste Forhør.

Endelig tilstaar Guldsmedens sexaarige Søn, at han en Dag har taget Stangpisken frem af Skuffen og leget med den, at han ved denne Morskab havde Husets Kat til Legekammerat, at begge holdt i hver sin Ende af Excellencens Stangpisk og blev ved at trækkes om den, indtil Katten endelig sejrede, sprang bort med den og gjemte den, Himlen vide hvor. Dette var alt, hvad man fik at vide den Dag. Straffen fulgte øjeblikkelig paa Tilstaaelsen: Katten fik et Spark, og Sønnen dygtig Ris, saa at Retfærdighedens Krav vel helt skete Fyldest; men den velsignede Stangpisk kom desuagtet ikke til Veje.

Vor Juveler fandt sin Stilling yderst ubehagelig. Hans gode Navn og Rygte, hele hans timelige Velfærd hang i dette Haar. I Aanden saa han alt den ene Kunde efter den anden gaa bort, saa sig ødelagt; thi hvad vilde Verden sige om en Juvelerer, som ikke bedre passede paa betroede Kostbarheder, end at Børn og Katte uhindrede fik Lov at lege endog med den eneste Rest, der var tilbage af en af Jordens store, skjønt denne Rest tilmed var bestemt til som helligt Minde at gjemmes af Slægt efter Slægt i en lysende, højadelig Æt!

En djærv Beslutning maatte fattes, og raadvild var vor Juveler ej. Alt kunde blive godt, hvis han blot kunde finde et Haar, ligt salig Excellencens, selv om det havde været paa en Tiggers Hoved. Han styrter ud i Staden, syner nøje ethvert Hoved, han møder, men forgjæves. Han besøger alle Hovedstadens Fattighuse; thi det kan ikke slaa fejl, at han i det mindste i et af disse, den fattige Alderdoms Tilflugtsted skal finde den eneste Skat, den fattige har fælles med den rige, nemlig Sølverhaaret. Han finder Hovederne mere eller mindre graa, men intet saa sølverhvidt som salig Excellencens. Han begynder at eftertænke, om der ikke udfordredes noget endnu mere trykkende end den alderstegnes Fattigdom, for at frembringe en saa sølverhvid Høst, om der ej fordredes f. Ex. en Statsmands Hovedbrud eller noget lignende som det, den afdøde havde maattet trækkes med i sin Livstid. Excellencen havde, som bekjendt, næsten maattet dele den ulykkelige Fersens Skjæbne. Vel fandtes der endnu Statsmænd i Live med (maaske) lige saa dyrebart Haar; men man turde dog ikke gaa hen og bede om Minder af deres Haarpiske, hvilke noget nær regnedes for hellige Prydelser, i det mindste af dem selv.

Trøstesløs kom Juveleren hjem. Han vidste herefter intet levende Raad.

„Hvor Du ventede længe!“ ytrede Hustruen til ham. „Baaden, vi lejede, har ventet over en Time, Madposen er for længe siden baaren ned. Og jeg har været saa heldig at faa nogen ganske ypperlig Hjelmare-Aal!“ tilføjede hun, i Haab om, at hun med denne Meddelelse skulde udjævne Rynkerne paa sin Mands Pande.

Sagen var den, at det allerede om Morgenen, inden den ulykkelige Historie med Stangpisken kom op, havde det været bestemt, at Familien skulde foretage en lille Lysttur langs ad Mælaren for at tilbringe nogle Timer i det grønne.

„Baad!... Hjælmare-Aal!“ gjentog Familiefaderen med dump Røst. „Jeg var før færdig til at stige i Søen end i Baaden, hellere blive Mad for Aalene end at spise dem.“

Sejlturen kan imidlertid ikke opsættes, Familien gaar altsaa til Søs; men sjælden har en mere skyfuld Sommerfornøjelse fundet Sted paa Mælarens klare Vover. Endelig lander man ved en grøn og løvrig Kyst og disker op i Græsset med, hvad man har. Juvelerens Madam søger, saa vidt det staar i hendes Magt, at holde Madroen vedlige, for at forjage sin kjære Halvdels Uro og Sorg; men da hun ser ham glemme at tage sin Halvdel af Aalen, noget, som han ellers aldrig glemte, da taber ogsaa hun Modet og bliver lige saa trøstesløs som han.

Efter Maaltidets Slutning tager Madamen Barnet med sig og gaar hen i den nærliggende Landsbyhytte for at koge Kaffe; men Manden søger Skyggen af et Træ, lægger sin ny Straahat tæt ved sig og sover ind; det var vel ogsaa det bedste, han for Øjeblikket kunde gjøre.

Efter et Kvarters god Søvn, vaktes han ved en raslende Lyd nær ved. Han slaar Øjnene op og bliver en hvid Buk var, som i god Ro nyder sin Middagsmad; men Juveleren bliver ikke lidet forskrækket, da han opdager, at det just er hans egen nye Straahat, Bukken er i Færd med at æde og allerede har fortæret Hælvten af. Bukken er lige saa daarlig en Hattemager, som Havemand. Med god Grund ophidset griber Juveleren om Bukkens strittende sølvhvide Skjæg; men den modige Buk stritter imod af alle Kræfter. Midt under denne Tvekamp slaar Guldsmeden sig for Panden og giver et Raab, som skralder gjennem Skoven. Han har faaet et Indfald, et nyt, et lyst Indfald, og øjeblikkelig vendende sin Modstander Ryggen iler han mod Landsbyhytten, yderligere tilskyndet af Bukken, der med saadan Kraft sætter ind paa den flyg-

tende, at denne nær havde styrtet paa Næsen ind i Stuen.

„Hvem raader over Bukken derude?“ spørger han ivrigt og pustende.

„Ih, den er jo vor!“ svarer Huskonen.

„Hvad forlanger De for Bukken? Jeg vil kjøbe Bukken“, tilføjede Juveleren med samme Iver, „eller rettere, jeg vil kjøbe hans Skjæg. Jeg giver 24 Skilling for Skjæget“.

Slutningen paa Samtalen der inde blev, at Juveleren og Huskonen skyndte sig ud paa Jagt efter Bukken med det hvide Skæg, hvilken de snart fik fat i, og inden et Minut laa det smukke, sølvhvide Skæg i Juvelerens Lomme. I vildt Løb satte den stakkels Buk til Skovs. Allerede skamfuld over for Mennesker — hvor langt mere skamfuld vilde han da ikke blive, naar han atter traf sammen med sine Geder og Lam.

Hjemfarten til Staden blev — trods Savnet af Hatten — livligere end Henfarten. Da Juveleren var kommen hjem, tog han de 14 Ringe og stængede sig inde med dem, og Dagen derefter bar han selv de dyrebare Minder hen til den, som havde bestilt dem, fik den fulde Betaling og dertil en hel Del Ros for den sindrige Maade, paa hvilken han havde forstaaet at indfatte Exellencens Haar. En af de højbaarne Slægtninge, en Dame i dyb Sørgedragt, men straalende af Ungdom og Skjønhed havde i flere Dage ført den Ring til sine Læber, som tilfaldt hende, og endog efterladt en Taare paa de sølverhvide Haar.

Juveleren, den Skalk, forsikrede, at han ikke uden den dybeste Rørelse kan mindes denne prægtige Forestilling, og tillægger:

„Og ikke heller kan jeg glemme, hvor den stakkels Buk strittede imod, da vi klippede Skjæget af ham. Han burde alligevel, tykkes mig, have følt sig smigret og stolt over den Ære, som blev ham til Del, derved at hans Skjæg, indfattet i Guld, fik Lov til at vikle sig om de fineste og mest højbaarne Frøkenfingre og derefter, Tid efter Tid, gaa i Arv til den sildigste Efterverden. Paa den ene af Ringene stod: „Minde om en elsket Fader“, paa den anden: „Minde om en agtværdig Onkel“ — og mere af den Slags, som kunde kildre Forfængeligheden. Men de ere nu ellers ikke forfængelige af sig, de fromme Dyr, og deri ligger maaske det, der væsentligst skiller dem fra Menneskene.“

„Men det var da alligevel et Skjælmsstykke“, indvendtes der en Gang.

„Ja vist“, svarede Juveleren; „men hvad skulde jeg gjøre? Jeg havde været ødelagt, og hele den høje Familie fortvivlet. Nu bleve vi alle fornøjede og glade, takket være den hvide Buk!“

„Men, hvis nu Sagen en Gang blev opdaget?“

„De første Uger var jeg noget urolig,“ svarede Juveleren; „men siden blev jeg fuldkommen rolig; thi nævn mig en Sorg, som holder ud med Sørgeklæderne, nævn mig en rig Mands Minde, som varede længere end fjorten Dage!“

Æventyr i Folkemunde.

Samlede af Severin Kjær.

1.

Bondens Datter.

Der var en Bonde, han havde en eneste Datter. Hun skulde have været hans hele Glæde; men hun var kun til lutter Sorg. Hver Aften ved Sengetid gik hun ud. Der var ingen, der saa, hvor hun blev af, heller ingen saa, naar hun kom igjen; men om Dagen gik hun og saa ud som den faldende Syge.

En Dag kom en lille Dreng ind til Bonden og vilde fæste sig bort som Vogter. „Ja,“ siger Bonden, „bruge Dig kunde jeg jo nok, min Dreng; men det bliver dog paa en Betingelse, og det er, at Du kan passe paa og sige mig, hvor min Datter er om Natten.“ „Jeg faar prøve,“ svarede Drengen.

Dagen gik, Aftenen kom, Sengetid kom ogsaa; men da stod Drengen paa Vagt for at passe paa Bondens Datter. Han havde taget sin Dværghat paa. Det er dejlige Hatte, disse Dværghatte; naar man har dem paa, bliver man usynlig, ingen kan se en, men selv kan man se alt og alle.

Drengen stod der nok saa lunt og stille. Da kom Pigen gaaende; men i det samme kom en Trold rullende ind i Gaarden med fire hovedløse Heste for Kareten. Ild stod der ud af Hestenes Halse, glinsende sorte vare de. Pigen satte sig op i Kareten, og bort gik det i flyvende Fart. „Kjør kun til,“ tænkte Drengen, „jeg vinder nok med“. Han stod bag paa som „Lakaj“ med Dværghatten ned over Ørene.

Fremad gik det i flyvende Fart, først gjennem en Kobberskov. Drengen brækkede en Gren af, det skralrede i Skoven. „Pru! Hvad er det?“ raabte Trolden; men han kunde ingen Ting se.

Fremad suste det; gjennem Sølvskoven, Guldskoven kom de, og Drengen tog sig en Gren med, endelig naaede de Troldehjemmet, det var en Høj løftet op paa fire gloende Støtter; dernede skulde Gildet staa. Men Drengen sprang i Forvejen. Bordet stod dækket med de herligste Retter til Bondens Datter, Drengen tog noget af det altsammen og saa krøb han under Kakkelovnen og sad og gnavede paa sit „Kødfidtogsigtebrød.“

Dansen begyndte; men hvilket Gulv, Piggegulv, der saa ud som bare Hegletænder! Skoene kunde ikke vare længe; men Pigen fik ny Sko, Par efter Par, og de gamle smed de under Kakkelovnen, hvor Drengen pillede dem til sig. Natten gik, Dansen hørte op, og Vognen kjørte for Døren. Atter rullede de gjennem Guldskoven, Sølvskoven og Kobberskoven og naaede

Bondens Gaard, og bag paa stod Drengen med sin Dværghat.

Men om Morgenen, da de sad og spiste Davre, siger Drengen til Manden: „Nu kan jeg sige Jer, hvor Jeres Datter er om Natten; se, hvilke Skove vi kom igjennem i Nat, for da var jeg med.“ Og saa viste han Grenene frem, som han tog i Skovene. „Og se, hvilke Sko hun slider.“ Ogsaa Skoene maatte frem, Par efter Par, mange var der; thi det slider at maatte danse paa Hegletænder.

Men den Aften fulgte Faderen ud med Datteren og tog hende ved Armen, saa maatte hun kjønt gaa med ind igjen, og siden havde Troldtøjet ingen Magt over hende.

Smaating.

Et uheldigt Møde.

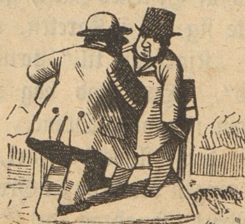
Der var en Gang to Fyre, som mødtes ved en Aa,
den ene han var tyk, og den anden ligesaa,
og Broen den var smal som bare Pokker.
Den ene var Assessor, den anden Sekretær,
og da de ikke havde hinanden meget kjær,
de trodsigt frem imod hinanden rokker.



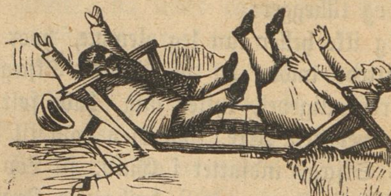
„Gaa væk!“ den ene brummed. „Gaa væk!“ lød Svaret brat
„Jeg skal, min sandten, vise, jeg er Karl for min Hat!“ —
„Og jeg skal muntre Dine tykke Lemmer!“ —
„Saa Du vil muntre nogen, jo Du ser værre ud!“ —
„Ja, vent Du kun et Øjeblik, Din gamle Fedestud!“ —
Og dermed løs de paa hinanden klemmer.



Der ude midt paa Broen de stødte sammen snart,
og da de begge kom i den muligste Fart,
det gav et Bump, saa hele Broen rysted.
Men ingen af dem veg blot en Tomme fra sin Plads,
de begge stod urokket som et gammelt Pallads;
for de var begge Mænd med Mod i Brystet.



Saa stod de vel en Time; men ingen Vej de kom,
da ændrede de Fronten og vendte Bom mod Bom,
og der blev baade skjældt, og der blev bandet.
De pustede og stønnede og svedte med, min Tro,
og da nu ingen vilde gi'e efter — begge to
til sidst i skjøn Forening gik i Vandet.



Fra fremmede Forfattere. Himlen er klarest efter et Tordenvejr. Og visselig, naar vi skue tilbage til de faa og sjældne Øjeblik i Livet, da vi kunne sige: „Ja!, jeg var lykkelig!“ da vilde vi hovedsagentlig finde, at de ere komne umiddelbart efter Tider, som have været betegnede ved store Sorger, da vi saa de graa Kanter af den brustne Sky langsomt trække sig tilbage, medens rundt om os Fuglene begyndte at synge, og Græsset at voxe, og vi som nyfødte Skabninger vaagnede til Livet og dets Nydelser.

Gaade: Jeg pryder Marken i Høstens Tid
og lønner Bonden for al hans Flid.
Med G jeg findes i hver en Gaard,
ved Husets Ende jeg altid staar.
Med S jeg nævner et Kongenavn,
det bragte dets Ejer kun liden Gavn.
Med T jeg brugtes som Tidsfordriv
af mangen Ridder og Ridders Viv.

Opløsning paa den geografiske Gaade i Nr. 46:

Xeres
Arno
New=York
Tiber
Indiana
Piemont
Pyrenæerne
Ems

Xantippe. — Sokrates.

Brevvexling.

N. i Kb. At forfærdige et godt Mikroskop fordrer saa megen Indsigt og Øvelse, at en Anvisning dertil næppe, som til en Kikkert, vilde være nogen Læser af Husvennen til Nytte eller Glæde.

Indhold.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



Nr. 48. Søndagen d. 27. August. 1876.

En Dag af Luther's Liv.

Efter Lindner ved Sophus Tromholt.

(Fortsat.)

Imidlertid traadte ogsaa Justus Jonas ind og satte sig paa den til ham ledigstaaende Plads. Da han stiltiende havde bedet sin Bordbøn, begyndte han i Spøg at skjænde og sagde:

„Ej, ej, hvad er det, jeg ser! her kommer jeg til den store Theolog Dr. Martin Luther og finder ham i Selskab med lutter gode, kristelige Folk, og her træffer jeg en saadan Overdaadighed og Vellyst! Sandelig, hos den værste Epikuræer kunde det ikke gaa flottere til. Den dejligste Salat og Frugter af alle Slags, og den kosteligste Svinesteg. Det ser ikke ud som hos en from Lazarus, men som hos den rige Mand!"

„Stille, Juste," sagde Luther leende, „Du synes mig at være en af disse surmulende Fyre, der mene at maatte skjænde, hver Gang et kristent Menneske gjør sig en glad Dag. Mener Du da, at Gud har skabt Svinesteg og Salat kun for de Vantro? Den kjære Gud under os gjærne, at vi spise, drikke og ere glade og bruge hans Skabninger. Hvorfor har han ellers skabt dem? Han vil ikke have, at vi skulle klage over, at han ikke har givet os nok, at han ikke kan nære eller fylde vor stakkels Mavesæk; men han vil, at vi skulle kjende ham som vor Gud og takke ham for hans Gaver. Tag Din Kniv og lad Maden vederfares Ret; naar den kjære Gud hilser paa os, skulle vi ikke se surt, men venlig takke ham."

Gjæsterne lo og fulgte Raadet. Men Luther begyndte nu at tale om sit sidste Ophold i Schmalkalden. Der var en saa stor og høj Kirke, at da han og den pommerske Doktor havde prædiket der, havde det lydt, som om en Mus peb; næppe havde man kunnet forstaa Ordene. „Tænk en Gang, Dr. Pommerinke med sin Bjørnerøst! For mit Vedkommende var det ikke saa underligt, thi jeg har en svag og dæmpet Stemme."

„Men man hører den dog langt," mente Dr. Philipus.

„Ja sandelig," sagde en af Bordfællerne, „og naar man hører den, trænger den igjennem."

Da sagde Johannes Luft, Bogtrykkeren: „Ja, kjære Doktor, sig, hvorledes kan I prædike saa kraftig og indtrængende. Jeg har allerede læst og hørt meget, men ofte er jeg forbleven kold og død derved; naar jeg derimod hører eller læser noget af Eder, da kan jeg ikke andet end lytte dertil, og det gaar mig igjennem Sjælen."

„Recepten er meget simpel, kjære Ven," sagde Luther, „og enhver kan det, naar han kun vil. For det første, naar jeg gaar op paa Prædikestolen, siger jeg til mig selv: Martin, tænk paa, at Du er den højeste Guds Bud, alt hvad Du siger, sker i hans Navn og paa hans Vegne. Det gjør, at jeg ikke frygter de store Herrer her paa Jorden, og ikke blues for at sige Sandheden. Men det gjør mig ikke hovmodig og ærgjerrig; jeg taler ingen til Tække, ikke en Gang mig selv, men kun for at tjene min Herre. Gud kan vel undertiden tilstede Ærgjerrighed hos Jurister og Læger, men at Theologen skulde være ærgjerrig, det taaler han ikke. Digtere og fagre unge Piger kan det tilgives, naar de undertiden ere stolte og hovmodige af deres Gaver, saafremt det ikke gjør andre Skade. Men i den hellige Skrift skal enhver ydmyge sig og alene give Gud Æren. — For det andet holder jeg mig alene til Skriften og gransker i den stadig paany, Dag for Dag. Den er et stort Træ med mange Grene, og jeg har endnu aldrig rystet ved en af dem, uden at der er faldet en sød Frugt ned til mig. Men ak, hvor faa kjende Skriften rigtigt! Der er aldrig kommen nogen Kunst eller nogen Bog paa Jorden, som enhver har udlært saa hurtigt, som den hellige Skrift; mange mene, at naar de have læst den en Gang, kunne de strax alt. Og dog inde-

holder den ikke, som de mene, blot Læseord men lutter Leveord, der ikke staa der til Grublen og Digtning, men til Liv og Daad. — Og for det tredje rører jeg ikke ved alle Stykker, men kun ved Hovedpunktet, paa hvilket hele Prædikens Sum hviler. Hvad der ikke hører dertil, lader jeg ligge, selv om der falder mig nok saa meget ind. De Præster, der ville sige alt, hvad der kommer dem for Tanken, ligne Tjenestepiger, der gaa til Torvet. Møder de en anden Pige paa Vejen, saa skal de først slaa en lille Snak af; den næste, de møder, skal de ogsaa snakke lidt med; ligesaa gaar det med den tredje og fjerde, og de kommer først sent paa Torvet. — For det fjerde gjør jeg mine Prædikener saa jævne og ligefremme som muligt; jeg ser ikke paa Fyrsterne, Doktorerne og Studenterne blandt mine Tilhørere, men paa de jævne, enfoldige og ulærde Folk, paa Bønderne, paa Drengene paa 12 og 13 Aar, paa Tjenestepigerne. Prædikenen maa være saadan dannet, at Hans og Grete kan tage noget med til Hjemmet. Vi skulle være ligesom Ammer; en Moder, der dier sit Barn, leger med det og giver det Mælk og ikke Malvasier eller anden Vin. Jeg holder ikke af dem, der i deres Prædikener kun rette sig efter de høje og lærde Tilhørere og ikke tage Hensyn til Menigmand. Thi at slaa om sig med høje og prægtige Ord, det ærgrer og sønderbryder mere, end det opbygger. For disse Folk maa man kalde hvidt hvidt, og sort sort, paa den enfoldigste Maade, saaledes som Tingen er i sig selv, og med jævne, tydelige Ord; og dog fatte de det næppe nok. Naar Kristus prædikede, talte han stedse i Lignelser om Faar, Hyrder, Ulve, Vinbjærge, Figentræer, Sædekorn, Agre, Plove. Det kunde den fattige, den menige Mand forstaa. Forbandet være alle Prædikanter, der i Kirkerne tragte efter høje, vanskelige og tankekløgtige Ting, forebringe dem for Folket og prædike derom, der, for at finde Ære og Ry, prædike en eller to til Tække. Naar jeg i min Prædiken alene vilde tage Hensyn til Philipus Melanchton og andre Doktorer, saa vilde jeg ikke gjøre stor Gavn; jeg prædiker derimod enfoldig for den enfoldige, og saa tækkes det alle. Forstaar jeg Græsk og Hebraisk, det gjemmer jeg, til vi lærde komme sammen; saa gjøre vi det saa kruset, at den kjære Gud i Himlen maa undre sig derover. — For det femte plager jeg ikke Folk med alt for lange Prædikener; thi Øret er et meget følsomt Redskab, det bliver snart træt og kjed af en Ting. At sige noget med faa og korte Ord, det er en Dyd og en stor Kunst; men det er Daarefærd, intet at sige med mange Ord. — For det sjette taler jeg smukt langsomt; thi det er tydeligst og ogsaa en Dyd. Der har I min hele Visdom; det er ingen Hexekunst."

„Kunde I ikke, Hr. Doktor, som I plejer, sammenfatte os disse Regler i et eneste kort Tankesprog?"

„Hvorfor ikke?" svarede Luther; „det hedder: Gaa hurtig op, luk Munden op, hold snart igjen op. Eller: til en Prædikant, som Verden nu kræver ham, hører sex Stykker: 1) at han er lærd; 2) at han har en fin og smuk Udtale; 3) at han er veltalende; 4) at han har en smuk Skikkelse, som Pigerne og Frøknerne kunne forelske sig i; 5) at han ikke tager mod Penge, men hellere giver Penge; 6) at han taler, som man helst ønsker at høre det. Den, der bærer sig saaledes ad, til ham vil den store Hob strømme som Vand. Men til en brav Prædikant efter Guds Hjærte hører ni Ting: 1) at han kan læse rigtig og ordentlig; 2) at han har et tænksomt Hoved; 3) at han har gode Talegaver; 4) at han har en god Røst; 5) en god Hukommelse; 6) at han ved at holde op; 7) at han er flittig og vis i sin Sag; 8) at han sætter Liv, Gods og Ære paa sin Tro; 9) at han finder sig i at blive skuffet og haanet. Eller I kunne ogsaa sammenfatte det saaledes: En Prædikant skal gjøre tre Ting, flittig læse i Bibelen, bede hjærtelig, og stedse forblive en Discipel og Elev — saa er han en stor Doktor! Det er en Prædikants rette Kunst."

Da sagde Dr. Bugenhagen; „Denne Kunst gad jeg gjærne lære, at jeg ret kunde tale Folk til Hjærte og Samvittighed; men mine Prædikener ere saa kolde, at jeg ofte, naar jeg gaar ned fra Prædikestolen, skammer mig og tænker, saaledes og saaledes skulde Du have taget det."

„Min kjære Dr. Pommerinke," sagde Luther, „i det Stykke skal I ikke kunne dømme om Eder selv. Ogsaa mig er det mangen Gang gaaet saaledes; jeg har ofte skammet mig selv ud, naar jeg er kommen fra Prædikestolen: Fy Dig an, hvordan er det, Du har prædiket! Men netop den samme Prædiken har Folk rost over al Maade, og Gud har lagt en særlig Velsignelse i den."

„Er det Tilfældet," spurgte en af Bordfællerne, „som mange Folk sige, at en Præst paa Prædikestolen ikke maa skjænde; thi derved mister han sine Tilhørere".

„Det er Daarskab," sagde Luther. „En Bi er et lille Dyr, laver sød Honning, men dog har den en Braad. Ligesaa har en Præst de dejligste Trøsteord; men naar han af gode Grunde bliver ægget til Vrede, da bider og stikker han de skyldige. I Særdeleshed, naar han ser, at Foragt for det guddommelige Ord og Vantro gaar i Svang, maa han lukke Munden op og straffe. En Prædikant maa paa en Gang være Krigsmand og Hyrde. At nære er at lære, og det er den vanskeligste Kunst; derfor maa han ogsaa have Tænder i Munden og formaa at værge sig og kæmpe."

„Mange mene," sagde en anden af Gjæsterne, „at Præsterne gjøre det for ensformigt; de burde jævnlig bringe Afvexling og Forandringer, ellers bliver det Tilhørerne for kjedsommeligt. I Kirken hører og ser man idelig det samme."

„Det minder mig," sagde Luther leende, „om en

Fyr, der en Gang sagde det samme til mig. Det var en Baccalaureus, friskbagt fra Ovnen, fremfusende og hovmodig. Ham gav jeg en Gang Lov til at prædike og fulgte med ham ind i Præstekammeret. „Hr. Doktor," sagde han, „det er en Fejl, at vi i Kirken altid blive staaende ved det gamle og nedarvede; vi maa lade Folk se, at vi komme videre. Hvorfor skal vi læse Texten op af Bogen? Var det ikke bedre, om vi sagde den frit efter Hukommelsen; vilde saa ikke Folk undre sig og sige: Se, han kan Bibelen udenad; det er den rette Mand!" — „Min gode Ven," sagde jeg til ham, „det skal I smukt lade blive som vore Fædre vist og kløgtigt have indrettet det efter vor Herre Christi Mønster. Tjeneren er ikke over Herren. Nu læse vi i Evangeliet, at vor Herre og Frelser i Forsamlingshuset, da han skred til sin Prædiken, lod sig række Bogen og læste Texten efter Esajas. Har Din Herre gjort det, da skal Du stakkels Tjener ikke driste Dig til at ville indføre noget bedre." Dermed forlod jeg ham. Men da han kommer op paa Prædikestolen, ser jeg, at han har ladet Bibelen blive inde i Præstekammeret. Og nu begyndte han at fremsige Texten frit efter Hukommelsen: „Jeg er en god Hyrde". Men videre kom Mandslingen ikke; han havde ganske rigtig glemt Texten. Saa tog han fat igjen: „Jeg er en god Hyrde", men blev igjen stikkende i det. Saa klynkede han for tredie Gang med ynkelig Stemme: „Jeg er en god Hyrde", men uden at komme videre. Da løb Galden over hos mig; jeg rejste mig i min Stol og raabte til ham: „Du er et godt Faar; nu har Du faaet Straf for Din Fremfusenhed; gaa kun ned!" Det lod han sig ikke sige to Gange; han løb skyndsomst ned og gjemte sig inde i Præstekammeret. Men jeg gik ind og hentede Bibelen og udlagde saa Texten for Menigheden. Og saaledes vil det gaa enhver, der vil kludre og forbedre ved den kristne Kirkes gamle, prøvede Ordning for at vise Folk noget nyt og gjøre sig vigtige for dem. Kjære Venner, lad alle saadanne Kunster fare, og henholder Eder ganske simpelt til, at det er Guds Embede; han siger til os: hører Du, Du skal prædike; jeg vil give Held dertil, jeg kjender Menneskenes Hjærter. Det skal da være vor og alle Prædikanters Trøst; lad saa Verden spotte og le af vort Præsteembede, og le Du selv med!"

Under saadanne Samtaler var Maaltidet skredet frem, og til Slutning bragte Käthe endnu et Fad med Gjedder, Foreller, Aborrer og Karper og satte det med synlig Glæde paa Bordet, idet hun meddelte Selskabet, at hun idag havde fisket i sine Damme i Haven og selv fanget alle disse Smaadyr; og derfor vilde de smage hende bedre end de fineste Lækrerier. Da sagde Luther til hende:

„Käthe, Du har større Glæde over de Par Fisk, end mangen Adelsmand, der fisker i adskillige hundrede Damme og Søer og fanger mange hundrede Snese Fisk. Ak, Griskhed og Æresyge gjør, at vi ikke rettelig og med Lyst kunne gjøre Brug af Guds Skabninger. Der sidder saa mangen en Gnier og svælger i stor Rigdom, har Guds Velsignelse af alt og forstaar ikke at nyde det med Lyst og Nytte. Det hedder: den ugudelige skal ikke se Guds Herlighed; ja, han har ikke en Gang Syn for de nuværende Skabninger. Thi Gud velsigner os med dem, og da det sker saa dagligdags, regner man det ikke for noget; var det sjældnere, vilde man skatte det højere. Gid vi rettelig vilde tænke paa, hvilken Glæde og Lyst der kan være ved Guds Skabninger."

Da nu Maaltidet var til Ende, opfordrede Luther sin Ven, Sangmesteren Walther, til med Bordfællerne og Børnene at synge en Bordsalme, og de ældre sang hjærtelig med. Derpaa bad han sine Bordfæller om at gaa ned i Gaarden og gjøre Keglebanen i Stand. En saadan lod han tit indrette efter Bordet for at skaffe sig en sund Bevægelse efter Spisningen; han plejede da gjærne selv at gjøre det første Kast. Hele Selskabet gik derpaa derned, og under megen Latter og Spøg blev der kastet efter Keglerne. Naar en gjorde et Fejlkast, fik han en Storm af Latter og Spydigheder over sig, især naar det var Melanchton eller en anden af de gamle lærde Herrer, eller vel endogsaa Luther selv. Da kunde han spøgende sige til de unge Mennesker:

„O, I kjære Kviriter" (som han plejede at kalde sine Husfæller) „lærer heraf, naar ogsaa I om nogle Aar komme i Embeder og Stillinger; naar denne bliver Borgmester, hin Kantsler, den tredie Præst eller Skolelærer, da tænke han paa dette Keglespil. Her kan enhver af Eder se, hvorledes hans Medspiller gjør Fejl paa Fejl; enhver mener, at han vilde have kunnet træffe alle Keglerne; men naar saa Turen kommer til ham selv at slaa, træffer han maaske ikke en Gang Keglepladsen. Saaledes ser mangen nu, hvor denne Borgmester, Fyrste, Kantsler eller Præst griber fejl; men kommer han selv en Gang til et saadant Embede, vil han gjøre lige saa mange og store Fejl, som den, af hvem han nu ler, fordi han mener at kunne gjøre det bedre. Derfor hovmode sig ingen, men have smukt Overbærenhed med den anden; og om han tykkes at være dygtigere end sin Næste, saa kan han dog ogsaa fejle, naar ikke Gud særlig leder ham med sin Aand."

(Sluttes.)

Niels Ebbesen.

Danmarks Glanstid i Middelalderen fik en brat Ende ved Valdemar Sejers Død 1241. Sagnet melder, at denne Konge en Dag, just som han vilde stige til Hest, pludselig faldt i dybe Tanker og blev staaende som maalløs. Da hans Mænd endelig vovede at

vække ham af Tankedrømmen, bød han dem at fare til „Kullemanden i Skaane“ og spørge ham, hvad det var, han tænkte paa. Svaret lød: „Den Herre og Konning tænkte oppaa, hvorlunde det skulde hans Sønner gaa, naar han var gangen af Live; saa sig ham da for Sandingen saa, at Tvedragt og Orlog skulle de faa, men alle Konger blive.“ Slige Sagn have for det meste ringe historisk Hjemmel, men ere dog ofte Spejl for en historisk Sandhed. Spiren til den Forvirring og Opløsning, der gjorde de næste Menneskealdere til den mørkeste Tid i det danske Folks Levnedsløb, var allerede lagt dels ved den stedse voxende Stormands- og Præstevælde, og dels ved den fordærvelige Deling af Riget mellem Kongesønnerne, der begyndtes under Valdemar Sejr og senere, til Danmarks Ulykke, fortsattes gjennem Aarhundreder. En Række af dels svage, dels uduelige Konger fulgte efter hverandre. Striden mellem disse Konger og de selvraadende Stormænd og Bisper blev med hvert Kongeskifte stedse hidsigere og mere fordærvelig for Riget og Folket. Riddertiden syntes at skulle faa en Efterglans under Erik Menved (1286—1319) men det var mere dens Glimmer end dens Aand, der gjenfødtes, og under hans Broder og Eftermand, Kristoffer den anden, sank Riget ned i den dybeste Elendighed. Som Prins havde han faaet Estland en Del af Halland og Samsø til Len, og i denne sin Stilling var det ham ikke nok at slutte sig sammen med oprørske Stormænd inden for Landets Grænser, men han var flere Gange i Ledtog med Danmarks ydre Fjender for at hærje sit Fædreland. At han alligevel blev udnævnt til Konge efter Broderens Død, vidner noksom om den Aand, der herskede hos Flertallet af de verdslige og gejstlige Stormænd. De solgte ham Kronen imod den haardeste Haandfæstning, der hidtil havde bundet nogen dansk Konge, og mente saaledes at sikre sig selv Herredømmet. Men denne Nidding følte sig lige saa lidt bundet af Hensyn til Eder og Løfter, som til Ærens Bud og Fædrelandets Tarv. Inden et Aar var omme, havde han brudt Haandfæstningen i alle dens Punkter og var tillige i aabenbar Kamp med Stormændene, der ikke betænkte sig paa, til egen Fordel, at tænde Borgerkrigens Luer og søge Hjælp hos fremmede, mest tyske Fyrster og Lykkeriddere. I Førstningen blev Kongen den sejrende, men Bladet vendte sig, da han i Aaret 1325 kom i Strid med de holstenske Grever, Johan og Geert, om Værgemaalet for den afdøde Hertug Erik af Sønderjyllands umyndige Søn, Valdemar. I Slaget paa Hestebjærget ved Slesvig led Kongen et afgjørende Nederlag, og nu fik Stormændene Mod paany, opsagde Kongen Huldskab og Troskab, forbød Menigmand at lyde ham, og udnævnte Grev Geert til „Danmarks Riges Høvidsmand“. Om „den kullede Greve“, som Holstenerne have kaldt „den store“, siges der, at han fra først af havde boet paa et Kornloft i Rendsborg og ikke ejet andet end sine Vaaben og nogle Jagthunde; men ved Krigermod og Snuhed til at nytte alle Midler for at naa sit Maal, havde han svunget sig op til sin daværende Herskerstilling. Det første, han foretog som Danmarks Høvedsmand, var, at føre den elleveaarige Dreng Valdemar af Slesvig til Viborg Ting, og der faa ham givet Kongenavn, imod at de store fik en Haandfæstning, som de ønskede, og Geert Sønderjylland som arveligt Len. Danmark blev nu ligefrem udskiftet mellem de holstenske Grever og andre inden- og udenlandske Herrer. Snart bleve Greverne dog kjede af „Kongedrengen“, saa de afsatte ham igjen og gav ham Sønderjylland tilbage. Det varede heller ikke længe, inden Ransmændene bleve uenige om Byttet. Kong Kristoffer, der var flygtet til Meklenborg, blev endog kaldet tilbage, men kun for at spille den ynkeligste Rolle og dø i Foragt. De fremmede Herrer skaltede nu efter Hjærtens Lyst i det ulykkelige, sønderrevne Land:

Dansken var fredløs i Skov og paa Hede,
Herrer vi havde af Himmelens Vrede,
da Tyskerne reves om Danmark.

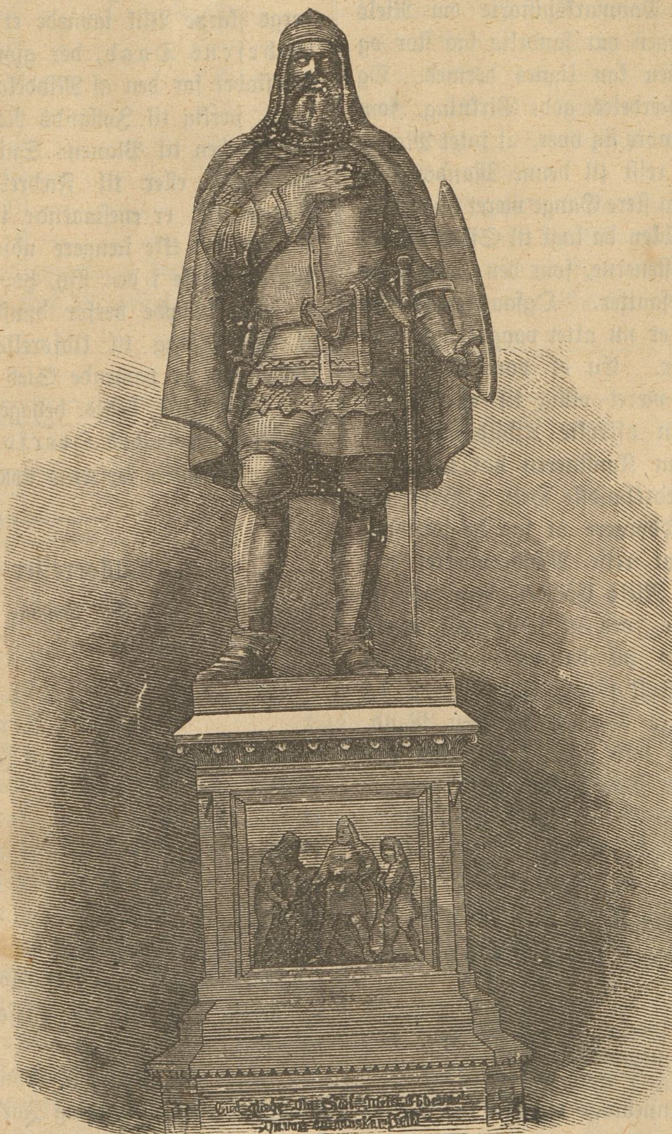
Men „naar Nøden er størst, er Hjælpen næst“; dette gamle Ord i Folkemunde blev stadfæstet i den største Fare, der har truet vor folkelige Tilværelse. Jyderne rejste sig mod Grev Geerts Tyranni; Mange, baade „Adel og Menige“, grebe til Vaaben. Grev Geert samlede da en mægtig Hær, især af tyske Lejetropper, for at kue de gjenstridige. Hæren delte han mellem sig og sine Sønner, Rov og Brand tegnede dens Spor; endelig kastede han sig med 4000 Mand ind i Randers. Hvad enten det var hans Hensigt, som en af de gamle Krøniker siger, at udrydde den jyske Adel og udskifte Landet mellem sine Tyskere, eller, som andre melde, paany at gjøre Valdemar til Konge af Navn og da selv tage Sønderjylland — i hvert Tilfælde blev Geert den raadende, og det blev Danmarks Tilværelse, hvorom Kampen skulde staa.

I denne Afgjørelses Stund er det Niels Ebbesen træder frem.

Om Niels Ebbesens Slægt haves ingen sikre historiske Vidnesbyrd; men der ligger heller ingen stor Vægt paa, hvilken Adelsslægt han tilhørte; thi ved sin Daad har han selv skrevet sig det bedste Adelsbrev. Ligeledes er man i Uvished om, hvor hans Gaard har ligget. Nogle mene, at det var Nørreris, tre Mil nordøst for Viborg, andre at det har været Norringris i Folby Sogn, nordvest for Aarhus, hvor en ældgammel Eg, der bærer hans Navn, endnu skygger over en Borgtomt. Der ligger heller ikke stor Vægt paa, hvorfra han kom; Hovedsagen er, han kom og kom i den rette Time.

Efter de troværdigste Kilder var det Natten til den 1ste April 1340, at Niels Ebbesen drog til Randers for at fælde den kullede Greve. Fulgt af 63 „kyndige

Mænd" vovede han det dristige Overfald paa Greven, midt i dennes egen, af flere tusende Mænd bestaaende Hær. Da han var kommen over Broen, lod han Plankerne løsne — Kæmpevisen siger, at det var hans Søstersøn, „den liden Sven Trøst", der viste ham den Tjeneste, at kaste Broen af, da de vare komne tilbage — satte Ild paa nogle Huse og lod Trommen slaa. Saaledes siger en gammel Historieskriver, medens Kæmpevisen melder, at det var først, da Greven var fældet, at Trommerne rørtes. Dernæst besatte han et Vagthus i Nærheden af Grevens Bolig og fuldførte derfra Overfaldet. Holstenerne have villet fremstille dette som et Snigmord, men ere komne daarligt fra Beviset. Det var ikke om Natten, Greven fældtes, men efter at han var staaet op og havde „læst de Tide, som Dagen tilhørede", det var nemlig Søndag. Saaledes melder en gammel tysk Historieskriver, og det har altsaa været i Morgenstunden, om end aarle. Det var heller ikke i sin Seng, han blev dræbt; thi den samme og en anden gammel Historieskriver siger udtrykkelig, at det kom til Kamp mellem Niels Ebbesen og Greven, og at dennes Raab hidkaldte nogle af hans Mænd, der faldt med ham, medens andre, vel af Frygt, holdt sig tilbage. Først efter at han var fældet, kom Holstenerne paa Benene, og Niels Ebbesen trak sig kæmpende tilbage til Broen, hvis løse Planker han kastede af efter sig.



Niels Ebbesen af Nørreris. (Billedstøtte af F. E. Ring).

Grevens Fald var af stor politisk Betydning. „Jorden rystede under Holstenernes Fødder. Odden var brudt af det grevelige Sværd", siger A. D. Jørgensen i sin fortrinlige Afhandling om Niels Ebbesen („For Ide og Virkelighed", 1869). Den nærmeste Følge blev, at Lejehæren opløste sig og drog hærjende, i mindre Hobe, sydpaa, forfulgt af Bønderne til Grænsen. Men Krigen maatte føres en Tid endnu med Grevens Sønner. Niels Ebbesen og hans trofaste Jyder fik imidlertid stedse mere Mod og fortsatte trøstig den begyndte Kamp til Fædrelandets Redning. Vi høre saaledes, at han den 2den Maj slog Holstenerne ved Skjern Aa, hvor de vare i Færd med at befæste Lundenæs Slot. „Alle Sjæles Dag" (2den November) kom det ved Skanderborg til et blodigt Slag med Grevens Søn Jærn-Henrik. Her faldt Niels Ebbesen tilligemed 2000 af sine Mænd, og Holstenerne fortælle, at de lagde hans Lig paa Stejle.

Imidlertid var der blevet kaldet paa Valdemar, Kristoffer den andens Søn, der levede som Flygtning i Tyskland. Denne snilde Prins naaede, ved Hjælp af den brandenborgske Markgreves Mægling, at faa et Forlig i Stand med den sønderjyske Hertug og Grevesønnerne, og blev derpaa af Jyderne hyldet til Konge paa Viborg Ting St. Hans Dag 1340. Ved det foreløbige Forlig i Spandau (23de April) havde han maattet love, ikke at tage Niels Ebbesen og hans Medforbundne i Beskyttelse; men denne Bestemmelse fik han ud af det endelige Forlig i Lybæk, et Vidnesbyrd om, at han har set, hvor meget deres Kamp havde at betyde for ham og hans Gjerning: at samle det delte Rige igjen. Og i det skjønne Sagn, som Kæmpevisen har bevaret, om den fattige Kvinde, der gav Niels Ebbesen det ene af sine to Brød, spejler sig den Kjærlighed og Taknemmelighed, hvormed Folket

den Gang saa paa Niels Ebbesen og hans Heltedaad, en Kjærlighed og Tak, der skal leve i Danmarks Hjærter til den sildigste Slægt. Lad Fjenden prale af den Hævn, han tog over den døde Helt, lad Holstenerne rejse Mindesmærker for den kullede Greve — i Danmark synges der om Niels Ebbesen, og synges, saa længe der er en dansk Tunge:

Aldrig hans Minde lægges i Mulde,
han var Fører for Jyderne hulde,
da Tyskerne reves om Danmark.

Holberg siger i sin Danmarkshistorie om Niels Ebbesens Daad: „Gjerningen var sandelig saa stor og heroisk, at faa udi Historien kan lignes dermed. Og naar man betragter den særdeles gode Virkning, som den havde, maa man forundre sig over, at intet Monument eller Ærestøtte blev rejst til denne Mands Ihukommelse". Dette har ogsaa flere Gange været paatænkt, navnlig i 1840. Planen blev da lagt til Side, vistnok nærmest af Hensyn til Holstenerne, som den Gang vare den danske Konges Undersaatter. Ogsaa senere har Tanken været fremme, og er nu atter vaagnet hos flere danske Mænd og Kvinder. En af vore Kunstnere, Billedhugger Ring, har været villig til at træde i dens Tjeneste. Den foran aftrykte Afbildning viser en Billedstøtte, saaledes som Kunstneren har tænkt sig Mindesmærket for den fædrelandske Helt. Hvis det lykkes ved Bidrag fra Medborgere at faa de fornødne Midler, er det Tanken at rejse Mindesmærket paa Torvet i Randers, hvor Niels Ebbesen begyndte sin Kamp til Danmarks Frelse, ved at fælde dets værste Plageaand. Mindesmærket vil da være et synligt Vidne om, at det danske Folk trofast har bevaret, og gjennem Tiderne vil bevare Mindet om den Mand, som det, næst Gud, har at takke for, at det, efter den tungeste Nattetid, atter blev Dag i Danmark.

U. J. Termansen.

Indbydelse
til et Mindesmærke i Randers for Niels Ebbesen.

„Ham kan Du takke for, at Dansk er til,
at Du et Fædreland urgammelt ejer,
at med sit Frelsenskors i Kampens Ild
det himmelfaldne Dannebroge vajer.
Ja ham, hvis Kæmpesværd Tyrannen slog,
ham kan Du takke trindt i Mark og Skove,
at end Du trylles af Dit Fædresprog
i Skjaldesang, i Tale og i Bog,
og at Du bygger under danske Love."

Kaalund.

Den Erkjendelse, der slaaende udtaler sig i disse Digterens Ord, henvender sig nu til os gjennem det Kunstværk, hvortil Udkast foreligger i Billedhugger Rings af Folkethingsmand Termansen i foranstaaende Skildring omtalte Arbejde. Allerede Holbergs skarpe Blik savnede et Mindesmærke for Niels Ebbesens Daad, der gjorde ham, som Udtrykket og Redskabet for den af Middelalderen opvaagnende Folkeaand, særlig til Jyllands Nationalhelt, og hvad enten der ses hen til Planens Snildhed eller til Udførelsens Dristighed eller til Fædrelandets deraf fremgaaede Gjenfødelse, er enestaaende i den danske Krigshistorie. Nu bør det ikke længere udsættes at rejse et saadant Mindesmærke i den By, hvor Daaden fuldbyrdedes.

Vi indbyde derfor danske Mænd og Kvinder til at yde Bidrag til Udførelsen af Billedhugger Rings Udkast paa et passende Sted i Randers By.

Bidragene bedes behageligen tilsendte Komiteens Kasserer, Kjøbmand Heerfordt i Randers.

Komiteen for Niels Ebbesens Mindesmærke.

Talstørrelser i Billeder.
Ved Sophus Tromholt.

VI.
Jordens Jernvejsnet.

Den samlede Længde af Jordens Jernveje udgjorde:

1830	44 Mil.	1855	9,090 Mil.
1835	325 —	1860	14,250 —
1840	1,145 —	1865	19,350 —
1845	2,525 —	1873	36,000 —
1850	5,070 —		

I sidstanførte Aar havde Evropa 17,150 Mil Jærnvej, Amerika 16,850, Asien 1,400, Avstralien 325 og Afrika 275 Mil. — Disse Forhold ere fremstillede paa Fig. 1.

Vare alle Jærnveje samlede til en, kunde denne lægges 7 Gange omkring Jorden. Et Tog, der kjører

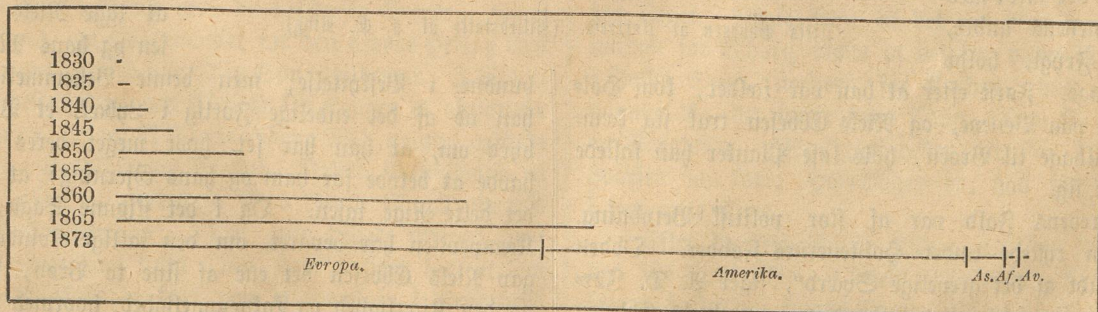


Fig. 1.

4 Mil i Timen, vilde tilbagelægge en saadan Vejlængde i 1 Aar og 10 Dage.

Med hvilken Hurtighed Jærnvejene ere forøgede, fremgaar ogsaa af følgende Sammenligning. I Drift vare:

	1860.	1874.
i England	2,240 Mil.......	3,600 Mil.
i Tyskland	1,500 —	3,200 —
i Frankrig	1,240 —	2,400 —
i Østrig	720 —	2,150 —
i Rusland	185 —	2,000 —
i Italien	230 —	1,040 —
i Spanien	255 —	730 —
i Belgien	230 —	425 —
i Sverig	65 —	250 —
i Holland	35 —	220 —
i Svejts	130 —	215 —
i Tyrkiet	0 —	180 —

Disse Tal ere anskueliggjorte i Fig. 2, der er tegnet i en 10 Gange saa stor Maalestok som Fig. 1. Den til Venstre liggende Del af hver Linie betegner Længden af det tilsvarende Lands Jærnveje i Aaret 1860; hele Linien angiver Jærnvejenes Længde i 1874.

Danmark havde i Aaret 1860 en 15 Mil lang Jærnvej (mellem Kjøbenhavn og Korsør, anlagt 1856); for Øjeblikket er her 170 Mil i Drift. Denne Strækning vilde af ovennævnte Tog, der kjører 4 Mil i Timen, kunne tilbagelægges i 42 Timer.

De samlede Omkostninger ved Anlæget af alle Jordens Jærnveje kunne anslaaes til 60,000 Millioner Kroner. Vægten af samtlige Skinner udgjør henimod 660 Millioner Centner, Antallet af Sveller kan sættes til 410 Millioner. Der findes omtrent 5,000 Lokomotiver, 100,000 Person- og 1,300,000 Godsvogne. Den daglige Befordringsvægt anslaar man til 70 Millioner Centner.

Anlæggelsen af Jærnvejene har havt en saadan Indflydelse paa Udviklingen af Handel og Omsætning, at selv de dristigste Forventninger ere blevne overtrufne, og navnlig har Godsforsendelsen taget et Opsving,

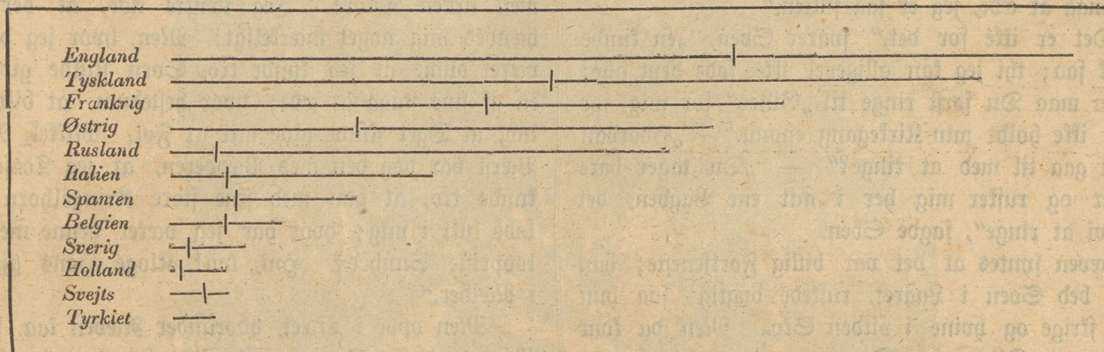


Fig. 2.

som man tidligere ikke vilde have holdt for muligt. Først og fremmest maa man søge Jærnvejenes Betydning deri, at de med Hensyn til Befordring af Personer og Gods afkorte den i vore Dage saa vigtige Størrelse, som vi kalde „Tid" („Tid er Penge"). Denne Fordel er navnlig af Vigtighed for de lavere Klasser, for hvilke det tidligere var meget vanskeligt at foretage selv mindre Rejser, f. Ex. i Forretningsanliggender, eller for at opsøge Arbejde, for at uddanne eller forfriske sig. Hovedforhindringen laa i de tidligere Rejsers lange Varighed og det deraf følgende Tab af Arbejde og Forøgelse af Fortæringsomkostninger. Afstande, til hvilke man fordum brugte Dage, blive nu tilbagelagt i Timer. Værd at lægge Mærke til er ogsaa Bekvemmelighederne i Jærnvejsvognene, sammenlignet med Kjøretøjerne i gamle Dage. Den rige, der fordum kunde skaffe sig større Hurtighed ved egen Befordring eller ved en kostbar Extrapost, kommer nu ikke hurtigere afsted i sin I. Klasses Vogn, end den fattige, der kjører paa III. Klasse i samme Tog. Jærnvejene have lagt Lande og Provinser nærmere til hinanden, og i høj Grad udvidet Menneskets legemlige og aandelige Synskreds. Af stor Vigtighed er den hurtige Fremsendelse af Posten med dens Breve, Aviser, Pakker og Pengeforsendelser. Den Udvikling, Avisforholdene have taget, var kun mulig ved Jærnvejenes og Telegrafens Hjælp.

Jærnvejenes Betydning for Godsforsendelsen skyldes, foruden den hurtige Befordring, endnu Billigheden af Fragten. En hurtig Forsendelse er af Vigtighed for Artikler, der rask stige eller falde i Pris, eller som let fordærves. Eller som ved Mangel hurtigst muligt maa erstattes. Den kortere Tid, der medgaar til Varernes Forsendelse, frigjør Kapitaler, dels derved, at Omsætningen gaar hurtigere for sig, dels ved at der behøves mindre Forraad, fordi det manglende let kan erstattes. Denne Lettelse for Handelen og de mindre Driftskapitaler foranlediger en Forøgelse af Handelsvirksomheden, og ved den tiltagende Konkurrence en Udjævning af Priserne. Befordringsomkostningernes Nedsættelse til $^1/_5$ af den tidligere Pris tilsteder at forsende Godset 5 Gange længere, og Afsætningskredsen for vedkommende Artikel bliver derved 25 Gange større end før. Rigtignok er mange Steder den billige Pris for Levnets-

midler og Arbejde forsvunden, men til Gjengjæld ere ogsaa i de Lande, hvorhen der føre Jærnveje, de Tider forbi, da der kunde herske fuldstændig Mangel, Dyrtid og undertiden forfærdelig Hungersnød.

Æventyr i Folkemunde.

Samlede af Severin Kjær.

2.

Ræven, der nøs.

Mikkel Ræv stak Næsen ud af sin Hule. Solens milde Straaler kildrede ham i Næsen, saa han maatte nyse.

„Hm," siger han, „der vil nok møde mig noget mærkeligt i Dag, jeg nyser fastende paa god Lykke, god Fangst, en fed Davre."

Saa løb han ad Skoven til.

Inde i Skoven gik en gammel So med en hel Flok Smaagrise. „Aa," siger Mikkel, „giv mig en af Dine smaa at æde, jeg er saa sulten."

„Det er ikke for det," svarer Soen, „en kunde Du nok faa; thi jeg kan alligevel ikke føde dem alle; men saa maa Du først ringe til „Gilles" for mig, for jeg har ikke holdt min Kirkegang endnu." — „Hvordan skal det gaa til med at ringe?" — „Du tager bare og bider og rusker mig her i mit ene Bagben, det kalder vi at ringe", sagde Soen.

Ræven syntes at det var billig Fortjeneste; han tog og bed Soen i Laaret, ruskede dygtig, saa hun maatte skrige og hvine i vilden Sky. Men da kom alle Skovens Oldensvin, Ornerne med; de fore over Ræven, bed ham og stødte ham, saa han hylede af Smerte; endelig slap han dog fra dem og løb.

Dybere inde i Skoven traf han paa et Føløg, der gik med to Føl. „Giv mig et af Dine Føl," bad Ræven. — „Det kan jeg ogsaa," sagde Hoppen, „thi jeg kan alligevel kun føde det ene; men saa maa Du først gjøre mig den Tjeneste, at pille mig en Tjørnetorn ud, som jeg har faaet stukket op i min venstre Baghov." Hoppen lettede Benet, Ræven kom med Snuden; men da slog hun ham saadan en paa Munden, saa han trillede hen i Græsset.

Længe laa han og sundede sig, kom saa endelig saa meget til sig selv, at han kunde kravle afsted paany, og ud af Skoven gik det, sjokkende og slæbende.

Henne paa Brinken stod en gammel Vædder med store Kringelhorn.

„Lad mig æde Dig, jeg er saa sulten, at Tarmene skrige i Livet paa mig," sagde Mikkel til Mads. — „Lad gaa", svarede Vædderen, „det er snart Mikkelsdag, saa skal jeg slagtes alligevel, jeg kan da lige saa godt springe i det, som krybe i det; jeg sagde springe", vedblev Mads, „rigtig, ganske rigtig. Hør, Du Mikkel, Du gaar neden for Bakken, ned i Mosen og gaber op; Du har jo et usædvanligt stort Gab, og jeg gaar op paa Banken, tager Tilløb, og saa — springer jeg lige lukt i Gabet paa Dig; Du har mig saa paa en Gang. Jeg maa da fylde noget, kan jeg tro."

Ræven gik ned i Mosen og stod og gabede, vendte Øjnene i Hovedet og gabede endnu højere, saa Munden var nær ved at gaa af Led, da kom Vædderen løbende ned ad Brinken, gav ham et Stød, saa han skød Hovedleg ned i Tørvegraven. Hver Gang han naaede Kanten af Graven, fik han et nyt Stød; træt og mat maatte han da vende Snuden ad den anden Kant og pjaske i Land der. Vaad og forslaaet, som en slukøret Hund, slentrede han over ad Skoven til; det var i Solsiden han kom, der lagde han sig under en Bøg for at tørres i Solskinnet.

„Hm, hm!" mumler Ræven, mens han soler sig, „nøs jeg ikke fastende, paa god Fangst, paa fed Davre; men sikk'en Davre. Jeg tænkte nok, at der vilde hændes mig noget mærkeligt! Men, hvor jeg dog har været dum, at jeg kunde tro, Soen skulde give mig en af sine smaa at æde; hvor hestedum, at bilde mig ind, at Øget skulde give mit sit Føl. Mikkel, Mikkel! Værst var dog den med Vædderen, at jeg Tossehoved kunde tro, at han med sine store Kringelhorn kunde løbe lukt i mig; hvor har jeg været henne med min lovpriste Snuhed? Hm, hm! Kloge Høns gjør og i Nælder."

Men oppe i Træet, hvorunder Ræven laa, sad en Mand med sin Øxe, ganske stille sad han og lyttede til Rævens Tale; saa lod han sin Øxe falde, og den faldt lige ned og huggede Rævens Hale af.

„Saa!" sagde Ræven, „man kan da heller aldrig snakke et halvdraget Ord, uden at lade Halen det vide".

Da løb han haleløs til sin Hule.

Smaating.

Kaffe. I England bruger hver Indbygger gjennemsnitlig 1½ Pd. Kaffe om Aaret, i Tyskland 4 Pd., i Danmark 5½ Pd., i Svejts 6 Pd., i Belgien 8½ Pd., i Holland 10½ Pd., i de Forenede Stater 7 Pd., i Frankrig 2½ Pd. I intet Land er Brugen af Kaffe saa stor som i Kalifornien, der bruger hver Indbygger aarlig 20½ Pd.

Opløsning fra Nr. 47:

Avl — Gavl — Savl — Tavl.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3. Aargang. Kjøbenhavn.

Nr. 49. Søndagen d. 3. September. **1876.**

Paa Skovvejen.



„Saa ofte har jeg plukket en Stjærneblomst itu,
Mage til den, som Du rakte mig nu.
Snart Svaret var: „hun vil" og snart: „nej, hun vil ikke",
nu synes jeg, jeg læser et „vil" i dine Blikke."

Da sin Tale han med Angst og Skjælven begyndte,
saa flittigt og ivrigt hun med Strømpen sig skyndte,
nu flyttes Masken langsomt fra Pind og til Pind,
med straalende Blikke hun ser i Skoven ind.

„Du skal ej mere spørge den lille Blomsterstjærne,
jeg vil være Din, o, saa inderlig gjærne!"

Anna Winkel Horn.

En Dag af Luther's Liv.

Efter Lindner ved Sophus Tromholt.

(Sluttet.)

Luther bad nu sine Gjæster om at begive sig ud i den Have, han havde uden for Elsterporten, hvor de vilde tilbringe Aftenen sammen. Han selv og Jonas skulde først hen at trøste et stakkels Skriftebarn, der led af allehaande Anfægtelser; men senere skulde han komme ud til dem.

Saaledes skete det; Skriftebarnet var en from Adelsfrue, Felicitas von Selmitz i Wittenberg, Enke efter den 1519 i Halle myrdede Adelsmand Hans von Selmitz; hun maatte ofte kjæmpe med en mørk Tungsindighed, og bad Luther om at staa hende bi med sin Trøst. Til hende gik han nu med Jonas; de blev der en Timestid, hørte med stor Taalmodighed paa hendes Klager og indgav hende Mod. Derpaa fortalte han hende to Tildragelser fra sit eget Liv. En Gang havde han været i høj Grad anfægtet og nedbøjet over sin egen Synd, over Verdens Ondskab og over Kirkens elendige Stilling, og Tungsindigheden fik aldeles Magt over ham. Da saa han en Morgen sin Käthe i Sørgedragt. Forbavset spurgte han: „Hvem er død?" — „Det ved Du ikke?" svarede Käthe, „den kjære Gud i Himlen er død". — „Men Käthe, hvor kan Du være saa naragtig at komme med den Taabelighed: hvorledes kan Gud i Himlen dø? han er jo udødelig og vil leve evindelig!" — „Er det ogsaa sikkert, lille Mand?" — „Hvor kan Du tvivle paa det; saa sikkert som Gud er i Himlen, saa sikkert er han udødelig!" — „Det ved Du! og dog er Du saa knet og sorrigfuld? Lever Gud i Himlen, hvorfor vil Du da ikke sætte Din Lid til ham?" Da mærkede jeg først, hvilken klog Kone jeg havde, og blev nu Herre over min Tungsindighed og mine Anfægtelser. — En anden Gang trøstede Dr. Bugenhagen mig med kraftige Ord. „Vor kjære Gud tænker uden Tvivl i sin Himmel: hvad skal jeg dog gjøre mere ved dette Menneske? Jeg har givet ham saa mange herlige Gaver, og dog vil han tvivle om min Naade!" Disse Ord vare mig en overmaade herlig Trøst og fæstede sig i mit Hjærte, som om en Engel selv havde talt dem. Saaledes siger jeg ogsaa nu til Eder: Gud maa tænke, hvor har jeg ikke sat alt paa denne Kone; hun er mit døbte Barn, for hende har jeg givet min enbaarne Søn til Døden og frelst hende, jeg giver hende mig selv med alle himmelske Goder i den hellige Nadvere, og dog vil hun tvivle om min Naade. Derfor, naar Anfægtelsen kommer, da bort med Ojnene fra Eders egen Synd og Brøde, og se hen til Eders Daab og til ham, der bar Eders Synd paa Korset. Det giver Eder atter frisk Mod! Djævelen ser intet hellere, end at I piner Eder med Eder selv, og derover taber den Herre Kristus af Syne".

Netop i denne Retning havde Luther store Evner, og han blev derfor ogsaa næsten bestormet, baade mundtligt og skriftligt, af Folk, der trængte til Trøst. Han forstod ogsaa at tale saa indtrængende, at den nævnte Kone en Gang sagde, at naar Luther havde været hos hende, ønskede hun intet mere længselsfuldt, end at hun maatte lukke sine Ojne for aldrig mere at aabne dem. En saadan Lyst til Døden, en saadan Glæde følte hun, naar han havde talt med hende, i den Grad var hun sin Guds Kjærlighed og hans Naade bevidst.

Efter dette Sjælesørgerbesøg tog Luther og Jonas Vejen ud til Vennerne i Haven. Ligesom de vare gaaede gjennem Elsterporten og havde Fæstningens Mure bag ved sig, bad en Tigger dem om en Gave. Luther rakte ham sin Skærv; ogsaa Justus, der var noget paaholden, trak Pungen frem og ledte længe i den, indtil han fandt en Smaaskilling. Han gav Tiggeren den med de Ord: „Hvem ved, hvor og hvorledes Gud en Gang giver mig den igjen!" Da de havde gaaet nogle Skridt, sagde Luther smilende:

„Se, se, Juste, jeg havde dog ikke troet, at Du var saadan en gammel graa Hykler. Du bærer Dig ad, som om den kjære Gud skulde give Dig Din Almisse tilbage, og Du ved jo dog, at det er Dig, som giver ham den tilbage; havde han ikke først givet Dig, hvorledes vilde Du da have kunnet give Tiggeren Din Skærv. Og Du giver jo dog kun af Din Overflod; i Tusendfold har Du faaet det, og Du kagler som en Høne, naar den har lagt et Æg, fordi Du igjen giver en Tusendedel fra Dig".

Justus Jonas var allerede vant til sin Vens Ribbensstød, og tog taalmodig imod dem, uden at Venskabet led Skaar, og saaledes naaede de, som den milde Sommeraften brød frem, ud i Luthers Have. Denne laa i en lille venlig Universitetsskov, og her tilbragte Luther gjerne sine Aftener i sin Families Kreds.

De fandt Selskabet samlet. Børnene støjede omkring i Grusgangene og i Grønningerne; de ældre Mænd og Kvinder sade dels foran det lille Havehus, dels havde de lejret sig paa Grønsværet eller gik frem og tilbage i livlig Samtale. Næppe havde den lille Magdalena faaet Oje paa Faderen, førend hun ilede ham i Møde og tilhviskede ham:

„Fader, glem ikke de stakkels Fugle; ser Du, der henne i Hjørnet sidder Wolfgang og de store Drenge; de have strax Fuglegarnet færdigt og ville opstille det i Morgen".

„Vær kun rolig, mit Barn", svarede Luther, „jeg skal nok faa dem til at lade Dine Smaafugle i Ro".

Han lod Selskabet være ene et Ojeblik og gik ind i Huset, hvor han altid havde Pen, Blæk og Papir, for strax at kunne skrive, naar der faldt ham noget ind. Efter at han her havde skrevet en halv Times Tid, blandede han sig mellem de øvrige og oplivede Selskabet med sin muntre Underholdning.

Det varede ikke længe, saa kaldte Fru Käthe til Aftensbordet; da det imidlertid var umuligt at beværte det talrige Selskab paa en Gang paa et og samme Sted, saa fordelte de sig, spisende og sladrende rundt om i hele Haven, hvor de kunde faa Plads. Kun de ældre, mere ansete Gjæster samledes paa Runddelen uden for Havehuset. Maaltidet gik for sig paa den sædvanlige Maade under alvorlige og spøgefulde Samtaler, Luther maatte fortælle meget, og gjorde sit Bedste for at underholde Gæsterne. Til sidst bad han hele Selskabet om at samles paa den store Græsplet midt i Haven; han havde en Skrivelse at forelæse for dem, som han nylig havde modtaget. Da alle havde lejret sig, traadte han ind i deres Midte, trak et Ark Papir op af Lommen og gav sig til at læse:

„Højgunstige og højlærde Hr. Doktor Martin Luther, Præst i Wittenberg! Vi Drosler, Finker, Irisker, Stillitser foruden flere andre fromme, ærbare Fugle, der dette Efteraar skulle rejse over Wittenberg, kundgjøre Eder herved, at et Menneske, kaldet Wolfgang Sieberger, Eders Tjener, har understaaet sig at iværksætte et i højeste Grad skjændselsfuldt Foretagende af indædt Had og Vrede imod os; han vil forbyde vore kjære Venner og os alle at flyve i Luften og at samle Korn paa Jorden; han vil fratage os den Frihed, Gud har givet os; han stræber os efter Livet, uagtet vi aldrig have gjort ham noget, eller fortjene en saadan Medfart. Da dette, som I selv kan tænke, for os stakkels Fugle, der hverken eje Lader eller Huse eller noget i dem, er en stor og forfærdelig Ulykke, saa er det vor venlige og ydmyge Bøn til Eder, at I afholder Eders Tjener fra en saadan Ugjerning. Vil han ikke aflade fra at stræbe os efter Livet, da ville vi bede Gud om at tugte ham, saa at han maa fange Frøer, Græshopper og Snegle i Steden for os, og om Natten blive hjemsøgt af Mus, Lopper og andet Utøj, saa at han maa glemme os og ikke hindre os i vor Flugt. Hvorfor kaster han ikke sin Vrede og sit Had paa Spurve, Skader, Alliker, Ravne, Mus og Rotter, der stjæle, røve og gjøre Eder megen Skade, der fra Eders Huse og Lader borttage Rug, Havre, Malt, Hvede etc., noget, som vi ikke gjør, da vi kun søge efter smaa Brødkrummer og lidt Draskorn. Vi stille vor Sag til Eders retfærdige Overvejelse, om vi ikke med Urette efterstræbes saa stærkt af ham. Vi haabe imidlertid til Gud, at ligesom mange af vore Brødre og Venner ere undgaaede hans Efterstræbelser, skulle ogsaa vi undfly hans ondskabsfulde Næt, som vi saa i Gaar. Givet i vor himmelske Residents under Træerne, under vore sædvanlige Segl og Fjer. — Ser Fuglene under Himlen, de saa ikke, de høste ikke, de sanke ikke i Lader, og Eders himmelske Fader nærer dem dog. Ere I ikke meget mere end de? Matth. 6, 26."

Da Luther havde oplæst dette, foldede han atter Papiret sammen, puttede det i Lommen og sagde:

„Hvad siger I nu, mine kjære Venner? Dette har jeg i Dag modtaget af et særligt Bud, og jeg maa dog undersøge, om de kjære Smaafugle have Ret til at fremføre en saadan Klage. Træd frem, Wolfgang, og forsvar Dig, om Du kan!"

Den gamle Tjener havde allerede lugtet Lunden, og havde stor Lyst til at smutte hemmelig bort, men Magdalena holdt fast i ham og trak ham hen til Faderen. Under almindelig Latter maatte han krybe til Korset og tilstaa, at han havde haft i Sinde i Forening med Drengene at opstille en Fuglefælde.

„Ej, ej", sagde Luther med forstilt Vrede, hvor Du er en gammel, graa Synder! Fusker selve Djævelen i Haandværket og vil ogsaa forlede mine Drenge til saadanne Skjælmsstykker. Djævelen er som en Fuglefænger; de Fugle, han hilder og fanger, drejer han Halsen om paa; men dem, der synge de Sange, han holder af, sætter han i et Bur, at de kunne være hans Lokkefugle, for at han kan hilde og fange endnu flere. Jeg haaber ikke", tilføjede han leende, „at han vil sætte mig i et Bur. Men tal nu og forsvar Dig, hvis Du kan; ellers skal Du tilsværge os alle, at Du for Fremtiden ikke oftere vil efterstræbe mine kjære Fugle.

Wolfgang var aldeles forvirret og sagde ikke et Ord; men den kjække Hans tog sig af ham og sagde:

„Fader, vi vil ikke gjøre Finkerne og Droslerne og andre gode Fugle Fortræd, men Spurvene maa vi jo dog fange; Du har selv sagt, at det var unyttige Ædere".

„Spurvene", sagde Luther, „ere de allerringeste af alle Fugle, men dog eje de den største Lyksalighed. De have hele Aaret igjennem de bedste Dage og gjøre ogsaa den største Skade. Om Vinteren ligge de i Lader og paa Kornlofter, om Foraaret nippe de Frøet paa Marken, saa vel som Planter og Vækster. I Høstens Tid have de nok at æde paa Marken; om Efteraaret ere Vinbjærgene og Frugthaverne deres Paradis. Derfor har man Lov til at forfølge og dræbe dem. Men dog kunne vi lære noget af dem. Der flyve de omkring for vore Øjne, og vel kunne vi have Grund til at tage vore Hatte af for dem og sige: Min kjære Hr. Doktor, jeg maa tilstaa, at jeg ikke forstaar den Kunst, Du kan. Du sover om Natten i Din lille Rede uden alle Sorger. Om Morgenen staar Du op, glad og i godt Lune, sætter Dig paa et Træ og synger, priser og takker Gud; derpaa søger Du Din Næring og finder den. Jeg gamle Nar, jeg maa jo skamme mig; hvad har jeg lært, siden jeg ikke bærer mig ligesaadan ad, skjønt jeg har saa megen Grund dertil!"

„Og Kragerne og Skaderne og Allikerne, dem maa vi da ogsaa fange; dem holder Du heller ikke af, for det er Tyve", tilføjede den lille Martin.

„Det kan jeg stadfæste", sagde Magister Franciscus, Drengenes Lærer; „I skal med Eders egne Ord høre,

at I har kaldt dem for tyvagtigt Røverpak. Hør efter, hvad I har skrevet til os fra Koburg!"

Med disse Ord tog han en Bog op af Lommen. „Jeg har skrevet det op her og vil nu læse det højt.

„Der ligger en lille Kratskov uden for vore Vinduer, der holde Kragerne og Allikerne deres Rigsdag; der er en saadan Løben til og fra, et saadant uophørligt Skraal Dag og Nat, som vare de alle fulde og gale. Gamle og unge plapre saaledes imellem hverandre, saa jeg ikke forstaar, at de ikke taber Vejret. Jeg gad nok vide, om I har nogen af den Slags hos Eder, thi jeg synes, at hele Verdens Skrighalse har samlet sig her. Jeg har endnu ikke set deres Kejser, men Adelen og Storhanserne svæve og svanse stadig hen for vore Øjne; de ere just ikke kosteligt klædte paa, men under det Tarvelige, i en og samme Farve, alle lige sorte, og alle lige graaøjede; alle synge de samme Sang, dog med yndelig Forskjel mellem unge og gamle, store og smaa. De bryde sig ikke om de store Herreborge og Sale; thi deres Sal er hvælvet med den skjønne, vide Himmel, deres Gulv er Marken, tavlet med skjønne, grønne Grene, Væggene strække sig til Verdens Ende. De spørge ikke efter Sværd eller Brynje; deres fjerede Vinge bringer dem uden for Bøssernes Rækkevidde. Det er store Herrer; men hvad de lægge Raad op om, ved jeg endnu ikke. Dog har jeg faaet at vide af en Tolk, at de udruste sig til et vældigt Indhug paa Hvede, Byg, Havre og andet Korn. Men jeg holder for, at det er ikke andet end Sophister og Papister med deres Prædiken og Skrigen, der ere samlede omkring mig, for at jeg skal laane Øre til deres yndige Røster og Prædikener og se, hvilket nyttigt Folkefærd det er, der fortærer alt, hvad der findes paa Guds grønne Jord. Vi vil ønske dem Held og Lykke til, at de en Gang kan blive spiddede paa en Gjærdestav". — Det er Eders egne Ord, Hr. Doktor".

„Ja, ja", sagde Luther, „dem staar jeg ved. Vil I alene føre Krig mod disse Værkesjælmer, saa har jeg intet derimod; men kommer der en af de gode og nyttige Sangfugle i Nættet, da lader I den flyve. Det maa I love mig. Du skal ikke være ræd, lille Lene, at det skal blive noget stort Myrderi; derfor har Gud sørget. Disse Gavtyve have et godt Øje og Øre, og ere fiffigere end Fuglefængerne; de gaa ikke i Garnet, men de uskyldige smaa Sangfugle, de ere troskyldige og nysgjerrige og komme let i Nættet. Dem skal de lade i Fred. Det er vor Agt og Villie".

Imidlertid var Natten brudt frem; Luther lod tænde nogle Kjærter og opfordrede sin Ven Walther til med Sangerne endnu at give en Aftensang til Bedste. Denne var meget villig hertil, og snart tonede en Salme, sungen af øvede Stemmer, ud i den milde Nat.

Ganske uventet havde der indfundet sig talrige Tilhørere. Et langt Fakkeltog havde nærmet sig Haven gjennem Universitetsskoven: det var de fra Gildet tilbagevendende Studenter. Da de hørte Sangen, standsede de ved Indgangsdøren og dannede en Halvkreds med deres Fakler. Og da den sidste Tone af Salmen var hendøet, istemte de et kraftigt Gaudeamus igitur.*) Da Sangen var forstummet, traadte Luther frem og takkede for den venlige Hilsen. Derpaa ordnede Toget sig; de toge deres elskede Lærer og hans Gjæster ind imellem sig, og med dette Følgeskab vendte Selskabet tilbage til Byen.

Dermed slutte vi Skildringen af en Dag af Luthers Liv. Den venlige Læser har kun faaet meddelt Træk, der virkelig have tildraget sig og ere optegnede i Luthers og hans samtidiges Skrifter; kun den frie Sammenkjædning af dem er vort Værk. Vi tro, at mangen Læser gjærne har fulgt os og set den sjældne og store Mand i hans Huskreds og Omgangsliv, hvorledes han her udfoldede den hele Fylde af sin rige Aand. Reformatorens Levned i dets større Træk er kjendt af alle; men disse Smaatræk af hans private Liv ere samlede af Kilder, der ikke just ere enhver tilgængelige. Hvor den store Reformator er indført talende, er det næsten uden Undtagelse Ord til andet hans egne Ord, saaledes som de ere komne til os i hans Skrifter.

Skrabende Østersfangere.

Af —e—.

„Hvorfor er I ikke ude i Dag, Nis Jansen? — Det er jo ellers godt Vejr til at skrabe i", spurgte jeg en gammel graahærdet Fisker, som i flere Aar i Østerstiden havde beskjæftiget sig med at skrabe disse Dyr.

„Min Stagfok**) er skjøret; igaar fik vi en Byge, som flængede den helt igjennem lige langs med Agterliget; det var egentlig forresten grumme ærgerligt, for det er længe siden, vi have haft saa fint Skrabevejr som i Dag. — Kil paa Dreng, at vi kan faa slaaet Fokken under i Aften", fortsatte Nis Jansen til sin halvvoxne Søn, som sad ved Siden af og syede paa det itureone Sejl.

„Jeg mangler ikke meget Fa'er", svarede Drengen, som vedblev at sy ivrigt.

„Har I ingen Reservesejl", spurgte jeg atter Manden, „I havde da ikke behøvet at miste denne Dags Fortjeneste".

„Aa jo, vel har jeg det. Men den gamle Fok er saa skrøbelig, at den havde ikke holdt ud i Dag

*) Lader os alle være glade; Begyndelsen af en gammel Studentersang, der af mange tilskrives Melanchthon.

**) Stagfokken kaldes det trekantede Sejl mellem Masten og Forstavnen, som ses paa den forreste Baad paa Billedet.

den stive Kuling; og desuden, hvem skulde reparere den der, naar baade jeg og Drengen er paa Søen; vi har nu ikke Mutter mere til den Slags Hjælp."

Her blev hans brune Ansigt lagt i alvorlige Folder, og uden at sige noget, satte Jansen sig til at hjælpe Sønnen med at bøde paa den Rift, som Stormen havde tilføjet den omtalte Stagfok.

Medens de saaledes sade og hjalp hinanden med deres Arbejde, fik Nis Jansen og jeg os en Passiar, hvilket vi slet ikke havde saa sjældent, medens jeg havde opholdt mig der paa Stedet; men denne Gang fandt jeg nu paa at udspørge ham om hans Østersskraberi.

„Hvormeget kan I nu skrabe, naar det er rigtig en heldig Dag?" spurgte jeg blandt andet.

„Aa — det kommer jo an paa Tiden og Lejligheden" var hans, rigtig ægte jyske og uhyre oplysende, Svar.

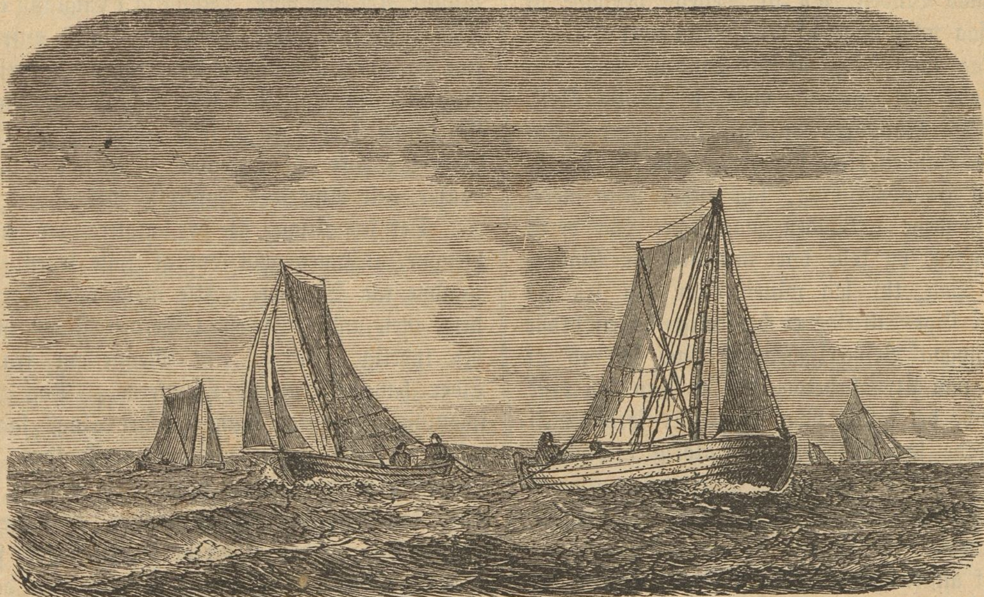
„Ja det kan jeg tænke; men naar det nu er heldigt i alle Retninger. Hvad er det meste I har faaet paa en Dag?"

„Ja—a, lad mig nu se; det kan vel have været en 3 eller 4 Tusende Stykker tænker jeg; men det er ogsaa noget af det meste."

„Det er da heller ikke saa galt, synes jeg. Har I saa mere end en Skraber ude?"

„Nej i Almindelighed ikke; undertiden kan man have det, men de komme let i Uorden under Vendingerne, og saa er det jo værre, end om man kun havde en. Jeg skraber gjerne kun med en."

Saadan en jysk Fisker er ikke let at faa noget at vide af. Han udtrykker sig forsigtigt og vil ikke udsætte sig for at sige mere end han kan staa ved, derfor gaar det kun langsomt med Samtalen og med at faa at vide alt, hvad man ønsker, og da det vilde



Skrabende Østersfangere.

blive en lang Historie, om jeg skulde berette hele min Samtale med Nis Jansen den Dag, for at faa lidt at vide om Østersskraberiet, vil jeg kort og godt meddele Udslaget af den.

Fangsten foregaar i aabne Sejlbaade af en Størrelse fra 20—35 Fod i Længden og 6—8 Fods Brede. Sejlføringen, som kan ses paa ovenstaaende Billede, er den almindelige for Fiskerbaade: et firkantet Storsejl, som spiles ud ved en Sprydstage, en Stagfok, og naar det er temmelig stille Vejr, endnu en Klyver foran for Fokken (saaledes som den næstforreste Baad paa Billedet) og et trekantet opad spidst Topsejl, som sættes ovenover Storsejlet (se Baaden i Baggrunden tilhøjre). Baadene have i Almindelighed kun to Mands Besætning, en til at passe Sejlene og en til at passe Roret; naar Skraberen, som slæbes agterude i et Tov, skal hales ind, drejes Baaden i Vinden for at tage Farten fra den, og begge hjælpes ad med dette Arbejde.

Skraberen bestaar af en svær Jærnbøjle af fladt Stangjærn, vel 2—3 Tommer bredt og en Fjerdedel af en Tomme tykt. Paa den Side, som skal slæbe langs med Bunden er Bøjlen lige, og fra denne Sides Ender runder den sig som en Halvmaane opefter. Bøjlens Størrelse er mellem 3—4 Fod i Brede og 1—2 i Højde. Den slæbes i et temmelig svært Tov, som nede ved Skraberen deler sig i flere Tovender, der ere befæstede til Bøjlen paa en saadan Maade, at den følger Bunden med sin flade Side og saaledes, at den runde Side vender omtrent lige opad. Til Bøjlen er der med Jærntraad lidset et stærkt Tovnet, som under Slæbningen vides bagud fra Bøjlen og optager de Østers, som denne skraber løs fra Bunden.

Det er noget, der skal Øvelse til, at skrabe Østers. For det første maa man kjende Pladsen nøje, hvor Østerserne ligge, for at Fangsten skal blive god; man maa passe, at man ikke ligger og skraber flere Gange paa samme Sted, hvilket kan være vanskelig nok, naar Strømmen vil drille en. For det andet maa Baadens Fart passes saaledes, at den hverken bliver for stor eller for lille; i første Tilfælde risikerer man sin Skraber, dersom den skulde fiske en stor Sten, eller den danser saa lystigt hen over Bunden, at den ikke tager Østerserne med sig, og det er jo derfor den er ude; i sidste Tilfælde, naar der er saa lidt Fart, tilbagelægger Baaden naturligvis et mindre Stykke Vej end den vilde med større Fart, og Fangsten bliver i samme Grad fattigere.

Desuden gjør Skraberen Sejladsen vanskelig og tildels farlig. Naar nemlig en Byge pludselig kommer farende med heftige Vindstød mod en Baad, er det den almindelige Maade at modvirke den paa, at dreje Baaden op mod Vinden, saa at Sejlene begynde at flagre og altsaa miste noget af dens Magt over Baaden, eller ogsaa kan man dreje af for Vinden, tage den agterind og løbe bort, medens man bjerger sine Sejl. Men begge disse Manøvrer ere vanskelige, naar Skraberen slæber i Bunden efter Baaden; hale den ind er ikke gjort i en Haandevending, saa meget desto mere, som begge Mændene i Baaden maa være paa deres Post mod Vinden, og løbe bort med den for Vinden, er en farlig Sag, thi saa mister man den let, da Farten altid i slige Tilfælde er betydelig. Den bedste Maade at undgaa Besværlighederne paa er ved at have en Bøje paa sit Slæbetov, saa at man kan kaste det los og finde det igjen, naar Bygen er forbi, men det er en Maade som sjeldent eller aldrig anvendes; for det meste er det Baadførerens Duelighed og hans Medhjælpers Raskhed med at bjerge Sejl, som klarer Vanskelighederne.

Det er et anstrængende Liv at skrabe Østers, da det ikke er den blide Aarstid, Sommeren, der benyttedes dertil, men derimod Foraar og Efteraar. Tidlig om Morgenen sejler Baadene i en lille Flaade ud paa Fangst og sent om Aftenen vende de tilbage. Som oftest have de en ordentlig Fangst og undertiden kan den være rigtig god, saaledes som Nis Jansen fortalte: fire tusende Østers, men det kan ogsaa hænde sig, at en Baad kommer ind med kun fire hundrede Stykker, og ovenikjøbet har tabt en eller begge sine Slæbere; i saa Tilfælde ere Folkene ofte lidt modfaldne, og er det Nis Jansen, er han gnaven. Dog det hører til Sjældenhederne; i Almindelighed have Folkene deres gode Udkomme ved deres Arbejde.

Efterhaanden sende vi her fra Danmark vore Østers langvejs bort. En meget stor Del af de Østers, som sælges i Paris, Berlin og andre store Stæder under Navn af „Flensborger-Østers ere skrabede i Limfjorden eller paa Fladstrandsbankerne ved Frederikshavn. Naar de ere bragte i Land, pakkes de i Kasser saa tæt paa hverandre som det er muligt, og Laaget sømmes paa saa tæt paa det øverste Lag, at saavel de Østers som ligge i dette, som alle de andre, der ligge under neden, forhindres i at aabne sig. Derved holde de sig i Live og ere friske og gode, naar de komme til Forbrugsstedet efter at have gjort den, navnlig for en Østers, der er vant til at sidde rolig paa en Sten ved Havbunden, saa lange og hurtige Rejse.

Langs Vestkysten af Jyllands sydligste Del skal der findes en Del Østersbanker, men de skrabes ikke, paa Grund af Vanskeligheden ved at holde Søen der; langs Sønderjyllands Kyst og mellem Vesterhavsøerne derimod, skrabes der mange Østers, og det er dem, der egentlig hedde „Flensborger-Østers“, da det er et Fiskeriselskab i denne By, som har forpagtet Bankerne.

Ved Frankrigs og langs Englands Kyster skrabes der ogsaa betydelige Mængder, og tildels af en anden mindre Art end vore. Navnlig i England er de mindre Østers, de saa kaldte „natives“, bedst ansete for deres fine Smag og andre gode Egenskaber, og disse „natives“ fanges langs Amerikas Kyst i saadanne Masser, at de ikke kunne forbruges i frisk Tilstand, hvorfor de henkoges i Eddike og forsendes i lufttæt tillukkede Blikdaaser, hele Amerikas Fastland over.

Det ses altsaa, at vi langtfra ere ene om herhjemme, at synes godt om at spise levende eller i det mindste raa Skaldyr. Ikke alene vore Forfædre spiste dem, men andre Steder i Verden finder man ligesom her tydelige Spor af, at Menneskene fra de ældste Tider have efterstræbt Østerserne. Dog har Østersspisningen, som saa mange andre Ting, faaet et betydeligt Opsving i den sidste Menneskealder. De gode Samfærselsmidler have gjort det muligt ogsaa for Folk, som bo langt inde i Landet, at nyde den efterspurgte Ret, og der er derfor bleven skrabet saa flittigt, at mange Banker ere blevne lagt øde saa de ikke give flere Østers. Saa har Lovgivningsmagten taget fat for at beskytte de efterstræbte Dyr, maaske ikke for deres egen Skyld; men beskyttede ere de dog nu tildels. En vis Tid af Aaret fredes de; Fiskeriet staar da stille og Dyrene faar Ro til i Fred at nyde Livet og forplante sig. Og man har gjort mere endnu for dem, rigtignok heller ikke af Uegennytte, men for at skaffe desto større Udbytte af Østersskrabningen. Man har søgt og fundet passende Steder, hvor Østerserne kunne leve og udvikle sig paa bedste Maade, man har paa disse Steder udlagt unge gode Østers og givet dem Lov til at formere sig der i Fred; Resultaterne have været heldige mange Steder, og en stor Del af de Østers som gotte Menneskenes Ganer, fiskes nu paa de saa kaldte „kunstige Østersbanker“, der ofte ere lige saa rige paa disse Dyr som de „naturlige“.

Der er saaledes al Grund til at tro, at Østerserne ikke vilde bukke under for de Efterstræbelser,

hvorfor de ere udsatte; som vore Forfædre have spist dem, spise vi dem, og saaledes komme vore Efterkommere forhaabentlig ogsaa til at nyde denne sunde og velsmagende Musling. Vi ville slutte disse Linier med at udtale det Haab, at Østerserne fremdeles ville trives og udvikle sig, ikke alene for deres egen Skyld men ogsaa for deres, for hvem det er en væsentlig Del af deres Livsophold at fange dem og sælge dem til andre.

En fornuftig Spurv.

Man kan stundom iagttage Træk af Dyrelivet, som paa en overraskende Maade vise de umælende Skabningers Omtanke. Man har jo mange Fortællinger om baade tamme og vilde Dyrs Klogskab og umiskjendelige Evne til at overveje, men man nærer stundom nogen Tvivl om saadanne Fortællingers Troværdighed. En saadan Tvivl finder derimod ikke Rum, naar man hører Iagttageren selv fortælle og man kjender denne som en agtet og paalidelig Mand. En saadan, der en varm Ven af Dyrene, meddelte saaledes for kort Tid siden Udgiveren følgende ret mærkelige Tildragelse:

En Dag i Foraaret, da jeg stod ved mit Sovekammervindu og vaskede mine Hænder, kom en Spurv flyvende, satte sig uden for Vinduet og baskede paa Ruden, som om den vilde mig noget. „Vil Du mig noget? lille Fugl!“ kom jeg uvilkaarlig til at ytre, forundret over Dyrets usædvanlige Opførsel, uden at jeg dog tænkte videre over hvad der kunde være Grunden dertil; den fløj bort, men kom flere Gange tilbage, stadig baskende Ruden med Næb og Vinger. Næste Morgen tidlig vaagnede jeg ved at Spurven igjen baskede løs paa Ruden, fløj op til et rundt Vindu i Gavlen, der førte ind til Loftsrummet, lige over Sovekammervinduet, og saa ned til dette igjen. Jeg gik nu hen til Vinduet og det blev mig nu klart, at Dyret havde en bestemt Hensigt med sin Adfærd. Den vilde øjensynlig henlede min Opmærksomhed paa Galvvinduet. Jeg klædte mig paa og gik op paa Loftet og fandt her — en Hunspurv, som var kommet ind gjennem en søndret Rude i det runde Galvvindu og nu ikke kunde finde ud. Nu var det mig klart, at den anden Spurv var dens Mage, der ikke havde kunnet faa den ud, og derfor havde overvundet sin Skyhed for at paakalde min Hjælp. Jeg fangede med Lethed det indespærrede, udmattede Dyr og slap det ud til Hannen hvorpaa de med synlig Glæde fløj over til det nærliggende Hus, hvor de havde deres Rede. At Fuglen havde opnaaet hvad den vilde, viste sig ogsaa derved, at den ikke oftere søgte hen til Ruden.

Husflid.

Selvøvelse.

Ved Besøg hos en Højskoleven i K. paa Lolland, har jeg havt Lejlighed til at se, hvad Lyst og Udholdenhed hos en Dreng kan føre til Han har fra lille af havt særdeles Lyst til alt Snittearbejde, og hvad han nu i sit 15de Aar har drevet det til, vidner om en god Tankekraft og megen Haandsnildhed. Han har saaledes, uden nogen Vejledning, lavet sig et Hjuldrejelad, og drejer nu ved Selvøvelse ret smukt, saaledes Skakbrikker. Han har lavet ikke mindre end to Senge, hvoraf Benene ere drejede, desuden et Klædeskab, et mindre Skab, en Pult og Smaaarbejder, udført med Sav og Snittekniv. Det hele er saa omhyggeligt og smukt udført, at mangen en lært Haandværker af Fagene, maaske ikke vilde gjøre det meget bedre.

Denne lille Meddelelse, vil mulig kunne optages som et lille Exempel paa hvad Udholdenhed og Flid i Fritimerne, i Modsætning til Ligegyldighed og Sløvhed, kan føre til.

„En oprigtig Husflidsven“.

Bognyt.

Husvennens Læsere gjøres opmærksom paa: Dansk Læsebog af Karl Nielsen 1ste Del, udkommet paa Boghandler Nielsens Forlag. Faxe. Bogen hører ikke til den overflødige Mangfoldighed af Læsebøger, som vor Bogverden er saa belemret med. Den hævder sin Plads i første Række ved et skjønsomt, afvexlende og i Forhold til sin Størrelse (180 S.) og Prisbillighed (1 Kr. 20 Ø.) rigt Indhold, bestaaende for største Delen af Udvalg af Danmarks og Nordens bedste Forfattere med passende Hensyn til den Alder, for hvilken Bogen er bestemt. Forfatteren L. Budde har ledsaget den med et særdeles anbefalende Forord, hvori med god Grund fremhæves de fortrinlige Børnehistorier, Bogen indeholder, tagen af den finske Digter Topelius, „Läsning for Barn“. Endvidere skal her nævnes af fremmede Forfattere: Onkel Adam „Mormors Glarøjne“, en udmærket lille Fortælling; Brudstykker af Bjørnstjerne Bjernsons „En glad Gut“ og „Synøve Solbakken“. Af vore egne Forfattere er, som naturligt, H. C. Andersen i første Række, foruden — nærmest med rimet Indhold — Grundtvig, Kaalund, Rickardt og Chr. Winter. — Denne lille Fremstilling af en god Skolebog være nu nærmest henvendt til Husvennens Læsere; hvilke, jeg forudsætter, udgjøre den Del af Hjemmene trindt om, i hvilken Skolegjerningen finder sin bedste Støtte, og til de Forventninger, man der vil gjøre sig, kan Bogen fuldt ud anbefales. („Frimand“.)

„Sangbog for Børneskolen“, samlet og udgivet af Lærere i Sydsalling. De fleste større „Sangbøger“ ere nærmest bestemte for Folket og ikke særligt beregnede paa at synges af Børn i Skolen. Dette har bevæget et Antal Lærere til at samle og udgive en virkelig Børnesangbog. Samlingen er sideordnet med med P. P. Smidts „Salmer og Sange“ og med Konventssalmebogen, saa at den i Forening med disse danne et fuldstændigt Sangværk for Børneskolen. Den over 300 Sange store Samling vil derfor uden Tvivl være velkommen for mange, som deri ville finde mange gode Sange der ellers kun træffes i større Samlinger, hvorfor vi paa det bedste anbefale Lærerne, der sætte Pris paa en livlig Skolesang, at gjøre sig bekjendt med Bogen. Den faaes for en Krone frit tilsendt mod Postforskud, naar man henvender sig til Lærer Himmelstrup i Brøndum ved Skive, hvor man paa 10 Exemplarer faar et frit. Som en særlig ydre Fordel ved Bogen som Skolebog fremhæves, at den er trykt paa godt Papir og stærkt indbundet. Derimod er Trykningen ikke saa godt udført som den burde.

Smaating.

Fra fremmede Forfattere. Arbejde — arbejde — arbejde! Det er det Plovjærn, som gaar hen over Hjærtets Mark, oprykkende alle de smukke Græsstraa og de skjønne Smertens Urter, som vi have følt saadan Glæde ved at plante, kastede dem alle i Hob under Jorden — lavende jævnt, kjedeligt Pløjeland for vore Naboer at se paa, indtil om Natten nede i de dybe Furer Englene komme og saa.

En ubekvem Materie. I Nationalismens (Fritænkeriets) Tid, da Religionsundervisningen mange Steder her i Landet var sunken ned til en blot og bar Forstandsøvelse, samtalede en Præst en Gang i Kirken med sine Konfirmander om Verdens Skabelse og oplyste dem om, at Verden var skabt af en ubekvem Materie. „Og hvad er vel saa en ubekvem Materie?" spurgte han derpaa. Ingen af Børnene svarede; men en Tilhører hvidskede et Par Ord til en af Drengene, og da Præsten gjentog sit Spørgsmaal, svarede Drengen rask: „Det er at tage to Sider Flæsk og lave en Kakkelovn af!" — „Aa ja, aa ja," sagde Præsten lidt forbløffet, „det er ganske vist en ubekvem Materie til det Brug."

Efter Operationen. Øjenlægen: „Kan De se, hvormange Fingre jeg holder i Vejret?" — Patienten: „Nej, Hr. Doktor." — „Kan De da slet ikke se mig?" — „Jo, saadanne grove Gjenstande kan jeg nok se."

Breve. Hvor mange Breve hvert Menneske i de forskjellige Lande gjennemsnitlig skriver om Aaret, ses af følgende Oversigt:

England	$20\frac{1}{2}$	Canada	10
Svejts	20	Danmark	8
Forenede Stater	19	Spanien	5
Australien	$16\frac{1}{2}$	Ungarn	$3\frac{1}{2}$
Tyskland	$13\frac{1}{2}$	Italien	$3\frac{1}{2}$
Holland	13	Sverig	3
Belgien	$12\frac{1}{2}$	Grækenland	$1\frac{1}{2}$
Østrig	12	Rusland	$\frac{1}{2}$
Frankrig	10		

Telegrammer. Paa hver 100 Indbyggere kommer der i de forskjellige Lande følgende Antal Telegrammer:

Svejts	81	Østrig	22
England	54	Italien	18
Holland	51	Frankrig	17
Belgien	47	Sverig	17
Forenede Stater	32	Grækenland	13
Tyskland	31	Rusland	4
Danmark	25		

Firkantet Nød. Af 6 A, 4 T, 3 L, 3 S, 2 R, 2 N, 2 E, 2 G og 1 I dannes fem Ord, som skrevne under hinanden og læste fra venstre til højre og fra oven og nedad giver Løsningen paa følgende Gaade:

Har Du det første, da rejse Du kan
i Tanken saa vidt over Land og Vand;
andet rækker mod Skyen sin Krop,
tredje leder Dig Fejlene op,
fjerde bør altid Børnene være,
femte maa Hjemmet paa Nakken bære.

Geografisk Opgave: For- og Endebogstaverne paa efterfølgende Navne læste nedad danne Navnene paa en berømt kongelig Viking og hans falske Datter: En Flække i det nordlige Jylland. — En befæstet Handelsstad ved Drau. — En Fæstning i Rhinbajern. — En Kanal i Sverig. — En Fjord i Slesvig.

Stavelsegaade:

Det første nævner en Drot i Nord,
hans Navn ej vide om Lande for;
men hvad han virked i Fred derhjemme
dog vogted hans Navn for at gaa i Glemme.

Ak, kunde det andet, min Ven, Du ej,
saa mørk og sørgelig var Din Vej;
men har Du det hele saa friskt paa Kinde,
da tak Din Gud og vær glad i Sinde.

Gaade. Mit første er ogsaa mit andet,
mit tredje og fjerde du er.
Mit hele ej bor her i Landet,
men findes dog hist og her.

—t.

Kjældermænd: Hvad Lighed er der imellem et Menneske og en Vexel? De ere begge ubehagelige, naar de ere forfaldne.

Til Husvennens Opbevaring.

Naar de enkelte Numre af dette Blad opbevares, rene og glatte, ville Holderne ved Aargangens Slutning være i Besiddelse af en stor indholdsrig Bog, der ved at indbindes, i mange Aar kan bevare sin Værdi og være til Glæde og Underholdning i ethvert Hjem, baade for gamle og unge.

Billige og stærke Mapper eller løse Bind, til at opbevare de løse Numre i, faas hos Husvennens Bogbinder C. Haastrup, Badstuestræde Nr. 5 i Kjøbenhavn for 50 Øre Stykket (ved skriftlig Bestilling, ledsaget med 56 Øre i Frimærker frit tilsendt med Posten overalt i Danmark.)

Samme Sted indbindes de udkomne Aargange i meget stærke og smukke Bind med forgyldt Læderryg for 1 Krone 66 Øre Stykket. Manglende Numre tillægges, forsaavidt Forraad haves, à 10 Øre Stykket.

For enhver, der helst vil have indbundet sin „Husven" i samme Bind, som det, hvori den sælges indbundet gjennem Boghandelen, har Udgiveren ladet udføre smukke løse billedtrykte Bind af graa Farve, med rød presset Schirtings Ryg forsynet med forgyldt Titel og Aarstal. Dette Bind faas samme Sted, samt gjennem C. Th. Rom & Co., Axelhus, Kjøbenhavn, for 50 Øre Stykket. Ved skriftlig Bestilling vedlagt 56 Øre i Frimærker forsendes det frigjort med Posten overalt i Danmark. Disse smukke løse Bind anbefales især for alle de, som ville indbinde Bladet selv efter den Vejledning, som er givet i „Haandgjerningsbog for Ungdommen".

Brevvexling.

„Dan". Ubrugeligt.

Flere Forespørgere. Spørgsmaal om udkomne Bøgers Pris og om andet, Husvennen og Udgiveren uvedkommende Ting, kunne kun ventes besvarede, naar Frimærke til Svarskrivelse vedlægges.

En ny Abonnent. Husvennen kan bestilles til enhver Tid i Kvartalet, og Postvæsenet er pligtigt til at skaffe den nye Holder alle de Numre, der ere udkomne inden Bladet blev bestilt, da Postvæsenet blot behøver at forlange hos Udgiveren, for at faa det udkomne tilsendt.

„Husvennen", Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz



Lokes Straf.*)

— Hermed Tillægsbilledet „Sigyn og Loke". —

Lænket ligger
lumske Loke,
for alt, hvad han brød,
nu Bod han bringer.
Asers argeste
Uven var han,
selv da han troest
teede sig mod dem.

Gang og Sæde
gav de ham blandt sig,
dog han lefled
i Løn med Jætter;
som Gud blandt de andre
Guder gik han,
pønsed dog altid
paa onde Raad.

Alt, hvad værst
i Verden nævnes,
har ham til Ophav,
den Ondskabs Fyrste;
Jættekvinden,
han krysted i Favn,
fødte ham Ætmænd,
som øde Verden.

Fenrisulven
Fader ham kalder,
han, som skal sluge
selve Odin,
Midgaardsormen
er Ulvens Broder,
den blege Hel
er begges Søster.

Sent det blev,
om sige jeg skulde
alt det onde,
Loke har øvet;
sige jeg vil kun
det værste, jeg ved,
hvorlunde han Balder
Bane raaded.

Stod paa Tinge
saa stolt og glad
den lyse As
mellem Aser alle;
alt i Verden
Ed havde svoret,
at intet skulde
skade Balder.

Af en Ting kun
blev Ed ej æsket:
Misteltenen
dem tyktes for ringe;
saa spæd en Vaand
var ej værd at ænse
— den blev Balders
Banespyd.

Lønlig hented
Loke Vaanden,
hærded i Edder
den haard som Staalet,
gik saa med Balders
blinde Broder,
som intet aned,
til Asers Ting.

„Staar paa Tinge
saa stolt og glad
den lyse As
mellem Aser alle.
Gammen er det,
saa gjævt han staar,
som stovtest Helt
i standende Strid.

Spyd og Pile
suse omkring ham,
usaaret staar han
med Smil for Skud,
thi alt i Verden
har Eder svoret,
at intet skal
skade Balder.

Ogsaa Du
slig Idræt prøve;
jeg fører Din Haand,
her har Du Spyd.
Øges vil Glæden
i Guders Lag,
naar Hød den blinde
paa Balder skyder".

Slynged da Hød
den smækre Vaand,
brat i Gudens
Bryst den sig bored.
Som slagen af Lynet
segned han død,
lumske Loke
listed sig bort.

*) Se „Vore Fædres Guder", Husvennens 2den Aargang, Side 151.

Da blev der tyst
paa Guders Ting,
som ved Midjenat
i mørke Skove.
Ingen mægted
mæle et Ord,
stumme af Rædsel
stod de alle.

Men Gny der blev,
da Graaden kom,
og Tungen løstes
af Lamheds Baand;
alle de stærke
Aser græd,
aldrig før
de fristed slig Kvide.

Til Baalet bar de
Balders Lig,
det var den tungeste
Gang, de traadte;
vel de vidste,
hvad de forliste
med ham, som alle
Aser elsked.

Saa de ginge
at gribe Loke,
nu var Bægret
bredfuldt vorden;
han bad og sledsked,
som bedst han kunde,
øved sin List
til ingen Nytte.

Vale hin unge
til Ulv de trylled,
Broderen Narve
brat rev han sønder;
med Sønnens Tarme
de Faderen bandt,
trylled de Baand
til tunge Lænker.

Til Klippen lænket
nu ligger Loke,
gaar da Skade
til Guden frem;
en Orm saa led
hun over ham hænger,
at Edderen kan
i hans Ansigt dryppe.

End ligger han der
i Lænker smedoet,
hans Ve faar ej Ende,
før Verden synker.
Men tro ved hans Side
Sigyn staar,
hans Viv forlader
ham ej i Vaanden.

I Skaalen fanger hun
Ormens Edder,
værger sin Husbond
saa vel hun ved,
mindes den Tid,
han var mild og god,
viger ej fra ham,
før Verden synker.

Men er Skaalen fuld,
da frydes Skade,
thi da maa Sigyn
bort sig vende;
i Lokes Ansigt
Edderen drypper,
og vildt han sig vrider
i rædsom Vaande.

Han stønner og stemmer
mod Sten og Fjæld
saa haardt, at Jorden
og Havet skjælver;
da brage Fjælde
og briste Bjærge,
vildt over Land
slaar Vandet op.

Saa ligger Loke
lænket paa Klippen,
til Verdens sidste
Time slaar.
For alt, hvad han brød,
nu Bod han bringer,
ingen led,
hvad Loke lider.

Fr. W. Horn.

Et norsk Bondebryllup.



Et Bondebryllup har altid været en stor Højtid. Med spændt Forventning imødeses denne Begivenhed af Slægt og Venner, og det er ikke saa underligt, da Højtiden vil bringe festlig Stemning med Jubel og Glæde for mange Dage. Der er derfor heller ingen Begivenhed, som tidligere foregik efter mere bestemte Skikke og Vedtægter end et Bryllup. Alle Landboere vide jo hvorledes det gaar til i deres Egn, naar der fejres Bryllup. Hver Egn har, eller har haft, sin Skik, medens vistnok Festen i sine Hovedtræk er ens overalt. Det vil derfor sikkert glæde Husvennens Læsere at læse følgende Skildring af en dansk Bondekarl om et Besøg ved et norsk Bondebryllup, som det fejres i vore Dage i en af Norges rigeste Egne. Men forinden denne læses, vil det vistnok ogsaa interessere Læserne at faa et lille Glimt af hvorledes det tidligere gik til ved en saadan Lejlighed, hvorfor vi meddele et Par Billeder, tegnede efter den udmærkede norske Maler Tidemands Malerier. Det ene viser hvorledes Bruden iføres sin statelige Skrud, med Sølvsmykker og den for Norge og Sverige ejendommelige Brudekrone. Paa den anden Tegning se vi Brudetogets Ankomst til Kirken, hvor Skafferen med dybe Buk holder sin gammeldags Velkomsttale for dem. I mange Egne af Norge, staa de gamle Bryllupsdragter og Bryllupsskikke ved fuld Magt endnu, men fine Steder holder de ogsaa paa at forsvinde. Man maa ret beklage dette, thi hvilket moderne Bryllup vil vel kunne give Stof til en saa poetisk og frisk Skildring af Folkelivet, som efterstaaende Digt af den norske Digter A. Munk, naar han synger om et Bryllup i Vestlandet?

Der aander en tindrende Sommerluft
varmt over Hardangers Vande,
hvor højt mod Himlen i blaalig Duft
de mægtige Fjælde stande.
Det skinner fra Bræ, det grønnes fra Li,

sit Helligdagsskrud staar Egnen klædt i —
thi se! over grønklare Bølge
hjemglider et Brudefølge.

Som en Oltids Kongedatter saa prud
med Guldkrone paa og Skarlagen,
i Stavnen sidder den prægtige Brud,
saa fager, som Fjorden og Dagen.
Lyksalig Brudgommen svinger sin Hat,
nu fører han hjem sin dyreste Skat,
og ser i de Øjne milde
sit Liv som et Bryllupsgilde.

Alt hvisler det lokkende Tonefald
af Ganger og Slaat over Voven,
fra Fjæld til Fjæld ruller Bøssens Knald
og Glædesraab svare fra Skoven.
Med Brudens Terner drives der Skjæmt,
og Kjøgemesteren har ikke glemt
at fylde ustandselig Kruset
til Ære for Brudehuset.

Saa drage de frem med lysteligt Spil
hen over den blinkende Flade,
og Baad efter Baad sig slutter dertil
med Bryllupsgjæster saa glade.
Det blaaner fra Kløft, det skinner fra Bræ,
det dufter fra blomstrende Abildtræ —
ærværdig staar Kirken paa Tangen
og signer med Klokkeklangen.

Da jeg under en Sommerrejse i Norge paa Tilbagevejen gjennem Gudbrandsdalen naaede til Kongsli, fik jeg at høre, at jeg var indbudt til et Bryllup i Kvikne. „Ja", sagde Konen, da jeg var kommen, „nu er Du Dansker indbudt til Gjæstebud, men Du bier temlig længe for i Dag begynder det! Vil Du vente til i Morgen, saa skal jeg kjøre med Dig". Det sagde jeg glad ja til, for saa kunde jeg endnu faa dette med fra Gudbrandsdalen.

Kongsli, som jeg havde gjæstet paa Oprejsen, var en stor Bondegaard, som imidlertid saare lidet lignede en dansk Ejendom, da der hørte 51 større og mindre Træbygninger til Gaarden. Den havde ogsaa i fordums Tid været en Kongsgaard, hvor Kongerne paa deres Rejse gjennem Dalen stundum rastede i flere Dage.

Næste Morgen stod Hesten for Kariolen ude paa Gaardspladsen, og jeg ventede paa at Konen skulde bede mig sidde op foran og kjøre. Men nej; der satte hun sig op og tog Tømmen i Haanden, og jeg maatte bag op. Det gik rask om ad en Fjældvej; hun havde kjørt før den Dag. Der var en god Mil om ad en lille Sidedal til Kvikne, der var et yndigt lille Dalstrøg. I Bunden af Dalen bruste en lille strid Elv; den skummede med stærkt Fald dybt nede i en vild og snæver Klippespalte. Oven for i Dalen laa Bryllupsgaarden „Vistad". Der var Stilhed i Gaarden da vi svingede ind paa Gaardspladsen mellem en Mængde af Karioler; kun nogle faa Mænd stod henne ved Staburet i Samtale. Strax kom en Karl hen og tog os i Haanden med et „Velkommen til Gjæstebudet", og befriede os for Kjøretøjet.

Der blev nu en Løben, og en Stirren paa mig; Vinduer og Døre vare fyldte med nysgjerrige Kvindeansigter, og jeg hørte dem raabe: „Aa, der er nok Danskeren!" Brudgommen kom ud, bød mig Velkommen og takkede mig for Æren, jeg viste ham, idet jeg var saa snild at komme til Bryllupet hans, og jeg skulde da endelig med ind for at klinke med ham. Jeg hilste paa den unge vakre Brud, men følte mig ellers noget undselig imellem alle de ukjendte Mennesker. Det fik jeg imidlertid ikke Lov til ret længe, en Kone kom og rykkede mig i Ærmet, jeg skulde hen og nyde en Kop Kaffe ved et lille Bord, der stod midt paa Gulvet, og det blev ikke ved en Kop, skjønt jeg takkede og vilde ikke drikke mere; thi saa kom en og saa kom en anden og satte sig hen hos mig med de Ord: „Aa, drik bare en lille halv Kop for at gjøre mig Selskab, Danskeren faar være saa snild, at gjøre mig den Ære". Og saa var det ikke let at slippe.

Det var Middag; der skulde spises Frokost. Vi kom ind i et meget stort Værelse, hvor der stod et langt Bord med to Fløjborde. Jeg blev bænket lige over for Brudeparret, som sad midtbords i en Sofa. Men hvad er det, der kommer saa langsomt skridende langsad Bordet hen imod mig? Det er tungt kan jeg se paa de unge Kvinder, for de døje med at løfte det til Naboen. Nu er det ved mig — det er store sorte Blodpølser. Jeg skar mig et forsvarligt Stykke deraf for at lette lidt paa Fadet, for det var ikke mer, end at jeg kunde magte at løfte det til min Gjenbo. Pølsen var god og der var Smørsous til. Men der var mer i Vente, fra samme Kant hvorfra Pølsen kom var der en ny Ladning i Sigte. Det var et stort Stenfad med hvide Grynpølser paa, fyldte med Kryderier, dem skulde jeg da ogsaa smage. Saa kom der flere Kjødretter. Efter endt Spisning skulde der takkes for Mad, og saa blev der drukket Kaffe igjen og lidt efter Te, og saa stormede al Ungdommen op i den store Dansestue i andet Stokværk. Brudgommen kom hen til mig og bad mig da endelig træde en Brudedans. Jeg bad for mig og sagde, at jeg hverken duede dertil eller havde Lyst, men saa kom Bruden og bad mig saa venlig, dog at danse med hende, at jeg ikke længer kunde sige nej, og saa kunde jeg heller ikke godt slippe siden, da flere opfordrede mig til at danse.

Der blev en Standsning i Dansen, hvad mon der nu vil ske? tænkte jeg. Flere Karle og Piger stillede sig op i en Klynge paa Gulvet og sang af deres Nodebøger flerstemmige Sange, baade norske og danske,

hvor i blandt „Der er et yndigt Land", „Længe var Nordens herlige Stamme" og flere andre. Det var fornøjeligt for mig at høre, kun Skade, at det var saa faa, som kunde være med dertil. Der er flere Steder i Gudbrandsdalen dannet Sangforeninger hvor Ungersvende og Piger Søndag Eftermiddag samles med deres Nodebøger for at synge Kunstsang. Jeg havde glædet mig til at se nogle gamle norske Folkedragter i Bryllupet, men de var helt forsvundne der i Egnen; Bruden bar heller ikke Krone, hvad ellers er Tilfælde endnu flere Steder deroppe, men var klædt som en dansk Bondebrud.

Om Aftenen skulde der spises Middagsmad, der blev da en hel Jagt efter Folk, fordi ingen vilde først ind til Bordet. Bruden og Brudgommen sad alt i Sofaen. De nærmeste Slægtninge skulde jo sidde nærmest hos dem, men da de blev anmodet om at gaa til deres bestemte Pladser, løb de ind i Sidekamrene, og de, som saa skulde se at skaffe dem til Bords, kom da ofte slæbende med dem ved Armen, og de maatte passe godt paa, at de ikke skulde slippe fra dem; for kunde de, sled de sig løs igjen. Den Jagt var der flere sat til at drive. Jeg blev da ogsaa snart grebet fat ved Armen, man tænkte maaske, at jeg ogsaa vilde prøve paa at undløbe, men jeg fulgte føjelig Kaldet



Norsk Bondebrud smykkes. (Efter et Maleri af Tidemand).

og kom derved til at indtage en hel Hædersplads paa højre Side af Brudeparret, medens Kvinderne sad paa den venstre. Ungersvende bar Maden frem: Kjødsuppe med Boller i og siden 3 Retter Kjødmad. Der var saadan en Snakken og Kommers ved Bordet, saa det var en Lyst, idet hver underholdt sig med sine Naboer. Oven paa alt dette „Madstræv" skulde der igjen danses og drikkes Kaffe og Punsch. Jeg blev nu hjembudt hos en forværende Stortingsmand Harilstad for at sove nogle Timer.

Næste Dag begyndte man saa forfra igjen, først med Kaffe og en svær Mængde „Bidter" — saa kalde de Smaakagerne og saa Dansen i Gang igjen lige strax paa Formiddagen, som vi vare komne op af Sengene. Til Frokost fik vi Ludfisk*), Fiskesuppe**) og Fjældørreder saa Kaffe igjen, saa Dans og Sang

*) Den tørre Bergfisk ligger Dagevis i Bøgeaskelud til den er ganske opblødt og bævrer fra Gaflen idet man nyder den.

**) Ørreden koges i Mælk, man bruger dygtig Eddike og Sukker til Suppen, som er meget nærende men vammel.

og Punsch og Sang og Dans igjen. Det var saadan en Hede, at Husene svedte Harpix og man kunde svede blot ved at se derpaa.

Jeg og et Par Kvinder gik en Tur ud i Dalen ned til en lille Elv for at friske os lidt og plukke Blomster, der var nok af dem: Kjærminder, Stedmoderblomster, Hjærtegræs m. m. Jeg bandt en lille Blomsterkost til Bruden og var hel stolt af at se, at hun stak den i Barmen og bar den til Skue hele Dagen under Dansen og ved Middagsbordet, og roste sig af, at hun havde faaet den af Danskeren.

Da der skulde spises Middagsmad kom igjen den samme Tur om Bordpladserne. Jeg fik mit gamle Sæde. Der var Vinsuppe med Rismelskage til, samt flere Kjødretter og tilsidst „Rømmegrød“*) paa store Stenfade. Grøden sejlede i Smør, som Øer i Vand; det var dog for fedt. Maden blev baaren ind af 6 Ungersvende og Piger. Den blev først sat frem for Brudeparret, som saa lod den gaa ud hver til sin Sidemand, for at vandre langs Bordene. Tyndt Fladbrød af Ærte-, Havre- og Bygmel bleve ogsaa sendt om, ligesom de myge Lesser**) en stor Mængde af Goderaad, Vafler, og Smaasnapse af og til. Der var Øl i Flasker, men det var ikke saa godt som det danske. Mælk i store Spølkummer gik rundt og der var saadan en Kjøren rundt fra Nabo til Nabo med de mange forskjellige Slags Dyppelse, Brød, Øl, Mælk osv., at man næsten ikke kunde faa Stunder til at nyde noget deraf; havde man leveret noget med den højre Haand, ja da skulde den venstre være rede til at tage imod en ny Sending. Rundt paa Bordene stode store Smørstakke, firkantede, lidt spidse opefter og hver vejede vel omkring et Par Pund. Paa Siden stod Mandens Navn med Krone over eller omgivet af Blomster og Snirkler. Det saa helt pyntelig ud og jeg hørte Konerne, som sade ved Bordet, sige til hinanden eftersom de jo paa Navnet kunde se hvilken Gaard Smørret var fra: „Nej hvor det dog er et farligt digert*) Smør Du har“.


Norsk Brudepar ved Kirken.

Der var Lystighed og Lattermildhed under Maaltidet; af og til maatte vi skygge for Ansigtet, da Svedskestenene susede os om Ørene. Da jeg udtalte nogen Forundring over deres Mad- og Bordskik, maatte jeg til at fortælle, hvorledes det gik til ved et dansk Bryllup, og det morede dem kosteligt, at vi sendte Høns, Ænder, Æg, Spegekjød, Rullepølser, Smør og deslige til Hjælp til Gildesmaden. Saa vilde jeg da ogsaa vide om de ikke ogsaa bragte Gildesmad til Bryllupsgaarden. Jo, det gjorde de da egentlig ogsaa, men de sendte den ikke saaledes et Par Dage forud, men lavede den færdig, hvorpaa de paa Bryllupsdagen førte den med sig, det syntes de var meget bedre. Enhver havde sin Grød med hjemme fra til Gildesgaarden, den var i kjønne udskaarne Træspande med Laag over. Ogsaa havdes Smørret med fra Hjemmet. Det var i Trækasser, kunstigt udskaarne paa de indvendige Sider, som naar de kom til Bryllupsgaarden kunde tages fra hinanden i Hjørnerne; saa staar Smørret der med de pynteligste Aftryk. Og saa havde de med fra hver Gaard en stor Trækasse eller „Tejne“ fyldt med Vafler, „Goderaad“ og Klejner. Derfor var det, man havde saa gode Raad paa Goderaad; paa dem saas ogsaa Mandens Navn med anden Stads. Der var en grumme stor Forskjel paa disse Sager, saa jeg nok, men det var jo da saa heller ikke saa sært. Mod Slutningen af Maaltidet blev der sendt et stort Stykke groft Lærred rundt om Bordet fra Mand til Mand, for at man dermed selv kunde aftørre Kniv og Gaffel.

En Mand gik nu rundt med et stort og dybt hvidt Fad, hvorover der stod en Tallerken, han gik til hver enkelt og spurgte: „Har Du danset?“ „Ja, et lille Gran“, blev der ofte svaret. „Ja“, sagde han med

*) Rømmegrød eller Fløde grød: fint Havremel, som røres godt ud og koges i Fløde, er en Ret man ofte nyder paa Sætrene om Sommeren.

**) Lesser er kun lidt bagte, tynde Dejgskiver, der som tynde Pandekager kan rulles sammen.

*) digert: svær, stort Stykke.

Fadet, „saa skal Du give Penge her paa Tallerkenen“. Der blev megen Morskab ud af denne Spørgen; nogle undskyldte sig med, at de havde glemt Pungen hjemme, andre, at de ikke havde danset. „Ja“, blev der saa svaret, „saa har Kjærringen Din nok danset“, og nu hjalp der ingen Udflugter længer, skjønt Manden tit krympede sig ved at betale sin Mark (omtrent 80 Øre). Var han alene var det kun en Mark, men havde han sin Kone med, var det en halv Mark til. For hver Gang der blev ofret paa Tallerkenen, blev den vendt med Indholdet ned i Fadet. Da det kom til mig kunde jeg jo ikke nægte, at jeg havde danset, og lagde min Mark, men saa opløftede Brudeparret og flere andre et Raab om, at Dansкeren ikke maatte betale; han var saa sjælden og mærkelig en Gjæst, at det maatte ikke tilstedes. Jeg bad da om at maatte nyde den samme Ret og Ære som mine Bordfæller. Endelig bleve vi da færdige, skjønt der var mange Retter Mad der skulde have den befalede Rundgang. Vi maatte først takke Brudefolkene for Maden og dernæst alle Opvarterne, som meget fornuftig havde stillet sig op i en Række ved Døren, saa man ikke behøvede at løbe og lede efter dem. Saa skulde der danses, drikkes Punsch og atter danses, synges, danses, drikkes og atter danses.

Ud paa Aftenen kan det nok være, at der blev Lystighed og Kommers. Spillemænd, dygtige i deres Fag, spillede op til „Springaren“ og tre Par traadte frem, Gutten førende sin Jænte bag efter sig ind til Danseplådsen: han begyndte med lystige Spring og dygtige Tramp i Gulvet, saa det rystede og knagede under ham hver Gang det betonede Buestrøg hørtes, hun derimod kom med korte trippende Skridt og med nedslagne Øjne, som om hun var meget undselig. Paa den Maade fore de nogle Gange Stuen rundt, som en Top, idet han selv drejede sig langsom paa samme Plet efter Musikkens Takt; derpaa førte han hende atter nogle Gange omkring Kredsen bag efter sig, slaar saa begge sine Arme omkring hendes Liv, medens hun lagde Hænderne paa hans Skuldre og nu gik det i en hvirvlende Runddans. Ofte tager Gutten sin Pige med et raskt og stærkt Tag midt under Dansen og løfter hende højt op over de omstaaende Folk og med et Udraab: „Staa dog Marit!“ Bergit, Kari eller hvad Pigen hedder, sætter hende ned paa Gulvet igjen, saa Skjørterne fare højt op. Siden kom et Par raske Fyre til at danse „Hallingdansen“, hvori de gjorde Kast med Benene henover vore Hoveder 3 Alen i Vejret, og Huset rystede, naar de igjen satte Benene mod Gulvet. Siden blev der øvet mange Kunster: midt under Dansen kunde en Karl saaledes kaste sig om paa Hovedet, staa der et Øjeblik, slaa sig op paa Benene igjen og atter være med i Dansen. Da Kvinderne ud paa Natten vare gaaede af Dansestuen, tog Lystigheden rigtig Overhaand, især drev et Par Snyltegjæster det vidt, snart dansede de, og snart stod de paa Hovedet, slængte sig saa om paa Ryggen og paa Maven, slog Hjul og verlede paa alle Ender og Kanter, saa der blev en Staahej og Kommers, som jeg ikke før har været Vidne til.

Paa fjerde Dags Bryllup begyndte det, som de andre Dage, forfra med omtrent samme Levemaade: Dans og Drik og Sang. Man undres maaske over, hvorledes de kunde holde det ud saalænge i et saadant Bryllup; men det kunde endda gaa an, thi fra Klokken 2 om Natten til 7—8 om Morgenen sov de fleste, der var henved en Snes Senge paa Gaarden, ja selv i Dansestuen stod flere Senge. Jeg frygtede at jeg skulde komme til at føle mig som den fremmede iblandt de mange, men det gik helt anderledes, jeg blev strax som hjemme imellem dem, og det var, som om jeg var en af deres egne. Enhver vilde „prate“ med Dansкeren, fra Mænd og Kvinder over 80 Aar og ned til Smaabørn, som knap kunde snakke, ikke at tale om Gutter og Jænter. Jeg var nær slidt op af bare Snak, for saa skulde jeg fortælle om Sønderjyderne — det var jævnlig deres Spørgsmaal hvordan jeg troede det gik de stakkels Folk, saa om Danmark — ja man gjorde mig de utroligste Spørgsmaal; jeg kunde aldrig være i Fred, altid var der nogen, der vilde spørge og snakke. Jeg maatte til at lære dem et Par danske Lege, som de havde deres store Morskab af og jeg maatte stadig, hvad der var værre for mig, hen at klinke og drikke med en og anden; jeg blev just ikke presset til at drikke mer end jeg havde Lyst til, men jeg skulde da gjøre denne eller hin den Ære at drikke en Broderskaal med Ønske om en nærmere Tilslutning mellem Nordens Folk. Og der stod altid opskjænket smaa Glas Punsch paa et Bord midt i Stuen uden for Dagligstuen. Alt gik ellers saa pænt til, men det var nu ogsaa ene pæne ordentlige Bønder, der vare samlede, og blandt dem ansaas det for en Skam at drikke sig fuld. Det er jo iøvrigt bekjendt nok, at det somme Steder deroppe i Norge kan gaa noget broget til baade ved Bryllupper og Jordefærd. Det er jo en gammel kjendt Fortælling, at Konerne i Valders havde for Skik at tage deres Mænds Ligskjorter med, naar de rejste ud til større Samlag, eftersom man jo ikke vidste, hvad der kunde hænde, saaledes brugte man Tollekniven mod hverandre, naar Drikken steg til Hovedet, og der enten kom Kiv eller var gammelt Nag. Men slet saa galt gaar det jo ikke til nu om Stunder.

Den unge Brud skulde et Par Dage efter Brylluppet flytte langt op paa Fjældene til Sæters, hvor hun skulde blive et Par Maaneder hos Køerne, medens Manden skulde passe Gaarden derhjemme.

H. K. A. Hovmøller.

Storkeliv.

Af Kn. Sk.

Det er mærkeligt, med hvilken Strænghed Storkene holde over „de i Familien nedarvede Sæder og Skikke", hvor rede de i Reglen ere til at tilbagevise et hvilket som helst Forsøg paa at krænke dens Værdighed. Min Nabo har en Storkerede, som er over en Menneskealder gammel, og som jeg i dette Øjeblik kan sidde og se paa gjennem mit Vindue. Det er rimeligt, at der om denne ærværdige Rede og dens Beboere kunde fortælles mange Historier, naar man bare kjendte dem; men jeg kjender kun følgende lille Træk derfra. Sønnen der i Gaarden fik et Aar det Indfald at lægge Hønseæg op i Reden til Storkemo'r, der alt havde begyndt at ligge. Det lod næsten til, at hun ikke brød sig videre derom; thi hun saa bare „lidt skjævt" til Drengen, medens han forsigtig puttede Æggene ind til hende. Men aldrig saasnart var han kommen et Par Alen ned paa Tagskraaningen, før Storkemo'r rejste sig op og kastede Hønseæggene ned bag efter ham; det ene ramte ham oven i Hovedet og sloges i Stykker. Derpaa lagde hun Hovedet tilbage og knæbrede, som om hun højt og lydt vilde forkynde, hvilken ædel Daad hun havde øvet.

Men det er ikke enhver Storkefa'r, der har saa klog og dygtig en Mage, og ve hende, hvis hun under hans Fraværelse finder sig i det allerringeste Kammeraderi med andre Fugle eller deres Yngel. I en anden Gaard havde man lagt et Ugleæg op i Storkereden, og ingen mærkede noget til, at det blev kastet ned. Det gjorde det heller ikke; Storkemo'r lod det ligge og rugede Ugleungen ud tilligemed sine egne Unger. Tiden gik, Storkeungerne vare fuldvoxne og havde lært at flyve, og endnu var der intet paafaldende sket. Men saa en Dag bliver Husets Beboere opmærksomme paa, at der foregik noget usædvanligt oppe paa Tagrygningen. Storkemo'r stod ganske ene henne ved Reden; hun rørte sig ikke af Pletten; men hendes Udseende var forknyt og modfalden som en dødsdømt Forbryderskes. Henne paa den modsatte Ende af Tagrygningen stod Storkefa'r og Børnene samt nogle fremmede Storke, som om de vare fordybede i en alvorlig Raadslagning. Af og til lagde de Hovedet tilbage og knæbrede. Da dette havde varet en Stund, kom de, en efter en, spankende hen ad Mønningen med majestætiske Skridt, vendte og drejede Hovedet og kigede ned i Reden, som om der befandt sig et eller andet vidunderligt deri. „Vidunderet" var ikke nogen anden end den stakkels Ugleunge, som Storkene omsider huggede ihjel med deres Næb og kastede ned i Gaarden. Derpaa kastede hele Flokken sig under Storkefa'rs Anførsel med Raseri over Storkemo'r, der stod ubevægelig og modtog de dræbende Hug. Det var snart forbi med hende, og da de havde kastet hendes døde Legeme ned i Gaarden bag efter den dræbte Ugleunge, fløj Storkefa'r bort med sine Børn og de fremmede Deltagere i Dagens blodige Begivenhed. Den øvrige Del af Sommeren stod Reden forladt og øde.

Fra en Landsby henne i Silkeborg-Egnen har et Øjenvidne fortalt mig følgende:

En Mand der i Byen havde et Storkepar paa et af sine Udhuse. Man blev opmærksom paa, at Hunnen gjorde sig skyldig i Utroskab mod sin Mage, idet hun stundom, under hans Fraværelse, modtog Besøg af en fremmed Han, der dog altid var saa forsigtig, at den fløj sin Vej, inden Storkefa'r kom hjem. Men det mærkeligste var, at den troløse Hun stadig, saasnart hendes Galan var borte, fløj ned i et Gadekjær og vaskede sig. En Dag skete det, at Hannen uventet kom hjem og traf de brødefulde sammen i sin Rede. Den fremmede Han tog Flugten; men Storkefa'r havde set nok. Han ændsede denne Gang hverken Hjem eller Mage, men foer rasende bag efter Niddingen, som havde forstyrret hans Husfred. Hvad Enden blev paa denne Jagt, om den strafskyldige blev indhentet og dræbt, vides ikke. Imidlertid blev Hunnen rolig siddende i Reden og krøb sammen, skjønt man skulde synes, at ogsaa hun kunde have reddet sig ved Flugt. Omsider kom hendes vrede Mage hjem. Da han havde faaet Fodfæste paa Kanten af Reden og stod knejsende over Hunnen, saa det ud, som om hun sendte ham et bønligt Blik, hvorpaa hun bøjede sin Hoved og afventede sin Skæbne. Men der var ingen Barmhjærtighed at vente. Med Spidsen af sit Næb bibragte Hannen hende et eneste Stød, der var saa kraftigt, at Næbet dryppede af Blod. Derpaa lagde han Hovedet tilbage, knæbrede et langt Farvel og fløj saa bort. Man satte en Stige til Huset, og en gik op for at se, hvad der var blevet af Hunnen. Den laa i Reden og var død. Ogsaa denne Rede stod tom til næste Foraar.

Et andet mærkeligt Træk, jeg har iagttaget hos Storkene, er deres store Taalmodighed og Udholdenhed. En Husmand af mit Bekjendtskab holder ikke af Storke, da han paastaar, at de ville kaste Urenlighed ned igjennem hans Skorsten. Men for nogle Aar siden fik et Par dog i Sinde at bygge paa hans Hus, og siden den Tid har han hver Sommer stadig levet paa Krigsfod med sine Storke. Han har stukket Bøgeris ned i Mønningen af Huset saa tæt, at det har taget sig ud som en lille Skov; men Storkene have lige saa ufortrødent ryddet en Plet paa Enden af Tagrygningen og der bygget deres Rede. Han har kastet Sten op paa dem for at fordrive dem, men uden Held, og lige saa ofte som han har vælter deres Rede ned, have de bygget den op igjen. Storkene have stadig gaaet af med Sejren, og trods alle Angreb har hver Sommer „Storkene knejset i Reden smukt" paa bemeldte Mands Hus og opfostret deres Unger. Det er ham ikke muligt at blive af med dem.

Jeg skal slutte med at meddele endnu et Træk, som er af en mere tilfældig Natur, men derfor ikke mindre interessant. En Stork kom et Foraar hjem fra sin Rejse til „de varme Lande" og havde en Pil paa tværs igjennem Halsen. Omtrent Havdelen af Pilen sad ud til den ene og den anden Halvdel til den anden Side, saa at Pilen og Halsen dannede et Kors. Naar den sad i Reden eller stod paa Huset „i dybe Tanker", vilde Spurve og andre Smaafugle sætte sig paa Pilen, hvilket den fandt sig taalmodig nok i; kun naar der blev for mange, rystede den paa Hovedet, hvorved de fløj bort. For øvrigt lod det ikke til, at den havde nogen Meen af at være bleven mærket paa denne mærkelige Maade.

Det tilføjes, at de her meddelte Træk af Storkelivet alle ere fortalte efter virkelige Iagttagelser, uden Tilsætning af noget opdigtet.

Til Læserne.

Med næste Nr. slutter Husvennens sin tredie Aargang. Jeg kan ikke undlade at lade Slutningen være en varm Tak til enhver, der i den forløbne Tid har støttet Bladet, og til enhver Læser som har holdt det. Det store Oplag (10,000), hvori dette Bind er trykt, er mig et kjært Vidnesbyrd om, at Bladet har erhvervet sig mange Venner og forstaaet at tilfredsstille alle billige Fordringer i de Hjem, hvor det har fundet Indgang. Det læses nu hver Uge af over hundrede Tusende, og denne Kjendsgjerning er mig en stor Opmuntring til at anvende stadig større Omhu paa at levere et muligst smukt og godt Indhold. Det er her ikke saa let at træffe alles Smag. Nogle Læsere ville have Historier af et muntert Indhold, andre af et alvorligt eller udelukkende religiøst Indhold. Nogle ville have flere ligefrem belærende Artikler, andre bede om at de dog ikke maa faa formeget af saadant „kjedeligt“ Stof. Man vil forstaa, at jeg umulig i hvert Nr. kan tilfredsstille alle. Jeg har hidtil stadigt haft for Øje, at afpasse Indholdet saaledes, at det kunde afgive en forfriskende og aandsdannende Læsning, som kunde bringe Glæde til Hjemmet samtidigt med, at mangen en Meddelelse og mangt et Billede bringer lidt Kundskab om mange Ting hele Verden rundt, som det kan være nyttigt eller behageligt at kjende lidt til.

Husvennens store Udbredelse er det bedste Vidnesbyrd om, at den bliver hilst med Glæde i flere og flere Hjem, og jeg modtager stadig mange Vidnesbyrd om, at der næppe er noget Blad der bliver ventet med mere Længsel af store og smaa end Husvennen. Intet kunde være mig kjærere, end at flere og flere Familier kunde faa Glæde og Gavn af Husvennen, og jeg beder derfor atter nu, ved det nye Læseaars Begyndelse, alle mine og Bladets Venner om gjentagende at anbefale Bladet til de Familier blandt Venner og Frænder, som endnu ikke kjende det. Enhver som til Prøve vil tegne sig for næste Fjerdingaar, er jeg forvisset om ikke vil affige Bladet senere. Ved det saaledes voxende Holderantal vil desuden Evnen til at udstyre Bladet smukt stadigt stige, hvorved den stedse voxende Udbredelse vil blive til Gavn for enhver af Bladets Læsere.

Fra 1ste Oktober vil Husvennen nemlig fremtræde endnu smukkere udstyret end hidtil. Der vil blive anvendt ganske nye Typer til Bladet og endnu større Omhu paa en smuk Trykning. Jeg har allerede et meget stort Forraad særdeles smukke Billeder liggende udførte til næste Bind, ligesom en Række fortrinlige Fortællinger, af Husvennens bedste Medarbejdere, ligge færdige til Optagelse, til Dels forsynede med smukke til Fortællingerne udførte Billeder. Som Tillægsbillede for næste Fjerdingaar foreligger allerede færdig en udmærket vellykket Haandtegning udført for Husvennen, af den udmærkede danske Kunstner Otto Bache, forestillende Tordenskjold der fremstiller tre svenske Fanger ved Hoffet for Kong Frederik den fjerde.

Husvennens Tillægsbilleder.

Der er ofte fremkommet Ønsker og Raad med Hensyn til Tillægsbilledernes Forsendelse, som vist tiltrædes af de fleste af Husvennens Holdere, og som jeg derfor vil tillade mig nærmere at omtale og belyse.

Medens der stedse udtales Glæde og Anerkjendelse over Billedernes Indhold, Tegning og Udførelse, beklages det ofte at de ikke ere trykte paa tykkere Papir og at de maa sammenlægges til Forsendelsen, hvorved Billederne modtage et Læg, ja ofte yderligere krølles ved Forsendelsen fra Postkontoret med Landpostbudene.

Jeg har ingenlunde været blind for disse Ulemper og har i denne Retning gjort hvad jeg har kunnet, ved at henvende mig til Indenrigsministeriet med Andragende om at maatte lade Billederne forsende med Bladet rullede paa en Rundstok, men dette blev afslaaet, som stridende mod Postloven.

Der er saaledes intet andet for mig at gjøre, end at sende Billederne sammenlagte i Bladet; men dersom de da vare trykte paa tykt Papir, som jeg gjærne, trods den større Bekostning, vilde anvende, saa bliver de Læg, Papiret faar, til Bræk, der ikke gaar ud. Naar Billederne skulle sammenlægges og ere udsatte for at blive krøllede i Postbudenes Tasker, lider Billedet mindst naar Papiret ikke er for tykt, og de modtagne Folder kan da i Reglen let udglattes, naar man vil anvende Billedet til Skilderi. Dette sker lettest ved at fugte Billedet med rent Vand, og derefter, naar det er jævnt gjennemfugtet, lægge det mellem nogle Ark Skrivpapir og Aviser, betyngede med en Del Bøger eller lignende. Naar det er tørt vil Papiret i Reglen være tilstrækkeligt glat, eller blive det, naar det, lagt mellem et Par Ark Skrivpapir, presses jævnt over med et varmt Strygejærn. Vil man ofre lidt mere Ulejlighed paa Billedet, der skal anvendes til Skilderi, maa man helst klippe den hvide Rand af indtil 1/4 Tomme fra selve Tegningen, overstryge Bagsiden tyndt med Klister, som tynd Melgrød, dannet ved at skænke kogende Vand paa noget i lidt koldt Vand udrørt Stivelse, hvorefter Billedet klæbes smukt glat fast paa tyndt hvidt eller graaligt Pap, af den Slags („Karton“) der anvendes til Opklæbning af Fotografibilleder. Papirkanten maa være saa stor, at der kommer en mindst to Tommer bred Rand rundt om Tegningen. De ved Forsendelsen modtagne Folder fjernes herved fuldstændigt, navnlig naar Billedet, efter Opklæbningen, tørres langsomt, lagt med Billedsiden opad paa et fladt Bord overdækket med en Del Ark hvidt Skrivpapir og Aviser, belæsset med en Del tunge Bøger.

Opklæbede paa denne Maade og sat i Glas og Ramme — der ikke maa være for lille — tager Billederne sig overmaade godt ud, hvorfor vi ikke noksom kan tilraade denne Behandling for de smukke Billeders Vedkommende, som følge med Husvennen i dette og følgende Fjerdingaar.

N. C. Rom.

Smaating.

Fra Kina. Da den nordamerikanske Gesandt i Kina en Gang var til stort Middagsgilde hos Mandarinen Ling, kom der blandt andet en Ret paa Bordet, som han nød med megen Appetit og antog for Andesteg. Da han ikke kunde tale kinesisk og dog gjærne vilde vide, hvad det var, der smagte ham saa godt, pegede han med Fingeren paa Stegen og sagde i en spørgende Tone til sin Vært: „Rab, rab, rab?“ Men Mandarinen rystede paa Hovedet og svarede lige saa kortfattet: „Vov, vov, vov!“ — Generalens Appetit aftog betydelig efter denne Erklæring.

Opløsninger fra Nr. 49:

paa Stavelsegaaden: Rose.

paa Gaaden: Kakaduer.

paa den firkantede Nød:	ATLAS. TAARN. LASTE. ARTIG. SNEGL.	paa den geografiske Gaade:	Helge.	Hals. Essek. Landau. Götakanal. Eckernfördefjord.	Skuld.

Brevvexling.

Flere Spørgere. De i Husvennens Nr. 21 omtalte Knive og Gafler samt andre Staalvarer holdes bedst blanke og fri for Rust ved at slibes med „Davis & Sons“ Smergelpulver, der faaes i 1 Pd.s Blikdaaser à 50 Øre fra C. Th. Rom & Co. Kjøbenhavn V.

— n — n. For mangelfuldt i Formen.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.



3 Aargang. Kjøbenhavn.
Nr. 51-52. Søndagen d. 17. September. 1876.

Middag.



Varmt Middagssolen hviler over Land over By,
bort fra dens stærke Straaler baade Dyr og Men'sker fly,
man lister sig i Skyggen i Byens lumre Gader,
paa Landet træt man strækker sig i Loer og i Lader.

Og hedt der er derinde i Bondens lave Stue,
paa Ruden brummer Bi, under Loftet summer Flue,
og sværmende de kredse om den sovende lille,
saa Søvnen bli'r urolig, og han ej kan ligge stille.

Mo'r ta'r da Dreng og Vugge op paa de stærke Arme,
hun bær ham bort fra Stuen, fra den trykkende Varme,
hun sætter ham ved Skrænten, hvor Bænken den staar,
og Hængebirkens Grene udover Stien naar.

Om Drengen køligt vifte de Sommervinde, milde,
i Søvn ham nynner sagte den rislende Kilde; —
Mon ej han, naar han vaagner, vil se mod grønne Tag,
og spørge, hvis han kan, „Hvor har Du lagt mig i Dag?"

Anna Winkel Horn.

Ene hjemme.



aa ser jeg Dig ikke hele Dagen, Povel?" spurgte Gyda og saa med et halvt spørgende, halvt bebrejdende Blik op paa sin Ægtefælle, der stod med Hatten i Haanden for at gaa.

„Naar Toget gaar saa sent, kan Du jo nok selv tænke Dig, at jeg ikke kan være her tilbage før over elleve. Du skal ikke vente mig med Te."

Saa tog han Farvel og gik.

Hun havde havt paa Læberne et Spørgsmaal om, hvorfor han netop havde valgt den sidste Dag af sin Ferie til den Rejse; de havde saadan glædet sig til at nyde endnu en uforstyrret Dag; i det mindste hun havde glædet sig — hvad han havde gjort, kunde hun jo ikke svare for. Det havde været paa Læberne, men ud var det ikke kommet; og det var i Grunden ret heldigt; thi hvad kunde det nytte, han fik sin Vilje alligevel. Det var jo altid saadan; ved enhver Leilighed fik han Ret, og hun maatte lade, som om hun havde Uret; og, Herregud, fordi man kun er en og tyve Aar gammel, er man da ikke noget rent Barn.

Det var ikke længere siden end i sidste Uge, at han ogsaa havde været saa underlig: De havde været sammen oppe paa Malerisamlingen og der stødt paa et Billede, som glædede dem i høj Grad; det var et lille Landskab, ganske simpelt i og for sig, kun en Kløvereng med nogle Faar og en rødblisset Ko, i Baggrunden en lille Landsbykirke, men netop den samme, de vare blevne viede i, den, som hendes Barndomshjem hørte til. Hun havde da i sin Glæde udbrudt: „Aa, hvem der dog kunde kjøbe det Billede!" Men saa var han paa en Gang alvorlig og sagde næsten vredt: „Ja, man kan nu ikke saadan kjøbe alt, hvad man ser." Hun havde ingen Ting svaret, ikke det allermindste, og dog var det saa urimeligt af ham at sige saadant noget; hun havde jo aldrig ment, at hun vilde have det; det var aldrig i hendes Agt engang at bede om Ting, som han ikke havde Raad til at kjøbe; men et uskyldigt Ønske kunde da slippe enhver ud af Munden. Men var det saa krænkende for hende at blive betragtet som ubeskeden, at blive fejet af med saadanne Svar, naar hendes Tanke var ren og uskyldig? Det var sandt, bagefter havde han rigtignok været som sædvanlig imod hende, ja, maaske endnu mere hensynsfuld, og havde vist hende alle sine Yndlingsbilleder i hele Samlingen og talt med Liv og Varme derom; men de vrede Ord var dog sagte og kunde aldrig tages tilbage igjen.

Det ulmede i hende, hun havde arbejdet Tankerne op til en kvælende Følelse, der maatte have Udbrud, det knugede inde i Brystet, Taarerne trængte sig frem — hun kastede sig viljeløs ned paa en Stol og hulkgræd.

Stundum for hun op som i Skræk for, at nogen saa hende; men der var ingen Ting at være bange for, der var ikke en Sjæl i Stuen. Næsten var det ogsaa, som om hun skammede sig selv, hvad det vilde sige, hun sad her og græd — dersom de hjemme vidste det, Gud, dersom de vidste det!

Længe sad hun saaledes, saa begyndte det at banke i Tindingerne, hendes Hoved var tungt som Bly, Øjnene sved; altid kunde hun ikke blive ved at græde, det kan intet Menneske holde ud. Hun krøb sammen og sad nogen Tid i en halv Døs; det plagede hende næsten at tænke. Da sprang hun igjen op: saadan vilde hun da ikke sidde hele Dagen; det være saa galt, det være vilde, hun maatte dog tage sig noget for; der stod Syrokken og saa meget længselsfuld ud, hun maatte hen at gjøre Gavn. Heltemodig tog hun fat paa at ordne alt, fik Sytøjet frem og gav sig til at træde saa hurtig, at det var ganske mageløst. Men længe varede det ikke, før hun greb sig i at sidde med Hænderne i Skjødet, Fødderne bevægede sig trevent og uregelmæssig, det hele var nær ved at gaa i Skudder Mudder — av, der knak Naalen — nej, det havde nok ingen rigtig Art med Syningen i Dag.

Det bankede paa Døren. „Værs'god, kom ind!" Det var Pigen, der bragte et Brev til Fruen.

Brev! Brev hjemmefra! Alt andet var for et Øjeblik glemt; der var Brev fra Hjemmet! Skyndsomt rev hun Omslaget op — et — to — tre Breve, fra Mo'r, Sigrid — og se, hvor dejlig langt — og Fa'r, ogsaa fra Fa'r! Alle aandede de Kjærlighed, de talte om Savnet af hende; men ogsaa om den glade Visshed om, at hun havde det saa godt og var lykkelig. „Ja," stod der i Moderens Brev, „dersom vi ikke vidste, at Du var lykkelig og elskede den Mand, Du har givet Dig hen til, vilde vi to gamle være ængstede og trykkede; nu derimod har vi kun Savnet at stride med, det maa vi tage med som hørende til Alderdommen; det er jo en Gang Forældrenes Lod at blive af med deres Børn, efterhaanden som disse vokser op. Din Søster Sigrid skal vi jo ogsaa snart miste, hun syr nu paa sit Udstyr; dog derom vil hun nok selv fortælle Dig, hun har alt fyldt tre Sider, som jeg ser."

Gyda maatte næsten kæmpe sig igjennem Læsningen, ti Taarerne vilde atter trænge sig frem og blændede for Synet. Længselen efter Barndomshjemmet kom stærkere og stærkere — første Gang siden Brylluppet. „Vi er visse paa, at Du er lykkelig", stod der; dersom de ikke var det, vilde de føle sig ængstede og trykkede.

Saa kom Faderens Brev. Han var ikke meget for „den Malen lange Sider op," det vidste Gyda; men denne Gang havde Længselen nok Herredømmet. „Du er mit yngste Barn", skrev han, „og jeg ved ikke,

om det er derfor, Afskeden fra Dig faldt mig saa tung. — Den Mand, Du har faaet, er god og brav, det ved jeg, thi jeg kjendte hans Fader, og han ligner sin Fader. Jeg føler, at I maa blive lykkelige sammen, ti Du er et elskeligt Barn, fintfølende og kjærlig, og han er den Mand, der forstaar at skatte saadanne Egenskaber. Men mærk Dig dette, kære Gyda — Du vil vel nok høre et Raad af din gamle Fader — hellere et knubbet Ord, naar det endelig skal være, end tie stille og gjemme Vreden i sig; thi mellem de bedste Mennesker kan der opstaa en Tvist, men denne, er den end nok saa lille, kan, gjemmer man Fortrydelsen i sig, være en Spire til uendelig Kval, være Skyld i Misforstaaelse paa Misforstaaelse. Forstaa mig nu endelig ikke saadan, at jeg tænker mig, I kives allerede — Gudbevares — men Du ved nok, hvad jeg mener."

Gyda følte, at hun var brændende rød; hvert Ord faldt som glødende Kul paa hendes Hoved — skulde hendes Fader have gjennemskuet hende? Ja, hvad var vel rimeligere, end at Forældrene kjendte deres Børn? Og dog, nej, hendes Fader gjennemskuede hende ikke; thi saa kunde han ikke sige, at hun var „elskelig", „kjærlig". Hun elskelig! Hun kjærlig! Aa, nej, det var aldrig sandt, hun havde aldrig i sit Liv været nogen af Delene; det var bare, fordi hendes Forældre elskede hende, at de syntes, hun var saadan. „Fintfølende" — ja, det traf! Men paa hvad Maade var hun fintfølende? Saaledes, at alt fornærmede hende, at hvert lille Ord, der ikke netop var vejet og drejet, før det blev udtalt, blev hun vred over. Men var det paa den anden Side ikke sandt, at „Ord" kunde gjøre ondt, at netop et „knubbet" Ord, som hendes Fader kaldte det, kunde saare, naar man vidste, det blev henkastet ufortjent? Og saa Tonen, Tonen!

Nej, urigtigt var det af Povel, det maatte enhver indrømme, og de fleste vilde have givet et Svar igjen — aa, bare hun havde gjort det, saa havde hun ikke saaledes gaaet og gjemt paa Vreden, og det var jo det, som kunde være „Spiren til ulidelig Kval". Ja, havde det ikke allerede pint hende, ikke allerede gjort et Skaar i hendes Ægteskabs Lykke? Men sæt, hun nu t. Ex. havde svaret og sagt: „Hvor kan Du sige saadant noget?" eller: „Kjender Du mig ikke nok til at vide, at jeg ikke virkelig mener, Du skal kjøbe det?" Ja, saa havde han vel sagt: „Aa, det var jo bare et overilet Ord, det skal Du ikke bryde Dig om." Og saa havde det været forbi, selv om Ordene var blevne en lille Smule hastigere end her — ti bagefter taler man nu altid saa sindig — det var dog nok til sidst kommet til en Forklaring, og det hele havde været glemt inden Aften.

Aa, hvor Dagen sneg sig langsommelig hen! Det var som en Evighed, som fik det aldrig Ende! Middagsmaaltid alene — Grøden var sveden, men hvad brød hun sig om det, hun gad virkelig ikke gaa ud og se efter, naar ingen anden end hun selv skulde spise den — ikke engang Te skulde hun have den Fornøjelse at lave til andre end sig selv, han vilde jo ingen Ting have, havde han udtrykkeligt sagt. Det var nu ogsaa underligt med den Rejse; og ikke havde han sagt et Ord om, hvorfor han gjorde den netop i Dag; men hun havde jo rigtignok heller ikke spurgt — se, det var igjen denne Indesluttethed, denne „Viden det i sig", og hun, havde Faderen sagt, var et „elskeligt Barn, kjærlig, fintfølende, Egenskaber, som en Mand som Povel vidste at skatte." Hvor kunde han skatte det hun ikke ejede; han maatte jo mærke det, han maatte jo gradvis føle, at hun var ikke den, han troede, at hun i Steden for var selvisk, pirrelig — og uoprigtig".

O Gud, var det muligt, at dette skulde blive et ulykkeligt Ægteskab, at hans ædle, gode Hjærte skulde blive bittert ved Skuffelsen, og det, fordi hun var saaledes! Og hun, som elskede ham, elskede ham saaledes, at hun kunde give, hun vidste ikke hvad, for hans Skyld. Men naar hun kunde nænne at nære ukjærlige og bitre Tanker mod den, hun elskede saa højt, som hun kunde elske, hvor maatte hun saa ikke være styg, mistænksom, afskyelig!

Hvordan var hun ikke til Mode, næsten ræd for sig selv! Aa, og saa var der saa trykkende hedt i Stuen, ogsaa kun et Vindue aabent, hvad kunde det forslaa? Luft, Luft maatte der ind! Hun smækkede alle Vinduerne op, men det var kun den blytunge, lumre, uvejrsvangre August-Hede der strømmede ind, ikke Spor af Linding. Pludselig gøs det koldt igjennem hende; en Stormvind tog fat i Træerne og jagede Grenene fra hverandre; det susede og hylede i de høje Popler, der stod udenfor Huset; Fuglene for skræmte forbi og søgte Ly i deres Reder eller under Taget; de smaa Svaleunger, der netop havde begyndt deres Indtrædelse i Verden, lige var komne ud af Reden, som man siger, peb ængstelig og kunde ikke rigtig komme af Sted med de andre. Hurtig lukkede hun alle Vinduerne til igjen — men uh, hvad var det, det skar i Øjnene, igjen et Glimt og derefter et voldsomt Skrald. Lyn fulgte paa Lyn, Tordenen buldrede stadig stærkere og stærkere, til sidst kom den lige over Huset, det rystede formelig. Gyda stod snart sammenkrøben i et Hjørne af Værelset, snart gik hun frem og tilbage i Hjærteangest; hun var vant til endnu langt farligere Uvejr, men dette greb hende paa en sælsom Vis. Hvad om det blev saadan længe ved — overalt næsten var Huset overgivet af Træer, hun vidste ikke ret, om der var Lynafleder — hvad om det slog ned! Du gode Gud, hvor skulde hun hen? Fly ud af Huset? Hvad kunde det nytte, der stod hun lige hjælpeløs. Og hvor mon Povel nu var, mon det var der lige saa slemt som her? Han var i Uro for hende, det var hun vis paa; og hvor hun længtes efter ham! Naar han kom nu, vilde alting blive godt — hvor hun længtes! Povel, Povel!

Hun hørte, hvorledes Regnen udenfor plaskede ned, men det lynede endnu, og mørkt, mørkt var der ellers i Stuen, det var tilmed hen ad Skumringen. Men efterhaanden sagtnede Lynene, Skraldene kom med længere Mellemrum og ikke saa drønende; hun saa ud ad Vinduet, det begyndte ogsaa at hoste med Regnen. Himlen klarede op, Vinden havde lagt sig; hun lukkede atter op og lænede sig ud; tykke Regndraaber hang under Taget, hvert Blad paa Træerne var drivvaadt, men Luften var sval og let; det var, som om alt aandede Frihed efter det rensende Uvejr. Gyda aandede ogsaa lettere; der var kommet en trøstende Forvisning over hende, hun var ikke længere uhyggelig ved sig selv, eller urolig for, hvordan det skulde gaa, naar hun modtog sin Mand. Det stod hende alt for klart, at de elskede hinanden — hvad var der saa at frygte?

Hun tændte Lys, ryddede op, hvad der nu kunde være at rydde, saa ogsaa lidt efter sin Dragt, thi den var vel sagtens kommen i Urede efter alt dette her. Det blaa Baand, det vidste hun, Povel holdt af, det klædte hende saa nydelig, sagde han; men det var nu, fordi hun havde haft det paa den Dag, de blev trolovede. Ja, men dertil passede egentlig kun den graa Kjole, hun ogsaa havde paa den Dag; den var nu lidt slidt, men det gjorde jo ikke noget, han kunde alligevel saa godt lide at se hende i den. Ja, den maatte hun have paa; saadant et lille Koketteri kan jo nok være tilladt.

Te vilde han ikke have, men mon der ikke var noget andet, han kunde have Lyst til, saadan lidt „særskilt"? Hun huskede paa, at han satte Pris paa en lille Rødvinstoddy, det havde han tilfældig en Gang ytret; vent lidt — det skulde hun lave, ja, en Rødvinstoddy, rigtig kraftig og god.

Den Tid gik hurtig, medens hun gik saadan og puslede; nu var Klokken saamænd allerede elleve. Da hørte hun Gangdøren blive drejet om og aabnet, der lød Trin i Forstuen; det var hans. Utaalmodig aabnede hun Dagligstuedøren og fløj ham i Møde; hvor han saa lys og glad ud! Han tog hende kjærlig i Favn og spurgte, om hun havde været ængstelig i Uvejret, han havde været inden Døre den Gang. „Ja", svarede hun, „men nu er jeg glad". Først da de kom ind i Stuen sammen, lagde hun Mærke til en flad Pakke, han bar under Armen. „Hvad er det?" „Ja, det skulde Du bare vide," svarede han med et skæmtende, skalkagtigt Blik. „Det er noget til Dig." „Hvad, noget til mig?"

Han tog Omsvøbet af og stillede et lille Maleri skraat opad paa Bordet. Aa, nej, der er det jo, der er det jo, det samme yndige lille Billede, som vi saa forleden Dag! Men Povel, kjære Povel dog...." Hun stod næsten overvældet.

„Og nu har jeg endnu en lille Afbigt at gjøre Dig, kjære Gyda", sagde han og tog hende tæt op til sig. „Den Dag, Du ved nok, vi var oppe paa Malerisamlingen, svarede jeg Dig saa kort, da Du i Din barnlige Glæde gjorde det uskyldige Ønske at eje dette Billede. Jeg havde alt den Gang skrevet til Kunstneren om et Sidestykke dertil, det er allerede længe siden, og jeg havde en hemmelig Glæde af at vise Dig det først paa Samlingen; men kan Du saa forstaa, at jeg blev lidt arrig, da Du paa en Maade kom mig i Forkjøbet ved at sige det...."

„Aa, Povel, Povel, naar Du bare vidste...."

„Jeg turde ikke tale mere om det", blev han ved, „at Du ikke skulde gjætte, hvad jeg havde for. Nu stillede det sig saadan, som jeg længere hen nærmere skal forklare Dig om, at jeg ikke paa andre Tider end i Dag kunde faa det hentet færdigt med Ramme om; derfor var det, jeg rejste. Jeg vidste jo, Du var for forstandig til ikke strax at tænke, det havde sin vigtige Grund".

Aa, naar der dog bare havde været et Musehul, hun kunde krybe ind i, ti dette var alt for meget; hvilken mageløs Tillid fra hans Side, medens hun.... hvor skammede hun sig ikke! Og dog klang det inden i hende af Glæde.

„Povel, jeg vilde ønske, jeg var halvt saa god, som Du er, jeg er slet ikke rar, men jeg holder af Dig, det gjør jeg."

„Er Du ikke rar?" spurgte han halvt i Skjæmt, men han saa med det samme, at hun havde grædt. „Du ser forgrædt ud, kjære? Men Du er alligevel yndig", blev han ved og mønstrede hende op og ned med glad Forundring. „Jeg ser, Du har iført Dig den Kjole, Du blev trolovet i; den klæder Dig allerbedst. Kan Du huske, jeg fandt Dig nede i Kjøkkenet ved Bagerovnen den Dag; det skulde naturligvis forestille „Askepot". Jo, man kjender nok den Slags Koketteri.

Hun smilede lykkelig til ham; men saa tog hun ham med begge sine Arme om Halsen, saa ham ind i Øjnene, dukkede saa Hovedet ned og udbrød: „Det er en underlig en, Du har faaet til Kone, Povel! Jeg har noget at fortælle Dig, men kom, lad os sætte os hen i Sophaen — og hør, tag Din Toddy her hen til Dig, Du kan nok trænge til lidt at styrke Dig paa — jeg tror, vi skal læse Fa'ers Brev først."

— A. —

En Strid om Ingenting.

Efter Berthold Auerbach.

Skomager Huber var en vidtrejst Mand og troede at kjende Menneskene; men Kvindesind udgrunder ingen i en Hast, og skjønt Huber var Mester og bosat Mand, saa han allerede nogle Maaneder efter Brylluppet, at han endnu i den Retning maatte staa i Lære. Maaden

hvorpaa han kom til at indse dette, var paa en Gang baade latterlig og bedrøvelig.

Mesteren var altsaa nylig bleven gift og hans Hustru var baade flittig og livlig. Han holdt to Svende, havde et vel forsynet Hus og dertil en Have med et stort Pæretræ i, der bar saa søde Pærer, at naar man spiste dem, lagde man gjærne Hovedet bag over, ligesom Gæssene, naar de drikke, for at Saften ikke skulde løbe bort.

Det var smukt gjort af Hubers Moder, at hun havde født ham lige ved Midsommerstid, ikke fordi han var en Kongesøn, og Folket ved denne Tid bedst kunde binde ham Æreskranse, men fordi det er saa dejligt, just paa den Dag, da man kom til Verden, at kunne komme ud og glæde sig ved den fagre Sommertid. Det havde ogsaa Hubers unge Hustru tænkt. Hans Fødselsdag kom med en frisk Solskinsmorgen, og da stod under Pæretræet et lidet Bord med en skinnende hvid Dug, og ved Siden af Kaffekanden og Tinfyrfadet stod et Par guldrandede Fødselsdagskopper midt i en Krans af Roser.

Mester Huber var ingen Ven af mange Ord, mindst om Morgenen. Han trykkede kjærligt sin Kones Haand til Tak for den uventede Glæde og drak saa sin Kaffe, hvortil hun gav ham den tykkeste Fløde. Med stort Velbehag dyppede han sit friske Hvedebrød i Kaffen; det var paa hans Vis den bedste Tak. Efter at have drukket, fik han Ild paa sin Pibe og sagde endelig vel fornøjet:

„Det var smukt gjort af Dig, og jeg vil unde mig selv en halv Times Tid til at sidde og glæde mig ved Dig, og var det ikke for Naboernes Skyld, der fra deres Vinduer kunne se herind i vor Have, saa satte jeg Dig Rosenkransen paa Hovedet. Himmelen er saa fager og blaa, Luften saa ren, og Alverden saa god, men Du er dog det allerbedste!“

Han holdt Rosenkransen i sin ene Haand og sin Hustrues Haand i den anden; det var som et Billede af den rene Glæde, der bandt dem sammen.

Et Øjeblik efter udbrød han: „Nej, hvor Du har ordnet Alting nydeligt! Hør Taffelmusiken! hvor Solsorten synger dejligt, oppe i Pæretræet!“

„Solsorten?“ sagde Konen, „Du hører fejl; det er ingen Solsort, det er en Ringdrossel!“

„Men hør da efter, min Ven, Du vil da vel ikke tro, Du kan lære mig at skjelne mellem Fugle. Hør, — er det saa ikke en Solsort?“

„Jo, nu kan jeg tydelig høre, men det er virkelig en Ringdrossel.“

Kjære Kone! Du ødelægger mig hele Morgenens Glæde ved Din Modsigelse. Hør dog en Gang rigtig efter. Nej, nu holdt den op. Naar man forstyrrer Fuglene, holde de strax op med at synge. Se, nu har Du forstyrret Fuglenes Sang ved dine højrøstede Modsigelser. Men se, se bare paa den, saa maa Du jo kunne se, at den er en Solsort!

„Ja for mig gjerne, for mig maa det saamæn gjerne være en Gjøg!“

„Tror Du da ikke, det er en Solsort?“

„Jo, jeg tror, alt hvad Du vil have, siden det er Din Fødselsdag. Raab bare ikke saa højt!“

„Nej, det kan jeg ikke finde mig i; jeg tager ikke noget til givende, men kan Du ikke selv indse, Du har taget fejl?“

„Naar jeg skal sige Sandhed, nej; men jeg vil gjærne give Dig Ret“.

„Jeg lader mig ikke give det, jeg har“, udbrød Manden heftigt, „og naar Du ikke vil tro det er en Solsort, kunde jeg knuse Kopperne mod Træet der. Naa! hvorfor sidder Du der rent maalløs? Hvad skal det betyde, at Du har Vand i Øjnene? Synes Du jeg har forskyldt det? Kan Du ikke bruge Din Forstand? Saa tal da! Vil Du kanske ikke sige et Ord? Ja saa...!“

Og den smukke guldkantede Fødselsdagskop knustes mod Træet.

Med Forklædet for Øjnene gik Konen ind i Stuen; men Manden sad endnu en Stund og blæste Vredesskyer fra sig, vred paa Alverden, paa sin Kone og lønligt paa sig selv med.

Gram i Hu gik han til sit Arbejde, og Dagen, som oprandt saa dejlig, blev ham meget pinagtig. Han havde undset sig ved at sætte Kransen paa sin Hustrues Hoved, mens Naboerne saa derpaa, men han havde ikke skammet sig ved at slippe sin Vrede løs og ødelægge den glade Stund og den smukke Gave. — Men saaledes er det med Hidsighed; den river alting med sig og kvæler al Omtanke. —

Koppen kunde ikke heles, men Huber satte sig dog for at se at faa det lykkelige Baand mellem ham og Hustruen helet igjen, endskjønt han var sikker paa, at det var ham, der havde Ret, og at han kun havde været vel hidsig; Samlivet gik da ogsaa godt siden.

Aaret derefter sad de paa samme Plet under Pæretræet og holdt Fødselsdag. Den samme blanke Tinkaffekande og Fyrfad var paa Bordet; men i Dag var der ingen Rosenkrans — et skjønnere, levende Baand forenede Ægtefolkene. Konen havde et lille rødmusset Barn paa Armen. — Den prægtige Kaffe, vel tillavet med dejlig Fløde, og det friske Hvedebrød smagte atter usædvanlig godt, og ved de første Drag af Piben sagde Manden:

„Husker Du, Mo'er, hvilken Nar jeg var for et Aar siden? Jeg forstyrrede hele Dagens Glæde for en Fugls Skyld“.

„Ja“, sagde Konen, „Du vilde tvinge mig til at sige, at en Ringdrossel var en Solsort“.

„Nej, Mo'er, vil Du nu igjen gjøre Dig ud til Vens? Hvor kan Du dog endnu sige det samme!“ raabte Mesteren, og Vredesrødmen begyndte at farve hans Pande.

„Nej, nej, jeg vil sige, det var en Solsort — ja, det var en Solsort".

„Du skal ikke alene sige det; Du skal ogsaa tro det".

„Tro det? Ja, ja, som Du vil; ja!"

„Nej, ikke alene fordi jeg vil det; Du skal indse, at Du tog fejl; eller vil Du en Gang til — —?"



Bedstemoder viser Børnebørnene Brudekronen. (Efter et Maleri af A. Tidemand).

„Nej, jeg siger jo — — men kjære Mand vil Du en Gang til? Har Du glemt, hvad der skete sidst, og hvor Du siden fortrød det? I saadanne Ting kan den ene ikke tvinge den anden; ja til at tro noget, kan man ikke engang tvinge sig selv".

Hubers knyttede Næve aabnede sig og han

rakte sin Hustru Haanden over Bordet, idet han sagde:

„Men jeg kan tvinge mig selv, og jeg vil fra denne Dag for Din Skyld tro, det var en Ringdrossel".

„Men det vil jeg ikke have at Du skal", sagde Konen. „Det vilde lige saa lidt være Ret af mig, som det var Ret af Dig. Du tror jo alligevel, det var en Solsort".

„Men for at tækkes min Hustru siger jeg noget andet".

„Det kunde jeg jo have gjort lige saa vel som Du; men saaledes bør det ikke være. Hvad gjør det, om to Mennesker tænke forskjelligt om en Ting? Naar den ene bare tror om den anden, at det han siger, er den sande Mening, saa vil han heller ikke forlange, at han skal tro noget andet, end hvad han kan. Den ene har virkelig ikke Lov til at forlange af den anden, at han skal sige Ja paa Skrømt for at være ham tilpas. Det vilde ganske vist være meget lettere. Men heraf kan Du nu skønne, at naar jeg samtykker i, hvad Du siger, saa mener jeg det i Sandhed".

„Du er en trofast Sjæl", sagde Mester Huber kjærligt, idet han ømt favnede sin Hustru; han havde hele sit Liv Aarsag til at sande det. Men deres Strid var blæst bort og hvad det var det bedste, det blev deres sidste Strid om Ingenting.



Piassava-Palmen.

En norsk Kunstner.

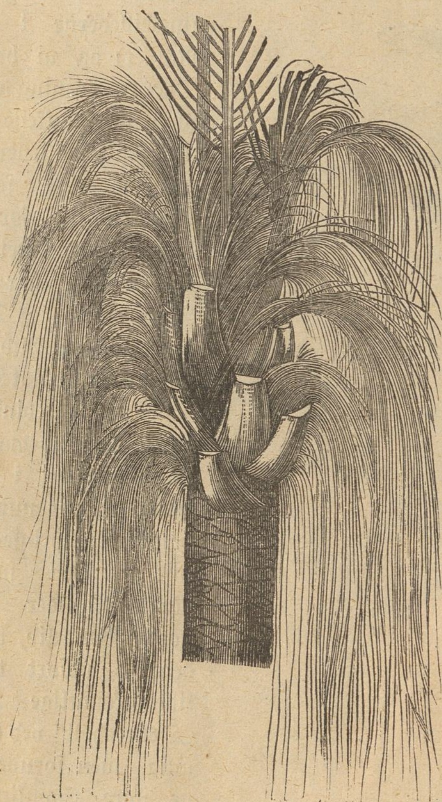
Den 26de August tabtes en af Nordens største og mest yndede Kunstnere idet Professor Adolf Tidemand, under et Besøg i sit Fædreland, pludselig afgik ved Døden i Norges Hovedstad, Christiania. Ved sine store Evner, sin Dygtighed og Flid havde vundet stort Ry som en fremragende Kunstner i hele Evropa. Skjønt han modtog sin kunstneriske Uddannelse ved Kunstakademiet i Kjøbenhavn (1833) og fortsatte den i Tydskland (fra 1837), hvor han i lang Aarrække boede i den for sin Kunstskole berømte By Düsseldorf, var han dog en udpræget norsk Kunstner, der som ingen anden har forstaaet at fremstille det norske Folkeliv i de mest fuldendt skjønne Billeder. Husvennens Læsere har her tidligere i Bladet set flere Tegninger efter Tidemands dejlige Billeder, (saaledes Stabburet i første Bind S. 381, Lørdagskvæld paa Sæteren i andet Bind S. 77, Søndagsandagt i tredje Bind S. 173 og Bryllupsbillederne i forrige Numer) og vi bringe i Dag en Tegning efter et af hans smukkeste Malerier fra hans senere Aar: Bedstemoder forevisер Brudekronen for sine Børnebørn. Dette dejlige Billede har større Interesse for os Danske, da det er en Afbildning af et stort herligt Maleri, som norske Kvinder bestilte hos Tidemand for at skænke det i Brudegave til vor nuværende danske Kronprinsesse Lovise. Den smukkeste Række Billeder af det norske Bondeliv, har Tidemand udført til det lille kongelige Lystslot „Oskarshall" ved Christiania, men foruden denne store Samling har han malet en Mængde andre norske Folkelivsbilleder, blandt hvilke „Brudefærden i Hardanger", som han har udført i Forening med den navnkundige norske Landskabsmaler Gude, er det største og mest kjendte.

Piassava og Piassavahandelen.

Det i nyere Tid til Koste, grove Børster og deslige anvendte Stof, Piassava, bestaar af Trævler der vindes

af Piassavapalmen*), „Attalea funifera Mart.“ (Leopoldinia Piassaba Wallace) en 20—30 Fod høj Fjerpalme fra Brasilien, hvor den især er udbredt i Provinsen Pará.

Denne Palme er nær beslægtet med Kokospalmen**), og har ligesom denne, finnede Blade, der kunne opnaa en Længde af 13—18 Fod, tæt samlede til en Krone i Spidsen af den ranke Stamme. Omstaaende Billede, der er tegnet efter et kostbart engelsk Værk om Palmerne, viser Palmens Udseende og de uhyre Blades Stilling og Form. Ved Grunden af Bladskederne ser man, som et kæmpemæssigt nedhængende Skæg, de ejendommelige lange brune stive Trævler. Disses Udspring ses tydeligere paa hosstaaende Tegning,



der viser Kronens Udspring i større Maalestok. De modne Trævler, der opnaa indtil 15 Fods Længde, høstes og befries mere eller mindre for vedhængende Bast, hvorefter de, fast sammenpakkede i Baller paa henved 4 Fods Længde og ca. 80 Punds Vægt forsendes til Evropa som en vigtig Handelsvare. Piassava-Trævlerne have i deres brune Farve og seje Stivhed en skuffende Lighed med Hvalbarder („Fiskeben“) fra hvilke de ogsaa antoges at have deres Oprindelse, da de for 30—40 Aar tilbage, første Gang kom til Evropa som Handelsvare.

Piassava-Trævlerne har i de senere Aar særligt fundet en betydelig Anvendelse til Gadekoste. De ensformigt tykke, grove og seje Trevler egne sig ogsaa ganske fortrinligt til denne Anvendelse. De stive og dog bøjelige fiskebensagtige Straa ere varige at slide paa, og man kan næppe have bedre Koste til at feje en Stenbro ren med, end de store Børster med Piassavatrevler i, som i Tusendvis fabrikeres under Navn af Gadekoste.

Det er dog ikke alene Værkfliden der har kastet sig over Gadekostenes Tilvirkning; ogsaa Husfliden har heri fundet et passende Arbejde. I mangt et Husmandshjem, i mangen en Fattiggaard og Arbejdsanstalt forfærdiges i de senere Aar Piassavakoste. Men denne Husflidsvirksomhed har hidtil i flere Retninger arbejdet under særligt ugunstige Vilkaar, lige over for den større Fabrikants Tilvirkning, saa at det ofte har været forbunden med saare liden Fordel for Husflidsmanden at øve denne Gjerning.

Grunden hertil ligger hovedsagelig i Naaemnets højst forskjellige Beskaffenhed og i den Maade hvorpaa dette hidtil er kommet i Handelen. Mange Partier komme til Evropa i skadelidt og daarlig Tilstand. En Del udskibes fra Sydamerika som slet indhøstede og daarligt behandlede Varer. Udvendigt kunne de store Baller se godt ud, medens de indeni for en stor Del bestaa af korte, slet rensede, stundom halvraadne Bundter. Ofte kunne Varerne oprindeligt være af god Beskaffenhed, men forinden Udskibningen, paa Overrejsen, eller efter Udskibningen i Evropa blive gjennemvaade. De store tætpakkede Baller tørres da kun langsomt indeni, og Pakkerne, som se godt ud udvendigt, kunne have et fordærvet Indre.

Det er en Selvfølge, at alle store Fabrikanter og Forbrugere vogte sig saa godt de kunne for at kjøbe saadanne slette Varer. De gjøre derfor selv deres Indkjøb fra første Haand, og kjøbe kun det bedste, der er at faa, i store Partier. Alle mindre gode Bundter udskydes. De slette Partier og alle de daarlige Varer som kasseres af de store Opkjøbere, der kjøbe til eget Brug, sælges da til Forhandling paa anden og tredje Haand, til saadanne „Grosserere“, som enten ikke selv forstaa sig paa Varene eller for hvem det billigste Indkjøb er mere magtpaaliggende end gode Varer. Da paa denne Maade kun Braggods kom i Handelen til den mindre Forbruger, var denne nødt til at tage

*) Skrivemaaden Piassaba (eller rettere Piaçaba) er den oprindelige; men da Bogstavet b i Spansk og Portugisisk udtales blødt, omtrent som v, saa er Udtalen af Ordet i hine Lande, nærmest „Piassava“, hvorfor vi have beholdt denne Skrivemaade, der svarer til den danske Udtale af Ordet.

**) Piassavapalmens Frugter, de saa kaldte Coquilla-Nødder, ligne endel Kokosnødder; de ere brune, ægformige, omtrent 3—4 Tommer lange og med et benhaardt Inderlag, der særlig egner sig til Drejerarbejde og til Forfærdigelse af alle Haande Smaagjenstande, paa Grund af deres Haardhed og Evne til at modtage en smuk Politur.

De her givne botaniske Oplysninger ere efter velvillig Meddelelse fra Hr. Professor Joh, Lange.

hvad der bødes, og under Navn af prima (bedste) Piassava solgtes ofte det daarligste Kram til høje Priser. Der er saaledes forrige Vinter tilbudt C. Th. Rom & Co. det elendigste Vrag under Navn af prima Piassava, og Firmaet havde største Nød med at tilvejebringe nogenlunde paalidelige Varer. Enkelte Partier, dels indkjøbte i Kjøbenhavn og dels i England vare af en saa maadelig Beskaffenhed, at det var meget ubehageligt at forhandle dem som „det bedste der kunde faas".

For om muligt her hjemme at bringe Piassava-Handelen ind i et, for en samvittighedsfuld Handelsmand mere tilfredsstillende Spor, og derved sikre de mindre Forbrugere og Husflidsdyrkerne de bedste Varer, bestemte Udgiveren sig til i Sommer, i Forening med sin Broder, Kjøbmand C. Th. Rom, at foretage en Udenlandsrejse for at undersøge de Forhold hvorunder Piassavaen kommer i Verdenshandelen og sikre Husflidshandelen en fremtidig Forsyning fra første Haand. Udfaldet af denne Undersøgelsesrejse var over Forventning heldigt. Efter flere forgæves Forsøg lykkedes det at finde den rette Kilde. Hos et af Hovedhusene for Piassavahandelen i Europa indkjøbtes et meget stort Parti ganske udmærket Piassava, som under vor personlige Nærværelse paa Lagret, udtoges saaledes, at hver Balle, der ikke var allerbedste Varer udskødes, hvorefter Partiet indskibedes strax under vor Opsigt og afsendtes til Kjøbenhavn.

Medens Størstedelen af den Piassava, der hidtil har været at faa i Smaahandelen, kun har haft en Længde af faa Alen og været fyldt med Urenlighed, hvorved stundum den halve Vægt er gaaet tabt ved Rensningen, saa er det Parti, vi have kjøbt, fuldstændigt rent og klart, med en Længde i Straaet af indtil 7 Alen. Det er Udgiveren særdeles kjært at det saaledes er lykkedes for første Gang at kunne byde de mindre Forbrugere og Husflidsdyrkerne Piassava for hvis Godhed vi personlig kunne indestaa. Da Prisen derhos, paa Grund af meget stort Indkjøb, stiller sig saaledes, at denne gjennemgaaende smukke Piassava er billigere end de mange Procent daarligere Vare, som de, der kjøbe Smaapartier, hidtil have maattet nøjes med, saa ere vi forvissede om, at mange Husflidsdyrkere vil hilse denne Meddelelse med Glæde. Dette vil særligt være Tilfældet med de mange, som hidtil have gjort sørgelige Erfaringer ved Indkjøb af „prima" Piassava.

To Skolekammerater.

I Kjærlighed gjælder ingen Rangforordning. Derfor var det gaaet ganske naturligt til, at Kancelliraadens Fritz paa første Sal og Urtekræmmerens Marie nede i Stuen havde sagt hinanden Ting, som fra Arilds Tid er bleven sagt mellem to Elskende og at de en Aften, da Lampen var gaaet ud, paa Trappegangen havde kysset hinanden og tillige gjensidig lovet hinanden Troskab og evig Kjærlighed. Det er jo en gammel Historie, som ganske vist bestandig bliver ny, men som dog er gjentaget og beskrevet saa ofte, at vi ikke behøve at udvikle nøjere, hvad han sa'e, og hvad hun sa'e. Kjærestefolk sige saamæn altid et og det samme.

Kancelliraad Voldrup og Urtekræmmer Skouv havde i gamle Dage været Skolekammerater og gode Venner, men da de forlod Skolen, havde hver vandret sin Vej, og Venskabet fik en stille Begravelse i Forglemmelsens rummelige Kiste. Voldrup gik til Universitetet, fik en Kokarde paa Huen og et firkantet Glas i Ojet og blev saa betænkelig nærsynet, at han neppe kunde kjende sin fordums Ven, naar han imellem mødte denne paa sin Vej. Efter nogle Aars Forløb tog han sin juridiske Embedsexamen, blev anbragt i et af Ministeriets Kontorer, forfremmedes, giftede sig, fik en Søn og udnævntes til Kancelliraad og R. af D., hvorefter hans Hustru erklærede ham, at da hun nu havde opnaaet alt, hvad hun ønskede i denne Verden, saa vilde hun lægge sig til at dø, en Beslutning, som hun udførte med en haardnakket Bestemthed, der ellers ikke laa i hendes Karakter. Hvad Skouv angik, da var han vandret fra Skolen hen bag sin Faders Boutikdisk, hvor han i fem Aar færdedes som Dreng; derefter blev han Svend, saa sig i nogle Aar om efter en Kjæreste, overtog Faderens Forretning, giftede sig og fik en Datter, men blev hverken Raad eller R. af D. Man ser altsaa, at Skolekammeraternes Historie var ganske simpel og uden synderlig Interesse; men nu kommer det.

En Foraarsdag flyttede Kancelliraad Voldrup og hans Søn, Student Fritz, ind i Salsetagen over Skouvs Lejlighed, og denne mødte sin gamle Skolekammerat paa Trappen. Skjønt mange Aar vare henrundne, siden de sidst saa hinanden, kjendte Skouv ham dog strax og raabte ganske glad:

„Men, min Gud, er det ikke . . . ."

„Jo, jeg er Kancelliraad Voldrup," svarede denne fornemt og med et stift Buk uden at modtage Skouvs fremrakte Haand. „Det glæder mig at se Dem rask og vel."

Med disse Ord gik Kancelliraaden opad Trappen og lod Skouv tilbage i dybe Betragtninger over Menneskenes Hovmod og Utaknemmelighed. Hvor ofte havde hans Skolekammerat ikke hjulpet ham at tømme hans Lommer, der struttede af Rosiner og Mandler, hvor ofte havde han (Skouv) ikke kæmpet for at forsvare ham, naar en eller anden Dreng vilde give ham en Dragt Prygl! Og nu var alt dette glemt, Erindringen om Drengeaarenes lystige Tid med alle dens Spillopper og Gavtyvestreger henvisnet! Skouv rystede paa Hovedet og gik ned i sin Boutik; han var ikke den Mand som

vilde paatrænge sig Folk, og i den følgende Tid var en flygtig Hilsen paa Trappen det eneste Samkvem, de fordums Skolekammerater havde med hinanden.

Imidlertid lagde Skouv dog Mærke til, at Kancelliraaden ikke lod til at være lykkelig. Inde fra sit Kontor kunde han undertiden høre ham vandre frem og tilbage i hans Værelse med tunge Skridt til langt ud paa Natten, og naar han engang imellem mødte ham paa Trappen, bemærkede han sædvanlig et Udtryk af Mathed og Slappelse over hans Ansigt, der rørte den ærlige Skouvs Hjærte til Medlidenhed. Men hvad kunde han gjøre derved; Skolekammeraten havde jo selv rejst en Mur imellem dem, som han ikke følte sig berettiget til at overstige. Forresten havde han set rigtig; thi Voldrup var i stor Bekymring for at tabe sin Formue ved uforsigtige Børsspekulationer.

Nu begav det sig en Dag, at Huset kom under Reparation, og at der blev lagt nyt Gulv i Kancelliraadens Lejlighed. Voldrup tog til et stort Middagsgilde i Byen, og Fritz havde allerede forberedt Marie paa, at han neppe fik sagt hende Godnat denne Aften, da det var hans Bestemmelse at tilbringe den hos en af sine Venner. Dagen gik hen, og Aftenen brød frem. Marie sad tilligemed sin Fader inde i Dagligstuen, Fru Skouv var derimod gaaet i Seng, da hun ikke befandt sig rigtig vel. Klokken henimod elleve hørte de, at Voldrup kom hjem og gik op ad Trappen. Kort derefter lød der et voldsomt Brag efterfulgt af forfærdede Skrig, og Fru Skouv hvinede i Angstens højeste Toner:

„Hjælp! Mord! Han myrder mig!"

Skouv greb Lampen og fo'r ind i Sovekammeret; men hvem skildrer hans Forbavselse og Skræk, da han ser en Mandsperson vælte sig om i hans Kones Seng! Førend han fik sat Lampen fra sig for at angribe den formentlige Røver, lykkedes det imidlertid denne at rive sig løs fra Fru Skouvs krampagtige Greb og komme ned paa Gulvet.

„Hvad, er det Dem, Hr. Kancelliraad!" udbrød Skouv og lagde Ildtangen, med hvilken han havde bevæbnet sig, tilside. „Det glæder mig, at De dog endelig ser ned til os, skjønt jeg maa sige, De kommer paa en lidt løjerlig Maade!"

„Jeg faldt igjennem Loftet," sagde Kancelliraaden yderst forlegen og pegede op mod et gabende Hul i Gibsloftet. „Jeg maa bede mange Gange om Undskyldning. Der bliver lagt Gulv i min Dagligstue, og i Mørket kom jeg til at træde udenfor Planken, som var lagt til at gaa paa. Da Gibsloftet uheldigvis ikke kunde bære mig, saa styrtede jeg ned; men jeg haaber da, at Deres Frue er ligesaa uskadt som jeg."

„Ja, ja," lød en svag Stemme henne fra Sengen, „jeg er i al Fald rask nok til at ligge foruden Stok."

Og Kancelliraadens Spanskrør trillede hen ad Gulvet.

„Naa, saa er jo alt i Orden," sagde Skouv og lo hjærtelig. „Vil De behage at træde ind i Dagligstuen, Hr. Kancelliraad! Marie, hent os en Flaske Vin, Kancelliraaden gjør os maaske den Ære at drikke et Glas."

Kort efter sad begge Vennerne sammen ved et godt Glas Vin og lo ad denne Begivenhed. Det er mageløst, hvor saadan en Latter kan bringe Folk nærmere til hinanden, og det varede derfor heller ikke længe, før Erindringerne fra deres Skoletid bleve opfriskede, og før det ene: „Husker De det?" fulgte paa det andet.

Det var allerede over Midnat, og ingen tænkte endnu paa at gaa i Seng, Marie heller ikke, da hun gjerne vilde være i Kancelliraadens Selskab saa længe som muligt. Da lød der pludselig igjen et Brag og Fru Skouv hvinede:

„Hjælp, hjælp! Der er en igjen!"

Med blegnende Kinder sprang Marie ind i Sovekammeret, uden at vente paa sin Fader og Kancelliraaden, og da disse kom løbende med Lys, fandt de hende knælende paa Gulvet foran Fritz, som havde slynget sine Arme om hendes Hals.

„Gud være lovet, Du slog Dig altsaa ikke, søde Fritz, skjønt Mo'ers Seng er flyttet," raabte hun, forglemmende alt omkring sig.

„Ikke det mindste, kjære Marie; jeg faldt paa Fødderne," sagde Fritz.

„Jo, ho," hviskede Skouv og trak Kancelliraaden i Ærmet, „hvad siger De dertil?"

„Lad gaa," svarede denne, „jeg har ikke noget derimod. Men jeg vil kun sige Dem, at min Formue er truet svært i denne Tid ved uheldige Pengespekulationer."

„Ikke andet; jeg skal klare den Sag for Dem, for det er noget jeg forstaar mig paa, og skulde det end ikke lykkes, saa har jeg saamæn Penge nok!"

Skouv, Kancelliraaden, Fritz og den rødmende Marie trak sig nu tilbage til Dagligstuen, men Fru Skouv kunde dog ikke lade være at pibe henne fra Sengen:

„Kommer der flere drattende endnu. Hr. Kancelliraad, saa vilde jeg dog gjerne have det at vide!"

Kort efter gik Kancelliraaden og hans Søn op, forsynede med Lys, og den første raabte beroligende ned gjennem Hullet, at de lykkelig og vel vare slupne forbi dette. Otte Dage efter blev Fritz's og Marie's Forlovelse meddelt, ved hvilken Lejlighed Skolekammeraterne i et rørt Øjeblik drak Du's og svor hinanden evigt Venskab, en Ed, som begge samvittighedsfuldt har holdt. Kancelliraadens Formue blev reddet ved Skouvs Forretningsdygtighed og Iver, og han selv sværger ofte paa, at han aldrig er falden saa heldigt, som da han faldt ned i Sengen til Fru Skouv, en Paastand, som bringer denne til smilende at rødme og slaa Øjnene ned, medens Skouv brister i Latter og Frits og Marie glade nikke til hinanden.

Em. H.

Husflid.

Kostebinding.

Blandt de mange Husflidsarbejder, som fra Arilds Tid har haft hjemme paa Landet, er Bindingen af Koste — i Jylland Limer — sikkert en af de almindeligste. Fabrikvirksomheden har dog i de senere Aar ogsaa begyndt at fortrænge dette Arbejde, ved at bringe den ny Sort Fejekoste af Piassava i Handelen. Disse holde stærkt paa at fortrænge de gamle Riskoste, og ikke uden Grund, da de Koste der bindes i Form af store Børster af Piassava, ere ganske fortrinlige til Rengjørelse af Stenbroen i Gaarden og i Stalden, idet Piassavaens seje, elastiske fiskebensagtige Straa med Lethed paa den ujævne Stenbro fører Smudset med sig, og en saadan Kost, paa Grund af Materialets store Holdbarhed, kan vare i lang Tid.

Bindingen af Gadekoste er imidlertid en ganske fortrinlig Husflidssyssel, som der ikke er mindste Grund til at lade Fabrikkerne overtage alene. Hidtil har ganske vist Fabrikanterne haft Overtaget, da kun de store Forbrugere have set sig i Stand til at faa det bedste Raaemne, medens al den vragede Vare, den urene, korte, skøre og raadne Piassava udelukkende til højeste Priser overgaves i Handelen til den lille Forbruger. At denne da maatte ligge under i Konkurencen er en Selvfølge.

Men efter at det, som foregaaende Meddelelse viser, er lykkedes at sikre Husfliden de allerbedste Varer der ere at faa, til Priser som ere lavere end for det tidligere Bragegods, stiller Sagen sig ganske anderledes, og der er nu ikke det mindste i Vejen for at Husfliden med Fordel kan overtage sin Kostebinding paa ny, og tage sig det nye fortrinlige Raaemne til Indtægt lige saa vel som Fabrikanten. Selv de mindste Husflidsdyrkere til eget Forbrug ville nu kunne komme med, da Udg. i deres Interesse har formaaet sin Broder til at lade et Parti Piassava rense og afhugge i passende Længde til Koste, saa at saadan fuldkommen fejlfri renset Piassava kan kjøbes i Bundter paa enkelte Pund. For yderligere at lette den lille Tilvirkning til Husets Forbrug, har han sluttet Overenskomst med en Fabrikant af Gadekostetræer om Levering af et stort Parti borede Træer, som derfor kunne sælges overordentlig billigt til alle dem, som ikke selv ville udføre Boringen, der kræver et kostbart Apparat og megen Øvelse for at kunne gaa hurtigt og sikkert fra Haanden.

Vi ere forvissede om, at mangen en Husmand kunde faa en ret indbringende Syssel med at forfærdige Piassavakoste til Salg i sin nærmeste Omegn, navnlig naar han kunde kjøbe mindst en Balle (c. 80 Pd.) Piassava, da det saa haves lidt billigere end i Pundevis. Men foruden at fæste Husmændenes Opmærksomhed paa dette Arbejde, skulle vi særlig henlede Husbondens og den flinke Tjenestekarls Tanke derpaa. Binding af Piassavakoste egner sig i særlig Grad til Vinteraftensyssel i Folkestuen. Det er et let og behageligt Arbejde, og det vil for en flink Karl kunne blive en særdeles tilfredsstillende Syssel at binde de Fejekoste der Aaret om bruges paa Gaarden, et Arbejde der sikkert vil blive hilset med Glæde og Paaskjønnelse af Husbonden.

Naar denne vil kjøbe sine Folk en halv Snes borede Børstetræer (der koste ialt 75 Øre), et lille Bundt heglet og afhugget Piassava paa en halv Snes Pund (koster renset 36 Øre Pundet) og et Fjerdingspund Sejlgarn til Trækningen (28 Øre), vil deraf kunne forfærdiges 10 udmærkede Fejekoste, der vil haves langt billigere end naar de kjøbes, og som sagt vil afgive en velkommen fornøjelig Aftensyssel for ethvert ungt Menneske i Gaarden, hvem den lange ledige Vinteraften bliver utaalelig kjedelig — og af saadanne unge bliver der Gudskelov flere trindtom hvert Aar, ligesom der overalt bliver flere og flere rettænkende Husbonder, som indser hvilken god Gjerning de gjør ved paa bedste Maade at støtte og lede de unges Virkelyst i en god Retning.

Forfærdigelsen af Piassavakoste.

Vi antage, at en kort Beskrivelse af dette Arbejde vil være velkommen for dem, som i Vinteraftenerne kunne ønske at forfærdige en halv Snes Koste til eget Brug.

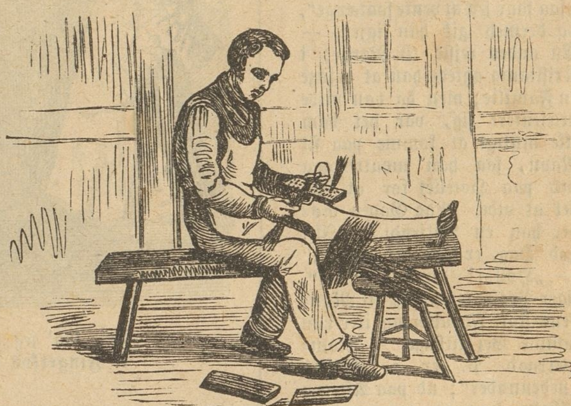
Til en saadan mindre Tilvirkning kjøbes bedst borede Kostetræer, samt renset og i passende Længde afhugget Piassava. Det er ogsaa bedst at kjøbe den Slags tykke og fortrinligt stærke Sejlgarn, som anvendes til disse Koste.

Naar man vil udføre Arbejdet med mindst Anvendelse af Redskaber, bærer man sig nemmest ad paa følgende Maade.

Man borer et ³/₄ Tomme bredt Hul i Enden af en Bænk, saaledes at en stærk Pind kan sættes fast deri. Paa denne Pind oprulles den Længde Sejlgarn, der bruges ved Trækningen.

Denne foregaar lettest paa den Maade, at man sætter sig paa Skrævs over Bænken, med Ansigtet imod Pinden. Den afhuggede Piassava, som maa have ligget nogle Timer i Vand og være optaget deraf en Timestid før den bruges, lægges i en Bunke paa en Stol til Højre for Bænken, saa at man let kan naa den. Man stikker nu Enden af Sejlgarnet gjennem det første Hul paa den inderste Rad i Børstetræet, tager et passende lille Bundt Piassava og binder Sejlgarnsenden fast lige om Midten paa dette. Naar man drager Børstetræet til sig strammes Sejlgarnet fra Pinden, og dersom det lille Piassavabundt ikke er for tykt, vil det bøje sig paa Midten og drages dobbelt til Bunds i Hullet. Det er senere af største Vigtighed at afpasse Smaabundternes Tykkelse saaledes, at de netop kunne trækkes til Bunds i Hullerne, saa at disse fuldstændigt fyldes. Ere de for tykke springer Sejlgarnet, eller de komme ikke rigtig til Bunds, og ere de for smaa, blive Hullerne ikke fyldte, hvilke de paa en god Kost nødvendigvis maa være, da ellers Straaene komme til at sidde løse, og naar Kosten senere bruges gaa de snart af, saa at den hurtig bliver ubrugelig.

Resten af Trækningen er nu meget simpel som vedføjede Tegning af en Karl, der binder en Kost, ret tydelig viser. Man bøjer Sejlgarnet sammen i en Løkke, stikker denne gjennem det næste Hul, udvider Løkken med Fingrene paa venstre Haand, indstikker et nyt passende stort Bundt i Løkken indtil Midten og drager atter Sejlgarnet stramt om ved at trække Børstetræet fast ind imod sig, hvorved det lille Bundt klemmes dobbelt ind til Bunds i sit Hul. Paa denne simple Maade fortsætter man, indtil man er færdig med alle Raderne. Ved Hjælp af en skarp Øxe paa en Huggeblok pudser man da Enderne nogenlunde lige, saa at der spildes mindst muligt af Piassavaens Længde. Om den ikke bliver saa nøjagtig pudset lige, som de Koste man kjøber — der afhugges paa en særlig Huggekniv paa en anden Maade — gjør jo ikke noget til eget Forbrug.



Ved Trækningen har man kun at iagttage, at man lader Sejlgarnet gaa udenom Hullet hvori Skaftet skal stikkes, thi dersom man lader det gaa tværsover Skafthullet, vil man sprænge Bindegarnet naar Skaftet sættes paa, og derved vil Piassavatotterne paa begge Sider i Raden løsnes og gaa af. Naar Trækningen er endt dækker man Bagsiden med en Dækspaan, som med smaa Søm nagles fast oven paa for at beskytte Bindingen.

For den mindre øvede vil ofte Smaabundterne skæres midt over ved Indtrækningen, hvilket gjerne er Tilfældet med den stride (stundum bedste) Piassava, eller dens Rodender, der ere stivere end Topenderne. Saadanne overskaarne Piassavabundter ere dog ingenlunde spildte, idet man samler dem i Smaabundter paa 1¹/₂—2 Tommers Tykkelse og omsnører dem stramt paa Midten med Sejlgarn. Man har da udmærkede Karskrupper eller Bøttebonere til Brug i Køkken og Bryggers.

Smaating.

En lille Fejltagelse.

„Farvel, sov vel, Du væne Maar,
med runde Kind paa Pude,
en sidste Hilsen vist jeg faar
endnu bag Vindvets Rude.
Jeg ved, Du drømte tit om mig
til Morgengryet tændtes . . .



Ha, saa' jeg ret? Endnu paa Vej
et Fingerkys mig sendtes!“

Aandsfraværelse. „Slagteren ledte efter sin Kniv, han havde den i Munden“, siger et gammelt Mundheld. Slig Tanke= eller Sanseløshed er ikke sjælden; man hører jo jævnlig: Hvad var det jeg gik efter; hvad var det jeg vilde sige? Hvilken pudsig Scene syntes vi ikke det var, naar Fader vendte op og ned paa Huset for at finde den Pen, han bar bag Øret, eller ledte efter sine Briller, som han havde skudt op paa Panden, eller kyssede Moder med „Tak for Kaffe“, naar han havde drukket The. Lærde Folk udmærke sig især heri. — En Professor kom en Dag tilbage fra en Spadseretur, standsede foran sin Dør og læste: „Professoren træffes ikke mellem 1 og 3“, „Naa“, sagde han, „saa faar jeg at vente saalænge“, og dermed gik han igjen. — En anden rejste til Norge; i Kristiania agtede han at besøge en Familie; men da han vilde præsentere sig, var det ham ikke muligt at komme paa sit Navn, saa han maatte gaa ned paa Hotellet for at faa det at vide. Paa Gaden møder han en Bekjendt. „Ih! god Dag, er Du der, Knop;“ — „Holloj! der har vi det“, siger Professoren, og til Mandens store Forundring iler han samme Vej tilbage. — Kammerraad P. er i Selskab „nedenunder“; ud paa Aftenen tilbyder han at gaa ovenpaa for at hente noget i sin egen Lejlighed. Imidlertid sætter Kammerraaden Selskabets Taalmodighed paa for lang en Prøve, og man beslutter at gaa op efter ham. Efter nogen Søgen findes han, der har „glemt“ baade Værinde og Selskab, — i Sengen.

Fra fremmede Forfattere. Det ligger i den menneskelige Natur at overvurdere de Onder, man i Øjeblikket lider under, og at undervurdere de Goder, man i Øjeblikket nyder, at hige efter det, man ikke har, og at være misfornøjet med det, man har.

Parreret. Præsten Mons plejede undertiden at føre en lille spøgende Samtale med sin gamle Kusk, Mikkel, naar denne kjørte ham hjem fra Annexsognets Kirke, og Mikkel blev sjælden sin Husbond Svar skyldig. En Dag kjørte de forbi en Flok Gæs, og Præsten sagde: „Det var noget for Dig, Mikkel“. — „Ja“, svarede Mikkel, „det var Mad for Mons“.

Sprogligt. Ved en nylig pløjet Ager stod der en Pæl med følgende Paaskrift: „Ingen bedes at gaa over denne Mark“.

Min Bedstemoder fortæller: Da jeg stod til Konfirmation i Varde Kirke, spurgte Præsten en Dreng, hvormange Guder der var. Efter nogen Betænkning svarede Drengen: 17. „Kjender Du Navnene paa dem?“ spurgte Præsten videre. „Ja!“ sagde Drengen helt frimodig, „det er de 12 Apostle, de 4 Evangelister og Vorherre“.

Præste- og Degnehistorier. En Præst, som var en daarlig Betaler, kjørte en Søndag til Kirke i Annexsognet og gav paa Vejen sin Karl Besked om at gaa til Slagteren, som hed David og boede der i Byen, for at faa noget Kjød, da der ventedes Fremmede i Præstegaarden om et Par Dage. Karlen, som plejede at gaa i Kirke i Annexet, naar han havde faaet Hestene sat ind i den nærmeste Gaard ved Kirken, blev der dog noget forsinket hos Slagteren og traadte først ind i Kirken, da Præsten var kommen noget ind i Prædikenen og, idet han vilde anføre et Sted af Davids Salmer, udraabte: „Hvad sagde vel den gode David?“ Karlen, som troede, at Spørgsmaalet var henvendt til ham, blev meget forbløffet og svarede: „Han sagde, at Fa'er fik ikke mere Kjød, førend han har betalt det sidste.“

En Skolelærer i en lille Kjøbstad havde den Skik at kalde sin Kone „min Sjæl“, hvilket var Skolebørnene vel bekjendt. Da han en Dag ved Religionsundervisningen talede med Børnene om Sjælen, og spurgte om man kunde se den, svarede en af Drengene: „Ja! hun gik nylig forbi Vinduerne hen paa Torvet at kjøbe Fisk.“

En Misforstaaelse. En Fisker i Harboøre skulde have sit Barn døbt i Agger. „Er Barnet hjemmedøbt?“ spørger Præsten. — „Aa Gud, ja, bitte Fa'r“, svarer Gudmoderen, der var lidt tunghør, „Det er saamænd saa gjennemblødt, som det kan blive, for det regnede jo hele Tiden, mens vi tog til Kirken.“

Spøg og Latter. Naar Du vil spøge, da lad det saa ske, at Spøgen altid bær' Kjærlighedsmærke; man Troskab og Sandhed bag Spøgen maa se, thi det gjør Hjærtelivsaanderne stærke. Godt er at le af, hvad Latter er værd, smaat dog at le af, hvad andre har kjær, aldrig Du le af, hvad ej latterligt er.

En Lighed. En Professor ærgrede sig over en ung Dagdriver, der intet andet bestilte end at sætte sine Forældres Formue overstyr. Da han en Gang traf det unge Menneske i et Selskab, spurgte han ham: „Sig mig en Gang, hvormed beskjæftiger De Dem egentlig?“ — „Jeg privatiserer“, sagde den anden stolt. — „Aa, naa saa“, svarede Professoren, „ja, det gjør min Pudel ogsaa“.

„Husvennen“, Billedblad for Morskabslæsning, Oplysning og Husflid, udkommer til hver Søndag med et 16-spaltet Ark, forsynet med flere Billeder, til 1 Krone Fjerdingaaret, frit tilsendt. Hvert Fjerdingaar medfølger gratis et stort smukt Tillægsbillede. Bladet kan bestilles paa ethvert Postkontor og Brevsamlingssted, i enhver Boglade samt i Kjøbenhavn paa Husvennens Hovedkontor Vesterbrogade, (Axelhus) 2 B.

Trykt paa Udgiverens Forlag hos J. H. Schultz.